

3 1761 04568496 6

CYRILLUS

P. E. PUSEY

Londini

APUD

ALEXANDRUM MACMILLAN

SANCTI PATRIS NOSTRI

CYRILLI

ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI

IN XII PROPHETAS

POST PONTANUM ET AUBERTUM

EDIDIT

PHILIPPUS EDVARDUS PUSEY, A.M.

VOL. II.

Ὁ θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς αἰῶρα αἰῶρος.

Ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονται σε οἱ ἔχθροί σου.

Ἐξονίι

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

M.DCCC.LXVIII

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΝΑΟΥΜ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ἘΚΑΣΤΟΣ τῶν ἁγίων προφητῶν ἐπὶ τινι χρησίμῳ καὶ ἀναγκαίῳ παρελαμβάνετο πράγματι κατὰ καιροὺς τοῖς θείοις
 5 ὑπηρετήσων νεύμασι, καὶ τὰς ἄνωθεν εἰς ἀνθρώπους δια-
 πορθμεύσων φωνάς. καὶ οἱ μὲν ἐκδεδιττόμενοι πλημμε-
 λούντα τὸν Ἰσραὴλ, τὰς ἐσομένας αὐτοῖς προαπήγγελον
 συμφορὰς, καὶ εἰ μὴ δρᾶν ἔλοιτο τὰ θυμῆρη Θεῶ, δεινοῖς
 καὶ ἀφύκτοις περιπεσεῖσθαι κακοῖς ἠπέιλουν ἀναφανδόν· οἱ ὅ
 0 δὲ καὶ αὐτὰ τὰ συμβεβηκότα παραφέροντες εἰς μέσον, καὶ
 τοῖς πεπουθόσιν ἐπιστυγνάζοντες, ἀνέπειθον εὐφυνῶς δια-
 βιώναι ἐθέλειν ἐπεικέστερον, οὕτω τε λοιπὸν ἐκκρούεσθαι
 τὴν ὀργὴν· οἱ δὲ πεπουθότα τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐλπίδα βόσκου-
 σιν ἀγαθὴν, καὶ διακείσθαι παρεσκευάζον, ὅτι πεπραχότες
 5 ἀθλίως ἐπὶ γε ταῖς σφῶν ἀμαρτίαις, εὐημερήσουσι πάλιν
 ἀνενεγκόντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς,
 ἐλέῳ τε καὶ χάριτι καὶ δυνάμει Θεοῦ τοῦ τὰ πάντα εὐ-

Codices B.D. 1. Sic B.D. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου
 ἀλεξανδρείας ἐξήγησις ὑπομνηματικὴ εἰς τὸν Προφήτην Ναοῦμ Edd. 2. Sic B.D.
 4. πράγματι παρελαμβάνετο inverso ordine D. κατὰ] + τοῖς Edd. κατὰ καιρὸν
 (pro καιροῖς) post ὑπηρετήσων transp. D. 5. ἐπ' pro εἰς D. 7. αὐ-
 τοῖς] αὐτῶ Edd. προαπήγγειλε iid. προαπήγγελον D. 8. ἄρα ἂν pro δρᾶν
 Edd. 9. ἀφύκτοις] ἀπείροις D. 11. διαβιώναι B. διαβιοῦν D.
 Edd. 12. ἀνενεγκόντων] ἀνενεχθέντων D. 13. βόσκουσιν εἰς ἐλπίδα inverso
 ordine D. 16. ἀνενεγκόντων] ἀνενεχθέντων D. Statim αὐτοῖς B. αὐτῶν
 Edd. Neutrum habet D. 17. τὰ assumptum ex D.

475 A. ^a κόλως πρὸς ὅπερ ἂν βούλοιτο μεταπλάττοντος. τοιοῦτόν τινα καὶ νῦν τῆς προκειμένης ἡμῖν πραγματείας εὐρήσομεν τὸν σκοπόν.

Ἐπειδὴ γὰρ ἦλω τῶν Ἰουδαίων ἢ χώρα, καὶ εἰς τὴν Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐξεκομίσθησαν δορίληπτοι γεγονότες ⁵ οἱ ταῖς ἐκτόποις ἀποστασίαις καταλυπήσαντες τὸν αἰὲ προστηκότα καὶ ὑπεραθλοῦντα Θεὸν καὶ ἀμείνους ἀποφαίνοντα τῶν ἀνθεστηκότων αὐτοὺς, οἱ μὲν ἤδη τοῦτο πεπονηότες, τοῖς τῆς αἰχμαλωσίας ἐνισχημένοι κακοῖς καὶ δύσοιστον ἔχοντες ¹⁰ ἀθλιότητα διετέλουν· οἱ δὲ δὴ μόλις ἰσχύσαντες ἔξω βρόχων γενέσθαι, καὶ τὴν τῶν Βαβυλωνίων διαφυγεῖν ἀγριότητα, ἐν ἀκαταλήκτοις ἦσαν δείμασι καὶ ἐν ὑποψία πολλῇ, μὴ ἄρα πως καὶ αὐτοὶ τοῖς ἴσοις κακοῖς ἢ τοῖς ἔτι χείροσι περιπέσωσι, ἐπιμνήσαντος αὐτοῖς τοῦ πάντα ἰσχύοντος Θεοῦ, ἀνέντος τε οὐπὼ τὴν ἀγανάκτησιν· εἰς τοῦτο δὲ ἤδη δειμάτων ¹⁵ ἦσαν, ὡς ἐν ταῖς τῶν ὁμόρων ἐθνῶν κατασκίδνασθαι χώραις, μονονουχί τε θητεύειν ἑτέροις, καὶ τούτοις ἀλλογενέσι καὶ εἰδωλολάτραις. οὐκ ἀζήμιον δὲ ἦν τὸ χρῆμα αὐτοῖς· ἐμάνθανον γὰρ τοῖς ἐκείνων ἔθεσι διαζῆν, καὶ παρ' οἷς ἂν εὐρεθίεν ἕκαστοι, τὸ αὐτῶν ποιεῖσθαι σέβας ἐν τάξει Θεοῦ. ²⁰ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ τῶν ὕλων Θεὸς ἐμπερησιμῶν τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ καιροὺς διὰ χειρὸς τοῦ Ναβουχοδονόσορ, τοῖς διασεσωσμένοις ἐπέταττε μὴ καταβαίνειν εἰς Αἴγυπτον, ἰζήσαντας δὲ μᾶλλον οἴκοι τῆς πατρῴας ἔχασθαι λατρείας, ἐπικουροῦντος αὐτοῦ. ἵνα τοίνυν τὴν τοῦ ἐπανήξειν κατὰ ²⁵ καιροὺς ἔχοντες ἐλπίδα, μὴ λίαν ἄθθυμοι διατελοῖεν οἱ ἔξ

Hier.
xlix. 10
sqf.

1. περ ἂν om. D. Statim βούλεται D. 2. πραγματείας B. Edd. cf. e infra. προφητείας D. Statim τὸν σκοπὸν εὐρήσομεν inverso ordine D. 4. εἰς τὴν Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐξεκομίσθ.] ἀπεκομίσθησαν εἰς τὴν Περσῶν καὶ μῆδων D. Statim δορίληπτοι Edd. 7. ἀποφαίνοντα] ἐμφαίνοντα iid. 8. αὐτοῖς D. 9. δύσοιστον] δεινὴν D. 10. ἰσχύσαντες] ἰσχυσαν τὸ Edd. γενέσθαι βροτῶν (sic corr. e βροχῶν) pro βρόχων γενέσθαι D. 11. τῶν assumptum ex B. D. ματαιότητα διαφ. pro διαφ. ἀγριότη. D. 12. μὴ ἄρα] εἰ μὴ ἔτι Edd. 14. ἐπιμνήσαντος (sic) D. 17. δὲ pro τε D. τοῦτος D. τότε B. τοῦτο Edd. 20. ποιεῖσθαι σέβας ἐν τάξει D. σέβας ἐν τάξει π. Edd. 23. ἐπέταττε τοῖς διασεσ. inverso ordine D. 24. οἴκοι δὲ μ. ἰζήσ. inverso ordine D. 25. τοῦ] αὐτοῦ καὶ Edd. 26. καιρὸν D. ἔχοντας Edd. ἄθθυμοι D. ῥάθθυμοι Edd.

Ἰσραὴλ, παραιτοῦντο δὲ μᾶλλον τὴν ἀπόγνωσιν οἱ γεγονότες ἰ
 αἰχμάλωτοι, καὶ ἀεὶ συντείνουτο πρὸς εὐχὰς, ἔλοιντό τε
 προσκυνεῖν τῷ καὶ ἀπαλλάττειν ἰσχύοντι καὶ λυτρώσαι δυ-
 ναμένῳ· οἱ δὲ γε τὴν Ἰουδαίαν οἰκοῦντες μὴ ἔτι ταῖς τῶν
 5 ἔθνῶν ἐπιμίσγουτο χώραις· δέχεται τὴν ὄρασιν ὁ Προφήτης
 παρὰ Θεοῦ κατὰ τῆς Νινευῖ· πόλις δὲ αὕτη τῶν Ἀσσυρίων
 ἢ προῦχουσα· καὶ ὅτι πεσεῖται προαπαγγέλλει, συγκατα-
 δηωθείσης αὐτῇ καὶ ἀπάσης τῆς χώρας, ὃ δὴ καὶ τετέλεσται ὁ
 Κύρου τοῦ Καμβύσου καὶ Μανδάνης υἱοῦ Πέρσας τε καὶ
 10 Μήδους καὶ Ἐλαμίτας καὶ ἕτερα ἅπαντα τούτοις συγκαθο-
 πλίσαντος ἔθνη κατὰ τῆς Νινευῖ. εἶλε γὰρ αὐτὴν κατὰ
 κράτος, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνῆκε τὸν Ἰσραὴλ, οἵκαδέ τε
 ἰέναι προστέταχεν ὁμοῦ τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς. οὗτος
 μὲν οὖν ἡμῖν ὁ σκοπὸς τῆς προκειμένης πραγματείας· τὰ δὲ
 15 ἐφεξῆς, ὡς ἔνι, καὶ ἀνὰ μέρος προσθήσομεν.

1 Esdr. i.
2 sqq.

a 476 A.

Λῆμμα Νινευῖ, βιβλίον ὀράσεως Ναοῦμ τοῦ Ἐλκεσαίου.

Κεφ. α΄.

Ὅριζται πρῶτον τῆς προφητείας τὸν σκοπὸν, καὶ ἐφ' ὃ
 τι τε καὶ ὅποι βλέπει χρησίμως διατρανοῖ· εἶτα τίς ὁ λέγων
 καὶ πόθεν, καθίστησιν ἐναργές. τὸ μὲν γὰρ λῆμμά φησιν,
 20 τουτέστιν, ἡ ληφθεῖσά τε καὶ προκειμένη καὶ ἐν χερσὶν προ- b
 φητεία νοοῖτ' ἂν οὐκ ἐφ' ἑτέροις τισὶ μᾶλλον, ἢ κατὰ τῆς
 Νινευῖ, ἥγουν τὸ τῆς προφητείας λῆμμα νοείσθω Νινευῖ. ἐπι-
 γράφεται δὲ τὸ βιβλίον Ὀρασις Ναοῦμ τοῦ ἀπὸ τῆς Ἐλκεσαι.
 κώμη δὲ αὕτη πάντως που τῆς Ἰουδαίων χώρας. ἐκκληψό-

1. ἀπόγνωσιν D. ἀποκατάγνωσιν B. (?) κατάγνωσιν Edd. Statim οἱ assumptum ex B.D. 3. λυτρώσασθαι D. 4. οἰκοῦντες B.D. ἐνοικοῦντες Edd. Statim μὴ ἔτι B. μὴ D. ἵνα οὐκέτι Edd. 6. τῆς assumptum ex B.D. δὲ om. D. 8. πάσης D. 9. Μανδάνης Edd. ante Migne. correxi ex D. 11. Νινευῖ B.D. Νινευιτῶν Edd. 12. οἵκαδέ τε] καὶ οἵκαδέ D. 14. κειμένης Edd. τῆς προκ. ἡμῖν προφητείας ὁ σκοπὸς D. 15. καὶ om. D. 17. τῆς προφητείας] τῆς προφήτου (sic) Pont. τοῦ προφήτου Aub. ἐφ' ὃ τὲ pro ἐφ' ὃ τι τε D. 18. βλέπει B.D. βλέπει Edd. Statim διατρ. χρησίμως inverso ordine D. 19. μὲν γὰρ et τουτέστιν om. D. 20. ληφθεῖσά D. λειφθεῖσά Edd. καὶ alt. assumptum ex D. 21. νοοῖτο D. τῆς—νοείσθω om. D. 22. ἥγουν B. ἢ Edd. 23. ἐλκεσαί B.D. ἐλκεσέ b. Edd. 24. που πάντως inverso ordine D.

μεθα γὰρ οὐχ ὡς ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ὡς ἐκ τόπου μᾶλλον τὸ Ἑλκεσαίου. καὶ τοῦτό φαμεν ἐξ ἀναγνωσμάτων ἔχοντες τὴν παράδοσιν.

- 2 Θεὸς ζηλωτῆς καὶ ἐκδικῶν Κύριος, ἐκδικῶν Κύριος μετὰ θυμοῦ,
 e ἐκδικῶν Κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαίρων αὐτὸς 5
 3 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Κύριος μακρόθυμος καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς
 αὐτοῦ, καὶ ἀθαφῶν οὐκ ἀθαφώσει.

Βαθὺς ὁ λόγος, καὶ οὐχ ἔτοιμος ἐλεῖν, πλὴν ὅτι μόνοις
 τοῖς ἐθέλουσι περιαθρεῖν εὖ μάλα τὰ ἐν αὐτῷ. καὶ εἰ μὲν
 νοοῖτο γεγρονῶς ὡς πρὸς γε τοὺς Ἰουδαίους, ἐπιπλήξει μετρία 10
 κεκερασμένην ἐπιεικῶς εὐρήσομεν τὴν παράκλησιν. εἰ δὲ
 δὴ τις οἴοιτο κατὰ τῆς Νινευὶ γενέσθαι καὶ λέγεσθαι, πρὸς
 d ἕτερόν τι τετράψεται τῶν θεωρημάτων ὁ νοῦς, καὶ τοῖς πεπον-
 θόσι τὴν δῆλωσιν τοῦ καὶ ἀθις ἀνασφήλαι δίδωσί τε καὶ
 ἐμπεδοῖ τὰς ἐλπίδας. τῆς οὖν ἐπ' ἀμφοῖν ἐννοίας τὸν σκοπὸν 15
 ὡς ἐνὶ ἐμφανῇ καταστήσομεν. ἀπολακτίσαντες γὰρ Ἰουδαῖοι
 τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπησιν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐσεβείας τὸ γνή-
 σιον δι' οὐδενὸς παντελῶς ποιούμενοι λόγου, κατέθορον εἰς
 πολυθείαν καὶ ἀλλόκοτον πλάνησιν καὶ τὴν ἔξω νόμου ζωὴν,
 ἀνεδείμαντό τε βωμοὺς, ἔστησαν τεμένη τοῖς ἔργοις τῶν 20
 e ἰδίων χειρῶν, τελετὰς καὶ θυσίας προσῆγον, τῇ Ἀστάρτῃ, τῷ
 Χαμῶς, τῷ Βεελφεγῶρ, ταῖς δαμάλεσι ταῖς χρυσαῖς, καὶ τὸ
 ἔτι τούτων ἀλογώτερον, αὐταῖς ἀνέθεσαν ὠδὰς τὰς χαρισ-
 τηρίους. ἔφασκον γὰρ ἐξ ἀποπληξίας οἱ δεῖλαιοι “Ὅστοι
 “οἱ θεοὶ σου Ἰσραὴλ, οἵτινες ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰ- 25

Exod.
xxxii. 4.

1. τὸ B.b. τοῦ D. Edd. Pont. ἀναγνωσκόντων Aub.
 om. B. (s Alex.) 4. καὶ deest in D. ἐκδ. Κύριος alt.
 5. ἐκδικῶν Κύριος om. D. 7. ἀθαφῶν B.
 ἀθαφῶν D. Edd. (Vat. s) ἀθωων (Alex. XII, ω suprascripto.) 8. μόνοις]
 μόνων Edd. 10. γε assumptum ex B.D. 12. δὴ om. D.
 14. δῆλωσιν D. δῆλωσιν B. ἄλωσιν Edd. τε om. D. 15. τῆς] τὰς Edd.
 καὶ τῆς pro τῆς οὖν D. 16. ὡς ἐν B. ὡς ἂν Edd. Neutrum habet D.
 καταστήσομεν Edd. in vitis B.D. οἱ pro γὰρ D. 17. τὸ γνήσιον assumptum
 ex D. Statim δι' οἶδ. παντ. π. λόγου [π. λ. παντ. Edd.] D. Edd. οὐδένα π. λόγου
 παντ. B. 19. καὶ prius] + εἰς D. 20. τε assumptum ex D.
 ἐστήσαντο D. 23. τούτοις D. 25. Ἰσραὴλ om. D.

“ γύπτου.” ἀλλὰ τοῖς οὕτω δεινοῖς ἀνοσιουργήμασι διαλε-
 λήθασι σφᾶς αὐτοὺς καταθήγοντες ἐφ’ ἑαυτοῖς τὸν πάλαι
 προεστηκότα καὶ ἀνασώζοντα Θεὸν, ᾧ γεγόνασιν ἐχθροὶ,
 καὶ ἐν τῇ τῶν πολεμίων τέθεινται μοῖρα, τοῖς μὴ κατὰ φύσιν a 477 A.
 5 θεοῖς προσνέμοντες ἑαυτοὺς, καίτοι πάλαι Μωυσέως βοῶντος
 περὶ Θεοῦ, ὡς εἶη τε καὶ ζηλωτῆς, καὶ ὡς πῦρ ἀναλίσκον, Deut. iv.
 καὶ ὡς οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο καταλυπεῖν ἡρημένων. προανε- 24.
 φώνει γὰρ ὅτι “ Αὐτοὶ παρεζήλωσάν με ἐπ’ οὐ Θεῶ, παρώρ- Ib. xxxii.
 “ γισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν· κἀγὼ παραζηλώσω αὐ- 21.
 10 “ τοὺς ἐπ’ οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ αὐτούς.”
 προσκεκρουκότες δὴ οὖν πολυτρόπως, εἰκότως καὶ διολώλασι.
 τοῦτο καὶ νῦν ὁ Προφήτης φησὶ, μονονουχὶ καὶ ἀσχάλλοντας
 ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τοὺς δήμους τῶν Ἰουδαίων, ἐλέγχων τε b
 ὁμοῦ καὶ παραμυθούμενος. ναὶ γὰρ, φησὶ, καταλγύνεσθε
 15 πεπουθότες ἀδοκῆτως τὴν ἐρήμωσιν, οἴκων τε καὶ χώρας καὶ
 πόλεων ἐκσεσοβημένοι, καίτοι νικῶντες αἰετὸς τοὺς ἀνθεστη-
 κότας· πεπτώκατε δὲ καὶ ὑπὸ πόδας ἐχθρῶν. εἶτα πῶς οὐκ
 ἔδει πρὸ πείρας ἐννοεῖν, ὅτι Θεὸς ζηλωτῆς ἐστι, καὶ ἐκδικῶν
 Κύριος μετὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ, καὶ ἐξαι-
 20 ρων τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ· εἰ δὲ διη καὶ ἡμεῖς ἐξηρημέθῃ φησι, c
 καὶ γεγόναμεν ἐκ μέσου, καὶ ὑπὸ χεῖρα δυσμενῶν, ἀλλ’ ἔστη-
 μεν εἰς ἐχθροὺς, πεπολεμήκαμεν ἀνοσίως τῷ πάντα ἰσχύοντι,
 καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν ὀχόμεθα τῶν ἀπαδόντων αὐτῷ.
 Ἄλλ’ ἔρεῖς, ὅτι μακρόθυμος ὁ Δεσπότης. ναὶ, σύμφημι
 25 καὶ αὐτὸς, καὶ γὰρ ἐστὶ κατὰ φύσιν τοιοῦτος. πλὴν ἀθρῶν
 οὐκ ἀθρώσει, τουτέστιν, οὐκ ἀπαλλάξει παντελῶς αἰτιαμάτων

1. διαλελ. σφᾶς αὐτοὺς om. B. 2. ἑαυτοὺς pro ἑαυτοῖς Edd. πάλαι
 accessit ex D. 3. ἀνασώζοντα D. σώζοντα Edd. ᾧ D. οὐ Edd. Neutrum
 habet B. 4. τέθειντο D. μὴ] οὐ iid. 5. καὶ αὐτοὺς pro ἑαυτοὺς iid.
 ἑαυτ. προσνέμ. inverso ordine D. 6. καὶ prius om. D. ὡς alt. assumptum
 ex D. 7. καταλυπεῖν] ποιεῖν γλυπτῶν Edd. προανεφώνει D. inv. B.
 10. ἔθνει ἀσυνέτῳ hoc ordine B. D. 11. καὶ om. D. 12. ἀσχάλλων
 ἐπὶ τ. σ. τοῖς δήμοις Edd. δημῶν post Ἰουδ. tr. D. 14. ναὶ] καὶ Edd.
 18. ὅτι] + ὁ Edd. (42.) invito D. 19. θυμοῦ] + καὶ Edd. Statim ἐκδικῶν
 om. D. 20. ἐπὶ δέ] idē iid. 21. ἔστημεν B. D. ἔστη μὲν Edd.
 22. πεπολεμ.] + γὰρ iid. 25. καὶ γὰρ—τοιοῦτος deest in D. ἀθρῶν B.
 ἀθρῶν D. ἀθρῶν Edd. 26. ἀθρώσει D.

καὶ δίκης τοὺς προσκεκρουκότας αὐτῶ, καὶ τοῦτο ἀκαταλή-
 κτως καὶ πέρα δὴ μέτρου. ἀναβάλλεται μὲν γὰρ τὴν ὄργην
 ἐξ ἡμερότητος τῆς ἐμφύτου, καὶ ἀνέχεται πλημμελούντων
 τινῶν ἔσθ' ὅτε, περιμένων τὴν μετάγνωσιν· μέλλοντας δὲ
 καὶ ἀναδυομένους μακρὰ, κολάζει λοιπὸν καὶ ὑπάγει ποιναῖς
 ὡς κατεσκληρότας. ὧδε μὲν οὖν ἔξει τε ὁ λόγος ἡμῖν καὶ
 νοοῖτο γεγονῶς, εἰ βλέπει πρὸς Ἰουδαίους· εἰ δὲ δὴ φέροιτο
 κατὰ τῆς Νινευῖ, νοήσομεν ἑτεροίως.

Εἶλον μὲν γὰρ Ἀσσύριοι τὴν τῶν Ἰουδαίων χώραν, κατα-
 νεύοντος Θεοῦ τὸ νικᾶν αὐτοῖς, διάτοι τὸ πλείστοις ὅσοις
 ἐνέχεσθαι πλημμελήμασι τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ. οἱ δὲ ἦσαν
 ἀνήμεροί τε καὶ ἀλαζόνες καὶ ἄγροικον ἔχοντες παντελῶς
 τὴν φρένα, κατέληγον δὲ οὐδαμῶς καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ Θεοῦ
 δόξαν μονοουχὶ καταπαίοντες σκληραῖς τε καὶ ἐπαράτοις
 φωναῖς. ᾤοντο γὰρ ὅτι νενικήκασιν καὶ οὐχ ἐκόντος αὐτοῦ,
 καὶ ὁμοῦ τοῖς Ἰουδαίοις τὴν ἐπαμύνουσαν αὐτοῖς πεπλο-
 νεκτῆκασιν χεῖρα. καὶ γοῦν ὁ Ῥαψάκης παλιμφήμοις ἐχρήτο
 φωναῖς, τοῖς ἐν τῷ τείχει τῶν Ἱεροσολύμων ἐκεῖνα λέγων.
 ἂ μόναις ἂν πρόπει ταῖς τῶν οὐκ εἰδότην τὸν φύσει καὶ
 ἀληθῶς Θεὸν ἀνοσίαις ἀθυροστομίαις. ἀλλ' ἐκτέτικεν εὐ-
 θὺς τῆς ἀλαζονείας τὰς δίκας. πλὴν ἡρηκότες τὰς ἐν τῇ
 Σαμαρείᾳ πόλεις οἱ ἀμφὶ τὸν Σαλμανασάρ, καὶ ἑτέρας δὲ
 ταύταις προσκατεμπρήσαντες, κατηλαζονεύοντο τῶν ἐαλω-
 κῶτων, καὶ τῆς θείας δόξης κατεθρασύνοντο. παραμυθεῖται
 δὴ οὖν ὁ Προφήτης ἀλύοντας τοὺς δήμους τῶν Ἰουδαίων οὐ
 μετρίως, καὶ ὅτι πάντη τε καὶ πάντως τοῖς αὐτοῖς πεπολε-

4 Reg.
xviii. 28
sqf.

478 A. a

Ib. 34
sqf.

4. ἔσθ' ὅτε τινῶν inverso ordine D.
 5. μακρὰν Edd.
 6. ὡς
 assumptum ex B.D. Statim ἀπεσκληρότας D. ὁ λόγος ἔξει τε inverso ordine D.
 10. διάτοι τῷ] διὰ τοῦ Edd. 11. ἐνίσχεσθαι D. 12. καὶ prius assumptum
 ex B.D. ἀγροίκην Edd. 13. μονοουχὶ καὶ αὐτοῦ (sic) τὴν τ. Θ. δόξαν
 inverso ordine D. 17. καὶ pro ὁ D. ἐχρήσατο Edd. invitis B.D.
 19. ἂν πρόπει D. πρόπει Edd. 20. ἀληθῆ iid. ἀνοσίαις om. D.
 21. πλὴν D. Edd. πάλιν B. 23. προσκατεμπρήσαντες B. συγκατεμπρήσ. D.
 προσκατεμπρήσαντες Edd. 25. οὐ μετρ. τῶν Ἰουδ. τοὺς δήμους
 inverso ordine D. 26. τε πάντη pro πάντη τε D. πεπολ. αὐτοῖς pro
 αὐτοῖς πεπ. D.

μηκόσιν ἐπαρτήσῃ τὰς δίκας ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, διδάσκει λέγων Θεὸς ζηλωτῆς καὶ ἐκδικῶν Κύριος μετὰ θυμοῦ, ἐκδικῶν ἅ τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ καὶ ἐξαίρων αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Κύριος μακροθυμὸς καὶ μεγάλη ἡ ἰσχύς αὐτοῦ. περιέσται γὰρ
 5 πῶς, φησὶν, ἄμαχον ἔχων τὴν δύναμιν, καὶ κατακρατήσῃ τῶν λελυπηκότων. εἰ γὰρ καὶ μακροθυμὸς ἐστὶ, καὶ ὀράται τέως ὡς ἀνεξικακῶν, ἀλλ' εἰς τέλος οὐκ ἀθώωσει· ζηλωτῆς γὰρ ἐστὶ. εὐρήσομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἐφ' οἷς πεπόνθασιν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ διὰ τῆς τῶν Βαβυλωνίων ὀμότητος
 10 οὐ μετρίως κεκινημένον. ἔφη γὰρ διὰ φωνῆς Ἱερεμίου πρὸς τὴν τῶν Βαβυλωνίων πληθὺν ἢ πόλιν “Ἐγὼ δέδωκα αὐτοὺς
 “ εἰς τὰς χεῖράς σου, σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος.” καὶ μὴν καὶ διὰ φωνῆς Ζαχαρίου πάλιν οὕτως φησὶν “Ἐζήλωκα
 “ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Σιών ζῆλον μέγαν, καὶ ὀργὴν
 15 “ μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτιθέμενα,
 “ ἀνθ' ὧν ἐγὼ μὲν ὀργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συνεπέθευτο
 “ εἰς κακά.”

Es. xlvii.
6.Zach. i.
14, 15.

Τὸ δέ γε Θεὸς ζηλωτῆς καὶ τὰ ἐφεξῆς, ἀρμόσειεν ἂν εἰκότως καὶ τοῖς οὐκ ἐθέλουσι τὴν ἐπιεικῆ καὶ φιλόθεον ἰέναι
 20 τρίβον, ἀπονευκόσι δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὸ βιοῦν ἐλέσθαι σαρκικῶς. ὅτι γὰρ ἐκδικήσῃ, κολάσειεν ὑποφέρων καὶ ποιναῖς ὑποτιθεῖς τὸν ἐξήνιον τε καὶ ἀλιτήριον, πῶς ἐστὶν ἀμφιβαλεῖν, εἴπερ ἀληθές ἐστὶν ὅτι “Τοὺς πάντας ἡμᾶς δεῖ φανερω-
 “ θῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῆται
 25 “ ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν εἴτε ἀγαθὸν
 “ εἴτε φαῦλον.”

2 Cor.
v. 10.

1. ἐπαρτήσῃ] ἀπαρτίσει Edd. 2. μετὰ θυμοῦ ἐκδικῶν om. D.
 4. μακρόθυμος] + καὶ πολυέλεος D. αὐτοῦ om. D. 5. πάντως pro
 πῶς D. 6. ἐστὶ μακρόθ. inverso ordine D. 7. ὡς assumptum
 ex D. 8. τῶν ὄλων Θεὸν hoc ordine D. 9. τῶν om. B.
 10. μετρίως] μικρῶς D. 11. τῶν deest in Edd. 12. οὐ
 δέδωκας D. 13. καὶ om. B. Haec πάλιν οὕτως assumpta ex D.
 14. μέγα D. 18. Τὸ δέ γε] τὸ δὲ λέγειν D. 20. ἀπονευκόσι]
 ἀπονευκότες Edd. Statim δὲ D. δη̄ iud. 21. κολάσειεν] κολάσει D.
 23. ἐστὶν ἀληθές inverso ordine D. 25. τοῦ assumptum ex D.
 ὁ pro ἃ D. 26. φαῦλον] κακόν D.

Οὐδὲν δὲ ἦττον ὁ λόγος πρόποι ἂν εἰκότως καὶ τοῖς Ἰου-
 e δαίων καθηγηταῖς, τοῖς γραμματεῦσι λέγω καὶ Φαρισαίοις,
 οἱ τὴν εἰς Χριστὸν παρωθούμενοι πίστιν, σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ ἑτέρους διολλύντες ἠλίσκοντο. πεφρονήκασι γὰρ ἐχθρὰ,
 καὶ πεπολεμήκασι τῇ μετὰ σαρκὸς οἰκονομία τοῦ Μονογενοῦς, 5
 ἔλαβόν τε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως, καθά φησιν αὐτὸς, καὶ
 οὔτε εἰσηλθόν αὐτοὶ, οὔτε μὴν ἑτέρους συγκεχωρήκασιν εἰσ-
 ελθεῖν. οὐκοῦν εἰ καὶ ἔστι μακροθύμος, ἀλλ' οὖν ἀθῶων οὐκ
 ἀθῶωσει τοὺς τῇ ἀληθείᾳ πίστει πεπολεμηκότας.

S. Luc.
 xi. 52.

479 A. a Κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν συσσεισμιῶ ἢ ὁδὸς αὐτοῦ, καὶ νεφέλαι 10
 κονιορτὸς ποδῶν αὐτοῦ.

Μέλλων ὁ Προφήτης τῆς Νινευὶ τὴν ἄλωσιν εἰς παρά-
 κλησιν τῶν πεπονηθῶτων προαναφωνεῖν, καὶ ὅτι κατασεισθή-
 σεται παρὰ Θεοῦ καταδηλοῦν τοῖς ἡδίκημένοις, προαφηγηταὶ
 χρησίμως τὸ τῆς θείας φύσεως παναλκῆς, καὶ ὅτι πᾶν ὅτιοῦν 15
 κατορθοῦν ἐλομένη τὸ ἀντιστατοῦν οὐδὲν, πάντα δὲ μᾶλλον
 ἔψεται ῥαδίως, καὶ ἰσχύσει τὸ αὐτῇ δοκοῦν, κὰν εἴτι τῶν
 b ἐπιγείων πραγμάτων ἡμῖν τε καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς δυσκατόρ-
 θωτον εἶναι δοκῇ. ζῶντο μὲν γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι δυσαλωτάτους
 ἔσεσθαι τοὺς Βαβυλωνίους, καὶ ἄμαχον οὕτως χεῖρα λαχεῖν, 20
 ὡς μὴδ' ἂν εἰ βούλοιο Θεὸς, ἀτονῆσαι πρὸς ἐχθρούς. ἐκάλει
 γὰρ οἶμαι δυσθυμίας εἰς τοῦτο αὐτοὺς τὰ κατὰ πάσης αὐ-
 τῶν τῆς χώρας ὡμῶς τε καὶ ἀνημέρως παρ' ἐκείνων τε-
 τολμημένα. ἵνα τοίνυν εἰδεῖεν, ὡς κείσονται μὲν ἀκονιτὶ
 κατεξανιστάντος αὐτοῖς τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ, ἀλώσονται δὲ, 25

1. ὁ λ. post ἂν transp. D.

6. καὶ οὔτε B. οὔτε δὲ D. οὔτε Edd.

7. αὐτοὶ εἰσηλθόν inverso ordine B.

8. ἀθῶων assumptum ex B.

ἀθῶων D.

9. τῇ ἀληθείᾳ pro τῇ ἀληθείᾳ πίστει D.

10. Κύριος

pro καὶ prius D.

12. τῆς assumptum ex B.D.

14. ἡδίκημένοις]

ἡδίκηκοσι Edd.

16. ἐλομένη] ἔλοιτο iid. ἀστατοῦν (sic) iid.

18. πραγμάτων om. D.

19. οἱ om. B. δυσαλωτάτους D. δυσάλωτους Edd.

22. οἶμαι deest in D.

κατὰ πάσης αὐτῶν τῆς χώρας B.D. πάση αὐτῶν τῇ χώρα

Edd.

25. κατεξανιστάντος iid. τοῦ Θεοῦ τὴν ὄργην inverso ordine D.

καὶ μάλα ῥαδίως, ἀναγκαίως φησὶ Κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ
ἐν συστεισμῷ ἢ ὁδῶς αὐτοῦ καὶ νεφέλαι κοινορτὸς ποδῶν αὐτοῦ. ^e
εἰ γὰρ δὴ, φησὶ, βουλευσάιο κατὰ τινων· τοῦτο γὰρ ἢ ὁδὸς·
καταδραμεῖται πάντως ὡς ἐν συστεισμῷ. ἄμαχον δὲ χρῆμα
5 καὶ δυσδιάφυκτον κομιδῇ συστεισμὸς καὶ συντελεία, καὶ νε-
φέλαι πρὸς τούτοις κοινορτῶ δίκην ἰπτάμεναι καὶ τὸν οὐρανὸν
καταπυκάζουσαι. ἔοικε δὲ ὁ Προφήτης εἰς ἀνάμνησιν αὐ-
τοὺς ἀναφέρειν τοῦ κατὰ παντὸς ἀνθρώπων γένους ἐπὶ Νῶε
γεγονότος κατακλισμοῦ, ἐν συντελείᾳ γὰρ τότε καὶ ἐν συ-
10 σεισμῷ τῷ κατὰ πάντων οἰονεὶ πεπόρευται Θεὸς, νεφέλας
ἔξανιστὰς, καὶ, καθὰ φησὶ τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, ἀνοίγων τοὺς
καταρράκτους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὑετοῖς ἀσχέτοις ἐπικλύζων
τὴν ὑπ' οὐρανόν. ὁ τοίνυν, φησὶ, πρὸς ὄλην εὐκόλως ^d
ἰσχύσας τὴν γῆν, καὶ ψήφω μὲ τούτους ἐν αὐτῇ πάντας
15 ἀνελὼν, πῶς ἂν ἀτουήσειε πρὸς ἔθνος ἐν τῷ Βαβυλωνίῳ;
θεοπρεπῶς δὲ σφόδρα φησὶ τὸ Νεφέλαι κοινορτὸς ποδῶν αὐτοῦ.
ὡς γὰρ εὐκόλον ἀνθρώπῳ χεῖν τε καὶ κόνιν ἀνακινήσαι
ποδὶ, τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον εὐχερὲς καὶ τῷ πάντων κατ-
εξουσιάζοντι Θεῷ, χεიმῶνί τε καὶ νεφέλαις καταπυκάζουσι τὸν
20 οὐρανόν.

Εἰ δὲ δὴ προσήκοι καὶ τὸν ἀπόρρητον νοῦν τῶν προκει- ^e
μένων ἐκβασανίσαι, ἐκεῖνο εἰπεῖν οἰήσομαι δεῖν, ὅτι τῆς μετὰ
σαρκὸς οἰκονομίας τὴν ὁδον, ἤγουν τὴν ἐκπλήρωσιν ἐν συν-
τελείᾳ καὶ ἐν συστεισμῷ πεποιῆσθαι φαμεν τὸν Μονογενῆ
25 Λόγον τοῦ Θεοῦ. ἐπειδὴ γὰρ γέγονε καθ' ἡμᾶς, συντετέλεκε
καὶ συνέσεισεν “ ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμο-

Gen. vii.
11.Eph. vi.
12.

1. Κύριος pro καὶ alt. D. (ut supra.) 2-4. Haec καὶ νεφέλαι—ὡς ἐν συ-
σεισμῷ accesserunt ex D. 5. δυσδιάφ. κομιδῇ hoc ordine D. 6. κοινορτοῦ
δίκην ἰπτάμεναι D. δίκην ἐγειρόμεναι κοινορτοῦ B. δίκ. αἰνιττώμεναι κοινορτοῦ Edd.
καταπυκ. τὸν οὐρ. inverso ordine D. 8. ἀναφ. αὐτοῖς inverso
ordine D. ἀνθρώπου Edd. 10. πεπόρευται] + ὁ D. 11. ἔξανιστὰς
Edd. Statim καὶ assumptum ex D. 12. ἀσχέτοις ὑετοῖς inverso
ordine D. 13. πρὸς ὄλην εὐκόλως hoc ordine B. 14. τοὺς ἐν
αὐτῇ B.D. ἐν αὐτῷ Edd. 16. νεφέλαι κοινορτὸς] νεφέλαιον κοινορτὸν iud.
17. τε om. B. invitis D. b. 19. καταπυκάζην (= καταπυκάζειν) b. invito D.
21. προσήκοι D. προσήκει Edd. νοῦν post ἐκβασ. transp. D. 23. ὁδον]
εἴσοδον Edd. 25. τοῦ Θεοῦ Λόγον inverso ordine D.

“κράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου,” τῆς καθ’ ἡμῶν ἐξελάσας
 πλεονεξίας, καὶ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἀποσοβήσας ἰσχύος,
 καθελῶν δὲ καὶ αὐτὸ τοῦ θανάτου τὸ κράτος καὶ πρὸς γε
 480 A. a τούτῳ τὴν ἀμαρτίαν. γεγόνασι δὲ καὶ νεφέλαι κενιρτες
 πδῶν αὐτοῦ. ὥσπερ γὰρ τοῦ βαδίζοντος προανίπταται 5
 κόνις, οὕτω τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς
 προεβάδιζον αἱ νοηταὶ νεφέλαι, τουτέστιν οἱ μακάριοι προ-
 φῆται, σκοτεινότερῳ μὲν καὶ οὐ λίαν ἐμφανεστέρῳ χρώμενοι
 λόγῳ, πλὴν ζωοποιῶς κηρύγμασι τὸν τῶν συνιέναι δυνα-
 μένων κατάρδοντες νοῦν. 10

4 Ἀπειλῶν θαλάσση καὶ Ξηραίνων αὐτὴν, καὶ πάντας τοὺς ποταμοὺς
 b ἐξερημῶν.

Ἐξ ὧν ἡδεσάν τε καὶ πεπείραντο τὸν τῆς διηγήσεως
 λόγον διατεκταίνει, ἀποστήσας αὐτὸν τῶν ἄγαν ἀρχαιοτέρων.
 ὅτε γὰρ τῆς Αἰγυπτίων ἀνοσιότητος καὶ τῆς ἀφορήτου πλεο- 15
 νεξίας τὸν Ἰσραὴλ ἐξεκόμιζεν ὁ προασπίζων Θεὸς, διεβίβασε
 μὲν διὰ μέσης θαλάσσης αὐτοὺς, ἐκέλευε δὲ βαδίζειν ὡς ἐπὶ
 ξηρᾶς· “ἐπάγη γὰρ ὡσεὶ τείχος τὰ ὕδατα,” κατὰ τὸ γεγραμ-
 μένον. οὐκοῦν ἠπειλιγε μὲν τῇ θαλάσῃ, καὶ βάσιμος ἦν οἰά-
 τις ξηρά. εἰ δὲ δὴ τις βούλοιο ταῖς περὶ τούτων ἐννοίαις τὰ 20
 c πρῶτα συνείρειν, φημὶ δὴ τό “Κύριος ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν
 “συσσεισμῷ ἢ ὁδὸς αὐτοῦ,” τὰ εἰκότα καὶ οὕτω φρονήσει.
 μονουνοχὶ γὰρ συντελέσας τε καὶ συσσεισας τὴν Αἰγυπτίων,
 ὁ τῶν ὅλων Κύριος διὰ τῶν ἐν αὐτῇ γεγονότων σημείων καὶ
 τοῦ θανάτου τῶν πρωτοτόκων· διολώλασι γὰρ ἐν μιᾷ νυκτὶ, 25

Exod.
 xv. 8.

Supra
 ver. 3.

2. ἀποσοβήσας ἰσχύος hoc ordine D. ἰσχ. ἀποσ. B. ἰσχ. κατασοβήσας Edd.
 3. αὐτὸν τὸν θάνατον pro αὐτὸ τοῦ θαν. τὸ κράτος Edd. 5. βαδίζοντος]
 βαδίσματος D. Statim προανίπταται D. προανίσταται Edd. 9. τὸν
 assumptum ex B.D. 10. κατάρδοντα Edd. 13. ἡδειςάν τε καὶ
 πεπείρανται D. τῆς] + ἐπὶ σφᾶς Edd. repugnantibus B.D. Statim ἐφηγή-
 σεως D. Post h. v. διατεκτ. λόγον inverso ordine D. 14. αὐτοῖς pro
 αὐτὸν D. 16. ἐξεκόμιζε τὸν Ἰσραὴλ inverso ordine D. 17. ἐκέλευε
 habet D. ἐκέλευσε e suo Migne. 19. μὲν assumptum ex D. 22. οὕτω D.
 Edd. οὕτως B. 23. τε om. D. Αἰγυπτον pro Αἰγυπτίων D. 25. τῶν
 deest in Edd.

θρήνου τε καὶ οἰμωγῆς, ὡς ἔφησε, τὰ πάντα πεπλήρωτο· διὰ μέσης θαλάσσης διεβίβασε τὸν Ἰσραὴλ, κατηρητημένης αὐτῶν τῆς ἐξ οὐρανοῦ νεφέλης.

Ἔφη τι τοιοῦτον καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ. ψάλλει γὰρ
 5 ὠδὲ “Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ Ps. lxxvii.
8, 9.
 “σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, γῆ ἐσείσθη, καὶ
 “γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν.” γῆν δὲ σεισισμένην, καθάπερ
 ἐγῶμαι, τὴν Αἰγυπτίων φησίν. ὅτι δὲ καὶ νεφέλη κατ-
 εκρέματο, προβαδίζουσα τῶν υἰῶν Ἰσραὴλ, ἀσυμφανὲς μὲν
 10 οὐδενί, πιστώσεται δὲ καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος, τοὺς τοῦ
 Ἰσραὴλ πατέρας βεβαπτίσθαι λέγων ἅπαντας “ἐν τῇ νεφέλῃ I Cor.
x. 2.
 “καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ.”

Προσεπήγαγε δὲ ὁ Προφήτης τῷ ζηραίνεσθαι τὴν θάλασσαν,
 καὶ τὸ ἐρημοῦσθαι τοὺς ποταμοὺς, εἰς ἀνάμνησιν ἀναφέρων e
 15 ἐτέρου θαύματος. ὅτε γὰρ εἰς τὴν τῆς ἐπαγγελίας εἰσεκο-
 μίζοντο γῆν, Ἰησοῦ μετὰ Μωυσέα προεστηκότος, τότε κατὰ
 χώραν ἔστη πάλιν ὁ Ἰορδάνης, τὴν τῶν ναμάτων καταφορὰν Jos. iii.
16.
 ἀρρήτοις νεύμασι καὶ δεσμοῖς ἀνακόπτοντος τοῦ πάντα ἰσχύ-
 οντος Θεοῦ. ἀξιῶ δὲ ταῦτα τοῦ μεγίστου θαύματος καὶ ὁ
 20 μακάριος Δαυεὶδ, οὕτως λέγων “Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ
 “Θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἰοὺς τῶν ἀνθρώπων·
 “ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ἐν ποταμῷ διε-
 “λεύσονται ποδί.” ποδὶ γὰρ πάλιν τὸν Ἰορδάνην διέβησαν. a 481 A.
 εἰ δὲ δὴ καὶ πάντας λέγοι ζηραίνεσθαι τοὺς ποταμοὺς, τὸ ἐφ’
 25 ἐνὶ γεγονὸς ὅτι καὶ πᾶσι συμβήσεται Θεοῦ κατανεύοντος,
 διακεῖσθαι κελεύει.

1. ὡς ἔφησε assumptum ex D. πεπλήρωται D. 2. μέσης] + ὡς
 ἔφην Edd. invito D. κατηρητημένης D. κατηρητισμένης Edd. Statim αὐτῷ iid.
 invitis B.D. 3. οὐρανῶν D. 7. οἱ assumptum ex B.D.
 8. Αἰγυπτίων B. Αἰγυπτον D. Αἰγυπτίαν Edd. 9. προβαδίζουσα post Ἰσραὴλ
 transp. D. 13. τῷ B.D. τὸ b. Edd. 14. τοὺς assumptum ex b. ἀναφέ-
 ρων B.D. b. φέρων Edd. 15. ὅταν D. τῆς ἐπ. εἰσεκ. γῆν hoc ordine D. b.
 γῆν ante τῆς ἐπ. transp. Edd. 18. νεύμασι καὶ δεσμοῖς D. νεύμασιν b. δεσμοῖς
 Edd. 20. Haec δεῦτε—ἀνθρώπων assumpta ex D. 23. πύλιν
 om. D. Statim διέβ. τὸν Ἰορδ. inverso ordine D. 24. καὶ assumptum
 ex D. πάντας λέγοι ζηραίνεσθαι τοῖς ποταμοῖς b. πάντ. ξηρ. τ. π. λέγοι D. τοῖς
 ποτ. λέγοι παντ. ζηραίνεσθαι B. τοῖς ποτ. λέγει (sic) παντ. ξηρ. Edd. 25. κα-
 ταν. τοῦ Θεοῦ pro Θεοῦ κατ. b.

Δοκεῖ δέ τισι καὶ καθ' ἕτερόν τινα τρόπον τῶ τῶν προκει-
 μένων προσφέρεσθαι νῶ. εἰ γὰρ ἔλοιτο, φησὶν, ὁ τῶν ὄλων
 Δεσπότης τὴν κατὰ τῆς Νινευὶ ποιείσθαι καταδρομὴν, ποιή-
 σεται δὴ πάντως ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν συσσεισμῶ· συντε-
 λέσει γὰρ αὐτὴν καὶ καταδοθήσει ῥαδίως· πλατεῖαν δὲ οὖσαν, 5
 b καὶ οἶον θαλάσσης δίκην τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τοὺς πολέμους
 ἐπικυμαίνουσιν, ἀμελλητὶ καταζῆρανεῖ. κἂν εἰ ἀνέρχοντο,
 φησὶν, ὡς χεῖμαρβροὶ τὰ παρ' αὐτῆς ἔθνη, πάντη τε καὶ πάν-
 τως ἐρημωθήσονται. θάλασσαν δὲ καὶ πεταμούςς ἐπικλύ-
 ζοντάς τε καὶ καταπνίγοντας, οὐδὲν ἦττον εἶναι φαμεν τὰς 10
 πονηρὰς καὶ ἀντικειμένας δυνάμεις, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων
 τὸν σατανᾶν. ἀλλ' ὅλην αὐτῶν τὴν δύναμιν κατεζῆρανε ὁ
 Χριστὸς, καὶ ἄμαχον οὖσαν πάλαι, τοῖς τῶν σεβομένων
 αὐτὸν ὑπέστρωσε ποσίν.

ε' Ωλιγώθη ἡ Βασανίτις καὶ ὁ Κάριμος, καὶ τὰ ἐξανθοῦντα τοῦ 15
 5 Λιβάνου ἐξέλιπε. τὰ ὄρη ἐσεισθησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ βουνοὶ
 ἐσαλεύθησαν, καὶ ἀνεστάλη ἡ γῆ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἡ σύμ-
 πασα, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.

Καὶ δι' ἐτέρων εὐθὺς ἀποδείξεων ὁ λόγος ἔρχεται, τῇ θεΐᾳ
 φύσει τὸ παναλκές τε καὶ ἄμαχον εἰς ἐξουσίαν ἐπιμαρτυρῶν. 20
 χώρα μὲν γὰρ ἡ Βασανίτις ἐστὶν εὐθαλής τε καὶ πείρα· Κάρι-
 d μος δὲ καὶ Λιβανος, τὸ μὲν τῆς Φοινίκης, τὸ δὲ τῆς Ἰου-
 δαίας ὄρος, εὐδενδρότατα δὲ ἄμφω, καὶ ἀμφιλαφέσι κομῶν-
 τα δρυμοῖς. ἀλλὰ ταυτὶ δι' πάντα, τὴν τε Βασανίτιν φημι,

2. ἔλοιτο] ἐθέ D. 4. δὲ Migne. 5. καταδοθήσει ῥαδίως· πλατεῖαν δὲ D. h.
 ῥαδίως καταδοθήσει πλατεῖαν Edd. 7. κἂν εἰ ἀνέρχοντο b. κἂν εἰ ἐρχοντο D.
 κἂν εἰσέρχοντο (εἰσέρχοιτο Edd.) B. Edd. 8. κατ' pro παρ' Edd. in vitis
 omnibus. αἰ τοῖς b. 9. ἐρημωθήσονται B. h. [ἐρημωθήσονται (sic) B.] ἐρημω-
 θήσεται D. Edd. 10. καταπνίγοντας D. κατακλύζ. Edd. εἶναι φαμεν τὰς
 πονηρὰς hoc ordine D. εἶναι post πον. transp. iid. 15. ὠλιγώθη] + γὰρ D.
 16. ἐσεισθησαν] ἐσεισθη F. (36 al.) Statim ἐπ' D. (XII sed ἀπ' suprascr. 42, 153.)
 19. ἐτέρων] + ῥημάτων καὶ (omittens εὐθὺς) D. Statim καταδείξεων Edd. in-
 vitis B. D. 21. τε assumptum ex B. D. 22. τε pro δὲ D. τὸ μὲν
 τῆς Φοινίκης, τὸ δὲ τῆς Ἰουδαίας B. D. Φοινίκης et Ἰουδαίας inter se transp. Edd.
 23. κομῶνται pro κομῶντα iid.

καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τοῖς ὄρεσι παρακειμένην χώραν, δεινά τε καὶ μαχιμώτατα κατενέμοντο γένη καὶ υἱοὶ γιγάντων, κατὰ τὸ γεγραμμένον. πλὴν ἐξήρηνται καὶ νενίκηνται παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, Θεοῦ προαισπίζοντος, καὶ κεκληρονομήκασιν τὴν γῆν αὐτῶν. ὅμοιον οὖν ὡς εἰ λέγοι πάλιν Αἰ πάλαι δεινοῖς καὶ ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσι βρύνουσαι χῶραι, καὶ οἶον δρυμοῖς τῶν ἐν αὐταῖς μαχίμων κομῶσαι πολλοῖς, φῶχοντο καὶ πεπύρθηνται τῶν ἐνοικούντων παθοῦσαι τὴν ἐρημίαν. τοῦτο γὰρ οἰμαί ἐστὶ τὸ ὀλιγῶσθαι λέγειν αὐτάς.

Deut. i. 28.

10 Εἶτα, πῶς οὐκ ἂν ἀλοοίη Θεοῦ κατανεύοντος ἢ διαβόητος Νινευί; πρὸς δὲ δὴ τῇ Βασανίτιδι καὶ τῷ Καρμηλῷ, καὶ τὰ ἐξανθῶντα τοῦ Λιβάνου ἐξέλιπε. Λίβανος μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ὄρος τῆς Φοινικῆς ἐστίν, ἀπ' αὐτοῦ δὲ σημαίνει τὴν ὑπ' αὐτῷ τε κειμένην καὶ περὶ αὐτὸ σύμπασαν χώραν. ἐξανθῶντας δὴ οὖν
15 τοῦ Λιβάνου τοὺς Δαμασκοῦ καὶ Φοινίκης βεβασιλευκότας φησὶ a 482 A. κατὰ καιροῦς, οἱ καὶ ὑπὸ χεῖρας δέδονται τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· νενίκηνται γὰρ καὶ αὐτοὶ κατὰ καιροῦς, καίτοι πλείστην ὄσσην ἔχοντες χεῖρα, δειναῖς τε καὶ δυσαντήτοις ἐπικουρίαῖς ἀναφυσώμενοι. εὐρήσομεν δὲ τὰ τῶν βασιλειῶν ἐπερχόμενοι
20 βιβλία πεπορθημένην κατὰ καιροῦς τὴν Δαμασκηῶν βασιλείαν, διὰ τῶν ἐκ φυλῆς Ἰούδα βεβασιλευκότων. ἐξέλιπον δὴ οὖν τὰ ἐξανθῶντα τοῦ Λιβάνου, τουτέστιν, ἐξήρηνται b καὶ ἀπολώλασι πλειστάκις καὶ αὐτὰ τῆς Φοινίκης ἤγουν τοῦ Λιβάνου τὰ ἐξαιρέτα, τουτέστιν, οἱ τῶν ἐκεῖσε κρατοῦντες
25 πραγματῶν.

2 Reg. viii. 6;
4 Reg. xiv. 28.

Καὶ τί ταῦτα λέγω, φησὶν, ὅτε καὶ μάλα ῥαδίως, Θεοῦ γε θέλοντος, κατασεισθεῖεν ἂν καὶ αὐτὰ τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ μεταστήσονται καὶ σύμπασα δὲ ἡ γῆ μετὰ τῶν ἐνοικούντων

1. δὲ B. δὴ D. Edd. 2. ἀμαχώτατα pro μαχιμ. D. 3. ἐξήρηνται] ἐξήρηνται Edd. 4. καὶ κεκλ.] κεκληρ. γὰρ D. 5. λέγοι B. λε' D. λέγει Edd. 11. δὴ οἰμ. D. 13. ἐστὶ τῆς φοινίκης inverso ordine D. ἐπ' pro ὑπ' Edd. αὐτὸ D. Statim τε assumptum ex D. 14. ἐξανθῶντας] ἐξανθῶντας Edd. 19. ἀναφυσώμενοι B. 20. πεπορθημένην (sic) Edd. ante Migne. 23. τῆς Φοινίκης ἤγουν] ἡ τῆς Φοινίκης ἦν Edd. 24. ἐκεῖσε] ἐκεῖ B. 26. ῥαδίως et γε om. D. 28. μεταστήσονται D. σαλευθήσονται B. ἐπαναστήσονται Edd. Statim καὶ assumptum ex B.D.

αὐτὴν ἀνασταλλίσεται, τουτέστι, χωρήσει πρὸς τὸ μὴ ὄν, καὶ ἔσται πάλιν ὡς οὐχ ὑπάρχουσα; ὁ γὰρ ποιήσας ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀφανιεῖ που πάντως εὐκόλως, καὶ οὐδὲν αὐτῷ τὰ μεγάλα παντελῶς. ἔοικε δὲ καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ συνφθὰ τοῖς προκειμένοις ἐννενοηκέναι τε καὶ λέγειν “Τί γάρ ἐστι σοι, 5
 “θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; καὶ σοι, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς
 “τὰ ὀπίσω; τὰ ὄρη, ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοὶ, καὶ οἱ
 “βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων; ἀπὸ προσώπου Κυρίου ἐσα-
 “λεύθη ἡ γῆ.”

Ps. cxiii.
5-7.

Ὡς γὰρ ἤδη προεῖπεν “Ἐν συσσεισμῷ ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.” 10
 ὅτι δὲ οὐδὲν ἢ σύμπασα γῆ, καὶ ὀλίγου παντελῶς ἀξιοθεῖεν
 ἂν λόγου τὰ ἐν αὐτῇ, τὴν θείαν τε καὶ ἀπόρρητον εἴ τις
 ἐλοιτο δόξαν ἀναμετρεῖν, ἐπιμαρτυρήσει λέγων ὁ προφήτης
 Ἑσαΐας “Εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδδου, καὶ
 “ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ ἐλογίσθησαν, καὶ ὡς σιέλος λογισθήσονται· 15
 “ὁ δὲ Λίβανος οὐχ ἰκανὸς εἰς καύσιν, καὶ πάντα τὰ τετρά-
 “ποδα οὐχ ἰκανὰ εἰς ὀλοκάρπωσιν, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὡς
 “οὐδὲν εἰσι, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν· τίνι ὁμοιώσατε
 “Κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν;”

Supra
ver. 3.

Es. xl.
15-18.

Δοκεῖ δὲ πάλιν ἐτέροις εὖ ἔχειν, εἰ καὶ ἐπ’ αὐτῆς ἐλο- 20
 γίσθη τῆς Νινευὶ τὰ τοιάδε πλαγίως. βούλονται γὰρ αὐτὴν
 παρεικάζεσθαι τῇ τε Βασανίτιδι ὡς ἀρίστη τε καὶ διαβοήτῳ
 χώρα, καὶ Καρμηλῳ τε καὶ Λιβανῳ πάλιν, ὡς ἐπισήμοις τε καὶ
 διαφανεστάτοις ὄρεσι θαυμαστῇ δὲ καὶ ἐπίσημος ἡ Νινευὶ
 ἦν. καὶ ὀλιγῶσθαί φησιν, ὡς ὅσον οὐδέπω δηωθησομένης ὁμοῦ 25
 τοῖς ἐξανθῶσιν ἐν αὐτῇ, τουτέστιν, ἡγουμένους τε καὶ στρατη-
 γοῖς καὶ τοῖς τῶν ἄλλων λαῶν ἐπιφανεστέροις. ἐπειδὴ γὰρ

1. μὴ ὄν D. μηδὲν Edd. 3. που om. D. 4. προκειμένοις] προειρη-
 μένοις D. 5. ἔσται pro ἐστὶ Edd. 6. σοι B. (Alex. Syro-Hex.) σὺ D.
 Edd. (Vat.) 11. δὲ om. D. ἀξιοθεῖη B. invitis D. Edd. 12. τε
 assumptum ex B.D. 14. κάδδου B.D. κάδου Edd. 15. ἐλογίσθη iid.
 17. ὡς] εἰς D. (41, 90, 144.) 18. εἰς B. ὡς D. Edd. (93.) ὁμοιώσατε] +
 τὸν B. (62. al.) 20. ἐλογίσθη] λέγοντο D. 23. καὶ Καρμηλῳ τε D.
 Καρμηλῳ δὲ Edd. 24. θαυμαστῇ δὲ D. θαυμαστῇ τε Edd. 25. ἦν
 assumptum ex D. ἦν pro ἦν B. οὐδέπω D. οὐπω Edd. Statim διωθησομένης iid.
 27. λαῶν assumptum ex D.

ὀρῶν ἐποιήσατο μνήμην καὶ χώρας εὐδενδροτάτης, φημὶ δὴ
 τῆς Βασιανίδος, τετήρηκε τῷ λόγῳ μέχρι παντὸς τὴν τρο-
 πὴν τὴν πιστάτην καὶ ἐξανθοῦσαν ἔφη τοὺς ἢ πλοῦτῳ τυχόν a 483 A.
 διαφανεστέρους, ἢ ταῖς τῶν σωμάτων ἀλκαῖς ἐμπρέποντας, ἢ
 5 καὶ καθ' ἕτερόν τινα τρόπον ὑπεροχῆς τῶν ἄλλων ἡρμένους.

Ἀνασκοπούμενος δέ τις τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰς Χρι-
 στὸν τολμήματα, καὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν αὐτοῖς ἐρήμωσιν καὶ
 τὴν ὀλοτελῇ συντριβὴν καὶ ἀπώλειαν, μετὰ γε τὸ ἀναβιῶναι
 καὶ ἀνελθεῖν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐφαρμόσαι ἂν εἰκότως αὐτοῖς
 10 καὶ τάδε. Βασιανῆτις μὲν γὰρ καὶ Κάρμηλος καὶ μέντοι καὶ b
 Λίβανος νοοῖτο ἂν εἰκότως ἢ Ἰουδαία· καὶ Βασιανῆτις μὲν,
 ἐπίτοι καὶ ὠνόμασται γῆ ρέουσα μέλι καὶ γάλα, γῆ σίτου
 καὶ ἐλαίου καὶ ἀμπελῶνων· Κάρμηλος δὲ καὶ Λίβανος διάτοι
 τὸ ὑψοῦ τε ἦρθαι κατὰ τὴν δόξαν, γενέσθαι τε διαφανῆ καὶ
 15 περίοπτον, καὶ οἶον ἀκαταλήκτοις δρυμοῖς τοῖς κατοικοῦσιν
 αὐτὴν ἐπιγάνυσθαι. ἀλλ' ὀλιγῶσθαί φησιν αὐτὴν· δεδαπά-
 νηται γὰρ τῇ Ῥωμαίων χειρὶ, μονονουχὶ δὲ καὶ δεινοῖς καὶ
 ἀλκιμωτάτοις περιπεσόντες δρυτόμοις, φυτοῖς ἐν ἴσῳ πεπτώ-
 κασι. καὶ τι τοιοῦτον ὁ μακάριος προφήτης Ἡσαίας ὑπαι- c
 20 νίττεται, λέγων ὡς πρὸς γε τὴν Ἱερουσαλήμ “ Διάνοιξον
 “ ὁ Λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς
 “ κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διότι πέπτωκε κέδρος,
 “ ὅτι μεγάλως μεγιστάνες ἐταλαιπώρησαν. ὀλολυξάτε δρῦες
 “ τῆς Βασιανίδος, ὅτι κατεσπάρθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος.”
 25 σαφέστερον δὲ καὶ ἐτέρωθί που φησί “ Καὶ ἔσται ὁ κοπετὸς

Zach. xi.
1, 2.

Ib. xii.
11.

1. εὐδενδροτάτης B. ἐνδενδροτάτης (sic) D. εὐδενδρότης iid. 2. τὸ σῆμα
 μέχρι παντὸς pro μέχρι π. τὴν τροπὴν D. 3. Haec τὴν πιστάτην accesserunt
 ex D. ἐξανθοῦσαν D. ἐξανθοῦντας Edd. 4. διαφέροντας pro διαφαν. D.
 5. ἡρμένους om. Aub. 6. παρὰ assumptum ex B.D. 8. τὴν assumptum
 ex B. ἀναβιῶναι] + αὐτὸν Edd. 9. ἐφαρμόσαι] ἐφαρμόσειεν iid. αὐ-
 τοῖς εἰκότως in verso ordine D. 10. γὰρ assumptum ex B.D. 11. νοοῖτο D.
 νοοῖτ' Edd. 12. ἐπίτοι καὶ om. D. γάλα καὶ μέλι in verso ordine D.
 14. διαφανῆ] καταφανῆ D. 15. ἀκαταλήκτοις D. 16. αὐτὴν alt. om. D.
 Statim δεδαπάνηται B. δεδαπάνηται D. Edd. 17. μονονουχὶ δὲ accesserunt
 ex B.D. Statim καὶ om. D. 18. δρυτόμοις] δρυμοτόμοις Edd. περιπε-
 πτώκασι iid. invitis B.D. 19. ὁ μακάριος προφήτης Ἡσαίας B.D. Ζαχαρίας
 Edd. 22. ὀλολυξάτω D. 23. μεγάλοι Edd. 24. κατεσπάρθη (sic)
 iid. 25. καὶ prius assumptum ex B.D.

“ τῆς Ἱερουσαλήμ ὡς κοπετὸς ῥοῶνος ἐν πεδίῳ ἐκκοπτο-
 “ μένου” ἐπειδὴ γὰρ πάλιν Λιβάνῳ τὴν Ἱερουσαλήμ παρε-
 d κάζει, κέδρους καταπιπτούσας καὶ πίτυς ἔφη τοὺς ἐν αὐτῇ
 ὑψηλοὺς, καὶ δρυὲς δὲ ἀποκαλεῖ τῆς Βασανίτιδος· μεταφορικὸν
 δὲ, ὡς ἔφην, τοῦ λόγου τὸ σχῆμα. 5

6 Ἀπὸ προσώπου ὄργῃς αὐτοῦ τίς ὑποστήζεται; καὶ τίς ἀντιστή-
 σεται ἐν ὄργῃ θυμοῦ αὐτοῦ; ὁ θυμὸς αὐτοῦ τίκει ἀρχὰς, καὶ
 αἱ πέτραι διεθρύβησαν ἀπ’ αὐτοῦ.

Κατασφραγίζει τοὺς λόγους εἰς ἀλήθειαν τοῖς ἐν πείρα
 e γεγονόσι τῆς θείας ἀργῆς, ὅτι πικρά τις ἐστὶ καὶ δυσάντητος 10
 λέγων. δίκην γὰρ οἶμαι πυρὸς ἐμπίπτουσα, κατατήξειεν ἂν
 εὐκόλως ἀρχὰς τε καὶ ἐξουσίας, ἐπιγείους τε καὶ νοητὰς,
 συνθραύσειε δ’ ἂν ἀμογητὶ καὶ πέτρας, ἤγουν τοὺς πέτραις
 ἐν ἴσῳ κατεσκληρότας, καὶ ἀμείλικτον ἔχοντας νοῦν. εὐρή-
 σομεν δὲ τοιοῦτους γεγονότας τοὺς τῶν Ἀσσυρίων βεβασι- 15
 λευκότας, καὶ μὴν καὶ αὐτὸν τὸν τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων
 ἡγούμενον τὸν σατανᾶν, περὶ οὗ φησι τὸ γράμμα τὸ ἱερόν
 “ Ἡ καρδιά αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ λίθος, ἔστηκε δὲ ὥσπερ
 “ ἄκμων ἀνήλατος.” ὅτι δὲ σκληροὶ καὶ ἀτεράμονες καὶ
 484 A. a πλείστην ὄσσην ἀναισθησίαν ἠῤῥώστηκότες ἀλοῖεν ἂν καὶ οἱ 20
 τῶν Ἰουδαίων καθηγηταὶ καὶ οἱ τεταγμένοι παρ’ αὐτοῖς εἰς
 ἀρχὰς, ἱερέας δὴ λέγω καὶ τῶν ἀνοσίων γραμματέων καὶ
 Φαρισαίων τὰ βέβηλα στίφη, πῶς οὐχ ἅπασιν ἐναργές; οἱ
 καὶ τῷ πολέμῳ δεδαπάνηνται τῷ παρὰ Ῥωμαίων, καθάπερ
 τις κηρὸς ταῖς ἀνηκέστοις ἐκτηκόμενοι συμφοραῖς, σκληροὶ 25

Hiob
xli. 15.

2. πάλιν om. D. παρεικάζει τὴν Ἱερ. inverso ordine D. Statim κέδρους καὶ
 πίτυσι παρεικάζει καταπιπτούσας pro κέδρους—ἔφη D. 5. τοῦ λόγου ὡς
 ἔφην inverso ordine B. χρῆμα pro σχῆμα Edd. 6. ἀντιστήσεται D. Edd.
 ὑποστήσεται B. (153.) 8. διετρίβησαν F. Edd. (Ald.) 13. πέτραις ἐν
 ἴσῳ hoc ordine D. h. 14-16. Haec καὶ ἀμείλικτον ἔχοντας νοῦν [τὸν νοῦν D.]
 εὐρήσομεν—βεβασιλευκότας accesserunt ex B.D. h. 15. τοιοῦτους transp.
 post γεγ. b. post βεβασιλευκότας D. τῶν om. D. 16. τὸν deest in Edd.
 17. τὸν assumptum ex D. τὸ ἱερόν γράμμα D. 18. ὥσπερ prius ὡς D. (Vat.)
 22. τῶν om. D. γραμμάτων (sic) Edd. φαρ. καὶ γρ. inverso ordine B.

δὲ ὄντες ἄγαν, συνελθράνουντο τοῖς κακοῖς, καὶ τῆς εἰς Χριστὸν παροινίας δίκας ἐξήτηνται.

Συνέτριψε δὲ δι' ἡμᾶς καὶ ἐτέρως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς “ Ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκρά-
 5 “ τορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, τά τε πνευματικὰ
 “ τῆς πονηρίας,” ἵνα ἡμᾶς ἐξέλῃται καὶ διασώσῃ. καὶ τοῦτο
 εἶδως ὁ μακάριος ψάλλει Δαυεῖδ “ Σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς
 “ ἀντιστήσεται σοι ἀπὸ τότε ἢ ὀργή σου; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 “ ἠκούτισας κρίσιν, γῆ ἐφοβήθη καὶ ἠσύχασεν ἐν τῷ ἀνα-
 10 “ στῆναι εἰς κρίσιν τὸν Θεόν, τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς
 “ τῆς γῆς.” δέδωκε δὲ ἡμῖν “ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορ-
 “ πίων καὶ ἐπὶ πάσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.” κατέτηξε
 γὰρ ἀρχὰς, συνέθραυσεν ὡς πέτρας τὰς τῶν ἀνοσίων πνευ-
 μάτων ἀλαζονείας. ὀργιζομένῳ δὲ δι' ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
 15 τοῖς ἡδικηκόσι, παραχωρεῖν ἦν ἀνάγκη καὶ οὐχ ἑκούσιν
 αὐτοῖς.

Eph. vi.
12.Ps. lxxv.
8-10.S. Luc.
x. 19.

Χριστὸς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ ἡ
 γινώσκων τοὺς εὐλαβομένους αὐτόν. καὶ ἐν κατακλυσιμῶς
 πορείας συντέλειαν ποιῆσεται, τοὺς ἐπεγειρομένους καὶ τοὺς
 20 ἐχθρούς αὐτοῦ διώξεται σκότος.

Νουθετεῖ χρησίμως καὶ λίαν εὐτέχνως, οὔτε τῆς εὐημερίας
 ἀποκείρων τὴν ἐλπίδα, δι' ᾧ ἔφη χρηστὸν ἔσσεσθαι τοῖς ὑπο-
 μένουσι τὸν Κύριον, οὔτε μὴν ἀνιείς εἰς ἀφροσύνην τινα καὶ ἐξί-
 τηλον ζῶν· μετατιθεῖς δὲ μᾶλλον εἰς εὐκοσμίαν καὶ εἰς τὸ
 25 βιοῦν ἐλέσθαι ἐννόμως, διὰ τοῦ τοῦ φάναι πάλιν, ὅτι τὴν ὡς
 ἐν κατακλυσμῷ νοουμένην ὁδὸν εἰ δὴ ποιοῖτο κατὰ τινων, κα-

2. ἐξήτηνται B. ἐκζήτηνται Edd. εἰσπράττονται δίκας pro δίκας ἐξῆτ. D.

3. Συνέτριψε δὲ δι' ἡμᾶς καὶ ἐτέρως] καὶ ἐτέρως δὲ συνέτρ. δι' ἡμᾶς D. Statim καὶ add. D.

4. ὁ assumptum ex B. τε om. B.

5. τοῦ αἰῶνος om. D.

τε assumptum ex D.

7. ψάλλει Δ. hoc ordine D.

8. ἀπὸ τότε ἢ

ὀργή σου B. ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου D. Edd. (Vat.) ἠκούτ. κρίσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ in verso ordine D.

14-16. ὀργιζ.—αὐτοῖς om. B. ὑπὲρ D. πρὸς Edd.

23. τὸν Κύριον] τὸν Θεόν D. b. ἀφιεῖς D. ἐξιτήλην pro ἐξίτηλον (sic) Edd.

26. ἐν assumptum ex B.D. b.

θάπερ τινὰ σεισμὸν ποιήσεται, καὶ ὥσπερ ὑδάτων πολλῶν τε καὶ ἀφορήτων ὄρμη κατὰ πρानοῦς ἰούσα χωρίου χρῆμά τι εὐδαιμόνιον καὶ δυσδιάφυκτον παντελῶς, οὕτως εἰ διάττοι κατὰ τινων τὰ ἐκ θείας ὀργῆς, ἄρδην ἅπαντας ἀπολέσει τοὺς καθ' ὧν ἂν ἴοι καὶ φέροιο. 5

Σκότῳ γεμῆν τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καταδιωχθήσεσθαι καὶ καταληφθήσεσθαι λέγει. καὶ οὐχὶ δὴ που πάντως τῷ τῆς νυκτὸς, ἀλλ' ἐτέρας οἶμαι τῆς νοητῆς καὶ ὡς ἐν τρόπῳ τοῦ παθεῖν νοουμένης. κατασκοπάζειν γὰρ οἶδε τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, καὶ ἀμείλικτος συμφορὰ καὶ πικρὸν καὶ ἀδόκητον πάθος, ὃ δὴ 10
 485 A. a τοῖς ἀρχαιοτέροις συμβέβηκεν, ἀπενηνεγμένοις εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀλούσης αὐτοῖς τῆς χώρας. τοιγάρτοι Θεὸς οἶνω καὶ μεθύσματι τὰ τοιαῦτα τῶν κακῶν παρεικάζων, εὐ μάλα πρὸς τὸν μακάριον ἔφασκεν Ἰερεμίαν “ Λάβε τὸ ποτήριον “ τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρός μου, καὶ ποτιεῖς 15
 “ πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἐγὼ ἐξαποστελῶ σε πρὸς αὐτοὺς, “ καὶ πίνονται καὶ ἐξεμοῦνται, καὶ μανήσονται ἀπὸ προσώπου b “ τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀνὰ μέσον αὐτῶν” καὶ Es. li. 17. μὴν καὶ διὰ φωνῆς Ἡσαίου πρὸς αὐτήν “ Τὸ ποτήριον γὰρ “ τῆς πτώσεως τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας.” 20
 μέθη δὴ οὖν καὶ σκότῳ καταληφθήσεσθαι φησι τοὺς ἐχθρὰ φρονούντας Θεῷ, μετασοβῶν εὐ μάλα πρὸς τὸ ἐλέσθαι φρονεῖν ἅπερ ἦν ἄμεινον εἰδέναί τε καὶ δρᾶν αὐτούς.

Κεχώρηκε δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐν κατακλυσμῷ περιεας ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, καὶ συντετέλεκεν αὐτοὺς τὰς ἐπὶ 25
 Χριστῷ εἰσπραττόμενος δίκας. γεγόνασι δὲ καὶ ἐν σκότῳ, c καὶ τοῦ θεοῦ φωτὸς ὀλοτρόπως ἡμοιρηκότες, μωροὶ καὶ

Hier.
xxxii.
1, 2.

S. Matth.
xxiii. 17.

1. συσεισμὸν B. invitis D. b. τε om. D. 2. ἰούσα B. D. b. Ἰούδα Edd. Statim χωρίου B. χώρον D. b. χώρας Edd. τι om. D. 6. γεμῆν] μέν Edd. καταληφθήσεσθαι τε καὶ καταδιωχθ. pro καταδιωχθ. καὶ καταλ. D. 7. δὴ assumptum ex D. 8. ἐτέρας οἶμαι τῆς νοητῆς καὶ ὡς ἐν τρόπῳ τοῦ [τῷ Edd.] παθεῖν νοουμένης D. Edd. ἐτέρῳ οἶμαι τῷ νοητῷ καὶ ὡς ἐν τρ. τῷ πάθει (sic) νοουμένη B. Statim κατασκοπάζειν B. 12. Θεός] ὁ Κύριος D. 16. ἐξαποστελῶ σε B. Edd. σε ἀποστελῶ D. 17. ἐκμανήσονται D. (Vat.) invitis Edd. (Alex. Frid-Aug.) 19. Haec μὴν καὶ assumpta ex D. 23. ἅπερ D. ὅπερ Edd. 24. καὶ om. D. 26. εἰσπραττόμενος D. invito B.

τυφλοὶ διατελοῦσιν οἱ τάλαρες. οὐ γὰρ ἤθελον ἀκολουθεῖν ἐπιφωνοῦντι Χριστῷ “Ἔως τὸ φῶς ἔχετε, περιπατεῖτε ἐν τῷ φωτὶ, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ.” ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἀπειθεῖς καὶ ἐξήνιοι, ταύτητοι λοιπὸν, καθά 5 φησιν ὁ προφήτης “Ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς, ἐγένετο αὐτοῖς σκότος, μέιναντες δὲ ἀγῆν, ἐν ἀωρίᾳ περιεπάτησαν.” γεγόνασι γὰρ ἐχθροὶ τοῦ θείου φωτὸς, καὶ κατεξανέστησαν ἀνοσίως τῆς δόξης Χριστοῦ. d

S. Joan.
xii. 35.Eg. lix.
9.

Τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν Κύριον; συντέλειαν αὐτὸς ποιίσεται, καὶ οὐκ 9
10 ἐκδικήσει δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν θλίψει.

Ἐφην ἤδη καὶ ἐν ἀρχαῖς, ὅτι τοῦ Σαλμανασάρ βασιλέως Ἀσσυρίων τὴν Σαμαρείαν πεπορθηκότος, συγκαταδηώσαντος δὲ αὐτῇ καὶ ἑτέρας πόλεις τε καὶ κώμας τοῖς Ἰουδα σκήπτροις ὑποκειμένας, εἶτα τῶν ἐκ τοῦ πολέμου περιλελειμμένων ἐν 15 ἀφορήτοις ὄντων δείμασι καὶ εἰς τὰς τῶν ὁμόρων ἐθνῶν ἀναφευγόντων χώρας· ὄροντο γὰρ κατὰ τὸ εἶκος, τοῖς ἴσοις ἑκατοστοῦντων ἀναφευγόντων· ἀναγαγαίαν ἐποιεῖτο Θεὸς τὴν παράκλησιν διὰ τῆς τοῦ Προφήτου φωνῆς, δύο ταῦτα καθυπισχνούμενος, ὅτι καὶ τοὺς ἤδη κατελημμένους τῷ πολέμῳ 20 καὶ ἐν ἀφορήτοις ὄντας συμφοραῖς ἐλέησει κατὰ καιροὺς, καὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλάξει δεσμῶν, καὶ ὅτι παραδώσει τὴν Νινευὶ πρὸς ἐρήμωσιν καὶ ἀπώλειαν.

Ἴνα τοίνυν μὴ καὶ αὐθις τοῖς ἴσοις περιπεσεῖσθαι κακοῖς a 486 A.

1. ἀκολουθεῖν] ἀκολουθῆσαι Edd. ἀπαθείς Edd. τοι om. D. 3. μὴ] + ἡ B. 4. ἀπειθεῖς B.D. 5. ἐπὶ om. D. 6. μέιναντες δὲ B. Edd. καὶ μέιναντες D. 7. Χριστοῦ D. αὐτοῦ Edd. 8. ἐπὶ] αὐτοῦ (sic) Edd. καὶ assumptum ex B. (22 al.) 9. αὐτοῖς] αὐτοῦ 10. πεπορθ. τὴν Σαμ. inverso ordine D. 11. αὐτῇ post ἑτέρας transp. D. τε assumptum ex B.D. Ἰουδαίων D. 12. 13. καὶ om. D. ὑπονοστ. ἐπ' αὐτοῖς τῶν βαβ. pro ἐπ' αὐτοῦ τῶν βαβ. ὑπον. D. 14. ἐποιεῖτο Θεός] ἐποιεῖτο Θεός D. Statim ἐπ' αὐτοῖς add. D. 15. τῷ πολέμῳ κατελημμένους inverso ordine D. 16. αὐθις B. εἰς αὐθις D. αὐτοῖς Edd.

προσδοκῆσαντες εὐάφορμον ἤδη ποιοῦντο τὴν ἀποδρομὴν, τὴν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς ἀλλοφύλους, μονονουχὶ καὶ ἀναπυθάνεται λέγων τί ἄρα λογίζονται καὶ φρονεῖν ἐγνώκασι περὶ τοῦ Κυρίου· σκληρὸν ἄρα, φησὶ, καὶ βαρύνμητιν ὑπάρχειν οἴεσθε τὸν τῶν ὅλων Δεσπότην, ὡς διττὰς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ⁵ πλημμελήμασι τὰς δίκας αἰτεῖν; ἀλλὰ πολὺ τοῦ πρέποντος ^b ἀποσφάλλεσθε. προστεθεικότων γὰρ ἡμῶν οὐδὲν τῶν ὅσα ἐστὶν ἔξω νόμου καὶ κατερεθίζει πρὸς ὄργας τοῦ νόμου τὸν ὀριστήν, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἔτι δευτέραν ἐπίοση πληγὴν. ἔθλιψεν ἀρκούντως ἐφ' οἷς ἤδη δυσσεβοῦντες ἠλίσκεσθε. στήσατε ¹⁰ τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ὄργην ἀνακόψει. πεπαιδευκεν ἀποχρώντως, κατελήσει λοιπὸν σωφρονεῖν ἡρημένους. μέμικται τοίνυν ὁ λόγος, καὶ συγκεκραμένη ἔχει τὴν παραίνεσιν. ἐν ταυτῷ γὰρ ἀναπείθει καὶ τὰ ἀνδάνοντα τῷ Θεῷ κατορθοῦν ἐλέσθαι γνησίως, καὶ τοῦτο δρᾶν ἐλομένοις δίδωσι θαρρῆν, ¹⁵ ^c ὅτι χρηστὸς ἔσται περὶ αὐτοὺς, οὐκ ἀχάλινον αὐτοῖς ἐφίεις τὴν ὄργην, καθάπερ ᾤοντο κατὰ σφᾶς. ἄθρει δὲ ὅπως τετήρηκε πάλιν ὁ λόγος τῷ Ἰσραὴλ τὸ κατὰλειμμα. ὅτι γὰρ οὐ συντελέσει ὁ Θεὸς αὐτοὺς, προαναπεφώνηκεν ἐναργῶς, ὡς ἐν ἐρωτήσει λέγων Τί λογίζεσθε ἐπὶ τὸν Κύριον; συντέλειαν ²⁰ αὐτὸς ποιήσεται; οὐ γὰρ ποιήσεται φησὶ τὴν συντέλειαν οὐδ' ἂν ἐκ βάθρων αὐτῶν κατασεύσας τὸν Ἰσραὴλ, εἰς ὄλεθρον παραδώσει παντελῆ. φείσεται δὲ διὰ τοὺς πατέρας, καὶ σωθήσονται κατὰ καιροὺς, κατόπιον ἐθνῶν εἰσβαί-

1. καταδρομὴν Edd.
 πότην D. b. Θεὸν Edd.

4. φησιν post ὑπάρχειν transp. D.

5. Δεσ-

κατεθίζει (sic) D. κατερεθίζουσι Edd.

7. ἡμῶν D.

8. κατερεθίζει B. b.

ἐπίοση B. ἐποίσει D. b. ἐποίησε Edd. ἔθλιψε] + γὰρ D.

9. ἔτι assumptum ex D. b.

ὄργην post ἀνακόψει transp. D. b.

11. τὴν

omnibus. 15. ἐλομένοις δρᾶν inverso ordine D.

12. λοιπὸν] + τοὺς Edd. invitis

αὐτοῖς ἀφ. (pro ἐφ.) D.

17. ὅπως] ὅτι D.

18. τὸν Ἰσραὴλ Edd.

invitis B. D. b.

19. ὁ assumptum ex D. b.

20. τὸν om. D.

21. Haec οὐ γὰρ ποιήσεται accesserunt ex B. D. b. Statim αὐτὸς add. D. τὴν

23. παντελῆ D. b. Edd.

παντελῶς B.

24. συνθήσεται (συνθήσεται Pont.) pro σωθήσονται Edd.

invitis B. D. b. εἰσβαίνοντες B. D. b. εἰσβάλλοντες Edd.

νοντας διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν εἰς ἁγιασμόν καὶ οἰκειότητα τὴν ὡς πρὸς Θεὸν δι' Υἱοῦ ἐν Πνεύματι.

Ἔως θεμελίων αὐτῶν χερσωθήσονται, καὶ ὡς σμίλαξ περι-
πλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη Ξηρασίας μεστή. ἐκ 11
5 σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρὰ βουλευό-
μενος ἐναντία.

Ἀποφήνας διὰ πολλῶν, ὅτι καὶ τὸ πάντα δύνασθαι κατορ-
θοῦν εὐκόλως τῷ τῶν ὄλων ἐνυπάρχει Θεῷ, ἀνήνυτον δὲ
αὐτῷ παντελῶς οὐδὲν, μετακομίζει τὸν λόγον ἐπ' αὐτὴν ἤδη
10 τὴν Νινευί, καὶ φησιν, ὅτι κὰν εἰς τοῦτο προήκοι λαμπρό-
τητος, ὡς ἐν ἴσῳ φαίνεσθαι τοῖς εὐδενδροτάτοις τῶν ὀρῶν,
Λιβάνῳ τέ φημι καὶ Καρμήλῳ, πολλοῖς καὶ ἀναριθμήτοις
κομῶσα λαοῖς· κὰν εἰ μηδὲν ἀποδέοι τῆς Βασανίτιδος, ἀλλ'
ἦξει καιρὸς, ὅτε καὶ εἰς ἅπαν ἐρημωθήσεται. τοῦτο γὰρ
15 οἶμαί ἐστι τὸ ἕως θεμελίου χερσωθήσεσθαι, τετηρηκός τοῦ
λόγου τὴν τροπὴν ὡς ἐπ' ὀρῶν τε καὶ γῆς, ξύλων τε καὶ a 487 A.
ὑλης. βρωθήσεσθαι δὲ φησιν αὐτὴν κατανεμηθέντων τρόπον
τινὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων. εἶλον γὰρ οὗτοι τὴν Νινευί,
πολεμαρχοῦντος τοῦ Κύρου. σμίλακι δὲ παρεικάζει τὴν τῶν
20 Ἀσσυρίων πληθύν, κατάρκουν γὰρ οὗτοι τὴν Νινευί. καὶ τίς
ἂν γένοιτο λόγος τοῦ τοιοῦδε πάλιν; ἔστι μὲν γὰρ ἡ σμίλαξ
κιττοιειδὲς τι φυτὸν, ἔρπει δὲ αἰεὶ πρὸς τὸ ὑψοῦ καὶ λεπτοῦς
ἀνήσι κλῶνας, καὶ τῶν ἐγγύς ἐστηκόντων καταδράττεται
φυτῶν, ὡς καταπνίγεσθαι πολλάκις ὑπ' αὐτῆς καὶ τὰ εὐμη-
25 κέστατα τῶν ξύλων. ἔδρων δὲ τοῦτο καὶ Ἀσσύριοι, κατα-
θρῶσκοντες αἰεὶ χωρῶν καὶ πόλεων, καὶ οἶον συμπνίγοντές

1. ἐν Χριστῷ D. 3. θεμελίων B. Edd. (49. al.) cf. infra et contra 489 b.
Ambiguus D. χερσωθήσονται D.F. Edd. (Alex.) χερσωθήσεται B. (Vat.) cf. infra
489 b. 4. βρωθήσεται B.D. (A.V. 8) βρωθήσονται F. Edd. (22. al.) 8. καὶ
ἀνήνυτον pro ἀνήν. δὲ D. 9. ἐπὶ pro ἐπ' αὐτὴν ἤδη D. 10. προήκει (sic) D.
13. εἰς (sic) pro εἰ D. ἀποδέη D. 14. ὅταν pro ὅτε καὶ D. 15. θεμελίου]
θεμελίων Edd. 16. τε prius om. D. 21. τοῦ τοιοῦδε λόγος in verso
ordine D. μὲν om. D. Statim γὰρ assumptum ex B.D. 22. τι om. D.
ὑψοῦν Edd. ὑψοῦ αἰεὶ pro αἰεὶ πρὸς τὸ ὑψοῦ D.

τε καὶ καταβρίθοντες ταῖς τῶν πολέμων συμπλοκαῖς καὶ
 ταῖς ἀφορήτοις καταδυναστείαις. ἔφη δὲ αὐτὴν καταπρη-
 σθησεσθαι, καὶ ὡς καλάμην ξηρασίας μεστὴν. ἐτοιμότατον
 δὲ τῆς καλάμης τὸ χρῆμα πρὸς τὸ δαπανᾶσθαι πυρὶ. κα-
 τεμπιπραμένη δὲ ὡσπερ τῇ Νινευὶ καὶ πασχούση τὰ ἐξ 5
 c ὀργῆς καταδουμένη τε λοιπὸν ὁ Προφήτης ἐπιφθέγγεται
 καὶ τοῦ τὰ τοιάδε παθεῖν τὴν πρόφασιν καταλευκαίνει λέγων
 Ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρὰ βου-
 λευόμενος ἐναντία. προκείσῃ φησὶν εἰς ἐρήμωσιν, ἔση δὲ
 καὶ ὡς χέρσος, καὶ μὴν καὶ καταφλεχθήσῃ πυρὶ, λογιῇ 10
 γὰρ κατὰ τοῦ Θεοῦ δεινὰ καὶ ὑπέροπτα καὶ τὰ ἐναντία.
 ὁ μὲν γὰρ τῶν ὄλων Θεὸς πλημμελοῦντα τὸν Ἰσραὴλ
 κολάζων, εὐάλωτον ἀπετέλει καὶ τοῖς σοῖς αὐτὸν ὑπεκόμιζε
 ποσί. διακείσῃ γεμὴν οὐχ οὕτως αὐτῇ, νομιεῖς δὲ μᾶλλον
 d ἤρηκέναι τὴν Ἰουδαίαν καὶ οὐχ ἐκόντος αὐτοῦ. ἔχουσαν γὰρ 15
 οὕτως εὐρήσομεν τὴν Ῥαψάκου περιττοπέειαν, ὅτε τὴν τοῦ
 Θεοῦ κατεκερτόμει δόξαν, λέγων τοῖς καθημένοις ἐν τῷ
 Es. XXXVI. 14, 15, 20. τείχει “Μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας λόγοις, οἱ οὐ δυνή-
 “ σονται ῥύσασθαι ὑμᾶς· καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν Ἐζεκίας ὅτι
 “ ῥύσεται ὁ Θεὸς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐκ χειρός μου.” πρὸς 20
 δὴ τὴν οὕτως ἀβουλοτάτην καὶ ἀνόσιον ἀληθῶς ἀθυροστο-
 mίαν ἀπελογεῖτο ὁ Θεὸς καὶ διὰ φωνῆς Ἡσαΐου λέγων “Μὴ :
 e “δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτουτος ἐν αὐτῇ, ἢ ὑψω-
 “ θήσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἔλκοντος αὐτόν;” ὡσπερ γὰρ ἡ
 ἀξίνη, κὰν τομωτάτη τις εἴη καὶ εὐχάλκος, οὐκ ἂν ἐνεργήσῃ 25
 περὶ τὰς τῶν δένδρων ἀποτομὰς, εἰ μὴ τις αὐτὴν ἰδίαις

4. δαπανᾶσθαι] καταδαπανᾶσθαι Edd. κατεμπιπραμένη D. καταπιμπρ. Edd.
 5. τὴν (sic) D. 7. παθεῖν B.D. λέγειν Edd. 10. λογιῇ B.D.
 λογιῇ iid. 11. τοῦ assumptum ex B. 12. κολάζων τὸν
 Ἰσραὴλ inverso ordine D. 13. αὐτῶν (sic) D. ἀπεκόμιζε D.
 16. περισσοπέειαν D. 17. δόξαν κατεκερτόμει et ἐν τῷ τείχει
 καθημένοις inverso ordine D. 18. Ἐζεκίας λόγοις hoc ordine D. οὐ δυνή-
 σονται D. (XII.) cf. in Es. 173 c. οὐ μὴ δυνήθησ. Edd. 20. ἐκ] +
 τῆς Edd. 21. ἀβουλοτάτην καὶ ἀν. ἀλ. ἀθυροστομίαν] ἀβουλότητα καὶ ἀν.
 ἀλ. ἀθυροστομοῦντα iid. 22. ὁ assumptum ex D. καὶ om. B. λέγων
 om. D. 25. ἐνεργήσει D.

δυνάμεσι κατά τινος ἐπιφέροι, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ πρίων ἀπ-
 ρακτῆσει πάντως περὶ τὰ οἰκεία, καθέλκοντος αὐτὸν ἢ ἀνέλ-
 κοντος οὐδενός· οὕτω καὶ ἡ τῆς τῶν Νινευιτῶν βασιλείας
 ἤγουν στρατιάς ἰσχὺς οὐκ ἂν ἐκράτησε τῆς Σαμαρείας, μὴ
 5 οὐχὶ θείας ὀργῆς πόλεσί τε αὐτὴν ἐπιφερούσης καὶ κώμας, ^a 488 A.
 καὶ οἶον ἐργαλείω χρωμένης, ὃ κινεῖται μὲν παρ' ἐτέρου, καὶ
 ἐστι χρήσιμον εἰς ὑπουργίαν παραληφθὲν, ἐνεργήσειε δ' ἂν
 οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτό. κολάζεται τοίνυν ἡ Νινευὶ διάτοι
 τὸ πονηρὰ κατὰ Θεοῦ λογίζεσθαι καὶ τὰ ἐναντία μᾶλλον, ἢ
 10 ὡς ἂν ἔχοι κατὰ τὸ ἀληθὲς ἢ φύσις τοῦ πράγματος. παρα-
 δέδωκε γὰρ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς ἡμαρτηκότα τὸν Ἰσραὴλ, καὶ
 οὐκ αὐτὴ μᾶλλον εἶλεν ἐπαμύνοντος Θεοῦ καὶ σώζειν αὐτοὺς
 θέλοντος ἔτι. ^b

Τάδε λέγει Κύριος κατάρχων ὑδάτων πολλῶν Καὶ οὕτως δια-
 15 σταλήσονται, καὶ ἡ ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι.

Ἔστι μὲν οὖν ὁ λόγος πρὸς τὴν Νινευὶ τὴν ἀλαζόνα
 καὶ θεομάχον. ὕδατα δὲ εἶναί φησιν ἐν τούτοις τὰς ἀ-
 μετρήτους κατὰ τε χώρας καὶ πόλεις καὶ ἔθνη πληθῆς,
 ποταμῶν ἢ θαλάσσης δίκην καταχεομένης εὐκόλως, ὧν ἂν
 20 ἔλοιτο Θεός. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν αὐτῶν ὁ κατάρχων, ὡς Δη-
 μιουργὸς, ὡς τῶν ὄλων Κύριος καὶ Θεὸς, ὡς ἰδίους νεύμασι
 τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγονότα πηδαλιουχῶν, καὶ τῆς ἀπάντων καρ-
 25 διάς τὸ νεῦμα μετατιθεῖς πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν, οὕτω τε

1. ἐπιφέροι] διαφέρῃ Edd. ἐπιφέροι κατὰ τινος inverso ordine D. Statim
 οὕτως pro ὡσαύτως D. 2. καθέλκ.] + γε Edd. invitis B.D. καὶ pro ἢ D.

3. ἡ Νινευὶ τῶν βασι^λ (sic) pro ἡ τ. τ. Ν. β. D. 4. στρατιά pro στρατιάς
 ἰσχὺς D. 6. χρωμένης accessit ex B.D. 9. λογίζ. κατὰ τοῦ Θεοῦ pro
 κατὰ Θ. λογ. D. Statim κατὰ pro καὶ Edd. εἰ pro ἢ iid. Statim ὡς ἂν ἔχοι D.
 ὡς ἔχει iid. 10. τοῦ πράγμ. φύσις inverso ordine D. 11. καὶ
 assumptum ex B.D. 12. μᾶλλον] + ἂν Edd. αὐτοὺς assumptum ex D.
 13. ἔτι B.D. υἰόν (sic) Edd. 16. οὖν om. D. 17. ἀμετρήτους] +
 τῶν ἐθνῶν Edd. invito D. 18. χώρας] + καὶ κώμας D. πληθῆς] πληθῆας iid.
 19. καταχεομένης] καταρχομένης iid. ὅτ' pro ὧν iid. 20. θέλοι ὁ pro
 ἔλοιτο D. ὁ κατάρχων ἐστὶν αὐτῶν inverso ordine D. 23. αὐτῷ] ἑαυτῷ Edd.
 δοκοῦν αὐτῷ inverso ordine D. καὶ pro τε iid.

διαστέλλων καὶ διατυπῶν καθ' ὃν ἂν βούλοιτο τρόπον αὐτός. ταύτητοί φησιν Ὡ Νινευῖ, λοιπὸν πεπαύσῃ τοῦ εἶναι δεινῆ, πανακῆς τε καὶ διαβόητος. ἡ γὰρ ἀκοή σου οὐκ ἐνακουσθήσεται ἔτι, τουτέστιν οὐκ ἔσται λοιπὸν πολὺς περὶ σοῦ παρὰ πᾶσι λόγος. πάλαι μὲν γὰρ ἦσθα λαμπρὰ, καὶ ἐν 5 γλώσσαις ἦν τῶν ἀπάντων μεγάλα περὶ σοῦ διηγήματα· διὸν δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλὰ στυγνὸν ἐπὶ σοὶ κατηχῆσουσι μέλος. ἔσται δὲ οὐδὲν ἔτι παρὰ σοὶ τὸ μέγα καὶ ἀξιόκουστον.

13 Καὶ νῦν συντρίψω τὴν ράβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, καὶ τοὺς δεσμοὺς

14 σου διαρρήξω, καὶ ἐντελεῖται ὑπὲρ σοῦ Κύριος.

10

Πάλιν ὁ λόγος τῷ Προφῆτῃ μετακεχώρηκεν ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. ὅμοιον δὲ ὡς εἰ λέγοι Ἐτῶν ἀρχαιοτέρων ἐκείνων πλημμελημάτων τὴν μνήμην ἀποπεμφάμενος κατελεήσω 10 λοιπὸν, ὡς δίκας ἐκτεκίκα· ὡς ἀποχρώντως κεκολασμένον ἀπαλλάξω τῆς ἐκείνων πλεονεξίας, ὑποκείσῃ δὲ οὐ- 15 δαμῶς τῇ ράβδῳ τῶν Ἀσσυρίων, τουτέστι τῷ σκῆπτρῳ ἧτοι τῇ βασιλείᾳ· σύμβολον γὰρ βασιλείας τὸ σκῆπτρον· ἀνήσω δὲ καὶ δειμάτων καὶ δουλείας δεσμῶν, ἀνακομιῶ δὲ αὐθις εἰς ἐλευθερίας εὐήμερον. τὸ γεμῆν Ἐντελεῖται περὶ σοῦ Κύριος, τοιῶσδε νοήσεις. ἐντελεῖται γὰρ τίσιν; ἡ πνεύ- 20 μασιν ἀγαθοῖς καὶ ἀγγέλων στρατιαῖς, αἱ τετάχεται παρὰ

489 A. a Θεοῦ πρὸς τὸ προεστάναι τοῦ Ἰσραήλ· ἧγουν ἐντελεῖται καὶ αὐτῷ που τάχα τῷ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνέντι κατὰ καιρούς·

2. λοιπὸν pro φησιν D. πεπαύσο (sic) pro πεπαύσῃ D. 3. ἐνακουσθήσεται B. εἰσακουσθήσεται D. ἀνακουσθήσεται (sic) Edd. 4. πολὺς περὶ σοῦ λόγος λοιπὸν παρὰ πᾶσι in verso ordine D. 6. γλώσσαις ἦν B.D. [γλώτταις D.] γνώσεσι ἢ Edd. 7. ἀλλὰ στυγνὸν B. στυγνὸν δὲ iid. στυγνὸν D. 8. τὸ om. D. 11. μετακεχώρηκεν ὁ λ. τῷ pr. πάλιν in verso ordine D. 12. λέγει B. λέγει (=λέγη) b. λε D. λέγη iid. 13. πλημμελημάτων accessit ex B.D. ἀποπεμφάμενος D. Edd. παραπεμφ. B. 14. ἐκτεκίκα. δίκας in verso ordine D. 15. ἐκείνων B. ἐκείνου B. 16. τῶν Ἰασσ. ράβδῳ in verso ordine D. τουτέστι et ἧτοι inter se transp. D. 17. σύμβολον—σκῆπτρον om. B. 18. δεσμῶν δου in verso ordine D. 19. Κύριος περὶ σοῦ in verso ordine D. 20. τίσιν;] τίσιν Edd. in vitis B.D. b. 21. τετάχεται B. τετάχεται (sic) D. 22. πρὸς] εἰς B. in vitis D. b. τὸν pro τοῦ Edd. in vitis B.D. b. 23. τάχα assumptum ex B.D. b.

Κύρος δὲ ἦν ὁ Καμβύσου· ἐντελλεται δὲ οὐχὶ πάντως ὡς ἀγίῳ καὶ προφήτῃ προσλαλῶν, ἀλλ' εἰς νοῦν ἐνιεις τὸ ἴδιον θέλημα, καὶ ὑπουργὸν ἀποφίνας τῶν δοκούντων αὐτῷ, καίτοι βέβηλον ὄντα καὶ εἰδωλολάτρη. ὥσπερ γὰρ ἐνετεί-
 5 λατο τῷ κήτει καταπιεῖν τὸν Ἰωάν, καὶ τῇ κολοκύντῃ πάλιν, ἀναφῦναί τε ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐπισκιάζειν αὐτὸν, καὶ μὴν καὶ τῇ σκώληκι τῇ ἑωθινῇ πατάξει τὴν κολόκυνταν·
 οὕτω φάμεν ἐντετάλθαι καὶ Κύρῳ.

Jon.
ii. 1; iv.
6, 7.

Καὶ ταυτὶ μὲν ἱστορικῶς· ἐπιφωνήσκει δ' ἂν ὁ Θεὸς καὶ
 10 Πατὴρ κυριοκτόνῳ γεγενημένῃ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἣτοι τῇ τῶν Ἰουδαίων χώρα “Ὅτι ἕως θεμελίων αὐτῶν χερσωθήσεται,
 “καὶ ὡς σμίλαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς κα-
 “λάμη ξηρασίας μεστή. ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται λογισμὸς
 “κατὰ τοῦ Κυρίου πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία.” κατα-
 15 πέπρησται γὰρ καὶ κεχέρσεται, καὶ ὡς καλάμη ξηρὰ δεδα-
 πάνηται. τετολμήκασι γὰρ λογίσασθαι πονηρὰ κατὰ τοῦ
 Κυρίου, καὶ μὴν καὶ ἀθύρῳ γλώττῃ χρήσασθαι· ποτὲ μὲν
 γὰρ Σαμαρείτην καὶ κάτοιιον καὶ ἐκ πορνείας γεγενημένον
 ὠνόμαζον· ποτὲ δὲ καὶ ἔφασκον ὅτι “πλανῶ τὸν ὄχλον,”
 20 καίτοι ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ἀπεσταλμένου παρὰ τοῦ Θεοῦ
 καὶ Πατρὸς, ἵνα τοῦ πλανᾶσθαι τὸ πλανώμενον ἀπαλλάξῃ
 καὶ προσκομίσῃ Θεῷ τὸ ἀποσκιρτήσαν αὐτοῦ, καὶ προσ-
 ἀγγῆ διὰ τῆς πίστεως τὸ πολυτρόπως ὠλισθηκὸς εἰς ἀπό-
 στασιν, καὶ καταφωτίσῃ μὲν τὸ ἐν σκότει, καταδήσῃ δὲ
 25 τὸ συντετριμμένον. ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰσάπαν ὠλόθρευσε τὸν
 Ἰσραὴλ, τετήρηται δὲ, ὡς ἔφην ἤδη πλειστάκις, αὐτῷ τὸ

Supra
10, 11.

S. Joan.
viii. 48
et 41.
S. Matth.
xi. 19.
S. Joan.
vii. 12.

Ezek.
xxxiv.
16.

Cf. supra
486 e.

3. ἴδιον] θεῖον D. inv. b. 5. καταπιεῖν] καταπίνειν Edd. 6. ἀναφῦναι] ἀναφῆναι D. Statim assumpta τε ex D. ὑπὲρ κεφ. αὐτοῦ ex B.D. αὐτὸν] αὐτῷ D. 7. τῇ ἑωθινῇ assumpta ex B.D. κολόκυνταν B. (Alex.) κολοκύντην Edd. κολόκυν D. 8. καὶ om. D. 11. θεμελίων habet B. ambiguus D. 14. τοῦ assumptum ex B.D. 17. χρήσασθαι γλώττῃ in verso ordine D. 18. γὰρ assumptum ex B.D. γεγενημένον (sic) Edd. 19. καὶ om. D. 20. ἀπεσταλμένον D. τοῦ om. D. 22. προσάγγῃ] προσαγάγγῃ B. invitis D. Edd. 25. ἐπεὶ pro ἐπειδὴ D. 26. δὲ assumptum ex B.D. αὐτῷ] αὐτῶν D.

κατάλειμμα πεπιστεύκασι γὰρ καὶ ἐξ Ἰουδαίων οὐκ εὐ-
 ἀρίθμητοι, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀναμίξ̄ δοξολογοῦσι Χριστόν̄
 ἀκουέτωσαν μὲν οἱ ἐκ τῆς κατὰ σάρκα περιτομῆς ὅτι
 συντρίψω τὴν ράβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ τοὺς δεσμούς σου
 διαρρήξω καὶ ἐντελεῖται ὑπὲρ σοῦ Κύριος. ποῖαν δὲ ἄρα φησὶ 5
 τὴν ράβδον, ἢ τίνας ὅλως δεσμούς, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον εἰπεῖν ;
 ὑπέκειντο μὲν γὰρ οἳά τινι σκήπτρῳ, κατηχθισμένοι τῇ τῶν
 γραμματέων τε καὶ Φαρισαίων ἀπονοία τε καὶ ἀγριότητι,
 καὶ μονουουχὶ δεσμοῖς συνεχόμενοι τοῖς ἐκείνων ἐντάλμασιν,
 οὐ παρεδέχοντο τὴν πίστιν. ἀλλ' ἐξήρηται μὲν ἡ ράβδος, 10
 τουτέστιν ἡ ἀρχὴ, διερράγη δὲ τὰ δεσμὰ, καὶ λοιπὸν ἐλευθέρῳ
 φρονήματι προσδεδραμήκασι τῷ Χριστῷ, μονουουχὶ προ-
 τροπάδην ἐπιφωνοῦντες ἀλλήλοις, κάκεινο λέγοντες τὸ διὰ
 490 A. a τῆς τοῦ ψάλλοντος λύρας “ Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμούς αὐ-
 Ps. ii. 3. “ τῶν, καὶ ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.” 15

Ἀκουέτωσαν δὲ πρὸς ἐκείνοις οὐδὲν ἦττον οἱ ἐξ ἔθνῶν
 Καὶ νῦν συντρίψω τὴν ράβδον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ τοὺς δεσμούς
 σου διαρρήξω καὶ ἐντελεῖται ὑπὲρ σοῦ Κύριος. πάλαι μὲν γὰρ
 τοῖς τοῦ διαβόλου σκήπτροις ὑπεζευγμένοι, καὶ τοῖς τῶν
 κοσμικῶν ἡδονῶν κατεσφιγμένοι δεσμοῖς προσκεκύνουν “ τῇ 20
 Rom. i. “ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα.” Θεὸν οὐκ ἤδεσαν τὸν φύσει καὶ
 25. ἄληθῶς, καὶ κτηνῶν ἀλόγων ὀλίγα διενεγκόντες ταῖς ἡδοναῖς
 ἐδούλευον τῆς σαρκὸς, οἰκτρὸν τε καὶ ἀλογώτατον διέζων
 βίον. ἀλλ' ἠλευθέρωνται καὶ αὐτοὶ, Χριστοῦ τὴν ἀρχαίαν
 ἐκείνην ράβδον συντριψαντος καὶ διαρρηγνύντος τὰ δεσμὰ, 25
 καὶ ἀμαρτίας ἐξέλκοντος, καὶ μετατιθέντος ἐκ πλάνης εἰς
 ἐπίγνωσιν Θεοῦ, καὶ δικαιοῦντος τῇ πίστει, καὶ ἐντελλομένου
 λοιπὸν ὑπὲρ αὐτῶν, δῆλον δὲ ὅτι τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις.

1. ἐξ assumptum ex D.

4. συντρίψω τὴν ρ. αὐτοῦ hoc ordine D.

7. κατηχθισμένοι B. κατισχημένοι D. κατηχθημένοι Edd. 8. τε prius om. D.

10. ἢ om. D. 18. ὑπὲρ] περι Edd. 21. Θεὸν om. Aub. Inter-

pungit κτίσαντα Θεόν̄ οὐκ D. ἠδειςαν D.

22. διενεγκόντες ὀλίγα et

τῆς σαρκὸς ἐδούλ. ἢδ. i. uerso ordine D.

24. αὐτοί,] + τοῦ D. 25. συν-

τρίβοντος ρ. pro ρ. συντριψαντος D.

27. γνώσω D.

28. ὑπὲρ B. D.

περὶ Edd.

γέγραπται γὰρ ὅτι “Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηείᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλισθήσεται.” ἐντελεῖται γὰρ τοῖς ἀγίοις ἀγγέλοις διαφυλάσσειν ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς καὶ λαμβάνειν ἐπὶ χειρῶν, μήποτε προσκόψωμεν πρὸς λίθον τὸν πόδα. καὶ ἀτρεκὲς ὅτι “Παρεμβαλεῖ ἄγγελος Κυρίου κυκλῶ τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ ῥύσεται αὐ-“ τοῦς.”

Ps. xc. 1.

Ib. 11, 12.

Ib. xxxiii. 8.

Οὐ σπαρῖσεται ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι.

Ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι πάλιν Οὐκ ἔσῃ διεσπαρμένος εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἢ δοριλήπτος καὶ ἀλήτης καὶ τῆς ἐνεγκούσης ὡς ἀπωτάτω καὶ παυχάλεπον ὑπομένων θητείαν ἐν πόλει δυσμενῶν οἰκτρῶς τε καὶ ἐλεεινῶς καὶ ἀθλίως κατεσκευασ- μένος. σημειωτέον δὲ, ὅτι πρὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι δευτέρας αἰχμαλωσίας ἦν ὁ Προφήτης Ναοὺμ, καὶ μετὰ ταύτας τοῦ Προφήτου τὰς φωνὰς ἦλω καὶ πεπόρευται πρὸς αἰχμαλωσίαν ὁ Ἰούδας, καὶ δεδούλευκεν Ἀσσυρίοις. Ἐξεκίου μὲν γὰρ τοῦ Ἱερουσαλήμ βασιλεύοντος, κατεστράτευσε τῆς Σαμαρείας ὁ Σαναχηρείμ, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις καταδηώσας, προσεμπρήσας δὲ καὶ ἐτέρας, ἀπέστειλεν ἐκ Λαχίς τὸν Ῥαψάκην, ὃς καὶ ἄγροικον ἠφίει κατὰ Θεοῦ τὴν γλῶτταν, εἶτα πεπτῶκασιν ἀγγέλου χειρὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων στρατιᾶς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδες· μετὰ δέ γε τὴν Ἐξεκίου βασιλείαν χρόνου μεταξὺ διαγεγονότος οὐ μικροῦ, Σεδεκίου βεβασιλευκότος, ὃς ἦν υἱὸς Ἰωσίου, πεπολιόρηκε τὴν Ἱε-

4 Reg. xviii 9, 10, 13 89q.

Ib. xix. 35.

Ib. xxv.

1. ὅτι assumptum ex B.D. Statim ὁ κατοικῶν ἐν βοθηείᾳ τοῦ Ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλισθήσεται D. Edd. pro quibus τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ B. 3. ἀγίοις] ἰδίαις D. ἀγγέλοις] + τοῦ D. 4. λαμβάνειν post χειρῶν transp. D. 8. ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι B.D. ἔτι ἐξ ὀνόματός σου F. Edd. (130, 311.) 9. λεγῆ B. Pont. Statim πάλιν om. D. 10. ἢ assumptum ex D. δοριλήπτος Edd. 12. τε assumptum ex b. κατεσκευασμένος b. 13. Haec πρὸ—Ναοὺμ accesserunt ex D. 14. τὰς τοῦ προφήτου inverso ordine D. 18. αὐτῇ αὐτῶ Edd. Statim καταδ. π. inverso ordine D. 20. ἄγροικον D. Edd. βλίσσῃμων B. φωνὴν κατὰ Θεοῦ pro κατὰ Θεοῦ τὴν γλῶτταν D. 23. μεταξὺ om. D. βεβασ. σεδεκίου inverso ordine D.

ρουσαλήμ, προκαταδηώσας ὅλην τὴν Ἰουδαίαν ὁ Ναβου-
 χοδοноσόρ, εἶτα κατὰ κράτος ἐλὼν τὴν ἁγίαν πόλιν, κατ-
 εμπρήσας δὲ καὶ τὸν διαβόητον ἐκείνον ναὸν, ἀπόκισε τὸν
 Ἰούδαν καὶ προστέθεικε τοῖς ἐκ Σαμαρείας διὰ τοῦ Συναχη-
 491 A. a ρεῖμ ἀπεινηγεμένοις. ἄρ' οὖν διαφνέδεται τὴν ὑπόσχεσιν 5
 ὁ τῶν ὄλων Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου λέγων πρὸς τοὺς ἐξ
 αἵματος Ἰσραὴλ Οὐ σπαρήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι; εἶτα
 πῶς οὐκ ἀμαθὲς, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς λήξιν ἂν ἴοι τοῦ παντὸς
 ἤδη κακοῦ, τὸ ψευδοεπεῖν οἰεσθαι τὸν Θεόν; ἀμαρτοεπές
 γὰρ οὔτι που τὸ θεῖον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἀληθεύσει δὲ 10
 οὕτως. μνημονεύσας γὰρ πρότερον τῆς ἀφέσεως τῆς γεγέν-
 ημένης κατὰ καιροὺς, Κύρου τοῦ τῶν Περσῶν ἀνηρηκότος τὸ
 κράτος, τότε φησιν, ὡς οὐκ ἂν ἀλήτης γένοιτο μετὰ τοῦτο
 b ἔτι καὶ ἕξοικος ὁ Ἰσραὴλ. ἀνακεκλημένοι γὰρ εἰς τὰ ἑαυ-
 τῶν καὶ ὑπονοστήσαντες εἰς τὴν Ἰουδαίαν, κατωκῆκασιν 15
 ἀσφαλῶς. καὶ κεκίνηνται μὲν πόλεμοι κατ' αὐτῶν ὑπὸ τε
 Ἰ Macc. i. 30. Ἰ Αντιόχου τὸ ἐπίκλην Ἐπιφανοῦς, καὶ ἐτέρων δὲ μετ' ἐκείνόν
 τινων· πλὴν οὐκ ἀπόχοντο πρὸς αἰχμαλωσίαν· ἀλλ', ὡς
 ἔφην, κατωκῆκασιν τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀσφαλῶς.

Οὕτω μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ κατὰ σάρκα Ἰσραὴλ νοηθεῖν ἂν 20
 c τό Οὐ σπαρήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι· ἀκούσεται δὲ,
 καὶ μάλα εἰκότως, ὁ νοητὸς Ἰσραὴλ, τουτέστιν, οἱ τοῖς τῆς
 διανοίας ὄμμασιν ὀρώντες Θεὸν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Μονογε-
 νοῦς κατατεθηπότες Οὐ σπαρήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματός σου ἔτι.
 γεγόνασι μὲν γὰρ πρὸ τῆς πίστεως ὑπὸ χεῖρας ἐχθρῶν, 25
 ὑποζεύξαντες τὸν τῆς διανοίας ἀνχένα τῷ σατανᾷ καὶ ταῖς
 σὺν αὐτῷ δυνάμεσι πονηραῖς, καὶ τοῖς κακοῖς τῆς φιλοσαρ-

1. προκαταδηώσας] προσκ. B. invitis D. Edd. 2. τὴν Ἱερουσαλήμ
 ἁγίαν πόλιν (sic) D. 3. ἀπόκισε D. Edd. ἀπόλεσε B. Statim τὴν Ἰουδαίαν
 pro τὸν Ἰούδαν D. 6. πρὸς τοὺς] τοῖς Edd. 8. ἦν D.
 10. πολλοῦ γε καὶ δεῖ deest in D. 12. κατὰ] + τοὺς B. Haec τῶν
 Περσῶν desunt in Edd. τῶν om. D. 13. ἀλήτης] ἄλλη τις αἰχμαλωσία Edd.
 14. ἕξοικος ὁ D. ἐξ οἴκου iid. τὰ D. τὴν iid. 17. τὸ B. τοῦ D. Edd. Statim
 ἐπίκλην om. D. μετ' ἐκείνων πολλῶν pro μετ' ἐκείνων τινων D. 18. κατω-
 κῆκασιν ὡς ἔφην inverso ordine D. 20. νοηθήσεται ἂν pro νοηθεῖν ἂν D.
 22. τοῖς deest in Edd. 24. οὐ σπαρήσεται—ἔτι om. D. 27. τοῖς
 κακοῖς τῆς] τῆς κακίστης Edd. κακοῖς post ἐνδεδεμένοι transp. D.

κίας ἐνδεδεμένοι. ἀλλ' ἐξήρηται λοιπὸν ἡ πλεονεξία τῶν
 πάλαι κεκρατηκότων, κατεσείσθη καὶ πέπτωκε³ σὺν ἐκείνοις
 ἡ ἁμαρτία, ἐξήρηται τῶν παθῶν ἡ δύναμις. ἀνῆκε γὰρ ἡμᾶς
 ὁ Χριστὸς, συνεκόμισε διὰ τῆς πίστεως εἰς ἁγιασμόν, καίτοι d
 5 πολυτρόπως κατεσπαρμένους εἰς πολυειδῆ καὶ ἐξίτηλα πάθη,
 καὶ εἰς ἀμέτρητον πολυθείαν. ἀλλ' οὐκ ἔτι διασπαρησό-
 μεθα, μενοῦμεν δὲ πάντως ἐν Χριστῷ, μίαν ἔχοντες πίστιν,
 ἐν βάπτισμα, καὶ ἓνα Κύριον Σωτῆρά τε καὶ Λυτρωτῆν, καὶ
 δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ πρὸς ἐνότητα τὴν πνευματικὴν
 10 συνδούμενοι.

Eph.
iv. 5.

Ἐξ οἴκου Θεοῦ σου ἐξολοθρεύσω τὰ γλυπτὰ, καὶ χωνευτὰ
 θήσομαι ταφὴν σου. e

Προσκέκρουκε μὲν οὐ μετρίως ὁ Ἰσραὴλ, ἀπονευενκῶς
 εἰς ἀπόστασιν, καὶ ἀποφοιτήσας μὲν ἀνοσίως τοῦ σεσωκότος
 15 Θεοῦ, προσκείμενος δὲ ταῖς τῶν εἰδώλων λατρείαις, ταύτητοι
 καὶ γεγωνὸς αἰχμάλωτος πεπόρευται πρὸς ἐχθρούς, ἀπεκο-
 μίσθη τε οὕτως εἰς τὴν Νινευί. οἱ δὲ δὴ περιλειφθέντες ἐν
 τοῖς Ἱεροσολύμοις, οὐδὲν ἦττον ἦσαν ῥάθυμοι πρὸς φιλο-
 θεΐαν, καὶ ἀνασφαλεῖς εἰς εὐλάβειαν, καὶ ἀποσπουδάζοντες
 20 μὲν τὸ ἀνδάνον Θεῷ, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῷ δουλείας ἀποσειόμενοι a 492 A.
 τὸν ζυγόν· θύοντες δὲ τῇ Βάαλ ἔτι καὶ τῇ Ἀστάρτη καὶ τῇ
 στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. ἐπειδὴ δὲ διὰ προφητῶν ἁγίων γεγό-
 νασιν ἀπειλαὶ, Θεοῦ λόγοντος ἐναργῶς ὡς διολεῖται μὲν
 Ἱερουσαλήμ, βαδιοῦνται δὲ τοῖς ἄλλοις ὁμοῦ πάντη τε καὶ
 25 πάντως αἰχμάλωτοι καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν εἰς χεῖρας

3 Reg.
xi. 6, 23.
2 Par.
xxxiii.
3, 5.
Hier.
viii. 2;
xix. 13.
cf. li. 17.

2. κατεσείσθη—ἐξήρηται] καταπέπτωκε σὺν ἐκείνοις καὶ ἐξήρηται ἡ ἁμαρτία· καὶ D.
 4. συνεκόμισε] ἀνεκόμισε Edd. 7. πάντως] πάντες D. 8. Κύριον]
 Χριστὸν D. 11. καὶ] + τὰ F. (49.) cf. infra. 13. ὁ Ἰσραὴλ οὐ

μετρίως inverso ordine D. 15. ταῖς εἰδωλοῖα^{τῶν} pro ταῖς τ. εἰδ. λ. D.
 16. αἰχμάλ. γεγ. inverso ord. D. 19. πρὸς pro εἰς D. καὶ alt. om. D.
 20. ὑπ' αὐτὸν D. 21. ἔτι om. D. habet B. 22. γεγόνασιν ἀπειλαί,
 Θεοῦ λεγ.] γέγονεν ἀπειλὴ Θεοῦ, λ. Edd. 23. πάντως ἢ pro μὲν D.
 25. οἱ κατοικ. αὐτὴν post ἄλλοτρ. transp. D. χεῖρας ἄλλοτρῶν D. χῶρας ἄλλο-
 τρῶν B. χῶραν ἄλλοτρίαν Edd.

ἄλλοτρίων, ἐξένηψαν κατὰ καιροὺς τῶν ἐν αὐτῇ βεβασιλευ-
 κῶτων τινές, καὶ καθείλον τεμένη, βωμοὺς ἀνέτρεψαν, καὶ
 πυρὶ δεδαπανήκασιν τὰ γλυπτὰ. μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων
 διέπρεψεν ἐν τούτοις Ἰωσίας, περὶ οὗ λελάληκε καὶ ὁ
 β ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ θύοντί ποτε τῷ Ἱεροβοὰμ τῷ τοῦ 5
 Ναβατ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ. ὁ μὲν γὰρ εἰστήκει ταῖς
 δαμάλεσι ταῖς χρυσαῖς ἀνοίσων θυσίας· ὁ δὲ πρὸς τὸ θυσι-
 αστήριον ἐν λόγῳ Κυρίου φησί “Θυσιαστήριον θυσιαστή-
 ριον τάδε λέγει Κύριος Ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ
 “ Δαυεὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ, καὶ θύσει ἐπὶ σὲ τοὺς ἱερεῖς 10
 “ τῶν ὑψηλῶν τῶν ἐπιθυόντων ἐπὶ σέ, καὶ ὅσα ἀνθρώπων
 “ καύσει ἐπὶ σέ.” ὅτι δὲ εἰς πέρας ἐκβέβηκε τὸ προεπηγ-
 γελμένον, μεμαρτύρηκεν ἐναργῶς τὸ γράμμα τὸ ἱερόν. γέ-
 c γραπται δὲ οὕτως ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν βασιλειῶν περὶ Ἰωσίου
 “ Καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ Χελκία τῷ ἱερεὶ τῷ μεγάλῳ 15
 “ καὶ τοῖς ἱερεῦσι τῆς δευτερώσεως καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὸν
 “ σταθμὸν, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου Κυρίου πάντα τὰ
 “ σκεύη τὰ πεποιημένα τῷ Βάαλ καὶ τῷ ἄλσει καὶ πάσῃ
 “ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε αὐτὰ ἔξω Ἱερου-
 “ σαλήμ ἐν Σαδημῶθ κέδρων, καὶ ἔλαβε τὸν χοῦν αὐτῶν 20
 “ εἰς Βαιθήλ, καὶ κατέκαυσε τοὺς χωμαρεῖμ οὓς ἔδωκεν
 d “ βασιλεῖς Ἰούδα, καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐν ταῖς
 “ πόλεσιν Ἰούδα καὶ ἐν τοῖς περικύκλῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ
 “ τοὺς θυμιῶντας τῇ Βάαλ καὶ τῷ ἄλσει καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ
 “ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς μαζουρῶθ καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ 25
 “ οὐρανοῦ. καὶ ἐξήνεγκε τὸ ἄλσος ἐξ οἴκου Κυρίου ἔξωθεν
 “ Ἱερουσαλήμ εἰς τὸν χειμάρρον τῶν κέδρων, καὶ κατέκαυ-

3 Reg.
xiii. 2.

4 Reg.
xxiii.
4-6.

4. ὁ assumptum ex B.D. 5. ποτε ante καὶ ὁ transp. D. τῷ alt. om. B.
 7. ἀνοίσων] ἀνοσίας Edd. 8. λόγῳ] λόγοις iid. θυσιαστήριον alt. accessit
 ex B.D. 11. τῶν ἐπιθυόντων B.D. τοὺς ἐπιθυόντας Edd. (19. al.) 12. προ-
 ἐπηγγεμένον D. προηγγ. Edd. 13. ἐναργῶς D. οὕτως Edd. Statim τὸ ἱερόν
 γράμμα pro τὸ γρ. τὸ ἰ. D. 14. τῇ τετάρτῃ] τῷ τετάρτῳ D. 16. τοῖς
 alt. deest in D. 17. ναοῦ pro οἴκου D. 19. κατέκαυσαν D.
 (19, 82.) 21. χωμαρεῖμ D. Edd. χωμαρεῖμ B. 24. τῇ Βάαλ D.
 (Alex.) τῷ Βάαλ Edd. (Vat.) 25. μαζουρῶθ D. [β ob maculam incertum.]
 27. Α κέδρων ad κέδρων transilit D. (Alex.)

“ σεν αὐτοὺς ἐν τῷ χειμάρρῳ τῶν κέδρων, καὶ ἐλέπτυνεν εἰς
 “ χοῦν, καὶ ἔρριψε τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς τὸν τάφον τῶν υἱῶν
 “ τοῦ λαοῦ.” συνίης οὖν, ὅπως τισὶ τέθεινται ταφή τις
 ὡσπερ τὰ χωνευτὰ, καὶ ἐξωλοθρεύθησαν ἐξ αἴκου Κυρίου τὰ
 5 γλυπτὰ;

Πιστώσεται δὲ τὸν ἐπὶ τῷδε λόγον καὶ ἑτέρα γραφή.

ἔφη γὰρ οὕτως ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Παραλειπομένων “ Ἐν

“ τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ” δῆλον δὲ ὅτι τῆς

Ἰωσίου· “ καὶ αὐτὸς ἔτι παιδάριον ἤρξατο τοῦ ζητήσαι

10 “ Κύριον τὸν Θεὸν Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ

“ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαρῖσαι

“ τὸν Ἰούδαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ

“ τῶν ἀλσέων καὶ ἀπὸ τῶν χωνευτῶν, καὶ κατέσκαψαν κατὰ

“ πρόσωπον αὐτοῦ τὰ θυσιαστήρια τῶν Βάαλ, καὶ τὰ

15 “ ὑψηλὰ τὰ ἐπ’ αὐτῶν, καὶ ἔκοψε τὰ ἄλση καὶ τὰ γλυπτὰ, a 493 A.

“ καὶ τὰ χωνευτὰ συνέτριψε καὶ ἐλέπτυνε καὶ ἔρριψεν ἐπὶ

“ πρόσωπον τῶν μνημάτων τῶν θυσιαζόντων αὐτοῖς· καὶ

“ ὅστ’ ἱερέων κατέκαυσεν ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ ἐκαθά-

“ ρισε τὸν Ἰούδαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.” οὐκοῦν διολώ-

20 λασιν ἐπ’ αὐτοῖς τεμένεσιν, ὡς ἔφην, καὶ βωμοῖς, καὶ τοῖς

χωνευτοῖς μονουνοχὶ συνεθάπτουτο, κατὰ τὸν τοῦ Προφήτου

λόγον. ἰστέον δὲ, ὅτι κατὰ γε τοὺς χρόνους Ἐζεκίου προεφή-

τευσεν ὁ Ναοῦμ. εἶτα γέγονεν ἐκ μὲν Ἐζεκίου Μανασσῆς,

ὃς βεβασίλευκεν ἔτη πέντε καὶ πενήκοντα· Μανασσῆ δὲ

25 υἱὸς Ἀμὼς, ὃς ἔτη μόλις διεβίω δύο, καὶ μετ’ ἐκείνῳ ὁ Ἰω-

σίας, ἐφ’ οὗ τὰ τῆς προφητείας πεπλήρωται, καθὰ δέδειχεν

ἡμῖν ἀρτίως ὁ λόγος.

1. αὐτοὺς B. αὐτὸ Edd. (74, 243.) [αὐτὸν Vat.] τῶν assumptum ex B.

2. αὐτῶν B.D. (245.) αὐτοῦ Edd. 3. τὰ χωνευτὰ ὡσπερ τις ταφή; inverso ordine D. 7. τῷ δευτέρῳ D. 8. τῷ om. D. τῆς Ἰωσίου δὲ δηλονότι

inverso ordine D. 10. Δαυεὶδ assumptum ex D. [deest in XI. 19, 71, 108.]

13. ἀπὸ τῶν] + γλυπτῶν καὶ Edd. κατέσκαψαν B. (60, 64, 119, 158, 243.)

κατέκαυσαν D. κατέσκαψε Edd. (19. al.) [κατέσπασε Vat. κατέστρεψαν Alex.]

14. τῶν B.D. τοῦ Edd. 18. ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια D. ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον B.

Edd. 20. ὡς ἔφην τεμένεσιν inverso ordine D. 21. τοῦ προφήτου D.

τῆς προφητείας Edd. 22. γε om. D. Ἐζεκίου χρόνους inv. ord. D.

23. Μανασσῆς et Μανασῆ D. 25. Ἀμὼν Edd. invitis B.D. ὁ deest in Edd.

“Οτι ταχεῖς ἰδοῦ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες εὐαγγελιζομένου καὶ ἀπαγγέλλοντος εἰρήνην.

Διέτριβον μὲν ἐν Βαβυλῶνι γεγονότες αἰχμάλωτοι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ἦσαν γεμῆν ἐν ἐλπίσι τοῦ καὶ αὐθις ἀνακομισθήσεσθαι κατὰ καιροῦς, καὶ εἰς τὴν ἄνωθεν αὐτοῖς καὶ ἐκ πατέρων εὐγένειαν ἀναφοιτήσῃ οὐκ εἰς μακρὰν, τοῦτο προφητῶν ἀγίων ὡς Θεοῦ λαλοῦντος ἐπηγγελμένων. ἦν δὲ αὐτοῖς ὁ τῆς ἐλπίδος καιρὸς, τῆς Κύρου βασιλείας μέλλοντος αἰρήσῃν κατὰ κράτος τὴν Νινευτὶ, καὶ τοῦτο πάλιν αὐτοῖς Ἡσαΐου προαπηγγελκός. ἔφη γάρ “ Οὕτω λέγει Κύριος 10
 “ ὁ Θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρω, οὗ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς
 “ ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὺν βασιλείων
 d “ διαρρήξω, ἀνοιξῶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύρας, καὶ πόλεις οὐ
 “ συγκλεισθήσονται Ἐγὼ ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι, καὶ
 “ ὄρη ὀμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς συντριψῶ, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς 15
 Ib. 13. “ συνθλάσω.” καὶ μεθ’ ἕτερα πάλιν “ Οὗτος οἰκοδομήσει
 “ τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ
 “ μου ἐπιστρέψει, οὐ μετὰ λύτρων οὐδὲ μετὰ δώρων, εἶπε
 “ Κύριος σαβαώθ.” ἦξει τοίνυν, φησὶν, ἄγγελος τοῖς ἐξ
 e Ἰσραὴλ εἰρήνης, τὴν Κύρου σημαίνων ἐκστρατεῖαν, ὅτε καὶ 20
 τὸν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπεσεύοντο ζυγόν, καὶ τὴν τῶν κρατουμένων ῥάβδον συνέτριψαν, καὶ τῆς ἀσυνήθους δουλείας ἀπορρήξαντες τὰ δεσμὰ, οἴκαδε πάλιν γεγονότες, ἐσώζοντο.

Εἰ δὲ δὴ τις ἔλοιτο τὴν δύναμιν τῶν προκειμένων τοῖς τοῦ ἀγίου Βαπτιστοῦ κηρύγμασιν ἐφαρμόσαι, παλιandroμήσειεν 25

1. οἱ πόδες ἐπὶ τὰ ὄρη inverso ordine D. 3. οἱ om. D. 4. ἀνακομισθῆναι (= ἦναι) D. 5. αὐτοῖς] αὐτῶν Edd. Statim καὶ assumptum ex D. 6. ἀναφοιτήσῃν εὐγένειαν D. 7. αὐτοῖς D. αὐτὸς Edd. [καί] + ὁ Edd. inv. D. 10. προαπηγγελκός D. προηγ. Edd. 12. ἐπακοῦσομαι D. 13. οὐ deest in D. 14. ἐγὼ] + δὲ B. Edd. 15. χαλκᾶς] χαλκοῦς Edd. καὶ μοχλ. σιδ. συνθλάσω om. D. 17. Ἱερουσαλὴμ B. Edd. μου D. (A.V. etc.) 18. οὐ pro οὐδὲ D. 19. εἰρήνης τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ inverso ordine D. 21. ἀπεσεύοντο] ἀπεσεύσαντο D. 22. συνέτριψαν ῥάβδον inverso ordine D. 23. ἀπορρήξαντες B. διαρρήξαντες D. ἀπερρήξαν Edd. 24. τῶν προκειμένων τὴν δύναμιν inverso ordine D. 25. ἐφαρμόξω Edd. invitis B.D. Statim παλιandroμήσειεν D. πάλιν δράσειεν Edd. δράσειεν B.

ἂν καὶ οὗτος ὀρθῶς. ἐποιεῖτο γὰρ ἐν ἐρήμῳ τὰς διατριβάς,
καὶ οἶον ἐν ὄρεσι διακεκραγῶς εὐηγγελίζετο τὴν εἰρήνην, του-
τέστι Χριστόν. ὠραῖοι δὴ οὖν οἱ πόδες καὶ ταχεῖς τοῦ ^a 404 Λ.
λέγοντος “Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς ^b Es. xl. 3.
5 “ τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.”

Ἐόρταζε Ἰουδα τὰς ἐορτάς σου, ἀπόδος τὰς εὐχάς σου, διότι οὐ
μὴ προσθῶσιν ἔτι τοῦ διελθεῖν εἰς παλαιώσιν.

Προστεταχότος τοῦ νόμου, μὴ δεῖν ἔξω θύειν τῆς ἱεράς
τε καὶ θείας αὐλῆς, ἀλλ’ “εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται
10 “Κύριος ὁ Θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ,” ἐν
ἀλλοδαπῇ γεγονότες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν Περσῶν τε καὶ ^b
Μήδων χώραν οἰκοῦντες, ἀπρακτοὶ που πάντως περὶ τὰ
σφισι νενομισμένα καὶ ἀνερέργητοι διετελουν, οὐ τὰς ἐξ
ἔθους πληροῦντες ἐορτάς, οὐ θυσίας προσάγοντες, οὐκ ἀπαρ-
15 χὰς, οὐ χαριστήρια κατὰ τὸν νόμον, οὐ τὸν ἄμνον σφάζοντες
ἐν μνηί τῷ νέφ’ τάχα που καὶ πρὸς μόνας ὀκνοῦντες δοξο-
λογίας. καὶ τοῦτό φαμεν τοῦ θεσπεσίου Δαυεὶδ ὡς ἐκ προσ-
ώπου λέγοντος τοῦ ἐν Βαβυλῶνι λαοῦ “Ἐπὶ τὸν ποταμὸν ^c
“Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσταμεν καὶ ἐκλαύσαμεν, ἐν τῷ μνη-
20 “σθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς
“ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν.” καὶ πρὸς τούτοις ἔτι
“Πῶς ἄσομεν τὴν ῥῶδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτριίας;” ἔξω ^b Ib. 4.
γὰρ, ὡς ἔφην, τῆς ἁγίας γῆς γεγονόσιν αὐτοῖς, ἔξω ναοῦ
καὶ σκηνῆς, καὶ τὸν ἱερόν οὐκ ἔχουσι χώρον, ἀπρακτεῖν ἦν
25 ἀνάγκη περὶ τὰ ἐκ νόμου. ἐπειδὴ δὲ ἀνεδείχθη λοιπὸν ὁ τοῦ

Deut.
xii. 11.

Ps.
cxxxvi.
1, 2.

1. Haec καὶ οὗτος accesserunt ex B. 4. Κυρίου ὁδὸν inverso ordine D.
5. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν D. αὐτοῦ Edd. (309.) 7. προσθῶσιν B.D. (Alex. s. XII.)
cf. infra. προσθήσωσιν Edd. (Vat.) διελθεῖν] + διὰ σοῦ Edd. (Vat. s) inv. B.D.
(Alex. XII.) 9. τε om. D. 12. οἰκοῦντες χώραν inverso ordine D.
13. καὶ ἀνερέργητοι] ἀνίεροι D. 14. ποιῶντες pro πληροῦντες D.
15. τὸν prius om. D. τὸν ἄμνον post νέφ’ transp. D. 18. τοῦ ἐν Βαβυ-
λῶνι λαοῦ D. Edd. τῶν ἐν Β. λαιῶν B. τῶν ποταμῶν D. 23. ἁγίας] ἰδίας
ἄγαν Edd. 24. αἱ pro καὶ alt. D. 25. λοιπὸν ἀνεδείχθη inverso
ordine D.

ἀνεῖσθαι καιρὸς, ἐπιφθέγγεται τις εἰκότως αὐτοῖς ἢ ὁ τῆς εἰρήνης ἄγγελος, οὗ καὶ ταχεῖς οἱ πόδες, ἤγουν αὐτὸς ὁ Προφήτης, ὅτι μετέστιν αὐτοῖς πληροῦν ἐσθλάς, ἀνάπτειν χαριστηρίους ῥόδας, καὶ ἀποπεραίνειν εὖ μάλα τὰ ἐν εὐχαῖς ἤγουν ὑποσχέσεσι. προσεπαγγέλλεται δὲ καὶ τὴν ὅσον οὐδέπω τῶν ἐχθρῶν ἐσομένην ἀπώλειαν. οὐ γὰρ μὴ προσθῶσι φησι τοῦ διελθεῖν εἰς παλαιώσιν, τουτέστιν οὐκ εἰς μακροῦς ἔτι χρόνους μενοῦσι, οὔτε μὴν παλαιουμένην ἤγουν ἀτελεύτητον ἔξουσι τὴν εὐημερίαν. πεπαύσεται γὰρ καὶ καταλήξει συστελλομένη.

Ἄκουέτω δὲ πρεπωδέστερον καὶ ὁ νοητὸς Ἰουδας τῶν τοιῶνδε φωνῶν. “Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῖ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἢ ἐν τῷ φανερωῖ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ’ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖός, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι, οὐ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ’ ἐκ τοῦ Θεοῦ.” ἐσθλάσει μὲν οὖν ὁ τοιόσδε λαμπρῶς, ἐρηρισμένην ἔχων τὴν πίστιν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν εἰς Χριστὸν, ἡγιασμένον τῷ Πνεύματι, καὶ τῇ τῆς υἰοθεσίας διαπρέπων χάριτι. προσοίσει δὲ τῷ Θεῷ θυσίας πνευματικὰς, ἑαυτὸν ἀνατιθεὶς εἰς ὄσμην εὐωδίας, καὶ πᾶν εἶδος συνεπιτηδεύων ἀρετῆς, σωφροσύνην, ἐγκράτειαν, ἀνδρείαν, ὑπομονὴν, ἀγάπην, ἐλπίδα, φιλοπτωχείαν, χρηστότητα, μακροθυμίαν. “Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται Θεός.” ἴστω γεμῆν ὁ νοητὸς Ἰουδας περὶ παντὸς ἐχθροῦ καὶ τῶν πάλαι κεκρατηκότων, ὅτι οὐ μὴ προσθῶσιν ἔτι τοῦ διελθεῖν εἰς παλαιώσιν, τουτέστιν ἐκ μέσου γενήσονται πεμπόμενοι δηλονότι πρὸς κόλασιν. ὁ δὲ καὶ πεπλήρωκεν ὁ Χριστὸς, ἐπιτάσσων τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύ-

Rom. ii. 28, 29.
H. b. xiii. 16.
S. Luc. viii. 32, 33.

1. τις om. B. invito D. πέμπειν Θεῷ pro ἀνάπτειν D.

ἤγουν ὑποσχέσει Edd.

inverso ordine D.

pro τῶν τοιῶνδε φωνῶν D.

μὲν D.

inverso ordine D.

θῶσιν] προσθῆγασσι iid.

3. ἐσθλάς πληροῦν inv. ordine D. Statim ἀνα-

πέμπειν Θεῷ pro ἀνάπτειν D.

4. ἀποπεραίνειν D. περ. Edd. ἐν εὐχῇ

5. οὐδέπω D. οὔπω iid. 8. μενοῦσι χρόνους

11. Ἰουδας] Ἰουδαῖός iid. Statim τὰς τοιαύτας φωνὰς

14. πνεύματι] + καὶ Edd. 16. δὴ pro

18. καὶ assumptum ex D. 21. ἀγάπην, ἀνδρείαν, ὑπομονὴν

22. χρηστότητα] + καὶ Edd. invito D. 25. προσ-

θῶσιν] πρὸς κόλασιν + τὴν ἀμίμητον iid.

μασιν εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν, καὶ δοὺς τοῖς αὐτὸν ἀγαπῶσι τῶν ἐχθρῶν κατεξανίστασθαι, καὶ κατὰ παθῶν ἀνδρίζεσθαι καὶ ἁμαρτίας καταθλεῖν καὶ “πατεῖν ἐπάνω
 5 “ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
 5 “ἐχθροῦ.”

S. Luc.
x. 19.

Συντετέλεσται, ἐξήρται· ἀνέβη ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπόν σου, ἐξ-
 2 ^{κεφ. β'.} αιρούμενος ἐκ θλίψεως.

Ὡς ἀραρότως ἤδη, καὶ πάντα τε καὶ πάντως συμβησο-
 μένου τοῦ δεῖν ἀπολέσθαι τὴν Νινευῖ, συντετελεσθαι φησὶν
 10 αὐτὴν, τὸ οἶον ἐλθεῖν εἰς συντέλειαν διὰ τούτου δηλῶν. καὶ
 μὴν καὶ ἐξῆρται, τουτέστιν ἐκκεκόφθαι τε εἰσάπαν καὶ ἀνη-
 ρῆσθαι παντελῶς. εὐ δὲ δὴ σφόδρα καὶ τὸ ἀνεβη φησὶν
 ἐπὶ Κύρου, μετ' ἐμφάσεως οἶμαί που τοιοῦτόν τι σημαίνων, d
 ὁποῖον ἔφη περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας, τὰ κατὰ
 15 καιροὺς ἐσόμενα τῇ Νινευῖ προαναφωνῶν “Ἀνέβη λέων ἐκ
 “τῆς μάνδρας αὐτοῦ, ἐξολοθρεύων ἔθνη ἐξῆρε, καὶ ἐξῆλθεν
 “ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, τοῦ θεῖναι τὴν γῆν σου εἰς ἐρήμωσιν,
 “καὶ αἱ πόλεις σου ἐρημωθήσονται, παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι
 “αὐτάς.” θηρὸς γὰρ ἀγρίου δίκην ἐπιθρώσκων τῇ Νινευῖ,
 20 τοὺς ἐν αὐτῇ κατεδήδοκεν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὡς πολέμιος
 δεινός τε καὶ ἀτεράμων ἦν, καὶ ἄθραυστος εἰς ὄργας γέγονε,
 τοῖς δὲ ἐξ Ἰσραὴλ ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπον καὶ ἐξαιρούμενος ἐκ e
 θλίψεως, τουτέστιν ἀπαλλάττων αὐτοὺς τῆς ἀσυνήθους δου-
 λείας, δεσμῶν ἀνείεις, αἰχμαλώτους ὄντας ἀνακτώμενος, διὰ

Hier.
iv. 7.

1. δοὺς] διδοὺς D.

2. ἀγαπῶσιν αὐτὸν et κατεξανίστ. τῶν ἐχθρῶν et

ἀνδρίζ. κατὰ παθῶν inverso ordine D.

3. καταθλεῖν B. καθελείν D. Edd.

καθελείν ἁμ. inverso ordine D.

ἐπάνω ὄφ. καὶ σκορπ. πατεῖν inverso ordine

Edd. invito D.

6. εἰς] + τὸ F. Edd. (49, 153, XII sed deletum?)

8. καὶ πάντως om. D. Statim συμβησομένου post Νινευῖ transp. D.

12. φησι

post Κύρου transp. D.

14. τὰ κατὰ κ. ἐσόμενα] κατὰ κ. τὸ ἐσόμενον D.

16. ἐξῆρε et ἐξῆλθε inter se transp. D. (198.)

17, 18. σου utrumque

assumptum ex D. (XII.) cf. supra 165 b.

18. ἐρημωθήσονται habet D.

κατοικεῖσθαι D. κατοικίεσθαι Edd.

20. κατεδήδοκεν] κατέβρωχισεν D.

ἐκείνων D.

21. γέγονε, τοῖς δὲ] γέγονε δὲ τοῖς D.

23. αὐτοὺς post

δουλείας transp. D.

τοῦ πέμψαι μὲν οἴκαδε, προστάζει δὲ καὶ τὸν θεῖον αὐτοῖς ἀναδείμασθαι ναόν.

Τὸ δὲ ἔμφυτῶν εἰς πρόσωπον, ὡς ἐκ παραδόσεώς τε καὶ συνηθείας φησὶν Ἰουδαϊκῆς. εὐρήσομεν δὲ καὶ τῶν τοιούτων τὴν μνήμην ἔσθ' ὅτε κειμένην παρὰ ταῖς θεοπνεύστοις 5

496 A. α γραφαῖς, ὁποῖόν ἐστι τὸ δεῖν οἰεσθαι τοὺς Ἰουδαίους ἐπὶ ταῖς κατὰ Θεοῦ δυσφημίαις περιρρήγνυναι τὰ ἱμάτια. καὶ γοῦν ὁ Καιάφας Υἱὸν ἑαυτὸν τοῦ Θεοῦ λέγοντος τοῦ Χριστοῦ περιέρρηξε τὴν ἐσθῆτα, διακεκραγῶς τε καὶ λέγων Ἐδυσφήμησε. δεδράκασι δὲ τοῦτο καὶ οἱ θεσπέ- 10

S. Matth. xxvi. 65.

σιοι μαθηταὶ Παῦλός τε καὶ Βαρνάβας. γεγόνασι μὲν γὰρ ἐν Λυκαονία. ἐπειδὴ δέ τινα τῶν ἡρῶστηκότων τοῦ πάθους ἀπήλλαττον, καὶ παράδοξον ἦν τοῖς ὀρώσι τὸ χρῆμα, θύειν 1

b ἤθελον αὐτοῖς τῆς θεοσημίας οἱ θεωροί. ἔφασκον γὰρ ὅτι

Acta SS. App. xiv. 11, 12.

“Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις ἦλθον πρὸς ἡμᾶς· ἐκά- 15

“λουν δὲ τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν,

“ὅτι αὐτὸς ἦν, φησὶν, ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.” ἐπειδὴ δὲ

τὸ δρώμενον δυσφημία τις ἦν, διέρρηξαν τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν,

παραδόσεσιν Ἰουδαϊκαῖς καὶ ἀγράφοις ἔθεσιν ἀκολουθοῦντες

ἔτι. διαβέβληται δὲ τὸ ἔθος, ὡς οὐκ ὄν ἐκ νόμου, καὶ ἀνό- 20

νητον παντελῶς. καὶ γοῦν ἔφη πρὸς Ἰουδαίους ὁ τῶν ὄλων

Θεὸς πλαττομένους τὰ τοιάδε καὶ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας

Joel. ii. 12, 13.

c ἀποφοιτῶντας μακράν “Ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ ἐξ ὅλης

“καρδίας ὑμῶν, ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν κλαυθμῷ καὶ ἐν κοπετῷ,

“καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια 25

“ὑμῶν.” ὥσπερ οὖν ἔθος ἦν περιρρήγνυναι τισὶ τὴν ἐσ-

1. αὐτοῖς] αὐτοῖς D. 2. ναόν B.D. νεών Edd. 5. τὴν deest in Edd. κειμένην ἐσθ' ὅτε inverso ordine D. 6. Quae sequuntur citantur in Cat. in Acta SS. App. a Cramero edita. Cf. supra vol. i. 335. Contuli cum solo d.

7. δυσθυμίαις (sic) D. 8. καὶ γοῦν D.d. καὶ μὴν καὶ B. καὶ μὴν Edd. Statim ὁ assumptum ex B.D. d. 8. τοῦ Θεοῦ λέγοντος τοῦ Χριστοῦ D.d. τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ λ. Θεοῦ Edd. 9. καὶ om. Edd. 12. ἐπεὶ δὲ D. Statim τινα post ἡρῶστ. transp. D. 13. ἀπήλλαξαν D. inv. d.

14. ἤθελον αὐτοῖς hoc ordine D.d. οἱ θεωροί D.d. οἱ ἱερεῖς Edd. χάριν, οἱ ἱερεῖς e suo Migne. ὅτι assumptum ex D. 18. ἑαυτῶν D.d. αὐτῶν Edd. 19. ἐγχαρίφοις (sic) D.d. sed ἀγρ. habet c. teste Cramero. 20. ὡς οὐκ ὄν] ὡς Ἰουδαϊκόν, οὐκ ὄν D. 22. τοιαῦτα pro τοιάδε et ἀληθείας pro ἀληθοῦς εὐσεβείας D. inv. d. 24. Haec ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν κλ. καὶ ἐν κοπετῷ accessserunt ex B.D. d. 26. ἦν ἔθος inverso ordine D. τισὶ om. D.

θῆτα, δεδυσφημηκότος τινός, οὕτω καὶ τὸ ἐμφυσῶν εἰς πρῶ-
σωπον τῶν ἡρώσθηκότων καθ' ὄντιναοῦν τρόπον. ἔδρων δὲ
τοῦτο μάλιστα, καὶ ἄγαν ἐκτόπως, οἱ ἀφορκίζειν εἰωθότες
καὶ περιέργοις ἐπρωδαῖς, πνευμάτων τε καὶ ἀλγημάτων τοὺς
5 κάμνοντας ἀπαλλάττειν προσποιούμενοι. δέχεται τοίνυν ἐκ
τῆς παρ' αὐτοῖς συνηθείας τὸ παράδειγμα, καὶ φησιν Ἀνέβη
ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπόν σου· Κύριος δὲ δηλονότι καὶ ἔξαι-
ρούμενός σε ἐκ θλιψέως. τοῦτο γὰρ δύνασθαι κατορθοῦν,
ὡς ἔφην, προσεποιούντο τινες, ἐμφυσῶντες ἑτέροις.

10 Σοφὸν δὲ καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι καὶ τὸ τοῦ διαβόλου καὶ
τὸ τῆς καθ' ἡμῶν τυραννύσης ἀμαρτίας συνέσταλται κρά-
τος, καὶ ἦλω μὲν ὡσπερ ὁ θάνατος, ἐξῆρται δὲ καὶ εἰς ἅπαν
ἢ φθορά. ἀναβέβηκε γὰρ ἐξ ἄδου καὶ ἀνεβίω Χριστὸς, ὁ ε
ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπον τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ λέγων
15 “ Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον.” ἀπηλλάγμεθα γὰρ οὕτω παντὸς
κακοῦ, καὶ μέτοχοι γεγονότες τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸ
ἀρχαῖον τῆς φύσεως ἀναστοιχειούμεθα κάλλος, καὶ εἰς εἰκόνα
τὴν πρώτην νοητῶς μεταχαραττόμεθα. μορφοῦται γὰρ ἐν
ἡμῖν διὰ τοῦ Πνεύματος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

S. Joan.
XX. 22.

20 Σκόπευσον ὁδὸν, κράτησον ὁσφύος, ἀνδρῖσαι τῇ ἰσχύϊ σου σφύδρα, α 497 A.
διότι ἀπέστρεψε Κύριος τὴν ὕβριν Ἰακώβ καθὼς ὕβριν τοῦ 3
Ἰσραὴλ.

Ὡς αὐτίκα δὴ μάλα βαδιούμενοι εἰς τὴν Ἰουδαίαν, οἵκαδέ
τε ἰέναι μέλλουσιν, ἀναγκαιῶς ἐπιφωνεῖ τὸ χρῆναι λοιπὸν
25 καὶ τὴν ὁδὸν κατασκέπτεσθαι καὶ κρατεῖν ὁσφύος, τουτέστιν

1. εἰς] + τὸ Edd. 2. τῶν om. D. ὄντιναοῦν (sic) iid. 3. λίαν
pro ἄγαν D. ἀφορκίζειν B. ἐφορκίζειν D. Edd. 7. ἐμφ. post σου tr. D.
εἰς] + τὸ Edd. καὶ erasum est in B. habet D. 8. σε habet D. 11. τυ-
ραννύσης] τυράννου Edd. συνέσταλται] συντετέλεσται D. 12. ἐξῆρται D.
13. ὁ om. D. 17. ἀνεστοιχειώμεθα D. 18. ἀναχαρattόμεθα νοητῶς pro
νοητῶς μεταχαρattόμεθα D. 19. δι' ἁγίου πνεύματος Ἰησοῦς Χριστός D. ὁ alt.
assumptum ex B. 20. ἀνδρῖσαι] ἀνδρῖζε Edd. σου accessit ex B. D. (Alex.)
21. ὕβριν] + τοῦ D. cf. infra. τοῦ om. B. (153.) 23. μάλα assumptum
ex B. D. Cat. in S. Luc. xii. 35. Ἰουδαίων Aub. 24. τ' ἰέναι D.
25. κατισκέπτ. τὴν ὁδὸν inverso ordine D.

ἐτοιμίως τε καὶ ἐπιτηδείως ἔχειν πρὸς τοὺς τῆς ὕδοιπορίας
 1) πόνους, καὶ παντὸς ὄκνου κατανδρίζεσθαι, καὶ μακρῶν δια-
 στημάτων ἀμείνους ὀραῖσθαι φιλεῖν, προθυμίαις ἀμάχοις εἰς
 τοῦτο χρωμένους. ἐτοιμότητος δὲ σημεῖον, τὸ οἶον εὐπρεπῆ
 καὶ διεζωσμένην ἔχειν τὴν ἰσφύν. καὶ γοῦν ὁ Κύριος ἡμῶν 5
 Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις, μᾶλλον δὲ καὶ
 πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν “Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες
 “περιεζωσμέναι” φησὶν. ὕδοιπορικὸν γὰρ τὸ σχῆμα, καὶ
 ὅτι μάλιστα πρεπωδέστατον τοῖς τὸ θεῖον κηρύττουσιν εὐ-
 αγγέλιον, καὶ ἐτοιμοτάτους ἔχουσιν εἰς τοῦτο τοὺς πόδας. 10
 2) κράτησεν δὴ οὖν ἰσφύς φησὶν, ἀντὶ τῶν παρεσκευασμένος
 εἶσο καὶ οἶον εὐτρεπῆς εἰς ἀποδρομὴν. ἀπέστρεψε γὰρ Κύριος
 τὴν ὕβριν φησὶ τοῦ Ἰακώβ καθὼς ὕβριν τοῦ Ἰσραήλ. ἐπιτήρει
 πάλιν ἐν τούτοις ἀναγκαίως εἰσκεκομισμένην τὴν διαστολήν.
 Ἰακώβ μὲν γάρ φησι τοὺς ἐν τῇ Σαμαρείᾳ κατῳκηκότας, 15
 τουτέστι τὰς δέκα φυλάς, ὧν βεβασιλεύκασιν οἱ ἐκ φυλῆς
 Ἐφραΐμ καὶ Μανασσῆ, οἱ γεγόνασιν ἐξ Ἰωσήφ, ὃς ἦν ἐξ
 Ἰακώβ· Ἰσραήλ δὲ ὀνομάζει τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰούδαν
 τέ φημι καὶ Βενιαμίν. ἐπειδὴ δὲ τοῦ Σεναχηρείμ τὴν Σαμα-
 ρειαν πεπορθηκότος, οὐχ ἦλθω τὰ Ἱεροσόλυμα, Θεοῦ τὸ 20
 3) τηρικᾶδε προασπίζοντος καὶ δαπανῶντος ἀγγέλου χειρὶ τὸν
 Ἀσσύριον ἀνῆκε δὲ Κύριος οὐχὶ μόνους τοὺς ἐκ τῆς Σαμα-
 ρείας αἰχμαλώτους, ἀπενηνεγμένους εἰς τὴν Νινευὶ, ἀλλὰ γὰρ
 καὶ τοὺς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐλόντος τοῦ Ναβουχοδον-
 νόσορ τὴν χώραν· ἀναγκαίως φησὶν ὁ Προφήτης ἔτι ἀπέ- 25

S. Luc.
xii. 35.

4 Reg.
xix. 35.

2. ὄκνου παντὸς inverso ordine D. 4. ἐτοιμότητος B. ἐτοιμοτάτου
 [ἐτοιμάωτ. D. Pont.] D. Edd. σημεῖον] + τούτου Edd. εὐπρεπῆ B. D. ἀπρεπῆ iud.
 6. ὁ assumptum ex B. 7. πᾶσι pro πᾶσι D. εἰς αὐτόν π.
 inverso ordine D. ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι φησὶν B. ἔστ. αἱ ὀ.
 ὑμῶν περιεζωσμέναι D. ἔλεγεν ἔστωσαν αἱ ὀσφύες ὑμῶν περιεζωσμέναι Edd.
 8. σχῆμα B. D. Cat. χρῆμα iud. 9. κηρύττουσι D. Cat. ἀνακηρυττ. Edd.
 12. εὐπρεπῆς D. 13. φησι ante Κύριος transp. D. 14. ἐπὶ pro ἐν D.
 16. βεβασιλεύκασιν] ἐβασίλευσαν b. 17. Μανασσῆ D. 18. ἐν] + τοῖς
 Edd. invito D. 18—20. Haec Ἰούδαν τέ—τὰ Ἱεροσόλυμα accesserunt ex B. D. b.
 20. πεπορθηκότος] πορθήσαντος b. τὸ τηρικᾶδε b. τὸ τηρικᾶτα Edd. ἐν τῷ τηρικᾶδε
 (quae ante Θεοῦ transp.) D. 22. τῆς assumptum ex D. b. 23. γὰρ om. D.
 habet b. 24. Haec ἐλόντος τοῦ [τοῖς (sic) b.] Ναβουχοδονόσορ τὴν χώραν
 accesserunt ex D. b. Statim διὰ τοῦτο add. Edd. invitis B. D. b.

στρεψε Κύριος τὴν ὕβριν τοῦ Ἰακώβ καθὼς ὕβριν τοῦ Ἰσραήλ. καὶ ὕβριν μὲν φησι τὴν δουλείαν ἣτοι τὴν θητείαν. ὅτι δὲ ἅπαντας ἀνήσει Θεὸς, οὐ προασπίζων μὲν τινῶν, ἐναφιεὶς δὲ τοῖς πόνοις ἐτέρους ἐντρύχεται, διδάσκει λέγων οὕτως

5 Ἀπέστρεψε τὴν ὕβριν τοῦ Ἰακώβ καθὼς ἀποστρέφεται καὶ ἡ τοῦ Ἰσραήλ. σύμπαντες γὰρ, ὡς ἔφημεν, ἀνέδραμον εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τὰ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διακρουσάμενοι βλάβη.

Χρῆναι δὲ φημι ἔγωγε, καὶ μᾶλα εἰκότως, καὶ τοὺς ἐν Χριστῷ λελυτρωμένους ζῆν μὲν ἐθέλειν οὐκ ἀπερισκέπτως

10 ἔτι περιθρεῖν δὲ μᾶλλον τῆς ἀρεσκούσης τῷ Θεῷ πολιτείας τὴν ὁδὸν καὶ τρίβον ἰέναι τὴν ἀγαθὴν καὶ κρατεῖν ὀσφύος, τουτέστιν ἀμείνους ὀραῖσθαι γαστρὸς καὶ φιληδονίας, “καὶ τῆς a 498 A. “σαρκὸς μὴ ποιῆσθαι πρόνοιαν εἰς ἐπιθυμίας,” κατανεανιεύ- Rom. xiii. 14. εσθαι δὲ καὶ παθῶν καὶ ὄκνου παντός· ἤξουσι γὰρ οὕτως
15 εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, ἐκεῖ τε προσκομοῦσι Θεῷ πνευματικὰς θυσίας, καὶ τῆς ἀρχαίας δουλείας τὸν ζυγὸν ἀποσεισάμενοι, τὸν εὐκλεᾶ καὶ ἐλεύθερον καὶ φαυλότητος ἀπάσης ἀπηλλαγμένον διαβιώσονται βίον.

Διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετινάξαν αὐτοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν. b

20 διέφθειραν ὄπλα δυναστείας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων, ἄνδρας 4 δυνατοὺς ἐμπαίζοντας ἐν πυρὶ. αἱ ἡνία τῶν ἀρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐτοιμασίας αὐτοῦ, καὶ οἱ ἵππεῖς θορυβηθήσονται ἐν 5 ταῖς ὁδοῖς, καὶ συγχυθήσονται τὰ ἄρματα καὶ συμπλακίθονται ἐν ταῖς πλατείαις· ἡ ὄρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ
25 ὡς ἀστραπαὶ διατρέχουσαι.

1. τοῦ prius assumptum ex D. inv. b. 3. ἀνήσει] ἀνέσει Edd. 4. ἐτέρους accessit ex B.D. οὕτως· ἀπέστρεψε D. οὕτως ἀπεστράφηται Edd. 5. τοῦ assumptum ex D. ἀποστρέφεται et ἡ om. D. 6. ἔφημεν D. ἔφην Edd. 7. τὰ ἐκ—βλάβη B.D. ἐκ—βλάβην Edd. 8. ἔγωγέ φημι inverso ordine D. 10. Haec τῷ Θεῷ accesserunt ex D. desunt in B. 13. πρό- νοιαν μὴ ποιῆσθαι inverso ordine D. ἐπιθυμίας B.D. ἐπιθυμίαν Edd. 14. καὶ prius om. D. 15. τε assumptum ex D. 16. Θεῷ om. D. θυσίας πνευματικὰς et ἀποσεισ. τὸν ζυγὸν inverso ordine D. 19. αὐτῶν διέφθειραν.] Sic interpunxerunt B.D. sed cf. infra. 21. ἐμπαίζοντας] ἐμπυρίζοντες D. 22. αὐτοῦ B.D. Pont. (A.V. 8) αὐτῶν F. Lub. (23. al.)

ε Ἐνηχοῦντος μὲν τοῖς ἁγίοις προφήταις τὰ κατὰ καιροῦς
 ἐσόμενα τοῦ πάντα εἰδότος Θεοῦ, προαπήγγελλον ἀναγκαίως
 κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν. ἐγίνοντο δὲ πλειστάκις καὶ ἐν αὐταῖς
 ταῖς τῶν πραγμάτων ὀράσεσι. τοιγάρτοι καταπεπλήγασι
 καὶ μονουοῦχὶ πληρούμενα βλέποντες, τοὺς περὶ αὐτῶν ἐποι- 5
 οῦντο λόγους· ὁποῖόν τι καὶ νῦν ὁ Προφήτης δοκεῖ πεπον-
 θέναι ἐπὶ τε τοῖς οἰκοῦσι τὴν Νινευῖ, καὶ τοῖς Κύρῳ συν-
 ησπικόσιν, ὅτι καὶ ἐξετίναζαν αὐτοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν.
 πεποίηται δὲ ὁ λόγος ὡς ἀπὸ γε τοῦ συμβαίνειν ταῖς ἀμπέ-
 λαις εἰωθότος. ἐκτινάσσεται γὰρ ὁ βότρυς καὶ τὰς ῥάγας 10
 ἀποπτύει, ἢ ῥαγδαϊοτάτου προσβάλλοντος πνεύματος, ἢ
 καύσωνος καταφλέγοντος, ἢ καὶ ἐτέρας ἡστινοσοῦν συμ-
 βαινούσης βλάβης, ὡς καὶ αὐτὸ τοῖς καρποῖς τὸ κλῆμα
 συναναφαίνεσθαι καὶ αὐτῆς τῆς ἄνθης ἀπογυμνούμενον.
 οὕτω δὴ οὖν ἀπετίναζαν αὐτοὺς ὡς ἀμπέλους. διέφθαρται 15
 δὲ καὶ τὰ ἔπλα αὐτῶν, τουτέστιν ἡ δυναστεία· ἔπλα γὰρ
 ἔσθ' ὅτε σημαίνει τὴν δυναστείαν. δεινοὺς δὲ ὄντας ἰππέας,
 ε καὶ τὰς ἐφ' ἀρμάτων εἰδότας μάχας ἐν ἀφορήτοις ἄγαν φησὶ
 γενέσθαι δείμασιν, ὡς τραπέσθαι μὲν εἰς φυγὴν, συμπλέ-
 κεσθαι δὲ ἀλλήλοις, καὶ συνθραύεσθαι προσρηγνυμένους, 20
 οἰεσθαι δὲ οὕτως καταθεῖν αὐτὸν τὰς τῶν πολεμίων φά-
 λαγγας, ὡς οὐδὲν λαμπάσι παραχωρεῖν, ἢ καὶ ἀστραπαῖς
 ἐν ἴσῳ καταφλέγειν αὐτοὺς ὄξει καὶ ἀσχετῶ διαττούσας
 δρόμῳ.

6 Καὶ μνησθήσονται οἱ μεριστᾶνες αὐτῶν, καὶ φεύξονται ἡμέρας 25

1. ἁγίοις] + ἀποστόλοις ἤρουν B. Edd. invito D.

καίρου et δοκοῦν αὐτῷ inverso ordine D.

Statim ὀράσ. τῶν πραγμ. inverso ordine D.

ordine D. Statim ἐπὶ γε Edd. invitis B. D.

τὰ ex B. D.

11. ῥαγδαίου D.

εἰδότες iid. ante Migne.

21. καταθεῖν B. καταθέιν D. καταθλᾶν Edd.

Statim αὐτοὺς Migne.

πολεμίων iid.

ex D.

23. καταφλέγειν D.

καὶ φλ. iid.

διαττούσας assumptum

ex D.

25. μνησθήσ. post αὐτῶν transp. B. (153.)

2. ἐσόμενα κατὰ

4. ταῖς assumptum: ex B. D.

6. πεπονήθει δοκεῖ inv.

8. Assumpta καὶ prius ex D.

10. εἰωθ. ταῖς ἀμπ. et ἀποπτύει τὰς ῥάγας inverso ordine D.

12. συμβαινούσης] συντεινούσης Edd.

18. εἰδότας]

20. συνθραύεσθαι D. συντραύεσθαι iid.

Statim αὐτοὺς Migne. πολέμων pro

πολεμίων iid.

23. καταφλέγειν D. καὶ φλ. iid. διαττούσας assumptum

ex D.

25. μνησθήσ. post αὐτῶν transp. B. (153.)

καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν, καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ α 499 Δ.
τείχη, καὶ ἐτοιμάσουσι τὰς προφυλακὰς αὐτῶν.

Καταβρίθοντος τοῦ πολέμου καὶ αὐτοὺς τοῖς ἄλλοις ὁμοῦ
τοὺς δυνατωτάτους, εἰς νοῦν δέξονται, φησὶν, ἃ δεδράκασιν
5 ἐλόντες τὴν Ἰουδαίαν, ἤγουν ὧν ἐκτόπως εἰρήκασιν, παλιμ-
φήμους ἰέντες φωνὰς, καὶ οἶον τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν ταῖς
παρὰ σφῶν ἀθυροστομίαις κατασφενδονῶντες οἱ δείλαιοι.
εἶτα τούτων ἐνηνεγμένοι πρὸς ἀνάμνησιν, εἴσονται λοιπὸν,
ὅτι Θεὸν ἔχουσι δυσμενῆ καὶ τοῖς τῶν πολεμούντων αὐ- 1)
10 τοὺς ὑποστρωννύντα ποσὶ, καίτοι πάλαι δεινοὺς ὄντας ἄγαν,
καὶ κομιδῇ δυσάντητον τὴν καθ' ὧν ἂν ἴοιεν προσβολὴν
ποιεῖσθαι μεμελετηκότας. εἰ δὲ δὴ καὶ τράπουντο πρὸς
φυγὴν, δυσεξίτητον εὐρόντες τὸ χρῆμα, καὶ ἀσθενήσαντες ἐν
ταῖς περείαις αὐτῶν μετοιχήσονται πρὸς βουλάς ἑτέρας.
15 ἐπιμελήσονται γὰρ τειχῶν, καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ποιήσονται
φυλακὰς. δείκνυσι δὲ διὰ τούτων ἠπορηκότας πανταχῇ, καὶ
ὅ τι δράσαι προσήκοι μηδὲ εἰδότας ὅλως, ἀπὸ γε τοι τοῦ
κατεσκοτίσθαι τὸν νοῦν, μονουουχὶ δὲ καὶ οἴνω μεμεθυσ-
μένους ταῖς ἀκράτοις συμφοραῖς, τὴν τῆς σωτηρίας ἀπότευξιν 2)
20 ὀλοφύρεσθαι καὶ διαρρίπτεσθαι πανταχῇ, μεθισταμένους εὐ-
κόλως, ἐκ τούτων μὲν εἰς ἐκεῖνα, ἐξ ἐκείνων δὲ πρὸς ἕτερα,
καὶ τὸν ἐφ' ἅπασιν τούτοις ἀνόνητον πόνον ἔχοντας. εἰ δὲ δὴ
καὶ λέγοι ὅτι Καὶ φεύζονται ἡμέρας, ἐκεῖνο οἰμαί που δηλοῖ.
δεινοὶ γὰρ ὄντες, ὡς ἔφην, δυσκαταγώνιστοί τε καὶ τραχεῖς,
25 κατοικήσονται λοιπὸν εἰς τοῦτο δειλίας ὡς ἀναφανδὸν ἐλέσ-
θαι φυγεῖν, καὶ ἀκρύπτως ἤδη τοῦτο δρᾶν, καίτοι πάλαι

1. ἀσθενήσουσιν] ἐξασθενήσουσιν F.

6. ἰέντες] Sic correxi post Migne. ἰέντες D. Edd.

αὐτῶν D.

9. πολεμίων D.

11. δυσάντητον κομιδῇ in v. ordine D.

τὴν assumptum ex D.

16. πανταχῇ D. πανταχοῦ Edd.

17. προσήκοι B.

προσήκει D. Edd. Statim μηδὲ D. μὴ B. Edd. τοι om. D.

18. μεμεθυσμέ-
νους Edd. μεμεθυσμένοι B. μεθυσκομένους D.

20. πανταχῇ B. D. πανταχοῦ

Edd. 22. ἔχοντας πόνον in verso ordine D.

23. καὶ εἰ ὅτι

assumpta ex D. 24. δηλοῖ που in v. ord. D.

25. δυσκαταγώνιστοι Edd. δυσκαταγώνιστοί B.

τοῦτο in v. ord. D.

5. ἐκτόπως D. ἐκτόπων Edd.

7. παρὰ σφῶν] παρ'

αὐτῶν D.

26. δρᾶν

24. δυσκαταγώνιστοί τε D. καὶ

θρασεῖς pro τραχεῖς D.

26. δρᾶν

d παραιτουμένους καὶ μόναις ταῖς εἰς τοῦτο κατηγορεῖσθαι ψιλαῖς ὑποψίασι.

Ἦττηνται δὲ καὶ αἱ πονηραὶ δυνάμεις ὑπὸ τῆς μεγαλειότητος τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀντιπράττειν οὐκ ἔχουσαι τοῖς θείοις αὐτοῦ νύμασι, τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν δηλονότι, κατεκλῶντό τε 5 τοῖς δείμασι καὶ πεφεύγασιν ἀληθῶς ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀσφαλείας ἔτι σωζόμεναι. Θεοῦ γὰρ τὰς δίκας ἐπάγοντος, τίς ἂν δια- e φύγοι; ἢ τίς τοὺς προσκεκροκότας ἐξονήσῃ τρόποσ;

7 Πύλαι τῶν πόλεων διηνοίχθησαν, καὶ τὰ βασιλεια διέπεσεν, καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκαλύφθη· καὶ αὐτὴ ἀνέβαινε, καὶ αἱ δοῦλαι αὐ- 10 τῆς ἤγοντο καθὼς περιστερὰι φθεγγόμεναι ἐν καρδίαις αὐτῶν.

Οἱ μὲν οὖν μεγιστᾶνες, φησὶν, ἄπορον εὐρόντες τὴν φυγὴν, ἐπὶ τὰ τεῖχη σπεύσουσι, καὶ ἐτοιμάσουσι τὰς προφυλακὰς αὐτῶν. ἔσται δὲ ἀνόνητος ἡ σκέψις αὐτοῖς, ἀναιγνύντες 500 A. a Θεοῦ τοῖς δι' ἐναντίας τὰς τῶν πόλεων πύλας, καὶ τὰ 15 βασιλεια παραδιδόντος, τουτέστι τοὺς τῶν βασιλέων οἴκους, ἐκκαλύπτουτός τε τὰ ἐν αὐτοῖς κεκρυμμένα, καὶ προτιθέντος αὐτοῖς τὴν ὑπόστασιν εἰς διαρπαγὴν. ὑπόστασιν δὲ τὸν πλοῦτον ἀποκαλεῖ τὸν ἐκ διαρπαγῆς δηλονότι καὶ πλεουξίας τῆς καθ' ἑτέρων συνειλεγμένον. εἶτα πάλιν ὡς ἐν 20 θεωρίᾳ γεγωνὸς τοῦ συμβησομένου, ἐλκομένους ἤδη πρὸς αἰχμαλωσίαν ὄρᾶ, τὴν τε βασιλεύουσαν πόλιν, φημὶ δὴ τὴν b Νινευτὶ, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῇ καὶ περὶ αὐτὴν, ἄς καὶ δούλας

3. ὑπὸ assumptum ex D. 4. ἀντιπράττειν οὐκ ἔχουσαι—νύμασι D. οὐκ ἔχουσαι τοῖς αὐτοῦ θ. ν. ἀντιπράττειν Edd. 5. τε assumptum ex D. Statim τοῖς om. D. 7. σωζόμενοι D. 8. ἐξονήσῃ Edd. ἐξονήσει D. ὀνήσει B. Statim τόπος e suo correxit Migne. 9. διέπεσον B.D. (153, 233, 311) διέπεσεν Edd. (Vat. 8) [διέπεσαν Alex. XII.] 10. ἀπεκαλύφθη] διεκαλύφθη B. (153.) αὐτῇ B.D. αὐτῆ Edd. 13. σπ. ἐπὶ τὰ τεῖχη inv. ordine D. 14. αὐτοῖς] αὐτῶν Edd. ἀνογν.] + τοῦ D. 16. παραδόντος τὰ βασ. pro τὰ βασ. παραδιδ. D. τοὺς assumptum ex B.D. 17. ἐκκαλύπτουτός Edd. προτιθέντος] προστιθέντος iid. 19. καλεῖ D. δι' ἀρπαγῆς pro ἐκ διαρπ. D. 21. ἐλκομένην B. Statim δὴ pro ἤδη Edd. 22. δὴ D. δὲ iid. 23. ὑπ' αὐτῇ B. ὑπ' αὐτὴν D. ὑπ' αὐτῆς iid. καὶ ult. assumptum ex B.D.

ὀνομάζει, διάτοι τὸ ὑπέξεῡχθαι καὶ ὑποκείσθαι τάχα που καὶ
 ὑπηρετεῖν αὐτῇ. φθέγγεσθαι δέ φησιν αὐτὰς ὡς περιστράς
 ἐν καρδίαις αὐτῶν, τουτέστιν οὐκ ἀναφανδὸν ἀλλὰ λεληθότως.
 ἔθος μὲν γὰρ τῷ πτηνῷ βαρὺ τι καὶ δυσαχθὲς ἐνολοῦζεν
 5 τῇ καρδίᾳ. τοῖς γεμῆν πεσοῦσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἐλκο-
 μένοις τε λοιπὸν εἰς αἰχμαλωσίαν συμβαίνειν τι τοιοῦτον, τὸ
 ἀπεικὸς οὐδέν. κατοιμῶζουσι γὰρ τὴν ἑαυτῶν συμφορὰν, μο-
 νουουχὶ καταπνίγοντες ἔν γε δὴ σφισιν αὐτοῖς τοὺς θρήνους,
 ἐπεὶ μὴ ἐλεύθερον ἐσθ' ὅτε κὰν γοῦν αὐτὸ τὸ κλαίειν αὐτοῖς. c

10 Καὶ Νινευὶ ὡς κολυμβήθρα ὕδατος τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ 8
 φεύγοντες οὐκ ἔστησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιβλέπων. διήρπαζον 9
 τὸ ἀργύριον, διήρπαζον τὸ χρυσίον, καὶ οὐκ ἦν πέρασ τοῦ
 κόσμου αὐτῆς· βεβάρυνται ὑπὲρ πάντα τὰ σκεῦη τὰ ἐπιθυμητὰ
 αὐτῆς.

15 Κελυμβήθρα τὴν Νινευὶ παρεικάζει πεπληρωμένη τε καὶ
 ἐκχεομένη, διάτοι τὸ πλείστην ὄσσην ἔχειν τὴν ἐνοικουσαν d
 αὐτῇ πληθὺν, καὶ τῶν ἐπεισχομένων ἐθνῶν εἰς ἐπικουρίαν τὰ
 ἀναρίθμητα γένη. κατατέθηπε δὲ ὡσπερ, ἡγοῦν ἄμεινον ὡσ-
 περ ἐπιτωθάζει, τοῖς φεύγουσιν, ὅτι πλείστοι τε ὄντες καὶ
 20 ἀριθμοῦ κρείττονες κατῶχοντο πρὸς δειλίᾳς, καίτοι πάλαι
 τῇ πολυάνδρῳ χειρὶ παντὸς πολέμου καταθαρσήσαντες, καὶ
 ὑψηλὴν ἐπαίροντες ἐπὶ γε σφίσιν αὐτοῖς τὴν ὀφρύν. ἀλλ'
 ἦν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, ὁ καὶ δειλίαις αὐτῶν καταφορτίζων e
 τὸν νοῦν καὶ κατακομίζων εἰς κακανδρίαν, καὶ παραλύων τὸ

1. δι' αὐτὸ pro διάτοι D. 4. μὲν om. D. δυσαχθὲς B. Edd. δυσηχὲς D.
 5. καρδία] καλιᾶ D. 6. τὸ assumptum ex B. 8. γε δὴ et ἐσθ'
 ὅτε om. D. 10. ὕδατος] ὑδάτων Edd. (Co.) 11. οὐχ ὑπέστησαν F.
 13. βεβάρυνται] + γὰρ D. 15. παρεικάζει τὴν Νινευὶ inverso ordine D.
 Statim ὑπερχεομένη τε καὶ πεπληρωμένη pro πεπλ. τε καὶ ἐκχ. D. 17. ἐπει-
 σχομένων B. ἐπιχεομένων D. Edd. Statim εἰς ἐπικ. ἐθνῶν inverso ordine D.
 18. γένη D. ἔθνη Edd. δὲ assumptum ex B.D. ἄμεινον om. B. Statim ὡσπερ
 assumptum ex D. 19. γεγονότες pro τε ὄντες D. 20. κατήγοντο pro
 κατῶχοντο Edd. δειλίαις D. δειλίαν Edd. 23. δειλίαις D. 24. ἀνανδρίαν
 pro κακανδρίαν D.

Ps. xxxii.
16.

μάχιμον. ἀληθὲς γὰρ ὅτι “Οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολ-
“ λὴν δύναμιν, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος
“ αὐτοῦ.” σώζει δὲ μᾶλλον οὐς ἂν ἔλοιτο καὶ λίαν ἐνκόλως
ὁ τῶν ὄλων Κύριος. εἶτα τί φησιν ὁ Προφήτης; διήρπαζον
τὸ ἀργύριον καὶ διήρπαζον τὸ χρυσίον· ταῦτα δὲ ἦν ἡ ὑπό- 5
στασις· Καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῶν. ἔοικε δὲ καὶ

501 A. a λίθους ἐν τούτοις ὀνομάζειν τὰς Ἰνδικὰς, ἐφ’ αἷς δὴ μάλιστα
βεββαρύνθαι φησὶν αὐτὴν, καίτοι καὶ ἐφ’ ἑτέροις σκεύεσιν
ἀθύμως διακειμένην. Ἀσσυρίοις γὰρ ἔθος, ἤγουν Νινευίταις,
πολλὴν καὶ ἐσπουδασμένην τῶν λίθων ποιείσθαι τὴν ἄθροι- 10
σιν, καὶ κοσμεῖσθαι κορικῶς, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐπέιγεσθαι
ταῖς μάχαις τὴν τοῦ κόσμου λαμπρότητα καὶ περιηνησι-
μένους ὀραῖσθαι. ἰσχυρολογεῖ δὲ λίαν ὁ Προφήτης ἐν τούτοις
οἰκονομικῶς, καὶ ποτε μὲν πίπτοντας, ποτε δὲ ἀλλήλοις συμ-
πλεκομένους, καὶ ἀποροῦντας τὴν φυγὴν, καὶ ἀνούητως ἔχον- 15
b τας τὰς προφυλακὰς, ποτε δὲ καὶ πεπορθημένους τῷ λόγῳ
ζωγραφεῖ, τὰς τῶν ὄντων ἐν αἰχμαλωσίαις περικόπτων λύ-
πας, καὶ τῇ τῶν τοιῶνδε προαγορεύσει καταγοητεύων εὐφυῶς,
καὶ ἰδίστοις αὐτοὺς διηγῆμασιν ἀποφέρων εἰς εὐθυμίαν.

Διήρπασται δὲ καὶ ὁ σατανᾶς διὰ πρώτου μὲν τοῦ Σωτῆ- 20
ρος Χριστοῦ, εἶτα μετ’ αὐτὸν διὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων,
Ab. ii. 7. περὶ ὧν ἔφη πού καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας “Ὅτι ἐξαίφνης
c “ἀναστήσονται οἱ δάκνοντες αὐτὸν, καὶ ἐκνήψουσιν οἱ ἐπί-
“ βουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς.” εἰσκεκόμικε
δὲ καὶ ὡς ἐν εἶδει παραβολῆς τὸ διήγημα Χριστὸς ἐν εὐαγγε- 25
λικοῖς κηρύγμασιν, ἔφη γάρ “Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν
“ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι,

S. Matth.
xii. 29.

3. καὶ λίαν ἐνκόλως ante οὐς transp. D. 4. δυνάμεων pro ὄλων D.
5. καὶ assumptum ex D. b. 6. καὶ alt. assumptum ex b. 7. ἐν τούτοις
post ὀνομάζειν transp. b. om. D. 8. δὴ assumptum ex D. b. 9. ἐν τούτοις
τῶν λίθων inverso ordine D. 10. ποιείσθαι
11. ἐπέιγεσθαι b. Edd. ἐπάγεσθαι B. D.
12. καὶ assumptum ex B. D. Statim περιηνησμένην Edd. invitis B. D. b.
13. φυγῆς pro τὴν φυγὴν D. ἀνούητους D. 14. καὶ πεπορθημένους D.
15. πορθημένους Edd. 16. καὶ πεπορθημένους D.
17. αἰχμαλωσίαις B. αἰχμαλωσία D. Edd.
20. σωτήρος om. D. 21. ἰερεμίας B. D. ἀβακούμ Edd. 22. αὐτοῖς]
αὐτῶν iud. 23. καὶ om. D. Statim Χριστὸς ante ὡς transp. D. ἐν alt.
assumptum ex B. D.

“ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε διαρπάσῃ τὰ
 “σκευὴ αὐτοῦ;” οἱ γὰρ προσκυνοῦντες τῷ σατανᾷ, τὰ
 ἀπόλεκτα σκευὴ καὶ τίμα παρ’ αὐτῷ, προσδεδραμήκασιν τῇ
 πίστει, μετατιθέντος αὐτοὺς πρὸς θεοσέβειαν τοῦ πάντων ἡμῶν
 5 Σωτῆρος Χριστοῦ, ἀναπειθόντων δὲ καὶ αὐτῶν βαδίζειν εἰς
 τοῦτο τῶν ἀγίων Ἀποστόλων. d

Ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμὸς καὶ ἐκβρασμὸς καὶ καρδίας θραυσμὸς 10
 καὶ ὑπόλυσις γονάτων καὶ ὠδῖνες ἐπὶ πάσαν ὄσφυν, καὶ τὸ
 πρόσωπον πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας.

10 Πᾶν εἶδος συντριβῆς συντριβήσεσθαι λέγει. τὸ γὰρ ἐκ-
 τινάσσεσθαι τε καὶ ἀνατινάσσεσθαι καὶ μέντοι καὶ ἐκβράτ-
 τεσθαι τί ἂν ἕτερον ἡμῖν ὑπεμφήνειεν, ἢ τοῦτο; διαρρίπτεῖται e
 γὰρ πανταχῇ τὸ τινασσόμενον καὶ ἀνατινασσόμενον. ἔψεσθαι
 δὲ λέγει καὶ καρδίας θραυσμὸν, Θεοῦ δηλονότι συνθραύοντος
 15 εἰς δειλίαν, καὶ ὑπόλυσιν γονάτων, τουτέστιν ἀσθένειαν καὶ
 σωμαίων πάρεσιν, καὶ ὠδῖνας ἐπὶ τούτοις, τὰς ἐξ ἀηδιῶν
 δηλονότι· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον ἐν τοιούτοις ἔσεσθαι κακοῖς,
 οἱ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν κατενηγεγμένοι τῶν καταλυπεῖν εἰωθό-
 των Θεόν; γενήσεσθαι δὲ πρὸς τούτοις διῶσχυρίζεται Καὶ τὸ
 20 πρόσωπον πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας. καταμελαίνεται a 502 A.
 γὰρ αἰπίως τῶν ἐν ἀθυμίαις τὰ πρόσωπα, καὶ τῶν ὀμμάτων
 τὸ φαιδρὸν παραιρεῖται δεινῶς τῶν δειμάτων ἢ ἔφοδος.

Συμβῆναι δὲ τὰ τοιαῦτα φαμέν ἀληθεύοντες αὐτῷ τε τῷ

1. δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν hoc ordine D. διαρπάσῃ τὰ σκ. αὐτοῦ D. διαρπάσῃ (διαρ-
 πάσει Edd.) post αὐτοῦ transp. B. Edd. 2. τὰ om. D. 5. Σωτῆρος
 Ἰησοῦ Χριστοῦ D. (Ἰησοῦ suprascriptum manu eadem.) εἰς τοῦτο βαδίζειν in-
 verso ordine D. 7. ἐκβρασμὸς] βρασμὸς B. (26, 153.) 8. ψυχὴν pro
 ὄσφυν D. τὰ πρόσωπα F. (22. al.) 9. ἐκάστον pro πάντων D. πρόσκαυμα D.
 (185, 228.) 12. ἂν post ὑπεμφ. transp. B. 13. πανταχοῦ Edd. καὶ
 ἀνατ. om. D. 14. καὶ assumptum ex D. 15. δειλίαν D. δειλίαν Edd.
 16. ἐπὶ τούτοις om. D. Statim τὰς ἐξ ἀηδιῶν [ἀηδιῶν D.] B. D. ἐξ ἄρθρων Edd.
 17. τούτοις pro τοιούτοις D. 18. καταλυπεῖν εἰωθότων Θεόν D. εἰωθ. τὸν
 Θ. καταλ. Edd. εἰωθ. καταλ. (omittens τὸν Θ.) B. 20. πάντων πρόσωπον
 inverso ordine D. πρόσκαυμα D. (ut supra.) 21. τὸ φ. τῶν ὀμμάτων inverso
 ordine D. Statim παρείται (sic) D.

καθ' ἡμῶν τυραννήσαντι σατανᾶ καὶ ταῖς σὺν αὐτῷ δυνά-
μεσι πονηραῖς. ἐπειδὴ γὰρ ἐξεπέμποντο τῆς ἀρχαίας ἐκείνης
τιμῆς τε καὶ δόξης, πῶς ἦν εἰκὸς μὴ οὐχὶ πάντα τε καὶ πάν-
τως τὰ τοιαῦδε παθεῖν αὐτούς;

b

- 11 Ποῦ ἔστι τὸ κατοικητήριον τῶν λεόντων, καὶ ἡ νομὴ ἡ οὖσα ἐν 5
τοῖς σκύμοις; οὗ ἔπορεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος
12 λέοντος, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν; λέων ἤρπασε τὰ ἱκανὰ τοῖς
σκύμοις αὐτοῦ καὶ ἀπέπνιξε τοῖς λέουσιν αὐτοῦ, καὶ ἔπλησε
θήρας νοσσιὰν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἀρπαγῆς.

Κατοικητήριον μὲν ὀνομάζει λεόντων τὴν Νινευί. κατωκλήκασι 10
γὰρ ἐν αὐτῇ, καὶ λαμπρὸν ἐποιοῦντο καὶ ἀξιάγαστον ἐνδιαί-
c τημα καὶ βασιλείου ἀσφαλές, οἱ κατὰ καιροὺς αὐτῇ βεβασι-
λευκότες Φουλά καὶ Σαλμανασάρ καὶ Σεναχηρέιμ καὶ μέντοι
καὶ Ναβουχοδονόσορ· πεπολεμήκασι γὰρ οὗτοι τὴν Ἰουδαίαν.
τὸ δὲ Πῶ ἔστιν οὐ διερωτῶντος οἶμαί που· δεῖν γὰρ οἶμαι 15
παρατεῖσθαι τὸ εὐήθες· ἐπιτωθάζοντος δὲ μᾶλλον, καὶ ὅτι
διόλωλεν ὀλοτρόπως διὰ τούτου δεικνύοντος, ὡς μηδὲ ὅποι
ποτὲ γέγονεν ὀραῖσθαι λοιπόν. συντετέλεσται γὰρ καὶ ἐξ-
ἦρηται, καθὰ φησιν αὐτός. πῶ δὴ οὖν ἄρα φησὶ τὸ τῶν λε-
d ὄντων κατοικητήριον, τουτέστιν ἡ Νινευί; ποῦ δὲ ἡ νομὴ τῶν 20
σκύμων; καὶ σκύμους μὲν ὡς γε οἶμαι, φησὶ τοὺς ὑπὸ τῷ
μεγίστῳ βασιλεῖ πράττοντας καὶ κειμένους, καὶ τὸ τίμιον
ἔχοντας παρ' αὐτῷ ἐν δόξῃ, σατράπας δὲ λέγω καὶ στρατη-
γούς, νομῆν δὲ αὐτῶν ἀποκαλεῖ τοὺς ὑπὸ χεῖρα καὶ ὑπέξου-

Supra
ver. 1.

4. τὰ τοιαῦτα D. 5. ἐν assumptum ex B.D. (Alex.) 6. οὗ B.D.
(Alex.) cf. infra. ποῦ Edd. (Vat. s) ἐκεῖ σκύμνος B.D. [σκύμνος Alex. XII.]
ἐκεῖ σκύμνον Edd. (Vat. s) 7. ὁ om. Edd. 8. ἐπέπνιξε Edd. (68.)
ἐπέπλησε F. (XII.) 10. τῶν λ. ὀνομάζει pro ὀνομ. λ. D. 12. αὐτῇ D.
αὐτοῦ Edd. Neutrum habet B. 13. Φουλά [λᾶ D.] D. Φούλας B. Φουά Edd.
14. καὶ om. B. οὗτοι post Ioud. transp. D. 16. ἐπιτωθάζοντος B.
ἐπιτωθάζων D. ἐπιτωθάζει Edd. 17. δεικνῖς pro δεικνύοντος D. iid. 19. οὖν
om. D. 21. φησὶ om. D. 23. παρ' αὐτῷ B. παρ' αὐτὸν D. παρ'
αὐτοῦ Edd. δὴ om. D. 24. αὐτὸν pro αὐτῶν iid. ante Migne. Statim
ἐπικαλεῖ Edd.

γμένους καὶ δασμὸν εἰσφέροντας καὶ χρημάτων ἄθροισιν
 ποιουμένους· “*Νομαὶ γὰρ πλουσίων πτωχοὶ,*” κατὰ τὸ γε- Sir. xiii.
19.
 γραμμένον. ὡς ἐξηρημένης δὴ οὖν εἰσάπαν τῆς Νινευῖ, καὶ
 ἀπάσης δὲ τῆς περιούκου χώρας, ποῦ δὴ ἄρα φησὶ τὸ τῶν
 5 λεόντων κατάλυμα; ποῦ δὲ τῶν σκύμων ἢ νομῆ; ὅτι δὲ
 ἀσφαλὲς οἰοῦνὲ γέγονέ πως ὀρμητήριον τῶν κατὰ καιροῦς
 βεβασιλευκότων ἢ Νινευῖ, δέδειχεν εἰπὼν Οὗ ἐπορεύθη λέων
 τῷ εἰσελθεῖν ἐκεῖ, σκύμνος λέοντος καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν.
 ἀπόρθητον γὰρ τῇ πόλει τὸ τεῖχος ταῖς ὑπὲρ λόγον μεγα-
 10 λουργίαις εὖ μάλα πεποιημένον. ἐπειδὴ δὲ ἅπασαν κατα-
 δηώσας τὴν Σαμάρειαν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν
 Ἰουδαίαν, καὶ τὴν ἀγίαν πόλιν, φημὶ δὴ τὴν Ἱερουσαλήμ,
 ἀπεκόμισε μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τοὺς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, δια- a 503 A.
 τέθεικε δὲ οὕτως ἐπ’ ἐξουσίας τοὺς ἅπαξ ἐνειλημμένους, ὡς
 15 τοὺς μὲν ὑφ’ ἑαυτῷ ποιῆσαι καὶ δεδεμένους ἔχειν, τοὺς δὲ
 καὶ ἑτέροις χαρίζεσθαι καὶ καταπωλεῖν, καὶ πλήρη τὴν ἑαυ-
 τοῦ χώραν τε καὶ πόλιν τῶν δορικτήτων ἔχειν. ταύτητοί
 φησιν ὅτι λέων ἤρπασε τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμοις αὐτοῦ καὶ
 ἀπέπνιξε τοῖς λέουσιν αὐτοῦ καὶ ἐμπλησε θήρας νεσσιᾶν αὐτοῦ
 20 καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἀρπαγῆς. πεποιῆται δὲ πάλιν ὁ
 λόγος ὡς ἐκ τοῦ γίνεσθαι πεφυκός. ἀρπάσαντες γὰρ οἱ b
 θῆρες ἀπλῶς τὸ παρεμπύπτον, εἶτα τὸ ἀρκοῦν κατεδηδοκότες,
 τῷ λοιπῷ ἀποτρέφουσι τοὺς σκύμους, τοὺς ἰδίους αὐτοῖς
 δανείζοντες πόνους.
 25 Λέγοντο δ’ ἂν τὰ τοιαῦδε πάλιν καὶ ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ σατανᾶ,
 Χριστοῦ κατωλοθρευκός αὐτόν τε καὶ τὰ αὐτοῦ, καὶ ἐξηρη-
 κός αὐτοῦ τὴν θήραν ἐκ γῆς. συνέτριψε γὰρ τῶν λεόντων

1. δασμὸν D. δασμούς Edd. 5. κατάλυμα] κατοικητήριον D. 6. πως
 γέγ. inv. ord. D. 8. σκύμνος] σκύμοι Edd. 9. τεῖχος] + ἦν D.
 10. ἅπασαν κ. τὴν Σαμ. D. b. ἀπ. κ. post Σαμ. transp. Edd. Statim ὁ om. b.
 13. μὲν om. D. habet b. 14. εἰλημμένους D. 15. ὑφ’ ἑαυτῷ B. b. ὑφ’
 ἑαυτὸν D. Edd. 16. παραχωρεῖν pro καταπωλεῖν D. 17. ταύτητοί]
 ταύτη Edd. invitis B. D. b. 18. φησιν ὅτι D. b. ὁ pro ὅτι Edd. Neutrum
 habet B. 22. ἀπλῶς accessit ex B. post παρεμπύπτον transp. D. b.
 23. τῷ λοιπῷ ἀποτρέφουσι τοὺς σκύμους B. et (omittentes τῷ λοιπῷ) D. b. ἀπο-
 στρέφουσι τὸ λοιπὸν τοῖς σκύμοις Edd. 24. δανείζονται D. 25. Λέγοντο
 —πάλιν καὶ ἐπ’ αὐτοῦ] Λέγοντο δ’ ἂν καὶ ἐπ’ αὐτοῦ ταῦτα D. σατ.] + τοῦ D.

Ps. lvii.
7.

τὰς μύλας, κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος φωνήν “Τὴν μύλαν
“τῶν λεόντων συνέθλαψεν ὁ Κύριος.”

13 Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐκκαύσω ἐν
c καπνῷ πληθός σου, καὶ τοὺς λέοντάς σου καταφάγεται ῥομφαία, καὶ ἐξολοθρεύσω ἐκ γῆς τὴν θήραν σου, καὶ οὐ μὴ 5
ἀκουσθῆ οὐκ ἔτι τὰ ἔργα σου.

Es. xiv.
27.

Ἐαυτὸν ἀντίστησι Θεὸς, καὶ αὐτουργὸς ἀνίσταται, περι-
τρέπων εἰς ἀπόγνωσιν τῆς σωτηρίας αὐτοῦς. Θεοῦ γὰρ
κακοῦν ἐθέλοντος, τίς ὁ σώζων ἔτι; ἢ τίς ἀποστήσει κατα-
δηοῦν ἐθέλοντα τὸν τῶν δυνάμεων Κύριον; “Τὴν γὰρ 10
“χεῖρα τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει;” κατὰ τὸ γεγραμμένον.
ἐκκαύσειν γεμὴν ἐν καπνῷ τὸ πλῆθος αὐτῆς φησὶν, ἵνα τι
d τοιοῦτον ἐννοῶμεν πάλιν. οἱ μελιττοκόμοι κατὰ καιροῦς, ὅτε
τὰ κηρία τῶν σιμβλων ἐξορύττειν ἐθέλουσι, πῦρ ἐναύοντες
καπνῷ τὰς μελίσσας διώκουσιν, ἵνα μὴ μάχονται καὶ 15
κατατιτρώσκωσι τοῖς κέντροις αὐτοῦς ἀθροαί περιπετόμεναι.
συμβέβηκέ τι τοιοῦτον καὶ τοῖς ἐπικεκλημένοις εἰς ἐπικουρίαν
κινδυνευούσῃ τῇ Νινευί. ἀπόχοντο γὰρ καὶ ἀπέδρασαν
οἷα καπνοῦ τοῦ πολέμου προσβάλλοντος καὶ καταπτοοῦντος
e εἰς κακανδρίαν, καὶ ἀφορήτοις αὐτοῦς ἐνιέντος δείμασι. 20
λέοντας γεμὴν ὀνομάζει τοὺς ἀλκιμωτάτους καὶ θρασεῖς, οἱ
καὶ τάχα που τεβαρσῆκασιν τὴν ἀντίστασιν πλὴν ἔργον γε-
γόνασιν τῆς Κύρου ῥομφαίας. ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἡμῖν τὴν τῶν
λεόντων εἰσκεκόμικε μνήμην, ἀναγκαίως καὶ τὴν αὐτῶν θήραν
φησὶν ἐξολοθρευθῆσθαι, ὡς μηδὲν ἔτι γενέσθαι τῶν παρ' 25

1. τοῦ ψάλλοντος φωνήν hoc ordine B.D. Statim haec Τὴν—ὁ Κύριος acces-
serunt ex B. 3. παντοκράτωρ] ὁ παντοκράτωρ F. Edd. (Alex. XII.) ὁ
om. B.D. (Vat. 8) 5. ἐκ] + τῆς Edd. in vitis B.D. (62, 106, 153, 310.)
7. ἀνίσταται] ἀνίστατο Edd. 12. τὸ] τε iid. 14. ἐναύοντες]
ἐνάπτοντες iid. 15. τὰς] + μὲν iid. τὰ σμήνη pro τὰς μελίσσας D.
16. περιπετόμεναι] περιπετώμεναι iid. 17. καὶ] ἐν iid. ἐπικεκλημ. εἰς
ἐπικουρίαν D. κελημ. (+ ἴσως B.) ἐπικούροις B. Edd. 19. προσβάλλ. τοῦ π.
inverso ordine D. 22. καὶ om. D. 24. θήραν αὐτῶν et ἐξολοθρ.
φησὶν inverso ordine D.

αὐτοῖς ἀξιάκουστον. ἔθος γὰρ ἦν ἐπιφύεσθαι μὲν αὐτοὺς πόλεσί τε καὶ χώραις, ἐπιθρώσκειν τε θηριοπρεπῶς, οἷς ἂν ἔλοιτο τυχόν, μυρία τε ὅσα δρᾶν, ὡς τῶν πεπονθότων τὰς συμφορὰς ᾧδῃν καὶ θρῆνον πολλοῖς γενέσθαι. ἐξολοθρευθή- a 504 A.
 5 σεσθαι δὴ οὖν φησιν αὐτῶν τὴν θήραν. πῶς γὰρ ἔμελλον ἢ τίνα λοιπὸν καταθηρεύσειν ἔτι, κατεπτοημένων μὲν τῶν ἀγελαίων καὶ πεφευγόντων ὡς ἐκ καπνοῦ, πεπτωκότων δὲ τῶν μαχιμωτάτων, οἱ δίκην λεόντων τοῖς ἀνθεστηκόσιν ἐπέ- φύοντο ;
 10 Ἐπεγήγερται δὲ καὶ τοῖς κυριοκτονήσασιν Ἰουδαίοις ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, ὡς εἰς πάντα μὲν ἄνεμον τὴν τῶν ἀγελαίων κατασκευασθῆναι πληθύν, θήρας δὲ ὡσπερ ὠμοὺς συνδιολέσθαι τοῖς πολλοῖς τοὺς τῶν ἄλλων ἐπιφανεστέρους. οὐ β
 φορητῶς γὰρ δεδυσσεβήκασιν εἰς τὸν τῶν ὄλων Σωτῆρα
 15 Χριστόν.

Ezech.
v. 10.

ᾧ πόλις αἱμάτων, ὅλη ψευδῆς, πλήρης ἀδικίας.

Κεφ. γ΄.

Αἱμάτων αὐτὴν πόλιν ἠνόμασεν· ἐτοιμότεροι γὰρ εἰς φόνους καὶ φιλαίματοι λίαν οἱ τῆς Νινευῆ βεβασιλευκότες· φιλοπόλεμοι δὲ καὶ ἑτέρως οἱ ἐν αὐτῇ, καὶ ἀτιθάσους αἰεὶ c
 20 καθ' ὧν ἂν ἴοιεν τὰς ἐφόδους ποιεῖσθαι σπουδάζοντες. ψευ-
 δῆς δὲ φησιν, ὅτι καὶ εἰδώλων μεστή, ἐφ' ὧν μάλιστα τὸ ψεῦδος, οὐκ ἀναπόδεικτόν ἐστι. ψευδώνυμοι γὰρ, καὶ τὴν τῆς θεότητος δόξαν ὑποκλέπτουτες οἱ χειρόκμητοι θεοί

1. ἀξιάκουστον D. ἀξιώπιστον Edd. ἐπιφύεσθαι μὲν αὐτοὺς] αὐτοὺς ἐπιφ. D.
 2. οἷων pro οἷς Edd. 4. γενέσθαι πολλοῖς inverso ordine D. 5. δὴ οὖν D. δὲ Edd. Statim φησι post θήραν transp. D. 6. καταθηρεύσειεν Aub. καταθηρεύειν D. 8. λεόντων δίκην et ἐπέφ. τοῖς ἀνθεστ. inverso ordine D. 10. κυριοκτόνοις D. 11. ἅπαντα (sic) D. 12. κατασκευασθ. Edd. συνδιολέσθαι D. 13. τοῖς assumptum ex B. Statim πολλοῖς D. οὐ φορ. γὰρ δεδυσσεβ.] δεδυσφορήκασιν (forte legend. δεδυσσεβήκασιν) γὰρ οὐ φορητῶς D. 16. ψευδῆ D. 17. ἠνόμασε πόλιν inverso ordine D. 19. ἑτέρως] ἑτέροις Edd. αὐτοῖς pro αὐτῇ iid. αἰὲ om. D. 22. ἐστι B. δὲ iid. Neutrum habet D. 23. ἀποκλέπ-
 τες δόξαν pro δ. ὑποκλ. D.

Ps. cxiii.
12.
Hier.
xxvii. 38.

“ Ἀργύριον καὶ χρυσίον, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἔργα χειρῶν
“ ἀνθρώπων.” γῆν δὲ αὐτὴν τῶν γλυπτῶν ἀπεκάλεσέ που
καὶ ὁ σοφὸς Ἰερεμίας. *Ψευδῆς δ' ἂν νοοῖτο καὶ καθ' ἕτερον*
τρόπον, ὡς νοουμένου τοῦ ψεύδους εἰς πανουργίαν καὶ δόλους
καὶ ἀπάτην τὴν θεομισῆ, δηλονότι συνθεούσης καὶ ἀδικίας. 5
οὗ γὰρ ἀπάτη καὶ δόλος, ἐκεῖ που πάντως ἔψεται καὶ τὸ
ἀδικεῖν.

S. Matt.
xxiii. 37.

Αἱμάτων δὲ πόλις, *Ψευδῆς καὶ ἀδικίας πλήρης καὶ ἡ κυριοκτό-*
νος Ἰερουσαλήμ. διαμεμνήμεθα γὰρ εἰπόντος τοῦ Χριστοῦ
“ Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας, 10
“ καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν.” ἔφη

Hos. vii.
13.

δέ που καὶ διὰ φωνῆς προφητῶν “ Οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπή-
“ *δησαν ἀπ' ἐμοῦ· δειλαιοὶ εἰσιν, ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ·*
ἐγὼ ἐλυτρωσάμην αὐτοὺς, αὐτοὶ δὲ κατελάλησαν κατ'
ἐμοῦ ψευδῆ.” κατειρήκασι γὰρ τῆς δόξης Χριστοῦ, ποτὲ 15
μὲν λέγοντες ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν αὐτὸν τὰ δαιμόνια·
ποτὲ δὲ κάτοινον ὀνομάζοντες, Σαμαρείτην τε πρὸς τούτω,
καὶ τὰ πολὺ λίαν αἰσχίονα. ταῖς γὰρ ἐκείνων ἀθυροστομίαις
πρέποι ἂν καὶ μόναις ἐκεῖνα ληρεῖν, ἃ καὶ φάναί τετολμή-
κασιν. 20

S. Matt.
xii. 24 ;
xi. 19.
S. Joan.
viii. 48.

505 A. η

2 Οὐ ψηλαφηθήσεται θῆρα. φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμῶ
3 τροχῶν καὶ ἵππου διώκοντος καὶ ἄρματος ἀναβράσσοντος καὶ
ἵππέως ἀναβαίνοντος καὶ στυλοβούτου ρομφαίας καὶ ἔξαστρα-
τόντων ὄπλων καὶ πλήθους τραυμάτων καὶ βαρείας πτώσεως,
καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς 25
σώμασιν αὐτῶν ἀπὸ πλήθους πορνείας.

4. *τρόπον* deest in Edd. τοῦ ψ. *νοουμένου* inv. ordine D. δόλον pro δόλους
Edd. 6. *καὶ* alt. *assumptum* ex B.D. 8. *ψευδῆς καὶ ἀδικίας πλήρης*
καὶ B. καὶ ψ. *ἀληθῶς* Edd. καὶ *ψευδῆς* D. 9. *μεμνήμ.* D. τοῦ om. D.
10. *ἀποκτένουσα*] *ἀποκτείνουσα* iid. 11. *αὐτήν*] + *ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνα-*
γαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον (sic) D. 15. *Haec τῆς δόξης accesserunt* ex D.
Statim τοῦ add. iid. inv. D. 17. *πρὸς τούτους* D. 21. *τροχῶν σεισμῶ*
inverso ordine D. 23. *ἐκστραπτόντων* B. 24. *τραυμάτων* B.D. (153.)
τραυματιῶν Edd. 26. *αὐτῶν* om. F. Edd.

Ἐκ τοῦ πεφυκότος γίνεσθαι, πεποίηται πάλιν ὁ λόγος. τοὺς γάρ τοι δασὺ κομῶντας τῶν θάμνων καταπυκάζοντες b
 λίνους οἱ ὄρνιθοθήραι, καταδράττονται πολλάκις τῶν ὑπ' αὐ-
 τοῖς κεκρυμμένων χερσὶν ἐπαφώμενοι. καὶ τέχνη τοῦτο
 5 αὐτοῖς. οὐκ ἔτι δὴ οὖν ψηλαφηθήσεται θήρα αὐτοῖς φησι,
 τουτέστιν οὐκ ἂν ἔτι θηρεύσειαν καθὰ καὶ πάλαι τινές,
 ἤγουν τὰ ἐτέρων εἰς ἑαυτοὺς διαρπάζοντες, οὐδ' ἂν γένοιτο
 πάγη καὶ βρόχος τοῖς ἀσθενεστέροις, φροντίδος αὐτοῖς ἐτέ-
 ρας ἐπεισεπούσης, καὶ τοῦ περὶ τῶν ἐσχάτων ἀγῶνος
 10 ἐπηρητημένου. ἔσται γὰρ ἐν αὐτῇ φωνῇ μαστίγων. καί ε
 μοι πάλιν ὁ Προφήτης δοκεῖ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου τύρβην,
 οἷον ἐν ὄψει κειμένην, ἀφηγεῖσθαι σαφῶς. ὁρᾷ γὰρ ὡσπερ
 ἵπποκροτουμένην μὲν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς τροχοῖς τῶν ἀρ-
 μάτων κατακτυπουμένην, καὶ παντευχίαις λαμπραῖς ἑναστ-
 15 ράπτουτας τοὺς καταδηοῦντας αὐτὴν, καὶ ἀριθμοῦ κρείττονας
 τοὺς διολωλότας, οἴκους τε τοὺς ἐν αὐτῇ κατασεσεισμένους·
 μέμνηται γὰρ καὶ βαρείας πτώσεως. κατατέθηπε δὲ, ὅτι
 πλείστη μὲν ὄση τῶν ἐν αὐτῇ συναγυγερμένων ἐθνῶν ἢ d
 πληθὺς, πάντες δὲ ἄναυδοι καὶ τὸ ἀναλκι νοσοῦντες ἐκτό-
 20 πως, καὶ πολὺ λίαν εὐκόλοι πρὸς δειλίαν. καὶ τὴν αἰτίαν
 εὐθὺς ἀποδίδωσι, λέγων ὅτι ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐ-
 τῶν ἀπὸ πλήθους πορνείας. ἐπειδὴ γὰρ φαῦλοι γεγόνασι καὶ
 πονηροὶ τοὺς τρόπους, καὶ προσέτι καὶ εἰδωλολάτραι, καὶ εἰς
 πλάνησιν ἐκτόπως ἀπονευκότες, ταύτητοι δικαίως ἀσθενεῖς
 25 ἔσονται καὶ περιδεεῖς, καὶ οὐδ' ὅσον εἰπεῖν κὰν γοῦν ἐν-
 νοῆσαι μόνον ἀνασχόμενοι τὴν ἀντίστασιν.

1. γίν. πεφυκότος et πάλιν πεπ. inverso ordine D. 2. δασεί D.
 3. ὄρνιθοθήραι] ὄρνεοθήραι D. ἐν pro ὑπ' D. 5. αὐτοῖς alt. et ἔτι accesserunt
 ex D. 6. καθὰ] καθὼς Edd. 7. ἑαυτοῖς D. αὐτοῖς iud. 8. ἐτέρας
 ἐπεισεπούσης αὐτοῖς pro αὐτοῖς ἐτ. ἐπεισεπ. D. 9. τῶν assumptum ex B.D.
 10. μαστίγων retinui ex Edd. cf. sequentia. σαλπύγων B.D. 12. ἐν
 ὄψει κειμένην] ἐπικειμένην ἐν ὄψει D. 13. μὲν om. D. τῶν ἀρμάτων
 τρόχος inv. ordine D. 14. κτυπουμ. D. ἑναστράπτουτας] καταστράπτουτας
 Edd. 16. τε assumptum ex B.D. 19. τὸ ἀναλκι νοσοῦντες hoc
 ordine D. 21. εὐθὺς om. D. 22. γεγόνασι φαῦλοι inv. ordine D.
 24. ἐκτόπως εἰς πλάν. inverso ordine D. 26. ἀνεχόμενοι D. ἀπόστασιν
 Edd. invitis B.D.

e

4 Πόρνη καλὴ καὶ ἐπίχαρις, ἡγουμένη φαρμάκων, ἡ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς καὶ φυλάς ἐν τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς.

Ὁ ἐπ' αἰσχροῖς ἔπαινος ἐπίτασιν ἔχει τῶν ἐγκλημάτων, οἷον ὡς εἴ τις ἔλοιτο λέγειν περὶ τοῦ τῶν ὄντων, ὅτι κλέπτῃς τεχνίτης καὶ ληστῆς ἀνδρείος καὶ γόης εὐφυής. οὐκοῦν καὶ 5 εἰ λέγοιτο περὶ τῆς Νινευὶ Πόρνη καλὴ καὶ ἐπίχαρις, οὐ πρὸς ἐπαίνου μᾶλλον αὐτῇ τὸ χρῆμα ἔσται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ,

508 A. a χαλεπωτέραν δὲ μᾶλλον τὴν κατάρρησιν ἀπεργάσεται. γύναια γὰρ τὰ ἐταιριζόμενα τότε δὴ μάλιστα δοκοῦσι πολὺ τὸ ἐπίχαρι μελετᾶν, ὅτε φαίνοντό γε στωμύλα τε καὶ 10 κομψοεπῆ. τοιαύτη καὶ ἡ Νινευί, τεχνίτις εἰς κακουργίαν, καὶ οὐκ ἀνικάνως ἔχουσα πόλεις τε καὶ χώρας ἐλεῖν, καὶ ἀναπειῖσαι φρονεῖν τὰ αὐτῇ δοκοῦντα καὶ φίλα. ταῦτα δὲ ἦν γοητεῖαί τε καὶ ψευδομαντεῖαι καὶ βέβηλοι τελεταὶ καὶ τὰ εἰδώλων παίγνια. καθίκετο γὰρ εἰς τοῦτο ληρωδίας, ὡς 15 ἐν εὐκλείας λόγῳ ποιεῖσθαι τὸ καὶ ἤδη δοκεῖν ἡγεῖσθαι φαρμάκων, αὔχημά τε ποιεῖσθαι τὰ οὕτως αἰσχροῦ καὶ τὴν ἐσχάτην λαχόντα καταβοήν. ἔθος δὲ ἦν τῶν ἐν αὐτῇ τισιν ἔθνη τε καὶ χώρας καταπωλεῖν ἐν τοῖς φαρμάκοις αὐτῶν. πῶς δὲ ἢ τίνα τρόπον, ἐροῦμεν ὡς ἔνι. ἔθος ἦν Ἀσσυρίοις 20 πολεμεῖν ἐθέλουσι καὶ ὄπλα κινοῦσι καθ' ἐτέρων, ταῖς τῶν μάγων τέχναις προαναμανθάνειν ἐπέιγεσθαι τὰ ἐσόμενα, οἷ καὶ τὰς ἐκ βασιλέως τιμὰς ὑποτρέχοντες, κατευμεγεθεῖν πολέμου παντὸς ἐκέλευον, καὶ τοῖς σφῶν ἐπιτηδεύμασι προ- απονευροῦν ἐψεύδοντο τοὺς ἀνθεστηκότας. ὁποῖόν τι πράτ- 25

3. Ὁ accessit ex B.D.

ὄντων B. invito D.

ἔπαινον iid.

ex B.D.

10. γε assumptum ex B.

αὔχημά τε ποιεῖσθαι D.

22. ἐπέιγεσθαι om. D.

ἐκ βασιλέων τιμὰς pro τὰς ἐκ β. τιμὰς D.

inverso ordine D.

4. περὶ τίνος λέγειν pro λέγ. περὶ τοῦ τῶν

6. λέγοιτο D. λέγοι Edd. πρὸς ἐπαίνου] πρὸς

7. ἔσται τὸ χρ. αὐτῇ inverso ordine D. γε assumptum

8. ἀπεργάσ. τὴν κατάρρ. inv. ordine D. 9. τὰ om. Edd.

11. τοιαύτη] + δὲ D. 14. τε assumptum ex D.

15. ληρωδίας D. Edd. ληρίας B. 16. ποιεῖσθαι λόγῳ inv. ord. D.

18. λαχόντα om. D. 20. ἔνι om. D.

23. καὶ assumptum ex D. Statim τὰς τῶν

24. ἐκέλευον πολέμου παντὸς

τειν ἤθελεν ὁ Βαλακ, ὁ Μωαβιτῶν βασιλεύς. κατεμισθοῦτο Num. xxii. xxiii.
 γὰρ τὸν ἀλιτήριον Βαλαάμ καὶ δὴ καὶ εἰς ὄρος ἀνεκόμιξε
 “λέγων Δεῦρο κατάρασαί μοι τὸν Ἰσραήλ.” ὤοντο γὰρ, ὅτι Ib. xxiii. 7.
 ταῖς τῶν μάγων ἀραῖς ἀκολουθήσει τὰ πράγματα. πορνείαν
 5 δὴ οὖν ἐν τούτοις τὴν γοητικὴν τε καὶ μάγον ὀνομάζει τέχνην,
 δι’ ἧς κατεπώλουν ἔθνη καὶ φυλὰς οἱ ταῦτα σοφοὶ, αἰεὶ τὸ
 κρατήσῃεν ὑπισχνούμενοι τοῖς προσάγουσι μισθοῦς.

Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, καὶ ἀπο- 5
 καλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ δεῖξω ἔθνεσι d
 τὴν αἰσχύνην σου καὶ βασιλείαις τὴν ἀτιμίαν σου· καὶ ἐπι- 6
 ρίψω ἐπὶ σέ βδελυγμὸν κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου, καὶ θήσομαι
 σε εἰς παράδειγμα.

“Ὅτι μὴ πρὸς ἄνθρωπον ὁ λόγος αὐτῇ μήτε μὴν ὁ πό-
 λεμος, ἐπεμήνισε δὲ μᾶλλον ὁ τῶν δυνάμεων Κύριος, καὶ
 15 κατεξανίστησιν αὐτῆς Πέρσας τε καὶ Μήδους, κατασημαίνει
 πάλιν. τῷ δὲ δὴ πάντων κατεξουσιάζονται Θεῷ καὶ τῷ τῶν e
 ὄλων ἔχοντι κράτος, τίς ὁ ἀντεξάγων, εἰ πολεμεῖν ἔλοιτό
 τισιν; εἰτά φησιν ὅτι καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ
 τὸ πρόσωπόν σου. γέγονε δὲ πάλιν ὁ λόγος ὡς ἐπὶ γυναικὸς
 20 ἑταιριζομένης, ἣ ὅσον μὲν ἦκεν εἰς πρόσωπον καὶ τὸν ἕξω-
 θεν ὠραῖσμον, ἀξιέραστος εἶναι τοῖς ὀρώσι δοκεῖ· εἰ δὲ δὴ
 πάθοι τὴν ἀπαμφίεσιν καὶ τοῦ κόσμου τὴν ἀπόθεσιν, γυμνῶ
 δὴ πάντως ἀσχημονήσει τῷ σώματι, τῶν μορίων τὸ ἀκαλλῆς
 ἀκρύπτως ἐκφαίνουσα. ἀποκαλύψω δὴ οὖν φησι τὰ ὀπίσω

1. ὁ prius om. B. 2. γὰρ] + δὴ Edd. invito D. 5. οὖν
 assumptum ex D. τὴν γοητικὴν τε [τε om. B.] καὶ μάγον ὀνομάζει B. D. ὀνομάζει
 τὴν γοητικὴν Edd. 6. ἔθνη assumptum ex B. D. 8. ὁ Θεὸς ὁ om. D.
 (87. al.) 9. δεῖξω ἔθνεσι τὴν αἰσχύνην [ἀσχημοσύνην F. (Alex.)]
 σου D. Edd. τὴν αἰσχύνην σου δεῖξω ἔθνεσι B. (153.) 11. σέ] +
 τὸν B. (153.) 15. κατασημαίνει Edd. ante Migne. 16. ἐξουσιάζονται pro
 κατεξ. Edd. 18. φησιν εἰτά pro τισιν; εἰτά φησιν et φησιν post σου
 add. D. Statim eis pro ἐπὶ τὸ D. cf. infra. 19. Haec ὁ λόγος assumpta
 ex B. D. 20. ἦκει Edd. 21. εἶναι] + τις iid. τοῖς ὀρώσιν εἶναι inv.
 ordine D. 22. πάθη iid. Haec καὶ τοῦ κόσμου τὴν ἀπόθεσιν accesserunt
 ex B. D. 23. Assumpta δὴ ex B. D. τῷ ex D.

σου, τουτέστι, πᾶν ὅσον ἐστὶν ἄσχημον ἐν σοὶ, καὶ πρό γε
 507 A. a τῶν ἄλλων παραδείξω σοι. τὸ γὰρ εἰς πρόσωπόν σου, τί
 ἕτερον ἡμῖν ἢ τουτὶ δὴ πάντως ὑπεμφήνειεν ἄν; ἀποκα-
 λύψαι δὲ οὐδὲν ἤττον ἔθνεσι τε καὶ βασιλείαις τὴν ἀτιμίαν
 αὐτῆς διαρρήδην ἔφη. ἐδόκει μὲν γὰρ ὠραία τις εἶναι καὶ 5
 ἀξιέραστος ἢ Νινευὶ ταῖς τῶν μάγων τέχναις ὠφρυωμένη,
 καὶ τὴν κατὰ πάντων ἀρχὴν καὶ δυναστείαν ἀρπάζουσα,
 εὐσθενῆς τε ἄγαν καὶ ἀμαχεὶ παρὰ πάντων λαβοῦσα τὸ
 νικᾶν. ἐπειδὴ δὲ ἦλω καὶ πέπτωκεν, ἀσχήμων καὶ ἀτερπῆς
 b παρὰ γε τοῖς αὐτὴν εἰδόσι κατεφάινετο, οἱ καὶ βδελυρὰν 10
 ἠγοῦντο λοιπὸν, κατεγνωκότες που πάντως, ὡς μεγαλαυ-
 χήσασαν μὲν ἐπὶ μηδενὶ, ἐπιθαρσήσασαν δὲ μάτην ταῖς ἐκ
 μάγων ἐπικουρίαις, μᾶλλον δὲ φενακισμοῖς καὶ ἀπάταις.
 διεβεβαιούτο δὲ ὅτι καὶ τεθήσεται εἰς παράδειγμα, ὡς ἐρούν-
 των ἔσθ' ὅτε τινῶν, εἰ δὴ διόλοιτο πόλις ἢ χώρα, πεπόρ- 15
 θηταὶ τε καὶ πέπτωκε, καθὰ καὶ ἡ ταλαίπωρος Νινευί.

Πεπολέμηκε δὲ, ὡς ἔφην, καὶ τῇ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῇ
 c κατὰ καιροὺς ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀσεβείας
 ἐπράττετο δίκας, γυμνὴν καὶ ἀσχήμονα ἀναδεικνύων καὶ τῆς
 ἄνωθεν περιστολῆς ἀμοιροῦσαν παντελῶς. καὶ τοῦτο προ- 20
 ανεφώνει διὰ φωνῆς Ὡσηῆ, λέγων “Διὰ τοῦτο ἐπιστρέψω
 “ καὶ κομιοῦμαι τὸν σίτον μου καθ’ ὥραν αὐτοῦ καὶ τὸν
 “ οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἀφελοῦμαι τὰ ἱμάτιά μου
 “ καὶ τὰ ὀθόνιά μου τοῦ μὴ καλύπτειν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς.
 “ καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς ἐναντίον τῶν 25
 d “ ἐραστῶν αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ ἐξέλῃται αὐτὴν ἐκ χειρός
 “ μου.” ἢ μὲν γὰρ ἐξ ἔθνων ἐκκλησία δοξολογήσει λέγουσα

Hos. ii.
9, 10.

2. σου assumptum ex B. D. b.

3. δὴ assumptum ex D.

4. βασι-

λείαις B (ex corr.). D. βασιλεῦσι Edd.

5. φησὶν προ ἔφη D.

6. ὠφρυωμένη Edd.

8. εὐσθενῆς D. εὐσθενῆς B. εὐσθενῶς iid. ἄγαν καὶ

hoc ordine D. κατὰ pro παρὰ iid.

10. εἰδόντων αὐτὴν inverso ordine D.

12. μάτην] μᾶλλον iid.

14. καὶ τεθήσεται hoc ordine D. Statim εἰς

assumptum ex D.

15. πεπόρθηται] πεπόρθηκέ Edd.

19. ἐπράττετο

δίκας D. τὰς δ. ἐπράττετο Edd. δεικνύων D.

21. διὰ τοῦτο] Pergit ἢ κατοικ-

κουσα (508 b. folio amisso) D.

23. μου prius] + καὶ iid.

25. ἐναν-

τίον B. (Alex. XII.) ἐνώπιον Edd. (Vat.)

26. ἐξέλῃται] ἀφέλῃται Edd.

ἐκ assumptum ex B.

“ Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσσε γάρ με ^{Es. lxi.}
 “ ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης” ἡ δὲ, ὡς ἔφην, ^{10.}
 γυμνὴ καὶ ἀσχήμων καὶ ἀκαλλῆς ὄραται λοιπὸν καὶ τῶν
 θείων χαρισμάτων οὐκ ἔχουσα τὴν περιστολήν, γέγονε δὲ
 5 καὶ εἰς παράδειγμα καὶ βδελυρωτάτη, καὶ πᾶν εἶδος νοσοῦσα
 κοσμικῆς ἀκαθαρσίας.

Καὶ ἔσται, πᾶς ὁ ὄρων σε καταβήσεται ἀπὸ σοῦ καὶ ἐρεῖ Δειλαία 7
 Νινευῖ, τίς στενάξει αὐτήν; πόθεν ζητήσω παράκλησιν αὐτῆ; e

Εἴ τις, φησὶ, τῶν πάλαι προεγνωκότων τὰς σὰς δυνα-
 10 στείαις πεσοῦσάν τε καὶ ἡρημωμένην καταθεάσαιτο, κατοι-
 μώξει μέγα καὶ ἀποφοιτήσῃ γοργῶς, ἐκεῖνο λέγων Τίς
 στενάξει αὐτήν; ὡς γὰρ ὄντος οὐδενός, ἤγουν ὑπολελειμμένου,
 τοῦ κἂν οἴου τε ὄντος καταθρῆσαι μόνον, τὰ τοιάδε φησὶ.
 σφόδρα δὲ σοφῶς προστέθεικε τούτῳ τό Πόθεν ζητήσω παρά-
 15 κλησιν αὐτῆ; καὶ ἔστι τῶν εἰρημένων τοιοῦτός τις ὁ νοῦς.
 πολέμου καὶ μάχης συγκροτουμένων κατὰ πόλεις τυχὸν ἢ a 508 A.
 χώρας, ἀδικεῖται μὲν ἔσθ' ὅτε μέρος, σώζεται δέ τε καὶ
 τυχὸν τοὺς νενικηκότας διέδρα· καὶ τοῦτό ἐστι τοῖς ἐνοικοῦσι
 παράκλησις. ἡ γὰρ οὐκ ἐμπέπηρηται πᾶσα, καὶ μεμένηκεν
 20 ἀπόρθητος μοῖρα, ἢ πεπτώκασιν μὲν τινες, σέσωσται δὲ πλη-
 θὺς ἑτέρα· ἐπὶ δέ γε τῆς Νινευῖ, πόθεν ἂν τις ἔλοιτο τὴν
 παράκλησιν; ἢ ποῖος αὐτὴν παραμυθήσεται τρόπος; πᾶσα
 γὰρ ἦλω καὶ πᾶσα πεπόρθηται καὶ διόλωλεν ἅπας ὁ ἐν b
 αὐτῇ. τὸ δὲ Τίς στενάξει αὐτήν; καὶ ἑτέρως ἂν νοοῖτο πάλιν·
 25 ὅμοιον γὰρ εἰπεῖν Ἄρα τίς ἔσται τεχνίτης οὕτως εἰς θρήνους
 καὶ τὰς ἐπικηδείους ᾠδὰς, ὡς ἐπάξιόν τι τῶν συμβεβηκότων
 εἰπεῖν, καὶ τὸ ἀρκοῦν τοῖς πάθεσι καταστάξαι δάκρυν.

Ἐτοιμάσαι μερίδα, ἄρμισαι χόρδην, ἐτοιμάσαι μερίδα Ἀμμών, ἢ 8

10. ἐρημωμένην Edd.

πόλιν Edd.
 28. Ἄμῶν B.

15. αὐτῇ] αὐτῆς iid. ante Migne.

17. χώραν iid.

16. πόλεις]

25. γὰρ assumptum ex B.

κατοικοῦσα ἐν ποταμοῖς· ὕδωρ κύκλω αὐτῆς, ἥς ἡ ἀρχὴ θά-
 9 λασσα καὶ ὕδωρ τὰ τεῖχνη αὐτῆς· καὶ Αἰθιοπία ἰσχύς αὐτῆς
 c καὶ Αἴγυπτος, καὶ οὐκ ἔστι πέρας τῆς φυγῆς σου, καὶ Λίβυες
 10 ἐγένοντο βοηθοὶ αὐτῆς· καὶ αὐτὴ εἰς μετοικεσίαν πορεύσεται
 αἰχμάλωτος, καὶ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἀπ' ἀρχῆς πασῶν 5
 τῶν ὁδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσι
 κλήρους, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες αὐτῆς δεθήσονται χειρο-
 πέδαις.

Ἀσυμφανῆς μὲν λίαν τῶν προκειμένων ὁ νοῦς, νοηθεῖη
 δ' ἂν οὐχ ἑτέρως, εἰ μὴ τις γένοιτο προαφήγησις τῆς ἐν 10
 d αὐτοῖς ἱστορίας· ἔχει δὲ οὕτως. τραπομένου πρὸς ἀπόστασιν
 τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ εἰδώλοις λελατρευκότος, καὶ διὰ μυρίων ὄσων
 ἀσεβημάτων ἐφ' αὐτῷ καταθήγοντος τὸν τῶν ὄλων Θεὸν,
 ὠπλιζέτο κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ὁ
 Ναβουχοδονόσορ, θείας αὐτὸν εἰς τοῦτο διανοστάσης ὀργῆς. 15
 εἶτα δέον τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ καταλῆξαι τῆς ἐν χερσὶν ἀσεβείας,
 καὶ ἀποσχέσθαι μὲν τοῦ προσκυνεῖν ἐθέλειν θεοῖς ἑτέροις,
 ἀνατρέψαι δὲ βωμοὺς καὶ κατεμπρῆσαι τεμένη καὶ συντρι-
 e ψαι μὲν τὰ χωνευτὰ, ταῖς δὲ εἰς μετάγνωσιν σπουδαῖς καὶ
 ἐπιεικείαις ἐκμειλίσσεσθαι Θεὸν καὶ καλεῖν εἰς ἐπικουρίαν, 20
 τοῦτο μὲν οὐκ ἔδρων οἱ τάλανες· ᾤοντο δὲ, ὅτι ταῖς ἐξ ἀν-
 θρώπων συνδρομαῖς ἐπικουρούμενοι, καὶ ἀμείνους ἔσονται
 τῶν Βαβυλωνίων καὶ κατευμεγεθήσουσι τῶν ἐχθρῶν, κὰν εἰ
 μὴ σώξειν αὐτοὺς ἔλοιτο Θεός. τοιγάρτοι κατεμισθούντο
 πολλοὺς τῶν προσοίκων ἔθνῶν, ἐπρέσβευον δὲ καὶ πρὸς τοὺς 25
 Αἰγυπτίους, καὶ εἰς τὴν καλουμένην Ὦν, ἧτοι Ἀμμῶν, ἡ νῦν

2. τὰ om. D. ἰσχύς] ἡ ἰσχύς F. Edd. (Alex.) invitis B.D. (Vat. 8) 4. με-
 τοικησίαν F. αἰχμάλωτος πορεύσεται B. (153.) 5. ἀπ' ἀρχῆς B.D.F. (68. al.)
 ἐπ' ἀρχάς Edd. (A.V. 8) 7. καὶ om. D. 10. προαφήγησις] + τῶν Edd.
 invito D. 12. λελατρ. εἰδώλοις inverso ordine D. 13. ἐφ'
 αὐτῷ καταθήγοντος] καταθηγόντων ἐφ' ἑαυτὸν D. 15. διανοστάσης D. δια-
 νοστάσης Edd. 16. δέον post καταλῆξαι transp. D. Statim τοῖς Edd.
 18. ἀνατρέψαι] ἀναστρέψαι iid. Statim τε pro δὲ B. 19. μὲν om. D. ταῖς
 δὲ B. καὶ ταῖς D. iid. haec καὶ ἐπιεικείαις accesserunt ex B.D. 22. συνδρομαῖς
 ἐπικουρ. hoc ordine B.D. 23. καὶ pro κὰν D. 24. αὐτοὺς om. B.
 habet D. 25. προσοίκων] περιοίκων D. τοὺς om. D. 26. ὦν]
 ὡγ Edd. ἀμμῶν D. ἀμῶν iid.

ἔστιν Ἀλεξάνδρεια. οἱ δὲ συνασπίξιν ἐπηγγέλλοντο, καὶ a 509 A.

ἀποσοβείν εὐκόλως δύνασθαι τοὺς Βαβυλωνίους, καὶ γεγόνα-
σιν ἀφορμὴ τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ τοῦ νομίζεω, ὅτι κὰν εἰ μὴ σώξει
Θεὸς, αὐτοὶ πρὸς τοῦτο ἀρκέσουσι, δεηθέντες οὐδενός. ἐπειδὴ

5 δὲ τὴν Ἰουδαίαν ὁ Ναβουχοδονόσορ εἶλε, Θεοῦ προασπίζοντος
καὶ ὑποστρωννύντος αὐτῷ τοὺς ἀνθεστηκότας, κεχώρηκε μετὰ
τοῦτο καὶ κατὰ τῆς Αἰγυπτίων, θείας αὐτὸν πεμπούσης
ὀργῆς, εἶλε τε πᾶσαν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ὠν, ἥτοι τὴν Ἀμμῶν·
ὠνόμαστο γὰρ οὕτω κατὰ καιροῦς, ὡς ἔφη, ἡ Ἀλεξάνδρεια· b

10 ἡ δὲ καὶ μάλιστα παρὰ τὰς ἄλλας τῆς Αἰγύπτου πόλεις
λαμπρά τε ἦν ἄγαν, ἄστυλόν τε καὶ ἀσφαλὲς ὀρμητήριον,
διάτοι τὸ ὕδασι πανταχῇ διεζῶσθαι, καὶ ἐκ μὲν μοίρας τῆς
βορειοτέρας ἔχει τὴν θάλασσαν, ἐκ δὲ τῆς εἰς νότον εὐρείαν τε
καὶ μακρὰν καὶ οἶον ἑτέραν θάλασσαν, λίμνην δὲ λέγω τὴν

15 Μαριώτιδα, πεπυργῶσθαι δὲ καὶ ἑτέροις ποταμοῖς καὶ τελ-
μάτων περιβολαῖς. ἐπήμνον δὲ αὐτῇ καὶ οἱ τῆς ὀμόρου
Λιβύης οἰκῆτορες, παρατεινούσης μέχρι τῆς Αἰθιοπῶν γῆς, c
τῆς πρὸς ἑσπέραν καὶ νότον· Γαράμαντες δὲ οὗτοι, κατόπιν
τῆς Ἀφρων κείμενοι γῆς· συνωπλίζοντο δὲ καὶ τῶν εἰς ἠῶ
20 καὶ νότον Αἰθιοπῶν τινὲς, οἱ Μερὸν τε τὴν ἑσπῶτάω πόλιν
ποιοῦνται, καὶ ἀγρίαν καὶ μέλαιναν κατανέμονται γῆν.

Ἄλλ' ὧδε μὲν ἡμῖν ὁ τῆς ἱστορίας ἐχέτω λόγος, ἴωμεν δὲ
ἤδη πρὸς διασάφησιν τῆς ἐννοίας τῶν ἐγκειμένων. ἐτοίμασαι
φησι μερίδα, ὅμοιον ὡσεὶ λέγοι Ὡ ἀθλία Νινευῖ, ἐπίλεξαι

25 μερίδα σαυτῇ· ἐπειδὴ γὰρ μέγα πεφρόνηκας, οἷε τε ὅτι
πάντη τε καὶ πάντως ἀπόρθητος ἔσῃ διὰ τοι τὸ τείχεσι d

3. εἰ om. D. σώξει Edd.

5. εἶλε ante τὴν Ἰουδ. transponit D.

7. Αἰγυπτίων B. Αἰγύπτου D. iid.

8. εἶλε τε πᾶσαν

καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ὠν] εἶλε δὲ καὶ αὐτὴν ἅπασαν τὴν ὦν D. Ωγ pro Ων (sic) Edd.

11. ἦν] + καὶ D.

12. πανταχοῦ iid. διεζῶσθαι ante πανταχῇ transp. D.

13. τὴν θάλασσαν

ἔχειν inverso ordine D. εἶρήν Aub. εἶρήν Pont.

14. δὲ] δὲ D.

15. μαριώτιδα B. μαιώτιδα (sic) D. Μαρεώτιδα Edd.

20. μερώην τε D.

23. ἐννοίας τῶν ἐγκειμένων] τῶν προκειμένων ἐννοίας D.

25. σαυτῇ] ἑαυτῇ D. μεγάλα Edd.

26. τε πάντη pro π. τε D. τοι om. D.

μέγα post πεφρόνηκας transp. D.

περικεκλεισθαι μεγάλοις καὶ ἀναριθμήτους ἔχειν τοὺς συ-
 νασπίζειν ἐθέλοντας· κατὰ τίνα θέλεις εἶναι τῶν χωρῶν,
 αἱ πεπόρθηνται παρὰ σοῦ, καίτοι πλείστην ὄσσην ἐπι-
 τηδειότητα λαχοῦσαι, φησὶ, πρὸς γε τὸ δύνασθαι δυσαλώ-
 τως ἔχειν τε καὶ ἀλήπτως. ἀρμυσαι χορδῆν, τουτέστιν, ᾧδῆ 5
 καὶ μέλος καὶ αὐτὴ γενοῦ πόλεσί τε καὶ χώραις, παθοῦσα
 τοιαῦτα παρὰ Περσῶν καὶ Μήδων, ὅποια δέδρακας εἰς
 ἑτέρους αὐτῆ. ἐτοίμαται μερίδα Ἀμμῶν, ἔστω σοὶ φησι μερίς
 e καὶ κληρος ἡ Ἀμμῶν· ἃ δέδρακας ἐπ' ἐκείνη, τὰ αὐτὰ καὶ
 σὲ παθεῖν ἀναγκαῖον. καὶ τίς ἦν ἡ Ἀμμῶν, ἡ κατοικοῦσα 10
 ἐν ποταμοῖς; τουτέστιν, ἡ θαλάσση καὶ ποταμοῖς εὖ
 μάλα τετειχισμένη, ἡ ταῖς Αἰγυπτίων ἐπικουρίας καὶ τοῖς
 Αἰθίοπων τοξεύμασιν ἐπαυχήσασα, ἡ τὴν τῶν Λιβύων
 ἀλκιμωτάτην λαχοῦσα πληθύν. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχουσα
 θέσεώς τε καὶ ῥώμης καὶ τῆς ἕξωθεν ἐπικουρίας, εἰς μετοι- 15
 κεσίαν πεπόρευται, γέγονε δὲ αἰχμάλωτος καὶ ἠδαφίσθη μὲν
 510 A. a αὐτῆς τὰ νήπια, κληρωτοὶ δὲ γεγόνασιν οἱ διαφανεῖς, καὶ
 μερίδες τῶν νενικηκότων οἱ ἐνδοξότεροι, καὶ δέδενται χειρο-
 πέδαις. ὥσπερ οὖν εἶλες τὴν Ἀμμῶν ἀπόρθητον οὖσαν, ὅσον
 εἰς ἐπικουρίαν καὶ θέσιν· Θεὸς γὰρ ἦν ὁ παραδιδούς· οὕτω 20
 καὶ αὐτὴ δοθήσῃ πάντως εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ εἰ μεγάλην
 ἔχοις ἐπὶ τε πληθύνῃ τῶν μαχίμων καὶ τείχεσι τὴν ὄφρυν.
 ἐγὼ γὰρ ἐπὶ σέ, καὶ τὴν ἐμὴν οὐδεὶς ἀποστρέψει χεῖρα.

11 Καὶ σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔσῃ παρεωραμένη, καὶ σὺ ζητήσεις σεαυτῆ
 b στάσιν ἐξ ἐχθρῶν. 25

1. περικεκλεισθαι μεγάλοις D. μεγάλοις περιβεβλησθαι Edd. συνασπίζοντας
 pro συνασπίζειν ἐθέλ. D. 2. κατὰ τίνα θέλεις εἶναι] κατὰ τινα θέλεις iid.
 3. παρὰ D. περὶ iid. 4. λαχοῦσαι] λαχοῦσα Edd. Statim φησὶ om. B.
 γε et τε om. D. 6. γίνου D. 8. ἐτοίμασαι] -τ- δὲ Edd.
 invitis B.D. Ἀμμῶν D. Ἀμῶν semper Edd. φησὶ post ἡ Ἀμμῶν transp. D.
 9. ταῦτα pro τὰ αὐτὰ D. 10. τίς] τί Edd. ἦτοι pro ἡ alt. iid. 11. εὖ
 14. πληθύν] ἰσχύν D. 12. ἡ assumptum ex B. 13. τῶν om. D.
 αὐτῆς D. 16. δὲ assumptum ex D. 17. αὐτοῖς pro
 19. ὅσον] + ἡκει Edd. 20. οὕτω καὶ αὐτῆ D. αὐτῆν, καὶ
 αὐτῆ Edd. 22. ἔχοις] ἔχης iid. τὴν ὄφρυν] τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ὄφρυν D.
 24. παρεωραμένη F. (23. al.) cf. infra. ὑπερωραμένη B.D. Edd. (A.V. 8) σεαυτῆ]
 ἐαυτῆ D. (23, 42, 310.) 25. ἐξ om. D. (8)

“Ουπερ γὰρ τρόπον, φησὶν, ἡ Ἀμμὼν τεταλαιπώρηκε τὰ ἐκ τῆς σῆς ἀγριότητος βέλη ὑπενεγκούσα, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἐφόδου συμφορὰς, οὕτω καὶ αὐτὴ σκοτοδινιάσεις, καὶ οἶον ἐν μέθῃ γενήσῃ, στάσιν οὐκ ἔχουσα, τουτέστι, κατασειομένη 5 τε καὶ πίπτουσα παρ’ ἐχθρῶν, καὶ τῆς ἄνωθεν ἐποπτείας ἀπεστερημένη. οὗς γὰρ ἂν ἐπισκέπτοιο Θεὸς, ἐλεεῖ δὴ πάντως καὶ ἐν τοῖς κατ’ εὐχὴν ἐστάναι ποιεῖ.

Μεμβυσται δὲ ὡσπερ καὶ ἡ θεομάχος Ἱερουσαλήμ, τὸ 10 νήφειν οὐκ ἔχουσα, διάτοι τὸ θείῳ μὴ καταλάμπεσθαι φωτὶ, μήτε μὴν ἐπαίειν ἐθέλειν λέγοντος τοῦ Χριστοῦ “Ἐγὼ εἰμι “ τὸ φῶς τοῦ κόσμου.” καὶ πάλιν “Ἐως τὸ φῶς ἔχετε, “ περιπατεῖτε ἐν τῷ φωτὶ, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ.” μέθῃ δ’ ἂν νοοῖτο καὶ σκότος εἰς νοῦν καὶ νύξ εἰς καρδίαν ἢ τοῦ συμφέροντος ἀγνωσία, καὶ τὸ μηδαμόθεν δύνασθαι 15 κατιδεῖν τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν. ὅτι δὲ καὶ σεσάλευται, καὶ πρὸς τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα τὸ ἐρηρυσμένον οὐκ ἔχει, πῶς ἂν ἢ πόθεν ἐνδοιάσειέ τις; ἐκπέπτωκε γὰρ τῆς τῶν δ ὄλων κρηπίδος, καὶ τὸν ἀρραγῆ θεμέλιον οὐκ ἔχει, τουτέστι Χριστόν. παρεώραται δὲ καὶ τοῖς ἐχθροῖς δέδοται, ἢ Ῥωμαίοις 20 τυχόν, ἥγουν τοῖς εἰς πᾶν ὀτιοῦν κατακομιούσι τῶν παθῶν, φημὶ δὴ τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι.

Χριστὸς οὖν ἄρα, καὶ πίστις ἢ εἰς αὐτὸν, παντὸς ἡμᾶς ἀπαλλάξει κακοῦ, καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν δυστροπίας ἀποτελέσει κρείττονας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἴστησι τοῦ Θεοῦ. 25 περιόψεται γὰρ οὐδαμῶς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.

Πάντα τὰ ὀχυρώματά σου συκαῖ σκοποὺς ἔχουσαι. ἐὰν σαλευθῶσι, 12 καὶ πεσοῦνται εἰς στόμα ἔσθοντος.

1. τεταλαιπώρηκε ante φησιν transp. D. 2. ὑπενεγκούσα βλάβῃ pro βέλη ὑπενεγκ. D.
 3. θείῳ μὴ καταλ. D. θεῖῳ post καταλ. transp. Edd. 4. ἀπεστερημένη D. ἐστ. Edd.
 5. τε assumptum ex D. 6. μήτε pro μήτε D. 7. ἐπαίειν inv. ordine D. 8. μὴδὲ pro μήτε D.
 9. ἐθέλ. ἐπαίειν inv. ordine D. 10. τοῦ κόσμου om. D. 11. τοῦ συμφέροντος] τῆς συμφορὰς Edd.
 12. καὶ om. D. 13. δεδοται τοῖς ἐχθροῖς inverso ordine D. 14. ἢ pro ἥγουν D. 15. κατακομιούσι D. Edd.
 16. κατιδεῖν B. 17. δαίμοσι pro πνεύμασι D. 18. ἴστησι D. Edd.
 19. στήσει B. 20. καὶ assumptum ex B. (Alex. XII.) deest in D. Edd.
 21. ἐσθοντος B.D. (A.V. s) ἐσθόντος Edd. (22. al.)

Τὰ πέπειρα τῶν συκῶν ἀποπίπτει ραδίως, εἰ δὴ κραδαίνοιτο τὸ φυτὸν, μονουουχὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν τοῦ κατασείοντος καταθρῶσκει χεῖρα, καὶ τοῖς δεομένοις τοῦ φαγεῖν αὐτομάτως ἐπιφοιτᾷ. οὐκοῦν ἐπειδήπερ Κύρου προσβαλόντος

511 A. a καὶ πολιορκοῦντος ἤδη τὴν Νινευῖ, τοῖς τείχεσίν τε αὐτῆς 5 ἐφιστάντος τὰς ἐλεπόλεις ἦτοι τοὺς κρίους, τὰς ἐπάλξεις ἐτήρουν οἱ ἐπαμύνοντες· εἶτα τοξεύοντες οἱ μαχόμενοι, κατεκόμιζον εἰς γῆν εὐκόλως αὐτούς. δέχεται τὴν ὁμοίωσιν ἀπὸ τοῦ πεφυκότος γίνεσθαι περὶ τὰ πέπειρα τῶν συκῶν. ταύτητοί φησιν ὅτι πάντα τὰ ἰχυράματά σου, τουτέστι τὰ τείχη, 10 συκαὶ σκιποὺς ἔχουσαι, οἱ πρὸς τὴν τοῦ φαγεῖν ἐθέλοντος ἴενται χεῖρα, καὶ μάλα εὐκόλως, εἰ δὴ τις μόνον καταδουήσειε τὸ φυτόν.

b Ἔσται δὲ οὕτω καὶ πᾶσα ψυχὴ, τῆς ἄνωθεν ἐπικουρίας ἐκπίπτουσα καὶ ἐστερημένη, εὐχερῆς καὶ εὐάλωτος καὶ οὐ 15 σὺν ἰδρώτι ληπτὴ τῷ κατεσθίοντι σατανᾷ. γέγραπται γὰρ ὅτι “Τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά.”

Abac. i.
16.

13 Ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοί, τοῖς ἐχθροῖς σου ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου, καταφάγεται πῦρ τοὺς μοχλοὺς σου. 20

c Ματαίαν αὐτῶν ἀποφαίνει τὴν ἐλπίδα. ᾤοντο μὲν γὰρ, ὡς οὐκ ἂν ἀλοίεν ποτε, πληθὺν ἀμέτρητον τῶν αὐτοῖς συνασπιζόντων συναγηγερκότες, καὶ ἀρρήκτοις τείχεσι πεπυργωμένην οἰκοῦντες πόλιν. ἀλλ' ὅτι καὶ ταῦτα παντελῶς ἀνόνητα αὐτοῖς προαναπεφώνηκεν ἐναργῶς, κακανδρίας εἰς 25 τοῦτο κατοικήσεσθαι λέγων τοὺς ἐπαμύνοντας, ὡς γυναίων ἀσθενῶν διενεγκεῖν οὐδέν· διανοιχθήσεσθαι δέ φησι καὶ τὰς

2. καὶ assumptum ex B. δὲ καὶ om. D.

Edd. inuitis B.D.

5. τε om. D.

4. περ om. D. προσβάλλοντος

6. ἐφιστάντος D. Edd. ἐφιστάντος B.

8. αὐτοῖς εὐκόλως εἰς γῆν in verso ordine D. δέχεται] + οὐν Edd.

9. γίνεσθαι πεφ. inv. ordine D.

12. ἴενται] ἴεναι iud. τις post καταδουήσειε

transp. D. 19. αἱ πύλαι F. (42.) σου] + καὶ F. Edd. (Alex.) καὶ om. B.D. (Vat. 8)

22. ποτε D. πώποτε Edd. συνασπιζ. αὐτοῖς inv. ordine D.

24. αὐτοῖς ἀνόνητα παντελῶς in verso ordine D. 26. γυναικῶν D. 27. δέ

assumptum ex B.D. Statim φησι assumptum ex B. post πύλας transponit D.

πύλας, εἰσβιαζομένων δηλονότι τῶν ἐχθρῶν. ἀληθὲς γὰρ ὅτι
 “Ἐὰν μὴ Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρῦπνησεν ὁ
 “φυλάσσων.”

Ps.
cxxvi. 1.

d

Χρῆ δὴ οὖν ἄρα τὴν ἄνωθεν ἀσφάλειαν ἔχειν, πεποιθέναι
 5 τε ἡμᾶς ἤκιστα μὲν ἐφ’ ἑαυτοῖς, ἐπὶ Θεῷ δὲ μᾶλλον τῷ
 σώζοντι, καὶ μὴ ταῖς ἐξ ἀνθρώπων ἐπικουρίαις μεγαλαυχεῖν,
 μήτε μὴν οἶεσθαι διεκνεύειν δύνασθαι τὴν ὀργὴν, εἰ δὴ παρο-
 τρύνοιτο Θεός. ἀπαλλάξει γὰρ οὐδεὶς θορύβου καὶ κακῶν,
 τὸν ᾧπερ ἂν ἐπιμνησίειεν ὁ τῶν ὄλων Κύριος. καὶ σοφὸς
 10 ἦν λίαν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ ψάλλον τε καὶ λέγων “Οὐκ
 “ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπῶ, καὶ ὁ βραχίον μου οὐ σώσει με.”
 “Ποίησομαι γὰρ δύναμιν ἐν Θεῷ” κατὰ γε τὴν αὐτοῦ πάλιν
 φωνήν.

Ps. xliii.
6.Ps. cvii.
14.

“Υἷδωρ περιοχῆς ἐπίσπασαι σεαυτῆ.

14

15 Φασὶν ὅτι Κύρου τε καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τὰς περιοίκους τῆς
 Νινευῖ καταδηούντων χώρας, καὶ πάσας αὐτῶν προαποκει-
 ρόντων ἐπικουρίας, τὴν πόρθησιν ἤδη δεδιότες οἱ Νινευῖται
 λοιπὸν εἰς πολλὰς καὶ μακρὰς ἀνέτεμον τάφρους τὰ περὶ τὸ
 ἄστου χωρία, καὶ δὴ καὶ δυσπόρευτα τοῖς ἐχθροῖς ἀπετέλουν,
 20 παροχετεύοντες ποταμοὺς, καὶ ὑδάτων ἐμπιπλῶντες, καὶ
 τελμάτων ἔμπλεω ποιοῦντες τὴν γῆν. ἀλλ’ ἦσαν καὶ τῶν
 τοιούτων ἐγχειρημάτων ἀμείνους οἱ μαχόμενοι, μᾶλλον δὲ ἢ
 θέλησις τοῦ παραδιδόντος Θεοῦ. ὅτι τοίνυν οὐδὲν ἔσται καὶ
 τοῦτο αὐτοῖς τὸ σπούδασμα, δείκνυσσι λέγων “Υἷδωρ περιοχῆς
 25 ἐπίσπασαι σεαυτῆ. δοκεῖ δέ τισιν ὑδῶρ ἐνθάδε νοεῖν τὸ ἐπι-
 σπώμενον, τὴν τῶν ἐπικεκλημένων ἐθνῶν εἰς ἐπικουρίαν

a 512 A.

1. εἰσβιαζομένων D. Edd. εἰσβιαζαζ. B. 2. φυλάσση Edd. 4-13. Χρῆ
 δὴ—πάλιν φωνήν om. B. 4. ἀσφάλειαν ἔχειν hoc ordine D. 8. θορύ-
 βου] θορύβων Edd. 9. ἐπιμνησίη iid. Κύριος] Θεός iid. 12. ἐν] +
 τῷ iid. πάλαι iid. 14. ἐπισπᾶσασθαι D. 16. χώρας] πόλεις D.
 17. δεδιότες ἤδη τὴν πόρθ. inverso ordine D. 18. τὸ περὶ ἄστου χωρίον D.
 19. καὶ prius] ὁ D. δυσπόρευτον D. Edd. 21. καὶ om. D. Statim ἀμεί-
 νους transponit D. 23. παραδιδόντος D. ἔδιδόντος B. περιιδ. Edd. αὐτοῖς
 καὶ τοῦτο inverso ordine D. 25. ἐπισπᾶσασθαι D. ut supra. ἐνταῦθα pro
 ἐνθάδε D. 26. ἐπικεκλ. D. κεκλ. Edd.

ἄθροισιν ἢ πληθύν. βαδιεῖται γὰρ καὶ οὕτως ἡμῖν ὁ λόγος
 B οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὕδατα γὰρ πολλαχῆ ἢ τῶν ἐθνῶν ὠνό-
 μασται πληθύς.

Κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων σου· ἔμβηθι εἰς πηλὸν καὶ συμ-
 πάτει ἐν ἀχύροις, κατακράτησον ὑπὲρ πλίνθον. 5

Οὐ προτρέποι δ' ἂν τὰ τοιαῦδε Θεός· ἐπειδὴ δὲ πάντως τὰ
 ἐσόμενα προηπίστατο, διαγελά τὴν σκέψιν, καὶ ὅτι, καθάπερ
 ἔφην ἀρτίως, μάταιον αὐτῶν ἔσται σπουδάσμα πᾶν, δείκνυσι
 διὰ τούτων. ἐπειδὴ γὰρ συμβέβηκεν ἢ ἐπάλξεων, ἤγουν
 C ἐτέρας τινὸς ἐπιμελείας δεῖσθαι τὰ τείχη, πλίνθους εἰργά- 10
 ζοντο τὰς ἐκ πηλοῦ δηλονότι, πλὴν ὀχυρωτάτας· ὀπτωμένη
 γὰρ ἢ πλίνθους ἀναγκαιοτάτη πρὸς ἔργα, καὶ οὐκ ἂν ἔχοι τὸ
 εὐδιάθρυπτον. συμπάτει δὴ οὖν φησιν ἐν ἀχύροις, ἐργάζου
 καὶ πλίνθους. γενοῦ δὴ οὕτως ἰταμὸς καὶ ἀτεράμων εἰς μάχην,
 καθάπερ ἀμέλει καὶ ἢ πλίνθους αὐτῆ· ἔση γὰρ καὶ οὕτως εὐ- 15
 ἀλωτος, καὶ ἄθραυστος μὲν οὐδαμῶς, εὐκολος δὲ λίαν τοῖς
 D κατασείειν εἰδόσι, καὶ τῆς σῆς σκληρότητος ἀλκιμωτέραν
 ἔχουσι τὴν ὀρμήν.

15 Ἐκεῖ καταφάγεται σε πῦρ, ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία, καταφάγεται
 σε ὡς ἀκρίς, καὶ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος. 20

Τὸ ἐκεῖ νοήσεις ἀντὶ τοῦ τηρικᾶδε, κατὰ χρόνον γὰρ καὶ
 οὐ τοπικῶς τὴν λέξιν ἀποδεξόμεθα. εἰ γὰρ δὴ καὶ ταῦτα
 γένοιτό φησι, καὶ πλίνθους ἐργάσει, δαπανηθήσῃ καὶ οὕτως

1. γὰρ D. δὲ Edd.	2. πολλαχού iid. invitis B.D.	4. κατακρά- τησον] καὶ κατακρ. Edd. (Vat.) καὶ om. B.D. (Alex.)	6. προτρέποι B. προτρέπη (ἢ ex corr.) D. προτρέπει Edd. τοιαῦδε] + ὁ iid. τὰ alt. assumptum ex D.									
7. σκέψιν D. σκῆψιν Edd.	ἐπειδὴ pro καθάπερ (sic) D.	8. σπού- δασμα πᾶν D. τὸ sp. Edd.	9. ἢ om. D. ἢ pro ἤγουν D.	10. τινὸς om. D. πλίνθους] + γὰρ Edd.	12. ἔχοι τὸ D. ἔχοντο iid.	13. φησιν post ἀχύροις transp. D.	14. δὴ] δὲ B.	15. καθὰ δὴ pro καθάπερ ἀμέλει D. αὐτῆ] αὐτῆ D. καὶ alt. assumptum ex B.D.	16. εὐκολος] εὐάλωτος D.	19. καταφάγεται alt.] καὶ φάγεται D. [καὶ καταφ. Alex.]	22. ἀποδεξόμεθα D. δεξόμεθα B. ἀποδεχόμεθα Edd.	23. φησι om. D.

ὡς ἀπὸ πυρὸς, κατανεμηθήσεται δέ σε τε καὶ τὴν σὴν χώραν,
καὶ ἐν ἀκρίδος τάξει ὁ πολέμος. ἔση δὲ καὶ ὄκνω πεπεδη-
μένος καὶ βραδύς εἰς φυγὴν ὡς βροῦχος βαρυνθείς. φασὶ
γὰρ ὅτι πιπτούσης χαλάζης καὶ ὑετῶν καταρρήγνυμένων,
5 ἄδρανῆς ὁ βροῦχος εἰς πτήσιν, καταδεδυσμένων αὐτῷ τῶν
πτερῶν. οὐκοῦν τὸ ἄπορον εἰς φυγὴν τῶν Νινευιτῶν ὑποση-
μαίνει πάλιν ἀπὸ τοῦ τοῖς βροῦχοις συμβαίνοντος.

a 513 A.

Ἐπλήθυνας τὰς ἐμπορίας σου ὑπὲρ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ· βροῦχος 16
ὤρμησε καὶ ἐξεπετάσθη· ἐξήλατο ὡς ἀπτέλαβος ὁ σύμμικτός 17
10 σου, ὡς ἀκρίς ἐπιβεβηκυῖα ἐπὶ φραγμὸν ἐν ἡμέραις πάγου· ὁ
ἥλιος ἀνέτειλε, καὶ ἀφήλατο, καὶ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς.

Ἐμπορίας ἔοικεν ἐνθάδε δηλοῦν οὐχὶ τὰς διὰ χρημάτων,
τὰς ἐπὶ λήμμασι καὶ πλεονασμοῖς, τὰς γεγενημένας δὲ μάλ- 1
λον ἐπὶ τῇ τῶν ἔθνων ἀθροίσει καὶ συγκομιδῇ. κατεμι-
15 σθοῦντο γὰρ, ὡς ἔφην, τὰ περίοικα τῶν ἔθνων, τοὺς τεθνη-
ξομένους μονονουχὶ ἐμπορευόμενοι, καὶ συλλέγοντες εἰς
μάχην τοὺς αὐτίκα δὴ μάλα ἀπολουμένους· ἦσαν δὲ οὗτοι
πλείστοί τε ὅσοι καὶ ἀριθμοῦ κρείττονες. τοιγάρτοι καὶ τῇ
τῶν ἄστρων παρεικάζονται πληθύϊ. ἀλλ' εἰ καὶ συνήχθησαν,
20 φησὶ, καὶ συνδεδραμήκασι, καταπτοθηθήσονται τῷ πολέμῳ,
καὶ ἀποδραμοῦνται πάλιν ὡς βροῦχος καὶ ὡς ἀπτέλαβος. εἶδος
δὲ τοῦτο μικρᾶς ἀκρίδος, ἢ ἐπειδὴν ἐμπέση φραγμοῖς ἢ ταῖς
τῶν κήπων αἵμασιαῖς, πάγου μὲν ὄντος, ὡς ἔφην, καὶ ὑετοῦ
κατασκήπτοντος, καταμέμυκέ τε καὶ ἡρεμεί, τῇ τῆς ὑγρότητος
25 βία τὴν πτήσιν παρηρημένην ἡλίου γεμὴν ἀνίσχοντος καὶ

1. ἀπὸ πυρὸς] ἀπόπυρος Edd. σε et σὴν desunt in Edd. καὶ ἐν ἀκρίδος τάξει ante
σε τε transp. D. 2. πολέμιος D. πόλεμος iid. 3. βαρυνθείς] ὁ βαρυν-
θείς iid. invito D. 4. ὡς pro ὅτι D. 5. ὁ βροῦχος εἰς πτήσιν hoc
ordine B.D. πτήσεις B. Statim καταδεδυσμένων B. αὐτῷ] αὐτοῦ D. 7. ἀπὸ]
ὑπὸ Edd. 8. τὰ om. Edd. 9. ἐξεπέτασεν D. ἐξήλατο D. ἀτέ-
λαβος B. 10. ἐν ἡμέραις [XII.] πάγου B.D. (Alex.) ἐν ἡμέρα πάγου Edd.
(Vat. 8) 11. ἀφήλατο D. 12. χρημάτων] + καὶ Edd. invitis B.D.
15. μονονουχὶ ante τοὺς τεθν. transp. D. 19. παρεικάζ. τῇ τῶν ἄ. πλ. inverso
ordine D. 21. ἀποδραμοῦνται D. ἀπολοῦνται Edd. ὡς alt. assumptum ex D.
22. τοῦτο] τουτὶ iid. invitis B.D. 25. παρηρ. τὴν πτήσιν inverso ordine D.

θερμὴν αὐταῖς ἐνιέντος ἀκτῖνα, ταχεῖαν ποιοῦνται τὴν ἀποφοίτησιν, καὶ ἀφίπτανται κατὰ τὸ εἰωθός. οὕτως, φησὶν, ἔσονται οἱ σύμμικτοὶ σου. ἀποπτήσονται γὰρ καὶ οἴκαδε πάλιν ἀποδραμοῦνται, τὴν σὴν ἐλπίδα κενώσαντες. “ Ἀγαθὸν οὖν
 1 “ ἄρα καὶ ἀτρεκές τὸ πεποιθέναί ἐπὶ Κύριον, ἢ πεποιθέαναι 5
 “ ἐπ’ ἄνθρωπον,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν.

18 Οὐαὶ αὐτοῖς. ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου, βασιλεὺς Ἀσσυρίος ἐκοίμισε τοὺς δυνάστας σου ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκδεχόμενος.

Ταλανίζει τοὺς ὄχλους, ὡς κακαυδρίας εἰς τοῦτο καὶ 10
 δειμάτων ὠλισθηκότας, ὡς καὶ πρὸς μόνην αὐτοὺς ἀτουήσαι
 ε τοῦ πολέμου τὴν προσβολήν, καὶ ἐπὶ τὰς τῶν ἐρῶν ἀναθρώσκειν κορυφὰς, καὶ οἶον προτείχισμα τοῦ κινδύνου ποιείσθαι τὰς δυσχωρίας. εἶτα τῆς ψοφοδεείας τὴν αἰτίαν ἀποδιδούς, εὐφυνὰ ποιεῖται διήγησιν τῶν καθηγεῖσθαι λαχόντων τὸν 15
 ὄλεθρον ὡς ἐν ἡθει λέγων, ἀντὶ τοῦ πεπόρθηται καὶ διολώλασιν, ἄποροί τε γεγόνασιν εἰς τὰς τέχνας τὰς στρατηγικὰς, τὸ ἐνύσταξαν τιθεὶς, καὶ ὅτι κατεκομίσθησαν οἱ ἐν
 514 A. α δυνάμεσί τε καὶ ἐξουσίαις καὶ δημαγωγοὶ καὶ τὰς ἄνω καὶ
 διαφανεῖς λαχόντες τιμάς. πεπόνθασι δὲ τὸ νυστάζειν ὑπὸ 20
 βασιλέως Ἀσσυρίου, τουτέστι, τὸ γένος ἔχοντος ἐξ αὐτῶν. αὐθιγενῆς γὰρ ὁ Κύρος, καὶ ἐξ αἵματος Περσικοῦ. σκήπεται δὲ ὁ προφητικὸς ἡμῖν λόγος μονονουχὶ τὸ θρηνεῖν, ἡγουν καταμειδιᾶν τῶν εὐκόλων εἰς πτοίαν. ἀπῆρε γὰρ
 φησὶν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκδεχόμενος, 25

1. αὐταῖς om. D. ἐνιέντος] ἀνιέντος D. τάχα pro ταχεῖαν Edd. 2. ἔσονται φησιν inv. ordine D. 4-6. ἀγαθὸν—φωνήν om. B. 5. ἀτρεκές D. ἀτρεκής ὁ λόγος Edd. 7. σου om. B. (153.) ἐκοίμησε D. (62. al.) 8. τὰ om. F. Edd. 11. ἀτενίσαι pro ἀτουήσαι D. 14. ψοφοδεείας D. Migne. 16. ἀντὶ τοῦ] ἀπὸ τούτου Edd. 17. ἀπόρητοί pro ἀποροί iid. τέχνας στρατηγ. pro τὰς τ. τὰς στρατ. D. 18. ἐνύσταξε D. κατεκομίσθησαν B. κατεκομίσθησαν D. Edd. 21. Ἀσσυρίον B. D. Ἀσσυρίων Edd. 23. ἡμῖν ὁ προφητικὸς inverso ordine D. 24. καταμειδιᾶ Edd. 25. ἐπὶ τὰ ὄρη om. D.

τουτέστιν ὁ ἀνέχων εἰς εὐτολμίαν, ὁ περικόπτων τὰς τῶν
 φευγόντων δειλίας, καὶ ἀνασειράζειν δυνάμενος τὴν ἀδρανῆ ἢ
 καὶ ῥιψάσπιδα τῶν προδεδωκότων πληθύν. προαπολώλασι
 γὰρ οἱ τοῦτο δρᾶν εἰωθότες, καὶ τῆς ἐν πολέμοις εὐτεχνίας
 5 οἱ ἐπιστάται.

Νοηθεῖν δ' ἂν, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ περί γε τῆς Ἰου-
 δαίων ἀγέλης, τό Οὐαὶ αὐτοῖς. ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες σου,
 βασιλεὺς Ἀσσύριος ἐκοίμισε τοὺς δυνάστας σου. οὐαὶ γὰρ
 ὄντως τοῖς καὶ αὐτὸν τὸν τῶν ὄλων ἀπεκτονόσι Σωτήρα καὶ
 10 Λυτρωτὴν, καὶ τοῖς τῶν ἁγίων αἵμασιν ἀνοσίως προστεθει-
 κόσι καὶ αὐτὸ τὸ Δεσποτικόν. συμβέβηκε δὲ τοῦτο παθεῖν c
 αὐτοὺς, διάτοι τὸ λίαν κατανυστάζει πρὸς δυσβουλίαν τὸ
 ἡγούμενον καὶ τοὺς ἐν ποιμένων τάξει παρελημμένους,
 γραμματέας δὴ λέγω καὶ Φαρισαίους καὶ τοὺς τοῖς τῆς
 15 ἱερουργίας κατεστεμμένους αὐχήμασιν, οὓς καὶ κατεκοίμισε
 νοητῶς ὁ Ἀσσύριος βασιλεὺς, τουτέστιν ὁ σατανᾶς. λαμβ-
 βάνεται γὰρ εἰς τὸ ἐκείνου πολλάκις πρόσωπον ἢ τῶν Βαβυ-
 λωνίων ἀρχῆ. ὅτι δὲ καὶ ἐνύσταξαν οἱ ποιμένες καὶ οἱ δυνα-
 στεύοντες παρ' αὐτοῖς, πῶς ἐστὶν ἀμφιβαλεῖν, ἄνω τε καὶ
 20 κάτω τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀνατιθείσης αὐτοῖς τῶν λαῶν d
 τὴν ἀπώλειαν; γέγραπται γὰρ “Ω οἱ ποιμένες οἱ διασκορ-
 “ πίζοντες καὶ ἀπολλύντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς.” καὶ πά-
 λιν “Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν Ποῦ ἐστὶ Κύριος, καὶ οἱ ἀντεχό-
 “ μνοι τοῦ νόμου οὐκ ἠπίσταντό με καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν
 25 “ εἰς ἐμέ, καὶ οἱ προφήται προεφήτενον τῇ Βάαλ” Ἡσαΐας
 δὲ πάλιν φησὶ “ Πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστὴ Σιών
 “ πλήρης κρίσεως; ἐν ἧ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ, νῦν

Hier.
xxiii. 1.

Ib. ii. 8.

Es. i. 21-
23.

2. πεφευγότων pro φευγόντων D. 3. πληθύν] πληγὴν Edd. 4. γὰρ
 assumptum ex B.D. πολέμῳ Edd. 9. ὄντος D. ἀπεκτ. τὸν
 τῶν ὄλων inv. ordine D. 10. ἀνοσίως accessit ex B.D. 14. γραμ-
 ματέας D. τοὺς om. D. Statim τοῖς assumptum ex B.D. 15. γερουσίας
 pro ἱερουργ. D. καὶ assumptum ex D. 16. νοητῶς D. ὄντως Edd.
 17. πολλάκις εἰς τὸ ἐκείνου inverso ordine D. 18. καὶ ἐνύσταξαν D.
 κατενύστ. Edd. 19. ἀμφιβάλλειν D. 21. ὁ οἱ D. ὅτι ὁ Edd.
 22. ἀπολλύντες B.D. ἀπολοῦντες Edd. νομῆς μου iid. 23. εἶπον D. (22. al.)
 24. νόμου] + μου D. (Alex. XI.) 25. ποιμένες pro προφήται (sic) D. τῇ B.
 τῷ D. Edd. (22. al.) 27. Haec πλήρης κρίσεως accesserunt ex B.D.

ε “ δὲ φονευταί. τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον, οἱ κάρηλοί
 “ σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι, οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι,
 “ κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀντα-
 “ πόδομα, ὄρφανοῖς οὐ κρίνοντας καὶ κρίσει χήρας οὐ
 “ προσέχοντες.”

5

19 Οὐκ ἐστὶν ἴασις τῇ συντριβῇ σου, ἐφλέγμανεν ἡ πληγὴ σου.

515 A. a Ὅταν τι συμβαίῃ τῶν ἀπευκτῶν παθεῖν, εἰ μὲν ἴοι τοῦτο
 μεμετρημένως, καὶ οὐχὶ δὴ πάντως πέρα τοῦ καθήκοντος,
 ἐλπίς ὑπεστὶν ἀγαθὴ τοῖς τῷ παθεῖν ὑπεννηγεμένοις, ὅτι καὶ
 ἀνασφῆλαι δυνήσονται καθάπερ ἐξ ἀρρώστιας ἐπὶ τὸ δύνα- 10
 σθαι διαβιοῦν εὐσθενῶς καὶ ὅτι μετοιχήσονται πρὸς εὐήμε-
 ρίαν, ἀνευγκόντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων ἐπὶ τὸ ἄμεινον.
 ἐπειδὰν δὲ εἰς λῆξιν αὐτοῖς ἀθλιότητος προήκοι τὰ πράγματα,
 b τότε δὴ πάντως δυσδιάφυκτος ἡ συμφορὰ, μᾶλλον δὲ καὶ
 παντελῶς ἀνεξίτητος. τοῦτο παθούσῃ τῇ Νινευὶ, φησὶν ὅτι 15
 καὶ συνετρίβη καὶ ἀπόλωλε, καὶ τῆς τοῦ δύνασθαι θεραπείας
 τυχεῖν συνανηρημένης ἐλπίδος καὶ οἰονεῖπως ἀθλίως κατα-
 φλεγμαίνοντος τοῦ κακοῦ καὶ τὴν ἐσχάτην ἐφ’ ἑαυτῇ
 ζητοῦντος τομῆν.

Ὅτι δὲ καὶ ἐν τούτοις γέγονεν ἡ κυριοκτόνος Ἱερουσαλήμ, 20
 ἀτρεκέες εἶπειν. πολλάκις μὲν γὰρ ἐπλήττετο, καταθεόντων
 αὐτῆς τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ’ ἠκολούθουν αἱ θεραπείαι, κατοικτεί-
 c ροντος Θεοῦ καὶ οἶον καταμαλάσσοντος τὴν συμβάσαν
 αὐτοῖς πληγῆν. ἐπειδὴ δὲ πεπαρωνήκασιν εἰς τὸν τῶν ὄλων
 Δεσπότην, συνετρίβη καὶ πεπτῶκε καὶ οὐκ ἦν ἴασις, κατὰ 25
 τὴν τοῦ Προφήτου φωνῆν, ἀμάλακτος δὲ καὶ ἡ τῶν
 συμβεβηκότων αὐτοῖς ἀπομεμένηκε φλεγμονή. τοιγάρτοι

1. ὑμῶν] + ἐστὶν D. 2. ἀπειθοῦσι] ἀπειθείς Edd. 7. ὅταν τι] Πάντα
 iid. συμβαίῃ B. invito D. συμβ. post ἀπευκτῶν transp. D. 8. καθή-
 κοντος] + λόγου D. 13. ἐπὶ δὲ D. αὐτοῖς om. D. Statim ἀθλιοτάτην
 Edd. 15. ἀνεξίτητος παντελῶς inverso ordine D. παθούσῃ τῇ] παθούσης
 τῆς Edd. 16. καὶ primum om. D. καὶ secundum] + ὅτι Edd. invito D.
 20. καὶ om. D. Statim γέγ. ἐν τούτοις inverso ordine D. 21. γὰρ as-
 sumptum ex B.D. ἐπλήττετο et πολλάκις inter se transp. D. 22. αὐτῆς]
 αὐτὴν Edd. 24. αὐτοῖς] αὐτῇ iid. 26. τε pro δὲ D.

καὶ ἔφασκον οἱ μακάριοι προφήται, τῇ Βαβυλωνίων αὐ-
 τὴν παρεικάζοντες “ Ἰατρεύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα, καὶ οὐκ
 “ ἰάθη· ἐγκαταλίπομεν ἕκαστος αὐτὴν, καὶ ἀπέλλομεν εἰς
 “ τὴν γῆν αὐτοῦ, ὅτι ἤγγικεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρίμα αὐτῆς,
 5 “ καὶ ἐξῆρεν ἕως τῶν ἀστρων.” εἰς οὐρανὸν δὲ τὸ κρίμα δ
 καὶ ὑψοῦ τὸ πλημμέλημα. πεπαρφονήκασι γὰρ, ὡς ἔφη,
 οὐκ εἰς ἓνα τῶν ἁγίων ἀπλῶς, ἀλλ’ εἰς τὸν τῶν ἁγίων
 Δεσπότην.

Hier.
xxviii. 9.

Πάντες οἱ ἀκούσαντες τὴν ἀγγελίαν σου, χαρίζονται καὶ κροτή-
 10 σουσι χεῖρας ἐπὶ σέ· διότι ἐπὶ τίνα οὐκ ἐπίβληεν ἡ κακία σου
 διὰ παντός;

Ψῆφος ὅτι δικαία γέγονε παρὰ Θεοῦ, τὴν Βαβυλωνίων
 ἀρχὴν καταστρέφουσα, καταμαρτυρήσει λαμπρῶς τὸ ἐπι-
 στυγνάζειν αὐτῇ παντελῶς οὐδένα· κρετεῖν δὲ μᾶλλον καὶ
 15 ἐπιγάνυσθαι καὶ καταμειδιᾶν κειμένης, διάτοι τὸ ἀφορήτους
 συμφοράς ὑπενεγκεῖν καὶ πλεονεξίας, καὶ τῶν ὅτι μάλιστα
 καταλυπεῖν εἰωθότων εἰς πείραν ἐλθεῖν. καὶ γὰρ ἦν ἅπασι
 φορτικὴ καὶ δύσοιστος, πέμπουσα καὶ τοῖς εἰς μακρὰν τῆς
 ἐνουσήσας αὐτῇ δυστροπίας τὴν αἴσθησιν.

20 Φαίην δ’ αὖν, ὅτι καὶ ὁ τῆς ἀμαρτίας εὐρετῆς, τουτέστιν α 518 A.
 ὁ σατανᾶς, ὁ τῆς ἑαυτοῦ δυστροπίας τε λίνου κατευρύνων
 πανταχῇ, καὶ σαγηνεύσας εἰς πλάνησιν τὴν ὑπ’ οὐρανὸν,
 καὶ τοῖς τῆς ἀπωλείας ἐγκαταδήσας βρόχοις, ἀκούσειεν αὖ
 εἰκότως, καθηρημένος ὑπὸ Χριστοῦ, καὶ τῆς καθ’ ἡμῶν
 25 τυραννίδος ἀπεληλαμένος Πάντες οἱ ἀκούσαντες τὴν ἀγγελίαν
 σου χαρίζονται καὶ κροτήσουσι χεῖρας ἐπὶ σέ, διότι ἐπὶ τίνα
 οὐκ ἐπῆλθεν ἡ κακία σου διὰ παντός;

1. καὶ om. D. 3. ἐγκατελίπομεν—[ἕκαστος post ἀπ. transp. D.] ἀπῆλ-
 θομεν B. D. ἐγκαταλίπομεν—ἀπέλλομεν (ἀπῆλθωμεν Pont.) Edd. 4. γῆν D.
 ὁδὸν Edd. 5. καὶ assumptum ex D. 6. ὑψοῦ] ὑψος iud. 9. σου
 om. D. 10. τίνας D. ἦλθεν B. (153, 240.) 12. ὅτι δικαία γέγονεν ἢ
 ψῆφος pro ψῆφος—γέγονε D. 15. κειμένης D. κειμένη Edd. 16. ὑπεν.
 συμφ. inverso ordine D. 18. φορτικῇ] φορτικὸς Edd. 20. ὁ et του-
 τέστιν om. D. 21. αὐτοῦ pro ἑαυτοῦ D. 22. πανταχῇ D. πανταχοῦ Edd.
 23. τῆς om. Aub. 25. πάντες] + δὲ B. 26. σου et τίνα habet D.
 27. ἐπῆλθεν D. ἦλθεν Edd.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΚΥΡΙΛΛΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΑΜΒΑΚΟΥΜ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

α ΔΙΕΣΚΕΥΑΣΤΑΙ μὲν ἡμῖν εὖ μάλα σοφῶς καὶ εὖ- 5
 τέχνως καὶ τῆς προκειμένης προφητείας ὁ τρόπος, ἔμπλεω
 γεμὴν αὐτὸν οἰκονομίας ἀγιοπρεποῦς εὐρήσομεν· πρέπει γὰρ
 αὐτοῖς τοῖς ἀγίοις ἐπιφωνεῖν τε καὶ λέγειν “Οὐχ ὑμεῖς ἐστε
 “ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν
 “ ἐν ὑμῖν.” δεῖ δὲ δὴ τοῖς ἐθέλουσι νοεῖν ἀγχινοίας οὐ μικρᾶς· 10
 β ἐπεὶ τοι τῆς προφητείας τὸν σκοπὸν διττὴν ἐν ἑαυτῷ τὴν
 θεωρίαν ὠδίνοντα κατίδοι τις ἂν, πνευματικὴν τε ἅμα καὶ
 ἱστορικὴν· προαφηγησόμεαι δὲ χρησίμως, καὶ ὡς ἐν βραχεῖ
 συνενεγκῶν, τῆς προφητείας τὰ μέρη, καὶ ἐφ’ ὅτῳ γέγονεν
 ἐρῶ. ἴοι γὰρ ἂν οὕτω τοῖς ἐντευξομένοις δι’ εὐμαρείας ὁ 15
 νοῦς, καὶ οὐδὲν εὐρήσει τὸ ἄναντες. ἀσχάλλοντος τοίνυν

S. Matth.
x. 20.

Codices B. D. 1-3. Sic B. τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Κυρίλλου ἐρμηνεία εἰς τὸν Προφή-
 την Ἀμβακούμ D. τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας
 ἐξήγησις ὑπομνηματικὴ εἰς τὸν Προφήτην Ἀμβακούμ Edd. 4. Sic B.
 5. σοφῶς] σαφῶς D. Edd. 7. οἰκονόμον ἀγιοπρεπῶς Edd. 9. ὑμῶν] +
 Θεοῦ D. 10. δὴ assumptum ex D. 15. ἴοι] εἴη iid. ἂν om. D.

τοῦ Ἰσραὴλ οὐ μετρίως ἐπὶ τοῖς διὰ τῶν προφητῶν προ-
 απηγγελμένοις· ἦδον γὰρ ἦδον, ὡς ἔσται κατὰ καιροῦς
 αἰχμάλωτος, πεσεῖται δὲ καὶ εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ὑπὸ
 ζυγὰ κείσεται τῆς ἀσυνήθους δουλείας· πειράται δὲ διδάσκειν a 518 A.

5 ὁ μακάριος οὗτος Ἀμβακοῦμ, ὅτι ψήφῳ δικαίᾳ τοῦ πάντων
 κρατοῦντος Θεοῦ κατὰ καιροῦς αὐτοῖς τὰ τοιαῦδε συμβήσεται,
 καὶ ἐπ' αἰτίαῖς εὐλόγοις. ἐκτετιμηκότες γὰρ αὐτοὶ τὴν ἔξω
 νόμου καὶ ἐκτοπωτάτην ζῶην, καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν
 κατεψευσμένων ἀπονευεγκότες, οὐ διαλελοίπασιν ἐφ' ἑαυτοῖς
 10 παραθήγοντες τὸν ἀκήρατον νοῦν, μέχρῃς ἂν αὐτοῖς εἰς τοῦτο
 λοιπὸν ἀθλιότητος κατέβη τὰ πράγματα. καὶ τοῦτο καθί-
 στησιν ἐναργές, τῶν ἀνοσίως βιοῦν ἡρημένων ποιούμενος b
 τὴν κατάρρησιν, καὶ τῆς ὅλης προφητείας προεισβολὴν ὥσ-
 περ τινὰ καὶ ὑπόθεσιν τὸ χρῆμα τιθεῖς, εἶτα Θεὸν εἰσκεκο-
 15 μικῶς ἀπειλοῦντα τοῖς καταφρονηταῖς τῶν Βαβυλωνίων τὴν
 ἔφοδον. ἐπειδὴ δὲ ἐχρῆν αὐτὸν οὐχὶ μόνων τῶν σκυθρωπῶν
 καὶ τῶν ὅτι μάλιστα καταλυπεῖν εἰωθότων προαγορευτὴν
 ἀναφαίνεσθαι, καὶ εἰς μέσον ἦκειν, καὶ τὰ πάντων αἰσχιστα
 τῶν κακῶν ὡς ἔσται κατὰ καιροῦς αὐτοῖς προαναφωνεῖν,
 20 ἀλλά τι καὶ τῶν τελούντων εἰς ἄκεσιν προαφηγεῖσθαι χρη-
 σίμως, καὶ τὰ δι' ὧν εἰκὸς ἦν ἀναπνεύσειν τοὺς πεπονθότας c
 προαναφθέγγεσθαι· κατακέκραγε καὶ αὐτῆς τῆς τῶν Βαβυ-
 λωνίων ὀμότητος, καὶ καταφρονητὰς ὀνομάζει τοὺς καὶ αὐτὸν
 τὸν θεῖον κατεμπρήσαντας ναὸν, καὶ τὴν ἀγίαν δὲ πόλιν
 25 πεπορθηκότας, καὶ σκευῶν τῶν ἱερῶν ἀφειδήσαντας. “Εἰς
 “ τί γὰρ, φησὶν, ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας, παρασιω-
 “ πῆση ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον ;” εἶτα προστέ-

Infra
 i. 13.

1. οὐ μετρίως τοῦ Ἰσραὴλ *inverso ordine* D. τῶν *om.* D. 2. ἦδει γὰρ
 ἦδει *Edd.* 3. καὶ πεσεῖται *pro* πεσεῖται δὲ καὶ *iid.* 4. δὴ *et* οὗτος
assumpta ex D. 5. Ἀββακοῦμ D. παντοκράτορος D. 7. αὐτοὶ
post νόμου *transp.* D. 8. πρὸς] εἰς D. 9. κατεψεγγμένων *iid.*
παραθήγοντες ἐπὶ σφίσιμ αὐτοῖς pro ἐφ' ἑαυτ. π. D. 16. μόνον D. *Aub.*
 18. καὶ εἰς μέσον ἦκειν *om.* B. *Statim* καὶ *om.* D. 21. ἦν εἰκὸς D.
 22. κατακέκραγε B.D. κατακεκράγει *Edd.* ἀνακέκραγε *b.* τῶν *om.* D. 24. κατ-
 εμπρήσαντας ναὸν *hoc ordine* D. *b.* δὲ *assumptum ex* B.D. 25. ἀφειδήσαντας
 τῶν *i.* D. 26. ἐπιβλέπειν (*sic*) D. 27. τὸν ἀσεβῆ τὸν D.

θεικε καὶ μάλα σαφῶς καὶ αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος τὴν ἄλωσιν, καὶ τῶν πεπουθότων τὴν ἀσυνήθη δουλείαν τὴν διὰ Κύρου d κατὰ καιροὺς ἐκλύτρωσιν. ἀπὸ δέ γε τῆς μερικῆς λυτρώσεως μέτεισιν ὁ λόγος εὐφυῶς ἐπὶ τὴν καθόλου καὶ γενικωτάτην, τουτέστι, τὴν διὰ Χριστοῦ γεγεννημένην ἅπασιν τοῖς διὰ 5 πίστεως ἐκκληλυτρωμένοις, καὶ τὸν τῆς ἀμαρτίας ζυγὸν ἀποτιθεμένοις, καὶ πικρὸν καὶ ἀνήμερον ἀποφυγοῦσι δεσπότην, τὸν σατανᾶν. ἔχεις ἐν τούτοις τῆς ὅλης ἡμῖν προφητείας ὡς ἐν βραχέσι συνειλεγμένον τὸν σκοπὸν· ἐροῦμεν δέ, ἀνὰ μέρος ἕκαστα διαλαμβάνοντες ὡς ἔνι. 10

e

Κεφ. α'.

Τὸ λῆμμα ὃ εἶδεν Ἀμβρακοῦμ ὁ Προφήτης.

Λῆμμα φησιν ἐν τούτοις τὴν τῆς ὀράσεως, ἣτοι τῆς προγνώσεως λῆψιν, ἣν ἂν τις ἔλοι, διδόντος Θεοῦ· αὐτὸς γὰρ ὀράσεις κατὰ τὸ γεγραμμένον ἐπλήθυνε, καὶ αὐτὸς λελάληκε πρὸς προφήτας, προαναφαίνων αὐτοῖς διὰ τοῦ Ἁγίου 15 519 A. a Πνεύματος τὰ ἐσόμενα, καὶ ὡς ἤδη παρόντα μονονουχὶ καὶ ἐν ὄψει τιθεῖς. ὅτι δὲ οὐ τὰ ἀπὸ τῆς σφῶν καρδίας λαλεῖν ἐγνώκασι, διαπορθμεύουσι δὲ μᾶλλον εἰς ἡμᾶς τοὺς παρὰ Θεοῦ λόγους, προαναπέθει σαφῶς, Προφήτην ἑαυτὸν ὀνομάσας καὶ τῆς εἰς τοῦτο χάριτος ἀποφαίνων ἔμπλεω. 20

Hos. xii. 10.

Hier. xxiii. 16.

2 Ἔως τίνοσ, Κύριε, κεκράξομαι, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ; βοήσομαι πρὸς σὲ ἄδικούμενος, καὶ οὐ σώσεις;

b Σκήπτεται μὲν ὁ Προφήτης τὸ τοῦ πλεονεκτουμένου πρόσ-

1. καὶ μάλα σαφῶς assumpta ex D. τῆς deest in Edd. 2. συνήθη (sic) D. δουλείαν] + καὶ B. 3. γε om. D. b. 4. εὐφυῶς accessit ex B. D. b. 5. πᾶσι D. 6. ἀποθεμένοις ζυγὸν D. 8. ἡμῖν om. D. 9. βράχει συνειλημμένον D. 10. διαλαμβάνοντες ἕκαστα D. 11. Ἀμβρακοῦμ semper D. 12. ἣτοι] + τὴν Edd. invito D. 13. προγνώσεως] προφητείας D. ἔλοι B. Edd. ἔλοιτο D. b. 14. ἐπλήθ. ante κατὰ tr. D. 15. πρὸς] + τοὺς b. 16. μονονουχὶ om. D. 17. σφῶν καρδίας] καρδίας αὐτοῦ Edd. 18. ἔγνωκε, διαπορθμεύσει iid. 20. ἔμπλεων iid. 21. Κύριε om. D. sed cf. infra. οὐκ D. cf. infra et in Es. 95 a. οὐ μὴ Edd. (A. V. &c.) 23. Σκέπτεται Edd.

ωπον, καὶ ὑπομένοντος δύσοιστον τὴν ἐκ τῶν ἀδικεῖν εἰω-
 θότων ὕβριν τε καὶ παροιμίαν· εὐτέχνως δὲ λίαν ἐπιμαρτυρεῖ
 τῷ Θεῷ τὴν ἐπέκεινα λόγου φιλανθρωπίαν. ἀποφαίνει μὲν
 γὰρ ἀνεξικακοῦντα λίαν, καίτοι μισεῖν εἰωθότα τοὺς πονηροὺς.
 5 ὅτι δὲ οὐκ εὐθὺς τοῖς πταίουσιν ἐπάγει τὰς δίκας, δέδειχεν
 ἐναργῶς, εἰς τοῦτο σιωπῆς καὶ μακροθυμίας ἀφικέσθαι λέ-
 γων, ὡς δεῖσθαι λοιπὸν καὶ καταβοῆς, ὡς φορητὴν μὲν
 οὐκέτι ποιουμένων τινῶν τὴν καθ' ἑτέρων πλεονεξίαν, ἀχά-
 λινον δὲ ὡσπερ ἐπαφιέντων τοῖς ἀσθενεστέροις τὴν ὕβριν.
 10 δι' ὧν γὰρ καταβοῆ ἀνεξικακοῦντος Θεοῦ, διὰ τούτων αὐτῶν
 ἐπιμαρτυρεῖ τῷ Θεῷ τὸ πέρα μέτρον φιλάνθρωπον. μέχρι
 γὰρ τίνος φησὶ Κύριε κεκραῖζομαι καὶ οὐκ εἰσακούσῃ; βεῖσησομαι
 πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσεις; καίτοι πλείστας τε ὄσας
 καὶ πικρὰς τοῖς ἐθέλουσι παρανομεῖν ἀπειλῶν τὰς δίκας.

15 ἵνα τί μοι ἔδειξας κόπους καὶ πόνους ἐπιβλέπειν, ταλαιπωρίαν 3
 καὶ ἀσέβειαν; d

Τῶν ἁγίων τὸ μισοπόνηρον κἀντεῦθεν ἂν μάθοις· ἰδίους
 γὰρ τοὺς ἐτέρων ὀνομάζουσι πόνους. ταύτητοι καὶ ὁ σοφώ-
 τατός φησι Παῦλος “Τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς
 20 “σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;” προστέταχε δὲ
 καὶ ἡμῖν αὐτοῖς “κλαίειν μετὰ κλαίωντων,” τὸ συμπαθὲς καὶ
 φιλάλληλον ἀγιοπρεπὲς ὅτι μάλιστα δεικνύς· Θεὸν δὲ φησιν
 αὐτῷ δεῖξαι κόπους τε καὶ πένους· δῆλον δὲ ὅτι τῶν παρα-
 νομουμένων· ἀσέβειαν δὲ τῶν ἀδικεῖν εἰωθότων, οὐχ ὡς αὐ-
 25 τὸν αὐτῷ κατεσκευακότα τὸ παθεῖν, ἀλλ' ὡς τοῖς δεδρακόσι

2 Cor.
xi. 29.

Rom.
xii. 15.

1. δύσοιστον ὑπομένουτος D. 2. τε assumptum ex D. 3. μὲν
 assumptum ex D. 7. ὡς φορητὴν D. οἰστὴν Edd. 10. γὰρ] + ὁ
 προφήτης D. ἀνεξικακοῦντος καταβοῆ in verso ordine D. Θεοῦ et αὐτῶν om. D.
 11. μέτρον D. λόγον B. μέτρον Edd. 12. φησὶ τίνος inv. ord. B.
 Κύριε assumptum ex D. 14. παρανομεῖν ἐθέλουσι D. 18. ὀνο-
 μάζουσι πόνους hoc ordine D. φησὶ καὶ π. ὁ σοφώτατος in verso ordine Edd.
 invito D. 21. καὶ prius om. D. 23. τε om. D. δ' D.
 παρανομουμένων D. Edd. ἀδικουμένων B. 25. αὐτῷ κατεσκ. D. αὐτοῖς
 κατεσκ. B. κατ. αὐτῷ Edd.

Jon.
iv. 3.520 A. a
Phil. i.
23.

μακροθυμήσαντα καὶ ἐν μακροῖς οὕτω χρόνοις, ἤγουν ὡς ἀπαλλάξαι μὲν τοῦ βίου δυνάμενον, ἵνα μὴ γένηται τῶν οὕτως ἐκτοπωτάτων καὶ θεατῆς. ἔθος δὲ τοῖς ἀγίοις ἐν ταῖς οὕτω πικραῖς ὀλιγοψυχίαις τὸ ἀναλῦσαι ζητεῖν, καθάπερ ἀμέλει καὶ ὁ μακάριος Ἰωάνης “Καὶ νῦν Κύριε λάβε, φησὶ, 5
“τὴν ψυχὴν μου ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι καλὸν τὸ ἀποθανεῖν με ἢ
“ζῆν.” γράφει δὲ καὶ ὁ σοφώτατος Παῦλος ὅτι “Κρείττον
“τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι.” πόνων γὰρ ἀπόθεσις τοῖς ἀγίοις ἐθέλουσι ζῆν, τὸ ἀπαλλάττεσθαι λοιπὸν τῶν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ πραγμάτων, καὶ οἶον δεινῆς ἀνεῖσθαι τῆς 10
ἐνθάδε φροντίδος.

4 Ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτὴς λαμβάνει διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα, ὅτι ὁ
b ἀσεβὴς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον, ἕνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον. 15

Deut. i.
17.

“Ὅτι μὴδὲν ἴδιον αὐτῷ τὸ μικροψυχεῖν ἀναπεῖθον, ἀλύει δὲ μᾶλλον ὡς ἅγιός τε καὶ φιλοδίκαιος τῆς θείας ἐντολῆς ἀλογοῦντας βλέπων, οὐχὶ τοὺς τυχόντας ἀπλῶς, ἀλλὰ τοὺς ταῖς ἀνωτάταις τιμαῖς ἐκλελαμπρυσμένους, καὶ λαῶν προ- :
εστηκότας, καὶ εἰς τὸ τῶν δικαζόντων ἀξίωμα τεταγμένους 20
c δείκνυσιν ἐναργῶς, τὰς εἰς ὀρθότητα ψήφους παραλελύσθαι λέγων, καίτοι τοῦ νόμου σαφῶς διηγορευκότος “Οὐ λήψῃ
“πρόσωπον ἐν κρίσει ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστὶ.” μέγα δὴ οὖν τὸ κρίνειν ἐστὶ, καὶ τῆς θείας ὑπεροχῆς τε καὶ δόξης :
μμητῆς ἂν γένοιτο σοφὸς ὁ ἀδέκαστος δικαστῆς, καὶ τὴν 25

1. Haec καὶ ἐν μακροῖς οὕτω χρόνοις accesserunt ex B.D. 3. οὕτως Edd. καὶ om. B. 5. ἀμέλει om. D. φησὶ λάβε inverso ordine D. Edd. 7. κρείττον] καλὸν D. 9. ἐθέλουσι ζῆν ἀγίως inv. ordine D. 12. ἐξ-ενάντιον D. 13. ὁ assumptum ex B.D. (Alex. XII suprascr.) 17. τε om. D. φιλοδίκαιός τε Edd. 19. ἀνω D. 20. δικαζόντων D. δοκιμαζόντων B. Edd. 21. ἐναργῶς] σαφῶς Edd. 23. τοῦ Θεοῦ ἡ κρίσις D. 25. σοφὸς ὁ] ὁ σοφὸς καὶ D.

ψῆφον τοῦ δικαίου παρευθύνει οὐκ ἀνεχόμενος· ὕβριστῆς δὲ
λίαν, καὶ κατ' αὐτῶν ἔρχεται τῶν θείων ἀξιωμαίων ὁ δωρο-
δόκος, ἅτε δὴ τὸ κάλλος τῆς ἀληθείας παρασημαίνων, καὶ
διαστρέφει μὲν τὰ ὀρθὰ μεμελετηκῶς, λέγων δὲ “ τὸ πονηρὸν

E. v. 20.

5 “ καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν, καὶ τὸ μὲν σκότος εἰς φῶς, δ
“ τὸ δὲ φῶς εἰς σκότος” ἀνοσίως καταλογιζόμενος. ἀπο-
φαίνει δὴ οὖν ὁ Προφήτης, ὡς ἐν μιᾷ δὴ ταύτῃ τῇ παναρίστη
καὶ λίαν εὐκλεεστάτῃ ἐντολῇ ὅλον πεπατημένον τὸν νόμον
εὐθύς. ὁ γάρ τοι περὶ τὸ κράτιστον τοῦ πρόποντος διημαρ-
10 τικῶς, πῶς ἂν γένοιτο περὶ τὸ μείζον ἀσφαλῆς; εἰαυτὸν δὲ
τῆς πλεονεξίας ὁ Προφήτης εἰσκεκόμικε μάρτυρά τε καὶ θεα-
τήν. ἐπειδὴ δὲ τὸ κρίνειν φησὶν ὀρθῶς παρεώραται, ταύ-
τητοι καὶ ὁ νόμος ἀσθενεῖ, καὶ ἡ τῶν κριμάτων ὀρθότης οὐ
διεξάγεται κατὰ τό σοι δοκοῦν τῷ Δεσπότῃ, καταδυναστεύει
15 δὲ καὶ ὁ ἀσεβῆς τὸν δίκαιον. ἔγκλημα δὲ τοῦτο τῇ τῶν
Ἰουδαίων Συναγωγῇ, καὶ διὰ φωνῆς ἐτέρων προφητῶν ἐπ-
ενήνεγκται παρὰ Θεοῦ. ἔφη γὰρ ὅτι “ Οἱ ἠγούμενοι αὐτῆς
“ μετὰ δώρων ἔκρινον” καὶ πρὸς αὐτὴν δὲ πάλιν διὰ φω-
νῆς Ἡσαΐου “ Τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον, οἱ κάπηλοί σου
20 “ μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι, οἱ ἄρχοντές σου ἀπειθοῦσι,
“ κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα, διώκοντες ἀνταπό-
“ δομα, ὀρφανοῖς οὐ κρίνουντες, καὶ κρίσει χήρας οὐ προσ- a 521 A.
“ ἔχοντες.” ἔοικε δὲ καὶ νῦν ὁ Προφήτης Ἀμβρακοῦμ ἐκεῖνο
βούλεσθαι πληροῦν, τὸ ἐν βιβλίῳ παροιμιῶν “ Ἄ εἶδον οἱ
25 “ ὀφθαλμοὶ σου, λέγε” προσαποδείκνυσι δὲ λοιπὸν ὅτι καὶ
εὐλογωτάτην τῆς ἐνούσης Θεῷ γαληνότητος ἐποίησατο τὴν
καταβολὴν, ἀνεξικακούντος μὲν οὕτως ὡς ἂν αὐτῷ πρόποι·

Mich.
iii. 11.Es. i.
22, 23.Prov.
xxv. 7.

1. τοῦ δικαίου ψῆφον inv. ordine D. εὐθύνειν D. 3. κάλλος post παρασημ.
transp. D. 5, 6. καὶ τὸ μὲν—καταλογιζόμενος om. B. 8. εὐκλ. λίαν et
πεπατ. ὅλον et εὐθύς τὸν νόμον inv. ord. D. 9. διημαρτ. τοῦ πρόποντος inv.
ordine D. 10. μείζον B. D. μείον Edd. 11, 12. τε μάρτυρα et ὀρθῶς
παρεώρατο φησιν D. 13. ὁ assumptum ex B. 16. ἐπενήνεγκται D.
ἐπενήνεγκται Edd. 17. παρὰ] + τοῦ iid. 21. ἀνταποδόματα B. 24. πλη-
ροῦν D. Edd. δηλοῦν B. 25. δὲ λοιπὸν ὅτι] λοιπὸν Edd. λοιπὸν post εὐλογ.
tr. D. 26. εὐλογωτάτην B. ἀλογῶ^σ D. ἀλογωτάτης iid. τῆς deest in Edd.
ἐποίησε D. 27. καταβολὴν Aubertus.

Θεὸς γὰρ ἐστὶν ἀγαθός· πλὴν ὅσον ἤκειν εἰς νοῦν τὸν ἀνθρώ-
 1) πινον καὶ πέρα μέτρον παντὸς ποιουμένου τὸ ἀνεξίκακον.

Ἐκβέβηκε δὲ καὶ ἐπὶ Χριστῷ τὸ κῆριμα διεστραμμένον, καὶ
 διεσκέδασται ὁ νόμος. ὃν γὰρ ἦν ἄμεινον καταγεραίρειν ὡς
 Θεόν, καὶ διὰ τοῦτο θαυματουργόν, συκκφαντοῦντες οὐ δια- 5
 λελοίπασιν οἱ τῶν Ἰουδαίων καθηγηταί, καὶ ταῖς σφῶν αὐ-
 τῶν ἀθυροστομίαις πάντα σείοντες κάλων, οὐδὲν τῶν ἀτόπων
 ἐστὶν, ὃ μὴ κατειπεῖν αὐτοῦ τετολμήκασιν· ὡς ποτε μὲν ἐν
 Βεελζεβούλ αὐτὸν ἐκβάλλειν οἶεσθαι τὰ δαιμόνια, ποτὲ δὲ
 καὶ φιλοπότην καλεῖν καὶ δαιμονῶντα. εἶτα δέον Σωτήρᾳ 10
 2) τε καὶ Λυτρωτῆν τῶν ὅλων αὐτὸν ὀνομάζειν, ἀπεκτόνασιν
 ἀνοσίως, διάστροφον τὴν ψῆφον ἐπ' αὐτῷ ἐξευεγκόντες οἱ
 δείλαιοι, καίτοι τοῦ νόμου διηγορευκότος σαφῶς “ Ἀθῶν
 “ καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς.” ἐπητιᾶτο δὲ καὶ ἐτέρως αὐ-
 τοὺς ὁ Χριστὸς, ὡς ὀρθὰ καὶ δίκαια φρονεῖν οὐκ ἀνεχο- 15
 μένους, ἀλλὰ σιωπῶντας μὲν, καὶ τὸν τῆς διανοίας ὀφθαλμὸν
 οἰοῦναι καταμύοντας ἐφ' οἷς ἂν λέγοι Μωυσῆς, καίτοι τὸν
 ἐπὶ σαββάτῳ παραλύων νόμον· ἐπιθρῶσκοντας δὲ, καὶ μάλα
 3) πικρῶς, ἐφ' οἷς ἂν αὐτὸς ἐργάσαιτο τῶν θεοπρεπῶν ἐν
 4) σαββάτῳ· ἔφη γὰρ οὕτως “ Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες 20
 “ θαυμάζετε. διὰ τοῦτο Μωυσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περι-
 “ τομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωυσέως ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῶν
 “ πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ
 “ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ
 “ ὁ νόμος Μωυσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ἄνθρωπον ὅλον ὑγιᾶ 25
 “ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ' ὕψιν, ἀλλὰ τὴν
 5) “ δικαίαν κρίσιν κρίνετε.”

S. Luc.
 xi. 18;
 vii. 34.

Exod.
 xxiii. 7.

S. Joan.
 vii. 21-
 24.

1. ἤκει Edd. τὸν om. D.

διὰ τοῦτο θαυμ. om. D.
 inverso ordine D.

10. καλεῖν καὶ δαιμονῶντα hoc ordine D. δαιμονῶντα Edd.
 ὀνομ. αὐτὸν D.

14. ἀποκτενεῖτε D.

παραλύοντα D. ἐπιθρῶσκόντων Edd.

ordine D. τι add. Edd. invito D.

24. ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει D.

25. ἄν-
 ἄνθρωπον ὅλον hoc ordine B.D. ἐποίησα ὑγιᾶ inverso ordine D.

4. ὁ assumptum ex D.

6. αὐτῶν om. B.

8. αὐτοῦ accessit ex B.

αὐτὸν ἐν β. inverso ordine D.

12. ἐπ' αὐτῷ τὴν ψ. et σαφ. διηγ. inv. ord. D.

17. οἰοῦναι om. B.

19. ἐργάσαιτο αὐτὸς inverso

ordine D.

24. ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει D.

25. ἄν-
 ἄνθρωπον ὅλον hoc ordine B.D. ἐποίησα ὑγιᾶ inverso ordine D.

5. καὶ

7. ἐστὶ τῶν ἀτόπων

11. τε om. D.

12. ἐπ' αὐτῷ τὴν ψ. et σαφ. διηγ. inv. ord. D.

18. ἐπὶ] + τῷ D.

19. ἐργάσαιτο αὐτὸς inverso

ordine D.

24. ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει D.

25. ἄν-
 ἄνθρωπον ὅλον hoc ordine B.D. ἐποίησα ὑγιᾶ inverso ordine D.

Ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε, καὶ θαυμάσατε θαυμάσια 5
καὶ ἀφανίσθητε· διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις
ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται.

Κατακεκραγὸς τοῦ Προφήτου τῆς τῶν παρανόμων πλε-
5 ονεξίας, καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀνεξικακίας μονονουχὶ κατατιω-
μένου τὴν μέλλησιν· μισοπόνηρον γάρ τι χρῆμα ψυχὴ
δικαία καὶ φιλάρετος· τοῖς καταφρονεῖν εἰωθόσιν ὁ τῶν
ὄλων Θεὸς ἐπιφθέγγεται λοιπὸν ἰδεῖν τε καὶ ἐπιβλέψαι καὶ a 522 A.
θαύματος ἀξιοῦν τὰ ὅσαπερ ἂν θαυμάζεσθαι πρέποι. ταῦτα
10 δὲ ἦν τὰ οἰονεὶ πως ἐπρητημένα, καὶ ὅσον οὐδέπω μέλλοντα
συμβῆσεται, καὶ ἀπευκτὴν ἔχοντα τὴν προσβολὴν καὶ
κατεστυγημένην τὴν ἔφοδον, ἃ δὴ καὶ προαναθρεῖν αὐτοῖς
χρησίμως προστέταχεν, οὐκ ἀνικάνως ἔχοντα πρὸς γε τὸ
ἀφανίσαι δύνασθαι τοὺς ἐφ' οὓς ἂν ἴοντα φαίνοιτο· θαν-
15 μαστὰ δὲ ὅτι καὶ ἀδόκητα, καὶ παρ' ἐλπίδα καὶ δύσοιστα b
καὶ δι' ὑπερβολὴν δεινότητος καταπλήττειν οἶά τε, τάχα δέ
που καὶ ἀπιστούμενα. φιλεῖ γάρ πως αἰεὶ τὰ ἐν πολλῷ
μεγέθει τῶν κακῶν ἐγγὺς εἶναι λίαν τοῦ καὶ ἀπιστεῖσθαι
δεῖν, εἰ δὴ μάλιστα τοῖς οὐδαμόθεν παθεῖν ἡλπικόσιν ὀρῶτο
20 συμβαίνοντα. τίς γὰρ ἂν ᾤθη πώποτε τὸν ἠγαπημένον
Ἰσραὴλ, τὸν πρωτότοκον ἐν τέκνοις, δι' ὃν ἀπόλωλεν Αἴ-
γυπτος, ἔθνη τε μυρία πεπτώκασι, Χανααίων καὶ Ἀμορ-
ραίων, Εὐαίων καὶ Φερεζαίων καὶ Ἰεβουσαίων, καθικέσθαι
πρὸς τοῦτο ταλαιπωρίας, ὡς ἅπασαν μὲν αὐτοῖς ἐξαναστῆσαι
25 τὴν χώραν, ἀκλεᾶ δὲ αὐτοὺς καὶ δύσοιστον ἀνατλήναι δου- c
λείαν, ἐπ' ἀλλοδαπῆς ἀλητεύοντας μετὰ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου

1. θαυμάζετε Edd.

6. μέλλησιν D.

λοιπὸν transp. D.

μέλλοντα inverso ordine D.

Edd. ἀνόνητα pro ἂν ἴοντα Edd.

Edd. invito D.

22. καὶ Ἀμορραίων Εὐαίων καὶ Β, καὶ Ἰεβουσαίων (sic) καὶ Ἀμορραίων καὶ Edd. καὶ Ἀμ. καὶ D.

αὐτῶν Edd.

5. κατατιωμένου D. καὶ αἰτιωμένου B. Edd.

7. δικαίου B. invito D. ὁ τῶν ὄλων Θεὸς post

9. τὰ assumptum ex B. ἀξιοῦντα D.

13. γε om. D.

14. οὓς B. οἷς D.

17. τὰ assumptum ex D. ἐν] + τῷ

18. τοῦ] τὸ Edd.

20. πώποτε ᾤθη inv. ord. D.

24. πρὸς] εἰς b. αὐτοῖς B.D.b.

26. τοῦ assumptum ex B.D.

προσβολὰς, αἷς οὐκ ἀπόχρη πᾶς λόγος, εἰ δὴ βούλοιτό τις ἕκαστα διατρανοῦν; ἐμπρησμοί τε γὰρ γεγόνασι καὶ ἀνδροκτασίαι, καὶ γυναικῶν ἔλξεις, καὶ νηπίων εἰς γῆν προσηρήματα, καὶ ἡ φησὶν ὁ προφήτης Ἰερεμίας “Χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμόνων ἔψησαν τὰ παιδιά ἐαυτῶν.” πεπόρθηται δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἅγια, καὶ τῶν εἰς λῆξιν κακῶν ἠκόντων τοῖς ἐλοῦσιν ἀνεπιτήδευτον ἦν οὐδέν. ἄπιστα δὲ οὖν καὶ οἷον ἀπίθανα πρὸς ἐξήγησιν δι’ ὑπερβολὴν ὁμότητος τῆς τῶν δεδρακότων. ταύτητοί φησιν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἔργον ἐργάσασθαι ὃ οὐ μὴ πιστεύσωσιν, εἰ δὴ τις αὐτοῖς ἐκδιηγείται τυχόν. εἰπὼν δὲ τὸ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἐφῆκε νοεῖν, ὡς οὐ μακρὸς μεταξὺ διῆπνεύσει χρόνος· ἀλλ’ οἷον ἀγχίθυρος καὶ εὐθύς καὶ γείτων ὁ πόλεμος, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν ἢ δίκη.

c

6 Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ τοὺς Χαλδαίους τοὺς μαχητὰς τὸ ἔθνος τὸ ταχινὸν καὶ τὸ πικρὸν, τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς, τοῦ κατακληρονομῆσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ.

Τί τὸ ἀπιστούμενον, εἰ δὴ λαλοῖτο διήγημα, δέδειχεν εὐθύς. ἠπειλήσει γὰρ ἐπαφήσει αὐτοῖς τοὺς Βαβυλωνίους, τὸ μάχιμόν τε καὶ ἀγριώτατον γένος, καὶ τοῖς τῶν θηρίων ἀνημέροις κατ’ οὐδένα τρόπον εἰς ὁμότητα παραχωροῦν, καὶ ἐπ’ ἀκράτοις αἰὲς μανίαις κατεγνωσμένον· ταχινὸν δὲ ὠνόμασεν, ἵπποται γὰρ ὡς ἐπίπαν· πικρὸν δὲ ὅτι δριμὺ καὶ παγχάλεπον καὶ οὐκ ἀπάνουργον εἰς τὰ τακτικά, στρατηγεῖν δὲ ἄριστα μεμελετηκός. ῥώμη δὲ φρονήσει συνθέουσα πρὸς 25

523 A.

1. προσβολὰς B. συμφορὰς D. Edd.

γυναικῶν D. προσερείγματα iid.

(22. al.) αὐτῶν D. Edd. πεπόρθηται D.

ἠκόντων om. B.

αὐτὸ B. Neutrum habet b.

7. τοῖς ἐλοῦσιν post ἦν transp. D.

8. ἐκδιηγείται τυχόν. εἰπὼν δὲ τὸ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἐφῆκε νοεῖν, ὡς οὐ μακρὸς μεταξὺ διῆπνεύσει χρόνος· ἀλλ’ οἷον ἀγχίθυρος καὶ εὐθύς καὶ γείτων ὁ πόλεμος, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν ἢ δίκη.

9. ἀπιστάμενον B. ἀπιστούμενον D. Edd.

10. αὐτοῖς D. Edd.

11. ἐκδιηγόιτο D. τὸ om. B. b.

12. καὶ γείτων καὶ εὐθύς inv. ord. D.

13. καὶ ἐπ’ ἀκράτοις αἰὲς μανίαις κατεγνωσμένον· ταχινὸν δὲ ὠνόμασεν, ἵπποται γὰρ ὡς ἐπίπαν· πικρὸν δὲ ὅτι δριμὺ καὶ παγχάλεπον καὶ οὐκ ἀπάνουργον εἰς τὰ τακτικά, στρατηγεῖν δὲ ἄριστα μεμελετηκός.

14. ῥώμη δὲ φρονήσει συνθέουσα πρὸς 25

15. τοὺς μαχητὰς accesserunt ex B.D. (Alex. XII.)

16. τὸ ταχινὸν καὶ τὸ πικρὸν hoc ordine B.D. (Alex.) τὸ secundum om. D.

17. λαλοῖτο B.D. λαλῶν τὸ Edd.

18. λαλοῖτο B.D.

19. ὅτι D. καὶ Edd.

20. τὸ] + ἔθνος τὸ D.

21. καὶ prius] + γὰρ Edd.

22. παιδιά] τέκνα D. ἐαυτῶν B.

23. κακῶν ἠκόντων hoc ordine D.

24. τὸ τακτικὸν iid.

τὰς τοῦ πολέμου χρείας, ῥῶστα ἂν οἶμαί που κατορθώσει
 τὸ τοῖς πολεμοῦσι δοκοῦν, καὶ περιέσται ῥαδίως τῶν ἀν-
 ανίστασθαι προτεθυμημένων. ἐπειδὴ δὲ ἐν ἔθει ἦν τοῖς
 Βαβυλωνίοις οὔτε οἶκοι μένειν αἰεὶ, οὔτε μὴν σφισιν αὐτοῖς
 5 ἐπαμύνοντας τῶν ἐπιόντων αὐτοῖς ἀνακόπτειν ἐφόδους, κα-
 τευρύνεσθαι δὲ ὡσπερ τῆς γῆς ἀπάσης, καὶ καταδηοῦν τὰς
 ἐτέρων, καὶ κλῆρον αἰεὶ ποιεῖσθαι φιλεῖν τὰ κατ' οὐδένα
 τρόπον αὐτοῖς ἀρμόττοντα, φησὶν ἀναγκαίως τὸ ἔθνος τὸ
 πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακληρονομῆται
 10 σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ. φιλεῖ γὰρ, ὡς ἔφην, ταῖς τῶν ἄλλων
 χώραις ἐπιμαίνεσθαι, αἰεὶ τε τὴν ἑαυτοῦ κατευρύνειν ἀρχήν.

Πεπόνθασι δέ τι τοιοῦτον κυριοκτονήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι·
 καίτοι γὰρ ἐξὸν νέμεσθαι τὴν ἑαυτῶν ἀνειμένως, καταθλί-
 βοντος οὐδενός, δέδονται τοῖς κεκρατηκόσι, καὶ ὑπὸ δασμοῦς
 15 καὶ τέλη γεγόνασι, καὶ ὑπὸ σκῆπτρα τέθεινται τῶν αἰεὶ
 κατευρυνομένων καὶ νενικηκότων ἅπασαν τὴν ὑπ' οὐρανόν.
 ἀποσειόμενοι γὰρ αὐτοὶ τὸ ὑπὸ Χριστῷ βασιλεύεσθαι, διαρ-
 ρήδην ἔφασαν “ Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.”

S. Joan.
 xix. 15.

Ἴστέον δὲ ὅτι καὶ ἀνθρώπου ψυχὴ παρ' οὐδὲν τοὺς θεῖους εἰ
 20 ποιοῖτο νόμους, ὑπὸ τυράννοις πικροῖς ἔσται, τοῖς ἀκαθάρτοις
 δαίμοσι, καὶ δουλεύσει δυνάμεσι πονηραῖς, αἰεὶ διψῶσαις
 κληρονομεῖν τὰ οὐκ αὐτῶν σκηνώματα· Θεοῦ γὰρ ὁ ἀν-
 θρωπος· κατοικεῖ γὰρ ἐν ἀγίοις, καὶ ταῖς τῶν ὁσίων ψυχαῖς
 ἐναυλιζέται.

25 Φοβερὸς καὶ ἐπιφανὴς ἔστιν· ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ 7
 τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται.

Μέτεισιν ὁ λόγος ἐπὶ τὸν τοῦ ἔθνους ἡγούμενον, τουτέστιν,

1. που assumptum ex B.D. 3. ἦν ἐν ἔθει inverso ordine D. 4. μὴν
 om. D. 6. ἀπάσης τῆς γῆς inverso ordine D. 10. ἔθος pro
 ἔφην D. ταῖς assumptum ex B.D. 11. ἐπιμαίνεσθαι] ἐπικεῖσθαι Edd.
 ἀρχὴν κατευρ. inv. ord. D. 12. οἱ assumptum ex D. 15. σκῆπτρον D.
 16. πᾶσαν D. 17. τοι pro αὐτοῖ D. 18. ἔφησαν D.
 20. ποιοῖτο B. ποιεῖτο D. τιθεῖτο Edd. ἔσται πικροῖς inv. ord. D. 23. γὰρ D.
 γοῦν Edd. τῶν om. D. 25. ἔσται om. Edd. (153.)

ἐπὶ τὸν τῶν Βαβυλωνίων τύραννον, τάχα που Ναβουχοδο-
νόσορ, ὃς εἶλε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν θεῖον ναὸν
κατεμπρήσας, αἰχμάλωτον ἀπεκόμισεν εἰς τὰ ἑαυτοῦ τὸν
Ἰούδαν. αὐτὸν δὴ οὖν ἄρα φοβερὸν μὲν εἶναί φησι δι' ὠμό-
τητα καὶ τὸ ἀκρατές εἰς ὄργας καὶ τὸ ἀτίθασον εἰς φρένα 5
καὶ τὸ ἀπηχῆς εἰς δίκας, ἐπιφανῆ δὲ δὴ πάλιν, ὡς φιλότιμον
καὶ φιλόκομπον καὶ δόξης ἄπληστον ἐραστήν· ἀλαζόνες
γὰρ αἰεὶ τε καὶ φιλοδοξότατοι λίαν οἱ τῆς Βαβυλώνος βεβα-
σιλευκότες. ἐπειδὴ δὲ τῆς εἰς πᾶν ὀτιοῦν βουλήs, ναὶ μὴν
καὶ ἐγχειρημάτων ἦρχον αὐτοὶ, τὸ δοκοῦν εὖ ἔχειν ἀπλῶs 10

524 A. a τοῖς ὑπὸ χεῖρα ἀποπεραίνεσθαι δεῖν προστάττοντες, διὰ τοῦτό
φησιν Ἐξ αὐτοῦ τὸ κῆρμα αὐτοῦ ἔσται· τουτέστιν, αὐτοκε-
λεύστοις ὀρμαῖs ἴεται πρὸς τὸ κινοῦν, καὶ ἐκ πολλῆs ἄγαν
ὀφρῦος οὐκ ἂν τῆs ἐτέρων γνώμηs ἀνάσχοιτο, κἂν εἰ μὴ τι
τῶν ἐνδεχομένων γενέσθαι προστάξειεν. ὑπέροπτα γὰρ τὰ 15
Περσῶν βουλευμάτα. ἐπειδὴ δὲ ἔθος ἦν πάλιν αὐτοῖs προ-
καταμαντεύεσθαι τὰs μάχας, καὶ μάγῳ τέχνῃ προαναμανθά-
νειν πειρᾶσθαι τὸ ὅποι ποτ' ἂν ἐκτελευτήsη τὸ ἐν χερσίν,
b ἔφη πάλιν, ὅτι τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. λῆμμα
δὲ ὀνομάζει τὸ μάντευμα. οὐ γὰρ ἐξ ἐτέρων, φησίν, ἐθνῶν 20
ἢ χωρῶν μεταπέμψεται τοὺs εἰδότας τὴν μαντικὴν· ἔχει δὲ
μᾶλλον συμβιοτεύοντας, ψευδομένους μὲν αἰεὶ καὶ τῶν ἀλη-
θῶν εἰδότας οὐδὲν, πλὴν αἰεὶ πῶs κατερεθίζοντας καὶ ὅτι
νικήsει προαναφωνεῖν εἰωθότας. ἐσεμνύετο δὲ καὶ λίαν ἐπὶ
τούτῳ ἢ Βαβυλωνίων ἀρχή. καὶ γοῦν ὁ Βαλὰκ ὁ Μωαβιτῶν 25

1. Assumpta ἐπὶ ex D. τῶν ex B.

v. inv. ord. D.

ex B.D.

καὶ φιλόκ. om. Migne.

καὶ Edd.

10. ἔγχει ῥημάτων (sic) iid.

post δεῖν transp. D. τοὺs pro τοῖs Edd.

πράττοντες D.

11. τοῖs ὑπὸ χεῖρα

17. μάγων b.

21. μαντικὴν· ἔχει B.D. b.

25. τούτοις D. Βαλαὰκ D.

3. τὰ D. τὴν iid.

6. δὴ om. D. φιλόκομπον καὶ φιλότιμον inverso ordine B.

8. τε assumptum ex D.

10. ἔγχει ῥημάτων (sic) iid.

11. τοῖs ὑπὸ χεῖρα

12. ἔσται] ἐξελεύσεται D.

14. ἀνάσχοιτο γνώμηs inv. ordine D.

16. ἦν ἔθος inv. ord. D. πάλιν assumptum ex D.

18. ὅποιερ τ' ἂν D.

21. μαντικὴν· ἔχει B.D. b. μαντεῖαν· ἔξει Edd.

24. λίαν om. D.

2. ναὸν B.D. νεῶν Edd. κατεμπρ.

4. φησι assumptum

9. ναὶ D.

11. τοῖs ὑπὸ χεῖρα

11. τοῖs ὑπὸ χεῖρα

13. ἴεται D.

14. ἀνάσχοιτο γνώμηs inv. ordine D.

16. ἦν ἔθος inv. ord. D. πάλιν assumptum ex D.

20. φησίν] + ἦ D.

24. λίαν om. D.

βασιλεὺς, ὅτε τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ καταρᾶσθαι ἐβουλεύετο, καὶ τῶν ἐσομένων τὴν γνώσιν ἐζητεῖ, ἐκ τῆς Μεσοποταμίας μετάπεμπτον ἐποιεῖτο τὸν Βαλαάμ. ᾤετο γὰρ ὅτι δεινοὶ τε καὶ ἀκριβεῖς τῶν Βαβυλωνίων οἱ μάγοι, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ὅτιοῦν δύνασθαι κατορθοῦν ἀλκιμώτατοι διὰ γε τῆς μάγου τέχνης.

Ἐκδεξόμεθα δὲ καὶ ἐτέρως, εἰ δοκεῖ, τοῦ προκειμένου τὴν θεωρίαν. ὀρισάμενος γὰρ τὸν τῶν Βαβυλωνίων τύραννον, εἰρηκῶς τε ὅτι φοβερός καὶ ἐπιφανής ἐστιν, ἐπήνεγκεν εὐθύς Ἐξ αὐτοῦ τὸ κρῖμα αὐτοῦ ἔσται καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. καὶ δὴ τι τοιοῦτον ἔξεσται νοεῖν. ἐβουλεύσατο μὲν γὰρ ὁ τῶν ὄλων δεσπότης Θεὸς, αἰσχροῦς τε καὶ φαύλως βιοῦν ἠρημένον κολάσαι τὸν Ἰσραὴλ. τοῦτο δὲ οὖν τὸ ἐπ' αὐτῷ κρῖμα παρ' αὐτοῦ γενήσεται, φησὶ, τοῦ Βαβυλωνίου. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Σκευὸς ὀργῆς ἔσται τῆς ἐμῆς, καὶ δι' αὐτοῦ σε τιμωρήσομαι, καὶ τὸ λῆμμα δὲ τὸ ἐπὶ σοὶ, τουτέστιν ἢν ἂν ἀναλάβοιμι σκέψιν καὶ βούλησιν, ἐξ αὐτοῦ παλιν ἐξελεύσεται, τουτέστι πραχθήσεται πρὸς πέρασ γὰρ οἴσει τὰ ἐξ ἐμῆς βουλῆς καὶ σκέψεως.

e

20 Καὶ ἔξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι αὐτοῦ, καὶ ὀξύτεροι 8 ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς Ἀραβίας· καὶ ἐξιππάσονται οἱ ἵππεῖς αὐτοῦ καὶ ὀρμήσουσι μακρόθεν, καὶ πετασθήσονται ὡς ἕτερός πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν.

Καταπλήττει πάλιν αὐτοὺς ταῖς τῶν δειμάτων ὑπερβολαῖς, 25 καὶ ὅτι δεινὴ τε καὶ ἄθραυστος ἡ τῶν πολεμίων πληθὺς, πειρᾶται διδάσκειν· συνελαύνει δὲ πρὸς μετάγνωσιν καὶ εἰς

1. καταρᾶσθαι τοὺς ἐξ Ἰ. inv. ord. D. ἐβούλετο D. 2. ἐζητεῖ τὴν γν. inv. ord. D. 3. μετάπεμπτον ἐποιεῖτο hoc ord. D. Aub. 8. τῶν assumptum ex B.D. 11. τοι Edd. ἔξεσται D. ἔσται Edd. 13. κολάσαι τὸν Ἰ.] τὸν Ἰ. τιμωρήσασθαι D. 14. ἐπ' αὐτοῦ Edd. γενήσεται [B.D.] φησι B. φησι γενήσεσθαι iid. φησι om. D. 15. σκευὸς] + τῆς iid. 16. σε τιμ.] τετιμωρήσομαι D. 17. ἢν assumptum ex B.D. λάβοιμι D. 22. ἐξορμήσουσι F. (Co.) πετασθήσονται post φαγεῖν transp. B. (153.) 26. δέ] τε D. inv. B.

525 A. a τὸ χρῆναι μαθεῖν, ἅπερ ἦν ἄμεινον ὀράσθαι κατωρθωκότας. ὅτι τοίνυν κουφότατοι μὲν εἰς δρόμους οἱ Βαβυλώνιοι, πάντολμοι δὲ καὶ θρασεῖς, καὶ θηρῶν ἀγρίων διενεγκόντες οὐδὲν, καὶ τῶν ἀλίσκεσθαι δυναμένων οἰονεὶ καθιπτάμενοι, παρεγγυᾶ πάλιν, παρδάλεσι μὲν παρεικάζων τοὺς ἵππους· πηδητικὴ δὲ ὅλιναν ἢ πάρδαλις, καὶ πολὺ δὴ ὅλιναν εὐπετῆς εἰς τὸ καταθρόσκειν δύνασθαι τῶν διωκομένων· λύκοις γεμῆν τοῖς ἐξ Ἀραβίας αὐτοὺς, οὓς δὴ φασι μάλιστα τῶν ἄλλων ἀγριωτέρους, καὶ ὄξει δρόμῳ διάττειν τὴν καθ' ὧν ἂν ἔλιντο ποιουμένους ὀρμῆν· καὶ οὐχὶ μόνοις τοῖς λύκοις φησὶ προσεοικέναι, ἀλλὰ γὰρ καὶ αἰετοῖς τοῖς νεκροῖς τῶν σωματῶν καταθέουσιν ἀμελλητὶ καὶ καθιπταμένοις, ὡς ἔφην.

Εὐάλωτος δὲ καὶ ὁ τῶν Ἰουδαίων γέγονε νοῦς καὶ οἶον ἱππόκροτος ἡγουν εὐκατάτροχος ἢ καρδία, καὶ τοῖς πάθεισι τῆς σαρκὸς, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ πρὸς γε δὴ τούτοις ταῖς ἀλκιμωτάταις τῶν Ῥωμαίων προσβολαῖς. προσκεκρούκασιν γὰρ τῷ λέγοντι “Καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς, λέγει Κύριος, τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν, καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς.” εὐάλωτος δὲ οἶμαι πᾶς νοῦς καὶ εὐανάτρεπτος κομιδῇ τῆς ἄνωθεν εὐσθενείας τητῶμενος· πᾶσα γὰρ ἡμῶν ἰσχὺς καὶ ἀσφάλεια παρὰ Θεοῦ· ποιήσομεν γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ “δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς,” κατὰ τὸ γεγραμμένον.

Zach. ii.
5.

c

Ps. lix.
14.

9 Συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἦξει, ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἔξεναντίας.

25

1. ὅπερ D. 3. θρασεῖς (ex corr. forte ab θράσος) D. θηρίων D. διενεγκόχότες D. 6. δὴ assumptum ex B. 8. ἀραβίας D. φασι μάλιστα hoc ordine D. 9. διάττειν τὴν—ποιουμένους D. Edd. διάττοντας—ποιεῖσθαι τὴν B. δρόμῳ post διάττ. transp. D. 10. οὓ D. προσεοικασιν Edd. φησὶ post προσεοικέναι tr. D. 11. γὰρ om. D. τοῖς νεκροῖς τῶν σωματῶν B. τῶν σωματῶν τῶν νεκρῶν D. τοῖς νεκρῶν τῶν σωματῶν Edd. 12. καταθέουσιν ἀμελλητὶ hoc ordine B. ἀμελητὶ B. D. 14. ἱππόκροτος] Sic correxi ex B. et sic Migne. ἱππόκροτος Edd. ὑπόκροτος D. 15. δαίμοσι D. 16. δὴ B. δὲ Edd. Neutrum habet D. ἀλκιμωτάταις om. D. στρατείας pro προσβολ. D. 17. γὰρ assumptum ex B. D. 19. οἶμαι om. D. 20. εὐανάτρεπτος] εὐκατάτρεπτος Aub. εὐακάτρεπτος Pont. πᾶς νοῦς post εὐανάτρ. tr. D. τητῶμενος D. στερούμενος B. ἠτῶμενος Edd. 22. καὶ prius assumptum ex B.

Τούτο δὴ τῶν προηγγελμένων πέρας καὶ κορωνὶς τῶν d
κακῶν. ἤξουσι γάρ φησιν οἱ Χαλδαῖοι, ἔσονται δὲ καὶ
τοιοίδε, καὶ τόδε τι δράσουσι, προσθήσουσι δὲ κάκεινο, καὶ
τὸ συναγόμενον ἐκ τούτων, τὸ ἄρδην τε καὶ πανοικὶ καὶ αὐ-
5 ταῖς ὁμοῦ πόλεσί τε καὶ κόμαις ἀπολέσθαι τοὺς ἡσεβηκότας,
κατ' οὐδένα τρόπον Θεοῦ κατοικτείροντος, ἀνέντος δὲ ὡσπερ
εἰς ἐρήμωσιν τοὺς τοῖς αὐτοῦ νεύμασιν ἀνοσίως ἀνθεστηκότας,
καὶ οἶον προσώποις ὑπαντιάζοντας, καὶ ἀναφανδὸν ἀνταν-
ισταμένους καὶ ἀντεξάγοντας ἐναργῶς οἷς ἂν βούλοιο Θεὸς
10 τὸ ἴδιον θέλημα. e

Συντετέλεσται δὲ ὡσπερ καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῇ,
Χριστῷ φρονουῦσα τὰ ἐναντία, καὶ μαχόμενος δόγμασι
δεσποτικοῖς καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο ἀκρύπτως καὶ ἀναιδῶς αὐ-
τῷ πρόσωπον ἀνατείνουσα, καὶ τὰ πάντων, ὡς ἔπος εἶπεῖν,
15 τῶν κακῶν ἐκτοπώτατα δρῶσά τε καὶ λέγουσα, καὶ μὴν καὶ
αὐτῷ προσηλουσα τῷ ξύλῳ, καὶ συκοφαντοῦσα τὴν ἀνά-
στασιν. οὐ γὰρ μόνον ἀπεκτόνασι τὸν τῶν ὅλων Σωτῆρα
καὶ Λυτρωτὴν, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς Πιλάτου στρατιώταις χρή- a 526 A.
ματα δεδώκασιν, ἐγγηγμένον Χριστοῦ, ἵνα δὴ λέγοιεν, ὡς S. Matth.
20 ἀνεβίῳ μὲν οὐδαμῶς, κεκλόφασιν δὲ μᾶλλον αὐτὸν λαθόντες xxviii.
οἱ μαθηταί. 12.

Καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν· καὶ αὐτὸς ἐν βασιλευσιν 10
ἐντροφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς εἰς πᾶν
ὀχύρωμα ἐμπαίξεται, καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρατήσει αὐτοῦ.

25 Τῶν ἀγίων προφητῶν ἄνω τε καὶ κάτω τοῖς Ἰουδαίων b
δήμοις τὰ κατ' αὐτῶν ἐσόμενα προαπηγγελκότων, μονονουχὶ
δὲ καὶ κατεπαδόντων αὐτοῖς τὰ τοιάδε τῶν κακῶν, εἰς τοῦτο

1. πέρας δὴ τοῦτο τῶν προηγγ. inv. ordine D. 2. φησιν post Χαλδ. tr. D.
4. τὸ alt. assumptum ex B. D. 6. ἀνέντος D. 11. καὶ assumptum ex B.
12. μαχόμενος Edd. ante Migne. δεσποτ. ante μαχ. tr. D. 13. Haec αὐτὸ
accesserunt ex B. αὐτοπρόσωπον D. 16. αὐτὸν Edd. 17. ἀπεκτόν.
μόνον inv. ordine D. 18. γὰρ assumptum ex D. τοῖς] + τοῦ B.
22. αἰχμαλωσίας D. (198.) ἐν om. F. 23. παίγιον F. Edd. (153.)

κατώλισθον ἀμαθίας αὐτοὶ καὶ ἀνοσίων σκευμάτων, ὡς ἀνα-
καίεσθαι μὲν εἰς θράσος καὶ ὀργὴν, ὀφρὺν ἐπαίροντας ὑψηλὴν,
καὶ ποτε μὲν οἴεσθαι μάλα ῥαδίως τῇ σφῶν αὐτῶν πληθῦϊ
περιγενήσεσθαι τῶν ἐχθρῶν· ποτὲ δὲ αὐ καὶ τὰς κύκλω
βασιλείας συλλέγοντας εἰς ἐπικουρίαν, τάχα που καὶ ἀμαχεῖ 5
ε παραχωρήσειν αὐτοῖς τοῦ νικᾶν τοὺς ἐπίοντας τεθαροσῆκε-
σαν· καταρράθυμήσαντες δὲ τῶν πατρῶων ἐθῶν, οὐκέτι μὲν
τὴν παρὰ Θεοῦ καὶ ἄνωθεν ἐζήτουν ἐπικουρίαν, ἐραυζόμενοι
δὲ, ὡς ἔφην, τὰς τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, καὶ ποτε μὲν τὰς
Αἰγυπτίων, ποτὲ δὲ τὰς Σύρων, καὶ μὴν τὰς Τυρίων ὡς 10
ἐπ' ἀκλονήτοις εὐημερίαις ἐρείσαντες τὴν ἐλπίδα, ἄβροὶ καὶ
εὐθυμοὶ διετέλουν. ὅτι τοίνυν εἰκαιοτάτη μὲν λίαν ἢ τοιάδε
σκέψις αὐτοῖς, βαδιεῖται δὲ οὐχ οὕτω τῶν πραγμάτων αὐτοῖς
ἢ ἔκβασις, ἐξηγεῖται πάλιν. ἀφικόμενος γὰρ, φησὶν, ὁ Βαβυ-
λώνιος, κὰν ταῖς ψάμμοις ἰσάριθμον τὸ ἐξ Ἰσραὴλ γένος 15
εὔροι, ἀλλ' οὖν οἴκαδε πάλιν ἐπανακομισθήσεται, δορικτήτους
d ἔχων τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἰουδαίαν, κὰν εἰ μυρίους τε
ὄσους καὶ ἀλκιμωτάτους ἔχοιεν τοὺς ἐπαμύνοντας, ἀλλ' οὖν
καὶ τούτων περιστάι ῥαδίως. ἐντροφήσει δὲ καὶ βασιλιεῦσι
καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ. δεδεμένον γὰρ ἀπώκισεν εἰς 20
Βαβυλώνα τὸν Ἰεχονίαν, καὶ ἐτέρους δὲ τῶν τοπαρχῶν οὐκ
ὀλίγους, οἱ καὶ εἰς γέλωτα τέθειντο τοῖς ἐλωῦσιν αὐτοῦς.
κατευμεγεθήσει δὲ οὕτω τῶν πόλεων, καὶ τῶν ἄγαν εὐτει-
χεστάτων, ὡς ἐν ἀθύρματος τάξει τὴν ἄλωσιν ἐκάστης λελο-
γίσθαι παρ' αὐτῷ. ποιήσεται δὲ καὶ χωμάτων ἐγέρσεις. 25

2. θράσος D. Edd. θράση B. ὀργὴν accessit ex D. 3. καὶ post οἴεσθαι tr.
Edd. invito D. 4. περιγενήσεσθαι D. περιγενέσθαι Edd. αὐ assumptum
ex D. 5. ἐπικουρίαν B.D. ἐπικουρίας Edd. συλλ. post ἐπικ. tr. D.
6. τοῦ τὸ iid. ἐτεθαροσῆκεσαν iid. 7-9. Haec οὐκέτι μὲν—ὁμόρων ἐθνῶν
[θεῶν pro ἐθνῶν B.] accesserunt ex B.D. 10. ἀσσυρίων D. Σύρ. habet B.
καὶ D. καὶ Edd. μὴν] + καὶ Edd. invitis B.D. 11. ἐπ' ἀκλονήτοις] ἐπ'
ἀκλονῶ τῆς Edd. εὐημερίας iid. 12. ὅτι] εἰ iid. λίαν accessit ex B.D.
13. αὐτοῖς alt. accessit ex D. 14. φησὶ post Βαβ. tr. D. 15. εὔροι
γένος inv. ord. D. 16. ἐπανακομισθήσεται D. ἀνακομ. Edd. 18. ἔχοι
iid. ἀλλ' οὖν om. D. 20. παίγμιον iid. τὸν Ἰεχ. ante ἀπώκ. tr. D.
22. τέθειντο B. τέθεινται D. iid. 23. εὐτυχεστ. Edd. 24. ἐκάστην
ἄλωσιν D. 25. παρ' αὐτοῦ iid.

εἶλε δὲ οὕτω Τύρον, καίτοι πολὺ τῆς ἠπείρου πρὸς θάλασσαν ἐ-
νήσου δίκην ἐκτεταμένην.

Εἶλε δὲ καὶ ὁ σατανᾶς τὸν Ἰσραὴλ αἰχμάλωτον ἀπειθή-
σαντα τῷ Χριστῷ, καὶ τρυφῇ γεγόνασιν αὐτῷ πάντες οἱ
5 ἠγούμενοι, καὶ τῇ τῆς ἱερωσύνης ἐπαυχοῦντες δόξῃ, οὓς καὶ
τυράνους εἶπεν οὐκ ἀκαλλῆς οἶμαί που, διάτοι τὸ προ-
εστάναι λαῶν, καὶ ἐν πολλῇ κείσθαι δόξῃ καὶ δυναστείᾳ τῇ
κατ' αὐτῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν ἐγένοντο παιγνια δυστροπίας δια- a 527 A.
βολικῆς, εἰ ταῖς τοῦ Σωτῆρος ἐντολαῖς ἠκολούθουν, καὶ τὴν
10 πίστιν τετηρήκασι, καὶ τὸν διὰ Πνεύματος ἀγιασμόν. ἢ γὰρ
ἂν ἔφη καὶ αὐτοῖς ὁ τῶν ὅλων Σωτὴρ ὁ πάντα τιθεὶς ὑπὸ
πόδας ἐχθρόν “ Ἴδου δέδωκα ὑμῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ
“ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.

S. Luc.
x. 19.

Τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα, καὶ διελεύσεται καὶ ἐξιλάσεται. II
b

15 “Οτι μὴ εἰς ἅπαν ἀπολείται τὸ γένος τὸ ἐξ Ἰσραὴλ, μήτε
μὴν εἰς αἰῶνα περιοφθήσεται, ἀλλ' ἔσται τις αὐτοῖς καιρὸς
εὐημερίας, καὶ λύσις τῆς ἀνηκέστου συμφορᾶς οἴκαδέ τε
ἀνακεκομισμένοις, καὶ τοῦ τῆς δουλείας ἀπορραγέντος ζυγοῦ,
δίδωσι νοεῖν, ὡς ἐν πνεύματος μεταβολῇ, τουτέστιν ἐν μετα-
20 σκέψει τε καὶ ἑτεροβουλία γενήσεσθαι λέγων τὸν τῶν ὅλων
Δεσπότην. καὶ οὕτω φάμεν ὅτι τῆς ἤδη γεγενημένης ἐπ'
αὐτοῖς καταψηφιεῖται βουλής, ὡς οὐκ ἂν ἐχούσης ἐφ' ἑαυτῇ c
τὸ εὖ γεγενῆσθαι τότε, ἐκεῖνο δὲ μάλλον, ὅτι τὴν ἀποχρῶσαν
δίκην αἰτήσας, καὶ ἀναλόγως τοῖς πταίσμασι τὴν κόλασιν
25 ἐπενεγκῶν, μεταχωρήσει πρὸς ἔλεον, καὶ διελεύσεται τὴν
ὀργὴν, ἔσται δὲ καὶ ἴλεως τοῖς πεπονηκόσι. δηλοῖ γὰρ οἶμαι
τουτὶ τὸ ἐξιλάσεται.

1. οὕτω + ὁ Ἀλέξανδρος Edd. repugnantibus B.D. [Nabuchodonosorem cum Alexandro confuditne B. Cyrillus ?
2. ἐκτεταμένην B. ἐκτεθειμένην D. iid.
3. αἰχμ. τὸν Ἰ. inv. ord. D. 5. αἰχμοῦντες B. 7. τῶν λαῶν D.
8. κατ' αὐτοῖς Edd. 9. ἠκολ. ἐντολαῖς inv. ord. D. τὴν π. τετηρ.] τετιμή-
κασι τὴν πίστιν D. 16. ἔσται τις] ἔνστασις Edd. εὐημ. καιρὸς inv. ord. D.
19. μεταστρέψει B. 21. δεσπότην] Θεόν D. 22. ἂν assumptum
ex D. ἐφ' ἑαυτῆς D. 23. γεγενῆσθαι τότε, B.D. γεγενῆσθαι, τὸ iid.
24. αἰτήσας δίκην et ἐπ. τὴν κόλ. inv. ord. D.

12 Αὕτη ἡ ἰσχύς τῷ Θεῷ μου. οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ ἅγιός μου; καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν.

Ἐπαγγειλamένου Θεοῦ τὸ κατοικτειρήσειν αὐτοὺς, καὶ τῶν
 δ σκυθρωπῶν τὴν ἐπὶ γε τὰ ἀμείνω μετάστασιν προαπηγγελ-
 κότης, ἐκ περιχαρείας ὁ Προφήτης μονουουχὶ καὶ ἀνασκιρτᾶ 5
 λέγων, ὡς οὐκ ἂν ἐτέρῳ τῷ πρέποι τὸ ἀνακομίσαι τὸν Ἰσ-
 ραῆλ, καὶ ἀπαλλάξαι δεσμῶν καὶ δουλείας, καὶ κατελεῖσαι
 συντετριμμένον, πλὴν ὅτι μόνῳ Θεῷ, τῷ πάντα εὐκόλως
 ἰσχύοντι κατορθοῦν, καὶ καταλαεαίνοντι μὲν τὸ τραχὺ, κατα-
 στορνῦντι δὲ ὡσπερ τὸ ὑψοῦ τε καὶ ἄνυαντες, ὥπερ ἂν λέγοιτο 10
 παρὰ παντὸς ἀγίου “ Πάντα δύνασαι, καὶ οὐδέν σοι ἀδυνα-
 e “ τεῖ.” εἰτά φησιν ὁ Προφήτης Οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς Κύριος
 ὁ Θεὸς ὁ ἅγιός μου; καὶ σὺ μὴ ἀπθάνωμεν. εἰ γὰρ καὶ ἡ-
 πάτηται, φησὶν, ὁ Ἰσραῆλ, καὶ πρὸς πλάνησιν παρεκομίσθη
 καὶ ψευδολατρίας ἀλλοκότους, ἀλλ' ἦσθα σὺ πάλιν ὁ τῶν 15
 ὄλων Θεός, ὁ καὶ πάλαι πταίοντας κατοικτεῖρων ὡς ἅγιος,
 καὶ ἀνωλέθρους διατηρῶν, καὶ οὐκ ἐφίεις εἰσάπαν ἀπολέσθαι
 τὸν Ἰσραῆλ. οὐκοῦν οὐ μακρὰν ἐλπίδος, ὅτι καὶ σωθήσεται
 καὶ τὰ σκυθρωπὰ παραδραμεῖται, κατοικτεῖροντός γε σου,
 528 A. a καὶ τὰ πέρα λόγου κατανούοντος. ἔχαιρον δὲ καὶ οἱ ἅγιοι, 20
 τὴν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς τοῦ Ἰσραῆλ σωτηρίαν ἀναμανθά-
 νοντες, προσῆγον δὲ καὶ λιτὰς, καὶ φωνὰς ἀνήπτον χαριστη-
 ρίους καὶ ῥῥάς. καὶ γοῦν ὁ μακάριος Δαυεὶδ τὴν ἐπ' αὐτοῖς
 ἐσομένην ἡμερότητα προεγνωκῶς διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ
 μονουουχὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας δεσμῶν ἀνιεμένους ὀρῶν, 25

Hiob
xlii. 2.

1. ἀπ' ἀρχῆς] ἰπάρχεις D. (153.) Κύριος B.D. (22. al.) cf. ad Herm. 568 b. Κύριε Edd.

3. Ἀπαγγειλamένου Edd. κατοικτειρήσειν D. κατακτεῖρειν Edd.

4. προαπηγγελκότης D. προηγγ. iid. 7. δουλείας et δεσμῶν inter se transp. D.

8. μόνῳ] + τῷ iid. εὐκόλως post κατορθ. transp. D.

9. καταστορνῦντι] καταστρωρνῦντι D. iid. 10. ὥπερ Edd. 11. δύναται iid.

12. ἀπ' ἀρχῆς] ἰπάρχεις D. ut supra. 13. Haec ὁ Θεός assumptum ex B.D.

14. παρακεκόμισται πρὸς πλάνησιν D. 15. καὶ] + πρὸς D. ἀλλοκ. ψευδ. inv. ordine D.

17. ἀφίεις D. 19. παραδρ. τὰ σκ. inv. ordine D.

20. καὶ τὰ πέρα λ. κατανούοντος om. B. κατανούοντος D. κατανεύοντ. Edd. καὶ alt. om. D.

21. σωτ. post ἀναμανθ. tr. D. 23. καὶ ῥῥάς om. D.

ψάλλει καὶ φησιν “ Εὐδόκησας Κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρε-
 “ ψας τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰακώβ. ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῶ
 “ λαῶ σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.”

Ps.
lxxxiv.
2, 3.

Κύριε, εἰς κρῖμα τέταχας αὐτὸν, καὶ ἔπλασέ με τοῦ ἐλέγχειν
 5 παιδείαν αὐτοῦ. καθαρὸς ὁ ὄφθαλμὸς σου τοῦ μὴ ὄραν πονηρὰ 13
 καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους οὐ δυνήσῃ. b

Ἔστι μὲν ὁ λόγος τῶ Προφήτῃ πάλιν· περὶ ὅτου δὲ ἄρα
 φησὶν ὡς εἴη τεταγμένος εἰς κρῖμα παρὰ Θεοῦ πολὺ λίαν
 ἀσυμφανές ἐστι. φέρε δὴ οὖν ἀναγκαίως πολυπραγμονοῦντες
 10 τὸν νοῦν τῶν εἰρημένων, ἐκεῖνα διασκεπτώμεθα. εἰ γὰρ λέ-
 γοιτο μὲν περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Βαβυλωνίων, ὡς εἰς κρῖμα
 τέτακται παρὰ Θεοῦ, φαμὲν ὅτι τέτακται πληρώσων τὸ κατὰ
 γε τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ἐκβεβηκὸς ἄνωθεν κρῖμα, τουτέστι τὴν c
 πόρθησιν, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὸν τῶν πόλεων ἐμπρησμόν,
 15 καὶ ἀπαξαπλῶς, τῆς Ἰουδαίας τὴν δῆωσιν. εἰ δὲ τοῦτο μὲν
 οὐχὶ, περιτρέψομεν δὲ τὴν δύναμιν τοῦ νοήματος εἰς τὸ τοῦ
 Ἰσραὴλ πρόσωπον, πάλιν ἐκεῖνό φαμεν, ὅτι καὶ αὐτὸς τέτακ-
 ται εἰς κρῖμα παρὰ Θεοῦ· τὸ δὲ εἰς κρῖμά φαμεν, ὅτι εἰς
 κατὰκριμα. καὶ γοῦν καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς
 20 ἔφη που περὶ τῶν Ἰουδαίων “ Εἰς κρῖμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον
 “ τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ d
 “ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.” τὸ δὲ εἰς κρῖμά φησιν εἰς
 κατὰκριμα. κατακέκριται τοίνυν ὁ Ἰσραὴλ ὡς ἡδικηκὸς, ὡς
 καταρράθυμῆσας τῶν νόμων, ὡς λελητηκὸς οὐ μετρίως τὸν
 25 τῶν ὅλων Δεσπότην. ἐμὲ δὲ, φησὶ, τουτέστι τὸν Προ-

S. Joan.
ix. 39.

1-3. ἀπέστρεψας—ἀμαρτίας αὐτῶν] καὶ τὰ ἐξῆς Edd. 5. σου assumptum
 ex B. (36. al.) 6. οὐ δυνήσῃ B.D. (Alex. XII.) ὀδύνης Edd. (Vat. s)
 7. τῶ Προφήτῃ] τοῦ Προφήτου D. Edd. 8. πολὺ om. D. 9. οὖν]
 αὐ D. πολυπρ. ἀναγκαίως inv. ord. D. 10. τὸν νοῦν post εἰρημ. tr. D.
 μὲν ante γὰρ tr. D. 11. βασ. τῶν Βαβ.] Βαβ. βασ. D. ὡς om. D.
 12. τετάχθαι D. 16. δύν. post νοήμ. tr. D. 17. τέτακται post
 κρῖμα tr. D. 18. ὅτι om. D. 19. Assumpta καὶ alt. ex D. ὁ alt. ex B.
 21. βλέψωσι D. 22. τὸ δὲ—εἰς κατὰκριμα assumpta ex D. b. 24. λε-
 λητηκὸς οὐ μ. hoc ordine D. b.

φήτην, ἔπλασεν, ἤγουν ἐποίησέ τε καὶ παρεσκεύασεν εἰς τὸ
 δεῖν ἐλέγξει τὴν παιδείαν, ἣν ὠρίσατο κατ' αὐτοῦ· ὡς γὰρ
 παιδεία καὶ μάστιξ τῷ Ἰσραὴλ ἐπενήνεκται ὁ πόλεμος,
 καὶ τρόπος ἦν τιμωρίας τὸ συμβεβηκὸς, οὐ Βαβυλωνίων
 ἀπλῶς ἐγχείρημα. εἰ δὲ δὴ τις ἔροιτο καὶ λέγοι, φησὶν, 5
 Ἄνθ' ὅτου δὴ κολαστὴς τέθεται ὁ Βαβυλώνιος, ἤγουν εἰς
 κατάκριμα καὶ εἰς τὸ παθεῖν ὁ Ἰσραὴλ, ἐκείνο λέγων ἀν-
 τακούσεται Ὡς ἔστιν ὁ τοῦ Δεσπότητος καθαρὸς ὀφθαλμὸς,
 καὶ οὐκ ἂν ἀνάσχοιτό ποτε πονηρῶν τε καὶ ἀνοσίων πραγμά-
 των γίνεσθαι θεατὴς, οὐδ' ἂν ἐπιβλέψειεν ἐπὶ πόνους τοὺς ἐξ 10
 ἀδικιῶν καὶ πλεονεξίας τοῖς ἀσθενεστέροις συμβαίνοντας.
 ἀποφέρει γὰρ αἰὲ τῶν τὰ τοιάδε δρᾶν εἰωθότων τὸν ὀφθαλ-
 μόν. οὐδ' ἡγενοῦντος, πάντη τε καὶ πάντως τὰ δεινὰ συμ-
 βήσεται, καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἔσται κακοῖς ὁ πεπουθὼς τὴν
 ἀποστροφήν. καὶ τοῦτο εἰδὼς ὁ θεοπέσιος Δαυεὶδ ἐλιπάρει 15
 Ἡσ. xxvi. 9. “Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκ-
 κλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου.” ἔψεται γὰρ πάντως
 ταῖς θείαις ἀποστροφαῖς τὰ ἐξ ὀργῆς συμβαίοντα.

Εἰς τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας; παρασιωπήσῃ ἐν τῷ
 14 καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον; καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους 20
 b ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, καὶ ὡς τὰ ἔρπετά τὰ οὐκ
 ἔχοντα ἠγούμενον;

Προαπαγγείλας ὅτι καθαρὸς ἔστιν ὁ τῆς θεότητος ὀφθαλ-
 μὸς, καὶ οὐκ ἂν ἐπίδοι ποτὲ τοὺς τῶν πονηρῶν ἐργάτας, οὐδ'
 ἂν εὐμενῶς ἐπιβλέψειε τισιν ἡρημένοις πλεονεκτεῖν, καὶ ὀδύ- 25

1. ἤγουν] τουτέστιν D. παρεσκεύασεν D. b. Edd. ἀφόρισεν B.
 2. αὐ-
 τοῦ B. D. b. αὐτῶν Edd. 3. ἐπενήνεκται iid. τῷ Ἰσρ. post ἐπενήν. tr. D.
 4. τρόπος et τιμωρίας inter se tr. D. 5. λέγει (= λέγει) D. 6. δὴ as-
 sumptum ex D. 7. τέθ. κολ. inv. ord. D. 8. ἤτοι Edd. 9. τε assumptum
 ex B. D. 10. γένεσθαι D. Edd. 11. τὰ assumptum ex D.
 12. ἐλιπάρει Δ. inv. ordine D. 13. ἀπ' ἐμοῦ ante τὸ πρ. σου tr. D.
 14. Eὶς B. D. (Alex.) cf. supra 68 b, 518 c; infra 532 d. Ἥνα Edd. (Vat. 8)
 15. τοὺς om. Edd. 16. τὰ prius om. D. (36 al.) 17. θειότητος Edd.
 18. τῶν assumptum ex B. D. 19. πλεον. ἡρ. inv. ord. D.

νας πλέκουσι τοῖς ἀσθενεστέροις, εἰς ἐννοίας ὁ Προφήτης
 εὐθύς τοιαυτασί πως ἀρπάζεται. μυρία μὲν γὰρ ὅσα δεινὰ
 καὶ παγχάλεπα τοὺς τῶν Ἰουδαίων δῆμους εἴργασται κακὰ
 τῶν Βαβυλωνίων ἢ ὠμοτάτη πληθὺς, οἱ καὶ τῆς ἐαυτῶν
 5 ἀγριότητος τὴν ὑπερβολὴν εἰς τοῦτο δεινότητος μέτρον
 παρεκόμισαν, ὡς μηδὲ αὐτῶν ἀποσχέσθαι τῶν θείων χώρων,
 προσεμπρῆσαι δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις καὶ τὸν διαβόητον νεῶν,
 καὶ ὁμοῦ τοῖς ἀγελαίοις τοὺς τῶν θείων θυσιαστηρίων ἱε-
 ρουργοὺς ἀρπάσαι καὶ βεβηλῶσαι τὰ ἅγια, κατὰ τὸ γεγραμ-
 10 μένον. ἐπειδὴ δὲ οἴκοι γεγόνασιν, εὐθυμοὶ τε διετέλουν, καὶ
 πλοῦτον τὸν ἐξ ἀρπαγῆς ἔχοντες, οὐ τῶν ἀνοσίως αὐτοῖς
 πεπλημμελημένων αἰτούμενοι δίκαις, οὐ δεδιότες ἐχθροὺς, οὐ
 πολέμου πτοίας· κατεξανιστάμενοι δὲ μᾶλλον ἀπάντων αὐτοῖ, 1
 καὶ ὧν ἂν ἔλοιτο κατακρατοῦντες ἐνκόλως, καὶ εὐημεροῦντες
 15 ἄγαν, καὶ ταῖς τῶν ἀπολωλότων ἐναβρυνόμενοι συμφοραῖς,
 καὶ ἐν ἀχρημάτων ποιούμενοι τάξει τὸ εἰς ὄργας ἀκρατές, τὸ
 εἰς πλεονεξίας ἀχάλινον, τὴν κατὰ πάντων ὑπεροχὴν.

Κατατέθηκε δὴ οὖν ὁ Προφήτης, κατευρυνόμενος αὐ-
 τοὺς ὁρῶν ἐν εὐπαθείαις, καὶ θείων ἤδη κριμάτων ἄπτε-
 20 ται, καὶ τὰ πᾶσιν ἀζήτητα, καὶ ἀνέπαφα νῶ παντὶ, πολυ-
 πραγμονεῖν ἐπιχειρεῖ καὶ ἀναμανθάνειν εὐχεται, τίς λοιπὸν
 ἂν εἴη ὁ λόγος τῆς οὕτω μακρᾶς ἀνεξικακίας τοῦ πάντα
 ἰσχύοντος Θεοῦ, ὡς καὶ τοῖς οὕτω καταφροεῖν εἰωθόσι καὶ
 ἀνοσίως ζῆν ἡρημένοις πρᾶον ἔσθ' ὅτε καὶ ἡμερον τὸν ὀφ-
 25 θαλμὸν ἐνίεναι, καὶ παρασιωπᾶν καὶ ἀνέχεσθαι κατεδηδοκότες
 ἀνδρὸς ἀσεβοῦς μονουοῦχὶ τὸν ἐπικεῖν καὶ δίκαιον. ἀπὸ δὴ

Ezek.
xxiv.
21.

1. εὐθύς ὁ Προφ. inv. ord. D. 2. μὲν om. D. 3. τοῖς τ. Ἰ. δῆμοις
 Edd. κακὰ om. D. 4. καὶ om. D. 5. εἰς τοῦτο δεινότητος μέτρον
 παρεκόμισαν] Sic eiddi. παρεκόμισαν εἰς τοῦτο δ. μέτρον D. εἰς τοῦτο δεινότητός τε
 καὶ ..... παρεκόμισαν B. εἰς τοῦτο δ. καὶ μέτρον πέρα ἐκόμισαν Edd. 6. τῶν
 θείων ἀποσχέσθαι inv. ordine D. 8. ἱεουργοῖς] ἱερεῖς iid. 10. ἐπεὶ
 δὲ iid. 11. ἔχοντες ante τὸν tr. D. 13. πτοίαν D. ἀπάντων om. D.
 14. κρατοῦντες D. 16. τάξει π., ἀκρ. εἰς ὁ. et ἀχ. εἰς πλ. inv. ord. D.
 19. εὐπαθείαις B. εὐπαθεία D. ἀπαθεία Edd. ἐν εἰπ. ὄρ. et ἄπτ. κρ. et ἐπιχ.
 πολυπρ. inv. ord. D. 21. εὐχεται] ἄρχεται D. ἂν εἴη λοιπὸν inv. ord. D.
 23. Θεοῦ et καὶ ἂν. ζῆν ἡρ. om. D. 24. ἐνίεναι τὸν ὁ. inverso ordine D.
 26. μονουοῦχὶ ante κατεδ. tr. D.

τούτου φησίν, ὅτι μὴ κατὰ πόδας εὐθύς τοῖς πλημμυλοῦσι
 530 A. a τὸ κολάζεσθαι δεῖν ἀκολουθεῖ, κεχωρήκασιν δὲ μᾶλλον εἰς
 ἀνάβλησιν οἱ θυμοὶ, ταύτητοι κατώλισθον οἱ ἐπὶ τῆς γῆς
 εἰς τὸ βουλευέσθαι λοιπὸν, καὶ δὴ καὶ ἐπιχειρεῖν κατὰ
 τὸν ἴσον ἰχθύσι τρόπον καὶ τοὺς ἀσθενεστέρους κατανέ- 5
 μεσθαι, καὶ οἷον ἀλλήλους καταρρόφᾶν ἀθύρῳ τε καὶ
 ἀπλήστῳ στόματι· σκληρὰν δὲ οὕτω καὶ ἄμικτον καὶ τρα-
 χεῖαν ζώην ἐπιτηδεύειν, ὡς ἐρπετῶν τῶν ἐν ὄρεσι καὶ χεραῖς
 ὀλίγα διενεγκεῖν, ἃ διὰ πολλὴν ἀγριότητα καὶ ὑπερβολὴν
 πικρίας ἀτίθασά τε ἐστὶ καὶ τὰς τῶν ἐτέρων ζώων οὐκ 10
 b ἀπομιμεῖται φύσεις, ἃ καὶ ἀγεληδὸν ἔσθ' ὅτε καὶ ὑφ' ἐνὶ τῷ
 προῦχοντι καὶ τῆς ἀγέλης προβεβλημένῳ ποιεῖται τὰς
 νομάς, ὁράται δὲ ὡσπερ καὶ στρατηγούμενα. ἄμικτοι δὲ
 καὶ οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπρόσιτοι, πικροὶ τε καὶ
 ἰοβόλοι καὶ ὀλέθρου μεστοὶ καὶ χανδὸν καταπίνοντες τοὺς 15
 ἀσθενεστέρους.

Οὐκ ἀπίθανον δὲ τὴν φωνὴν τοῦ Προφήτου κατὰ τε τοῦ
 διαβόλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δυνάμεων πονηρῶν γενέσθαι
 δοκεῖν. καταφρονηταὶ γὰρ ὄντως ἐκείνοι, τὸν μὲν θεῖον φόβον
 c ὀλοτρόπως ἀποσειόμενοι, φανυλότητος δὲ ἀπάσης καὶ μέντοι 20
 καὶ σκαϊότητος εἰς ἅπαν ἤκοντες μέτρον, καίτοι πολὺ λίαν
 ἀνεξικακούντος Θεοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ γεγόναμεν ὑπ' ἐκεί-
 νοις, ἀλλήλους οἱ δέιλαιο κατεδηδόκαμεν. οὐ γὰρ ἦν τῆς
 εἰρήνης ὁ βραβευτής, ἡγούμενος ἐφ' ἡμᾶς, τουτέστι Χριστὸς,
 ὁ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ καὶ πάντων δεσπότης· ταύτητοι γε- 25
 γόναμεν ὡς ἰχθύες, ἀλογώτατοι μὲν καὶ ἄφωνοι παντελῶς.

1. ἀκολουθεῖ ante τοῖς πλ. tr. D. 3. ἀνάκλησιν Edd. 4. βου-
 λεύεσθαι D. βούλεσθαι B. προσβυλέσθαι iid. 5. τὸν ἴσον i. τρόπον D.
 Edd. τὸ ἴσον ἰχθύσι B. καὶ assumptum ex D. κατανέμεσθαι τοὺς ἀσθ. inverso
 ordine D. 6. καταρρόφᾶν] καταρρόφειν iid. 7. καὶ τραχεῖαν
 assumptum ex D. S. ἐπιτηδ. ζ. inv. ord. D. χεραῖς B.D. χεῖ*
 Edd. 9. ἃ διὰ—πικρίας] διὰ πολλὴν ἀγρ. ἄπερ D. 12. ποι-
 οῦνται τὴν νομὴν D. 14. ἀπρ. τοῖς ἄ. inv. ordine D. 17. φωνὴν
 post προσφ. tr. D. 18. πονηρῶν om. D. 19. φόβον post
 ἀποσ. tr. D. 20. φανυλότητος Edd. 21. εἰς ἅπαν assumptum
 ex B.D. 23. κατεδηδόκειμεν D. 25-26. οὐ—παντελῶς om. D.
 25. ἀπάντων Edd.

οὐ γὰρ ἦν ἐν ἡμῖν εὐσεβείας λόγος, οὐ φωνὴ δοξολογίας τῆς εἰς Θεόν, ἀλληλοκτονοῦντες δὲ μᾶλλον καὶ ζῶν ἔχοντες τὴν ἀλογωτάτην, ἰχθύσιν ἐν ἴσῳ διετελοῦμεν ἐν κόσμῳ, ἠδικησάντες τε ἦν οὕτως ἐν ἐκάστῳ νοῦς, ὡς ἤδη δοκεῖν ἐκτεθη-
 5 ριῶσθαι παντελῶς, καὶ τοῖς ἰοβόλοις ὅσον ἦκεν εἰς θυμῶν καὶ πικρίας ἢ λοιπὸν παρισῶσθαι, ἢ καὶ ἔτι τὰ ἐκείνων ἐπείγεσθαι νικᾶν.

Συντέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασε, καὶ εἴλκυσε αὐτὸν ἐν ἀμφι-
 βλήστρῳ, καὶ συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ· ἔνεκεν
 10 τούτου εὐφρανθήσεται καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ· ἔνεκεν
 τούτου θύσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ καὶ θυμιάσει τῷ ἀμφιβλήστρῳ
 αὐτοῦ, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανε μερίδα αὐτοῦ καὶ τὰ βρώματα
 αὐτοῦ ἐκλεκτά· διὰ τοῦτο ἀμφιβαλεῖ τὸ ἀμφίβληστρον αὐτοῦ, 17
 καὶ διὰ παντὸς ἀποκτενεῖν ἔθνη οὐ φείσεται.

15 Ἰχθὺς ὀνομάσας ἐμφιλοχωρεῖ ἔτι τῇ τροπῇ, καὶ ὡς περὶ
 τινος τῶν θαλασσοργῶν, ἤγουν τῶν ἀλιέων ποιεῖται τοὺς
 λόγους. ἰχθυοθηῖν μὲν γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιτηδευμάτων κατὰ
 πολλοὺς ἄπτονται τρόπους. ἢ γὰρ ἀγκίστροις ἀρπάζουσι
 τοὺς ἰχθῦς, καὶ σκαίροντας ἐκ κυμάτων ἀνιμῶνται ταῖς ὀ- a 531 A.
 20 μαῖς, ἢ σαγήναις περιφράττοντες ἔλκουσι κατὰ πληθύν,
 ἤγουν ἐτέροις τισὶ καταπυκάζουσι λίνους. ἐπὶ δὲ δὴ πράτ-
 τωσι δεξιῶς, πολλῶν συναγερμένων, χαίρουσι τῇ τέχνῃ,
 καὶ τοῖς λίνους μονουοῦσι καταθύουσιν, ὡς λιπαρωτάτην

1. ἐν assumptum ex B.D.

inv. ordine D.

λοιπὸν D. καὶ alt. assumptum ex B.D.

10. καὶ χαρήσεται om. D. (153.)

14. ἀποκτενεῖν B. (22. al.) ἀποκτενεῖ D. (42, 49 ex corr., 62, 86, 147.) [ἀποκτενεῖν Vat.] ἀποκτενεῖν Edd. (95, 153, 185.)

τῶν om. D.

21. καταπυκάζουσι D. κατασκευάζουσι Edd. Neutrum habet B. ἐπὶ δὲ B.D. ἐπειδὴν δὲ Edd. δὴ assumptum ex B.

καταθ. tr. D.

3. τὴν assumptum ex D.

ἐν ἴσῳ ἰχθύσι

ἐντεθηρῶσθαι D.

ἔτι post ἐκ. tr. D.

8. ἔλκυσε Edd.

11. τῇ σαγήνῃ et τῷ ἀμφίβλ. inter se

transponunt D. (Alex. cf. XII.) sed cf. infra.

13. διὰ] + τοῖ D.

15. ἔτι assumptum ex D.

16. ἢ Edd.

17. ἰχθυοθηῖν D. μὲν om. D.

20. περιφράττοντες Edd.

23. τοῖς λίνους post

αὐτοῖς μερίδα προεξενηκόσι. τοιοῦτόν τι πεπράχθαι φησιν ὁ Προφήτης παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὃς οἶον ἀγκίστρῳ τε καὶ σαγήναις καὶ μέντοι καὶ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ τὸν τε
 b Ἰσραὴλ αὐτὸν, καὶ ἕτερα δὲ σὺν αὐτῷ περιβαλὼν ἔθνη συνεκόμισεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὡσπερὶ θοίνην τοῖς ἰδίοις 5 ὑπασπισταῖς παραθεῖς, ἐντρυφᾶν ἐκέλευσε, καὶ τῶν ἄπαξ ἡρηκότων τοὺς ἀλόντας γενέσθαι κλῆρον καὶ μερίδα λιπαρωτάτην. ταύτητοί φησι τάχα που καὶ θύσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ καὶ θυμιάσει τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ, τουτέστι ταῖς ἰδίαις δυνάμεσι, δι' ὧν τὰ ἔθνη ἐσαγήνευσε, καὶ προσέτι τὸν Ἰσ- 10 ραὴλ, ἀνάψει τὰ χαριστήρια. ἐπειδὴ δὲ λίαν αὐτῷ τὸ χρῆμα ἐκβέβηκεν ἐπιτευκτικῶς, οὐκ ἂν ἀπόσχοιτό φησιν ἀποκτένων
 c ἔθνη, καὶ φυλὰς ἀρπάζων, καὶ χώρας ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος, καὶ φειδοῦς οὐδένα παντελῶς ἀξιώων ;

Πέπραχε δὲ τοῦτο καὶ κατὰ παντὸς μὲν ἀνθρώπων γένους 15 ὁ σατανᾶς, ἰδικῶς δὲ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ. ἐνὶ μὲν γὰρ ὡσπερ λίνῳ καὶ σαγήνῃ μιᾷ, τῇ τῆς ἀμαρτίας φημί, περιβέβληκεν ἅπαντας· τῆς γεμῆν εἰς Χριστὸν ἕνεκα δυσσεβείας, καὶ ἰδικῶς τὸν Ἰσραὴλ. τὰ γὰρ βρώματα αὐτοῦ φησὶν ἐκλεκτά. ἀπόλεκτοι δὲ καὶ κατὰ τὸν βίον παρὰ τοὺς ἄλλους ἅπαντας 20 Ἰουδαῖοι. “Ὅτε γὰρ, φησὶ, διεμέριζεν ὁ Ὑψιστος ἔθνη, ὡς
 d “διέσπειρεν υἱὸς Ἀδὰμ, ἔστησεν ὄρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν “ἀγγέλων Θεοῦ, καὶ ἐγενήθη μερὶς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ “Ἰακώβ, σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραὴλ.” ἔξει- λεγμένος οὖν ἄρα παρὰ τοὺς ἄλλους ὁ Ἰσραὴλ, ὡς καὶ ἐν 25 τέκνοις πρωτότοκος, ὡς ἐκ ρίζης ἀγίας, τῆς τῶν πατέρων

Deut.
xxxii.8.9.

1. προεξενηκόσι D. πεπρ. φ. ὁ πρ. hoc ordine D. πεπρ. post προφ. tr. Edd.
 3. σαγήνη D. αὐτοῦ assumptum ex D. 4. περιβαλὼν D. περιλαβὼν B. παραβαλὼν Edd. 5. ὡσπερ εἰς D. 6. παραθεῖς] θεθεῖς Edd.
 8. καὶ om. D. 9. τουτέστι assumptum ex B.D. 10. σεσαγήνευκε τὰ ἔθνη D. 11. ἀνάψας τὴν [τὸ Migne.] χαριστήριον Edd. ἐπεὶ δὲ D. ἐκβ. τὸ χρ. inv. ord. D. 12. ἀποκτένων B.D. ἀποκτείνων (ut supra) Edd.
 13. ὑφ' ἑαυτοῦ iid. 16. δε] + καὶ iid. invito D. 17. μιᾷ σαγήνῃ inv. ord. D. 18. δυσσ. ἕνεκα inv. ord. D. 20. ἀπόλεκτοι D. ἀπόδ. Edd. καὶ om. D. 22. Ἀδὰμ] Εδὼμ Edd. 23. αὐτοῦ B. αὐτῷ Edd. λαὸς αὐτοῦ Ἰακώβ om. D. 25. καὶ om. B. πρωτότ. ἐν τ. inverso ordine D.

φημί, καὶ ὡς νόμον ἔχων τὸν παιδαγωγὸν, καὶ κεκλημένως ^{Gal. iii.}
 εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ φύσει καὶ ἐνὸς καὶ ἀληθῶς ὄντος Θεοῦ ^{24.}
 ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων εὐκλείεις ὁμοῦ καὶ χάριτος, ἦλω καὶ
 αὐτὸς τοῖς ἄλλοις ὁμοῦ. καὶ οἱ μὲν ὅτι πεπλάνηται, μερῖς ^c
 5 γεγόνασι διαβολικῆ· οἱ δὲ ὅτι τὸν φύσει Θεὸν ἐγνωκότες,
 τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα κατὰ φύσιν Υἱὸν, καὶ ἐν ἀνθρω-
 πείᾳ γεγονότα μορφῇ καὶ ἐν σχήματι τῷ καθ' ἡμῶς ἀπεκτό-
 νασιν ἀνοσίως, ἐνδέδεται ταῖς σαγῆναις αὐτοῦ· καὶ σκοπὸς
 ἐκείνῳ πάντας ἄρδην ἀπολέσαι τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φεί-
 10 σασθαι μηδενός.

a 532 A.

Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν, καὶ Κεφ. β'.
 ἀποσκοπέψω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοί, καὶ τί ἀποκριθῶ
 ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου.

Προφητικὸν μὲν ἡμῶν ἐν τούτοις ἐξηγεῖται μυστήριον·
 15 ἔθος γὰρ τοῖς ἀγίοις, εἰ ἀναμανθάνειν βούλονται τὰ παρὰ ἡ
 Θεοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐσομένων εἰσδέχεσθαι γνώσεις, εἰς νοῦν
 καὶ καρδίαν ἐνηχοῦντος αὐτοῦ, περισπασμῶν καὶ φροντίδων
 καὶ μερίμνης ἀπάσης βιωτικῆς ἀπωτάτω ποιεῖσθαι τὸν νοῦν,
 σχολαῖον δὲ οὕτω καὶ ἡρεμαῖον ἔχοντας καὶ τετηρηκότας, κα-
 20 θάπερ εἰς τινα κολωνὸν καὶ περιωπῆν καὶ πέτραν ἀναθρώσκειν
 τότε πρὸς θεωρίαν ὧν ἂν ἔλοιτο διατρανοῦν αὐτοῖς ὁ τῶν
 γνώσεων Κύριος. τὸ γάρτοι τῆς διανοίας χθαμαλὸν τε καὶ
 καταβεβλημένον ἀπηχθημένον αὐτῷ, ζητεῖ δὲ καρδίας ὑψοῦ
 πέτασθαι δυναμένας, καὶ τῶν ἐπιγείων πραγμάτων καὶ προσ- ^c
 25 καίρων ἐπιθυμιῶν ἡρμένας. γέγραπται γάρ “Ὅτι τοῦ Θεοῦ

1 Reg.
ii. 3.Ps.
xli. 10.

1. νόμον ἔχ. τ. π. καὶ] νόμῳ τῷ παλαίῳ D. 2. ἐπίγνωσιν] εἶδησιν D. τοῦ καὶ
 φύσει καὶ D. ἀληθοῦς D. 3. ὁμοῦ D. τε Edd. 6. ἀνθρώπου D.
 8. ἐνδέδονται Edd. 9. τοὺς assumptum ex B.D. τῆς om. D. Haec καὶ
 φείσασθαι μηδενός accesserunt ex B.D. 11. καὶ ἐπιβήσομαι. (sic) ἐπὶ π. post ἐν
 ἐμοί tr. D. 14. προφητικῶς B. invitis D.b. μὲν om. D.b. ἐξηγεῖται
 μυστήριον D. τὸ μ. ἐξηγ. Edd. 15. ἔλοιτο b. παρὰ] + τοῦ h.
 18. βιωτικῆς] κοσμικῆς D. φαυτέ quoque b. ἀπωτάτω b. 19. ἡρεμαῖως B.
 ἔχοντας καὶ τετηρηκότας D. ἔχοντα καὶ τετηρηκότα Edd. 22. γνώσεων]
 ὄλων D. 25. ἡρμένας B.D. ὑπερῆρμένας Edd.

“οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν.” καὶ πάλιν
 “Νεοττοὶ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτανται.” ἐθῶν γὰρ τῶν
 ἐπιγειῶν καὶ πραγμάτων τῶν γεωδεστέρων ἀπώκισται πολὺ
 τῶν ἀγίων ὁ νοῦς. στήσομαι δὴ οὖν ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου,
 φησὶν, τουτέστι τὴν ἐντριβὴν καὶ συνήθη νῆψιν ἐμαυτῷ ποιή- 5
 σομαι πάλιν, καθαρῶ τὸν νοῦν, ἀπαλλάξω φροντίδος κοσ-
 μικῆς, ἀναπήσομαι δὲ ὡσπερ εἰς πέτραν, τουτέστιν εἰς
 δ ἐδραιωτάτην τινα καὶ οἶον ὑψοῦ κειμένην ἐννοιῶν ἀσφάλειαν·
 ἐκεῖ γεγρονῶς, καθάπερ ἐξ ἀκρωρείας κατασκέψομαι νοητῶς,
 οἷπερ ἂν πρὸς μὲ γένοιτο λόγοι παρὰ Θεοῦ, καὶ τί ἂν 10
 μέλλοιμι λέγειν αὐτὸς, εἰ ἐλέγχειν βούλοιο Θεὸς, ὡς οὐκ
 ἀσφαλῶς εἰρηκότα τό “Εἰς τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρουοῦν-
 “ τας ; παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον ;

e 2 Καὶ ἀπεκρίθη Κύριος πρὸς μὲ καὶ εἶπε Γράψον ὄρασις σαφῶς εἰς
 3 πυξίον, ὅπως διώκῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτά. διότι ἔτι ὄρασις εἰς 15
 καιρὸν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κενόν.

Γραφῆ κελεύει παραδοῦναι τὴν ὄρασιν, ἣτοι τῶν ἐσομένων
 τὴν ἀποκάλυψιν· ἀξιάκουστον γὰρ τὸ χρῆμά ἐστι, καὶ τῶν
 ὅτι μάλιστα τεθνασμασμένων· φιλεῖ δὲ πῶς αἰετῶν γραμ-

2. γυπὸς] αἰετῶν D. (55. al.) τὰ om. D. πέτανται B. (110. al.) de Ad. 28 a.
 (Cod. unus) 223 a. πέτονται D. Edd. ἐθῶν D. ἄνω Edd. 5. φησὶν ante ἐπὶ
 tr. Edd. in vitis D. b. τὴν assumptum ex D. b. ἐν τριβῇ Edd. συνήθη B. συνή-

θως b. συνή D. συνηθεία Edd. νῆψιν post ἐμ. tr. D. b. 8. ἐδραιωτάτην B. b.
 ἐδραιωτήτα D. Edd. 9. νοητῶς om. D. 10. ὁποῖοι περ D. habet

νοητῶς οἷπερ b. παρὰ Θεοῦ λόγοι inverso ordine D. b. τίνα pro τί D. inv. b.
 14. Κύριος πρὸς μὲ B. D. (Alex. XII.) πρὸς μὲ Κύριος Edd. (Vat. s) ὄρασιν] +
 καὶ D. Edd. καὶ om. B. F. (22. al.) ἐπὶ B. D. (Alex. XII.) εἰς Edd. (Vat. s)
 15. πυξίου B. ὁ om. D. 16. καιρὸν] + μακρὸν B. (22. al.)

17. παραδ. κελ. inv. ord. D. 18. ἀξιακουστόν—ἢ προάγγελσις
 om. D. pro quibus haec dat: μὴ μόνοις φησὶ τοῖς νῦν περὶ τούτων ἐνδοιάζουσι
 προσενέγκοις λόγον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐσῆστερον (= εἰς ὕστ.) ἐσομένοις, ἀνάγραπτον
 τὴν περὶ τούτων μνήμην παράπεμψον· μᾶλλον δὲ ἐκεῖνοις, ἢ τούτοις ἰμρόξει τὰ ῥη-
 θησόμενα· μετὰ συχνὸν γὰρ χρόνον δέξεται πέρας ἡ προφητεία. εἴτα παραινεῖ τὸ
 τέλος προσμένειν, καὶ μὴ ἐνδοιάζειν διὰ τὸν ἐν μέσῳ δαπανώμενον χρόνον· (e Theodorito ad loc.) ἢ μὲν γὰρ ὄρασις (93. 7.) D. 19. τῶν γραμμάτων ἡρμένων]
 τοῖς γράμμασιν ἡρμένων Edd.

μάτων ἡρμένων πρὸς τὸ ἐξαιρέτον μακραῖς καὶ ἀτελευτήτοις
 μνήμαϊς τιμᾶσθαι. γράφε δὴ οὖν, ὦ Προφήητα, φησὶ, τὴν ^α 533 A.
 ὄρασιν, ὡς ἂν οἱ κατὰ καιροὺς εἰδείεν τὰ προηγγελμένα, καὶ
 τοῖς σοῖς περιτυγχάνοντες λόγοις διώκωσιν αὐτὰ, τουτέστιν
 5 ἐπιθυμῶσι νοεῖν τῶν ἐν αὐτοῖς τὴν δύναμιν, οὕτω τε πιστεύ-
 σειαν, ὅτι καὶ ἔσται που πάντως ἀληθῆς ἡ προάγγελσις. ἡ
 μὲν γὰρ ὄρασις εἰς καιροὺς, τουτέστιν εἰς ἀνάβλησιν καὶ
 ἀνοκωχῆν, καὶ βραχὺς μεταξὺ διῦππεύσει χρόνος. ἐκτε-
 λευτήσκει γεμὴν εἰς ἀλήθειαν καὶ οὐκ εἰς μακρὰν, καὶ οὐκ
 10 εἰς κενόν· ψευδοεπήσει γὰρ οὐδαμῶς ἡ ἀλήθεια· κενὸν δὲ
 καὶ μάταιον οὐκ ἂν γένοιτό τι τῶν παρ' αὐτῆς λελα- ^β
 λημένων.

'Εάν ὑστερήσῃ, ὑπόμεινον αὐτὸν, ὅτι ὁ ἐρχόμενος ἦξει καὶ οὐ μὴ
 χρονίσῃ. ἐάν ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ· 4
 15 ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Οὐδένα σαφῶς ὀνομάσας, ὑπόμεινόν φησιν αὐτὸν, τουτέστι
 προσδόκα καὶ μέλλοντα, καὶ μὴ σκάζουσιν ἐπ' αὐτῷ δέχου τὴν
 ἐλπίδα, βεβαίαν δὲ μᾶλλον καὶ ἐρηρυσμένην, κἂν εἰ γένοιτό ^σ
 τις μεταξὺ χρόνου παράτασις. ἔοικε τοίνυν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς
 20 ἐνηχῆσαι μὲν τῷ Προφήητῃ κατὰ τὸν νοῦν καὶ ἀποκαλύψαι
 μυστικῶς, ὡς ἤξει δὴ πάντως ὁ προηγγελμένος· προστάξαι
 γεμὴν ὑπεμένειν αὐτὸν, διὰ τοι τὸν μεταξὺ τῆς μελλήσεως
 χρόνον, καθάπερ ἔφην ἀρτίως. εἰ γὰρ δὴ γένοιτό τις ὑπο-
 στολή τε καὶ ὄκνος τοῦ πεπιστευκότος, οὐκ ἂν εὐδοκῆσαιμι,

2. Προφήητα] προφήτης Edd. φησὶ om. B. 8. ἀνοκωχῆν]
 Sic correxi. ἀνακωχῆν B.D. ἀνοχῆν (ἀναχῆν Pont.) Edd. καὶ βρ. μ. διῦπ. χρ.
 om. D. ἐκτελέσει Edd. 9. δὲ pro γεμὴν D. Haec καὶ οὐκ
 εἰς μακρὰν assumpta ex D. 11. καὶ om. D. παρ' αὐτοῖς (sic)
 Edd. λελαλημένων B. λεγομένων D. λαλουμένων Edd. 13. ὁ
 assumptum ex B.D. (95, 130, 185, 311.) in Es. 134 b. οὐ χρονεῖ D. (42.)
 S. Cyr. l. c. 14. καὶ ἐάν pro ἐάν B. 17. δέχου D. Edd.
 ἔχε B. 18. τις γένοιτο et παρὰτ. χρόνου inverso ordine D.
 23. καθάπερ] ὡς D.

φησιν, ἐν αὐτῷ, τοῖς τῆς ψυχῆς ἐγκλήμασιν ἐνισχημένοι οὐδὲν ἂν γενοίμην τῷ τοιῷδε συγγνώμων καταλογιζομαι δὲ μᾶλλον ἄπιστον καὶ ἀπηχθημένον. ἔψεται δὲ πάντως τῷ τὴν ἀλήθειαν τοῖς ἐμοῖς ἐπιμαρτυροῦντι λόγοις, τὸ καὶ ἐν μεθέξει ζωῆς γενέσθαι, καὶ τοῦτο γέρας τοῖς τιμῶσι Θεόν, 5 καὶ καλὸν εὐνοίας ὀψώνιον. ὅσον μὲν οὖν ἦκεν εἰς γε τὸν τῆς ἱστορίας λόγον, Κύρος ἦν ὁ Καμβύσου, περὶ οὗ φησὶν εἶναι ὑστερήσει, ὑπόμεινον αὐτόν. εἶλε γὰρ εἶλε τὴν Βαβυλῶνα, συγκαταδηώσας αὐτῇ καὶ τὰς ἑτέρας πόλεις.

Ὅσον δὲ αὐτὸ πρὸς λόγους τοὺς μυστικούς καὶ εἰς ἀφήγη- 10
εσιν τὴν πνευματικὴν, φαίην ἂν ὅτι περὶ τοῦ πάντων Σωτῆ-
ρος Χριστοῦ νοοῖτ' ἂν εἰκότως τῶν προκειμένων ἢ δύναμις.
αὐτὸς γὰρ ἐστὶν “ὁ ὢν, ὁ ἦν, ὁ ἐρχόμενος,” καὶ ὅτι μὲν
παρέσται κατὰ καιροῦς ὁ τῶν ἁγίων προφητῶν προαναπε-
φώνηκε λόγος. ὅτι δὲ ἀφιγμένος ἀνατρέψει ἔμελλε τοῦ 15
διαβόλου τὸ κράτος, καὶ τὴν ἀνοσίαν καὶ βέβηλον τῶν δαι-
μονίων πληθὺν τῆς καθ' ἡμῶν ἐξελάσαι πλεονεξίας, προ-
534 A. α κεχρησφόδηκε μὲν ἐναργῶς τὸ γράμμα τὸ ἱερόν, αὐτῇ δὲ
λοιπὸν τῶν πεπραγμένων ἢ ἔκβασις αὐτόμαρτυς εἰσβή-
σεται, πλὴν “εἰς καιρὸν” ἢ προάγγελσις. ἐν γὰρ ἡμέραις 20
ἐσχάταις τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπέλαμψεν ὁ Μονογενῆς,
καὶ ὁ μὲν ὑποστειλάμενος, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν ἀβου-
λότατα παρωσάμενος, προσκέκρουκε τῷ Θεῷ καὶ τῶν οὐ-
ραίνων ἄγεστος ἀπέμεινε ἀγαθῶν, ἔξω τε τῆς ἱερᾶς τῶν
b ἁγίων πληθύος ἀπεληλαμένος γέγονε, κατὰ τὸν τοῦ προφή- 25
του λόγον “ὡς ἡ ἀγρία μυρική ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ οὐκ ὄψεται

Apoc. i.
8.

Supra
ii. 3.

Hier.
xvii. 6.

1. ἐπ' ἔν D. 1-8. τοῖς—ὑπόμεινον αὐτόν] ὁ μὲν γὰρ περὶ τὰς ὑπ' ἐμοῦ
γινομένας προρήσεις ἀμφιβόλῳ χρώμενος γνώμη. τῆς ἐμῆς κηδεμονίας ἀνάξιος· ὁ δὲ
τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις πιστεύων καὶ τῇ πίστει πρόσφορον μετερχόμενος βίον, τὸν
τῆς ζωῆς τρυγήσει καρπὸν. ταῦτα τοῖνυν ἐπιστάμενος σαφῶς, δεῖξαι τὰ περὶ τοῦ Βαβυ-
λωνίου σοὶ προηλωμένα (e Theod. ad loc.) καὶ ὑστερίζοντα αὐτὸν ὑπόμεινον· εἶλε
γὰρ τὴν (8.) D. 6. ἦκει Edd. γε om. B. 9. ἑτέρας] λοιπὰς D. 11. τὴν
om. D. 12. νοοῖτ' ἂν—ἢ δύναμις] δεῖ νοεῖν—τὴν δύναμιν D. inv. b. 13. ὁ ἦν
ὁ ἐρχόμενος D. b. καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχ. Edd. 15. ἀνατρέψειν D. ἀναστρέψειν Edd.
16. δαιμόνων D. Edd. 19. μάρτυς Edd. 21. ἐπέλαμψεν D. ἐξέλ. iid.

22. ἀβουλότατα B. ἀβουλοτάτως (ἀβουλό^π D.) D. Edd. 23. παραθέμενος D.
παρωσούμενος Edd. 25. τοῦ προφήτου] προφητείας iid. 26. ἢ prius
assumptum ex B. D. ἀγρία μυρική habet D.

“ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ.” ὁ δὲ κρείττων ὄκνου καὶ ὑποστολῆς, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἀγάπην καὶ πίστιν εἰς νοῦν καὶ καρδίαν εἰσοικισάμενος, ἀντέκτισιν ἔχει τῆς τοιαύσδε γνώμης, καὶ γέρας ἐξαιρέτων τὴν ἀμήρυτον ζῶην, καὶ τὴν τῶν πλημμελη-
 5 μάτων ἀπόθεσιν, καὶ τὸν διὰ Πνεύματος ἀγιασμόν. δεδικαιώ-
 μεθα γὰρ “οὐκ ἐξ ἔργων νόμου,” κατὰ τὸ γεγραμμένον, διὰ
 πίστεως δὲ μᾶλλον τῆς εἰς Χριστόν. καὶ “Ὁ μὲν νόμος
 “ὀργὴν κατεργάζεται,” καλεῖ γὰρ εἰς δίκας τοὺς παραβαί-
 10 νοντας, ἐξίστησι δὲ τὴν ὀργὴν ἢ χάρις, λύουσα τὰ ἐγκλή-
 ματα.

Gal. iii.
 16.
 Rom. iv.
 15.

Ὁ δὲ κατοίόμενος καὶ καταφρονητής, ἀνὴρ ἀλαζῶν οὐθέν οὐ μὴ 5
 περᾶνῃ.

Προκαταμηνύσας ὅτι παρέσται κατὰ καιροὺς ὁ προκατη-
 γελμένος, καταλύσων τὰ σκυθρωπὰ καὶ ταλαιπωρίας ἀπάσης
 15 ἀπαλλάσσω τούς συντετριμμένους, διαμέμνηται λοιπὸν τοῦ
 πεπορθηκότος, καὶ πᾶν εἶδος ἀπανθρωπίας καὶ ὠμότητος
 θηριοπρεποῦς εἰς αὐτοὺς ἅπαντας ἐκπεληρωκότος. σημαί-
 νεται δὲ διὰ τούτων ἱστορικῶς μὲν ὁ βέβηλος καὶ θεομάχος δ
 Ναβουχοδοноσορ, νοητῶς δὲ πάλιν ὁ σατανᾶς. κατειόμενον
 20 δὲ καὶ καταφρονητὴν καὶ ἀλαζῶνα καλεῖ, καὶ σφόδρα εἰκότως.
 ἔχει γὰρ ὧδε τῇ φύσει, καὶν εἰ ἐπ’ αὐτοῦ νοοῖτο τοῦ σατανᾶ
 τῶν λόγων ἢ δύνამις, καὶν εἴτε τις λέγοι τὸν ἄνδρα τὸν
 Βαβυλωνίον. κατειόμενον δὲ φησι τὸν περὶ αὐτὸν ἢ ληματίαν
 ἢ βλάκα, καταφρονητὴν δὲ πάλιν καὶ ἀλαζῶνα ὡς ἐκ πολλῆς
 25 ἄγαν ὀφρῦος καὶ διακένου φουσήματος οὐδ’ ὅσον εἰπεῖν εἰς
 νοῦν ἔχειν ἐθέλοντα τὴν ἀσύγκριτον ὑπεροχὴν τοῦ πάντα

8. κατεργ. ὀργὴν D. 11. οὐθέν οὐ μὴ B. (22. al.) οὐδὲν οὐ μὴ D. οὐδὲν
 μὴ Edd. 12. περανεῖ D. (68, 70, 97, 228.) 13. ὅτι] ὡς D. inv. b.
 πάρεσται κατὰ κ. ὁ προκατηγγεγμένος D. b. ὁ προηγγεγμένος κατὰ κ. πάρεσται Edd.
 14. λύων B. 15. ἀπαλλάσσω B. διαμέμνηται λοιπὸν hoc ordine D. b.
 16. ἀπανθρωπίας] θηριωδίας D. 17. εἰς αὐτοὺς ἅπαντας D. εἰσάπαν Edd.
 20. καὶ ἀλάζ. καὶ καταφρ. inv. ordine b. δὲ pro καὶ ult. D. 21. οὕτω b.
 αὐτοῦ B. D. b. αὐτῷ Edd. 22. τὸν βαβ. ἄνδρα D. 23. φησι τὸν περὶ
 αὐτὸν ἢ ληματίαν [ληματίαν D. b.] ἢ βλάκα D. b. Edd. φησι ὡς πάσης οἰήσεως
 μέεστωμένου B. 24. καὶ ἀλαζῶνα πάλιν inv. ord. D. b. 25. ἄγαν]
 + τῆς D. εἰ (sic) Edd.

ισχύοντος Θεοῦ. ὁ δὲ τοιοῦτος οὐδὲν οὐ μὴ περάνη φησίν· οὐ γὰρ πάντως αὐτῷ κατὰ νοῦν ἐκβήσεται τῶν πραγμάτων τὸ πέρασ, οὐ μέχρι παντὸς ἐντρυφήσει καὶ κατευρυνθήσεται καὶ ἐν εὐκλείαις ἔσται λαμπραῖς. καὶ ἔστιν ἀληθές, ὅπερ ἔφη ψάλλων καὶ ὁ μακάριος Δαυεῖδ “Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερ- 5
 “ υψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου,
 “ καὶ παρήλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν, καὶ
 535 A. a “ οὐχ εὐρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ.” ἔρπει γὰρ πάντως πρὸς
 ταπεινώσιν ἢ ὑπεροψία· φρόνημα δὲ τὸ μεμετρημένον ταῖς
 ἀνωτάτω στεφανοῦται τιμαῖς. πιστοῦται δὲ πρὸς τοῦτο ἡμᾶς 10
 τοῦ Σωτῆρος ὁ μαθητῆς, γεγραφώς τε καὶ λέγων “Καυχάσθω
 S. Jac. “ δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος
 i. 9, 10. “ ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύ-
 “ σεται.”

“Ὁς ἐπλάτυνε καθὼς ὁ ἄδικος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς θάνα- 15
 b τος οὐκ ἐμπιπλάμενος, καὶ ἐπισυνάξει πρὸς αὐτὸν πάντα τὰ
 ἔθνη, καὶ εἰσδέξεται πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς λαοὺς.

Συνάδει τῷ Προφήτῃ Θεὸς, καὶ δέδειχεν ἀληθεύοντα, τοῖς
 παρ’ αὐτοῦ λόγοις ἐπισφραγίζων εἰς ἀλήθειαν τὰ τε τοῦ
 διαβόλου καὶ τὰ τοῦ Ναβουχοδοноόσορ ἐγκλήματα. ὁ μὲν 20
 γὰρ Προφήτης ἔφασκε “Συντέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασε,
 “ καὶ εἴλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρω, καὶ συνήγαγεν αὐτὸν
 “ ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ” ὁ δὲ γε τῶν ὄλων Θεὸς ἐπὶ τὸ

1. δὲ D. b. δὴ B. Edd. οὐ μὴ assumpta ex B.D. desunt in b. περανεῖ D (ut supra). b. 2. πάντων b. 4-14. καὶ ἔστιν—παρελεύσεται] καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ δανιὴλ μαθησόμεθα, ὅτι καὶ πρὸ τοῦ τὸν Κύρον ἐπιστρατεῦσαι ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας, μελαγχολήσας, καὶ ὡς δαιμονῶν τὰς ἐρημίας περιήρχετο. (e Theophyl. ad loc.) B. 4. ἔφην D. 7. ἐζήτησα D. ἐζήτουν Edd. 8. εἰς D. 10. ἀνωτάτω D. ἀνωτάταις Edd. πρὸς τοῦτο ἡμᾶς D. πρὸς τούτῳ Edd. 11. τε om. D. 12. ὁ primum om. D. 13. ὅτι ὡς ἄ. D. ὡς ἄ. γὰρ Edd. 15. ὁ assumptum ex D. (Alex.) αὐτὸς B. (22. al.) οὐτος D. Edd. 16. πρὸς αὐτὸν [αὐτὸν B.] B.D. (Alex.) XII.) ἐπ’ αὐτὸν Edd. (Vat. 8) 17. αὐτὸν B. τοὺς om. D. 19. ἐπισφραγίζων B. κατασφρ. D. Edd. 22. καὶ συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ] καὶ τὰ ἐξῆς Edd.

ἔτι μείζον καὶ ἀληθέστερον ἀναφέρων τὰς αἰτίας, ἄδη παρεικάζει καὶ θανάτῳ λοιπόν. χρῆμα γὰρ ἀκόρεστον θανάτός τε καὶ ἄδης. ἀληθὲς δὲ ὅτι κατὰ γε τὸ τῷ Βαβυλωνίῳ δοκοῦν, πάντα ἂν ἐπ' αὐτῷ συνήχθη τὰ ἔθνη. καὶ νοοῖτ' ἂν εἰκότως
 5 Περσικῆς φιλοτιμίας ἐγκλήματα τὰ τοιαῦδε τῶν κακῶν. μικρὰ γὰρ αὐτοῖς ἢ ὑπ' οὐρανὸν, καὶ οὐκ ἂν ἀρκέσειαν εἰς τὸ δουλεύειν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων γένη.

Ἄλοίη δ' ἂν καὶ αὐτὸς ὁ τῆς ἀμαρτίας εὐρετής, τουτέστιν ὁ σατανᾶς, πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὑφ' ἑαυτῷ τὴν γῆν ποιῆσαι σπουδάζων, καὶ οἷον ἄδης καταρρόφῶν τοὺς ταῖς παρ' αὐτοῦ δυστροπίας ἀπολλυμένους. ἔφη δέ που καὶ αὐτὸς, ὅτι “Τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ μου ὡς
 10 “νοσσιᾶν, καὶ ὡς καταλελειμμένα ὡὰ ἀρῶ, καὶ οὐκ ἔστιν ὅς “διαφεύξεταί με ἢ ἀντίπη μοι.” ἄπληστον γὰρ καὶ ἀτί-
 15 θασον τὸ θηρίον καὶ ἀλαζονείας μεστὸν, μιαρὸν ἀληθῶς καὶ μισάνθρωπον.

Es. x.
14.

Οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ' αὐτοῦ λήφονται καὶ πρόβλημα ὅς εἰς διήγησιν αὐτοῦ; καὶ ἐροῦσιν Οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, ἕως τίνος; καὶ βαρύνων τὸν κλοιὸν αὐτοῦ ἐ
 20 στιβαρῶς.

Ἵτι μῆτε ἀκράδαντον αὐτῷ τὸ κρατεῖν, μῆτε μὴν τὸ δεῖν ἐντροφᾶν ἐπὶ πληθῦϊ τῶν συναγηγεργμένων, ἀπολισθήσει δὲ πάντως ἀρχῆς τε καὶ δόξης, καὶ ὧδὴ δὲ πολλοῖς ἔσται πεσῶν δὴ, καταμεμήνυκεν ἐναργῶς. λήψεσθαι γὰρ ἔφη παραβολὴν

1. παρεικάζει καὶ θανάτῳ hoc ordine D. 4. ἐπ' αὐτῷ D.b. ἐπ' αὐτῷ Edd. συνήχθη [συνήχθησαν D.] τὰ ἔθνη hoc ordine D.b. 5. τοιαῦτα D.
 6. ἀρκέσειαν Edd. πρὸς D. 7. τῶν assumptum ex B.D. 8. ὁ— τουτέστιν et ὡς ἔπος εἰπεῖν om. D. 9. ὑφ' ἑαυτὸν D. 10. παρ' αὐτοῦ B. παρ' αὐτῷ Edd. τοῖς ἔργοις αὐτοῦ pro ταῖς π. αὐ. δυστρ. D. 11. καὶ αὐτὸς που in. ord. D. 12. μου om. D. (Vat.) 14. καὶ pro ἢ D.
 15. ἀληθῶς post μισάνθρω. tr. D. 17. παραβολὴν κατ' αὐτοῦ B.D. (Alex. XH.) κατ' αὐτοῦ παραβολὴν Edd. (Vat.) 22. ἐπὶ] + τῇ D. συναγηγεργμένων Edd.
 23. δὲ et δὴ assumpta ex D.

ἐν αὐτῷ οἶον πρόβλημα καὶ δημώδη λόγον καὶ ἐν γλώτταις
 536 A. a πολλῶν. καὶ τίς δὴ οὗτός ἐστιν; Οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ
 οὐκ ὄντα αὐτῷ καὶ βαρύνων τὸν κλοιὸν αὐτοῦ στιβαρῶς, του-
 τέστι φορτικωτέραν ἀεὶ καθιστὰς ἐφ' ἑαυτῷ τὴν ἐφ' οἷς
 ἡσέβησε δίκην, ἀπολέσας ἔθνη καὶ χώρας ὅλας συννεγκῶν, 5
 καὶ τοῖς κατ' οὐδὲν αὐτῷ προσήκουσιν ἐπιθρώσκων ἀεὶ, καὶ
 τοῖς ἰδίοις σκήπτροις ὡς ἐξ ἀνάγκης ὑποτιθεῖς, καὶ ἀναριθ-
 μήτους ἔχων τοὺς ὑπὸ χεῖρα λαούς. ἐπιπεφώνηκε δὲ διὰ
 μέσου τό ἕως τίνος; ἀκόρεστον ὄντα δεικνὺς εἰς πλεονεξίαν,
 b ἀχάλινον εἰς ὠμότητα, καὶ τὸ τῆς ἀδικίας μὴ μισοῦντα πέρασ. 10
 ἄπληστοι μὲν οὖν οἱ Βαβυλωνίων τύραννοι καὶ δεινοὶ πρὸς
 ὠμότητα καὶ τὰ πάντων αἰσχιστὰ τολμᾶν εἰωθότες.

Τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ σατανᾶς, συλλέγων ἀεὶ τὰ μὴ ἑαυτοῦ,
 καὶ δυσασχεστέρην ἑαυτῷ τὴν κόλασιν ἐπιτιθεῖς. εἴρηται δέ
 που καὶ πρὸς αὐτόν “ Ὁν τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρ- 15
 “ μένον οὐκ ἔσται καθαρὸν· οὕτως οὐδὲ σὺ ἔση καθαρὸς,
 “ διότι τὴν γῆν μου ἀπόλεσας, καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας·
 c “ οὐ μὴ μείνης εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.” ποίους γὰρ οὐκ ἀπο-
 λώλεκε λαούς; ἢ τίνων ἐθνῶν ἐφέισατο; τί δὲ τῶν ἄγαν
 ἀπηχεστάτων οὐκ ἂν ἀλοίη τετολμηκῶς; ἔψεται δὴ οὖν 20
 αὐτῷ δικαίως τὸ οὐαὶ, καὶ γενήσεται παραβολή, τῆς ἀρχῆς
 αὐτοῦ καθηρημένης, καὶ τῆς κατὰ πάντων πλεονεξίας ἐξω-
 κισμένης. καὶ τοῦτο πάλιν ὁ σοφὸς ἡμῖν Ἱερεμίας ὑπαινίτ-
 τεται λέγων περὶ αὐτοῦ “ Ἐφώνησε πέρδιξ, συνήγαγεν ἅ
 “ οὐκ ἔτεκε, ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως, ἐν ἡμίσει 25
 “ ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων
 d “ αὐτοῦ ἔσται ἄφρων.” πέπρακται δὲ τοῦτο ἱστορικῶς. εἶλε
 μὲν γὰρ τὴν Ἰουδαίαν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ μέντοι καὶ τὴν

Es. xiv.
19, 20.

Hier.
xvii. 11.

4. ἀεὶ om. D. habet b. ἑαυτῷ καθ. inverso ordine (omittens ἐφ' prius) D.
 7. ὡς assumptum ex D. 8. προσπεφώνηκε b. 10. μὴ accessit
 ex B. solo. 13. τοιοῦτος D.b. τοιοῦτο B. τοιοῦτον Edd. 14. τὴν κόλ.
 ἑαυτῷ inv. ord. D. ἐπιτιθεῖς B.D.b. ἐπιθεῖς Edd. ante Migne. 16. ἔστι D.
 (90. ἄλ.) 21. αὐτὸ D. καθ. αὐτοῦ τῆς ἀρχ. inv. ord. D. 24. ἐφώνησε Edd.
 25. μετὰ κρίσει B. (sol.) αὐτοῦ post κρίσεως transp. D. 27. ἱστορικῶς] +
 τὸ ἔσται Edd.

Σαμάρειαν, καὶ ἐτέρας δὲ σὺν αὐταῖς χώρας ἐξαναστήσας, ἀπεκόμισεν εἰς τὰ ἑαυτοῦ· Κύρου δὲ τῆς Βαβυλωνίων κατεστρατοπεδευκότος Πέρσας τε καὶ Μήδους, ἀπόφοντο πάλιν οἱ συναγηγερμένοι, μονουουχὶ δὲ καὶ ἀποπτάντες οἱ
 5 καδὲ πάλιν ἦσαν οἱ τοῖς τῆς αἰχμαλωσίας ἐνειλημμένοι δεσμοῖς. ἀποπεφοιτήκασι δὲ καὶ τῆς ὑπὸ τῷ διαβόλῳ λα-
 τρείας οἱ ἐξ ἔθνων, καὶ τὸν πάλαι φωνήσαντα καὶ πρὸς ἑαυτὸν κεκληκότα ἀφέντες ἔρημον προσδεδραμήκασι τῷ Χριστῷ. συνήγαγε γὰρ ἐκεῖνος τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ, προσ-
 10 ἐδέξατο δὲ Χριστὸς τὰ ὄντα αὐτοῦ. Κύριος γάρ ἐστι τῶν ὄλων ὡς Θεός.

“Οτι ἐξαίφνης ἀναστήσονται οἱ δάκνοντες αὐτὸν, καὶ ἐκνήψουσιν 7 οἱ ἐπίβουλοί σου, καὶ ἔσῃ εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς.

Ἄδοκίτως αὐτοῦ λέγει κατεξαναστήσεσθαι τοὺς οἶον ^a 537 A.
 15 δάκνοντάς τε καὶ κατεσθίοντας, καὶ ταῖς τοῦ πολέμου προσ-
 βολαῖς δαπανῶντας τὴν ὑπ’ αὐτῷ ἰσχύν· ἦσαν δὲ οὗτοι Κῦρός που πάντως, καὶ οἱ ἀμφ’ αὐτὸν Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμίται, οἱ μονουουχὶ καὶ ὕπνον ὀμμάτων ἀποτιναξά-
 20 ἔσονται κρείττους δειμάτων καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀράμενοι μάχην, καταδραμοῦνται γενικῶς. εἶτα πολυτρόπως ἐπιβου-
 λεύοντες καταθλήσουσιν εὐκόλως, ἄγοντές τε καὶ φέροντες ἔ
 τὰ Χαλδαίων πράγματα καὶ διαρπάζοντες τὴν Βαβυλωνίων.

Τοῦτο δὲ πεπονθότα καὶ αὐτὸν εὐρήσομεν τὸν ἀλιτήριον

1. αὐταῖς B. αὐτῷ D. αὐτῇ Edd. ἐξαναστ. χ. inverso ordine D. 2. τὰ D. τὴν Edd. τῆς assumptum ex B.D. 3. κατεστρατοπεδευκότος B. κατεστρατευκότος D. Edd. 6. ὑπὸ τῷ διαβόλῳ B.D. ἐπὶ τῷ διδασκίλῳ Edd. 8. αὐτὸν iid. κεκλ. πρὸς ἑαυτὸν inv. ordine D. 11. ὡς D. Edd. καὶ B. 12. ἐξαναστήσονται F. (22. al.) 14. κατεξανίστασθαι λέγει D. οἶον et τε assumpta ex D., καὶ κατεσθίοντας ex B.D. 16. ὑπ’ αὐτῷ B. ὑπ’ αὐτὸν D. ὑπ’ αὐτοῦ Edd. ἰσχύν assumptum ex D. ἦσαν δὲ οὗτοι hoc ordine D. 17. πάντως assumptum ex B.D.b. 18. ἐκ-
 τινάξάμενοι b. 20. κρείττους δειμάτων hoc ordine D. ἀράμενοι B.b. αἰρόμενοι D. Edd. 23. καὶ om. D. 24. δὲ assumptum ex b.

σατανᾶν. συνεκόμισε μὲν γὰρ εἰς ἑαυτὸν πάντα τὰ ἔθνη, τὸ
 τῆς πολυθείου πλάνης ἀπλώσας λίνον, καὶ τοῖς βρόχοις τῆς
 ἀμαρτίας καταπυκάζων. πλὴν ἐξανέστησαν οἱ δάκνοντες αὐ-
 τὸν, τουτέστι, τῶν εὐαγγελικῶν θεσπισμάτων οἱ κήρυκες,
 οἷον ὁδοῦσι σπαράσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ, τοὺς τὰ αὐτοῦ 5
 δηλονότι φρονεῖν ἡρημένους. ὥσπερ γάρ “Ὁ κολλώμενος
 c “ τῷ Κυρίῳ ἐν πνεῦμά ἐστιν,” οὕτως ὁ τῷ διαβόλῳ κολλώ-
 μενος, ἐν πρὸς αὐτὸν ἐστι σῶμα. ἐκνήψουσι δὴ οὖν οἱ ἐπι-
 βουλεύοντες αὐτῷ. συνέντες γὰρ ὅτι τέθεται λοιπὸν ὑπὸ
 πόδας ἁγίων, Χριστοῦ λέγοντος ἐναργῶς “Ἴδου δέδωκα 10
 “ ὑμῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν
 “ τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ,” τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονοῦντας ἀρπά-
 σσουσι, καὶ εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν μετακομιοῦσιν
 εὐκόλως, τίς ὁ φύσει τε καὶ ἀληθῶς ἐστι Θεὸς ἐκδιδάσκον-
 d τες, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ μυστήριον ἐξηγούμενοι, ὃς δὴ καὶ 15
 πρῶτος ὁράται διηρηπακῶς αὐτόν. ἐστὶν οὖν ἀκοῦσαι λέ-
 γοντος “Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
 “ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, εἰ μὴ πρῶτον
 “ δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν; καὶ τότε διαρπάσῃ τὰ σκεύη αὐτοῦ.”
 εὐθὺς δὲ τεχθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, διαρπάζειν ἤρξατο 20
 τὰ σκεύη αὐτοῦ. ἀφίκοντο γὰρ ἐξ ἀνατολῶν οἱ Μάγοι,
 “ λέγοντες Που ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
 S. Matth. “ εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν
 ii. 2. “ προσκυνῆσαι αὐτῷ.” καὶ δὴ καὶ προσκεκυνήκασι, καὶ
 e “ δώροις τιμήκασι, καὶ ἀπαρχὴν γεγόνασι τῆς τῶν ἐθνῶν ἐκ- 25
 κλησίας· σκεύη δὲ ὄντες διαβολικὰ, καὶ τῶν ἐκείνου μελῶν
 τὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅτι μάλιστα τιμιώτατα, προσδε-

1. μὲν assumptum ex D. 2. ἀπλῶν Edd. 3. πυκάζων iid.
 βρόχοις post καταπυκ. tr. D. ἐξανέστ. οἱ δάκν. αὐτόν hoc ordine D. ἐξαν. post
 αὐτόν tr. Edd. 4. διδαγμαίων pro θεσπισμ. D. 5. σπαράσσ. B. D.
 σπαράττ. b. Edd. 11. ὑμῖν] + ἐξουσίαν D. 12. αὐτοῦ D. Edd.
 ἀτὰ B. 14. ἀληθῆς Edd. 15. τοῦ assumptum ex B.
 17. εἰσελθεῖν post ἰσχυροῦ transp. D. 18. ἀρπάσαι D. 19. δῆσῃ
 τὸν ἰσχυρὸν hoc ordine D. διαρπάσῃ D. διαρπάσει Edd. 21. ἀνατολῶν D.
 ἀνατολῆς Edd. 25. τιμήκ. δώροις inv. ord. D. ἐκκλησίας B.
 κλήσεως D. κληρονομίας Edd. 27. τὰ assumptum ex B. D.

δραμήκασι τῷ Χριστῷ. ὅτι δὲ διαρπάζειν ἔμελλε τὰ σκεύη
 τοῦ ἰσχυροῦ, προαναπεφώνηκεν αἰνιγματωδῶς καὶ ὁ προ-
 φήτης Ἡσαΐας· ἔφη γὰρ ὧδε πάλιν περὶ αὐτοῦ “ Διότι
 “ πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα, λήψεται
 5 “ δύναμιν Δαμασκοῦ καὶ τὰ σκύλα Σαμαρείας ἀπέναντι τοῦ a 538 A.
 “ βασιλέως Ἀσσυρίων.” δοκεῖ μὲν οὖν ἡ τοῦ λόγου δύναμις
 ὑπαινίττεσθαι τι τῶν ἱστορικῶς πεπραγμένων· πεπόρθητο
 γὰρ ἡ Σαμάρεια παρά τε τοῦ βασιλέως Δαμασκοῦ, καὶ τοῦ
 τῶν Ἀσσυρίων ἐξάρχοντος. πλὴν νοητὸν ὑπεμφαίνει μυστή-
 10 ριον. ὅτι γὰρ τοῦ Σωτῆρος ἡ δύναμις τοὺς τὸν αὐτοῦ λαὸν
 πεπορθηκότας σκυλεύσει ραδίως, ὁ προφητικὸς ἡμῖν ὑπέφηνε
 λόγος.

Es. viii.
4.

Διότι σὺ ἐσκύλευσας ἔθνη πολλὰ, σκυλεύσουσί σε πάντες οἱ ὑπο- 8
 λελειμμένοι λαοί, δι’ αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ ἅ
 15 πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.

Ἄτρεκὴς ὁ λόγος, κὰν εἰ ἐπ’ ἀμφοῖν νοοῖτο πάλιν. ἐπόρ-
 θησε μὲν γὰρ ὁ Βαβυλώνιος ἔθνη πολλὰ· πέπραχε δὲ τοῦτο
 καὶ ὁ σατανᾶς. τοιγάρτοι πεπόνθασι τὸ ἐναλῶναι τοῖς ἴσοις.
 καὶ πεπόρθηται μὲν ὑπὸ Κύρου τὰ Χαλδαίων πράγματα·
 20 ὑπὸ δὲ τῶν ἀγίων ὁ σατανᾶς. ἴσα δὲ ἀμφοῖν τὰ ἐγκλήματα,
 καὶ ἀδελφὰ τὰ πλημμελήματα, συγγενὴς δὲ ὡσπερ ἡ ἀγριό- c
 τῆς καὶ ἡ κατὰ πάντων ὁμότης. ἀπεκτόνασι γὰρ χώρας τε
 καὶ πόλεις, ὁ μὲν σαρκικῶς, ὁ δὲ νοητῶς, ὄξεια βολίδι τῇ
 ἀμαρτία χρώμενος. εὐδὲ δὴ σφόδρα φησὶ σκυλεύσειν αὐτὸν
 25 πάντας τοὺς ὑπολελειμμένους λαούς. ὡς γὰρ ἅπαντας ἀνῆρη-

2. αἰνιγματωδῶς καὶ et προφήτης et ὧδε πάλιν περὶ αὐτοῦ om. D. 5. τοῦ
 om. B. 6. οὖν] γὰρ D. 7. πεπόρθητο B. πεπόρθηται D. Edd.
 8. Δαμάσκου assumptum ex B. Δαμασκηῶν βασιλ. D. 9. ὑπεμφαίνει
 Edd. 10. ἡ τοῦ Σωτῆρος inv. ord. D. 11. ὑπέφηνε D. ὑπέφανε
 Edd. 13. οἱ deest in Edd. καταλελειμμένοι (26. Co.) cf. infra. 14. διὰ B.
 16. Ἄτρεκὴς D. b. Ἀληθῆς Edd. εἰ om. D. 18. ὁ assumptum
 ex B. D. b. 19. πεπόρθηται μὲν ὑπὸ Κύρου hoc ordine D. b. ὑπὸ Κ. μὲν
 πεπ. Edd. 25. πάντας et λαούς assumpta ex D.

κότος τοῦ Βαβυλωνίου, τοὺς διαφυγεῖν ἰσχύσαντας πολεμωτάτους αὐτῷ γενέσθαι λέγει, καὶ ὀλίγους ὄντας κατακρα-
 δτήσειν εὐκόλως, Θεοῦ τὸ νικᾶν ἀπονέμεντος καὶ τὸ πάντα
 δύνασθαι κατορθοῦν αὐτοῖς κατανέουτος. ἀληθὲς δ' ἂν
 νοοῖτο τὸ χρῆμα, κἂν εἰ ἐπ' αὐτοῦ φέροιτο τοῦ πάντων 5
 ἐχθροῦ, φημὶ δὴ τοῦ σατανᾶ. πάντας μὲν γὰρ τοὺς ἐπὶ τῆς
 γῆς εἰλέ τε καὶ πεπόρθηκε, καὶ τοῖς τῆς ἁμαρτίας ἐγκατέ-
 δησε ζυγοῖς. διηρπάσθη δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν καταλελειμ-
 μένων λαῶν, τουτέστιν, ὑπὸ τῶν ἐν πίστει δεδικαιωμένων διὰ
 Χριστοῦ καὶ ἡγιασμένων ἐν Πνεύματι. σέσωσται μὲν γὰρ 10
 τὸ κατάλειμμα τοῦ Ἰσραὴλ. ἐξ αὐτῶν δὲ ὄντες οἱ θεσπέσιοι
 ε μαθηταί, γεγόνασιν ἀπαρχὴ τῶν διηρπακώτων τὸν ἀλιτήριον.
 εἶτα μετ' ἐκείνους εἰσέτι νῦν διαρπάζουσιν οἱ λαῶν ἡγού-
 μνοι, καὶ τὸν τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦντες λόγον, καὶ εἰς τὴν
 τῆς εὐσεβείας ἀποκομίζοντες τρίβον τοὺς ὑπεξευγμένους. 15

2 Tim.
ii. 15.

9* Ω ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακὴν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τοῦ τάξει εἰς
 10 ὕψος νοσιᾶν αὐτοῦ, τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐκ χειρὸς κακῶν. ἐβου-
 λέω αἰσχύνῃν τῷ οἴκῳ σου, συνεπέρας λαοὺς πολλοὺς,
 539 A. a καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχὴ σου.

Ἐπιπλήττει ὁ λόγος τῷ Βαβυλωνίῳ πάλιν, ἐθέλουσι 20
 συγκροτεῖν τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἐκ τῆς κατὰ πάντων πλεονεξίας,
 αἶρουτί τε ὑψοῦ τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ μὴν καὶ ὑπεροχαῖς ταῖς
 ἐπέκεινα μέτρου καταχρυσοῦν εἰωθότι καὶ ὀχυροῦν λίαν,
 ὥστε καὶ ἐτοιμῶς δύνασθαι τυχὸν ἐκ χειρὸς ἐκσπᾶσθαι κα-
 κῶν, τουτέστι, διεκνεύειν αἰὲ τὰ συμβαίνοντα κακά. σκοπὸς 25

1. πολεμικῶ D. 2. γενήσεσθαι Edd. 4. αὐτοῖς om. B. κατανέου-
 τος D. ἐπινεύοντος Edd. 6. ἅπαντας D. 9. διὰ D. ἐπὶ Edd.
 10. πνεύματι] χάριτι D. 15. τῆς assumptum ex B.D. ἀποκομίζ. τρίβον
 hoc ordine D. 16. τῷ οἴκῳ αὐτοῦ] τῷ ὁμοίῳ Ἰσραὴλ αὐτοῦ (sic) D.
 17. ἐκσπασθῆναι] σκεπασθῆναι D. (68, 70, 91, 97, 310.) 18. λαοὺς
 πολλοὺς hoc ordine B. (Alex. XII.) λαοὺς πονηροὺς πολλοὺς D. 20. πάλιν
 ante ὁ λόγος transp. D. συγκρ. ἐθέλ. inv. ord. D. 22. ὑψοῦ τὸν ἴδ.
 οἶκον hoc ordine D. ὑψοῦ post οἶκον tr. Edd. 23. καταχρυσοῦν D. Edd.
 Lacuna 11 fere litt. in B. 24. ἐκσπᾶσθαι habet D. τῶν κακῶν D.

γὰρ αἰὲ τοῖς Βαβυλωνίοις, πολλοῖς τῶν ἐπαμυνόντων πλή-
 θεσι περιφράττεσθαι, καὶ ἀναριθμήτους ἔχειν τοὺς εἰδότας ὁ
 τὰ τακτικά, καὶ τὸν πολέμον νόμον ἐξηρτυμένους, ὡς ἀμογητὶ
 δύνασθαι τὰ ἐκ τῶν ἐπιόντων αὐτοῖς ἀποκρούεσθαι βλάβη.
 5 ἀλλ' ὅτι πρὸς αἰσχύνης ἔσται καὶ ἐντροπῆς τὸ χρήμα αὐτῶ,
 διαπιπτούσης αὐτῶ τῆς ἐλπίδος εἰς τὸ ἐναντίον, ἐδίδαξεν
 εἰπὼν Ἐβουλεύσω αἰσχύνην τῷ εἰκῶ σου. συνεπέραναι γάρ,
 ἦτοι συντετέλεκας, λαοὺς πολλοὺς, πανωλεθρίᾳ διεφθαρκῶς.
 ἐπειδὴ δὲ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχὴ σου, πικρὰς ἀποτιεῖς δίκας, ὁ
 10 πάλαι λαμπρὸς καὶ τάττων εἰς ὕψος νοσσιᾶν αὐτοῦ, οἰκτρὸς ε
 καὶ κατερρίμμενος καὶ ὑπὸ πόδας ἐχθρῶν ἀδοκῆτως εὐρεθεῖς.

Πρέποι δ' ἂν ὁ λόγος ὅτι μαλιστὰ γε καὶ αὐτῶ τε τῶ
 σατανᾶ καὶ τοῖς τῶν αἰρέσεων εὐρεταῖς, οἱ φιλαρχίας ἠττώ-
 μενοι, καὶ τοῦ δοκεῖν ἠγείσθαι πολλῶν, συνεπέραναι λαοὺς
 15 πολλοὺς, καὶ κακὴν ὄντως πλεονεξίαν τοῖς ἰδίοις προεξένη-
 σαν οἴκοις, ὕψου τε τετάχασιν τὰς ἑαυτῶν νοσσιᾶς, “ὑπέρ-
 “ογκα ματαιότητος λαλοῦντες ῥήματα,” καὶ κατὰ τῆς θείας
 ἐρευγόμενοι δόξης, ἃ μόναις ἂν πρέποι ταῖς αὐτῶν γλώσσαις δ
 τε καὶ διανοίαις. ἐξήμαρτον δὴ οὖν αἱ ψυχαὶ αὐτῶν πε-
 20 παρῶνήκασιν γὰρ εἰς αὐτὸν τὸν τῶν ὅλων Σωτῆρα Χριστόν,
 “Ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν
 “τὴν συνείδησιν ἀσθενούσαν,” κατὰ τὸ γεγραμμένον.

2 S. Pet.
ii. 18.1 Cor.
viii. 12.

Διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, καὶ κάρθαρὸς ἐκ ξύλου φθέγγεται 11
 αὐτά.

25 Ἀπονέμει πολλάκις ἡ θεία γραφὴ καὶ τοῖς ἀψύχοις τε

2. περιφράττεσθαι B.D. παραφυλάττεσθαι Edd. 3. τὸν—νόμον ἐξηρ-
 τυμένους [ἐξηρτυμένους (sic) D.] B.D. τῶν—νόμων ἐπηρτ. [ἐρηρτ. Pont.] Edd.
 4. ἀποκρούεσθαι iid. 5. σχῆμα pro χρήμα iid. 6. αὐτῶ om. D. τὸ
 ἐναντίον B. τὰ ἐναντία D. τούναντίον Edd. 9. ἤμαρτεν D. ἀποτίσεις Edd.
 10. ὕψος] + τὴν iid. inv. B.D. 11. καὶ prius assumptum ex B.D. Hic
 εἶπε δέ—ἐθέλουσι ex Theophylacto ad loc. (153 A. ed. Ven. 1763) add. B.
 12. πρέπει D. γε om. D. τε assumptum ex D. 13. ἠσώμενοι Edd.
 15. προῦξένησαν D. 18. ἐρευγόμενοι δόξης hoc ord. D. μόναις ἂν πρέποι
 hoc ord. D. πρέποι ἂν μόναις Edd. γλώτταις D. 22. τὴν συνείδησιν
 ἀσθενούσαν D. ἀσθ. τὴν διάνοιαν Edd.

ε καὶ ἀναισθήτοις φωνὰς, οὐχ ὡς φάναι τι τυχὸν δυναμένους, ἀλλ' οἶον αὐτοῖς πράγμασι μονουοῦχι διακεκραγῶσι. καὶ γοῦν ὁ μακάριος Ἡσαΐας “ Αἰσχύνητι Σιδῶν, εἶπεν ἡ θά-
 Es. xxiii. 4. “ λασσα” φησί· καὶ μέντοι Δαυεὶδ “ Οἱ οὐρανοὶ διηγού-
 Ps. xviii. 2. “ ται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ 5
 “ στερέωμα.” αὐτὴ γὰρ ἡ κτίσις, δι' ᾧ ἐν πεποιημένη θαυ-
 μάζεται, διὰ τούτων αὐτῶν τοῦ πεποιηκότος ἀνακηρύττει τὴν
 540 A. a δόξαν. οὐκοῦν ἐν πράγμασιν αἱ φωναὶ, κὰν εἰ μὴ γίνοντο
 λόγοι. τοιοῦτόν τι κἀνθάδε συνήσεις πάλιν. λίθον γὰρ ἐκ
 τείχου φησὶ, καὶ κἀνθάρων ἐκ ξύλου καταφθέγγασθαι τοῦ Βα- 10
 βυλωνίου· τίνα δὲ τρόπον, ἐροῦμεν· ταῖς τῆς Ἰουδαίας πό-
 λεσιν, ἣ καὶ ταῖς ἐτέραις εἰσβαλὼν ὁ Βαβυλώνιος, πάσας
 κατενέπρησε τὰς ἐν αὐταῖς οἰκίας. εἶτα συμβέβηκεν ἀναγ-
 καίως καὶ λίθους συνθραύεσθαι καὶ κατασειέσθαι τείχους,
 συνεκπίπτειν δὲ αὐτοῖς καὶ ξύλα, καὶ ὀροφὰς ἐκ τῆς ἄγαν 15
 παλαιότητος, κἀνθάρος μικροῦς, ἧτοι σήτας ἔχουσας. ταύ-
 β τητοὶ φησι καταβροῦσθαι αὐτοῦ τῆς ὠμότητος τὰ κατεστραμ-
 μένα· ταῦτα δὲ, ὡς ἔφη, ἦν λίθοι τε διεβρίμμενοι, καὶ ἐν
 μέσῳ πλατειῶν κείμενοι, καὶ ξύλα πάντως ἡμίφλεκτα, καὶ
 ἀπὸ γε τοῦ σεσηφθαι λοιπὸν μαρτυροῦντα ταῖς πόλεσι τὸ 20
 ἀρχαῖον. ἔγκλημα δὴ οὖν τῷ Βαβυλωνίῳ τὰς παλαιὰς οὕτω
 καὶ ἀρχαιοτάτας κατεμπρῆσαι πόλεις, καθελεῖν δὲ καὶ οἴκους,
 ἀνηρημένων δηλονότι τῶν ἐν αὐτοῖς.

Ἰστοῦν δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, κἀνθάρος εἶπεῖν, ἕτεροι τῶν ἐρμη-
 c νευτῶν ἐκδεδῶκασιν Ἐνδεσμος ξύλου. ὅθεν ἐστὶν ἐννοεῖν, 25
 ὅτι τάχα πού τὰς τῶν οἰκιῶν μίτρας καὶ τὴν ἐν αὐταῖς

1. φωνῆν D. τι assumptum ex D. 2. κεκραγῶσι D. 3. μέντοι
 καὶ προ γοῦν D. εἶπεν om. D. 4. μέντοι] + καὶ Edd. inv. B.D.
 9. καὶ ἐνθάδε D. νόσεις D. 11. τῆς Ἰουδαίας D.b. Edd. τῶν Ἰουδαίων B.
 12. ταῖς om. D. εἰσβαλὼν B. Edd. ἐμβάλων D.b. 13. κατενέπρησε B.
 Edd. κατενεπίπρα (legas κατενεπίπρα) b. κατεπίπρα D. 14. οἴκους προ
 τοίχους b. 15. συνεκπίπτειν D.b. συνεμπίπτειν B. συμπίπτειν Edd. καὶ
 ξύλα D.b. Edd. ξύλους B. ὀροφῆν Edd. invitis omnibus. 16. ἔχουσιν iud.
 18. τὰ δὲ προ ταῦτα δὲ ὡς ἔφη D. ἦν D. Edd. ἦσαν B. 21. τὰς D. καὶ Edd.
 22. καθελεῖ iud. καὶ] + τοὺς D. 23. αὐταῖς B. 24. κἀνθάρων D.
 Statim ἐκ ξύλου add. Edd. invitis B.D. οἱ ἕτεροι D. 25. ἐνδεσμα D.
 ξύλου D. Edd. ξύλωος B. 26. μίτρας D.

ἀναπλοκὴν τῶν ξύλων ἦτοι σύνδεσμον καθαρῶς ὠνόμαζον
κατ' ἐκείνο καιροῦ, διὰ τὸ οἶον πολλοῖς ἀντέχειν ποσὶ τὴν
ἐπικειμένην αὐτοῖς ὀροφῆν.

Οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασι, καὶ ἐτοιμῶν πόλιν ἐν
5 ἀδικίαις. οὐ ταῦτά ἐστι παρὰ Κυρίου παντοκράτορος· καὶ ἐξ- 12
έλιπον λαοὶ ἱκανοὶ ἐν πυρὶ, καὶ ἔθνη πολλά ὀλιγοψύχισαν. 13

d

Γαλανίζει τὸν Βαβυλώνιον πάλιν, ὡς ὑψοῦ μὲν τὴν ἰδίαν
αἴροντα δόξαν, καὶ τῆς ἀρχῆς τὸ περιφανές, οὐκ ἐξ ὧν ἔδει
μᾶλλον, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἦκιστα ἐχρῆν, ποιεῖσθαι σπουδάζοντα.
10 οὐ γὰρ ὅτι πολλοὺς ὠλόθρευσε λαοὺς, διαβόητον εἶναι ἐχρῆν,
ἐτέρῳ δὲ μᾶλλον κατασεμνύνεσθαι κόσμῳ, καὶ τοῖς εἰς δι-
καιοσύνην ἀνχήμασιν ὀραῖσθαι λελαμπρυσμένον. ἀλλ' ὡς
ἀχρεῖον τοῦτο μεθεῖς, ὠκαδόμησεν αὐτὴν ἐν αἵμασι καὶ ἀδι-
κiais. ὅτι γὰρ ὠμοτάτη γέγονεν ἡ Χαλδαίων ἀρχή, καὶ e
15 ἀπάσαις ἀπλῶς πόλεσί τε καὶ χώραις ἐπιθρώσκουσα θηριο-
πρεπῶς, τὰ πέρα λόγου παντὸς εἴργασται κακὰ, πᾶσιν
ἂν γένοιτο καταφανές τοῖς τὴν θείαν ἀνεγνωκόσι γραφήν.
ἀλλ' οὐ ταῦτά ἐστι παρὰ Κυρίου παντοκράτορος. οὐ γὰρ ἔστιν,
οὐκ ἔστι τὰ τοιαύδε τῶν κακῶν ἄνωθεν γεγενῆσθαι λέγειν
20 ἀλλ' οὐδ' ἂν νοοῖτο θεόςδοτον, τὸ ἐν γε δὴ τούτοις κατα-
σεμνύνεσθαι δεῖν. ἔσται δὴ οὖν οὐκ ἐρηρεισμένα, μᾶλλον δὲ
οὐκ ἐξω δίκης. ἂ γὰρ οὐκ οἶδεν ἐπαινεῖν ὁ θεὸς τε καὶ ἀκή- a 541 A.
ρατος νοῦς, κολάζει πάντως, ὡς οὐκ ἔχοντα τὸ εἰκός. πῶς
γὰρ οὐκ ἀπηχῆς καὶ ἀνόσιον παντελῶς, τὸ ἐκλείψαι μὲν λαοὺς
25 ἱκανοὺς ἐν πυρὶ, ἔθνη δὲ ὀλιγοψύχῆσαι πολλά, τουτέστι, τὸ

1. τῶν ξ. ἀναπλοκὴν et ὄνομ. καθ. inv. ord. D. 2. ἀνέχειν D.
4. πόλεις D. (153.) αὐτὰς pro πόλιν alt. D. 6. ὀλιγοψύχησεν D. (36,
62, 86, 95, 185, 238.) 7. πάλιν τὸν Βαβ. inv. ord. D. ἰδίαν αἴρ. δόξαν
διάνοιαν αἴροντα D. 9. ἀφ' assumptum ex B. ἐξ pro ἀφ' D. 10. ἐχρῆν D.
χρῆ Edd. 11. δίκαιον Edd. 16. τὸ pro τὰ D. παντὸς assumptum
ex D. κακὰ habet D. 22. καὶ pro οὐκ prius D. 24. λαοὺς ἱκανοὺς
ἐν πυρὶ hoc ordine D. ἱκ. om. B. λαοὺς ἱκ. post πυρὶ tr. Edd. 25. πολλά D.
πολλάκις Edd.

λαμπρὰς μὲν κατεμπρησθῆναι πόλεις ὁμοῦ τοῖς οἰκοῦσιν αὐτάς, ἔθνη δὲ ὅλα καὶ φυλὰς ἀπειπεῖν ἐν κακοῖς ;

Τοῦτο δ' ἂν τις εἰκότως καὶ αὐτοῖς ἐπιφωνήσειε τοῖς Ἰουδαίων καθηγηταῖς, οὐ πάντας μὲν ἀπεκτόνασι τοὺς ἀγίους
 b προφήτας· ᾤοντο γεμῆν οὐ μετρίως ὀνήσειν τὴν Ἱερουσα-
 λῆμ, καὶ οἰκοδομεῖν αὐτὴν ἐν αἵματι καὶ τῇ κατὰ πάντων
 πλεονεξία· οὓς μὲν γὰρ ἔβρισαν, οὓς δὲ ἀπέκτειναν, οὓς δὲ
 ἐλίθασαν, καὶ τελευταῖον τοῖς ἄλλοις προσέθεσαν τὸν Υἱὸν,
 καὶ πρόφασις αὐτοῖς τῆς ἀπονοίας ὁ νόμος ἦν. ὑπεπλάτ-
 τουτο γὰρ τὸ ἐπαλγύνεσθαι δοκεῖν ἀβητουμένη παρὰ Χριστοῦ 10
 τῇ διὰ Μωυσέως ἐντολῇ. ἀλλ' ὅτι θεοστυγῆς ὁ ζῆλος αὐτοῖς,
 καὶ “ οὐ κατ' ἐπίγνωσιν,” ὡς γοῦν ὁ θεοσπέσιος γράφει Παῦ-
 c λος, ἀποφῆνειεν ἂν εὐκόλως ὁ Προφήτης λέγων Οὐ ταῦτά
 ἐστὶ παρὰ Κυρίου παντοκράτορος. τοιγάρτοι καὶ ἐκλελείπασιν
 ἐν πυρὶ καὶ ἄλιγοψύχησαν, δαπανῶντος αὐτοὺς τοῦ πολέμου 15
 καὶ κατατήκοντος τοῦ λιμοῦ. συμβέβηκε γὰρ τὰ τοιαῦτα τοῖς
 Ἰουδαίων δημοῖς πεπαρωνηκόσιν εἰς τὸν Υἱὸν, καὶ ἀπεκτονό-
 σιν, ὡς ἔφην, πρὸ αὐτοῦ τοὺς προφήτας.

14 Ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα γῆ τοῦ γινῶναι τὴν δόξαν Κυρίου, ὡς
 ὕδωρ πολὺ κατακαλύψαι θαλάσσας. 20

d Ἀδιαφορεῖ πολλάκις περὶ τοὺς χρόνους ἢ θεία γραφῆ,
 καὶ τὰ ἐσόμενα τίθησιν, ὡς ἤδη πεπερασμένα. τοῦτο δὴ οὖν
 κἀνθάδε γεγρονὸς εὐρήσομεν. δεόν γὰρ εἰπεῖν τὸ ἐμπλησθῆ-
 σεται, τὸ ἐνεπλήσθη φησίν. ὅταν τοίνυν, ἐπιρριφείσης τῇ
 Βαβυλῶνι τῆς θείας ὀργῆς, τὰ ἐν αὐτῇ πάντα γένηται διὰ τε 25

1. κατεμπρησθῆναι B. καταπρησθῆναι D. Edd. 2. φυλὰς] κεφαλὰς Edd.
 3. τις post αὐτοῖς tr. D. 6. οἰκοδομεῖν D. Edd. ᾠκοδόμουν B.
 7. ἔβρισαν B. Edd. ἐπρισαν D. 8. ἐλίθασαν D. Edd. ἐλιθοβόλησαν B.
 τελευταῖον D. τελευτώντες Edd. 11. ὅτι] + μὲν iid. inv. B.D. αὐτοῖς D.
 αὐτῶν B. Edd. 12. γοῦν] + καὶ Edd. inv. B.D. 13. ἀποφῆνειεν
 ἂν] ἀπέφηνεν D. 15. πυρὶ B.D. ἀργυρίῳ (sic) Edd. καὶ assumptum
 ex B. ὀλιγοψ. δὲ D. 16. Haec καὶ κατατήκοντος τοῦ λιμοῦ accesserunt
 ex D. γὰρ D. Edd. δὲ B. 19. γῆ om. D. (86 mg. 233.) 20. κατακα-
 λύψαι B.D. (22. al.) κατακαλύψει Edd. θαλάσσας B. (22. al.) αὐτοῖς D. Edd.
 22. πεπραγμένα Edd. δὴ om. D. 23. τὸ om. D. 24. Nota D. Cyrillum
 lectionis Vaticanæ ignarum. 25. τὰ] ταῦτα Edd. γέγνηται D. τε om. D.

Κύρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ ἡ πάλαι δεινὴ καὶ ἄθραυστος,
καὶ δυσάντητον τοῖς ἄλλοις ἀεὶ κατεξανιστῶσα τὴν ἑαυτῆς
ὠμότητα φαίνεται λοιπὸν οἰκτρά τε καὶ ἄναλκις, καὶ ὀλο-
τρόπως ἠρημωμένη καὶ ὑπὸ πόδας ἐχθρῶν, τότε δὴ τότε πᾶσα e
5 λοιπὸν ἡ ὑπ' οὐρανὸν τὴν θείαν συνήσει δόξαν ὅση τέ ἐστι
καὶ ἡλική, κατεμπλησθήσεται δὲ τῆς εἰς τοῦτο γνώσεως.
ἐκράτει μὲν γὰρ ἡ Χαλδαίων ἀρχή, καὶ ἦν οὕτω περίσπτος,
δεινὴ τε καὶ ἄμαχος, ἀνεξικακούντος Θεοῦ καὶ δόντος αὐτῇ
τὸ καὶ αὐτῆς κρατῆσαι τῆς Ἰουδαίας, μυρίας τε ὄσας ἐξανα-
10 στήσῃαι πόλεις. ἐπεὶ δὲ τοῖς αὐτῇ πρέπουσι κακοῖς περι-
βαλεῖν ἐσκέψατο, κατεσείσθη καὶ πέπτωκε καὶ δέδοται πρὸς
ἐρήμωσιν. τοιοῦτόν τι φησὶ καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας περὶ a 542 A.
αὐτῆς “ Πῶς ἐκλάσθη καὶ συνετριβή ἡ σφύρα πάσης τῆς Hier.
“ γῆς; πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμόν Βαβυλῶν ἐν ἔθνεσιν; xxvii.
15 “ ἐπιθήσονται σοι, καὶ ἀλώσῃ Βαβυλῶν καὶ οὐ γνώσῃ” 23-26.
“ εὐρέθης καὶ ἐλήφθης, ὅτι τῷ Κυρίῳ ἀντέστης. ἤνοιξε
“ Κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ καὶ ἐξήνεγκε τὰ σκεύη τῆς
“ ὀργῆς αὐτοῦ, ὅτι ἔργον τῷ Κυρίῳ Θεῷ ἐν γῆ Χαλδαίων,
“ ὅτι ἐληλύθασιν οἱ καιροὶ αὐτῆς.”
20 Ἰστέον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων πόρθησιν,
μεταπεφοίτηκε μὲν ἐπὶ τὰ ἔθνη Χριστὸς, ἔγνω δὲ πᾶσα b
λοιπὸν ἡ ὑπ' οὐρανὸν τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς δόξαν, b
τουτέστιν, αὐτὸν ὡσανεὶ χειμάρρου τὴν γῆν ἐπικλύζοντος.
ποταμοῦ γὰρ δίκην ἐξένευσεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ Χριστὸς, ὁ
25 καὶ πάλαι λέγων διὰ προφήτου φωνῆς “ Ἴδου ἐγὼ ἐκκλίνω Es. lxi.
“ ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χειμάρρους ἐπι- 12.
“ κλύζων δόξαν ἐθνῶν.” μεμοσχοποιηκότος γὰρ ποτε κατὰ

2. κατεξανιστῶσα Edd. αὐτῆς D. 4. ὑποπόδιον Edd. τότε alt. et
λοιπὸν om. D. 11. καὶ πέπτωκε om. D. 12. καὶ ὁ προφήτης
assumpta ex D. Ἱερ.] + καὶ B. 16. ὅτι] οὕτω D. 17. θησαυρὸν D.
ὀφθαλμὸν B. Edd. ab Holmes. et Pars. hoc ex uno loco cit. 18. γῆ]
τῇ Edd. 20. δὲ assumptum ex B. τῶν om. D. 22. λοιπὸν post οὐρανὸν
transp. D. 23. αὐτὸν B. D. b. αὐτοῦ Edd. χειμάρρου—ἐπικλύζοντος D. χειμάρ-
ροῦν—ἐπικλύζοντα B. χειμάρρου—κατακλύζοντος Edd. 24. αὐτοὺς B. αὐτὴν D.
Edd. ὁ καὶ πάλαι ὑπέσχετο λέγ. Edd. inv. B. D. 27. μεμοσχοποιηκότος
Edd. γὰρ ποτε B. δὲ τότε D. δὲ Edd.

Num.
xiv. 21.

S. Joan.
xvii. 4.

τὴν ἔρημον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ προσκεκρουκότος ταύτητοι Θεῶ,
τὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνάδειξιν καὶ τῆς δι' αὐτοῦ χάριτος τὸ
ἀμφιλαφὲς κατεπηγγέλετο λέγων “ Ἀλλὰ ζῶ ἐγὼ, καὶ ζῶν
c “ τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα Κυρίου πᾶσαν τὴν
“ γῆν.” μετὰ γὰρ τὰ πάντα Χριστοῦ, ὅς ἐστι δόξα τοῦ 5
Πατρός. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν “ Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς
“ γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι, ἵνα ποιήσω.”

15 Ὡ δὲ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολερὰν, καὶ μεθύ-
16 σκων, ὅπως ἐπιβλέπη ἐπὶ τὰ σπῆλαια αὐτῶν· πλησμονὴν
ἀτιμίας ἐκ δόξης πίε.

10

Ἐπιφθέγγεται πάλιν τὸ Ὡ τοῖς τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἀνο-
d σί[οι]ς τολμήμασι, προφωνῶν ἃ πείσεται, καὶ ὅτι πικρὰς οὐδύ-
νης ἐμπλεως ἡ πληγὴ, διὰ τούτου σημαίνων. εἶκε δὲ θολερὰν
ὀνομάζειν ἀνατροπὴν τὴν ἀκρατον λύπην ἡγοῦν αἰκίαν, ἣν καὶ
μονονουχὶ ποτίζων τοὺς ἀλισκομένους ὀραῖσθαι παρεσκευάζε 15
διενεγκόντας ὀλίγα τῶν ἐν οἴνῳ καὶ μέθαις. καὶ τί τὸ ἐντεῦ-
θεν; καθάπερ τι σπῆλαιον ἀνοίγνυς, τὸν ἐκάστου νοῦν καὶ
τοῖς ἄλλοις ὑπᾶσι καθίστη διαφανῆ. πικρὰς γὰρ, ὡς ἔφην,
ἐπάγων αἰκίας τοῖς τῶν εἰλημμένων περιφανεστέροις, ἢ τάχα
e που καὶ βασιλεῦσιν αὐτοῖς. ὀλοφύρεσθαι παρεσκευάζε, καὶ 20
τὴν κεκρυμμένην ἔσθ' ὅτε μικροψυχίαν ἡγοῦν δειλίαν ὡς ἐξ
ἀφορήτου λοιπὸν ἀνάγκης ἀπογυμνοῦν. ὃ δὲ ἦν οὕτω δεινός
τε καὶ ἀτεράμων ὡς, ἐπαλγύνεσθαι δέον καὶ κατοικτεῖρειν
αὐτοὺς, ἐντρυφᾶν ἐποιμώζουσιν, αὔχημά τε τοῦτο τῆς ἰδίας
ποιεῖσθαι ἀρχῆς. καὶ τοῦτο οἶμαί ἐστι τὸ ποτίζειν τὸν πλη- 25

2. τὴν] + διὰ Edd. invito D. 5. μετὰ D. μετὰ Edd. 7. ποιήσω]
+ αὐτὸ D. Edd. ἐτελείωσα post hoc v. transp. D. 8. ἀνατροπὴν θολε-
ρὰν B.D. (22. al.) infra et ad Valerian. 166 a. ἀνατροπῇ θολερᾷ Edd. 11. τοῦ
assumptum ex B.D. ἀνοσίοις] Sic tacite correxit Migne. ἀνοσίας B. Edd. deest
h. v. in D. 12. ἐπιφωνῶν D. 13. πληγῇ] + καὶ Edd. invito D. τού-
των D. σημαίνειν Edd. δὲ assumptum ex B.D. τὴν add. Edd. 14. ὀνομάζων
Edd. ἀνατροπὴν ὀνομάζειν inv. ord. D. 16. ὀλίγα D. ὀλίγων B. ὀλίγῳ Edd.
17. καὶ assumptum ex B. 18. καθίστησι Edd. 23. δέον] + τε iid.
24. ἐπιμῶξ. (sic) Edd. ante Migne. κατοιμώζουσιν D. τοῦτο assumptum ex B.
25. ἀρχῆς ποιεῖσθαι inv. ord. D. Edd. καὶ assumptum ex D.

σιον ἀνατροπὴν θολεράν, ὅπως ἂν ἐπιβλέπῃ ἐπὶ τὰ σπηλαια
αὐτῶν, τουτέστι, τὰ κεκρυμμένα καὶ λεληθότως ἐνόντα τισίν. ^a 543 A.

ἐπειδὴ τοίνυν ἀκράτοις ἐχρήτο θυμοῖς, καὶ φειδοῦς ἀπάτης
ἐξηρημένης, μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ λαμπροὺς καὶ ἀσή-

5 μους ταῖς ἀνηκέστοις περιβέβληκε συμφοραῖς, ταύτητοί φη-

σιν ὁ τῶν ὄλων Δεσπότης Πλησμονῆν ἀτιμίας ἐκ δόξης
πίε, τουτέστιν, ἦσθα μὲν γὰρ διαβόητός τε καὶ εὐκλεῆς καὶ

περίοπτος τοῖς ἀπανταχῇ καὶ ἐξ ὁμότητος γνωριμώτατος·
ἀλλ' ἔση λοιπὸν ἠτιμωμένος, καὶ τῇ τῆς εὐκλείας ὑπεροχῇ

10 τὴν ἰσόρροπον ἀνατλήσῃ δίκην.

Πρέποι δ' ἂν τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῶν, εἴπερ ἔλοιτό τις, τῶν ^b
ἀνοσίων Φαρισαίων ἀληθὲς εἶναι λέγειν. πεπετώκασι γὰρ

τὸν πλησίον ἀνατροπὴν θολεράν· ταύτην δὲ εἰναί φαμεν τὴν
αὐτῶν διδασκαλίαν, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐντάλματα, καὶ πρὸς

15 γε δὴ τοῦτοις τὴν κατὰ Χριστοῦ μανίαν, καὶ τὰ τῆς ἀθυ-

ροστομίας ἐγκλήματα. ὁ μὲν γὰρ ἐκάλει πρὸς ζῶην, οἱ δὲ
εἰς τοῦτο κατώλισθον ἀπονοίας, ὥστε καὶ φάναί τοῖς ἀκρω-

μένοις “ Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαινεται, τί ἀκούετε αὐτοῦ; ”
ἔδρων δὲ τοῦτο, ἵνα τὸν τῆς σωτηρίας ἀποσειόμενοι λόγον, ^c

20 τὸν καταλαμπρύνοντα νοῦν, εἰς τὰ αὐτῶν ἐπιβλέπωσι σπή-

λαια, τουτέστιν, εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀφεγγῇ καὶ τεθνηκότα
διδάγματα. τοιγάρτοι πεπώκασι πλητμονῆν ἀτιμίας, καίτοι

πάλαι λαμπροί τε ὄντες καὶ δόξης εἴσω βεβηκότες οὐ μικρᾶς.
καθηγοῦντο γὰρ ποιμνίων, ἦσαν δὲ καὶ ἱερεῖς καὶ κριταί.

25 Ἀρμόσαι δ' ἂν ὁ τοιοῦδε λόγος καὶ τοῖς τῶν ἀνοσίων
δογμάτων εὔρεταῖς, οἱ ποτιζουσι κατὰ τὸ ἀληθὲς τὸν πλησίον
ἀνατροπὴν θολεράν, τὸν τῆς ἀπάτης ἰὸν ταῖς τῶν ἀπλουστέρων

1. ἂν om. D. 2. λεληθότα (sic) καὶ κεκρυμμένως D. 4. καὶ secundum
om. D. 5. περιέβαλλε D. τοι assumptum ex B.D. 8. ἀπανταχῇ B.D.
ἀπανταχοῦ Edd. 10. ἰσόρροπον ἀνατλήσῃ B. ἰσόρρ. ἀνατλήσεις D. ἰδίαν
ἀνατλήσεις Edd. 11. τις ἔλοιτο inv. ord. b. 12. ἀτρεκές D. 14. καὶ
assumptum ex B.D. b. 19. τοῦτο δὲ ἔδρων inv. ord. D. σωτήριον pro τῆς
σωτηρίας D. λόγον] νόμον D. 22. πεπώκασι D. πεπόκασι B. πεπτώκασι
εἰς Edd. 23. τε om. B. 24. ποιμνίων B. ποιμένων Edd. πόλεων
(sic) D. 26. διδαγμάτων D. τὸν πλησίον om. D. 27. ἀνατροπῇ
θολερᾷ Edd.

S. Matth.
xv. 9.

S. Joan.
x. 20.

d ψυχαῖς ἐπιχέοντες, ἵνα δὴ καὶ ἐπιβλέπωσιν ἐπὶ τὰ σπήλαια αὐτῶν. σκοτεινὸς γὰρ ὁ ἐκείνων νοῦς, ἀπάτης ἔμπλεως, ἀχλύς διαβολικῆς ἐπίμεστος ἀληθῶς, καὶ σπηλαίων, οἶμαι, διενεγκῶν οὐδὲν, ἃ νεκρῶν ἐστὶ σωμάτων ἔμπλεω καὶ δυσω- 5
δίας ἀπάσης καὶ ἀκαθαρσίας.

Χρῆναι δὲ οἶμαι πρὸς διασάφησιν τῶν προειρημένων ἀκριβεστέραν κάκεῖνο εἰπεῖν. Ἐβραῖοί φασιν ὡς ἐκ παρα-
e δόσεως δὲ πάλιν ὁ λόγος· ὅτι πορθήσας τὴν τε Ἰουδαίαν καὶ ἀπάσας δὲ τὰς ἄλλας χώρας ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἀποκομίσας εἰς τὴν ἑαυτοῦ τοὺς τῶν ἐθνῶν ἡγουμένους, 10
ἐποιεῖτο πότους κατὰ καιροῦς. εἶτα τοὺς ἀλόντας εἰσφέρων, καὶ περιέργοις πόμασι καταμεθύσκων αὐτοὺς ὀρχεῖσθαι πα-
ρεσκευάζε· κατασειομένοις δὲ καὶ διαπίπτουσι καὶ ἀπο-
γυμνουμένοις ἔσθ' ὅτε καὶ τὰ κεκρυμμένα τοῦ σώματος μέρη
δεικνύουσιν, ἐπιμειδιῶν τρυφὴν ἐποιεῖτο τὸ χρῆμα καὶ πρό- 15
544 A. a φασιν εὐθυμίας. ταῦτά φασιν ὠνομάσθαι εὐφυνῶς σπήλαια·
ἔχει δέ πως καὶ τὸ εἰκὸς ὁ λόγος. ἐκδεδώκασι γὰρ οἱ ἕτεροι
τῶν ἐρμηνευτῶν ἂντὶ τῶν σπηλαίων, τὴν γύμνωσιν, ἵν' ἢ
τοιούτου τὸ λεγόμενον Οὐαὶ ὁ πετιζων τὸν πλησίον αὐτοῦ
ἀνατροπὴν θολερὰν καὶ μεθύσκων, ὅπως ἐπιβλέπη ἐπὶ τὴν 20
γύμνωσιν αὐτῶν.

Καὶ σὺ καρδία σαλεύθητι καὶ σείσθητι ἐκύκλωσεν ἐπὶ σὲ ποτή-
ριον δεξιᾶς Κυρίου, καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου.

b 17 διότι ἀσέβεια τοῦ Λιβάνου καλύψει σε, καὶ τάλαιπωρία θηρίων

4. οὐδὲν] κατ' οὐδὲν Edd. ἔμπλεω B. ἔμπλεα D. iid. καὶ δ. ἄ.] δυσωδίας τε πάσης D. 6. προειρημένων B. εἰρημένων D. προκειμένων Edd. 8. πορθήσας B. νικήσας D. Edd. 9. πάσας D. χώρας om. D. 11. ἐποίηε D. 12. περιέργων Edd. 13. κατασειομένοις D. σειομ. Edd. 14. καὶ εὐφυνῶς ὠνομάσθαι inv. ord. D. 15. Sic Aquila. 16. φησιν D. 17. τοιούτου Edd. 20. ἀνατροπὴ θολερὰ Edd. et hoc loco D. ἐπιβλέψη Edd. 21. αὐτοῦ iid. 22. Ab hoc loco usque ad finem capitis, pro D. Cyrilli commentariis. Theophylacti dedit B., quae tamen ad Theoph. textum emendandum in voluminis calce dedimus. Nihilominus his in commentariis in Abac. Proph., multa D. Cyrilli, mutatione verborum quadam, reprompsit Theophylactus. Est in Bibl. Vat. Codex chart. olim Pii. II. (vide Assemani Bibl. Or. i. 595.) nunc Bibl. Reg. 18. D. Cyrilli in Ab. Proph. continens; hic autem dat ea quae B. σείσθητι καὶ σαλεύθητι inv. ordine D.

ποήσει σε, δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως,
καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.

Ἐνεστί πως αἰὲ καὶ προσπεφυκὸς ὀράται δεινῶς ταῖς τῶν
ἀλαζόνων ψυχαῖς καὶ τὸ πλείστην ὕσιν εἰς νοῦν ἔχει ἀναι-
5 σθησίαν, καὶ μέντοι καὶ πρὸς τῷδε τὸ οἶεσθαι κατὰ σφᾶς
ἀκράδαντον ἔξειν τῆς εὐημερίας τὴν μέθεξιν, ἀποσειόνται δὲ
ὥσπερ, καὶ σφόδρα γενικῶς, τὸ προσδοκᾶν ὕλως ἔσεσθαι^c
ποτε τὴν ἐπὶ τὰ χεῖρω τῶν πραγμάτων μεταδρομήν. ὅποιόν
ἔστι τὸ διὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ ὡς ἐκ προσώπου λεγόμενον
10 τῶν ἐν εὐπαθείαις ὄντων καὶ τρυφαῖς “Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ
“ εὐθηνία μου Οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.” ἡρῶστηκότι
δὴ οὖν ἐκ πολλῆς ἄγαν ὑπεροψίας τῷ Βαβυλωνίῳ τὸ ἀν-
άλγητον, μονονουχὶ καὶ ἐπιπλήττει λοιπὸν ὡς ἀτέγκτω, λέ-
γων Καὶ σὺ καρδία σεισθητι, τουτέστι, μὴ ἐν ἀκλονήτοις εὐη-
15 μερίαις ἐρηρεῖσθαι νομίσης, εἰσδέχου λοιπὸν τὰς [περὶ] τῶν
λυπούντων ἐννοίας, ἐν αἰσθήσει τῶν συμβησομένων γενοῦ,^d
καὶ παραχώρει τῇ πείρα, καίτοι πρὸ[s] αὐτῆς οὐδ' ὅσον εἰπέιν
κὰν γοῦν ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις ἀξιώσας ἐλεῖν, ὅτι γενήσῃ ποτὲ
καὶ αὐτὸς ἐν σκυθρωποῖς, καὶ τοῖς ἀνίαν οὐ μετρίως πεφυ-
20 κόσιν ἢ σὴ περιπεσεῖται καρδία. τί δὴ οὖν ἄρα τὸ σαλευῖον
αὐτὴν καὶ καταδοιοῦν εἰς λύπας; Ἐκύκλωσεν ἐπὶ σὲ ποτήριον
δεξιάς Κυρίου καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου. ὥσπερ
γὰρ αὐτὸς ἐπότιζες τὸν πλησίον ἀνατροπῇ θολερᾶ, τὸν αὐτὸν^e
τρόπον τὰ ἐκ τῆς θείας ὀργῆς ἐπενεχθησόμενα πεπ[τ]ωκῶς,
25 βδελυρὸς ἔση παρὰ πᾶσιν ἠτιμωμένος, οἰκτρὸς τε καὶ ἀπερ-
ρίμμενος, καὶ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης εὐκλείας ὀλοτρόπως ἠττώ-

Ps.
xxix. 7.

1. τῆς pro γῆς καὶ D. et cf. infra 545 d. [καὶ om. 153.] 3. τῶν assumptum
ex D. 4. ἔχειν εἰς νοῦν inv. ord. D. 5. καὶ alt. assumptum ex D.
6. ἔξιν (sic) D. τὴν μ. τῆς εὐημ. inv. ord. D. δὲ D. τε Edd. 8. μεταδρομήν]
μεταβολὴν D. 11. εὐθυεῖα iid. ante Migne. 12. ἄγαν ἐκ πολλῆς inv.
ord. D. τὸ ἀνάληγον D. καὶ ἀναλήττω Edd. 13. λέγων ὡς ἀτέγκτω inv.
ord. D. 15. περὶ om. D. 16. ἐννοίας assumptum ex D.
17-21. καίτοι—εἰς λύπας; om. D. 17. πρὸ[s] Sic Migne. πρὸς Edd.
24. τῆς assumptum ex D. πεπωκῶς correxit Migne. πεπτωκῶς Edd. πεπτωκὸς D.
25. πᾶσι] + καὶ Edd. invito D. τε om. D. ἀπερρίμμενος D. [ἀπερριμ. Cod.]
κατερρ. Edd.

μενος. δεξιᾶς δὲ Κυρίου τὸ πτερίον εἶναι λέγων ὁ μακάριος Προφήτης, οἷον ἀναπέθει φρονεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο μὴ πιεῖν, αὐτὸ Θεοῦ προσκομίζοντας. ἔδει γὰρ πάντως ἀνατλή-
 ναι τὰ ἐξ ὀργῆς· “Ἐὰν γὰρ κλείση κατὰ ἀνθρώπου, τίς
 ἀνοίξει;” κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ἡ φησὶν ὁ προφήτης 5
 “Τὴν χεῖρα τὴν ὑψηλὴν τίς ἀποστρέψει;” ἀνθ’ ὅτου διὴ
 οὖν τὰ τοιαῦτα συμβήσεται, διατρανοῖ λέγων “Ὅτι ἀσεβεία τῷ
 Λιβάνου καλύψει σε καὶ ταλαιπωρία θηρίων πτεήσει σε. καὶ
 Λιβανος μὲν ὄρος τῆς Φοινίκης ἐστὶ, τῶν ὅτι μάλιστα
 διαφανεστάτων, εὐξύλον τε καὶ εὐῶδες ὡς λιβανοφόρον. 10
 παρεικάζει δὲ αὐτῷ τὴν Ἱερουσαλήμ ἐστ’ ὅτε τὸ γράμμα τὸ
 ἱερὸν, διὰ τοι τὸ πολλαῖς ἀγίαις ἐπισεμνύνεσθαι κεφαλαῖς,
 ὑψοῦ τε ἡρμέναις καὶ φρονούσαις τὰ ἐν οὐρανοῖς, καὶ τῷ τῆς
 εὐσεβείας κάλλει περιβυθισμέναις. τούτων διαμέμνηται καὶ
 ὁ μακάριος Δαυεὶδ, οὕτω λέγων πρὸς Θεόν “Αἱ κέδροι τοῦ 15
 “Λιβάνου ἄς ἐφύτευσας, ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι.”
 κέδρου γὰρ δίκην τῶν ἀγίων ἕκαστος, καθὼς ἔφην ἀρτίως,
 αἶρεται ὑψοῦ, τῷ μὴ φρονεῖν ἀνέχεσθαι τὰ κατερρίμμενα,
 τουτέστι τὰ ἐπι γῆς, καὶ οἷον σκέπη γίνεται τοῖς ἑτέροις,
 στρουθίων δίκην δεχόμενος τοὺς ὑπ’ αὐτῷ μαθητεύσθαι 20
 βουλομένους. οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἐκπετόρθηκε μὲν ὁ Χαλ-
 δαῖος τὴν Ἱερουσαλήμ, ἡσέβησε δὲ καὶ προσκέκρουκε τῷ
 Θεῷ, προσεμπρήσας τῇ πόλει τὸν θεῖον ναὸν, ἦλω δὲ καὶ
 αὐτὰ περιωβρίσας τὰ ἅγια, ταύτητοί φησι καλύψειν αὐτὸν

1. δεξιᾶς D. δεξιᾶν Edd. 2. ἂν assumptum ex D. 3. ποιεῖν (sic) D. 6. διὴ οὖν D. δὲ δὴ Edd. 7. τοιαῦτα D. 9. τῆς Φοινίκης ἐστὶ hoc ordine D. 10. λιβανοφόρος D. 11. αὐτῷ τὴν Ἱερουσαλήμ D. αὐτὸν τὸν Ἰσραὴλ Edd. 12-23. διὰ τοι—ἦλω δὲ] Haec retinui cum Editis, vix omnia ob scribendi modum verbaque minus consueta D. Cyrilli esse credens. Pro quibus D., quem unum Codicem ullius notae hoc pro loco reperire potui, dat quae sequuntur διὰ τοι τὸ ὑψηλὴν αὐτὴν τῷ τότε τῶν πέριξ χρηματίζειν λοιπῶν πόλεων, καὶ διὰ τὸ, τὸ νοητὸν ἄνθος Χριστὸν ἐξ αὐτῆς ἀναφῆναι μέλλειν. περὶ δὲ τοῦ Ναβουχοδονόσορ εἰρήσθαι ταῦτα ὁ λόγος βούλεται, τὸ τε ὑπὸ ἀσεβείας Λιβάνου καλύπτεσθαι αὐτὸν, καὶ ὑπὸ ταλαιπωρίας θηρίων ποιεῖσθαι, τοῦτο δηλῶν ὁ λόγος ὅτι οὐ λήσῃ εἰς τέλος Θεὸν, τὸν τε διαβητοῦν ἐκείνου ἀφαντώσας υἱόν.
 24. περιωβρίσας τὰ D. τὰ περίπυστα (sic) Eddl.

τὴν ἀσεβειαν τοῦ Λιβάνου τὴν κατ' ἐκείνου γεγενημένην. Λιβανον δὲ, ὡς ἔφην, ἢ τὴν Ἰουδαίαν, ἤγουν τὰ Ἱεροσόλυμα καλεῖ οἰηθείη δ' ἂν τις καὶ αὐτὸν ἴσως τὸν νεῶν πολὺ τὸ εὐῶδες ἔχοντα, καὶ ταῖς τῶν ἱερέων καθάπερ τισὶ κέδροις 5 κομῶντα κεφαλαῖς. τίνα δὲ τρόπον αὐτὸν ἢ κατὰ τοῦ Λιβάνου γεγενημένη καλύψει ἐμελλεν ἀσεβεία, παρέδειξε προστιθείς Ὅτι ταλαιπωρία θηρίων ποτήσει σε. ἔοικε δὲ πάλιν ἠθῆρας ἀποκαλεῖν τοὺς Κύρῳ συνωπλισμένους Πέρσας τε καὶ Μήδους, ὡς πολὺ τὸ ἀτίθασον ἔχοντας, καὶ εἰς ὠμότητα 10 τεθηγμένους. ὅτι δὲ κολάζει Θεὸς οὐ μάτην, ἀλλ' οἷς ἂν τις δράσειε τὰς ἰσορρόπους ἐπάγει ποινὰς, ἐδίδαξεν ἐπειπὼν Δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας τῆς πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.

Ἀκούσεται δὲ καὶ τῶν Φαρισαίων ἕκαστος, οἷ καὶ τῆς 15 κατὰ Χριστοῦ μανίας γεγόνασιν εὑρεταὶ καὶ συνθέται Καὶ σὺ ἐ καρδία σαλεύθητι καὶ σείσθητι. ἐκύκλωσε γὰρ ἐπ' αὐτοὺς ποτήριον δεξιᾶς Κυρίου, συνήχθη δὲ καὶ ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν αὐτῶν. ἐκπεπώκασι δὲ ὡς ὀλέθρου ποτήριον τὴν ἐπισυμβάσαν αὐτοῖς ὀργὴν, ἄτιμοί τε γεγόνασι καὶ ἀπάσης εὐκλείας 20 ὡς ἀπωτάτω. ἠσέβησαν γὰρ καὶ οὗτοι κατὰ τοῦ Λιβάνου. Λίβανον δὲ νοήσεις τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἀληθῶς εὐῶδη, τὸ ὄρος τὸ διαφανὲς, καὶ τοῖς ἀπανταχῇ γνωριμώτατον. ἐδίωξαν δὲ τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος σταυρόν. τοι- a 546 A. γάρτοι καὶ κατεπτώνηται καθάπερ ὑπὸ θηρίων τῶν πεπορ- 25 θηκότων αὐτοὺς, καὶ πολλοῖς αἵμασι γεγονότες ἔνοχοι τοῖς τῶν ἀγίων προφητῶν, προσέθηκαν τούτοις καὶ τὰ τῶν πεπιστευκότων εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὧν

1. τοῦ Λιβάνου τὴν κατ' ἐκείνου D. τὴν κατὰ Λιβάνου Edd. 2. ἔφη iid. ante Migne. Statim ἢ om. D. 5. αὐτὸν om. D. κατὰ et γεγενημένη assumpta ex D. 8. θῆρας ἀποκαλεῖν hoc ordine D. 10. οἷς ἂν ἂν τις (sic) D. 11. ἔδειξεν εἰπὼν D. διὰ αἵματος Edd. 15. κατὰ D. τοῦ iid. μανίας D. μαιφονίας iid. 16. σείσθητι et σαλεύθ. inter se transp. D. (ut supra.) γὰρ ἐπ' assumpta ex D. 18. ἐκπεπ. D. [ἐκπεπτ. ? Cod.] καταπεπ. iid. δὲ D. γὰρ iid. 19. ὀργὴν αὐτοῖς inv. ord. D. 20. οὗτοι] αὐτοὶ D. 21. δὲ om. D. 22. ἀπανταχοῦ Edd. 23. τὸν assumptum ex D. 26. προσέθεσαν D.

ἀπαρχὴ γέγονεν ὁ μακάριος Στέφανος, τῶν ἁγίων μαρτύρων
πρωτόλειον ὥσπερ τι καὶ ἀπαρχὴ δεδειγμένος.

- 18 Τί ὠφελεῖ γλυπτὸν, ὅτι ἔγλυψαν αὐτό; ἔπλασεν αὐτὸ χῶνευμα,
b φαντασίαν ψευδῆ, ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ
τοῦ ποιῆσαι εἰδῶλα κωφά. 5

Ἡ μὲν οὖν θέσις τοῦ ῥήτου κατὰ τοῦτόν ἐστι τὸν τρόπον.
τί γὰρ ὠφελεῖ φησι τὸ γλυπτὸν ὅτι ἔγλυψαν αὐτό; τί δὲ
ὠφελεῖ ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ ὅτι πέποιθεν ἐπ' αὐτῷ;
τίς δὲ διη πάλιν ὁ τοῦ Προφήτου σκοπὸς, ἐροῦμεν ὡς ἔνι.
Κύρου καὶ Μήδων κατὰ τῆς τῶν Βαβυλωνίων ἐμβεβληκότων, 10
καὶ τοῦ πολέμου λοιπὸν περιηγγελέμενου, τὰ αὐτοῖς συνήθη
c δρῶντες οἱ μάγοι τοὺς ψευδωνύμους ἐκάλουν θεοὺς εἰς ἐπι-
κουρίαν κινδυνευούσῃ τῇ πόλει, θυσίας τε καὶ σπονδὰς τοῖς
ἀναισθήτοις προσήγον, ὅλην ἐπ' αὐτοῖς τοῦ σώζεσθαι τὴν
ἐλπίδα θέμενοι. ἀλλ' ἦν ὕψλος καὶ φενακισμὸς ἐκεῖνα, ἀπάτη 15
τε καὶ κενοβουλία, καὶ ἕτερον οὐδέν· ἦλω γὰρ καὶ πεπόρ-
θηται, καὶ τοῦτο παθεῖν οὐκ οἰηθείσα ποτε. διαγελαῖ τοι-
γαροῦν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῶν πεπλημμελημένων τὴν σκέψιν,
καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀψύχοις ἐλπίδα. τί γὰρ ὠφελεῖ φησι τὸ
γλυπτὸν, ἕτερον οὐδὲν ὑπάρχον ἢ φαντασία ψευδῆς οὐδὲν 20
d ἔχουσα τὸ ἀληθές; θεία γὰρ ὄλως δύναμις πῶς ἂν ἢ πόθεν
εἶναι πιστεύοιτο τοῖς ἐξ ἀνθρωπίνων χειρῶν πεπλαστουργη-
μένοις; εἰκαῖον οὖν ἄρα τὸ ἐπ' αὐτοῖς πεποιθῆναι, καὶ κατα-
γέλαστον ἀληθῶς τὸ χρῆμά ἐστι παρά γε τοῖς ἐρῶμενον
ἔχουσι νοῦν καὶ τὴν φρένα διεγηγεργμένην. δοκεῖ δέ τις καὶ 25

1. τῶν ἁγίων μαρτύρων assumpta ex D.

Edd.

(22. al.)

7. φησι om. D.

Βαβυλωνίων iid.

14. τὴν ἐλπίδα θέμενοι et

assumptum ex D.

μην Edd.

3. ἔπλασαν F. (22. al.) χωνευτὸν D.

6. οὖν θέσις] σύνθεσις D. κατὰ D. διὰ Edd.

8. ἐπ' αὐτό D.

11. Πὰρ τὰ αὐτοῖς συνήθη δρῶντες accesserunt ex D.

16-20. Ab ἕτερον ad ἕτερον transilit D.

25. νοῦν καὶ assumpta ex D.

2. πρωτόλειον] + κόσμιον

5. τοῦ om. Edd.

ἔσται iid.

10. τῶν Βαβυλωνίων]

16. τε

24. ἐρῶ-

μεν Edd.

καθ' ἕτερον τρόπον τὴν τῶν προκειμένων δύναμιν ἀναπτύξαι.
 ἡρηκῶς γὰρ τὰς πόλεις ὁ Βαβυλώνιος, καὶ πάσας, ὡς ἔπος
 εἰπεῖν, ἀναστήσας τὰς χώρας, ἀπονένευκεν ἀσχέτως εἰς τὸ
 ὑψοῦ καὶ ἀχάλινον, ἐνόσει λοιπὸν τὴν ὑπεροψίαν, καὶ τὴν
 5 Θεοῦ δόξαν ὁ δείλαιος τῇ οἰκείᾳ περιθεὶς κεφαλῇ, γράφει
 μὲν εἰκόνα χρυσῆν, καθάπερ καὶ ὁ θεσπέσιος προφήτης Dan. iii.
 γέγραφε Δανιήλ. εἶτα προσκυνεῖν ἐκέλευεν αὐτῇ φυλάς τε
 καὶ γλώσσας, καὶ τοῖς τοῦτο δρᾶν οὐκ ἀνεχομένοις θάνατος
 ἦν ἡ δίκη. τί τοίνυν τὸ ἐντεῦθεν ὄφελος; εἰπέ φησιν. ὁ
 10 γὰρ οἰηθεὶς εἶναι καὶ θεός, εἰς λῆξιν ἤδη διελήλακε λοιπὸν
 τοῦ παντὸς κακοῦ, καὶ ταῖς ἐπέκεινα λόγου περιπέπτωκε
 συμφοραῖς.

a 547 A.

Οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ Ἐκνησον ἐξεγέρθητι, καὶ τῷ λίθῳ Ὑψώ- 19
 θητι καὶ αὐτὸ ἐστι φαντασία, τοῦτο δέ ἐστιν ἔλασμα χρυσοῦ
 15 καὶ ἀργυρίου, καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Κύριος 20
 ἐν ναῶ ἁγίῳ αὐτοῦ· εὐλαβεῖσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα
 ἡ γῆ.

Ἐπεται πάλιν, ὡς ἔφην ἀρτίως, τῶν προκειμένων ἢ δύνα-
 μιν. ταλανίζει γὰρ εἰκότως τοὺς πεπλανημένους, οἱ τὸν ἕνα
 20 τε καὶ φύσει καὶ ἀληθῶς καταλελοιπότες Θεὸν, καὶ τῆς εἰς b
 αὐτὸν εὐλαβείας παρεκθέοντες τὴν ὁδὸν, ἔενται πρὸς ἀπώ-
 λειαν, ξύλῳ μὲν ἐπιφωνοῦντες Ἐκνησον, ἐγέρθητι, λίθῳ δὲ
 λέγοντες ἀβουλοτάτως Ὑψώθητι. ἔθος γὰρ τοῖς πεπλανη-

1. τρόπον assumptum ex D. αὐτῶν pro τῶν Edd. ἐκδέχεσθαι δύναμιν pro δ.
 ἀναπτύξαι D. 2. ἀπάσας D. 4. τὴν alt.] + τοῦ iid. invitis D.b.
 5. περιθεὶς D. περιθεὶς Edd. 6. περ assumptum ex D. 7. ἐκέ-
 λευεν D.b. ἐκέλευσεν Edd. αὐτὴν b. 8. γλώσσας D.b. γλώττας Edd.
 9. ὄφελος D.b. ὄφελος Edd. 10. διελήλακε D. ἐλήλ. iid. Statim λοιπὸν
 assumptum ex D. 11. καὶ ἐπέκεινα π. κ. ταῖς τηλικαύταις pro τοῦ π. κ. καὶ
 ταῖς ἐπέκ. λόγου D. περιπέπτωκε συμφοραῖς] Sic edidi. συμφ. περιπέπτωκεν b.
 περιπεπτωκῶς συμφοραῖς D. πέπτωκε συμφοραῖς Edd. 13. Οὐαὶ om.
 (sic) D. 14. χρυσοῦ καὶ ἀργύρου D. 18. οἷς pro ὡς D.
 20. καὶ secundum assumptum ex D. 21. τὴν—ἀπώλειαν] τὴν πρὸς ἀπώλειαν
 ἔενται ὁδὸν D. 23. λέγοντες assumptum ex D. ἀβουλοτάτως] Sic edidi.

ἀβουλο D. ἀβούλω Edd.

μένοις, εἰ δῆπου τις καταπτοήσῃ φόβος, ἀνάπτειν βωμούς, ἀνοιγνύναι τεμένη, καὶ τοῖς ἀψύχοις εἰδώλοις ἐπιφωνεῖν Ἐλεήσατε, σώσατε, ὑψάθητι καὶ σὺ λιθε, προασπίζων ὡς θεὸς τῶν τὰ σὰ σεβόντων κράτη, καὶ σε προσκυνεῖν ἡρημένων. οὐαὶ δὴ οὖν τοῖς τοιούτοις εἰκότως, ὅτι τοῖς ἐκ χρυ- 5 σίου καὶ ἀργυρίου πεπονημένοις, τοῖς οὐκ ἔχουσι πνεῦμα, προσκειμένοι τὰς τοιαύτας λέγουσι φωνὰς, ἃς ἦν δῆπου Θεῷ λέγειν ἄμεινον τῷ κατοικοῦντι τὸν οὐρανὸν καὶ ναὸν ἴδιον ἔχοντι τὴν ἄνω πόλιν. ἅγιος γὰρ ἐν ἀγίοις κατοικεῖ, καὶ τοῖς σεβομένοις αὐτὸν ἐναυλιζέται. 10

Χρήσιμον οὖν τι καὶ ἀναγκαῖον ὁ Προφήτης ἡμῖν ἐπιφθέγγεται, τό Εὐλαβεῖσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. προσκυνητέον γὰρ τοῖς γε ἀληθῶς ἀρτίφροσιν ἓνα τὸν φύσει καὶ ἀληθῶς Θεὸν καὶ αὐτῷ τὸ σέβας ἀνάψει πᾶς σοφός, 15 αὐτῷ προσοίσει καὶ τὰς ἰκετείας, παρ' αὐτοῦ ζητήσει τὸ σώζεσθαι, καὶ αὐτὸν ὁμολογήσει Δημιουργὸν, Δεσπότην τῶν ὅλων, Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν, πανσθενῆ, πάναγον, καὶ τὰς τῶν πραγμάτων μετασκευάζοντα φύσεις, ἐφ' ὅπερ ἂν ἔλοιτο κατὰ καιροὺς καὶ ἰδίους νεύμασι τότε τὸ πᾶν διιθύνοντα.

1. πον assumptum ex D. τις] + αὐτοὺς Edd. invito D. 3. καὶ σὺ] καὶ δὲ σὺ D.
 5. ὅτι assumptum ex D. χρυσίου καὶ ἀργυρίου D. χρυσοῦ καὶ ἀργύρου Edd.
 7. προσκειμένοι iid. Statim καὶ add. iid. ἦν (sic) D.
 11. οὖν D. δέ iid. 13. προσκυνητέον γὰρ] καὶ προσκυνητέον γὰρ b. invito D. ἀρτίφροσιν D. b. ἀρτιφρονοῦσιν Edd. Statim μόνον pro ἓνα D.
 14. ἀληθῶς D. b. ἀληθῆ Edd. ἀνάψει] Sic retinui. ἀναπέμψει prius scriptum ad ἀνάψει est castigatum rubrice b. ἀναθείς D.
 15. αὐτῷ om. D. καὶ assumptum ex D. παρ' αὐτοῦ D. παρ' αὐτῷ Edd. 16. καὶ assumptum ex D.
 17. καὶ Σωτῆρα pro Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν D. 18. ἔλοιτα (sic) pro ἂν ἔλοιτο D.
 19. τότε assumptum ex D.

Eph. ii.
19.Ps.
xxxiv. 28.

ἔφηγε μὲν ἐλευθέρους δεσμῶν τε καὶ πόνων, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς
 ἐκτόπου δουλείας ἀνεῖς, ἀνεκόμισεν ὥσπερ εἰς τὴν ἀγίαν
 πόλιν, τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ. γεγόναμεν γὰρ, κατὰ
 τὸ γεγραμμένον, “συμπολῖται τῶν ἀγίων καὶ οἰκείοι τοῦ
 “Θεοῦ” καὶ πατρίδα λοιπὸν ἐπεγραψάμεθα τὸν οὐρανόν. 5
 κατατεθηπῶς δὴ οὖν ὁ Προφήτης τοῦ μυστηρίου τὴν δύνα-
 μιν, καὶ τὴν ἀφραστόν τε καὶ θεοπρεπῆ τῆς μετὰ σαρκὸς
 ἐπίδημίας τοῦ Μονογενοῦς οἰκονομίαν ὑπεραγάμενος, ποιεῖται
 τὴν προσευχὴν, ὡς ἐν ᾠδῆς τρόπῳ, κατ’ ἐκείνῳ που πάντως
 τὸ διὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “Ἡ γλῶσσά μου μελετήσῃ τὴν 10
 c “δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαιμόν σου.”

1, 2 Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, καὶ ἐφοβήθην, Κύριε, κατενόησα
 τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην.

Νοοῖτο δ’ ἂν ὁ λόγος καὶ πρὸς αὐτὸν, εἶπερ ἔλοιτό τις,
 γεγωνὸς τὸν τῶν ὅλων Πατέρα καὶ Θεόν, ὡς ἀποκαλύπτοντα 15
 τὸν Υἱόν, ἀκρίν τε τὴν περὶ αὐτοῦ διατρανοῦντα διὰ τοῦ
 Πνεύματος· ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν εἰκότως τὸν ἐνανθρωπήσαντα
 Λόγον. καὶ εἰ μὲν τις λέγοι πρὸς τὸν Πατέρα γενέσθαι
 d τυχόν, τοιόνδε τι συνήσομεν Ὡ τῶν ὅλων Δέσποτα, φησὶ,
 τὴν δοθεῖσαν ἀποκάλυψιν, ἡγουν ἀκρίν τὴν περὶ τοῦ σοῦ 20
 γεννήματος κατατέθηπά τοι· φρικτὰ γάρ ἐστι, καὶ πέρα λόγου
 τὰ διηγήματα, καὶ τῆς οἰκονομίας ὁ τρόπος παντὸς ἂν εἶη
 λοιπὸν ἐπέκεινα νοῦ· εἰ δὲ δὴ λεπτὸν ἐνιείς τῆς καρδίας τὸν
 ὀφθαλμὸν τὴν τῶν σῶν ἔργων καταθρήσαιμι δύναμιν, ἔκ-
 στασις ἔσται τὸ χρήμα, καὶ ἕτερον οὐδέν. βλέποντος δὲ 25
 τοῦ λόγου πρὸς τὸν Υἱόν, οὐδὲν ἦπτον προσβαλοῦμεν κατὰ
 τοιόνδε τινὰ τρόπον Ὡ Κύριε καὶ κατάρχων τῶν ὅλων,

4. ἀγίων B.D. ἀγγέλων Edd.

ἀπεγρ. D. Edd.

12. Κύριε alt. assumptum ex B.D. (8 a. 22. al.)

14. δ’ assumptum ex D.

εἰ—οὐδέν om. D.

ante Migne.

5. πατριάδην iid. ἐπεγραψάμεθα B.

9. ὡς D.a. καὶ pro ὡς Edd. Neutrum habet B.

13. τὰ deest in Edd.

15. γεγωνὸς assumptum ex D.

18-25. καὶ

23. νοῦ] νόμου Edd.

27. κατάρχων Edd.

κὰν εἰ καὶ γένονας σὰρξ, τὴν περὶ σοῦ δεξάμενος ἀκοήν, ^c
 ἤγουν ἄκουσμά τε καὶ ἀποκάλυψιν, εἰς δέος ἐμπέπτωκα.
 καταπέπληγμα δὲ, καὶ σφόδρα εἰκότως, τὴν τοῦ πράγμα-
 τος ὑπερβολὴν. μανθάνω γὰρ, ὅτι ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι
 5 τῇ κατὰ πᾶν ὀτιῶν ὑπάρχων τῷ γεγεννηκότι, σαυτὸν μὲν
 καθήσεις εἰς ἐκούσιον κένωσιν, γενήσῃ δὲ καθ' ἡμᾶς ἄνθρω-
 πος ἐκ γυναικὸς, καὶ τὴν τῆς δουλείας ἀνατλήσῃ μορφὴν,
 καὶ Θεὸν μεθ' ἡμῶν ἐπιγράψῃ τὸν σεαυτοῦ Πατέρα, ὑπήκοος
 δὲ γενήσῃ, καὶ “μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.” εἰσα- a
 10 κήκοα τοῖνυν τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην, κατενόησα τὰ ἔργα
 σου καὶ ἐξέστην. εὐηγγελίσω γὰρ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἐκή-
 ρυξας αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, ἰάσω τοὺς συντετριμμένους τὴν
 καρδίαν, ἐπέστρεψας τὸ πλανώμενον, κατέδησας τὸ συντε-
 τριμμένον, φῶς γέγονας τοῖς ἐν σκότει, θύρα καὶ ὁδὸς εἰς
 15 ζῶην καὶ ἀγιασμόν, γέγονας εἰρήνη, συνείρων διὰ τῆς πίστεως
 εἰς ἓνα λαὸν τοὺς τε ἐκ περιτομῆς, καὶ μέντοι τοὺς ἐξ ἔθνων,
 γέγονας “λίθος ἀκρογωνιαίος, ἐκλεκτὸς, ἔντιμος” κατεκτήσω b
 τὴν οἰκουμένην τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ἠλευθέρωσας ἀμαρτιῶν
 τοὺς ἐξ ἀσθενείας ἐάλωκότας, ἐξείλου χεῖρὸς διαβολικῆς, τῇ
 20 τῆς υἰοθεσίας χάριτι κατελαμπρύνθη τὸ δοῦλον, οὐρανοῦ
 πολίτης ὁ ἐκ γῆς γέγονεν ἄνθρωπος· ἀξιάκουστον δὲ πρὸς
 τούτοις κάκεινο, οἶμαί που· ὁ γὰρ πάντα ζωογονῶν, ὑπο-
 μεμένηκας μεθ' ἡμῶν τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον. πλὴν γέ-
 γονας “πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν,” καὶ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμη-
 25 μένων, καὶ πρωτόλειον ἀνθρωπότητος ἀνακομισθείσης εἰς
 ἀφθαρσίαν. ἀνεβίως γὰρ ὡς Θεὸς, τὸ σκληρὸν καὶ δυσάν- c
 τητον πατήσας θηρίου, τουτέστι τὸν θάνατον, παρέλυσας

Phil. ii.
8.

549 A.

Es. lxi.
1.Ezek.
xxxiv. 4.S. Pet.
ii. 6.Col. i.
18.

1. καὶ assumptum ex D. εἰ καὶ (manu altera in rasura) pro κὰν εἰ καὶ a. καὶ εἰ b.
 σὰρξ] + ὡς Edd. invitis B.D.a.b. 2. τε assumptum ex B. ἀκοήν τε

(omittens ἤγ. ἄκουσμα) D. ἀκ. καὶ om. b. 3. καὶ ante καταπέπλ. tr. D.

5. τῇ om. D. ὑπάρχεις D. τοῦ γεγεννηκότος B. inv. D.a.b. 6. καταθήσεις D.

δὲ assumptum ex B.D.a.b. 7. τῆς δουλείας B. ἀνατλήσῃ B.D. ἀναπλήσῃ a.

ἀνατλήσεις Edd. 8. σεαυτοῦ b. ἑαυτοῦ D. 9. καὶ om. D.

17—6, p. 120. κατεκτήσω—πατέρα om. D. 22. ὁ] οὐ (sic) Aub.

πάντας Edd.

Gen. iii.
19.

τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς ἐκείνης τὴν δύναμιν. πέπανται δὲ ἐν σοί
τε καὶ διὰ σοῦ τό “Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση,” καθ’ ἡμῶν
εἰρημένον.

Ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ.

Κατὰ διαφόρους τρόπους ἡρμήνευται τοῦτό τισι. καὶ ὁ 5
δ μὲν ἔφη, δύο κεκλήσθαι ζῶα τὸ Πνεῦμα καὶ τὸν Υἱὸν, ὧν
καὶ ἐν μέσῳ γινώσκεισθαι τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. ἀμαθὲς δὲ
οἶμαι τὸ τῆδε νοεῖν, καὶ πολὺ τὸ εὔηθες ἔχον. τίς γὰρ ὁ
φάναι τολμῶν, ὅτι ζῶόν ἐστιν ἡ ζωὴ, τουτέστιν, ὁ Υἱὸς
ἦτοι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ζωὴ γὰρ μᾶλλον τὸ ζωοποιοῦν, 10
ζῶον δὲ δὴ τὸ τῆς παρ’ ἐτέρου μετέχον ζωῆς. ἄτοπον δὲ καὶ
ἐτέρως μέσον ὥσπερ ἀμφοῖν νοεῖσθαι τὸν Πατέρα, ὅς γε
καὶ πρῶτος ὀνομάζεται κατὰ γε τὴν σύνταξιν τῆς ὁμολογίας
τῆς ἀγίας τε καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. καὶ οὐ δήπου φαμέν,
ὡς προτεταγμένος κατὰ τὴν κλήσιν τοῦ τε Υἱοῦ καὶ τοῦ 15
e Πνεύματος, προῦφέστηκεν αὐτῶν· λῆρος γὰρ τοῦτο καὶ
ψευδοπέπαι· διακείμεθα δὲ μᾶλλον καὶ πεπιστεύκαμεν, ὅτι
καὶ συναΐδιον ἔχει τὸν ἐξ αὐτοῦ πεφηνότα Λόγον, καὶ ἦν, ὅ
ἐστιν, οὐ δίχα τοῦ ἰδίου Πνεύματος, ἀλλ’ ἅμα τε Θεὸς
νοεῖται ὁ Πατὴρ, καὶ συνεισβέβηκεν εὐθὺς ἡ ὑπαρξίς τοῦ 20
δι’ ὃν ἐστι Πατὴρ, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ θεῖον αὐτοῦ καὶ ἅγιον
Πνεῦμα. ἐπειδὴ δὲ πηγὴ τις ὥσπερ ἐστὶ τοῦ ἰδίου γεννή-
550 A. a ματος, οἰκονομικῶς προωνόμασται. ὅπως οὖν ἔσται μέσος
Υἱοῦ καὶ Πνεύματος, ἐννοεῖν οὐκ ἔχω. ἀλλ’ ἐροῦσιν ἴσως,
κατὰ γε τὸ εἰκὸς, ὡς ἐν τόπῳ χρῆναι νοεῖσθαι τὸ μέσον. 25

5. ἡρμήνευται B. ἐρμηνεύεται Edd. 8. ἔχον B. ἔχειν D. ἔχει Edd.
9. τολμῶν] δυνάμενος ἢ τολμῶν D. ὁ υἱός] τὸν υἱὸν Edd. 10. ἢ iid. τὸ
ἅγιον om. D. 11. δὴ om. D. τῆς assumptum ex D. 12. ὥσπερ
om. D. γε assumptum ex D. 14. δήπου] δὴ ποτέ Edd.
15. κλίσιν (sic) iid. 18. καὶ prius assumptum ex D. Haec ἐξ αὐτοῦ
πεφηνότα accesserunt ex D. Θεὸν pro Λόγον D. 19. ἰδίου]
ἁγίου D. 22. ὥσπερ ἐστὶ hoc ordine D. τοῦ assumptum ex B.D.
23. ὅπως D. πῶς Edd. 24. ἐροῦσιν ἴσως hoc ordine D. 25. γε
assumptum ex D.

ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄτοπον. οὐ γὰρ ἐν τόπῳ τὸ θεῖον, ὅτι μήτε ἐν ποσῶ, μήτε μὴν κατὰ σῶμά ἐστιν.

Ἔτεροι δὲ αὐτῶν δύο ζῶα εἰρήκασι, τὴν τε νέαν καὶ τὴν παλαιὰν διαθήκην, ὧν ἐν μέσῳ γινώσκεται ὁ Χριστός. ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις θεωρήμασιν οἶμον ἴτω τις, ἣν ἂν βούλοιο καθ' ἑαυτόν· ἡμεῖς δὲ ἅπαξ τὸν λόγον εἰς τὸ τοῦ Χριστοῦ πρόσωπον περιτρέποντες, νομικὴν ποιησόμεθα τὴν τῶν νοημάτων ἀφήγησιν. γέγονε τοίνυν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως· ἐδόκει γὰρ ὧδε φρονεῖν τε καὶ λέγειν καὶ τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ· ἀπηλλάγμεθα γὰρ δι' αὐτοῦ παντὸς αἰτιάματος, ἰλεώ τε καὶ εὐάντητον ἐσχήκαμεν τὸν Πατέρα. καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ σοφὸς Ἰωάννης “Τεκνία, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμαρτάνητε. καὶ εἴαν τις δὲ ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.” ἐπειδὴ δὲ ἦσαν τύποι τῶν ἐσομένων κατὰ ἀλήθειαν τὰ πάλαι δι' αἰνιγμάτων ἀνατυπούμενα, φέρε τι λέγωμεν τὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ σκηνῇ γεγυῖα παρὰ τοῦ Πατρὸς ἰλαστήριον δεικνύοντες τὸν Υἱόν. προστέταχε τοίνυν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς κιβωτὸν γενέσθαι καὶ λυχνίαν, καὶ μέντοι καὶ τράπεζαν ἐν τῇ ἀγίᾳ σκηνῇ· εἶτα πρὸς τούτοις ἰλαστήριον ἐκ χρυσοῦ καὶ πορφύρας καὶ βύσσου κεκλωσμένης καὶ κοκκίνου διανευησμένου, καὶ τοῦτο ἐπὶ τεσσάρων αἰρόμενον στύλων ἐπεκρέματο τῇ ἀγίᾳ κιβωτῷ· εἶτα δύο Χερουβὶμ εἰς δέξιόν τε καὶ εὐώνυμον ἐκ χρυσοῦ

18. J. an.
ii. 1, 2.

Exod.
xxv.

1. τὸ θεῖον] Pergit D. ἄπειρον γὰρ καὶ ἀπεριόριστον, τόδε τὸ πᾶν καὶ τοὺς αἰῶνας ἀνεπινοήτως διακυβερνῶν. καταλλάγμεθα γὰρ αὐτῶν οἱ γηγενεῖς (sic) δι' αἵματος νιῶν· ἰλεώ τε (11) (post inceptum καταλλ., deinde erasit, scripsitque verba ἄπειρον—διακυβερνῶν.) D. 3. ζῶα correxii. ζῶας B. Edd. et ita legit Theophyl. 4. ὁ assumptum ex B. 5. οἶμον] ὁδὸν Edd. 6. τοῦ assumptum ex B. 11. αἰτιάματος B. ἐγκλήματος Edd. δι' αὐτοῦ post εὐάντητον tr. D. 12. τὸν Π. ἐσχ. inv. ordine D. μαρτυρήσει] + τούτοις D. λέγων post Ἰωάννης tr. D. 17. καὶ δὲ (sic) B. Edd. ante Migne. δὲ om. D.a. 18. ἀνατυπούμενα D.a. τυπούμενα B. Edd. 19. τὸν—γεγυῖα a. τῶν (?)—γεγυῖα B. τῶν—γεγυῖων D. Edd. 22. μέντοι καὶ om. B. habent D.a. 23. καὶ alt. B.D.a. ἢ Edd. 24. τούτων D.

Evod.
xxv. 18-
21.

S. Joan.
i. 14.

πεποιμημένα περιεστήκει τὸ ἰλαστήριον, τὰ πρόσωπα πρὸς
αὐτὸ συντείνοντα. αἶνιγμα δὲ ἦν τὸ χρῆμα πάλιν μυστηρίου
τοῦ κατὰ Χριστόν. γέγονε μὲν γὰρ σὰρξ ὁ Λόγος, καίτοι
Θεὸς καὶ Κύριος τῶν ὄλων ὑπάρχων, ὡς ἐκ Θεοῦ καὶ
Πατρὸς πεφηνῶς κατὰ φύσιν. ἀλλ' εἰ καὶ γέγονε σὰρξ, καὶ 5
τέθειται παρὰ τοῦ Πατρὸς ἰλαστήριον, οὐκ ἀποβέβληκεν
ὅπερ ἦν, τουτέστι, τὸ εἶναι Θεός· ἀλλ' ἔστι καὶ οὕτως ἐν
ἐξουσία καὶ δόξῃ τῇ θεοπρεπεῖ, καὶ πάλιν αὐτὸν περιεστᾶσιν
αἱ ἄνω δυνάμεις, τὰς αὐταῖς συντεταγμένας ἀποπεραίνουσαι
λειτουργίας. ταῦτητοι τὰ Χερουβιμ περιεστᾶσι τὸ ἰλαστή- 10
ριον, καὶ πρὸς αὐτὸ βλέπουσι διὰ παντός. ἔθος γὰρ ταῖς ἄνω
δυνάμεσιν, ἀγίαις οὐσαῖς καὶ πανάγοις, αἰεὶ κατασκέπτεσθαι
τὰ Θεοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν βλέπειν, καὶ εἰς τὰ αὐτῷ δοκοῦντα
551 A. a καὶ φίλα τετράφθαι διὰ παντός. γνωσθήσῃ δὴ οὖν, ᾧ Δέσ-
ποτα, φησὶ, τίς ἔσῃ, καθ' ἡμᾶς γεγονώς· ὅτι γὰρ ἰλαστήριον, 15
ὡς ἐκ παραδείγματος τοῦ ἐν τῇ ἀγίᾳ σκηνῇ, γνωσθήσῃ
σαφῶς. ἔστηκας γὰρ ἐν μέσῳ δύο ζώων, τουτέστι, τῶν
Χερουβιμ, καὶ ὄνομά σοι, τὸ ἰλαστήριον. καὶ ἀληθὴς ὁ λόγος·
ὡς γὰρ αὐτὸς φησιν ὁ Χριστὸς “Οὐκ ἀπέστειλεν ὁ Πατὴρ
“ τὸν Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα 20
“ σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.”

S. Joan.
iii. 17.

b' Ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη, ἐπιγνωσθήσῃ· ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν
ἀναδειχθήσῃ.

Προκεχρησμέδθηκε μὲν ὁ νόμος τὸ Χριστοῦ μυστήριον·
καὶ μὴν καὶ ὁ τῶν ἀγίων προφητῶν προανεκεκράγει χορός· 25

1. περιεστήκει D.	2. ἦν assumptum ex D.a.	μυστήριον Edd.
inv. B.D.a.	3. σὰρξ ὁ λόγος hoc ordine D.a. inv. B.	4. ὑπάρχων]
ὦν D.	Post hoc v. ὡς ἐκ Θεοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὄλων ὑπάρχων	add. Edd. ante
Migne invitis omnibus.	καὶ alt. om. B.	5. πεφηνῶς D.
οὐκ D.	7. τὸ εἶναι om. D.	Θεὸς εἶναι inv. ord. B.
8. τῇ om. D.	πεμεστ. αὐτὸν inv. ord. D.	10. τοι assumptum ex B.D.a.
11. καὶ	om. D.	βλέποντα D.
13. τὰ prius] + τοῦ Edd.	14. ᾧ δέσποτα	φησὶ hoc ordine D.a.
Statim τι (sic) B.	17. γὰρ om. a.	20. τὸν
21. δι' αὐτοῦ ὁ κόσμος inv. ord. D.	22. γνωσθήσῃ F. (Co.)	24. Κεχρησμέδθηκε Edd.
25. προανεκεκράγει D.		δὲ pro μὲν D.

συμβάλλοντες δὲ χρησίμως τοῖς πάλαι περὶ αὐτοῦ γεγραμ-
 μένοις τὰ ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας συμβεβηκότα τε καὶ κατορ-
 θωμένα, βεβαιότερους ἡμᾶς εἰς τὴν ἐπ' αὐτῷ πίστιν προκα-
 θιστᾶσιν οἱ μυσταγωγοὶ ποικίλως, καὶ αὐτοὺς δὲ πλειστάκις
 5 εὐρήσομεν τὸν οἰκεῖον ἐντεῦθεν ἐμπεδοῦντας νοῦν· ὅποῖον
 ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ διὰ φωνῆς εὐαγγελιστῶν. ἐκβέβληκε μὲν ^c
 γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς
 πωλοῦντας τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τὰς τραπέζας
 ἀνέτρεψε τῶν κολλυβιστῶν, “Καὶ ποιήσας φραγέλλιον
 10 “ἐκ σχοινίων πάντα ἐξέβαλε, λέγων Μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον
 “τοῦ Πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου” καὶ τί τὸ ἐντεῦθεν;
 “Ἐμνήσθησαν, φησὶν, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν γεγραμ-
 “μένον Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με.” οἰηθέντι
 δέ ποτε τῷ Ἰωσήφ τὴν μνηστευθεῖσαν αὐτῷ διεφθάρθαι παρ- ^d
 15 θένον, ἐθέλουτί τε λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν, “Ὡφθη, φησὶν,
 “ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ λέγων Ἰωσήφ υἱὸς Δαυεὶδ, μὴ
 “φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ
 “ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ Πνεύματος ἐστὶν Ἁγίου. τέξεται δὲ
 “υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ
 20 “σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ.” εἶτα
 λόγιον ἱερὸν παρεκόμιζε πρὸς πληροφορίαν· ἔφη γὰρ πάλιν
 ᾠδὴ “Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ^e
 “τοῦ προφήτου λέγοντος Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει
 “καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμ-
 25 “μανουὴλ.” εὐρήσομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ἐμμανουὴλ ἐκ τῶν
 τοῖς προφήταις προεπηγγελμένων τὴν ἐφ' ἑαυτῷ κρατύνοντα
 πίστιν, ἀξιοῦντά τε δι' αὐτῶν ἤδη τῶνπραγμάτων ἐπιγινώ-

S. Joan.
ii. 15, 16.

Ib. 17.

S. Matth.
i. 20, 21.Ib. 22,
23.

2. ἐν] + τῷ B. κεκατωρθωμένα B. Edd. correxi ex D. 3. προκαθιστᾶσιν D.
 καθ. Edd. 4. ποικίλως hic reposui ex D., ante βεβαιότερ. transp. Edd.
 5. εὐρήσομεν D. 6. τὸ διὰ φ. εὐαγγ. B. Edd. τὸ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ λεγόμενον D.
 7. ὁ alt. assumptum ex B. 8. τὰ assumptum ex B. D. 9. ἀνέτρεψε D.
 Edd. κατέστρεψε B. κολλυβιστῶν] κολυβιστῶν D. Edd. ante Migne. ποιήσας]
 + ὡσεὶ Edd. 13-24. οἰηθέντι—τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ om. B.
 14. παρθ. διεφθ. inv. ord. D. 15. ἐθέλουτί τε] καὶ θέλοντα D.
 20. Habet αὐτοῦ alt. D. 22. διὰ] + Ἡσαίου Edd. invito D. 25. τὸν
 assumptum ex D. 26. προεπηγγελμένων D. προηγ. Edd.

σκεσθαι, καὶ τοῖς ἤδη προειρημένοις τὴν τῶν ἀποτελεσμάτων
 συμφέροντας ἔκβασιν, ἐνδοιάξειν οὐδαμῶς ὡς αὐτὸς εἶη
 λοιπὸν, ὁ διὰ νόμου καὶ προφητῶν προκεκηρυγμένος. ἤκου
 552 A. a μὲν γὰρ πρὸς αὐτὸν τινες τῶν Ἰωάννου μαθητῶν, φιλοπευ-
 S. Luc. στοῦντες καὶ λέγοντες “Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς ἀπέστειλεν 5
 vii. 20. “ἡμᾶς λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;”
 ὁ δὲ, καίτοι λέγειν ἐξόν Ἐγὼ καὶ οὐχ ἕτερος, ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν
 αὐτοῦ ἀναπέθει προάγγελσιν ἀναφοιτῆσαι λέγων “Πορευ-
 Ib. 22, “θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ 10
 23. “ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ
 “κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελί-
 “ζονται, καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῆ ἐν
 b “ἐμοί.” ἀτρεκὲς οὖν ὅτι, καθά φησιν ὁ Προφήτης, ἐν τῷ
 ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ, καὶ ὅτι κατὰ καιροὺς τοὺς πάλαι
 προωρισμένους ὡς ἐν θελήσει τε καὶ βουλή τοῦ Θεοῦ καὶ 15
 Πατρὸς, ἀνεδείχθη Χριστός. ἐν ἐσχάτοις γὰρ τοῦ αἰῶνος
 καιροῖς ἐπέφανεν ἡμῖν, ἐπεγνώσθη τε καὶ ὠμολόγηται, καθά-
 περ ἀμέλει καὶ πρό γε τῶν ἄλλων ὁ Ναθαναὴλ ἀνακεκράγει
 λέγων “Ραββὶ σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
 “Ἰσραὴλ.” ἐπεγνώσθη δὴ οὖν ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη, του- 20
 τέστιν, ὡς ἐν τῷ καιρῷ τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας. ἐπεγ-
 c γνώσθη τε παρά τε ἀγίων καὶ ἀπάσης ἤδη λοιπὸν τῆς ὑπ’
 οὐρανό. ἐγνώκαμεν γὰρ τὸν ἐν μέσῳ δύο ζώων, ἰλαστή-
 ριον ὡς ἐν αἰνίγμασι νομικοῖς προανατυπούμενον, τουτέστι,
 Χριστόν. 25

Ἐν τῷ παραχθῆναι τὴν ψυχὴν μου ἐν ὀργῇ ἐλέους μνησθήσῃ.

2. αὐτὸς] οὗτος D.	7. καὶ assumptum ex D.	8. προαγόρευσιν D.
10. καὶ om. B.	11. καὶ νεκροὶ Edd. inv. B.D.	12. ἐστιν om. D.
13. ἀτρεκὲς D. a. ἀληθῆς Edd.	14. ἐπ’ γνώσθη.. ex corr. B.	τῶν pro τοὺς D.
15. ἐν ἐβλήσει a. Θεοῦ τε D.	18. γε om. B.D. habet b.	ἀνακεκράγει D. b.
ἀνέκραξε B. ἀνέκραγε Edd.	19. εἶ ὁ βασ. B.D. βασ. εἶ b. Edd.	20. δὴ
assumptum ex B.D. a.b.	21. ὡς retinui cum a. deest in B.D.	τῷ
assumptum ex B.D. invitis a.b.	μετὰ σαρκὸς D.a.b. ἐνσάρκου B. Edd.	ἐπεγ- νώσθη om. B.
ἦδη om. D.	22. τε prius assumptum ex a. deest in B.D.	πάσης B.
	23. τὸν B.D. τὸ Edd.	24. τυπικοῖς pro νομικοῖς D.

Προσκέκρουκεν ἡ ἀνθρώπου φύσις τῷ Δημιουργῷ διὰ
 τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν, ὃς ὀλίγου παντελῶς ἠξίωσε λό-
 γου τὴν δοθεῖσαν ἐντολήν. τοιγάρτοι καὶ τεταράγμεθα καὶ d
 διολώλαμεν, ἀρᾶ καὶ δίκη περιπεσόντες οἱ δέιλαιοι, καὶ
 5 θανάτῳ κεκρατήμεθα παροργισθέντος Θεοῦ· ἤκουε γὰρ ὁ
 προπάτωρ Ἀδὰμ, ὡς ρίζα τοῦ γένους “ Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν Gen. iii.
 “ ἀπελεύσῃ.” πλὴν οὐ μέχρι παντὸς περιείδεν ἡμᾶς ὁ Δη- 19.
 μιουργὸς, ἀλλὰ κατηλέησεν ὡς Θεός. εἰ γὰρ καὶ “ Κατέπιεν Es. xxv.
 “ ὁ θάνατος ἰσχύσας” κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου φωνὴν, ἀλλὰ 8.
 10 “ πάλιν ἀφείλεν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· Ps. cxiii.
 “ τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφείλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς.” κατήρ- 20.
 γηται γὰρ ἐν Χριστῷ τοῦ θανάτου τὸ κράτος, ἀνηρημένης c
 τῆς ἀμαρτίας, ἐφ’ ἣ καὶ ὠνειδίσμεθα· “ Κύριος γὰρ ἐμνήσθη
 “ ἡμῶν, καὶ ἠλέησεν ἡμᾶς,” καθὰ καὶ ὁ θεσπέσιος ἀνα-
 15 μέλπει Δαυεὶδ. ἀνεκόμισε γὰρ ἡμᾶς εἰς ἀφθαρσίαν καὶ
 ζῶν, καίτοι τεταραγμένους, καθάπερ ἔφην ἀρτίως, ἀπὸ γε
 τῆς θείας ὀργῆς, ὡς καὶ ἐν ἐκλείψει γενέσθαι τοῦ Πνεύ-
 ματος, τουτέστιν, ἐν ἀποθέσει τε καὶ ἀποβολῇ τῆς ψυχῆς·
 πράττεται γὰρ οὕτως ἐν ἡμῖν ὁ θάνατος. ὅτι δὲ καταδικάσ-
 20 μεθα μὲν τῷ θανάτῳ προσκεκρουκότες Θεῷ, σεσῶσμεθα δὲ a 553 A.
 πάλιν ἠληθμένοι, πιστώσεται λέγων ὁ μακάριος Δαυεὶδ πρὸς
 τὸν τῶν ὄλων Δημιουργόν “ Ἀποστρέψαντος δὲ σου τὸ πρό- Ps. ciii.
 “ σωπου ταραχθήσονται, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψου- 29, 30.
 “ σιν. ἐξαποστελεῖς τὸ Πνεῦμά σου καὶ κτισθήσονται, καὶ
 25 “ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.” πεποιθότες μὲν γὰρ
 τὴν ἀποστροφὴν διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν, ὑπεστρέψαμεν
 εἰς τὸν χοῦν ἐξ οὐπερ καὶ γεγόναμεν. ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἐν
 Χριστῷ καὶ διὰ Χριστοῦ τὸ θεῖον πεπλουτήκαμεν Πνεῦμα,

1. ἀνθρωπίνῃ D. 4. ὑποπεσόντες D. 5. ἤκουε B. Edd. ἤκουσε D.
 10. προσώπου παντὸς inv. ord. D. 11. κατήρηται] + μὲν Edd. 14. ἠ-
 λέησεν D. Edd. ἠλόγησεν B. 16. καθάπερ ἔφην ἀρτίως] ὡς ἔφην D.
 17. καὶ assumptum ex D. 18. ἀπόθεσις pro ἐν ἀποθ. τε D. τῆς om. D.
 20. μὲν om. D. 22. δημιουργόν D. Θεόν Edd. δὲ assumptum ex D.
 24. ἀποστελεῖς D. 27. περ assumptum ex D. ὅθεν pro ἐξ οὐπερ b.
 καὶ om. D. ἐπεὶ δὲ B.b.

2 S. Pet. 1. 4. τῆς αὐτοῦ φύσεως γεγονότες μέτοχοι, κατὰ τὰς γραφὰς, ἀνεστοιχειώμεθα πρὸς τὸ ἐν ἀρχαῖς, καὶ κεκαινουργήμεθα καὶ σεσώσμεθα. καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς, ὃ καὶ αὐτὸς ἡμῖν ὁ θεὸς γέγραφε Παῦλος, ὅτι πάντα τὰ “ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις, “καὶ τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά.” 5 οὐκοῦν τεταράγμεθα μὲν ἐξ ἀρχῆς, τὰ ἐκ τῆς θείας ἀνατλάντες ὀργῆς. ἐπειδὴ δὲ ἐγγιζόντων τῶν ἐτῶν ἐπεγνωσθή Χριστὸς, ἀνεδείχθη δὲ κατὰ τοὺς πάλαι προωρισμένους καιροὺς, ἐμνήσθη λοιπὸν ἐλέους. δεδικαιώμεθα γὰρ οὐκ “ἐξ ἔργων νόμου,” κατὰ τὰς γραφὰς, ἀλλ’ οὐδὲ “ἐξ ἔργων τῶν 10 “ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ “αὐτοῦ ἔλεος.”

Rom. 3. 20.
Tit. iii. 5.

3 Ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμᾶν ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν κατασκίου δασέως.

Διττὴν ἔχει θεωρίαν τῶν προκειμένων ὁ νοῦς, καὶ δὴ 15 ἐροῦμεν τὰ ἐπ’ αὐτοῖς ὡς ἐν· ἐρμηνεύεται γὰρ Θαιμᾶν ὁ νότος· ἔστι δὲ νοτιωτάτη λίαν ἢ ἔρημος Φαράν, οὗ καὶ ὁ d Χωρήβ ὄρος εἶναι λέγεται, ἐνθα παρέστησεν ὁ Μωυσῆς τῷ Θεῷ τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ τῶν πρακτέων τοὺς ὀριστὰς ὀρίζοντι νόμους. οὐκοῦν μίαν μὲν τοῖς προκειμένοις ἐφαρμόζοντες 20 ἔννοιαν, ἐκεῖνό φαμεν· ἤξει φησὶν ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμᾶν, ἐξ ὄρους Φαράν ἤτοι Χωρήβ, τουτέστιν, ὁ πάλαι κατὰ τὴν νοτιωτάτην ἔρημον ἐν τῷ ὄρει Χωρήβ ὄφθεις τοῖς πατράσιν ἐν εἶδει πυρὸς, αὐτὸς ὁ πάλαι λαλήσας τὸν νόμον, ἤξει, καὶ μετὰ σαρκοῦς ὄφθῆσεται καθ’ ἡμᾶς, ἐν τάξει προφήτου καὶ μεσί- 25

Exod. xix. 17.

1. αὐτῆς D. 2. ἀρχῆ Edd. in vitis B.D.b. Statim καὶ assumptum ex B.D. 4. γράφει D. 5. ἰδοὺ γέγονε D. γέγονε δὲ Edd.
6. ἐξ ἀρχῆς B. Edd. ἐν ἀρχαῖς D. 7. ἐπεί δὲ D. 8. δὲ] γάρ D.
11. ἃ b. Edd. ὧν B.D.a. 13. ἐκ B.D. cf. infra et adv. Nest. 139 c. ἀπὸ F. Edd. (a. 22. al.) ὄρον (sic) Aub. φαρὰν om. D. S. Cyr. l. c. [a. 23. al.]
14. δασέως B. (Vat.) 15. προκειμένων B.D. προλεγομένων Edd.
16. γὰρ D. δὲ Edd. Neutrum habet B. 17. νοτιώτατος D. Φαράν assumptum ex B.D. τῆς φ. D. ὁ Χωρήβ ὄρος εἶναι λέγεται] τὸ ὄρος εἶναι λ. τὸ Χωρήβ D.
19. τοὺς prius B.D. τοῖς Edd. ὀριστὰς] εἰσηγητὰς D. ὀρίζοντα D. 23. ἔρημον] + καὶ D. 25. προφήτου καὶ μεσίτου] προφήτου προφητεύοντος D. μεσίτου] + ὄντος Edd.

του· καθάπερ ἀμέλει καὶ ὁ θεσπέσιος Μωυσῆς, πρὸς ὃν e
 εἴρηται παρὰ Θεοῦ “ Προφήτην αὐτοῖς ἀναστήσω ἐκ τῶν
 “ ἀδελφῶν αὐτῶν ὡσπερ σέ, καὶ θήσω τοὺς λόγους μου εἰς
 “ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς κατὰ πάντα ὅσα ἂν
 5 “ ἐντείλωμαι αὐτῷ.” εἰ δὲ δὴ βούλοίτο τις τοῖς γεγραμ-
 μένοις προσβαλεῖν καὶ καθ’ ἕτερον τρόπον, ἔστι καὶ οὕτως.
 Θαιμᾶν, ὡς ἔφην, τὴν νοτιωτάτην ἔρημον ἀπεκάλουν. φασὶ
 τοιγαροῦν ἐν τοῖς ὅτι μάλιστα νοτιωτάτοις τῆς Ἰουδαίας
 10 μέρεσι κείσθαι τὴν Βηθλεέμ, ἐν ἣ ὁ Χριστὸς γεγέννηται·
 εἴρηται γάρ που πρὸς αὐτὴν διὰ φωνῆς προφήτου “ Καὶ σὺ
 “ Βηθλεέμ, οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ὀλιγοστὸς εἶ τοῦ εἶναι ἐν
 “ χιλιάσιν Ἰούδα, ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὃς ποι-
 “ μανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.” οὐκοῦν ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμᾶν
 ἤξει, τουτέστιν, ἐκ Βηθλεέμ τῆς πρὸς νότον. ὁ γὰρ φύσει τε a 554 A.
 15 καὶ ἀληθῶς Θεὸς ὁ Μονογενὴς τοῦ Πατρὸς Λόγος καθ’ ἡμᾶς
 γεγωνῶς, γεγέννηται διὰ γυναικὸς ἐν τῇ Βηθλεέμ. ἐπειδὴ δὲ
 ἔθος τῇ θείᾳ γραφῇ, τοῖς τῶν ὀρέων περιφανεστέροις ἔσθ’
 ὅτε τὴν τῶν Ἰουδαίων παρεικάζειν Συναγωγὴν, διάτοι τὸ
 πλείστοις τε ὅσοις καὶ εὐκλεεστάτοις ἀνδράσιν ὀραῖσθαι
 20 κατάκομον, ταύτητοι καὶ νῦν τῷ ὄρει Φαράν ἐξομοιοῖ, λέγων,
 ὡς ἐξ ὄρους ἤξει κατασκίου δασέος· κατάσκιον δὲ καὶ δασὺ τὸ
 ὄρος φησὶ διὰ τοὺς πατέρας ἐξ ὧν γενεαλογεῖται Χριστός. b
 ἔστι γοῦν ἀκοῦσαι σαφῶς τοῦ μὲν μακαρίου Λουκᾶ τὸν τῆς
 γενεαλογίας ἐκλογισμὸν ἀναφέροντος ἐξ Ἰωσήφ ἐπὶ τὸν
 25 Ἀδὰμ, Ματθαίου γεμῆν ἐκ Δαυεὶδ τε καὶ Ἀβραὰμ κατα-
 κομίζοντος πάλιν στοιχηδὸν, ὡς ἔφην, ἐπὶ τὸν Ἰωσήφ. ὄρος

Deut.
xviii. 18.

Mic. v. 2.

S. Matth.
ii. 6.

a 554 A.

S. Luc.
iii. 23
sqq.
S. Matth.
i. 1 sqq.

2. αὐτοῖς assumptum ex D. post ἀναστήσω tr. B. 6. προσβαλεῖ B. καὶ
 prius assumptum ex B.D. ἔστι καὶ οὕτως D. ἔστι δὲ ὁστος Edd. Neutrum habet B.
 7. ἀπεκάλουν a. Edd. ἐκάλουν D. et (ante ἔρ. tr.) B. 8. ὅτι ante ἐν τοῖς
 tr. D. μέρεσι τῆς Ἰουδ. inv. ord. D. 9. κείται [τ ex rasura] ἢ βηθλ. D.
 haec ἐν ἣ ὁ—προφήτου accesserunt ex D. ἐν ἣ γεγέννηται Χριστὸς ὁ Θεὸς a. περὶ
 ἧς γέγραπται B. Statim haec Καὶ σὺ—Ἰσραήλ accesserunt ex B.D. 11. εὐ-
 φραθᾶ D. (106.) μὴ ὀλιγοστὸς D. (22. al.) 12. γὰρ pro μοι D.
 16. γεγέννηται D.a. γεγέννηται Edd. Statim ἐκ pro διὰ a. τῇ assumptum ex D.a.
 17. ὀρέων D.a. 19. καὶ ὅσοις inv. ord. Edd. 21. ἤξει accessit
 ex B.D. a. τὸ om. a. 22. ὄρος] + τὴν συναγωγὴν a. γενεαλογεῖται D.a.
 γεγενῆσθαι λέγεται κατὰ σάρκα Edd. Statim ὁ addit a. 23. ἔσται Edd.
 25. τε om. D.

οὖν δατὸ καὶ κατάσκιον ἢ Συναγωγῇ, πολλοὺς ἐνεγκοῦσα
κατὰ καιρὸν τοὺς ἐξ ὧν ἀνέφν Χριστός. ὅτι γὰρ ἐστὶν ἐξ
'Ιουδαίων, πῶς ἐστὶν ἀμφιβάλλειν; γεγέννηται γὰρ ἐξ αἵ-
ματος Ἀβραὰμ καὶ Δανεὶδ, κατὰ γε τὴν σάρκα φημί, καὶ
αὐτὸς δέ που φησὶ περὶ ἑαυτοῦ “Ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν 5
“'Ιουδαίων ἐστίν.”

S. Joan.
iv. 22.

Ἐκάλυπεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ
πλήρης ἡ γῆ.

Γέγονε μὲν γὰρ ἰλαστήριον διὰ πίστεως τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς
ὁ Μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὅτε πέφηνε καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν 10
δούλου μορφῇ, τουτέστιν, ἄνθρωπος. ἔδοξε δέ πως ταύτης
ἕνεκα τῆς αἰτίας καὶ αὐτῶν μειονεκτεῖσθαι τῶν ἀγίων ἀγ-
d γέλων, καὶ τῆς ἐκείνων εὐκλείας ἰέναι κατόπιον· ἀλλ' ἦν
ἀνωτάτω πάλιν ὡς Θεός. καὶ πιστώσεται λέγων ὁ σοφώ- 15
Heb. ii.
9.
Phil. iii.
8 9-11.
τατος Παῦλος “Τὸν δὲ βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἤλαττω- 15
“ μὲνον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη
“ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον.” ἐπειδὴ γὰρ γέγονεν “ ὑπήκοος
“ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ” ταύτητοι· καθὰ
γέγραφε πάλιν ὁ αὐτός· “ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ
“ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ 20
e “ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντων γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
“ καὶ καταχθονίων, καὶ πάντα γλῶσσαι ἐξομολογήσονται ὅτι
“ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.” ἀλη-
θεύσει δὴ οὖν ὁ Προφήτης λέγων Ἐκάλυπεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ
αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. οἱ μὲν γὰρ τὴν 25
ἀγίαν οἰκοῦντες πόλιν, καὶ ταῖς ἄνω μοναῖς ἐνδιδαιτώμενοι,

2. καιροῖς Edd. 2-6. Quae sequuntur ὅτι γὰρ—'Ιουδαίων ἐστίν om. B.
3. ἀμφιβάλλειν D. ἀμφιβαλεῖν Edd. γεγέννηται iud. 5. ἑαυτοῦ D. αὐτοῦ
Pont. αὐτοῦ Aub. 7. τῆς assumptum ex B.D. (a. 22. al.) [cf. infra et 707 b.]
9. Assumpta γὰρ ex D., τῆς ex B.D. 10. πέφηκε Edd. 11. δέ omi.
Aubertus. 18. τοι assumptum ex B.D. Statim καθὼς Edd. 19. ὁ
prius om. D. 21. αὐτοῦ pro Ἰησοῦ D. 22, 23. καὶ πάντα—Πατρός om. B.
26. ἐνδιδαιτώμενοι D. διαιτ. Edd.

“ Πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελ- Heb.
 “ λόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.” ὁ δὲ i. 14.
 τοῖς τῆς θεότητος ἐνίδρυται θώκοις· καὶ οὐδενὶ μὲν ἐκείνων a 555 A.
 εἴρηται παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός “ Υἱός μου εἶ σὺ,” τὸν B. 5.
 5 δὲ καὶ Υἱὸν ὁμολογεῖ καὶ ἀγαπητὸν ὀνομάζει, καὶ σύναδρον
 ἔχει συννυμνούμενον τε καὶ συμπροσκυνούμενον. ἔφη γὰρ
 πάλιν ὁ θεσπέσιος Παῦλος περὶ αὐτοῦ “ Ὄταν δὲ πάλιν B. 6.
 “ εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει Καὶ
 “ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.” οὐκοῦν
 10 κὰν εἰ γέγονεν ἰλαστήριον κατηγμένος εἰς ἀνθρωπότητα δι'
 ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, οὐδὲν ἡττόν ἐστι Θεός, καὶ ὑπὲρ πᾶ-
 σαν κτίσιν, ὁρατὴν δὴ λέγω καὶ ἀόρατον. καλύπτει γὰρ B,
 οὕτως οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ· ἔσται δὲ πλήρης καὶ ἡ γῆ τῆς
 αἰνέσεως αὐτοῦ. τοῦτο καὶ αὐτὰ διακέκραγεν ἐναργῶς τὰ
 15 ἅγια Σεραφίμ, τὸν θεῖον αὐτοῦ περιεστῶτα θρόνον, καὶ ταῖς
 εὐφημίαις ὡς Κύριον Σαβαώθ καὶ τῶν ὄλων Θεὸν εὖ μάλα
 καταγεραίροντα· πλήρη γὰρ φάσκουσι τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν Es. vi. 3.
 γῆν τῆς δόξης αὐτοῦ. εἰ δὲ δὴ βούλοίτο τις ἐκεῖνο λέγειν,
 ὅτι μεγάλη καὶ ὑπερτελής ἡ ἀρετὴ τοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ
 20 αὐτοὺς καλύψαι τοὺς οὐρανοὺς, εἰ ἐν μεγέθει νοοῖτο τῷ
 μετρητῷ, πιθανὸν εἰσδέξεται νοῦν· ἔφη γὰρ πού καὶ ὁ μακά- c
 ριος Δαυεὶδ “ Κύριε, ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ Ps.
 “ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν,” τὸ τῆς χρηστότητος ἐπηρ- xxxv. 6.
 μένον καὶ τῆς ἀληθείας τὴν ὑπεροχὴν ὡς ἐν ποσότητι τῇ
 25 κατὰ σῶμα καὶ κατὰ τόπους σημαίνων.

Καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται.

1. λειτουργ. πνεύματα hoc ordine D. ἀποστελλόμενοι B.	4. τοῦ as-
assumptum ex B. D.	5. ὁμολογεῖν (sic) Aub.
assumptum ex D.	7. πάλιν alt.
habent D. a. καλύψει D. a.	12. τὴν κτίσιν a. Edd. δὴ B. δὲ Edd. Neutrum
ἔσται D. a. Edd. ἔστι B. καὶ ἡ γῆ πλήρης inv. ord. D.	13. οὕτως assumptum ex D. deest in a.
τὰ ἅγια Σεραφίμ B. D. τὰ Σ. τὰ ἅγια Edd.	14. διακεκράγασιν D.
18. δόξης D. αἰνέσεως Edd. βούλοίτο τις ἐκ. λ.] τις ἐκεῖνο καὶ βούλεται λέγειν D.	17. φάσκουσι B. ἔφασκον D. Edd.
inv. a.	19. ὑπερτελής a.
assumptum ex D. a.	20. νοοῖται D.
25. κατὰ τὸ σ. a.	21. πού om. B. καὶ
	23. νεφελῶν] + τοῦ οὐρανοῦ D. ἐπηρητημένον a.

Ἔστι φωτιῶν ἀφίκηται τοὺς ἐν σκότει τὸ διὰ πίστεως ἰλαστήριον, τουτέστι, Χριστὸς, σαφὲς ἂν γένοιτο καὶ διὰ φωνῆς τῶν ἁγίων προφητῶν. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκε “Χώρα δ “ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παρα- 5
 “ λίαν κατοικοῦντες Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθή- 5
 1b. lx. 1. “ μενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα.” ὁ δὲ “ Φωτίζου, φωτίζου
 “ Ἱερουσαλήμ, ἦκει γὰρ σου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ
 “ σὲ ἀνατέταλκε,” μεμαρτύρηκε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ
 1b. lxi. 1. Πατὴρ οὕτω λέγων “ Διὰ Σιών οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ
 “ Ἱερουσαλήμ οὐκ ἀνήσω, ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιο- 10
 “ σὺνη μου, τὸ δὲ σωτήριόν μου ὡς λαμπὰς καθήσεται.”
 1 Cor. i. 30. ε δικαιοσύνη γὰρ καὶ σωτήριον ὁ Χριστὸς, “ ὃς ἐγένηθη ἡμῖν
 “ σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύ-
 “ τρωσις,” κατὰ τὰς γραφάς. οὐκοῦν οἵαπερ ἐν σκότει βαδί- 15
 ζουσι λαμπὰς ἡμῖν ἀνεδείχθη ὁ Χριστὸς, διὰ παιδείσεως 15
 εὐαγγελικῆς τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἀπαλλάττων ἀχλύος, ἦν
 ταῖς ἡμετέραις διανοαῖς ἐνείεις ὁ πάντων ἐχθρὸς, καταθρεῖν
 οὐκ ἠφίει τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς ὄντα Θεὸν, οὔτε μὴν τὴν
 τῆς εὐσεβείας καὶ ζωῆς κατασκέπτεσθαι τρίβον. τὸ τοῖνυν
 556 A. a φέγγος, ὅπερ ἡμῖν ἔδειξεν ὁ Χριστὸς, ὡς φῶς ἔσται, τουτέστιν, 20
 οὐκ ἄμυδρον οὐδὲ οἶον ἀσθενὲς, καθάπερ ἀμέλει τὸ διὰ
 Μωυσέως· ἐν αἰνίγμασι γὰρ καὶ σκιαῖς ὁ νόμος· ἀλλ’ ὡς
 φῶς καθαρὸν καὶ ἀμιγὲς ἀχλύος, καὶ εἰς νοῦν καὶ καρδίαν
 εἰσδύομενον, καὶ τὴν νοητὴν ἡμῖν ἐναστράπτου ἀγῆν, καὶ
 τὴν τῆς ἀκιβδήλου γνώσεως ἐνοικίζου ἀκτίνα. 25

Κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ.

b Τὸ κέρασ ἀεὶ λαμβάνεται παρὰ ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς

5. Γαλιλαία D. Γαλιλαίαν B. Edd. (sol.) 6. φωτίζου alterum
 assumptum ex B.D. 8. ἀνέτειλε post aliud inceptum D. αὐτὸς
 om. D. 12. σωτήριον] + αὐτοῦ Edd. in vitis B.D. ἐγένηθη] Sic correxi ex B.
 ἐγεννήθη D. Edd. ante Migne. Statim μὲν addunt Edd. 15. ὁ om. D.
 διὰ παιδ. εὐαγγελικῆς D. Edd. διὰ τῆς παιδ. τοῦ εὐαγγελίου B. 16. ἀπαλ-
 λάσσω D. ἦν] ἐν (sic) D. 18. ἀληθῶς] ἀληθῆ Edd. 20. ὁ om. B.
 ἔσται] ἐστι a. 21. τὸ assumptum ex B.D. a. τοῦ pro διὰ D. 23. καὶ
 primum om. D.a. ἀχλύος B.D. ἀχλύϊ a. Edd. 27. ἀεὶ om. D. habet a.

ἢ εἰς βασιλείαν καὶ δύναμιν, ἡγουν εἰς ὑπεροψίαν. καὶ τοῦτο διδάσκει ὁ μακάριος Δαυεὶδ λέγων “Ἐῖπα τοῖς παρανομοῦσι
 “Μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι Μὴ ὑψοῦτε κέρας·
 “μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λαλεῖτε κατὰ
 5 “τοῦ Θεοῦ ἀδικίαν.” “ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος ῥήματα
 “φθεγγόμενοι” τινες, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀδικίαν κατὰ
 τοῦ Θεοῦ λαλοῦσι, τῶν περὶ αὐτοῦ δογματῶν παρασημαί-
 νοντες τὴν ὀρθότητα, ἢ καὶ καθ’ ἕτερον ὄντινον περιυβρίζοντες
 τρόπον.
 10 Δυνάμεως δὲ σημαντικὸν τὸ κέρας, ὅταν λέγηται περὶ τοῦ
 Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἀναδείξαντος ἡμῖν τὸν Υἱόν· “ἡγείρε κέρας
 “σωτηρίας ἡμῖν,” καὶ πάλιν “Τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται
 “ἐν δόξῃ.” ἐν εὐκλείᾳ δὲ πάντα τὰ ἐν δυνάμει Χριστοῦ
 παραδόξως κατωρθωμένα. ἀφίκται δὴ οὖν ὁ Μουογενῆς ἐν
 15 εἶδει μὲν τῷ καθ’ ἡμᾶς, καὶ ὅσον ἦκεν εἰς σάρκα καὶ ἀνθρω-
 πότητα, τῆς ἐν ἡμῖν ἀσθενείας ὑπομένων τὴν δόκησιν· πλὴν
 ἐν χερσὶν ὡς Θεὸς ἔχων πάντα τὰ κέρατα, τουτέστι, πάσας
 τὰς βασιλείας, κατὰ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀντικειμένων
 ἐνεργειῶν. τὸ δὲ ἐν χερσὶν ὅταν λέγωμεν, τὸ ἐν ἐξουσίᾳ δ
 20 λέγομεν. καὶ γοῦν πρὸς Θεὸν δεδιδάγμεθα λεγείν ἐν προσευ-
 χαῖς, “Ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κληροὶ μου.” ὅτι δὲ ὑπενήνεκ-
 ται τῷ Χριστῷ πᾶσα δύναμις διαβολικὴ, καὶ τὰ καλούμενα
 κέρατα, τουτέστι, αἱ κατὰ πόλεις τε καὶ χώρας τῶν ἀκαθάρ-
 των πνευμάτων τυραννίδες· διεμερίσαντο γὰρ τὴν σύμ-

Ps.
lxxiv.
5, 6.2 S. Pet.
ii. 18.
Ps.
lxxiv. 6.S. Luc.
i. 69.
Ps. cxi.
9.Ps. xxx.
16.

1. εἰς alt. assumptum ex B.D. a. τοῦτο assumptum ex B. 2. διδάξει D.
 Statim αὐτὸς add. Edd. invitis B.D. λέγων ante ὁ μακ. tr. D. 3. παρα-
 νομεῖν a. (Vat.) κέρας] + καὶ a. (141.) 4. ἡμῶν Edd. μηδὲ pro καὶ
 μὴ D. (sol.) 5. γὰρ] + καὶ D. ῥήματα accessit ex B. 7. τοῦ
 assumptum ex B.D. λαλοῦσι ante κατὰ tr. D. παρασημαίνοντες D. Edd. διαστρέ-
 φοντες B. 8. ἢ om. D. καὶ assumptum ex B.D. 11. ἀναδεί-
 ξαντος B.D. a. προσαναδείξαντος Aub. πρὸς ἀναδείξαντος (sic) Pont. ubi πρὸς forte
 erat πρὸς (=πατρός) per repetitionem. 13. δὲ B. γὰρ Edd. Neutrum
 habet D. 15. ἦκεν assumptum ex B.D. 16. δόκησιν B. Edd. κάκωσιν D.
 17. ἔχει B. ἔχων ὡς Θεὸς inv. ord. D. 18. κατὰ B. Edd. καὶ D. τὴν as-
 sumptum ex D. 19. ἐνεργειῶν B. Edd. ἐχθρῶν D. ἐν prius om. D.
 20. λέγομεν] φαμὲν D. ἐν] + ταῖς D. 21. μου] ἡμῶν B. (sol.) 23. χώρας
 et πόλεις inter se tr. D. 24. διεμερίσαντο B.D. διειμορήσαντο Aub.
 διειμοράσαντο Pont.

πασαν γῆν· πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις; τὰ μὲν γὰρ ἐπ' ἐξουσία
 τῶν ἀνθρώπων ἐξήλανε, τὰ δὲ προσήεσαν “καὶ παρεκάλουν
 e “αὐτὸν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.”
 γέγραπται γὰρ οὕτως παρὰ τοῖς ἀγίοις Εὐαγγελισταῖς. ὅτι
 δὲ τῆς καθ' ἡμῶν τυραννίδος καὶ αὐτὸν ἀπεσόβησε τὸν τῶν 5
 ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐπιστάτην, τουτέστι τὸν σατανᾶν,
 ἀκονιτὶ καταθρήσομεν, αὐτοῦ λέγοντος τοῦ Χριστοῦ “Νῦν
 “κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου
 “ἐκβληθήσεται ἔξω. καγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς πάντας
 557 A. a “ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν.” οὐκοῦν καὶ εἰ γέγονεν ἄνθρωπος, 10
 ἀλλ' οὖν ἐν χερσὶ, τουτέστιν ἐν ἐξουσίᾳ, τὰς τῶν ἀντικει-
 μένων δυνάμεων ἔχει τυραννίδας ἥτοι βασιλείας ἡγουν καὶ
 δυνάμεις. εἰ δὲ δὴ βούλοιτό τις ἐκείνο νοεῖν ἀπεριεργότερον,
 ὡς ἐν χερσὶν ἔχει κέρατα Χριστὸς, τουτέστιν, ἄμαχόν τε καὶ
 ἀκαταγώνιστον τὴν ἰσχύν, καὶ οὐς ἂν ἔλοιτο τῶν ἐχθρῶν 15
 κεραΐζουσιν εὐκόλως καὶ καταδηοῦσαν εὐχερῶς, καὶ οἶον
 μόσχου δίκην ἀφορήτως ἐπιθρώσκουσιν, συνήσει πάλιν
 ὀρθῶς.

b

Καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κραταιὰν ἰσχῦος αὐτοῦ.

Δύο ταῦτα κατορθώσων ἀφίκετο Χριστὸς, καθελεῖν μὲν 20
 τοὺς δι' ἐναντίας, οἱ πᾶσαν ἐπλάνησαν τὴν ὑπ' οὐρανόν·
 ἀπεκόμισαν γὰρ τοῦ κτίσαντος Θεοῦ, τὴν αὐτῶ καὶ μόνῳ
 πρεπωδεστάτην κλέπτοντες δόξαν, καὶ ταῖς σφῶν αὐτῶν
 ἀνάπτουτες κεφαλαῖς· ἀνασώσειν δὲ τοὺς ἡπατημένους καὶ
 δυσδιάφυκτον ἀληθῶς ὑπομείναντας πλεονεξίαν. ἀλλ' ὅτι 25

1. ἂν om. D.	ἐπ' ἐξουσία D. ἐπ' ἐξουσίας B. Edd.	3. μὴ om. B.
4. γέγραπται—εὐαγγελισταῖς om. B.	7. ἀπονητὶ D. τοῦ om. B.	
8. νῦν D. καὶ Edd.	τοῦ κόσμου (non τούτου addens) assumpta ex D. desunt in B.	
9. πάντα Edd.	12. τυρανν. ἔχει inv. ord. D.	ἡγουν καὶ δυνάμεις a. Edd.
καὶ δυναστείας D. καὶ om. B.	14. κέρατα ἔχει inv. ord. a.	15. ἰσχύν
καὶ ἀκαταγώνιστον pro καὶ ἀκ. τὴν ἰσχύν D.	16. κεραΐζουσιν B.D. a.	
κερατίζουσιν Edd.	17. ἀφορήτως] οὐ φορητῶς D. a.	πάλιν] πάντως D.
20. ἀφίκεται D. b.	21. ἀπεναντίας D.	22. γὰρ D. τε Edd.
23. αὐτῶν assumptum ex D.	24. κεφ. ἀνάπτ. inv. ord. D.	ἀνασώσειν D. b.
ἀνασώσων B. ἀνασώζειν Edd.		

μὲν τὰ ἐκείνων οἴχεται καὶ κατηφάνισται παντελῶς, ἐδί-
 दाξεν εἰπὼν “ Κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ,” τὰ καταστρέφοντα *c*
 δηλονότι τὰ ἐκείνων κράτη, καὶ οἶον ἐκκεραΐζοντα τὴν ὑπερο-
 ψίαν. ὅτι δὲ ἐμελλεν ἀνασώζειν ἡμᾶς, προσαποδείκνυσι
 5 λέγων “ Ἐθετο ἀγάπησιν κραταιὰν ἰσχὺς αὐτοῦ. σεσώσμεθα
 γὰρ “ οὐκ ἐξ ἔργων δικαιοσύνης, ἃ ἐποίησαμεν” αὐτοῖ, οὐκ *Tit. iii. 5.*
 ἐξ ἀνχημάτων νομικῶν τετελείωκε γὰρ ὁ νόμος οὐδένα· ἀλλ’ *Heb. vii.*
 ἐξ ἡμερότητας τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, κραταιὰν, τουτέστιν *19.*
 ἰσχυρὰν καὶ μεγάλην, θέντος τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἀγάπησιν τοῦ
 10 Υἱοῦ. “ Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὸν κόσμον,
 “ ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ δέδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ
 “ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.” *d*
 σεσώσμεθα δὴ οὖν ἐξ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ
 μὴν καὶ αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀνατλάντος θάνατον·
 15 εἰ καὶ ἀνεβίω πάλιν, καταργήσας μὲν τὸ τῆς φθορᾶς κράτος,
 ἀποστήσας δὲ ἡμῶν τὴν ἁμαρτίαν. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκε
 “ Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν *Ib. xv.*
 “ αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.” κραταιὰ τοιγαροῦν ἀλη- *13.*
 θῶς ἢ ἀγάπησις τῆς ἰσχύος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, δι’ ἧς
 20 καὶ θανάτου καὶ ἁμαρτίας καὶ τῆς τοῦ διαβόλου πλεονεξίας *c*
 ἐξῆρήμεθα.

Πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος.

5

Προβαδιεῖται, φησὶν, αὐτοῦ προάγγελσις καὶ προαναπή-
 σεται θρῦλος, καὶ πολὺς ἔσται λόγος περὶ αὐτοῦ. ἅμα τε γὰρ
 25 ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου γεγέννηται Χριστὸς, καὶ ἦκον εὐθύς ἐξ

1. μὲν] + δὴ Edd. invisit D. b. 2. εἰπὼν] + ὅτι D. τὰ om. D. b.
 4. ἀνασώζειν D. b. ἀνασώσειν B. Edd. προσαποδείκνυσι D. b. προσαποδ. B. Edd.
 6. γὰρ assumptum ex B. D. a. b. ἃ a. b. Edd. ὦν B. D. αὐτοῖ D. ἡμεῖς a. Edd.
 7. νομικῶν assumptum ex D. a. οὐδένα B. D. a. οὐδὲν Edd. 9. τοῦ
 Υἱοῦ a. b. Edd. desunt in B. D. 10. Haec ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ accesserunt
 ex D, post κόσμον transp. a. 11. δέδωκεν B. D. a. ἔδωκεν Edd.
 12. ἔξει D. 18. θῆ B. Edd. θήσει D. ἀληθῶς assumptum ex D, post
 ἀγάπ. tr. B. 19. Assumpta τῆς ἰσχύος ex D., Θεοῦ καὶ ex B. 22. Πρὸ]
 Ἀπὸ D. προπορεύσεται D. 24. θρῦλος] Sic correxi ex b. θρῦλος corr. ad
 θρῦλος a. θρῦλλος D. Edd. 25. ἐκ] διὰ b. γεγέννηται Edd.

- S. Matth. ii. 2. ἀνατολῶν οἱ Μάγοι, μονουουχὶ καταγγέλλοντος αὐτοῖς τὴν γέννησιν οἰκονομικῶς τοῦ παραδόξως ὀφθέντος κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρος. ἐπειδὴ δὲ προβαίνοντος τοῦ καιροῦ καὶ σημείων ἤρξατο καὶ τῶν παραδόξων ἐργάτης εἶναι, τότε “ἐξ-ἦλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ,” καθά φησιν ὁ εὐαγγελιστὴς, “εἰς ὅλην 5 “τὴν Συρίαν.” ἄλλως τε καὶ διαβόητος γέγονεν ἐν πάσῃ ἀληθῶς τῇ ὑπ’ οὐρανόν. τίς γὰρ ἠγνόηκε τὴν δόξαν Χριστοῦ; ποῖον ἔθνος, ἢ χώρα τῆς ἐνούσης αὐτῷ ἰσχῦος μεμένηκεν ἀνήκοον ἢ ἀπείρατον; ὡς γὰρ αὐτὸς ἔφη πάλιν, κεκήρυκται τὸ εὐαγγέλιον εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ περιπεφοίτηκεν ἡλίου δίκην 10
- b τὴν σύμπασαν γῆν ἢ τῶν παρ’ αὐτοῦ γεγονότων λαμπρότης.
- S. Marc. xiii. 10.

Καὶ ἐξελεύσονται εἰς πεδία οἱ πόδες αὐτοῦ.

Ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι πάλιν Οὐδὲν ἄναντες αὐτῷ καὶ ἀνήνυτον· βαδιεῖται δὲ ὡσπερ ἐφ’ ἐκάστῳ πράγματι διὰ ψιλῆς τε καὶ λείας ὁδοῦ. βάσιμα μὲν γὰρ καὶ εὐπόρευτα τῶν πεδίων 15 τὰ ἐψιλωμένα· δυσχερῆ δὲ καὶ οὐχ ἱππήλατα τὰ εἰς γηλόφους ἀνεστηκότα. εὐκόλα δὲ οὖν τὰ πάντα τῷ Χριστῷ καὶ ἦν ἂν βούλοιτο διάττειν ὁδὸν, τὴν ἐφ’ ἐκάστῳ φημί τῶν δρωμένων, αὕτη που πάντως ἐστὶ καὶ δυσχερείας ἀπάσης ἀπηλλαγμένη. τί γὰρ οὐκ ἂν κατορθώσῃ, καὶ λίαν ἀμογητὶ, Θεὸς ὢν 20 φύσει καὶ τῶν δυνάμεων Κύριος; οὐκοῦν ὡς ἐξ ὁμοιότητος τῶν ἐν τοῖς πεδίοις ἰόντων τῆς ἐν πράγμασι θεωρίας ποιεῖται τὴν δήλωσιν. εἰ δὲ διὴ βούλοισι τις πεδία νοεῖν τοὺς ταπει-

3. καὶ σημείων D. b. καταμόνας μένον B. Edd. 4. ἐργάτης D. ἔργων ἐργάτης B. Edd. ἦν D. Statim τότε assumptum ex B. deest in D. b. 5. καθῶς Edd. 7. ἀληθῶς ante γέγ. tr. D. ἠγνόησε D. inv. a. 8. αὐτῷ ἰσχῦος a. αὐτῷ δυνάμεως D. ἰσχῦος αὐτῷ Edd. 9. ἀνήκοον ἢ ἀπείρατον B. ἢ ἀνήκοον ἢ ἀπείρατον a. ἀνήκοος D. ἀπείρατος ἢ ἀνήκοος Edd. ὁ αὐτὸς ἔφη πάλιν εὐαγγελιστὴς B. πάλιν ἔφη inv. ord. D. πάλιν om. a. 10. περιπεφοίτηκεν [manu secunda περιπεφοίτηκεν] a. πεφοίτηκεν D. πεφώτικεν B. Edd. 11. γε-γονότων] + ἔργων B. invitis D. a. 12. Καὶ assumptum ex D. deest in F. Edd. (153.) 13. λέγει a. 14. ἐφ’ D. a. b. ἐν Edd. 15. τε om. D. ὁδοῦ καὶ λ. inv. ord. D. τῶν πεδίων om. a. 16. ἐψιλωμένα] λεία D. 17. τῷ om. D. a. 18. βούλοισι D. φημί om. D. 19. αὕτη a. πάσης D. 21. ὡς om. a. 22. τοῖς om. D. a. b. ἐν πράγμασι θεωρίας] Sic D. a. b. Edd. ἐν τοῖς πράγμασι πορείας B. [πράγμα et πο. ἐν fallor in rasura. Theod. Heysse.) 23. διὴ assumptum ex D. b.

νοὺς τὴν καρδίαν οἱ καὶ “γῆ θελητῆ” χρηματίζουσι καὶ Mal. iii.
 “Θεοῦ γεώργιον,” ἄτε δὴ τὸν ἄνωθεν καὶ ἐξ οὐρανοῦ 12.
 δεχόμενοι σπόρον, καὶ ποιῶντες καρπὸν, οἱ μὲν ἑκατὸν, I Cor.
 οἱ δὲ ἐξήκοντα, οἱ δὲ τριάκοντα, νοήσει πάλιν ὀρθῶς. d. iii. 9.
 S. Matth. xiii. 23.

5 ἔξεισι γὰρ ὥσπερ εἰς τὰ τοιαῦτα πεδία γεωργήσων ὁ
 Υἱὸς, κατ’ ἐκεῖνό που πάντως τὸ παρ’ αὐτοῦ λεγόμενον ὡς
 ἐν εἶδει παραβολῆς “Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν S. Luc.
 “σπόρον αὐτοῦ.” ψάλλει δέ που καὶ ὁ Δαυεὶδ “Καὶ τὰ viii. 5.
 “πεδία σου πλησθήσονται πιότητος” προσετίθει δὲ ὅτι Ps. lxiiv.
 12.

10 “Καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνούσι σίτον.” ὅτι δὲ νοηταὶ πάλιν Ib. 14.
 καὶ αἱ κοιλάδες ἐφῆκε νοεῖν προσεπενεγκῶν εὐθύς “Κεκρά- Ib.
 “ξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.” οὐ γὰρ τῶν ἀναισθήτων

κοιλάδων τὸ ὑμνεῖν ἐστίν, ἦτοι διακεκραγένοι, ἀλλὰ τῶν
 νοητῶν· τούτοις δ’ ἂν δρόσου δίκην ὁ θεοῦς τε καὶ ἄνωθεν

15 ἐνιζήσειε λόγος.

Ἔσθη, καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ.

6

Τὸ ἔσθη πλειστάκις νοηθείη ἂν παρά γε τῇ θεοπνεύστῳ
 γραφῇ καὶ ὡς ἐπὶ τινος πράγματος εἰς πέρας ἐκβεβηκότος.

οἶον ὡς εἴ τις λέγει τυχόν Ἔσθη τότε τὸ πρᾶγμα, ἦγουν ὁ
 20 τοῦδε λόγος, τουτέστιν, ὠρίσθη καὶ πέπρακται. οὕτω καὶ

ἡ Σεπφώρα τὸ Μωυσέως τῇ ψήφῳ περιτεμούσα παιδίον,
 πρὸς τὸν ἄγγελον ἔφασκε τὸν ὀλοθρευτὴν “Ἔσθη τὸ αἷμα a 559 A.

“τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.” οὐ γὰρ ὅτι πέπαιται τοῦ
 αἵματος ἢ ῥύσις κατασημαίνειν ἤθελεν, ἀλλ’ ὅτι πέπρακται

25 τῆς περιτομῆς τὸ χρῆμα, καὶ τετέλεσται τὸ ζητούμενον·
 δυσωπεῖ γὰρ θάνατον, ὁ τῇ νοητῇ φήφῳ περιτεμνόμενος·

Exod.
iv. 25.

1. τῇ καρδίᾳ D. χρηματίζουσα (sic) D.

ex B.D. 6. αὐτοῦ B.D. αὐτῶ Edd.

accesserunt ex D.

13. ἐστὶ τὸ ὑμνεῖν inv. ord. D.

pro ἐνιζήσειε iid.

pro θεοπν. D.

om. B.

20. ἦτοι pro τουτέστιν D.

21. ἡ om. D. b.

τὸ] τοῦ Edd.

10. Haec πληθυνούσι—κοιλάδες

προσενεγκῶν D.

11. ἐφῆκε] + δὲ Edd. invito D.

13. Haec ἀλλὰ τῶν

νοητῶν accesserunt ex D.

14. δρόσου] κέδρου Edd.

15. *ζήσειε

17. τε pro γε D. θεία

18. ἦγουν b. οἶον Edd. τουτέστιν D. ἦγουν ὁ τοῦδε λόγος

Jos. v. 3.

αὕτη δέ ἐστι τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, καθάπερ ἀμέλει καὶ Ἰησοῦς ὁ μετὰ Μωυσέα διαβιβάσας τὸν Ἰορδάνην τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ μαχαίραις πετρίναις προστέταχε περιτέμνεσθαι, τῆς β ἐν πνεύματι περιτομῆς ἀποπληρῶν τὸν τύπον. ὥσπερ γὰρ ὠνόμασται πέτρα ὁ Χριστὸς, οὕτω καὶ ψῆφος, ἥγγουν μά- 5 χαιρα πετρίνη, τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ. οὐκοῦν τὸ ἔσται κατασημαίνει πολλάκις καὶ πράγματος πλήρωσι.

Ἔσται τοίνυν ὁ Χριστός· τουτέστιν, εἰς πέρας ἐκβέβηκε τὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ὥφθη τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. γῆν δέ φησι τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, οἱ καὶ ἐσαλεύθησαν. καὶ 10 τίνα δὴ τρόπον, φέρε λέγωμεν ὡς ἐνι. οἱ γὰρ πάλαι τὸν νοῦν οἷον ἀκράδαντον ἔχοντες εἰς τὸ θέλειν ἐργάζεσθαι τὰ πονηρὰ, οἱ ἐδραῖοι πρὸς ἀσεβείας, οἱ πεπηγότες εἰς φιλοσαρκίας, οἱ ἐρηρυσμένοι πρὸς πλάνησιν, σεσάλουνται καὶ κεκίνηνται, μετατεθειμένοι πρὸς θεογνωσίαν καὶ πρὸς ἔφεσιν ἀρετῆς. 15 κεκίνηνται δὲ ὁμοίως καὶ τῆς κατὰ νόμον λατρείας οἱ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν παραδεξάμενοι μετακεχωρήκασιν γὰρ εἰς γε τὸ ἐλέσθαι βιοῦν εὐαγγελικῶς, καὶ τοῖς τοῦ Σωτῆρος πολιτεῦεσθαι νόμοις. ὅτι δὲ τὸ σαλεύεσθαι τὴν ἀπό τινος εἰς ἕτερόν τι μετάθεσιν ἔσθ' ὅτε δηλοῖ, σαφές 20 δ' ἂν γένοιτο, τοῦ μακαρίου Δαυεὶδ ψάλλοντός τε καὶ λέγοντος “Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ, σαλευθήτω ἡ γῆ.” οὐ γὰρ που φαμὲν καταδονεῖσθαι τὴν γῆν· ταύτην δέ φημι τὴν ὑπὸ πόδας ἀνθρώπων καὶ αἰσθητήν· παρακαλεῖν αὐτόν· ἐξῆται δὲ μᾶλλον τὴν ἐκ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ ἀμείνω γε- 25 νέσθαι μετάστασιν.

1's.
xcviii. 1.

1. δέσται (sic) pro δέ ἐστι D. τοῦ assumptum ex B. 2. ὅς pro ὁ D.
 διαβιβάσας B. διαβεβηκότας D. Edd. 4. τὸν τύπον ἀποπλ. inv. ord. D.
 5. ὁ assumptum ex B. 7. καὶ om. D. 9. τῆς assumptum ex B.D.
 deest in b. 10. δέ om. D. τὴν γῆν κατοικ. inv. ord. D. 11. δὴ om. D.
 12. ἀκράδαντον ἔχοντες B.D.b. ἀκράδαντοι Edd. 13. ἀσεβείας D. ἀσεβείαν
 Edd. οἱ πεπηγότες εἰς φιλοσ. οἱ ἐρηρυσμένοι πρὸς πλάνησιν om. B.b. φιλο-
 σαρκίας D. φιλοσαρκίαν Edd. 15. καὶ assumptum ex b. deest in D.
 17. παραδεχόμενοι D. 18. γε om. D. 20. μετίστασιν D.
 ἐσθ' ὅτε om. D. 21. τε καὶ λέγ. om. D. 23. ταύτην δέ φημι—
 καὶ αἰσθητήν om. B. δὴ pro δέ φημι D.

Καὶ εἰς μὲν οὗτος τῶν προκειμένων ὁ νοῦς, εἰσδέξεται
 δέ τις καὶ ἕτερον ἐπ' αὐτοῖς κατὰ τοιούδε τινα τρόπον.
 Ἔστω φησὶ καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. δύο δὲ ταῦτα πέπονθεν
 ἡ γῆ, ἔστω τε γὰρ καὶ σεσάλευται. καὶ τίς ἂν εἴη πάλιν
 5 ὁ ἐπ' ἀμφοῖν λόγος, διατρανοῦν ἀναγκαῖον. ἔστω τοίνυν ὁ
 μεθύουσα γὰρ ὥσπερ καὶ κατασειομένη ῥαδίως πρὸς πᾶν
 ὀτιοῦν τῶν ἐκτόπων, καὶ οἶον παντὶ πνεύματι περιφερομένη, Eph. iv.
 βεβαίαν ἔχει λοιπὸν καὶ ἐρηρυσμένην τὴν στάσιν, ἐμπε- 14.
 δοῦντος αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐκεῖνό που πάντως τὸ διὰ
 10 φωνῆς Ἡσαίου πρὸς τὴν τῶν Ἰουδαίων Συναγωγὴν εἰρημένον
 “Στήσον σεαυτὴν Σιών.” σεσάλευται δὲ πάλιν, καθάπερ Hier.
 ἤδη προεῖπον, τῆς ἀρχαίας ἀπάτης ἀποχωρήσασα, καὶ τὴν xxxviii.
 εἰς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἀρεσκόντων τῷ Θεῷ τιμῶσα μετάρθῃσιν. a 580 A.
 παράδοξον οὖν ἀληθῶς, τὸ καθ' ἓνα καιρὸν στήναί τε καὶ
 15 σαλευθῆναι τὴν γῆν. Χριστὸς γάρ ἐστιν ὁ καὶ ἰδρυμένην
 αὐτὴν ἀποτελῶν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν, καὶ μελετᾶν ἀναπέι-
 θων τὸν ἐκ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ ἀμείνω κλόνον.

Ἐπέβλεψε καὶ ἐτάκη ἔθνη· διεθρῦθη τὰ ὄρη βία.

Τὸ ἐπιβλέψαι Θεὸν, δηλοῖ μὲν ἔσθ' ὅτε τὴν ὡς ἐν
 20 πραότητι καὶ ἀγάπῃ κατάσκεψιν, ποτὲ δὲ τὴν ἐν θυμῷ τε β
 καὶ ἀπειλῇ. “Καὶ γοῦν ἐπὶ τίνα, φησὶν, ἐπιβλέψω ἀλλ’
 “ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς
 “λόγους;” ἐλιπάρει δὲ που καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ οὕτω
 λέγων “Ἐπιβλεψον ἐπ’ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με” διὰ δὲ γε

3. φησὶ assumptum ex D. δὴ om. B.
 ex τα.)

10. εἰρημένον assumptum ex B.
 ex B.D. καθάπερ ἤδη προεῖπον om. B.

13. τῷ om. D.a. μετάρθῃσιν D.a.

pro ἐστιν D.a.

18. ἐτάκη B.D. (22. al.) διετάκη Edd. 17. ἀμείνω B.a. ἀμείνονα Edd. κρείττω D.

XII. 153, 233.) διετρίβη F. Edd.

deest in D.

20. τὴν assumptum ex B.D.a.

19. ὡς assumptum ex B.a.

22. ἡσυχον Edd.

23. που om. B.

24. γε om. D.

Ps. lxxxv.
 16;
 cxviii.
 132.

Ezek.
xiv. 8.

φωνῆς Ἰεζεκιήλ ἔφασκε περί τινος, ὅτι “Καὶ στηριῶ τὸ
 “πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον, καὶ θήσομαι
 “αὐτὸν εἰς ἔρημον καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ
 “μέσου τοῦ λαοῦ μου, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος.”
 ε τοῦτο δὲ ἦν ἀπειλοῦντος ὀργὴν καὶ ὄλεθρον καὶ τὴν τοῖς 5
 παροτρύνουσι πρέπουσαν δίκην. ἅμα τε τοῖνυν ἐπέβλεψεν
 ὁ Χριστὸς, τουτέστιν, ἐν ὀργῇ τὸ ὄμμα τισὶν ἐπήνεγκε, καὶ
 παραχρῆμα κηροῦ δίκην ἐτάκτισαν, καὶ οἶον πυρὸς κατα-
 φλέγοντος διεθρύβη τὰ ἔρη βία. ἔβη δὲ καὶ ἔρη φησὶ τὰ
 ἀκάθαρτα πνεύματα, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ὑψηλοὺς τε καὶ 10
 ἐπηρμένους καὶ ὀρῶν δίκην τῶν ἄλλων ἀνεστηκότας· ἐν
 φαυλότητι δὲ πάντως ἢ ὑπεροχῇ, καὶ ἐν ὑπεροψίαις τὸ
 πλεονέκτημα. ἢ τάχα που καὶ κατ’ ἰσχὺν τὸ τῆς ἐνούσης
 d αὐτοῖς ἀγριότητος μέτρον. ὑπέροπτα γὰρ τὰ δαιμόνια, καὶ
 γοῦν ἀντεξάγει Θεῶ, καὶ τὴν αὐτῶ πρέπουσαν δόξαν ἐαν- 15
 τοῖς ἀνάπτειν ἐπέιγνται. πλὴν διεθρύβησαν βία. συνθραύ-
 ονται γὰρ ἐν δυνάμει Χριστοῦ, καὶ κεχωρήκασιν εἰς τὸ
 μηδὲν, καὶ ὑπὸ πόδας τέθεινται τῶν πεπιστευκότων. ὄρος
 δέ που καὶ ἐτέρωθι κατωνόμασται πάλιν ὁ σατανᾶς, πρὸς ὃν
 ἔφη που ὁ Θεὸς διὰ τῆς τοῦ προφήτου φωνῆς, ὡς ἐκ προ- 20
 σώπου τοῦ Ναβουχοδοноόσορ “Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὸ ὄρος τὸ
 e “διεφθαρμένον τὸ διαφθειρόν πάσαν τὴν γῆν.”

Hier.
xlviii. 25.

Ἐτάκτισαν βουνοὶ αἰῶνιοι.

Μνημονεύσας αἰνιγματωδῶς τῶν πονηρῶν καὶ ἀντικει-

3. εἰς prius om. D.
 7. τισὶ τὸ ὄμμα in v. ord. a.
 ὄρη βία] a. διεθρύβη Edd.
 13. πλεονέκτημα] + ἔχοντας a.
 14. ἐπέιγνται ἀνάπτειν in v. ord. D.
 διεθρύβησαν B.D.a.
 15. ἀν-
 τεξάγειν iid.
 16. ἐπέιγνται ἀνάπτειν in v. ord. D.
 διεθρύβησαν B.D.a.
 17. ἐν om. D.
 18. ὑπὸ πόδας B.D.a. [ὑποπόδας B.] ὑποπόδιον Edd.
 18-22. Quae se-
 quuntur ὄρος δέ που—τὴν γῆν om. B.
 19. πάλιν om. D.
 20. ὁ et
 τῆς τοῦ assumpta ex D.
 ἐκ προσώπου D. ἐν προσώφῳ Edd.
 21. ἐπὶ D.
 (41, 228) πρὸς Edd.

5. καὶ τὴν τοῖς παροτρ. πρέπ. δίκην om. B.
 9. διεθρύβη B.D. διεθρύβησαν (emittens τὰ
 10. ἐν αὐτοῖς B.D.a.b. ἐν ἐαντοῖς Edd.
 14. ὑπέροπτα] ὑπέροπλα Edd.
 15. ἀν-
 τεξάγειν iid.
 16. ἐπέιγνται ἀνάπτειν in v. ord. D.
 διεθρύβησαν B.D.a.
 17. ἐν om. D.
 18-22. Quae se-
 quuntur ὄρος δέ που—τὴν γῆν om. B.
 19. πάλιν om. D.
 20. ὁ et
 τῆς τοῦ assumpta ex D.
 ἐκ προσώπου D. ἐν προσώφῳ Edd.
 21. ἐπὶ D.

μένων δυνάμεων, αἱ καὶ ἀντιπράττουσι τῇ δόξῃ τοῦ Χριστοῦ, καταστρέφουσαι πρὸς ἁμαρτίαν τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, εἰσκεκόμικεν ἀναγκαίως καὶ τῆς Ἰουδαίων Συναγωγῆς τοὺς προεστηκότας, οὓς καὶ βουνοὺς ὀνομάζει, διάτοι τὸ ἦρθαι δοκεῖν
 5 ὑψοῦ καὶ ὑπερκεῖσθαι τῶν ἄλλων, κατὰ γε τὴν τάξιν τῆς ἱερουργίας καὶ τὴν ἐντεῦθεν τιμὴν. αἰώνιος δέ φησιν αὐ- u 561 A. τοὺς, διὰ τὸ τοῦ πράγματος διηλεκτός· ἀκατάληκτος γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ λειτουργία· δοξάζεται γὰρ ἐν παντὶ καιρῷ τε καὶ χρόνῳ. εἰ γὰρ καὶ πέπανται τυχὸν τῆς ὡς ἐν σκιαῖς καὶ
 10 τύποις λατρείας ἢ δύναμις, ἀλλ' οὖν ἡ τοῦ πράγματος φύσις μετακεχώρηκεν ἐπὶ τὸ ἄμεινον. λειτουργοῦσι γὰρ οὐδὲν ἦττον Θεῷ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν οἱ προεστηκότες, καὶ τὴν ἀναίμακτον αὐτῷ τελοῦσι θυσίαν. αἰώνιοι τοιγαροῦν οἱ βουνοὶ διὰ τὸ τῆς λειτουργίας διηλεκτός τε καὶ ἀκατάληκτος. πλὴν b
 15 τοῖς ὄρεσι τοῖς νοητοῖς ὁμοῦ συνεθραύσθησαν, καὶ τοῖς ἔθνεσι συνετήκοντο. ἐπειδὴ γὰρ πεφρονήκασιν τὰ τοῖς δαιμονίοις ἀνδάνοντα, καὶ τὸ τῷ διαβόλῳ δοκοῦν πεπληρώκασιν, σταυρῷ παραδόντες τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς, καὶ κατὰ πολ- Acta SS. App. iii. 15.
 20 αὐτὴν ἐκείνοις ἀνατλάντες δίκην καθήρηται καὶ πεπτώκασιν, καὶ ἡ φησιν ὁ προφήτης “ Οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκ ἔστιν “ ὁ ἀναστήσω αὐτόν.” Amos v. 1, 2.

Πορείας αἰωνίου αὐτοῦ ἀντὶ κόπων εἶδον.

7
c

Πορείας ἔσθ' ὅτε καὶ ὁδοὺς καὶ τρίβους, τὰς θείας ἐντολὰς
 25 ὀνομάζειν ἔθος τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν, ὁποῖόν ἐστι τὸ διὰ

1. τοῦ assumptum ex B. 2. καταστρέφουσαι] κατασύρων φησι (in ras.) B. 6. τὴν ἐντ. τιμὴν D. τῆς ἐντ. τιμῆς B. Edd. 7. Haec ἡ τοῦ Θ. λ. δοξάζεται γὰρ accesserunt ex D. 14. πλὴν] + ὅτι a. 15. τοῖς v. ὄρεσιν D. συνεθρίβησαν (sic) D. 16. συνετήκοντο B.D.a. συνετάκησαν Edd. πεφρονήκασιν τ. τ. δ. ἀνδ. καὶ om. D. τοῖς assumptum ex B. 21. ὁ assumptum ex B.D. καὶ post ἔπεσεν addit Aub. 23. αὐτοῦ om. F. Edd. (68, 97, 153, 228.) 24. τὰς B.D. καὶ Edd. θείας] + ἡμῖν iud. ὀνομάζ. ἐντ. inv. ord. D.

Hier. vi.
16.

φωνῆς Ἱερεμίου “ Στῆτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐρωτήσατε τρί-
“ βους Κυρίου αἰωνίους, καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθὴ,
“ καὶ βαδίζετε ἐν αὐτῇ καὶ εὐρήσετε ἀγνισμόν ταῖς ψυχαῖς
“ ὑμῶν.” καὶ μὴν καὶ διὰ φωνῆς τοῦ μακαρίου Δαυεὶδ

Ps. cxviii.
32.

“ Ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν 5
“ μου.” ἐτάκησαν δὲ οὖν βουνοὶ, φησὶ, τουτέστιν, οἱ παρὰ
d τοῖς Ἰουδαίοις τὴν τοῦ καθηγεῖσθαι λαχόντες δόξαν, καὶ τὰ
τῆς κατὰ νόμον ἱερουργίας ἀνημμένοι αὐχήματα. τὰς γάρ
τοι περιειας, ἦτοι τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἐμμανουήλ· δηλον δὲ
ὅτι τὰ εὐαγγελικὰ θεσπίσματα· καὶ τῶν ἀρχαίων χρησμοφ- 10
δημάτων τὴν ἀσυγκρίτως ἀμείνω τε καὶ φανοτέραν παί-
δουσιν ἀντὶ κόπων εἶδον, τουτέστιν, ἠγήσαντο φορτικὴν καὶ
ιδρώτους ἔμπλεω, καίτοι λέγοντος ἐναργῶς τοῦ πάντων ἡμῶν

S. Matth.
xi. 28-30.

Σωτῆρος Χριστοῦ “ Δεῦτε πρὸς μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ
e “ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν 15
“ μου ἐφ’ ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ
“ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς
“ ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου
“ ἐλαφρόν ἐστι.” δύσοιστον δὲ καὶ ἐτέρως ἐποιοῦντό τινες
τὰς περιειας αὐτοῦ, δι’ ὧν ἦν δύνασθαι διάττειν εὐκόλως εἰς 20
ζωὴν αἰώνιον. ὁ μὲν γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς
τῆς μυστικῆς εὐλογίας τὴν δύναμιν ἣτις ποτέ ἐστι διεσάφει

S. Joan.
vi. 53.

562 A.

a “ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πῖητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ
“ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.” οἱ δὲ τῶν οὕτω σεπτῶν ἀκροώμενοι 25
λόγων παραληροῦντες ἔφασκον “ Σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος

1b. 6o.

1. τοῖς ὁδοῦ (sic) D. 2. Κυρίον om. D. ἡ ἀγαθὴ ὁδος D. 3. ἀγασμόν D.
(Alex.) 6. οἱ βουνοὶ D.a. φησι om. D. habet a. ἦγον pro τουτέστιν D.
7. καὶ τὰ—αὐχήματα om. D. τὰ post ἀνημ. tr. a. 8. αὐχήματα B.a.
καυχήματα Edd. 9. Ἐμμανουήλ] Κυρίον a. in vitis D.b. δηλονότι pro δηλον.
δὲ ὅτι D. 11. ἀσυγκρίτως om. D. φανερωτέραν D. 12. τουτ. ἠγήσ.
φορτικὴν] φορτ. δηλονότι ἠγήσ. D. 13. ἔμπλεω D. a (manu prima) ἐμπλεω
a (v suprascr. manu sec.) Edd. καίτοι] + γε Edd. inv. B.D.b. 14. πρὸς
μὲ om. D. πάντες accessit ex B.D. 19. δύσοιστον a. Edd. δυσσοιστοῦς D.
καὶ assumptum ex B.D.a. τινες ἐποιοῦντο inv. ord. D. 20. αὐτοῦ B.D.a.
αὐτῶν Edd. διάττειν εὐκόλως hoc ordine D.a. 21. ὁ alt. assumptum ex B.
22. διασαφεί D. 23. ἀμὴν alt. accessit ex B. ἀμὴν ἡμ. λ. ὑμῖν om. D.

“ οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν ; πῶς δύναται ἡμῖν οὗτος S. Joan.
vi. 52.
 “ δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν ;” ἐπεμαρτύρατο δὲ λέγων ὁ
 Εὐαγγελιστὴς ὅτι “ Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ib. 66.
 “ ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ’ αὐτοῦ περιεπά-
 5 “ τουν.” ὅτε καὶ αὐτοῖς τοῖς μαθηταῖς προσετίθει Χριστὸς
 τὸ, εἴπερ ἔλοιτο καὶ αὐτοὶ ἀποφοιτᾶν αὐτοῦ λέγων “ Μὴ καὶ Ib. 67.
 “ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν ;” προσυπῆντα γεμῖν ὁ θεσπέσιος
 Πέτρος διακεκραγῶς “ Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα ; ρή- Ib. 68.
 “ ματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις.” οὐ γὰρ τεθέαται τὰς πορείας
 10 ἀντὶ κόπων αὐτοὶ, ἀλλ’ ἦν ἡδύς τε αὐτοῖς καὶ ἀξιάκουστος
 ἀληθῶς ὁ λόγος. αἰωνίους δὲ τὰς πορείας εἶναι φησιν.
 πεπαύσεται γὰρ οὐδαμῶς, παρατενεῖ δὲ μᾶλλον εἰς αἰῶνα
 τὸν ἐνεστηκότα, καὶ μέχρι παντὸς στήσεται τὸ εὐαγγελικόν
 τε καὶ σωτήριον κήρυγμα, καίτοι τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ νομι-
 15 κῆς παλαιωθείσης ἐντολῆς, καὶ τὸ ἄμεμπτον οὐκ ἐχούσης, e Heb. viii.
13, 7.
 καθά φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος, καὶ διὰ τοῦτο τῆς δευ-
 τέρας εἰσκεκομισμένης, “ ἦτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις” Ib. 6.
 νενομοθετήσθαι λέγεται. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ ἐν
 πνεύματι προανακέκραγε λέγων πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν
 20 Ἰησοῦν τὸν Χριστόν “ Ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς
 “ τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος σου ἀλήθεια.” οὐ μεμένηκε γὰρ,
 ὡς ἔφην, τὰ ἐν σκιαῖς, ἀλλὰ καὶ κατεληξάν μὲν οἱ τύποι,
 διαπέπηγε δὲ τὰ Χριστοῦ, καὶ μέχρι παντὸς τὸ ἀκράδαντον d Ps.
cxviii.
142.
 ἔχει.

25 Σκηνώματα Αἰθιοπῶν πτοηθήσονται, καὶ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ.

Τὰ χρηστότερα τῶν διηγημάτων αἰεί πως ἔχει τὸ ἀξιά-

1. οὗτος prius om. B. 2. τὴν σάρκα δοῦναι inv. ord. D. Statim αὐτοῦ
 add. Edd. inv. B.D. 3. πολλοὶ ἐκ τούτου et περιεπάτουν μετ’ αὐτοῦ inv. ord. D.
 5. προσετίθει D. Edd. προσετίθει B. Statim ὁ addit D. 7. προσηπῆντα (sic)
 Edd. 8. ὡδὶ κεκραγῶς pro διακεκρ. D. 11. εἶναι φησιν hoc ord. a.b. φησιν
 εἶναι D. Edd. εἶναι om. B. 12. παρατενεῖ a. Edd. παρατείνει D.b. παραμενεῖ B.
 14. τε assumptum ex D. ἀρχαιότητος (sic) D. 16. καθά B. ὡς D. καθὼς
 Edd. Haec ὁ σοφώτατος accesserunt ex B.D. 18. νενομοθετήσθαι] correcti
 ex D. νενομοθετήσθαι Edd. 18-24. Haec καὶ γοῦν—τὸ ἀκράδαντον ἔχει om. B.
 19. προανακέκραγε D. προανεκεκράγει Edd. 20. τὸν om. D. 22. καὶ
 assumptum ex D. 23. τῶ] + διὰ D. invito a. 26. χρηστὰ D.

κουστον, καὶ ἀπροσκορῆ τὴν ἐπαγγελίαν, κὰν εἰ διὰ τῶν
 αὐτῶν τις ἴοι ῥημάτων. προαφηγησάμενος τοίνυν τῶν ἀντι-
 κειμένων δυνάμεων τὴν εἰς τὸ ἀναλκι φορὰν, καὶ παραδείξας
 αὐτὰς ὡς ἐν ὁμοιώματι τῶν ἐθνῶν τηκομένας, καὶ μὴν καὶ
 ὡς ὄρη συντριβομένας, παρεικάζει πάλιν αὐτὰς τοῖς ἄλλο- 5
 c φύλοις, οἱ τῆς Ἰουδαίων κατεστρατεύοντο γῆς. οὗτοι δὲ
 ἦσαν οἱ τε πρὸς ἡῶ καὶ νότον Αἰθίοπες τὴν Ἰνδικὴν προσοι-
 κούντες θάλασσαν, καὶ μέντοι καὶ Μαδιθηναῖοι, καὶ αὐτοὶ τὴν
 ὄμορον οἰκοῦντες ἔρημον. ποτηθήσονται τοίνυν, φησιν, οἱ
 τῇ ἀγίᾳ μαχόμενοι πόλει, ἵνα νοῶμεν τὴν νοητὴν Σιών, ἣτις 10
 ἐστὶν Ἐκκλησία Χριστοῦ, ἣν οἰκοῦσιν οἱ ἅγιοι, καὶ τὸ ἀπό-
 λεκτον γένος, ὡς ἐν τύπῳ πάλαι τῷ Ἰσραὴλ, καθὸ καὶ
 ἐρμηνεύεται Νοῦς ὁρῶν Θεὸν ὁ Ἰσραὴλ. τεθαύμασται δὲ
 a καὶ ὁ Ναθαναὴλ, ὡς “ἀληθῶς ὢν Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος
 “οὐκ ἔστιν.” οὐκοῦν ὡς ἐν εἰκόνι καὶ τύποις τοῖς Αἰθίοψι 15
 καὶ Μαδιθηναίοις, οἱ τὸ ἀπόλεκτον αἰεὶ κακοῦν ἤθελον γένος,
 τουτέστι τὸν Ἰσραὴλ, τὰ τῶν δαιμονίων συνήσομεν στίφη,
 τὰ τοῖς ἀγίοις ἀνθεστηκότα. φαίη δ’ ἂν τις καὶ ἐτέρως
 Αἰθίοπας ὀνομάζεσθαι τοὺς εἰδωλολάτρας, οἷς ὁ βίος ἐστὶ
 σαρκικὸς, γεώδης τε καὶ ἐν ἀκαθαρσίαις· Αἰθίοπες δὲ οἱ 20
 τοιοῦτοι· τὸ γὰρ τοι θεῖον εἰς νοῦν οὐκ ἔχουσι φῶς, ἀλλ’
 b εἰσὶ μονονουχὶ μέλανες τὴν καρδίαν καὶ κατεσκοτισμένοι
 τὰς φρένας, οἷς καὶ ὁ δράκων εἰς κατάβρωσιν δεδόσθαι
 λέγεται. ψάλλει γὰρ που καὶ φησιν ὁ Δαυεὶδ πρὸς τὸν
 τῶν ὄλων Θεόν “Σὺ συνέτριψας τὴν κεφαλὴν τοῦ δρά- 25
 “κοντος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν.” ὥσπερ
 γὰρ ἡμεῖς τὸν ζωποιοῦν τοῦ Θεοῦ Λόγον πνευματικὴν καὶ
 ἀγίαν πεποιήμεθα τροφήν, οὕτω καὶ οἱ φιλαμαρτήμονες

1 S. Pet.
ii. 9.

563 A. a
S. Joan.
i. 48.

Ps. lxxiii.
14.

1. ἀπροσκορεῖ D. εἰ om. D. 2. ἦν D. 4. ὁμοιώσει D. 7. οἱ τε D.
 οἱ ποτὲ B. Edd. 8. καὶ secundum assumptum ex D. τὴν ὄμ. καὶ αὐτοὶ inv.
 ord. D. 12. τῷ B.D.a. ὁ Edd. καθὸ B. καθ’ ὁ D.a. καθὼς Edd.
 13. ὁρῶν] + τὸν a. ὁ assumptum ex D.a. 14. ὢν assumptum ex D. ἐν ᾧ
 δόλος οὐκ ἔστιν om. B. 15. τύποις D. Edd. τύπῳ B. 16. οἱ D. ὅτι B. Edd.
 17. δαιμονίων B.D. δαιμόνων ἰῖd. 20. οἱ assumptum ex B.a.b. deest in D.
 23. εἰς κατάβρωσιν D. κατάβρωσις B. εἰς κατάβρωμα Edd. 25. τὴν
 κεφαλὴν B.D. cf. supra 121 b. τὰς κεφαλὰς Edd. 28. πεποιήμεθα habet D.

καὶ τὸν φύσει Θεὸν οὐκ ἐπεγνωκότες μονουουχὶ σιτοῦνται
 τὸν σατανᾶν, αὐτὸν ἔχοντες εἰς νοῦν, καὶ τὰ αὐτοῦ φρο-
 νοῦντες καὶ λέγοντες. Μαδιηναῖοι δὲ πάλιν εἶεν ἄν, ὡς
 ἔφην, οἱ τοῖς ἀγίοις δυσμενεῖς. εἰ δὲ δὴ τις ἔλοιτο καὶ
 5 τὴν τοῦ ὀνόματος πολυπραγμονῆσαι δύναμιν, ἐρμηνεύεται
 Μαδιηναῖος κατακεκριμένος, ἥτοι καταδεδικασμένος· πρόπει
 δ' ἄν ἢ τοιαύδε κλήσις αὐτῷ τε τῷ σατανᾷ καὶ ταῖς σὺν αὐτῷ
 δυνάμεσι πονηραῖς “Οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα
 “τετήρηται.”

2 S. Pet.
 ii. 17: cf.
 S. Jud.

13.

10 Μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργισθῆς, Κύριε; ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου; 8
 ἢ ἐν θαλάσῃ τὸ ὄρημά σου; ὅτι ἐπιβῆσθι ἐπὶ τοὺς ἵππους d
 σου, καὶ ἡ ἵππασία σου σωτηρία. ἐντείνων ἐντενεῖς τὸ τόξον 9
 σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα, λέγει Κύριος.

Σκοπὸς τῷ Προφήτῃ τῆς ἀρχαίας οἰκονομίας ἀμείνω τε
 15 καὶ φανότεραν καὶ ἐπὶ μείζοσιν ἀσυγκρίτως γεγενημένην
 ἀγαθοῖς ἀποφῆναι τὴν δευτέραν. πάλαι μὲν γὰρ διὰ
 Μωυσέως σαρκικῆς δουλείας ἐξεκόμιζε τὸν Ἰσραὴλ, μετα-
 στοιχειώσας μὲν εἰς αἷμα τῶν Αἰγυπτίων ποταμοὺς,
 σημεῖά τε καὶ τέρατα πεποιηκῶς· εἶτα διαστήσας τὴν θά- e
 20 λασσαν τὴν Ἐρυθρὰν, καὶ διαβιβάσας μὲν τοὺς λελυτρω-
 μένους, ἐναποπνίξας γερμὴν τοῖς ὕδασι τοὺς τῶν Αἰγυπτίων
 μαχιμωτάτους. ἐπειδὴ δὲ γέγονεν ἄνθρωπος ὁ Μονογενὴς τοῦ
 Θεοῦ Λόγος, ταῖς τοῦ διαβόλου πλεονεξίαις ὑπέξευγμένην
 ὄλην ἐξείλετο τὴν ὑπ' οὐρανὸν, οὐ ποταμοὺς εἰς αἷμα μετα-

1. ἐπιγνωσκόντες D. μονουουχὶ om. D. 3. πάλιν B.D.a.b. πάντως Edd.
 ὡς ἔφην om. D. a.b. habet B. 4. καὶ assumptum ex D.b. 5. πολυ-
 πραγμονῆσει (=ση) pro ἔλοιτο et πολυπραγμονῆσαι D. 6. κατακεκριμένος]
 Sic recte B.D. κατακεκριμένος b. Pont. κατακεκρυνμένος Aubertus. Statim haec
 ἥτοι καταδεδικασμένος assumpta ex D. 7. δὴ pro τε D. 8. εἰς
 αἰῶνα D.b. εἰς τὸν αἰῶνα B. εἰς τοὺς αἰῶνας Edd. 10. ὀργισθῆς B.D.
 (Alex.) ὀργίσθης Pont. ὀργίσθης Aub. (Vat.) μὴ pro ἢ D. ὁ om. Edd.
 13. τὰ assumptum ex D. (Alex. XII.) deest in B. λέγει Κύριος om. D. (198.)
 habet B. 15. φανότεραν] φοβερωτέραν (sic) D. Statim καὶ—ἀγαθοῖς om. D.
 21. ἀποπνίξας D. invito b. 22. ἐπειδὴ δὲ B.D.b. ἐπεὶ δὲ Edd. 23. ὑπόξ.
 (sic) b. 24. ὄλην om. b.

βαλὼν, οὐχ ὕδασι τὴν ἰδίαν ἐπιπέτων ὄργην, οὐ θαλάσσης κύματα διελὼν, οὐκ ἀνθρώποις ὄλεθρον ἐπιφέρων· ἀποκτεί-

- 564 A. a *νας δὲ μᾶλλον αὐτὸν τὸν μαιφόνον δράκοντα, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ τε καὶ δι' αὐτὸν ἠύρημένην καθελὼν ἀμαρτίαν, καὶ τὸ δυσάντητον τοῦ θανάτου καταλύσας κράτος, καὶ καλέσας 5 ἅπαντας εἰς θεογνωσίαν, διὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, οἱ πᾶσαν ἐκπεριθέοντες τὴν ὑπ' οὐρανὸν, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ περιφέροντες ὄνομα, καὶ μάλα δικαίως, κατεθαυμάζοντο. ὧ τοίνυν Δέσποτα, φησὶν, ἀξιάκουστα λίαν τὰ ὧν αὐτὸς γέγονας αὐτουργὸς, καὶ πολὺ τὸ ἄμεινον ἔχοντα τῶν διὰ 10*
- b *Μωσέως τὰ παρὰ σοῦ πάλιν κατωρθωμένα. οὐ γὰρ ποταμοῖς ἐποίσεις ὄργην· οὐχ ὀρμήσεις κατὰ θαλάσσης· οὐκ ἐν ἐκείνοις· πόθεν; τῆς σῆς θεοπρεποῦς ἐξουσίας διαλάμψει τὸ θαῦμα· ἀλλ' ἐπιβήσῃ μᾶλλον ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἵππατία σου σωτηρία. τίνες δ' ἂν εἶεν οἱ ἵπποι 15 πάλιν; οἱ μακάριοι μαθηταὶ Ἀπόστολοί τε καὶ Εὐαγγελισταὶ, οἱ τοῖς θείοις αὐτοῦ θελήμασιν ὀλοτρόπως ὑπέξυγμένοι, οἱ τρυφεροὶ καὶ εὐήνιοι καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν ἐτοίμως*
- c *ἔχοντες τῶν δοκούντων αὐτῷ, οἱ Χριστὸν ἔποχόν τε καὶ ἠνίοχον ἔχοντες, ὧν εἷς ἐστὶ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, περὶ 20 οὗ φησιν αὐτός “Ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ἐστὶ μοι οὗτος τοῦ “βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν.” ὄξεῖς δὲ δὴ λίαν οἱ ἵπποι, περινοστοῦντες ἅπασαν τὴν ὑπ' οὐρανόν. οὗτω καὶ “Τὸ ἄρμα τοῦ Θεοῦ μυριοπλάσιον εἶναι λέγεται, χιλιά-*
- “δας ἔχον εὐθηνούντων.” πλεῖστοι γὰρ ὅσοι κατὰ καιροὺς, 25*

Acta SS.
App. ix.
15.

Ps lxxvii.
18.

1. ἰδίαν] οἰκείαν b. θαλάττης b. 2. οὐκ—ἐπιφέρων om. D. habet b.
4. ἠύρημένη] Sic edidit. εἰρημένην D. ἠδρυνμένην B. ἰδρυν. Edd. 7. ἐμπεριθ. D. τοῦ assumptum ex B. 9. αὐτός om. D. habet b. 11. τὰ assumptum ex B. deest in D.a. πάλιν D.a. κατωρθωμένα B. κατορθωμάτων D. κατωρθωμένων a. Aub. κεκατ. Pont. 13. ἐκείνοις πόθεν;] Sic correxi ex a. ἐκείνοις ποθὲν D. Edd. 16. μαθηταὶ] Sic a. Edd. προφήται D.b. 19. τε om. D.b. habent B.a. Haec καὶ ἠνίοχον assumpta ex B.D.a.b. post ἔχοντες tr. D. 20. ὡς pro ὧν Edd. ante Migne. ἐστὶ B. Edd. ἦν D. 21. μοι ἐστὶν inv. ord. D. οὗτος om. D. 22. Citat ὄξεῖς λίαν οἱ ἵπποι inter scholia in Psalmos a fol. 299 v. δὲ assumptum ex B.D. δὴ om. D. 23. τοιοῦτοι pro ἵπποι D. πᾶσαν D. a l. cit. 24. Haec τοῦ Θεοῦ accesserunt ex B.D. a l. c. χιλιάδας] μυριάδας B. χιλιάδας B mg. 25. ἔχον om. D. εὐθηνούντων B.D. a l. c. (Vat.) εὐθηνούντων Edd.

καὶ μετ' ἐκείνους γεγόνασι λαῶν ἡγούμενοι καὶ τῆς διανοίας
τὸν αὐχένα ταῖς τοῦ Σωτῆρος ὑπέχοντες ζεύγλαις, καὶ τοῖς
ἀπανταχῇ τὴν δόξαν αὐτοῦ περιφέροντες, καὶ τὸν τῆς ἀλη-

2 Tim. ii.
15.

θείας ὀρθοτομοῦντες λόγον, καὶ οἷον ἄπασαν ἱπποκροτοῦντες
5 τὴν γῆν. σωτηρία δὲ τῶν ἵππων ἢ ἱππασία. ἔτρεχον γὰρ
οὐ μάτην, ἀλλ' ἵνα σώσειαν πόλεις, χώρας τε ὁμοῦ καὶ ἔθνη,
καταστρέφοντος τοῦ Χριστοῦ τὰς τῶν δαιμόνων ἀρχὰς, οἱ
πάσαν, ὡς ἔπος εἶπεν, τὴν γῆν διευείμαντο, τοῖς ἰδίους θελή-
μασιν ὑποφέροντες τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν. ἐπειδὴ δὲ
10 ἔμελλον διαπίπτειν αἱ πάλαι τῶν δαιμόνων ἀρχαὶ, ταύτητοί
φησιν εἰκότως Ἐντείνων ἐντενεῖς τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα.
ὀρμήσει γὰρ, καθάπερ ἔφην ἀρτίως, οὐκ ἐν ποταμοῖς ἢ θαλάτ-
σαις, ἀνατρέψει δὲ μᾶλλον τῶν δαιμονίων τὰ σκῆπτρα.

Ποταμῶν ῥαγήσεται γῆ, ὄψονται σε καὶ ὠδινήσουσι λαοί·

15 σκορπίζων ὕδατα πορείας αὐτοῦ.

Διαμέμνηται πάλιν τῶν τοῦ Σωτῆρος κατορθωμάτων, καὶ
τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι, καθ' ὧν τὸ τόξον ἐντείνεται, ἡγουν ἐν-
ταθήσεται, λέγει προστεθήσεσθαι καὶ τὴν τῶν ποταμῶν γῆν,
τάχα που τὴν τῶν Βαβυλωνίων ὑποδηλῶν· ὑπ' αὐτὴν γὰρ
20 ἐτέλει τὸ τηρικᾶδε καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν· ἵνα διὰ τούτου
πάλιν ὡς ἐξ εἰκότος ἐχθρῶν αἰσθητῶν, καὶ ἡ τῶν νοητῶν καὶ
ἀοράτων πληθὺς σημαίνεται, πρὸς ἣν τοῖς ἀγίοις ἡ πάλῃ.
κέκρυπται δέ πως αἰὲ τῶν προφητῶν ὁ λόγος. οὐκοῦν ὡς

Eph. vi.
12.

2. τοῖς ἀπανταχῇ B.D. a l. c. γῆς ἀπανταχοῦ Edd.

ἄπαν a l. c. ἱπποκροτοῦντες B. ἱπποκρατοῦντες D. a l. c. Edd.

Edd. invitis B.D.a.b.

ordine D.a.

ἄπασαν B. οἷτινες ἄπασιν D.

assumptum ex B.D.b.

Edd. invitis B.a.b.

om. B. (Vat.) invito F. (XII.)

18. λέγει [λέγῃ] D. φησι Edd.

ἐτέλει B. ὑπ' αὐτοὺς γὰρ ἦν D. αὐτὴ γὰρ Edd.

ἐχθρῶν D. Statim assumpta καὶ ex D. ἡ τῶν ex B.D.

πληθὺς D. σημαίνεται D.

VOL. 11.

U

4. ἄπασιν D.

5. ἢ ἱππασίας

6. πόλεις] πόλεις· πολλὰς D.

ὁμοῦ καὶ ἔθνη hoc

7. τοῦ assumptum ex D.a.

8. ἔπος om. D.

9. εἶπεν om. B.

10. τοῖ

11. τὰ assumptum ex b. deest in D.a.

σκῆπτρον

14. ποταμοὶ ῥαγήσονται· γῆ D. (sol.)

15. αὐτοῦ

16. Διαμέμνηται D. Μέμν. Edd.

19. τῶν assumptum ex D. ὑπ' αὐτὴν γὰρ

21. εἰκότος αἰ (sic) αἰσθητῶν

22. δύναμις pro

ἐκ μέρους τῆς μέσης τῶν ποταμῶν, ἡ Βαβυλωνίων σημαίνεται γῆ, καὶ δι' αὐτῆς αἰνιγματωδῶς ἡ τῶν δαιμονίων ἀγέλη.

Ἡ τάχα τι καὶ ἕτερον ὁ προφητικὸς ἡμῖν ὑπεμφαίνει λόγος. ποταμῶν γὰρ ἔοικε γῆν ἀποκαλεῖν τὴν Ἰουδαίαν, διὰ 5
 b) τοι τὸ πλείστους ἐν αὐτῇ γενέσθαι προφήτας, ποταμῶν δίκην τὸ ἔθνος κατάρδοντας, καὶ οἶον θείοις νάμασιν ἐπικλύζοντας.
 Ps. xcvii. 8. περὶ ὧν οἰμαί που φησὶ καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ “Ποταμοὶ
 Es. xliii. 20, 21. “κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ αὐτό” καὶ μὴν καὶ διὰ φωνῆς
 “Ἡσαίου Θεός· “Εὐλογῆσει με τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, σειρήνες 10
 “καὶ θυγατέρες στρουθῶν, ὅτι ἔδωκα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ
 “ποταμοὺς ἐν γῆ ἀνύδρω ποτίσαι τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτὸν,
 “λαόν μου ὃν περιεποιησάμην τὰς ἀρετάς μου διηγείσθαι.”
 Ps. xxxv. 9. ὁ μὲν γὰρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς τάχα που χειμάρ-
 ρους τρυφῆς ὠνόμασται, καὶ ἔστιν ἀληθῶς, καὶ μέντοι καὶ 15
 Es. lxvi. 12. ποταμός· ἔφη γὰρ που περὶ αὐτοῦ διὰ φωνῆς ἀγίων “Ἴδου
 “ἐγὼ ἐκκλίνω ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χει-
 “μάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἐθνῶν.” εἴρηται δὲ καὶ διὰ
 Ps. xlv. 5. φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “Τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα εὐφραίνουσι
 “τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.” 20

Λυπεῖ δὲ οὐδὲν καθ' ὁμοιότητα τὴν πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐ-
 τοὺς τοὺς ἀγίους ὀνομάζεσθαι ποταμοὺς, ἅτε δὴ συμμόρφους
 S. Joan. i. 9. γεγονότας αὐτῷ νοητῶς. ὥσπερ γὰρ ἐστὶ τὸ φῶς μὲν αὐτὸς
 S. Matth. d. v. 14. τὸ ἀληθινόν, ἔφη δὲ που τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις “Ὑμεῖς
 “ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου” οὕτω καὶ ποταμὸς ὑπάρχων 25
 αὐτὸς καὶ μέντοι καὶ ὕδωρ ζῶν, χαρίζεται τὸ τοῖς ἴσοις ἐπι-
 σεμνύνεσθαι καὶ τοῖς ἀγίοις. ἡ τοίνυν γῆ τῶν νοητῶν

1. μέρους accessit ex B. D. 2. γῆ om. D. 4. ὁ προφ. ἡμῖν hoc ordine D.
 5. ἀποκαλεῖν τὴν Ἰουδαίαν D. a. b. [ἀπολεῖν sic (syllaba s. f. lineae omissa) b.] τὴν Ἰουδαίαν καλεῖν Edd. 6. γεγενῆσθαι D. 7. καὶ οἶον—ἐπικλύζ. om. D. habent a. b. 8. που] πως Edd. 9. αὐ pro μὴν B. Statim καὶ assumptum ex D. 11. ἔδωκα habet D. 12. τὸ alt.] τὸν e suo Migne (cum sqq. conjugens). 14. ὁ alt. assumptum ex B. ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χρ. desunt in D. τάχα που assumpta ex D. 16. αὐτοῦ D. ἐαυτοῦ Edd. 21. καθ' ὁμοίωσιν D. 23. αὐτῶν (sic) Edd. αὐτῷ γεγ. inv. ord. D. 24. που assumptum ex D. ἀγίοις] + αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ D. 25. κόσμου] + τούτου D.

ποταμῶν, τουτέστιν ἡ Ἰουδαία, πιεῖν οὐκ ἀνασχομένη τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, καὶ τὸν τῶν ἀγίων προφητῶν οὐκ εἰσδεξαμένη λόγον, οὔτε μὴν τὸν διὰ Μωσέως· εἰ γὰρ ἐπίστευσαν Μωσεῖ, ἐπίστευσαν ἂν τῷ Χριστῷ, περὶ γὰρ αὐτοῦ ἐκείνος
 5 γέγραφε· *ράγησεται, τουτέστι διψήσει. ῥήγνυται γὰρ ἡ διψῶσα γῆ.*

S. Joan.
v. 46.

Καταθανμάζει δὴ οὖν ὁ Προφήτης, καὶ οἶον ἐν ἤθει φη-
 σὶν Ἡ πάλαι πολλοὺς ἔχουσα ποταμοὺς, καὶ τῶν θείων ναμά-
 των δαψιλεστάτην τὴν χορηγίαν, διψὰς καὶ ἀνάρδεντος ἔσται
 10 γῆ. ἐπειδὴ δέ σε, φησὶν, ὦ Δέσποτα, τεθέανται νοητῶς ἐπιφανέντα λαοὶ, τουτέστιν, οἱ ἐξ ἔθνῶν συνέντες τὸ ἐπὶ σοὶ μυστήριον, ἔλαβον εὐθὺς ἐν ὠδίσι τὸ ἀγαθόν, ἔγκαρποί-
 τε γεγόνασιν. ἀρμόσειε δ' ἂν αὐτοῖς καὶ λέγειν “ Διὰ τὸν
 “ φόβον σου, Κύριε, ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν
 15 “ καὶ ἐτέκομεν. πνεῦμα σωτηρίας σου ἐποιήσαμεν ἐπὶ τῆς α 566 A.
 “ γῆς.” οἱ γὰρ Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν ἐπιγραφάμενοι τὸν Ἐμμανουήλ, τὸν θεῖον ὠδίνουσι φόβον, καὶ πᾶν αὐτοῖς ἔσται κῆμα νοῦ καρπὸς ἀρετῆς, καὶ εἰς πνεῦμα σωτηρίας ἐκτελευ-
 τήσει τὸ σπούδασμα· οὐκοῦν ὄψονται σε καὶ ὠδινήσουσι λαοὶ
 20 τὸ σὸν ἐκπίνοντες νᾶμα, καὶ τοῖς εὐαγγελικοῖς νάμασιν ἐκ-
 μεμεθυμένοι. προσήεσαν γὰρ φιλοτίμως λέγουσι “ Εἴ τις
 “ διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μὲ καὶ πινέτω,” ἦσθα γὰρ, φησὶν,
 οὔτω πλουσιόδωρός τε καὶ ἀγαθός, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς b
 πορειαῖς σκορπιζεῖν ὕδατα, τουτέστι, τὸν ζωοποιὸν τῆς εὐαγ-
 25 γελικῆς παιδείσεως λόγον. ὡς γὰρ φησιν ὁ Ματθαῖος
 “ Περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς πάσας τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας,
 “ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ
 “ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον

Es. xxvi.
18.S. Joan.
vii. 37.S. Matth.
ix. 35.

1. ἀνεχομένη Edd. invisit B.D.a.b.

ἐπίστευον pro ἐπίστευσαν b.

γέγραφε om. B.

om. D. οἰονεὶ pro οἶον ἐν ἤθει D.

in Edd. II. τουτέστιν om. D.

Edd. cf. De Ad. 260 d. Glaph. 200 e. Cod. melior. ἐκνήσαμεν B.D. (24. 36.)

20. ἐκπίνοντες D. ἐκπίνοντες Edd.

ἦσθα D.a.b. ἦν B. Edd. φησὶν assumptum ex b.

3. διὰ assumptum ex b.

4. τῷ D.b. καὶ Edd. περὶ γὰρ αὐτοῦ ἐκ.

5. διψήσεται Edd. invisit B.D.a.b.

7. δὴ

9. διψήσει D.

10. ὦ deest

15. σου] + ὁ D. ἐποιήσαμεν b.

22. Haec καὶ πινέτω accesserunt ex B.D.

24. σκορπιζεις a.

“καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.” τοῦτο οἶμαί ἐστι τό σκορπίζων ὕδατα πορείας αὐτοῦ. ὅτι δὲ τῆς θεοπνεύστου διδασκαλίας ὁ λόγος ὕδωρ ὠνόμασται πανταχοῦ παρά γε οἱ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι, πῶς ἔστιν ἀμφιβαλεῖν;

Ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, ὕψος φαντασίας αὐτῆς. ἐπήρθη ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς εἰς φῶς.

Τοὺς ὠδινήσαντας λαοὺς καὶ ἐγκάρπους ἤδη γεγεννημένους ἄβυσσον ἀποκαλεῖ, πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους ὄντας ἀποφαίνων· τοιαύτη γὰρ ἡ ἄβυσσος. ὀνόματι δὲ τῷ τοιῶδε καὶ ἡ τῶν ἀγίων ἀγγέλων κέκληται πληθὺς διὰ φωνῆς Ἰεζεκιήλ. 10 καὶ γοῦν ἔφη που ὁ Θεὸς ὡς ἐκ προσώπου τοῦ ἄρχοντος Τύρου περὶ τοῦ σατανᾶ Ὅτε ἐξέπεμπον αὐτὸν εἰς τὸν ἄδην, 11 ἐθρήνησεν ἡ ἄβυσσος ἐπ’ αὐτῷ. κατενηνεγμένου γὰρ καὶ πεπτωκότος τοῦ πάντων ἐπέκεινα καὶ ἐν δόξῃ προὔχοντος, 12 ὃς καὶ μετ’ αὐτῶν ἐτέθειτο τῶν Χερουβὶμ, κατὰ τὴν αὐτοῦ 13 τοῦ προφήτου φωνὴν, τὸ ἀπεικὸς οὐδὲν, σφόδρα λελυπησθαι τὴν νοητὴν ἄβυσσον, τουτέστι, τὰς τῶν ἄνω πνευμάτων ἀγέλας, μονουουχὶ δὲ καὶ ἐπιστυγνάσαι πεπονθότι καὶ τῷ τῶν ὄλων προσκεκρουκότι Θεῷ. οὐκοῦν ἡ ἄβυσσος, φησὶ, τουτέστιν ἡ ἀμέτρητός τε καὶ ἀκατάληπτος τῶν πεπιστευ- 20 κότων πληθὺς, καὶ μέντοι καὶ τὸ ὕψος τῆς ἐν αὐτῇ φαντασίας, τουτέστι πάλιν πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐν αὐτῇ λαμπρόν τε καὶ ἐπηρμένον, καὶ ταῖς ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ φαντασίαις, ἧτοι δόξαις κεναῖς κατηγλαϊσμένον ἔδωκε φωνὴν αὐτῆς. δοξολογεῖται γὰρ ὁ Χριστὸς παρὰ παντὸς ἀνθρώπων ἔθνους, 25 καὶ τοῦτο δρῶντας προθύμως κατίδοι τις ἂν μικροὺς καὶ

Ezek.
xxxī. 15.

Ib.
xxviii. 14.

4. ἀμφιβαλεῖν B.D. ἀμφιβάλλειν Edd.

5. αὐτῆς alt.] αὐτοῦ F. Edd. (Co.)

7. Haec καὶ ἐγκάρπους—πολλοὺς accesserunt ex B.D.

8. ἀποφαίνει Edd.

11. που om. B. ὁ assumptum ex D.

12. ἐξέπεμπεν Edd. εἰς τὸν ἄδην]

Lacuna 10 litt. B.

13. ἡ ἄβ. ἐπ’ αὐτῷ] αὐτὸν ἡ ἄβυσσος D.

15. τέθειτο D.

16. λελυπησθαι σφόδρα inv. ord. D.

20. τε

om. D.

21. καὶ alt. assumptum ex D.

22. πάλιν accessit ex B.

deest in D.

μεγάλους, λαμπροὺς καὶ ἀσήμους, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων περιφανεστέρους, καὶ ὑπεροχὴν ἔχοντας ἢ τὴν ἐν δόξῃ τυχόν, ἢ τὴν ἐν πλούτῳ καὶ λαμπρότητι τῇ κατὰ τὸν βίον ἅλιαν ὀρθῶς ὠνόμασε φαντασίας ἢ γοὺν ὑψος φαντασίας. a 587 A.

5 οὐδὲν γὰρ ἕτερον αὐτοῖς ἢ δόκησις, ὅτι “ Πᾶσα σὰρξ χόρτος Es. xl. 6.

“ καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.” ὅτι δὲ ἔδωκεν ἢ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, καὶ ταῖς εὐφημίαις καταγεραίρουσι

τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν μικροὶ καὶ μεγάλοι, σαφηνιεῖ λέγων καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ “ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον Ps. cxlviii. 7.

10 “ ἐκ τῆς γῆς, δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι.” προσθεῖς δὲ Ib. 9, 10.

δὴ τούτοις ὄρη καὶ βουνοὺς, ξύλα τε καρποφόρα καὶ πάσας κέδρους, θηρία τε καὶ κτήνη, ἐρπετὰ καὶ πετεινὰ πτερωτὰ, προσεπάγει πάλιν “ Ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς, Ib. 11-13.

“ νεανίσκοι καὶ παρθένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων αἰ-

15 “ νεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου.” ἔφη δὲ πού καὶ ὁ μέγας ἡμῶν Ἡσαΐας περὶ αὐτοῦ “ Βασιλεῖς ὕψονται αὐτὸν καὶ Es. xlix. 7.

“ φοβηθήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ.”

Ἀποδίδωσι δὲ ὡσπερ τὴν αἰτίαν, τοῦ τὴν ἄβυσσον καὶ μέντοι καὶ τὸ ὑψος τῆς φαντασίας αὐτῆς δοῦναι τὴν φωνὴν,

20 ἐπάγων εὐθύς Ἐπήρθη ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς εἰς φῶς. ὡσπερ δὲ τὴν ἄβυσσον νενοήκαμεν, οὐ κατὰ c

γε τὸν ἐν αἰσθήσει λόγον· παχὺς γὰρ λίαν· πνευματικῶς δὲ μᾶλλον καὶ νοητῶς, οὕτω καὶ νῦν οὐχὶ τοῖς στοιχείοις, ἡλίω

τε φημὶ καὶ σελήνῃ, τὸν τῆς διανοίας ἐνήσομεν ὀφθαλμόν·

25 ἀλλ’ ἐξ ὁμοιότητος τῆς ἀπ’ αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἀμείνω διάπτουτες, τὴν τῶν νοημάτων δύναμιν κατοψόμεθα. οὐκοῦν ἥλιον μὲν

γούν φαμεν τὴν φωτοειδῆ τε καὶ ἔκλαμπρον τῶν εὐαγγελικῶν θεσπισμάτων μυσταγωγίαν, σελήνην δὲ αὐτὸ μείον τε

4. ὠνόμασεν ὀρθῶς inv. ordine D. Haec ἦγοῦν ὑψος φαντασίας accesserunt ex B.D. 6. χόρτου assumptum ex D. deest in B. 7. ἄβυσσος]

+ τὴν Edd. invito D. 8. ἡμῶν assumptum ex B.D. τὸν alt. om. D.

9. σαφηνίζει Edd. 11. δὴ om. D. 15-17. ἔφη δὲ—προσκυνή-

σουσιν αὐτῷ om. B. πού dat D. 17. Habet φοβηθήσονται D.

αὐτόν D. 19. καὶ assumptum ex B. deest in D. δοῦναι αὐτῆς

inverso ordine D. 21. δὲ assumptum ex D. 27. Haec γούν

φαμεν assumpta ex B. εἶναι φαμεν D.b. 28. δὲ D.b. τε B. Edd.

καὶ ἀμυδρότερον τοῦ νόμου φῶς, φαίνοντος, ὡς ἐν νυκτὶ
 d καὶ σκότει, τῷ πρὸ τῆς ἐπιδημίας καιρῷ. κέκληται γὰρ
 ἡμέρα καθ' ἣν ἀνέλαμψεν ὁ Χριστὸς, ὁ τῆς δικαιοσύνης
 ἥλιος, ὁ νοητὸς ἑωσφόρος, ἐν καρδίαις ἀνατέλλων τῶν πε-
 πιστευκότων. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “ Αὕτη ἡ ἡμέρα, 5
 “ φησὶν, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐ-
 “ φρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.” ὥσπερ δὲ χθαμαλὸς ὢν ἔτι, καὶ
 μόλις ἀνίσχων τῆς γῆς ὁ αἰσθητὸς ἥλιος, οὐπω μὲν εὐρὺ
 καὶ λαμπρὸν, συνεσταλμένον δὲ ὥσπερ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἴδιον
 e ἔχει φῶς, ἀναθρόσκων γεμῆν ὑψοῦ, φαιδροτάτην τοῖς ἀπαν- 10
 ταχῇ τῆς ἀκτίνος ποιεῖται τὴν ἐκβολήν· οὕτω καὶ ἡ διὰ
 Χριστοῦ παιδευσίς, τουτέστιν ἡ εὐαγγελικὴ, συνεστέλλετο
 μὲν ἐν ἀρχαῖς, καὶ ἠγνοεῖτο πολλοῖς· ἡλίου δὲ δίκην μονου-
 ουχὶ καὶ ἀνίσχουσα, καὶ εἰς ὕψος ἰούσα κατὰ βραχὺ, καὶ
 τὴν τῆς θεογνωσίας ἀγῆν ἀφιεῖσα πανταχῇ καταπλήττει 15
 τὴν ἄβυσσον, τουτέστιν ἅπαν ἀνθρώπων γένος· τοιγάρτοι
 καὶ δέδωκε τὴν φωνήν. δοξολογεῖ γὰρ, ὡς ἔφην, καὶ Θεὸν
 568 A. a ὀνομάζει, καὶ τῶν ὄλων Κύριον καὶ λυτρωτὴν ὁμολογεῖ
 τὸν Ἐμμανουήλ.

Ἐπήρθη οὖν ὁ ἥλιος, οὐδὲν δὲ ἦττον καὶ ἡ σελήνη, τουτέστιν 20
 ὁ νόμος, ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς εἰς φῶς. κατόπι μὲν γὰρ
 τῆς εὐαγγελικῆς παιδεύσεως ἐστὶν ἡ διὰ Μωυσέως, καὶ αὕτη
 τάξις αὐτῇ, ὅτι καὶ σκιὰ καὶ τύπος. ἐπειδὴ δὲ πλήρωμα
 νόμου καὶ προφητῶν ὁ Χριστὸς, ἐξέλαμψε καὶ ὁ νόμος.
 τοῖς γὰρ πάλαι δι' αὐτοῦ προαπηγγελμένοις τὰ ἐκβεβηκότα 25
 b συμβάλλοντες, τεθανυμάκαμεν ἤδη καὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου τὸ φῶς

2. σκότῳ D. b. τῷ [τὸ (sic) D.]—καιρῷ B. D. b. τοῦ—καιροῦ Edd. 3. ἡμέρα] + Κυρίου D. καθὼν (= καθ' ὅν) b. in vitis B. D. ἐλάμψεν D. invito b. 4. ἐν] + ταῖς D. 5. γοῦν om. D. 6. ἀγαλλιασόμεθα Edd. 9. ἔχει τὸ ἴδιον φῶς ἐν ἑαυτῷ inverso ordine D. 10. ἀναθρόσκων D. b. ἀνατέλλων Edd. φαιδροτάτα Edd. ἀπανταχῇ B. ἀπανταχοῦ D. iid. 13. ἀρχαῖς D. b. ἀρχῇ Edd. μονουουχὶ καὶ om. D. 15. ἀφιεῖσα b. ἰεῖσα D. ἰεῖσα Edd. Statim πανταχῇ b. Edd. πανταχοῦ B. D. 16. ἅπαν ἀνθρώπων γένος b. ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων D. πᾶν ἀνθρώπων ἔθνος Edd. 18. ὁμολογεῖ assumptum ex D. 20. δὲ assumptum ex B. deest in D. 21. αὐτῆς] αὐτοῦ ex corr. manu prima D. 23. καὶ prius om. B. 24. ἐξέλαμψε repetit his Aubertus. 25. προ αὐτοῦ b. προαπηγγελμένοις δι' αὐτοῦ D. 26. ἦδη] + δὲ Edd. inv. B. D. b. τὸ φῶς D. b. Edd. σαφῶς B.

προανατυποῦντος ἡμῖν ἀστείως κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸ Χριστοῦ μυστήριον. ἔστι δὴ οὖν εἰς φῶς. μακαρίζει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τοὺς συνευεγκόντας ἐν ἑαυτοῖς νομικὴν τε ἅμα παιδευσιν καὶ εὐαγγελικὴν. ἔφη γὰρ οὕτω “ Διὰ
5 “ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς γραμματεὺς,” τουτέστιν ὁ τὸν νόμον εἰδὼς, “ μαθητευθεὶς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, “ ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ πλουσίῳ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ “ θησαυροῦ αὐτοῦ νέα καὶ παλαιά.”

S. Matth.
xiii. 52.

Παραδεξόμεθα δὲ καὶ ἕτερον ἐπὶ τῷδε νοῦν, οὐκ ἀπί-
10 θανον, ὡς γε μοι φαίνεται· βαίνοντα δὲ μᾶλλον τοῦ εἰκότος ἐγγύς. ἥλιον μὲν γὰρ εἶναι φαμεν, καὶ μάλα ὀρθῶς, τὸν Ἐμμανουήλ. ὠνόμασται γὰρ οὕτω, καὶ ἔστιν ἀληθῶς. σελήνην δὲ λέγεσθαι νομιστέον, ὡς ἐξ ὁμοιότητος τοῦ στοι-
χειοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, φαίνουσιν τοῖς ἐν σκότει,
15 καὶ ὡς ἐν νυκτὶ διαλάμπουσιν. ὅτε τοίνυν ἐπήρθη ὁ ἥλιος κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου φωνήν· ἀναβέβηκε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἐπὶ τὸν τίμιον σταυρόν· τότε καὶ ἀνέλαμψεν ἡ ἐξ ἔθνων ἐκκλησία καὶ ἔστι ἐν τῇ τάξει αὐτῆς εἰς φῶς, τουτέστι, πλησιφαῆς οἷά τις σελήνη, καὶ τὴν τάξιν τοῦ ἰδίου
20 σώζουσα κύκλου, φῶς γέγονε τοῖς ἐν σκότει, καθάπερ ἔφη ἀρτίως. ὅτι δὲ ὑψουμένου τε καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ζωῆς ἀνατλάντος σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, συνέστη λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία, διδάξει πάλιν ὁ αὐτὸς “ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
“ ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος
25 “ μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, καρπὸν πλείονα φέρει.” καὶ πάλιν
“ Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυ-
Ib. 32.

S. Joan.
xii. 24.

1. ἡμῖν ἀστείως κατὰ π. hoc ordine D. ἡμῖν post π. tr. Edd. 3. ἐν om. D.
4. ἅμα] ἅρα (sic) Edd. οὕτω om. D. 6. ἐν habent B. D. 9. παραδεξόμεθα D.
Edd. καὶ assumptum ex D. b. 10. βαίνοντες (sic) Edd. 11. εἶναι
assumptum ex D. b. οὖν pro εἶναι B. 12. ὠνόμασται γὰρ οὕτω καὶ ἔστιν
ἀληθῶς om. B. b. ἀληθές Edd. 13. λέγεσθαι om. D. 14. τοῦ
Θεοῦ om. B. b. habet D. 15. ὡς assumptum ex D. 17. Χριστὸς]
Κύριος D. ἀνέλαμψε καὶ inv. ord. D. 18. αὐτῆς B. D. b. αὐτῶν Edd.
ἡγοῦν pro τουτέστι D. 21. τε assumptum ex D. Χριστοῦ pro τε B.
τοῦ κόσμου pro τῶν πάντων D. 22. τοῦ Χριστοῦ assumpta ex D.
23. πάλιν ὁ D. λέγων Edd. 25. μενεῖ Edd. πλείονα B. Edd. cf. supra
35° e. πόλιν D. 26. Κἀγὼ ἐὰν] ἐὰν ἐγὼ D.

e “τόν.” οὐκοῦν τὸ ὑψοῦσθαι τὸν ἥλιον, σημαίνει που πάντως ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ πάθος, ἧγουν τὴν εἰς οὐρανούς ἀναφοίτησιν· ὑψοῦσθαι γὰρ δὴ καὶ ὠδέ φαμεν αὐτόν.

Βολίδες σου πορεύονται εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὕπλων σου.

Βελίδας ἐνταῦθά φησι τὰς ἀνὰ πᾶσαν ἰούσας τὴν γῆν, 5 καὶ ὡς ἀπὸ τόξου πεμπομένας, ἧγουν χειρὸς εὐσθενούς, τοὺς ἀγίους ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστὰς, περὶ ὧν ἔφη 569 A. a που καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ “Ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, Ps. cxxxvi. 4. “οὕτως υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.” ἐξετινάχθη μὲν γὰρ καὶ ἐκβέβληται τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, διάτοι τὸ ἐμπαροινῆσαι 10 Χριστῷ καλοῦντι πρὸς ζώην· οἱ γεμῆν ἐκείνων υἱοὶ καὶ ἐξ αἵματος ὄντες τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ἀπόλεκτοι μαθηταὶ βολίδες τε καὶ βέλη γεγόνασιν, οἷον ἐκ χειρὸς τρέχοντες τῆς ἀλκιμωτάτης, καὶ παντὸς εὐκόλως διῆκνούμεναι τοῦ πληττομένου πρὸς θάνατον. αἱ τοιαῦται βολίδες ἀποστέλλονται μὲν, ὡς 15 b) ἀπὸ χειρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐμπήγνυνται δὲ τοῖς τοῦ διαβόλου σπλάγχθοις, καὶ ἀναιροῦσι τὸν δράκοντα. καὶ γοῦν καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ ἀναμελωδεὶ που λέγων πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν “Τὰ βέλη σου ἠκονημένα, δυ- Ps. xlv. 6. “νατέ, λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν 20 “τοῦ βασιλέως.” οὐκοῦν δαπανῶνται μὲν τοῖς τοιοῦσδε βε- 2 Tim. iv. 8. λησι τὰ τῶν δαιμονίων στίφη, καὶ πρὸς ὀλέθρου γίνονται τοῖς ἐχθροῖς· τοῖς γεμῆν ἐπεγνωκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τετιμηκόσι διὰ τῆς πίστεως, ἑτέραν ἀποπληροῦσι χρεῖαν.

1. ὑψοῦσθαι D. ὑψῶσθαι B. ὑψῶσαι Edd. που om. B.
 ex B.D. 2. ἡ assumptum
 3. ὑψοῦσθαι D. ὑψῶσθαι B. ὑψῶσαι Edd. αὐτόν assumptum
 ex D. deest in B. 4. προπορεύονται D. 5. ἐνταῦθα] ἐνθάδε b.
 Neutrum habet D. 6. ἰούσας ἀνὰ πᾶσαν inv. ordine D. 6. εὐσθενούς]
 εὐμενοῦς Edd. 8. που om. B. 9. μὲν assumptum ex B.D.
 12. τοῦ om. D. 13. τρέχουσαι B. inv. D. 15. τοιαῦται βολίδες hoc
 ordine B. τοιαῖδε [τοιαῖδε (sic) D.] βολ. D.b. βολ. τοιαῦται Edd. Statim ἀπο-
 στίλβονται iid. repugnantibus B.D.b. 17. καὶ ult. assumptum ex D.
 18. ἐμελώδει D. 19. Ἰ. τὸν X. om. D. δυνατὰ (sic) Edd.
 20. καρδίαις iid. 22. δαιμονίων B.D. δαιμόνων Edd. ὀλέθρου habent B.D.
 24. χρεῖαν B.D.b. χάρην Edd.

τετρωμένους γὰρ ἀγάπης ἐργάζονται, κατὰ γε τὴν λέγουσαν ἐ
 νύμφην ἐν τῷ ἄσματι τῶν ἀσμάτων “Ὅτι τετρωμένη
 “ἀγάπης ἐγὼ εἰμι.”

Cont. v.
8.

Εὐρίσκονται δὲ καὶ ἐτέρως φέγγος ἀστραπῆς τῶν ὄπλων
 5 αὐτοῦ· ὄπλα δὲ αὐτοῦ νοηθεῖεν ἄν, οἷς καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
 ἐναρμόσασθαι δεῖν ὁ μακάριος Παῦλος ἐπιτάττει λέγων
 “Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ.” αὕτη δὲ ἐστὶν ὁ
 θώραξ τῆς δικαιοσύνης, ἡ περικεφαλαία τοῦ σωτηρίου, ὁ
 θυρεὸς τῆς πίστεως, τὸ ὑποδεδέσθαι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ
 10 τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἡ μάχαιρα τοῦ Πνεύματος.
 οὐκοῦν ὄπλα μὲν τὰ τοιαύδε Χριστοῦ, οὐκ αὐτὸν περιβάλ- d
 λοντα, παρ’ αὐτοῦ δὲ μᾶλλον τοῖς ἀξίοις δωρούμενα. λαμπρὰ
 δὲ τὰ ὄπλα, καὶ οἶον ἀστραπῆς ἔμπλεα· φανοτάτη γὰρ ἡ
 ἀρετὴ· αἱ τοίνυν βολίδες εἰς φέγγος ἔσονται τῆς ἀστραπῆς
 15 τῶν ὄπλων σου. ὅτι γὰρ ἀπαστράπτει τὰ ὄπλα, φωτιοῦσιν
 αὐτοὶ διδάσκοντες τοὺς ἡγνοηκότας. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς
 φιλαμαρτήμοσιν ἀκαλλῆς οἶά τις ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, καὶ οὐπω
 λαμπρά· παρὰ δέ γε τοῖς εἰδόσιν αὐτήν, οὐδὲν ἀστραπῆς
 ἔλαττον, λαμπρὸν καὶ διαφανῆ, καὶ τοῖς ἀπανταχῇ γνωρι- e
 20 μώτατον ἀποτελοῦσα τὸν ἄνθρωπον. πρῶτοι δὲ οὖν οἱ
 θεσπέσιοι μαθηταὶ τὴν τῶν σῶν ὄπλων ἔχοντες ἀστραπὴν,
 ἔσονται καὶ ἐτέροις εἰς φέγγος αὐτῆς. ὄνπερ γὰρ τρόπον
 οἱ τῆς ἰατρικῆς ἐμπειρίας ἐπιστήμονες, τοὺς ταῖς τῶν ὀμμά-
 των ἀρρώστιας ἐμπεπτωκότας, καὶ τὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος
 25 φεύγοντας φῶς, ἀπαλλάττοντες τοῦ πάθους τῆς τοῦ φωτὸς
 προσβολῆς ἀνέχεσθαι λοιπὸν ἀναπείθουσι, καὶ φέγγος ὥσπερ
 τι γεγονότες αὐτοῖς ἀλοῖεν ἄν, καὶ μάλα εἰκότως· οὕτω καὶ

Eph. vi.
11.
1b. 14.
17.
1b. 16,
15.

1. ἀγάπη Aub. 3. ἀγάπης B.b. ἀγάπη D. Edd. 4. ἀστραπῆς om. B.
 10. εἰρήνης] + καὶ b. 11. οὐκοῦν om. D. 13. δέ] + μᾶλλον D. Ab
 ἀστραπῆς ad ἀστραπῆς transilit D. ἔμπλεα b. Edd. ἔμπλεω B. Statim φανότατον
 Edd. invitis B.b. 14. φέγγος a. φῶς B. Edd. 15. σου om. a.
 ἀπαστράπτει a. ἀστράπτουσι B. ἀστράπτει D. ἀστράψουσι Edd. 17. ἀκαλλῆ
 (sic) Aub. Statim οἶά assumptum ex B.D.a. οὕτω D. 18. γε om. D.
 19. ἐλάττων a. περιφανῆ D. ἀπανταχῇ B.D. πανταχῇ a. πανταχοῦ Edd.
 22. αὐτοῖς D. 23. ἐμπειρίας om. B. ἐπιστήμ. ἐμπ. inv. ord. D. τῶν
 assumptum ex B.D.

570 A. ^a οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, θαυμάζοντές τε καὶ ἐπαινοῦντες τὰς ἀρετὰς, αἱ καὶ εἰς ὄπλα τετάχεται τοῦ Χριστοῦ, φέγγος ὥσπερ τι τῆς ἐνούσης αὐταῖς ἀστραπῆς, ἤγουν ἐκλάμφεως, τοῖς ἄλλοις εὐρίσκονται.

12 Ἐν ἀπειλῇ ὀλιγώσεις γῆν, καὶ ἐν θυμῷ κατάξεις ἔθνη. 5

Ἐπεσταλμένως ἡμῖν ὁ Προφήτης τῆς Ἰουδαίων χώρας τὴν δῆωσιν, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων ἔθνων τὴν ἀπό-
 λειαν, διὰ τούτων ὑποδηλοῖ. ἐπειδὴ γὰρ τὴν εἰς Χριστὸν
 πίστιν οὐ προσιέμενοι, κατέξανέστησάν τε αὐτοῦ, καὶ
 ἀπεκτόνασι τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς, ταύτητοι καὶ δέδονται 10
 πρὸς ἐρήμωσιν, καὶ τοῦτο αὐτοῖς προαναπεφώνηκεν Ἡσαΐας,
 λέγων “Οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ· πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ συμ-
 βήσεται αὐτῷ.”

Acta SS.
App. iii.
15.
Es. iii.
11.

13 Ἐξήλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τοὺς χριστοὺς σου·
 ἔβαλες εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον, ἐξήγειρας δεσμοὺς ἕως 15
 τραχήλου εἰς τέλος.

Τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς ὄλην ὥσπερ ἡμῖν τὴν
 οἰκονομίαν ἐξηγεῖται πάλιν. σέσωκε μὲν γὰρ τοὺς διὰ πίστεως
 δεδικαιωμένους, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι κατακεχρισμένους, καὶ
 τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως κοινωνοὺς ἀναδεδειγμένους· συγκε- 20
 χώρηκε δὲ ταῖς αὐτῶν ἀμαρτίαις ἐντήκεσθαι τοὺς ἀπειθεῖν

2 S. Pct.
i. 4.

1. ἐπαινοῦντες] ἐπινοοῦντες Edd. 2. τετάχονται D. 3. τι ὥσπερ
 inv. ord. D. ἤγουν om. B. ἐκλάμφεως D. ἐκλάμφαντες Edd. 5. ἀπειλῇ] +
 σου D. (Alex. XII mg.) 6. Ἐπεσταλμένως B.D.b. a (manu 2da).
 Ἐπεσταλμένως a (manu prima). Ἐπεσταλμένης Edd. Ἰουδαίων B.D.a.b. Ἰου-
 δαίας Edd. 7. δῆλωσιν pro δῆωσιν a.b. 8. ἐπεὶ D. 9. οὐ pr.
 πίστιν inv. ord. D. γε pro τε D. 10. ταύτητοι om. D. καὶ assumptum ex a.
 Statim δέδοτο b. 12. κατὰ δεest in Edd. 14. Α σου ad σου transilit D.
 15. δεσμοὺς] + σου (XII.) cf. infra. 16. Haec εἰς τέλος accesserunt ex B.
 (a. 22. al.) desunt in D. 19. καὶ τῆς—ἀναδεδειγμ. om. D. 21. ἐαντῶν B.
 ἐντήκεσθαι B.D. ἐκτήκεσθαι Edd.

ἡρημένους, οἷς καὶ ἔφασκεν ἐναργῶς “ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 “ ὑμῖν, ὅτι εἰ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
 “ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε.” ἐξήλθες τοίνυν, φησὶν, οἶονεῖ τις βα-
 σιλεὺς ἐπὶ τὰ τῶν δυσμενῶν ἐρχόμενος στίφη, καὶ τὸν
 5 πολέμου νόμον ἐξωπλισμένος. καὶ ὁ τῆς ἐξόδου σκοπὸς
 ἀναστῶσαι τοὺς χριστοὺς τοὺς σοὺς· δῆλον δὲ ὅτι τοὺς τῷ
 Ἄγιῳ κεχρισμένους Πνεύματι, περὶ ὧν καὶ πάλαι διὰ προ-
 φητῶν ἐνετείλατο λέγων “ Μὴ ἄπτεσθε τῶν χριστῶν μου,
 “ καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε.” τῶν γεμῖν
 10 ἀνόμων καταρτίσαι θάνατον, ὃν αὐτοὶ ταῖς σφῶν αὐτῶν
 ἐπαντλήσαντες κεφαλαῖς ἀλοῖεν ἂν, τὴν δικαιοῦσαν πίστιν
 οὐ προσιέμενοι. τοιγάρτοι καὶ ἀρρήκτοις ἐνδέδονται δεσμοῖς,
 καὶ ταῖς τῶν ἰδίων πλημμελημάτων σειραῖς κατασφίγγονται·
 καὶ οὐ μερικῶς, ἀλλ’ οἷον δι’ ὅλου σώματος, καὶ μέχρι τρα-
 15 χήλου.

Εἰ δὲ δὴ λέγοντο Χριστοῦ τὰ δεσμὰ, θορυβεῖσθω μηδεὶς.
 αἰὲ γάρ πως τὰ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ συμβαίνοντά τισιν
 αὐτοῦ λέγονται· ὁποῖόν ἐστι τό “ Οὐκ ἔστι κακία ἐν πόλει,
 “ ἦν Κύριος οὐκ ἐποίησεν.” οὐ γὰρ αὐτὸς ποιεῖ τὴν κακίαν,
 20 συμβῆναι δὲ μᾶλλον ταῖς τῶν πόλεων πλημμελοῦσαις ἐπι-
 τρέπει πολλάκις. εἰ δὲ δὴ νοοῖντο τυχὸν τῶν ἐπαινουμένων,
 οἱ ἐνθάδε λεγόμενοι δεσμοὶ, πάλιν ἐκεῖνό φαμεν, ὅτι βέβληται
 μὲν εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατος, συντείνει δὲ ὡς περ δεσμοῖς
 ἀγάπης ὁ τῶν ὅλων Θεὸς τοὺς προσιόντας αὐτῷ, καὶ τῇ
 25 πίστει δεικναιωμένους καὶ ἡγιασμένους ἐν Πνεύματι, κατ’
 ἐκεῖνό που πάντως τὸ διὰ τῆς τοῦ προφήτου φωνῆς εἰρημένον
 περὶ τῶν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ “ Καὶ ἐγὼ συνεπόδισα τὸν

S. Joan.
viii. 24.Ps. civ.
15.Prov. v.
22.Amos
iii. 6.

571 A.

Hos. xi.
3. 4.

1. ἀμὴν alterum assumptum ex B. deest in D.

2. ὅτι prius assumptum ex D.

3. ἐξήλθε Edd. inv. B.D.a.

2. ὅτι prius assumptum

4. καὶ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου

νόμον D.

5. πολεμουόμενον pro π. νόμον a.

6. δὲ om. D.a. τοὺς τῷ

ἀγ. πν. δηλονότι κεχρ. πνεύματι (sic) D.

8. ἐνετείλατο om. D.

9. τῶν D.a

(prius script.). Edd. τὸν a per ras.

10. καταρτίσασθαι D. κατήρησας a.

11. ἐπαντλήσαντες a. ἐπαρτήσ. D. Edd. ἂν] + ὡς D.

12. ἐνδέδονται B.D.a.

ἐνδέδονται Edd.

14. ὅλου] + τοῦ D.

16. δὴ om. D. λέγοιτο B.

τὰ δ. Χρ. inv. ord. D.

17. Assumpta πως ex D., τὰ ex B.D.

συγχώρησιν

Theou hoc ordine B.D.

Statim γινόμενα pro συμβ. D.

18. Οὐκ B.D. εἰ

Edd. (A.V. &c.)

25. πνεύματι] χάριτι D.

26. εἰρημένον assumptum

ex B. deest in D.

“ Ἐφραΐμ, ἀνάλαβον αὐτὸν ἐπὶ τὸν βραχίονά μου, ἐξέτεινα
 b “ αὐτοὺς ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσεώς μου.” ὁ δέ γε δεσμὸς εἰς
 τραχύλας ἐνθάδε νοεῖται καὶ τὸ εὐήμιον τῶν ὑποτεθεικότων
 αὐτῷ τὸν τῆς διανοίας αὐχένα, καὶ τὸν χρηστὸν ἀληθῶς τοῦ
 Σωτήρος ἡμῶν ὑποδεδυκότων ζυγόν. 5

14 Διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν, σεισθήσονται ἐν αὐτῇ.

Τὸ τῆς ἐκστάσεως ὄνομα κατὰ διαφόρους νοεῖται τρόπους
 παρά γε τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ. σημαίνει μὲν γὰρ ἔσθ' ὅτε
 τὴν κατάπληξιν, ὡς ἂν εἰ λέγοιτο τυχὸν περὶ τῶν ἡμαρτη-
 c μένων τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ “ Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ ” καὶ 10
 Ib. v. 30. πάλιν “ Ἐκστασις καὶ φρικτὰ ἐγενήθη ἐπὶ τῆς γῆς ” ποτὲ
 δὲ δὴ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ γήϊνου φρονήματος εἰς θείαν τινὰ καὶ
 πνευματικὴν ἡθῶν τε καὶ βίου κατάστασιν μετάστασιν. καὶ
 2 Cor. v. 13. γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἐπιστέλλει τισὶ, καὶ φησιν “ εἴτε
 “ γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ, εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ” ὥσπερ 15
 δὲ τὴν ἀπὸ γε τῶν αἰσχιόνων ἐπὶ τὰ ἀμείνω μετάκλισιν
 ἐκστασιν εἶναι φαμεν Θεῷ φιλουμένην· οὕτω καὶ τὴν ἐκ τῶν
 χρησίμων ἐπὶ τὰ αἰσχίω μεταβολὴν ἐκστασιν εἶναι δισχυρι-
 ζόμεθα φαύλην τε καὶ διαβεβλημένην.

d Ἐν ἐκστάσει τοίνυν τῇ τοιαύδε γενομένης τὰς τῶν δυναστῶν 20
 κεφαλὰς διέκοψας φησι. δηλοῖ δὲ δὴ τὰς τῶν ἡγουμένων
 τοῦ Ἰσραὴλ, γραμματέων που πάντως καὶ Φαρισαίων, καὶ
 τῶν κατὰ νόμον ἱερουργῶν. ἐξέστησαν γὰρ ἀληθῶς καὶ ὀρθοῦ
 φρονήματος καὶ φρενὸς ἀγαθῆς καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης,
 οὐ προσηκόμενοι τὸν Υἱὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἀπεκτονότες, καί- 25

1. ἔλαβον D. Edd. Statim αὐτὸν post μου tr. Edd. 3. καὶ om. D. habet B.
 5. ὑποδεδυκότα Edd. 6. κεφαλὰς] + τῶν F. Edd. (Co.) invito D.
 8. γε om. D. μὲν assumptum ex B. D. 10. ὁ om. B. καὶ πάλιν—
 γῆς om. D. 12. τοῖς pro τὴν D. τοῦ om. D. a. 13. μετάστασιν
 accessit ex B. deest in D. a. 14. γοῦν om. D. 16. μετάκλισιν a. Aub.
 17. τελουμένην pro Θεῷ φιλουμένην a. 20. τῇ τοιαύδε] τοιαύτη D.
 21. φησὶ et δὴ assumpta ex D. a. 22. τῷ pro τοῦ D. 24. καὶ τῆς
 εἰς Θ. ἀγάπης om. D. habet a.

περ εἰδότες τε καὶ λέγοντες, ὅτι “οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος.” S. Matth. xxi. 38.
 τίς δὲ δὴ ἄρα τῆς διακοπῆς ὁ τρόπος νοοῖτ' ἂν, εἰκότως
 σαφηνιεῖ λέγων ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ πρὸς τὸν τῶν ὕλων ο
 Σωτῆρα Θεόν “ Διαμέριον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν” ἦν μὲν Ps. xvi. 14.
 5 γὰρ καὶ “μερίς” Θεοῦ, καὶ “σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ Deut. xxxii. 9.
 “Ἰσραὴλ.” ἐπειδὴ δὲ πεπαρῶνήκασιν ἀνοσίως εἰς τὸν Υἱόν,
 ἀπόπεμπτος γέγονεν ὁ ἠγαπημένος, καὶ μεμέρισται, καὶ τῶν
 πεπιστευκότων ἀπόλισθε τῆς ἐλπίδος, ἀπόκληρος καὶ ἀπερ-
 ριμμένος, καὶ ἐκ προσώπου τέθειται, καὶ ἐν μοίρα δευτέρα,
 10 καὶ κατόπιν ἐθνῶν, οἱ δὴ καὶ ἐφ' ἑαυτοῖς ἐκεῖνό φασιν “Εὐ- Ps. cxiii. 23.
 “λογημένοι ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ Ib. cxvii. 27.
 “τὴν γῆν” “Θεὸς Κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν.” διεκόπη a 572 A.
 τοίνυν ὁ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς εὐλογίας ἐκπεπτωκώς, μερίς γέ-
 γονε Θεοῦ μὲν οὐκέτι, διαβολικῇ δὲ μᾶλλον καὶ ἀτιμοτάτῃ
 15 καὶ βέβηλος. εἶτα περὶ τῆς ἐκστάσεώς φησι ὅτι σεισθήσονται
 ἐν αὐτῇ, τουτέστι πεσοῦνται. τὸ γὰρ ἐν δονήσει καὶ κλόνῳ,
 τοῦ πίπτειν ἐγγύς. ἐποιμῶζει δὲ ὡσπερ αὐτοῖς πολυτρόπως
 διολωλόσι καὶ ὁ προφήτης λέγων “Οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν,
 “οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσω αὐτόν.” Amos v. 1, 2.

20 Διανοίξουσι χαλινοὺς αὐτῶν, ὡς ὁ ἐσθίων πτωχὸς λάθρα. b

Πλείστη μὲν ὄση τῆς τε συνθήκης αὐτῆς καὶ τῆς λέξεως
 ἢ δυσχέρεια· πλὴν ἐροῦμεν ὡς ἔνι, διαστέλλοντες εἰ μάλαι
 τῶν ἐννοιῶν τὴν δύναμιν. ἀφηγησάμενος τοίνυν τὴν κατά-
 στασιν, ἐν ἣ πάντως ἔδει τὰς τῶν δυναστῶν γενέσθαι
 25 κεφαλὰς, τουτέστι, τοὺς καθηγεῖσθαι λαχόντας τῆς τῶν Ἰου-
 δαίων Συναγωγῆς, μέτεισιν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς ἀγίους ἀποστό-
 λους, οἱ πολὺ μὲν εἶχον ἐν ἀρχαῖς τῶν διωκόντων τὸ δέος.

1. τε et ὅτι om. D.

ἐπεὶ δὲ D. πεπαρῶνηκεν B.

κληρος—καὶ βέβηλος om. B.

21. τε om. B.

κεφαλὰς b.

3. σαφηνίζει Edd.

8. ἀπόλισθε] ἀπέτυχε D.

11. ἡμεῖς D.

23. ἔκστασιν D. invito b.

25. τοῦ pro τοὺς D.

6. Ἰσραὴλ om. B.

8-15. ἀπό-

20. πτωχὸν D. (153.)

24. γενήσεσθαι τὰς τῶν δ.

27. ἀρχῇ Edd. ἐν ἀρχαῖς ἔσχον D.

Acta SS.
App. v.
40.Ib. iv.
27.

Ib. 29.

Es. xl. 9,
10.

573 A. a

ἔμαστιζόντο γὰρ ἐν συνεδρίοις, καὶ παρηγγέλλοντο μηδεὶ
 c λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ· συνιόντες δὲ λεληθότως
 τὰς πρὸς Θεὸν ἰκετείας ἐποιοῦντο λέγοντες “ Ἐπ’ ἀληθείας
 “ γὰρ συνήχθησαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παιδά
 “ σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος 5
 “ σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἐπίδε
 “ ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν” δῆλον δὲ ὅτι τὰς τῶν Ἰουδαίων
 “ καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας λαλεῖν τὸν λόγον
 “ σου.” οὐκοῦν οἱ μονουουχὶ καθαπερὲὶ χαλιῶ τινι τῷ δέει
 κατεσφιγμένοι καὶ σιωπᾶν ἀναγκαζόμενοι, οἱ μαστιζόμενοι 10
 d καὶ τεθλιμμένοι, λάβρα τε καὶ μόλις προσλαλοῦντές τισι, καὶ
 οἷον ἐσθίοντι πτωχῶ προσεικότες, διανοίξουσιν χαλινοὺς αὐτῶν.
 ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι, κατευρυνθήσονται πάντως εἰς τὴν αὐτοῖς
 ὅτι μάλιστα φιλαιτάτην τε καὶ πρέπουσαν παρρησίαν,
 φροντιοῦσι μὲν γὰρ οὐδαμῶς τῆς Ἰουδαίων Συναγωγῆς· 15
 διαπτύσαντες δὲ τὰς ἀπειλὰς, καὶ μονουουχὶ διαρρήξαντες
 τὸν ἐπιρρίφεντα αὐτοῖς χαλιῶν, οἷον ἵπποι τινὲς ἀγανοὶ καὶ
 ἀγέρωχοι, καταχρεμετιοῦσι λοιπὸν, ἐπιπλήττουτος οὐδενός,
 e καὶ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς κατεμπλήσουσι τὴν ὑπ’ οὐρανόν.
 τοιοῦτόν τι φησὶ καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας τοῖς τὸ εὐαγ- 20
 γελικὸν ἱερουργοῦσι κήρυγμα “ Ἐπ’ ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι
 “ ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὑψωσον τῇ ἰσχυί τὴν φωνήν σου
 “ ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ· ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε·
 “ ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰδοὺ Κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ
 “ βραχίων αὐτοῦ μετὰ κυρείας.” οὐκοῦν οἱ πάλαι, φησὶν, ὄντες 25
 ὡς ἐσθίων πτωχὸς λάβρα, τουτέστιν, οἱ παρρησίαν οὐκ ἔχοντες,
 573 A. a οἱ λεληθότως καὶ μόλις τῇ τῶν πιστευόντων τρεφόμενοι

3. ἰκεσίας b. ἀληθεία Edd.

4. Ἰησοῦν τὸν παιδα σου pro π. σου Ἰ. D.

7. δὲ om. D.

9. καθαπερὲὶ assumptum ex B. ὡς pro καθ. D. neutrum

habet a. τινι assumptum ex B. deest in D.a.b.

10. κατεσφιγμένοι D.a.b.

κατισχημένοι B. κατεσφραγισμένοι Edd. οἱ μαστιζόμενοι B.D.a. τε Edd. 11. θλι-

βόμενοι D.

12. ἐσθίοντι D. Edd. ἔσθοντι B.a.b.

14. φιλατάτην D. τε

assumptum ex D.a.b.

15. Συναγωγῆς B. Edd. ἐπιβουλήs D.

17. ἐπιρριφέντα D. ἀγανοὶ B. ἀγαθοὶ D. γαῖροι, ἀγαθοὶ Edd.

19. ἐμπλήσουσι D.

20. ὁ assumptum ex B.D.

22. τῇ] ἐν D. (XII.) τῆς φωνῆs Edd.

24. ἡμῶν habent B.D. cf. infra 832 c.

25. αὐτοῦ assumptum ex D. (Alex.)

26. ἐσθίων D. Edd. (F. supra.) ἐσθων B.

πίστει, πρὸς εὐθυμίαν διανοίξουσι χαλινοὺς αὐτῶν, κατὰ τὸν ἤδη προειρημένον τρόπον. ὅτι δὲ τροφή τις ὡσπερὶ τῶν σωζομένων ἢ πίστις καὶ Θεῷ καὶ ἀγίοις, ἐμπεδοῖ λέγων αὐτὸς ὁ Χριστὸς περὶ τῆς τῶν Σαμαρειτῶν ἐπιστροφῆς

5 “ Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.” καὶ πάλιν
 “ Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
 “ με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.”

S. Joan.
iv. 32.
Ib. 34.

b

Καὶ ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου ταράσσοντας 15
 ὕδατα πολλά.

10 Τετήρηκε πάλιν ὁ λόγος τῆς τροπῆς τὸ σχῆμα. χαλινοὺς γὰρ ὀνομάσας, ἵππους ἀπεκάλεσε τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους, οἷς καὶ αὐτὸς ἐποχεῖται Χριστὸς, ἐνιζήσας ὡσπερ εἰς νοῦν καὶ καρδίαν. ὅτι τοίνυν ἔμελλον παιδαγωγῆσαι πρὸς πίστιν οὐχ ὅτι μόνους τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν τῶν

15 ἐτέρων ἔθνῶν πλείστην τε ὄσσην καὶ ἀμέτρητον πληθύν, πειράται διδάσκειν. θαλάσση μὲν γὰρ παρεικάζει τὸν κόσμον, κατὰ γε τὸ ἐν Ψαλμοῖς ὑμνούμενον “ Αὕτη ἡ θάλασσα ἢ

“ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος· ἐκεῖ ἐρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς” c
 ὕδασι δὲ πολλοῖς τὰς τῶν ἔθνῶν ἀγέλας, τὰς ἀνὰ πᾶσαν τὴν

20 γῆν· ἵπποις γεμῆν, ὡς ἔφην, τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους, οἱ πᾶσαν περινοστοῦντες τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, μονονουχὶ ῥέγχοντας καὶ ἐνηρεμοῦντας τῇ πλάνῃ τοὺς εἰδωλολάτρας χρησίμως ἐτάραττον· τεθορυβήκασιν γὰρ, καλοῦντες εἰς δέος ὡς εἰς κόλασιν βαδιουμένους, καὶ τὴν διὰ πυρὸς δίκην ὑποστησο-

Ps. ciii.
25.

1. τοὺς χαλινοὺς D.

ὡσπερ ἐστὶ Edd.

cf. e infra.

ex B.D.

13. Haec πρὸς πίστιν accesserunt ex B.D.

15. ἐτέρων om. D. habet B.

καὶ τὰ ἐξῆς D. Edd.

οὐρανὸν tr. D.

23. γὰρ B.D.a.b. δὲ Edd.

24. ὑποστ. δίκην inv. ord. D.

25. ὑδατα πολλά D.F. Edd. (a. 22. al.) ὕδωρ πολὺ (A.V. 8)

26. τὸ τῆς τροπῆς inv. ord. D.

27. ἀπεκάλεσε D.a. ἐκάλ. Edd.

28. καὶ assumptum ex a.

29. οὐχ ὅτι B. Edd. οὐχὶ D.

30. Haec ἐκεῖ ἐρπετὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς B.

31. ἵππους a.b. Pont.

32. περινοστ. post

33. ἐνημεροῦντας (sic) a. χρησίμως accessit ex D.a.b.

34. ὑποστ. δίκην inv. ord. D.

35. γὰρ B.D.a.b. δὲ Edd.

36. ὑποστ. δίκην inv. ord. D.

Acta SS.
App.
xvii. 22.
Ib. 30,
31.

μένους, εἰ μὴ ἔλοιτο μετανοεῖν, καὶ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς
 δ ἐπιγινῶναι Θεόν. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος τοῖς Ἀθη-
 ναίοις προσλαλῶν, εἶτα τῶν ἄλλων ἀπάντων δεισιδαιμο-
 νεστέρους εἰπὼν, τεθορύβηκεν οὐ μετρίως, ἐκείνο προστιθείς
 “Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τὰ 5
 “νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετα-
 “νοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ ἔμελλει κρίνειν τὴν οἰκου-
 “μένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισε, πίστιν παρασχὼν
 “πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.” οὐκοῦν τὸ ταραττό-
 ε μενον ὕδωρ, ἡ πληθὺς ἐστὶν ἡ κατὰ τὸν κόσμον· ὕδασι γὰρ 10
 ἔσθ’ ὅτε παρειακάζεται, καὶ μάλα εἰκότως· εἶπερ ἐστὶ θα-
 λάσση προσεικίως ὁ ἀνθρώπων βίος· ὅτι πολλὴ τῶν ἐν
 αὐτῷ πραγμάτων ἡ τύρβη, καὶ ἡ πρὸς τὸ ἄνω τε καὶ
 κάτω καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν ἀνάχυσίς τε καὶ κίνησις·
 πολὺ δὲ τὸ ὕδωρ τὸ ταραττόμενον, ὡς πρὸς γε τὸν Ἰσραὴλ· 15
 οἱ μὲν γὰρ ἔθνος ἦσαν ἓν· τὰ δὲ ἐστὶ παντὸς ἀριθμοῦ
 κρείττονα.

16

574 A. a Ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς
 χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστέ μου, καὶ ὑποκά-
 τωθέν μου ἐταράχθη ἡ ἔξις μου. ἀναπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ 20
 θλίψεώς μου, τοῦ ἀναβῆναί με εἰς λαὸν παροικίας μου.

Ἔθος τοῖς ἀγίοις προφήταις τὴν εἰς καρδίαν καὶ νοῦν
 ἐπιτήρησιμ, ἣν αὐ ποιοῦντο τυχόν, προενηχοῦντος αὐτοῖς τοῦ
 ἀγίου Πνεύματος τῶν ἐσομένων τὴν γνῶσιν, φυλακὴν ἀπο-
 καλεῖν ἤγουν ἀκοήν. τοιγάρτοι φησὶν ὁ αὐτὸς Ἀμβρακίουμ 25

1. ἀληθῆ Edd. inv. omnibus.

4. εἰπὼν δεισιδαιμ. inv. ord. D.

τῶν Edd.

14. καὶ prius om. D.

τὸ assumptum ex B.D.b.

ἐμοὶ D. quae pro ὑποκ. μου praebet a. (106.)

ὑπόστασις F.

pro eis F. Edd. (Co.)

25. ὁ αὐτὸς] αὐτὸς μὲν ὁ Edd.

2. Ἀθηναίοις] ἐν Ἀθήνησι D.

6. πάντας] πᾶσι D.

12. ὁ] +

πρὸς D. eis Edd. Neutrum habet B.

18. ὑποκάτω D. (Co.)

19. μου] + ἐν

ἐταράχθη D. ἔξις] ἰσχυς D. (42.

al.) με accessit ex B.D. (26. al.)

23. ἐνηχοῦντος D.

λαὸν] + τῆς Edd. (Co.)

23. ἐνηχοῦντος D.

ἀβρακίουμ D.

“ Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ ^b πέτραν, καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ, καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἔλεγχόν μου.” ἕτερος δὲ αὖ ^{Supra ii. 1.}
 “ Ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ Κυρίου, καὶ περιοχὴν εἰς τὰ ἔθνη ^{Obad. 1.}
 5 “ ἔξαπέστειλε,” καὶ μέντοι πρὸς τῷδε καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “ Ἀκούσομαι, φησὶ, τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ Κύριος ὁ ^{Ps. lxxxiv. 9.}
 “ Θεός.” τοιοῦτόν τι καὶ νῦν ὁ Προφήτης ὑπεμφαίνει λέγων τό Ἐφυλαξάμην καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδιά μου. τετήρηκα, φησὶ, τῶν εἰρημένων τὴν δύναμιν· εἶτα κατεπτύχην δεινῶς ἀπὸ ¹⁰ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου. ἐποιεῖτο μὲν γὰρ μετ’ ὠδῆς τὴν πρὸς Θεὸν ἰκετείαν, καὶ μέλος ἦν αὐτῷ τῆς προφητείας ὁ τρόπος· ἀλλ’ ἦν ὁ σκοπὸς αὐτῷ καὶ ὁ νοῦς οὐκ εἰς τὴν ^c εὐρυθμον ἀναφώνησιν, κατεπικραίνεται δὲ μᾶλλον εἰς λύπας, καὶ περιδεῆς ἦν ἄγαν, τὰ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς συμβησόμενα ¹⁵ τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ διαθροῦντος ἐν αὐτῷ τοῦ Πνεύματος. τὸ δὲ δὴ μάλιστα θορυβοῦν αὐτὸν καὶ ὀρρώδειν ἀναπεῖθον, κατὰ γε τὸ εἶκος, ἐκεῖνό που τάχα καὶ μόνον ἦν, μὴ ἄρα ^d πως ἐναποληφθεῖη τοῖς κακοῖς, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ συντριβὴν ἐπαθρήσειε, καὶ ἴδιοι βαλλόμενοι μὲν εἰς κεφαλὰς ἀνόμων ^{Supra 13.}
²⁰ θάνατον, διακοπτομένας δὲ αὐτὰς ἐν ἐκστάσει, καὶ σειομένας ἐν αὐτῇ, κατὰ γε τὸν ἤδη προαποδοθέντα νοῦν. εἶτα μαν- ^{Ib. 14.}
 θάνων ὡς ἔσται μὲν εἰς καιροὺς ἢ ὄρασις, εἰς ἀνάβλησιν δὲ μακρὰν τὰ προηγγελμένα, μονονουχὶ καὶ ἀνενεγκῶν ἐξ ἀκρά- ^{Supra ii. 3.}
 του λοιπὸν δυσθυμίας Ἀναπαύσομαί φησιν ἐν ἡμέρᾳ θλιψέως ²⁵ μου, τοῦ ἀναβῆναί με εἰς λαὸν παροικίας μου. οὐ γὰρ ἐν- ^e
 σχηθήσομαι, φησὶ, τοῖς τοιοῖσδε κακοῖς, οὐδ’ ἂν εὐρεθείην ἐν τῷδε τῷ βίῳ, ἐνεστηκότος καιροῦ, καθ’ ὃν ἔσται πάντως

1-3. τὰ ἐξῆς pro ἐπιβήσομαι—ἐλεγχόν μου Edd. 3. αὐ assumptiont ex B. D. 5. ἔξαπέστειλα D. (185.) 6. φησὶ om. D.
 7. ὑπεμφαίνει B. ὑποφαίνει Edd. Neutrum habet D. 10. μὲν om. B. habent D. a. 15. διαθροῦντος B. a. διαθροῦντος D. Edd. ἐν om. D. τοῦ ἀγίου πν. D.
 18. ἐναποληφθεῖη B. a. ἐναπολειφθῆ D. ἐναπολειφθείη Edd. 19. ἐπαθρήσει D. ἴδη D. 20. διασκοπτομένας (sic) D. 21. ἤδη assumptiont ex B. D. a. μαθῶν D. 25. μου prius assumptiont ex D. a. b. deest in B. ^e
 με assumptiont ex B. D. a. b. ἐνσχηθήσομαι B. a. ἐνεχθήσομαι D. ἐναχθήσομαι Edd. 27. ἐνεστηκότος] + τοῦ B.

τὰ τοιάδε τῶν κακῶν τοῖς ἐξ Ἰσραήλ. βαδιοῦμαι γὰρ ἐν-
 e τεύθεν, καὶ ἀνοιχθήσομαι πρὸς λαὸν τὸν οὕτω πάροικον ἐν τῷ-
 δε τῷ βίῳ γεγεννημένον, καθάπερ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἐγώ.
 πάροικοι γὰρ καὶ παρεπίδημοι πάντες οἱ ἄγιοι κατὰ τόνδε
 Heb. xiii. τοὺν κόσμον. τοιγάρτοι φασίν “Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν 5
 14. “πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.” ψάλλει δέ που
 Ps. καὶ ὁ Δαυεὶδ πρὸς τὸν τῶν ὄλων Θεόν “Ἄνες μοι, ὅτι
 xxxviii. “πάροικος ἐγώ εἰμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες
 14, 13. “οἱ πατέρες μου.” ἀξιάγαστος τοιγαροῦν τῶν ἀγίων ὁ
 575 A. a σκοπὸς, οὐδ’ ὅσον εἰπεῖν ἀνεχομένων ἰδεῖν τὰ ἐφ’ οἷς ἂν 10
 συμβαίῃ παροτρύνεσθαι Θεόν· ἡδίονα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ζῆν
 ποιεῖσθαι μεμελητηκότων τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου μετά-
 στασιν, εἰ μὴ σώζοιτο πρὸς ἡμῶν τὰ εἰς δόξαν Θεοῦ. καὶ
 Phil. i. γοῦν ὁ θεσπέσιος ἔφη Παῦλος, ὅτι τὸ ἀναλῦσαι κρείττον,
 23. καὶ αὐτῷ συνεῖναι Χριστῷ τοῖς εἰς τοῦτο ἤκουσι γνώμης, ὡς 15
 ἡγεῖσθαι παροικίαν τὴν ἐν σώματι ζωῆν.

17 Διότι συκῆ οὐ καρποφορήσει, καὶ οὐκ ἔσται γενήματα ἐν ταῖς
 b ἀμπέλοις· ψεύσεται ἔργον ἐλαίας, καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσει
 βρώσιν· ἐξέλιπον ἀπὸ βρώσεως πρόβατα, καὶ οὐχ ὑπάρξουσι
 βόες ἐπὶ φάτναις ἐξ ἰάσεως αὐτῶν. 20

“Ὡσπερ τινὸς ἐρομένου καὶ ἀναμανθάνειν ἐθέλοντος, ἀνθ’
 ὅτου ποιοῖτο περὶ πολλοῦ τὸ ἀποβιῶναι, μᾶλλον δὲ εἰς
 λαὸν ἀναβῆναι παροικίας αὐτοῦ, κατασκιάζει μὲν ἀσαφείᾳ
 πολλῇ τῆς τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῆς τὴν κατάργησιν, μονον-

2. ἀναχθήσομαι a. ἄλλον pro λαὸν Edd. repugnantibus B.D.a.b. 3. ἀμέλει
 assumptum ex D.a.b. 5. φησὶν D. 6. μέλλουσαν D. μένουσαν B.
 μένουσαν Edd. ψάλλει—οἱ πατέρες μου om. B. 7. τὸν assumptum ex D.
 11. συμβαίῃ B. συμβαίῃ D. συμβαίῃ (sic) Edd. ante Migne. καὶ] οὖν iid.
 ζωοποιεῖσθαι pro ζῆν π. D. 12. τούτου om. D. 13. εἰς D.
 πρὸς Edd. 13-16. καὶ γοῦν—σώματι ζωῆν om. B. 14. γοῦν om. D.
 16. ἐν] + τῷ Edd. invito D. 17. γενήματα B.D.F. (Alex. s) γεννήματα Edd.
 (Vat.) τοῖς D. (s) 20. ἐπὶ φάτνῃ βόες B. cf. infra. 22. καὶ pro δὲ D.
 23. ἀσαφείᾳ B.D.a. ἀσφαλείᾳ Edd. 24. τῶν assumptum ex D. deest in a.
 κατάργησιν a. κατάρρησιν D. Edd.

ουχὶ δὲ καὶ κατολοφύρεσθαι δοκεῖ τὴν συμβησομένην ἀκαρ-
 πίαν αὐτῇ. καὶ τρόποις ἡμῖν αὐτὴν κατασημαίνει πολλοῖς,
 ὡς συκῆν ἔσσεσθαι λέγων, ἧς ἂν οὐδεὶς γένοιτο καρπός. οὕτω
 γὰρ αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὠνόμασεν ὁ Σωτὴρ, ὡς ἐν παραδείγματος
 5 τρόπῳ λέγων “Συκῆν εἶχέ τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι
 “αὐτοῦ.” ἦν καὶ ἄκαρπον οὖσαν, δεῖν ἔφη λοιπὸν ἀπο-
 τέμνεσθαι, ἵνα μὴ τὴν γῆν καταργῇ. ἐπάρατον δέ που καὶ
 τὴν πρὸ τῶν Ἱεροσολύμων ἐποιεῖτο συκῆν· οὐ γὰρ εὐρῶν
 ἐν αὐτῇ καρπὸν “Μηκέτι, φησὶν, ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται
 10 “εἰς τὸν αἰῶνα.”

S. Luc.
 xiii. 6
 894.

S. Matth.
 xxi. 19.

Παρεικάζει δὲ αὐτὴν καὶ ἀμπέλῳ βοτρύων ἐρήμῳ. καὶ δ
 γὰρ ἐστὶ πάλιν, καθά φησιν ὁ προφήτης Ἡσαΐας “Ὁ
 “ἀμπελὼν Κυρίου Σαβαὼθ ἄνθρωπος τοῦ Ἰουδα, νεόφυτον,
 “ἠγαπημένον.” ἀλλ’ “ἐχαράκωσε μὲν αὐτὸν, καὶ φραγμὸν
 15 “περιέθηκε, καὶ ἀνεδείματο πυργίον ἐν αὐτῷ, καὶ ὠρυξε τὸ
 “προλήνιον, καὶ ἐπέμεινε τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, ἐποίησε
 “δὲ ἀκάνθας.” ταῦτητοι δὴ ἐλυμῖνατο μὲν αὐτὴν, καθά
 φησιν ὁ Δαυεὶδ “^εΥς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος κατενε-
 “μήσατο αὐτὴν” καθεῖλε δὲ “τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τε-
 20 “τρυγήκασιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν.”

Es. v. 7.

Ib. 2.

Ps. lxxix.
 14.
 Ib. 13.

Ἐψεύσατο δὲ καὶ τῆς ἐλαίας τὸ ἔργον, τουτέστι πάλιν τῆς
 Ἰουδαίων Συναγωγῆς. οὕτω γὰρ αὐτὴν κατασημαίνει λέγων
 καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας “Ἐλαίαν ὠραίαν, εὔσκιον τῷ εἶδει
 “ἐκάλεσε Κύριος τὸ ὄνομά σου εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς·
 25 “ἀνήφθη πῦρ ἐπ’ αὐτὴν, μεγάλη ἢ θλίψις ἐπὶ σέ, ἠχρειώ-
 “θησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς, καὶ Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ κατα-

Hier.
 xi. 16,
 17.

1. καὶ om. D.
 Edd.

3. ἔσσεσθαι om. D.
 7. που om. D.

4. ὠνόμασεν D. a. ὠνόμαζεν
 8. ἐποιεῖτο (sic) Edd.

9. γένοιτο D.
 ἀμπελῶνι B. Edd.

11. παρεικάζει D. a. ἀπεικάζει Edd. ἀμπέλῳ D. a.
 12. καθά B. a. καθό D. καθὼς Edd. Ἡσαΐας ὁ προφήτης

inv. ord. D.
 prius om. D. πυργίον B. Edd. πύργον D. τὸ D. Edd. deest in B.
 om. D.

13. νεόφυτος ἠγαπημένος Edd. invitis B. D. a. 15. καὶ
 17. τοι assumptum ex B. D. a. καὶ pro δὴ D. διελυμῖνατο

pro δὴ ἐλυμ. a. μὲν om. D. καθὼς Edd. invitis B. D. a. 18. ἐκ-
 δρυμῶσα καὶ ὄνος pro ἐκ δρυμοῦ καὶ μονιὸς iid. invitis B. D. a. 19. καθεῖλε
 δέ] καὶ καθεῖλε D. τρυγῶσιν D. 20. αὐτὴν πάντες hoc ord. B.

πάντες om. D. 24. Κύριος] + σαβαὼθ D.

“φυτεύσας σε ἐλάλησεν ἐπὶ σέ κακά.” ἐπειδὴ δέ, καθά
 576 A. α φησιν ὁ Προφήτης, τὸ ἔργον αὐτῆς ἐψεύσατο· παιδαγωγού-
 μενοι γὰρ εἰς Χριστὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν, οὐ προσή-
 καντο τὴν πίστιν· ταύτητοι καὶ ἐξέκόπη, καὶ πεπτώκασι
 μὲν οἱ κλάδοι αὐτῆς, ἐνεκεντρίσθησαν δὲ λοιπὸν οἱ ἐκ τῆς 5
 ἄγριελαίου, τουτέστιν, οἱ ἐξ ἔθνῶν, “καὶ κοινωνοὶ τῆς ρίζης
 Rom. xi. “καὶ τῆς πίότητος τοῦ καλλιελαίου” γεγόνασιν.
 17.

Εἰτά φησιν ὅτι τὰ πεδία οὐ ποιήσει βρωῶσιν. παρεικάζει
 πάλιν τὸν Ἰσραὴλ ληϊοῖς, οἶμαι, κατεφθαρμένοι, ἐξ ὧν οὐδ’
 ἂν αὐτό που τὸ ἀποχρῶν εἰς βρωῶσιν ἀθροίσειεν ὁ γηπόνος. 10
 β ἀκαρπίας δὲ τοῦτο γένοιτ’ ἂν τῆς ἐσχάτης ἀπόδειξις ἐναργῆς.

“Ὅτι δὲ ἔμελλον τὸν τῶν θείων μαθημάτων ἀνατλάντες
 λιμὸν ἐν τοῖς ἀπάντων ἐσχάτοις πεσεῖσθαι κακοῖς, διεσάφει,
 προστιθεῖς, ἐκλελοιπέναι μὲν ἀπὸ βρώτεως προβατα, του-
 τέστιν, ἀπὸ τοῦ βρωῶσιν οὐκ ἔχειν· οὐχ ὑπάρχειν δὲ βούς 15
 ἐπὶ φάτνης. δι’ οὗ σημαίνεται τὸ εἰσάπαν ἐκλελοιπέναι τὸ
 παρ’ αὐτοῖς ἱερὸν καὶ ἀπόλεκτον γένος, τουτέστι, τοὺς ἀπὸ
 φυλῆς Λευὶ, οἱ βουσίην ἐν ἴσῳ τὴν νοητὴν ἄλω καταλεπτύ-
 νοντες καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀσαφείας περιβλημάτων τὸν διὰ
 γ τοῦ πανσόφου Μωυσέως ἀπογυμνοῦντες λόγον, οἰά τινα 20
 σίτου κόκκον προϋτίθεσαν μὲν τοῖς ἄλλοις εἰς νόησιν καὶ
 οἶόν τινα βρωῶσιν πνευματικὴν. αὐτοὶ δὲ ἦσαν ἐν φάτναις
 καταβοσκομένοι τὰς ἐκ τοῦ λαοῦ δωροφορίας, δεκάτας, ἀπαρ-
 χὰς, εὐχαριστήρια. οὐκοῦν ἐκλελοιπασι μὲν ἀπὸ βρώσεως
 προβατα· βόες δὲ οὐκ ἦσαν ἐπὶ φάτνης ἔτι, τουτέστιν, οἱ 25
 καθηγηταὶ τῶν λαῶν καὶ διδάσκαλοι. τοιγάρτοι καὶ ὁ θεο-

1. καθὼς Edd. 2. αὐτῆς] αὐτοῦ Edd. invitis B.D.b. παιδαγωγουμένη—προση-
 κατο h. 4. ἐξέκόπησαν D. 6. ἀγριελαίας Edd. invitis B.D.a. κοινωνικοῖ iid.
 8. ποιήσουσι D. παρεικάζων B. πάλιν τὸν Ἰσραὴλ παρεικάζει inv. ord. a. 9. οὐδὲ
 pro οὐδ’ ἂν D. 10. αὐτῷ Edd. ἀθρήσειεν iid. γηπόνος D. 12. μαθη-

μάτων B. μαθητῶν α. μαθητῶν D. Edd. 13. ἀπάντων om. D.
 15. οὐκ] μὴ α. ὑπάρξειν B. βούς D.a. βοῶν B. Edd. 17. τὸ pro τοῖς D.
 ἀπὸ] + τῆς α. τῆς pro ἀπὸ D. 19. τὸν pro τῶν D. ἐκ τῆς] ἐκτός Edd.
 21. κόκκον σίτου inv. ord. a. προετίθεσαν D. 22. τινα assumptum ex D.
 deest in a. 23. ἐκ om. B. 24. εὐχαριστήριους Edd. 25. φάτνης D.
 φάτνη B. φάτναις Edd. 26. λαῶν D. ἄλλων B. Edd. καὶ διδάσκ. om. D.
 τοιγάρτοι] καθὰ D.

πέσιος Παῦλος τό “Οὐ φιμώσεις βουὴν ἀλοῶντα,” ταῖς τῶν
 διδασκάλων προσάπτει κεφαλαῖς, διερμηνεύων ἡμῖν σαφῶς δ
 τὰ ἐν νόμῳ. ἐκλελοιπέναί γεμῖν τὰς βουῆς ἐξ ἰάσεως αὐτῶν
 φησι. καὶ ἔστι μὲν ἀσαφῆς ὁ λόγος· δηλοῖ γεμῖν τόδε,
 5 καθάπερ ἐγῶμαι πάλιν. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεισπούδαζον ἀμαθῶς
 τὸ ἰᾶσθαι παρὰ Χριστοῦ, καίτοι ῥωννύντος τὸν ἀσθενῆ καὶ
 δικαιούντος τὸν ἀσεβῆ, ταύτητοι καὶ ἐκλελοίπασι, τουτέστιν,
 εἰσάπαν ἠσθένησαν καὶ κεχωρήκασιν εἰς τὸ μηδέν. δεινὸν
 οὖν ἄρα τὸ προσκρούειν Θεῷ, καὶ ἀκαρπίας ἔσται πρόξενον
 10 τῆς εὐχάτης. ἀπορήσομεν δὲ καὶ τροφῆς τῆς πνευματικῆς, ε
 καὶ παντὸς ἐπέκεινα κακοῦ τούντεῦθεν ἐσόμεθα.

1 Cor.
ix. 9;
1 Tim. v.
18.

Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ Κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι, χαρήσομαι ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ 18
 Σωτῆρί μου· Κύριος ὁ Θεός μου δύναμις μου, καὶ τάξει τοὺς 19
 πόδας μου εἰς συντέλειαν· ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾶ με, τοῦ
 15 νικῆσαί με ἐν τῇ ἀφῃ αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα λοιπὸν ἢ αὐτὸ τὸ τοῦ Προφήτου πρόσωπον
 εἰσεκόμισται σαφῶς, τὰ τοιάδε λέγον· ἤγουν τῶν ἐν πίστει
 δεδικαιωμένων φαίη τις ἂν εἶναι τοὺς λόγους, οἱ θυμηδῖαν a 577 A.
 ποιοῦνται Χριστὸν, καὶ χαίρουσι μὲν ἐπ’ αὐτῷ, καὶ τῆς ἐνού-
 20 σης αὐτοῖς εὐσθενείας χορηγὸν ἀναγράφουσιν, ἐν αὐτῷ τε
 τὰ πάντα δύνασθαί φασι, καθάπερ ἀμέλει καὶ ὁ θεσπέσιος
 Παῦλος “Πάντα ἰσχύω, φησὶν, ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με
 “Χριστῷ.” ψάλλει δέ που καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ “Ὅτι

Phil. iv.
13.
Ps.
lxxxviii.
18.

4. μὲν] δὲ D. γεμῖν] δὲ Edd. τόδε post πάλιν tr. D. 5. ἀπεισπού-
 δαζον B.D. ἀπεισπούδαστον Edd. 6. Χριστοῦ] Κυρίου D. 7. τουτέστι]
 ἤγουν D. 9. τὸ] τι iud. ἀκαρπίας—δὲ καὶ] ἀκαρπίας αἴτιον καὶ ἀπορίας
 σωματικῆς τε D. 10. καὶ pro τῆς alt. D. 11. ἐντεῦθεν D. εἰσόμεθα D.
 14. ἐπὶ] καὶ ἐπὶ D. (a. 36. al.) ἐπιβιβῶν D. (26.) 15. με accessit ex B.D.
 (Alex.) 16. ἢ assumptum ex a. deest in D. Statim τὸ αὐτοῦ τοῦ pro
 αὐτὸ τὸ τοῦ a. τὸ om. D. 17. ἢ a. 18. φαίη om. D. Pergit
 τίς ὡς εἰ καὶ δι’ ἐκείνους εὐθυμίας τε ἐνεπλήσθη· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ μου
 δόξαν τὴν ἅπασιν ἀνθρώποις δὴλην γενησομένην καὶ γάννυμαι καὶ σκιρτῶ· ὑπερείσει
 γὰρ μου τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν, καὶ δίκην ἐλάφου τοὺς ὄφεις καὶ τοὺς σκορπίους
 καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐκδιώξει· ἕως ἂν τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἐφικόμενος,
 τὸν ἐπινίκιον ἕμνον ἄσω τῷ σωτῆρι καὶ ποιητῇ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς
 τοὺς αἰῶνας. ἀμήν D. (cf. Theodoret. ad loc.) ἂν assumptum ex a.b. 21. τὰ
 assumptum ex B.a. deest in b. 22. δυναμοῦντι Edd.

“ τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ” προσδοκῶσι δὲ
καὶ τὸ βεβηκὸς εἰς εὐσέβειαν παρ’ αὐτοῦ δὴ καὶ μόνου κατα-
πλουτῆσαι καλῶς. τὸ γὰρ Τάζει τοὺς πόδας μου εἰς συν-
1) τέλειαν, δηλοῖ που πάντως ἕτερον ἡμῖν οὐδὲν ἢ τοῦτο. καὶ
γούν Ἑβραίων ἢ ἕκδοσις ἀντὶ τῆς συντελείας τέθεικε τὴν 5
Ἀσφάλειαν. οἱ δὲ ταπτόμενοι πόδες εἰς ἀσφάλειαν, τί ἂν
ἕτερον ἡμῖν ὑποφήνεια, ἢ τὸ βεβηκὸς, ὡς ἔφην, εἰς εὐσέ-
βειαν, καὶ τὸ ἀκράδαντον εἰς ἀρετὴν, καὶ τὸ εἰς πίστιν
ἐρηρυσμένον καὶ ἀγάπην τὴν εἰς Χριστόν; ὅτι δὲ οὐ
χθαμαλὸς καὶ χαμαιριφῆς ὁ βίος τῶν ἐν Χριστῷ δεδικαιω- 10
μένων, ἀλλὰ παντὸς γήϊνου καὶ σαρκικοῦ πράγματος ὑψοῦ
ε) τέ ἐστὶ καὶ ἀνωκισμένος, ἀποφαίνει λέγων Ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ
ἐπιβιβᾶ με. ὑψηλὰ γὰρ ὄντως παρὰ Θεῷ τῆς εὐαγγελικῆς
πολιτείας τὰ ἀντήματα.

Ὅτι δὲ καὶ περιεσόμεθα τῶν ἀνθεστηκότων, καὶ ἀμείνους 15
ἐσόμεθα τῶν ἐχθρῶν, δοξολογοῦντες αὐτὸν, ἀναπέσει λέγων
Τοῦ νικῆσαί με ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτοῦ.

1. σὺ εἶ B. (Alex.) εἶ σὺ Edd. (Vat.)

καταπλουτίσαι b.

ἄνω κείμενον Edd. Statim ὑποφαίνει b.

repugnantibus B.a.b.

4. ἡμῖν assumptum ex B.a.

17. με om. a.

2. καὶ alt. assumptum ex B.a.b.

12. ἀνωκισμένος B.a.

13. ὑψηλὸν Edd.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΚΗ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΣΟΦΟΝΙΑΝ.

5 ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Λόγος Κυρίου, ὃς ἐγενήθη πρὸς Σοφονίαν τὸν τοῦ Χουσί υἱὸν Κεφ. α΄.
 Γοδολίου τοῦ Ἀμορίου τοῦ Ἐζεκιίου ἐν ἡμέραις Ἰωσίου υἱοῦ
 Ἀμώς βασιλέως Ἰουδα.

ΠΡΟΦΗΤΕΥΕΙ μὲν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ὁ μακάριος
 10 Σοφονίας, οὐκ ἄσημος ὢν τὸ κατὰ σάρκα γένος, οὔτε μὴν
 κατ' ἐκείνους ὑπάρχων, οἷς ἦν ἔθος τὸ ψευδοπεῖν, καὶ τοὺς
 θείου τοῖς ἀκρωμένοις ὑποπλάττεσθαι λόγους, περὶ ὧν ἔφη
 καὶ ὁ θεσπέσιος Ἱεζεκιήλ “ Οὐαὶ οἱ προφητεύοντες ἀπὸ καρ-
 “ δίας αὐτῶν, καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέποντες,” καὶ μὴν καὶ
 15 αὐτὸς ὁ τῶν ὄλων Θεὸς διὰ τῆς Ἱερεμίου φωνῆς “ Οὐκ ἀπέ-

Ezek.
 xiii. 3.

Hier.
 xxiii. 21.

Codex B. (D. raro adhibitus nisi initio: E. fragmentum 13 fere paginas com-
 plectens, post Aubertum contuli.) 1-4. Sic E. praemittunt τοῦ ἐν ἀγίοις
 πατρὸς ἡμῶν Edd. τοῦ αὐτοῦ ἐξήγησις [τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Κυρίλλου D.] εἰς τὸν Προ-
 φητὴν Σοφονίαν B.D. 5. Sic D. Textum SS. Script. post praefationem
 transp. Edd. invitis B.D.E. 8. Ἀμώς D.F. Aub. ex E. (Alex.) Ἀμῶν B.
 (Vat.) Ἀμῶν Pont. (8) 9. τοῖς ἐτ μακάριος assumpta ex B.D.E.
 13. ὁ θεσπέσιος assumpta ex iisdem. Ἰωήλ pro Ἱεζεκιήλ D. 15. τῶν
 ὄλων om. B.

Hier.
xxiii. 16.

b “*στελλον τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· οὐδὲ ἐλάλησα
“ πρὸς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτεον.” ἀλλ’ ἦν ἀλη-
θῶς προφήτης, τοὺς ἐκ στόματος Κυρίου διαπορθμεύων
λόγους, καὶ Ἁγίου μὲν ἀναπιμπλάμενος Πνεύματος, ἀνα-
βρύων δὲ ὡσπερ ἐκ πηγῆς ἀγαθῆς τῆς καρδίας αὐτοῦ τὰ 5
ἀγαθὰ· ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγίων ἢ γλῶττα.*

Ὁ δὲ γε τῆς προφητείας σκοπὸς ἐπίπληξιν ἔχει τῶν οὐ-
σῶν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις δύο φυλῶν· τοῦ τε Ἰούδα φημὶ
καὶ τοῦ Βενιαμίν. γράφεται γὰρ ὡς ἠσεβηκότας, καὶ ταῖς
τῶν εἰδώλων ἀπάταις ἀνοσίως προσνευεκότας, καὶ πρὸς 10
πᾶν ὅτιοῦν ἐτόίμως διάττοντας τῶν ἀπαδόντων Θεῶ· προσεπ-
579 A. a *ἐνήνεκται δὲ χρησίμως καὶ τῆς βασιλείας ὁ χρόνος, καθ’ ὃν
τὰ τοιαῦτα προσελάληκε τοῖς προσκεκροκόσιν, ἵνα τὴν τῶν
τὸ τηρικᾶδε πραγμάτων πολυπραγμονοῦντες κατάστασιν,
λοιπὸν ἐννοῶμεν ἐφ’ ὅτῳ τε καὶ ὅση γέγονεν ἐπ’ αὐτοὺς τῆς 15
θείας ὀργῆς ἢ κίνησις.*

b Οὐκοῦν· ἀφηγήσομαι γὰρ ἀνὰ μέρος ἃ δὴ καὶ ὀνύνησι
τοὺς ἐντενξομένους· βεβάσιλευκε κατὰ καιροὺς ἐν τοῖς Ἱερο-
σολύμοις ὁ Ἐζεκίας, ἀνὴρ τῶν ὅτι μάλιστα φιλοθεωτάτων,
εὐσεβείας ἐραστῆς, δικαιοσύνης πρύτανις, ἀπάτης ἐχθρὸς, καὶ 20
τὰ ἐκ τῆς εἰδωλολατρίας περικόπτων βλάβη· προσμε-
μαρτύρηκε γὰρ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα σαφῶς τὸ γράμμα τὸ ἱερόν.
τούτου διέποντος τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις βασιλίδα τι-
c μὴν, ἀνέβη Σνααχηρέιμ, ὁ Ἀσσυρίων τύραννος, εἰλέ τε τὴν
4 Reg.
xvii. 23. Σαμάρειαν, καὶ ἀπέκτισε τὸν Ἰσραὴλ· τουτέστι, τὰς δέκα 25
φυλάς· εἰς τὰ ὄρη Περσῶν καὶ Μήδων, προσεμπήσας δὲ

1. αὐτοὶ οὐκ ἔτρεχον (sic) D.	2. ἐπροφήτεον E. προεφήτεον B.D.
Edd. ἀληθῶς] + ὁ B.	3. στόματος] + τοῦ B. Edd.
ἀγίου μὲν ἀναπ. πνεύματος assumpsit ex E. primus Aubertus.	4. καὶ
B.D.E. γλῶσσα Edd.	8. τοῖς deest in Edd. Haec τοῦ τε Ἰούδα καὶ τοῦ
Βενιαμίν et καὶ ταῖς—προσνευεκ. assumpsit Aubertus primus ex E.	14. τὸ
assumptum ex E. πράξεων pro πραγμάτων Edd.	16. λόγος—Ἰούδα hic
transp. Edd.	17. δὴ om. D.
20. ἐραστῆς εὐσεβ. et πρύτ. δικ. inverso ordine D.	19. φιλοθεώτατος D.
τιμὴν D.	23. ἀρχὴν pro βασ.
24. ὁ] + τῶν B.	25. ἀπέκτισε E. τὸν Ἰσρ.
τουτέστι om. D.	26. ὄρη D.E. Edd. ὄρια B.

καὶ τῆς Ἰουδα βασιλείας οὐκ εὐαριθμήτους πόλεις, οὐ κεκρά-
τηκε τῶν Ἱεροσολύμων, Θεοῦ προασπιζόντος. ἐναργῆ δὲ
ὄντα τῆς ἱστορίας τὸν λόγον παραδραμεῖν ἀναγκαῖον.

Εἶτα τεθνεῶτος Ἐζεκίου διαδέχεται τὴν βασιλείαν ὁ Μα-
5 νασσῆς, γεγονώς ἐξ αὐτοῦ, ὃς ἦν οὕτω δυσσεβῆς, ὡς μηδένα
τρόπον φανλότητος ἀνεπιτήδευτον εἶναι. γέγραπται δὲ οὕτως
περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν βασιλειῶν “ Καὶ ἐποίησε τὸ d + Reg.
“ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν xxi. 2-7.
“ ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε Κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.
10 “ καὶ ἐπέστρεψε καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλὰ ἃ κατέσπασεν
“ Ἐζεκίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέστησε θυσιαστήριον τῇ
“ Βάαλ, καὶ ἐποίησεν ἄλση, καθὼς ἐποίησεν Ἀχαάβ βασι-
“ λεὺς Ἰσραὴλ, καὶ προσεκύνησε πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐ-
“ ρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς· καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον
15 “ ἐν οἴκῳ Κυρίου, ᾧ εἶπεν Ἐν Ἱερουσαλήμ θήσω τὸ ὄνομά
“ μου, καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ e
“ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου Κυρίου, καὶ διήγαγε
“ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν πυρὶ, καὶ ἐκκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο,
“ καὶ ἐποίησε θελητῆν, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε τοῦ ποιεῖν τὸ
20 “ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου παροργίσει αὐτόν. καὶ
“ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ εἶπε Κύριος
“ πρὸς Δαυεὶδ καὶ πρὸς Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐν τῷ
“ οἴκῳ τούτῳ καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ ἧ ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν
“ φυλῶν Ἰσραὴλ καὶ θήσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν
25 “ αἰῶνα.” ταῦτα δρώντος ἀνοσίως τοῦ Μανασσῆ λοιπὸν
ἠγανάκτει, καὶ μάλα εἰκότως, ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, καὶ τοῖς Ἱερο-
σολύμοις ἐποίσειν ἤδη τὰ ἐξ ὀργῆς ἠπέιλει σαφῶς. γέγραπται
δὲ οὕτω πάλιν “ Καὶ ἐλάλησε Κύριος ἐν χειρὶ δούλων αὐτοῦ

Ib. 10-
15.

1. εὐαριθμήτους] ὀλίγας D. 2. Haec ἐναργῆ—ἀναγκαῖον accesserunt
ex B.D.E. 4. βασιλείαν] ἀρχὴν D. μανασσῆς ὁ inverso ordine D.
8. ἐναντι pro ἐν ὀφθαλμοῖς Pont. quod vidi in uno Codice recenti. Quae se-
quuntur abbrev. Pont. 15. Κυρίῳ Aub. Statim ᾧ B.D. (56. al.) ὡς E. Edd.
19-25. ἐποίησε—αἰῶνα B.D.E. τὰ ἐξῆς Edd. 21. γλυπτὸν D. λοιπὸν B.E.
22. πρὸς alt. accessit ex D.E. Σολομῶνα D. Σαλομωνα E. 26. Assumpta
καὶ μάλα εἰκότως ex B.E. ὁ τῶν ὄλων ex B.D.E. 27. τῆς pro ἐξ D. σαφῶς
assumptum ex B.D.E. 28. οὕτω πάλιν hoc ordine B.D.E. χειρὶ] + τῶν B.

“ τῶν προφητῶν λέγων Ἐνθ’ ὧν ὅσα ἐποίησε Μανασσῆς ὁ
 “ βασιλεὺς Ἰούδα τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἀπὸ
 “ πάντων ὧν ἐποίησεν ὁ Ἀμορραῖος ὁ ἔμπροσθεν, καὶ ἐξή-
 “ μαρτε καὶ γε Ἰούδας ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, οὐχ οὕτω
 “ τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω κακὰ 5
 “ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ καὶ Ἰούδαν ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ,
 580 A. a “ ἡχῆσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ ἐκτενωῖ ἐπὶ Ἱερου-
 “ σαλήμ τὸ μέτρον Σαμαρείας καὶ τὸ στάθμιον οἴκου
 “ Ἀχαὰβ, καὶ ἀπαλείψω τὴν Ἱερουσαλήμ, καθὼς ἀπαλεί-
 “ φεται ὁ ἀλάβαστρος ἀπαλειφόμενος καὶ καταστρέφεται 10
 “ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἀπόσωμαι τὸ ὑπόλειμμα τῆς κληρο-
 “ νομίας μου, καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐ-
 “ τῶν, καὶ ἔσονται εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς προνομίην πᾶσι
 “ τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν, ἐνθ’ ὧν ὅσα ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐν
 “ ὀφθαλμοῖς μου.” καὶ ταυτὶ μὲν, ὡς ἔφην, ἐποίησεν οὐκ εἰς 15
 μακρὰν τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπηπείλει Θεός.

Κατοιχομένου δὲ τοῦ Μανασσῆ ἤδη, βεβασίλευκεν Ἀμὼς
 υἱὸς αὐτοῦ, κατ’ οὐδὲν ἀποδέων τοῦ φύσαντος εἰς ἀνοσιότητα
 τρόπων, ἀμιλλώμενος δὲ οὕτω ταῖς ἐκείνου δυσσεβείαις, ὡς
 τάχα που καὶ ὑπερκείσθαι λοιπόν. ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς 20
 ἀπεβίω, βεβασίλευκεν Ἰωσίας, υἱὸς μὲν αὐτοῦ, πλην τὴν
 b Ἐξέκιου ζηλώσας φιλοθείαν, καὶ τῶν ἐκείνου τρόπων ἄριστος
 ἐραστής. καθέιλε μὲν γὰρ βωμοὺς καὶ τεμένη, τὸν δὲ διή
 θεῖον ναὸν καθαρὸν ἀποφήνας τῶν Μανασσῆ βδελυγμάτων,
 τὰ συνήθη δρᾶν εἰς δόξαν Θεοῦ τοὺς κατὰ νόμον ἱεουργοὺς 25
 ἐκέλευεν· ἐνέπρησε πρὸς τούτῳ τοῦ ἡλίου τὸ ἄρμα, ἐξήλασε
 τῶν Ἱεροσολύμων ψευδομάντις, οἰωνοσκόπους, καὶ τερατο-

1. Assumpta ὅσα ex B.D.E. ὁ ex B.E. βασιλεὺς Ἰούδα ex B.D.E. 2-7. As-
 sumpta ἀπὸ πάντων—τάδε λέγει Κύριος ex B.D.E. ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ex D.E. καὶ
 Ἰούδαν ὥστε—τὰ ὦτα αὐτοῦ ex B.D.E. 3. ἀμορραῖος D.E. (158.) 8-12. καὶ τὸ
 —κληρονομίας μου assumpta ex B.D.E. 9. ἀπολείψω (sic) D. 11. αὐτοῦ D.
 12. αὐτοῦ Edd. (236, 247.) Statim καὶ ἔσονται—ὀφθαλμοῖς μου assumpta ex B.D.E.
 14. ἐποίησε B. 15. ὡς ἔφην assumpta ex E. post μακρὰν tr. B. 16. τὴν
 assumptum ex iisd. 17. ἤδη accessit ex iisd. Ἀμὼν ut supra B. 19. δυσ-
 σεβείας (preli err.) Aub. Haec ἀμιλλώμενος—λοιπόν et καὶ τῶν ἐκείνου τρόπων
 ἄρ. ἐραστής ex E. assumpsit Aubertus. 23. μὲν om. E. διή accessit ex B.E.
 27. τερατολογους E.

λόγους, καὶ μέντοι καὶ γνώστας· οὐκ εὐαρίθμητόν τε τῶν
 τεμενιτῶν ἀποσφάξας πληθύν, ἐν τοῖς τῶν εἰδώλων κατέ-
 καυσε βωμοῖς· ἀνέτρεψέ τε τὸ θυσιαστήριον τῶν δαμάλεων
 τὸ ἐν Βαιθῆλ, ὃ πεποιήκεν Ἱεροβοάμ. ἐπειδὴ δὲ ἦν φιλόθεος c
 5 οὗτω καὶ ἀγαθός, ἀνεβάλετο τὴν ὀργὴν, καὶ οὐδὲν ἐπήγαγε
 τῶν προεπηγγελμένων ὁ Θεός. ἐπειδὴ δὲ ἀπεβίω καὶ Ἰωσίας,
 βεβασίλευκεν Ἰωάχαζ, ὃν ἐχειρώσατο Φαραὼ Νεχαὼ καὶ
 δέσμιον ἐποιήσατο, τῇ τῆς βασιλείας στεφανώσας τιμῇ τὸν
 Ἱεχονίαν, Ἰωσίου πάλιν υἱὸν δεύτερον, οὗ δὴ βασιλεύοντος
 10 κατεστράτευσεν τῆς Ἰουδαίας ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὃς πᾶσαν
 καταδηώσας τὴν χώραν εἶλέ τε τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν θεῖον
 ἐμπρήσας ναὸν, ὁμοῦ τοῖς ἱεροῖς σκεύεσι δορίληπτον τὸν
 Ἰούδαν καὶ τὸν Βενιαμὴν ἀπέκόμισεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ. εἰδέναι d
 δὲ ἀναγκαῖον, ὅτι καὶ τὰς τῶν ἀλλοφύλων πόλεις, τὰς πρὸς
 15 τῇ θαλάττῃ κειμένας, Γάζαν τέ φημι καὶ Ἀσκάλωνα καὶ
 ἑτέρας σὺν αὐταῖς, Ἰδουμαίους τε καὶ Ἀρμανίτας, ἡ τοῦ
 Βαβυλωνίου σκαϊότης συντέτριφέ τε καὶ διέθηκε κακῶς.
 διαμέμνηται γὰρ καὶ τούτου τῆς προφητείας ὁ λόγος.

Ἐκλείπει ἐκλιπέτω πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει Κύριος· 2
 20 ἐκλιπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη, ἐκλιπέτω τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ 3
 καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης, καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς, καὶ c
 ἔξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, λέγει Κύριος.

Ὡς ἐρήμον παντελῶς ἐσομένης αὐτοῖς τῆς χώρας, καὶ

1. μέντοι ex E. Aubertus, καὶ alt. ex B.E. assumpsimus ipsi. 3. ἀν-
 ἔτρεψε B.E. ἀνέστρεψε Edd. τε om. E. 4. τὸ B.E. τῶν Edd. Βεθῆλ
 (sic) Edd. φιλόθεος οὗτω hoc ordine B.E. 5. καὶ ἀγαθός assumpta
 ex B.E. ἀνεβίλλετο E. 6. προεπηγγελμένων E. προηγγελμένων B.
 ἠπειλημένων Edd. ἐπεὶ δὲ B. 7. Ἰωαχας E. 10. ὁ assumpsit
 ex E. Aub. deest in B. ὃς πᾶσαν καταδηώσας τὴν χώραν assumpsit ex eodem
 E. Aub. ὃs om. B. 11. τε assumpsimus ex B.E. 12. δορύ-
 ληπτον Edd. 13. Ἰουδα E. 14. ἀναγκαῖον B.E. χρῆ Edd.
 15. θαλάσση iid. 16. ἑτέρας] + δε φημι E. 17. συντέτριφέ
 τε B.E. συνέτρεψε Edd. Quae sequuntur καὶ διέθηκε κακῶς assumpsit Aubertus
 ex E. 19. ἐκλιπέτω (ter) B. ἐκλειπέτω E.F. Edd. πάντα assumptum
 ex B. (22. al.)

ὅσον οὐδέπω σὺν πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτὴν ἀπολουμένης, ὑπερβολικὸν ἐν τούτοις τὸν τῆς προαγορεύσεως ποιεῖται λόγον. οὐ γάρ που φαμέν, εἴπερ ἐσμὲν ἐν καλῶ τοῦ φρονεῖν ὀρθῶς, ὅτι καὶ ζώοις ἀλόγοις καὶ νηκτοῖς καὶ πετεινοῖς ἐφήσι τὴν ὄργην ὁ τῶν ὅλων Θεός· ἐκείνο δὲ μᾶλλον ἐν- 5 νοεῖν ἀναπαίθει τοὺς ἀκρωμένους, ὡς οὐδενὸς τὸ παράπαν 581 A. a ἔσται φειδῶ· ἀλλ' ὥσπερ νεὸς ὁμοῦ τοῖς πλωτήρσι βεβαπτισμένης, οὐδὲν ἀπομένει λείψανον· οὕτω, φησὶν, ἀλούσης τῆς Ἰουδαίας, οὐδὲν ἔσται τὸ σωζόμενον, οὐκ ἄνθρωπος, οὐ κτήνη, οὐ πτηνὸν, οὐ νηκτόν. ἐπειδὴ δὲ ἦν καὶ σφόδρα εἰκὸς 10 εἶναί τινας ἐν αὐτῇ καὶ ζῶντας ἐννόμως, εὐφυᾶ τε καὶ ἀξιόγαστον ἐψησκηκότας τὴν πολιτείαν, ἵνα μὴ φαίνοιτο κατὰ πάντων ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως ἰεῖς τὴν ὄργην, καὶ συναπολλύων μὲν τῶ ἀδίκῳ τὸν δίκαιον, τοῖς δὲ βεβήλοις καὶ ἀσεβεῖσι συγκαταφθείρων τὸν εὐσεβῆ, ταύτητοι καθίστη- 15 b σιν ἐναργεῖς, καθ' ὧν ἂν ἴοι τὰ ἐξ ὄργης. ἔφη γὰρ ὅτι Καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς καὶ ἐξαρῶ τοὺς ἀνόμους ἀπὸ πρῶτου τῆς γῆς. καὶ ἀσθενήσουσι μὲν ὑπὸ χεῖρα πίπτοντες ἐχθρῶν, ἐξαιρούνται δὲ αὐτῇ τεθνεῶτες καὶ ῥομφαίας ἔργον γεγενημένοι, ἡγουν ἀποκομισθέντες αἰχμάλωτοι καὶ τοῖς ἡρηκόσι 20 δουλεύοντες.

Εἰ δὲ δὴ τις ἔλοιτο μεταπλάττειν ἀστείως εἰς ἡθῆ καὶ τρόπους, ἄνθρωπον τε καὶ κτήνη καὶ τὰ λοιπὰ, νοήσει μὲν ἀνθρώπους τοὺς κατὰ σάρκα ζῶντας, καὶ γῆϊνον ἔχοντας c φρόνημα, καὶ τοῖς προσκαίροις ἐντετηγμένους, οἷς καὶ ὁ 25

1. οὐδέπω B.E. οὐπω Edd.

Codice transp. Aub. νηκτοῖς τε pro καὶ νηκτοῖς E. καὶ πετεινοῖς assumpsit Aub. primus ex E.

ἀκρ.] ἐνοεῖν χρῆ Pont.

4. ὀρθῶς om. Pont. post νηκτοῖς invito

5. Θεός B.E. δεσπότης Edd. ἐνοεῖν ἀναπαίθει τοὺς

7. φειδῶς E. νηός Edd.

10. ἦν καὶ

σφόδρα εἰκὸς B.E. ἦν εἰκὸς D. εἰκὸς ἦν Edd.

11. καὶ prius accessit ex D.E.

Haec εὐφυᾶ τε καὶ ἀξιόγ. ἐψησκ. τὴν πολιτείαν assumpsit Aub. ex E. desunt in B.D.

13. καὶ ἀδιακρ. om. D.

14. μὲν ex B.E. assumpsimus.

τοῖς δὲ βεβ. καὶ ἀσ. συγκ. τὸν εὐσεβῆ assumpsit ex E. Aub.

16. ἐναργῆ

Edd. invitis B.E. ὄν pro ὧν iud. Statim ανειοι pro ἂν ἴοι E.

17. Haec

καὶ ἐξαρῶ—ἀσθενήσουσι μὲν desunt in Pont.

18. καὶ accessit ex B.E.

19. αὐτῇ B.E. αὐτῶσι D. οἱ ἄνομοι ὡς Edd.

20. εἰρηκόσι E.

22. ἀστείως

assumpsi ex D.E.

25. κατὰ τὸ pro τοῖς προσκ.—πάντες Pont.

θεῖος προσπεφώνηκε λόγος “Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ
 “Ὑψίστου πάντες, ὑμεῖς δὲ δὴ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε.”
 τῶν γὰρ ἁγίων ἀνθρώπινος μὲν οὐκ ἔτι, θεϊότερος δὲ μᾶλλον
 καὶ πνευματικὸς ὁ βίος· εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς, ὡς περιπατοῦσι
 5 μὲν ἐν σαρκί, ζῶσι δὲ οὐ κατὰ σάρκα, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
 ἔχουσι δὲ μᾶλλον ἐν οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα· κτήνη δὲ αὐ
 τοὺς ἀμαθία πολλῇ συζῆν εἰωθότας, καὶ νωθεῖς τὴν φρένα,
 περὶ ὧν φησί διὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “Ἀνθρωπος ἐν τιμῇ
 “ὧν οὐ συνῆκε, παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις d
 10 “καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς.” προσεπιτάττει δὲ λέγων “Μὴ γί
 “νεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις.” πτηνὰ
 δὲ δὴ λογιούμεθα τοὺς ἐπλημένην τε καὶ οἰονεὶ μετέωρον
 ἔχοντας φρένα, καὶ ὑψοῦ μὲν φέρεσθαι μεμελετηκότα τὸν
 νοῦν, καὶ τοῖς ταπεινοῖς συναπάγεσθαι παραιτούμενον. τοι
 15 ουτοσὶ δὲ πῶς ὁ ἀλαζῶν, καὶ τοῖς τῆς θεομισοῦς ὑπεροφίας
 ἐγκλήμασι ὀλοτρόπως ἐνισχημένος. ἐκδέξῃ δὲ καὶ ἰχθύς
 τὴν ἀλογωτάτην πληθύν· ἀφωνότατα δὲ τῶν ἰχθύων τὰ γένη·
 τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ, οἳ καθάπερ θαλάττη τινὶ τῇ τοῦ e
 βίου τύρβῃ περιχεόμενοι, καὶ τὴν ἀλμυρὰν τε καὶ πικρὰν
 20 τῶν ἐν αὐτῇ πραγμάτων ἡδονὴν τρεφόμενοι, τοῖς τοῦ θανά
 του τετήρηται λίνοις, ὄλεθρον ἔχοντες τοῦ βίου τὸ πέρασ.
 οὗτοι δὴ οὖν ἐκλείψουσι, ποιῆν ἐπ’ αὐτοὺς ἰέντος Θεοῦ, καὶ
 κολάζειν ἡρημένου λοιπὸν ὡς ἀσελγῆ καὶ ἀκόλαστον τρι
 βοντας βίου, καὶ παροτρύνειν αὐτὸν οὐ παραιτουμένους.

Ps. lxxxii.
6, 7.2 Cor.
x. 3.Ps. xlviii.
13, 21.Ps. xxxi.
9.Rom.
xii. 16.

25 Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς 4

2. δὴ om. B. habent E, e quo assumpsit Aubertus, D. 5. κατὰ τὸ
 γεγραμμένον assumpsimus ex B.E. 7. ἀμαθία E. συζῆν εἰωθότας B.E.
 συζῶντας Edd. 9. παρεσυνεβλ.—αὐτοῖς] καὶ τὰ ἐξῆς Edd. παρεσυνεβλήθη
 E. (Alex.) παρασυνεβλ. B. 12. Assumpta δὴ ex D., τε ex B.E. ἐπ. τε
 καὶ οἰονεὶ om. D. 13. μὲν assumptum ex D. μεμελετηκότα—παραιτού
 μενον D.E. μεμελετηκότας—παραιτουμένους B. Edd. 15. πῶς ὁ E. πᾶς B.
 Edd. 16. ἐνησχ. E. ἐκδέξει E. 19. περιχεόμενοι B.E. περιεχ. Edd.
 20. αὐτῇ B. αὐτῷ E. Edd. Statim πράξεων Edd. 22. δὴ om. D.
 23. κολάζειν ἡρημένου λοιπὸν B.E. [ειρημενον pro more E.] κολάζειν θέλοντος ὡς
 ἀσελγῆν omittens reliqua D. κολάζοντος (omittentes ἡρ. λ.) Edd. καὶ ἀκόλαστον
 assumpta ex B.E. 25. Ἰούδαν B.D.E. (s. XII.) Ἰούδα Edd.

582 A. a κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔξαρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου
 5 τὰ ὀνόματα τῶν Βααλεῖμ, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων, καὶ
 μετὰ τῶν ἱερῶν τοὺς προσκυνοῦντας ἐπὶ τὰ δώματα τῆ
 στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ βασι-
 6 λέως αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς
 μὴ ζητοῦντας τὸν Κύριον, καὶ τοὺς μὴ ἀντεχομένους τοῦ
 Κυρίου.

Καταλευκαίνει λοιπὸν τὸ ἀμυδρῶς εἰρημένον, καὶ ὅτι κατὰ
 ἡ τῆς Ἰούδα φυλῆς, κατὰ τε τῶν Ἱεροσολύμων τὰ ἐξ ὀργῆς
 συμβήσεται, διαγορεύει σαφῶς. ἐκταθήσεται γὰρ κατ' αὐ- 10
 τῆς τὴν ἑαυτοῦ χεῖρά φησιν, οἰονεὶ καταδραττομένην καὶ
 πλήττουσαν, καὶ ὑποτιθεῖσαν αὐτοὺς τοῖς ὅσον οὐδέπω προσ-
 δοκωμένοις, μέλλουσί τε καταδηοῦν καὶ τῆς ἐνεγκούσης
 ἀποκομίζειν αὐτοὺς τοῖς τῆς δουλείας βρόχοις ἐνειλημμένους.
 ἀπογυμνοὶ δὲ διὰ τὰ ἐγκλήματα, καὶ ἐκ μέσου μὲν ἔσεσθαι 15
 φησι τὰ ὀνόματα τῶν Βάαλ, οἰχήσεται δὲ σὺν αὐτοῖς τὰ
 τῶν ἱερέων. καὶ ὅτι μὲν πολλὴ παρ' αὐτοῖς ἢ τῶν σεβασμά-
 των πληθὺς, καὶ διάφορος ὁ τῆς πλανήσεως τρόπος, διὰ
 τούτου σημαίνει. ὅτι δὲ τῶ πολέμῳ δαπανηθήσονται, καὶ
 ὀλιγανδρίας εἰς τοῦτο τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθνη περιστήσεται, 20
 ὡς μὴ εἶναι τάχα που τοὺς ὀνομάζοντας τὴν Βάαλ, ἤγουν
 τοῖς τῶν εἰδώλων τεμένεσι προσιζῆσαι δυναμένους, ὑπεσή-
 μνην εὐφυῶς, ἐξαρθήσεται λέγων τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων
 αὐτῶν, καὶ μέντοι τῶν ἱερέων. τὰ δὲ ὀνόματά φησιν ἀντὶ τοῦ

1. ἐν accessit ex B. (42.) τὴν pro ἐν E. Neutrum habet D. 2. τῶν
 Βααλεῖμ B. (22. al.) τῆς Βαὰλ E. Edd. 3. μετὰ τῶν ἱερῶν assumpta
 ex B. (42. al.) 4. στρατιᾶ B. στρατεῖα E. Aub. 5. ἐκκλίναντες E.
 τοῦ om. F. Edd. (XII.) Κυρίου] + τοῦ Θεοῦ F. Edd. (sol.) 7. Κυρίου]
 + αὐτοῦ F. (Co.) 10. σαφῶς accessit ex B.E. 11. οἶον
 οἱ (sic) pro οἰονεὶ E. 12. οὐδέπω B.D.E. οὐπω Edd. 14. αὐτοὺς
 om. B., ante καὶ τῆς ἐνεγκ. tr. D. 16. τῶν B. τῆς E. Edd.
 19. τούτου D.E. Edd. τοῦδε B. 20. ὀλιγανδρείας E. τὰ τῶν Ἰουδαίων
 ἔθνη assumpsit Aub. primus ex E. περιστήσεται B.E. παραστήσεται Aub. para-
 στήσονται Pont. 21. ἤγουν τοῖς τῶν εἰδ. τεμ. προσ. δυναμένους assumpsit
 Aub. primus ex E. 22. ὑπεσήμνην E. ὑπεσήμαινεν B. ὑπεσήμανεν Edd.
 24. Ἦαε μέντοι accesserunt ex B.E.

τὰς μνήμας, ἤγουν τὰς δόξας. οὕτω γὰρ αὐτὸ καὶ ὁ σοφώ-
 τatos Σολομῶν διερμηνεύει λεγων “ Αἰρετὸν ὄνομα καλὸν, ἢ d Prov.
 πλοῦτος πολὺς.” ὁμοῦ δὲ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ὀνόμασι τῶν xxii. 12.
 Βααλεῖμ ὀλοθρευθῆσθαι λέγει τοὺς προσκυνῶντας ἐπὶ τὰ
 5 δῶματα· εἶεν δ’ ἂν οὗτοι πάλιν οἱ σελήνη καὶ ἄρκτω καὶ
 τῇ λοιπῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ προσκυνεῖν εἰωθότες. ἐξαρῶ
 δέ φησιν ὁμοίως καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν
 καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ Κυρίου. ἔθος γὰρ ἦν τῶν
 πεπλανημένων τισὶν ὄρκιον ποιῆσθαι τὸν οὐρανὸν, καὶ κατ-
 10 ευρύνειν ἐπ’ αὐτῷ τὴν γλῶτταν· φιλοτιμώτατα δὲ ὥσπερ
 ἀναφωνεῖν Νὴ τὸν βασιλέα καὶ δεσπότην ἡλίον. οἷς ἀνάγκη
 τοῦτο δρᾶν ἡρημένοις καὶ ἀποφοιτᾶν ἀγρίως τῆς εἰς Θεὸν e
 ἀγάπης, καίτοι τοῦ νόμου σαφῶς διηγορευκόςτος “ Κύριον τὸν
 “ Θεὸν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, καὶ
 15 “ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὁμῆ.” καὶ γοῦν ὁ προφήτης Ἱερε-
 μίας προσμαρτυρεῖ ποτε τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ τῆς διὰ Μωυσέως
 ἐντολῆς τὴν τήρησιν, ἔφασκέ τε πρὸς Θεὸν, τῆς ἐπ’ αὐτοῖς
 ἀποφέρων ὀργῆς “ Ζῆ Κύριος λέγουσιν.” οἱ δέ γε μὴ
 20 ζητοῦντες τὸν Κύριον, μήτε μὴν ἀντέχεσθαι μελετῶντες αὐ-
 τοῦ, νοοῖντ’ ἂν εἰκότως οἱ φαύλην τε καὶ ἀσχήμονα δια-
 βιοῦντες ζωὴν, καὶ τὴν ἔξω νόμου πολιτείαν ἐκτετιμηκότες. a 583 A.
 ζητεῖται γὰρ παρ’ ἡμῶν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς οὐχὶ μᾶλλον
 τοπικῶς, ἀλλ’ οἶμαι πραγματικῶς, διὰ γνώσεως ἀληθοῦς,
 καὶ τὸ ἀνεπίπληκτον ἐχούσης ἐφ’ ἑαυτῇ, διὰ πίστεως καὶ

Deut.
x. 20.Hier.
v. 2.

1. ἦτοι pro ἤγουν Edd. γὰρ αὐτὸ et ὁ σοφώτατος accesserunt ex B.E.
 2. ἐρμηνεύει pro διερμηνεύει λέγων Edd. 3. τῶν Βααλεῖμ B. τῆς Βαάλ E.
 Aub. ὀλοθρευθῆσθαι δὲ λέγει pro ὁμοῦ δὲ—ὀλοθρευθῆσθαι λέγει Pont.
 Statim καὶ add. Edd. invitis B.E. 5. πάλιν assumpsimus ex B.E.
 καὶ ἄρκτω assumpsit ex E. Aub. 6. στρατεία E. 7. ὁμοίως et
 καὶ τοὺς ἐκκλ. ἀπὸ τοῦ Κυρίου assumpsimus ex B.E. 8. τῶν πεπλανημένων
 τισιν b. τῶν πεπλανημένων φησιν E. τοῖς πεπλανημένοις φησιν B. τοῖς πεπλανη-
 μένοις Edd. 9. καὶ κατευρύνειν ἐπ’ αὐτῷ τὴν γλῶτταν (γλῶσσαν errore Aub.)
 assumpsit ex E. Aub. 10. φιλοτιμώτατα E.b. φιλοτιμώτατον Pont.
 11. ἀνάγκη τοῦτο δρᾶν ἡρημένοις [ειρημένοις E.] B.E. ἀνάγκη τοῦτο δρᾶσιν b. τοῦτο
 δρᾶσιν ἀνάγκη Edd. Statim καὶ assumpsimus ex B.E.b. 15. ὁ προφήτης
 assumpsimus ex B.E. 16. προσεμαρτυρεῖ D. μαρτυρεῖ B. Statim ποτε
 accessit ex B.D.E. 19. Haec μήτε μὴν ἀντέχεσθαι μελετῶντες αὐτοῦ et
 εἰκότως assumpsit ex E. Aub. 21. τετιμηκότες B. invitis D.E. 22. τῶν
 ὄλων assumpsimus ex B.E.

ἐπιεικείας, καὶ τῆς εἰς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ὀσίως τεθουμασμένων
καὶ ἀνδανόντων αὐτῷ σπουδῆς τε καὶ προθυμίας.

Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον, ὅτι ταῦτα μὲν τετέλεσται καὶ παρ'
αὐτοῦ τοῦ βασιλεύοντος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, Ἰωσίου φημί,
καθ' ὃν καὶ ὁ τῆς προφητείας γέγονε λόγος. καθεῖλε γὰρ
καὶ αὐτὸς βωμοὺς καὶ τεμένη καὶ τὰ χειρόκμητα· κατέσφαξε
τοὺς ἱερούργους, ψευδομάντις, οἰωνοσκόπους. ἔοικε δὲ ὁ
Προφήτης οὐχὶ δὴ πάντως τὰ ἐνεστηκότα δηλοῦν, καὶ περὶ
τῶν ἤδη πεπραγμένων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, προαγγέλλειν
δὲ μᾶλλον, ὡς ἔσται ταῦτα κατὰ καιροῦς, ἃ δὴ καὶ τετέλεσται
διὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, οὐκ εἰς δόξαν δρώντος Θεοῦ· πῶς
γὰρ ἢ πόθεν, ὅς γε καὶ τὸν θεῖον ἐνέπρησε ναόν; ἀνελόντος
δὲ μᾶλλον καὶ κατεμπρήσαντος ὁμοῦ τοῖς εἰδώλοις τοὺς
προσκυνοῦντας αὐτά.

7 Εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ, διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα
Κυρίου, ὅτι ἠτοίμασε Κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ, ἠγίασε τοὺς
κλητοὺς αὐτοῦ.

Ἀναπλέκει χρησίμως ταῖς ἀπειλαῖς τὴν παραίνεσιν, καὶ
καταπτοήσας τοῖς δείμασι, μετασοβεῖ πρὸς τὸ ἄμεινον,
ὑποβλέπεσθαι κελεύων· τοῦτο γὰρ οἶμαι τὸ εὐλαβεῖσθαι
ἐστὶ· τὸν τῶν ὅλων Θεὸν, καὶ τὰς τοῦ βίου τροχιάς ἐπ-
ανορθοῦν ἐπέειγεςθαι, καὶ ἀμελλητὶ μετατρέπειν πρὸς τὸ αὐτῷ
φίλον καὶ δοκοῦν. δεῖν δὲ φησιν ὀραῖσθαι τοιοῦτους ἀπὸ
προσώπου Κυρίου, κατὰ γε τὸ εἰρημένον διὰ φωνῆς Ἡσαίου
“ Λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ
“ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσασθε

1-4. τῶν ὀσίως τεθ. et αὐτοῦ—Ἱεροσολύμοις et φημί assumpsit ex E. Aub.
1. πᾶν D.E. ἅπαν B. Edd. 5. Πᾶς καθεῖλε—οἰωνοσκόπους
assumpserat ex E. Aub. 8. δῆ] + που Edd. invitis B.E. 9. τὸν
λόγον Edd. 10. ἐστι προ ἔσται E. 12. οἱ γε E. 15. ἡμέρα] +
τοῦ Edd. deest in B.E. (91. al.) 20. τὸ εὐλαβεῖσθαι ἐστὶ hoc ord. B.E.
εὐλαβεῖσθε Aub. 24. προσώπου] + του E. γε accessit ex B.E.
εἰρημένον ex E. assumpserat Aub. 25. γενεσθαι E. ἀφέλεσθε pro
ἀφέλετε Edd.

“ ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.” ταυτὸν γὰρ οὔτι που τὸ πονη-
 ρίαν ἀφελεῖν ἐξ ὀφθαλμῶν ἀνθρωπίνων καὶ ἀπέναντι τοῦ
 προσώπου τοῦ Θεοῦ, πλείστη δὲ ὄση τῶν πραγμάτων ἐστὶν
 ἡ διαφορά. πονηρὸς γὰρ ἔσθ' ὅτε καὶ οὐκ ἀγαθὸς τοὺς
 5 τρόπους ἀνῆρ, εὐλαβείας δόκησιν ὑποτρέχει καὶ χρηστότητος ὄ-
 ὄνομα περιπλάττεται, καίτοι τοῦτο κατ' ἀλήθειαν οὐκ ὦν·
 καὶ γοῦν ὁ Χριστὸς “ Προσέχετε, φησὶν, ἀπὸ τῶν ἐρχομένων
 “ πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι
 “ ἄρπαγες.” ὁ τοιοῦτος εὐλαβὴς ἐν ὀφθαλμοῖς ἀνθρώπων,
 10 καὶ οὐχὶ δὴ πάντως ἐν ὄψει Θεοῦ· ὁ δὲ ἀκάκουργος ἀληθῶς
 ἀπέναντι τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ μόνον τὴν ἐξωφανῆ
 χρηστότητα καὶ τὸ ἀγαθὸς εἶναι δοκεῖν ἀμφιέννυται, καρδίαν
 δὲ μᾶλλον ἀβέβηλον ἔχει, καὶ δὴ καὶ ὁράται τοιοῦτος. ἔφη ^a 584 A.
 γὰρ που ὁ Σολομών “ Ἐνώπιον γὰρ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ
 15 “ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρῶς, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιάς αὐτοῦ
 “ σκοπεύει.” ἡμέραν δὲ ὀνομάζει Κυρίου τῆς ἀλώσεως τὸν
 καιρὸν, ὃν καὶ ἐγγὺς εἶναί φησιν, οὐκ ἐφίεις τοῖς ἀμελεστέ-
 ροις ἐκεῖνό που τάχα διενθυμείσθαι καὶ φρονεῖν παρά γε
 σφίσι αὐτοῖς, ὡς μακρά τις ἔσται τῶν ἔσεσθαι προεπηγ-
 20 γελμένων ἢ ἀνάβλησις, καὶ ὑπερτρέχουσι τὸ παθεῖν εἰς τὸ
 τῆς οἰκείας ζωῆς κατανήσαντες τέλος. ἔθος γὰρ ἦν Ἰουδαίους
 ἐν ταῖς προρρήσεσι τῶν ὅτι μάλιστα σκυθρωπῶν τοιάδε τινα
 φρονεῖν τε καὶ λέγειν. καὶ γοῦν ἔφη που Θεὸς πρὸς τὸν ^b
 μακάριον προφήτην Ἰεζεχιάλ “ Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ὁ οἶκος
 25 “ Ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων, λέγοντες λέγουσιν Ἡ ὄρασις
 “ ἦν οὗτος ὁρά εἰς ἡμέρας πολλὰς, καὶ εἰς καιροὺς μακροὺς
 “ οὗτος προφητεύει. διὰ τοῦτο εἶπον πρὸς αὐτούς Τάδε
 “ λέγει Ἄδωναὶ Κύριος Οὐ μὴ μηκύνωσιν οὐκέτι πάντες οἱ

S. Matth.
vii. 15.Prov. v.
21.Ezek. xii.
27, 28.

3. πράξεων Edd. 5. ὑποτρέχει D.E. Edd. ἔχει B. 8. ἐνδύματι B.
 9. ἄρπαγας Edd. ante Migne. 11. καὶ οὐχὶ B. οὐχὶ D.E. οὐ Edd. 12. ἀγαθὸν
 εἶναι pro ἀγαθὸς εἶναι δοκεῖν Edd. 13. καὶ alt. assumpsi ex D.E.
 14. καὶ pro ὁ Edd. 15. ἀνδρῶς ὁδοὶ inv. ord. B. invitis D.E.
 19. προεπηγγελμένων E. προηγγελμένων B.D. προεπηγγ. Edd. 20. ὑπερτρέ-
 χουσι habent D.E. 21. ἦν] + τοῖς Edd. 22. προρρήσεσι post
 σκυθρ., tr. iud. 23. που om. B. τὸν μακ. προφ. assumpta ex B. desunt in D.
 27. εἶπον B.E. 28. Ἄδωναὶ B.E. Ἄδωναὶ Aub.

“λόγοι μου, οὓς ἂν λαλήσω· ὅτι λαλήσω λόγον καὶ
 “ποιήσω, λέγει Ἄδωναὶ Κύριος.” τοῦτο καὶ νῦν, ὡς γε
 οἶμαι, φησὶν, ἡγγικένοι διαβεβαιούμενος τὴν ἡμέραν Κυρίου
 καὶ ἡτοιμαῖσθαι μὲν τὴν θυσίαν αὐτοῦ, ἡγιασθαι δὲ τοὺς κλη-
 τούς. καὶ θυσίαν μὲν ὀνομάζει τὴν κατὰ βούλησιν αὐτοῦ 5
 πραχθησομένην σφαγὴν τῶν ἡσεβηκότων· κλητοὺς γεμῆν
 τοὺς Χαλδαίους, οὓς καὶ ἡγιασθαι φησιν, οὐχ ὡς ἀγίους
 γεγενημένους, ὡς ὀρισθέντας δὲ μᾶλλον καὶ κεκλημένους
 παρὰ Θεοῦ πρὸς τὸ ἐμπρῆσαι τὴν Ἰουδαίαν, καὶ φειδοῦς
 ἀπάσης ἐξηρημένης ὀλοθρεῦσαι τοὺς ἐν αὐτῇ. τοιοῦτόν τι 10
 φησὶ καὶ ἐτέρωθι τὸ γράμμα τὸ ἱερόν. κέκληντο μὲν γὰρ
 d κατὰ τῆς Νινευὶ Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι καὶ οἱ Κύρῳ
 συνησπικότες. ἔφη δὲ καὶ περὶ αὐτῶν ὁ τῶν ὄλων Θεός
 Es. xiii.
 3· “Ἁγιασμένοι εἰσὶ, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς· γίγαντες ἔρχονται
 “πληρῶσαι τὸν θυμὸν μου χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες.” 15
 οὐκοῦν ὁ ἀγιασμὸς ἐν τούτοις οὐ φαυλότητος ἀπόθεσιν, οὔτε
 μὴν Πνεύματος Ἁγίου μέθεξι κατασημῆνειεν ἂν, ἀλλ’ οἰονεὶ
 τὸ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοιοῦδέ τινος πράγματος προωρισθαι τε
 καὶ ἐκνεμεῖσθαι τινος.

8 Καὶ ἔσται ἐν ἡμέρᾳ θυσίας Κυρίου, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρ- 20
 e χοντας καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
 9 ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια· καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ πάντας
 ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τοὺς πληροῦντας
 τὸν οἶκον Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν ἀσεβείας καὶ δόλου.

Τρία ταῦτά ἐστι τὰ δι’ ὧν ἂν εὐ ἔχοιεν πόλεις τε καὶ 25
 χῶραι, βασιλεία τε καὶ τὰ ὑπ’ αὐτὴν τῶν ἐξουσιῶν τάγματα,

2. Ἄδ. Κύριος om. Pont. τοῦτο om. Aub. ποιήσω τοῦτο. καὶ νῦν Pont.
 13. τῶν ὄλων assumpsimus ex B.E. 18. του τοιοῦδε τινος E. 22. ἐπὶ
 πάντας ἐμφανῶς B.E. (8 Alex. XII.) ἐμφ. ἐπὶ πάντας inv. ord. F. Edd. ἐπὶ πάντας
 om. ut vid. S. Cyrillus. 23. προπύλαια F. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ hoc ordine B.E.
 (sol.) 24. τοῦ assumptum ex B.E. (Alex. XII.)

καὶ ἡ διαβόητος ἰερωσύνη. ταῦτα δὲ εἰ μὲν ἔχοι καλῶς, κατὰ γε τὸ ἐκάστω πρέπον, εὖ ἂν ἔχοι καὶ τὰ ὑπ' αὐτὰς a 585 A. πράγματα, καὶ σώζεται τὸ ὑπήκοον. εἰ δὲ δὴ τὴν διεστραμμένην ἔλοιτο τιμᾶν, καὶ μὴν καὶ διάττειεν τρίβον, ἅπαντα 5 εὐθὺς πρὸς τὸ ἀκαλλῆς οἰχίησεται, καὶ μονονουχὶ καταμεθίει πρὸς ὄλεθρον. ὥσπερ γὰρ εἰς τὴν τοῦ σώματος κεφαλὴν ἀλγήματος γεγονότος, συναισθάνεσθαί τε αὐτῇ καὶ συναρρώστειν ἀναγκαῖον τὰ λοιπὰ τῶν μελῶν· οὕτω καὶ τῶν ἡγουμένων ἐκτετραμμένων ἐπὶ τὸ φαῦλον καὶ μέντοι ῥοπήν 10 τὴν εἰς τὰ χεῖρω νεροσηκότων συγκαταφθείρεσθαί πως b ἀνάγκη τοὺς ὑπεξευγμένους. φιλεῖ γὰρ πως τὸ ὑπήκοον ταῖς τῶν λαχόντων κρατεῖν ἔπεσθαί τε καὶ ὑποφέρεσθαι γνώμαις. ἐν ἡμέρᾳ τοίνυν, φησὶ, τῆς ἀνδανούσης Θεῶ ἑσθίας, τουτέστιν ἐν καιρῷ καθ' ὃν ἂν γένοιτο τῶν τὰ πάνδεινα 15 πεπλημμεληκότων ἢ σφαγῇ, ἐπ' αὐτὰ δὴ καὶ πρῶτα τὰ τῶν ἄλλων ἐξηρημένα κατὰ τὴν δόξαν καὶ προεκκείμενα πράγματα, βαδιεῖται τὰ ἐξ ὀργῆς. ταῦτα δὲ ἐστίν, ὁ τοῦ βασιλεύοντος αἶκος· καὶ ὁ γείτων εὐθὺς τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανείᾳ κειμένων· καὶ τρίτος ἐπ' αὐτοῖς ὁ καὶ τῶν ἄλλων 20 παρὰ Θεῶ προτιμότερος ὁ τῶν θείων ἱερουργῶν· ἄρχοντες c δὲ καὶ αὐτοὶ, καὶ λαῶν ἡγούμενοι, κατὰ γε τῆς ἰερωσύνης τὴν τάξιν. αἰτιᾶται δὲ λίαν αὐτοὺς, ὡς ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια, τουτέστιν, εἰς τοῦτο λοιπὸν ἀφιλοθείας ἰγμένους, καὶ τῶν πάλαι διὰ Μωυσέως τεθεσπισμένων καταφρονεῖν 25 ἡρημένους, ὡς μηδὲ αὐτὸ τῆς ἰερωσύνης τὸ σχῆμα τηρεῖν, καιροῦ καλοῦντος αὐτοὺς ἐπὶ γε τὸ δεῖν ἀποπεραίνειν τὰ ἱερά.

2. γε assumpsit Aubertus ex E. deest in B. καὶ assumpsi ex E. αὐτὰς B. αὐταῖς Aub. ex E. αὐτὰ Pont.

3. σώζειτο Pont. δὴ assumpsimus ex B.E.

4. ἔλοιτο τιμᾶν καὶ μὴν καὶ assumpserat ex E. Aubertus. ἅπαντα] + ἡμῖν Pont. Statim εὐθὺς, quod ex B.E. assumpsimus, ante διάττειεν tr. Aubertus.

5. καταμεθίσει Edd. 9. τριῶν τούτων pro ἡγουμένων Pont. ἐκτετριμμένων E. καὶ μέντοι β. τὴν εἰς τὰ χεῖρω νεροσηκότων accesserunt ex B.D. τὰ omiserat Aubertus.

12. ἔπεσθαί τε assumpserat ex E. Aubertus, omittens tamen

καὶ sequentem.

15. καὶ pro τὰ Edd.

16. ἄλλων D.E. Edd.

ὄλων B. κατὰ τὴν δ. καὶ προεκκείμενα ass. ex E. Aub.

19. κειμένων

om. B. habent D.E.

23. λοιπὸν om. B.D.b. habet E. ἀφιλοθείας D.E.

Edd. ἀπειθείας B.

24. πάλαι om. B. inivitis D.E.b.

25. τῆς ἱερ. τὸ

hoc ordine B.E.b.

Lev. x.
1, 2.

ὡσπερ οὖν οἱ ἐξ ἹΑαρὼν γεγονότες δεδαπάνηται πυρὶ, καὶ
 d ἦν αὐτοῖς ἐπὶ κλημα καὶ γραφὴ, τὸ ἀλλότριον ἐπιθεῖναι τῷ
 θυσιαστηρίῳ πῦρ· τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον καὶ οὗτοι, περὶ
 ὧν ἦν ὁ λόγος, ἐξαιτοῦνται δίκας, ὅτι τῆς πρεπούσης αὐτοῖς
 εὐκοσμίας ἠφειδηκότες, ἱεροπρεπῶς μὲν οὐκ ἐστέλλοντο 5
 κατὰ γε τὸ τῷ νομοθέτῃ δοκοῦν, ἐνδύμασι δὲ ἀλλοτρίοις
 ἠμφιεσμένοι, δρᾶν ἀπετόλμων τὰ ἱερά. ἀπόδειξις δὲ καὶ
 τοῦτό ἐστι καταφρονήσεως τῆς ἐσχάτης καὶ τοῦ μηδενὸς
 ἀξιοῦσθαι λόγου παρ' αὐτοῖς τὸν νόμον. εἶτα πῶς ἦν ἐν-
 e νοεῖν ἐν φροντίδι γενέσθαι τοῖς ἄλλοις τοῦ νόμου τὴν τήρη- 10
 σιν, εἰ μηδεὶς αὐτοῦ τοῖς ἡγουμένοις ὁ λόγος; ταύτητοί
 φησιν Ἐκδικήσω ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα· καὶ ὁ βούλεται
 δηλοῦν, ἔστι τοιοῦτον. πλημμελοῦντα πλειστάκις τὸν Ἰσ-
 ραὴλ, καὶ τοῖς διὰ τῶν προφητῶν οὐκ εἰκόντα λόγοις, ἐκάλει
 πρὸς μετάνωσιν, ταῖς ἕξωθεν λύπαις ἐπανορθῶν ὡς πατὴρ, 15
 ἀπτόμενος δὲ καὶ τῶν σωματίων αὐτῶν ἔσθ' ὅτε· οἷον τι
 φημί, ἐπάταξεν ἐν ἀνεμοφθορίᾳ τοὺς ἐν ἀγρῷ καρπούς, ἢ
 Agg. ii. 17. Joel. i. 4. 586 A. a ἢ τὴν καλουμένην ἐρυσίβην· λελύπηκε δὲ καὶ “ ἐν πυρώσει
 Am. iv. 9. “ καὶ ἐν ἰκτέρῳ,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν. ταῦτα κατὰ 20
 καιροὺς ἐπιφέρων, οἷον ἐπληττε λεληθότως· νυνὶ δὲ, φησὶν,
 ἐκδικήσω ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα, τουτέστιν, οὐ λεληθότως
 ἐποίησω τὰ ἐξ ὀργῆς, οὐ βροῦχος ἔσται καὶ ἐρυσίβη τὰ καθ'
 ὑμῶν, οὐκ ἀρρώστια σωματικὴ· ἀλλὰ γυμνῶς ἀποστίλβον
 τῶν πολεμίων τὸ ξίφος, καὶ τοῖς εἰς ἐμὲ δεδυσσεβηκόσιν 25
 ἀπειλοῦν τὸν ὄλεθρον, καὶ εἰς αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ πρόπυλα
 b καταφθεῖρον ὡμῶς τοὺς πληροῦντας τὸν αἶκον τοῦ Θεοῦ αὐτῶν
 ἀσεβείας καὶ δόλου. τίς οὖν ἡ ἀτέβεια; τίς δὲ καὶ ὁ δόλος;
 ἕτερος ἡμῖν προφήτης σαφηνιεῖ λέγων περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ
 “ Οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων ἔκρινον καὶ οἱ προφήται 30

Agg. ii.
17.
Joel. i.
4.
586 A. a
Am. iv.
9.

Mich.
iii. 11.

2. καὶ] + ἡ Edd.

13. ἔστι] + το E.

περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ex E. assumpserrat Aub. favente D. desunt in B.

τῆς B.D. αὐτῶν E. Edd.

7. τὰ ἱερεία b.

18. καθιείς] καθείς Edd.

10. ἐν om. E.

29. σαφηνίζει Edd.

30. αὐ-

“ αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο” καὶ μὴν καὶ ὁ σοφὸς
 Ἡσαΐας ἀποτείνεται πρὸς αὐτὴν καὶ φησιν “ Οἱ ἄρ-
 “ χοντές σου ἀπειθοῦσι, κοινωνοὶ κλεπτῶν, ἀγαπῶντες δῶρα,
 “ διώκοντες ἀνταπόδομα, ὀρφανοῖς οὐ κρίνουντες, καὶ κρίσει
 5 “ χήρας οὐ προσέχοντες.”

Es. i. 23.

Προσεκτέα δὴ οὖν τοῖς τῶν θείων θυσιαστηρίων ἱερουργοῖς,
 μὴ ἄρα πως ταῖς τοιαῖσδε περιπίπτειεν γραφαῖς. τυπικῶς
 μὲν γὰρ οἱ πάλαι τὴν ταῖς ἱερουργίαις πρέπουσαν ἐδέχοντο
 στολήν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ἐν πνεύματι λατρείας ἐνέστηκεν ὁ
 10 καιρὸς, ἄμφιον ἔστω λαμπρὸν καὶ στολή τις ὡσπερ ἱερο-
 πρεπῆς ἐκάστῳ τῶν κεκλημένων εἰς λειτουργίαν, πίστις ὀρθή
 καὶ ἀμώμητος, βίος εὐαγγελικὸς, πολιτεία σεμνὴ καὶ ἐννο-
 μωτάτη, καὶ τρόπος ὀρθὸς, λημμάτων αἰσχυρῶν οὐχ ἠττώ-
 μενος, φροντὶς ὀρώσα πρὸς ἀρετὴν, καὶ τοῦ παντὸς ἀξιοῦσα
 15 λόγου τὸ ἀνδάνον Θεῶ. d

Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει Κύριος, φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ τοῦ
 πύλης ἀποκεντούντων, καὶ ὄλολυγμὸς ἀπὸ τῆς δευτέρας, καὶ
 συντριμμὸς μέγας ἀπὸ τῶν βουνῶν.

Καταγράφει σαφῶς τοῦ πολέμου τὰς συμφορὰς, καὶ οἷον
 20 πίπτοντάς τε καὶ ὀλλυμένους καὶ σφισιν αὐτοῖς ἐποιμώ-
 ζοντας ἐπιδεικνύει τινὰς, ἵνα τῷ μεγέθει τῶν ἐσομένων κακῶν
 ἠττώμενοι, μεταφοιτᾶν ἔλουντο πρὸς τὸ ἐπείγεσθαι δρᾶν τὰ
 ἀμείνω καὶ πρεπωδέστερα, οὕτω τε λοιπὸν ἔξω φέροντο τῆς
 ὀργῆς. ἀγαθὸς γὰρ ὁ Δημιουργὸς, καὶ οὐ θέλει “ τὸν θάνατον
 25 “ τοῦ ἀποθνήσκοντος, ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
 “ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ζῆν αὐτὸν,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου

Ezek.
xviii. 23.

1. αὐτῶν Pont. 3-5. ἀγαπῶντες—προσέχοντες] καὶ τὰ ἐξῆς Edd.
 4. κρίσιν E. 6. Προσεκτέον B. 16. ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ B.E. (Alex.
 XII. 8 ex corr.) τῇ ἡμ. ἐκ. Edd. (Vat.) 22. τὰ assumpsimus ex B.E.
 24. Δημιουργὸς B.D.E. Θεὸς Edd. 25. ἀποθνήσκοντος D.E. Edd. ἀμαρτω-
 λῶ B. cf. in Es. 765 b. αὐτὸν ἀπὸ τῆς—πονηρᾶς om. D.

φωνήν Ἰεζεκίηλ. κατ' ἐκεῖνο δὴ οὖν τοῦ καιροῦ φησιν ἀπὸ μίας μὲν πύλης τῶν ἀποκεντούντων, τουτέστι, τῶν ἀποσφατούντων τοὺς παρεμπίπτοντας, δεινὴ τις ἔσται καὶ ἀμειδίης ἀναφώνησις. ἀεὶ γάρ πως ἐν ταῖς ἀλισκομέναις τῶν πόλεων

587 A. ^a εἰσελαύνοντες οἱ πολέμοιοι φρικτόν τι καταλαλάζουσι, προ-
κατακλῶντες εἰς φόβον τοὺς ἐν αὐταῖς, προτροπάδην τε ὥσπερ ἀλλήλους καταθήγοντες εἰς ὠμότητα. ἀπὸ δέ γε τῆς
έτέρας πύλης ἔσται, φησὶν, ἐλελυγῆ καὶ δάκρυον, συνωθου-
μένων ἀλλήλοις τῶν ἐαλωκότων, καὶ ἐκάστου διασπεύδοντος
τῆς πόλεως ἀποπηδᾶν ὡς νεὸς βεβαπτισμένης. ἔσεσθαι δὲ ¹⁰
καὶ συντριμμὸν μέγαν φησὶν ἀπὸ τῶν βουνῶν, τάχα πού
βουνούς τὴν καλουμένην ἄνω πόλιν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις,
^b ἥτοι τὴν Σιών ὀνομάζων, ἤγουν ἕτερόν τι δηλῶν. ἀεὶ γάρ
πως ἐν ταῖς τῶν πολέμων καταδρομαῖς εἰς τὰς τῶν ὀρῶν
καταφεύγουσι κορυφὰς οἱ ἔνοικοι, τὴν τῶν τόπων δυσχωρίαν ¹⁵
πρὸς ἐμποδὸν ἔσεσθαι τοῖς ἐχθροῖς ἠγούμενοι, καὶ τὰς τῶν
διωκόντων αὐτοὺς ἀνακόψειν ὀρμάς. καὶ γοῦν ὁ Κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς προσπεφώνηκέ ποτε τοῖς Ἰουδαίων
δήμοις “Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν
“Ἱερουσαλήμ, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ²⁰
“ὄρη.”

Οὐκοῦν Θεοῦ πλήττοντος, καὶ δίκας αἰτούντος τῶν ἡμαρ-
^cτημένων τοὺς καταφρονεῖν ἡρημένους, οὐδὲν ὀνήσει τοὺς
πάσχοντας, οὐ πόλις εὐπυργοτάτη, οὐ τειχῶν ἀκατάσειστοι
περιβολαὶ, οὐκ ὀρῶν ἀναστήματα καὶ πετρῶν ἀγριότητες, ²⁵
οὐκ ἀστιβῆς δυσχωρία· σώξει δὲ μόνη μετάγνωσις, ἐκδυ-
σωπούσα τὸν Κριτῆν, καὶ κατευνάζουσα τὸν θυμὸν, καὶ εἰς

S. Luc.
xli. 20,
21.

1. τοῦ καιροῦ φησιν hoc ord. B.E.b. 2. τῶν alt. om. B. in vitis D.E.b.
5. προκατακλῶντες B.E.b. προκαλοῦντες Edd. 8. ὄλουγῆ B.E.b.
ὄλουγμὸς Edd. 9. σπεύδοντος B. in vitis D.E.b. 11. καὶ
accessit ex B.E. 14. πως] πη B. πολέμων καταδρομαῖς D.E. πολεμίων
καταδρ. Edd. πόλεων ἀλώσειν B. 15. αναφευγουσι E. φεύγουσι D.
16. πρὸς] + τὸ Edd. ἐμπεδῶν pro πρὸς ε. B. 18. ἡμῶν Ἰησοῦς
et Χριστὸς accesserunt ex B.D.E., ὁ ex E., ποτε ex B.E. Ἰουδαίων δήμοις B.E.
Ἰουδαίους D. Edd. 23. αἰρουμένους B. εἰρημενοῦς (pro more) E.
καταφρονούντας pro καταφρ. ἡρημ. D. 24. οὐ τ. ἀ. π. assumpsit
ex E. Aub. 26. δυσωπούσα B.

τὴν αὐτῷ πρέπουσαν ἡμερότητα καλοῦσα προχείρως ἀγαθὸν
 ὄντα φύσει τὸν Δημιουργόν. καὶ ἄμεινον μὲν τὸ παντὶ
 παρατεῖσθαι σθένει τὸ προσκρούειν αὐτῷ· ἐπειδὴ δὲ δια-
 νέενυκεν ἢ ἀνθρώπου φύσις ἐπὶ τὸ φαῦλον αἰεὶ, καὶ “πολλὰ
 5 “πταίομεν ἅπαντες,” τὸ βεβηκὸς εἰσάπαν πρὸς ἀρετὴν οὐκ
 ἔχοντες, κἂν γοῦν ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον ἀναδρομαῖς ἐπανορθοῦν
 σπουδάξωμεν τὰς ἑαυτῶν γνώμας, καὶ ταῖς μεταγνώσεσι
 καλῶμεν εἰς ἡμερότητα χρηστὸν ὄντα κατὰ φύσιν, καθάπερ
 ἔφην ἀρτίως, τὸν τῶν ὄλων Δεσπότην.

S. Jac.
iii. 2.

10 Ὁρνήσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακεκομμένην, ὅτι ὡμοιώθη ἡ
 πᾶς ὁ λαὸς Χαναάν, ἐξωλοθρεύθησαν πάντες οἱ ἐπηρμένοι
 ἀργυρίῳ. e

“Ὅτι φείσεται μὲν οὐδενὸς τῶν Βαβυλωνίων ὁ σίδηρος,
 ἀπολεῖ δὲ ἄρδην τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, σημαίνει
 15 μὲν διὰ τούτων. κατολοφύρεσθαι δὲ προστέταχε τοὺς ἐν
 τοῖς Ἱεροσολύμοις περιλελειμμένους, καὶ διαφυγεῖν ἰσχύσαν-
 τας, ὡς ὠλοθρευμένην τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὴν διαβόητον παρ’
 αὐτοῖς κατακεκομμένην πόλιν· διάτοι τὸ πάντα τὸν ἐν αὐτῇ
 λαὸν τοῖς τῶν Χαναναίων ἀμιλλᾶσθαι τρόποις, καὶ τὰ ἐκεί-
 20 νῶν ἐλέσθαι ζηλοῦν, παριστοῦσθαι δὲ οὕτως εἰς πάντα αὐτοῖς, n 588 A.
 ὡς τάχα που καὶ ὑπερφέρεσθαι καὶ κατόπιν εἶναι. ἀλλογενεῖς
 δὲ οἱ Χαναναῖοι, θεομισεῖς τε καὶ ἀλιτήριοι καὶ εἰδωλολάτραι,
 καὶ τῶν ὅτι μάλιστα διαβεβλημένων ἐφ’ ἅπασιν τοῖς ἐκτοπω-
 25 ταις, ἀκούων “Σπέρμα Χαναάν, καὶ οὐχὶ Ἰούδα.” ὅτι δὲ
 ἀνόητος ὁ πλοῦτος αὐτοῖς, ἔρεισμα τε σαθρὸν καὶ εὐδιά-
 κλαστον, διερμηνεύει πάλιν, ἀπολέσθαι διαβεβαιούμενος τοὺς b
 ἐπηρμένους τῷ ἀργυρίῳ, τουτέστι, τοὺς μέγα φρονεῖν εἰω-

Hist.
Sus. 56.

1. ἀγαθ. ὄντα φ. τὸν Δ. et τὸ βεβ.—οὐκ ἔχοντες (5) *assumpsit* ex E. Aubertus.
 4. αἰεὶ om. D. 6. κἂν B. D. Pont. καὶ E. Aub. ἀναδρομαῖς B. Pont. μεταδρ.
 Aub. ex E., D. 7. σπουδάξωμεν D. Aub. καὶ ταῖς μεταγνώσεσι—δεσπότην ex E.
assumpserat Aubertus. 8. καθάπερ] + οὖν E. Aub. καθ. ἔφην ἀρτίως om. D.
 11. Χαναάν] + καὶ Edd. (Vat.) *deest* in D. E. (s. Alex. XII.) 19. καὶ τὰ—
 ζηλ. ass. ex E. Aub. 25. οὐχ E. 27. τοὺς ἐπηρμένους τῷ ἀργυρίῳ
 B. E. b. τῷ ἀργυρίῳ ἐπηρμένους (omittentes τοὺς) Edd.

Supra
ver. 9.Prov.
xxii. 1.
Ib. x. 2.Ib. xv.
16, et
xvi. 8.

θότας ἐπὶ πλούτῳ καὶ χρήμασιν, καὶ ὑψηλὴν ἀνασπῶντας
ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ τὴν ὀφρύν. ἐπειδὴ γὰρ λημμάτων
αἰσχυρῶν ἠττώμενοι, καὶ κεχηνότες εἰς τοῦτο, “ τὸν οἶκον τοῦ
“ Θεοῦ αὐτῶν, καθά φησιν αὐτὸς, ἀσεβείας ἐπλήρουν καὶ
“ δόλου,” ταύτητοι δικαίως ὡς ἀδρανὲς καὶ ἀνόνητον, καὶ 5
οὐδένα σώζειν εἰδὸς τὸ πλουτεῖν ἐξελέγχεται. “ Αἰρετὸν οὖν
“ ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς,” κατὰ τὸ γεγραμμένον· “ οὐ
c “ γὰρ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνομους, δικαιοσύνη δὲ ρύσεται
“ ἐκ θανάτου,” καὶ “ Κρείσσω ἀληθῶς μικρὰ μερὶς μετὰ
“ φόβου Θεοῦ, ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας.” 10

12 Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἐξερευνήσω τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ
λύχνου, καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἀνδρας τοὺς καταφρονοῦντας
ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, οἱ λέγοντες ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
Οὐ μὴ ἀγαθοποιήσῃ Κύριος οὐδ' οὐ μὴ κακώσῃ.

Ib. i.
17, 18.

“ Ὅσα δρᾶν ἔμελλον οἱ πολέμοι μανίαις ἀκράτοις χρώ- 15
d μνοι κατὰ τῶν ἐαλωκότων, ταῦτα τῷ ἰδίῳ προσώπῳ προσ-
άπτει Θεὸς, οὐχ ὡς αὐτὸς ὦν τῶν οὕτως ἐκτόπων ἐργάτης,
ὡς ἐφίεις δὲ μᾶλλον κατὰ τῶν ἡσεβηκότων ἰέναι τὰ ἐξ ὀργῆς
ἐν δίκῃ. καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς, ὅπερ εἶρηκεν αἰνιγματωδῶς
ἐν παροιμίαις ὁ Σολομών “ Οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα 20
“ πτερωτοῖς· αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχοντες θησαυρίζουσιν
“ ἑαυτοῖς κακά.” ἐξὸν γὰρ ὡς ἀπωτάτω καὶ ποινῆς ἰέναι
καὶ δίκης, ἀνθηρημένους τῶν φαύλων τὴν ἀρετὴν, αὐτοὶ
c κατὰ σφῶν αὐτῶν καταθήγουσι τὴν ὀργὴν, καὶ εἰς αὐτό-
κλητον ὄλεθρον τὰς ἑαυτῶν ἰέντες ψυχὰς, ἀλοῖεν ἂν παρά 25
γε τοῖς ὀρθὰ κρίνειν εἰδόσιν. ἐρευνᾶται τοιγαροῦν ἡ Ἱερου-

8. ρύεται Edd.

9. Haec καὶ κρείσσω—μετὰ ἀδικίας assumpserat Aub.

ex E. 10. γενήματα B. (Alex. Ephr.) γεννήματα E. (Vat.)

11. ἐκείνη

τῇ ἡμέρᾳ B.E. (Alex. XII.) τῇ ἡμέρᾳ. ἐκ. Edd. (Vat. 8)

12. ἀνθρώ-

πους F. (23.)

13. οἱ λέγοντες E.F. Edd. (Alex. 8) τοὺς λέγοντας B. (22.

al.)

26. ὀρθὰ B.E. ὀρθῶς Edd. ἐρευνᾶται E.

σαλήμ μετὰ λύχνου. πεπόνθασι γάρ τι τοιοῦτον οἱ Ἰουδαῖοι
 παρὰ Ῥωμαίων, ὃ συνέβη παθεῖν αὐτοὺς ἀλότων τῶν
 Ἱεροσολύμων ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου· ὡς γὰρ Ἰώση-
 πος ἱστορεῖ, ὁ μυρίοις στόμασι τὰ Ἰουδαίων ἐκτραγωδήσας
 5 πάθη, μετὰ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις σφαγὰς καὶ τὴν ἀναρίθ-
 μητον τῶν ἀνὰ τὴν πόλιν ἀπολωλότων πληθύν, τοὺς ἐν τοῖς a 589 A.
 σπηλαίοις καὶ τοῖς ὑπονόμοις καταπηδήσαντας, μετὰ λύχνου
 διερευνώμενοι καὶ εἰς φῶς ἄγοντες, ὡμῶς τε καὶ ἀνημέρως
 ἀπέσφαττον. ἐκδικήσειν δέ φησιν ἐπ' αὐτοὺς ὡς κατα-
 10 φρονήσαντας, ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν, τουτέστιν, ἢ τοὺς
 ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πρακτέων διορισθέντας νόμους, οὓς παρα-
 βαίνοντες ἐδυσσέβουν, τὸ μηδὲν εἶναι καταλογιζόμενοι τὴν
 ἐπ' αὐτοῖς τήρησιν· ἤγουν ἰδικῶς φυλάγματα καλεῖ τὰ τῶν
 ἱερέων ἔθη. πλείστη γὰρ ὄση κατὰ τὸν νόμον ἢ ἐπιτήρησις b
 15 τῶν τε ἀμφίων αὐτοῖς καὶ σχημάτων ἱεροπρεπῶν καὶ μέντοι
 καὶ θυσιῶν. οὐ γὰρ καθ' ἓνα τρόπον προσεκόμιζον τῷ
 θυσιαστηρίῳ τὰ θύματα. καὶ ἀναμάθοι τις ἂν τὴν ἐν γε
 τούτοις διαφορὰν τοῖς Μωυσαϊκοῖς περιτυχῶν συγγράμμασιν.
 ἀλλ' οὐδεὶς αὐτοῖς τῶν φυλαγμάτων ὁ λόγος, διάτοι τὸ
 20 πρὸς τοῦτο καθικέσθαι ληρωδίας καὶ ψυχρῶν ἐννοιῶν, ὡς
 τάχα που καὶ οἶεσθαι καὶ τολμᾶν εἰπεῖν οὐδένα τῶν καθ'
 ἡμᾶς ποιεῖσθαι λόγον τὸν τῶν ὅλων Θεόν· ἀφειδῆσαι δὲ
 οὕτω τῶν ἐπιγείων πραγμάτων, ὡς μήτε ἀγαθοὺς ἐπαινεῖν, c
 καὶ γέρα νέμειν αὐτοῖς τῆς ἐπιεικειᾶς ἀντάξια· μήτε μὴν τοῖς
 25 ἁμαρτάνουσιν ἐπιθήγεσθαι, καὶ δίκας ἐπάγειν αὐτοῖς τῶν
 ἀνοσιῶν ἐγχειρημάτων τὰς ἰσοστάθμους. τοῦτο οἶμαί ἐστι
 τό Οὐ μὴ ἀγαθοποιήσῃ Κύριος, οὐδ' οὐ μὴ κακώσῃ. ἀπρονοησία
 δὴ οὖν καὶ ἕτερον οὐδὲν τὸ θρυλλούμενον. αἰσχρὸν δὲ οὕτω
 τὸ δόγμα καὶ κατεστυγημένον, ὡς μηδὲ αὐτοῖς τοῖς Ἑλλήνων

1. οἱ assumptum ex E.b.

2. καὶ Οὐεσ. pro ὃ συνέβη—ὑπὸ Οὐεσπ. καὶ

Τίτου Pont. τῶν om. Aub.

4. τὰ] + τῶν E.

5. τοῖς om. B.

6. ἀπολωλότων D.E.b. Edd. ἀλότων B.

7. λύχνου D.E.b. Edd.

λύχνου B.

8. διερευνώμενοι B.D.E. ἐρευνώμ. b.

9. ἀπέσφαττον

B.E. Edd. κατέσφ. b.

20. ληρωδίας B. Edd. ληρίας D.E.

23. πράξεων Edd.

26. ἐπιχειρημάτων iud.

Prov.
v. 21.Ps. lxi.
13.

ἀρέσαι σοφοῖς. ἄθειον γὰρ ὠνόμαζον τὸν τῶν τοιούτων
 εἰσηγητήν· Ἐπίκουρος οὗτος ἦν, εἰς τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπὶ
 d σοφίᾳ διαβεβοημένων. ἔστι τοίνυν εἰπεῖν ὡς “Ἐνώπιον
 “ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρῶς, εἰς δὲ πάσας
 “ τὰς τροχιάς αὐτοῦ σκοπεύει.” καὶ γερῶν μὲν ἀξιοῖ τοὺς 5
 τῆς ἀρετῆς ἐργάτας· κατεστυγημένον δὲ σφόδρα ποιεῖται
 τὸν ἀλιτήριον, καὶ ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον. δεῖ δὴ οὖν ἄρα τροχιάς μὲν ἡμᾶς
 διαθεῖν ὀρθὰς, καὶ τὴν ἀνδάνουσαν τῷ πάντων Δεσπότη
 Θεῷ ποιεῖσθαι τρίβον, ζῶντάς τε οὕτως ἐννόμως καὶ τὸν 10
 πανάριστον ἀληθῶς ἐπιτηδεύοντας βίον, ἵλεώ τε καὶ εὐμενῇ
 e τὸν τῶν ὄλων ἔχειν Δεσπότην, καὶ καταπικραίνεσθαι καθ'
 ἡμῶν οὐκ ἔαν παραιτουμένους τὸ φαῦλον καὶ ταῖς μεταγνώ-
 σεσιν ἐπανορθοῦν διασπεύδοντας τὰ ὕπνου τε καὶ ῥαθυμίας
 ἐγκλήματα. 15

13 Καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγὴν, καὶ οἱ οἴκοι αὐτῶν εἰς
 ἀφανισμόν· καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας καὶ οὐ μὴ κατοική-
 σουσιν ἐν αὐταῖς, καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ οὐ μὴ
 πίωσι τὸν οἶνον αὐτῶν.

590 A. a

Prov. x.
2.

Ἐπὶ καιροῦ τάχα που καὶ νῦν πρὸς ἡμῶν εἰρήσεται “Οὐκ 20
 ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους.” δραπέτης μὲν γὰρ ὁ πλου-
 τος αἰεὶ, καὶ τὸ βεβηκὸς οὐκ ἔχει· μεθύει δὲ μᾶλλον καὶ
 διανένευκεν εἰς ἀποστασίαν, καὶ πόδας ἔχει σαθροῦς. τὸ δὲ
 δὴ καὶ ἐπ' αὐτῷ μέγα φρονεῖν ἐθέλειν, ἡλίθιον κομιδῆ.
 ἐξελεῖται γὰρ ἥκιστα γε τοὺς ὑπὸ θείαν ὀργὴν, οὐδ' ἂν 25
 ἀπαλλάξειεν αἰτιαμάτων τινὰς, Θεοῦ ποιῆν καθορίζοντος,
 καὶ τὴν τοῖς πλημμελοῦσι πρέπουσαν ἐπάγοντος δίκην. τί

2. ἐπίκουρον pro ἐπίκουρος—διαβεβ. Pont. εἰς—διαβεβ. om. D. διαβεβ. B. βεβ.
 E. Aub. 10-13. Haec ζῶντάς τε—τὸ φαῦλον assumpserat Aub. ex E.
 τε post ζῶντας om. B. habet E. 17. κατοικήσωσιν B. (95, 185, 310, 311.)
 18. καταφυτεύσουσιν B. Edd. καταφυτεύσωσιν E. (Alex. 26.) 20. εἰρή-
 σεται D. E. Edd. εἴρηται B. 26. καθορίζοντας E.

οὖν ὁ πλοῦτος; σάρκα θεραπεύει μόνην καὶ ὑπηρέτης ἐστὶν ἡ
 ἀνοσίῳ καὶ βδελυρᾶς ἡδονῆς, καὶ πατήρ ἀλαζονείας, καὶ
 τύφου ῥίζα καὶ γένεσις, καὶ προσκαίρων δοξαρίων περι-
 ποιεῖται τὴν μέθεξιν, ἃ σκιῶς ἐν ἴσῳ παρελαύνει τοὺς ἐσχρη-
 5 κώτας. καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι “ Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
 “ καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.” ὅτι τοίνυν
 ἀνόητος παντελῶς τοῖς ἡσεβηκόσιν ἢ ἐπὶ πλούτῳ σπουδῇ,
 διδάσκει λέγων, ὡς ἔσται μὲν τοῖς Χαλδαίοις εἰς διαρπαγὴν
 ἢ δύναμις αὐτῶν. εἰσὶ γὰρ εἰσιν οἱ περὶ ὧν ἂν λέγοιτο, καὶ e
 10 μάλα εἰκότως, τὸ ἐν ψαλμοῖς ὑμνούμενον “ Ἴδου ἄνθρωπος
 “ ὃς οὐκ ἔθετο τὸν Θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, ἀλλ’ ἐπήλπισεν ἐπὶ
 “ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῇ ματαιότητι
 “ αὐτοῦ ἐνεδυναμώθη.” εἰ δὲ δὴ καὶ οἴκοι γεγόνασιν αὐτοῖς
 πολυτελῶς ἡσκημένοι, εἶεν ἂν οὐκ αὐτῶν· κατεμπρησ-
 15 θήσονται γάρ· καὶ εἰ πρὸς τούτοις ἔτι γεγόνασιν ἀμπέλων
 μελεδωνοὶ, οὐκ αὐτοὶ πίνονται· πόθεν; οἰχήσονται γὰρ αἰχμά-
 λωτοι, τὰ οἴκοι μεθέντες καὶ παντὸς ἐστερημένοι τοῦ κατευ-
 φραίνειν εἰδότης. καὶ τοῦτο σαφὲς ἐποίει Θεὸς διὰ φωνῆς d
 Ἱερεμίου λέγων πρὸς τινα τῶν ἐν Σαμαρεία βασιλευ-
 20 κῶτων “ Ὁκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον, ὑπερφᾶ
 “ ῥιπιστὰ διεσταλμένα θυρίσι καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρω
 “ καὶ κεχρισμένα ἐν μίλτῳ. μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ παρω-
 “ ξύνθης ἐν Ἀχαάβ τῷ πατρὶ σου; οὐ φάγονται καὶ
 “ οὐ πίνονται. βέλτιον ἦν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην
 “ καλήν.”

Esai. xl.
6: 18.
Pet. i. 24.

Ps. li. 9.

Hier.
xxii. 14,
15.

1. μόνην D.E. Edd. μόνον B. καὶ accessit ex B.D.E. 2. ἀλαζονίας E.
 4. παρελαύνειν Aubertus. 8. ἐστι E. invito D. 9. γὰρ εἰσιν] +
 καὶ Aub. sol. καὶ μάλα εἰκότως [τὸ B.E.] ἐν ψαλμοῖς ὑμνούμενον ex E. assump-
 serat Aub. τὸ om. Aub. 12. τῷ πλήθει D. Edd. τὸ πλήθος E. (Vat.) cf. supra
 168 a. ἐνεδ. ἐπὶ τῇ ματ. αὐτοῦ inv. ord. B. (Vat. &c.) invitit D.E. Aub. qui haec
 καὶ—αὐτοῦ assumpserat ex E. 14. τε καὶ ἡσκημένως E. ἡσκ. om. D. κατ-
 εμπρησθήσονται D.E. ἐμπρησθ. Edd. 16. πίνονται πόθεν;] πίνονται πόθεν B.
 πίνονται πόθεν D. πίνονται ποθεν E. ex quibus correximus. πίνονται ποτε Edd.
 18. De Josiae filio, dicta sunt haec. 22. μολτῶ (sic) E.
 23. Ἀχαάβ B.D.E. (Alex.) Ἀχάζ Edd. (Vat. Frid-Aug.) 24. Haec
 βέλτιον—καλήν ex E. assumpserat Aub. καλεῖν (sic) Aub. καλήν D.E. ut supra
 173 e. καὶ ἔλεον pro καλήν B.

Χρὴ τοιγαροῦν ἡμᾶς ἐφίεσθαι τῶν ἐπιγείων οὐδενός, διαρ-
 ρίπτειν δὲ ὡς ἀπωτάτω τὸ τοῖς προσκαιροῖς ἐφήδεσθαι καὶ
 μεταποιεῖσθαι πλούτου τοῦ φεύγοντος καὶ ἐν καιρῷ ὀργῆς οὐ-
 δὲν ὄνησαι δυναμένου τοὺς ἔχοντας· καύχημα δὲ ποιεῖσθαι τὴν
 ἐν Χριστῷ ζωὴν, καὶ τῆς ἐξαιρέτου πολιτείας τὰ ἀνχήματα, 5
 καὶ τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειότητος οὐδὲν ἠγεῖσθαι τὸ ἄμεινον,
 ἀναφωνεῖν τε καὶ λέγειν “Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων,
 “μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σοί” καὶ πρὸς γε δὴ
 τούτοις ὅτι “Κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ὑπὲρ
 “χιλιάδας. ἐξελεξάμην παραρρίπτεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ 10
 “Θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρ-
 “τωλῶν.”

Ps.
LXXXIII.
13.

Ib. 11.

591 A. a

14 Ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη, ἐγγὺς καὶ ταχεῖα σφόδρα·
 15 φωνὴ ἡμέρας Κυρίου πικρὰ καὶ σκληρὰ τέτακται δυνατὴ·
 ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα θλίψεως καὶ ἀνάγκης, 15
 ἡμέρα ἁωρίας καὶ ἀφανισμοῦ, ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου,
 16 ἡμέρα νεφέλης καὶ ὀμίχλης, ἡμέρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς ἐπὶ
 τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς καὶ ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς.

Ἀποκείρει πάλιν τὴν ἐλπίδα τῶν ἔσθ' ὅτε διακεισομένων
 b εἰς μακρὰν ἀνάβλησιν δραμεῖσθαι τοὺς λόγους. ἀρχίθυρον 20
 γὰρ ὡσπερ ἀποφαίνει τὴν δίκην, καὶ τρέχουσιν κατὰ πόδας
 τὴν ἐκ τοῦ πολέμου συμφοράν. ἡμέραν δὲ Κυρίου τὸν καιρὸν
 ἀποκαλεῖ, καθ' ὃν ἔσται τὰ τοιαῦτα. καὶ μὴν καὶ ταχεῖαν
 ὠνόμασεν ὡς μελλησμοῦ τινος δίχα παρεσομένην, καὶ ὀφθη-
 σομένην οὐκ εἰς μακράν· σκληρὰν δὲ αὐτῆς τὴν φωνὴν εἶναι 25
 φησι καὶ δυνατωτάτην, τὸν τῶν πολεμίων ἀλαλαγμὸν ὑπο-

1. ἐφίεσθαι τῶν ἐπιγ. οὐδενός hoc ordine B.E. ἐφίεσθαι post οὐδενός tr. Edd. μηδὲ pro διαρρίπτειν—ἐφήδεσθαι καὶ Pont.

411 b. supra.

7. Κύριε B.E. Κύριος Edd. cf.

8. σοί B.E. σέ Edd. cf. supra l. c. Reliqua καὶ πρὸς γε—

ἀμαρτωλῶν assumpta ab Aub. ex E. favente D. desunt in B.

10. παραρ-

ρίπτεισθαι D. (Vat.)

11. μου om. D. (Vat.)

13. Διότι F.

16. ἁωρίας D.E. Edd. ἁορασίας B. (147.)

σκότους καὶ γνόφου B.D.E. (8 Alex.

XII.) γν. καὶ σκ. Edd. (Vat.)

20. ἀνάβλυσιν D. ἀναδραμεῖσθαι Edd.

invitis B.D.E.

22. δέ] + τοῦ Edd.

23. ἀποκαλεῖ] Sic desinit E.

καὶ alt. accessit ex B.D.

24. μελλησμοῦ D.

φαινῶν οἰμαί που ὀργῆς τε καὶ θλίψεως, ἀφανισμοῦ τε καὶ ὀ
 ἄωριαις, σκοτεινῶς τε καὶ γνοφου φησὶν ἡμέραν αὐτήν. τί γὰρ
 τῶν τοιούτων οὐ συμβήσεται τοῖς ἀθλιότητος εἰς τοῦτο
 ἀφικομένοις, ὡς ἐν αὐτοῖς γενέσθαι τοῖς τοῦ θανάτου δείμασι,
 5 καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις κείσθαι κακοῖς; πολεμίων δὲ πόλιν
 κατειληφότων, τί τοῖς ἀλοῦσιν οὐ συμβήσεται; ἢ τί τῶν
 ἄγαν ἐκτόπων ἀνεπιτήδευτον; ἢ οὐκ ἄνηβοι μὲν καταφθει-
 ρονται παῖδες, κόρια δὲ ῥιπτεῖται νεκρὰ, καὶ οἶον φυτὰ πρὸ
 ὄρας ἀναβεβοθρευμένα; οὐχὶ δὲ νύξ οἶά τις καὶ σκοτός ἢ δ
 0 δυσθυμία τὴν τῶν ἐαλωκότων καταμελαίνει καρδίαν, ὡς
 ἀπορηῆσαι βουλής καὶ σκεμμάτων ἴκονον δὲ οὐχὶ καὶ ἀχλύϊ
 καὶ νεφέλαις τὸν ἐκάστου κατασκιάζουσα νοῦν, οὐδὲ, ὅποι
 ποτέ ἐστιν, ἐφίησιν ἐννοεῖν. εἶτα πῶς τοῦτο ἀμφίβολου;
 ὅτι δὲ ἀφόρητος ἔσται τῶν δυσμενῶν ἢ ἔφοδος καὶ πόλεσι
 5 ταῖς πολυανδρούσαις καὶ γεγυμνασμέναις τὰ τακτικά, καὶ
 μὴν καὶ ἐτέραις, αἵπερ ἂν εἶεν τοῖς τῶν τειχῶν περιβόλοις
 περιεζωσμένοι, καταμεμήνυκε προστιθεῖς, ὡς ἔσται σάλπιγγ-
 0 γος καὶ κραυγῆς ἡμέρα ἢ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς
 ὀχυρὰς καὶ ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλάς. ὀχυρὰς μὲν γὰρ,
 0 ὡς ἔφην, τὰς εὐανδρούσας ἀποκαλεῖ, καὶ πολὺ λίαν ἐχούσας
 τὸ μάχιμον γένος· γωνίας γεμῖν ὑψηλὰς τὰς τετειχισμένας.
 αἰεὶ γὰρ πῶς ἐν ταῖς τῶν τειχῶν περιβολαῖς ἀνέχουσιν αἱ
 γωνίαί, καὶ εἰς πύργους ἀνεστήκασιν, τῶν ἄλλων ὑψηλοτέ-
 ρους. “Φοβερόν οὖν ἄρα τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ
 25 “ζῶντος” κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἀντιτετάξεται γὰρ αὐτῶ a 592 A.

Heb. x.
31.

3. Haec τῶν τοιούτων accesserunt ex B.D. τῆς pro τοῖς D.

4. καθικο-
 μένοις D. τοῦ θαν.—κακοῖς] τελευταίοις κινδύνοις D.

5. αὐτοῖς pro
 τοῖς Edd. πολέμων Pont. πόλιν κατειληφ. hoc ordine B.D.

9. οἶά
 τις B. οἶά τε D. Edd.

11. καὶ σκεμμάτων om. D. μονοουχί Edd.

12. τῶν pro τὸν iud. ὅποι ποτέ B.D. ὅποι πορευτέον Edd.

13. εἶτα πῶς
 τ. ἀμφ. om. D.

14. δὲ B.D. δὴ Edd.

15. τοὺς τακτικοὺς Edd.
 καὶ μὴν—περιεζωσμένοι om. D.

16. τῶν accessit ex B. περιβόλοις B.

17. ἐζωσμένοι B.

18. κραυγῆς] ὀργῆς D.

19. ἡμέρα prius accessit ex B. deest in D. τοῦ om. B. habet D.

20. Haec
 ὡς ἔφην accesserunt ex B.D. καὶ—γένος om. D.

21. τῶν
 assumptum ex B.D.

22. Haec
 25. Haec κατὰ τὸ γεγρ. assumpta ex D. ἀντι-
 τάξεται Edd.

Ps. xxiii.
10.

παντελῶς οὐδεὶς· καὶ γάρ ἐστιν αὐτὸς ὁ τῶν δυνάμεων
Κύριος.

17 Καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους, καὶ πορεύσονται ὡς τυφλοὶ, ὅτι
τῷ Κυρίῳ ἐξήμαρτον· καὶ ἐκχεῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν, καὶ
18 τὰς σάρκας αὐτῶν ὡς βόλβιγα. καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ 5
τὸ χρυσιὸν αὐτῶν οὐ μὴ δύνηται ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ
b ὀργῆς Κυρίου, ὅτι ἐν πυρὶ ζήλου αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα
ἡ γῆ, διότι συντέλειαν καὶ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντα τοὺς
κατοικοῦντας τὴν γῆν.

Ἐναργῆς μὲν σφόδρα τῶν προκειμένων ὁ νοῦς, καὶ οὐδε- 10
νὸς ἂν δέοιτο, καθάπερ ἐγῶμαι, λόγου πρὸς διασάφησιν.
πλὴν ἐροῦμεν ἐπιτροχάδην. ἀπειλεῖ γὰρ αὐτοῖς τὰ παντὸς
ἐπέκεινα κακοῦ, καὶ τὸν εἰς νοῦν σκότον· καὶ τὴν αἰτίαν εὐθὺς
ἀφηγεῖται, προστιθείς Ὅτι τῷ Κυρίῳ ἐξήμαρτον. ὅμοιον ὡς
εἰ λέγοι Πεπαρωνηκότες εἰς ἀδελφοὺς, καὶ εἰς αὐτὸν ἀφύ- 15
c λάκτως δεδυσσεβήκασιν τὸν τῶν ὅλων Δεσπότην καὶ τῆς
θείας κατεξανιστάμενοι δόξης ἀλοίειν ἄν. εἶπερ ἐστὶν
ἀπηχῆς καὶ ἀνόσιον παντελῶς, αὐτὴν μὲν τῶν ἰδίων ἀπο-
στερηῆσαι γερῶν, καὶ μονονουχὶ τῶν τῆς θεότητος ἀποσο-
βῆσαι θώκων, ἐνιδρύσαι δὲ ὡσπερ αὐτοῖς τὴν κτίσιν καὶ 20
κτηνῶν ἀλόγων μορφάς. οἱ μὲν γὰρ δαμάλεσιν ἀνήπτου
τὸ σέβας· οἱ δὲ Ἄστάρτη τιμὴ καὶ Βεελφεγῶρ· οἱ δὲ
σελήνη καὶ ἄστροις. ταύτητοι λοιπὸν ἐπιφέρειν αὐτοῖς ἀπει-
λεῖ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου συμφορὰς, συντέλειαν τε καὶ σπουδὴν.
d καὶ ἡ μὲν συντέλεια τὸν εἰσάπαν ὄλεθρον τῆς Ἰουδαίων 25
χώρας κατασημῆνειεν ἄν· ἡ δὲ γε σπουδὴ τὸ οἶον ἐν τάχει
καὶ ἀμελλητὶ γενέσθαι τὰ προηγγελμένα. δηλοῖ δὲ πολ-
λάκις τὸ τῆς σπουδῆς ὄνομα παρὰ γε τοῖς ἱεροῖς γράμμασι

1. γάρ om. B. habet D. 4. ἐκχεῶ B. (36. al.) ἐκχεεῖ Edd. 7. ὅτι B.
(XII.) καὶ Edd. (8 A.V.) 8. πάντας om. B. 12. αὐτοὺς Edd.
18. ἀνόσιον παντελῶς καὶ ἀπηχῆς Edd. ἀποστερηῆσαι] ἀποστήσαι iid. 20. θώ-
κων] θρόνων iid. 25. εἰς ἅπαντα b. 26. κατυσημαίνειεν b. 28. παρὰ
γε τοῖς ἱεροῖς γράμμασι B.b. παρὰ τῇ γραφῇ Edd.

καὶ θορύβων ἔφοδον. πάνδεινον οὖν ἄρα τὸ ἀμαρτάνειν εἰς ἀδελφούς· εἰ δὲ διή και εἰς τοῦτο φανλότητος προίτοι τὰ πλημμεληθέντα τισιν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀπόρρητον καταλυπῆσαι φύσιν, οὐδεὶς ἀνατρέψει τρόπος τὰ ἐξ ὀργῆς.

5 Ἄραρεν οὖν ὅτι κατοιμῶζειν ἄξιον τοὺς θεομισεῖς αἰρε-
 τικοὺς, ἐπιθήγοντας τὴν γλώτταν τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, καὶ
 κτιστὸν εἶναι λέγοντας, καὶ μὴν καὶ ἐν μείοσιν ἢ ἐν οἷς ὁ
 Πατήρ. εἶδωλον δὲ ὡσπερ ἀναπλάττουσι καὶ αὐτοὶ, κατὰ
 γε τό σφισιν αὐτοῖς εἰ ἔχειν δοκοῦν, καὶ τοῦτο προσκυνεῖν
 10 ἐπιτάττουσι. εἰ γὰρ ἐκπέπτωκεν ὅλως τοῦ εἶναι Θεὸς κατὰ
 φύσιν ὁ Υἱὸς, καὶ ἔστι γενητὸς, προσκυνεῖται δὲ πρὸς τε
 ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων, πῶς οὐκ ἐναργῶς τῇ a 593 A.
 κτίσει λατρεύομεν, καθάπερ Ἑλλήνων παῖδες εἰς ἡλίον τύπον,
 ἤγουν ἐτέρου τινὸς τῶν κτισμάτων, τὸ ἐξ ἀνοίας καὶ ματαιό-
 15 τητος λογισμῶν εἶδωλον ἀναπλάσαντες ;

Συνάχθητε καὶ συνδέθητε, τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευτον, πρὸ τοῦ ^{Κεφ. β'.}₂
 γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον ἡμέρα, πρὸ τοῦ ἡ
 ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴν Κυρίου, πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς
 ἡμέραν θυμοῦ Κυρίου.

20 Παραδείξας εὖ μάλα τοῦ πολέμου τὴν ἀγριότητα καὶ τῆς
 ἐσομένης συμφορᾶς τὸ μέγεθος, μεθίστησι πάλιν ἐπὶ καιροῦ
 τὸν λόγον ἐπὶ τὸ χρῆναι καλεῖν εἰς μετάγνωσιν, ὅτε καὶ ἦν
 ἀναπείσειν εὐκόλως, εἰκὸς δὴπου πεφροβημένους. ἀπεσκλη-
 κότης μὲν γὰρ ἔσθ' ὅτε τοῦ νοῦ καὶ πολὺ λίαν διανευκότος
 25 εἰς τὰ αἰσχίω καὶ βδελυρώτατα, οὐκ εὐκόλως προσιέμεθα τὸ c
 καὶ γοῦν ἐλέσθαι μετανοεῖν, συνωθεῖ δὲ πολλάκις εἰς τοῦτο
 καὶ οὐχ ἐκόντας τὸ δεῖμα. καλεῖ τοίνυν εἰς οἰκειότητα τὴν

3. λυπῆσαι B.
 οὖν Edd.

accessit ex B.

ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴν Κυρίου om. B. (95, 106, 185, 240, 311.)
 assumptum ex B.

4. τρόπος B. λόγος Edd.

7. Haec ἐν οἷς accesserunt ex B.

14. ἀνοίας B. ἀπανθρωπίας Edd.

25. βδελυρώτερα Edd.

5. Ἄραρεν οὖν ὅτι B. Ἄρα

12. αὐτῶν

17. πρὸ τοῦ ἐπ.

24. μὲν

πρὸς αὐτόν. ὥσπερ γὰρ αὐτοὺς ἀποστήναί φαμεν, καὶ ἄλλοτριούς γενέσθαι, λελατρευκότας εἰδώλοισι, καὶ τοῖς ἰδίους πάθεσιν ἐπιδόντας τὸν νοῦν· οὕτω πάλιν ἀνόπιν ὥσπερ ἰέναι νοήσομεν, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειότητος ἐπιδράττεσθαι, προσκυνεῖν ἐλομένους αὐτῷ δὴ καὶ μόνῳ, καὶ τοῖς παρ' αὐτοῦ δ παρακολουθεῖν θεσπίσμασιν. ἔθνος γεμὴν ἀπαιδευτον τὸ ἐξ Ἰσραὴλ ὀνομάζει γένος, ὡς καὶ αὐτὴν ἀτιμάζον τὴν ἀρχαίαν ἐντολὴν, καὶ διωθούμενον ἀνοσίως τὸν παιδαγωγοῦντα νόμον καὶ πρὸς πᾶν εἶδος ἐπικεικίας ἀποκομίζειν δυνάμενον. ἀπειλεῖ δὲ πάλιν, ὡς εἰ μὴ συνδέθειεν αὐτῷ, κατὰ γε τοὺς ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένους τρόπους, διοίσουσι μὲν κατ' οὐδὲν ἀνθέων τῶν ἐν ἀγροῖς, ἃ σαθρά τε ἐστὶ καὶ εὐμάραντα, ὑποπεσοῦνται δὲ πάντως τοῖς ἐξ ὀργῆς.

Gal. vi.
10.

Οὐκοῦν “Ἔως καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας.” ἕως ἐνδίδωσιν ὁ Δεσπότης ἀνεξικακῶν ὡς Θεὸς, ποιῶμεθα τὴν μετάνωσιν, προσάγωμεν ἰκετείας, ἀναφωνώμεν δεδακρυσμένοι “Ἀμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῆς,” συνάπτωμεν ἑαυτοὺς δι' ἀγιασμοῦ καὶ νήψεως· σκεπασθησόμεθα γὰρ οὕτως ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ τὴν ἐκ τῶν πταισμάτων κηλίδα διανιψόμεθα πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ἡμᾶς ἡμέραν θυμοῦ Κυρίου. ἦξει γὰρ ἦξει κατὰ καιροὺς ἐξ οὐρανῶν ὁ Κριτής, ἀποδώσει τε ἐκάστῳ κατὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

Ps. xxiv.
7.

Infra 3.

3 Ζητήσατε τὸν Κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς, κρῖμα ἐργάσεσθε, καὶ 594 A. α ζητήσατε δικαιοσύνην, ζητήσατε πραότητα, καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτὰ, ὅπως σκεπασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς Κυρίου.

1. καὶ ἄλλοτριούς γενέσθαι om. B., καὶ ἀποστήναι Θεοῦ add. manu ead. B mg.
5. παρ' om. B. 7. ἀτιμάζον Edd. 14. ἐργαζόμεθα D.
ἐργασώμεθα B. Edd. 15. ὁ δεσπ. ἐνδίδωσιν inv. ord. D. Haec ἀνεξικακῶν
ὡς Θεὸς accesserunt ex B.D. 16-18. Haec προσάγωμεν—μὴ μνησθῆς
accesserunt ex B.D. 19. πίστεως pro νήψεως Edd. 20. ἐλθεῖν Edd.
inv. B.D. 21. θυμοῦ Κυρίου D. Θεοῦ B. Edd. Haec ἦξει γὰρ—αὐτοῦ
access. ex B.D. ὁ κριτής ἐξ οὐρανοῦ D. 24. ζητήσατε δικαιοσύνην
ζητήσατε πραότητα B. (22. al.) (recte, cf. infra.) δικαιοσύνην ζητήσατε D. Edd.
(s. A.V.) 24. ἀποκρίνεσθε D. (XII.) ἀποκρίνασθε B. Edd. (Vat.)
[ἀποκρίνεσθαι Alex. s]

Τίνα δὴ τρόπον συνδεθεῖεν αὐτῶ, καίτοι βδελυρὸν καὶ
 ἀπαιδεύτον ὄντες ἔθνος, καταμηνύει σαφῶς. ζῆτεῖν γὰρ ἐπι-
 τάττει τὸν Κύριον, κρῖμά τε ἐργάζεσθαι καὶ δικαιοσύνην καὶ
 ἀποκρίνεσθαι αὐτά. ζητεῖται μὲν οὖν πρὸς ἡμῶν ὁ Θεὸς διὰ
 5 γε τοῦ ἐλέσθαι διψῆν τὰ αὐτῶ δοκοῦντα δρᾶν, ῥαθυμίας
 ἀπάσης ἐξηρημένης· ἐργασόμεθα δὲ καὶ τὸ κρῖμα, τὸν θεῖον
 αὐτοῦ νόμον ἀποπεραίνοντες, ἀκνώτατα δὲ κατορθοῦντες τὴν
 ἀρετὴν· κερδανοῦμεν δὲ πάλιν τῆς δικαιοσύνης τὴν δόξαν,
 τοῖς ἐξ ἀγαθοουργίας ἀρχήμισιν εὖ μάλα κατεστεμμένοι, καὶ
 10 τὴν εὐκλεᾶ καὶ ἀμώμητον ἀληθῶς τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας,
 καὶ τῆς εἰς ἀδελφούς ἀγάπης διάττοντες τρίβον· “ Πλήρωμα
 “ γὰρ νόμου ἡ ἀγάπη,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. δεῖ δὲ οἶμαι
 προσεπενεγκεῖν οἷς ἔφην, τὸ ἀποκρίνεσθαι αὐτὰ, τουτέστι, τὸ
 καὶ ἑτέροις προσλαλεῖν καὶ νουθετεῖν ἀδελφούς· ἐσόμεθα
 15 γὰρ ὧδε καὶ οὐχ ἑτέρως ἄρτιοι πρὸς ἀρετὴν. οὕτω καὶ ὁ
 Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν ἔργω τε καὶ λόγῳ δοκι-
 μώτατον μέγαν ἔφη κληθήσεσθαι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα-
 νῶν· ἐλάχιστον δὲ τὸν εἰσηγεῖσθαι μὲν μεμελετηκότα καὶ
 ἀποχρῶντα εἰς τοῦτο, μὴ μὴν ἔτι καὶ δρᾶν ἀνεχόμενον
 20 ἄπερ ἂν εὖ ἔχειν οἴηται, καὶ κατορθοῦν ἐπιτάττη τισί.
 ταλανίζει δέ που καὶ τοὺς τῶν Ἰουδαίων καθηγητὰς,
 οὕτω λέγων “ Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο-
 “ κριταί, ὅτι δεσμεύετε φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ
 “ ἐπιτίθετε τοῖς ἀνθρώποις, αὐτοὶ δὲ,” φησὶν, οὐδ’ ὅσον
 25 εἰπεῖν ἄκρω “ δακτύλῳ προσψαύετε αὐτοῖς.” τελεωτάτης
 οὖν ἄρα θεοσεβείας ἀπόδειξις, τὸ καὶ κατορθοῦν ἀρετὴν, ἢ
 εἰσηγεῖσθαι δὲ καὶ ἑτέροις τὰ δι’ ὧν ἂν γένοιτο λαμπροί.

Rom.
xiii. 10.

S. Matth.
v. 19.

Ib. xxiii.
4; S.
Luc. xi.
46.

1. Haec καὶ ἀπαιδεύτον accesserunt ex B. 5. γε assumptum ex B.
 τε pro γε D. Statim τὸ pro τοῦ b. ἐλέσθαι accessit ex B.D.b. 6. ἐργα-
 ζόμεθα b. invito D. 12. Haec κατὰ τὸ γεγρ. accesserunt ex B.
 15. ὧδε B. οὕτως Edd. 16. Haec ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς accesserunt ex B.
 τε om. B. 17. μέγαν ἔφη hoc ordine B. 18. τὸ pro τὸν (sic)
 Edd. 21. που om. B. 22. Haec γρ. καὶ φ. ὑποκρ. et βαρέα καὶ
 accesserunt ex B. 25. δακτύλου Edd. 26. θεοσεβείας]
 θρησκείας Edd. 27. τὰ assumptum ex D. Scriptura paene oblitterata
 in B.

S. Jac.
v. 20.

ὅτι δὲ οὐκ ἄμισθος ὁ ἐπὶ τῷδε πόνος, σαφηνιῇ λέγων ὁ Χριστοῦ μαθητῆς “Ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.” εἰ δὲ δὴ τις οἶοιτο τὸ ἀποκρίνεσθαι αὐτὰ καταδηλοῦν, ὅτι μελέτην αὐτὰ ποιεῖσθαι προσήκει, καὶ 5 τῆδε νοεῖτω. προστέταχε γὰρ καὶ ὁ Μωυσέως νόμος περὶ τῶν τοῦ Θεοῦ λογίων, ὅτι “καὶ λαλήσεις ἐν αὐτοῖς καθή-
 10 “μενος, καὶ πορεύομενος ἐν ἀγορᾷ, κοιταζόμενος καὶ δια-
 “ιστάμενος.” ψάλλει δὲ καὶ ὁ Δαυεὶδ “Καὶ μελετήσω ἐν
 “τοῖς δικαιομασί σου διὰ παντός.”

Deut. vi.
7, cf. xi.
19.Ps.
cxviii.
117.

4 Διότι Γάζα διηρπασμένη ἔσται, καὶ Ἀσκάλων εἰς ἀφανισμόν, καὶ Ἄζωτος μεσημβρίας ἐκριθήσεται, καὶ Ἀκαρῶν ἐκκριθῆσεται.

Οἰκονομεῖ τι πάλιν ὁ λόγος καὶ προαπαγγέλλει σαφῶς τῶν ἐσομένων κατὰ καιροὺς εἰς παράκλησιν καὶ παραμυθίαν τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ. καὶ τί δὴ τοῦτο, ἐρῶ. πεπορθημένων τῶν 15
 595 A. a Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπάσης δὲ τῆς Ἰουδαίας κατειλημμένης ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, αἱ περίοικοι τῶν ἄλλοφύλων πόλεις ἐπεγάνυντο τοῖς πεπονθόσι καὶ κατεμεδίων τῶν πεπορθημένων, ἔθνον δὲ καὶ τοῖς ἰδίοις θεοῖς, ὡς τὸ πᾶσιν ἀπηχθημένοι ἀπολωλεκόσι γένος· ἀπετόλμων δὲ λέγειν, ὡς 20 ἀνόνητον αὐτοῖς τὸ ἐπὶ Θεῷ πεποιθῆναι διὰ πραγμάτων αὐτῶν ἐξελήλεγκται, ᾧ τὸ τε ὅτι καὶ τῆς ἄνωθεν ἐπικουρίας εὐσθενεστέρα τε καὶ ἐν ἀμείνοσιν ἢ τῶν Βαβυλωνίων
 b ἐγένετο χεῖρ. εἰ δὲ δὴπου τις τῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας τὰ οἴκοι μεθεῖς, καὶ τῆς ἐνεγκούσης ἀποδραμῶν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου 25 καιρὸν, ὡς πρὸς ὁμόρους ἀφίκετο σώζεσθαι προσδοκῶν, οὗτος ἦν ἐν χείροσιν, ὠμοτέροις τῶν Βαβυλωνίων περιτυχῶν, τοῖς κατοικτεῖρειν ὀφείλουσιν. οὐκοῦν κατεσοβαρεύοντο τῆς

4. ἀποκρίνεσθαι b. Edd. ἀποκρίνασθε B.

12. ἀκαρῶν B. Ἄκαρῶν Edd.

σαφῶς accessit ex B.

14. τὰ ἐσόμμενα Edd. καὶ παραμυθίαν assumpta ex B.

17. τοῦ accessit ex B.

τε καὶ ἐν ἀμείνοσιν accesserunt ex B.

9. καὶ alt. om. B.

13. οἰκονομεῖ τι] οἰκονομεῖται Aub.

14. τὰ ἐσόμμενα Edd. καὶ παραμυθίαν assumpta

22. τε] δὲ B.

23. Haec

τοῦ Θεοῦ δόξης οἱ τάλανες, σκληροί τε καὶ ἄτεγκτοι τοῖς
 πεπραχόσιν ἀθλίως ἀπήντων, τὸ συναλγεῖν παραιτούμενοι·
 μᾶλλον δὲ καὶ ἀγρίως τῇ παρ' ἐαυτῶν σκαιοτήτι τοὺς ἀλόν-
 τας ἐπιφορτίζουσες. τί οὖν; μετὰ τοῦτο ἐπανήκον μὲν κατὰ
 5 καιροὺς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, Κύρου μόλις c
 ἀνέντος, καὶ δὴ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις γεγονότες ἀνετείχιζον
 τὴν πόλιν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν θεῖον ἀνεδείμαντο ναὸν, καὶ
 ἦσαν ἤδη πως ἐν ἐλπίσι λοιπὸν τοῦ εὐημερεῖν, προασπίζοντας
 τοῦ Θεοῦ. ἐπειδὴ δὲ ταῦθ' οὕτως πράττεσθαι μεμαθήκασι,
 10 Γαζαῖοί τε καὶ Ἀσκαλωνῖται, καὶ μὴν καὶ Ἀζῳῖτιοι, καὶ οἱ
 ἐκ τῆς καλουμένης Ἀκαρῶν, Μωαβῖται καὶ Ἰδουμαῖοι καὶ
 Ἀμμανῖται, ἕτερα τε ἄττα πρὸς τούτοις ἔθνη, τῇ τοῦ φθόνου
 κατετήκοντο φλογί, καὶ διακωλύειν ἤθελον περιφράττοντας
 τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δὴ συναγηγερμένοι τῶν ἐκ τῆς d
 15 αἰχμαλωσίας ἀνακεκλημένων κατεστρατεύοντο. καὶ συγκε-
 κρότηται μὲν ἡ μάχη κατὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ· Joel iii.
 πεπτώκασι δὲ καὶ ἀνήρηνται, Θεοῦ νευροῦντος τὸν Ἰσραὴλ. 2.
 εἶλον δὲ οὕτω κατὰ κράτος τὰς τῶν ἐθνῶν πόλεις, ὡς καὶ
 εἰς ἐρημίαν αὐτὰς καταστήσαι παντελῆ, καὶ ποιμνίων ταύτας
 20 ἀποφῆναι σηκούς. ταύτης διαμέμνηται τῆς ἱστορίας εἰς τὸ
 παρὸν, ἐπαγγελίαν ἐχούσης, πρῶτον μὲν τῆς ἐπανόδου τῆς
 ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, εἶτα τῆς ἐσομένης εὐκλείας καὶ τῆς e
 κατὰ πάντων νίκης. διαρπασθήσεσθαι μὲν γὰρ τὴν Γάζαν
 φησὶν, οἰχήσεσθαι δὲ τὴν Ἀσκάλωνα πρὸς ἀφανισμόν, καὶ
 25 Ἀζωτον μεσημβρίας ἐκριθήσεσθαι· τὸ δὲ μεσημβρίας ἀντὶ
 τοῦ φανερώς καὶ οὐ τρόπῳ ληστικῶ, ἀλλ' ἐναργῶς καὶ
 πολέμου νόμῳ· τὴν γεμῆν Ἀκαρῶν ἐκριζωθήσεσθαι. εὐφυνῶς
 δὲ σφόδρα πρὸς τὴν τοῦ ὀνόματος δήλωσιν ποιεῖται τὴν
 ἀπειλήν· ἐρμηνεύεται γὰρ Ἀκαρῶν ἐκριζωσις. τοῦτο δὲ αὐτὸ

2. συνήντων Edd.

assumpta ex B. ἀνεδείμ. ναὸν hoc ord. B.

11. ἀκκαρῶν Edd.

assumpta ex B.

27. ἀκκαρῶν iid.

5. καιρὸν iid.

14. τῷ assumptum ex B.

25. τουτέστι pro τὸ δὲ μεσημβρίας ἀντὶ τοῦ Edd.

28. σφόδρα B. λίαν Edd.

7. αὐτὸν δὲ et θεῖον

8. πως] περ Edd.

18. καὶ et παντελῆ

πέισεσθαί φησιν αὐτήν, οἶον ἔχουσαν ἐν τῇ κλήσει τῆς ἐπενεχθησομένης αὐτῇ συμφορᾶς τὴν δῆλωσιν.

596 A. a

5 Οὐαὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης, πάροικοι Κρητῶν· λόγος Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς Χαναάν, γῆ ἀλλοφύλων.

Ἀποχρώντως ἀπειλήσας, καὶ τὰ ὅσον οὐδέπω συμβησό- 5
 μενα προαπηγγελκῶς τοῖς τὴν Παλαιστίνην οἰκοῦσι, Γαζαίοις
 τέ φημι καὶ Ἀσκαλωνίταις, Ἀζωτίοις τε ὁμοῦ καὶ τοῖς ἔξ
 Ἀκαρῶν, τὸν ἴσον ὑφαίνει λόγον καὶ ἐπὶ ταῖς πόλεσι ταῖς
 Φοινικικαῖς, μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων ταῖς πρὸς τῇ θαλάσῃ
 β κειμέναις. ταύτητοί φησιν Οὐαὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ σχοίνισμα 10
 τῆς θαλάσσης. ἐπειδὴ δὲ καὶ πολλαὶ τῶν κατὰ τὴν Παλαι-
 στίνην πόλεων τῇ θαλάσῃ προσεκήκασιν, ἀποδιίστας ὡς-
 περ τὰς σημαινομένας, εἰς τὸ παρὸν παροίκους αὐτὰς Κρητῶν
 ἀποκαλεῖ, ἵν' ἐντεῦθεν νοῶμεν τοὺς τῆς Φοινίκης οἰκήτορας,
 οὓς καὶ Κρητῶν, ὡς ἔφην, παροίκους ὀνομάζει, διὰ τοιαύτην 15
 αἰτίαν. Κρήτες καὶ Λίβυες διείργονται μὲν ἀπ' ἀλλήλων,
 μεσολαβούσης θαλάσσης, ὀλίγοις κομιδῇ διαστήμασιν. ὡς
 γὰρ ὁ πολὺς ἔχει λόγος, ἀνέμου πνέοντος, εἴθ' ὅτε τῶν ἐκ
 Κρήτης βοτανῶν διάπτουσιν αἱ ὄσμαι καὶ τοὺς ἐν Λιβύῃ
 c κτείνουσι θήρας, ἐρπετά τε φημὶ καὶ τὰ τῶν ἰοβόλων ἔθνη. 20
 τετάχατο δὴ οὖν Λίβυές τε καὶ Κρήτες ὡς ἔθνος ἓν. ἐντεῦθεν
 κατὰ καιροὺς ἀποικίαν στείλαντες, τὰς ἐν τῇ Φοινίῃ κατω-
 κήκασιν καὶ ἀνεδείμαντο πόλεις, καθάπερ ἀμέλει καὶ Καπ-
 παδόκαι κατὰ καιροὺς τὰς τῆς Παλαιστίνης. καὶ γοῦν ἔφη
 που Θεὸς διὰ φωνῆς Ἀμῶς “ Οὐχ ὡς υἱοὶ Αἰθιοπῶν ὑμεῖς 25

Amos ix.
7.

2. τὴν δῆλωσιν assumpta ex B.

δέπω] οὐπω Aub. οὐτω Pont.

pro πόλεσι ταῖς Φοιν. Edd.
hoc ord. B.

15. Haec οὖς καὶ—αἰτίαν accesserunt ex B.
+ γὰρ Edd. διείργονται B. διείργονται b. διείργοντο Edd. μέν om. B. habet b. Statim ἀπ' assumptum ex b.

22. ἀποικίαν b. Edd. ἀποικίας B.
om. B.

4. ἡμᾶς (sic) Edd. ante Migne.

7. ὁμοῦ assumptum ex B.

11. καὶ accessit ex B.

5. οὐ-

8. Φοινίκης

13. αὐτὰς Κρητῶν

16. Κρήτες]

21. τετάχατο B.b. τετάχαται Edd.

25. που

“ ἔστέ μοι υἱοὶ Ἰσραὴλ ; λέγει Κύριος. οὐ τὸν Ἰσραὴλ
 “ ἀνήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ
 “ Καππαδοκίας, καὶ τοὺς Σύρους ἐκ βόθρου.” καὶ ἀλλοφύ-^d
 λους μὲν τοὺς Παλαισθηνοὺς ὀνομάζει, Σύρους γεμὴν τοὺς
 5 Φοίνικας, οὓς καὶ ἀναγαγεῖν ἐκ βόθρου διῆσχυρίζεται, βόθρον,
 οἶμαι, τὴν Λιβύην ἀποκαλῶν, διὰ τὸ εἶναί που τάχα κοίλην
 τε καὶ χθαμαλὴν τὴν χώραν. κατευρύνεται γὰρ εἰς κόλπους
 ἢ παρ’ αὐτῇ θάλασσα, μονονουχὶ καὶ ἀναφευγούσης ἀνόπιν
 τῆς χέρσου, καὶ τοῖς ὅτι μάλιστα νοτιωτάτοις κλίμασιν
 10 εἰσδυομένης. ἰστέον δὲ ὅτι ἀντὶ τοῦ Ἐκ βόθρου, Κυρήνην
 ὠνόμασαν οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν, ὅτι Λιβύων ἄποικοι
 Φοίνικες ἀποφαίνονται ἐναργέστερον· Κυρήνη γὰρ τῆς Λι-^e
 βύης ἐστὶν ἐπισημοτάτη πόλις.

Λόγος τοίνυν, φησὶ, Κυρίου ἐφ’ ὑμᾶς, ὃ πάροιχοι
 15 τῶν Κρητῶν, ἤγουν Λίβυες· τὸ δὲ πάροιχοί φησιν ἀντὶ τοῦ
 ἄποικοι καὶ μετανάσται. Χαναὰν δὲ πάλιν αὐτοὺς ἀπο-
 καλεῖ. Χανααῖοι γὰρ ἦσαν ἅπαντες οἱ τὰς τῆς Φοινίκης
 κατοικοῦντες πόλεις, εἰ καὶ γεγόνασιν ἀπ’ ἀρχῆς ἄποικοι
 Κρητῶν. ἰστέον δὲ ὅτι πάλιν οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν
 20 ἀντὶ τοῦ πάροιχοι Κρητῶν ἐκδεδώκασι Λόγος Κυρίου ἐφ’ ὑμᾶς
 ἔθνος ὠλοθρευμένον. ἐπειδὴ δὲ ἦν ἀναγκαῖον ἀκολουθῆσαι a 597 A.
 πάλιν τῇ τῶν ἐβδομήκοντα γραφῇ, τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας
 παρηγάγομεν εἰς μέσον, ἃ φέρει μὲν εἰς ἡμᾶς ἢ παράδοσις,
 ἐπεσφράγισε δὲ ὡς ἀληθῆ καὶ ὁ τοῦ προφήτου λόγος.

25 Καὶ ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας, καὶ ἔσται Κρήτη νομὴ ποιμνίων β
 καὶ μάνδρα προβάτων.

Ἴδου δὴ πάλιν ὡς μετοίκους προσλαλεῖ, καὶ ὡς μετανά-^b

1. ἔστέ μοι B. ἔστέ ἐμοὶ Edd.
 αὐτοῖς Edd.

10. ἐκ accessit ex B.

6. που om. B.

8. παρ’

17. τῆς accessit ex B.

18. ἀρχαῖς Edd.

15. Λιβύων Edd.

20. ἐφ’ B. πρὸς Edd.

22. πάλιν] + καὶ Edd.

19. ὅτι πάλιν hoc ordine B.

27. δὴ assumptum ex B.

σταις διαλέγεται, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἱστορίᾳ τὸ ἀληθές· ἀπολέσειν γὰρ αὐτοὺς φησιν ἐκ κατοικίας, τουτέστιν ἐκ γῆς εἰς ἣν παρφοκῆκασί τε καὶ μεταρκίσαντο· εἰς τοῦτο γεμὴν ἐρημίας ἀφίξεσθαί φησι τὰς παρ' αὐτοῖς πόλεις, ὡς νομῆν καὶ ^c μάνδραν γενέσθαι πειμνίων. Κρήτην δὲ αὐτὴν Φοινίκην, ἣτοις τοὺς ἐν τῇ Φοινίκῃ ἀποκαλεῖ ὡς ἐκ Κρήτης ὄντας τῆς Λιβύου ὁμόρου καὶ γείτονος. ἐν δὲ ἦσαν κατὰ τοὺς ἄνωθεν χρόνους, καὶ μέμικτο ἀλλήλοισι τὰ γένη καθ' αἶμά τε καὶ ἔθνη καὶ νόμους.

7 Καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου 10 Ἰούδα· ἐπ' αὐτοῖς νεμῆσονται ἐν τοῖς οἴκοις Ἀσκάλωνος, δείλης καταλύσουσιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰούδα, ὅτι ἐπέσκεπται αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν, καὶ ἀπέστρεψε τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν.

Supra
595 c.

Φθάσας ἤδη προεῖπον, ὅτι συναγῆγερτο μὲν πάντα τὰ 15 ἔθνη φθόνῳ διακεκαυμένα, καὶ κατεστρατεύοντο τῶν Ἱεροσολύμων μετὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καιρὸν, καὶ δὴ πολέμου συστάντος ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφὰτ ἦρτηνται καὶ πεπτῶκασιν οἱ τοῖς λελυτρωμένοις ἀνοσίως ἐπιβουλεύοντες. 11 κεκρατηκότες οὖν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ κατέβοσκον ὡς ἐρήμους τοὺς 20 τῶν ἀλλοφύλων ἀγρούς, καὶ οἶον σηκοῖς ἐχρῶντο ταῖς ἡρημωμέναις πόλεσι τῶν Φυλιστιεῖμ, τουτέστι τῶν Παλαιστηνῶν, διὰ τὸ πάντας ἄρδην ἀπολέσθαι τοὺς ἐν αὐταῖς. ἔσται τοίνυν φησὶ τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης, τουτέστιν, αἱ πρὸς τῇ θαλάσσει τῶν Παλαιστηνῶν πόλεις, αἱ πολυανδροῦσαί ποτε, 25 αἱ δειναὶ καὶ δυσκαταγώνιστοι νομῆ ποιμνίων ταῖς καταλοι-

3. Haec τε καὶ μεταρκ. accesserunt ex B.

5. αὐ] αὐτῶν iid.

μέμικτο δὲ Edd. καὶ ἔθνη accesserunt ex B.

Edd. (Vat.) ἐπ' αὐτοῦ F. (Alex.) om. B. (233.)

ordine B.D.

6. τῆς assumptum ex B.

11. ἐπ' αὐτοῖς B. (130, 233, 311.) ἐπ' αὐτοῖς

12. ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰούδα

15. ἤδη προεῖπον B.D. εἶπον Edd. πάντα τὰ hoc

21. ἐρημ. Edd.

4. αὐτοῖς] αὐτῶν Edd.

8. καὶ μέμικτο]

10. Hic v. 7 post v. 6

ποις οἴκου Ἰούδα. οἱ γὰρ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀναγεσσω-
 μένοι καὶ περιλειμμένοι μόλις, αὐτοὶ κεκρατήκασιν, αὐτοὶ ^c
 καὶ ἐν τοῖς οἴκοις Ἀσκάλωνος δείλης καταλύσουσι. πρὸς
 ἐσπέραν γὰρ οἱ ποιμένες ἐγκατακλείουσι τοῖς σηκοῖς τὰς
 5 τῶν θρεμμάτων ἀγέλας. τίς οὖν ἡ τοσαύτη δύναμις; ἢ πῶς
 ἔσται τοῦτο, τὸ καὶ πίστεως ἐπέκεινα καὶ λόγου παντός;
 ὅτι ἐπέσκεπται φησιν αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν καὶ ἀπέσ-
 τρεψε τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Κατέληξε
 τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὀργῆς, ἀνήκεν αὐτοῖς τὰ ἐγκλήματα καὶ
 10 συνοπλίζεται μὲν ὡσπερ καὶ πάλαι τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, χαρί-
 ζεται δὲ τὸ νικᾶν τοὺς ἀνθεστηκότας, καὶ τοῦτο ἀμογητί. a 598 A.

Οὐκοῦν ὅταν ἀμαρτάνοντας ἀποστρέφηται Θεὸς, ὑπὸ πό-
 δας κεισόμεθα τῶν ἐχθρῶν, καὶ οὐδεὶς ὁ σώζων ἢ ἐπαμύνων
 ἐστίν. εἰ δὲ ἐποπτεύει πάλιν ἐφιεμένους ἀρετῆς καὶ ζῆν
 15 ἐννόμως ἐθέλοντας, ἀμείνους μὲν ἐσόμεθα πολέμου παντός,
 κατευμεγεθήσομεν δὲ καὶ μάλα ῥαδίως τῶν ἀνθεστηκότων,
 καὶ πληροφορήσει λέγων αὐτὸς περὶ δικαίου παντός “Ὅτι
 Ps. xc.
 14-16.
 “ ἐπ’ ἐμὲ ἤλπισε, καὶ ῥύσομαι αὐτόν· σκεπάσω αὐτόν, ὅτι
 “ ἔγνω τὸ ὄνομά μου. κεκράξεται πρὸς μὲ καὶ ἐπακούσομαι
 20 “ αὐτοῦ· μετ’ αὐτοῦ εἶμι ἐν θλίψει· ἐξελοῦμαι αὐτόν καὶ
 “ δοξάσω αὐτόν. μακρότητος ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν καὶ
 “ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου.”

^b
 Ἦκουσα ὄνειδισμοὺς Μωάβ καὶ κονδυλισμοὺς υἱῶν Ἀμμίων, ἐν 8
 οἷς ὠνειδίζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγαλύνοντο ἐπὶ τὰ ὄριά μου.
 25 διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, 9
 διότι Μωάβ ὡς Σόδομα ἔσται, καὶ υἱοὶ Ἀμμίων ὡς Γόμορρα,
 καὶ Δαμασκὸς ἐκλειμμένη, ὡς θημιωνιά ἄλωνος καὶ ἠφα-
 νισμένη εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οἱ κατάλοιποι λαοῦ μου διαρπῶνται

9. αὐτοῖς prius] αὐτοὺς Edd. 13. καὶ om. B. ἢ ἐπαμύνων assumpta
 ex B. 14. ἐποπτεύη Edd. Haec καὶ ζῆν et καὶ μάλα ῥαδίως accesserunt ex B.
 18-22. Haec σκεπάσω—σωτήριόν μου accesserunt ex B. σκεπάσω—τὸ ὄνομά μου
 καὶ τὰ ἐξῆς D. 26. καὶ] + οἱ F. (s Alex. XII.) deest in B. 27. ἐκλειμι-
 μένη] ἐκλειμμένη B. 28. λαοῦ] τοῦ λαοῦ F. (Alex.) τοῦ deest in B.

αὐτοὺς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνοὺς μου κληρονομήσουσιν αὐ-
τούς.

c

Πεπορθημένοις τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ πεπραχόσιν ἀθλίως
τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, ἐπετάβαζον, ὡς ἔφην, τὰ πρόσκοικα τῶν ἐθνῶν,
ῥοντό τε ὅτι τῶν παρά σφισι ψευδωνύμων θεῶν ἔργον ἦν 5
τὸ ἀλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, ἀνατετραμμένης εἰσάπαν καὶ οἰχο-
μένης τάχα πρὸς τὸ μηδὲν τῆς αἰεί τε καὶ ἄνωθεν ἐπι-
κουρούσης αὐτοῖς χειρὸς, δῆλον δὲ ὅτι τῆς τοῦ πάντων
κρατοῦντος Θεοῦ. δυσβουλίας γὰρ εἰς τοῦτο καθικέσθαι
τινας τὸ ἀπεικὸς οὐδὲν, ὡς πεπλανημένους, ξύλοις τε καὶ 10
λίθοις λελατρευκότας, καὶ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς ἡγνοη-
κότας Θεόν. ἀκήκοα τοίνυν, φησὶ, τοὺς Μωαβιτῶν ἰνειδισ-
μοὺς καὶ κενδυλισμοὺς υἱῶν Ἀμμών. διοίσει γὰρ οἶμαι κατ'
οὐδένα τρόπον τοῦ καταπαίοντος ἢ ράβδῳ τυχὸν ἢ λίθῳ τοὺς
πεπονθότας ὁ πλήττων ἰνειδισμοῖς, καὶ ἀχάλινον ἐπ' αὐτοῖς 15
ἀνευρύνων στόμα, ἀνερευγόμενός τε καὶ λέγων τὰ δι' ὧν ἦν
εἰκὸς καταπικραίνεσθαι τινὰς εἰς δυσθυμίας καὶ λύπας, καὶ
φορτικωτέραν ἔχει τῆς συμφορᾶς τὴν ἔφοδον. ἐπειδὴ δὲ
καὶ κατ' αὐτῆς τῆς θείας τε καὶ ἀπορρήτου δόξης ἀθυροστο-
μοῦντες ἠλέγχοντο, ταύτητοι, φησὶ, τὴν Σοδομιτῶν ἀνατλάν- 20
τες δίκην βαδιοῦνται πρὸς ὄλεθρον, καὶ μικρά πού τάχα τὰ
Γομόρρας ἀποφαίνοντες πάθη ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς, ὄψέ
τε καὶ μόλις δι' αὐτῶν εἴσονται τῶν συμβεβηκότων τὴν τοῦ
κολάζοντος δύναμιν. Δαμασκὸς γεμὴν ἢ Φοινίκων μητρό-
πολις ἢ λαμπρὰ καὶ περίοπτος, ἐν ἧ τὰ βασιλεία, σωρὸς 25
ἔσται καλάμης, οὐκ ἐχούσης ἄσταχυν, ἧς οὐδεὶς μὲν ὁ λόγος,
599 A. a εἰς κατάπρησιν δὲ τὸ πέρας, ἡγουν εἰς διασκεδασμόν. τοὺς
γὰρ τῶν ἀχύρων σωροὺς αἱ τῶν πνευμάτων ὄρμαὶ διαρ-
ρίπτουσι πανταχῇ· κατὰ τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ τοὺς ἐν
ταῖς πόλεσι ταῖς ἀλισκομέναις αἱ τῶν ἐλότων δυνάμεις 30

4. Haec ὡς ἔφην assumpta ex B.

14. Haec τοῦ καταπαίοντος assumpta ex B.D.

ἀνερευνόμενος B.

17. δυσθυμίαν D.

20. τοι assumptum ex B. τὰ pro τὴν Edd.

5. Haec ἔργον ἦν assumpta ex B.

16. ἀνερευγόμενός D. Edd.

18. ἔχει habet D. ἔχειν e suo Migne.

27. εἰς alt. assumptum ex B.

διασκιδνῶσι πανταχοῦ, τοῖς ῥαγδαιοτάτοις ἐν ἴσφ πνεύμασι
κατεμπιπτόντες. ὅτι δὲ οὐχ ἑτέρου του μᾶλλον, ἀλλ' αὐτοῦ
τοῦ πεπονθότος καὶ ὀνειδισθέντος λαοῦ τὰ ποιάδε τῶν κακῶν
κατόρθωσις ἔσται κατὰ καιροῦς, ὑπεμφαίνει λέγων Οἱ κατὰ-
5 λοιποὶ τοῦ λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτοὺς καὶ οἱ κατάλοιποι ἢ
ἔθνοὺς μου κατακληρονομήσουσιν αὐτούς. καταλοιποὺς γὰρ
ἔθνοὺς, ὡς ἤδη προεῖπον, τοὺς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀνασε-
σωσμένους ἀποκαλεῖ, οἱ κεκρατήκασι τῶν ἔθνῶν, καὶ τὰς
τῶν ἀλλοφύλων ἐλόντες πόλεις, εἰς ἐρημίαν αὐτὰς κατέστη-
10 σαν παντελῆ.

Ὅταν τοίνυν οἰκονομικῶς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς διαγυμνάξῃ
τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ θλίψῃς ἐπάγων, ἢ διωγμοὺς πρᾶττεσθαι
συγχωρῶν, ἐπιφυομένων αὐτῇ τῶν ἐχθρῶν, ἢ Ἑλλήνων
τυχόν, ἢ ἀνοσίων αἰρετικῶν, καταμειδιάτω μηδεὶς, περι-
15 μενέτω δὲ μᾶλλον τοῦ παντὸς ἀγῶνος τὸ πέρασ. οἱ γὰρ
πλατὺ γελῶντες ἔσθ' ὅτε, καὶ μονονουχὶ κατονειδίζοντες
τὸν Χριστὸν, ὡς τῶν ἰδίων οὐ προασπίζοντα, ἤγουν, ὡς
οἴονται, καὶ ἀσθενοῦντα πρὸς τοῦτο, τὰ Σοδομιτῶν ὑπο-
μενοῦσι πάθη, καὶ πυρὸς ἔσονται τροφή, καὶ πρὸς γε δὴ
20 τούτοις, οὐς ἠττήσθαι νενομίκασι, κρατοῦντας εὐρήσουσιν.

Αὕτη αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὑβρεως αὐτῶν, διότι ὀνειδισαν καὶ ἐμε- 10
γαλύνθησαν ἐπὶ τὸν Κύριον τὸν παντοκράτορα. ἐπιφανὴς 11
ἔσται Κύριος ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς δ
τῶν ἔθνῶν τῆς γῆς.

25 Αὕτη, φησὶν, αὐτοῖς ἡ μερὶς καὶ οὗτος ὁ κλῆρος. πεπα-
ρρηθήκασι γὰρ κατ' αὐτῆς τῆς ἀπορρήτου δόξης, ἀθυ-
ροστομοῦντες οἱ δαίλαιοι καὶ παλιμφήμους ἰέντες φωνὰς,

2. κατεμπιπτόντων Edd. δὴ pro δὲ iid. τοῦτο pro του iid. 4. ἀπο-
φαίνει iid. 5. τοῦ om. B. 7. σεσωσμένους Edd.

13. ἢ assumptum ex B. 15. μᾶλλον] πάλιν Edd. 18. οἴονται]
οὐκ οἴοντε iid. 23—202. 4. Ab αὐτοὺς ad αὐτοὺς transilit B. 26. καὶ
et τῆς assumpta ex D. ἀθυροστομοῦντες et καὶ π. ἰέντες φωνὰς om. D.

καὶ τοῦ πάντων ἐπέκεινα μονουνοχὶ κατεξανέστησαν, δεινῶ
 τε καὶ ἀχαλίνῳ πρὸς τοῦτο χρώμενοι θράσει. ἐπειδὴ δὲ
 ε τὴν ἐπὶ τῷ πάντα δύνασθαι δόξαν τοῖς ἰδίοις ἀνῆπτον θεοῖς,
 ἐπιφανῆς ἔσται Κύριος ἐπ' αὐτούς, τουτέστι, τὴν ἰδίαν αὐτοῖς
 ἐμφανεῖ δύναμιν, διὰ γε τοῦ πάντας αὐτῶν ἰλεθρεῦται τοὺς 5
 θεούς. ἀνήρηνται γὰρ καὶ πεπτώκασι τὰ παρ' αὐτοῖς τεμένη
 διὰ χειρὸς Ἰσραὴλ, καὶ πυρὸς ἔργων γεγόνασι τὰ χειρόκμητα
 πανταχῆ τε καὶ ἐν παντὶ ἔθνει τῶν ἐαλωκότων. ποῖ δὴ οὖν
 τῶν θεῶν ἡ δύναμις; ἢ πῶς ἂν ἐτέρους σώσειαν, οἷγε δὴ
 σφισιν αὐτοῖς ἐπαμύνει οὐχ οἰοί τε; μᾶλλον δὲ τί γὰρ 10
 600 A. a ὅλως κωφῆ καὶ ἀναίσθητος ὕλη; “Τὰ εἰδῶλα τῶν ἐθνῶν
 Ps. cxiii. 12.
 Hab. ii. 18.
 “ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων,” καὶ εἰ μὴ
 φορτικὸν εἰπεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ εἰρήσεται “Τί ὠφελεῖ
 “γλυπτὸν ὅτι ἐγλυψαν αὐτὸ, ἔπλασαν αὐτὸ χώνευμα φαν-
 “τασίαν ψευδῆ,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν; καὶ ἦ 15
 Ps. cxiii. 16.
 φησὶν ὁ θεοσπέσιος Δαυεὶδ “Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο πάντες
 “οἱ ποιοῦντες αὐτὰ καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.”

Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ
 νῆσοι τῶν ἐθνῶν.

b Ἐπιφανῆ γενέσθαι φημὲν ἐπ' αὐτούς τὸν Κύριον, ὡς 20
 ὠλοθρευκότα πάντας αὐτῶν τοὺς θεοὺς, πάλαι μὲν διὰ τῶν
 ἐξ Ἰσραὴλ ταῖς τῶν ἀλλοφύλων πόλεσι συγκαταπιμπράντων
 εὐσθενῶς τά τε ἐν τοῖς τεμένεσιν ἔδη καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς βω-
 μούς. κατὰ δέ γε τὸν καιρὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονο-
 γενοῦς τουτὶ γεγοιὸς ἀληθέστερον κατίδοι τις ἂν, ὅτε καὶ 25
 Θεὸς ὢν ὁ Λόγος, γέγονε καθ' ἡμᾶς καὶ ἐπιφανῆς· καὶ γοῦν
 οἱ θεοσπέσιοι μαθηταὶ τὸν ὄντα ἀπ' ἀρχῆς, ὃν ἀκηκόασι, τοῦ-

18. Joan.
i. 1.

1. κατεξανέστησαν D. κατεξανιστάμενοι Edd. 2. τε om. D.
 πρὸς τοῦτο χρώμενοι] Sic edidi ex D. [χρώμενον (sic) D.] χρώμενοι πρὸς τοῦτω
 Edd. ἐπεὶ δὲ Edd. 3. τῷ D. τὰ Edd. 4. αὐτούς D. αὐτοῖς Edd.
 7. χειρὸς pro πυρὸς (sic) Edd. 9. σώσειαν B. D. ἐκσώσειαν Edd.
 10. σφισιν αὐτοῖς—τὰ εἰδῶλα] ἑαυτοῖς βοηθεῖν μὴ δυνάμενοι· τὰ γὰρ εἰδῶλα D.
 11. κωφὸς Edd. 14. ἔπλασαν habet B. 16. πάντες om. B.
 18. αὐτοῦ habet B. (ut infra.) αὐτῶν F. (Alex. 42.) 23. τε assumptum
 ex B.

τον αὐτὸν ψηλαφήσαι τε χερσὶ καὶ ἰδεῖν ἔφρασκον ὀφθαλ-
 μοῖς. ἐμφανῆς γὰρ γέγονεν ὁ τοῦ ὀραῖσθαι κρείττων ὡς ^a
 Θεὸς, ψάλλει δέ που καὶ ὁ Δαυεὶδ “Ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἦξει,
 “ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται.” ἐπειδὴ δὲ γέγονεν
 5 ἐμφανῆς “καὶ ἐπὶ γῆς ὤφθη,” κατὰ τὸ γεγραμμένον, “καὶ
 “τοῖς ἀνθρώποις συναεστράφη,” τότε καὶ ἀπολώλασιν αἱ
 βδελυραὶ τε καὶ βέβηλοι τῶν εἰδώλων ἀγέλαι· ἀνήρηται δὲ
 εἰσάπαν καὶ τὸ τοῦ διαβόλου κράτος, ἕκαστος δὲ λοιπὸν τῶν
 διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐνηνε-
 10 γμένων προσάγει δι’ αὐτοῦ τε καὶ σὺν αὐτῷ τῷ Θεῷ καὶ ^d
 Πατρὶ τὴν προσκύνησιν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔτι μὲν
 ἔστι κατὰ μόνην τὴν Ἰουδαίαν γνωστὸς ὁ Θεὸς, ἀλλὰ καὶ ^e
 αἱ τῶν ἔθνῶν χῶραί τε καὶ πόλεις, καὶ εἰ τῆς Ἰουδαίας ἀπο-
 νοσφίζοντο μεσολαβούσης θαλάσσης, οὐδὲν ἦττον προσίασι
 15 τῷ Χριστῷ, προσάγουσι τὰς λιτὰς, ἀνάπτουσι τὰς δοξο-
 λογίας, ἀκαταλήκτοις εὐφημίαις καταγεραίρουσι. πάλαι μὲν
 γὰρ ἦν “ἐν τῷ Ἰσραὴλ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ” νυνὶ δὲ ^b
 λοιπὸν τοῖς ἀπανταχῇ γέγονε γνωριμώτατον, γῆ δὲ καὶ ^e
 θάλαττα μεστὴ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τό
 20 “Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος Ἡ μὴν ἐμπλησθήσεται τῆς δόξης
 “Κυρίου πᾶσα ἡ γῆ.” προσκυνήσει δὴ οὖν ἕκαστος ἐκ τοῦ
 τόπου αὐτοῦ φησι. προανατυπῶν μὲν γὰρ ὁ νόμος τῆς Ἐκ-
 κλησίας τὸ κάλλος, τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ
 ἀνῶρθου σκηνῆν· ἧς εἰς τύπον καὶ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις
 25 ὁ διαβόητος ἐκεῖνος ἐγήγερτο ναός. προστέταχε δὲ τοῖς
 ἀρχαιότεροις ὁ θεσπέσιος Μωυσῆς, ἦγουν δι’ ἐκείνου Θεοῦ, ^a 601 A.
 ἐκ πάσης τῆς Ἰουδαίων χώρας τοὺς προσκυνεῖν ἐθέλοντας
 ἀναφοιτᾶν εἰς Ἱεροσόλυμα, θύειν τε οὕτω καὶ προσκυνεῖν
 τῷ Θεῷ, καὶ θάνατος ἦν ἡ δίκη τοῖς ἕξω θύουσι τοῦ ναοῦ.
 30 ἐπειδὴ δὲ παρελήλακε τῆς σκιᾶς ὁ καιρὸς, πέπαιται τὰ ἐν

Ps. xlix.
3.Bar. iii.
38.Ps. lxxv.
2.

Ib.

Num.
xiv. 21.

3. που om. B. ὁ prius assumptum ex B.

om. B. Haec verba habet D.

ταχοῦ Edd. γνωριμώτατος iid.

25. ἐγήγερται iid.

27. Ἰουδαίας iid.

10. τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ

12. Ἰουδαίων Aub.

18. ἀπαν-

24. ἀνῶρθου D. Migne. ἀνῶρθου Edd.

τύποις, ἐγνώκαμέν τε λοιπὸν ὡς οὐκ ἐν τόπῳ τὸ θεῖον,
οὔτε μὴν “Ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ,”
πληροῖ δὲ μᾶλλον οὐρανοῦς τε καὶ γῆν καὶ τὰ κατωτέρω
ταύτητοι πανταχῇ τε αὐτὸν καὶ ἐν πᾶσιν εἶναι πιστεύοντες

b ἥπερ ἂν ἕκαστος ὡν τυγχάνῃ, ἐκεῖ ποιεῖται τὴν προσκύνησιν, 5
ὡς ἐγγὺς ἔχων τὸν λέγοντα Θεόν “Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι,
“λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν.”

Ἰστέον δὲ, ὅτι νήσους ἔσθ’ ὅτε τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν τὰς
ἐκκλησίας ἀποκαλεῖ, οἷον ἐν θαλάσῃ κειμένας ἐν τῷδε
τῷ κόσμῳ, καὶ πικροῖς ὕδασι περιχεομένας ταῖς ἐν αὐτῷ 10
περιστάσεσι, καὶ μονονουχὶ ῥαγδαιοτάτοις κύμασι κατα-
παιομένας τοῖς διωγμοῖς, πλὴν ἀδιαπτῶτως ἐρηρεισμένας
c καὶ ἀνεχούσας ὑψοῦ, καὶ ταῖς θλίψεσιν οὐ βαπτίζομένας.
ἀκλόνητοι γὰρ διὰ Χριστὸν αἱ ἐκκλησῖαι, “καὶ πύλαι ἄδου
“οὐ κατισχύσουσιν αὐτῶν.” οὐκοῦν εἰ δὴ βούλοιτό τις 15
νήσους ἐθνῶν ἐννοεῖν τὰς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας, οὐκ ἔξω τοῦ
πρέποντος βαδιεῖται σκοποῦ ὡς περικλυζομένας μὲν τοῖς
τῶν πειρασμῶν σάλοις, ἐχούσας δὲ τὸ πάγιον ἐν Χριστῷ,
ὧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1. τύπῳ Edd. 3. κατώτερα iid. 5. ποιῆται iid. 7. οὐχὶ
pro οὐ iid. (Vat. Frid-Aug.) 10. περιχεομένας B. περιεχομένας b. Edd.
12. πλὴν accessit ex B.b. 16. ἄνευ pro ἔξω Edd. 17-19. ὡς
περικλυζ.—ἀμήν accesserunt ex B.

Acta SS.
App. vii.
48; xvii.
24.

Hier.
xxiii. 23.

S. Matth.
xvi. 18.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Καὶ ὑμεῖς Αἰθίοπες τραυματαῖα ῥομφαίας μου ἔστε.

12

Παντὸς διαμέμνηται γένους, ἤγουν ἔθνους, πεπολεμηκότος
 5 τῷ Ἰσραὴλ καὶ κατὰ τῆς θείας δόξης πεφλυαρηκότος. μέτ-
 εῖσι τοίνυν ἐξ Ἰδουμαίων καὶ Ἀμμανιτῶν ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ
 ἢ τοὺς πρὸς ἡοῖ καὶ νότῳ κειμένους, καὶ τῆς Περσῶν γῆς
 τὴν ἀγχιτέρμονα κατοικοῦντας χώραν· ἤγουν Αἰγυπτίους ὡς
 ὁμόρους ὄντας καὶ γείτονας τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ· Αἰθιοπίας δὲ
 10 μοῖρα καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἡ γῆ· καὶ γοῦν ποταμοὺς Αἰθιο-
 πίας ὀνομάζειν ἔθος τοῖς ἱεροῖς γράμμασι τοὺς τῆς Αἰγυπτίων.
 πίνουσι γὰρ καὶ αὐτοὶ τὸν Γηῶν, περὶ οὗ φησιν ἡ γραφή
 “ Οὗτός ἐστιν ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας.” ἔσεσθε
 15 τοίνυν καὶ ὑμεῖς Αἰθίοπες τῆς ἐμῆς τραυματαῖα ῥομφαίας.
 ἑαυτοῦ δὲ φησι ῥομφαίαν τὴν τῶν Ἰουδαίων, ὡς αὐτὸς ἐπάγων
 αὐτὴν τοῖς ἀνοσίως πεπραχόσιν εἰς τε τὴν αὐτοῦ δόξαν, ὡς
 ἔφην, καὶ μέντοι τὸν Ἰσραὴλ.

Gen. ii.
13.

Ἐπειδὴ δὲ οἶδεν ἡ θεόπνευστος γραφή καὶ νοητοὺς Αἰθιο-
 πας, φέρε τι καὶ ἐπ’ αὐτοῖς λέγωμεν, οὐκ ἔξω βαίνοντες τῆς

1. Sic B.   2. Sic B.D.   3. ἔστε B. ἔσεσθε F. Edd. (42.) cf. infra.
 5. τὸν pro τῷ Edd.   6. Ἰουδαίων pro Ἰδουμ. iid.   7. ἡῶ καὶ
 νότον iid.   τῆς accessit ex B.   8. ἢ ἐπ’ pro ἤγουν iid.   12. γηῶν
 Edd. (Alex. X.) γειῶν B.   16. ἑαυτοῦ Edd.   17. τοῦ pro τὸν iid.

τῶν προκειμένων ἐννοίας. ἔφη που ψάλλων ὁ μακάριος
 Δαυεὶδ, ὡς πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν “Σὺ
 Ps. lxxiii. 13, 14. “συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος.
 602 A. a “σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, ἔδωκας αὐτὸν
 Ps. lxxi. 9. “βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν.” ἀλλὰ καὶ ἐτέρωθί που “Ἐνώ- 5
 “πιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
 “χοῦν λείξουσιν.” ὁμολογεῖ δέ που καὶ ἡ ἐν τῷ ἄσματι
 Cant. i. 5. τῶν ἁσμάτων ἀνατυπούμενη νύμφη μέλαινά τε εἶναι καὶ
 καλὴ. οὐκοῦν Αἰθίοπας νοητέον τοὺς οἰονεὶ σκοτεινὴν τε
 καὶ ἀλαμπῇ τὴν διάνοιαν ἔχοντας, τοὺς οὐπω κατηγασ- 10
 μένους, καὶ τὸ θεῖον οὐκ ἔχοντας φῶς. ἀλλ’ οἱ μὲν προσ-
 b πίπτοντες τῷ Χριστῷ, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἡ νύμφη,
 καταλαμπρύνονται παρ’ αὐτοῦ, διακεκράγασι γὰρ εὐχόμενοι
 “Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐφ’ ἡμᾶς”
 Ps. lxxxix. 17. οἱ δὲ δυσσαπὸνιπτον ἔχοντες τὴν ἀκαθαρσίαν, καὶ ἐν τῷ 15
 μελαίνεσθαι μεμενηκότες, καταθωινῆσονται μὲν τὰς τοῦ δρά-
 κοντος κεφαλὰς· τροφή γὰρ αὐτοῖς ὁ δράκων ὁ ἀποστάτης·
 ὑποκείσονται δὲ τῇ ῥομφαίᾳ. πρέπειν δὲ οἶμαι μάλιστα τοῦ
 λόγου τὴν δύναμιν τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, ἃ τετραυμά-
 τικεν ὁ Χριστὸς, τῆς καθ’ ἡμῶν τυραννίδος ἐκβεβληκῶς, 20
 συνανελὼν δὲ αὐτοῖς τὸν τοῦ σκότους πατέρα, τὸν ἀπάσης
 c ἀμαρτίας εὐρετὴν, τὸν κατασκοπιζόντα “τὰ νοήματα τῶν
 “ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ διαυγᾶσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ Εὐαγ-
 “γελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ.” καὶ τοῦτο οἶμαί ἐστιν
 2 Cor. iv. 4. ὃ καὶ αὐτὸς ὁ σοφὸς ἡμῖν εἶρηκεν Ἡσαΐας “Καὶ ἔσται ἐν 25
 “τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐπάξει ὁ Θεὸς τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν,
 “τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν
 “τὸν σκολιὸν, ἐπὶ τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν τὸν φεύγοντα, καὶ
 “ἀνελεῖ τὸν δράκοντα.

1. μακάριος om. B.

8. τυπούμενη Edd.

13. καταλαμπρυνόμενοι iid.

accessit ex B.

(ἁγίαν καὶ μεγ.)

5. που om. B. Statim ἐναντίον Edd.

10. τὴν οὐπω κατηγασμένην iid.

11. ἔχουσαν iid.

13. ἐχόμενοι pro εὐχ. iid. ante Migne.

18. τοῦ

19. πνεύμασιν, ἃ] δαίμοσιν, οὗς iid.

24. τοῦ

26. ἁγίαν] + καὶ B. cf. supra 440 a. cum lectione A.

28. ὄφιν φεύγοντου pro τὸν ὄ. τὸν φ. Edd.

Καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ βορρᾶν καὶ ἀπολῶ τὸν Ἀσσυρίον, 13
καὶ θήσω τὴν Νινευὶ εἰς ἀφανισμόν ἀνυδρον ὡς ἔρημον. καὶ 14
νεμίσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς d
γῆς, καὶ χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φατνώμασιν αὐτῆς
5 κοιτασθήσονται, καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διορύγμασιν αὐτῆς
καὶ κόρακες ἐν τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς.

Ἔψομαι, φησὶ, καὶ τῶν εἰς ἠῶ καὶ βορρᾶν χωρῶν τε καὶ
πόλεων, καὶ συνδιολῶ τοῖς ἄλλοις τοὺς Ἀσσυρίους καὶ ταῖς
ἡρημωμέναις τῶν πόλεων, καὶ αὐτὴν προσθήσω τὴν διαβόητον e
10 Νινευὶ, τὴν τῶν Χαλδαίων μητρόπολιν. ἔσται δὲ ἀνδρες,
ταῖς ἀβάτοις καὶ ἀοικήτοις ἐν ἴσῳ γαῖς. εἰκὸς δὲ δὴ πάλιν
ὑδασιν ἐξομοιοῦν τὸν λόγον τὴν τῶν ἐνοικούντων πληθύν
ἔθος γὰρ τοῦτο τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν. καὶ γοῦν τῶν Ἀσσυ-
ρίων τὴν ἔφοδον, ἣν πεποιήνται κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ,
15 ἕτερος τῶν ἀγίων προφητῶν προανακηρύττων ἔφασκεν “Ἴδου
“ δὴ ὑδάτα ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ, καὶ ἔσται εἰς χειμάρρουν a 803 A.
“ κατακλύζοντα.” ὅταν τοίνυν ἀνδρον ἔσεσθαι τὴν Νινευὶ
λέγῃ, φαίην ἂν ὅτι κενὴν ἔσεσθαι τῶν ἐνοικούντων φησὶ
κατανεμηθήσεσθαι γεμῆν ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια διῦσχυρί-
20 ζεται, σημεῖον οἰμαί που τὸ χρῆμα τιθεὶς τῆς ὀλοτελοῦς
ἐρημίας καὶ τοῦ μηδένα κατοικεῖν ἐν αὐτῇ· φύεται μὲν γὰρ
οὐκ ἐν ἄστει τὰ ἐν ἀγροῖς. εἰ δὲ δήπου γένοιτο πόαι καὶ
ἐν πόλει τυχόν, ὁμολογία τις ὥσπερ ἐστὶν ἐναργῆς τὸ πρατ-
τόμενον τοῦ κενανδρον εἶναι παντελῶς. προστίθησι δὲ καὶ
25 ἑτέρων σημείων οὐ μετρίαν πληθύν. καταλύσειν γὰρ ἐν b
αὐτῇ φησὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς, χαμαιλέοντάς τε καὶ
ἐχίνους ἐν τοῖς φατνώμασι κοιτασθήσεσθαι· καὶ μὴν καὶ ἐν τοῖς
διορύγμασι, τουτέστιν, ἢ ἐν βόθροις, ἡγοῦν καὶ σπηλαίοις
τοὺς ἀγρίους ἀναφωνήσειν θῆρας, ἐναυλισθήσεσθαι δὲ καὶ

Hier.
xxix. 2.

3. νεμίσεται F. (22. al.)

καὶ D. Ἔψομαι* φησὶ τοὺς [τοὺς inseruit primus Pontanus, ad sensum, ut opinabatur, implendum] Edd. χῶραν Aub.

18. λέγει iid.

20. σημεῖα iid. που om. B.

7. Ἔψομαι, φησὶ, καὶ B. ὄψομαι φησὶ

14. τὴν pro τῆς Edd.

26. αὐτῷ Edd.

κόρακας τοῖς πυλῶσιν αὐτῆς. ἔστι δὲ οὐδενὶ τῶν εὖ φρονούντων ἀμφίβολον, ὡς οὐτ' ἂν ἐν οἴκοις καταλύσειαν ἔχῃνοι, οὔτε μὴν ἐν μέσῃ πόλει καταυλισθήσονται θῆρες, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἐμφιλοχωρήσειαν τοῖς πυλῶσιν οἱ νυκτικόρακες, εἰ μὴ πλείστης ε
 τις ὄση καὶ ἀνδάνουσα λίαν τοῖς ᾧδε φύσεως ἔχουσιν ὑπάρ- 5
 χои σχολή. φιλοῦσι γάρ πως οἱ θῆρες, καὶ μέντοι τὰ ἕτερα περὶ ᾧν ὁ λόγος, οὐκ ἀνθρώποις συναυλίζεσθαι πόθεν; ἀλλ' ἦπερ ἂν εἴη πολλή τις ἐρημία, σχολαία τε παντελῶς ἢ δίαίτα, καὶ τῆς ἐρημίας τὸ πλάτος μονονουχὶ πρυτανεύη τὴν ἀσφάλειαν, ἔξω τε παντὸς ἀποκομίζει δέους. 10

Εἰ δὲ χρή τι τούτοις ἐπειπεῖν ἀναγκαῖον, ἀσφαλιζώμεθα d
 τὰς ἑαυτῶν καρδίας, καὶ τὸ προσκρούειν Θεῷ κατὰ τι γοῦν ὄλως παντὶ παραιτώμεθα σθένει, ἵνα μὴ γενώμεθα πονηρῶν τε καὶ ἀνημέρων ἐνδιαίτημα θηρίων, φημὶ δὴ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, ἐξηρημένης ἡμῶν ἀπάσης ἀρετῆς. καὶ τοῦτο 15
 οἶμαί ἐστι τὸ διὰ φωνῆς Ἰερεμίου πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ εὖ μάλα καὶ σοφῶς εἰρημένον “ Πόνω καὶ μάστιγι παιδευθήσῃ
 “ Ἱερουσαλὴμ, μὴ ἀποστη ἢ ψυχὴ μου ἀπὸ σοῦ, μὴ ποιήσω
 “ σε ἄβατον γῆν, ἥτις οὐκ ἀποικηθήσεται.” Θεοῦ γὰρ ἡμῶν ἐξέλοντος τὴν ἀρετὴν, εἰσελάσει πάντως εἰς νοῦν 20
 καὶ καρδίαν τὰ βδελυρά τε καὶ ἀνόσια πάθη, καὶ οἶά τινες
 e θῆρες ἐνδιαιτήσονται, συνεισφρήσει δὲ καὶ αὐτὴ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων ἢ ἀγρία πληθύς.

Hier. vi.
7, 8.

15 Διότι κέδρος τὸ ἀνάστημα αὐτῆς. αὕτη ἢ πόλις ἢ φαυλίστρια, ἢ κατοικοῦσα ἐπ' ἐλπίδι, ἢ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς Ἐγὼ 25
 εἰμι καὶ οὐκ ἔσται μετ' ἐμὲ ἔτι. πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμόν,

1. οὐδ' ἐπὶ pro οὐδενὶ Edd. 4. τοῖς B.D. αὐτοῖς Edd. 5. ὑπάρχη iid.
 7. πόθεν B.D. ποτε Edd. 8. ἔρημος iid. 9. καὶ—δέους om. D.
 πρυτανέει iid. 10. ἔξω τε παντὸς ἀποκ. δέους om. B. 13. παραι-
 τούμεθα Edd. 16. τὴν [τὸν B. ?] Ἱερουσαλὴμ B.D. τὸν Ἰσραὴλ Edd.
 17. σοφῶς retinui ex Edd. σαφῶς B. εὖ μ. καὶ σ. om. D. 19. ἥτις—
 ἀρέτην accesserunt ex D. Statim εἰσελάσει D. εἰ εἰσελάσει Edd. εἰσελεύσονται
 γὰρ B. 21. καὶ καρδ. et βδ. τε καὶ om. D. 25. τῇ assumptum
 ex B. (26. al.) 26. ἔσται B. (153, 311.) cf. infra. ἔστι Edd.

νομή θηρίων· πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτῆς συριεῖ καὶ κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Ὡς αἰὲν μέγα φρονεῖν ἡρημένη, καὶ ὑπέρφρων καὶ ἀλαζων ^a 604 A.
 ἢ Νινευὶ διαβέβληται. καὶ ἦν τοῦτο κατὰ ἀλήθειαν, ὑφρύν
 5 ἀνασπῶσα τὴν ὑπερτάτην κατὰ παντὸς ἔθνους καὶ πάσης
 ἀρχῆς, καὶ ὀλίγου παντελῶς ἀξιοῦσα λόγου τὴν ἐτέρων
 ἰσχύν. μεμαρτύρηκε δὲ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης Ἀμβακούμ
 περὶ τοῦ βασιλέως Ἀσσυρίων λέγων, ὅτι “Καὶ αὐτὸς ἐν
 “ βασιλεῦσιν ἐντροφήσει, καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ, καὶ
 10 “ αὐτὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαίξεται.” ὅτι τοίνυν ὑπερόφρυν ^b
 ἄγαν, ὑψοῦ τε ἡρημένη, καὶ ἀναφοιτῶσα λίαν εἰς τὸ ἐξήμιον
 ἢ τῶν Χαλδαίων μητρόπολις, διατρανοῖ πάλιν, ἀναστήματα
 κέδρου παρεικάζων αὐτήν, καὶ φανλιστριαν ὀνομάζων. τοῦτο
 δ' ἂν μάθοις ὀρθῶς τε καὶ ἀτρεκῶς εἰρημένον ἐκ τῶν τοῦ
 15 Ῥαψάκου λόγων· ὅς, ἐπέπερ ἦκεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἶτα
 τοῖς ἐν τῷ τείχει προσέβαλε, τῆς ἀνωτάτω κατεφλυάρι
 δόξης. ἔφασκε γάρ “Τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς Μὴ ἀπατάτω
 “ ὑμᾶς Ἐζεκίας λόγοις, οἱ οὐ δυνήσονται ρύσασθαι ὑμᾶς,
 “ καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν Ἐζεκίας ὅτι ρύσεται ὑμᾶς ὁ Θεός.” ^c
 20 καὶ μετ' ὀλίγα “Μὴ ἐρρύνσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος ^b 18.
 “ τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐκ χειρὸς βασιλέως Ἀσσυρίων;” αὕτη
 τοίνυν ἡ φανλιστρια πόλις, ἢ κατοιομένη τε καὶ λέγουσα Ἐγὼ
 εἰμι καὶ οὐκ ἔσται μετ' ἐμὲ ἔτι. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν οὕτως
 αἰσχρὰν καὶ ἐπάρατον ἀλαζονείαν ἐν καυχῆματος τάξει λαμ-
 25 προῦ ποιεῖσθαι φιλεῖ, ταύτητοι λοιπὸν πρὸς τοῦτο ἀθλιότητος
 κατοικήσεται, ὡς καὶ ἐπ' αὐτῇ χρῆναι λέγειν Πῶς ἐγενήθης
 εἰς ἀφανισμόν, νομῆ θηρίων· τὸ δὲ πᾶς εἶη ἂν οὐκ ἐρωτῶντος ^d
 καὶ ἀναμαθεῖν ἐθέλοντος, τεθουμακότος δὲ μᾶλλον τὴν ἐλ-

Abac. i.
10.

Es.
xxxvi.
14.

1. παραπορευόμενος F. (Alex.) Statim αὐτὴν pro δι' αὐτῆς F. (Co.) 3. ἡρη-
 μένη B. εἰθισμένη D. Edd. 5. ὑπερτ. αἰρουσα pro ἀνασπῶσα τὴν ὑπερτ. D.
 καὶ] + κατὰ Edd. καὶ πάσης—ισχύν om. D. 6. ἐτέρων ἰσχύν edidi
 ex B. Ῥωμαίων ἀρχὴν Edd. clausulam totam omittit D. 8. ὅτι om. B.
 14. ἀληθῶς Edd. 16. τείχει] + τῆς Ἱερουσαλήμ Edd. προσλαλῶν
 pro προσέβαλε iid. 21. βασιλέων iid. 23. τοίνυν accessit
 ex B. 25. ὀφείλει pro φιλεῖ Edd.

πίδος ἐπέκεινα μεταβολήν. τὰ γάρ τοι μεγάλα καὶ ἀδόκητα τῶν κακῶν οὐκ ἔξω θαύματος, φιλεῖ δέ πως καταπλήττει τοὺς θεωμένους, ἥτοι τοὺς μεμαθηκότας. οὕτω καὶ συριεῖ πᾶς ἐπ' αὐτῇ καὶ κινήσει τὰς χεῖρας, συμπλήττων ἀλλήλαις, καθάπερ ἐγῶμαι, καὶ ἀνακροτῶν ἀπὸ τοῦ θαυμάσαι, καὶ ἠχὴν 5 ἐκ στόματος ἰεῖς, τὴν ἐν συριγμῶ καὶ ἀσημοτέραν. γράφει δὲ ὡσπερ ἡμῖν καὶ διὰ τούτων εὖ μάλα τὸν ἐπ' ἀδοκήτοις συμφοραῖς οἰονεὶ καταπεπληγμένον.

Prov. iii.
34; S.
Jac. iv. 6.
Sir. i.
30.
Prov.
xvii. 16.

“Ὑπερηφάνοις οὖν ἄρα Θεὸς ἀντιτάσσεται” καὶ σοφὸν εἶναι φημι καὶ ἀξιόληπτον τὸ παράγγελμα “Μὴ ἐξύψου 10 “σεαυτὸν, ἵνα μὴ πέσης,” καὶ πάλιν “Ὅς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν “ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβὴν.” ὄνπερ γὰρ τρόπον τὰ εἰς ὕψος πολὺ καὶ πέρα μέτρου διανιστάμενα τῶν οἰκοδομημάτων ἐτοιμότερά πως εἰς κλόνον εἰσὶ, πλείστην τε ὄσσην τὴν ὑποψίαν τοῦ σφισιν αὐτοῖς περιθραυσθήσεσθαι νοσεῖ 15 605 A. α οὕτω καὶ ἀνθρώπου ψυχὴ τῇ τῶν λογισμῶν ματαιότητι πρὸς ὑπεροψίαν ἐξογκουμένη, σαθρὰ τε καὶ εὐανάτρεπτος καὶ ῥαδίᾳ πεσεῖν. εἰ δὲ δὴ πράττειτο τὸ χρῆμα κατὰ Θεοῦ, τὸ τηνικάδε λοιπὸν τὸ ἀντερεῖδον οὐδέν.

Κεφ. γ'.

“Ὡ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολελυτωμένη ἡ πόλις ἡ περιστερά. 20

Μέτεισιν εὐθὺς εἰς ἀνάμνησιν τῆς Ἰουδαίων, φημὶ δὴ τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἣν ἐπέειπερ εἶλον Ἀσσύριοι, τετίκασι δίκας. τετιμώρηται δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐθνῶν ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν κατακερτομοῦντα, ἐπιστυγνάξει δὲ ὡσπερ αὐτῇ παθούσῃ τὰ παρ' ἐλπίδα, καὶ τῆς ἀνηκέστου συμφορᾶς οὐχ 25 ἐτέρῳ τινὶ μᾶλλον ἀναγράφει τὰς αἰτίας, αὐτὴν δὲ μᾶλλον γεγενῆσθαί φησιν ἑαυτῇ προμνήστριαν. σχετλιάζει οὖν καὶ φησιν Ὡ ἡ ἐπιφανὴς καὶ λελυτωμένη ἡ πόλις ἡ περιστερά.

6. *ieis* correxi post Migne. *ieis* D. Edd.
κλίον pro κλόνον (sic) Edd.
Migne. 18. Θεὸν Edd.
cf. infra.] 21-28. Μέτεισιν—ἡ περιστερά assumpta ex D.

14. *πως* om. B.
15. περιθραυσθήσεται (sic) *iid.* ante
20. [λελυτωμένη] ex corr. 22. al.
22. *dikas*]

Nescio utrum *dikas* an *dikas* habent D.

ἵνα τί γὰρ ὅλη, φησὶν, ἀτιμοτάτη γέγονας, οἰκτρά τε καὶ
 αἰχμάλωτος, ἢ οὕτω λαμπρὰ καὶ διαφανής, ἢ παντὸς ἔθνους ἡ
 κρατήσασα, καὶ νικῶσα μὲν ἀμογητὶ τοὺς ἀνθισταμένους,
 σκληρά τε αἰεὶ καὶ δυσάντητος τοῖς ἀντεξάγειν ἐθέλουσι, καὶ
 5 τὸν πολέμου νόμον ἐξωπλισμένοις· ἢ πολλοῖς σημείοις καὶ
 τέρασι τῆς Αἰγυπτίων θητείας λελυτρωμένη καὶ τῆς ἀφορή-
 του πλεονεξίας ἐκλύσασα τὸν αὐχένα· δι' ἣν ποταμοὶ μὲν
 εἰς αἶμα μετακεχωρήκασι, χάλαζα δὲ καὶ σκότος τὴν τῶν
 Αἰγυπτίων κατεσίνοντο γῆν, ἣ καὶ θάλασσα συνωπλίζετο, c
 10 καταπνίγουσα τοὺς διώκοντας, μυρία τε ὅσα πρὸς τούτοις
 γέγονεν ἀξιάκουστα; ὦ ἡ πόλις ἢ περιστέρα, τουτέστιν ἢ
 περικαλλεστάτη. δέχεται γὰρ αἰεὶ πῶς ἢ θεόπνευστος γραφῆ
 τὸ στρουθίον εἰς εὐειδίαν· καθάπερ ἀμέλει καὶ τὴν ἐν τῷ
 ἄσματι πλαττομένην νύμφην τῷ τῆς περιστερῆς ὀνόματι
 15 κατασεμνύνειν ἤθελεν ὁ νυμφίος “ Ἀνάστα, λέγων, ἐλθὲ ἢ
 “ πλησίον μου, καλή μου, περιστέρα μου.” περικαλλεστάτη
 δὲ λίαν ἢ Ἱερουσαλήμ, διάτοι τὸ τῷ θείῳ λελαμπρύνθαι
 νόμῳ, καὶ τοῖς τῆς ἱερωσύνης αὐχήμασιν ὀραῖσθαι διαπρεπῆς, d
 ἐπασκεῖν δὲ καὶ δικαιοσύνην, καὶ Θεῷ τῷ κατὰ φύσιν προσ-
 20 κυνεῖν, καὶ αὐτῷ τελεῖν τὰς λατρείας. κάλλος δὲ τοῦτο
 πνευματικόν. δύναιο δ' ἂν καὶ ἐτέρως περιστερὰν εἰρησθαι
 νοεῖν τὴν Ἱερουσαλήμ. ἔθος γὰρ αἰεὶ τῷ πτηνῷ, κὰν εἴ τις
 αὐτὸ τῆς φιλτάτης αὐτῷ καλιᾶς ἀποκομίσειεν ἀπωτάτω, εἶτα
 25 μίξεσθαι πρὸς τὰ οἰκεῖα. ὃ δὴ γεγρονὸς καὶ ἐπ' αὐτῆς εὐρή-

Cant.
 ii. 10.

1. ὅλη D. Edd. ὅλος B. γέγονας D. γέγονεν Edd. τε assumptum ex B. καὶ
 αἰχμ., et λαμπρὰ καὶ om. D. 3. κρατήσασα B. D. κατακρατ. Edd.
 Statim καὶ νικῶσα—ἐξωπλισμ. (5) om. D. ἀνθισταμένους B. ἀνθεστηκότας Edd.
 5. ὁ pro ἢ D. σημείοις om. D. 6. λελυτρ. B. D. ἐκλελυτρ. Edd.
 8. μετεχώρησαν D. 10. καταπνίγουσα D. καταπλήττουσα Edd.
 11. ἀξιάκουστα B. D. ἀξιάγαστα Edd. 15. κατασεμνύνειν ἤθελεν]
 κατεκάλλυνεν D. 16. μου ult. om. D. 17. τὸ assumptum
 ex B. D. τῷ om. D. Statim τε add. Edd. invitis B. D. λελαμπρύνθαι B. λε-
 λαμπρύνσθαι D. Edd. 18. διαπρεπῆς B. διαπρεπῆ Edd. ὄρ. διαπρ.
 om. D. 20. καὶ αὐτῷ τελεῖν τὰς λατρείας om. D. 22. αἰεὶ
 assumptum ex B. Statim αὐτῇ pro τῷ πτηνῷ D. 23. αὐτὴν pro αὐτὸ D.
 αὐτῷ om. D. ἀποκομίσειεν B. ἀποκομίση D. Edd. Statim ἀπωτάτω om. D.
 24—212. 5. Α πάλιν ad πάλιν transiit D. 25. πρὸς B. εἰς Edd.

σομεν τῆς Ἱερουσαλήμ. ἔχουσα γὰρ ἐκ προγόνων τὸ
 εὐσεβές, καταπεφοίτηκε μὲν εἰς Αἴγυπτον· ἐκβαίνουσα δὲ
 ὡσπερ τὴν ἐκ πατέρων λατρείαν, ἐκεῖ προσκεκύνηκεν εἰδώ-
 λοις· ἀλλὰ κέκληται διὰ Μωυσέως, καὶ ἀπέπτῃ τρόπον τινὰ
 τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πλάνης, παλιδρομήσασα πρὸς Θεόν. ἀλλὰ 5
 γὰρ τίς ἢ αἰτία, φησὶ, τοῦ καὶ ὄλως ἀλῶναι τυχόν, καὶ ὑφ'
 ἑτέροις γενέσθαι πάλιν τὴν λελυτρωμένην;

2

Οὐκ εἰσῆκουσε φωνῆς.

606 A. a
 Deut. vi.
 4. v. 8.
 Exod.
 xx. 4.

Ἦκουσε γὰρ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τοῦ Θεοῦ λέγοντος “Ἄκουε
 “Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστίν. οὐ ποιήσεις 10
 “σεαυτῷ εἶδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ
 “ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι
 “ὑποκάτω τῆς γῆς.” παρατρέχουσα δὲ τὸ διηγγελμένον,
 κατόλισθεν ἀμαθῶς εἰς πολυθεον πλάνησιν. οὐκοῦν οὐκ
 εἰσήκουσε φωνῆς, ἢ τῆς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ πρὸς αὐτὴν γεγενη- 15
 b μένης· ἡγουν τὴν φωνὴν ἀντὶ τῆς νουθεσίας παραδεξόμεθα.

Οὐκ ἐδέξατο παιδείαν.

Esai.
 xxix. 13;
 S. Matth.
 xv. 9.

Περιυβρίζουσα γὰρ τὸν παιδαγωγοῦντα νόμον καὶ ἀπο-
 κομίζοντα πρὸς δικαιοσύνην, ἐτράπετο πρὸς “διδασκαλίας,
 “ἐντάλματα ἀνθρώπων,” καὶ ταῖς ἰδίαις ἀκολουθοῦσα γνώ- 20
 μαις, ἔξω γέγονε τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ ἀπομεμένηκεν ἀμαθῆς
 καὶ τῶν θείων ἄμοιρος παιδευμάτων.

Ἐπὶ τῷ Κυρίῳ οὐκ ἐπεποιήθησε.

Πολέμου γὰρ καταθλίβοντος, καὶ ἀγῶνος ἐγκειμένου, καὶ

5. ἐν Αἰγύπτῳ B. Αἰγύπτου Edd. παλιδρομοῦσα D. 6. ὑφ'
 ἑτέροις D. b. ὑφ' ἑτέρους Edd. 13. διηγγελμένον D. b. διάγγελμα Edd.
 16. τῆς accessit ex B. b. 19. ἐτρέπετο b. invito D. διδασκαλίας] + καὶ
 Edd. invitis B. b. 22. ἄμοιρος B. ἀμοιροῦσα Edd. 23. ἐπεποι-
 ἠθησε B. D. F. (Alex.) ἐπεποιθῆει Edd. (Vat.) 24. καταθλίβοντος assumptum
 ex b. θλίβοντος B. καταλαβόντος D. καὶ ἀγ. ἐγκ. om. D.

κινδύνων ἐπηρτημένων, δέον αὐτὴν τὴν τῶν προγόνων εὐσέβειαν ἀπομμεῖσθαι φιλεῖν, καὶ ἐπὶ μόνῳ πεποιθῆναι τῷ c
 διασώζοντι Θεῷ, “ Αἴγυπτον ἐπεκαλεῖτο,” κατὰ τὸ γεγραμ-
 μένον, “ καὶ εἰς Ἀσσυρίου ἐπορεύθησαν,” καὶ κατεμισθοῦτο
 5 Σύρου ἤγουν Ἀραβας, μονουουχὶ τὴν θείαν ἀτιμάζουσα
 δύναμιν.

Hos. vii.
11.

Καὶ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῆς οὐκ ἠγγικεν.

Ἐγγίζομεν δὲ τῷ Θεῷ διὰ πάσης ἐπιεικειάς, καὶ τὰ αὐτῷ
 δοκούντα κατορθοῦν ἠρημένοι. ἐγγίζομεν δὲ καὶ καθ' ἕτερον
 10 τρόπον, αὐτὸν εἶναι μόνον φύσει τε καὶ ἀληθῶς Θεὸν καὶ δ
 βασιλέα τῶν ὄλων καὶ δημιουργὸν πιστεύοντες, καὶ ἐπ'
 αὐτῷ τὸ σύμπαν ἕτερον οὐδένα παραδεχόμενοι.

Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι.

3

Ἀπαριθμεῖται τὰ ἐγκλήματα, καὶ παράγει τὰς αἰτίας,
 15 ἐφ' αἷς εἰκότως κεκίνηται καὶ κέκλιται πρὸς ὄργας, ἵνα δὴ
 φαίνοιτο λοιπὸν κολάζων ἐν δίκῃ τοὺς ἡσεβηκότας καὶ
 καθιγμένους εἰς τοῦτο φαυλότητος, ὡς ἀφόρητον ἤδη πως τὸ c
 χρῆμα καὶ αὐτῷ γενέσθαι Θεῷ. ἦσαν οὖν, φησὶν, οἱ ἄρχοντες
 αὐτῆς ὡς λέοντες. τί δὲ δὴ δρῶσιν ἐκεῖνοι; λιμοῦ καταθή-
 20 γοντος, καὶ εἰς ἔφεσιν αὐτοὺς καλοῦντος τροφῆς, ὄρη τε καὶ
 νάπας περιθέουσιν εὐσθενῶς, δεινὸν τι καὶ ἀπηχῆς καταβρυ-
 χώμενοι· κὰν εἴ τι που θεάσαιτο τῶν ἐπιτηδείων εἰς βρώσιν,
 οἷον βροντὴν κατηχήσαντες, εἰς δέος ἄγουσι τοσοῦτον, ὡς
 ἀποπεπήχθαι δοκεῖν, καὶ οἷόν τι σικάλους ἐνεσφιγμένον,
 25 περιμένειν τὸν δαιτυμόνα. τοῦτο δέ τις εἶδρων καὶ τῶν a 807 A.
 ἠγουμένων ἐν Ἰσραὴλ, τὸν ἐκ νόμου θάνατον τοῖς παρα-
 βαίνουσιν ὀρισμένον, ἐπιφέρειν ἔσθ' ὅτε καὶ τοῖς πλημ-

1. ἀπηρτημένων Edd. invitis B.D. αὐτῇ b. invito D. 2. μμεῖσθαι B.
 4. κατεμισθοῦτο D. Edd. κατεμισθοῦντο b. 5. ἀραβας b. Edd. ἀραβας B.
 8. δὲ om. B. habet b. Statim τῷ Θεῷ B. Θεῷ b. τὸν Θεὸν Edd. 22. τι
 που b. που τι Edd. 23. βροντὴν b. βροντῇ Edd. 24. σικάλους]
 Sic ut vid. Codd. 25. καὶ assumptum ex D.

μελοῦσιν οὐδὲν ἀπειλοῦντες, εἰ μὴ δρᾶν ἔλουντο τὰ αὐτοῖς
 θυμήρη τε καὶ φίλα, καὶ παραχωροῦντες ἐγκαλοῦσιν ἑτέροις,
 ἥγουν αὐτοῖς τοῖς δικάζουσι κτήσεων ἰδίων ἐξιστάμενοι.
 καταγράφει γὰρ αὐτῶν τὰ τοιαύδε τῶν κακῶν καὶ δι'
 ἑτέρου προφήτου, λέγων· Μιχαίας δὲ οὗτος· “ Ἐγένοντο 5
 “ λογιζόμενοι κόπους καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ ἐν ταῖς κοίταις
 b “ αὐτῶν, καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐτὰ, διότι οὐκ
 “ ἦσαν πρὸς τὸν Θεὸν χεῖρας αὐτῶν. καὶ ἐπεθύμουν ἀγροῦς,
 “ καὶ διήρπαζον ὀρφανούς, καὶ οἴκους κατεδυνάστευον, καὶ
 “ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἄνδρα καὶ τὴν κλη- 10
 “ ρονομίαν αὐτοῦ.”

Καταβρυχῶνται δὲ ὥσπερ τῶν ἐν ἀπλῇ πίστει βιοῦν
 ἡρημένων καὶ οἱ τῶν αἰρέσεων εὐρεταί, καὶ θεοστυγὲς ἀνοί-
 γοντες στόμα, τοὺς οὐδὲν εἰδότας μονονουχὶ κατεσθίουσιν
 ἀμαθεστέρους ἀποτελοῦντες, καὶ ψυχρὰς αὐτοῖς καὶ διε- 15
 στραμμένας ἐνιέντες ἐννοίας, καταμυθολογοῦντες δὲ οὕτως,
 c καὶ τό γε σφίσιν αὐτοῖς εὐ ἔχειν ὑπειλημμένον φρονεῖν
 ἀναπειθόντες, ὡς ἤδη δοκεῖν τοὺς τοῖς παρ' αὐτῶν ἐναλόντας
 βρόχοις, τάχα πού καὶ ἐκτεθάναι, καὶ λίθοις ὀλίγα τοῖς
 ἀναισθήτοις παραχωρεῖν, οἷς ἂν τις ἐπιφωνήσῃ, καὶ μάλα 20
 εἰκότως “ Ἐγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
 “ καὶ ἐπιφάυσει σοι ὁ Χριστός.” πλὴν, ὡς φησιν ὁ μακά-
 ριος Δαυεὶδ “ Ὁ Θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ
 “ στόματι αὐτῶν, τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ
 “ Κύριος.” 25

d Οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας, οὐχ ὑπελίποντο εἰς τὸ
 πρωτῆ.

Φασὶ τοὺς ἐν Ἀραβίᾳ λύκους παντὸς ἐπέκεινα θηρὸς ἰέναι
 πρὸς ἀγριότητα, κατηρρώσθηκέναι τε λίαν τὸ ἀκόρεστον εἰς

3. αὐτοὺς τοὺς δικάζοντας Edd.
 λέγων D.
 habet D.

4. καὶ δι'—οὗτος] καὶ διὰ τοῦ μιχαίου
 6. καὶ assumptum ex D. deest in B.
 26. Ἀραβίας passim B.

23. συντρίψει

προφᾶς, ὅξείς δὲ οὕτως εἰς δρόμον, ὡς ἀποφοιτᾶν εὐκόλως παντὸς τοῦ διώκοντος. ἔφη γάρ που καὶ δι' ἑτέρου προφήτου περὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ἵππων “ὅξύτεροι ὑπὲρ τοὺς

Abac. i. 8.

5 τῶν λύκων ἀπληστίαν εἰς ὑποτύπωσιν τῶν κριτῶν, οἷον ὄλωσ
στόματι καὶ ἀκορέστοις ὀδοῦσι δαπανώντων τοὺς κρινο-
μένους, διὰ τοῦ πλεϊστά τε ὅσα καὶ τὰ ὑπὲρ δύναμιν ἐξαιτεῖν
ἐπὶ τῇ τοῦ δικαίου παρατροπῇ, καὶ ἵνα τὸ τῷ θεῷ νόμῳ
δοκοῦν εἰς τὸ ἑτέροις τισὶν ἀνδάνον ἀνοσίως παρευθύνοιτο.

Esa. ix. 12.

10 ἀλλ' ἦν ἄμεινον ἐννοεῖν αὐτοὺς, ὅτι καθά φησιν ὁ παροιμια-
στής “Λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλποις οὐ κατευδοῦνται ὁδοί.”

Prov. xvii. 23. Ex. xxiii. 8; Deut. xvi. 19. a 608 A.

“Τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ λυμαίνεται
“ρήματα δίκαια,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. τί γὰρ ὅλως τὸ
περιπτὸν ἐκ δωροδοκίας; τί δὲ τὸ αἰσχροὺν ὀνήσει λημμάτιον

15 τοὺς ἀγαπῶντας αὐτό; μᾶλλον δὲ ποῖαν ἂν αὐτοῖς ζημίαν
οὐκ ἐνεργάσαιτο; καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὴς ὁ μακάριος Παῦλος

λέγων “Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πει-
“ρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ
“βλαβερὰς, αἳ τινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον

1 Tim. vi. 9.

20 “καὶ ἀπώλειαν.” “Αἶρετον οὖν ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος
“πολὺς,” καὶ ἐστὶν ἀληθῶς σοφὸς δὴ λίαν καὶ ἀτρεκὴς b
ὁ λόγος.

Prov. xxii. 1.

Οἱ προφῆται αὐτῆς πνευματοφόροι ἄνδρες καταφρονηταί.

4

Εὖ γε τὸ αὐτῆς ἐπὶ προφητῶν ἐνθάδε, ὅτι μὴ γεγόνασι
25 Θεοῦ, λαλοῦντες ἐπισφαλῶς τὰ “ἀπὸ καρδίας αὐτῶν καὶ
οὐκ ἀπὸ στόματος Κυρίου,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. κατει-
ρωνεῦεται δὲ ὁ λόγος, πνευματεφόρους ἀποκαλῶν· οὐχ ὡς
ἐν μετέξει γεγονότων ἐκείνων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀληθῶς,
ἀλλ' ὡς πλάττεσθαι τολμώντων τὸ τῆς προφητείας χρῆμα, c

Hier. xxiii. 16.

6. δαπανώντων B.D.b. καταδαπ. Edd.
6. ἀπώλειαν tr. B.

18. ἀνοητοὺς iud.

29. χάρισμα pro χρῆμα iiiid.

9. παρευθύνοιτο B. παρευθύ-
19. τοὺς ἀνθρώπους post

καὶ ὅτι μεμέστωνται τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οὐ κατοκνούντων εἰπεῖν. θέλοντες τοίνυν εἶναι, φησὶ, καὶ προφῆται καὶ πνευματοφόροι, καὶ τὸ σεμνὸν οὕτως ὄνομα ταῖς σφῶν αὐτῶν περιπλάττοντες κεφαλαῖς, τοσοῦτον γεγόνασι καταφρονηταί, ὡς μηδὲ ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ ἐπιεικὲς εἰδέναι, προσαπολλύναι δὲ 5

καὶ ἑτέρους, οἷς ἐλάλουν τὰ ἀπὸ καρδίας, καὶ τοῦτο ἐπὶ σμικροῖς καὶ εὐτελεστάτοις τισὶ λημματίοις οἱ τάλανες, καὶ ὡς ὁ προφήτης φησὶν Ἰεζεκιήλ “ ἔνεκεν δρακὸς κριθῆς καὶ 10

d “ κλάσματος ἄρτου.” καὶ ἀποπληξίας δὲ πρὸς τοῦτο κατώλισθον, ὡς τῆς ἀπορρήτου δόξης βουλὰς εἶναι λέγειν τὰς 10

ἑαυτῶν, καὶ τὰ ἀπὸ γνώμης ἰδίας ἀποβρασσόμενα ῥήματα, θείους εἶναι λόγους διῶσχυρίζεσθαι. καὶ γοῦν ἔφασκε περὶ αὐτῶν διὰ τῆς Ἱερεμίου φωνῆς “ Οὐκ ἀπέστελλον τοὺς 15

“ προφῆτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· οὐδὲ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς, “ καὶ αὐτοὶ προεφήτευν.” αὐτοῦ δὲ τοῦ προφήτου διακεκρα- 15

Ib. xiv. 13. γότος ἐναργῶς καὶ λέγοντος “ Ὁ ὦν Δέσποτα Κύριε, ἰδοὺ “ οἱ προφῆται αὐτῶν προφητεύουσι καὶ λέγουσιν Οὐκ ὄψεσθε 20

e “ μάχαιραν καὶ λιμὸς οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ “ εἰρήνην δώσω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.” μονο- 20

Ib. 14. ουχὶ καὶ ἀντεκεκράγει λέγων ὁ τῶν ὄλων Θεός “ Ψευδῆ οἱ 20

“ προφῆται προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, οὐκ ἀπέστειλα “ αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐντετελάμην αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐλάλησα πρὸς “ αὐτούς· ὅτι ὀράσεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνίσματα “ καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν. 25

Ib. xxxiv. 15. 609 A. a “ ἀπαντησάτωσάν μοι. τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σῖτον; οὐ- 25

Ib. xxiii. 28, 29. “ τως οἱ λόγοι μου, λέγει Κύριος. οὐχ οἱ λόγοι μου ὡς “ πῦρ φλέγον, λέγει Κύριος, καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν;” καθικνεῖται γὰρ εἰς νοῦ βάθος ὁ παρὰ Θεοῦ λόγος, καὶ μονοουχὶ διαρρήγνυσι τὴν τῶν ἀκρωμένων καρδίαν· ψυχρὸς 30

2. ἐθέλοντες Edd.

accessit ex B.D. οἱ τάλανες om. B. habet D.

τόμενα Edd.

ὡσπερ Edd.

3. τὸ pro ταῖς iid. ante Migne.

15. προεφήτευνον habet D.

7. τισὶ

11. ἀποπρα-

27. ὡς B.

δὲ καὶ ἀναλκίς ὁ ἐξ ἀνθρώπου βουλήs, ὁποῖός τις ἦν ὁ τῶν ἀνοσίων ψευδοπροφητῶν.

Οἱ ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια καὶ ἀσεβοῦσιν εἰς τὸν νόμον. b

Οὐκ ἔξω μομφῆs οὐδὲ αὐτὸ πεφώραται τὸ ἀπόλεκτον
 5 γένος, τουτέστι, τὸ ἐκ φυλῆs Λευί· βεβηλοῦν δὲ καὶ αὐτοὺς
 τὰ ἅγια φησι, καὶ ἀσεβεῖν εἰς νόμον. γέγραπται μὲν γάρ
 “Ὅτι χεῖλη ἱερέως φυλάζεται κρίσιν, καὶ νόμον ἐκζητή- Mal. ii.
 “σουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ.” ἀλλ’ ὡς αὐτός που πάλιν 7.
 φησὶν ὁ τῶν ὄλων Δεσπότηs “Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν Ποῦ ἐστι Hier.
 10 “Κύριος.” τὸ γάρ τοι μὴ βούλεσθαι διατρανοῦν τὸν νόμον ii. 8.
 τοῖς οὐκ εἰδόσιν αὐτὸν, μήτε μὴν ἀποκομίζειν ἐπέεγασθαι
 τοὺς ὑπὸ χεῖρα λαοὺς εἰς τὸ ἀνδάνον Θεῶ, τοῦτο οἰμαί c
 ἐστὶ τὸ ἀσεβεῖν εἰς νόμον. καὶ οὐ μέχρι τούτου τὰ ἐκείνων
 ἐγκλήματα· ἀλλὰ γὰρ καὶ βεβηλοῦσι δὲ τὰ ἅγια φησιν. ὁ
 15 μὲν γὰρ διὰ Μωυσέως νόμος πλείστην ἔχει τὴν ἐπιτήρησιν
 περὶ θυσιῶν καὶ προσαγωγῆs, ἠνίκα τε ἐκάστην καὶ τίνα
 χρῆ τρόπον ἀποπεραίνεισθαι· οἱ δὲ κατὰ τὸ εἶκος προσεκό-
 μιζον μὲν τὰς θυσίας, πλὴν ἀφυλάκτως καὶ ἀτημελῶs, οὐ
 καιρὸν, οὐ τύπους ἀξιοῦντες ἐπιτηρεῖν, ἀλλ’ οὐδὲ ἠγνισμένοι
 20 τάχα, οὔτε μὴν ἐν ἐσθήμασι τοῖς σφῶν ἱεροπρεπῶs ἐσταλ-
 μένοι καὶ ἐν κόσμῳ δρῶντες τὰ ἱερά, ἀτιμάζοντες δὲ ὡs τι d
 τῶν ἀχρείων τὴν οὔτω σεπτὴν καὶ ἀξιάγαστον λειτουργίαν.

Παραφυλακτέον δὴ οὖν τοῖς τῆs Ἐκκλησίας ἱερουργοῖs,
 μὴ βεβηλοῦν τὰ ἅγια· τρόπος δὲ τῆs βεβηλώσεως οὐχ εἷs,
 25 διάφορος δὲ καὶ πολὺs. δεῖ γὰρ εἶναι κεκαθαμένους καὶ
 ψυχὴν καὶ σῶμα, καὶ πᾶν εἶδος ἀποσειομένους βδελυρᾶs

3. εἰς τὸν om. B. invitis F. Edd. (22. al.) cf. infra.

7. ἱερέων Edd.

8. αὐτῶν iid. πάλιν D. ^Απά B. ^Απάλοι iid.

9. εἶπαν B. εἶπον Edd.

10. μὲν pro γάρ iid. 14. δὲ assumptum ex b.

16. τε B.

18. ἀτημελῶs B. b. ἀμελῶs Edd.

19. ἐπιτηρεῖν] ἐπι-

χειρεῖν b. ἠγνισμένοι b. Edd. ἠγνισμένοι B.

21. ὡs τι B. b. ὡστε Edd. i.

24. μὴ om. B. habet D.

ἡδονῆς, ἡγλαϊσμένους δὲ μᾶλλον τοῖς εἰς ἀγαθουργίαν σπου-
 e δάσμασι, μεμνημένους λέγοντος τοῦ θεσπεσίου Παύλου
 Gal. v. 16. “ Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τε-
 “ λέσητε.”

5 Ὁ δὲ Κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ ἄδικον· 5
 πρῶτῃ πρῶτῃ δώσει τὸ κρίμα αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἰς νίκος ἀδικίαν.

Ἄσύμβατόν ἐστὶ πως αἰὲ τῷ ἀδίκῳ τὸ δίκαιον, καὶ οὐκ
 2 Cor. vi. 14. ἂν ἴοι κατὰ ταυτὸν τῷ βεβήλῳ τὸ καθαρὸν. “ Τίς γὰρ ἂν
 610 A. a “ γένοιτο κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;” μάχεται γὰρ τὰ
 τοιάδε τῶν πραγμάτων, καὶ πολὺ τῆς ἀλλήλων φιλίας διω- 10
 κισμένα κατίδοι τις ἂν αὐτά. ἡγαπηκότος δὴ οὖν τὴν
 δικαιοσύνην καὶ οὐκ εἰδότος ἀδικίαν τοῦ πάντων κρατοῦντος
 Θεοῦ, πῶς αἰὲ κρατήσῃ ἐμελλον, ἡγουν διεξάγεσθαι πρὸς
 πέρας, οὐκ ἀνακοπτόμενα παντελῶς τὰ παμμόχθηρα τῶν
 Ἰουδαίων ἐγκλήματα; δοκεῖ δέ πως ἀδικίας εἶναι τις τρόπος, 15
 τὸ μὴ ποινᾶς ὑποφέρειν τὸν ἀλιτήριον, καὶ τὸ μὴ δίκας
 b αἰτεῖν τὸν ἀσελγῶς τε καὶ ἀνοσίως διαβιοῦν ἡρημένον, καὶ
 πεφροντικότεα μὲν τῶν νόμων οὐδὲν, διανευκότεα δὲ οὕτω
 πρὸς ἀδικίαν, ὡς οὐδὲν ἡγεῖσθαι τὸ ἄμεινον, αὔχημά τε
 ποιεῖσθαι λαμπρὸν τὰ ἐφ’ οἷς ἦν εἰκὸς ἐρυθριῶντα ὀραῖσθαι. 20
 ἐπειδὴ τοίνυν δίκαιος ὁ Κύριος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ
 ἄδικον· οὐ γὰρ ἀνάσχοιτο τῶν ἀδικεῖν εἰωθότων· πρῶτῃ πρῶτῃ
 ποιήσει τὸ κρίμα αὐτοῦ, τουτέστιν, ὀρθρου τε καὶ ἐμφανῶς
 καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ λοιπὸν, οὐκέτι συστέλλων τὰ ἐξ ὀργῆς,
 c ἀλλ’ εἰς μέσον ἄγων, καὶ ἐμφανῆ καθιστὰς, καὶ οἷον ἐν ὄψει 25
 τιθεὶς τὰ προεπηγγελμένα. οὐ γὰρ εἰσείσει δραμεῖν εἰς νίκος

1. ἀγαθοεργίαν Edd. 6. τὸ om. Edd. (Vat. s) κρίμα αὐτοῦ] + εἰς φῶς
 καὶ οὐκ ἀπεκρύβη, καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει Edd. (Vat. s) om. B. (Alex.
 XII.) νίκος B.F. (s Alex. XII.) νείκος Edd. (Vat.) 7. δὲ pro ἐστὶ Edd.
 11. κατίδοι τις D. Edd. κατίδοις B. Statim ἂν om. D. 18. τῶν
 νόμων B. τὸν νόμον Edd. 20. ἐρυθριῶντα B. ἐρυθριῶντας iud.
 24. ἐξ B. τῆς iud. 26. νίκος B.h. νείκος Edd.

ἀδικίαν. τὸ δὲ εἰς ἕκαστον, τὸ εἰς ἐκνίκησιν, ἤγουν εἰς ἅπαν ὑποδηλοῖ. κεκολασμένων γὰρ τῶν ἡσεβηκότων, πεπαύσεται πάντως καὶ τῆς ἀδικίας ὁ τρόπος· οὐ γὰρ ἔχει τοὺς δρωῶντας ἔτι.

Δεῖ τοίνυν τοὺς γε ἀληθῶς ἀρτίφρονας περινοεῖν, ὅτι
 5 φιλοδίκαιος ὁ Δεσπότης, καὶ οὐκ ἂν ἀνάγκη τοῦ τῶν πλημμελούντων ἀσχέτως. ἀλλ' εἰ μὲν τις ἴοι πρὸς μετάγνωσιν, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ἰδίῳις πλημμελήμασι καταστάξοι δάκρυον, ἡμερωτάτῳ περιτεύξεται, καὶ ἐξαιτήσῃ τὴν ἀμνηστίαν, ἢ
 καὶ ἔξω δραμεῖται βρόχων καὶ τοῦ κολάζεσθαι δεῖν. εἰ δὲ
 10 ἄτεγκτός τις εἴη, καὶ δυσμετακόμιστον ἔχων τὴν γνώμην εἰς γε τὸ δεῖν ἐλεύσθαι τὰ πρεπωδέστερα, τοῖς οἰκείοις ἐνιζήσῃ πταισμάσιν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐναπολείται λοιπὸν, καὶ ὑπὸ κίνησιν ἔσται τὴν δεσποτικὴν, ὅτι μὴ μέχρι παντὸς τῶν πλημμελούντων ἀνέχεται.

15 Ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνίαι αὐτῶν· ἐξερμηώσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδοεῖν· ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν, διὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν ἐμὴν καὶ μηδὲ κατοικεῖν.

Ἐπειδὴ γὰρ, ὡς ἔφην, οἱ μὲν ἱερεῖς ἐβεβήλουν τὰ ἅγια,
 20 ἡσέβουν δὲ τινας καὶ εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, “ὁ δὲ Κύριος
 “δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς πρῶτ' ἄπρῳτ' ποιήσει τὸ κρίμα αὐτοῦ.”
 καὶ ποῖον δὴ τοῦτό ἐστι; κατέσπασεν ὑπερηφάνους ἐν διαφθορᾷ, τουτέστι, παρέδωκεν εἰς φθορὰν τοὺς ἀλαζόνας καὶ ὑβριστάς. ἡ γὰρ οὐκ ἀλαζόνες, οἱ θεομαχεῖν εἰωθότες, καὶ

Supra
ver. 5.

1. τὸ δὲ εἰς ἕκαστον assumpta ex B.D.b. ἐκνίκησιν B.D.b. ἐκδικ. Edd. ἤγουν] + τὸ D. invito b. 2. παύσεται b. 3. καὶ assumptum ex D.b. deest in B. Statim ὁ transponit D. οὐ γὰρ—ἔτι et γε om. D. 4. περινοεῖν accessit ex B.D. lacunam in Edd. implens. 5. ἂν assumptum ex B.D. 6. ἀσχέτως B.D. ἀδικῶς Edd. 7. καταστάξοι B. καταστάξοι D. Edd. 8. καὶ ἐξαιτήσῃ τὴν ἀμν. om. D. 9. καὶ ἔξω—κολάζεσθαι δεῖν om. B. ἐκδρ. pro ἔξω δρ. D. βρόχων καὶ et δεῖν om. D. retinui ex Edd. ut verba pro more S. Cyrilli. 10. τις assumptum ex B.D. δυσμετανόητος pro δυσμετακ.—πρεπωδέστερα D. 11. οἰκείοις B.D. ἰδίῳις Edd. 12. ὅτι μὴ—ἀνέχεται om. D. 13. [αὐτοῦ XII ante corr. 153. cf. infra.] 14. διὰ B. (Alex.) ut infra. παρὰ Edd. (Vat. s) 20. ὁ δὲ om. b. 21. δίκαιος assumptum ex B.b. ποιήσει B.b. ἐποίησε Edd. 24. ἡ pro ἡ (sic) b.

611 A. ^a τοῖς διὰ Μωυσέως θεσπίσασιν τὸ οἰκείον ὡσπερ ἀντεξάγοντες θέλημα· καὶ ὀλίγα μὲν κομιδῇ τῶν θείων πεφροντικότες νόμων, ἀποκλίνοντες δὲ πρὸς τὸ ἄγαν ἐξήνιον καὶ λέγοντες τῷ Κυρίῳ “ Ἀπόστα ἀπ’ ἐμοῦ, ὁδοῦ σου εἰδέναι “ οὐ βούλομαι ;” εἶτα πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις εἴπερ ἐστὶ 5
 Hiob
 xxi. 14.
 S. Matth.
 v. 3 ; xi.
 29.
 Es. lxxi.
 2.
 πτωχὸς τῷ πνεύματι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ εὐφαιῆς καὶ εὐήνιος καὶ πολὺ βλέπων εἰς εὐπίθειαν, ὃν καὶ ἐποπτείας ἀξιοῖ ; καὶ γοῦν ἔφη δι’ ἐνὸς τῶν ἀγίων προφητῶν ὁ τῶν ὅλων Θεός “ Καὶ ἐπὶ τίνα “ ἐπιβλεψω, ἀλλ’ ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ 10
 “ τρέμοντά μου τοὺς λόγους ;” οὐκοῦν κατεσπᾶσθη μὲν εἰς φθορὰν τὸ ὑπέροφρον γένος, ἠφανίσθησαν δὲ καὶ αἱ γωνίαι αὐτῶν. καὶ γωνίας οἰμαί που τὰ τεῖχη λέγεσθαι νυνὶ, καὶ τὰς τῶν πόλεων περιβολὰς. ὑψηλαὶ γὰρ αἰείπως αἱ γωνίαι, πύργους ἔχουσαι διαφανεστάτους. ὅμοιον οὖν ἄρα τυχὸν 15
 ὡς εἰ καὶ λέγοι πάλιν Ἐρημοὶ τειχῶν αἱ παρ’ αὐτοῖς ἔσονται πόλεις. ἐπηπίλησε δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ ἐξερημοῦν τὰς ὁδοὺς
 c αὐτοῦ, δῆλον δὲ ὅτι τοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ μὴ διοδύειν τὸ παράπαν. καὶ μοι δοκεῖ βούλεσθαι τι τοιοῦτον ὑποδηλοῦν· ὁ διὰ Μωυσέως προστέταχε νόμος εἰ τελοῖτο κατὰ καιροῦς ἡ ἑορτὴ τῆς 20
 σκηνοπηγίας, ἐκ πάσης τῆς Ἰουδαίων χώρας ἀναθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πληροῦν ἐκεῖσε τὰ νενομισμένα. ὅτε τοῖνυν κατεσεῖσθησαν αἱ πόλεις, ἀπολώλασιν οἱ ἐν αὐταῖς, τότε καὶ ἠρημῶσθαί φημεν τὰς ὁδοὺς, ὡς οὐδενὸς ἔτι δι’ αὐτῶν ἐρχομένου, καὶ πρὸς γε τὸ χρῆναι πληροῦν τὴν τεταγμένην 25
 d αὐτοῖς ἑορτὴν, καθὰ καὶ πρῶην, διάττουτος. πέπτωκε γὰρ εἰς τοῦτο ταιλαιπωρίας τὰ τῶν Ἰουδαίων τάγματα, ὡς μὴ εἶναι τοὺς ἑορτάζοντας, μήτε μὴν ἐν εὐπαθείαις εἶναι δύνασθαι

5. ἂν assumptum ex D. deest in B. 7. εἰφαιῆς] εἰφνης conjecit Migne.
 9. καὶ om. B. 11. μου τοὺς λόγους hoc ordine B. 13. αὐτῶν
 om. B. habet b. νυνὶ B. νῦν b. Edd. 16. ὡς accessit ex b.
 17. ἠπείλησε b. 18. αὐτῶν e suo Migne. δῆλον δὲ ὅτι b. Edd.
 καὶ ἀπολωλέκασιν Edd. 21. ἀναθεῖν B. ἀναβῆναι Edd. 23. ἀπολώλασιν B.
 27. τῶν om. D. 28. ἑορτάζοντας] Hoc verbum
 nobis dedit D. quod conjecit quoque Migne. ἐργάζοντας Edd. Neutrum habet B.,
 spatio relicto. Statim μήτε μὴν—περιλελειμμένους om. D.

τοὺς ἀνασωθέντας μόλις καὶ ἐκ τοῦ πολέμου περιλελειμ-
 μένους. καὶ γοῦν ὁ προφήτης Ἰερεμίας μοῖραν ἐποιεῖτο τῶν
 θρήνων τὸ χρῆμα λέγων “Ὅδοι Σιών πενθοῦσι παρὰ τὸ
 “ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ.” ὅτι δὲ ἀτρεκῆς ὁ λόγος
 5 αὐτὸ πάλιν ἡμῖν σαφηνεῖ τὸ προκείμενον· ἐπιφέρει γὰρ εὐθύς
 Ἐξέλιπον αἱ πόλεις διὰ τὸ μηδενα ὑπάρχειν μηδε κατεικεῖν. c

Threni
i. 4.

“Φοβερόν οὖν ἄρα τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶν-
 “ τος.” παροτρύνοντες γὰρ αὐτὸν διὰ γε τοῦ πλημμελεῖν
 ἐλέσθαι, καὶ τοῦτο ἀσχέτως, τότε δὴ τότε, καὶ μάλα δι-
 10 καίως, τοῖς τῆς ὑπεροψίας ἐγκλήμασιν οἰονείπως ἐνειλημ-
 μένοι κατασπώμεθα πρὸς διαφθοράν, καὶ γυμνοὶ μὲν τῆς
 ἄνωθεν ἐσόμεθα περιβολῆς, εὐάλωτον δὲ ὥσπερ καὶ ἀτεί-
 χιστον ἐν ἑαυτοῖς τὴν καρδίαν εὐρήσομεν, καὶ πρὸς γε δὴ
 τούτοις τὰς τῆς δικαιοσύνης οὐχ εὐρήσομεν ὁδούς· ἀπονεύσειε
 15 δ’ ἂν εὐκόλως τῶν τοιῶνδε κακῶν ὁ δεσποτικῶς θελήμασιν a 612 A.
 ἀκολουθεῖν ἡρημένος, καὶ τρυφερόν ὑπέχων αὐτῷ τῆς ψυχῆς
 τὸν αὐχένα.

Heb. x.
31.

Εἶπα Πλὴν φοβεῖσθέ με καὶ δέξασθε παιδείαν, καὶ οὐ μὴ ἐξολο- 7
 θρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς, πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ’ αὐτήν.

20 “Ὅτι πάλιν αὐτοὶ ταῖς σφῶν κεφαλαῖς τὰ ἐξ ὀργῆς κατα-
 χέοντες ἀλοῖεν ἂν, πειράται διδάσκειν. νενοθέτηκε μὲν γὰρ
 τὸ χρῆναι διαβιοῦν ἐν φόβῳ Θεοῦ πλειστάκις προστεταχώς, b
 καὶ ὅτι προσήκοι δεξασθαι παιδείαν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν διὰ
 νόμον καὶ προφητῶν. ἦν γὰρ οὕτως, καὶ οὐχ ἐτέρως,
 25 ἀποσειέσθαι τὴν ὀργὴν καὶ ἀποκρούσασθαι τὰ συμβεβηκότα.
 ἐπειδὴ δὲ ἦν ἀτεγκτος ὁ Ἰσραὴλ, σκληρὸς καὶ δυσάγωγος,
 ἐκπέπτωκε δὲ τῆς παιδείας, τουτέστιν, ἔξω γέγονε τοῦ εἶναι
 σφῶν, ὠλόθρευται δὲ ὥσπερ ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς, καίτοι δέον
 ἐμφιλοχωρεῖν αἰεὶ τοῖς ἀγαθοῖς παιδεύμασι, καὶ πρὸς πᾶν

3. τὸ χρῆμα B. τὰ χρήματα Edd.

14. ἀπονεύσει Edd.
ex B.

23. προσήκει iid.

11. μὲν et δὲ assumpta ex B.

28. δὲ assumptum

ε ὅτι οὖν ἐτοίμως ἔχειν τῶν ἀρεσκόντων Θεῶ. ἐξῆν γὰρ οὕτως ἐκκλίναί φησι πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ' αὐτήν.

“Ὅτε τοίνυν τῆς ἑαυτῶν διανοίας τὸν θεῖον ἐκπέμπομεν φόβον, ὅτε παραιτούμεθα τὴν παιδείαν, καὶ ὀλίγου παντελῶς ἀξιούμεν λόγου τὸ εἶναι σοφοί, τότε δὴ πάντως ἐκεῖνα πεισό- 5 μεθα, ἅπερ ἂν πρόποι τοῖς εἰωθόσι καταφρονεῖν· τότε καὶ ἐκδικήσει Θεὸς, καὶ τοὺς τῆς ἀνοσιότητος αἰτήσει λόγους. διαμεμῆσθαι δὴ οὖν ἀναγκαῖον λέγοντός τινος, ὅτι
 d “Φόβος Κυρίου ζῶν ποιεῖ.” “Φόβος Κυρίου δόξα καὶ
 “καύχημα.” ἔστι δὲ καὶ “ἀγνός,” τουτέστιν ἀγνοποῖς, 10
 “διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος,” κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος φωνήν.

Ἐτοιμάζου ὄρθρισον, διέφθαρται πᾶσα ἡ ἐπιφυλλίς αὐτῶν.

Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐδέξω, φησὶ, τὴν παρ' ἐμοῦ παιδείαν, ἀπόσω δὲ καὶ μεμίσηκας καὶ τὸ ἐν φόβῳ ζῆν καὶ ἐπεικειαίς, 15 εὐτρεπίζον πρὸς ἀποδρομὴν καὶ πρὸς τὸ ἤδη παθεῖν, ἃ διαφυγεῖν ἐξόν, εἶπερ ἦσθα φιλάρετος καὶ σοφός. ὄρθριζε
 e γεμὴν προστέταχε, τῆς συμφορᾶς τὸν καιρὸν ἐπὶ θύραις ὄντα δεικνύων, καὶ οἷον εἰς αὖριον ἦξοντα, παρεσόμενόν τε πάντως, ἀρξομένης ἡοῦς. τοῦτο δὲ ἦν ἀποκείροντος τὴν 20 ἐλπίδα τῆς ἀναβολῆς, καὶ οὐκ ἐῶντος ἐννοεῖν, ὡς ἔσται τις ἀνοκωχὴ καὶ ἀνάβλησις καὶ μακρὸς μεταξὺ διελάσει καιρὸς, εἰς ἐκγόνους τάχα που παραπέμπων τὰ ἐξ ὀργῆς. οὐκοῦν ὡς ἐπ' ἀναγκαίῳ πράγματι προετοιμάζε σεαυτὸν καὶ ὄρθριζε
 613 A. a πρὸς ἀποδρομὴν. οἰχήση γὰρ εἰς ἐχθροὺς αἰχμάλωτος, καὶ 25 τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀφεῖς, οἰκτρὸς ἔση παρ' ἐτέροις. εἶτα τῶ

1. ἔχειν ἐτοίμως inverso ordine B. 6. πρέπη Edd. 13. [ὄρθριζε, 62, 147. cf. infra.] διέφθαρται B.F. (Alex. XII.) ἐφθαρται Edd. (Vat. 8) 16. ἀποδρομὴν B.D. ἀναδρομὴν Edd. ἤδη om. D. 17. εἶπερ ἦσθα φιλάρετος καὶ σοφός B. εἰ ὑπήκουσας D. εἶπερ ἦσθα φιλάρετος καὶ σοφῶς ἀρπάζων ἐθελοντῆς Edd. Nonne D. lectio glossa, ad difficiliora levanda? Si ita sit, editionum veterum lectio, vel saltem aliquid ei simile, antiqua fuerit, et ante oculos D. scriptoris. 20. δὲ assumptum ex B. 25. οἰχήση b. οἰχήσει Edd. 26. οἰκτρὸς accessit ex B.

Προφήτη φησὶν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, μονοουχὶ καὶ ἐπιστυγνά-
 ζων ἑαλωκόσι· διέφθαρται πᾶσα ἢ ἐπιφυλλίς αὐτῶν. τί δ'
 ἂν βούλοιο καὶ τοῦτο δηλοῦν, ἐροῦμεν ὡς ἔνι. πεπορθήκασι
 τὴν Σαμάρειαν καὶ ἐτέρας δὲ πρὸς αὐτῇ τῆς Ἰουδαίας πόλεις
 5 τῶν Βαβυλωνίων οἱ τύραννοι, καὶ Φουλά μὲν πρῶτος, εἶτα
 μετ' αὐτὸν ὁ Σαλμανασάρ, καὶ τρίτος ὁ Σεναχηρέϊμ. ὥσπερ
 δὲ ἀμπελῶνα τετρυγηκότες ἀνεκομίζοντο πάλιν εἰς τὴν ἑα-
 τῶν, ἐν ὀλίγοις παντελῶς λειψάνοις ἀφέντες τὸν Ἰσραὴλ, b
 καὶ οἷον ἐπιφυλλίδα μόνην αὐτοῖς καταλελοιπότες. ἐπιφυλ-
 10 λίδα δὲ εἶναι φαμεν τὰ μικρὰ τῶν βοτρυδίων, καὶ ἐν ὀλίγαις
 ὄντα ῥάξιν, ἃ καὶ τοῖς φύλλοις ἐγκεχωσμένα διαλανθάνει
 πλειστάκις τὸν τοῦ συλλέγοντος ὀφθαλμόν. καί τι τοιοῦτόν
 φησιν ἕτερος τῶν ἀγίων προφητῶν “Οἱ μοι ψυχῇ, ὅτι
 “ἐγενήθην ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ, καὶ ὡς ἐπι-
 15 “φυλλίδα ἐν τρυγητῷ, οὐχ ὑπάρχοντος βότρυος τοῦ φαγεῖν
 “τὰ πρωτόγονα.” οὐκοῦν τετρυγήκασι μὲν ἐκεῖνοι, ἀφιγμέ- c
 νος δὲ μετ' αὐτοὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ αὐτὴν διέφθειρε
 τὴν ἐπιφυλλίδα, καὶ τὸ βραχὺ τοῦ Ἰσραὴλ ἀποτρυγήσας
 λείψανον, οἴκαδὲ τε ἀνέθει, καὶ διετέλει μεγαλαυχούμενος.
 20 καὶ γοῦν ὁ προφήτης Ἰερεμίας ἀλοῦσαν τὴν Ἱερουσαλήμ
 κατεθρήνει, λέγων περὶ τῶν ἡρημωκότων “Εἰσέλθοι πᾶσα
 “ἡ κακία αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν σου, καὶ ἐπιφύλλισον αὐ-
 “τοῖς ὃν τρόπον ἐπεφύλλισάν μοι” καὶ πάλιν “Ἴδε Κύριε
 “καὶ ἐπίβλεψον τίνι ἐπεφύλλισας οὕτως. εἰ φάγονται d
 25 “γυναῖκες καρπὸν κοιλίας αὐτῶν; ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μά-
 “γειρος.”

Mich.
vii. 1.

Threni
i. 22.

Ib. ii.
20.

Ὅταν τοίνυν παροτρύνωμεν τὸν Θεὸν, τότε καὶ ἀπάσης
 ἐπικουρίας ἐστερημένοι καὶ φειδοῦς ἀπογυμνούμενοι, δοθη-

4. δὴ pro δὲ Edd. 5. Φουλά] Sic edidi (ut supra 391). Φούλας B.
 Φουλά b. Φούλα Edd. 6. μετὰ τοῦτον b. ὁ prius om. b. ὁ alt. accessit ex b.
 7. ἑαυτῶν B.b. αὐτῶν Edd. 9. ἐπιφυλλίδα passim B. 10. βοτρυδίων B.b.
 βοτρυδίων Edd. 11. ῥάξιν b. φύλλοις (sic) B. 12. πολλάκις b.
 22. καὶ om. Aub. sol. αὐτοῖς B.b. (A.V.) αὐτοῦς Edd. (Frid-Aug.) 23. μοι
 B.b. (XII. 23. al.) με Edd. (ἐμέ 22, 36, 96, 231.) 25. ἐπιφυλλίδα]
 + δὲ B.

σόμεθα τοῖς ἐχθροῖς, καὶ οὐδὲν ἐν ἡμῖν ἀρετῆς ἢ ἐπιεικείας
 λείψανον ἀπομενεῖ, ἀποτρυγῶντος τοῦ σατανᾶ πᾶν ὅσον
 ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἀγαθόν, καὶ οἷον ἐπιφυλλίδα συλλέγοντος
 καὶ αὐτάς που τάχα τὰς εἰς νοῦν ἐπιθυμίας, τὰς ἐπὶ γε τὸ
 c κατορθοῦν ἐλίσθαι τὴν ἀρετὴν ἀποφερούσας αὐτόν. 5

8 Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει Κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς
 μου εἰς μαρτύριον.

Ἐπειδὴ γὰρ τῶν θείων ἐνταλμάτων ἠφειδηκότες δέδονται
 τοῖς ἐχθροῖς, καὶ εἰς χεῖρα πεπτώκασι τοῦ καὶ αὐτὴν ἀπο-
 λέσαντος τὴν ἐπιφυλλίδα, λοιπὸν ὑπομῆναι προστέταχε καὶ 10
 614 A. a τληπαθεῖν, εὐσθενῶς πεπονθότας τὴν δουλείαν, ἄχρισ ἂν
 διεγερθῆ πρὸς ἐπικουρίαν αὐτοῖς, ἣν διὰ τῶν ἀγίων προ-
 φητῶν μονουουχὶ καὶ διεμαρτύρατο καὶ προαπήγγελκεν ἐναρ-
 γῶς, ὡς ἔσται κατὰ καιροῦς. ἡμέραν οὖν ἀναστάσεως τῆς εἰς
 μαρτύριον τὸν τῆς ἐπικουρίας σημαίνει καιρὸν, ὃν ὡς ἤξει 15
 πάντως προδιεμαρτύρατο.

Καὶ ὁ μὲν τῆς ἱστορίας οὗτοσὶ λόγος· ἐκβεβηκέναι γεμῖν
 b εἰς δὴλωσιν μυστηρίου τοῦ κατὰ Χριστὸν τὴν τῶν προκει-
 μένων θεωρίαν φαμέν, βούλεσθαί τε καταδηλοῦν τῆς λυτρώ-
 σεως τὸν καιρὸν, τῆς καθόλου καὶ γενικωτάτης, τουτέστι τῆς 20
 διὰ Χριστοῦ. πάλαι μὲν γὰρ τῶν ἑβδομήκοντα τετελεσ-
 μένων ἐτῶν ἐγήγερται πρὸς ἐπικουρίαν τοῖς ἐκεῖνα πεπονθόσιν
 ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, ἐν ἐσχάτοις γεμῖν τοῦ αἰῶνος καιροῖς
 γέγονεν ἄνθρωπος ὁ Μονογενῆς, οὐχ ἵνα μόνον ἐξέλῃται τὸν
 Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἵνα πάντα τὰ ἔθνη τῆς ὑπὸ τῷ διαβόλῳ δου- 25
 λείας ἀπαγαγῶν, ἐλευθέρους ἀποφήνη, καὶ ἀπαλλάξῃ φθορᾶς
 c καὶ ῥύπου καὶ ἀμαρτίας, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τοῦ προσ-
 κυνεῖν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. καὶ ἐπειδὴ γέγονεν

2. ἀπομενεῖ D. Aub. ἀπομένει B. ἀπομενῆ Pont.

ἐπιθυμίας τῆς ἀρετῆς compendians D.

ἐπιφερούσας Edd. Statim αὐτόν assumptum ex B.

χείρας Edd.

assumptum ex B.

15. ἦν iid.

19. δηλοῦν B.

4. ἐπιθυμίας—αὐτόν]

5. ἀποφερούσας (sc. a Satana) B.

9. χεῖρα B.

27. καὶ secundum

Hob. xii.
2.Ez. xxv.
8.Rom.
xiv. 9.

ἄνθρωπος, “ Ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας,”
 ἵνα τῷ ἰδίῳ αἵματι κατακτήσῃται τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοὺς τε
 ζῶντας ἔτι, καὶ οὓς ἤδη φθάσας “ Κατέπιεν ὁ θάνατος,”
 κατὰ τὸ γεγραμμένον. “ Εἰς τοῦτο γὰρ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε
 5 “ καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.” εἰκότως
 δὴ οὖν ἐλέγετο τοῖς ἀρχαιοτέροις Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με,
 λέγει Κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον. μαρ- d
 τύριον δὲ ὡς περ τοῦ κατηγορῆσθαι τὸν θάνατον τὸ ἀναβιώσαι
 Χριστὸν, ᾧ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συνεγηγέρμεθα, δικαιοθέντες
 10 διὰ τῆς πίστεως, καὶ ὁμοῦ τῷ θανάτῳ τὴν τοῦ θανάτου
 μητέρα διαδιδράσκοντες, ἀμαρτίαν.

Διότι τὸ κρίμά μου εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασι-
 λεῖς, τοῦ ἐκχεαί ἐπ’ αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου· διότι ἐν
 πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ. e

15 Τοῖς τῶν Χαλδαίων ἔθνεσιν ἀπειλεῖ τὴν δῆωσιν, τὴν διὰ
 Κύρου γεγεννημένην καὶ τῶν ὅσοι σύνοπλοί τε ἦσαν αὐτῷ
 καὶ συνεισβεβλήκασιν, τὰς τε τῶν Βαβυλωνίων καταθέοντες
 πόλεις καὶ φρικωδεστάτην ἔχοντες τὴν κατὰ πάντων ἔφοδον.
 ἔσται τοίνυν τὸ κρίμά φησι τὸ ἐμὸν εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν,
 20 ὥστε καὶ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς· δῆλον δὲ ὅτι τοὺς ὀνομασ-
 μένους· κολάσαι δι’ αὐτῶν καὶ συναγωγὰς ἐθνῶν, πολὺ λίαν
 ἠττωμένας τῆς ἐκείνων χειρός τε καὶ εὐσθενείας, καὶ πάντα a 615 Δ.
 τρόπον ὑπομεινούσας ὠμότητος· ἐκχεῶ γὰρ ἐπ’ αὐτούς φησι
 πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου. καὶ γὰρ ἔστιν ἀληθὲς, ὡς οὐ με-
 25 τρίοις κινήμασι τὰ μεγάλα καὶ ὑπερφερῆ τῶν πλημμελη-
 μάτων κολάζει Θεός· ἀλλ’ οἷς ἂν τις ἀλοίῃ πλημμελῶν,
 ἐπιφέρει πάντως ἰσοπαλεῖς τὰς δίκας. ὅτι δὲ ἔμελλον μο-

2. ἴν' Edd. τῷ ἰδίῳ αἵματι hoc ordine B. 4. ἀπέθανε B. καὶ ἀπέθανε Edd.
 5. ἔζησεν B. D. ἀνέστη Edd. 6. δὴ om. D. ἐλέγετο D. Edd. ἔλεγε B.
 13. διότι habet D. [ὅτι Alex.] 15. τῶν assumptum ex D.
 16. σύνοπλοί B. σὺν ὄπλοις Edd. 17. συμβεβλήκασιν iud.
 19. συναγωγῆν Edd. 20. ὀνομαζομένων iud. 21. συναγωγὰς
 habet B. 22. ἠττωμένας iud.

νονουχὶ καταπίμπρασθαι τὰ Χαλδαίων πράγματα, διεσάφει λέγων Ὅτι ἐν πυρὶ ζήλου μου καταναλωθήσεται πάντα ἡ γῆ.

b καὶ ποῖος ὁ ζήλος ἢ ἐπὶ τίσιν ὄλως, σαφηνιεῖ λέγων ὁ προφήτης Ζαχαρίας “Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ Ἐξή-
 “ λωκα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Σιών ζῆλον μέγαν, καὶ 5
 “ ὄργην μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτιθέ-
 “ μενα, ἀνθ’ ὧν ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συνεπέ-
 “ θεντο εἰς κακά.”

Οὕτω μὲν δὴ τοῖς προκειμένοις προβαλοῦμεν ἱστορικῶς νοοῖντο δ’ ἂν καὶ ἐτέρως, μετενηγεμένων τῶν θεωρημάτων 10
 c εἰς τὸ Χριστοῦ μυστήριον. ἔφασκε γὰρ διὰ γε τῶν ἤδη προανεγνωσμένων Διὰ τοῦτο ὑπέμεινόν με, λέγει Κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον· διότι τὸ κρίμα μου εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς τοῦ ἐκχέαι ἐπ’ αὐτοὺς πᾶσαν ὄργην θυμοῦ μου. ἀνεβίω μὲν γὰρ ὁ Χριστός, 15
 σκυλεύσας τὸν ἄδην, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν, ζῶν ὄντα κατὰ φύσιν, αὐτὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τοῦ θανάτου, κατὰ τὸ γεγραμμένον. οὐκ ἠφίει γεμὴν ὑπὸ χεῖρας ἔτι διαβολικὰς
 d τοὺς τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν προσιεμένους· ἀλλ’ ὅσιον καὶ θεοπρεπὲς ποιεῖται τὸ κρίμα συναγωγὰς ἐθνῶν, τουτέστι, τὰς 20
 τῶν δαιμόνων ἀγέλας, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς κεκρατηκότας ποτὲ καὶ τῶν πλανωμένων βεβασιλευκότας οἷον εἰσδεχόμενός τε καὶ κατακλείων, καὶ εἰς αὐτὸ καθιεῖς τὸ κατωτάτω βάραθρον, τουτέστιν, εἰς ἄδου, καὶ πᾶσαν ἐπ’ αὐτοὺς ἐκχέων ὄργην, καὶ μονουουχὶ πυρὶ καταφλέγων, τῇ ἀρρήτῳ καὶ θείᾳ 25
 δυνάμει, καὶ ζήλω μεγάλῳ κεννημένος. ὠργίσθη μὲν γὰρ
 c αὐτὸς ὀλίγα, διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν· “αὐτοὶ δὲ συν-
 “ ἐπέθεντο εἰς κακά,” ὅλην εἰσάπαξ ἀφιστάντες Θεοῦ τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, καὶ τοῖς τῆς ἀμαρτίας τελέσμασι τὸν τῶν ὑπὸ χεῖρα καταπνίγοντες νοῦν. ἐζήλωσε τοίνυν ὁ τοῦ Θεοῦ 30

Zach. i.
14, 15.

Acta SS.
App.
ii. 24.

4. Παντοκράτωρ om. B. habet D. Statim καὶ add. Edd. repugnantibus B.D.
 17. κατὰ τὸ γεγραμμένον om. B. 20. ποιεῖ Edd. συναγωγὴν B. 23. τε
 assumptum ex B. κατωτάτων Edd. 29. τελέσμασι] τέλμασι coniecit
 Migne. 30. ἐζήλων Aub. ἐζήλων Pont.

Λόγος τὴν νοητὴν Σιών, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν. ἐξείλετο γὰρ αὐτὴν, καὶ αὐτὸς “ἐαυτῷ παρέστησεν,” ὡς ὁ μακάριος γράφει Παῦλος, “μὴ ἔχουσιν σπίλον ἢ ρυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀγίαν δὲ μᾶλλον καὶ ἄμωμον.”

Eph. v.
27.

a 616 A.

5 Ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλώσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς, τοῦ 9
ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα Κυρίου, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ
ὑπὸ ζυγὸν ἓνα. ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας οἴσουσι θυ- 10
σίας μοι.

Φησὶ μὲν, ὅτι πεπορθημένης τῆς Βαβυλωνίων, καὶ κατ-
10 εσπασμένων ἐν διαφθορᾷ τῶν ὑπερηφάνων, ἐπιγνώσονται
τὰ ἔθνη τὴν κατασεύουσιν αὐτὰ τοῦ Θεοῦ δύναμιν. καὶ οἱ β
γελῶντές ποτε πίπτοντα καὶ ἀπολλύμενον τὸν Ἰσραὴλ, ὅταν
ἴδωσιν οἴκαδε μὲν αὐτὸν ἰόντα λαμπρὸν, καὶ ὑπονοστοῦντα
πάλιν εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, ἀπολωλότας δὲ εἰσάπαν τοὺς
15 πάλαι πεπορθηκότας, τότε μεταβαλοῦσι τὴν γλῶτταν καὶ
ταῖς εἰς Θεὸν εὐφημίαις ἀναθήσουσι λοιπὸν, καίτοι πάλαι
σεύοντες τὰς κεφαλὰς, οἰόμενοί τε καὶ λέγοντες ἀλῶναι τὴν
Ἰουδαίαν, διάτοι τὸ τῶν Βαβυλωνίων τὸν τύραννον κατισχυ-
σαι τάχα που τοῦ βοηθοῦντος αὐτοῖς, τουτέστι Θεοῦ. ὅταν
20 τοῖνυν ἴδωσι τὴν τῶν πραγμάτων μεταστροφὴν εἰς τὸ ἐναν-
τίον, τότε μεταστήσουσι τὰς γλώσσας κατὰ γενεὰς αὐτῶν, c
ἤγουν κατὰ φυλάς τε καὶ γένη, εἰς δοξολογίας τὰς ἐπὶ Θεῷ·
ἔλοιντο δ' ἂν οἶμαί που καὶ δουλεύειν ὑπὸ ζυγὸν ἓνα, καὶ
θυσίας προσάγειν, εἰ καὶ πόρρω που διακείοντο τῇ τῶν
25 χωρῶν θέσει, καὶ τὰς Αἰθίοπων νέμουντο χώρας.

Supra
ver. 6.

Καὶ ταυτὶ μὲν εἰς τὸ γράμμα πάλιν εἰρήσθω τέως· ἐκβε-

2-4. καὶ αὐτὸς—ἄμωμον om. D. 3. ἢ τι τῶν τοιούτων om. B.
7. Αἰθιοπίας] + προσδέξομαι ἐν διεσπαρμένοις μου Edd. (Vat. s) invito B. (Alex.
XII.) 11. αὐτὰ B. αὐτῇ Edd. Statim τοῦ assumptum ex B.
15. πάλαι assumptum ex B. 21. γενεὰς habet B. 22. καὶ γένη]
+ καὶ Edd. 26. μὲν] + οὖν iid.

βηκέναι γεμῆν φαμεν τὸν Λόγον εἰς τοὺς τῆς ἐπιδημίας
 καιροὺς, καὶ σημεῖον τίθησιν ἐναργές τῆς τῶν γλώσσων
 μεταβολῆς. γέγραπται γὰρ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀγίων
 δ' Ἀποστόλων, ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀγίας πεντηκοσ-
 τῆς ἦσαν πάντες συνηγμένοι “ἐπιτοαυτὸ, καὶ ἰδοὺ ἐγένετο 5
 “ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ
 “ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ἰδοὺ
 “ ὠφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρὸς, καὶ
 “ ἐκάθισαν ἐφ’ ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες
 “ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, 10
 “ καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.” κατ’
 ὁ ἐκείνῳ δὴ οὖν τοῦ καιροῦ, φησὶ, μεταβαλῶ γλώσσαν ἐπὶ
 λαοὺς. ἤκουον γὰρ πάντες “ τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ” λαλούντων
 αὐτῶν, “ Πάρθοι τε καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται,” καὶ τὰ ἕτερα
 τῶν ἔθνων. πλὴν ἄθρει τὴν ἐπιτήρησιν. μεταβαλεῖν γὰρ 15
 ἔφη τὴν γλώσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς, τουτέστιν, οὕτω μένουσαν
 ἐν τοῖς ἅπαξ εἰρηκόσι μέχρι τέλους τῆς αὐτῶν ζωῆς, ἥτοι
 γενεᾶς. ἄχρι γὰρ ἐκείνων γέγονε τὸ σημεῖον, οἷς καὶ ἐφ-
 617 A. α ἰζῆσαι τὰς γλώσσας ἔφη τὸ γράμμα τὸ ἱερόν· διὰ τοῦτό
 φησιν, ὅτι μεταβαλῶ γλώσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς. οὐ γὰρ 20
 συμβέβηκεν ἔτι τοῖς μετ’ ἐκείνους τὸ χρῆμα. διὰ ποίαν
 αἰτίαν, ὁ σοφὸς ἡμᾶς διδασκέτω Παῦλος. ἔφη γὰρ ὅτι
 ἰ Cor. “ Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν,
 xiv. 22, “ ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις. γέγραπται γὰρ, ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις
 21. “ καὶ ἐν χείλεσιν ἐτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ’ 25
 “ οὕτως πιστεύουσιν.” οὐνήσιν οὖν ἄρα κατὰ τῖνα τρόπον,
 β, τὸ μεταβεβλήσθαι τὴν γλώσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς, αὐτὸς ἡμῖν
 πάλιν διαλευκαίνει λέγων Τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ἄνομα
 Κυρίου, τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἓνα, ἐκ περάτων ποτα-
 μῶν Αἰθιοπίας αἴσουσι θυσίας μοι. ἐπειδὴ γὰρ τεθέανται τοὺς 30
 Ἀποστόλους γλώσσαις λαλούντας ἐτέραις, οὐκ ἐν μετρίοις

1. ἐπιδημίας] + τοῦ Σωτῆρος b. invito D. cf. infra 618 b.
 habent B.D. 22. ὅτι assumptum ex B.

9. ἐκάθισαν
 24. ἑτερογλώσσοις B.D.

ἑτερογλώσσαις Edd.

θαύμασι ποιούμενοι τὸ παράδοξον, πεπιστεύκασιν εἰς Χριστὸν, πολλοὶ τε καὶ ἀναρίθμητοι τῶν τὸ τηρικιάδε ἐπεκαλείαντο τὸ ὄνομα τοῦ φύσει τε καὶ ἀληθῶς ὄντος Θεοῦ· ὑπήγαγον τοῖς εὐαγγελικοῖς θεσπίσμασι τὸν ἀρχένα
 5 δεδουλεύκασι τῷ Χριστῷ. καὶ ἀναφέρουσι θυσίας ἐκ περάτων ἑ
 ποταμῶν Αἰθιοπίας. παρατείνει δὲ τὸ τῶν Αἰθιόπων γένος
 ἐξ ἡοῦς εἰς δύσιν, πίνουσι δὲ τὸν Γηών· “Αὐτὸς γάρ ἐστιν
 “ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας.” ἐκτελευτᾷ δὲ
 λοιπὸν εἰς ἀλήθειαν τῆς προφητείας ὁ λόγος. οὐ γὰρ μόνον
 10 κατὰ τὴν Ῥωμαίων γῆν κεκήρυκται τὸ Εὐαγγέλιον, περι-
 φοιτᾷ δὲ λοιπὸν καὶ τὰ βάρβαρα τῶν ἐθνῶν. καὶ γοῦν
 ἐκκλησῖαι πανταχοῦ, ποιμένες καὶ διδάσκαλοι, καθηγηταὶ
 καὶ μυσταγωγοὶ καὶ θεῖα θυσιαστήρια, θύεται δὲ νοητῶς ὁ δ
 ἄμνος παρὰ τῶν ἁγίων ἱερουργῶν καὶ παρ’ Ἰνδοῖς καὶ
 15 Αἰθίοσι. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τὸ διὰ φωνῆς ἐτέρου προφήτου
 σαφῶς εἰρημένον “Διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι, λέγει
 “Κύριος· καὶ ὅτι τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι,
 “καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσφέρεται τῷ ὀνόματί μου
 “καὶ θυσία καθαρά.”

Gen. ii.
13.Mal. i.
14, 11.

20 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ καταισχυθῆς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτη- 11
 δευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς ἐμέ· ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ ε
 σοῦ τὰ φαυλίσματα τῆς ὕβρεώς σου, καὶ οὐκ ἔτι μὴ προσθῆς
 τοῦ μεγαλαυχῆσαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου.

Δυσὶν ἐν ταυτῷ προσώποις διαλέγεται πάλιν ὁ τῶν ὅλων
 25 Θεός. δεῖ δὲ, οἶμαι, λεπτὸν τοῖς λεγομένοις ἐνιέναι τὸν νοῦν,
 ἀσύγχυτον γὰρ οὕτως τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν εὐρήσομεν.
 οὐκοῦν πλημμελημάτων μὲν ἀμνηστίαν, καὶ τῶν πάλαι διε- a 618 A.

2. τε om. b. τὸ assumptum ex b.

7. Γηών D. Edd. Γειών B. cf. 601 d. supra.

deest in B.

8-12. ἐκτέλ.—πανταχοῦ om. D.

om. D.

13. θυσιαστήρια D. Edd. μυστήρια B. δὲ om. B. habet D.

14. θεῖων προ ἁγίων D.

15-19. καὶ τοῦτο—καθαρά om. D.

4. ὑπήγαγε Aub.

8. τὴν assumptum ex D.

12. καθηγηταὶ

δὲ om. B. habet D.

πταισμένων τὴν ἄφεσιν τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ ἐπαγγέλλεται, διαβιβαιοῦμένος τε καὶ λέγων, ὡς οὐκ ἂν ἔτι καταισχυθῆι δια τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν καὶ τὰς πάλαι γεγενημένας εἰς Θεὸν δυσσεβείας· ἀπειλεῖ δὲ ὡσπερ τῷ Βαβυλωνίῳ καὶ φησιν, ὡς οὐκ ἂν ἔτι φρονήσῃε μέγα, τὴν ἀγίαν καὶ ἀνακειμένην αὐτῷ 5 καταδηώσας πόλιν, τουτέστι τὴν Σιών, ἣν καὶ ὄρος ἀποκαλεῖ. μετὰ γάρ τοι τὴν ἐπάνοδον, τὴν ἀπὸ γε τῆς αἰχμαλωσίας φημι, μεμένηκεν ἀπόρθητος ἡ Ἱερουσαλήμ, καὶ λοιπὸν ἀπείρατος ἔτι τῆς Βαβυλωνίων ἀπανθρωπίας.

Ὅτι δὲ κατὰ τὸν τῆς ἐπιδημίας καιρὸν ἀμνηστία καὶ 10 ἄφεσις γέγονεν ἐπὶ πάντας τοὺς πεπιστευκότας, ἐνδοιάσειεν ἂν οὐδεῖς. δεδικαιώμεθα γὰρ “οὐκ ἐξ ἔργων δικαιοσύνης ἂ ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος.” ἀπηλλάγμεθα δὲ καὶ αἰσχύνῃς· ἔφη γάρ που πρὸς ἡμᾶς ὁ τὴν πίστιν τιμηκῶς “Μὴ φοβοῦ, ὅτι κατησχύνθης· 15 “μηδὲ ἐντραπῆς, ὅτι ὠνειδίσθης.” ἀνεκόμισε γὰρ ἡμᾶς εἰς παρρησίαν, ὁ δὲ ἡμᾶς ἐν νεκροῖς, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν εἰς οὐρανὸν, ἐν ὧσφι Πατρός. πρόδρομος γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἀνέβη Χριστὸς, “νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ.” οὐκοῦν περιεῖλε μὲν τὰς ἀπάντων αἰτίας, καὶ πταισμάτων ἀπήλλαξεν αἰ- 20 σχύνῃς τε καὶ ἐντροπῆς τοὺς πεπιστευκότας. εἴρηται δὲ παρ’ αὐτοῦ καὶ τῷ πάλαι καταδυναστεύσαντι σατανᾷ “Ὅτι περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλισματα τῆς ὑβρεώς σου καὶ οὐκ ἔτι μὴ προσθῆς τοῦ μεγαλαυχῆσαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. ἐκ- 25 φαυλιεῖ γὰρ οὐκέτι τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς πολὺ νοσοῦντας τὸ ἀναλκι, ἀλλ’ οὐδὲ ὑβριεῖ τοὺς ἡγιασμένους, κατασειῶν εὐκόλως εἰς γε τὸ αὐτῷ δοκοῦν. παρῆρχηκε γὰρ τὰ ἀρχαῖα, καὶ μετακεχώρηκεν εἰς καινότητα τῶν πραγμάτων ἢ φύσις,

1. Ἱερουσαλήμ pro Ἰσραὴλ Edd. 2. καταισχυθῶσι iid. 6. Haec
τουτέστι τὴν Σιών accesserunt ex B. καλεῖ Edd. 7. τοι om. B.
8. ἀπείρατος B.D. ἀπείρατος Edd. Statim ἔτι assumptum ex D. ἔστι pro ἔτι B.
13. ἂ Edd. ὡν B. ἂ ἐπ. ἡμεῖς om. D. 15. τῇ πίστει Edd. 17. ἐκ
νεκροῖς (sic) Pont. quae ad ἐκ νεκρῶν mendose correxīt Aub. 21. ἐντροπῆς
Edd. 22. πάλαι assumptum ex B. Statim καταδυναστεύοντι Edd.
24. ἐμφαυλιεῖ iid. 26. ἀλλ’ assumptum ex B. 27. αὐτῷ correxī
post Migne. αὐτὸ Edd.

Tit. iii.
5.

Es. liv.
4.

Heb. ix.
24.

ἀναστοιχειούντος εἰς τοῦτο αὐτὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐσθενὲς
 μὲν ἀποτελοῦντος εὐ μάλα τὸ ἄρρωστων, κρατύνοντος δὲ
 πρὸς εὐσέβειαν τὸ ταῖς ἁμαρτίαις εὐάλωτον, καὶ ἐδραῖον
 ἀποτελοῦντος τὸ σεσαλευμένον. οὐκοῦν περιήρηται τὰ φαν-
 5 λισματα τῆς ὑβρεως, δηλονότι τῆς διαβολικῆς, καὶ οὐκ ἂν ἔτι
 φρονήσῃε μέγα κατὰ τοῦ ὅρους τοῦ ἁγίου, τουτέστι τῆς νοη-
 τῆς Σιών, “ ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος.” τεθεμε-
 λιώται γὰρ ἐπὶ τὴν “ πέτραν” καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύ-
 “ σουσιν αὐτῆς.” ὅρος δὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὁ προφήτης
 10 ἡμῖν Ἡσαΐας ὠνόμαξε, λέγων “ Ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις
 “ ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὅρος Κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ
 “ ἐπ’ ἄκρων τῶν ὀρέων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν
 “ βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ’ αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύ- a 619 Δ.
 “ σονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσι Δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς
 15 “ τὸ ὅρος Κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ
 “ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν
 “ αὐτῇ.”

1 Tim.
 iii. 15.
 S. Matth.
 xvi. 18.

Es. ii.
 2, 3.

Καὶ ὑπολείβομαι ἐν σοὶ λαὸν πραῦν καὶ ταπεινόν, καὶ εὐλαβη- 12
 θήσονται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος Κυρίου οἱ κατάλοιποι τοῦ Ἰσραὴλ, 13
 20 καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν ἀδικίαν, οὐδ’ οὐ μὴ λαλήσουσι μάταια,
 καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλῶσσα δολία. b

Διαλέγεται πάλιν πρὸς τὴν Σιών, ἣτοι τὴν ἁγίαν πόλιν,
 φημὶ δὴ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐν ἣ καὶ ἐπαγγέλλεται τὸν πραό-
 τατόν τε καὶ ταπεινὸν ὑπολειφθήσεσθαι λαόν. πεπαρόνηκε
 25 μὲν γὰρ εἰς τὸν τῶν ὄλων Σωτῆρα Χριστὸν ἢ τῶν Ἰουδαίων
 Συναγωγῇ, καὶ ἀπεφάνθη κυριοκτόνος, καὶ ἐξαιτεῖται μὲν
 τὰς ἐπὶ τῷδε δίκας, διόλωλε δὲ οὐ πᾶσα· τετήρηται γὰρ τὸ
 κατάλειμμα καὶ σέσωσται τὸ ὑπόλοιπον. πεπιστεύκασι γὰρ

10. ὠνόμαξε habet B. ἐσχάταις B.D. ἐσχάτοις Edd. ante Migne. 12. ἄκρων
 B.D. (Alex. s) ἄκρου Edd. (Vat.) 20. μὴ prius assumptum ex B. (36,
 233, 239.) ποιήσωσιν B. ποιήσουσιν Edd. οὐ alt.] ad F. Edd. 21. δούλου F.
 20. ἀπεφάνθη D. Edd. ἀνεφάνη B.

c ἐξ αὐτῶν οὐ μετρία πληθύν. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ πρᾶεῖς, οὐκ ἀποταυρούμενοι πρὸς ὄργας τὰς ἐπὶ Χριστῷ, καθάπερ ἀμέλει καὶ οἱ Πιλάτῳ τότε προσκεκομικότες αὐτὸν, κατακεκραγότες τε καὶ λέγοντες “Αἶρε αἶρε, σταύρου αὐτόν” προσθετικότες δὲ τούτοις τὸ “Ἐὰν μὴ τοῦτον ἀποκτείνῃς, οὐκ εἶ 5
 “ φίλος τοῦ Καίσαρος.” τί γὰρ ἂν γένοιτο τῶν τοιούτων τὸ ἀπηνέστερον, ἢ τί πρὸς θυμοὺς ἀγριώτερον; οἱ γε καὶ αὐτὸ τὸ δίκαιον αἶμα ταῖς σφῶν αὐτῶν ἐπαντλήσαντες κεφαλαῖς, ἀπεριμερίμνως ἔφασκον “Τὸ αἶμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ
 d “ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.” πρᾶος δὴ οὖν ὁ λαός, ὁ τῆς τούτων 10 ἀγριότητος μὴ μετεσχηκώς· ταπεινὸς δὲ πάλιν, κατὰ γε τὸ ὑποτετάχθαι Χριστῷ, καὶ ταῖς ὑπ’ αὐτῷ ζεύγλαις τοὺς τῆς διανοίας ἀχένας ὑπενεγκεῖν, ὑπακούσαι τε καὶ μάλα ἀσμένως ἐξ ἀγάπης λέγουσι “ Δεῦτε πρὸς μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ “ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν 15
 “ μου ἐφ’ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ e “ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς “ ὑμῶν.” σύμμορφοι δὴ οὖν καὶ κατὰ τοῦτο τῷ Χριστῷ τῷ δι’ ἡμᾶς πτωχεύσαντι, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ θεοπρεποῦς δόξης ἡμεληκῶτι καὶ τῆς κατὰ φύσιν ὑπεροχῆς, ἵνα τὸ δουλοπρεπὲς 20 ὑπέλθοι μέτρον οικονομικῶς. οὐκοῦν μετριόφρονες κατ’ αὐτὸν, οἱ τοῖς αὐτοῦ νόμοις παιδαγωγούμενοι. οὗτοι καὶ εὐλαβηθήσονται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος Κυρίου. γεγόνασι γὰρ τῶν ὅτι μάλιστα φιλοθεωτάτων, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων, οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, οἱ καὶ τοῦ κόσμου τέθεινται φῶς. οἱ δὲ δὴ θεο- 25
 620 A. a φιλεῖς τε καὶ ἀγαθοὶ παραιτήσονται, φησὶ, τὴν ἀδικίαν καὶ λόγον εἰκαῖον· οὐ γὰρ λαλήσουσι μάταια· καὶ γλῶσσαν οὐκ ἀτρεκῆ· τοῦτο γὰρ ἡ δολία. κόσμος δὲ οὗτος πνευματικὸς, καὶ οἶά τις στέφανος τοῖς ἐξ ἀρετῶν ἀχήμεσιν εἶ μάλα διαπρεπῆς. ἔνθα γὰρ πρᾶότης καὶ ταπεινώσις, καὶ μὴν καὶ 30

2. τὰς pro πρὸς Edd.

4. τε assumptum ex B.

7. Haec ἢ τί

πρὸς θ. ἀγριώτερον accesserunt ex B.

11. μὴ B. οὐ Edd. ταπεινοὶ iud.

12. ὑπ’ αὐτόν iud.

14. λέγοντι] Non dat τῷ λ. B.

18. καὶ om. B.

19. καὶ μονονουχὶ pro μόνον δὲ οὐχὶ Edd.

27. μάταια] + φησὶ iud.

δικαιοσύνης ἔφεσις, ἀπομαθοῦσά τε γλῶσσα τὸ εἰκαιόμυθον,
καὶ ἦκιστα μὲν ἀμαρτοεπιῆς, ὀρθὴ δὲ μᾶλλον καὶ ἀτρεκείας
ἐργάτις, ἐκεῖ που πάντως λαμπρὰ καὶ τελειωτάτη πέφηθεν
ἀρετῇ. πρέποι δ' ἂν ἡ τοιάδε τοῖς ἐν Χριστῷ· ὅτι μὴ ἐν¹
5 νόμῳ τῆς εὐσεβείας ὁράται τὸ κάλλος, ἀπαστράπτει δὲ μᾶλ-
λον ὡς ἐν δυνάμει παιδεύσεως εὐαγγελικῆς.

Διότι αὐτοὶ νεμήσονται καὶ κοιτασθήσονται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκ-
φοβῶν αὐτούς.

Πάλαι μὲν γὰρ τὰς τῶν Ἰουδαίων ἀγέλας διεποίμηνον
10 ἀδρανῶς οἱ γραμματεῖς τε καὶ Φαρισαῖοι. τετάχατο γὰρ ἐκ
νόμου καθηγεῖσθαι λαῶν, διὰ τοι τὸ τετιμῆσθαι τοῖς τῆς
ἱερωσύνης πρεσβείους. οὐκουν ἦσαν μὲν ἦσαν ποιμένες,^c
μισθωτοὶ δὲ ὅμως, καὶ οἶον ἀλλοτρίοις ἐφεστηκότες θρέμ-
μασιν, ἐθεώρουν τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἠφίεσαν τὰ πρό-
15 βата, κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν. ὅτι δὲ λίαν ἠφειδη-
κότες τῶν λογικῶν θρεμμάτων καὶ θηρσὶν ἀνέντες αὐτὰ,
ἀλοῖεν ἂν, μᾶλλον δὲ αὐτοὶ γεγονότες λύκοι, κατίδοι τις ἂν
εὐκόλως ἀπὸ γε τῶν εἰρημένων διὰ φωνῆς προφητῶν. ὁ μὲν
γὰρ ἔφασκεν, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ “Ὡ οἱ ποιμένες,
20 “οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς
“αὐτῶν,” ἕτερος δὲ αὐτῷ “Τάδε λέγει Κύριος Κύριος Ὡ οἱ^d
“ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτούς; οὐχὶ
“τὰ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατ-
“εσθίετε καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε καὶ τὸ παχὺ σφάζετε,
25 “καὶ τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε. τὸ ἠσθενηκὸς οὐκ ἐν-
“ισχύσατε, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ
“πλανώμενον οὐκ ἐπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζή-

S. Joan.
x. 12.

Hier.
xxiii. 1.

Ezek.
xxxiv.
2-5.

1. τὰ εἰκαιόμυθα Edd.

10. τετάχαται iid.

assumpta ex B.

17. δὲ assumptum ex B.

Κύριος alterum accessit ex B.

accesserunt ex B.

2. ἀτρεκίας iid.

11. τῆς assumptum ex B.

16. ἀλοῖεν ἂν, καὶ θηρσὶν ἀνέντες αὐτὰ, inverso ordine Edd.

21. αὐτῶν om. B. habet D. cf. supra 316 d.

24. Haec καὶ τὰ ἔρια—οὐ βόσκετε

27. ἐπεστρέψατε (sic) Edd.

3. τελειωτάτη iid.

12. μὲν ἦσαν

“τήσατε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ· καὶ δι-
 “εσπάρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ
 “ἐγενήθη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ καὶ
 “τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ.” καὶ πρὸς αὐτοὺς δέ που φησὶ
 e τοὺς ποιμένας “Ποιμαίνετε τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, ἃ 5
 “οἱ κτησάμενοι κατέσφαζον, καὶ οὐ μετεμέλοντο· καὶ οἱ
 “πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον Εὐλογητὸς Κύριος, καὶ πεπλου-
 “τήκαμεν.”

Zach. xi.
4, 5.

S. Joan.
x. 11.

821 A. a
Cant. vi.
1, 2.

Cf. S.
Matth.
vi. 20.
S. Joan.
x. 10.

Ezek.
xxxiv.
22, 23.

Οὐκοῦν ἀπώλλουσι οἱ ποιμένες τῶν λογικῶν θρεμμάτων
 τὰς ἀγέλας, θηρῶν οὐ δεδεημένοι, μᾶλλον δὲ αὐτοὶ τὰ θηρῶν 10
 μιμούμενοι. ἐπειδὴ δὲ λοιπὸν ἐπέλαμψεν ὁ Χριστὸς, ὁ
 ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θεὸς ὑπὲρ τῶν προβάτων,
 a νενεμήμεθα μὲν ἐν κήποις, κατεποιμάνθημεν δὲ καὶ ἐν κρῖνοις,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐκοιτάσθημεν δὲ καὶ ἐν σηκοῖς·
 ἐνηλίσμεθα γὰρ ἐκκλησίαις καὶ ναοῖς ἁγίοις, οὐδενὸς ἡμᾶς 15
 ἐκδεδιττομένου καὶ διαρπάζοντος, οὐκ ἐπιθρόσκοντος λύκου,
 οὐ καταπατοῦντος λέοντος, οὐ κλέπτου διορύττοντος, οὐδενὸς
 ἡμῶν ἐπιόντος ἔτι, “ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ.” δια-
 τελοῦμεν δὲ μᾶλλον ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ βεβαιότητι, καὶ ἐν
 μεθέξει παντὸς ἀγαθοῦ, αὐτὸν ἔχοντες ἐπιστάτην τὸν τῶν 20
 b ὄλων Σωτῆρα, φημὶ Χριστόν. καὶ τοῦτο ἡμῖν διὰ φωνῆς
 Ἰεζεκιήλ φανερὸν ἐποιεῖτο λέγων ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ “Τάδε
 “λέγει Κύριος Ἐγὼ σώσω τὰ πρόβατά μου, καὶ κρινῶ
 “ἀνὰ μέσον κριοῦ πρὸς κριὸν, καὶ ἀναστήσω ἐπ’ αὐτοὺς
 “ποιμένα ἓνα τὸν δούλόν μου Δαυεὶδ, καὶ ἔσται αὐτῶν 25
 “ποιμὴν.”

14 Χαῖρε σφόδρα θύγατερ Σιών, κήρυξε θύγατερ Ἱερουσαλήμ, εὐ-
 φραίνου καὶ κατατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, θύγατερ

9. Οὐκοῦν accessit ex B.
 [δεδιπόμενοι Pont.] Edd.
 13. νεμόμεθα iid. κήποις] κόποις iid.
 λύκου accesserunt ex B.

10. θηρῶν οὐ δεδεημένοι B. θήρας οὐ δεδιττόμενοι
 12. τιθεὶς τὴν ψυχὴν pro τὴν ψ. αὐτοῦ θεὸς iid.
 16. Haec οὐκ ἐπιθρ.
 27. σφόδρα accessit ex B. (36. al.) cf. infra.

Ἱερουσαλήμ. περιεῖλε Κύριος τὰ ἀδικήματά σου, λελύτρωταί 15
σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου· βασιλεύσει Κύριος ἐν μέσῳ σου, οὐκ ἔ
ῶναι κακὰ οὐκ ἔτι.

Ὅσον μὲν ἦκεν εἰπεῖν εἰς γε τὸν τῆς ἱστορίας λόγον,
5 ὑπισχνεῖται σαφῶς τὴν εἰρήνην αὐτοῖς μετὰ γε τὴν ἐκ Βαβυ-
λῶνος ἐπάνοδον, ὅτε καὶ ἀμνηστουμένων αὐτοῖς τῶν ἀρχαίων
αἰτιαμάτων, συνεῖναι τε καὶ προασπίζειν αὐτῶν ἐπαγγέλλεται
Θεός· ὅσον δὲ ἦκεν εἰς τὸν ἐσωτάτω νοῦν, χαίρειν τε σφόδρα,
καὶ κατευφραίνεσθαι λίαν, καὶ μὴν καὶ ἐξ ὅλης κατατέρπεσθαι
10 τῆς καρδίας προστέταχεν ἀναγκαίως, ὡς ἐξηρημένων αὐτῆς
τῶν πλημμελημάτων, διὰ Χριστοῦ δηλονότι. δεδικαιώται δ
γὰρ ἡ νοητὴ καὶ ἁγία Σιών, τουτέστιν ἡ Ἐκκλησία, ἡγουν
τῶν πεπιστευκότων ἡ ἁγία πληθὺς, ἐν Χριστῷ δὴ καὶ μόνῳ,
καὶ σεσῶσμεθα δι' αὐτοῦ τε καὶ παρ' αὐτοῦ, τὰ τῶν ἀοράτων
15 ἐχθρῶν ἀποφεύγοντες βλάβη, καὶ μέσον ἔχοντες καὶ αὐτὸν
ἐν εἶδει τῷ καθ' ἡμᾶς πεφηνότα τὸν τῶν ὄλων βασιλέα καὶ
Θεὸν, τουτέστι, τὸν ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον· δι' ὃν οὐκ εἶδομεν
ἔτι κακὰ, τουτέστιν, ἀπηλλάγμεθα παντὸς τοῦ κακοῦν ἰσχύ-
ουτος. αὐτὸς γάρ ἐστι τὸ τῆς εὐδοκίας ὄπλον, ἡ εἰρήνη, τὸ
20 τείχος, τῆς ἀφθαρσίας ὁ χορηγὸς, τῶν στεφάνων ὁ πρύτανις,
ὁ τὸν τῶν νοητῶν Ἀσσυρίων ἐξείργων πόλεμον, καὶ τὰς ἐκ
τῶν δαιμόνων ἐπικουφίζων ἐπιβουλὰς· ὁ διδοὺς ἡμῖν “πατεῖν
“ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
“ἐχθροῦ,” δι' ὃν ἐπέβημεν ἐπὶ ἀσπίδα τε καὶ βασιλίσκον, καὶ
25 καταπατοῦμεν λέοντα καὶ δράκοντα· δι' ὃν ἐν ἐλπίσι γεγό-
ναμεν ἀγαθαῖς ἀφθαρσίας καὶ ζωῆς, υἰοθεσίας τε καὶ δόξης· a 622 A.
δι' ὃν οὐκ ὀψόμεθα κακὰ οὐκ ἔτι.

S. Luc.
x. 19.

Ps. xc.
13.

1. λελύτρωκέ F. Edd. (153.) 2. σου prius om. F. Edd. (153.) βασιλεύσει
Κύριος B. (22. al.) βασιλεύσεις Ἱερουσαλήμ ὁ Κύριος F. Edd. [βασιλεύσει Ἱ. ὁ
Κ. 153.] 4. ἦκεν accessit ex B. 8. ἦκει Edd. ἐσώτατον iid.
9. καὶ ult. assumptum ex B. 14. τε om. B. 15. καὶ alt. accessit ex b.
17. τουτέστι assumptum ex B. 18. τοῦ assumptum ex b. Statim κακοῦ
Edd. invitis B. b. 21. τὸν] + ἐκ Edd. 22. δαιμόνων iid.
24. ὄν] ὄν (sic) iid. ante Migne. ἐπὶ B. (Alex.) ἐπ' iid. (Vat.) τε assumptum
ex B. 27. οὐκ alt. assumptum ex B.

16 Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ Κύριος τῇ Ἱερουσαλήμ Θάρσει Σιών,
 17 μὴ παρείσθωσαν αἱ χεῖρες σου. Κύριος ὁ Θεός σου ἐν σοὶ
 δυνατὸς σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σέ εὐφροσύνην καὶ καινιεὶ σε ἐν
 τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ, καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοὶ ἐν τέρψει ὡς
 18 ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς· καὶ συνάξω τοὺς συντετριμμένους σου. 5
 b

Ἐναργῆς μὲν ἡ προαναφώνησις τοῦ χρῆναι θαρρῆσιν· καὶ
 ἀψευδῆς ὁ ἐπαγγειλάμενος· ἀκηκόαμεν δὲ τουτὶ καὶ αὐτοῦ
 λέγοντος τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὡσπερ ἀναευούτος
 χρησμῶδημα, μᾶλλον δὲ τιθέντος ἐν ὄψει τὸ προεπηγ-
 γελμένον. ἔφη γὰρ, ὅτι “Θλίψιν ἔξετε ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλὰ 10
 “θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.” ὅτε γὰρ γέγονεν “ἐν
 “μέσῳ” ἡμῶν, τότε τὰς χεῖρας οὐκ ἔτι παρειμένας ἐσχήκαμεν,
 οὐ γόνατα παραλελυμένα· τετράμμεθα δὲ μᾶλλον ἐπ’ ἔργα
 c τε καὶ πόνους τοὺς ἐπ’ ἀγαθοῖς κατορθώμασι καὶ ὧν εἴρηται
 τε καὶ ἔστιν ὁ “καρπὸς εὐκλείης” τότε καὶ τεθαρσήκαμεν, ὅτι 15
 παναλκῆς ὑπάρχων ὡς Θεὸς ὁ ἐν ἡμῖν Χριστὸς ἐκρύεται τε
 καὶ σώζει τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας· κατώκηκε γὰρ ἐν ταῖς
 καρδίαις ἡμῶν διὰ τοῦ Πνεύματος, καὶ ταύτην ἐφ’ ἡμᾶς ἐπ-
 ἤγαγε τὴν νοητὴν δηλονότι καὶ ἀξιόληπτον εὐφροσύνην. τί
 γὰρ ἕτερον ἂν εἴη τὸ μεταλαχεῖν Ἁγίου Πνεύματος, ἢ τέρψις 20
 καὶ χαρὰ καὶ πᾶν εἶδος εὐφροσύνης; ὅτε τοίνυν ἐπήγαγεν
 d ἐφ’ ἡμᾶς τὴν διὰ Πνεύματος εὐφροσύνην, τότε καὶ ἀνεκαίνι-
 σεν ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ, τουτέστιν, ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας
 τῆς μετὰ σαρκὸς, ὅτε καὶ “εἰς ὑπὲρ πάντων” ἀποθανῶν ἀλη-
 2 θεύων ἔφασκε “Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις 25
 “τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.” ἐπειδὴ δὲ
 τέθεικε τὴν ψυχὴν, καὶ γέγονεν ἐν νεκροῖς δι’ ἡμᾶς, ζωὴ κατὰ
 φύσιν ὑπάρχων, ἀνεβίω πάλιν, τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἀναμορ-
 φῶν εἰς καινότητα ζωῆς, καὶ ἀναχαλκεύων εἰς τὸ ἀπ’ ἀρχῆς.

S. Joan.
 xvi. 33.
 Supra
 ver. 15.
 Heb. xii.
 12.

Sap. iii.
 15.

2 Cor. v.
 15.
 S. Joan.
 xv. 13.

2. σου alt. assumptum ex B. om. F. Edd. (68, 91, 97, 153, 310.) 4. σοὶ
 B.F. (Alex.) σὲ Edd. (Vat.) 7. ἀψευδῆς] + μὲν Edd. 10. ἔχετε iid.
 14. ἔργοις pro κατορθώμασι iid. 17. ὑπ’ pro εἰς iid. ἐπ’ correxit Migne.
 21. πνευματικῆς pro πᾶν iid. 25. τῆς ἀγάπης pro ἀγάπην iid.

“Εἴ τις γὰρ, φησὶν, ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις.” ἠυδόκησε γὰρ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ἐν αὐτῷ “ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. τὸ δὲ ἀνακεφαλαιούμενον, ἀναλαμβάνεται πῶς καὶ οἷον ἀναβιβάζεται πρὸς τὸ ἐν ἀρχαῖς. 5 ἐπειδὴ δὲ ἀνεκαίνισε, τότε καὶ εὐφράνθη Χριστὸς ἐφ’ ἡμῖν, ὡς ἐν τέρψει, καὶ ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν ἐπιγάνυσθαι τοῖς καθ’ ἡμᾶς τὸ θεῖον, ὅτε καὶ ἀμαρτίας ἀπηλλάγημεθα, καὶ θανάτου καὶ φθορᾶς ἀμείνους γεγόναμεν, καὶ ἐν μεθέξει Πνεύματος καὶ ἁγιασμοῦ. τότε καὶ συνήγαγε τοὺς 10 συντετριμμένους. ὡς γὰρ ὁ σοφὸς γράφει Παῦλος “Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι” καὶ αὐτὸς δέ που φησὶν “Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς “μετάνοιαν.” οὐκοῦν συνήγαγεν ὁ Χριστὸς οὓς διὰ τῆς ἀμαρτίας συντριψας ὁ σατανᾶς παρειμένους ἀπέφηνε, καὶ 15 βαίνειν ὀρθὰ μὴ εἰδότας, μήτε μὴν τὰς τῆς δικαιοσύνης ἰέναι τρίβους· ἀλλ’ εἰ καὶ συνέτριψεν ἐκεῖνος, κατέδησεν ὁ Χριστὸς. τεθεράπευκε γὰρ τοὺς ἠρρώστηκότας, καὶ “Αὐτὸς τὰς ἀσθε- 20 “νείας ἡμῶν αἶρει,” κατὰ τὸ γεγραμμένον.

2 Cor. v.
17.
Eph. i.
10.

a 623 A.

1 Tim. i.
15.

S. Matth.
ix. 13 : S.
Marc. ii.
17.

b S. Matth.
viii. 17.

Οὐαί, τίς ἔλαβεν ὄνειδισμὸν ἐπ’ αὐτήν ;

20 Τὸν τοῦ Σωτῆρος σταυρὸν τὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς τε καὶ ἀφθαρσίας ἐγγεγερμένον, καύχημα μὲν εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, ἄριστα γε φρονεῖν ἠρημένοι διαβεβαιωσόμεθα· ὁμολογεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ σοφώτατος Παῦλος ὡδὶ γεγραφώς “Ἐμοὶ 25 “δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ, “δι’ οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καγὼ τῷ κόσμῳ.” πλὴν ἔφη πάλιν αὐτὸς, ὡς γέγονεν ὁ σταυρὸς “Ἰουδαίοις μὲν “σκάνδαλον, ἔθνεσι δὲ μωρία.” πλατὺ γὰρ γελῶσιν οἱ

Gal. vi.
14.

1 Cor.
i. 23.

1. γὰρ φησὶν assumpta ex B.

2. τὰ ἐτ οἶον (4) assumpta ex B.

6. ἔμελλεν Edd.

8. ἀμείνους om. D. et γεγόναμεν post ἁγιασμοῦ tr. D.

9. καὶ ἁγιασμοῦ D. Edd. ἀγίου B.

11. που om. B.

17. ἀσθενείας

ἡμῶν αἶρει D. ἀμαρτίας ἡμῶν αἶρει B. ἀσθεν. ἡμῶν φέρει Edd.

27. ἔθνεσι

D. b. Edd. ἔλλησι B. γελῶσιν B. D. b. γελᾶσουσιν Edd.

τάλανες, τὴν τοῦ μυστηρίου δύναμιν εἰσάπαν ἡγνοηκότες· ἀλλ' οὐκ ἔξω δίκης ἔσονται· πόθεν; οὔτε μὴν ἀντικαταμει-
 διάσουσι τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν τῶν ἐκκλησιῶν· ἔσονται δὲ
 κατὰ καιροὺς πυρὸς ἀνημέρου τροφῆ, καὶ φλογὸς ἔργον τῆς
 ἀκατευναστου καὶ μακρᾶς. ἀφίκοντο γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ⁵
 καὶ σκαιότητος νοῦ τῶν παρ' Ἑλλησί τινες, ὡς ἀσελγῆ
 καταθῆξαι γλῶσσαν τοῦ θείου τε καὶ εὐαγγελικοῦ κηρύ-
 γματος, καὶ βίβλοις ἐγγεγραμμένην ἀφεῖναι τὴν κατάρρησιν·
 ἵνα μὴ μόνον αὐτῶν αἱ ἀμαρτίαι προάγωσιν εἰς κρίσιν, ἀλλὰ
 γὰρ ἔποιοντο καὶ τεθνεῶσιν αὐτοῖς, διὰ τοι τὸ οἶον ἔμψυχον ¹⁰
 ἐγκαταλελοιπέναι τὴν ἀμαρτίαν. ταλανίζει δὴ οὖν, καὶ
 σφόδρα εἰκότως, τοὺς λαβόντας ὀνειδισμὸν κατὰ τῆς ἁγίας
 Ἐκκλησίας, οἷς δὴ καὶ μάλα εἰκότως ἀρμόσειεν ἂν τό Οὐαί.

¹ Tim. v.
24.

^e
 19 Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἕνεκεν σοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει
 Κύριος, καὶ σώσω τὴν ἐκπεπισμένην, καὶ τὴν ἀπωσμένην ¹⁵
 εἰσδέξομαι, καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὀνομαστοῦς
 20 ἐν πάσῃ τῇ γῆ. καὶ καταισχνυθήσονται ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ,
 ὅταν καλῶς ὑμῖν ποιήσω, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ὅταν εἰσδέχωμαι
 ὑμᾶς.

Τέτραπται πάλιν ὁ λόγος εἰς τὸ τῆς Σιών πρόσωπον, ²⁰
 ὑπισχνεῖται δὲ τὰ διὰ Χριστοῦ παραδόξως κατωρθωμένα,
 824 A. a περὶ τε τὰς ἐξ ἔθνων ἀγέλας καὶ τὸν ἀπόβλητον Ἰσραήλ.
 ἐν σοὶ γὰρ φησιν ἕνεκα σοῦ ποιήσω. ἐπειδὴ γὰρ οἱ μὲν ἐκ
 πλεονεξίας ἀπεκομίσθησαν εἰς μέθην· οἱ δὲ ἡγνοήκασιν τὸν
 ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ὅλων ἐνηθρωπηκότα Θεὸν, ἀμφοτέροις ²⁵
 ἐπιδαψιλεύεται τὸν ἔλεον ὁ πάντων Δημιουργὸς, καὶ ἕνεκα

2. ἔσονται· πόθεν B.D. ἔσονται ποτε Edd. 9. αὐτῶν B. αὐτοὺς Edd.
 προσάγωσιν iid. 11. καταλελοιπέναι B. 12. λαβόντας B. Edd.
 λαμβάνοντες b. ἁγίας om. b. 14. [ἕνεκα Alex. XII. 26, 49, 106, 153,
 cf. infra.] σοῦ] ἐμοῦ B. (22. al.) cf. infra. λέγει Κύριος om. B. (91, 153, 198,
 233.) 18. εἰσδέχομαι B. (Alex.) cf. infra. εἰσδέξομαι Pont. (Vat. 8)
 εἰσδέξομαι Aub. 20. Τέτραπται] Γέγραπται Edd. 24. μέθην] Sic
 retinui ex Edd. cf. supra 623 c. πλάνην B. Pro hoc verbo non contuli D.

ἡμῶν ἐν ἡμῖν πεποίηκε θαύματα. σέσωται μὲν γὰρ ἡ ἐκ-
 πεπισμένη, τουτέστιν, ἡ τεθλιμμένη ποτὲ τῶν πεπλανη-
 μένων πληθὺς, καὶ εἰς τοῦτο λοιπὸν ἐνηνεγμένη ταλαιπωρίας
 ὑπὸ τοῦ καταπίεσαντος σατανᾶ, ὡς πάσαν ἰκμάδα ζωτικὴν ^b
 5 ἀποβαλεῖν· νεκρὸς γὰρ νοῦς ὁ πλανώμενος· εἰσδεχθήσεται
 δὲ καὶ ἡ ἀπωσμένη τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῆ. πεπαρώνηκε
 μὲν γὰρ εἰς Χριστόν· ταύτητοι καὶ δικαίως ὑπόπεμπτος ἦν,
 καὶ παρώλισθε τῆς ἐλπίδος, καὶ τῆς εἰς Χριστὸν οἰκειότητος
 ἀπενοσφίζετο· πλὴν ἠλέηται καὶ αὐτή· κληθήσεται γὰρ πρὸς
 10 μετάγνωσιν καὶ εἰς τὴν διὰ πίστεως κάθαρσιν ἐν ἐσχάτοις
 τοῦ αἰῶνος καιροῖς. ἔσονται δὲ οὖν εἰς καύχημα καὶ ὀνο-
 μαστοὶ καὶ αἰσχύνῃς ὡς ἀπωτάτω. αὐτοὶ δὲ δὴ τίνες, ἢ ὅτι
 πάντως οἱ δύο λαοὶ οὐκ ἔτι διηρημένοι, καὶ ἀσύμβατοι ^c
 ἔχοντες ἀλλήλοις τὴν γνώμην, καὶ μεμερισμένοι πρὸς δόξας
 15 τὰς ἐπὶ Θεῷ, καθὰ καὶ πάλαι· ἀλλ' ἐνόητι τῇ διὰ Πνεύ-
 ματος εὐ μάλα κατεσφιγμένοι πρὸς ὁμοφυχίαν τε ἅμα καὶ
 ὁμοπιστίαν. γέγραπται γὰρ ὅτι “Τοῦ δὲ πλήθους τῶν
 “πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία.” ἔκτισε δὲ
 καὶ ὁ Χριστὸς “τοὺς δύο λαοὺς εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον,
 20 “ποιῶν εἰρήμην, καὶ ἀποκαταλλάσσων ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ
 “πνεύματι,” καθὰ γέγραπται. εἰ δὲ οὖν γένοιτο ζηλωτοὶ, ^d
 τότε δὴ πάντως καταισχυνθήσεσθαί φησι τοὺς ἐχθροὺς, τὸ
 τῆς δοθείσης εὐκλείας μέγεθος κατατεθηπότας, καὶ τὸ τῆς
 εὐημερίας ἀκράδαντον, καὶ τῆς ἐλπίδος τὸ βεβηκός. ἴδοι δ'
 25 ἂν τις καὶ ἐξ αὐτῶν ἤδη τῶν πραγμάτων ἀληθῆ τὴν ὑπό-
 σχεσιν. δεδόξασται γὰρ ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ λαμπρῶν
 αὐχημάτων ἐπίμεστος οὖσα θαυμάζεται παρὰ πάντων. πλὴν
 ὀρίζει καὶ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν τὰ τοιάδε συμβήσεται· ἐν τῷ
 καιρῷ γὰρ φησιν ὅταν εἰσδέχωμαι ὑμᾶς. οὐ γὰρ πρὸ τῆς
 30 πίστεως τὰ μετὰ τὴν πίστιν, μετ' αὐτὴν δὲ μᾶλλον νοοῖντ' ^e

Acta SS.
App. iv.
32.

Eph. ii.
15, 16.

5. νεκρὸς B.D. μικρὸς Edd. εἰσδεχθήσεται D.b. εἰσδέχεται B. Edd. 7. τοι
 assumptum ex B. 11. τοῦ αἰῶνος B.b. τῶν αἰῶνων Edd. 12. τίνες ἢ ὅτι
 πάντως B. τίνες ἢ πάντες Edd. 21. πνεύματι habent B.D. e ver. 18. cf. supra
 52 e. infra 734 a. 24. ἴδοι B.D. ἴδη Edd. 25. ἀληθῆ D. Edd. ἀληθῶς B.

ἂν εἰκότως. κεκλήμεθα δὴ οὖν ἐν καιροῖς τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς. τότε γὰρ δὴ τότε τῆς ἐπαγγελίας τὸ πέρασ ἐκβέβηκεν εἰς τὸ ἀτρεκές.

Διότι δώσω ὑμᾶς ὀνομαστοὺς καὶ εἰς καύχημα ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς, ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἐνώπιον 5 ὑμῶν, λέγει Κύριος.

625 A. a Ἐνακεφαλαιοῦται τρόπον τινὰ τῆς θεοπρεποῦς φιλοτιμίας τὸν σκοπὸν, καὶ ἐν οἷς ἔσονται πάντως οἱ πεπιστευκότες, διὰ τούτων ἡμῖν ὑποφαίνει σαφῶς. διαβοήτους γὰρ ἔσεσθαι φησὶ, καὶ αὐχημάτων εἶσω λαμπρῶν, καὶ παντὸς ἔθνους ἐν 10 ἀμείνοσι. προσεπάγει δὲ πάλιν καὶ καθ' οὓς ἔσονται τὰ τοιαῦδε καιροὺς, πανταχῇ μεμνημένος τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς, ὅτε, καθάπερ ἔφην ἀρτίως, ἡ παντός ἀνάδειξις ἀγαθοῦ, καὶ πᾶν ὅτιοῦν τῶν τεθραυμασμένων ἐκβέ-
b βηκεν εἰς ἡμᾶς. τότε γὰρ τότε καὶ ὑπὸ χεῖρα πράττοντας 15 διαβολικὴν καὶ τοῖς τῆς σαρκὸς πάθεισιν ὑπέξευγμένους, παραδόξως ἐξείλετο· τότε καὶ τῆς πολυθέου πλάνης ἀπήλλαττε καὶ μετετίθει πρὸς ἀλήθειαν· τότε καὶ τῶν τοῦ θανάτου δεσμῶν ἐξείλετο, δούς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ κατακτῶμενος τὴν ὑπ' οὐρανόν. κεκλήμεθα 20 γὰρ δι' αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐν Πνεύματι προσαγωγὴν καὶ οἰκειότητα πεπλουτήκαμεν δι' αὐτοῦ, φημὶ δὴ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ
c μεθ' οὗ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡ δόξα, σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

4. δώσω] θήσω F.

9. ἡμῖν assumptum ex B.

11. καὶ καθ' D.

Edd. καὶ καθ' οὓς B.

15. τότε alt. om. D.

17. καὶ om. D.

ἀπήλλαττε καὶ μετετίθει D. Edd. ἀπήλλαξε καὶ μετέθετο B. ἀπήλλαττεν b. scholion finiens.

19. ἐξείλετο D. Edd. ἐρύσατο B.

22. πεπλουτήκαμεν,

ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Sic desinit D. δι' αὐτοῦ δὴ φημι Edd.

23. ἡ

assumptum ex B. δόξα] + κράτος τιμὴ καὶ προσκύνησις Edd. τῷ om. B.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΑΓΓΑΙΟΝ.

ΤΗΣ Ἀγγαίου προφητείας τὸν σκοπὸν ἐφ' ἑτέροις τισὶ 11
 5 γεγονότα καταθρήσαιμεν ἂν, καὶ οὐκ ἐφ' οἷς ἂν οἰοίτο τις
 τοὺς παρὰ τῶν ἐτέρων γεγενῆσθαι λόγους. Ὡσπὲρ μὲν γὰρ
 ὁ θεσπέσιος καὶ μὴν καὶ οἱ καθεξῆς, μέχρι Σοφονίου, τὰ τοῖς
 Ἰουδαίοις κατὰ καιροὺς συμβησόμενα προαπήγγελλον, καὶ ὡς
 ὅσον οὐδέπω παρεσομένων αὐτοῖς τῶν τῆς αἰχμαλωσίας
 10 καιρῶν, ἐκδειματοῦν ἐπεχείρουν τὸν Ἰσραὴλ, ἄνω τε καὶ κάτω
 τὰς τῶν πολεμίων φάλαγγας ὀνομάζοντες, τὰς τῶν πόλεων 1
 ἀναστάσεις, τοὺς ἐμπρησμοὺς, τὰς διαρπαγὰς, καὶ ἀπάσης
 δὲ τῆς χώρας τὴν δῆλωσιν τοῖς καταφρονεῖν ἡρημένοις χρησί-
 μως προαπαγγέλλοντες. ᾤοντο γὰρ, ὅτι κὰν εἰ μὴ ἔλουντο
 15 πληροῦν ὡς ἐξ ἀγαθῆς διανοίας τὸ ἀνδάνον Θεῶ, καὶ τῶν
 εἰς τὸ ἄμεινον ἔχουσθαι σπουδασμάτων, ἀλλ' οὖν ἔσεσθαι
 τοιούτους τὸ τῆς συμφορᾶς μέγεθος ὑποφρίπτοντας. Ἀγ-
 γαῖος γεμῆν ὡς τετελεσμένων ἤδη τῶν τῆς αἰχμαλωσίας

Codices B.D. [D. finire non potui.] 1-3. Sic B. τοῦ ἁγίου Κυρίλλου εἰς
 τὸν προφήτην Ἀγγαίου D. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου
 ἀλεξανδρείας, ἐξήγησις ὑπομνηματικὴ εἰς τὸν Προφήτην Ἀγγαίου Aub. 5. κατα-
 θρήσαιμεν B.D. ἀθρήσ. Edd. 6. παρὰ τῶν] παρ' D. γεγενῆσθαι]
 πεποιῆσθαι D. 7. Haec ὁ θεσπ. καὶ μὴν assumpta ex B.D. Σοφονίαν Edd.
 9. οὐδέπω B.D. οὐπω Edd. 11. πολέμων iid. Statim φάλ. ὄνομ. hoc
 ordine B.D. 12. ἀναστάσεις D. Edd. ἀναστατώσεις B. 16. τὸ
 assumptum ex D.

627 A. ^a καιρῶν, καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἀνακομισθέντος τοῦ Ἰσραὴλ
 ἀ ἐκ τῆς Περσῶν τε καὶ Μήδων, ποιεῖται τοὺς λόγους, ἐπ'
 αἰτίαις τοιαύταις. ἀνῆκε μὲν γὰρ αὐτοὺς τῆς αἰχμαλωσίας
 ὁ Κῦρος, καὶ ὁμοῦ τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς οἴκαδέ τε ἵεναι
 προστέταχε, καὶ τὸν θεῖον αὐθις ἀναδείμασθαι νεῶν, τὸν ἐν 5
 γε τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ προσέτι τούτῳ καὶ αὐτὴν, εἰ
 ἔλοιτο, διατειχίζειν τὴν πόλιν. οὗ δὴ γεγονότος, καὶ ἐν
 πρώταις ὄντος καταβολαῖς τοῦ ναοῦ, διαπεφθονηκότες τῶν
 ἐν Σαμαρείᾳ τινὲς, Βῆλεμός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν, κατα-
 γεγράφασι τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, τὴν εἰς τοὺς κρατοῦντας τῶν 10
^b Βαβυλωνίων εὐνοίαν ὑποπλαττόμενοι, φιλοπόλεμόν τε καὶ
 δυσάντητον γενέσθαι λέγοντες τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτοῖς
 δὲ τοῖς Περσῶν βασιλεῦσιν ἀφόρητον. εἶτα πείθουσι προσ-
 τάξαι κατηρεμῆν Ἰουδαίους, καὶ μήτε τὸν νεὼν ἐγείρειν ἔτι,
 μήτε μὴν τῆς εἰς τὴν πόλιν ἔχεσθαι φιλεργίας. ὀλίγου δὲ 15
 μεταξὺ διελάσαντος χρόνου, διαδέχεται τὴν βασιλείαν ὁ
 Δαρεῖος, καὶ ἦν μὲν ἔτος αὐτῷ τῆς βασιλείας δεύτερον.
 ἐπειδὴ δὲ τῶν ἐν Βαβυλῶνι τινες Ἰουδαίων προσπίπτοντες
 ἐλιπάρουν ἀνεῖναι λοιπὸν τὸν θεῖον ἐγείρειν νεῶν, προσέτατ-
 20 ^c τεν ὁ Δαρεῖος, γέγραφε δὲ τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Φοινίκην
 διέπουσι τὰς ἀρχὰς, μήτε ἐξείργειν Ἰουδαίους, εἰ ἀνορθοῦν
 ἔλοιτο τὸν ναόν· ἀλλὰ γὰρ καὶ χρημάτων ἐπιδαφιλεύεσθαι
 χορηγίαν, καὶ τὰς ἐν τῷ Λιβάνῳ κέδρους κατακομίζεσθαι
 παρ' αὐτῶν ἀπαρεμποδίστως ἑᾶν, ὡς ἂν οὐδενὸς ἐνδέοντος
 τῶν εἰς τὴν χρεῖαν αὐτοῖς, ἀποπεραίνοιτο λοιπὸν εὐκόλως τὰ 25

3 Esdr.
ii. 15 sqq.

1 Esdr.
iv. 17 sqq.
3 Esdr.
ii. 21 sqq.

Ib. iv.
43 sqq.

Ib. vi.
26 sqq.

4. σκεύεσι τοῖς om. D.

προσέτι τούτοις D.

invito D. cf. infra 628 b.

Βῆλαμός Edd. καταγεγράφασι D. καταγράφουσι Edd.

κρατοῦντας B.D.b. κρατοῦντα Edd.

invitis B.D.b. τε om. D.

13. δὲ B.D.b. δὴ Edd. τοῖς] + τῶν B.

16. διελθόντος pro μεταξὺ διελάσαντος b. ὁ om. b.

accesserunt ex b. desunt in D.

20. γράφει b. καὶ γέγραφε δὲ D.

accessit ex D.b.

23. ἀποκομίζεσθαι Edd. invitis B.D.b.

εμποδίστως B.D. ἀπαρμποδίστως h. ἀνεμποδίστως Edd.

om. D. ἀποπεραίνοιτο B.D.b. ἀποπεραίνοντο Edd.

6. προσέτι τούτῳ] προσεπιτούτῳ B.

7. τειχίζειν Edd.

8. διεφθονηκότες h.

9. Βῆλομός B.b. Βῆλομός (sic) D.

10. τοῖς

11. ἄνοιαν Edd. ante Migne.

12. γενέσθαι D.b. γεγενῆσθαι Edd.

14. νεῶν D.b. Edd. ναῶν B.

17. τῆς βασιλείας

19. νεῶν B.b. ναῶν D. Edd.

22. ναῶν B.D.b. νεῶν Edd. γὰρ

24. ἀπαρ-

25. τὴν

εἰς τιμὴν τε καὶ δόξαν τοῦ πάντων κρατοῦντος Θεοῦ. εἰρη-
 μένης δὲ τῆς ἱστορίας λεπτῶς καὶ σαφῶς ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ
 "Εσδρα συγγραφῇ, περιπτὸν οἶμαί που τὸ ἰσχυρολογεῖν ἐν
 τούτοις εἰς τὸ παρόν. οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἐξὸν ἤδη πονεῖν ^d
 5 τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τὸν θεῖον ἐργάσασθαι νεῶν, ἀποπληροῦν
 τε θυσίας καὶ λιτὰς, καὶ τοῖς κατὰ νόμον ἔθεσι πολιτεύεσθαι,
 κατημέλουν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, εὐ τιθέντες ἕκαστοι τὰ οἰκεία, καὶ
 ἐπὶ γε τό σφισιν αὐτοῖς ἠδύ τε καὶ φίλον ὀλοτρόπως ἐκ-
 νευεκότες, καὶ ἐν σμικρῷ κομιδῇ ποιούμενοι λόγῳ τὰ εἰς
 10 δόξαν Θεοῦ, κατηκίζοντο πάλιν, Θεοῦ πλήττοντος, πολέμῳ
 μὲν οὐχί, λιμοῖς δὲ μᾶλλον καὶ ἀκαρπίαῖς καὶ κτηνῶν κατα-
 φθοραῖς. ἀμείνους γὰρ ἠθέλεν ἀποτελεῖν, οὐ ταῖς ἰσορρόποις ^e
 τῶν πταισμάτων ποιναῖς ὑποφέρων· ἀλλ' ὁμοῦ μὲν ὡς
 κεκμηκότας ἐλεῶν, ὁμοῦ δὲ πάλιν ὡς ἐξ ἀγάπης ἐπανορθῶν.
 15 αὕτη τῆς Ἀग्γαίου προφητείας ὡς ἐν ὀλίγοις ἢ πρόφασις.
 μέμικται δὲ ὁ λόγος, καὶ τοῖς πεπραγμένοις τε καὶ εἰρημένοις
 ἱστορικῶς ἢ μυστικῇ τε καὶ ἐσωτάτῃ καὶ πρέπουσα τοῖς
 πνευματικοῖς ἐγκέχωσται θεωρία.

a 628 A.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ Κεφ. α'.
 20 ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐν χειρὶ Ἀग्γαίου
 τοῦ προφήτου λέγων.

Φθάσας ἔφην, ὡς ἦν εὐάφορμος τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ ἢ ἐπὶ γε
 τῷ ναῷ ῥάθυμία, παρηρημένης αὐτῶν τῆς ἐξουσίας, καὶ ^b
 διεφθονηκότων εἰς τοῦτο τῶν ἐν Σαμαρείᾳ, πλείστην τε ὄσπην
 25 τῆς Ἱερουσαλὴμ πεποιημένων τὴν κατάρρησιν παρά γε τοῖς

1. Haec τοῦ πάντων κρατοῦντος accesserunt ex B.D.b. habet D.

4. ἐξῆν pro ἐξὸν Edd.

3. που om. B.

5. ἐργάζεσθαι D.b.

7. κατημέλουν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ D.b. Edd. αὐτοὶ μάλιστα κατημέλουν B. Statim προτιθέντες D. ἕκαστοι B.D.b. ἕκαστος Edd. Statim τὰ οἰκεία B.D.b. τὴν οἰκείαν

Edd. 11. λιμοῖς B.D.b. [λοιμοῖς B.] λοιμοῖς Edd. μᾶλλον om. D. 12. ἠθε-

λον iid. ante Migne repugnantis B.b. ἠθεσιν (sic) D.

14. δέ] + δὴ b.

16. γε pro τε D.

19. τοῦ om. F. Edd. (87. al.)

20. Κυρίου

om. B. habet D.

24. διεφθοπικῶν D. διεφθονηκότων habet B. τῶν

assumptum ex B.D.

τὰ Περσῶν ἰθύνουσι κράτη. Δαρείου γεμῖν ἔτος ἤδη τρί-
 βοντος ἐν τῇ βασιλείᾳ δεύτερον, εἶτα τῆς φιλεργίας αὐτοῖς
 ἀπαραπόδιστόν τε καὶ ἐλευθέραν ἀνέντος τὴν ἐξουσίαν, καὶ
 δρᾶν τὸ δοκοῦν ἐπιτεταχότος, καὶ ὀσίων ἔχασθαι σπούδασμά-
 των, προσαπουείμαντος δὲ καὶ χρημάτων πόρους, εὐάφορμον 5
 ε μὲν οὐκ ἔτι τὸ ράθυμειν, ἀλλ' ἔξω παντὸς ἐφαίνετο λόγου,
 καὶ ἀπίθανον ἔχον κομιδῇ τὴν σκῆψιν. γίνεται τοίνυν ὁ
 λόγος ἐν χειρὶ Ἀγγαίου· τὸ δὲ ἐν χειρὶ νοήσεις, ἀντὶ τοῦ,
 διαχειρίζοντος, ἤγουν διακονουμένου τοῖς παρὰ Θεοῦ λόγοις,
 καὶ τὴν τῆς προφητείας λειτουργίαν ἐκπράττοντος. ἐπιση- 10
 μαίνεται δὲ χρησίμως καὶ αὐτοὺς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ
 Δαρείος τὰ τοιάδε προστέταχε, προαποτέμνων, ὡς ἔφην, τῶν
 ἐξ Ἰσραὴλ τὰς ἐπὶ γε τῷ ράθυμειν ἐλέσθαι πάλιν ἀσυνέτους
 εὐρεσιλογίας.

d Εἶπὸν δὴ πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιῆλ τὸν ἐκ φυλῆς Ἰούδα 15
 καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν λέγων
 2 Τάδε λέγει Κύριος Παντοκράτωρ Ὁ λαὸς οὗτος λέγουσιν Οὐχ
 ἤκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον Κυρίου.

Σαλαθιῆλ γέγονεν Ἰεχοῦίου παῖς, ἐκ φυλῆς ὄντος καὶ
 αἵματος τοῦ Δαυεὶδ. τούτου τοίνυν τὴν βασιλίδά διέποντος 20
 ἀρχὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τὸν Ἰούδαν, πεπόρθηται
 ε μὲν ἡ πόλις, ἀπόφχετο δὲ καὶ πᾶς ὁ Ἰσραὴλ αἰχμάλωτος,
 κατεμπιπράντος τὸ τηνικάδε τοῦ Ναβουχοδονόσορ καὶ αὐτὸν
 τὸν θεῖον ναὸν, εἴληπτο δὲ καὶ αὐτὸς Ἰεχοῦίας, καὶ ὁμοῦ τοῖς
 ἄλλοις αἰχμάλωτος ἦν. γέγονε δὲ Σαλαθιῆλ υἱὸς Ζοροβάβελ. 25

5. προσαπον. δὲ καὶ χρημ. πόρους ante καὶ δρᾶν transponit D. ὄρους pro πορ.
 Edd. ante Migne. 7. ἀμήχανον pro ἀπίθ. iid. 8. χειρὶ alt.] +

Ἀγγαίου D. 10. τὴν τῆς λειτουργίαν τῆς προφ. πράττοντος pro τὴν τῆς—

ἐκπρ. B. 13. τὸ pro τῷ D. 15. δὴ deest in Edd. (Vat. 8)

τὸν alt. assumptum ex D. (Alex.) cf. Glaph. 55 e. 17. παντο-

κράτωρ] + λέγων Edd. in vitis B.D. (23. al.) λέγει D. οὐχ ἤκει ὁ om. D.

19. παῖς B.D. υἱὸς Edd. 20. Assumpta τοίνυν ex D. τοῖς ex B.D.

23. κατεμπιπράντος D. καταμπιπράντος Edd.

τοιγάρτοι καὶ ὑπονοστήσαντος τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τοῖς Ἱεροσο-
 λύμοις, ἅτε δὴ καὶ ἐξ αἵματος ὧν τῆς τὸ βασιλεύειν λαχοῦσης
 φυλῆς, βεβασίλευκεν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν. Ἰησοῦς γεμὴν ἐκ
 φυλῆς τε καὶ αἵματος ὧν τοῦ Λευὶ, καὶ ὡς ἐκ ρίζης τοῦ ^a 629 A.
 5 Ἀαρῶν, τὴν ἐξήρημένην τῶν ἄλλων καὶ ἀπόλεκτον ἀνήπτο
 τιμὴν, καὶ μέγας ἦν ἱερεὺς. οὕτω γὰρ ὁ νόμος τὸν τῶν ἱερῶν
 ταγμάτων ἡγεῖσθαι λαχόντα κατωνόμαζε λέγων, μὴ δεῖν
 ἀνεῖσθαι φυγῆς τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι τῶν φυγαδευτηρίων·
 ἀλλ' ἔνθαπερ ἂν εἶεν ἕκαστοι, μένειν αὐτοῦ, “ ἕως οὗ ἀποθάνη
 10 “ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,” τουτέστιν, ὁ ἀρχιερεὺς. γέγονε τοίνυν
 ὁ λόγος πρὸς ἄμφω, τὸν τε βασιλέα φημὶ καὶ τὸν τῶν ἱερῶν
 ταγμάτων προεστηκότα. αὐτοὺς γὰρ ἦν καὶ εἰκὸς τοῖς ἄλ-
 λοις ἅπασι περιαγγεῖλαι τὸ χρησμοφδούμενον. οὐκ ἠγνοηκόσι
 δὲ, οἶμαι, τὰς τῶν λαῶν σκήψεις, ἀπαγγεῖλαι προστέταχεν ^b
 15 ὁ τῶν ὅλων Θεός· ἀλλ' οἷον ἐπιμειδιῶν ἀναπίπτουσιν οὐκ
 ἐν καιρῷ πρὸς τὸ ῥάθυμον, καὶ ὧν ἦν εἰκὸς ἐσπουδασμένην
 ποιεῖσθαι φροντίδα, τούτων αὐτῶν οὐ μετρίως ἠφειδηκόσιν.
 ἦν γὰρ ἄμεινον ἐννοεῖν ὡς, εἴπερ ἦν αὐτοῖς ἐν προὔργιαιτέρῳ
 λόγῳ τὰ τοῦ Θεοῦ, πάντως που καὶ τῇ παρ' αὐτοῦ φειδοῖ
 20 καὶ χάριτι πρὸς τὸ εὖ ἔχειν διακρατούμενοι, διήγαγον ἂν ἐν
 εὐημερίαις καὶ πλούτῳ, καὶ ἀμφιλαφῶς ἔχοντες τὰ ζωαρκῆ. ^c
 οὐκοῦν οἰονεῖ πως ἐπιμαρτύρεται διὰ τῆς τοῦ Προφήτου
 φωνῆς, ὡς ἀνοσιῶς ἡμεληκότα τὸν Ἰσραὴλ τῶν ὅτι μάλιστα
 χρησίμων αὐτῷ καὶ εἰς δόξαν ὀρώντων Θεοῦ. περιστέλ-
 25 λοντες γὰρ, καθάπερ οἴονται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, εὐπροσώποις
 εὐρεσιλογίαις τὰ ἐγκλήματα, οὐπω παρῆναι φασὶ τὸν καιρὸν
 τοῦ ἀναδείμασθαι τὸν ναὸν Κυρίου· ἀλλ' ὅ γε τοῦ δρᾶν ἐθέλειν

Num.
xxxv. 28.

1. τοῖς assumptum ex B.D.
 assumptum ex B.D.

8. φυγῆν D. Statim τοῖς pro τοὺς D.

12. καὶ assumptum ex B.D.

16. ἐσπουδασμένως iid.

assumptum ex B.D.

οἴοντε pro οἴονται D.

pro ναὸν Edd. invitis B.D.

3. γεμὴν] + ὁ B. Edd. invito D.

5. ἀνήπτον (sic) Edd. ἀνήπτε correxit Migne.

9. ἂν accessit ex B.D. Statim ἕκαστοι

10. ὁ μέγ. i. D.

11. τὸν alt. om. D.

15. ἅμα πίπτουσιν pro ἀναπίπτ. Edd.

17. ἠφειδηκόσιν D. ἠφειδηκότας iid.

19. που

25. καθάπερ] + οὖν Edd. invito D. Statim

26. παρῆναι φασὶ hoc ordine B.

27. νεῶν

ὀρθῶς αἰὲν πάρεστι καιρὸς, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσι τὰ
 εἰς δόξαν Θεοῦ τελούντα πληροῦν, ἐν ἐξουσίᾳ διαπαντός.
 δ εἰ δὲ δὴ καὶ τὸ ἀπείργον καὶ ἀντιτετάχθαι δοκοῦν οἴχοιτό
 πως ἐκποδῶν, τότε δὴ παγχάλεπος ἀληθῶς ἢ ἀνάβλησις, καὶ
 ὄκνον λοιπὸν ἐγκλήματα καὶ τῆς εἰς ἄκρον ἀφιλεργίας, οἵπερ 5
 ἂν γένοιτο περὶ τούτου λόγοι. καὶ τοῦτο οἶμαι ἐστὶ τὸ διὰ
 P^s. cxl. φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους
 4. “πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις.”

3 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ Προφήτου λέγων
 4 Εἰ καιρὸς ὑμῖν μὲν ἐστὶ, τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις ὑμῶν κοιλο- 10
 e στάθμοις, ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἐξηρήμωται.

Δεύτερος χρηματισμὸς παρὰ Θεοῦ πρὸς Ἀγγαῖον ἐλέγχῳ
 σαφεῖ κατακρίνων τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης ἐν
 ἀμείνοσι τιθέντα δεικνύων τὰ εἰς ἰδίαν ἀνάπαυλαν καὶ τρυ-
 φῆν. ἄρα γὰρ, φησὶν, οὐπω μὲν ἐνέστηκεν ὁ καιρὸς τοῦ 15
 χρῆναι τιμᾶσθαι τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἐγγηγερμένου τοῦ ναοῦ,
 ἥκει δὲ τὰ ὑμῶν εἰς τοῦτο πράγματα καιροῦ τε καὶ δόξης,
 630 A. a ὡς ἐντρυφᾶν μὲν ἐστίασις πλουσιῶς κατεσκευασμέναις, καὶ
 κειλοστάθμοις αὐλαῖς ἐναβρύνεσθαι; εἶτα ὑμῖν οὐ φορτικὸν
 καὶ δύσοιστον εἶναι δοκεῖ, περιωβρισμένον οὕτως ἀτίμως ὄραν 20
 τὸν νεὼν, ἀνατετραμμένον τε καὶ ἐν ὄψει τῆς λίαν ἀκαλ-
 λιστατή, καὶ μονονουχὶ κατακεκραγότα τῆς Βαβυλωνίων
 ἀνοσιότητος καὶ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἐμπρησμῶν; καίτοι
 πῶς οὐκ ἄμεινον εὖ ἔχοντα βλέπειν καὶ ἐν ὄψει τῆς πρώτης;

2. τελούντα accessit ex B. τελούσι post ἐξουσία addit D. ἐν assumptum
 ex B.D. 3. δὲ om. B. Statim δὴ assumptum ex B.D. ἢ pro καὶ
 alt. D. 4. δὴ om. D. 5. ἐγκλημα Edd. εἰς ἄκρον D. Edd.
 εἰσάπαν B. 7. σου pro μου (sic) Edd. 10. ὑμῖν μὲν ἐστὶ B.D.
 (Alex. s) μὲν ἐστὶν ὑμῖν D. (153.) μὲν ὑμῖν ἐστὶ Edd. (Vat.) cf. Glaph. 56 a.
 14. τιθέντος (sic) Edd. 15. ὁ deest in D. 18. ἐστίασις] οἰκίασις D. Statim
 πλουσιῶς assumptum ex B.D. κατεσκευασμέναις D. ἐσκ. B. Edd. 20. ἀτίμως B.
 ἀθέσμως D. Edd. 21. δὲ pro τε B. 22. ἀνακεκραγότα Edd.
 23. καὶ τῶν ἀρχ. ἐκείνων ἐμπρησμῶν om. B. ἐμπρησμῶν D. ἐμπρησμάτων Edd.

μετὸν γὰρ οὕτω λοιπὸν καὶ καταθύειν Θεῶ, καὶ τὰς ὑπὲρ
 ὧν ἂν ἐλοισθε ποιεῖν λιτάς. *καλοστάθμους δὲ αἴκους, φησὶν, ἢ*
 ὧν ἂν αἱ φλιαὶ, ἤτοι τῶν θυρῶν οἱ σταθμοὶ, σιδιήρω διακοι-
 λαίνουτο, περιορυττόντων οἰμαί που τεκτόνων αὐτοὺς, καὶ
 5 τὰ ἀπὸ γε τῆς σφῶν εὐτεχνίας ἐγχαραττόντων δαιδάλματα.
 τρυφώντων δὲ ἤδη τὸ χρήμα σημεῖον, καὶ πλούτῳ λοιπὸν
 ἐναβρυνομένων. τὸ γάρτοι χρείας ἐπέκεινα καὶ φιλότιμον
 οὕτω περὶ τὰς τῶν οἴκων κατασκευὰς, ἀπόδειξις ἂν γένοιτο,
 καὶ μάλα σαφῆς, τῆς τῶν χρημάτων ἀμφιλαφείας.
 10 Πάνδειον οὖν ἀληθῶς, καὶ ἀπροφάσιστον ἔχον τὴν
 ἀμαρτίαν, εἰ ἐν δευτέροις ποιούμεθα τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν
 ἀνθρωπίνων ὕστερα.

Καὶ νῦν τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Τάξατε δὴ τὰς καρδίας 5
 ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. ἐσπεῖρατε πολλὰ καὶ εἰσηνέγκατε 6
 15 ὀλίγα· ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν· ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς
 μέθην· περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς· καὶ ὁ τοὺς
 μισθοὺς συνάγων συνήγαγεν εἰς δεσμόν τετρυπημένον.

Ἐφειδηκότες, ὡς ἔφην, τῶν προὔργιαιτέρων οἱ ἐξ Ἰσραὴλ,
 καὶ τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ κατημεληκότες, ἐτράποντο μὲν εἰς δ
 20 φροντίδας τὰς ἐπὶ γε σφίσιν αὐτοῖς, οἴκους ἀνιστάντες πολυ-
 τελῶς κατεσκευασμένους· εἶτα λέγοντες ἀμαθῶς “Οὐχ ἦκει
 “ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον Κυρίου.” ἐπειδὴ γὰρ ἦν
 ἀναγκαῖον προσάγειν αὐτοὺς τὰ εἰς τὴν τοῦ θείου ναοῦ κατα-
 σκευήν, εἶτα τοῦτο δρᾶν οὐκ ἠθέλον, ταύτητοι χρημάτων
 25 ἔνδειαν προῖσχύμενοι, χρῆναι μὲν ἔφασκον προσυναγείρειν

Supra
 ver. 2.

1. μετὸν γὰρ οὕτω] μετὰ γὰρ τοῦτο Edd. 2. ποιεῖσθαι iid. 6. ἦδη
 om. B. habent D.b. 7. ἐναβρυνομένων B.D.b. ἐνευρνομένων Edd. τὸ
 γάρτοι D. τοιγ. iid. καὶ om. B. habet D. 10. ἔχον B. ἔχομεν D. Edd.
 11. δευτέροις ποιούμεθα D. δευτέρῳ ποιούμεθα Edd. 13. τὰς assumptum
 ex B.D.F. (s Alex. XII.) 14. εἰσηγάγετε pro εἰσηνέγκατε D. 16. περιε-
 βάλεσθε D. (26, 228.) 18. Ἐφειδηκότες D. Edd. ante Migne. Statim
 ὡς ἔφην om. D. 19. ἐτράποντο D. ἐτρέπ. Edd. 20. τὰς assumptum
 ex B.D. ἀνιστάντες D. 24. καὶ pro εἶτα D.

e αὐτοὺς, καὶ οἰοεὶ προαποτρίβεσθαι τὴν πτωχείαν, γηπουοῦν-
 τας τέως, ἤγουν ἔμπορευομένους, ἢ θρεμμάτων ἀγέλας συνα-
 γηγερκότας, ἤγουν ἕτερόν τι τῶν τοιούτων ἐπιτηδεύοντας.
 ἀλλ' ἦν ἄμεινον ἐπιθαρσῆσαι Θεῷ, τῷ καὶ ἐξ ἀμηχάνων
 εὐρίσκοντι μηχανὰς, καὶ πλουτίζειν ἰσχύοντι καὶ γηπουοῦντας 5
 εὐλογεῖν, καὶ τὰς τῶν ὀσίων πορισμῶν ἀνευρέοντα τρίβους.
 ἐπειδὴ δὲ τῶν εἰς εὐσέβειαν ἀμοιρήσαντες λογισμῶν, καὶ τῆς
 ἀνωθεν εὐμενείας ἀποπεπτώκασι, κατ' οὐδένα τρόπον πεπραχό-
 631 A. a τες δεξιῶς, ταύτητοί φησιν ἀναγκαίως Τάξατε δὴ τὰς καρδίας
 ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Κατανοήσατε 10
 λεπτῶς, ποίας ἐβαδίσατε τοῦ βίου τρίβους, ἢ τί τῶν εἰς
 φιλοκερδείαν ἐπιτηδεύσαντες, ἐπράξατε κατ' εὐχήν. ἐσπεί-
 ρατε πελλὰ καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα. ἀλλ' ἦν ἄμεινον, εὐλο-
 γούντος Θεοῦ σπείρειν μὲν ὀλίγα, συγκομίζεσθαι δὲ πολλά.
 ἐπειδὴ δὲ ἀπὴν ὅπερ ἦν ἀναγκαῖον, πολλοὶ μὲν οἱ κόποι, 15
 βραχεῖς δὲ λίαν οἱ καρποί. ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονήν.
 b πάνδεινον τοῦτο, καὶ τῆς ἐσχάτης ἐνδείας τε ὁμοῦ καὶ
 ταλαιπωρίας ἀπόδειξιν ἔχον, εἰ πολλὰ μὲν τὰ ἐσπαρμένα,
 καρποὶ δὲ τοσοῦτοι, ὥστε τοῖς πεπονηκόσι λιμοῦ κατηρητῆσ-
 θαι δίκην, καὶ κόρου κατόπιν ἵεναι τὰς τροφάς. ἐπίετε καὶ 20
 οὐκ εἰς μέθην. οὐ γὰρ ἦν εὐβοτρὺς ἀμπελών. συγκατηρῶ-
 στήσῃ δὲ τοῖς ληΐοις καὶ τὰ λίαν εὐκληματοῦντα τῶν
 ξύλων. περιεβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐταῖς, λοιμοῦ
 τάχα που καὶ ταῖς οἰῶν ἀγέλαις ἐνσκήψαντος, ὡς ἐν ἐνδείᾳ
 γενέσθαι περιβλημάτων καὶ τοὺς πολλὰ κεκτημένους. ἀλλὰ 25
 c καὶ ὁ τοὺς μισθοὺς συνάγων συνήγαγεν εἰς δεσμὸν τετραπημένον.
 σημαίνει δὲ διὰ τούτων τοὺς ἐμπορικὸν ἔχοντας ἐπιτήδευμα,
 οἱ τρόπον τινὰ τοὺς τῆς ἐμπορίας μισθοὺς συλλέγουσι,

1. αὐτοὺς om. D.

Statim καὶ—τρίβους om. B.

12. ἐπιτηδεύσαντες D. ἐπιτηδεύοντες Edd.

(ut supra) D.

om. D. κόποι D. πόνοι Edd.

assumptum ex D. δὲ pro τοῦτο B.

21. συγκατηρῶσθήσῃ B. συγκατηρῶσθήσαν D. Edd. Statim δὲ assumptum ex B.D.

23. λοιμοῦ habent D.b.

5. Haec καὶ πλουτ. ἰσχύοντι accesserunt ex B.D.

6. ἀνευρέοντα D. ἀνερευῶν τὰς Edd.

13. εἰσηνέγκατε] εἰσηγάγετε

14. συγκομίζεσθαι D. συγκομίζειν Edd.

15. ἦν

16. λίαν om. D.

17. τοῦτο

18. ἀπόδ. ἔχον hoc ordine B.D.

28. οἶ] ὄν D.

πλεονασμούς ἐκάστω τῶν ἡγορασμένων ἐπιρρίπτοῦντες αἰ, καὶ ταῖς τῶν τιμημάτων προσθήκαις ἀδρὰ ποιῶντες τὰ βαλάντια. ἀλλ' ἦν οὐδὲ τούτοις τὸ ἀπόνασθαι, φησὶν, τῆς φιλοκερδείας. ζῆμιαίς γὰρ τάχα πού καὶ ναυαγίοις ἀδοκῆτοις
 5 περιπίπτοντες, οὐδὲν διαφέρειν ἐδόκουν τῶν ἀργύριον ἰέντων εἰς δεσμὸν τετραπλημένον. ἄμεινον οὖν ἄρα καὶ σοφὸν τὸ δ εὐλογεῖσθαι ζητεῖν ὑπὸ τοῦ πάντα ἡμῖν ὀρέγοντος Θεοῦ. προσγένειτο δ' ἂν καὶ τοῦτο ῥαδίως τοῖς τὰ αὐτοῦ φρονεῖν ἡρημένοις, καὶ τὰ εἰς δόξαν αὐτοῦ τῶν ἰδίων προτετιμηκόσιν.
 10 οὕτω πού καὶ αὐτὸς ἡμῖν εἶρηκεν ὁ Σωτὴρ “ Μὴ μεριμνᾶτε S. Matth. vi. 25, 33. “ τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, καὶ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσεσθε. ζητεῖτε δὲ μᾶλλον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ “ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται “ ὑμῖν.”
 15 Διαρκῆ δὲ οἶμαι τῆς ἱστορίας ἐχούσης ἐφ' ἑαυτῇ τὴν ἀφήγησιν, φέρε τοῖς πνευματικοῖς θεωρήμασιν ἐνιέντες τὸν ο νοῦν, ἐκεῖνο καταθρήσωμεν, ὅτι τῆς καθόλου καὶ γενικωτάτης οἰκονομίας τῆς διὰ Χριστοῦ γεγενημένης τύπος ἂν εἶεν, καὶ μάλα σαφῆς, τὰ τοῖς Ἰουδαίοις συμβεβηκότα. οἱ μὲν γὰρ
 20 ἦσαν ἐν Βαβυλῶνι τῷ τῆς ἀβουλήτου δουλείας κατηχθισμένοι ζυγῷ, καὶ δίκας ἐκτίνυντες τῶν σφισιν ἡμαρτημένων ταύτης τε ἕνεκεν τῆς αἰτίας τεθειμένοι τε καὶ πράττοντες ὑπὸ χειρᾶς ἐχθρῶν, λελύτρωνται δὲ κατὰ καιροῦς Θεοῦ κατοικτείροντος, καὶ οἵκαδε πάλιν ἀνεκομίζοντο, καὶ τὴν ἀγίαν κατοικ- a 632 A.
 25 κήκασιν γῆν, ἡγουμένων τε καὶ προεστηκότων Ζοροβάβελ τε καὶ Ἰησοῦ. καὶ Δαρείος μὲν, καίτοι ταῖς τῶν εἰδώλων λατρείαις ἔτι προσκείμενος, ὅτι χρὴ τὸν θεῖον ἀναδειμάσθαι

2. ποιῶντας Edd. ante Migne. 3. φησὶν om. B. habent D.b. 4. γὰρ om. D. 5. ἰέντων b. Migne. ἰέντων D. Edd. 8. δὲ pro δ' ἂν D. 10. ἡμῖν assumptum ex B.D. 11. καὶ τῷ σ. ὑμῶν τί ἐνδύσεσθε accesserunt ex B.D. 12. A τὴν ad τὴν transilit D. τοῦ assumptum ex B. 13. αὐτῆς pro αὐτοῦ Edd. 15. μᾶλλον pro οἶμαι D. 17. καταθρήσωμεν D. καθολικῆς D. 18. ἔστι pro ἂν εἶεν D. 19. συμβεβ. τοῖς Ἰουδ. inv. ord. D. 20. ἀβουλήτου D. Edd. ἀφορήτου B. κατηχθισμένοι B. κατισχημένοι D. κατηχθημένοι Edd. 21. ἐκτίνυντες] Sic correxi ex D. qui ἐκτινύντες dat. ἐκτίνοντες Edd. 25. τε prius om. B. habet D. 26. τῶν et ἔτι assumpta ex D.

νεῶν ὁράται προστεταχῶς, ξύλα τε προσεπιδοῦς τὰ ἐκ τοῦ
 Λιβάνου καὶ χρημάτων πόρους· οἱ δὲ ὀκηνηροὶ καὶ βραδεῖς
 ἦσαν ἔτι περὶ τὸ χρῆναι πληροῦν τὰ θυμῆρη Θεῶ. ἠλίσκοντο
 δὲ καὶ προφαισισταὶ λέγοντες Οὐχ ἦκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκο-
 b δομῆσαι τὸν οἶκον Κυρίου. ὑπέστρωτο δὲ καὶ ἡ σύμπασα 5
 γῆ τῷ πεπλανηκότι καὶ τυραννήσαντι σαταναῖ. καὶ ἦν
 αἰχμάλωτος, σεσαγηνευμένη πρὸς τοῦτο διὰ τῆς ἀμαρτίας,
 καὶ ὑπὸ γε τοῦ μὴ εἰδῆναι τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς ὄντα
 Θεὸν καὶ τῶν ὄλων Δημιουργόν. ἀλλ' ἐξείλετο Θεὸς ἐν
 Χριστῷ τὰ τῆς δουλειᾶς διαρρήξας δεσμά. δι' αὐτοῦ γὰρ 10
 πεποδηγήμεθα, καὶ διατριβὰς ἀφείντες τὰς παρ' ἐχθροῖς, καὶ
 τὴν πολυθεὸν πλάνησιν οἰά τινα γῆν ἀλλοφύλων ἀπολε-
 λοιπότες. ἀνεδράμομεν εἰς Σιών, τὴν ἰοητὴν δηλοῦν, του-
 τέστι τὴν Ἐκκλησίαν.
 c Ἄθρει γὰρ ὅπως ἡμῖν ὡς ἐν Ἰησοῦ τε καὶ Ζοροβάβελ 15
 διαγράφεται Χριστός. ἦν μὲν γὰρ, ὡς ἔφην, ὁ Ζοροβάβελ
 ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς. ἀνατέταλκε δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ Κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. ταιγάρτοι καὶ βασιλεύκεν ἐπὶ τὸν
 Ἰσραὴλ. οὕτω γὰρ πον φησὶ δ.ὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “ Ἐγὼ
 P. ii. 6. “ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ἐπ' αὐτοῦ ἐπὶ Σιών ὄρος τὸ ἅγιον 20
 “ αὐτοῦ, διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου.” ἦν δὲ δὴ καὶ
 ὁ Ἰησοῦς ἐκ φυλῆς τε καὶ αἵματος τοῦ Λευὶ, κατωνόμαστο
 δὲ καὶ μέγας ἱερεὺς· γέγονε δὲ καὶ ἡμῶν ἀρχιερεὺς ὁ Χριστός,
 ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἱεουργῶν, ὡς ἄμωμον ἱερεῖον, ὡς ἄμωνον
 d ἀληθινὸν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας ἀνατιθεὶς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ. 25
 πιστώσεται δὲ πῶς τὸν ἐπὶ τῷδε λόγον ἰσχυροεπεῖν ἔλο-
 μένοις καὶ αὐτῇ τῶν ὀνομάτων ἢ διασάφησις, ἥγουν ἐρμηνεία.

1. νεῶν D. Edd. ναῶν B. προσεπιδοῖς B. προσεπιδοῖς iud. προσεπιδοῖς
 (sic) D. 3. ἔτι om. D. πληροῦν] + καὶ ποιεῖν D. 4. λέγοντες
 post ὁ καιρὸς transponunt Edd. 7. αἰχμάλωτος] + καὶ D. τοῦτω Edd.
 8. τε assumptum ex B.D. 12. πλάνην D. Statim οἰῶν Edd. ἀλλοφύλων
 accessit ex B.D. τῶν praemittit D. 13. τουτέστι om. D.
 16. γραφεται B. μὲν om. D. 17. ἐξ αὐτῆς καὶ D. οὐχ ἐτέρωθεν Edd.
 18. Haec ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός accesserunt ex B.D. 20. ἐπ' αὐτοῦ—
 πρόσταγμα Κυρίου B.D. καὶ τὰ ἐξῆς Edd. 22. ὁ assumptum ex D.
 κατωνόμαστο Edd. 26. πῶς retinui ex Edd. deest in B. ὄθεν καὶ
 πιστώσεται pro π. δὲ πῶς D

δηλοῖ μὲν γὰρ ὁ Ζοροβάβελ Ῥύσις μετατεθειμένη Σαλατιήλ
 γεμὴν Ἐκκλησίας Θεοῦ. ἔφη δέ που καὶ ὁ Χριστός “ Ἴδου
 “ ἐγὼ ἐκκλίνω ἐπ’ αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης, καὶ ὡς χει-
 “ μάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἔθνῶν.” ἔστι μὲν γὰρ ὁμολο-
 5 γουμένως αὐτὸς ὁ χειμάρρους τῆς τρυφῆς, καὶ οἶον τῆς
 εἰρήνης ἢ ῥύσις. ἀλλ’ ἐκκέλικεν εἰς ἡμᾶς, καὶ μονουουχὶ
 μετατέθεται καταλελοιπῶς τὸν Ἰσραήλ. κεχώρηκε δὲ, ὡς e
 ἔφην, εἰς τοὺς ἐξ ἔθνῶν κεκλημένους, τοῖς ἄνωθεν καὶ πνευ-
 ματικοῖς ἀγαθοῖς ἀμφιλαφῆ τὴν χύσιν εὖ μάλα δωρούμενος.
 10 Ἰησοῦς δὲ πάλιν “ ἰαὼ σωτηρίαν” ὑποδηλοῖ, καὶ μὴν καὶ
 Ἰωσεδέκ “ ἰαὼ δικαιοσύνην.” ἰαὼ δὲ ἐστὶν ὁ τῶν ὄλων Θεός.
 γέγονε δὲ ἡμῖν ὁ Χριστὸς σωτηρία τε καὶ δικαιοσύνη παρὰ
 τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. σεσώσμεθα γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ τοῦ
 θανάτου φυγόντες λίνον, καὶ δεδικαιώμεθα διὰ πίστεως, τὴν
 15 καθ’ ἡμῶν τυραννήσασαν ἀμαρτίαν ἀποσεισάμενοι. οὐκοῦν· a 633 A.
 ἀνακομῶ γὰρ αὐθις εἰς τὸ ἐν ἀρχαῖς τὸν λόγον· βασιλέα
 μὲν αὐτὸν ἐν τῷ Ζοροβάβελ, ἀρχιερέα γεμὴν ὡς ἔν γε τῷ
 Ἰησοῦ καταθρήσομεν. πλὴν ὁράτω πάλιν ὁ χρηστομαθῆς
 τὸ τῶν Ἰουδαίων ἀναπεπτωκὸς εἰς τὸ ῥάθυμον καὶ εἰς τὸ
 20 ἐλέσθαι ποιεῖν τὰ πρὸς σύστασιν τοῦ θεοῦ ναοῦ, τουτέστι
 τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ· προσεπαθρεῖτω δὲ τούτοις καὶ τὸ
 πρόθυμον τῶν ἔθνῶν, καὶ τὸ πολὺ λίαν διεγυγερμένον εἰς b
 φιλεργίας. Δαρείος μὲν γὰρ, ὡς ἔφην, ἐγειρεσθαί τε προσ-
 τέταχε τὸν νεῶν, καὶ τὰ εἰς δόξαν πληροῦσθαι τοῦ πάντων
 25 κρατοῦντος Θεοῦ· οἱ δὲ ἦσαν ὀκνηροὶ καὶ ἀφιλεργέστατοι,
 καὶ τῶν ἀνδανόντων Θεῷ τὰ οἰκεία προτιθέυτες, καὶ πολὺ

1. ὁ assumptum ex D.

6. ἡμᾶς D. ὑμᾶς Edd.

8. τοῖς ἄνωθεν

καὶ πνευματικοῖς ἀγαθοῖς D. τοῖς ἄνωθεν καὶ πνευματικοῖς ἀγαθοῖς B. τούτοις ἄν. καὶ

πνευματικοῖς ἀγαθοῖς Edd.

9. δωρούμενος] διορθούμενος D.

10. πάλιν

assumptum ex D. καὶ alt. om. D.

11. ἰαὼ prius] + καὶ Edd.

in vitis B.D. δέσται (sic) D.

12. τε assumptum ex D.

13. τοῦ prius

om. D. ἐν αὐτῷ] δι’ αὐτοῦ D.

15. ἡμᾶς Edd. ἀποσεισάμενοι B.D.

ἀποδυσάμενοι iud.

16. ἀρχῆ iud.

17. δέ pro γεμὴν D. ὡς et

γε accesserunt ex B.D.

18. χρηστομαθῆς B.

19. εἰς τὸ ῥάθυμον

καὶ εἰς τὸ B.D. εἰς τὸ ῥάθυμον. καὶ εἰς τὸ μὴ Edd.

21. προσπαθρεῖτω B.

22. εἰς φιλ. διεγυγερμένον inverso ordine D.

23. τε om. D.

Ps. ix.
38.S. Luc.
xiv. 16-
24.Ps. cxl.
4.S. Luc.
xiv. 18,
20.S. Matth.
xxii. 5.

Hb. xx. 16.

Ps. xvii.
44-46.

λίαν διανευκότες ἐπὶ τὰ γεωδέστερα. οἴκους γάρ φησι
κατεσκευάζον κοιλοστάθμους. τοιγάρτοι φησὶν ὁ θεσπέσιος
Δαυεὶδ περὶ τῶν ἐθνῶν “ Τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσή-
“ κουςας Κύριε· τῇ ἐτοιμασίᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε
“ τὸ οὖς σου.” ἐτοιμότεροι γὰρ εἰς τὸ πιστεύειν οἱ ἐξ ἐθνῶν, 5
c ὀκνηροὶ δὲ λίαν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ. ἴδοις δ’ ἂν ὃ φημι καὶ ἐν
εὐαγγελικοῖς συγγράμμασιν, ἦτοι παραβολαῖς. ἔτρεχον μὲν
γὰρ οἱ δειπνοκλήτορες, συναγείροντες εἰς τοὺς γάμους· οἱ δὲ
οὐκ ἠθέλον ἐλθεῖν, ἐπλάττοντο δὲ “ προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις.”
ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν “ Ἄγρὸν ἠγόρασα” ὁ δὲ “ Γυναῖκα 10
“ ἔγνημα” ᾗχοντο δὲ καὶ ἕτεροι πρὸς τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν.
οὐκοῦν κέκληνται καὶ εἰσέδραμον εἰς τοὺς γάμους οἱ ἐν ταῖς
ὁδοῖς, οἱ παρὰ τοῖς φραγμαῖς ἠύρημένοι, καὶ γεγόνασιν ἀληθῶς
d οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. οὕτω καὶ ἔφασκεν
ὁ Χριστὸς διὰ φωνῆς Δαυεὶδ περὶ τε τῶν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ 15
καὶ τῶν ἐθνῶν “ Λαὸς ὃν οὐκ ἔγνω ἐδούλευσέ μοι, εἰς ἀκοὴν
“ ὡτίου ὑπήκουσέ μου· υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι, υἱοὶ
“ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν καὶ ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων
“ αὐτῶν.”

7 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς 20
8 τὰς ὁδοὺς ὑμῶν· ἀνάβητε ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ κόψατε ξύλα καὶ
οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον, καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ καὶ ἐνδοξα-
9 σθήσομαι, εἶπε Κύριος. ἐπεβλέψατε εἰς πολλὰ, καὶ ἐγένετο
e ὀλίγα· καὶ εἰσηνέχθη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἐξεφύσησα αὐτά.

1. λίαν assumptum ex D.

2. ἐσκευάζον Edd. ὁ θεσπέσιος assumptum

ex B.D.

3. εἰσήκουσας Κύριε B. Syr-Hex. cf. Glaph. 101 a. ubi est

diversitas MSS. εἰσήκουσε Κύριος D. Edd. (A.V.)

5. σου B. (Vat.)

αὐτοῦ D. Edd. (Alex.) cf. Glaph. l. c. (v. l.) 92 c. (v. l.) in S. Joannem 603 b. (v. l.)

6. δ’ ἂν] γάρ D. 10. ἔφασκεν] + ὅτι D. 13. καὶ pro οἱ iid. ἠύρημένοι D.

εὗρισκ. Edd. 15. φωνῆς] + τοῦ Edd. invito D. 16. Haec εἰς

ἀκοὴν ὡτίου ὑπήκουσέ μου et υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν καὶ ἐχ. ἀπὸ τῶν τρίβων

αὐτῶν accesserunt ex B.D. 17. με pro μοι D. 21. ἐπὶ D.

(Alex. XII.) εἰς Edd. (Vat. 8) καὶ alt. assumptum ex B.D. (8 Alex. XII.)

23. ἐγένετο B.D. (Vat. 8) ἐγένοντο Edd. (Alex.) 24. εἰσηνέχθη D. Edd.

εἰσηνεγάτε B.

Phil. iii.
1.

Συχνὴν ποιεῖται τὴν ὑπόμνησιν, συντελοῦν τὸ χρῆμα εἰς ὄνησιν εἰδῶς τοῖς ἀκροωμένοις. οὕτω καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἐπιστέλλει τισὶ “Τὰ αὐτὰ γράφειν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, “ ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.” κατανοήσατε τοίνυν φησὶν εἰς τὰς ἑαυ-
 5 τῶν ὁδοὺς, ἃς πεποιήσθε νῦν. ποῖαι δὲ αὐται, διατρανοῖ παραχρῆμα Ἐπεβλέψατε εἰς πολλὰ καὶ ἐγένετο ὀλίγα, καὶ εἰσηνέχθη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἐξεφύσησα αὐτά. ἀφημαρτήκασι μὲν γὰρ ἐλπίδος τῆς ἐπὶ γε φημὶ τῷ ἐλέσθαι γηπουεῖν. a 634 A.
 μακροὺς γὰρ ἰδρῶτας δεδαπανηκότες, ὀλίγα μόλις συνεκο-
 10 μίσαντο. πλὴν ἐστέρηνται καὶ τούτων· ἐκπεφύσηνται γὰρ, τουτέστιν, γεγόνασιν ἐτέρων, καὶ ἤκιστα μὲν αὐτοῖς, δεδα-
 πάνηται δὲ μᾶλλον τοῖς πλεονεκτεῖν εἰθῶσιν. εἰκαῖον οὖν ἄρα τὸ σπουδάσμα καὶ ὁ πόνος αὐτοῖς, ὅτι μὴ μᾶλλον ἀπο-
 περαίνειν ἤθελον τὸ τῷ Δεσπότη δοκοῦν, καὶ τῆς εἰς τὰ
 15 ἀμείνω φιλεργίας τὴν εἰς τὰ αἰσχίω καὶ γεωδέστερα προὔρ-
 γαιτέραν ἐποιοῦντο φροντίδα. ἄρ' οὖν ἀνουθέτητον ἀφήκε b
 τὸν Ἰσραὴλ, οὐ παρέδειξε τοῖς πεπλανημένοις τῆς ἐπανορ-
 θώσεως τὴν ὁδόν; καὶ μὴν καὶ τούτο καταθρήσομεν εὐθὺς
 γεγονός. ἔφη γὰρ ὅτι Ἀνάβητε εἰς τὸ ὄρος καὶ κόψατε ξύλα
 20 καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον καὶ ἐνδοξασθήσομαι πάλιν ἐν αὐτῷ,
 καὶ εὐδοκήσω, τουτέστι, προσδέξομαι τε καὶ ἐπαινέσω τὰς
 τῶν εἰς τοῦτο πεπονηκότων σπουδὰς τε καὶ προθυμίας.

Καλὸν οὖν ἄρα καὶ ἀνδάνον τῷ Θεῷ τὸ ἐπείγεσθαι
 πληροῦν τὰ ὅσαπερ ἂν φαίνονται χρήσιμά τε καὶ ἀναγ- e
 25 καῖα πρὸς σύστασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς οἰκοδο-
 μὴν αὐτῆς. δράσομεν δὲ τούτο, καὶ λίαν ἐμφρόνως,

1. τὴν assumptum ex B.D. τὸ χρῆμα εἰς ὄνησιν hoc ordine B.D. 2. Haec
 καὶ ὁ θεσπέσιος assumpta ex B. καὶ ὁ μακάριος D. 3. γράφειν] + ὑμῖν
 Edd. invitis B.D. 7. εἰσηνέχθη habent B.D. 8. γηπουεῖν D.
 Edd. πονεῖν B. 13. ἀποπ. ἤθελον hoc ordine B.D. 14. δεσπότη D.
 Edd. νόμφ B. τὸ ἄμεινον D. 15. αἰσχιστα D. 16. οὖν] +
 οὐκ Edd. 17. οὐ παρέδειξε B.D. παρέδειξε δὲ Edd. 18. καὶ alt.
 assumptum ex D. εὐθὺς B.D. εὐ Edd. 22. εἰς τοῦτο τῶν inverso
 ordine D. 23. τῷ om. D. ἐπείγεσθαι πληροῦν om. B. habet D.
 24. τὰ assumptum ex D. 26. αὐτῆς] + ταῦτα ἐπείγεσθαι
 πληροῦν B.

οἶον ὕλην χρεωδεστάτην συλλέγοντες, καὶ ὡς ἐκ δρυμοῦ κόπτοντες ξύλα τὰ ἐν τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ πνευματικὰ θεωρήματα· δι' ὧν ἂν τις ἀσφαλῆ καὶ ἐρηρισμένην ποιήσαιο τὴν ἐπὶ Θεῷ δόξαν ἤτοι διάληψιν, καὶ εὖ ἔχοντα καὶ πεποιημένον ἐξόχως ἀποφανεῖ τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας 5 τὸν τρόπον· ἀποκομιεῖ δὲ πρὸς τούτῳ καὶ εἰς εἰδήσιον ἀκριβῆ
 d τῆς πνευματικῆς εὐτεχνίας, καὶ τῆς ἐν ἧθει καὶ τρόποις νοου-
 μένης ἐπιεικειάς. διὰ τοιούτων οἰκοδομεῖσθαι φάμεν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας πράττεσθαι σύστασιν.

Ἐρῶ δὲ πρὸς τούτους, ὅτι καὶ ἕκαστος ἡμῶν ναὸς ἂν 10 νοοῖτο καὶ οἶκος Θεοῦ. κατῴκηκε γὰρ ἐν ἡμῖν Χριστὸς διὰ τοῦ Πνεύματος· καὶ ἐσμέν ναοὶ Θεοῦ ζῶντος, κατὰ τὰς γραφάς. οὐκοῦν καὶ ἕκαστος ἡμῶν οἰκοδομεῖτω τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν διὰ πίστεως ὀρθῆς, αὐτὸν ἐχέτω θεμέλιον τὸν τῶν ὅλων Σωτῆρα Χριστὸν, τὸν ἐντιμον ἀληθῶς· προσεπαγέτω 15 e δὲ τούτοις καὶ ὕλην ἑτέραν, τὴν ὑπακοὴν δὴ λέγω, καὶ τὸ εἰς πᾶν ὀτιοῦν εὐήμιον, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὑπομονὴν, τὴν ἐγκράτειαν. συναρμολογούμενοι γὰρ οὕτω “διὰ πάσης ἀφῆς
 e “τῆς ἐπιχορηγίας,” “εἰς ναὸν ἅγιον ἀναβησόμεθα καὶ εἰς κα-
 “τοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.” οἱ δὲ βραδεῖς εἰς πίστιν, 20 ἢ καὶ πιστεύσαντες μὲν, ὀκνηροὶ δὲ πῶς ἔτι πρὸς ἀπόστασιν τὴν ἐκ παθῶν τε καὶ ἀμαρτίας καὶ φιληδονίας κοσμικῆς, δι' αὐτὸ δὴ τούτο μονουουχὶ καὶ κεκράγασιν “Οὐχ ἦκει ὁ
 supra
 ver. 2.
 635 A. a “καιρὸς τοῦ οἰκοδομήσαι τὸν οἶκον Κυρίου” ταύτητοι καὶ περιπίπτουσι ταῖς τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν ἐνδείαις, καὶ νοηταῖς 25 ἀκαρπίαῖς, καταφθίνοντος ἐν αὐτοῖς τοῦ νοῦ, καθάπερ τινὸς γῆς, ὡς μήτε σῖτον ἔχειν, τουτέστιν ἰσχὺν, μήτε μὴν οἶνον,

1. χρεωδεστάτην Edd. 5. πεποιημένα iid. ἐξόχως D. Edd. εἰκότως B. ἀποφαίνοι D. 7. τῆς prius assumptum ex D. 10-13. Ab ἕκαστος ad ἕκαστος transilit D. 13. καὶ assumptum ex B. 14. σωτηρίαν pro καρδίαν D. διὰ] + τῆς D. ὀρθῆς D. Edd. ἀγαθῆς B. τῶν ὅλων et Χριστὸν assumpta ex B.D. θεμέλιον post Χριστὸν transp. D. 15. προσεπαγέτω B. Statim δὲ om. D. 16. δὴ om. B. 21. καὶ om. D. 23. αὐτὸ D. αὐτοῦ Edd. καὶ om. D. Statim κεκράγασιν B. κεκραγῶτα (sic) D. κεκράγουσιν Edd. 24. οἶκον] ναὸν D. 25. παραπίπτουσι iid.

ὅ ἐστιν εὐφροσύνης σύμβολον. γέγραπται γὰρ ὅτι “ ἄρτος
 “ στηρίζει καρδίαν ἀνθρώπου· καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν
 “ ἀνθρώπου.”

Ps. ciii.
 15.

Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἄνθ' ὧν ὁ οἶκος μου ἰ
 5 ἐστὶν ἔρημος, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
 διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου, καὶ ἡ γῆ ὑποστελεῖται 10
 τὰ ἐκφόρια αὐτῆς ἐφ' ὑμᾶς. καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ τὴν 11
 γῆν καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ ἐπὶ τὸν σίτον καὶ ἐπὶ τὸν οἶνον καὶ
 ἐπὶ τὸ ἔλαιον καὶ ἐπὶ πάντα ὅσα ἐκφέρει ἡ γῆ καὶ ἐπὶ τοὺς
 10 ἀνθρώπους καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πόνους τῶν
 χειρῶν αὐτῶν.

Οὐκ ἐὰ τῶν θείων καταρράθυμοντας ἐκτόπως ποιέισθαι
 τὰ σφῶν ἐν ἀμείνοσι, καὶ τῶν εἰς δόξαν αὐτοῦ προτάττειν
 τὰ γεωδέστερα· ἀναπέθει δὲ μάλλον ἐννοεῖν, ὡς εἰ μὴ
 15 κέοιτο καλῶς τὰ ἀσυγκρίτως ὑπερκείμενα, οὐδ' ἂν τοῖς
 μείοσι ἐποίτο τὸ εὖ κείσθαι πρόποτε, καὶ ἐν οἷς εἶναι βε-
 βούληται. ταύτητοὶ φησιν Ἄνθ' ὧν ὁ οἶκος μου ἐστὶν
 ἔρημος, ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, διὰ
 τοῦτο συμβήσεται τοῦτό τε κἀκεῖνο, δι' ὧν ἂν εὐθὺς κατα-
 20 φθίνοιτο τὰ ἐν ἀγροῖς, οὐρανοῦ μὲν δρόσον οὐ καθιέντος ἔτι,
 γῆς δὲ τὴν οἰκείαν ἀνακοπτούσης ἰσχύον, καὶ μὴν καὶ ῥομφαί-
 αίας ἤγουν ὀργῆς ἐπενηγεμένης, ληΐοις τε ὁμοῦ καὶ ἀμπέ-
 λοις συναναινομένης ἐλαίας, καταβοσκομένης τε πρὸς τούτοις 1
 ἀνθρώπους τε καὶ κτήνη.

25 Οὐκοῦν τοῖς ὀκνοῦσιν ἀποπληροῦν τὰ εἰς δόξαν Θεοῦ,
 καὶ τὰ δι' ὧν ἂν ὀρφῶτο συνεστηκῶς ὁ οἶκος αὐτοῦ, τουτ-

1. ὁ D. Edd. ὅς B.	2. A καρδίαν ad καρδίαν transilit D.	5. τὸν— ὑποστελεῖται om. D.
8. καὶ ἐπὶ τὸν σίτον om. B.	7. Haec ἐφ' ὑμᾶς assumpta ex B. (22. al.) desunt in D.	
16. ἐψοῖτο D.	9. Haec ἐπὶ πάντα assumpta ex B. (22. al.) desunt in D.	12. ποιέισθαι] + τε B. deest in D. b.
19. συμβήσεται τοῦτό τε B. D. τὸ Edd. εὐθὺς om. D.	10. ἐκφέρῃ Edd. (26.)	21. Clausula καὶ μὴν καὶ—ἐπενηγεμένης et ληΐοις—ἐλαίας inter se transposuerunt Edd.
22. ἐξ pro ἤγουν Edd. Statim ἐορτῆς (sic) ἐπενηγεμένης pro ὀργῆς ἐπεν. D.	26. τὰ om. D.	26. συνεστηκῶς D.

ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία, οὐτ' ἂν δρόσος γένοιτο πνευματικὸς, τούτέστι παράκλησις ἡ ἐξ οὐρανοῦ ψυχὰς καὶ καρδίας καταπιαίνουσα· οὔτε μὴν ἡ ἀπὸ γῆς εὐκαρπία, τούτέστι, e τὰ διὰ σώματος κατορθώματα· οὐ σῖτες, οὐκ αἶνες, οὐκ ἐλαίου χρήσις. ἀνίσχυες γὰρ πάντα τε καὶ πάντως ἔσονται, 5 καὶ τοῦ κατευφραίνεσθαι μακρὰν, καταπιανθεῖεν δ' ἂν οὐδαμῶς ἐλαίῳ τῷ νοητῷ τῷ τῆς ἀγαλλιάσεως, καὶ ἀπαξιαπλῶς ἄγευστοι καὶ ἀμέτοχοι τῆς εὐλογίας ἀπομενοῦσι τῆς διὰ Χριστοῦ· καὶ πρὸς γε δὴ τούτοις ὑπενεχθήσονται τῇ ῥομφαίᾳ, καὶ ἄμισθον παντελῶς ὑπομενοῦσι πόνον, κὰν εἴ τις αὐτοῖς 10 ἐπιεικείας ἐπιτηδεύοιτο τρόπος. στεφανοῦται γὰρ οὐδεὶς, “ἐὰν “ μὴ νομίμως ἀθλήσῃ,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. οὐκοῦν ἡ γώ- 636 A. a μεθα περισπούδαστον καὶ τῶν ὅτι μάλιστα σεπτῶν τὴν εἰς τὰ ἀμείνω σπουδὴν· τετάχθω δὲ καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν μείονι λόγῳ, καὶ ἴτω κατόπιν τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ. καὶ οὐχὶ δὴ 15 μόνον ἐστὶαι, καὶ χρῆματα, καὶ τὰ εἰς δόξαν κενῆν, ἀλλὰ γὰρ καὶ γένη, καὶ ἀδελφοὶ, καὶ πατέρες. οὕτω γὰρ πον φησὶ καὶ ὁ Χριστός “Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, “ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν 20 “ αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.”

2 Tim.
ii. 5.

S. Matth.
x. 37, 38.

12 Καὶ ἤκουσε Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ ὁ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ κατὰ-
 13 λοιποὶ τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν καὶ τῶν
 14 λόγων Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, καθότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν 25

1. ἐκκλησία] + Θεοῦ D. πνευματικὴ D. 4. διὰ] + τοῦ D.
 5. χρήσις D. Edd. κρίσις B. Statim ἀνίσχυες B. ἀνίσχυροι D. Edd. 7. Haec
 τῷ τῆς ἀγαλλιάσεως accesserunt ex D. 11. ἐπιτηδεύοιτο D. Edd.
 ἐπιτηδεύηται B. 12. γένος pro γεγραμμένον (sic) Edd. ἡγούμεθα iud.
 15. Θεοῦ et δὴ assumpta ex B.D. 18. καὶ assumptum ex D.
 19-21. Haec καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν—ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος accesserunt ex B.D.
 22. ὁ alt. assumptum ex B.D. (Alex.) 25. λόγων] + τοῦ Edd. (Vat.)
 invitis B.D.F. (s Alex. XII.) αὐτὸν] + ὁ Edd.

Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς ἀπὸ προσώπου Κυρίου.

“Ὅτι μὴ μάτην ποιεῖται τὰς ἀπειλὰς, χρῆμά τε ἐστὶν οὐκ ἀνόητον τοῖς ῥαθυμεῖν εἰωθόσιν ὁ φόβος, κατίδοι τις ἂν κἀντεῦθεν εὐκόλως. ἰδοὺ γὰρ ἰδοὺ τῶν θείων ἐπέιπερ ἐπύθοντο λόγων, τρέπονται παραχρῆμα πρὸς φιλεργίαν, εἴκουσί τε λοιπὸν τοῖς καθηγεῖσθαι λαχοῦσι, Ζοροβάβελ τέ φημι καὶ Ἰησοῦς, διὰ πλείστης τε ὄσης αἰδοῦς τὰς τοῦ προφήτου ποιοῦνται φωνὰς, καὶ δεδυσώπηνται τὴν ἀποστολὴν, καίτοι ^c πάλαι κομιδῇ σμικρῶν ἀξιοῦντες τὸ χρῆμα λόγων. οὐκοῦν ἀληθὲς καὶ δι’ αὐτῶν ὁράται τῶν πραγμάτων ὅτι “^aὉν ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.” μετατάττει γὰρ ἔσθ’ ὅτε πρὸς τὰ ἀμείνω τὸν νοῦν τὸ τοῦ κολάζεσθαι δεῖμα· καὶ τῶν σκυθρωπῶν ἢ ⁵ ἔφθοδος εἰς τὸν θεῖον ἡμᾶς μεθορμίζει φόβον· καὶ ἐστὶν ἀτρεκές, τὸ ἐν βιβλίῳ παροιμιῶν, ὅτι “Ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον οὗτος ὑγιαίνει,” καὶ πάλιν “Φόβος Κυρίου εἰς ⁵ ζῶν ἀνδρί.” καὶ ὁμοίως ἢ σοφία “Φόβος Κυρίου δόξα καὶ καύχημα” καὶ “Φόβος Κυρίου τέρψει καρδίαν, καὶ ^d δώσει πρὸς τούτοις εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροήμερευσιν.” θέα δὲ ὅπως ἡμέρωσ τε ἡμᾶς καὶ ὡς ἂν αὐτῷ πρέποι πλήττει Θεός. οὐ γὰρ εὐθὺς τοῖς ἀνθρωπίνοις σώμασιν ἐπάγει τὰ ἐξ ὀργῆς, καταπτοεὶ δὲ μᾶλλον τοῖς ἔξωθεν καὶ ὀλίγοις δείμασι, καὶ ταῖς τῶν ἐδωδίμων ζημίαις μεταποιεῖ ⁵ πρὸς τὸ ἄμεινον καὶ πρὸς τὸ ἐλέσθαι λοιπὸν ἐργάζεσθαι τὰ αὐτοῦ.

Prov. iii.
12.

Ib. xiii.
13.
Ib. xix.
23.
Sir. i.
11.
Ib. 12.

1. αὐτῶν om. D. 2. προσώπου] + τοῦ D. 4. ῥαθυμεῖν
εἰωθμεῖν εἰωθόσιν (sic) D. κατίδοι D. Edd. ἀναμάθοι B. ἂν om. D. 5. ἐν-
τεῦθεν pro κἀντεῦθεν B. ἰδοὺ alt. om. B. 7. φημι om. D.
8. Ἰησοῦ (sic) D. τὰς assumptum ex B.D. Statim τῶν προφητῶν Edd.
9. ἐπιστολῶν iid. 10. μικρῶν D. λόγων τὸ χρ. inverso ordine D.
11. τῶν om. D. πράξεων iid. 12. μαστιγοῖ—παραδέχεται accesserunt
ex B.D. 13. τὸν νοῦν πρὸς τὰ ἀμείνω inverso ordine D. 15. ἔφθοδος D.
ἐπέλευσις B. ἔφσεισι Edd. μεθορμίζει pro μεθορμίζει iid. 16. βίβλη D.
17. οὗτος accessit ex B.D. 20. καὶ μακροήμερευσιν assumpta ex D.
21. τε καὶ ἡμᾶς καὶ D. 22. πλήττει D. 25. τὸ prius om. D.

13 Καὶ εἶπεν Ἀγγαῖος ὁ ἄγγελος Κυρίου τῷ λαῷ Ἐγὼ εἰμι μεθ' ε
 ὑμῶν, λέγει Κύριος.

Ὅρα ταῖς εἰς τὰ ἀμείνω μεταστάσεσι παρομαρτοῦσαν
 εὐθὺς τὴν φιλανθρωπίαν. συμμεθίσταται γὰρ οἰοῦναι πως
 ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τοῖς μετανοεῖν ἡρημένοις, συνειναί τε 5
 σφίσι κατεπαγγέλλεται, οὐ τί ἂν γένοιτο τὸ ἰσοστατοῦν;
 Θεοῦ γὰρ συνόντος, ἅπαν μὲν ἡμῖν ἐκποδῶν οἰχίσηται
 βλάβος, εἰσβαλεῖ δὲ πάντως τὰ ἀγαθὰ, καὶ βεβηκότες εὐθὺς
 637 A. α οἱ τῆς εὐημερίας ἀναφανοῦνται τρόποι, καὶ πᾶν ὅτιοῦν τῶν
 ἡδίστων συμβήσεται. εἰ δὲ δὴ φάσκοι τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν 10
 ἄγγελον Κυρίου τὸν Ἀγγαῖον, οἰέσθω μηδεὶς ἄγγελον μὲν
 εἶναι κατὰ φύσιν αὐτὸν, γεννηθῆναι δὲ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπον
 ἐκ γυναικός· ἀπόπληκτον γὰρ κομιδῇ τὸ ὧδε νοεῖν· οἰησό-
 μεθα δὲ μᾶλλον, εἴπερ ἐσμὲν ἐν καλῷ φρονός καὶ νοῦ βλέ-
 ποντος εἰς τὸ ἀτρεκές, ἀπὸ τοῦ ἀγγέλλειν ἄγγελον εἰρησθαι 15
 καὶ ὀνομάζεσθαι. ἐπεὶ τὸ λυποῦν οὐδὲν καὶ εἰς ἑτέραν ἡμᾶς
 ἀτοπίαν ἐκβαίνοντας, ἀγγέλους ὑπάρχειν ὁμολογεῖν τῇ φύσει
 Hiob i. β καὶ τοὺς ἀπαγγέλλοντας τῷ Ἰωβ τὰ τε ἐν ἀγροῖς παρά τε
 τῶν ἰππέων συμβεβηκότα, καὶ μὴν καὶ ὅτι τεθνᾶσιν οἱ παῖδες
 αὐτοῦ κατασεσεισμένης τῆς οἰκίας. εἴρηται δὲ καὶ ὁ τοῦ 20
 Es. ix. 6. Θεοῦ Λόγος “Μεγάλῃς βουλῆς ἄγγελος.” ἀπήγγειλε γὰρ
 ἡμῖν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. οὐκοῦν ἀπὸ τοῦ
 ἀγγέλλειν ἄγγελος, καὶ οὐχὶ δὴ πάντως, εἰ ἐπ' ἀνθρώπων
 λέγοιτο τυχὸν ἢ κλησίς, ἀπὸ γε τοῦ εἶναι κατὰ φύσιν οὐχ
 ὅπερ ἡμεῖς. 25

1. ὁ om. D. habent B.F. Edd. (36. al.) τῷ] praemitt. ἐν ἀγγέλοις [τοῦ Edd. (Co.)] Κυρίου Edd. (s Vat.) deest in B.D. (Alex. XI.) 3. τὸ pro τὰ D.
 7. γὰρ] + ἡμῖν Edd. invitis B.D. μὲν assumptum ex B.D. 10. φάσκει D.
 11. μὲν accessit ex D.b. 12. ἀνθρ. καθ' ἡμᾶς inv. ordine D. invito b.
 13. ἀπόπληκτον γὰρ κ. τὸ ὧδε νοεῖν om. B. κομιδῇ om. D. invito b. νοεῖν b.
 Edd. φρονεῖν D. 14. εἴπερ—ἀτρεκές om. B.b. habet D. 17. ἀτοπίαν
 ἐκβαίνοντας D. Edd. ἐκβαίνοντας ἐννοίαν B. 18. τε alt. assumptum ex D.
 19. μὴν καὶ om. D. 20. αὐτοῦ D. αὐτῷ Edd. 22-25. οὐκοῦν ἀπὸ
 usque ad fin. schol. om. B. 23. ἀγγέλειν D. Statim ὁ addit D.
 24. οὐχ ὅπερ hoc ordine D.

Καὶ ἐξήγειρε Κύριος τὸ πνεῦμα Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιήλ ἐκ 14
 φυλῆς Ἰούδα καὶ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ τοῦ ἱερέως
 τοῦ μεγάλου καὶ τὸ πνεῦμα τῶν καταλοιπίων παντὸς τοῦ
 λαοῦ, καὶ εἰσῆλθον καὶ ἐποίουν τὰ ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου
 5 παντοκράτορος Θεοῦ αὐτῶν, τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς
 τοῦ ἕκτου.

Πεφόβηται μὲν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου Κυρίου.
 πλὴν ἄθρει μοι πάλιν, ὡς οὐ πρότερον κεχωρήκασιν εἰς γε
 τὸ ἐλέσθαι δρᾶν τὰ ἀνδάνοντα τῷ Θεῷ, εἰ μὴ καὶ γέγονε
 10 μετ' αὐτῶν, καὶ ἐξήγειρε τὸ πνεῦμα αὐτῶν. εἰσόμεθα δὴ οὖν
 κἀντεῦθεν, ὅτι κἀν εἰ ἔλοιτό τις τὸ ἐθελουργεῖν εἰς τὸ ἀγαθόν·
 κἀν εἰ ἐν προθυμίαις γένοιτο ταῖς τοιαῖσδε τυχόν, ἀλλ' οὐδὲν
 ὄλως ἀποπερανεῖ, μὴ οὐχὶ συνόντος τε αὐτῷ τοῦ Θεοῦ καὶ
 διανιστάντος εἰς εὐτολμίαν, καὶ καταθήγοντος εἰς τὸ τλη-
 15 παθὲς, καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς φιλεργίαις ἀποκείροντος ὄκνον.
 τοιγάρτοι καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος περὶ τῶν τὸ θείον
 πεπιστευμένων κήρυγμά φησιν ὅτι “περισσότερον αὐτῶν
 “πάντων ἐκοπίασα.” προσεπήγαγε δὲ πανσόφως “Οὐκ
 20 “ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.” καὶ μὴν
 καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις “Χωρὶς ἐμοῦ,”
 φησὶν, “οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.” αὐτὸς γὰρ ἡμῶν ἡ
 ἔφεσις καὶ ἡ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἀγαθῶν προθυμία, αὐτὸς
 ἡ ἰσχὺς, καὶ συνόντος μὲν ἡμῖν εὐδοκμήσομεν, ἑαυτοὺς
 οἰκοδομοῦντες “εἰς ναὸν ἁγίου, εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ
 25 “ἐν Πνεύματι” ἀποφοιτῶντος δὲ καὶ νοσφιζομένου, πῶς
 ἂν ἐνδοιάσειε τις, ὅτι καὶ ἀπρακτῆσομεν ὄκνω τε καὶ ἀνανδρίᾳ
 νικώμενοι, καὶ ὡς ἀκερδῇ τὸν πόνον ἀποσειόμενοι ;

Supra
 ver. 12.

1 Cor.
 xv. 10.

S. Joan.
 xv. 5.

Eph. ii.
 21, 22.

638 A.

4. τὰ assumptum ex B. (Alex. XII.)

μηνός D.

ex B. deest in D.

18. πανσόφως] σαφῶς D.

assumptum ex B.D.

τῷ D.

7. προσώπου] + τοῦ D.

14. διανιστῶντος D.

D.

19. δὲ B.D. ἄλλος Edd.

24. τοῦ assumptum ex B.D.

26. ἀνδρία (sic) D.

5. τῇ om. D. τοῦ ἕκτου

13. τε assumptum

16. Haec ὁ θεσπέσιος

17. αὐτῶν πάντων hoc ordine B.D.

22. καὶ

25. ἐν] +

Πλὴν ὄρα τοὺς πάλαι διὰ πολλὴν ἀπέθειαν ὑποπεσόντας ὀργῇ, λοιπὸν εἰσθέοντας ἐν αἰῶνι Κυρίου καὶ ἐργαζομένους, συνόντων αὐτοῖς Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. τύπος δ' ἂν εἴη τὸ χρῆμα πάλιν τῆς ἐν ἐσχάτοις τοῦ αἰῶνος καιροῖς ἐσομένης κλήσεως τοῦ Ἰσραὴλ· οἱ καὶ ἠπείθησαν ⁵ μὲν ἐν ἀρχαῖς, ταύτητοι καὶ ἄκαρποι μεμενήκασι, δίχα ^b δρόσου καὶ σίτου καὶ οἴνου καὶ μῆν καὶ ἐλαίου· πεπτώκασι δὲ καὶ ὑπὸ ῥομφαίαν. ἐπειδὴ δὲ πεφόβηται λοιπὸν ἀπὸ προσώπου Κυρίου, καὶ τοὺς τῶν ἀγίων προφητῶν δεδυσώπηται λόγους, συνόντα τέ σφισι τὸν τῶν ὅλων ἔξουσι ¹⁰ Θεὸν, καὶ ἐξεγερθήσεται τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ἐργάσονται δὲ καὶ αὐτοὶ τὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν. ἐν Χριστῷ δὲ καὶ ταῦτα· διαμορφοῦται γὰρ ὡσπερ ὡς ἐν γε τῷ Ζοροβάβελ καὶ Ἰησοῦ· ὁμοῦ γάρ ἐστι βασιλεὺς μὲν ὡς Θεὸς, ἀρχιερεὺς δὲ πάλιν ὡς ἄνθρωπος, καὶ μεσίτης ¹⁵ ^c Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· μεσιτεύει γὰρ ὁ ἱερεὺς.

Προσεπενήγεται δὲ ἀναγκαιῶς καὶ τὸ Τῆ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἔκτου, τὸ ἀγγίτροφον τῆς γνώμης τῶν ἐξ Ἰσραὴλ εὐ μάλα καταδηλοῦν. γέγονε μὲν γὰρ πρὸς αὐτοὺς ὁ λόγος ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ²⁰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἔκτῳ μῶ τοῦ μηνὸς, εἰσέδραμον δὲ τοὺς ἐπὶ γε τῷ ναῷ πόνους τῆ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἔκτου· ὡς εἶναι τὰς μεταξὺ τῆς ἀναβολῆς, ἤγουν διασκέψεως, ἡμέρας τρεῖς τε καὶ εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν.

^d Κεφ. β'. Τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως, τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ, ²⁵ μῶ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐλάλησε Κύριος ἐν χειρὶ Ἀγγαίου

3. συνόντος D.

ἀρχῇ Edd.

assumptum ex B.D.

γὰρ ex B.D. ὡς ex B.

om. D.

20. Haec χειρὶ Ἀγγαίου—τοῦ βασιλέως ἐν accesserunt ex B.D.

om. D.

τῷ ε. Edd. (Vat. s)

5. ὃς ἠπείθησε (omittens καὶ) D.

8. καὶ om. D. πεφόβηται] πεπτώκασι D.

10. Θεὸν, ἔξουσι Θεὸν (sic D.)

14. ὁμοῦ B.D. ὁ μὲν Edd.

17. προσεπενήγεται D.

τῆ assumptum ex B.D.

25. τοῦ om. F.

τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ B.D. (Alex. XII.) τῷ μ.

6. ἀρχαῖς D.

9. Κυρίου

13, 14. Assumpta

15. πάλιν

17. προσεπενήγεται D.

τῆ assumptum ex B.D.

24. τε

τῷ μ.

τοῦ Προφήτου λέγων Εἶπόν δὴ πρὸς Ζοροβάβελ τὸν τοῦ 2
 Σαλαωμίᾳ ἐκ φυλῆς Ἰούδα καὶ πρὸς Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ἰωσεδὲκ
 τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοίπους τοῦ
 λαοῦ λέγων Τίς ἐξ ὑμῶν ὃς εἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ 3
 αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν νῦν καθὼς ο
 οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν;

Ἐισώχοντο μὲν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ μετεποιούντο
 τῶν ἔργων τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ ἔκτου μηνός· εἴτ' εὐθὺς
 τῇ εἰκάδι καὶ μιᾷ τοῦ ἐξῆς ἐβδόμου γέγονεν ὁ τοῦ Θεοῦ
 λόγος πρὸς τὸν μακίριον Προφήτην Ἀγγαῖον. τί δὴ οὖν
 ἄρα κἀπὶ τούτῳ λογιούμεθα, καὶ τίς ἢ πρόφασις, εἰπεῖν
 ἀναγκαῖον. τληπαθεῖν ἀρξάμενοι, καὶ τῶν εἰς τὸν θεῖον a 639 A.
 ναὸν ἀψάμενοι φροντισμάτων, ἐβδόμην τε καὶ εἰκοστὴν εἰς
 τοῦτο λοιπὸν διατετελεκότες ἡμέραν, ὀλιγοψυχοῦντες ἠλί-
 5 σκοντο, κἀκεῖνό που τάχα διαψιθυρίζοντες ἢ ἔν γε σφίσιν
 αὐτοῖς, ἢ πρὸς ἀλλήλους, ὅτι πονοῦσιν εἰκῆ· κὰν εἰ γένοιτο
 τυχὸν ἀναδείμασθαι τὸν νεὼν, ἀλλ' οὖν ἔσται κατ' οὐδένα
 τρόπον τῷ πρώτῳ προσεοικώς. ὁ μὲν γὰρ ἦν λαμπρὸς ἄγαν
 καὶ φιλοτίμῳ χειρὶ κατεσκευασμένος, χρυσοῖς τε καὶ ἀργυ- b
 0 ροῖς ἀναθήμασιν εὐπρεπής· ὁ δὲ ἀκαλλῆς καὶ παντὸς κόσμου
 δεδημένος καὶ τῆς ἐκ πλοῦτου φιλοτιμίας τητῶμενος. ἐκείνου
 μὲν γὰρ τὸν πρῶτον πλούτῳ κομῶντες ἔτι κατηγλαΐζον
 ἀμφιλαφῶς οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις βεβασιλευκότες κατὰ
 καιροῦς, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων ὁ Σολομών· τὸν δὲ μόλις
 25 ἀνανευκότες, καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας ἰδρῶτα στάζοντες
 ἔτι, ἔχοντές τε κατ' οἴκους παντελῶς οὐδὲν, οἰκοδομεῖν
 προσετάττοντο. τοιοῦτοις τισὶ διαλογισμοῖς νηχόμενοι καὶ

1. Εἶπόν] Sic correxi. εἶπον D. Edd. 2. τὸν assumptum ex B. D. F.
 (s Alex. XII.) 4. ὃς om. D. 9. τῇ assumptum
 ex D. 10. Assumpta τὸν μακ. Πρ. ex B. D. δὴ ex B. 11. καὶ
 ἐπὶ D. 14. διατετελεκότες B. D. διατεταχ. Edd. 15. τάχα om. D.
 17. τυχόν] λοιπὸν D. οὖν D. Edd. οὐδὲν B. 18. προσεοικός Edd.
 ἄγαν om. D. 21. ἠτῶμενος D. 22. τὸν πρῶτον et ἀμφιλαφῶς
 om. D. 23. τοῖς assumptum ex B. D. 25. στάζοντες]
 βασιτάζοντες D. 27. νηχόμενοι D. Edd. ἐνεχόμενοι B.

ἀλύοντες εἰργάζοντο μὲν, πλὴν ἀπρόθυμοί τε καὶ ὀκνηροὶ
 e γεγονότες κατεφωρῶντο πάλιν. ταύτητοι ὁ Θεὸς ἀσθενούν-
 τας ἐπιρρώνουνσι, καὶ χρησιμωτάτην αὐτοῖς προσάγει τὴν
 πεῦσιν, εἰ δὴ τις ἄρα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ὃς ἐν δόξῃ τῇ πρώτῃ
 τὸν πάλαι τεθέαται ναόν. ὀλίγοι δὲ ἦσαν κομιδῆ καὶ γεγη- 5
 ρακότες. πεπόρθητο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὁ
 ναὸς, καὶ ἦν αἰχμάλωτος ὁ Ἰσραὴλ, ἀνείθη δὲ μόλις πεπε-
 ρασμένων ἐτῶν ἐβδομήκοντα. δυσεύρετος οὖν ἄρα καὶ
 σφόδρα πρεσβύτης ὁ καὶ πρὸ τῆς πορθήσεως ὢν, καὶ ζήσας
 ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ὑποουστήσας αὐθις εἰς Ἱεροσόλυμα. 10
 d διὰ τοῦτό φησι Τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς εἶδε τὸν οἶκον
 τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν, εἶτα ὄψεται τὸν ἐσόμενόν
 τέ καὶ νέον ὡς μηδὲως ὑπάρχοντα; ἔνεστι δὲ δὴ τῇ πεύσει
 μομφῇ, ὡς μὴ οἰηθέντων, ὅτι κὰν εἶεν αὐτοὶ στενοὶ τε λίαν
 καὶ ἐν ἐνδείᾳ χρημάτων, ἀλλ' οὖν οὐκ ἂν ἠτόνησεν ὁ Θεὸς, 15
 ἀρκέσει δὲ πάλιν αὐτὸς εἰς γὰρ τὸ χρῆναί φημι πανευφημόν
 τε καὶ εὐκλεᾶ τὸν ἴδιον ἀποδείξαι ναόν.

e

4 Καὶ νῦν κατίσχυε Ζοροβάβελ, λέγει Κύριος, καὶ κατίσχυε Ἰησοῦ
 ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς
 τῆς γῆς, λέγει Κύριος, καὶ ποιεῖτε, διότι ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι, 20
 λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, καὶ ὁ λόγος μου ὃν διεθέμην ὑμῖν
 5 ἐξεληθόντων ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐφ-
 ἔστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε.

640 A. a Οὐκ ἐὰ κατασειέσθαι πρὸς ἀκηδῖαν, οὔτε μὴν τοῖς εἰς

1. ἐργάζοντο Aub.	2. κατεφορῶντο D. Edd.	ὁ assumptum ex D.
3. χρησίμως Edd. ἐπάγει D.	5. πάλαι D. νῦν Edd.	6. πεπόρθητο B.
πεπόρθηται D. Edd.	8. οὖν] ἦν D.	Statim ἄρα assumptum ex B.D.
11. ἄνθρωπος om. D. sed cf. infra 689 d. et contra, Glaph. 56 d. habet B.		
12. ὄψεται D. οἶεται Edd.	13. δὴ assumptum ex B. deest in D.	
14. μὴ assumptum ex B. deest in D. τε om. D. λίαν καὶ hoc ordine B.D.		
15. ὁ assumptum ex D.	18. καὶ alt. om. Edd.	19. ὁ tertium om.
Edd. (23.)	20. μεθ' ἡμῶν ἐγὼ inverso ordine B. (Vat. s) invitis D.F. Edd. (Alex.)	
	21. καὶ ὁ λόγος μου—Αἰγύπτου D. (36, 51, 238, 240). τὸν λόγον ὃν διεθέμην ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἀπὸ Αἰγύπτου F. Edd. Neutrum habet B.	
23. θαρρείτε B.		

ὄκνον ἠττάσθαι δείμασιν ἀνευρύνει δὲ μᾶλλον εἰς φιλεργίαν, καὶ σφριγῶσαν αὐτοῖς τὴν προθυμίαν ἐνεργάζεται· διαγυμνάζει δὲ ἅμα πρὸς πίστιν αὐτοὺς, καὶ ἐρηρυσμένους ἀποφαίνει, χρῆναι θαρρῆν εἰπῶν, καὶ τὸ ἔτι τούτων ἐπέκεινα καὶ πολυ-
 5 ευκτότατον ἀληθῶς, συνείναι σφισι κατεπαγγέλλεται· καὶ τίνα δὴ τρόπον, προσετίθει λέγων Ἐὸ πνεῦμά μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν. θαρσεῖτε.

Ἐνδοιάσειε δ' ἂν οὐδεὶς τῶν εἴσω φρενὸς ἀγαθῆς καὶ ἰ-
 νοῦ βεβηκότος, ὅτι τοῖς πονοῦσι γενικῶς εἰς οἰκοδομὴν
 0 τοῦ θεοῦ ναοῦ, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας, ἰσχύν τε ἅμα
 χαρίζεται καὶ δίδωσι τὸ θαρσεῖν, ὅτι καὶ συνέσται διὰ τοῦ
 Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πάντα αὐτοῖς ἀποπερανεῖ τὰ δι-
 ὶ ὧν ἂν δύναιντο λαμπρὸν καὶ εὐδόκιμον τὸν οἰκεῖον ἀπο-
 φῆναι βίον. οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς
 5 οἰκοδομεῖν μέλλουσι τὴν Ἐκκλησίαν τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις,
 καὶ εἰς ναὸν ἅγιον συναγείρειν τοὺς πεπιστευκότας ἔφασκεν
 ἀναγκαίως, ὅτι “Ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας
 10 “ καὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.” ὅτι δὲ ἐμέλλε συνείναι
 πάλιν αὐτοῖς διὰ τοῦ Πνεύματος, σαφηνιεῖ πάλιν αὐτὸς, ποτὲ
 20 μὲν λέγων ὅτι “Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς”
 ποτὲ δὲ τὸν τῆς ἀφίξεως τρόπον ἐναργῆ καθιστὰς, διὰ τοῦ
 φάναι πάλιν “ Συμφέρεи ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. εἴαν γὰρ ἐγὼ
 “ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, εἴαν δὲ
 “ ἀπέλθω, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.” οὐκοῦν σύνεστι μὲν
 25 τοῖς οἰκοδομοῦσι τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἀποφοιτᾶ δὲ πάλιν καὶ

S. Matth.
xxviii. 20.S. Joan.
xiv. 18.Ib. xvi.
7.

1. ἀνευρύνει B. διανευροῖ D. ἀνοτρύνει Edd. 2. ἐνεργάζεται B.
 ἀπεργάζεται D. ἐργάζ. Edd. 3. ἅμα D. Edd. ἀμφοτέρους manus altera,
 scripturam evanidam temere, ut videtur, restituens in B. [Heyse.] 4. χρῆναι]
 + δὲ B. 8. δ' ἂν B. δὲ D. Edd. ἀγαθῆς om. D. 9. βεβηκότων D.
 11. θαρσεῖν D. θαρρῆν Edd. τοῦ Ἁγίου Πνεύματος B. D. τοῦ Πν. τοῦ Ἁγ.
 Edd. 12. ἀποπερανεῖ τὰ B. D. ἀποπερανεῖται Edd. 14. Haec
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς accesserunt ex B. D. 15. ἀγίοις om. D.
 17. ἰδοὺ om. D. Haec πάσας—αἰῶνος accesserunt ex D. 18. συνείναι
 πάλιν hoc ordine B. D. 19. τοῦ] + ἁγίου D. σαφηνίζει D. πάλιν αὐτὸς ποτὲ
 μὲν λέγων D. λέγων αὐτὸς ποτὲ μὲν Edd. Statim ὅτι assumptum ex B. D.
 21. καταστήσας D. 22. ἵνα B. D. εἴαν Edd. 23. οὐ μὴ ἔλθῃ D.
 cf. supra 346 d. οὐκ ἐλεύσεται Edd. 24. ἀπέλθω B. D. cf. supra l. c.
 πορευθῶ Edd. 25. τὸν οἶκον αὐτοῦ B. D. αὐτῶ Edd. πάλιν
 assumptum ex D. δὴ pro πάλιν B.

1 Cor.
xii. 3.

δ ολοτρόπως ἀπανίσταται τῶν κατασειόντων αὐτόν. εἶεν δ' αὖ οὗτοι πάλιν, οἱ ἐν Βεελζεβούλ λέγοντες Ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες, καὶ ταῖς τῶν ἀπλουστέρων ψυχαῖς τὸν τῆς ἀπωλείας ἰὸν ἐγχείοντες.

6 Διότι τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἔτι ἀπαξ, ἐγὼ σείω τὸν 5
7 οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, καὶ
συσσειώσω πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἤξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν
ἐθνῶν, καὶ πλήσω τὸν οἶκον τοῦτον δόξης, λέγει Κύριος
8 παντοκράτωρ· ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, λέγει
e Κύριος παντοκράτωρ.

Ἀνακομίζει τὸν λόγον ἐπὶ τὴν ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν, καὶ
εἰς χρόνους τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας. τότε δὴ
κατεπαγγέλλεται καταδοθήσειν αὐτόν τε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν καὶ μέντοι καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι πάντα
τὰ ἔθνη. ἔφη γὰρ ὅτι Ἔτι ἀπαξ σείω. τοῦτο δὲ τοιοῦτόν τινα 15
νοῦν ὑπεμφαίνειν ἔοικε, κατὰ γε τὸ αὐτῷ μοι καλῶς ἔχειν
641 A. a δοκοῦν. οὐκοῦν ὅτε τοῖς εἰδώλοις λελατρευκότα τὸν Ἰσ-
ραὴλ, καὶ τοῖς Αἰγυπτίω ἐθεσί τε καὶ νόμοις ἐκτεθραμμένον
ἐλευθεροῦν ἐσκέπτετο, καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν
μετακομίζειν ἤθελε, μονονουχὶ καὶ καταδοθήσας ὀράται τὰ 20
πάντα, τῶν μὲν ὑδάτων εἰς αἷμα μετεσκευασμένων, οὐρανοῦ
δὲ χάλαζαν καθιέντος, τεμνομένης θαλάσσης καὶ πηγνυ-
μένων τῶν ἐν αὐτῇ κυμάτων ἐν εἶδει τειχῶν, οὐρανοῦ τὸ

Exod.
vii. sqq.

2. Ἰησοῦ D. 3. ὀρθὰ] + καὶ D. 4. ἐγχείοντες D.
5. σείω B.D. (22 al.) σείσω Edd. (s. A.V.) 8. πληρώσω D. (Alex.)
ἐμπλήσω F. (36.) 9. ἐμὸν—Παντοκράτωρ om. D. 13. ἐπαγγέλ-
λεται B. τε τὸν hoc ordine B. τε om. D. 14. καὶ secundum assumptum
ex D. 15. ἔτι om. D. ἀπαξ] + ἐγὼ Edd. in vitis B.D. σείω B.
σειώω D. Edd. τοῦτο δὲ assumpta ex B. 16. αὐτῷ [αὐτῷ B.] et οὐκοῦν
assumpta ex B.D. 18. ἐκτεθραμμένον B.b. ἐντεθρ. D. Cat. Nik. in
Ps. lxxvii. Edd. 19. ἐπεσκέπτετο Cat. (Codd. duo.) 20. μετακομίζειν]
μετασκευάζειν D. καὶ om. D. habet Cat. τὰ πάντα ὀράται inverso ordine D.
22. καταπηγνυμένων D. invito Cat.

μάννα καταστάζοντος. καί τι τοιοῦτον ὁ ψαλμωδὸς ὑπεμφαίνει λέγων “Ὁ Θεὸς ἐν τῷ προπορεύεσθαι σε ἐνώπιον
 “ τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ, γῆ ἢ
 “ ἐσείσθῃ, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν.” σεσεῖσθαι δέ
 5 φαμεν τὸ τηλικαδε τὴν γῆν, οὐχ ὑπομείνασαν τὸν συνήθη
 κλόνον, ἀλλ’ ὡς ἐπισημου γενομένης τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ, καὶ λαθούσης οὐδένα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. τοιοῦτόν
 τινα σεισμὸν πάλιν ἔγεσθαι φησι κατὰ τὸν τῆς τοῦ Σωτῆρος
 ἡμῶν ἐπιδημίας καιρὸν, ὡς οὐδενὸς ἀγνοήσειν μέλλοντος τὰ
 10 δι’ αὐτῆς κατορθώματα. ἔγνω μὲν γὰρ ὁ οὐρανὸς τὸ μυστή-
 ριον, καὶ τούτου μάρτυς ὁ Παῦλος λέγων “Ἴνα γνωρισθῇ
 “ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ
 “ τῆς Ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρό-
 “ θεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 15 “ Κυρίῳ ἡμῶν.” ἔγνω δὲ ὁμοίως καὶ ἡ σύμπασα γῆ, καὶ
 ἡ θάλασσα, τουτέστιν αἱ νῆσοι. τίς γὰρ ὅλως τῆς εἰς
 τοῦτο γνώσεως ἀμοιρήσας ὁράται; ποία θάλασσα, ποῖον
 ἔθνος, ποία μοῖρα τῆς ὑπ’ οὐρανόν; κεκήρυκται “τὸ εὐαγ-
 “ γέλιον εἰς πάντα τὰ ἔθνη,” κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν.
 20 ἔτι τοίνυν φησὶν ἀπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ
 τότε ἤξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ πλήσω τὸν οἶκον
 τοῦτον δόξης. πλείστοι γὰρ ὅσοι καὶ ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ δ
 λαμπροὶ καὶ ἀπόλεκτοι γεγόνασιν οἱ πεπιστευκότες, καὶ ὡς
 ἐν τάξει λαμπρῶν ἀναθημάτων εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ
 25 συναγηγερμένοι, καὶ δόξαν αὐτῷ διὰ τούτου προσάπτοντες,

Ps. lxxvii.
8, 9.Eph. iii.
10, 11.S. Marc.
xiii. 10.

1. καταστάζοντος D. b. Cat. Nik. Edd. κατασκεδάζοντος B. Statim καί τι B. D. b. καίτοι Edd. ὑπεμφαίνει B. D. ὑποφ. b. Edd. 2. προπορεύεσθαι B. D. Edd. ἐκπορεύεσθαι b. (Vat. &c.) 3. τῇ] γῆ D. 7. τῆς om. D. 8. πάλιν σεισμὸν inv. ord. D. κατὰ assumptum ex B. D. b. ἐπιδημίας ante τοῦ transp. b. 9. ἀγνοήσειν B. D. b. ἀγνοῆσαι Edd. 12. ταῖς alt. om. D. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις assumpta ex B. D. b. 13-15. κατὰ πρόθεσιν—ἡμῶν B. D. ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ b. καὶ τὰ ἐξῆς Edd. 14. τῷ prius assumptum ex D. b. deest in B. 15. καὶ prius om. b. habet D. 16. ὅλως—ὁράται] ἔστιν ὅλως ὁ τῆς εἰς τ. γν. ἀμ. D. 20. σείω B. σείσω D. b. Edd. 21. τότε] + φησιν D. πληρώσω D. (ut supra). πλήσω habet b. 23. ὡς assumptum ex B. D. οἶον pro ὡς b. 25. τούτου B. D. b. [τούτου b.] τοῦτο Edd.

Ps.
lxxxix.
17.
Ib. cxlii.
23.

εὐκλεᾶ τε καὶ αἰοίδιμον ἀποφαίνοντες, καὶ δεδοξασμένοι παρὰ
Χριστοῦ. μεμαθήκασι γὰρ προσεύχεσθαι τε καὶ λέγειν
“ Καὶ ἔσται ἡ λαμπρότης Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐφ’ ἡμᾶς,”
καὶ πάλιν “ Εὐλογημένοι ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ, τῷ ποιήσαντι τὸν
“ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.” ὅτι δὲ οὐχ ὕλης ἀψύχου δεῖται 5
e Θεός, ἀλλὰ νοητῆς εὐκοσμίας, ὑπερφαίνει λέγων Ἐμὸν τὸ
ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει Κύριος παντοκράτωρ. ὅμοιον
γὰρ ὡς εἰ λέγοι Μὴ ἀκλεᾶ νομίζετε τὸν ναόν, ὅτι χρυσοῦ
καὶ ἀργύρου καὶ τῆς ἐκ πλούτου λαμπρότητος ἀμοιρήσει
τυχόν. οὐ δεδέημαι τῶν τοιούτων· πόθεν; ἐμὸν γὰρ τὸ πᾶν 10
ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει Κύριος παντοκράτωρ· ζητῶ
δὲ μᾶλλον γνησίους προσκυνητὰς, τῇ τοιούτων λαμπρότητι
τὸν ἐμὸν καταχρυσώσω ναόν. ὥσπερ γὰρ, ὅτε τῶν κατὰ
642 A. a νόμον θυσιῶν ἐξίστη τὸν Ἰσραὴλ, ἔφασκεν ἀναγκαίως “ Οὐ
Ib. xlix.
9, 10. “ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων 15
“ σου χιμάρους· ἐμὰ γὰρ ἐστὶ πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ,
“ κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ βόες” οὕτω κἀνθάδε τὸν ἐξ ὕλης
κόσμον παραιτούμενος, ζητῶν δὲ μᾶλλον τὸν νοητὸν, ἐμὸν
φησὶ τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, τουτέστιν Ἀπέχω καὶ
πεπλήρωμαι καὶ δεδέημαι τῶν τοιούτων οὐδενός· ἴτω δὲ 20
μᾶλλον ὁ πίστιν ἔχων ὀρθὴν, ὁ τοῖς ἐξ ἀρετῆς αὐχίμασι
διαπρέπων, ὁ ἀγάπῃ τῇ εἰς ἐμὲ κατηγλαϊσμένος, ὁ καθαρὸς
b τὴν καρδίαν, ὁ πτωχὸς τῷ πνεύματι, ὁ φιλοικτίρμων καὶ
ἀγαθός. συναγηγερμένοι γὰρ οὕτως εἰς τὸν ἐμὸν ναόν,

3. ἔσται D. cf. De Ador. 320 c. ἔστω B. Edd. cf. supra 602 b. 4. ἡμεῖς
B.D. cf. supra 571 e. Glaph. 225 b. ἡμεῖς Edd. 6. ὑπερφαίνει D.
ὑποφαίνει iid. Haec Ἐμὸν &c. supra ommissa, ponit pro SS. Script. textu hic D.

7. Haec λέγει Κύριος παντ. assumpta ex B.D. 8. λέ D. νομίζετε B.D.b.
νομίσσητε Edd. οἴκον pro ναόν D. λαόν (sic) b. χρυσοῦ καὶ ἀργύρου B.D.
χρυσίου καὶ ἀργυρίου b. Edd. 9. ἐκ] + τοῦ b. 10. πόθεν
accessit ex B. deest in D.b.

11. ἐμὸν τὸ B.D. τὸ πᾶν Edd. Haec
λέγει Κύριος Παντοκράτωρ assumpta ex D. desunt in b. 12. τῇ] καὶ
τῇ b. Statim τούτων D.b. 13. ἐμὸν D.b. ἐμαυτοῦ Edd. ὅτε B.D.
ὅταν Edd. 14. ἐξίστη B. ἐξίστα D. ἐξίστη Edd. 18. δέ
om. D. Statim τὸν v. μᾶλλον inverso ordine D. 19. ἀπέχει Edd.

20. ἴτω B.D. ἔστω Edd. 21. τοῖς ἐξ B. τοῖς (sic) D. τῆς Edd.

24. ἐμὸν assumptum ex B.D.

τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν, εὐκλεᾶ καὶ περίοπτον ἀποφανού-
σιν αὐτήν.

Διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου, ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν 9
πρώτην, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
5 δώσω εἰρήνην, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰρήνην ψυχῆς
εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι τοῦ ἀναστῆσαι τὸν ναὸν
τούτου.

Κατὰ γάρ τοι τὸν καιρὸν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδη-
μίας εὐκλεέστερος μὲν ἀσυγκρίτως ὁ θεῖος ἐδείχθη ναὸς,
10 ἀμείνων δὲ οὕτω τοῦ πάλαι καὶ ὑπερκείμενος, ὅσῳ περ ἂν
οἷοιτό τις διενεγκεῖν καὶ τῆς κατὰ νόμον λατρείας τὴν ἐν
Χριστῷ τε καὶ εὐαγγελικὴν, καὶ τῶν ἐν σκιαῖς τὴν ἀλήθειαν.
ἄλλως τε φάναι γὰρ ἤδη κάκεινο χρησίμως οἰήσομαι δεῖν
εἰς ἡν, καὶ ἐν μόνοις τοῖς Ἱεροσολύμοις ὁ πάλαι ναὸς, καὶ ἡν
15 ἔθνος ἐν τῷ ἐξ Ἰσραὴλ τὰς ἐν αὐτῷ θυσίας ἐπιτελοῦν.
ἐπειδὴ δὲ γέγονε καθ' ἡμᾶς ὁ Μονογενὴς Θεὸς ὢν “Κύριος d Ps. cxvii.
“καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν,” κατὰ τὰς γραφὰς, μεμέστῳται λοιπὸν 27.
ἢ ὑπ' οὐρανὸν οἴκων τε ἁγίων καὶ ἀναριθμῆτων προσκυνη-
τῶν, οἱ πνευματικαῖς θυσίαις καὶ νοηταῖς εὐωδίαις τὸν τῶν
20 ὄλων καταγεραίρουσι Θεόν. καὶ τοῦτο οἶμαί ἐστι τὸ διὰ
φωνῆς τοῦ προφήτου Μαλαχίου προαναφωνούμενον, ὡς ἐκ
προσώπου τοῦ Θεοῦ “Διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι, λέγει
“Κύριος, καὶ τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ
“ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσφέρεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ e
25 “θυσία καθαρὰ.” οὐκοῦν ἀτρεκῆς ὁ λόγος, ὡς ἔσται μείζων
ἢ δόξα τῷ τελευταίῳ ναοῦ, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας.

1. τουτέστι τὴν Ἐκκλ. om. D.

Statim τοῦ assumptum ex B.D.

om. F. Edd.

13. Assumpta γὰρ ἦδη [δὴ pro ἦδη D.] ex B.D., χρησίμως ex D.

om. D. habet b.

20. καταγεραίρουσι Θεόν hoc ordine B.D. ἔρα pro οἶμαι D.

προφήτου assumpta ex B. post Μαλαχίου transp. D.

habet D.

24. τόπῳ om. D.

3. ἡ δόξα ἔσται inverso ordine D.

4. τῷ om. Edd.

12. ἀγγελικὴν D. inv. b.

15. ἐν

ὢν κατὰ φύσιν D.

21. τοῦ

22. τοῦ om. B.

26. τοῦ τελευταίου ἢ δόξα inv. ord. D.

Mal. i.
14, 11.

Ἔφη δὲ τοῖς πεφροντικοῖσι τοῦ οἰκοδομεῖν αὐτὴν ξένιον ὡσπερ τι παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ δῶρον ἐξ οὐρανοῦ δοθήσεται Χριστὸς, ἡ πάντων εἰρήνη, δι' οὗ “τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκα-
 Eph. ii. 18. 643 A. a “μεν ἐν ἐνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα,” σαφηνεῖ λέγων ὅτι δῶσω εἰρήνην ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν 5
 S. Joan. xiv. 27. καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς “Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, εἰρή-
 Phil. iv. 7. νην τὴν ἐμὴν ἀφήμι ὑμῖν.” καὶ ὅπως ὀνύησι τὸ χρῆμα τοὺς ἡγαπηκότας, διδάξει πάλιν ὁ Παῦλος γράφων “Ἡ
 Es. xxvi. 12. “εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει 10
 καὶ τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ σώματα ὑμῶν” ἐλιπάρει δέ που καὶ ὁ σοφὸς Ἡσαΐας λέγων “Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰρήνην
 “δὸς ἡμῖν, πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν” ὡς τοῖς γε ἅπαξ ἠξιωμένοις τὴν Χριστοῦ λαβεῖν εἰρήνην, μετὸν εὐκόλως τὴν
 ιδίαν ἀνασῶσαι ψυχὴν καὶ πρὸς κατόρθωσιν ἀρετῆς ἀπευ- 15
 b θύναι τὸν νοῦν. οὐκοῦν παντὶ τῷ κτιζοντι δοθήσεσθαι φησιν τὴν εἰρήνην. εἴτε γὰρ Ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ τις, καὶ τέτακται μυσταγωγὸς ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· εἴτ' οὖν τὴν ιδίαν αὐτὸς ὀνύησι ψυχὴν, ὡς λίθον ζῶντα καὶ πνευματικὸν ἑαυτὸν παριστὰς “εἰς ναὸν ἅγιον, εἰς κατοικητήριον τοῦ 20
 “Θεοῦ ἐν Πνεύματι,” ὁ τοιοῦτος πάντη τε καὶ πάντως ἀπο- κερδανεῖ τὸ δύνασθαι τὴν ιδίαν εὐκόλως ἀνασῶσαι ψυχὴν.

c

10 Τῇ τετραδί καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου, ἔτους δευτέρου ἐπὶ Δαρείου, ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἀγγαῖον τὸν Προφήτην

2. Πατρὸς B.D.b. Σωτήρος Edd. καὶ δῶρον ante παρὰ transp. D. δοθήσεται Χριστὸς ἐξ οὐρανοῦ inverso ordine B. invito D. ἐξ οὗ (sic) δ. Χρ. b. 5. τῷ assumptum ex B.D.b. 7. Haec εἰρήνην alt.—ὑμῖν accesserunt ex B.D. 9. ἡγαπηκότας] Non addit αὐτὸν D. πάλιν assumptum ex D. Statim ὁ Π. γράφων hoc ordine D. 10. Χριστοῦ B. Edd. Θεοῦ D. 11. σώματα B. νοήματα D. Edd. cf. supra 51 d. που assumptum ex B.D. 14. τὴν prius B.D. τοῦ Edd. Statim ἐν Χριστῷ D. 17. ἐκκλησίαν] Sic, non τὴν ἐκκλ. D. quoque. 20. καὶ pro eis alt. Edd. 21. πάντη τε καὶ assumpta ex B.D. ἀποκερδαίνει D. 23. Τῇ τετραδί B. (22, 51, 86, 95, 185, 238) Τετραδί D. Edd. τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου [ἐννάτου D.] B.D. τοῦ ἐνάτου [ἐνάτου F.] μηνὸς Edd. (Vat.) Statim ἔτει δευτέρῳ D. (Co.) 24. Κυρίου om. B.

λέγων Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐπερώτησον τοὺς 11
 ἱερεῖς νόμον λέγων Ἐάν λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἄγιον ἐν τῷ 12
 ἄκρῳ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ἄψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου
 αὐτοῦ ἄρτου ἢ ἐσθίματος ἢ οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ παντὸς βρώμα-
 5 τος, εἰ ἄγιασθήσεται; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπον d
 Οὐχί. καὶ εἶπεν Ἀγγαῖος Ἐάν ἄψηται μεμιασμένος ἐπὶ ψυχῇ 13
 ἀπὸ παντὸς τούτων, εἰ μιανθίσεται, καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς
 καὶ εἶπον Μιανθίσεται. καὶ ἀπεκρίθη Ἀγγαῖος καὶ εἶπεν 14
 Οὕτως ὁ λαὸς οὗτος, καὶ οὕτως τὸ ἔθνος τοῦτο ἐνώπιόν μου,
 0 λέγει Κύριος, καὶ οὕτως πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν,
 καὶ ὃς ἂν ἐγγίῃ ἐκεῖ, μιανθίσεται.

^e
 Ἔτερος οὗτος χρηματισμὸς διὰ τοῦ Προφήτου πρὸς τὸν
 Ἰσραὴλ, ἐπ' αἰτίᾳ δέ φαμεν γεγενῆσθαι τοιαύτη. ἔτους μὲν
 γὰρ ἐνεστηκότος δευτέρου τῆς Δαρείου βασιλείας, ἐν τῷ
 5 μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, κατονειδίζοντος Θεοῦ τοὺς ἐκ τῆς αἰχμα-
 λωσίας λελυτρωμένους, καὶ ὄκνον αὐτοῖς ἐγκαλοῦντος, τὸν
 ἐπὶ γε φημὶ τὸ δεῖν ἐργάσασθαι τὸν νεῶν, εἰσδεδραμῆκασι
 μόλις, καὶ τῶν εἰς φιλεργίαν ἰδρώτων μετεποιοῦντο λοιπόν.
 εἶτα τοῦτο δεδρακότας ἐπήγει Θεὸς, συνέσεσθαι τε σφίσι
 20 κατεπηγγέλλετο, καὶ ἐπευλογεῖν αὐτοὺς, καὶ θαρρῆεῖν ἐκ- a 644 A.
 ἔλευεν, ὡς ἐφεστηκότος ἐν μέσῳ αὐτῶν τοῦ Πνεύματος· οἱ
 δὲ οὐδὲν ἤττον ὀκνηροὶ τε ἦσαν καὶ δυσέργαστοι, καὶ δύο
 που τάχα μηνῶν διαγεγονότων μόλις, ἀνέπιπτον εἰς ῥαθυμίαν,
 καὶ δεινῶς ἀλύνοντες κατεφωρῶντο πάλιν. πρὸς γάρ τοι τὰ

Supra
 ver. 5.

1. Ἐπερώτησον] + δὴ (Vat.) invitis B.D. (s Alex. XII.) 2. νόμον
 om. D. (62, 147.) 5. εἶπον B.D.F. (22. al.) cf. infra. εἶπαν Edd. (s A.V.)
 Statim οὐχί B. (22. al.) οὐ D. Edd. (s A.V.) cf. infra. 6. μεμιασμένος]
 + ἀκάθαρτος Edd. (Vat.) invito D. (22. al.) cf. infra 645 b. B. prius omisit,
 deinde ἢ ἀκάθαρτος (Alex. XII. qui tamen ψυχῇ addunt.) correxit. 8. ἀπεκρίθη
 Ἄγγ. καὶ εἶπεν] εἶπεν Ἄγγ. D. 9. οὗτος] οὕτως D. (62.) μου B.D. (XII)
 cf. infra 645 e. ἐμοῦ Edd. 11. ἂν ἐγγίῃ B.D. (XII.) ἐάν ἐγγίσει Edd. ἐάν
 ἐγγίῃ Migne. (s A.V.) 14. γὰρ assumptum ex B.D. τῆς Δ. βασιλείας B.
 τῆς βασιλείας Δ. D. τοῦ Δ. βασιλέως Edd. 15. κατονειδίζοντος] + τοῦ Edd.
 invitis B.D. ἐκ assumptum ex D. 17. τὸ D. Edd. τῷ B. ἐργάσασθαι B.
 ἐργάζεσθαι D. Edd. ναῶν D. 19. ἐπαυεῖ Edd. συνέσεσθαι D.
 συνείναι Edd. 20. ἐπευλογεῖν D. εὐλογεῖν Edd. θαρρῆεῖν habet D.
 22. δυσεργάστατοι D.

τῆς ἐμπορίας ἔργα δεινῶς καὶ ἐκτόπως ἀπουνευκότες, καὶ ἀκρατῶς ἔχοντες εἰς φιλοκερδείας, εἰσεδέχοντο τὴν ἀκηδῖαν, ὡς οὐκ ἐξόν αὐτοῖς ὡς ἐν εὐρείᾳ σχολῇ τῶν εἰς ἐμπορίαν
 b ἔχεσθαι φροντισμάτων· εἶτα θυσίας προσάγοντες, ἀρκέσειν ἔφασκον τὸ χρῆμα αὐτοῖς εἰς τὸ ἀγιάζεσθαι δεῖν, κὰν εἰς 5 μῆπω γένοιτο τυχὸν ὁ θεῖος νεῶς. προστάττεται τοίνυν ὁ Προφήτης εὐφύεσιν ἐλέγχους κατατιτρώσκειν αὐτοὺς καὶ διδάσκειν, ὅτι κὰν εἰ ἔλοιτο πληροῦν εὐχὰς καὶ θυσίας, ῥάθυμοι δὲ ὄντες ἀλίσκοιντο περὶ τὸ χρῆμα πληροῦν τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, οὐκ εἰς ὄνησιν ἔσται μᾶλλον αὐτοῖς, ἀλλ' 10 εἰς ὀργὴν τε καὶ κρῖμα τὸ μὴ ἐν καιρῷ βούλεσθαι βουθυτεῖν, c καὶ τῷ θεῷ προσιέναι θυσιαστηρίῳ· διατρανοῖ δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι τῶν προκειμένων αὐτοῖς ἐμποριῶν ἕνεκα, πονηροῖς καὶ ἀλλογενέσιν ἀνδράσιν ἀναμιγνύμενοι, πάντως δέ που καὶ εἰδωλολάτραις, ἐσχάτως καταμαίονται. νομικωτάτη δὲ λίαν 15 ἡ ἐρώτησις καὶ δυσερμήνευτος μὲν· πλὴν, ὡς ἔνι, σαφηنيῶ, δι' ὧν ἂν δύνωμαι λόγων παριστὰς τὸ δηλούμενον.

Mal. ii.
7.

Ἐρωτᾷ τοίνυν ὁ Προφήτης τοὺς ἱερέας νόμον· γέγραπται γάρ “Ὅτι χεῖλη ἱερέως φυλάξεται κρίσιν, καὶ νόμον ἐκζητή-
 “ σουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ” καὶ τίς ἡ ἐρώτησις; Ἐὰν λάβῃ 20 d ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ ἀψῆται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου ἢ ἐψήματος ἢ αἴνου ἢ ἐλαίου ἢ παντὸς βρώματος, εἰ ἀγιασθήσεται; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπον Οὐ. καὶ κρέας μὲν ἅγιόν φησι τὸ ἀπὸ ζώου ληφθὲν προσειηνεγμένου πρὸς ἱεουργίαν τῷ Θεῷ· πλὴν ἐκεῖνο βού- 25 λεται διδάσκειν αὐτούς· οἱ ἱερεῖς ἔσθ' ὅτε τὰς κατὰ νόμον τελοῦντες θυσίας, ἤπτοντο καὶ διὰ τῶν ἐσθημάτων τῶν

2. φιλοκερδίαν Edd. ἀκηδῖαν D. Edd. ἀηδίαν B.

inverso ordine D.

τῷ B.D. καιρῷ B.D. καιροῖς Edd.

19. χεῖλη] στόμα D. ἱερέως] + λαλήσει ἀλη καὶ D.

ἢ assumptum ex B.D.

om. D.

καὶ B.D. οἱ δὲ Edd.

μετὰ νόμον Edd.

11. τε assumptum ex B.

τὸ retinui ex Edd.

16. ὡς ἔνι assumpta ex D.

20. ἐκ] + τοῦ D.

21. αὐτοῦ om. D.

23. παντὸς B.D. τινὸς Edd.

25. τῷ Θεῷ] Θεοῦ D.

10. μᾶλλον ἔσται

τὸ retinui ex Edd.

16. ὡς ἔνι assumpta ex D.

20. ἐκ] + τοῦ D.

22. ἢ ἐλαίου

καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς

26. κατὰ νόμον B.D.

μελλόντων καπνίζεσθαι κρεῶν. ἄρ' οὖν, φησὶν, εἰν ἐσθίης
 ἱερὰ ἡγιασμένα τυχὸν διὰ κρέως ἁγίου ἄψηται τινος ἑτέρου, e
 τοῦ μὴ προσενηνεγμένου τῷ Θεῷ, ἄρ' ἔσται κακείνο ἅγιον;
 ἀπέφησαν τοῦτο κατὰ νόμον οἱ ἱερεῖς. οὐκοῦν· ὡς ἐκ παρα-
 5 δείγματος ἴωμεν ἐπὶ τὸ ἀληθέστερον· ἄρ' ὁ προσάγων θυσίαν,
 εἰ παροτρύνει Θεὸν καθ' ἑτέρουσ τρόπουσ, ἁγιασθήσεται παρ'
 αὐτῆσ; οὐδαμῶσ, κατακρίνεται δὲ μᾶλλον, ὡσ οὐπω μὲν
 ἀποκαθηράμενοσ, προσαγαγὼν δὲ θυσίαν. ὅτι δὲ ἀληθῆσ ὁ
 λόγοσ, ἄκουε τί φησιν ὁ νομοθέτησ ἐν τῷ Λευιτικῷ “ Καὶ Lev. vii.
 9-11.
 0 “ κρέα ὃ ἂν ἄψηται παντὸσ ἀκαθάρτου, οὐ βρωθήσεται, ἐν a 645 A.
 “ πυρὶ κατακαυθήσεται. πᾶσ καθαρὸσ φάγεται κρέα, ἡ δὲ
 “ ψυχῆ, ἣτισ εἰν φάγη ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆσ θυσίας τοῦ
 “ σωτηρίου, ὃ ἔστι τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐπ'
 “ αὐτῷ, ἀπολείται ἡ ψυχῆ ἐκείνη ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτῆσ. καὶ
 5 “ ἡ ψυχῆ ἡ ἂν ἄψηται παντὸσ πράγματοσ ἀκαθάρτου, ἡ ἀπὸ
 “ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου ἡ τῶν τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων
 “ ἡ παντὸσ βδελύγματοσ ἀκαθάρτου, καὶ φάγη ἀπὸ τῶν
 “ κρεῶν τῆσ θυσίας τοῦ σωτηρίου ὃ ἔστι τῷ Κυρίῳ, ἀπο-
 “ λείται ἡ ψυχῆ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆσ.” ὀργῆσ ὅπωσ
 0 ἀνόνητοσ, μᾶλλον δὲ καὶ ὀργῆσ καὶ θανάτοσ πρόξενον τὸ
 ἀναπονίπτοισ χερσὶ προσάγειν θυσίας. ὡσπερ οὖν τὰ τῶν
 ἱερέων ἐσθήματα, καίτοι καθηγιασμένα διὰ τῶν κρεῶν τῆσ
 θυσίας οὐκ ἂν ἀγιάσαι τι τῶν προσψανόντων αὐτοῖσ· οὕτω, b
 φησιν, οὐκ ἂν ἀγίουσ ἀποτελέσῃ τὸ καταθύειν Θεῷ τοὺσ καθ'
 5 ἕτερον τρόπον λυπεῖν ἡρημένουσ, καὶ ἀπρακτεῖν ἐθέλοντασ
 περὶ τὸ ἀνδάνον Θεῷ.

1. κρεῶν B.D. κριῶν Edd.

4. παραδείγματοσ B.D. παραδόσεωσ Edd.

5. ἄρ' B.D. Migne. ἄρ' Edd. θυσίαν B.D. θυσίας Edd. 6. παροτρύνει B.

παροτρύνει D.b. παροτρύνει Edd. 7. αὐτῆσ; Sic interpunxi post D. Migne.

favente b. qui αὐτῆσ, dat. κατακρίνεται B.D.b. κατακρίθησεται Edd. Statim γάρ

pro δὲ b. 8. προσάγων D. invito b. 10. κρέα B. κρέασ D. Edd. Statim

ὁ om. D. 11. κρέα B.D. κρέασ Edd. 13. τῷ assumptum ex D.

14-19. ἐκείνη—ψυχῆ assumpta ex B.D. 15. ἡ ἂν B. εἰν D. (19 al.)

16. ἀνθρώπου D. αὐτοῦ B. 18. τῆσ θυσίας τῶν κρεῶν inverso ordine D.

τῷ assumptum ex D. 19. ἀπὸ pro ἐκ D. 20. καὶ prius assumptum

ex B. deest in D. ἀθανά pro καὶ θ. D. 21. ἀναπονίπτοισ D. Edd.

ἀνίπτοισ B. 23. ἀγιάσαι τι B. ἀγιάσω τί (sic) b. ἀγιάσοι τί D. ἀγιάσῃ

ἔτι Edd. 24. ἀποτελέσει b. 26. αὐτῷ pro Θεῷ D.

Ὅτι δὲ, ὡς ἔφην, τῶν ἐμποριῶν ἕνεκα, καὶ τῶν ἐκ ταύ-
 τῆς λημμάτων, βεβήλοις ἀνδράσιν ἀναμιγνύμενοι ἐν μεθέξει
 πάντως καὶ αὐτοὶ τῆς ἐκείνων ἔσονται βδελυρίας, διὰ τῆς
 ἐτέρας ἐπερωτήσεως καθίστησιν ἐναργές· ἔφη γὰρ πάλιν
 Ἐὰν ἀψῆται μεμιασμένος ἐπὶ ψυχῇ ἀπὸ παντὸς τούτων, εἰ 5
 μιανθήσεται; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπον Μιανθή-
 c σεται. προστέταχε μὲν γὰρ ὁ διὰ Μωυσέως νόμος τοῖς
 ἡγιασμένοις νεκροῦ σώματος μὴ ἀποθίγειν, μήτε μὴν ἀν-
 θρώποις τεθνεῶσιν ἐπιφοιτᾶν. καὶ γοῦν ἔφη δεῖν μὴ
 καταμαίνεσθαι τοὺς ἱερουργοὺς εἰ μὴ ἐπὶ μόνοις πατρὶ 10
 καὶ μητρὶ καὶ ἀδελφοῖς, τὸν δέ γε τῶν ἱερῶν ταγμάτων
 προεστηκότα τε καὶ προὔχοντα μηδὲ ἐπὶ τούτοις ὅλως.
 αἰνίγμα δὲ τὸ κεκελευσμένον ἦν· σκιά γὰρ ὁ νόμος· ὁ
 γὰρ τοι νεκρὸς νεκρῶν ἔργων καὶ ἀκαθαρσίας κοσμικῆς
 d τύπος ἀν εἶη πάλιν. δεῖ δὲ οἶμαι τοὺς ἱεράν τε καὶ πάναγνον 15
 ἐπησκηκότας ζωῆν, νεκρῶν ἔργων ἀπονοσφίζεσθαι καὶ σα-
 πρίας κοσμικῆς ἀπανίστασθαι φιλεῖν. ἀλλ' εἰ συνέβη τὸ
 τηλικάδε ἐπιφοιτήσαντα νεκρῷ τινος τῶν ἄλλων ἀποθί-
 γειν, ἢ ἀνθρώπου τυχόν, ἢ γοῦν ἐδέσματος, τοῦτο πάντως
 ἦν κατὰ νόμον ἐν μόλυσμῳ. ἐρωτᾷ δὴ οὖν ὁ Προφήτης, 20
 εἰ ὅταν τις νεκροῦ σώματος ἀψάμενος, εἶτα μεμενηκὸς
 ἀναπόνιπτος ἐτέρου τινὸς ἀψαίτο τυχόν, εἰ πάντη τε καὶ
 πάντως αὐτὸν καταμαίνη. τῶν δὲ εἰρηκότων τό Μιανεῖ
 e λοιπὸν ἐπιφέρει Θεός Οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ οὕτως τὸ ἔθνος
 τοῦτο ἐνώπιόν μου λέγει Κύριος, καὶ οὕτω πάντα τὰ ἔργα τῶν 25
 χειρῶν αὐτῶν λέγει Κύριος, καὶ ὃς ἀν ἐγγίσῃ ἐκεῖ, μιανθήσεται.
 ἐπειδὴ γὰρ νεκρῶν ἔργων ἄπτεται, φησὶν, οὐχὶ μεμιάνται

Lev. xxi.
 1-4.
 1b. 10, 11.

1. ἐκ τούτων D.

οἱ δὲ Edd.
hoc ordine B.D.

12. τε assumptum ex D.

assumptum ex B.

καὶ assumpta ex B.b.

25. πάντα om. b.

9. μὴ om. Aub.

11. ἀδελφοῖς B.D. ἀδελφῶ καὶ ἀδελφῇ Edd.

Haec postrema conferebam die ipso quo a Monte Sancto discessi, nec finire potui: quapropter usque ad finem Prophetiae hujus, non est adhibitus D. nisi ad loca quaedam.

18. ἐπιφοιτήσαντα assumptum ex B.

15. πάλιν

22. πάντη τε

23. καταμαίνει b. τό assumptum ex b.

26. Haec λέγει Κύριος assumpta ex B. desunt in b.

6. καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ B.D.

μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ γὰρ πρὸς τοῦτο ἦκει φανλότητος, ὡς ἐπιτηδείως ἔχειν εἰς γε τὸ δύνασθαι καὶ μάλα νεανικῶς καταμαιίνειν ἑτέρους.

Ἐπιμελητέον δὴ οὖν ἔργων ἀγαθῶν, καὶ πληροῦν σπου-
 5 δάζωμεν τὸ ὅτι μάλιστα φίλον ἀληθῶς τῷ Θεῷ, θύωμέν τε οὕτω πνευματικῶς. τότε γὰρ προσδέξεται, καὶ οὐκ εἰς κατάκριμα τὴν εὐχήν, ἔξομεν δὲ μᾶλλον εἰς ὄνησίν τε καὶ a 646 A. εὐλογίαν· ἀποσειώμεθα δὲ καὶ νεκρὰς ἐπιθυμίας, καὶ οἶον ἀψύχους ἡδονὰς καὶ ἀκαθαρσίαν κοσμικὴν. κεκαθαρμένοι
 10 γὰρ οὕτω καὶ ἡγιασμένοις συνέσται Θεός.

Ἐνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πονηριῶν αὐτῶν, καὶ ἐμισεῖτε ἐν πύλαις ἐλέγχοντας.

Ταῦτά φασι μήτε τὴν Ἑβραίων ἔκδοσιν, μήτε μὴν τοὺς ἑτέρους ἐρμηνευτὰς ἢ εἰπεῖν ἢ εἶδέναι· πλὴν συμβαίνουσιν b
 15 ἔχοντα διαφαίνεται τοῖς προλαβοῦσι τὴν ἔννοιαν. ἐπειδὴ γὰρ, ὡς ἔφην, ἀνεπτόηντο λίαν εἰς φιλοκερδείας καὶ πλεονασμούς· πρόφασις δὲ αὕτη τῆς ῥαθυμίας αὐτοῖς ἀνεδείκνυτο, καίτοι τὸν θεῖον ἀναδείμασθαι ναὸν ἐπιτεταγμένοι· αἰτιᾶται λοιπὸν ἀναγκαίως ἐπὶ τούτοις αὐτοῦς. ὀρθρινὰ δὲ λήμματα
 20 φησι διὰ τοι τὸ ἐφ' ἑτέρῳ μηδενὶ τὰς ἐν ὀρθρῳ ποιεῖσθαι προόδους τε καὶ σπουδὰς ἐωθινὰς, πλὴν ὅτι τούτου γε ἔνεκα καὶ μόνου, τοῦ λημμάτων ἐφίεσθαι λέγω. καὶ ὑπὲρ γε τού- c
 των ὀδυνηθήσεσθαι φησιν αὐτοὺς, μηδὲ εἰς πέρας αὐτοῖς τὸ ποθούμενον ἐξιόντος τοῦ σκοποῦ. Θεοῦ γὰρ οὐ κατευθύ-
 25 νοντος, καὶ τὴν τῶν πρακτέων ἡμῖν οὐ καταλαείνουτος ὁδὸν, εἰκαία που πάντως καὶ ἀνόνητος ἢ ἐφ' ὄταφου ἄνθρώπου

3. ἑτέρους καταμαινεῖν inverso ordine b.

6. τότε B. οὕτω Edd.

12. πονηριῶν B. (22. al.) πόνων Edd. (s A. V.) ἐλέγχοντας B. F. (Alex. s) ἐλέγχοντα Edd. (Vat.)

13. φασι B. b. φησι Edd. τῶν pro τὴν b.

16. φιλοκερδείας B. b. φιλοκερδίαν Edd.

17. αὐτοῖς B. b. αὐτῶν Edd.

19. ἐπὶ τούτοις ἀναγκαίως inverso ordine b.

20. διὰ B. b. ἐπί Edd.

μηδενὶ ἐφ' ἑτέρῳ inverso ordine b.

21. Assumpta τε ex b., ἐωθινὰς ex B.

τούτου γε hoc ordine B.

Ps.
cxxvi. 1.

σπουδή. γέγραπται γὰρ ὅτι “Ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ
 “οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες αὐτόν.” προ-
 τετιμηκότες δὴ οὖν τοῦ τὸν θεῖον ἐγείρειν ναὸν τὰ ὡς ἐν
 ὄρθρῳ τε καὶ ὑπὸ τὴν ἕω λήμματα, καὶ τῶν ἀμεινόνων τὰ
 δ αἰσχίῳ προτάττοντες, ἕτερόν τι πρὸς τοῦτῳ δεινὸν προσαρ- 5
 ῥωστοῦντες ἠλίσκοντο. μεμισήκασι γὰρ τοὺς ἐλέγχοντας ἐν
 πύλαις. τὸ δὲ ἐν πύλαις νοήσεις, ἀντὶ τοῦ, ἐναργῶς. ἀνθ’
 ὅτου δὲ μεμισήκασι; τοῖς γὰρ ἅπαξ κεκρατημένοις ὑφ’
 ἡδονῶν πονηρῶν, καὶ ἀχαλίνως ὠλισθηκόσιν ἐπὶ τὸ ἐλέσθαι
 δρᾶν ἂ μὴ θέμις, οὐδ’ ἂν εἶεν ἡδεῖς οἱ ἐπανορθοῦν ἰσχύοντες, 10
 φορτικοὶ δὲ μᾶλλον καὶ κατεστυγημένοι· καὶ τί γὰρ οὐχὶ
 τῶν τοιούτων καταλογισθεῖεν ἂν;

Πάνδεινον τοῦν ἀρρώστημα νοῦ, τὸ καὶ προσκεκλίσθαι
 e τοῖς φαύλοις, καὶ τοὺς ὠφελεῖν εἰδότας καταμυσάττεσθαι, καὶ
 νοσεῖν ὡς ἡδιστα τὸ συμβᾶν, καὶ εἴ τι τῶν ἄγαν ἐκτόπων 15
 ὑπάρχον ὀρῶτο. ἄμεινον δὲ καὶ σοφὸν ἀποκρούεσθαι μὲν
 γενικῶς τὰ εἰς ψυχὴν ἔσω καὶ νοῦν εἰσχεόμενα βλάβη. εἰ δὲ
 δὴ πού τι συμβαίη παθεῖν, ζητεῖν μὲν ἦ τάχος τοὺς ἰατροὺς,
 καὶ τοὺς ἐλέγχοντας ἀγαπᾶν, προκυλινδεῖσθαι δὲ ὥσπερ
 Θεοῦ λέγοντας “Ἰασαί με Κύριε, καὶ ἰαθήσομαι, σῶσόν με 20
 “καὶ σωθήσομαι ὅτι τὸ καύχημά μου σὺ εἶ.”

Hier.
xvii. 14.

647 A. a

15 Καὶ νῦν θέσθε δὴ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης
 καὶ ὑπεράνω, πρὸ τοῦ θεῖνου λίθου ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ
 16 Κυρίου, τίνες ἦτε, ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κυψέλην κριθῆς εἴκοσι
 σάτα καὶ ἐρίνετο δέκα σάτα κριθῆς, καὶ εἰσεπορεύεσθε εἰς 25
 τὸ ὑπολήνιον ἕξαντλήσαι πεντήκοντα μετρητάς, καὶ ἐρίνετο
 17 εἴκοσι; ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορία καὶ ἐν ἀνεμοφθορία καὶ

1. ὅτι assumptum ex B.

2. αὐτόν om. B. (Vat.)

5. τοῦτο b.

ἀρρώστοῦντες b.

8. ἕφ' B. ἐξ Edd.

18. συμβαίη B. συμβαίνει ijd.

ἦ B. κατὰ iid.

22. εἰς om. F. (42.)

23. ἐπὶ λίθον om. Edd.

24. κυψέλην B.

25. ἐρίνετο B. (22. 36, 49, 95, 185, 238.)

cf. infra 655 d. ἐγένετο F. Edd.

26. ἐρίνετο B. cf. infra l. c.

ἐγένοντο Edd.

ἐν χαλάζῃ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρὸς μὲ, λέγει Κύριος.

b

Ἐξ ἀναγκαίων αὐτοὺς ἀναπέθει λογισμῶν, ὅτι πεπράχασι δεξιῶς, οἰκοδομεῖν ἡρημένον τὸν θεῖον ναὸν, καὶ εἰσὶν ἀμεί-
 5 νους ἢ πάλαι, τῆς εἰς τοῦτο σπουδῆς ἀψάμενοι. κατανοήσατε γὰρ, φησὶ, καὶ ἀναμνήσθητε, τινες ἦτε, τουτέστιν, ὅπως τε καὶ τίνα τρόπον διέκεισθε, πρὶν ἐπιθεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ Κυρίου. τότε μὲν γὰρ, φησὶ, συναγηγερμένα μόλις ἰδρῶσι μακροῖς τὰ ἐξ ἀγρῶν τε καὶ ἄλλω, κριθῆς εἴκοσι σάτα·
 10 μέτρον δὲ οἶμαι τὸ σάτον· ἐναπετίθεσθε κυψέλλη· εἶδος δ' ἂν νοοῖτο καὶ τοῦτο καρπῶν ἀποθήκης· καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα, σητὸς δηλονότι δαπανῶντός που τάχα καὶ εἰς χοῦν ἀπολεπτύνοντος τοὺς καρποὺς ἐκ θείας ὀργῆς. εἰ δὲ δὴ καὶ εἰς ληνὸν ἀφίκετό τις, πενήκοντα μετρητὰς ἀρυσόμενος
 15 τε καὶ μεταγγιῶν, ἐν ἀδοκῆτῳ μειώσει τὸ μέτρον εὐρῶν, κατετεθήπει λοιπόν. ἐπατάχθητε δὴ, φησὶ, καὶ ἐτέραις πληγαῖς, ἀφορίαις, ἀνεμοφθορίαις, χαλαῖζαις· καὶ πάλιν ἦτε d σκληροί. οὐ γὰρ ἐπεστρέψατε πρὸς μὲ, φησὶ.

Τί οὖν ἐντεῦθεν εἰσόμεθα; πρόδηλον ὅτι τοῖς οὐκ ἐθέ-
 20 λουσιν οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον Κυρίου, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν, ἡγουν τὰς ἰδίας ψυχὰς εἰς ναὸν ἀποφαίνειν Θεοῦ κατωκνηκόσω ἐκτόπως, καὶ τὰ ἤδη πορισθέντα τῶν ἀγαθῶν οὐχίησεται πρὸς οὐδὲν, προσέσται δὲ πάντως καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων βλάβη, ἀκαρπία τε καὶ χάλαζαι, τουτέστιν, ἀφό-
 25 ρητοι πειρασμῶν ἐπιφοραὶ πρὸς πᾶν ὅτιοῦν κατασειόουσαι τῶν κακῶν, καὶ τὰ ἐκ θείας ὀργῆς συμβήσεται. e

Τάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ 18

1. ὑμῶν om. Edd.

14. ἀρρυσόμενός B.

16. δὴ B. δὲ iid.

ἐνταῦθα iid.

(Alex. XII. 8 ex corr.)

7. ἐπὶ λίθον B. ἐπὶ λίθῳ Edd. (49.)

15. μεταγγιῶν B.D. [μετεγγιῶν B.] μετ' ἀγγείων Edd.

18. φησὶ] + Κύριος Migne.

25. ἐπιφοραὶ B. ἐπιβολαὶ iid.

Ἐπιτάξτε Aub. (Vat. 8)

10. κυψέλλη B.

19. ἐντεῦθεν B.

27. Τάξατε B.F.

ἐπέκεινα, ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος τοῦ ἐνάτου μηνός,
καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἥς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς Κυρίου· θέσθε ἐν
19 ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰ ἐπιγνωσθήσεται ἐπὶ τῆς ἄλω, καὶ ἡ
ἄμπελος καὶ ἡ συκὴ καὶ ἡ ῥοὰ καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαίας τὰ οὐ
648 A. a φέροντα καρπὸν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐλογῶ. 5

Προαναπέισας εὖ μάλα διὰ τῶν ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένων,
ὡς ἀφιλεργεῖν ἡρημένοις περὶ τὸν θεῖον ναὸν πλείστη τις ὄση
συμβέβηκε τῶν ἀνιαρῶν ἢ ἔφοδος, ἐκ τοῦ κατευφραίνειν
εἰδότες πληροφορηθήσεσθαί φησιν, ὅτι τῆς εἰς τὰ αὐτῶ
δοκοῦντα σπουδῆς καρπὸν ἔξουσι τὴν εὐημερίαν, καὶ μισθὸν 10
ἐπιεικείας τῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, τὸ ἐν παντὶ δὴ πάντως
b κατευρύνεσθαι καλῶ. ὑπισχνεῖται δὲ ὅτι μάλιστα χορηγή-
σειν αὐτοῖς τὴν ἐξ ἀγρῶν εὐκαρπίαν, ὡς ἀπιστίας ἐγγὺς
γενέσθαι τὸ χρῆμα, καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα πολλὴν τοὺς ἀπὸ τῆς
ἄλω διαφραίνεσθαι σωροὺς, καὶ ζύλων δὲ τῶν ἐν κήποις ἀνι- 15
μένων ὡς εὐβοτρυν μὲν ὀράσθαι τὴν ἄμπελον, συκῆν τε, καὶ
ῥοὰν, καὶ ἀπαξαπλῶς πλουσίως αὐτοῖς ἐκτεθλημένοι τὰ ἐξ
ὠρῶν, καὶ μὴν καὶ ἐλαίας ἐν ἀδοκίῳ πλεονασμῶ τὸν οἰκείου
αὐτοῖς ἐκδούσης καρπὸν, διάτοι τὸ εὐλογεῖσθαι παρὰ Θεοῦ.
c Ὡσπερ γὰρ τοῖς κατοκεῖν ἡρημένοις τὴν Ἐκκλησίαν οἰ- 20
κοδομεῖν, ἡγοῦν ἑαυτοὺς εἰς ναὸν ἅγιον παραστήσαι Χριστῶ,
πάντα καταρρέει πρὸς τὸ χεῖρον· καὶ μὴν καὶ τὸ εἶναι πάντως
ἐν πειρασμοῖς καὶ νοηταῖς ἀκαρπίασιν ὀράται συμβαίνειν· οὕτω
καὶ τὸ ἔμπαλιν ἀληθές, τοῖς οἰκοδομεῖν ἐθέλουσι καὶ τὸν
τῆς ἐπιεικείας ἰδρώτα τετιμηκόσι, δοθήσεται παρὰ Θεοῦ τὸ 25
ἐν παντὶ δὴ πάντως ὀράσθαι καλῶ, καὶ ταῖς εἰς νοῦν εὐ-
καρπίασιν καταπαίνεσθαι, καὶ οἷον ἐκτεθλητότα διαφόροις
d ἀρετῶν ἀρχήμασι κῆπον ἔχειν τὸν ἐσωτάτω, μόνον δὲ οὐχὶ

1. ἐνάτου B. ἐνάτου Edd.

2. ἐθεμελιώθη B.F. (Alex.) τεθεμελιώται

Edd. (Vat. 8)

3. εἰ] + ἔτι F. (Alex. XII.) καὶ] + εἰ ἔτι Edd. (Vat. 8)

Statim ἢ om. Edd. (49.)

12. χορηγήσει Aubertus.

16. τε B.D.

δὲ Edd.

20. τὴν Ἐκκλησίαν B. ἐκκλησίας iid.

28. τὸν

ἐσωτάτω B. τὸν ἐσωτάτων D. τὸ ἐσωτάτων Edd. Statim μόνον δὲ οὐχὶ B. μονου-
ουχὶ δὲ D. μονουχὶ Edd.

καὶ τοῖς ὀρίμοις κατάκομον, ὡς καὶ δύνασθαι λοιπὸν ἐκ
 παρρησίας ἀνακραγεῖν τὸ ἐν τῷ ᾄσματι τῶν ᾄσμάτων
 “Καταβήτω ὁ ἀδελφιδὸς μου εἰς κῆπον αὐτοῦ, καὶ φαγέτω
 “καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ.” τροφή γὰρ ὡσπερ Θεῶ τὰ ἐξ
 5 ἀρετῶν βλαστήματα, καὶ τῆς εἰς νοῦν εὐκαρπίας ἢ χάρις.

Cant.
v. 1.

Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς Ἀγγαῖον τὸν Προ- 20
 φήτην τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων Εἶπὸν πρὸς 21
 Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα λέγων Ἔτι ε
 ἄπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
 10 καὶ τὴν ξηρὰν, καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων, καὶ ἐξ- 22
 ολοθρεύσω δύναμιν βασιλέων ἔθνων, καὶ καταστρέψω ἄρματα
 καὶ ἀναβάτας, καὶ ἀναβήσονται ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν,
 ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν μερικῶν αἰεί πως ὁ λόγος ἡμῖν ὁ προφητικὸς, καὶ a 649 A.
 15 ἐκ τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων ἐπὶ τὰ καθόλου καὶ γενικώτατα
 ποιεῖται τὴν ἐκδρομήν. εἰ γάρ που περὶ λυτρώσεως τῆς
 τινων ποιοῖτο τὴν μνήμην, ἀποφοιτᾷ πολλάκις ἐπὶ τὴν διὰ
 Χριστοῦ. τοιοῦτόν τι καὶ νῦν ὁ προφητικὸς ἡμῖν ὑποφαίνει
 λόγος· ἐπενήνεκται γὰρ ἀναγκαίως τοῖς ἤδη προειρημένους
 20 καὶ τάδε, μυστηρίου τοῦ κατὰ Χριστὸν ὡς ἐν αἰνίγμασί τε
 καὶ σκιαῖς ἔτι λεπτῶς εἰσκομίζοντα τὴν ἀνάρρησιν. ἀπο-
 στέλλεται γὰρ ὁ Προφήτης πρὸς τὸν ἐκ φυλῆς Ἰούδα b
 Ζοροβάβελ, ἐρῶν ὅτι σεισθήσεται μὲν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
 καὶ μὴν καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἡ ξηρὰ, καθαιρεθήσονται δὲ καὶ
 25 οἱ βασιλέων θρόνοι. καὶ ὁ μὲν σοφώτατος Παῦλος ταῖς τῶν
 προκειμένων θεωρίας προσβαλὼν, τὸ σεισθήσεται φησιν

1. ἐκ B.D. μετὰ Edd. 3. ἀδελφιδὸς B. ἀδελφός Edd. 4. τὰ
 assumptum ex B. 7. Εἶπὸν] εἶπον B. 8. Ἔτι ἄπαξ assumpta
 ex B. (22. al.) ἰδού pro ἔτι ἄπαξ F. (Co.) 9. σείσω F. (42. al.)
 10. ἐξολοθρεύσω B. (XII. ἐξολεθρ. Alex.) ολοθρεύσω Edd. (Vat.) 11. βασι-
 λέων] + τῶν Edd. invito B. (22. al.) 12. ἀναβήσονται B. (Alex. XII
 ex corr. XII mg. dicit οἱ λοιποὶ καταβήσονται) καταβήσονται Edd. (Vat. 8)
 15. πράξεων Edd. 17. τὴν prius assumptum ex B. 25. οἱ
 assumptum ex B. 26. σεισθήσεσθαι b.

Heb. xii.
27.

2 Cor. v.
17.

ἐκεῖνο δηλοῦν, ὅτι τῶν σαλευομένων ἔσται μετάθεσις, “ἵνα
“ μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.” ἀλλ’ ἔδει ταῦτα τελείσθαι διὰ
Χριστοῦ, πάντα γὰρ ἐν αὐτῷ καινὰ καὶ “τὰ ἀρχαῖα πα-
ρῆλθε,” τὰ μεθύοντά τε καὶ σαλευόμενα, γέγονε δὲ καινὰ
τὰ δι’ αὐτοῦ, δηλονότι τὰ βεβηκότα τε καὶ ἐρηρυσμένα καὶ 5
μένοντα. ὅρα τοίνυν τοῦ λόγου τὴν οἰκονομίαν· ἀξιάγαστον
γὰρ αὐτοῖς εὐκαρπίαν ἐπαγγειλάμενος, καὶ πάντα παρέξιεν
εἰπὼν πλουσίως τὰ εἰς εὐθυμίαν καὶ τρυφήν, εἰσκεκόμικεν
εὐθὺς τὸν τῆς ἀληθοῦς εὐκαρπίας καιρὸν, δῆλον δὲ ὅτι τῆς
πνευματικῆς καὶ τῆς ἄνωθεν εὐλογίας τὴν ἀμφιλαφῆ χορη- 10
γίαν. ἔσεισα μὲν γὰρ, φησὶ, τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, ὅτε τὸν
Ἰσραὴλ ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου· πλὴν σεισῶ καὶ ἔτι,
τουτέστιν, ἐπίσημόν τι καὶ διαβόητον τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν
γῆν ἐργάσομαι πάλιν, μονονουχὶ κατασειῶν τὰ πάντα.

Καὶ θρόνους μὲν βασιλείων καθελῶ, καὶ πᾶσαν αὐτῶν 15
ἀφανιώ τὴν δύναμιν, καὶ οἷόν τινας ἱππέας ὅλης καταθέοντας
τῆς ὑπ’ οὐρανὸν τῆς κατὰ πάντων πλεονεξίας ἐκβαλῶ, ἐγερῶ
γεμῖν ἐτέρους ἱππέας, ἥτοι πολεμιστὰς, ῥομφαίαν σπωμένους
κατὰ γένους καὶ ἀδελφῶν. ἔοικε δὲ διὰ τούτων ὑποφαίνειν
ἡμῖν τὰς διὰ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἰσχύος καθηρημένας 20
πονηράς τε καὶ ἀντικειμένας δυνάμεις, ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας
ἃς θεθριάμβευκε τῷ ἰδίῳ σταυρῷ, καὶ τῆς κατὰ πάντων
πλεονεξίας ἐκβαλὼν ἐπήμυνε τοῖς ἡδίκημένοις, ἡμῖν δηλου-
εἶ οὔτι. καὶ γοῦν ἡ ἀγία καὶ ἄμωμος παρθένος ἔτι κνοφο-
ροῦσα Χριστὸν, ἅτε δὴ καὶ Ἁγίου Πνεύματος ἀνάπλεων 25
φέρουσα τὸν νοῦν, προανακεκράγει τὰ τοιάδε λέγουσα
“Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ
“πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου.” καὶ μεθ’ ἕτερα

Col. ii.
14, 15.

S. Luc.
i. 46, 47.

2-4. ἀλλ’ ἔδει—σαλευόμενα accesserunt ex B. ἀλλ’ ἔδει—Χριστοῦ habet quoque b. 9. ἀληθοῦς εὐκαρπίας B. ἀληθείας εὐκαρπον Edd. δὲ et καὶ τῆς assumpta ex B. 10. χορηγῆν Pont. χορηγῆν Aub. 12. ἐξ pro ἐκ γῆς b. 13. τι b. τε D. Edd. 15. καθελῶ B. b. καθελῶν Pont. καθελῶν Aub. 17. ἐκβαλῶν b. ἐκβάλω B. 25. ἀνάπλεων D. Edd. ἀνάπλεω B. 26. προανακέκραγε D. 27.—279. S. Haec Μεγαλύνει—καρδίας αὐτῶν et πεινῶντας—αἰῶνα accesserunt ex B. D.

S. Luc.
i. 49-55.

πάλιν “Καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς
 “γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ἐποίησε κράτος
 “ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρ-
 “δίας αὐτῶν· καθείλε δυνάστας ἀπο θρόνων καὶ ὕψωσε
 5 “ταπεινούς· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας
 “ἐξαπέστειλε κενούς. ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ
 “μνηστῆναι ἐλέους καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν
 “τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.”

Οὐκοῦν καθήρηται μὲν οἱ δυνάσται, καὶ πεπτώκασιν ἐξ
 10 ἰδίων θρόνων. πλὴν οὐ μέχρι τούτων τῆς τοῦ Σωτῆρος
 ἡμῶν ἐπιδημίας τὰ κατορθώματα· ἀλλὰ γὰρ ἐγήγερταί τις a 650 A.
 ἰππέων ἔσμος, ἄνδρες μαχηταὶ καὶ ἐμπειροπόλεμοι καὶ στρα-
 τηγεῖν εἰδότες, καὶ ταῖς τοῦ διαβόλου δυστροπίαις ἀντεξά-
 γοντες γενικῶς. εἶεν δ' ἂν οὗτοι πάλιν οἱ θεσπέσιοι μαθηταί,
 15 οἱ τὴν τοῦ Πνεύματος μάχαιραν νοητῶς ἔσπασμένοι· τουτέστι,
 τῆς μυσταγωγίας τὸν λόγον, τὸν ζῶντά τε καὶ ἐνεργῆ καὶ
 τομώτατον· ἐχώρουν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου καὶ κατὰ γέ-
 νους καὶ κατὰ ἀδελφῶν, οὐ πλήττοντες τὰ εἰς θάνατον,
 ἀναιροῦντες δὲ μᾶλλον τὴν ἐν αὐτοῖς ἀμαθίαν, καὶ οἶον b
 20 νεκροῦντες τῷ κόσμῳ, καὶ ἐκτεθνάναι ταῖς ἀμαρτίαις παρα-
 σκευάζοντες, ἵνα ζήσειαν τῷ Θεῷ, τὴν εὐκλεᾶ καὶ ἀμώμητον
 ἠγαπηκότες ζῶν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν εὐαγγελικὴν. ὅτι δὲ
 ἔμελλον τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης ἕνεκα καὶ υἱοὶ πατράσιν
 ἀντιτετάξεσθαι, καὶ μὴν μητράσι θυγατέρες, καὶ ἀδελφοῖς
 25 ἀδελφοί, πῶς ἔστιν ἀμφιβαλεῖν; τοῦ Σωτῆρος λέγοντος
 ἐναργῶς “Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν
 “γῆν, οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν· ἦλθον
 “γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυ-
 “γατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς

Eph. vi.
17.
Heb. iv.
12.S. Matth.
x. 34-36.

3. ὑπερηφάνων D.

ἀνδρες] ἔσμος ἀνδρῶν· ἀνδρες b.

assumptum ex B. b.

ἀντιτάξεσθαι Edd.

ἀμφιβάλλειν Edd.

assumpta ex B.

8. εἰς τὸν αἰῶνα D. ἐξ αἰῶνος B.

13. ἐξίγοντες b.

24. ἀντιτετάξεσθαι B. ἀντιτετάξασθαι b.

25. ἀμφιβαλεῖν b.

26-28. Μὴ νομίσητε—μάχαιραν et γὰρ

12. ἔσμος,

23. καὶ

c “ πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐ-
 “ τοῦ.” ἐχθροὶ μὲν οὖν καθὸ καὶ ἑτερόφρονες· φίλοι δὲ
 καὶ οὐκ εἰς μακρὰν, ὡς ἐν ὁμοψυχίᾳ πίστεως καὶ ὡς ἐν
 ἐνόητι Πνεύματος καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ.

23' Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, λήψομαί σε 5
 Ζοροβάβελ τὸν τοῦ Σαλαθιὴλ τὸν δοῦλόν μου, λέγει Κύριος,
 καὶ θήσομαί σε ὡς σφραγίδα, διότι σε ἠρετίσαμην, λέγει
 Κύριος παντοκράτωρ.

d

Οὐ πρὸς Ζοροβάβελ ἀληθῶς ὁ τοιοῦδε λόγος, γέγονε δὲ
 μᾶλλον ὡς πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὡς ἔν 10
 γε τῷ Ζοροβάβελ εὖ μάλα γραφόμενον· ὅτι καὶ ἐκ φυλῆς
 Ἰούδα, καὶ μέντοι καὶ βασιλεὺς, καὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας
 λελυτρωμένων ἠγούμενος, καὶ οἶον ἐπιστάτης τῶν οἰκοδο-
 μούντων τὸν οἶκον Κυρίου. σὲ τοίνυν, φησὶ, λαβὼν τὸν
 δοῦλόν μου· τουτέστι τὸν ἐν δούλου μορφῇ πεφηνότα, πλὴν 15
 κατὰ φύσιν ἐλεύθερον· κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἂν
 ἐλοίμην καθελεῖν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ἐκβαλεῖν ἀρχὰς,
 ε ὡς σφραγίδα θήσομαι. σφραγὶς γὰρ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς
 ὁ Υἱὸς, ὅλην αὐτοῦ καὶ ἀκραιφνῆ τὴν ὁμοίωσιν ἔχων, καὶ ἐν
 ἰδίῳ κάλλει τὴν τοῦ γεννήσαντος ἀπαστράπτων φύσιν. ἐν 20
 αὐτῷ δὲ καὶ ἡμᾶς εἰς ὁμοίωσιν ἰδίαν κατασφραγίζει Θεός·
 εἴπερ εἰς Χριστὸν μορφούμενοι, τὴν ὡς πρὸς Θεὸν εἰκόνα
 κερδαίνομεν. σήμαντρον οὖν ἄρα τὸ ἀκριβὲς τοῦ Θεοῦ καὶ

651 A. a Πατρὸς ὁ Υἱὸς, καὶ αὐτὸν ἠρετίσατο, τοῦτ' ἔστιν, αἰρετὸν
 ἐποίησατο καὶ ἐξειλεγμένον. καὶ γοῦν ἐπὶ τοῖς Ἰορδάνου 25
 νάμασιν αὐτὸν ὠμολόγει, λέγων “ Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς μου

S. Luc.
i. 52.

S. Matth.
iii. 17.
[xvii. 5.]

1. οἰκειακοὶ B. οἰκιακοὶ Edd.
assumptum ex B.

[ἠρετισταμην 26.] ἠρέτιστα Edd.
οἶκον assumpta ex B.

ἀστράπτων ἰδ.

3. καὶ prius om. B.

7. ὡς habet D. [εἰς Alex.]

17. ἀρχῆς Edd.

4. καὶ

ἠρετίσάμην B.D.

14. τὸν

20. ἀπαστράπτων B.

“ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε.” εὐδόκησε γὰρ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἀναστοιχειῶσαι τὰ πάντα, καὶ ἀναγαγεῖν εἰς τὸ ἀπ’ ἀρχῆς, καὶ ὡς ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος, “ἀνα-
 5 “κεφαλαιώσασθαι τὰ τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς
 “γῆς” ἐν Χριστῷ, δι’ οὗ καὶ μεθ’ οὗ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ
 δόξα σὺν Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Eph. i.
10.

1. Haec αὐτοῦ ἀκούετε assumpta ex B.
 καὶ—Ἀμήν accesserunt ex B.

5. ἐν] + τῷ Edd. Haec δι’ οὗ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΖΑΧΑΡΙΑΝ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Κεφ. α'. Ἐν τῷ ὀκτῷ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ Δαρείου, ἐγένετο λόγος 5
 Κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδῶ τοῦ Προ-
 φήτου λέγων.

a ΠΡΟΦΗΤΕΥΕΙ μὲν ὁ μακάριος Ζαχαρίας ἐν τοῖς Ἱερο-
 σολύμοις, κατὰ τοὺς αὐτοὺς οἴμαι χρόνους, καθ' οὓς καὶ ὁ
 Σοφονίας. μετὰ γάρ τοι τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπάνοδον, 10
 κατῴκηκεν ὁ Ἰσραὴλ οὐκέτι διηρημένως καὶ ἀνὰ μέρος ἔν τε
 τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, ἀλλ' εἰς μίαν οἱ πάντες
 συνενηνεγμένοι πόλιν, τὴν Ἱερουσαλήμ δηλονότι, καὶ ἀνὰ
 b πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, βασιλεύοντος ἐπ' αὐτοῖς Ζοροβάβελ
 τοῦ ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ μὴν καὶ προὔχοντος ἐν ἱερωσύνῃ 15
 Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. ἐξυφαίνει δὲ

Codices B.C. [C. hodie initio mutilus, foliis decem prioribus amissis post tempus, ut videtur, Montfaucon, vide Bibliothecam Coislinianam ejus p. 186. D. pro paginis pro quibus desideratur C. contuli, locis pluribus difficilioribus adhibui.] 1-3. Sic D. εἰς τὸν Προφήτην Ζαχαρίαν B. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας, ἐξήγησις ὑπομνηματικὴ εἰς τὸν Προφήτην Ζαχαρίαν Edd. 4. Sic B. τόμος α' D. 5. Textum hic reposuimus ex B.C.D. [C. teste Montf. supra cit.] ὀγδῶ D. Edd. ἐβδόμῳ B. δευτέρῳ C. ? 6. υἱὸν B. Edd. υἱοῦ F. (51.) sed cf. infra 653 b. Ἀδδῶ D.F. Edd. Ἀδῶ B. τοῦ alt. B.D (ut vid.). Edd. cf. infra l. c. [τὸν A.V. &c.] 10. Σοφονίας] Legendumne est Ἀγγαῖος ? 11. Haec καὶ ἀνὰ μέρος accesserunt ex D. 13. συνενηνεγμένοι D. συνηηγ. Edd. 15. καὶ alt. om. D.

καὶ λίαν ἐντέχνως τῆς προφητείας τὸν λόγον. ἐπειδὴ γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἤτοι Σαμαρείας, εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπενηνεγμένων, αὐτόθι ἐπανήκασιν, ἅπαντα μὲν εἰδότες τὰ παρὰ τῶν Βαβυλωνίων κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων 5 τετολμημένα κατὰ καιρούς· οὐκ ἠγνοηκότες δὲ πρὸς τούτοις, τὰ ἐφ' οἷς λελύπηται Θεός· οἱ δὲ δὴ γεννηθέντες ἐν τῇ τῶν Περσῶν τε καὶ Μήδων χώρᾳ, οὔτε τίς ἢ ὅποια πότε ἔστιν ἡ ^a 653 A. Ἱεροουσαλήμ ἐγίνωσκον, οὔτε τὴν Ἰουδαίαν ἤδεσαν, οὔτε μὴν τὰ ἐκ τῆς θείας ὀργῆς τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐπενηνεγμένα, 10 ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τίσιν ὄλως τὰς οὕτω σκληρὰς ἐξήτηται δίκας, πλὴν ὅσον ἐξ ἡμελημένων τάχα που διηγημάτων, ἀναγκάως ὁ τῶν ὄλων Θεὸς αὐτοῖς τοῖς λελυτρωμένοις καὶ κομιδῇ νέοις παιδαγωγὸν ὥσπερ τινα καὶ ἀρμοστήν ἀναδείκνυσι τὸν μακάριον Ζαχαρίαν, ὄντα μὲν ἐξ αἵματος ἱεροῦ, τουτέστιν 15 ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ, καὶ γεγονότα μὲν ἐκ πατρὸς Βαραχίου ^b κατὰ γε τὴν σάρκα, κεχρηματικότα δὲ κατὰ πνεῦμα καὶ υἱὸν Ἀδδῶ τοῦ Προφήτου. τέθραπτο γὰρ, ὡς εἰκὸς, τοῖς ἐκείνου τρόποις, καὶ τῶν ἴσων ἀνδραγαθημάτων γέγονε μιμητής.

Τίς οὖν αὐτῷ τῆς προφητείας ὁ λόγος, καὶ διὰ ποίων τῶν 20 διηγημάτων ἔρχεται, πῶς οὐκ ἂν δίκαιον εἰπεῖν ἐπιμετρίως ; τὴν δίκην μὲν γὰρ ὑφ' ἣν εἰσιν, ἐπισκῆπτει τοῖς λελυτρωμένοις, ἅτε δὴ τῆς θείας ἐντολῆς οὐ μετρίως ἡμεληκόσι, καὶ τῶν διὰ τοῦ πανσόφου Μωυσέως τεθεσπισμένων ἀλογεῖν εἰωθόσι· καταδεδιττόμενος δὲ οὐ μετρίως αὐτοὺς, μεταφοιτᾶν 25 ἀναπέθει πρὸς τὸ δεῖν ἐλέσθαι μᾶλλον εὐδοκιμεῖν διὰ τῆς ^c εἰς πᾶν ὀτιοῦν εὐπειθείας καὶ ὑπακοῆς. προσεπάγει δὲ, ὅτι εἰ μὴ τινες εἶεν ἀγαθοὶ καὶ εὐήνιοι, καὶ τοῖς θείοις εἰκοντες νόμοις, πείσονται καὶ αὐτοὶ τῶν τοῖς πατράσι συμβεβηκότων

1. καὶ assumptum ex B.D.
5. καιρούς] + καὶ Edd. invitis B.D.

10. ἐξήτηται B. ἐξήτηται D. Edd.
ex D.

15. τῆς om. b.

17. Ἀδδῶ D.b. Ἀδῶ Edd. ante Migne. τέθραπτο B.D.b. τέθραπται Edd.

20. ἐπιμετρίως assumptum ex D. Statim ὑφ' ὧν pro τὴν δ. μὲν γὰρ ὑφ' ἣν D.

27. τινες assumptum ex B.D.b.

2. εἰς αἰχμαλωσίαν assumpta ex D.

7. ποτέ D. ἡ om. D.

12. Haec καὶ κομιδῇ νέοις assumpta

τὰ φορτικώτερα. κατευρύνων δὲ ὡσπερ τῆς παιδαγωγίας τοὺς λόγους, πειράται διδάσκειν, τίνα μὲν ἦν πάλαι τὰ τῶν πατέρων ἐπιτηδεύματα, καὶ ἐπὶ τίσιν αὐτοῖς ὁ θεῖος ἐπέσταξε θυμὸς, τίνα δ' αὖ διολώλασι τρόπον, καὶ μὴν καὶ ὅπως λελύτρωνται, καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυσάμενοι ζυγόν, 5
 δ ἀνεκομίσθησαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· προσεπάγει δὲ τούτοις, ὅτι, καθάπερ ἔφην ἀρτίως, πείσονται τὰ χεῖρω τῆς τῶν πατέρων ἀφιλοθείας κατ' ἴχνος ἰέναι σπουδάζοντες. δια- μέμνηται δὲ πανταχῇ τῆς διὰ Χριστοῦ λυτρώσεως ἐσομένης κατὰ καιροῦς, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον διὰ πολλῶν ἡμῖν 10 ἀναγράφει τρόπων.

Δεῖ δὴ οὖν ἕκαστα τῆς προφητείας τὰ μέρη πολυ-
 πραγμονεῖν ἐθέλοντας, μὴ ταυτολογίαν ἠγεῖσθαι τὰ ἐν αὐτῇ,
 ε καὶ περιττὴν ἀφήγησιν τῶν ἤδη γεγενημένων· διαμεμνησθαι δὲ μᾶλλον, ὅτι τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ὑποουστήσασι εἰς 15 τὴν Ἰουδαίαν, ἀναγκαιοτάτην ἔχει τῶν ἤδη συμβεβηκότων τὴν ἀφήγησιν. ἐπηνώρθου μὲν γὰρ τοὺς εἰδότας ὧν ἤδη πεπόνθασι, ἀναφέρων πρὸς ἀνάμνησιν· τοῖς δὲ δὴ νέοις κομιδῇ, καὶ οὐκ εἰδόσι τὰ πάλαι, προεξέει τὴν ἀσφάλειαν, ἵνα μὴ τοῖς ἴσοις ἐναλοῖεν κακοῖς, τὴν βέβηλον καὶ ἀνομωτά- 20 τὴν ἀγαπῶντες ζωήν.

654 A. a

2 Ὁργίσθη Κύριος ἐπὶ τοὺς πατέρας ὑμῶν ὄργην μεγάλην.

Συνίης ὅπως καταπτοεῖ τοῖς διηγήμασι, καὶ τοῖς κομιδῇ
 b νέοις τὰ τοῖς πρὸ αὐτῶν συμβεβηκότα παρατιθεῖς εἰς ἐξή-
 γησιν, μετασοβεῖ πρὸς τὸ ἄμεινον, οἰονείπως ἀπειλῶν, ὅτι 25
 τοῖς ἴσοις, ἢ καὶ τοῖς ἔτι δυσσυχθεστέροις ὑπενημεγμένοι

3. ἐπιτηδεύματα] σπουδάσματα D. ἐπέσταξε D.b. Edd. ἐπέσταξε B. 4. τε
 μο δ' b. δὲ D. 5. ἀπολυσάμενοι D. Edd. ἀποδυσάμενοι b. 7. χεῖρω]
 αἰσχίω D. 9. πανταχοῦ D.b. 12. δὴ B.D. δὲ Edd.
 14. περιττὴν B.D. περὶ τὴν iud. 17. ἐπανορθοῦται D. 20. ἀνομωτάτην]
 παρην. D. 22. His praemittunt versum i Edd. 25. πρὸς]
 εἰς D.

κακοῖς, κατοιμώξουσιν πικρῶς, εἰ μὴ ἔλοιτο σωφρόνως ἀπο-
 σπουδάξειν μὲν τὰ ἐκείνων, φροντίδος γεμῆν καὶ λόγου
 παντὸς ἀξιῶν τὸ θυμῆρες Θεῶ. ὀργὴν δὲ μεγάλην ὠργίσθαι
 φησὶ τὸν τῶν ὄλων κατεξουσιάζοντα Θεόν, οὐκ ἀναπόδεικτον
 5 ἀφείς εἰς τὸ ἀτρεκὲς τὸν λόγον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἤδη πεπεύρανται
 καὶ πεπόνθασιν, ὅτι μὴ ἔστι ψευδοεπιθῆ ἀποφαίνων. εἴη γὰρ c
 ἂν οὐ τῆς τυχούσης ἀγανακτήσεως ἔνδειξις τὸ ἐφείναι τοῖς
 Βαβυλωνίοις καταδηῶσαι μὲν ἅπασαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ σὺν
 αὐτῇ τὴν Σαμάρειαν, κατεμπρῆσαι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἅγια, καὶ
 10 κατασκάψαι τὴν Ἱερουσαλήμ· καὶ τὸν ἀπόλεκτον Ἰσραὴλ
 ἀποφῆναι μέτοικον, οἰκτρῶς καὶ ἐλεεινῶς ἐν ἀλλοδαπῇ δου-
 λεύοντα, καὶ δύσοιστον ὑπομένοντα ταλαιπωρίαν, καὶ ἀπτό-
 μενον μὲν θυσιῶν οὐκέτι, οὐκ αὐλῆς εἴσω φοιτῶντα τῆς
 ἱεράς, οὐκ εὐχαριστίας προσάγοντα κατὰ νόμον, ἢ δεκάτας, d
 15 ἢ ἀπαρχάς· εἰργόμενον δὲ, ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ φόβου, καὶ
 τοῦ χρῆναι τελεῖν τὰς νενομισμένας αὐτῷ καὶ φιλτάτας
 ἑορτάς. οὐκοῦν ὠργίσθη Κύριος ἐπὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν ὀργὴν
 μεγάλην.

Ἐπιφωνήσῃ δ' ἂν τις τὰ τοιάδε καὶ τοῖς Ἰουδαίοις δήμοις,
 20 εἶπερ ἔλοιτο μυσταγωγεῖν ἐπὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον.
 ἐπειδὴ γὰρ ἀπεκτόνασι τοὺς προφήτας, καὶ αὐτὸν δὲ “τὸν
 1 Cor. ii. 8.
 “Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν,” ἐάλωσαν καὶ πεπόρθηται. e
 κατεσεῖσθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ διαβόητος νεῶς, καὶ πεπλήρωται
 λοιπὸν ἐπ' αὐτοῖς τὸ διὰ φωνῆς Ὠσηέ “ Διότι ἡμέρας πολ-
 Hos. iii.
 4
 25 “ λὰς καθίσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ὄντος βασιλέως οὐδὲ
 “ ὄντος ἄρχοντος, οὐκ οὔσης θυσίας οὐδὲ ὄντος θυσιαστη-
 “ ρίου, οὔτε ἱερατείας, οὔτε δήλων.” ὅτι δὲ εἰσιν αἰχμάλωτοι,
 καὶ ὑπὸ χεῖρα τέως διαβολικὴν προσκεκρουκότες Θεῶ, καὶ
 ἀπερρίμμενοι, καὶ ἀπάσης ἔξω φειδοῦς τῆς ἄνωθεν γεγονότες,

3. ὀργὴν δὲ μεγάλην om. D. Statim ὀργίζεσθαι D.

κατεξουσιάζοντα Θεόν Edd. ante Migne.

invito D.

12. ὑπομένοντα] + τὴν Edd.

τοῦ D.

14. εὐχαριστίας D. εὐχαριστίαν Edd.

21. αὐτὸν B. D. Migne. αὐτῶν Edd.

22. ἐάλωσαν καὶ om. D.

24. Διότι D. ὅτι Edd.

26. οὐκ] οὐδὲ D. (Vat.)

4. Θεόν

12. ὑπομένοντα] + τὴν Edd.

20. τὸ] +

655 A. *a* πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις ; εἰ δὲ δὴ λυτρωθεῖεν κατὰ καιροὺς,
 τε καὶ βασιλέα καὶ Κύριον, τότε δὴ τότε, καὶ μάλα εἰκότως,
 σοφὴν ἂν τις ἐπ' αὐτοῖς ποιήσαιτο τὴν παραίνεσιν, ἐπὶ
 καιροῦ ταῦτα λέγων Ὁργίσθη Κύριος ἐπὶ τοὺς πατέρας ὑμῶν 5
 ὀργὴν μεγάλην.

3 Καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτοὺς Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐπι-
 στρέψατε πρὸς μέ, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει
b Κύριος παντοκράτωρ, καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν,
 4 οἷς ἐνεκάλεσαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἔμπροσθεν λέγοντες 10
 Τάδε λέγει Κύριος Ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὕδων ὑμῶν τῶν
 πονηρῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν τῶν πονηρῶν,
 καὶ οὐ προσέσχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου, λέγει Κύριος.

Ἐνακεκλημένοι γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ
 ἀνατρέχοντες εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ῥάθυμοι γεγόνασι περὶ τὸ 15
c δοκοῦν τῷ Θεῷ, καὶ εἰδώλοισι μὲν οὐ προσέκειντο τέως, οὔτε
 μὴν τὴν ἀρχαίαν προσιέντο πλάνην· πλὴν καθ' ἐτέρους
 ἠλίσκοντο παροτρύνοντες τρόπους. ὡς γὰρ ἐν τῷ Ἐσδρα
i γέγραπται, καὶ γυναῖοις ἀλλοφύλοισι ἐπεμίγνυντο καὶ, τὰς ἐκ
ix. τῶν ὁμόρων ἔθνων εἰσοικισάμενοι, τέκνων ἀλλοτρίων πατέρες 20
 γεγόνασι, καίτοι τοῦ νόμου τὸ χρῆμα αὐτοῖς ὡς ἔκτοπον
 ἀποφάσκοντος. κατημέλουν δὲ καὶ τοῦ τελεῖν ἑορτὰς, καὶ
 πληροῦν θυσίας, καὶ μὴν καὶ ἀπρόθυμοι περὶ τὸ δεῖν ἀναδεί-
 μασθαι τὸν θεῖον ναὸν γεγονότες ἠλίσκοντο. ταύτητοι, καθά-
Agg. ii. *d* περ ἐν τῷ Ἀγγαίῳ γέγραπται, ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν ἀφορία 25
17, 16. καὶ ἀνεμοφθορία καὶ ἐν χαλάσῃ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
 αὐτῶν. καὶ ἐνέβαλλον μὲν εἰς κυψέλην κριθῆς εἴκοσι σάτα,

4. ἐπ' αὐτοῖς om. D.

5. καιρῷ D.

9. καὶ om. D. οἱ

om. Edd. ante Migne.

10. οἱ pro οἷς D.

οἱ alt. assumptum ex B.D.F.

(Alex. XII.)

11. Κύριος] + παντοκράτωρ Edd. (A.V. &c.) in vitis B.D.

19. ἐπεμίγνυντο B.D. ἐπιμέμιγντο (sic) Pont. ἐπιμέμιγοντο Aub.

26. τῶν

χειρῶν assumpta ex D.

27. ἐνέβαλλον D. ἐνέβαλον Edd. κυψέλην D.

καὶ ἐγίνοντο δέκα, εἰσεπορεύοντο δὲ καὶ πάλιν ἀντλήσαι πεντήκοντα μετρητὰς, καὶ ἐγίνοντο εἴκοσι. ἐπαγγέλλεται τοῖνυν αὐτοῖς, ὡς εἰ ἔλουντο μεταφοιτᾶν εἰς τὸ ἄμεινον, καὶ ἐπιστρεφειν πρὸς αὐτὸν, διὰ τοῦ δρᾶν ἐλέσθαι τὰ αὐτῷ
 5 δοκοῦντα καὶ φίλα, τότε καὶ αὐτὸς ἐπιστρέψει πρὸς αὐτοὺς, τουτέστιν, ἀφέξεται τῆς ἐπ' αὐτοὺς ὀργῆς, καὶ παλινοδρομήσει πρὸς ἔλεον, καὶ φειδοῦς τε καὶ οἰκτιρμῶν ἀξιώσει πάλιν. ἀποφάσκει γεμῆν ὡς ὀλέθρου πρόξενον τὸ ἐλέσθαι
 10 δέδοτο παρ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἀγίων προφητῶν παράκλησις καὶ παραμυθία, καλοῦσα πρὸς ἀποστροφὴν τῶν αἰσχυρῶν ἐπιτηδευμάτων, ἀνόνητον δὲ τὸ πρᾶγμα πολὺ λίαν ἐτέθειτο ἀπονεύσασι πρὸς τὸ δυσήκοον.

Καταγέλαστοι δὴ οὖν, οἱ ταῖς τῶν πατέρων ἀμαθίαις
 15 ἐπόμενοι, καὶ προγονικὴν συνήθειαν ὡς δυσανάτρεπτον ἀπολογίαν αἰεὶ προβαλλόμενοι, κἂν εἰ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις καταψέγοντο κακοῖς. ἔθος δὲ τοῦτο μάλιστα τοῖς τῶν εἰδώλων
 20 θεραπευταῖς. καλούμενοι γὰρ ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, τῆς τῶν πατέρων ἀπάτης διαμέμνηται πανταχοῦ, καὶ πατρῶον ὥσπερ τιὰ κληῖρον τὸ ἐκείνων ἀμαθὲς ἀσπαζόμενοι, διαμένουσι τυφλοί. οἶμαι δὲ, ὅτι κἂν εἰ αὐτοῖς συμβουλευσείε τις τοῖς ἐκ περιτομῆς μεταμαθεῖν τὰ αἰσχύω, καὶ τιμᾶν ἐλέσθαι τὸ ὠφελοῦν, ἐπὶ τὴν τῶν πατέρων συνήθειαν καταφεύγουσι καὶ αὐτοί. χρήσιμον οὖν τοῖς πλανω-
 25 μένοις ἐπιφωνεῖν Ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ μὴν ἐπὶ τούτῳ
 Μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν, οἱ πλανώμενοι δηλονότι, καὶ μέχρι τοῦ παντὸς μεμνηκότες ἐν ἀγνωσίᾳ.

1. ἐγίνοντο—ἐγένοντο D.

ex D. 10. δέδοται D.

13. ἀπονεύσασι] τῷ ἀπονεύσαι D.

19. πατέρων] προγόνων D.

23. ὠφελεῖν D.

ἐπὶ τούτῳ D. μὴν καὶ Edd.

7. Haec καὶ φειδοῦς—πάλιν accesserunt

11. τῶν ἐπιτηδ. τῶν αἰσχυρῶν D.

16. αἰεὶ assumptum ex B.D.

22. μεταμαθεῖν] μεταθεῖν Edd.

26. μὴν

5 Οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσι καὶ οἱ προφῆται; μὴ τὸν αἰῶνα
 6 ζήσονται; πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νόμιμά μου δέχεσθε,
 c ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί μου τοῖς δούλοις μου τοῖς
 προφήταις, οἱ κατελάβοσαν τοὺς πατέρας ὑμῶν. καὶ ἀπεκρί-
 θησαν καὶ εἶπαν Καθὼς παρατέτακται Κύριος παντοκράτωρ, 5
 τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα
 ὑμῶν, οὕτως ἐποίησεν ὑμῖν.

Πρὶν ἀλῶναι τὴν Ἰουδαίαν, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα,
 τὸ τῆς προφητείας ὄνομα, καθάπερ τι προσωπεῖον ἑαυτοῖς
 Hier. xxiii. 16. περιτιθέντες τινές, προσελάλουν ἀρχαιοτέροις τὰ “ἀπὸ καρ- 10
 “δίας αὐτῶν, καθὰ γέγραπται, καὶ οὐκ ἀπὸ στόματος
 “Κυρίου.” οὗτοι ψευδοεποῦντες ἔφασκον, ὡς οὐκ ἂν ἀλοίη
 d ποτὲ παρ’ ἐχθρῶν ἢ ἀγία πόλις, οὐδ’ ἂν γένοιτό ποτε τοῖς
 ἐθέλουσι καταδηοῦν εὐκαταμάχητος ὁ Ἰσραὴλ· ἀλλ’ ἐρη-
 ρεισμένην ἔξει τὴν εὐημερίαν, καὶ ἐν ἀκλονήτοις κείσεται 15
 τρυφαῖς, Θεοῦ προασπίζοντας, καὶ τὸ ἀπόλεκτον αἰεὶ τιμῶν-
 τός τε καὶ ἀγαπῶντος γένος. ἔφασκον δὲ τὰ τοιαῦτα,
 καθάπερ ἔφην ἀρτίως, ψευδηγοροῦντες οἱ τάλανες, καὶ ῥάθυ-
 μον ὄντα τὸν Ἰσραὴλ ὑπτιοῦντες ἔτι, καίτοι δέον ἀναπέθειν
 ἐκμειλίσσεσθαι Θεὸν, καὶ τὰ ἐφ’ οἷς λελύπηται ῥιπτοῦντας 20
 e ὡς ἀπωτάτω, μεταφοιτᾶν ἐλέσθαι πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν.
 ἀλλ’ ὀλίγος ἐκείνοις τῆς ἀληθείας ὁ λόγος, λημματίων δὲ
 σμικρῶν καὶ εὐτελεστάτων ἠττώμενοι, πεπλανήκασιν τὸν Ἰσ-
 ραὴλ. καὶ γοῦν ὁ μὲν προφήτης Ἱερεμίας κατηγιᾶτο λίαν
 αὐτοὺς, οὕτω λέγων “Ὁ ὦν Κύριε, ἰδοὺ οἱ προφῆται αὐτῶν 25
 “προφητεύουσι καὶ λέγουσιν Οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν, καὶ

1b. xiv.
13.

1. τὸν αἰῶνα D. Edd. εἰς τὸν αἰῶνα B.F. (22. al.) cf. infra 657 b. 2. δέχεσθαι D. (s 95, 185.) 4. οἱ κατελάβοσαν] οἱ κατέλαβον F. (22. al.) οὐ κατελάλησαν D. 5. εἶπον F. (22. al.) 6. ποιῆσαι] + ἡμῖν Edd. (Vat.) [ὑμῖν s sed corr.] ὑμῶν B.D. Pont. (Alex. XII.) ἡμῶν Aub. (Vat.) 7. ὑμῶν D. (Alex. XII.) ἡμῶν Edd. (Vat. s) ὑμῖν B.D. (Alex.) ἡμῖν Edd. (Vat. s) 9. τι B.D. τὸ Edd. 10. περιθέντες B. προσελάλουν ἀρχαιοτέροις D. ἐλάλουν Edd. 13. ποτὲ prius] πώποτε D. 14. εὐκαταμάχητος D. εὐκαταγώνιστος Edd. 17. τὰ assumptum ex B.D. Statim τοιαῦδε D. 24. κατηγιᾶτο B.D. καταγιᾶται Edd.

“ λιμὸς οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω
 “ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.” Θεὸς δὲ πρὸς ταῦτα a 657 A.
 “ Ψευδῆ οἱ προφηῆται προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου.
 “ οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετείλαμην αὐτοῖς, καὶ οὐκ
 5 “ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ὀράσεις ψευδεῖς καὶ μαντείας
 “ καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προ-
 “ φητεύουσιν ὑμῖν.” καὶ μὴν καὶ ἐτέρωθι πάλιν φησὶν
 “ Οὐκ ἀπέστειλον τοὺς προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· οὐδὲ Hic.
xiv. 14.
 “ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς, καὶ αὐτοὶ προεφήτευσον.” πεπλά-
 10 νηται τοίνυν, ὡς ἔφην, ὁ Ἰσραὴλ, τοῖς τῶν ψευδομαντέων
 φενακισμοῖς ἀσυνέτως συνηρπασμένος. ἀλλ’ οὐκ ἂν ἦλω H. xxiii.
21.
 ποτὲ παρ’ ἐχθρῶν, καὶ τῆς οὕτω πικρᾶς καὶ φορτικωτάτης
 δουλείας ἐπειράτο, τοῖς παρὰ Θεοῦ προφηταῖς τὸν νοῦν
 ἐπιδούς, οἳ καὶ συμβήσεσθαι τὰ τοιαύδε προαπήγγελλον αὐ-
 15 τοῖς, καὶ διαρρήδην ἔφασκον, ὅτι πάντως εἰς πείραν ἐνεχθή-
 σονται κακοῦ, μὴ οὐχὶ δρᾶν ἡρημένοι τὰ θυμήρη Θεῶ.
 ταύτητοι καλεῖ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν τε ἀνοσίων ψευδοπρο-
 φητῶν καὶ τῶν πεφενაკισμένων καὶ φησιν Οἱ πατέρες ὑμῶν
 πῶ εἰσι καὶ οἱ προφηῆται μὴ τὸν αἰῶνα ζήσονται; ὅμοιον ὡς
 20 εἰ λέγοι Ἀπολώλασιν οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ τοῦτο οἰκτρῶς, ἐν
 αἰχμαλωσίᾳ, καὶ σὺν αὐτοῖς οἱ ψευδοεπεῖς καὶ πεπλανηκότες,
 οἱ τὸ τῆς προφητείας ὄνομα καὶ χρῆμα καπηλεύοντες. ἀλλ’
 εἶπερ ἔζων ἔτι, τάχα που βελτίους ὑμᾶς ἀπέφηναν ἀεὶ κα-
 τοιμῶζοντες ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ τῶν παρ’ αὐτοῖς
 25 γεγονότων ψευδοπροφητῶν οὐ μετρίαν ποιούμενοι τὴν κατα-
 βοήν. ἀλλ’ ἐκεῖνοι μὲν ῥαστώνης τε ὁμοῦ καὶ ἀπειθείας
 ὀψώνιον, τὸ συνδιολέσθαι τοῖς ἡπατηκόσιν ἐσχήκασιν, ὑμεῖς
 δὲ τοὺς τῶν ἀγίων προφητῶν παραδέχεσθε λογους, καὶ τὰ δ
 δι’ αὐτῶν θεσπίσματα ποιεῖσθε περὶ πολλοῦ. αὐτοὶ γὰρ
 30 λελαλήκασιν καὶ τοῖς πρὸ ὑμῶν, ὅτι παρατέτακται Κύριος
 τοῦ ποιῆσαι, δῆλον δὲ ὅτι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰς ἐν

14. συμβήσεται D.

19. μὴ] + εἰς Edd. invitis D.b.

25. καταβολὴν D.

17. ψευδοπροφητῶν D.b. προσφ. Edd.

23. ἀπέφηναν] + ἂν b.

αὐτῇ συμβησομένας τάλαιπωρίας. διήλεγχον δὲ λέγοντες ἀναφανδὸν, ὅτι κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν, οὕτως ἐποίησεν ὑμῖν. κολάζει γὰρ οὐ μάτην ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, οὔτε μὴν ἀβασάνιστον τὴν ἐφ' ὄφρουν ποιεῖται
 e ψῆφον ἢ θεία τε καὶ ἀπλανῆς καὶ δικαιοτάτη κρίσις· ἀνεξι- 5
 κακήσασα δὲ ὑπεραμέτρως, τότε δὴ τότε ταλαντεύει τοῖς ἡμαρτηκόσι τὰ αὐτοῖς ὅτι μάλιστα πρεπωδέστατα.

Σοφὸν οὖν ἄρα τὸ εὐήμιον, καὶ παντὸς ἡμᾶς ἀπαλλάξει κακοῦ τὸ τοῖς θείοις ἔπεσθαι νόμοις, καὶ τὰς τῶν ἀγίων προαγορεύσεις τιμᾶν, καὶ πίστεως ἀξιῶν τὰς τοῦ Πνεύματος 10
 φωνὰς, ἐννοοῦντάς τε ὅτι πάντα τε καὶ πάντως συμβήσεται τὰ προηγγελμένα, μεταπλάττεσθαι πρὸς τὸ ἄμεινον καὶ μεταχωρεῖν εἰς μετάγνωσιν. ἀποσκευασόμεθα γὰρ οὕτω τὰ ἐξ ὀργῆς, καὶ ἠπίῳ περιτευξόμεθα τῷ Δεσπότῃ· δικαιοὶ γὰρ τὸν ἀσεβῆ, καὶ ἀνίησι δίκης τοὺς ἐξ ἀμαθίας ἤγουν ἀσθενείας 15
 πεισόντας εἰς ἀμαρτίαν.

Rom. iv.
5.

658 A. a

7 Τῇ τετάρτῃ καὶ εἰκάδι ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνί· οὗτός ἐστιν ὁ μὴν
 Σαβάτ· ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐγένετο λόγος Κυρίου
 πρὸς Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδώ τὸν Προφήτην
 8 λέγων Ἐώρακα τὴν νύκτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἐφ' 20
 ἵππον πυρρὸν, καὶ οὗτος ἰσθῆκε ἀνά μέσον τῶν δύο ὁρέων
 τῶν κατασκίων, καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ ψαροὶ καὶ
 9 ποικίλοι καὶ λευκοί. καὶ εἶπα Τί οὗτοι, Κύριε; καὶ εἶπε πρὸς
 b μὲ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί· Ἐγὼ δεῖξω σοι τί ἐστι ταῦτα.
 10 καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφρονηκὼς ἀνά μέσον τῶν ὁρέων καὶ 25

1. αὐτοῖς Edd. invitis B.D.b.

2. κατὰ] καὶ κατὰ b. καὶ] + κατὰ b.

4. ποιεῖται ante τὴν transp. D.

6. ὑπεραμέτρως B.D. ὑπερμέτρως b. Edd.

13-16. Haec ἀποσκευασόμεθα—ἀμαρτίαν [ἀμαρ ambiguous D.] accesserunt ex D.

17. τετάρτῃ B.D. τετράδι Edd. (s. A.V. &c.) ἐν assumptum ex D. (23, 233.)

cf. infra 708 c. τετάρτῳ pro ἑνδεκάτῳ (sic) D. τοῦ ἑνδεκάτου μηνός B. (42,

240.) 18. σαβάτ] σάββατον B.D. (91, 239.) sed vide infra l. c. ἐπὶ om. F.

19. υἱὸν D. cf. infra l. c. et cf. supra 652 init. υἱοῦ F. Edd. (51.) Statim ἀδῶ B.

20. ἐφ' B.D. (Alex.) ἐπὶ Edd. (Vat.) 21. ἰσθῆκε D. (Alex.) εἰσθῆκε Edd.

22. ψαρροὶ D.

24. ὁ prius om. Edd.

εἶπε πρὸς μέ Οὗτοί εἰσιν οὓς ἐξαπέσταλκε Κύριος τοῦ περι-
 οδεῦσαι τὴν γῆν. καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἀγγέλῳ Κυρίου τῷ 11
 ἐφεστῶτι ἀνά μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπαν Περιωδεύκαμεν πᾶσαν
 τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἰσχυάζεται.

5 Ἄνὰ μέρος καὶ κατὰ καιροὺς τὰς ὁράσεις τοῖς ἁγίοις^c
 προφήταις ἐξεκάλυπτεν ὁ Θεός. οὐ γάρ που φαμέν ὡς αἰί
 τε καὶ συχνὴ καὶ ἀδιάστατος παντελῶς ἢ τῆς θεοπτίας
 αὐτοῖς ἐχορηγεῖτο χάρις καὶ τῶν ἐσομένων ἢ ἀποκάλυψις·
 κατὰ καιροὺς δὲ μᾶλλον, τοὺς ἐκάστῳ πράγματι πρέποντας,
 10 καὶ κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν τῷ ἀποκαλύπτουσι τὰ κεκρυμμένα.
 καὶ ποτὲ μὲν τοῦτο, ποτὲ δὲ ἐκείνο, κατὰ πολλοὺς τε καὶ
 διαφόρους ἐπαιδεύοντο τρόπους. ἔσθ' ὅτε μὲν γὰρ ἀπλήν
 ἐδέχοντο γνῶσιν, ἐνηχοῦντος αὐτοῖς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος·
 ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ πρὸς τούτῳ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὁράσεσι τῶν d
 15 ὄρωντων ἐγίνοντο, ἄλλοτε ἄλλως αὐτοῖς διαμορφούντος
 Θεοῦ καὶ ἀποκαλύπτουτος αἰνιγματωδῶς μυστήρια. Ἡσαΐας
 μὲν γὰρ ὁ μακάριος τεθεᾶσθαί φησι “τὸν Κύριον σαβαὼθ^e
 “καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου,” περιεστηκό-
 των αὐτὸν τῶν Σεραφίμ καὶ εὐφημούντων ἐξ ἀμοιβῆς. ὁ δέ
 20 γε θεσπέσιος Ἰεζεκιὴλ θρόνον τεθεᾶσθαί φησιν ἐπὶ στερεώ-
 ματος, ὑποκειμένων τῶν Σεραφίμ. ἔφη δὲ, ὅτι τὸν ἐπὶ τοῦ e
 θρόνου καθήμενον ἑώρακε διφυᾶ, ὡς τὰ κάτω μὲν ἀπὸ ὀσφύος
 ἐν εἶδει πυρὸς ὄρασθαι σαφῶς, ἐν ὁράσει δὲ ἠλέκτρον τὰ
 ἄνω. καὶ βαθὺς ἂν γένοιτο καὶ μακρὸς ὁ ἐφ' ἐκάστῳ λόγος,
 25 εἴπερ ἔλοιτό τις πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας τοῦ πολυειδεῖς
 γενέσθαι παρὰ Θεοῦ τὰς ὁράσεις αὐτοῖς.

Οὕτω τοιγαροῦν καὶ ὁ μακάριος Ζαχαρίας καιρὸν καὶ
 ἡμέρας καὶ μῆνα σαφῶς ὀρισάμενος, τεθεᾶσθαί φησι τὸν

1. ἐξαπέσταλκε B.D. (Alex. XII.) ἐξαπέστειλε Edd. (Vat. s) τοῦ assumptum
 ex B.D.F. (Alex. XII.) 3. εἶπαν Περιωδεύκαμεν B.D. (Alex.) εἶπον
 περιωδεύσαμεν Edd. (Vat. s) 6. ὁ om. D. 7. τε B.D. που Edd.
 ἢ om. D. 8. ἢ assumptum ex B.D. 10. τὸ] τῷ D.
 14. καὶ prius assumptum ex D. ταῖς deest in Edd. 21. τοῦ assumptum
 ex D. 22. ἑώρακε D. Edd. ἑώρακα B.

Es. vi.
1, 2.Ezek. i.
25, 26.

Ib. 27.

Κύριον ἐν εἶδει τῶ καθ' ἡμᾶς. ἰδὺ γὰρ ἀνὴρ φησιν ἐπιβε-
 359 A. a βηκῶς ἐφ' ἵππον πυρρῶν. αἰνίττεται δὲ διὰ τούτου τὸν οἰνοεἶ-
 πως ἐμπειροπόλεμον καὶ εἰδότα τὰ τακτικά. τὸ γὰρ ἵππῳ
 μὲν ἐφιζῆσαι, καὶ τούτῳ πυρρῶ καὶ τὴν οἶον ἐξ αἵματος
 ἔχοντι χροιάν, τοιοῦτόν τι οἶμαί που σημαίνειν λοιπόν. 5
 μάχεται γὰρ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τοῖς ἀντεξάγουσιν αὐτῷ, καὶ
 οἷά τις πολέμιος ἀνθοπλίζεται τοῖς ἀπειθῆ καὶ ἀγέρωχον
 ἀντανιστάσιν αὐτῷ τὸν τῆς διανοίας αὐχένα. ἔδρων δὲ
 τοῦτο, καὶ μάλα νεανικῶς, οἱ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, οἳ τε τὴν
 Ἰουδαίαν καὶ αὐτὴν οἰκοῦντες τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ μὴν 10
 b καὶ οἱ τὴν Σαμαρειτῶν χώραν ἔχοντες, τουτέστιν, αἱ δέκα
 φυλαί. ἐτράποντο γὰρ εἰς πολυθείαν, καὶ τοῖς χειροκμήτοις
 τὸ σέβας ἀνάπτοντες, ἐπεφώνουν ταῖς δαμάλεσι ταῖς χρυ-
 3 Reg. xii. 28. σαῖς “Οὔτοι οἱ θεοὶ σοι, Ἰσραὴλ, οἵτινες ἀνήγαγόν σε ἐκ
 “γῆς Αἰγύπτου,” καὶ πρὸς γε δὴ τούτοις, τῶν τοῦ νόμου 15
 θεσπισμάτων ἀλογήσαντες παντελῶς, ἀπερισκέπτως ἐτρά-
 ποντο πρὸς τὸ ἐκάστῳ φίλου δοκοῦν. ταύτητοι λοιπόν ὁ
 τῶν ὄλων Θεὸς, ἐφιππος δὲ ὡσπερ αὐτοῖς, ὡς ἐν εἶδει τῶ
 c καθ' ἡμᾶς, αἰνιγματωδῶς ἐπιφοιτᾷ.

“Ἔστηκε δὲ ἀνὰ μέσον τῶν δύο ὁρέων τῶν καταστικῶν. ἔρη δὲ 20
 οἶμαι κατάστικα φησι τό τε τῆς Ἰουδαίας, τουτέστι, τὴν
 Σιών καὶ μὴν καὶ τὸ Σαμαρείας. ἔφη γὰρ που περὶ αὐτῶν
 ὁ Θεός “Οὐαὶ τοῖς ἐξουθενούσι Σιών καὶ τοῖς πεποιθόσιν
 “ἐπὶ τὸ ὄρος Σαμαρείας.” ἄμφω δὲ κατάστικα διὰ τοι τὸ
 ἀμετρήτῳ πλήθει τῶν κατοικηκότων στενοχωρεῖσθαι τάχα 25
 που, καὶ ὕλην ἀπομιμείσθαι δασεϊάν τε καὶ ἀμφιλαφῆ.
 κατόπιν γεμὴν τοῦ ἐπιβεβηκότος τὸν ἵππον τὸν πυρρῶν, ἵπποι
 d πάλιν ἦσαν ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐν ὄψει μᾶ, πυρρῶν γὰρ ἦσαν,

4. τότε pro τούτῳ D. 5. τι om. D. σημαίνει τὸ pro σημαίνειν D.
 11. οἱ om. D. ἔχοντες χώραν inv. ord. b. 12. χειροκμήτοις D.
 15. νόμον D. b. νομοθέτου Edd. 16. ἀμελήσαντες b. 17. φίλου]
 φίλου καὶ D. 18. δὲ om. D. 21. φησὶ κατάστικα in verso ordine D.
 τε assumptum ex b. 22. τὸ] + τῆς Edd. in vitiis D. b. 23. ἐξου-
 θεύωσι D. 24. τὸ alt. B. D. τῶ b. Edd. 26. δασεϊάν D. b. δασεϊάν
 Edd. 28. ἦσαν B. D. ἦσαν b. ἦσαν Edd.

καὶ μὴν καὶ ψαροὶ καὶ ποικίλοι καὶ λευκοί. σημαίνουσι δὲ
καὶ αὐτοὶ βασιλείας, ἢ ἔθνη φιλοπόλεμά τε καὶ μαχιμώτατα,
καὶ οὐχὶ δὴ μόνην τὴν ἐνεγκοῦσαν ἔχειν ἡγαπηκότα, κατα-
σκιδνάμενα δὲ ὡσπερ ἀπάσης τῆς γῆς, καὶ ὑφ' ἑαυτὰ ποι-
5 εῖσθαι σπουδάζοντα τὴν ὑπ' οὐρανὸν, ἰποῖοι γεγονάσιν οἱ
Βαβυλωνίων βασιλεῖς, Φουλά μὲν πρῶτος, ὃς εἶλε τὰς πέραν
τοῦ Ἰορδάνου φυλάς. εἶτα μετ' ἐκείνον ὁ Σαλαμανασάρ, ὃς
πεπόρθηκε τὴν Σαμάρειαν, καὶ τρίτος Σεναχηρείμ, ὁ τῆς ^e
Σαμαρείας τὸ λείψανον καταδηώσας ἀγρίως, προσεμπρήσας
10 δὲ πολλὰς καὶ τῆς Ἰουδαίας πόλεις. τέταρτος ὁ Ναβου-
χοδονόσορ, ὃς καὶ αὐτὴν εἶλε τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπεκό-
μισεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὸν Ἰσραήλ. τὸ γερμὴν ἐν ποικίλοις
εἶδεσιν ὀραῖσθαι τοὺς ἵππους, σημαίνει πού τάχα τῆς ἐκάστου
γνώμης τὸ διάφορον· καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἑτερόχροον, αἶνιγμα
15 τῆς ἐκάστου διανοίας παραδέξαιτο ἂν τις, καὶ μάλα εἰκότως.
διηπόρηκε μὲν οὖν ὁ Προφήτης καὶ ἀποκάλυψιν αἰτεῖ· ^a 660 A.
μανθάνει δὲ, ὅτι οὗτοί εἰσιν οὗς ἐξαπέσταλκε Κύριος τοῦ
περιοδεῦσαι πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ αὐτοὶ δὲ τοῦτό φασιν οἱ
ἀπεσταλμένοι, περιωδευκέναι τὴν σύμπασαν διαβεβαιοῦ-
20 μνοι, καὶ μὴν ὅτι καὶ ἡρεμεί, ταῖς αὐτῶν πλεονεξίαις ἀντι-
τείνειν οὐκ ἔχουσα, καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῖς ἀβούλητον μὲν, πλὴν
ἀναγκαῖον ὑπομένουσα ζυγόν.

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ εἶπε Κύριε, ἕως τίνος οὐ μὴ ¹²
ἐλεήσεις τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας ἄς ^b
25 ὑπερεῖδες τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος;

1. ψαρροὶ D. b. 2. αὐτοῖ] + καὶ Edd. invitis B. D. βασιλείας b.
invitis B. D. καὶ pro ἢ D. 4. ὑφ' ἑαυτοῖς D. 6. Φουλά D. b.
Φούλας Edd. 9. προσεμπρήσας δέ] προσέμπρησε D. Statim πολλὰς καὶ
hoc ordine b. καὶ πολλὰς D. Edd. 11. αὐτὴν D. b. Edd. αὐτὸς B.
12. γε D. b. τε Edd. 13. πού assumptum ex b. deest in D. τῆς ἐκ.
γν. τὸ διάφορον assumpta ex B. D. b. τῆς ἐκ. γνώμης post αἶνιγμα transp. Edd. et
καὶ addunt. 14. ἑτερόχροον D. 15. παραδέξαιτ' D.
17. τοῦ περιοδεῦσαι Κύριος inverso ordine D. 18. πᾶσαν τὴν γῆν D. b.
τὴν γῆν ἅπασαν Edd. φησιν D. 22. ἀναγκαῖον D. Edd. ἀναγκαιώς b.
23. καὶ prius om. D. (95, 185.) ὁ deest in Edd. Κύριε] + παντοκράτωρ Edd.
(A. V. &c.) invitis B. D. 24. ἐλεήσεις F. Edd. (Alex.) ἐλεήσης D. (Vat. s)
cf. infra. τῆς Ἰουδαίας F. Edd. cf. infra. Ἰουδα D. (A. V. &c.)

Supra
ver. 11.Exod.
xiv. 20.
Heb. ii.
2.S. Luc.
xiii. 6.

Ib. 7.

Ib. 8. 9.

Τῶν ἀπεσταλμένων ἵππων, ἤγουν ἔθνῶν τε καὶ βασιλείων
 περιδουσαύτων τὴν σύμπασαν γῆν, εἶτα σαφῶς εἰρηκότων,
 ὡς κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει καὶ τὸν ἐξ ἀνάγκης ἐπερρῖμ-
 μένον ὑπομένει ζυγόν, τρέπεται παραχρῆμα πρὸς λιτὰς τὰς
 ὑπὲρ γε τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς Ἰουδαίας ὁ μακάριος ἄγγελος, 5
 ὃς τάχα πού τέτακτο παρὰ Θεοῦ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος
 παιδαγωγεῖν. εὐρήσομεν δὲ ὅτι καὶ ὅτε τῆς τῶν Αἰγυπτίων
 ἐκδεδραμῆκασι γῆς, δεινοῖς μὲν αὐτοὺς κατεπτόει δείμασιν ὁ
 ἀπόπληκτος Φαραὼ, τὸν πολέμου νόμον ἐξωπλισμένος, εἶτα
 διώκει ἐπιχειρῶν, ἔστη, φησὶν, ὁ ἄγγελος Κυρίου ἀνὰ μέσον 10
 αὐτῶν, “καὶ οὐ συνέμιξαν ἀλλήλοις ὄλην τὴν νύκτα.” ἀλλὰ
 καὶ αὐτὸν τὸν νόμον δι’ ἀγγέλων λελαλήσθαι ὁ νομομαθῆς
 ἔφη Παῦλος. ὑπεμφαίνει δέ τι τοιοῦτον καὶ τῆς εὐαγγελι-
 κῆς παραβολῆς ἡ δύναμις. ἔφη γάρ πού Χριστὸς περὶ τῆς
 τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῆς, τὸ μέλλον αὐτῇ συμβῆσθαι 15
 προαναδεικνὺς αἰνιγματωδῶς “Συκῆν εἶχε τις πεφυτευμένη
 ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.” ἐπειδὴ δὲ ἄκαρπος ἦν, ἐκόπτειν αὐ-
 τὴν ἤθελε, καὶ δὴ τοῦτο δρᾶν ἐκέλευε λέγων τῷ γηπόνῳ
 “Ἐκκοψον αὐτήν, ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;” ὁ δὲ πρὸς
 τοῦτό φησι “Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως 20
 “ἂν σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· κἂν μὲν ποιήσῃ
 “καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μὴ γε, ἐκόψεις αὐτήν.” τί
 γὰρ ἕτερον ἡμῖν ἐν τούτοις τὸ τοῦ γηπόνου πρόσωπον ὑπαι-
 25
 νίττεται, πλὴν ὅτι τὸ τοῦ προεσθηκότος ἀγγέλου, καὶ παιδα-
 γωγεῖν αὐτήν, ὡς ἔφην, προστεταγμένου; ὀρίσαντος οὖν τοῦ
 Θεοῦ τῆς αἰχμαλωσίας τὸν χρόνον εἰς ἔτος τὸ ἐβδομηκοντὸν,
 οὐπω μὲν εἰς πέρας ἦκοντος τοῦ καιροῦ, σιωπᾶν ἦν ἀναγκαῖον,
 ὡς ἂν μὴ δοκοῖ Ἐσποτικοῖς ἀντεξάγειν νεύμασι. πεπε-
 ρασμένου δὲ ἤδη τοῦ καιροῦ, ποιεῖται τὰς λιτὰς, καὶ τῆς τοῦ

4. Haec τρέπεται—Ἱερουσαλήμ accesserunt ex B.D.
 ἐτέτακτο Edd. 9. πολέμου] πολέμιον D.
 ἀγγ. inverso ordine D. 15. τῶν om. D.
 ordine D. 21. βάλω B.D. βάλλω Edd.
 ex B.D.b.

6. τέτακτο B.D.
 12. λελαλήσθαι δι’
 20. τὸ ἔτος τοῦτο inverso
 26. τὸ assumptum

προσκρούειν ὑποψίας οἶον ἐκ μέσου γεγεννημένης, ἀψευδῆ δὲ
 ὄντα τὸν Δεσπότην εἰδὼς, ἀναμαθεῖν ἀξιῶ, πότερόν ποτε
 συμπεπέρασται τοῖς ἡμαρτηκόσι τὰ ἐξ ὀργῆς κατὰ τὸ πάλαι ^a 661 A.
 δόξαν εἰς ἔτος τὸ ἐβδομηκοστὸν ἤγουν ἔσται τις ἑτέρα
 5 πάλιν ἀνάβλησις προστεθειμένων ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς μῆκος
 ἔτι τὰ τῆς ταλαιπωρίας αὐτοῖς ἐκτείνεται. ταύτητοί φησιν
 Ἐως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσης τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὰς τῆς Ἰουδαίας
 πόλεις ὑπερεωραμένας ἤδη τοῦτο ἐβδομηκοστὸν ἔτος ;

Ἐλπίς οὖν ἄρα τοῖς σεβομένοις Θεὸν χρηστῆ, καὶ οὐκ
 10 ἀμφίβηλος, ὡς εἰ δῆπου γένοιτο προσκρούειν ἐξ ἀσθενείας,
 ἀλλ' οὖν ἔχουσι παρὰ Θεῶ τούς λιπαροῦντας ὑπὲρ ἑαυτῶν, ^b
 οὐκ ἀνθρώπους μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀγίους ἀγ-
 γέλους, οὐ προσηγῆ τε καὶ μελίχιον ἀποτελοῦσι Θεὸν, τῇ
 ἰδιά καθαρότητι κατευνάζοντες τὰς ὀργὰς, καὶ οἰονέπως
 15 ἐκδυσωποῦντες ἀσχάλλοντα τὸν Κριτὴν. ἀλλὰ τότε μὲν
 ἄγγελος ὑπὲρ τῆς τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῆς ἐποιεῖτο τὰς
 λιτάς· ἡμεῖς δὲ, οἱ πεπιστευκότες καὶ ἡγιασμένοι λοιπὸν
 ἐν Πνεύματι, “Παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν ^c
 “Χριστὸν δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρ-
 20 “τιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ περὶ
 “ὅλου τοῦ κόσμου.” καὶ ὡς ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος,
 αὐτὸν “ἰλαστήριον ὁ Θεὸς ἔθετο διὰ πίστεως,” ἁμαρτιῶν
 ἀπαλλάττοντα τοὺς προσιόντας αὐτῷ.

1 S. Joan.
ii. 1, 2.

Rom. iii.
25.

Καὶ ἀπεκρίθη Κύριος παντοκράτωρ τῷ ἀγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν 13
 25 ἐμοὶ ῥήματα καλὰ καὶ λόγους παρακλητικούς. καὶ εἶπε πρὸς 14
 με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ Ἀνάκραγε λέγων Τάδε λέγει
 Κύριος παντοκράτωρ Ἐξήλωκα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Σιών ^d
 ζῆλον μέγαν, καὶ ὀργὴν μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ 15

1, 2. οἶον et ποτε assumpta ex b. desunt in D.

δοκοῦν D. Edd.

omnibus.

assumptum ex D.

28. ἐγὼ deest in Edd.

5. προστιθεμένων b.

10. ἀμφίλογος D.

20. μόνον D. Edd.

μόνων B.

4. δόξαν b.

7. ἐλεήση Edd. invitis

16. τῶν om. D.

19. δίκαιον

24. ἐν om. D.

συνεπιτιθέμενα, ἀνθ' ὧν ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ
συνεπέθεντο εἰς κακά.

Ps. cii. 8. Ἄληθές εἶπεῖν, ὅτι κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος φωνήν
 “Οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος,” καὶ αὐτὴ δὲ τῶν
 πραγμάτων ἢ πείρα διαβοήσειεν ἂν, ὡς ὧδέ τε ἔχει καὶ οὐχ 5
 e ἐτέρως. ἄθρει δὲ ὅπως δέχεται παραχρήμα τὰς λιτὰς τὰς
 ὑπὲρ γε τῶν πεπραχότων ἀθλίως, καὶ συντετριμμένων ἐν
 ἀλλοδαπῇ, καὶ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας ἀνατλάντων ζυγόν,
 μόνον δὲ οὐχὶ τοῦ παρακαλοῦντος φθάνει τὴν αἴτησιν, καὶ
 ἀποκρίνεται παραχρήμα ῥήματα καλὰ καὶ λόγους παρακλη- 10
 τικαί· παρακλητικαὺς δὲ φησι τοὺς ἀνακτήσασθαί τε καὶ
 παρακαλέσαι δυναμένους τοὺς πεπονηκότας. παρ' ὅλον γὰρ
 662 A. a τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν τὸν καιρὸν οὐ ῥῆμα τάχα που
 χρηστὸν εἰρηκῶς, οὐχ ἑτέρου τινὸς τῶν παρακαλεῖν εἰωθότων
 ἀξιώσας αὐτοὺς, ἄρχεται χρηστοεπεῖν, καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς 15
 ἡμερότητος καταβάλλεται τὴν ἀρχήν. ἐκ περιχαρείας δὴ
 οὖν τῆς ἄγαν ὁ θεσπέσιος ἄγγελος διακεκραγέει λοιπὸν
 τῷ Προφήτῃ προστέταχε καὶ διακονεῖν εἰς ἅπαντας τὰ παρὰ
 Θεοῦ. ἐξελωκέναι γὰρ φησι τὴν Ἱερουσαλήμ ζῆλον μέγαν,
 οὐκ αὐτῇ τὸν ζῆλον ἐνιείς, καθάπερ καὶ πρώην παρενηνεγμένη 20
 b πρὸς ἀλλοκότους λατρείας, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τοῖς πεπορθη-
 κόσιν, οἷς καὶ ὠργισθαι φησὶν, οὐχ ὡς καὶ ἐν ἀπλή καὶ
 μεμετρημένη κινήσει τυχόν, ἀλλ' ὡς ἐν ἀκράτῳ τε καὶ
 ἀσχέτῳ θυμῷ. ἐγὼ μὲν γὰρ, φησὶν, ἐπαίδευον τοὺς ἐμοὺς,
 καὶ οὐδὲν αὐτοὺς πέρα μέτρου πάσχειν ἤθελον· αὐτοὶ δὲ τῆς 25
 ἰδίας γνώμης τὴν ἀγριότητα δευρῶς τε καὶ ἀχαλίνως ἐπήγον,
 παρέντες οὐδὲν τῶν εἰς ἀμώτητα καὶ ἀπανθρωπίαν.

Τοῦτο οἶμαί ἐστι τὸ ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ
 συνεπέθεντο εἰς κακά. παιδεύει μὲν γὰρ ἐξ ἀγάπης ἡμαρ-

6. δὲ D. γὰρ Edd.

11. φησὶ D. φημι Edd.

αὐτῶν τὸν D.

παρὰ b. Statim τοῦ add. D.

8. ἀνατλάντων B.D. ἀπαλλάττων Edd.

13. τὸν τῆς αἰχμαλωσίας τὸν (sic) pro τῆς αἰχμ.

22. καὶ secundum assumptum ex D.

25. πέρα]

29. γὰρ om. D.

τηκότας ὁ τῶν ὅλων Θεός, καὶ συμμέτρους ἡμῖν ἐπιφέρων α
αἰκίας, ἢ πόνους, μετασοβεῖ πρὸς τὸ ἄμεινον. οἱ δὲ δὴ πρὸς
τοῦτο παρελιημένοι, θηριοπρεπῶς ἐπιθρώσκουσι τοῖς παι-
δευόμενοις ἔσθ' ὅτε. ἀλλ' ὀργίζεται Θεὸς ἐπ' αὐτοῖς ὀργὴν
5 μεγάλην. ὁ μὲν γὰρ ὡς πατὴρ ἐπανορθοῦν ταῖς αἰκίας ἤθε-
λεν· οἱ δὲ ὅλοις ὡσπερ ἰστίοις καὶ πάντα σείοντες κάλων
ἀσχέτοις ὀρμαῖς τοῖς κάμνουσιν ἐπεφέροντο.

Τοῦτο παθούσης τῆς Ἐκκλησίας, ἠγνοήκασιν οἱ διώκοντες,
ὅτι τοὺς τῆς εἰς αὐτὴν ἀγριότητος ἀποτιοῦσι λόγους, καὶ
10 πικρὰς ἐξαιτηθήσονται δίκας παρὰ τοῦ προεστῶτος Θεοῦ. d

Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος Ἐπιστρέφω ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἐν 16
οἰκτιρμῶ, καὶ ὁ οἶκός μου ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ, λέγει
Κύριος παντοκράτωρ, καὶ μέτρον ἐκτεθήσεται ἐπὶ Ἱερουσαλήμ
ἔτι.

15 Δέδειχεν ὅτι παθοῦσα τὴν ἀποστροφὴν τοῦ διασώζειν
ἰσχύοντος, ἀθλιότητός τε καὶ ταλαιπωρίας εἰς τοῦτο κατώ-
λισθεν, ἔσται δὲ πάλιν ἀκονιτὶ καὶ λίαν εὐκόλως ἐν οἷς ἦν α
πάλαι, μετατεθέντος εἰς ἡμερότητα τοῦ παρωργισμένου·
δηλον δὲ ὅτι τοῦ πάντα ἰσχύοντος Θεοῦ· μόνον δὲ οὐχὶ καὶ
20 ὑπονοστοῦντος εἰς αὐτὴν, διάτοι τοῦ πάλιν ἀξιῶσαι φειδοῦς
καὶ ἀγάπης, καὶ ἀμνησικάκως ἀνεῖναί οἱ τὰ ἐγκλήματα.
ὑπισχνεῖται γὰρ καὶ τὸν οἶκον ἐγείρειν, καὶ εὐμηκεστάτην
ἀποφαίνειν τὴν Ἱερουσαλήμ. ἐμπέπηστο μὲν γὰρ ὁ ναὸς,
καθῆρητο δὲ καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πόλεως τείχη, ὡς ὀλίγην καὶ
25 συνεσταλμένην ὀραῖσθαι παντελῶς, καὶ εὐαριθμήτους ἔχειν
τοὺς οἰκήτορας. ἀλλ', ὡς ἔφην ἀρτίως, ἀνακομίζειν αὐτὴν a 863 A.

3. θηριοπρεπ^ως B. habet θηριοπρεπῶς D.

4. ὀργίζετο D.

6. Haec

ὅλοις—κάλων accesserunt ex D.

assumptum ex D. ἀποτιοῦσι D. ἀποτίσουσι Edd.

7. ἐπιφέρονται D.

9. τοὺς

προεστηκότος D.

ἐκταθ. D. Edd. (Vat. 8)

τεθέντες (sic) D.

Aub. νεῶς D.

12. αὐτῶ D.

14. ἔτι ad Δέδειχεν conjungit D.

21. οἱ assumptum ex B.D.

13. ἐκτεθήσεται B. (Alex.)

18. μετα-

23. ἐμπέπηστον

ἐπαγγέλλεται πρὸς τὸ ἐν ἀρχαῖς, ὃ δὴ καὶ τετέλεστο, Κύρου μὲν ἀνέντος τῆς αἰχμαλωσίας, Δαρείου γεμῆν καὶ αὐτὸν ἀναδείμασθαι προστάττοντος τὸν ναὸν, ἐφίεντος τε καὶ αὐτὴν τοῖς τείχεσιν ὀχυροῦν τὴν πόλιν.

Ἐρωμεν δὲ, ὅτι διαγυμνάζων ἔσθ' ὅτε Θεὸς τῶν ἁγίων 5 τὴν πίστιν, καὶ τῶν προσκειμένων αὐτῷ τὴν ἀγάπησιν, ἐφίησι κατὰ καιροὺς διώκεσθαι τὴν Ἐκκλησίαν. ἀλλ' ὀλίγα
 b παθοῦσαν εὐθὺς ἀνίστησι, καὶ ἀνατειχίζει πάλιν ταῖς ἐπι-
 κουρίαις, καὶ τῇ ἄνωθεν χάριτι τὸν ἴδιον οἶκον στεφανοῦ.
 καὶ ἕκαστος δὲ τῶν εὐσεβεῖν ἡρημένων καὶ πόλις ἐστὶ καὶ 10
 οἶκος Θεοῦ. δοκιμάζεται δὲ πολλάκις, κατερεθιζούσης αὐτὸν
 εἰς φαυλότητα καὶ σαρκικῆς ἡδονῆς καὶ μερίμνης κοσμικῆς,
 ὡς δοκεῖν ἐμπεπρῆσθαι τε καὶ τειχῶν ἐρήμην, ἥγουν ἀσφα-
 λείας, τὴν τοῦ παθόντος ἀπομειναι ψυχῆν. ἀλλὰ κατοικτεί-
 ροντος Θεοῦ, καὶ ταῖς τῶν ἁγίων λιταῖς μετατιθεμένου πρὸς 15
 c τὸ ἡμερον, οἰκοδομεῖται πάλιν “εἰς ναὸν ἅγιον, εἰς κατοικη-
 τήριον Θεοῦ ἐν Πνεύματι,” καὶ δὴ καὶ ἀπάσης ἀπε-
 ληλαμένης ἀκαθαρσίας, ἀνατειχίζεται παρὰ Θεοῦ, καὶ γίνεται
 πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, τουτέστι Χριστοῦ.

Eph. ii.
21, 22.

17 Καὶ εἶπε πρὸς μὲ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί· Ἀνάκραγε λέγων 20
 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐτι διαχυθήσονται πόλεις ἐν
 ἀγαθοῖς, καὶ ἐλεήσει Κύριος ἔτι τὴν Σιών καὶ αἰρετιεῖ ἔτι τὴν
 Ἱερουσαλήμ.

d Παρατείνοντος τοῦ χρόνου τῆς αἰχμαλωσίας, αἱ τῆς Ἰου-
 δαίας πόλεις, οὐδὲν δὲ ἦπτον καὶ τῆς Σαμαρειτῶν, ἐξηρήμωντο 25
 παντελῶς. οἰκοί τε γὰρ ἦσαν ἐμπεπρησμένοι καὶ μονουουχί
 τῆς Βαβυλωνίων ὠμότητος κατακεκραγότες, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ
 τῶν πόλεων σχήματα κατηφανισμένα καὶ ἀνατετραμμένα

1. τετέλεστο B.D. τετέλεσται b. Edd.

8. ἀνίστησι] + Θεὸς D.

20. ἀνάκραγε] ἔτι ἀνάκρ. Edd. (Vat.) ἔτι deest in B.D. (s Alex. XII.)

δὴ Edd. τῆς D. τῶν Edd.

3. νεῶν D.b.

17. καὶ alt. assumptum ex D.

25. δὲ D.

παντελῶς. εὐαριθμῆτων δὲ κομιδῇ κατοικούντων, ἄνδρα
 μὲν οὐκ ἦν λαμπρὸν, ἧ καὶ ἑτέρως ἐπίσημον ἰδεῖν, ἀλλ'
 οὐδὲ ἐν εὐπαθείᾳ ὄντας τινὰς, κατηφέεις δὲ ἅπαντας, λιμῶ
 καὶ πενία κατηχθισμένους. τούτων ἅπάντων ἔσεσθαι πέρας e
 5 ἐπαγγέλλεται. διαχυθήσονται γάρ φησι πόλεις ἐν ἀγαθοῖς,
 τουτέστιν, ἐν ταῖς ἀρχαίαις εὐημερίαις ἔσονται, καὶ παρα-
 κειμένων αὐταῖς τῶν εἰς ἀφθονίαν ἀγαθῶν, μεταβαλοῦσι τὴν
 ὄψιν, καὶ ἀναδραμοῦνται πάλιν ἐν τοῖς κατ' εὐχὴν. ἐλεήσει
 γὰρ Κύριος ἔτι τὴν Σιών καὶ αἰρετιεῖ ἔτι τὴν Ἱερουσαλήμ.
 10 Ἄθρει δὲ ὅπως εὐτέχνως ἡμῖν ὁ τῆς προφητείας πρόεισι
 λόγος. οὐ γὰρ εἰς ἅπαν αὐτὴν ἐλεήσειν κατεπαγγέλλεται,
 οὔτε μὴν εἰς πάντα χρόνον αἰρετιεῖν· ἀλλὰ τό Ἔτι φησὶ, a 664 A.
 μεμετρημένον ὥσπερ τὸν τῆς ἡμερότητος χρόνον ὑπισχνού-
 μενος. ἔμελλε γὰρ μετὰ τοῦτο τοῖς ἔτι χείροσιν ἐναλῶναι
 15 κακοῖς, ἐπὶ ταῖς εἰς Χριστὸν παροιναῖς κατεγνωσμένῃ. οὐκ-
 οῦν τό Ἔτι μονονουχὶ καὶ ἐπιμετρῆ τὸν τῆς ἡμερότητος
 χρόνον, ἀπειλὴν ἔχον ἀσυμφανῆ τῶν συμβησομένων αὐτῇ
 κατὰ τοὺς καιροὺς τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας.

b

Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ τέσσαρα κέρατα. 18
 20 καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί· Τί ἐστὶ ταῦτα, 19
 Κύριε; καὶ εἶπε πρὸς μέ Ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα
 τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν Ἰσραὴλ. καὶ ἔδειξέ μοι Κύριος τέσσαρας 20
 τέκtonας. καὶ εἶπα Τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι; καὶ εἶπε πρὸς 21
 μέ Ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν
 25 Ἰσραὴλ κατέαξαν, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἦρε κεφαλὴν· καὶ εἰς-
 ἦλθον οὗτοι τοῦ ὀξῦναι αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσσαρα e

1. ἄνδρασι D. 4. κατηχθεσμένους Edd. 5. γὰρ om. D.
 6. Schol. brevissimum τουτέστιν ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐκείναις εὐημερίαις ἔσονται habet b.
 ἐκείναις non addit D. 15. κακοῖς—κατεγνωσμένη om. D. 16. μονονουχὶ
 καὶ ἐπιμετρῆ D. μεμετρημένον ὥσπερ Edd. μεμ. ὥσπερ δηλοῖ Aub. 17. ἔχον D.
 ἔχοντα Edd. 18. τοὺς om. D. 20. τοῦτο D. 22-24. Ab
 Ἰούδαν ad Ἰούδαν transilit D. 22. Ἰσραὴλ] + καὶ Ἱερουσαλήμ Edd.
 (x Vat.) invito B. (Alex. XII.) μοι Κύριος hoc ordine B. 23. Haec πρὸς
 μέ accesserunt ex B. (Alex. XII.) 25. εἰσήλθον B.D.F. (Alex. XII.) cf.
 infra. εἰσήλθουσιν Edd. εἰσήλθουσαν Migne. [ἐξήλθουσαν Vat. s]

κέρατα, τὰ ἔθνη τὰ ἐπαίρομενα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ Κυρίου
τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν.

Ἐφ' ἐτέραν ὄρασιν ὁ προφήτης ἔρχεται, καὶ οὐκ εἰς
μακρὰν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνῳ παιδεύοιτο τὰ ἐσόμενα, ἀλλὰ
καὶ αὐτῶν τῶν συμβησομένων ἐν θεωρίαις γενόμενος, λεπτῶς
τε καὶ ἀκριβῶς εἰδείη τὰ σημαίνόμενα. τίς οὖν ἄρα ἐστὶν ὁ
τῆς ὀράσεως νοῦς, ὡς ἂν οἴος τε ᾧ, διειπεῖν πειράσομαι. τὸ
κέρας αἰεὶ παρὰ τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ λαμβάνεται τὰ μὲν
εἰς εἰκόνα καὶ ὑποτύπωσιν ἰσχύος, ἡγουν βασιλείας· κατα-
σημαίνει δὲ πλειστάκις καὶ ὑπεροψίαν, ὡς ἐν γε τῷ φάναι
10
τῶν μακάριον Δαυεὶδ “Εἶπα τοῖς παρανομοῦσι Μὴ
“ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἀμαρτάνουσι Μὴ ὑψοῦτε κέρας· μὴ
“ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν μηδὲ λαλεῖτε κατὰ τοῦ
“ Θεοῦ ἀδικίαν.” ψάλλει δέ που καὶ περὶ Χριστοῦ “Τὸ
“ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ,” τουτέστιν, ἡ βασιλεία,
15
καὶ ἡ τοῦ κατάρχειν τῶν ὄλων ἰσχύς τε καὶ ἐξουσία.

Ps.lxxiv.
5, 6.

Ib. cxi.
9.

Ὅρα τοιγαροῦν ὁ Προφήτης τέσσαρα κέρατα, τουτέστιν,
ἔθνη τέσσαρα, σκληρὰ τε καὶ ἀλκιμώτατα, πόλεις τε ὁμοῦ
καὶ χώρας ἐκκεραίξειν εὐκόλως δυνάμενα. καὶ οἱ μὲν εἶναι
ταῦτά φασι, τὴν τε Ἀσσυρίων βασιλείαν, καὶ μέντοι πρὸς
20
τῆδε τὴν τῶν Βαβυλωνίων, καὶ τρίτην τὴν Μακεδόνων.
Ἀντίοχος γὰρ ᾧ ἐπὶ κλην ἐπιφανῆς, ἐκ Μακεδονίας ὢν,
πεπόρθηκε τὴν Ἰουδαίαν. ἐπαριθμοῦσι δὲ ταύτη καὶ τὴν
Ῥωμαίων, ἡ μετὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος σταυρὸν, εἶλε κατὰ
κράτος τὰ Ἱεροσόλυμα. ἐπειδὴ δὲ διερμηνεύων τῷ Προ-
25
φήτῃ τὴν ὄρασιν ὁ θεσπέσιος ἄγγελος, ἔφησε περὶ τῶν
665 A. α κεράτων, ὅτι ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπισαντα τὸν Ἰούδαν

1. ἐπαίρομενα B. ἐπαίροντα D. ἐπαρούμενα Edd. ante Migne. Statim κέρας
om. B. (51, 240.) habet D. τοῦ deest in D. habet F. (49.) 8. τὰ
assumptum ex D. 12. Haec μὴ ἐπαίρετε—ἀδικίαν accesserunt ex D.
14. τὸ κέρας Hic inc. initio hodie mutilus C. 16. ἐξουσίαν (sic) D.
21. τῶν om. C. habent D.b. τὴν alt. Edd. τῶν b. Neutrum habet C. 22. ᾧ C.
ὁ Edd. Statim ἐπὶ κλην om. D. 23. ἐπαρ. D.b. Edd. ἀπαριθμοῦσι C.
24. τοῦ om. C. habet b. κατὰ κράτος τὰ Ἱεροσόλυμα hoc ordine C.P.b. κατα-
κρῆτος C. 26. ἔφη C.

καὶ τὸν Ἰσραὴλ κατέαζαν, ἀναγκαῖον οἶμαι καὶ νῦν ἐκεῖνα
παρέντας, ἐπ' ἔθνη μᾶλλον ἐλθεῖν τὰ συντετριφότα τὸν
Ἰσραὴλ. τέσσαρες δὴ οὖν γεγόνασιν ἀρχαί, δι' ὧν τοῦτο

παθοῦσαν τὴν Ἰουδαίαν εὐρήσομεν. Φουλά μὲν γὰρ πρῶτος
5 τὰς ἐπέκεινα, ὡς ἔφην, τῶν Ἰορδάνου ναμάτων εἶλε φυλάς·
εἶτα μετ' ἐκείνων ὁ Σαλμανασάρ, καὶ τρίτος Σεναχηρεῖμ, καὶ
τελευταῖος ἐπ' ἐκείνοις ὁ Ναβουχοδονόσορ. οὐκοῦν οἰκειό-
τερον νοηθεῖη ἂν ἐπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτά ἐστι τὰ τέσσαρα
κέρατα τὰ διασκορπισαντα τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν Ἰσραὴλ. εἶτα ^b

10 Θεοῦ καταδεικνύοντός τε καὶ ἀνευρύνοντος τῷ Προφήτῃ τὴν
ὄρασιν, τέσσαρες ὄρωνται τέκτονες. ἤρητο δὲ πάλιν, ὅποι τε
καὶ ἐφ' ὅτῳ βαδίζουσιν· εἶτά φησιν ὁ λαλῶν ἄγγελος ἐν
αὐτῷ, ὅτι τὰ τέσσαρα κέρατα τὰ συντετριφότα τε καὶ δια-
σκορπίσαντα τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰσῆλθον ὀζῦναι.

15 Τί οὖν ἐροῦμεν καὶ διὰ τούτου πάλιν ὑποσημαίνεσθαι;
ἄρα γὰρ παρωξύνοντο κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ οἱ ἤδη πεπορθη-
κότες, καὶ ἀγριωτέρους ἀπετέλει Θεὸς τοὺς ἐξ ὀργῆς αὐτοῖς ^c
ἐπενηνεγμένους; καίτοι φαίνεται διακεκραγῶς τε καὶ λέγων

“Ἐξήλωκα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Σιών ζῆλον μέγαν,
20 “καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτι-
“θέμενα, ἀνθ' ὧν μὲν ὠργίσθην ἐγὼ ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ
“συνεπέθεντο εἰς κακά.” ὁ δὲ ὀλίγα καὶ συμμέτρως
ὠργισμένος, καὶ ζῆλον ἐπαφίεις τοῖς πεπορθηκόσιν, ὅτι
πέρα λόγου δεδράκασιν τὰ εἰς τοὺς ἀλόντας τολμήματα, πῶς

25 ὀζύνεσθαι κατ' αὐτῶν κελεύει τὰ κέρατα; οὐκοῦν ὀζύνονται
μὲν, πλὴν οὐ κατὰ γε τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ κατὰ σφῶν αὐτῶν. ^d
κατεξανέστησαν γὰρ ἀλλήλων, καὶ πεπολεμήκασιν Ἀσσυ-
ρίοις τε καὶ Βαβυλωνίοις Πέρσαι καὶ Μῆδοι, Κύρου βαβα-
σιλευκότος, καθάπερ ἤδη προείρηται.

3. γεγόνασιν] γεγέννηται D.

7. ἐπ' ἐκείνοις C.D. μετ' ἐκείνους Edd.

18. τε assumptum ex C.D.

20. ἐγὼ assumptum ex C. συνεπιθέμενα D.

21. μὲν ὠργίσθην ἐγὼ hoc ordine C. ἐγὼ ante μὲν transp. Edd.

πέθεντο C. σύμμετρα D.

Migne.

4. Φουλά C.D. Φούλας Edd.

16. παρωξύνονται (sic) D.

20. ἐγὼ ante μὲν transp. Edd.

22. συνε-

24. πέρα B.C. παρὰ Edd. Statim λόγον

Οὐκοῦν, εἰ μὴ ὀξύνη τὰ κέρατα, καὶ πεπόρθητο τὰ Βαβυλωνίων, οὐκ ἂν ἀπῆλλακτο δουλείας ὁ Ἰσραὴλ, οὐκ ἂν ἀνείθη δεσμῶν καὶ τῆς ἀφορήτου ταλαιπωρίας. οἱ τοίνυν τέσσαρες τέκτονες, οἱ τὰ κέρατα παραθήγοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν, τούτῃ ἐστὶ τῶν ἐχόντων αὐτὰ, ἦτοι τῶν κρατούντων· ἵνα τοὺς 5 Περσῶν νοῶμεν βεβασιλευκότας· νοηθεῖεν ἂν ἄγγελοι, τὸ Θεῷ δοκοῦν ἀποπεραίνειν εὖ μάλα προστεταγμένοι. τοῦτο δὲ ἦν ἄρα τὸ ἀλῶναι τὴν Βαβυλωνίων, καὶ ὑπὸ χεῖρα γενέσθαι Περσῶν τε καὶ Μῆδων, περὶ ὧν ἐτέρωθί που φησὶν ὁ τῶν ὅλων δεσπότης Θεός “ Ἦγιασμένοι εἰσὶ, καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς, 10 “ γίγαντες ἔρχονται πληρῶσαι τὸν θυμόν μου, χαίροντες ἅμα “ καὶ ὑβρίζοντες.”

Es. xiii.
3.

666 A. a

Κεφ. β'. Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἶδον, καὶ ἶδου ἄνθρωπος καὶ ἐν τῇ 2 χεὶρὶ αὐτοῦ σχοίνιον γεωμετρικόν. καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν Ποῦ σὺ πορεύῃ; καὶ εἶπε πρὸς μέ Διαμετρήσαι τὴν Ἱερουσαλήμ, 15 τοῦ ἰδεῖν πηλίκον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐστὶ καὶ πηλίκον τὸ μήκος. 3 καὶ ἶδου ὁ ἄγγελος ἰ λαλῶν ἐν ἐμοὶ ἰσθίκει, καὶ ἄγγελος ἕτε- 4 ρος ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν λέγων Δράμε καὶ λάλησον πρὸς τὸν νεανίαν ἐκεῖνον λέγων Κατάκαρπος κατοικηθήσεται Ἱερουσαλήμ ἀπὸ πλήθους ἀνθρώ- 20 πων καὶ κτηνῶν τῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ, φησὶ Κύριος, τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς.

“Οτι μὴ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ ὀξύνη τὰ κέρατα, κατ' ἐκείνων

1. ὀξύνη C. b. ὠξύνη Edd. ἐπεπόρθητο iid. inuitis B. C. D. b. 2. οὐδ' pro οὐκ C. 6. βεβασιλευκότας C. D. b. βασιλείας Edd. Praemittit κατὰ καιροὺς b. νοῶμεν post βεβ. transp. D. ἂν assumptum ex C. b. τὸ Θεῷ δοκοῦν] Sic edidimus. τῷ Θεῷ δ. C. b. τὸ δ. Θεῷ Edd. 7. δὲ assumptum ex C. D. 10. Θεός assumptum ex C. 13. ἶδον C. εἶδον Edd. (26. al.) καὶ ult. om. C. (manu prima.) 17. ἰσθίκει C. (Alex. 8) εἰστ. Edd. 18. ἀπάντησιν αὐτοῦ B. C. D. (Alex. XII.) ἀπάντησιν αὐτῷ F. (26, 42.) cf. in S. Joannem 73 b. συνάντησιν αὐτῷ Edd. (Vat. 8) 19. Δράμε—λέγων desunt in Edd. inuitis omnibus. νεανίσκον B. (8 22. al.) 20. κατάκαρπος habent B. F. (XII suprasc.) [κατακάρπος A. V. 8 cf. infra.] 21. τῶν assumptum ex C. D. (Alex. XII mg.) αὐτῇ] αὐτοῖς D. Statim φησὶ C. D. (Alex. XII.) λέγει Edd. (Vat. 8) 22. κυκλωθεν C. D. 24. ὀξύνη C.

δὲ μᾶλλον, οἱ εἰλόν τε καὶ πεπορθήκασι τὴν τε Ἱερουσαλήμ,
καὶ μέντοι τὴν Ἰουδαίαν, ἢ γείτων ὄρασις ἐκδείξειεν ἂν, καὶ
μάλα εὐκόλως. αἶρει γὰρ πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Προ-
φήτης, καὶ οὐχὶ διὴ πάντως τοῦ σώματος· ἄποπτα γὰρ τὰ
5 τοιαῦδε τῶν θεωρημάτων τοῖς σαρκὸς ὀφθαλμοῖς· τοὺς ἔσω
δὲ μᾶλλον καὶ νοητοὺς, δῆλον δὲ ὅτι τοὺς ἐν καρδίᾳ καὶ νῶ.
εἰτά τινα τελεᾶσθαι φησιν ἐν ἀνδρὸς σχήματι, σχετικῶν
ἔχοντος γεωμετρικόν, ἤρετο δὲ πάλιν ἐφ' ὅτῳ τε βαδίζοι, καὶ
τίς ὁ σκοπὸς αὐτῶ. τοῦ δὲ διὴ φάσκοντος Διαμετρηῆσαι τὴν
10 Ἱερουσαλήμ, τοῦ ἰδεῖν πηλίκον τὸ πλάτος ἐστὶν καὶ πηλίκον τὸ
μῆκος, ἄγγελος ἕτερος ἐτέρῳ πάλιν ἀγγέλῳ βαδίζειν ἐκέλευε
καὶ ἀπαγγέλειν αὐτῶ ὅτι κατάκαρπος κατοικηθήσεται Ἱερου-
σαλήμ ἀπὸ πλήθους ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν μέσῳ
αὐτῆς. ἐπειδὴ γὰρ ἡρημωμένης τῆς Ἱερουσαλήμ, προσεμ-
15 πρησθέντος δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ θείου νεῶ, καὶ τῶν ἀνὰ πᾶσαν
τὴν Ἰουδαίαν οἰκῶν τε καὶ πόλεων ἀνατετραμμένων, ἀνήρητό
πως ἢ ἐλπίς τοῦ καὶ εἰσαυθὶς αὐτὴν ἀνασφῆλαι δύνασθαι.
δείκνυσι δὲ Θεὸς, ὅτι τῶν κεράτων παρωξυμένων, τουτέστι
τῶν ἐθνῶν, ἧτοι τῶν βασιλειῶν, καὶ τὸν πρὸς ἄλληλα πό-
20 λεμον συγκεκροτηκότων, ἀνεθήσεται μὲν ὁ Ἰσραὴλ, οἰκήσει
δὲ πάλιν κατευρυνθείσαν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ θεία δύναμις
πεπυργωμένην, καὶ οἶον ἀμάχῳ φλογὶ ταῖς ἄνωθεν εὐμενείαις
διεξωσμένην. τρέχει τοίνυν ὁ ἄγγελος ἐκμετρηῆσαι τὴν Ἱερου-
σαλήμ, καὶ οἶον ὀρίσαι πλατεῖαν αὐτὴν καὶ εὐμηκεστάτην.
25 Καὶ ταυτὶ μὲν ἱστορικῶς· φαίην δ' ἂν ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῆς

1. τε alt. assumptum ex C. 4. πάντως] + τοὺς Edd. invitis C.D.
4-6. Assumpta ἄποπτα — σαρκὸς [τῆς σαρκὸς D.] ὀφθαλμοῖς ex C.D., ἔσω ex
B.C.D., δῆλον δὲ ὅτι—νῶ ex C.D. 8. ἔχοντος D. ἔχοντα C.
κατέχοντος B. κατέχοντα Edd. βαδίζοι C. βαδίζει Edd. 9. αὐτοῦ D.
10-14. Haec τοῦ ἰδεῖν—Ἱερουσαλήμ accesserunt ex C.D. Verba ultima ἐπειδὴ γὰρ
ἡρημωμένης αὐτῆς (pro τῆς Ἱερουσαλήμ) dat quoque b. Lacuna versus dimidiū B.,
quem secuti sunt Edd. 12. ἀπαγγέλειν C. ἀπαγγέλαι D. κατάκαρπος D.
κατάκαρπος pro more, o et w inter se saepe permutans C. 14. προσεμ-
πρησθέντος C.b. ἐμπρησθ. D. Edd. 15. νεῶ C. ναοῦ b. Edd.
17. αὐθὶς b. invitis C.D. 18. δὲ C. οὖν Edd. Neutrum habent B.D.b.
παρωξυνομένων C. 19. πρὸς ἄλληλα C.D.b. πρὸς ἀλλήλους Edd. 20. ὁ
assumptum ex C.D.b. 22. καὶ οἶον—διεξωσμένην om. D.
24. εὐμηκεστάτην Aub. 25. ταῦτα C.

τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ νοοῖτ' ἂν εἰκότως ἢ ὄρασις. τετυ-
 ρανεύκει μὲν γὰρ κατὰ πάντων ὁ σατανᾶς τῶν ὄντων ἐπὶ
 τῆς γῆς, καὶ γεγονάμεν αἰχμάλωτοι, τοῖς ἐκείνου ζυγοῖς
 ὑπευνηγεμένοι. ἀλλ' ἡ τοῦ Σωτῆρος χάρις κατελέπτυνε μὲν
 τὸ ἐκείνου κέρας, συνέτριψε δὲ τὴν ὑπεροψίαν. **Col. ii.** **15.** **667 Δ.** α **α** μέννας δυνάμεις. ἐξείλετο δὲ ἡμᾶς, καὶ τῶν ἐκείνου δεσμῶν
 ἀπέλυσεν ἠγείρεν ἡμῖν τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἀγίαν ἀληθῶς
 καὶ διαβόητον πόλιν, τὴν εὐρείαν καὶ εὐμηκεστάτην, ἣν
 κατακάρπως ὠκῆκαμεν ἀνθρωποὶ τε καὶ κτήνη, τουτέστιν, οἱ **10**
 λελογισμένοι τε ἤδη, καὶ οἱ μήπω πρὸς τοῦτο ἤκοντες
 μέτρου, μέλλοντες δὲ καὶ μυσταγωγούμενοι· **κατωκῆκαμεν**
 δὲ πόλιν, ἣν αὐτὸς τειχιίζει Χριστὸς, ἀρρήτοις δυνάμεσι
 καταφλέγων τοὺς ἀνθεστηκότας, καὶ τῆς ἑαυτοῦ δόξης ἀνα-
b **πιμπλᾶς**, καὶ οἷον ἐστηκὼς ἐν μέτρῳ τῶν οἰκούντων αὐτὴν **15**
 ἐπηγγέλλετο γὰρ λέγων “Ἴδου ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας
 “ τὰς ἡμέρας καὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.” ταύτης
 τῆς ἀγίας πόλεως διεμμένητό που καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας,
 λέγων “Οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται Ἱερουσαλήμ, πόλις
 “ πλουσία, σκηναὶ αἱ οὐ μὴ σεισθῶσιν, οὐδὲ μὴ κινήθῶσιν **20**
 “ οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς αὐτῆς, οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆς οὐ
 “ μὴ διαρράγῳσι,” καὶ πρὸς αὐτὴν δέ φησι “Πλάτυνον τὸν
 “ τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τῶν αὐλαιῶν σου· πῆξον, μὴ
 “ φείσῃ, ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον.”
c **κατευρύνεται** γὰρ ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ εἰς ἄπλετον **25**
 ἐκτείνεται μέτρον, ἀναριθμήτους ἀεὶ δεχομένη τοὺς προσκυ-
 νοῦντας αὐτόν.

Col. ii.
15.

667 Δ.

S. Matth.
xxviii.
20.

Es.
xxxiii.
20.

Hb. liv.
2, 3.

1. νοοῖτ' C. νοοῖτο Edd. τετυράνηκε C.
 συνέτριψε C. Haec verba inter se transponunt Edd.
 κοσμοκράτορας καὶ C. καὶ κοσμοκράτορας τὰς Edd.
 11. λελογισμένοι C. λελογωμ. Edd.
 14. ἀναπιμπλᾶς C. ἀναπιμπλῶν Edd.
 19. πόλις πλουσία] πόλις πλουσίας B. invitis C. Edd. De Ad. 288 a. (ms. et
 traductio Syr.)
 σαλευθῶσιν Edd.
 23. αὐλέων C.
 25. ἄπλετον ἐκτ. μέτρον C.

4. κατελέπτυνε—
 6. τοῦ
 8. ἡμῖν C. ἡμῶν Edd.
 13. δὲ assumptum ex C.
 15. αὐτὴν accessit ex C. Statim
 17. καὶ assumptum ex C.
 20. οὐδὲ C. οὐδ' οὐ Edd. κινήθῶσιν C.
 25. ἄπλετον ἐκτ. μέτρον C.

Ὡς φεύγετε ἐκ γῆς βορρᾶ, λέγει Κύριος, διότι ἐκ τῶν τεσσάρων 6
ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς, λέγει Κύριος· εἰς Σιών 7
ἀνασώζεσθε οἱ κατοικοῦντες θυγατέρα Βαβυλῶνος.

Ἐπιστυγνάξει μὲν ὡσπερ τοῖς παθοῦσι τὴν αἰχμαλωσίαν,
5 ὡς δύσοιστον ἀνατλάσι τὴν τάλαιπωρίαν, καὶ δὴ καὶ ἀπο-
νοσφίζεσθαι κελεύει λοιπὸν τῆς Χαλδαίων χώρας, ὡς ἐνὸν
ἤδη τοῦτο δρᾶν αὐτοῖς, ἐξείργοντος οὐδενός, αὐτοῦ τε συλ-
λέγοντος ἐκ τόπου παντὸς τοὺς τῆ τοῦ πολέμου προσβολῆ
κατεσκεδασμένους. θυγατέρα δὲ Βαβυλῶνος καὶ γῆν τοῦ
10 βορρᾶ τὴν τῶν Χαλδαίων ὀνομάζει χώραν. αἱ γὰρ μητρο-
πόλεις ἐν τάξει μητέρων τέθινται ταῖς ἄλλαις, αἱ πράττειεν
ἂν ὑπ' αὐταῖς. βορειότερα δὲ πως καὶ πρὸς ἡὼ κειμένη
τῶν Χαλδαίων ἡ χώρα.

Καὶ ταυτὶ μὲν ἡμῖν, ὡς πρὸς γε τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας 6
15 εἰρήσθω πάλιν. μεταφοιτᾶ δὲ ὁ λόγος εἰς θεωρίαν τὴν
πνευματικὴν, καὶ τὸ τοῦ Σωτῆρος ἤδη πως εἰσκρίνεται
πρόσωπον, καταλγνομένου τρόπον τινὰ, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ
ἐπιδακρύοντος τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς, διάτοι τὸ πάντας τὴν τοῦ
20 ἀνατλήναι τὴν οὕτω σκληρὰν, ὡς τοῖς ἐκείνου θελήμασιν
ὀρᾶσθαι κατηχθισμένους. προτρέπει τοίνυν ἀποδραμεῖν ὡς a 668 A.
ἐκ γῆς βορρᾶ, τουτέστιν, ὡς ἀπὸ χώρας τῆς κατεφυγμένης,
ἵνα διὰ τούτου πλαγίως διάθεσίν τινα καὶ ἡθῶν κατάστασιν
ἐννοῶμεν κοσμικὴν, ἣν εἶπερ τις ἔχοι, καὶ αὐτὴν ὀρῶτο
25 κατοικῶν, οὐκ ἂν εἴη τῷ πνεύματι ζέων, οὐδ' ἂν ἔχοι κάτ-
οικον ἐν ἑαυτῷ τὸν διάπυρον τοῦ Θεοῦ λόγον. ψάλλει γάρ
που πρὸς Θεὸν ὁ μακάριος Δαυεὶδ “ Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν
“ σου σφόδρα, καὶ ὁ δούλος σου ἠγάπησεν αὐτό.” ἔφη

Rom. xii.
11.

Ps.
cxviii.
140.

8. τῆ τοῦ πολέμου προσβολῆ C. ταῖς τῶν πολεμίων προσβολαῖς Edd. 10. ὀ-
νομάζει χώραν hoc ordine C. b. 12. ἔω h. invitis C. D. 15. ὁ
λόγος δὲ inv. ordine C. 17. καταλγνομένου C. καταλγκαυνομένου Edd.
δὲ erasum est in C. 21. κατηχθισμένους Edd. 23. διὰ
assumptum ex B. C. 27. μακάριος assumptum ex C. 28—306. 3. Haec
ἔφη δὲ πού—πέτρην; accesserunt ex C.

Hier.
xxiii. 29.

δέ που καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν μακάριον προφήτην Ἱερεμίαν
 “Οὐχ οἱ λόγοι μου ὡσπερ πῦρ φλέγον λέγει Κύριος, καὶ
 “ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν;” οὐκοῦν ὁ τὸν ζέοντα καὶ διά-
 b πυρον τοῦ Θεοῦ λόγον οὐκ ἔχων, ἀπεψυγμένος ἂν εἴη καὶ
 νεκρός. καταψυχθῆσθαι γὰρ τὴν ἀγάπην τῶν πολλῶν 5
 S. Matth.
xxiv. 12.
 διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, καὶ ὁ μακάριος ἔφη Παῦ-
 λος. θυγάτηρ δὲ Βαβυλῶνος ἡ ἀμαρτία λελέξεται, καὶ μάλα
 εἰκότως, εἴπερ ἐστὶν ἀληθές, ὡς ἐρμηνεύεται μὲν σύγχυσις
 ἢ Βαβυλῶν εἴη δ' ἂν ἔργον τὸ πλημμελεῖν, οὐχὶ νοῦ
 καθεστηκότος καὶ ἐρηρισμένου, συγκεχυμένου δὲ μᾶλλον, 10
 καὶ οἰονεῖ πως καταμεθύοντος ταῖς εἰς φανλότητα ῥοπαῖς.
 δεῖ δὴ οὖν ἄρα τῶν τοιούτων ἀποφοιτᾶν καὶ ὡς ἐκ γῆς
 c ἀλλοτρίας τῆς ἀπεψυγμένης καὶ νεκρᾶς τοῦ νοῦ διαθέσεως
 μεταφοιτᾶν εἰς Σιών, τουτέστιν, εἰς τὸ ἀληθές, ἵνα νοῶμεν
 τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ, ἐν ἣ γεγονότες κατοψόμεθα μὲν τὸ 15
 Θεῷ δοκοῦν, καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ τε καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι
 περιαθρήσομεν λόγους, καὶ αὐτὸν εὐρήσομεν ἐκ παντὸς ἡμᾶς
 τρόπου συναγείροντα Χριστὸν, καὶ συνδέοντα πνευματικῶς
 εἰς ὁμοψυχίαν. ἔφη γάρ που περὶ ἡμῶν, ὅτι “Καὶ ἄλλα
 “πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, κἀκεῖνα 20
 d “δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ γενήσονται μία ποιμνῆ, εἷς ποιμῆν.”

S. Joan.
x. 16.

8 Διότι τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ὅπισω δόξης ἀπέσταλκε
 με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλευσάντα ὑμᾶς, διότι ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν
 ὡς ὁ ἀπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ.

“Ὅτι μὲν ἐπήμυνέ τε καὶ ἐλυτροῦτο Χριστὸς καὶ τοὺς 25

5. καταψυχθῆσθαι C. καταψυγήσθαι Edd. ψυχῆσ. Cat. Niketae in Ps. cxviii.

6. καὶ ὁ μακάριος ἔφη παῦλος B.C. Cat. Niketae. Pont. ἔφη Χριστὸς correxit Aub. Statim καὶ ἢ add. Aub.

7-11. Citat Nik. in Ps. cxxxvi.

12. Assumpta τῶν τοιούτων ex C., καὶ ex C.D. 13. ἀλλοτρίας C.D. βορῆ Edd. Statim τοῖς ἀπεψυγμένοις (sic) prima manu C. τῆς om. D.

14. μεταφοιτᾶν] + δὲ Edd. invitis C.D. ἀληθές C.D. ἀληθινὸν σκοπευτήριον Edd.

15. μὲν assumptum ex C. τῷ] + τῷ Edd. invito C.

16. τῇ om. C. τε assumptum ex C. 19. που assumptum ex C.

21. δεῖ με hoc ordine C. γενήσονται C. γενήσεται Edd. εἷς] καὶ εἷς Edd. invitis B.C.

22. ἐξαιπέσταλκε F. (42.)

πάλαι λαοὺς, ἐνδοιάσειεν ἂν οὐδεὶς, εἴ γε νουν ἔχοι τῆς ἀτρε-
 κείας τὸν ἐραστήν. εἰ γὰρ αὐτὸς ἦν ἡ πέτρα δεδιψηκότα
 κατὰ τὴν ἔρημον ποτίζων τὸν Ἰσραὴλ, καὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ
 δι' οὗ τὰ πάντα παρὰ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, πῶς ἐστὶν ἀμφι-
 5 βάλλειν, ὅτι δι' αὐτοῦ καὶ πᾶσα λύτρωσις κατὰ καιρὸν, καὶ
 ἅπας ἐπικουρίας ἐπράττετο τρόπος; πλὴν ἔν γε τούτῳ
 φημὲν τοῖς ἐν πίστει δεδικαιωμένοις καὶ ἡγιασμένοις ἐν
 Πνεύματι προσφωνεῖν αὐτὸν, καὶ τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως
 κατασημαίνειν τρόπον. ὀπίσω γὰρ δόξης ἀπεστάλθαι φησί.
 10 καὶ ψευδοεπήσειεν ἂν οὐδαμῶς. εἰ γὰρ ἐν μορφῇ τοῦ Θεοῦ
 καὶ Πατρὸς ὑπάρχων ὁ ἐξ αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ Θεὸς Λόγος,
 “οὐχ ἄρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ,” καθὰ γέ-
 γραπται, καθίκετο δὲ καὶ εἰς δούλου μορφὴν, καὶ τεταπει- a
 νωκεν ἑαυτὸν, γενόμενος καθ' ἡμᾶς, πῶς οὐκ ὀπίσω γέγονε
 15 τῆς ὅτι μάλιστα πρεπούσης ἀξίας αὐτῷ;

Τίς οὖν ὁ λόγος τοῦ χρῆναι παθεῖν αὐτὸν τὴν πρόσκαιρον
 ἀδοξίαν; ἀφίκετο γὰρ σκυλεύων τοὺς πεπορθηκότας καὶ
 τοῖς σφῶν αὐτῶν ὑπενεγκόντας ζυγοῖς τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
 τουτέστιν ἡμᾶς, οὓς αἱ πονηραὶ καὶ ἀντικείμεναι δυνάμεις
 20 ἀσχέτως κατεληΐζοντο. σκυλεύονται δὲ νυνὶ, τοῦ πάντων
 ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ συγκομίζοντος ἡμᾶς διὰ τῆς πίστεως b
 εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἰδίους ἰσθάντος προσκυνητὰς τοὺς ταῖς παρ'
 ἐκείνων πλεονεξίαις πεφορτισμένους, καὶ τосαύτην ἡμῖν ὀρέ-
 γοντος τὴν ἀσφάλειαν, ὥστε τὸν ἐθέλοντα λυπεῖν, μονονουχί
 25 τῆς ἰδίας ἀπτεσθαι κόρης· περιτρέπεται γὰρ αἰεί πως εἰς
 πᾶν τὸνναντίον τῶν πραγμάτων ἢ ἔκβασις. τοῖς διώκουσι
 τὴν Ἐκκλησίαν λέγοιτο δ' ἂν ἐφ' ἐκάστῳ τὸ ἐν ψαλμοῖς
 “Λάκκον ὠρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς
 “βόθρον ὃν εἰργάσατο, ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς c

Phil. ii.
6.
669 A.
1b. 7, 8.

Ps. vii.
16, 17.

1. ἔχοι C. ἔχει Edd. ἀτρεκείας C. ἀληθ. Edd.
invito C.

5. κατὰ] + πάντα Edd. invito C.
γε τοῦτο (ο et ω inter se mutatis) C.

15. ἀξίας C. εὐκλείας D. Edd.

σκυλεύων Edd. invitis iisdem.

25. πως B.C.b. περ Edd.

4. παρὰ] + τοῦ Edd.

6. ἐν γε τούτῳ] ἐν

10. ψευδοεπῆς εἰεν C.

17. ἀφίκετο] + μὲν Edd. invitis C.D.

23. ὀρέγοντος C.D. παρέχοντος Edd.

27. δ' om. C. τὸν pro τὸ C.

“ κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ
 “ καταβήσεται.” ἄψεται δὴ οὖν ἑαυτοῦ, φησὶν, ὁ ταῖς τῶν
 ἐμοὶ πεπιστευκότων ἐπιβουλεύων ψυχαῖς. τοῦτό τοι φησὶ
 καὶ διὰ τῆς τοῦ ψάλλοντος φωνῆς “ Μὴ ἄπτεσθε τῶν
 “ χριστῶν μου καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονη- 5
 “ ρεύεσθε.” εἰ γὰρ ἔσμεν “ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ
 “ μέρους,” πῶς ἂν πρόοιτο τοῖς φιλαμαρτήμοσι τὸ ἴδιον
 σῶμα; ἢ πῶς ἔξεσται κακοῦ ἀναπιμπλᾶν τὰ μέλη Χριστοῦ;
 μᾶλλον δὲ, πῶς οὐκ ἂν τὴν ἐσχάτην ἀποτίσειαν δίκην, οἱ
 δὲ τοῖς ὑπ’ αὐτῶ γεγονόσιν ἀνοσίως ἐπιβουλεύοντες; 10

Ps. civ.
15.

1 Cor.
xii. 27.

9 Διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ’ αὐτοὺς, καὶ ἔσονται
 σκῦλα τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς, καὶ γινώσθε διότι Κύριος
 παντοκράτωρ ἀπέστειλέ με.

Ps. lxxiii.
13.
S. Luc.
x. 19.

“ Ἦψατο γὰρ τῶν κοσμοκρατόρων τοῦ αἰῶνος τούτου
 Χριστὸς, καὶ ἀφορήτῳ χειρὶ τὰς τοῦ μαιφόνου δράκοντος 15
 συνέθλασε κεφαλὰς, καὶ δέδωκεν ἡμῖν “ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων
 e “ καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.”
 καὶ οἱ ποτὲ δεινοὶ καὶ παγχάλεποι, καὶ δυσάντητον ἔχοντες
 τὴν προσβολὴν, γέγονασι σκῦλα ταῖς δεδουλευκόσιν αὐτοῖς.
 ἡμεῖς γὰρ οἱ πάλαι ταῖς ἀμαρτίαις τυραννούμενοι, δεδικαιώ- 20
 μεθα μὲν ἐν Χριστῶ, ἀφίγμεθα δὲ ἤδη πρὸς τοῦτο λοιπὸν
 εὐσθενείας πνευματικῆς, ὡς διαπρέπειν μὲν δύνασθαι διὰ
 πάσης ἀρετῆς, καὶ τὸν ἐν Χριστῶ τε καὶ εὐαγγελικὸν κατορ-
 θῶσαι βίον, εἶτα χαρισμάτων ἀναπίμπλασθαι τῶν παρ’

7. μέλους Edd. repugnantibus B.C.

Edd. Χριστοῦ accessit ex C.

8. ἔξεσται κακοῦ C. ἀνέξεται κακῶν

9. εἰ τοῖς ὑπ’ αὐτῶν C.

12. δου-

λεύσασιν D.F. et prima manu (ut videtur) C. (Alex.) δουλεύουσιν Edd. (Vat. 8)
 Hodie οἱ σκυλεύσαντες αὐτοὺς habet C., ex τοῖς δουλεύσασιν αὐτοῖς (ut videtur)
 confectum, τ priore eraso, spiritu aspero affixo, kv et vtes et υ finale in αὐτοῖς
 manu recentiori scriptis.

13. ἀπέστειλέ D. et prima manu (ut vid.) C.

(26, 49, 198, 233.) ἐξἀπέστειλέ B. ἐξαπέστειλάκε F. Edd. (42.) ἀπέσταλάκε hodie C.
 (8 A.V.) [αλκ manu recentiori.]

16. συνέθλασε C.b. συνέτριψε Edd.

19. δεδουλευκόσιν C.D. Edd. δουλεύσασιν b.

22. εὐσθενείας C.b.

εὐθymίας Edd. μὲν assumptum ex C.

23. εὐαγγελικὸν C. ἀγγελ. Edd.

αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ
 δαίμοσιν ἀνοσίοις ἐπιτιμᾶν, ὑποστρωννύντος τοῦ Χριστοῦ 11 670 A.
 καὶ συντριβόντος ὑπὸ πόδας ἀγίων αὐτόν τε τὸν σατανᾶν Rom.
 καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεις ποηρίας. xvi. 20.

5 Καὶ καθ' ἕτερον δὲ τρόπον σκυλεύσειεν ἂν τις τοὺς ποτε
 κεκρατηκότας. ὅτε γὰρ τῶν ἰδίων καταθλοῦμεν παθῶν, καὶ
 τοῦ παντὸς ἄξιον ποιούμεθα λόγου, τὸ κατακρατεῖν ἡδονῶν
 κοσμικῶν τε καὶ σαρκικῶν, καὶ ἰπύσης ἐκτόπου καὶ μυσαρᾶς
 ἐπιθυμίας, τότε τοὺς κεκρατηκότας ποτὲ νενικήκαμεν. καὶ
 10 ἴδωμεν ἑαυτοὺς γεγονότας ἐν τούτοις, τότε δὴ τότε γνωσό-
 μεθα καὶ διὰ πείρας αὐτῆς, ὅτι Θεὸς ὢν ὁ Λόγος, ἀπεστάλη
 μετὰ σαρκὸς εἰς τόνδε τὸν κόσμον παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, b
 καὶ ὀπίσω δόξης γέγονεν οὐχ ἑτέρου του χάριν, ἢ ἵνα δεσμεύσῃ
 τὸ συντετριμμένον, καὶ νευρώσῃ τὸ ἡσθηνηκὸς, ἀνορθώσῃ τὸ
 15 κατερρίμμένον, εὐσθενῆς ἀποφήνῃ τὸ ἀναλκι, θεραπεύσῃ τὸ
 ἡσθηνηκὸς, ἵνα σώσῃ τὸ ἀπολωλός.

Τέρπου καὶ εὐφραίνου, θύγατερ Σιών, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι καὶ 10
 κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει Κύριος. καὶ καταφεύξονται 11
 ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν Κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔσονται c
 20 αὐτῷ εἰς λαὸν, καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν μέσῳ σου, καὶ ἐπι-
 γνώσῃ ὅτι Κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέ με πρὸς σέ. καὶ 12
 κατακληρονομήσει Κύριος τὸν Ἰούδαν, τὴν μερίδα αὐτοῦ ἐπὶ
 τὴν γῆν τὴν ἀγίαν, καὶ αἰρετιεῖ ἔτι τὴν Ἱερουσαλήμ.

Κάντεῦθεν ἂν μάθοις, ὡς ἔσται τῆς ἀνωτάτω θυμηδίας
 25 ὑπόθεσις τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Σωτῆρος ἢ παρουσία. τέρ-
 πεσθαι γὰρ καὶ εὐφρανεσθαι προστέταχεν ἀναγκαίως τὴν d

2. τοῦ assumptum ex C. 4. ὑπ' αὐτὸν C. ὑπ' αὐτῷ Edd. ποηρίας B. C.
 ποηρίας Edd. 5. Καὶ assumptum ex C. 7. κατακρατεῖν C. κρατεῖν Edd.
 10. εἴδωμεν C. 14. τοὺς συντετριμμένους C. habet τὸ συντ. b. Statim
 καὶ assumptum ex C. 15. κατερρίμμένον C. κατερράγμ. Edd. ἀπο-
 φάνη C. Haec τὸ ἡσθηνηκὸς ἵνα σώσῃ accesserunt ex C. 21. ἐξαπέσταλκεν
 habet C.

1 Tim.
iii. 15.

νοητὴν Σιών, “ἣτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος,” ἤγουν καὶ αὐτὴ τῶν διὰ πίστεως σεσωσμένων ἢ ἱερωτάτῃ πληθῆς. κατεπηγγέλλετο δὲ, ὅτι καὶ ἦξει καὶ ἔσται δὴ πάντως ἐν

S. Joan.
i. 10.

μέσῳ αὐτῆς. ἡμῖν γάρ φησιν ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης “Ἐν “ τῷ κόσμῳ ἦν,” καὶ τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων οὐκ ἀπενουσφί- 5 ζετο Θεὸς ὢν ὁ Λόγος, ἀλλ’ ἦν αὐτὸς ὁ ζωοποιῶν τὰ ζωῆς μέτοχα, καὶ συνέχων τὰ πάντα πρὸς τὸ εἶναι καὶ ζῆν

1b.

“ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω” προσκεκύνηκε γὰρ παρ’ αὐτὸν τῇ κτίσει. γέγονε δὲ μεθ’ ἡμῶν, ὅτε τὴν καθ’ ἡμᾶς ὁμοίωσιν ἀναλαβὼν, διὰ τῆς ἀγίας παρθένου ἐγεννήθη· τότε 10

Bar. iii.
38.

καὶ “Ἐπὶ γῆς ὄφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναεστράφη”

Ps. xlix.
3.

καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “Ὁ Θεὸς ἐμ- “ φανῶς ἦξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται” τότε γέγονε καὶ καταφυγὴ τοῖς ἔθνεσιν. οὐδὲ γὰρ ἔτι μόνον τὸ 15 ἐξ Ἰσραὴλ ἐπαιδεύετο γένος, διὰ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἐν- 15

671 A. a μασιν ἢ ὑπ’ οὐρανὸν, καὶ γέγονεν ἐν ἔθνει παντὶ καὶ ἐν πάσῃ δὲ χώρα “μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ.” αὐτὸς γὰρ ἦν ἢ

Gen.
xlix. 10.
Phil. ii.
10, 11.

“προσδοκία τῶν ἐθνῶν,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνὴν, καὶ αὐτῷ “κάμψει πᾶν γόνυ, ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ 20 “καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κύ- “ριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.” συν- δεδραμήκασιν γὰρ διὰ πίστεως ἐπ’ αὐτὸν, καὶ σὺν αὐτῷ κατωκῆκασιν ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ νοητῇ Σιών, οἱ ἐκ περάτων τῆς γῆς, ἐγνώκασί τε σαφῶς, ὅτι “Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς 25

S. Joan.
iii. 16.

b “τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ δέδωκεν, “ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν “αἰώνιον.” ἔξαπέστειλε γὰρ ἡμῖν ἐξ οὐρανοῦ τὸν Υἱὸν ὁ

2. καὶ assumptum ex D. vacuum trium fere litt. per ras. habet C. ἢ om. C.
3. κατεπαγγέλλετο C. 4. ἡμῖν—ἦν] ἦν μὲν γὰρ—κόσμῳ . .
rasura duo fere litt. C. Eadem quae Edd. habet D. 5. ἑαυτοῦ C.
αὐτοῦ Edd. 6. ὁ alt. assumptum ex C. 7. μέτοχα C. μετέχοντα Edd.
8. Haec παρ’ αὐτὸν accesserunt ex C. 10. παρθένου ἐγεννήθη hoc ord. C.
τότε C. ὅτε Edd. 14. καταφυγὴ C. καταφανῆς Edd. οὐδὲ C. οὐ Edd.
26. ἔδωκεν C. 28. υἱὸν] + αὐτοῦ iid. invito C.

S. Joan.
viii. 24.Ib. iii.
18.672 A. a
I S. Pet.
ii. 7.

ἀπολουμένων οἵπερ ἂν αὐτῷ μὴ πιστεύσειαν, εὐλαβεῖσθαι προστέταχε. τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν οὐ προσιεμένοις ἐπεφώνει τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ “ Ἀμὴν “ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἐν ταῖς “ ἀμαρτίαις ὑμῶν ἀποθανεῖσθε.” καὶ πάλιν “ Ὁ πιστεύων 5 “ εἰς τὸν Υἱὸν, οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, “ ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.”

672 A. a ταύτητοι καὶ “ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου” κατωνόμασται Χριστός. ὥσπερ γάρ ἐστιν ὁμολογουμένως καλὸν καὶ σωτήριον τὸ τῇ πίστει στεφανοῦν αὐτὸν, οὕτω 10 καὶ ὀλέθρου πρόξενον, τὸ μὴ εὐλαβεῖσθαι τὸν δι’ ἡμᾶς ἐν τοῖς καθ’ ἡμᾶς γεγονότα, καὶ οὐχ ἑτέρου του χάριν, ἣ ἵνα σῶση τὸ ἀπολωλός, ἐπιστρέψῃ τὸ πλανώμενον, ζωοποιήσῃ τὸ κατεφθαρμένον, φωτίσῃ τὸ ἐν σκοτῶ, καθαρὸν ἀποφήνῃ πλημμελημάτων τὸ ταῖς ἀμαρτίαις ἔνοχον, ὑγιὲς καὶ εὐ- 15 ρωστον ἀποτελέσῃ τὸ ἡσθενηκός.

Ἐγγεράβηαι δὲ αὐτὸν ἐκ νεφελῶν ἀγίων αὐτοῦ νομιοῦμεν πάλιν, ὡς ἐξ ἡρεμίας τῆς πάλαι καὶ σιωπῆς ἀφιγμένον εἰς κίνησιν τῆς ἐν ἡμῖν φροντίδος, γεγονότα γεμῖν ἐκ σπέρματος 20 ἁγίων Ἀβραάμ, Ἰεσσαὶ, καὶ Δαυεῖδ, καὶ τῶν σὺν ἐκείνοις 20 γενεαλογουμένων, οὓς καὶ νεφελᾶς ἀποκαλεῖ, διὰ τοι τὸ ὑψοῦ φέρεσθαι τῶν ἀγίων τὸν νοῦν, καὶ παραιτεῖσθαι μὲν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φρόνημα τὸ κατερρίμμενον, ζητεῖν δὲ μᾶλλον τὰ ἄνω καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ μὴν καὶ τὸ ἐν τάξει νεφῶν, τοῖς νοητοῖς ὑετοῖς κατάρδειν ἑτέρους. ὅτι δὲ τὴν ἀνάστασιν 25 τὴν ἐν γε τούτῳ φημί, τὴν εἰς φροντίδα κίνησιν τῆς ἀρρήτου φύσεως οὐκ ἀπίθανον ἐννοεῖν, πληροφορήσει πάλιν αὐτὸς

10. τῇ assumptum ex C.b.

Neutrum habet D.

13-16. Haec ἐπιστρέψῃ—τὸ ἡσθενηκός accesserunt ex C.D. ἐπιστρέψει C. ζωοποιήσει C.

14. φωτίσει C.D. τὸ ἐσκοτισμένον pro τὸ ἐν σκοτῶ D. ἀποφήνει (sic) C.

assumptum ex C.b.

17. αὐτὸν ἐκ pro καὶ alt. Edd. invitis C.D.b.

24. τὰ assumptum ex C.

26. Haec τὴν ἐν γε—ἀπίθανον assumpta ex B.C.

27. ἐννοεῖ Edd.

12. τοῦ] τοῦ C. Aub. τοῦ του (sic) b.

13-16. Haec ἐπιστρέψῃ—τὸ ἡσθενηκός accesserunt ex C.D. ἐπιστρέψει C. ζωοποιήσει C.

14. φωτίσει C.D. τὸ

ἐσκοτισμένον pro τὸ ἐν σκοτῶ D. ἀποφήνει (sic) C.

assumptum ex C.b.

17. αὐτὸν ἐκ pro καὶ alt. Edd. invitis C.D.b.

24. τὰ assumptum ex C.

26. Haec τὴν ἐν γε—ἀπίθανον assumpta ex B.C.

27. ἐννοεῖ Edd.

20. Ἀβραάμ] + Ἰσαὰκ Edd. invitis C.D.b.

23. ζητεῖ Edd. ante Migne.

25. κατάρδειν D.b. Edd. καταρδεύειν C.

ἀρρήτου C. ἀρρώστου B.D.

ὁ Σωτήρ, διὰ τῆς τοῦ ψάλλοντος φωνῆς οὕτω λέγων “ Ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσομαι λέγει Κύριος.” ἐγγήγερται τοίνυν, τουτέστι, κεκίνηται λοιπὸν εἰς ἐπικουρίαν τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς πεπραχόσιν ἀθλίως. αὐτὸς δὲ ἡ πάντων λύσις, καὶ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς τὸ πέρας, καὶ ἀρχὴ τοῦ παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ δοτὴρ ἐλπίδος τῆς εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα.

Ps. xi.
6.

Καὶ ἔδειξέ μοι Κύριος Ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα πρὸ Κεφ. γ'. προσώπου ἀγγέλου Κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἰσθίκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς τὸν διάβολον 2 Ἐπιτιμήσαι Κύριος ἐν σοί, διάβολε, καὶ ἐπιτιμήσαι Κύριος ἐν σοί ὁ ἐκλεξάμενος τὴν Ἱερουσαλήμ· οὐκ ἰδοῦ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός ;

Ἔορασις μὲν τὸ διήγημα, πλὴν ἔχει λόγον ἱστορικόν, αἰνιγματωδῶς εἰσβάλλοντα, καὶ ὡς ἐν εἰκόνι πάλιν τῷ Ἰησοῦ προδιαγραφόμενον. ἰστέον δὲ, ὅτι τῶν ἐν ταῖς ἐοράσεσιν εἰς πέρας ἐκβεβηκότων, τοὺς περὶ αὐτῶν ὁ Προφήτης ποιεῖται λόγους, εἰκαιομυθεῖ δὲ οὐδαμῶς, οὐδὲ μὴν κατόπιον τῶν ἀποτελεσμάτων ἔρχεται καὶ περιττῶν ἡμῖν διηγημάτων ἐπισωρεύει ὄχλον· ἀλλ', ὡς ἔφην ἐν ἀρχαῖς, ἅ πρὸ τῶν πραγμάτων τεθέαται, ταῦτα καὶ ἀπαγγέλλειν ποιεῖται περὶ πολλοῦ, σοφόν τε καὶ ἀσφαλῆ καθιστὰς τὸν Ἰσραὴλ, ἵνα μὴ τοῖς ἴσοις πταίσμασι περιπεσῶν, ἀλοίη καὶ δεύτερον, εἰδὼς, ὅτι σέσωσται μετὰ πόνου, καὶ μονουχοῦ χι φροντὶς γέγονε καὶ τοῖς ἐν οὐρανῷ ἀγγέλοις ἢ ἐπ' αὐτοῖς a 673 A.

1. ἀπὸ C.D. ἔνεκεν Edd.

2. ἀπὸ et λέγει Κύριος assumpta ex C. ἀπὸ om. D.

5. πάντων C.D. τῶν κακῶν ἀπάντων Edd.

9. ἰσθίκει C.

(Alex. 8) εἰσθίκει Edd.

10. Post εἶπε aliquid erasum habet C.

Nihil addit D. (240.)

11. Κύριος alt. reposui ex C.

16. προδιαγραφόμενον B. γραφ. C. προσδιαγρ. Edd.

18. εἰκαιομυθεῖ C.

εἰκαιομυθῆς Edd.

19. ἀποτελεσμάτων C. ἐπιτηδευμάτων Edd.

20. σωρεύει Edd. inv. B.C. Statim τὸν add. C. ἅ assumptum ex C.

25. καὶ τοῖς ἐν οὐρανῷ] οὐρανῷ καὶ C. αὐτοῖς C. αὐτῷ Edd.

λύτρωσις τε καὶ χάρις. ἔφη τοίνυν, ὅτι τεθέαται μὲν ἐστῶτα
 τὸν ἄγγελον, πρὸ προσώπου δὲ αὐτοῦ καὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν τοῦ
 Ἰωσεδὲκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν· καὶ ὁ μὲν ἄγγελος εἰς εἰκόνα
 καὶ τύπον ἰσθῆκει Χριστοῦ· ὁ δὲ γε ἱερεὺς νοηθεῖν ἂν ἀντὶ
 παντὸς τοῦ λαοῦ· λαμβάνεται γὰρ οὕτω παρὰ ταῖς θείαις 5
 γραφαῖς. καὶ γοῦν ἔφη πρὸς Μωυσέα ὁ Θεός· “Καὶ ἐγὼ
 b “ἰδοὺ εἴληφα τοὺς Λευίτας ἀντὶ πάντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
 “δόμα δεδομένοι μοί εἰσιν” ἔρχεται δὴ οὖν ὁ λόγος ἡμῖν οὐκ
 ἀπὸ σκοποῦ τοῦ πρέποντος, ἀντὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τὸν ἱερέα
 δεχόμενος. ἐπειδὴ γὰρ γέγονεν ὁ Ἰσραὴλ ἐκ προσώπου 10
 Θεοῦ, λελατρευκῶς εἰδώλοισι, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν διὰ Μωυσέως
 ἀτιμάσας νόμον, εἶτα πληρωθείσης τῆς ἐπ’ αὐτῷ δικαίας ὀρ-
 γῆς, ἠλέηται παρὰ Θεοῦ, κέκληται δὲ πάλιν εἰς ὄψιν αὐτοῦ.
 καὶ τοῦτο οἶμαί ἐστιν αἰνιγματωδῶς τὸ ἐστάναι τὸν ἱερέα πρὸ
 c προσώπου ἀγγέλου Κυρίου. ἐν ὀργῇ μὲν γὰρ ἀποστρέφεται 15
 καὶ ἀποκομίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν εἰωθότων καταφρονεῖν·
 οἰκτείρων γεμὴν ἐφορᾶ καὶ ἐπισκέπτεται. καὶ γοῦν ὁ θεοπέ-
 Ps. xxvi. 9· σιος ψαλμῶδὸς προσηύχето λέγων “Μὴ ἀποστρέψης τὸ
 “πρόσωπόν σου ἀπ’ ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ
 Ib. cxviii. 132· “δούλου σου.” καὶ πάλιν “Ἐπίβλεψον ἐπ’ ἐμέ καὶ ἐλέησόν 20
 “με.” ἀλλ’ ὁ μὲν φύσει χρηστός καὶ φιλοικτίρμων Θεὸς
 ἠλευθέρου τῆς ἁμαρτίας τὸν Ἰσραὴλ· ὁ δὲ εἰς ταύτην ἐμ-
 d βεβληκῶς σατανᾶς ἰσθῆκει πάλιν ἀντικείμενός τε καὶ ἀντ-
 ἐξάγων αὐτῷ, καὶ καταγορευῶν ἔτι, καὶ ὅσον ἦκεν εἰπεῖν εἰς
 τὸ αὐτῷ δοκοῦν, κατοικτείρεσθαι μὴ ἐφίεις, ὡς ἐν πλημμε- 25
 λείαις ὄντα, καὶ τοῖς τῆς δυσσεβείας ἐγκλήμασιν ἐνεχόμενον,
 καὶ οὐδὲν ἔχοντα δεξιόν. ἰσθῆκει γὰρ φησιν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ,

2. Assumpta καὶ ex C., τοῦ ex B.C. τὸν ult. om. B.

ἐσθῆξει b. εἰσθῆκει Edd. Θεοῦ b. invitis C.D. γε om. C. habent D.b. νοηθεῖεν ἂν C. invitis D.b. 6. ὁ assumptum ex C. deest in D.b. καὶ alt. om. C.

habent D.b. ἐγὼ ἰδοὺ D.b. (Alex.) ἰδοὺ ἐγὼ C. Edd.

habent D.b. 8. μοί εἰσιν hoc ordine C.b. 10. δεχόμενος C.b.

δεχομένοις Edd. 11. λελατρευκῶς] καὶ λελατρ. C.

Edd. 13. δὲ C. τε Edd. 18. ἀποστρέψεις C.

γε Edd. invitis C.b. 23. ἰσθῆκει C. εἰσθῆκει Edd. 22. δὲ] +

25. ἀφίεις Edd. invitis B.C.b. 27. εἰσθῆκει b. Edd. 24. ἦκει Edd.

τρόπον τινὰ παραλύων τὰ δεξιὰ· πολεμῆι γὰρ οὐχὶ τοῖς σκαιοῖς ἡμῶν πράγμασιν, ἀλλὰ τοῖς δεξιοῖς καὶ ἐπαινού-
 μένοις. τοῦτό τοι παθεῖν ἐπηράτο τινα τῶν εἰς Χριστὸν

5 “ βολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.” ἀντέκειτο τοίνυν ὁ σατανᾶς, πλὴν ἐπιτιμᾶτο διὰ φωνῆς ἀγγέλου· ἤκουε γὰρ λέγοντος Ἐπιτιμήσαι Κύριος ἐν σοὶ διάβολε καὶ ἐπιτιμῆται Κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν Ἱερουσαλήμ.

P's. cviii.
6.

10 Ἄθρει γὰρ, ὅπως θεομάχον ἔδειξεν εὐθύς, καὶ ταῖς ἄνωθεν ψήφοις ἀνοσίως ἀντιταπτόμενον. Θεοῦ γὰρ οἰκτείροντος καὶ ἀπαλλάττοντος ἤδη πλημμελείας τὸν Ἰσραὴλ, εἰσδεξαμένου τε καὶ ἀπόλεκτον ἤδη πως ποιουμένου τὴν Ἱερουσαλήμ, κατηγορῶν οὐ παύεται, καὶ κατακρίνειν ἀποτολμᾷ τοὺς ἡλη- a 674 A.
 μένους. οὐκοῦν ἀκόρεστον εἰς ὄργας διελέγχει δὴ λέγων

15 Οὐκ ἰδοὺ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι τυχόν Πεπλημμέληκεν ὁμολογουμένως ὁ Ἰσραὴλ, καὶ ταῖς σαῖς φιλοσογίαις ἐνεσχημένος ὁράται. πλὴν ἐκ-
 τέτικε δίκας οὐ μετρίας, ἀνέτλη τὰς συμφορὰς, καὶ ἐξεσπάσθη μόλις, ὡς ἐκ πυρὸς δαδίων ἡμίφλεκτον· οὐπω γὰρ τὰ ἐκ τῆς
 20 αἰχμαλωσίας ἀπεκονίσαστο βλάβη· ἄρτι καὶ μόλις τῆς ἀν- b
 ηκέστου τάλαιπωρίας διέδρα τὴν φλόγα. παῦσαι δὴ οὖν ἐγκαλῶν τοῖς ἡλημένοις “ Θεὸς γὰρ ὁ δικαίων, τίς ὁ κατα-
 “ κρίνων; ”

Rom.
viii. 33,
34.

Καὶ Ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρά, καὶ ἰσθήκει πρὸ 3

25 προσώπου τοῦ ἀγγέλου. καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς τοὺς 4

3. τοι B.C.D.h. τι Edd. ἐπηράτο C.D. Migne. ἐπειρατω b. ἐπειράτο Edd.

4. οὕτω assumptum ex C.D.b. δὲ φησὶ pro λέγων D. 10. ἀντιταπτόμενον C. ἀντιπράττοντα Edd.

12. πως assumptum ex C. 14. δὴ om. C.

15. ὅμοιον] + γὰρ Edd. inv. C.b. 17. ἐνεσχημένος b. ἐνησχημένος C.

ἐπισχημ. Edd. ἐπεσχ. Migne. 18. μετρίας C.b. μετρίως Edd. 19. δαδίων

ἡμίφλεκτον C.b. δαλὸς ἡμίφλεκτος Edd. οὐπω γὰρ τὰ ἐκ τ. ἀ. ἀπεκονίσαστο B.

οὕτω τὰ ἐκ τ. ἀ. ἀπεκονίσαστο C. οὕτω γὰρ τὰ ἐκ τ. ἀ. ἀπεκονίσαστο Edd. Haec

desunt in b. ἀπεκοτίσαστο pro ἀπεκ. D. Pro verbis reliquis non contuli D.

24. ἰσθήκει C. (Alex. σ) 25. ἀγγέλου] + τοῦ Κυρίου Edd. invito C.

[Κυρίου XII. 23, 130, 239, 311.]

ἐσθηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγων Ἐφέτετε τα ἱμάτια
 e τὰ ῥυπαρὰ ἀπ' αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ἴδου ἀφῆρηκα
 5 τὰς ἀνομίας σου. καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδήρη, καὶ ἐπίθετε
 κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ περιέβαλον αὐ-
 τὸν ἱμάτια, καὶ ἐπέθηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν 5
 αὐτοῦ.

Παραδεχθέντος ἄπαξ εἰς τὸ παντὸς τοῦ λαοῦ πρόσωπον
 τοῦ λαχόντος ἱερουργεῖν, ἀπόχρη λοιπὸν, καθάπερ ἐγῶμαι,
 τοσοῦτον εἰπεῖν, ὅτι τὰ ῥυπαρὰ ἱμάτια σύμβολον ἂν εἶεν οὐκ
 ἀσυμφανὲς τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ λαοῦ. κατημφιεσμένοι γὰρ 10
 ὡσπερ ταῖς σφῶν αὐτῶν ἀμαρτίαις, καὶ δυσσαπόνητον ἔχον-
 d τες τῆς ἀσεβείας τὸν μῶμον, διετέλουν ἐν αἰχμαλωσίᾳ,
 ποιναῖς ὑπενηνεγμένοι, καὶ τῶν ἀνοσίως αὐτοῖς πεπλημ-
 μελημένων ἀποτινύντες δίκας. ἐπειδὴ δὲ κατηλέει Θεὸς,
 ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἀμαρτίας προστέταχεν, ἐλευθεροῦσθαι 15
 τῶν ῥυπαρῶν, καὶ μεταμφιέννυσθαι τρόπον τινὰ τὴν δικαιο-
 οῦσαν χάριν. κατανεύει δὲ αὐτοῖς τοῦ πόνου τὸ πέρασ καὶ
 τῶν συμβεβηκότων τὴν λύσιν. ὅπου γὰρ ἀμαρτίας ἄφεις,
 ἔψεται πού πάντως καὶ τὸ ἀπαλλάττεσθαι δεῖν τῶν δι' αὐ-
 τὴν ἐπενηνεγμένων. οὐκοῦν ἐν σχήματι Θεοῦ τοῖς ἐσθηκόσι 20
 e καὶ λειτουργοῦσιν αὐτῷ προστέταχεν ὁ μακάριος ἄγγελος
 ἀφαιρεῖν ἀπ' αὐτῶν τὴν ῥυπῶσαν ἐσθήτα, καὶ δὴ καὶ φησιν
 Ἴδου ἀφῆρηκα τὰς ἀνομίας σου. εἶτα δεῖν ἔφη ποδήρη τε
 αὐτῷ καὶ κίδαριν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν δοθῆναι κεκαθαρμένην, ἵνα
 διὰ τούτου νοῶμεν ὡς αἰεί πως συντρέχει ταῖς τῶν λαῶν 25
 καταστάσεσι καὶ τῆς ἱερωσύνης ἢ δόξα. καύχημα μὲν γὰρ

2. ἀπ' αὐτοῦ τὰ ῥυπαρὰ inv. ord. C.

αὐτοῦ accesserunt ex C.

4. Haec καὶ περιέβαλον—κεφαλὴν

9. ἱμάτια accesserunt ex C.b. deest in D.

10. κατημφιεσμένοι—ταῖς σφ. αὐτ. ἀμαρτίας D. Edd. κατημφιεσμένος—τὰς σφῶν

αὐτ. ἀμαρτίας C. 14. ἀποτινύντες C. ἀποτινν. Edd. 15. ἐλευθεροῦσθαι]

+ τε b. inv. C.D. 19. πάντως assumptum ex C.b. 22. ἀφαιρεῖν C.

ἀφελεῖν Edd. αὐτῶν pr. manu C. αὐτοῦ Edd. 23. ἔφησε D.

ποδήρη C. 24. κεκαθαρμένην C.D.b. καθαρὰν Edd. 25. νοῶμεν

ὡς C.b. νενομισμένως D. Edd. συντρέχει C.b. συντρέχη Edd. 26. ἢ

assumptum ex C.D.b. ante τῆς tr. B.

τοῖς ἱερουργοῖς ἢ τῶν ὑπὸ χεῖρα καθαρότης, καὶ ἐν λαμπροῖς
αὐχήμασι τὸ τῆς ἱερωσύνης ἔχουσιν εὐκλεές, εὐδοκιμοῦντος ^a 675 A.

λαοῦ, καὶ ἀμωμήτως ἰόντος ἐπὶ τὸ Θεῶ δοκοῦν, καὶ τρυφερὸν
ὑποφέροντος τοῖς παρ' αὐτοῦ θεσπίσμασι τὸν τῆς διανοίας

⁵ αὐχένα, ταύτητοι καὶ εὐμενῇ καὶ φίλον ἔχουσι ὄρῳ Θεόν.

ἐπὶ κλημα δὲ καὶ μῶμος τῶν ὑπεξευγμένων ἢ ῥαθυμία καὶ
τὸ ἀπερισκέπτως ἴσθαι πρὸς τὸ πλημμελές. ὥσπερ γὰρ

ἐν ἀμαρτίαις ὄντος τοῦ λαοῦ, ῥυπαρά πως ἦν καὶ τὰ τοῦ
ιερέως ἐσθήματα· οὕτως εἰ ὄρῳτο πάλιν εὐδόκιμος, καθαρὸν

¹⁰ ἔσται καὶ διαφανές τῆς ἱερωσύνης τὸ σχῆμα, καὶ ἐν πολλῇ ^b

παρρησίᾳ τῇ παρὰ Θεῶ. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος
ἱερουργήσας τοῖς ἔθνεσι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ

ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον ἐπιδόσεις εὐδοκιμοῦντα βλέπων, καὶ
βεβαίαν ἔχοντα τὴν ἐπ' αὐτῷ πίστιν, ἐπιστέλλει λέγων

¹⁵ “Νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν ἀδελφοί, ἦν ἔχω ἐν Χριστῷ

“Ἰησοῦ,” καὶ πάλιν “Χαρὰ καὶ στέφανός μου.”

¹ Cor.
xv. 31.
Phil. iv.
1.

Καὶ ὁ ἄγγελος Κυρίου ἰσθίκει καὶ διεμαρτύρατο ὁ ἄγγελος Κυρίου ⁶
πρὸς Ἰησοῦν λέγων Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐὰν ἐν 7

ταῖς ὁδοῖς μου πορεύῃ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασι μου φυλάσῃ, ^c

²⁰ καὶ σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου, καὶ εἰς φυλάξῃς καί γε τὴν

αὐλήν μου, καὶ δώσω σοι ἀναστρεφόμενους ἐν μέσῳ τῶν ἐστη-
κότων τούτων.

Εἰς ὑποτύπωσιν μὲν τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ

1. ἱερευσιν pro ἱερουργοῖς C. invitis D. b. καθαρότης C. D. Edd. κάθαρσις h.
ἐν om. C. habent D. b. 3. λαοῦ C. b. τοῦ λαοῦ Edd. τῷ pro τὸ C.

4. ἀποφέροντος B. τοῖς παρ' αὐτοῦ θ. τὸν τῆς δ. αὐχένα C. τὸν αὐχένα τοῖς π. ἀ.
θεσπίσμασι Edd. 5. ἔχουσι ὄρῳ C. ἔχοντας τὸν πατέρα Edd. 6. ὑπο-

ξευγμένων C. 7. ἴσθαι B. 8. τοῦ alt.] που Edd. ante Migne.

9. εἰ ὄρῳτο C. b. εἰωθότος Edd. εὐδόκιμος h. εὐδοκίμως C. εὐδοκιμῶν D. Edd.

10. σχῆμα C. b. χρῆμα D. Edd. 13. εὐδοκιμοῦντα—ἔχοντα C. εὐδοκιμοῦντας
—ἔχοντας Edd. 15. ὑμετέραν B. ἡμετ. C. Edd. cf. infra 752 c. ἔχω C.

ἔχομεν Edd. Χριστῷ C. Κυρίῳ Edd. 16. μου] + ὑμεῖς ἐστε Edd. invito C.

17. Κυρίου prius om. Edd. ἰσθίκει C. (Alex. s) εἰσθίκει Edd. 19. πορεύῃ
habent C. D. καὶ τὰ προστάγματα F. (22. al.) φυλάσῃ B. C. (Alex. XII.)

φυλάξῃ Edd. (Vat. s) 20. εἰς om. F. Edd. φυλάξῃς C. pr. m. (Alex.)
διαφυλάξῃς B. (XII.) φυλάξεῖς D. F. Edd. καίγε assumptum ex B. (Alex. XII.)

22. τούτων om. C. habet D. 23. ἡμῶν assumptum ex C. deest in D.

Supra
632 c.

παρεδεξάμεθα τὸν Ἰησοῦν τὸν ἱερεα τὸν μέγαν· τέθειτο γὰρ εἰς τοῦτο καὶ Ἀαρών· ἐν ἀρχαῖς· πλὴν ἔν γε τοῖς προκει-
 δ μένοις πρὸς αὐτὸν εἰρησθαί φαμεν τὸν τοῦ Ἰωσεδέκ τό Τάδε
 λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐὰν ἐν ταῖς ὁδοῖς μου πορεύσῃ καὶ
 ἐν ταῖς προσταγμασί μου φυλάσῃ, καὶ σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου,
 καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. οὐ γὰρ ἂν εἶρητο τὰ τοιαῦδε
 Χριστῷ· αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ ὁδὸς, αὐτὸς τὰ δικαιώματα τοῦ
 Θεοῦ καὶ Πατρὸς, αὐτὸς δῖέκρινε τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατεξουσιάζων
 ὡς υἱός.

Heb. iii.
5, 6.

Ἦν μὲν γὰρ ὁ θεσπέσιος “Μωυσῆς πιστὸς ὡς θεράπων
 “ ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν
 e “ οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς.” οὐκοῦν εἰρησθω μὲν
 τὰ τοιαῦδε πρὸς τὸν Ἰωσεδέκ, πρὸς δέ γε Χριστὸν οὐκέτι.
 ἐπηγγέλλετο δὲ Θεὸς τῇ κατὰ νόμον ἱερωσύνῃ κρατήσῃ
 ἔτι καὶ μετὰ γε τοὺς τῆς αἰχμαλωσίας καιροὺς, ὥστε τοὺς
 15 ἱερατεύοντας κατάρχειν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τὴν ἀγίαν διέπειν
 σκηνήν. ἐπειδὴ γὰρ συμβάσῃ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ τῶν
 ἀγίων ἐμπερησμένων, καὶ θυσίας οὐκέτι προσκεκομισμένης,
 ζῶντό τινες πρὸς ἀνατροπὴν οἰχήσονται παντελῶς τὰ Μωυ-
 676 A. a σέως, καὶ ἀπρακτῆσιν ἔτι τὸν νόμον, καίτοι μήπω παρόντος
 τοῦ καιροῦ, καθ’ ὃν ἀναδείκνυσθαι ἐχρῆν ἐνηθροπηκότα τὸν
 Μουογενῆ, ταύτητοι Θεὸς ἀναπαείθων ὅτι τοῖς ἀρχαίοις ἔθεσιν
 ὑποκείσεται πάλιν ὁ Ἰσραὴλ, καὶ ὑπὸ χεῖρα πράξει τὴν
 ἱερέων, καθὰ καὶ πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀναγκαίως φησιν,
 ὡς εἰ γένοιτο γνήσιος νομοφύλαξ ὁ Ἰησοῦς, αὐτὸς πάλιν
 25 διακρινεῖ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐν δόξῃ κείσεται τῇ πρώτῃ,
 συλλειτουργούντων αὐτῷ καὶ ἀγίων ἀγγέλων. οὐ γὰρ που
 b φαμέν, ὡς ἔρημος ἦν δυνάμεων λογικῶν ὁ πάλαι νόμος. εἰ

3. τοῦ assumptum ex C.

4. πορεύση C.D. (ut 36 al.) πορεύη Edd.

7. τὰ δικαιώματα C. τὸ δικαίωμα Edd.

10. ὡς assumptum ex C.

13. τὰ τ. πρὸς τὸν Ἰωσεδέκ hoc ordine C. πρὸς τὸν τοῦ Ἰ. τὰ τοιαῦδε Edd. τοῦ οἰκ. B.C.

14. τῇ κ. ν. ἱερωσύνῃ C. τὴν κ. ν. ἱερωσύνην Edd.

17. σκηνήν C. πόλιν ἐκείνην Edd.

19. παντελῶς C. παντελῆ Edd.

20. ἔτι assumptum ex C.

21. χρῆ C.

23. τὴν C.b. τῶν Edd.

25. ὁ οἰκ. b. habent C.D.

28. νόμος C.D. Edd. ναὺς b.

γὰρ καὶ ἦν ἐν τύποις καὶ σκιαῖς τὰ ἐν νόμῳ, ἀλλ' οὖν εἰς
 δόξαν ἐτελείτο Θεοῦ. τοῦτο οἶμαι δηλοῦν τὸ Δῶσω σοι
 ἀναστρεφόμενους ἐν μέσῳ τῶν ἐστηκότων τούτων, τουτέστι,
 μονουουχὶ συνιераτεύοντας καὶ συλλειτουργοῦντας ἀγγέλους.
 5 ἄθρει δὲ ὅπως πανταχοῦ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους ἐστάναι φησὶ
 τὸ γράμμα τὸ ἱερὸν, τῷ τῆς στάσεως ὀνόματι καταδηλοῦν,
 τὸ μὴ ὀκλάζειν αὐτοὺς εἰς τὸ ῥάθυμον, ἀλλ' οἷον ὀρθὴν ἀεὶ
 καὶ ἀσθενεῖν οὐκ ἀνεχομένην τὴν διάνοιαν ἔχειν, ἐστῶσαν δὲ
 μετὰ Θεοῦ. οὕτω καὶ ἐν τῷ Ἰεζεκιὴλ γεγραμμένον εὐρήσο-
 10 μεν περὶ τῶν Χερουβὶμ, ὅτι ἦν “τὰ σκέλη αὐτῶν ὀρθά.”
 κάμπτεται μὲν γὰρ, καὶ λίαν εὐκόλως, ἢ ἀνθρώπου διάνοια,
 καὶ ἔστιν εὐπετής εἰς γε τὸ θέλειν ἀρρώσθησαι τὸ ῥάθυμον.
 ἔστηκε δὲ ὡσπερ τῶν ἄνω πνευματῶν ἢ ἀγία πληθὺς. ταύ-
 τητοι καὶ πρὸς τὴν Σιών ἐλέγετο παρὰ Θεοῦ “Στήσου
 15 “σεαυτὴν Σιών.” ἀντίθει δὲ πού καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ
 τὰς χαριστηρίους ῥῶδὰς, οὕτω λέγων “Ἐστησεν ἐπὶ πέτραν
 “τοὺς πόδας μου.” τὸ γὰρ ἀκλινὲς ἐν τούτοις καὶ τὸ πε-
 20 πηγὸς τῆς γνώμης τῷ τῆς στάσεως ὀνόματι κατεσημανεν ὁ
 πνευματοφόρος.

Ezek.
i. 7.Hier.
xxxviii.
21.Ps.
xxxix. 3.

20 Ἄκουε δὴ Ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, σὺ καὶ οἱ πλησίον σου καὶ οἱ 8
 καθήμενοι πρὸ προσώπου σου, διότι ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσὶ,
 διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἄρω τὸν δούλόν μου Ἀνατολήν; διότι ὁ λίθος 9
 ὃν δέδωκα πρὸ προσώπου Ἰησοῦ, ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα ἑπτὰ
 ὀφθαλμοὶ εἰσιν.

25 Διὰ τῶν ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένων κατεπηγγέλλετο τῷ^e

1. καὶ alt.] + ἐν C. invitis D.b. 4. ἀγγελοῖς C. 8. ἀσθενεῖν B.D.
 ἀσθενῆ ras. forte ex ἀσθενῆ = ἀσθενεῖν C. ἀσθενῆ Edd. ἀνεχομένην D. Edd.
 ἀνεχομένων hodie (rasura et recenti correctione ex quo nescio) C. δέ C. τε Edd.
 10. ἦν assumptum ex C. 14. τὴν assumptum ex C. 15. Σιών
 om. C. ἀντίθει C. πού assumptum ex C. Δαυεὶδ] + τῷ Θεῷ Edd. invito C.
 18. κατεσημανεν C. κατεσημημεν Edd. 20. ὁ prius assumptum
 ex C. deest in F. σὺ] + δέ F. Edd. 22. ἀνατολήν C. ἀνατολή ὄνομα
 αὐτῷ F. Edd. (49, 240.) διότι] διατὶ C. (86.) 23. προσώπου] + σου C.
 25. κατεπηγγέλλετο Θεὸς b. invitis C.D.

Ἰησοῦ, ἤγουν, ὅπερ ἐστὶν ἀληθέστερον, τῇ κατὰ νόμον
 ἰερωσύνη, τὸ διακρίνειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ κατάρχειν ἔτι
 λαῶν, καὶ τῆς κατὰ νόμον λατρείας ἀποπεραίνειν τοὺς τύ-
 πους. ἄθρει δέ μοι καὶ τὴν οἰκονομίαν, καὶ τῶν θείων
 διασκέψεων τὸ πολὺ λίαν εὐτεχνές. ἔμελλε, καὶ οὐκ εἰς 5
 μακρὰν, μετατεθήσασθαι τὰ ἐν νόμῳ πρὸς λατείαν τὴν
 677 A. ^a ἀληθῆ, καὶ τῶν τύπων τὸ ἀκαλλές μεταπλάττεσθαι τε πρὸς
 ἀξίεραστόν τε καὶ πνευματικὴν πολιτείαν. ἔμελλον ἀπο-
 σοβεῖσθαι τοῦ ἀμπελῶνος οἱ κυριοκτονήσαντες γεωργοὶ, καὶ
 S. Matth. ἐκδοθήσασθαι τὸ χωρίον ἑτέροις, τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις δη- 10
 xxi. 41. λονότι καὶ εὐαγγελισταῖς, οἱ καρποφόρον αὐτὸ καὶ εὐανθές
 ἀποφαίνειν ἔμελλον, τῆς προὔργιαιτάτης ἀξιοῦντες φροντίδος·
 Es. ἔμελλε “Βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύειν, καὶ ἄρχοντες μετὰ
 xxxii. 1. “κρίσεως ἄρχειν,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν· ἔμελλεν
 Heb. vii. ^b ἕτερος ἀνίστασθαι ἀρχιερεὺς, οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν, 15
 11. ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, “τῶν ἁγίων λειτουργὸς,
 Ib. viii. “καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ
 2. “ἄνθρωπος.” εἰσηλθε γὰρ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὁ Κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς “οὐ δι’ αἵματος τράγων καὶ μόσχων,
 Ib. ix. “διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος,” 20
 12. καὶ “μιᾶ προσφορᾷ τελειώσας εἰς τὸ διηνεκές, κατὰ συνεί-
 Ib. x. “δησιμ τοὺς ἁγιαζομένους.” ἵνα τοίνυν μὴ ψευδοεπῆς τε
 14. καὶ εἰκαίμυθος ἀναφαινηται ὁ Θεὸς, ἀεὶ καὶ διηνεκῶς τῇ
 c κατὰ νόμον ἰερωσύνη καθυπισχνούμενος ἐποπτεύσειν τε καὶ
 διακρίνειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἀναγκαίαν ποιεῖται τοῦ κατὰ 25
 Χριστὸν μυστηρίου τὴν προαγόρευσιν καὶ ὅτι καταλήξει
 μὲν τὰ ἐν νόμῳ, διακρινεῖ δὲ αὐτὸς τὸν ἴδιον οἶκον διὰ τοῦ
 ἰδίου γεννήματος, τουτέστι, τοῦ Υἱοῦ. ταύτητοι μονουουχί

1. ἤγουν] + μᾶλλον Edd. inv. C.

4. καὶ prius assumptum ex C.

τεσθαί C. μεταχαράττ. Edd.

ἱερεὺς Edd.

23. ὁ assumptum ex C.

ἐποπτεύσειν C.b. ἐποπήσειν Edd.

in vitis C.b.

3. λαῶν C.D. λαοῦ Edd.

7. ἀληθῆ C.b. ἀληθινῆν Edd. μεταπλάτ-

8. τε om. C.

15. ἀρχιερεὺς C.b.

19. ὁ assumptum ex C.

20. αἰώνιον C.

24. καθυπισχνούμενος C.b. ὑπισχν. Edd.

26. ἐμφαιῶν pro καὶ Edd.

καὶ διαμαρτύρεται αὐτόν τε τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς πλησίον αὐτοῦ καὶ τοὺς καθημένους πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ἵνα Λευίτας νοώμεν καὶ ἱερέας. λειτουργοῦντι μὲν γὰρ τῷ ἀρχιερεὶ παριστήκει τὸ τάγμα τὸ Λευιτικόν· οἱ δέ γε πρεσβύτεροι δ Num. iii. 6.
 5 καὶ ἱερεῖς, ὡς ἐκείνων ἀμείνους ἔτι καὶ ἱερώτεροι κατὰ τὸν νόμον, καὶ τῇ συνεδρείᾳ τετίμητο. τερατοσκόπους γεμῆν αὐτοὺς ὀνομάζει, τουτέστιν, ἀεὶ σημεῖα ζητοῦντας ὄραν καὶ τῶν τεράτων ἐφιεμένους. φύσει γὰρ πῶς ἀεὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. καὶ γοῦν, ὅτε ὁ Χριστὸς “Ποιήσας S. Joan. ii. 15.
 10 “ὡσεὶ φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγων Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον Ib. 16.
 “τοῦ Πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου,” προσήεσαν λέγοντες “Τί Ib. 18.
 “σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν ὅτι ταῦτα ποιεῖς;” “Καὶ τίς ἔδωκέ S. Matth. xxi. 23.
 “σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;” εὐρήσομεν δὲ καὶ ἑτέρους e
 15 προσιόντας τε καὶ λέγοντας αὐτῷ “Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ Ib. xii. 38.
 “σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.” οὐκοῦν ἐπειδήπερ, φησὶν, ἄνδρες εἰσὶ τερατοσκόποι, μαθανέτωσαν ἅμα σοι τὰ ἐσόμενα, καὶ σημείων ὧν αἰτοῦσιν ἀεὶ τὸν παναλκέστατον ἀποτελεστήν. καὶ τίς δὴ οὗτός ἐστιν; ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω τὸν δούλον μου ἀνατολήν.
 20 Θεὸς μὲν οὖν κατὰ φύσιν καὶ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς πέφηνεν ὁ Μονογενὴς, καὶ ὡς τοῦτο ὑπάρχων, ἐλεύθερος, ἀλλὰ κεκένωκεν ἐαυτὸν, κατὰ τὰς γραφὰς, καθιεὶς εἰς ὅπερ οὐκ ἦν, καὶ κεχηρη- a Phil. ii. 7.
 μάτικε δούλος, διὰ τὸ ἀνθρώπινον, καίτοι Κύριος πάντων ὑπάρχων ὡς Θεός. ἀλλ’ ἦν καὶ οὕτως ἀνατολή, τουτέστι a 678 A.
 25 Δικαιοσύνης ἥλιος. ἄνισχε γὰρ καὶ ἐπέλαμψεν οἰάπερ ἐν σκότῳ διατελοῦσιν ἡμῖν, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ ὡς ἐν νυκτὶ καὶ ὕπνῳ κεκαρωμένους ταῖς κοσμικαῖς ἡδοναῖς, καὶ τῆς διανοίας

3. λειτουργοῦντι C. b. λειτουργοῦν Edd. 4. παριστήκει C. παρειστήκει b. ἔστηκε iid. 5. καὶ prius assumptum ex B. C. b. 6. συνεδρεία C. b. συνεδρία Edd. 7. καὶ assumptum ex B. C. b. 9. ὁ om. C. b. habet D. qui ὅτε om. 10. ἐξέβαλεν b. Edd. ἐξέβαλλεν C. D. 11. καὶ μὴ Edd. invitis B. C. 12. προσήεσαν C. 13. ἡμῖν assumptum ex C. b. 15. τε assumptum ex C. 16. περ om. C. inv. D. b. 17. ἀλλὰ pro ἅμα b. 18. σημείων ὧν D. b. Edd. σημεῖον C. 19. δὴ] + οὖν Edd. inv. C. b. ἀνατολήν C. b. ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ Edd. 24. οὕτως B. οὗτος C. Edd. 25. ἄνισχε C. ἀνέσχε Edd. 26. σκότῳ C. σκότει Edd. δὲ erasum est in C.

τὸν ὀφθαλμὸν κατεσκοτισμένους, ἤγειρέ τε πρὸς νῆψιν, καὶ
 b λαμπροὺς ἀπέφηνε τῇ παρ' ἑαυτοῦ χάριτι. τοιγάρτοι καὶ ὁ
 σοφὸς ἡμῖν ἐπιστέλλει Παῦλος, αὐτὸ δὴ τοῦτο καταμηνύων
 “ Ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγισεν” ἀποθώμεθα οὖν
 “ τὰ ἔργα τοῦ σκοτός, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός, 5
 “ ὡς ἐν ἡμέρα εὐσχημόνως περιπατήσωμεν.” καὶ πάλιν
 “ Ἐγειραι ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπι-
 “ φαύσει σοι ὁ Χριστός.” προανακηρύττει τοιγαροῦν τῆς
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας τὰ λαμπρὰ κατορθώματα.
 δούλον δὲ φησιν αὐτὸν, διάτοι τὸ ἐν δούλου καθικέσθαι 10
 c μορφῇ ἀνατολῆν δὲ, ὅτι φῶς ἐστὶ τὸ ἀληθινόν, αὐγὴ καὶ
 ἡμέρα, καὶ λαμπρὸς ἑωσφόρος, εἰς νοῦν ἀνατέλλων, καὶ
 καταφαιδρύνων καρδίας. ὀνομάζει δὲ πρὸς τούτῳ καὶ λίθον
 αὐτὸν, καὶ μὴν καὶ δεδόσθαι φησὶ πρὸ προσώπου Ἰησοῦ, ἐπτά
 τε ἔχειν τοὺς ὀφθαλμοὺς εὖ μάλα δισχυρίζεται. ἔδει γὰρ 15
 μάλιστα τὴν κατὰ νόμον ἱερωσύνην, ἧς εἰς τύπον τεθείκαμεν
 τὸν Ἰησοῦν, οἰονεὶ πρὸ προσώπου καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν
 διὰ παντὸς τὸν λίθον τὸν ἐκλεκτὸν, τὸν ἀκρογωνιαῖον, τὸν
 ἐντιμον, τὸν εἰς τὰ θεμέλια Σιών, τὸν πολυτίμητον μαργαρί-
 την, τουτέστι Χριστὸν, τὸν πολλοῖς ὀφθαλμοῖς ἐφορῶντα τὰ 20
 d πάντα. τὸ γὰρ ἐπτά τοῦ τελείως ἔχοντος αἰεὶ πως ἐστὶ
 σημαντικόν. στείρα γοῦν λέγεται τεκεῖν ἐπτά. ὅτι δὲ μυ-
 ρίοις ὄμμασιν ἐφορᾷ τὰ πάντα, καὶ ἐπισκέπτεται τὰ καθ'
 ἡμᾶς ἢ θεία τε καὶ ἀπόρρητος τοῦ Υἱοῦ φύσις, οὐκ ἂν ἐν-
 δοιάσειε τις. “ Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς, καὶ 25
 “ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ δικνού-
 “ μενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ
 “ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ

Pom.
xiii. 12,
13.

Eph. v.
14.

Es
xxviii. 16,
S. Matth.
xiii. 46.

1 Reg.
ii. 5.

Heb. iv.
*2, 13.

5. ἐνδυσώμεθα δὲ C. καὶ ἐνδ. Edd. ἔργα pro ὄπλα Edd. inv. C. 7. ἔγειραι
 B.C. ἔγειρε Edd. 11. ἀληθινόν' αὐγὴ C.b. ἀληθινόν αὐτός Edd.
 13. τοῦτο C. 15. Haec εὖ μάλα accesserunt ex C.b. desunt in D.
 16. εἰς om. b. suprascriptum manu eadem D. τεθείκαμεν b. κατεθείκαμεν (sic) C.
 [voluitne καὶ τεθείκαμεν?] ἐθήκαμεν D. Edd. 19. Haec τὸν π. μ. τ.
 Χριστὸν accesserunt ex C.D. τ. Χρ. habet b. 20. τὰ om. C. habet b.
 23. τὰ prius assumptum ex C. 27. σώματος pro πνεύματος B.

“ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνά
 “ καὶ τετραχρηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ,” κατὰ τὸ γε-
 γραμμένον.

Ἰδοὺ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ ψηλα-
 5 φήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.

Ἐδειξεν ὄντα καὶ φῶς καὶ ἀνατολὴν τὸν Κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ ὅτι τοῖς ἐν σκότῳ καὶ σκιᾷ θανάτου, S. Luc.
 1. 79.
 τουτέστι τοῖς πεπλανημένοις, ἀγῆς ἀναλάμψει δίκην. ἀλλ’
 ἦν ἀναγκαῖον καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας προαναφωνῆσαι πέρας, a 679 A.
 10 τουτέστι, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπάντων θάνατον, ὃν ἐκὼν ἀνέτλη,
 σταυρῷ παραδοὺς τὸ ἴδιον σῶμα, ἐφ’ ᾧ καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων
 προσκέκρουκεν ἔθνος, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ἀπο-
 βέβληται. ἐπειδὴ γὰρ οὐ συνέντες οἱ δείλαιοι τῆς μετὰ
 σαρκὸς οἰκονομίας τὸ μυστήριον, κυριοκτόνοι γεγόνασι, ταυ-
 15 τῆτοι καὶ μαλὰ εἰκότως ἀπώλισθον τῆς ἐλπίδος, καὶ κακοὶ
 κακῶς ἀπολώλασι, δειναῖς καὶ ἀφύκτοις ἐναλόντες συμφο-
 ραῖς. βόθρῳ δὴ οὖν παρεικάζει τὸν τοῦ Σωτῆρος σταυρόν.
 πεπτώκασι γὰρ ὥσπερ εἰς βόθρον οἱ τὸ δεσποτικὸν ἐκχέοντες b
 αἷμα, καὶ σταυρῷ παραδοῦναι τολμήσαντες τὸν ἀρχηγὸν τῆς
 20 ζῴης. εἰ δὲ αὐτὸς ὁ Πατὴρ τὸν βόθρον ὀρωρυχέαι λέγοιτο,
 σκανδαλιζέσθω μηδεὶς· ἐννοεῖτω δὲ μᾶλλον, ὡς ἐκμεμέστω-
 ταί πως οἰκονομίας ὁ λόγος. ὅμοιον γὰρ τοῦτό ἐστι τῷ διὰ
 Χριστοῦ σοφῶς τε καὶ ἀτρεκῶς εἰρημένῳ “ Εἰς κρίμα ἐγὼ
 “ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέ-
 25 “ πωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.” καίτοι, πῶς
 οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς οὐ ταύτης ἕνεκα παραγέγονε τῆς c
 αἰτίας, ἵνα τυφλοὶ γένωνταί τινες· ἀλλ’ ἡ τῶν μὴ νοούντων

4. ὀρύξω F. Edd. (cf. infra.)

6. ὄντα C. ὄντως Edd. Statim καὶ om. C.

7. σκότῳ C. σκότει Edd.

8. ἀγῆς C. ἀνατολῆς Edd. ἀναλάμψει C.

ἀνέλαμψε Edd.

9. προαναφωνῆσαι C.D. προαναφανῆσαι Edd.

13-15. Haec τῆς μετὰ—καὶ μάλα desunt in Edd. invitis B.C.D.

18. ἐκ-

χέοντες C.b. ἐκχέαντες Edd.

20. δε] + καὶ Edd. invitis C.b.

22. οἰκον. ὁ] ὁ τῆς οἰκον. perperam C. τῆς οἰκονομ. voluit Migne.

25. γέ-

νονται D.

Acta SS.
App. iii.

15.

S. Joan.
ix. 39.

φαιλότης μονονουχὶ καὶ διαβέβληκε τῆς ἀρίστης οἰκονομίας τὸν τρόπον. οὐ γὰρ ἤθελον βλέπειν, καίτοι μετὸν αὐτοῖς τοῦ θεοῦ μετασχεῖν φωτός. οὕτω κἀνθάδε νοήσεις. πέπομφε μὲν γὰρ τὸν Υἱὸν ὁ Πατὴρ, “ὡς ὁ κόσμος σωθῆ” δι’ αὐτοῦ.” διὰ δὲ τὴν τῶν μὴ συνιέντων ἀπόνοιαν, γέ- 5 γονε βόθρος καὶ πάγη τοῖς σταυρώσασιν ὁ ἀπεσταλμένος· νενομίσται δὲ τάχα πού καὶ ὀρύξαι τὸν βόθρον ὁ πεπομφός.

δ ὀρύξω δὴ οὖν τὸν βόθρον φησὶ καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ· τὸ ψηλαφήσω φησὶν, ἀντὶ τοῦ ζητήσω καὶ περιεργάσομαι λεπτῶς. ἀπεκτόνασι 10 μὲν γὰρ τοὺς ἀγίους προφήτας, ἐπέθρωσκον δὲ θηριοπρεπῶς καὶ τοῖς κατὰ καιροὺς ἀποστελλομένοις οἰκέταις. οὓς μὲν γὰρ ὕβρισαν, οὓς δὲ ἐλιθοβόλησαν, οὓς δὲ ἀπέκτειναν. ἀλλ’ ἦν ἀνεξίκακος ἔτι Θεός· οἰκέται γὰρ ἦσαν καὶ ὁμόδουλοι τοῖς ἀπεκτονόσιν οἱ πεπονθότες. ἐπειδὴ δὴ ἀχαλίνοις ὄρμαῖς 15 εἰς τοῦτο διάττοντες, καὶ πολὺ βλέποντες εἰς ἀνοσίωτητα, καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτόπως πεπαρφήκασι τὸν Υἱὸν, καὶ εἰς τὸν ἐπὶ τῷ σταυρῷ κατώλισθον βόθρον, οὐκ ἀφήκεν αὐτῶν ἀψηλάφητον ἔτι τὴν ἀμαρτίαν. ἐζήτησε γὰρ καὶ ποιναῖς ὑπέθηκε τοὺς ἡσεβηκότας, ἀπάσης τῆς Ἰουδαίων γῆς καθορίζων τὸν 20 ὄλεθρον ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, καθ’ ἣν ἔφασαν προσάγοντες αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ “Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα “ ἡμῶν.” εἰ γὰρ μὴ καὶ συνεκβέβηκε παραχρῆμα τὰ ἐκ θείας ὀργῆς· εἰ μὴ ἐξήτηται δίκας ὑπερθέσεως δίχα, ἀλλ’ 680 A. α οὖν ἡ παρὰ Θεοῦ δικαία ψήφος γέγονεν ἐπ’ αὐτοῖς, ὄλεθρον, 25 ὡς ἔφην, τῆς Ἰουδαίων καταχέουσα γῆς. καὶ γοῦν ἀπε-

S. Joan.
iii. 17.

S. Matth.
xxi. 35.

Ib. xxvii.
25.

3. μετασχεῖν accessit ex C. 4. ἵνα b. 5. τὴν assumptum
ex B.b. deest in C. 9. τὸ] + δὲ Edd. inv. C.b. 11. ἐπέθρωσκον
δὲ θηριοπρεπῶς accesserunt ex C. κατέθρωσκον δὲ D. 12. τοῖς κ. κ.
ἀποστελλομένοις οἰκέταις C. [ἀποστελλομένους prius scriptum ad ἀποστελλομένους
manu ut videtur recentiori corr.] τῶν κ. κ. ἀποστελλομένων οἰκετῶν D. τοὺς κ. κ.
ἀποστελλομένους [ἀπεσταλμένους Edd.] οἰκέτας B. Edd. 15. ἐπειδὴ
δὲ C.b. ἐπεὶ δὲ Edd. 17. ἐπὶ C.b. ἐν Edd. 19. ἔτι assumptum
ex C.b. 20. πάσης C. ἀπ. habet b. καθορίζων (sic) C. καθορίζων
habent D.b. 23. μὴ καὶ hoc ordine C. καὶ μὴ D. Edd. συνεκβέβηκε C.
(post ras. duorum triumve litt. manu forte prima) συνεκβέβηκε D. Edd. ἐκ]
+ τῆς C. invito D. 24. ἐξήτηται C.D. ἐζήτ. Edd. 25. ὄλεθρος Edd.
ante Migne.

κομίζετο μὲν ὁ Σωτὴρ ἐπὶ τὸν σταυρὸν, εἶποντο δὲ καὶ
 γυναῖκες, θρηνοῦσαι τε καὶ κλαίουσαι· εἶτα τί πρὸς ταύτας
 ἔφασκεν ἐπιστραφεῖς; “Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε
 “ ἐπ’ ἐμὲ, πλὴν ἐφ’ ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.”

S. Luc.
 xxiii. 28.

5 παραδέδονται γὰρ εἰς ὕλεθρον καὶ σφαγὴν, καὶ συμβέβηκεν
 αὐτοῖς τὰ διὰ φωνῆς Ἡσαίου “Ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, αἱ
 “ πόλεις ὑμῶν πυρικάουστοι· τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν
 “ ἀλλότριοι κατεσθίουσιν αὐτήν, καὶ ἠρήμωται κατεστραμ- b
 “ μένη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτρίων.”

Es. i. 7.

10 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, συγκαλέσετε 10
 ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω
 συκῆς.

“Ὅτι μὲν ἐν παντὶ γενήσονται κακῶ ψηλαφωμένης αὐτῶν
 τῆς ἀμαρτίας, οἱ καθάπερ εἰς βόθρον κατενηνεγμένοι, διὰ γε
 15 τοῦ σταυρῶσαι Χριστὸν, προμεμήνυκεν ἐναργῶς. ὅτι δὲ τοῖς c
 πιστεύουσι καὶ ἠγαπηκόσιν αὐτὸν οὐκ ἀκερδὲς ἔσται τὸ
 χρήμα, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς εὐφροσύνης καὶ τέρψεων ἀγιο-
 πρεπῶν, προαγορεύει χρησίμως. μαρτυρήσει δὲ τούτοις καὶ
 ὁ δίκαιος Συμεὼν. ὅτε γὰρ τὸ θεῖον τεθέαται βρέφος καὶ
 20 εἰς ἀγκάλας ἐδέξατο, προεφήτευσε λέγων “Ἴδου οὗτος κεῖται S. Luc.
 “ εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ii. 34.
 “ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.” πεπτῶκασιν μὲν γὰρ οἱ τὸ
 δίκαιον αἶμα ταῖς σφῶν αὐτῶν ἐπαντλήσαντες κεφαλαῖς, εἰς d
 γῆν δὲ ὥσπερ ἐρρίμμενοι καὶ κείμενοι, καὶ ὑπὸ πόδας ὄντες
 25 διαβολικούς· ὠρθώθησαν δὲ οἱ ἐξ ἐθνῶν. καὶ αὐτὸς δὲ που
 Χριστὸς προαναφωνεῖ μὲν τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς τὸ ἐπὶ τῷ

1. Σωτὴρ C. Χριστὸς Edd.

2. εἶτα τί] Sic edidi. τι exhibit C. deest in Edd.

4. ἐπ’ ἐμοὶ—ἑαυταῖς—τοῖς τέκνοις Edd. correxi ex C.

10. συγκαλέσετε C. [συγκαλέσετε C. 8] (XII. sed corr.) συγκαλέσατε Edd.

11. ἀμπέλου] + αὐτοῦ F. (22. al.) 12. συκῆς] + αὐτοῦ F. Edd. (42. al.) deest in C. cf. infra.

15. τοῦ C. τὸ Edd. 17. ἀγιοπρεπῶν C. b. ἐπιτερπῶν Edd.

21. ἐν τῷ Ἰσραὴλ assumpta ex C. 22. μὲν assumptum ex C. 23. Haec εἰς γῆν δὲ accesserunt ex C. 25. δὲ prius om. C.

26. προαναφωνεῖ C. προαναφώνει Edd.

S. Joan.
xvi. 21,
22.

σταυρωῶ πάθος· ἐπειδὴ δὲ γεγονότας ἐν κατηφείᾳ τεθέαται, παρεκάλει λέγων “ Ἡ γυνὴ λύπην ἔχει, ὅταν τίκη τὸ παιδίον, “ ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ τέκη τὸ παιδίον χαρᾷ χαίρει, “ ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς μὲν λύπην ἔχετε, ὕστερον δὲ ὄψεσθέ με καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ 5

S. Matth.
xxviii. 9.

ε “ καρδία.” οὕτω καὶ ἐγγηγερμένος ἐκ νεκρῶν ταῖς ἐν τῷ κήρῳ κλαιούσαις γυναιξὶ προσεφώνει τό Χαίρετε. πρόποι δ’ ἂν καὶ ἕκαστον τῶν ἀγαπώντων αὐτὸν ἐπὶ τε τῷ σταυρωῶ

Ps. xxix.
12.

καὶ τῇ ἀναστάσει λέγειν “ Ἐστρεφας τὸν κοπετόν μου εἰς “ χαρὰν ἐμοί, διέρρηξας τὸν σάκκον μου καὶ περιέζωσάς με 10 “ εὐφροσύνην.” πῶς γὰρ οὐκ οἴχεται μὲν ἐκ ποδῶν τὸ πεν-

Es. xxv.
8.

θεῖν, ἀφήρηται δὲ “ πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν, ἐγγηγερμένου Χριστοῦ, καὶ

681 A. a

τὸ τοῦ θανάτου καταλύσαντος κράτος; ζῶν γὰρ ἦν κατὰ φύσιν ὡς Θεὸς, κὰν εἰ πέφηνεν ἐν σαρκί. οὐκοῦν τῇ ἡμέρᾳ 15 ἐκεῖνῃ, φησὶ, τουτέστι, κατ’ ἐκείνο καιροῦ, καθ’ ὃν ἂν ἀναβιώῃ ἐκ νεκρῶν καταβοθρευθέντων τῶν ἐσταυρωκότων, συγκαλέσετε ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς. καὶ εἰ μὲν βούλοιτό τις ἀπλοῦν, καὶ πρόχειρον τὸν τοιοῦτον ἐκδέχεσθαι νοῦν, τέρψεων εἶναι τῶν πνευματικῶν 20

b σύμβολα διαβεβαιώσεται τὰ ὀνομασμένα. οὐκ ἀπίθανον δὲ εἶναι φημι πρὸς τούτῳ κάκεῖνο εἰπεῖν, ὅτι συκῆν καὶ ἄμπελον

ἔοικεν ἀποκαλεῖν τὴν Ἐκκλησίαν, ἧς καὶ ὁ θεσπέσιος μελωδὸς διαμέμνηται, λέγων αἰνιγματωδῶς πρὸς τὸν ἄνωθεν καὶ

Ps.
cxvii. 3.

ἐξ οὐρανοῦ νυμφίον, τουτέστι Χριστόν “ Ἡ γυνὴ σου ὡς 25 “ ἄμπελος εὐθηνούσα, ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου.” ἔφη

1. κατηφεία C. κατηφείαις Edd.

2. λύπην ἔχει ὅταν τίκη τὸ παιδίον C.

ὅταν τίκη λύπην ἔχει Edd.

3. τὸ παιδίον assumptum ex C.

4. ὑμεῖς] + νῦν Edd. invito C.

7. τό om. C.

8. τε B.C.

γε Edd.

12. παντὸς assumptum ex C.

14. τὸ deest in Edd.

ante Migne. ἦν C. ἐστὶ Edd.

15. καὶ C.

16. ἐκεῖνο] Sic

retinui ex Edd. ἐκεῖνῳ (sic) D.b. ἐκεῖνο sic accentuatum C. una litt. erasa. ἂν

assumptum ex C. ἀναβιώσει b.

17. καταβοθρευθέντων C.b. κατα-

βοθρωθέντων D. πεπρωκότων Edd. συγκαλέσετε] Sic edidi. συγκαλέσεται [ai=ε]

C.b. συγκαλέσατε Edd.

20. ἐκδέχεσθαι C. εἰσδ. b. Edd.

21. σύμβολα C.b. σύμβολον Edd.

22. τοῦτο C.

26. εὐθηνούσα

Edd. ante Migne. τοῖς ταῖς C m. pr. [τοῖς Alex.]

δέ που καὶ αὐτός “ Αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν, ἔδωκαν ὄσμην,
 “ ἡ συκὴ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς.” ὡς γὰρ ἤδη τῶν ἐκ-
 κλησιῶν ἀρξαμένων ἐν κόσμῳ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν εὐωδιάζειν
 πίστεως, τὰς ἀμπέλους ἔφη κυπρίζειν, καὶ μὴν καὶ ἐκφαίνε-
 5 σθαι τοὺς ὀλύνθους· νοηθεῖεν δ’ ἂν καὶ οὗτοι τῶν ἄρτι
 πεπιστευκότων ἢ οὐπω μὲν πέπειρος καὶ γλυκεῖα πληθὺς,
 ἐσομένη δὲ κατὰ βραχὺ, καὶ ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον ἐπιδόσεις
 ἰούσα πρὸς τοῦτο. ἀδρυνθέντες γὰρ, καὶ “ εἰς ἄνδρα τέλειον
 “ ἀναβεβηκότες τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ,” γλυκεῖς οἶ-
 10 ἄπερ ἐσόμεθα καρποὶ τῷ Θεῷ, καθάπερ μητρί τι τῇ Ἐκ-
 κλησίᾳ προσπεφυκότες. οὐκοῦν διὰ τε συκῆς καὶ ἀμπέλου
 νοουμένων τῶν ἐκκλησιῶν, ὑπ’ αὐταῖς ἐσόμεθα, καὶ ἐν αὐ-
 ταῖς καταλύσομεν, προτροπάδην ἀλλήλοις ἐκείνο λέγοντες τὸ
 προφητικόν “ Δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου καὶ
 15 “ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν
 “ ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ.” εἰ δὲ δὴ γένοιτο
 καὶ τοῦδε τυχεῖν, ἐπαίνου παντὸς ἀξιόσομεν τοὺς εἰς τοῦτο
 κεκληκότες, πάλιν ἐκείνο λέγοντες “ Εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς
 “ εἰρηκόσι μοι Εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα.” τέρψεως
 20 γὰρ ἡμῖν τῆς ἀνωτάτω τὸ χρῆμα καρπὸς νοοῖτ’ ἂν εἰκότως. ε
 τοιγάρτοι πάλιν ἐροῦμεν κατὰ τὸν ἅγιον ψαλμῶδόν “ Μίαν
 “ ἡτησάμην παρὰ Κυρίου, ταύτην ἐκζητήσω, τοῦ κατοικεῖν
 “ με ἐν οἴκῳ Κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου, τοῦ
 “ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα Κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν
 25 “ ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ.”

Cant. ii.
13.Eph. iv.
13.

Es. ii. 3.

Ps. cxxi.
1.Ps. xxvi.
4.

ΤΟΜΟΣ α΄.

1. αὐτός] + ὁ τῶν ὄλων Θεός Edd. invitis C.D.b. deest hodie αὐτός in C.
 rasura sex fere litt. 3. ἐν κόσμῳ om. b. 4. ἐκφαίνεσθαι D.
 Edd. εὐφραίνεσθαι manu prima C. 5. δ’ deest in Edd. inv. B.C.b.
 13. ἀλλήλοις b. Edd. ἀλλήλους C. 14. τοῦ assumptum ex C. (Alex.)
 deest in b. 15. ἀναγγελοῦσι D.b. cf. in Es. 680 d. ἀναγγελεῖ C. (lit.
 erasa ut vid.) Edd. 16. δικαιοσύνην pro ὁδὸν b. 17. καὶ τοῦδε C.
 τούτου Edd. ἀξιόσωμεν C. 18. ηὐφράνθη C. 21. ἅγιον
 assumptum ex C. 22. ἐκζητήσω C. ζητήσω Edd. 24. τὸν
 ναὸν deest in Edd. ναὸν pro ἅγιον inter erratorum emendationes dat Pont.
 26. Sic C.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Κεφ. δ'. Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί, καὶ ἐξήγειρέ με ὄν
 2 τρόπον ὅταν ἐξεγερθῆ ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ εἶπε
 πρὸς μέ Τί σὺ βλέπεις; καὶ εἶπα Ἐώρακα καὶ ἰδοὺ λυχνία 5
 χρυσῆ ὅλη, καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ λύχνοι
 b ἐπάνω αὐτῆς, καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς λύχνοις τοῖς ἐπάνω
 3 αὐτῆς, καὶ δύο ἐλαῖαι ἐπάνω αὐτῆς, μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμ-
 παδίου αὐτῆς καὶ μία ἐξ εὐωνύμων.

Τὸ ἐπέστρεψεν ἐν τούτοις οὐχ ὡς ἐκ τόπου νοήσομεν· 10
 εὐθες γὰρ κομιδῆ· νομιοῦμεν δὲ μάλλον, τὴν ὡς ἐξ ὀρά-
 σεως τῆς ἐν χερσὶν ἐφ' ἑτέραν εὐθὺς καὶ γείτονα μεταφοί-
 τησι, δηλον δὲ ὅτι πνευματικὴν. ἐπειδὴ δὲ νήψεως ἀκράτου
 χρεία καὶ τῆς ὑπὲρ νοῦν τὸν ἀνθρώπινον, ἔν γε δὴ μάλιστα
 τούτοις, λεπτὴν ἐνετίθει ἐγγήγορσιν τῷ Προφήτῃ Θεός, 15
 c μεσιτεύοντος ἀγγέλου τοῦ καὶ λαλοῦντος ἐν αὐτῷ, ὡς δοκεῖν
 ἐξ ὕπνου διεγερθῆναι. τοιαύτη γὰρ πῶς ἐστὶ τῆς ἐν ἡμῖν
 διανοίας ἢ κατάστασις, καὶ πολὺ δὴ μείων παρὰ τὴν οὖσαν

1, 2. Sic B. ΤΟΜΟΣ Β' C. 4. ἐγερθη F. (49.)
 7. παρυστρ. (sic) B. τῆς pro τοῖς alt. Edd. ante Migne. inter errata corrigit Pont.
 10. νοήσωμεν C. 11. κομιδῆ om. C. 12. ἐν χερσὶν C. ἐξ
 ἀμφοῖν Edd. 15. ἐνετίθει] Sic correxi post Migne. ἐνετίθη C. ἐνετέθει Edd.
 ἐγγήγορσιν B. ἐγρηγόρησιν C. ἐπιγρηγόρσιν Edd. 16. μεσιτεύοντος C.
 μαθητεύοντος Edd. καὶ assumptum ex C.

ἐν τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις, ὥστε φαίη τις ἂν ἐγγήγορσιν μὲν
 τὰ ἐκείνων, ἐν ὑπνω δὲ ὥσπερ τὰ καθ' ἡμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ὁ
 θεσπέσιος ἄγγελος γνώμης τε καὶ νοῦ πρὸς τοῦτο δὴ
 παρενηνεγμένον τεθέαται, ὥστε καὶ ἀποχρώτως ἔχειν συν-
 5 ἵεναί λεπτῶς τὴν ὄρασιν, διεπυθάνετο λέγων, τί ἂν οἶοιτο
 ὑπάρχειν τὰ δεδειγμένα. ἀπλανεστάτην γεμῆν ὁ Προφήτης δ
 τῆς ὀράσεως τὴν ἀφήγησιν ἐποιεῖτο πάλιν, λυχνίαν ἑωρα-
 κέναι λέγων, ὅλην τε δι' ὅλου χρυσῆν ἐπάνωθεν αὐτῆς τὸ
 λαμπάδιον, καὶ μὴν καὶ λύχνους ἑπτὰ, καὶ ἰσαριθμούς αὐτοῖς
 10 τὰς ἐπαρυστρίδας, ἐλαίας τε δύο, μίαν μὲν ἐκ δεξιῶν τοῦ
 λαμπαδίου, θατέραν γεμῆν κειμένην ἐξ εὐωνύμων. καὶ ἡ μὲν
 ἐμφανεσττέρα τῶν δεδειγμένων ἀπόδοσις εἶη ἂν οὐχ ἑτέρα
 παρὰ ταύτην· δεῖν δὲ ἔγωγέ φημι τοὺς τοῖς ἐσωτάτω τὸν
 νοῦν ἐνιέντας περιεργότερον περιαθρεῖν εὖ μάλα πειρᾶσθαι
 15 τὰ δηλούμενα, καὶ συνδεῖν ἀστείως τοῖς ἤδη προειρημένοις e
 καὶ τάδε.

Ἔφη τοίνυν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, ὅτι καὶ βόθρον ὀρύξει καὶ
 ψηλαφήσει πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκείνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ,
 προὔτρεπεν δὲ καὶ ἑτέρους συγκαλεῖν ἀλλήλους ὑποκάτω
 20 ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς. ἡμεῖς δὲ σαφῆ καθιστάντες
 τῆς προφητείας τὸν σκοπὸν, ἐλέγομεν ὅτι τοῖς μὲν ἀπειθεῖν
 ἡρημένοις, καὶ ἀτιμάζουσιν ἀμαθῶς τὴν διὰ Χριστοῦ σωτη-
 ρίαν, βόθρος οἰά τις ὠρόρυκται κατακομίζων εἰς ὄλεθρον, ἢ
 ἐπὶ τῷ σταυρῷ παροιμία, καὶ τῆς κατὰ Χριστοῦ μαιφονίας a 683 A.
 25 τὰ ἐγκλήματα. ἀπολώλασι γὰρ οἱ δείλαιοι κυριοκτονήσαντες
 ἀνοσίως· “τοῖς γεμῆν ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ”
 τέρψις τε καὶ τρυφή, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν τοιούτων ὑπήρξε;
 γεγόνασι γὰρ ὡς ὑπὸ συκῆ καὶ ἀμπέλῳ ταῖς ἐκκλησίαις.

Supra
iii. 9.

Ib. 10.

Supra
679 b.2 Tim.
iv. 8.Supra
681 d.

1. ἐγγήγορσιν C. 2. τὴν pro τὰ prius C. 3. γνώμην τε καὶ νοῦν
 Edd. correxi ex C. τούτῳ iid. inv. B.C. 8. τε assumptum ex C.
 ἐπάνωθεν C. ἐπάνω δὲ Edd. 10. παρυστρίδας B. τε assumptum
 ex B.C. 13. ταύτην C. ταῦτα Edd. δεῖν δὲ ἔγωγέ φημι C. χρῆ δὲ D. Edd.
 τοὺς om. C. τοῖς C.D. τῆς Edd. ἐσωτάτων D. 19. προὔτρεπεν C. προτρέπει
 Edd. ἑτέρους C. ἐτέροις Edd. 27. ὑπήρξει C. 28. συκαῖς καὶ
 ἀμπέλοις Edd. inv. C.

ἀλλ' ἰδοὺ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν ὁ Προφήτης τεθέαται. τὴν γάρ τοι λυχνίαν τὴν χρυσῆν φάμεν εἶναι πάλιν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς τετιμημένην ἐν κόσμῳ, ὡς διαφανεστάτην ἐν ἀρεταῖς, ὡς ὑψοῦ διηλίαν ἠρμένην τοῖς τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας δόγμασιν, ἐφ' ἣ τὸ λαμπάδιον, 5
 τούτέστι Χριστὸς, περὶ οὗ φησιν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ “ Διὰ
 “ Σιών οὐ σιωπήσομαι καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω, ἕως
 “ ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου, τὸ δὲ σωτήριόν μου
 “ ὡς λαμπὰς καυθήσεται.” τοῦτο τὸ λαμπάδιον τὸ πάσαν
 καταφωτίζον τὴν ὑπ' οὐρανὸν, ἐπὶ τῇ λυχνίᾳ τέθεικεν ὁ Θεὸς 10
 καὶ Πατὴρ, “ ἵνα πάντες οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φῶς βλέπωσι,”
 “ καὶ λάμπῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.” ἑπτὰ δὲ οἱ λύχνοι,
 ε φῶς οὐκ ἔχοντες ἴδιον, ἀλλ' ἐπακτὸν καὶ ἔξωθεν, καὶ ταῖς
 δι' ἐλαίου χορηγίαις τρεφόμενον. σημαίνουσι δὲ καὶ αὐτοὶ
 τοὺς ἀγίους ἀποστόλους, καὶ μέντοι καὶ εὐαγγελιστὰς, καὶ 15
 τοὺς κατὰ καιρὸν τῶν ἐκκλησιῶν διδασκάλους, δεχομένους
 μὲν οἰά τινας λύχνους εἰς νοῦν καὶ καρδίαν τὸν παρὰ
 Χριστοῦ φωτισμὸν, καὶ ταῖς τοῦ Πνεύματος ἐπιχορηγίαις
 τρεφόμενον ἔχοντας. ἰέντας γεμῖν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ φῶς,
 καὶ τῷ λαμπαδίῳ συγκαταναγάζοντας τοὺς πεπιστευκότας. 20

Ἐπιτήρει δὲ, ὅτι τοῖς μὲν ἑπτὰ λύχνους ἐπαρυστριδὲς ἦσαν,
 d δι' ὧν αὐτοῖς εἰσερχέτο τὸ ἔλαιον, ἐπαρυστριδα γεμῖν τὸ
 λαμπάδιον οὐκ ἔχει. διὰ ποίαν αἰτίαν; φῶς μὲν γάρ ἐστι
 τὸ ἀληθινὸν ὁ Υἱὸς, οὐκ ἔξωθεν, οὐδὲ ἐπακτὸν, οὔτε μὴν
 παρ' ἐτέρου δοτὸν τὸ καταφωτίζειν δύνασθαι λαχόν· ἀλλ' 25
 αὐτὸς κατὰ φύσιν ὑπάρχων τὸ φῶς· μεθεκτῶς γεμῖν ἐν τοῖς
 ἀγίοις καὶ παρ' αὐτοῦ. καὶ πληροφορήσει λέγων ὁ σοφὸς
 Ἰωάννης “ Ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες

Es. lxii.
1.

S. Luc.
xi. 33.
S. Matth.
v. 15.

S. Joan.
i. 16.

2. λυχν. τὴν χρ. C. b. χρ. λ. Edd. 4. ὡς prius assumptum ex B. C. D.
 καὶ pro ὡς b. 5. ἀληθοῦς C. ἀληθινῆς Edd. ἀληθείας pro ἀληθ.
 θεογν. D. 8. καὶ τὸ pro τὸ δὲ b. 9. ὡσεὶ b. (36. al.) τοῦτο
 τὸ B. C. Pont. τοῦτο γὰρ Anb. 10. τέθεικεν C. 14. σημαίνουσι
 Edd. ante Migne inv. B. C. b. 18. ἐπιχορηγίαις C. χορηγ. Edd.
 21. παρυστρ. bis B. 24. τὸ om. C. habet b. Χριστὸς pro Υἱὸς b.
 οὐδὲ C. οὐδ' Edd. 26. τὸ assumptum ex C. b. μεθεκτῶς C. b. μεθεκτόν Edd.
 28. πάντες ἡμεῖς C. sed cf. de Ad. 299 c.

“ἐλάβομεν.” φῶς δὲ ὑπάρχων τὸ ἀληθινὸν ὁ Υἱὸς, φῶς ἐ
 ὠνόμαξε τοῦ κόσμου τοὺς τῆς παρ’ αὐτοῦ λαμπρότητος
 ἐν μεθέξει γεγενημένους· ἔφη γὰρ τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις
 “Ἑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου.” αἱ δύο γεμῖν ἐλαῖαι, S. Matth.
 5 μία ἐκ δεξιῶν καὶ μία ἐξ εὐωνύμων τοῦ λαμπαδίου κείμεναι, V. 14.
 τοὺς δύο λαοὺς ὑποσημαίνουσι, μονουουχὶ καὶ ἐν κύκλῳ
 περιστώτας Χριστόν. τετίμηται γὰρ ὡς ἠληθμένοι τῇ
 τοιαύτῃ στάσει. καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐκ τῆς καλλιελαίου, τουτ- Rom. xi.
 ἔστιν ἐκ τῆς Ἰουδαίων Συναγωγῆς· οἱ δὲ τῆς ἀγριελαίου 24.
 10 μὲν ἐξέφυσαν, τουτέστι τῆς τῶν ἐθνῶν πληθῆος, πλὴν a 684 A.
 ἐγκεντρισθέντες εἰς καλλιέλαιον κοινωνοὶ γεγόνασι τῆς πύ-
 τητος τῆς ρίζης, κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου φωνήν. Ib 17.
 ἄθρει δὲ ὕπως ἐπὶ τὴν λυχνίαν ὁμοῦ τῷ λαμπαδίῳ καὶ οἱ
 λύχνοι καὶ αἱ δύο ἐλαῖαι. σύνεστι γὰρ ἡμῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ
 15 Χριστὸς, καὶ ἡ τῶν πεπιστευκότων ἠληθμένη πληθὺς κατα-
 λάμπεται μὲν τῷ παρ’ αὐτοῦ φωτὶ, φωτίζεται δὲ καὶ διὰ
 λύχνων, οἱ μεθεκτὸν ἔχουσι καὶ παρ’ αὐτοῦ τὸ φῶς.

Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἀγίας σκηνῆς,
 ἔκειτο μὲν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἀγίων ἑπτὰ λύχνους ἔχουσα
 20 λυχνία χρυσῇ. προσέτατε δὲ Θεὸς τῷ Ἀαρὼν, λέγων, ὅτι b
 “κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους φανοῦσιν
 “οἱ ἑπτὰ λύχνοι.” οὐ γὰρ τοῖς κατόπιον αὐτῆς ὁ διὰ τῶν
 λύχνων δέδοται φωτισμὸς, ἀλλὰ τοῖς ὡς ἐν προσώπῳ
 Χριστοῦ διὰ τῆς πίστεως ἐνηνεγμένοις. καὶ γοῦν Ἰουδαῖοι
 25 κατόπιον ὡσπερ αὐτοῦ καὶ εἰς νῶτα κείμενοι, κατεσκοτισμένοι
 ἔχουσι τὸν νοῦν· οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντες, εἰς πρόσωπον
 ἔχουσι τοὺς λύχνους, ἐλεύθερος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπαραπόδις-
 τος παντελῶς ὁ διὰ τῶν ἀγίων ἐγγέγονε φωτισμὸς. ἐκαίετο c
 δὲ καὶ λύχνος εἷς ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ· τῆς εὐαγγελικῆς

Num.
viii. 2.

4. αἱ om. C.

6. ὑποσημαίνουσαι C. invito b.

7. περιστώτα manu

prima C.

9. ἐκ assumptum ex C. ἀγριελαίου C. b. ἀγρίου Edd.

10. τῶν C. b. ἐξ Edd.

11. εἰς] + τὴν Edd. inv. C. b.

15. ἡ τῶν

πεπιστ. hoc ordine C. b.

21. ἐνὸς C. νοτίου Edd.

23. ὡς om. C.

ἐν προσώπου (sic) C.

28. ἐγγέγονε B. ἐγένεου (sic) Pont.

γένεου C. D. Aub.

παιδεύσεως κατόπιν ἰοῦσαν τὴν νομικὴν τοῦ πράγματος ἡμῶν
κατασημαίνοντος. θέα γὰρ ὅπως τοῖς μὲν ἐν τῇ πρώτῃ
σκηνῇ μόνος εἰς ἐκαίετο λύχνος, τοῖς γεμῆν εἰσπεφθακόσιν
εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἑπτὰ λύχνοι καὶ τὸ λαμπάδιον ἀμφι-
λαφεστάτην ὡσπερ ἐνέεισαν τὴν αὐγὴν. 5

4 Καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ
5 λέγων Τί ἐστὶ ταῦτα, Κύριε; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
d ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπε πρὸς μὲ λέγων Οὐ γινώσκεις τί ἐστὶ ταῦτα;
6 καὶ εἶπα Οὐχὶ Κύριε. καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς
μὲ λέγων Οὗτος ὁ λόγος Κυρίου πρὸς Ζοροβάβελ λέγων Οὐκ 10
ἐν δυνάμει μεγάλη οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ' ἢ ἐν Πνεύματί μου
λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

Ἔστι καὶ ἀμείνων καὶ ἱερώτερος τῆς ἐν ἡμῶν διανοίας ὁ
τῶν νοητῶν δυνάμεων νοῦς, καὶ ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς τὰ
καθ' ἡμᾶς ὑπερκεείμενος, καὶ ἐντεῦθεν ἂν μάθοις. “ἐπέστρεψε 15
“ μὲν γὰρ ὁ ἄγγελος, ὡς ὁ Προφήτης φησὶ, καὶ ἐξήγειρεν
“ αὐτὸν, ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγερεθῇ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ὕπνου
“ αὐτοῦ.” εἰ γὰρ δὴ συγκρίνειν ἔλοιτό τις, ὡς πρὸς γε τὸν
ταῖς ἄνω δυνάμεσιν ἐνόντα νοῦν, τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας τὸ
μέτρον, μειονεκτούμενον εὐρήσει τοσοῦτον, ὅσον ἂν νοοῖτο 20
κατόπιν ἐλθεῖν καὶ τῆς τῶν νηφόντων διανοίας τὰ ἐν ὕπνοις
885 A. a ἡμῶν ἀδρανῆ φαντάσματα. ἐγήγερται δὲ οὖν ὁ Προφήτης
εἰς νῆψιν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων καὶ ἠκουημένος ἄγαν, οὐδὲν
ἠττόν ἐστι βραδὺς πρὸς γε τὸ δύνασθαι, φημὶ, συνιέναι τὰ
δεικνύμενα. ταύτητοι, καὶ μάλα εἰκότως, ἀναπυθάνεται τε 25
καὶ ἀξιῶι μαθάνειν παρὰ τοῦ σοφοῦντος ἀγγέλου. ὁ δὲ

2. ὅπως suprascriptum C. τοῖς C. suprascriptum B. οἷς Edd. μὲν ἐν hoc ordine C.
3. μόνος assumptum ex C. εἰσπεφθακόσιν accessit ex D. εἰσβεβηκόσιν hodie C. [σβ (fortasse olim σπ) et βη manu recentiori.] 6. ἐπ-ερώτησα C.
9. ὁ ἄγγελος assumpta ex C. 11. ἀλλ' ἢ C.F. (Alex. s) ἀλλὰ Edd. 14. καὶ] + ἐν Edd. inv. C.D. 15. κἀντεῦθεν C. καὶ ἐντ. D. Edd. 20. μειονεκτουμένην C. 21. ὕπνοις ἡμῶν C. τοῖς ὕπνοις Edd. 23. Haec καὶ ἠκουημένος ἄγαν accesserunt ex C. 26. μαθάνειν C. μαθεῖν Edd. σοφοῦντος C. διωσαφοῦντος Edd.

ὅτι οὐ συνῆκε μονουχὶ κατατεθιπῶς, εἰ μὴ ἀληθῶς εἰδέει
 διερωτᾷ· τοῦ δὲ διαρρήδην ὁμολογηκότες τὴν ἄγνοιαν, καὶ
 τὸ δυσμαθὲς οὐκ αἰσχυνομένου, καταλευκαίνει λοιπὸν τὸ ἐκ
 τῆς ὀράσεως αἰνιγμα, καὶ οἶον ὡς ἐξ εἰκόνος ἐμφανοῦς τε
 5 καὶ ὀρωμένης τὸν ἐν αὐτῇ λεληθότως ἐγκείμενον ἐρμηνεύει ἡ
 σκοπόν. αὗτος γάρ φησιν ὁ λόγος Κυρίου πρὸς Ζεραβάβελ
 λέγων Οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλη οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ ἀλλ' ἐν Πνεύματί
 μου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι τυχὸν ὁ
 τῆς ὀράσεως νοῦς καὶ ὁ τῶν παραδειχθέντων σκόπος Μονου-
 10 ουχὶ διακέκραγε τὰ παρὰ Θεοῦ πρὸς Ζοροβάβελ καὶ φωνὴν
 ἰέντα φησὶν, ὅτι ταῦτα πάντα τὰ ὀρώμενα πρὸς πέρας ἤξει
 κατὰ καιροὺς, οὐκ ἀνθρωπεῖα δυνάμει κατορθούμενα, οὔτε μὴν
 ἐν ἰσχύϊ σαρκικῇ, ἀλλ' ὡς ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου, καὶ
 ὡς ἐκ θείων διανευμάτων. γέγονε μὲν γὰρ ἄνθρωπος καθ'
 15 ἡμᾶς ὁ Μουσογενής· πλὴν οὐ πεπολέμηκε σαρκικῶς, ἵνα
 καθάπερ τινὰ λυχνίαν ἀναστήσῃ τῷ κόσμῳ τὴν Ἐκκλησίαν· c
 οὐχ ὅπλα κινήσας αἰσθητὰ καὶ μαχίμων φάλαγγας, παρ-
 ἔστησεν ἑαυτῷ τοὺς δύο λαοὺς, ἧ τοὺς λύχνους τοὺς νοητοὺς
 ἐπέθηκε τῇ λυχνίᾳ, ἀλλ' ἐν ἰσχύϊ Πνεύματος τοῦ ἰδίου κει-
 20 ροτόνηκεν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις “ πρῶτον Ἀποστόλους, δεύτερον
 “ προφήτας καὶ εὐαγγελιστὰς,” καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν τῶν
 ἁγίων ὁμήγουριν, θείοις αὐτοὺς χαρίσμασιν ἀναπιμπλᾶς, καὶ
 τῇ τοῦ Πνεύματος χύσει καταπιαίνων πλουσίως. οὐκοῦν
 οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ, οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ τῇ σαρκικῇ τὰ παρὰ d
 25 Χριστοῦ, ἀλλ' ὡς ἐν δυνάμει Πνεύματος ἐσκυλεύετο μὲν ὁ
 σατανᾶς, ἔπιπτον δὲ σὺν αὐτῷ καὶ τὰ τῶν ἀντικειμένων
 δυνάμεων στίφη, ἐκαλοῦντο πρὸς θεογνωσίαν διὰ τῆς πί-
 στεως, οἳ τε ἐξ Ἰσραὴλ καὶ οἱ πάλαι τῇ κτίσει παρὰ τὸν
 κτίστην λελατρευκότες.

1 Cor.
xii. 28.

Rom. i.
25.

1. κατατεθιπῶς C. κατατέθηπέ πως καὶ Edd. 5. ἐρμηνεύει C. διερμην.
 Edd. 7. Habet ἀλλ' C. 8-11. Haec ὁ τῆς—φησὶν accesserunt ex C.D.
 11. ἰέντα edidi. ἰέντα C.D. ταῦτα πάντα hoc ordine C.b. πρὸς C.b. εἰς Edd.
 13. ὡς assumptum ex C. deest in b. 19. τοῦ ἰδίου C. ἁγίου Edd. 22. θείους
 ἁ. χαρίσμασιν C. θείων ἁ. χαρισμάτων Edd. 24. τὰ assumptum ex C.
 27. καὶ ἐκαλοῦντο Edd. invitis B.C.

Ἄνεδείκνυντο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις οἱ λύχνοι, τουτ-
 ἔστιν οἱ ἄγιοι, συνεκλάμποντες τῷ λαμπαδίῳ, φημί δὴ
 Χριστῷ. γεγόνασι γὰρ, ὡς γοῦν ὁ σοφώτατος γράφει
 Phil. ii. 15, 16. e Παῦλος “φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες.” ὅτι
 δὲ οὐκ ἀνθρωπεῖα χειρὶ σέσωκε τὴν ὑπ’ οὐρανόν, ἀλλ’ ἰδίαις 5
 δυνάμεσιν ὡς Θεὸς ὁ Ἐμμανουήλ, διεμαρτύρατο λέγων καὶ
 Hos. i. 7. διὰ φωνῆς Ὡσηέ. ἔχει γὰρ οὕτω “Τοὺς δὲ υἱοὺς Ἰούδα
 “ἐλέησω, καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν Κυρίῳ Θεῷ αὐτῶν, καὶ οὐ
 “σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ, οὔτε ἐν ῥομφαίᾳ, οὔτε ἐν πολέμῳ,
 “οὔτε ἐν ἄρμασιν, οὔτε ἐν ἵπποις, οὔτε ἐν ἵππεῦσιν.” εὐ δὲ 10
 δὴ σφόδρα πρὸς Ζοροβάβελ ὁ λόγος ἦν, τὸν ἐκ τῆς Ἰούδα
 686 A. a φυλῆς, διέποντά τε τὸ τηνικάδε τοὺς τῆς βασιλείας θάκουσ
 ἐν Ἱερουσαλήμ. ἵνα γὰρ μὴ, τῶν οὕτω λαμπρῶν καὶ ἀξια-
 γάστων κατορθωμάτων αὐτῷ προαπηγγελμένων, πολέμουσ
 οἰοίτο καὶ μάχασ συγκροτηθῆσθαι κατὰ καιροὺς, ἐξίστησιν 15
 ἀναγκαίως αὐτὸν τῶν οὕτω σαθρῶν καὶ ἀνθρωπίνων ἐννοιῶν,
 διακεῖσθαι δὲ μᾶλλον προστέταχεν, ὅτι θεοπρεπῆς ἡ ἐνέργεια,
 καὶ ἡ δύναμις οὐκ ἀνθρωπίνη τοῦ διαπεραίνοντος τὰ τοιαῦδε
 b Χριστοῦ. μεμνήμεθα δὲ ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν Ζοροβάβελ, ὡς
 ἐκ φυλῆς Ἰούδα καὶ βασιλέα, παραδηλοῦν ἐλέγομεν ἐφ’ 20
 ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν, συνημμένον καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ, ἵν’
 ἐν τῷ αὐτῷ νοοῖτο βασιλεύς τε ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς ὁ Ἐμ-
 μανουήλ.

Supra
63² c. d.

7 Τίς εἶ σὺ, τὸ ὄρος τὸ μέγα, τὸ πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ τοῦ
 κατορθῶσαι; καὶ ἐξοίσω τὸν λίθον τῆς κληρονομίας, ἰσότητα 25
 χάριτος χάριτα αὐτῆς.

Δυσέφικτον μὲν κομιδῇ τὸ προκείμενον· πλὴν ἐροῦμεν

4. ἐπέχοντες ζωῆς inverso ordine C.
 οὐδέ—οὐδέ Edd.

11. ἐκ τῆς C. ἐξ Edd.
 ex C. τηνικάδε C. τηνικαῦτα Edd. θάκουσ hodie C. sed ex corr. θώκουσ habet D.
 13. Ἱερουσαλήμ D. Edd. Ἰσραήλ C.
 αὐτῷ C. ταῦτῷ Edd.

10. οὔτε—οὔτε—οὔτε C. οὐδέ—

12. τε assumptum

21. καὶ C. δὲ καὶ Edd.

22. τῷ

24. τί F.

25. ἰσότητι F. Edd.

ἡμεῖς τό γε ὡς ἄριστα καὶ ὀρθῶς ἔχειν δοκοῦν. ἔοικε τοίνυν ο
 ὁ λόγος μονονουχὶ καὶ ἐπιτιμᾶν τῷ ὄρει τῷ μεγάλῳ, τουτέστι
 τῷ σατανᾷ κατεξανισταμένῳ τε καὶ ἀντεξάγοντί τῷ Χριστῷ
 τῆς ἑαυτοῦ δυστροπίας τὴν δύναμιν, ὃ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω
 5 πάλιν ἡμῖν αἰνιγματωδῶς κατεγράφετο. ἔφη γὰρ ὁ Προ-
 φήτης τεθεῶσθαι μὲν “ Ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα
 “ πρὸ προσώπου ἀγγέλου Κυρίου, τὸν δέ γε διάβολον ἐστῶτα
 “ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ.” ὅτι γὰρ ὅσον d
 ἐνεχώρει καὶ ἦν ἐπ’ αὐτῷ, πεπολέμηκέ τε καὶ ἀντεγήγερται
 10 δεινῶς ταῖς τοῦ Σωτῆρος οικονομίαις, καλοῦντος πρὸς σωτη-
 ρίαν τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, οὐκ ἂν ἐνδοιάσειέ τις, ἐννενοηκῶς
 ὅτι πρῶτον μὲν προσῆλθε νηστεύοντι κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ
 σῶζοντα βλέπων τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, προσκυνητὴν ἴδιον ἀπο-
 φαίνειν ἤθελε, παραδεικνὺς μὲν αὐτῷ “ πάσας τὰς βασιλείας
 15 “ τοῦ κόσμου,” λέγων τε ὡς ἔσται πάντα αὐτοῦ, εἰ δὴ προσ-
 πεσεῖν ἔλοιτο καὶ προσκυνεῖν αὐτῷ. εἶτα πρὸς τοῦτο καὶ
 ἐξ αὐτοῦ τοῦ χοροῦ τῶν ἀγίων ἀποστόλων τὸν προδότην
 ἤρπασε μαθητὴν, ἀναπέσας ὄργανον τῆς Ἰουδαίων γενέσθαι
 σκαϊότητος. ἐπιπλήττει δὴ οὖν ὁ λόγος αὐτῷ καὶ φησι Τίς e
 20 εἶ σὺ, τὸ ὄρος τὸ μέγα τὸ πρὸ προσώπου Ζαροβάβελ τοῦ κατορ-
 θῶσαι; τὸ δέ Τίς εἶ σὺ νοητέον οὐχ ὡς ἐθέλοντος ἀναμαθεῖν,
 τίς δὴ ἄρα καὶ πόθεν ἐστίν· οὐ γὰρ ἂν ἠγνόησε Θεὸς ὢν·
 ἀλλ’ οἷον κατασμηκρύνοντος καὶ οὐδενὸς ἀξιούντος λόγου,
 καὶ εἰ μέγα τε εἶη καὶ δυσάντητον τὸ ὄρος, καὶ ἐμποδῶν
 25 ἐγκείμενον κατορθοῦν ἐθέλοντι τὰ τοιαῦδε Χριστῷ, οὗ καὶ εἰς
 τύπον ὁ Ζαροβάβελ, καθάπερ ἤδη προείπαμεν. καίτοι γὰρ a 637 A.
 ἀπαράβλητον ἔχων τὴν δυστροπίαν ὁ δράκων ὁ ἀποστάτης,

Supra
iii. 1.S. Matth.
iv. 8, 9.

1. δοκοῦν C. ὑπειλημμένον Edd.

7. τοῦ ἀγγέλου Edd. τοῦ deest in C.

10. καλοῦντι C.
in versione Latina.

11-13. οὐκ ἂν—ὑπ’ οὐρανὸν desunt in Edd. Sunt autem

14. πάσας—πάντα αὐτοῦ desunt in Edd. Sunt in
assumpta ex C.

16. προσκυνεῖν C. προσκυνῆσαι Edd.

20. προσώπου] + τοῦ Edd. invito C.

22. ὢν om. C.

24. τὸ assumptum ex C.

25. ἐγκείμενον C. κείμενον Edd.

26. προείπαμεν C. προείπομεν Edd.

27. ἀπαρά-

βλητον C. ἀπαράκλητον Edd.

πεπάτηται παρὰ Χριστοῦ πόνου τε καὶ ἰδρώτος δίχα. Θεὸς γὰρ ἦν κατὰ φύσιν, ὁ πάντα νικῶν.

Ἡ τοίνυν κατὰ τοιόνδε τινὰ τρόπον προσβαλοῦμεν τοῖς εἰρημένοις· ἢ καὶ ἑτέρως εἰ δοκεῖ. ἔφημεν γὰρ, ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρωπείᾳ δυνάμει κατορθωθήσεται τῷ κόσμῳ τὰ πρὸς ζωὴν. 5 καὶ στήσεται μὲν ἡ λυχνία, τὸ λαμπαδίον ἔχουσα, τουτέστι Χριστὸν, ἐκλάμψουσι δὲ καὶ οἱ λύχνοι, καὶ μὴν καὶ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῦ λαμπαδίου αἱ δύο πάντως ἐλαίαι στήσονται, τοὺς δύο λαοὺς σημαίνουσαι. εἶθ' ὥσπερ τινὸς ἀναπυθνανομένου τε καὶ λέγοντος Τίς ἄρα εἶ σὺ, ὁ τὰ 10 οὕτω μεγάλα πολέμου δίχα πάντος καὶ ἀμογητὶ κατορθώσῃν ὑπισχνούμενος; προσυπακούει λέγων ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ· ἐγὼ τὸ ὄρος τὸ μέγα τὸ πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ τοῦ κατορθῶσαι, τουτέστιν, ἐγὼ εἰμι ἢ πάντα ὑπεραίρουσα φύσις, ἢ θεοπρεπέσιν ὑψώμασιν εἰς τὴν ὑπερέκεινα πάντων διάτ- 15 τουσα δόξαν, ἢ κατὰ καιροὺς ἀρκέσειν μέλλουσα πρὸς κατορθωσιν τῶν ἐπηγγελμένων καὶ πρὸ προσώπου Ζοροβάβελ. οὐ γὰρ ἠγνόει Χριστὸς τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, ἀλλ' ὥσπερ τινὰ συνεργάτην τῶν ἰδίων κατορθωμάτων ἐποιεῖτο λέγων “Ἀπ’ ἐμαντοῦ οὐδὲν ποιῶ, ἀλλ’ ὁ πέμψας με Πατὴρ ἐν ἐμοὶ 20 “ μένων, ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτός.” εἰργάζετο γὰρ ὡς διὰ δυνάμεως ἰδίας τοῦ Υἱοῦ, δι’ οὗ καὶ ἐν ἀρχαῖς μὲν τὰ πάντα πρὸς τὸ εἶναι παρενεγκῶν εἰκότως θαυμάζεται. μεμνήμεθα δὲ ὅτι 25 πρὸς τὸν σοφωτάτῳ Δαυιδ, ὡς ὄρος ἡμῖν ὠνόμασται πάλιν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ἐξ οὗ καὶ “λίθος ἄνευ χειρῶν ἐτμήθη, ὃς 25 “ καὶ ἐλέπτυνε τὸν χρυσὸν, τὸν ἄργυρον, τὸν χαλκόν, τὸν

Supra
685 c.

S. Joan.
viii. 28;
xiv. 10.

Dan. ii.
45.

1. τε om. C.
invitis B.C.

2. πάντα C. πάντας Edd.

3. κατὰ] + τὸν Edd.

4. ἔφημεν C. ἔφη μὲν Edd. ἐν assumptum ex C.

7. καὶ primum assumptum ex B.C.

8. αἱ om. C.

10. τινὸς

ἀναπυθνανομένου τε C. ἀναπυθνανομένου τινὸς Edd.

11. πάντως Edd.

12. προσυπακούει B.C. προσυπακούεται Edd.

15. ὁ pro ἢ C. ὑπερ-

έκεινα C. ὑπερέκεινα Edd.

16. δόξα C. invito D. ἢ assumptum

ex C.

20. οὐδὲν ποιῶ hoc ordine C. ἀλλ’ ὁ πέμψας με Πατὴρ C.

ὁ δὲ Πατὴρ ὁ Edd.

22. μὲν assumptum ex C.

23. Haec

μεμνήμεθα δὲ ὅτι accesserunt ex C. μεμνήμεθα δὲ ἔτι D. Lacuna patet in Edd.

25. χειρῶν C.D.b. χειρὸς Edd.

26. κατέλεπτ. pro καὶ ἐλεπτ. b. invito D.

τὸν χρυσὸν C.b. τὸ χρυσίον Edd.

“ σίδηρον,” καὶ ἦν εἰς τύπον καὶ τόδε Χριστοῦ. γεγεννη-
 μένος γὰρ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς ἀπορρήτως καὶ ὑπὲρ νοῦν ὁ Υἱὸς,
 συνέτριψε πάσας τὰς βασιλείας, ἵν’ αὐτῷ λοιπὸν τὸ κράτος
 ἀνάπτηται. “ Κάμψει γὰρ αὐτῷ πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα
 5 “ γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς
 “ δόξαν Θεοῦ Πατρὸς.” οὐκοῦν ὡς ἐξ ἔσθους τοῦ Θεοῦ καὶ
 Πατρὸς ἀκρογωνιαίος καὶ ἔκλεκτος ἀποτμηθεὶς λίθος ὁ Υἱὸς
 γέγονεν ἡμῖν κληρονομία. κεκλήμεθα γὰρ εἰς υἰοθεσίαν δι’
 αὐτοῦ, καὶ κληρονόμοι γεγόναμεν Θεοῦ ζῶντος, ἰσότητα
 10 χάριτος ἀντὶ χάριτος κερδαίνοντες. καὶ τί διὸ τοῦτό ἐστι ;

Δέδοται μὲν γὰρ χάρις τῷ Ἰσραὴλ, ἡ ἀρχαία τ’ ἐκείνη
 καὶ διαβόητος. λελύτρωνται γὰρ ἐξ Αἰγύπτου σαρκικῶς,
 τὴν ἐπηρημένην αὐτοῖς ἐκ πλεονεξίας ἀπεσεύσαντο δουλείαν,
 διεβιβάσθησαν διὰ θαλάσσης μέσης, ἔφαγον τὸ μάννα ἐν
 15 τῇ ἐρήμῳ, διῆλθον ἐν ποδὶ ποταμούς· διεπεραιώσαντο γὰρ
 οὕτω τὸν Ἰορδάνην· εἰσεκομίσθησαν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγ-
 γελίας. αὕτη δὴ οὖν ἡ χάρις ἡ πρώτη. ἀλλ’ ἐν ἰσότητί τε
 ὁμοῦ καὶ ὁμοιότητι τῆς ἀρχαίας ἐκείνης χάριτος, χάρις ἡμῖν
 ἑτέρα δέδοται παρὰ Χριστοῦ, ὃς γέγονεν ἡμῖν, λίθος μὲν, ὡς
 20 θεμέλιος, ἤγουν ἀκρογωνιαίος, κληρονομία δὲ πάλιν, γεγόνα-
 μεν γὰρ δι’ αὐτοῦ κληρονόμοι Θεοῦ. πῶς οὖν ἐν ἰσότητι
 τῆς πρώτης χάριτος ἡ δευτέρα ; ἃ γὰρ ἐπ’ ἐκείνοις ἐπράττετο
 σαρκικῶς, ἤγουν αἰσθητῶς, ταῦτα τετελείωκεν ἐφ’ ἡμῖν ὁ
 Χριστὸς πνευματικῶς τε καὶ νοητῶς. ἐξείλετο δουλείας δια-
 25 βολικῆς, ὡς ἐκ πηλοῦ καὶ πλινθείας, ἀπήλλαξε τῶν ἐν
 κόσμῳ παθῶν καὶ τῶν σαρκικῶν ἀκαθαρσιῶν, διεβίβασεν
 ὡς διὰ θαλάσσης. παρεδράμομεν γὰρ τὸν κλύδωνα τοῦ

Phil. ii.
10, 11.1 S. Pet.
ii. 6.

a 688 A.

Rom.
viii. 17.

b

1. γεγεννημένος Edd. correxi ex C.b.

2. Θεοῦ καὶ Πατρὸς h.

invitis C.D.

3. πάσας assumptum ex C.b. τὸ κράτος C.b. τὸ κατὰ

πάντων κράτος Edd.

7. λίθος om. C. Θεός pro Υἱός Edd. invitis C.D.b.

9. ἰσότητα C. ἰσότητι Edd.

10. ἀντὶ χάριτος C. χάριτα Edd. ἐστὶ

assumptum ex C.

11. χάρις B.C. Pont. χάριτις Aub. χάρις τις Migne.

τ’ C. τε Edd.

12. λελύτρωνται C.

17. τε ὁμοῦ assumpta ex D.

τε post ὁμοιότητι add. C.

18. Haec ἡμῖν ἑτέρα accesserunt ex C.b.

20. κληρονομία C. κληρονο D. κληρονόμος Edd. πάλιν] + ὡς υἱός iid. invitis C.D.

23. ἐφ’ ἡμῖν b. Nik. in Ps. 104. Edd. ἐφ’ ἡμᾶς C.

26. καὶ om. C.

habet Nik. l. c.

παρόντος βίου, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φροντίδος τὸ πικρὸν, ἐφάγομεν ἄρτον τὸν ἐξ οὐρανοῦ· μυστικὸς ὁ λόγος· διεβίβασθημεν τὸν Ἰορδάνην, περιτομὴν ἐσχίκαμεν τὴν ἐν Πνεύματι, κεκληρονομήκαμεν τὴν ἄνω πόλιν, τὴν ἀληθῶς ἁγίαν γῆν, ἧς καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς διεμέμνητο λέγων “Μακάριοι 5
 “οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.” οἶμαι δὲ ἔγωγε καὶ τὸν σοφώτατον εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην αὐτὸ δὴ τοῦτο βούλεσθαι καταδηλοῦν, εἰ λέγοι περὶ Χριστοῦ “Ὅτι
 “ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ “χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωυσέως ἐδόθη, ἡ 10
 “χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.” διάκονος μὲν γὰρ καὶ μεσίτης τῆς ἀρχαίας ἐκείνης χάριτος
 δ γέγονεν ὁ Μωυσῆς· τῆς γεμῆν δευτέρας χορηγὸς ὁ Χριστὸς, ἐχούσης μὲν ὁμοιότητα πρὸς ἐκείνην· τύποι γὰρ ἦσαν ὡς πρὸς ἀλήθειαν, ἡγουν τὸ τῆς ἀληθείας ὠδίνοντες κάλλος· 15
 ἀμείνους δὲ καὶ ὑπερκειμένης ὄσῳ καὶ τῶν αἰσθητῶν ὑπερφέροι ἂν εἰκότως τὰ νοητά. καὶ μαρτυρήσει γράφων ὁ Παῦλος, ὅτι “Κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ὁ
 “Ἰησοῦς.”

S. Matth. v. 5.

S. Joan. i. 16, 17.

Heb. vii. 22.

8 9 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς μὲ λέγων Αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ 20
 ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέ-
 e σουσιν αὐτὸν, καὶ ἐπιγνώσῃ διότι Κύριος παντοκράτωρ ἔξα-
 πέσταλκέ με πρὸς σέ.

Ἰδοὺ δὴ πάλιν ἡμῖν ἐν αἰσθητοῖς πράγμασι καταγράφει τὰ νοητά, καὶ τῶν διὰ Χριστοῦ παραδόξως τετελεσμένων 25
 παρατίθησιν εἰς τύπον τὰ διὰ χειρὸς Ζοροβαβελ κατὰ καιροῦς ἐκπεπερασμένα. ἐπειδὴ γὰρ ἀλούσης τῆς Βαβυλωνίων ὑπὸ Περσῶν καὶ Κύρου, τῶν τῆς δουλείας ἀνεῖντο δεσμῶν οἱ ἐξ

2. τὸν assumptum ex C. Nik.

9. πάντες ἡμεῖς C. (ut supra 683 d.)

17. μαρτυρήσει γράφων B.C. μαρτυρήσας γράφει Edd.

ὁ assumptum ex C.

8. καταδηλοῦν C. δηλοῦν Edd.

13. χορηγὸς C.D. χάριτος Edd.

18. ἐγγυητῆς C.

26. τὸ—ἐκπεπερασμένον Edd. invito C.

Ἰσραὴλ, καὶ δὴ καὶ ἐπανῆκον εἰς Ἱεροσόλυμα, Δαρείου
λοιπὸν τὴν Χαλδαίων διέποντος ἀρχὴν, εἴτ' οὖν βασιλείαν, ^a 689 A.
προὔτρεπε Θεὸς τοὺς ὑπονοστήσαντας τὸν θεῖον εὐθὺς ἀνα-
δείμασθαι ναὸν, βασιλεύοντος μὲν Ζοροβάβελ, ἱερατεύοντος
5 γεμὴν Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδέκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. καὶ
ἦπτοντο μὲν τῶν ἔργων, καὶ δὴ καὶ ἐν πρώταις κρηπίδων
καταβολαῖς τὸ ἔργον ἦν ἦρτο δὲ καὶ ὑψοῦ τὰ τεῖχη λοιπὸν,
εἶτα μεταξὺ κωλυόντων τινῶν καὶ ἐμποδῶν γεγονότος τοῦ
φθόνου τῶν περιοίκων ἐθνῶν, γέγονέ τις ἀνοκωχὴ καὶ σπου-
10 δασμάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ἀνάβλησις.

Ἀνέντος δὲ πάλιν αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ τὸ δύνασθαι κατορ- ^b
θῶν, τετελείωται μόλις ὁ νεὼς, Ἰησοῦ μὲν ἱερατεύοντος,
Ζοροβάβελ γεμὴν ἐφεστηκότος καὶ βασιλεύοντος. ἀλλ' ἐν
τούτοις μὲν ὁ τῆς ἱστορίας συμπεπέρασται λόγος. ἐπειδὴ
15 δὲ καὶ εἰς τύπον Χριστοῦ παρείληπται πρὸς ἡμῶν ὁ ἐκ τῆς
Ἰούδα φυλῆς Ζοροβάβελ, φέρε δὴ λέγωμεν ὅπως τε καὶ τίνα
τρόπον ἤρξατο μὲν αὐτὸς οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον Κυρίου· τε-
τελείωκε δὲ αὐτὸ νοητῶς τε καὶ πνευματικῶς. κατεστήσατο
μὲν γὰρ ἐν ἀρχαῖς οἶκον ὥσπερ τινὰ καὶ ἐναύλισμα θεο-
20 πρεπὲς αὐτῷ τε καὶ τῷ Πατρὶ, τὴν τῶν Ἰουδαίων Συναγω- ^c
γὴν. οὕτω γὰρ αὐτὴν ὠνόμαξε, διὰ τοῦ πανσόφου Μωυσέως
εἰπὼν “ Ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῶν Κυρίῳ, ἐν ὁράματι
“ αὐτῷ γνωσθήσομαι, καὶ ἐν ὑπνῷ λαλήσω αὐτῷ, οὐχ οὕτως
“ ὡς ὁ θεράπων μου Μωυσῆς, ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός
25 “ ἐστίν· στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ, ἐν εἶδει καὶ οὐ
“ δι' αἰνιγμάτων.” οὐκοῦν τεθεμελίωται μὲν ὥσπερ ὁ οἶκος
διὰ Χριστοῦ· καθήρηται δὲ μεταξὺ. καὶ γοῦν ὁ προφήτης

Num.xii.
6-8.

1. ἐπανῆκον C. ἀνήκον Edd.

accesserunt ex C.D.

6. τῶν ἔργων C. τοῦ ἔργου Edd.

15. καὶ assumptum ex C. πρὸς C. παρ' Edd.

νοητῶς τε καὶ πνευματικῶς C.D. ὁ νοητὸς καὶ πνευμάτικος Edd.

περὶ Edd.

22. προφήτης] + ἐξ Edd. invito C. Cf. Glaph. 378 c. 383 a.

quibus in locis ὑμῶν habent duo Codd. in S. Joan. 101 b.

ex C.

2. Haec εἴτ' οὖν [ἦτον C.] βασιλείαν

5. Haec τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου accesserunt ex C.

9. ἀνοκωχὴ correxi. ἀνακωχὴ Edd.

18. δὲ C.D. δ' Edd.

19. ὥσπερ

21. διὰ C.

25. Haec

26. ὁ assumptum

Ἱερεμίας ὡς πεπτωκότα τε καὶ σεσεισμένον κατωλοφύρετο

Amos v.
1, 2.

d λέγων “Ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσων αὐ-

“τόν.” ἐπειδὴ γὰρ πεπαρφηκάσιν εἰς Χριστὸν, πέπτωκε
διὰ τοῦτο καὶ οὐκ ἦν ἔτι λοιπὸν ὁ ἀναστήσων αὐτόν· πλὴν
ἐγγήγερται διὰ Χριστοῦ, καὶ μετεσκευάσθη πρὸς τὸ ἄμεινον, 5

1 Tim.
iii. 15.

εἰσκεκομισμένων ἐν αὐτῷ τῶν ἐθνῶν, καὶ ἀναδειχθείσης ἐν
κόσμῳ τῆς Ἐκκλησίας, “ἣτις ἐστὶν οἶκος Θεοῦ ζῶντος,” ἥς
τοῦ κάλλους γέγονεν ἐραστής ὁ τῶν ὅλων Κύριος καὶ Θεός.

Agg. ii.
3.

ὅτι γὰρ ἀσυγκρίτως ἀμείνων παρὰ τὸν πρῶτον ὁ ἐν ἐσχάτοις
καιροῖς ἐγγηγερμένος νεὸς, τουτέστιν ἡ Ἐκκλησία, πεπλη- 10

ροφόρηκεν εἰπὼν διὰ φωνῆς Ἀγγαίου τοῦ προφήτου “Τίς

“ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς εἶδε τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ

e “δόξῃ αὐτοῦ τῇ ἔμπροσθεν; καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτόν

“νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν;” καὶ μεθ’ ἕτερα

1b. 9.

“Διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου ἡ ἐσχάτη 15

“ὑπὲρ τὴν πρώτην, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.” ἀλλ’ ὅτι

μὲν ἱστορικῶς τὰ τοιαῦτα νοεῖν ἀπόπληκτον, οὐκ ἂν ἐνδοιάσειέ

τις, ἐννενοηκῶς, ὅτι πῶς ἂν νοοῖτο προφερεστέρα τῆς πρῶ-

τῆς, ἡ ἐν ἐσχάτοις δόξα τοῦ θείου ναοῦ, εἴπερ ἐκεῖνον μὲν

κατεπίμπρα καὶ διήρπασεν ὁ Βαβυλώνιος Ναβουχοδονόσορ· 20

890 A.

a τὸν δὲ μετ’ ἐκεῖνον ἐγγηγερμένον μετὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας

καιρὸν, οὐδὲν ἦττον Ῥωμαῖοι κατεπίμπρασαν, συγκαταδηώ-

σαντες αὐτῷ καὶ αὐτὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἄπασαν δὲ τὴν

Ἰουδαίων χώραν. οὐκοῦν οὐκ ἀπόχρη πρὸς ἀλήθειαν ἡ τῆς

ἱστορίας ἀπόδοσις· ἀμείνων δὲ καὶ προφερεστέρα τῆς πρῶ- 25

της ἡ τελευταία δόξα, παραληφθείσης τῆς Ἐκκλησίας “εἰς

“ναὸν ἅγιον, εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.”

Eph. ii.
21, 22.

1b. 20.

b ἐποικοδομούμεθα γὰρ “ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων

3, 4. Haec ἐπειδὴ γὰρ—αὐτόν accesserunt ex C. desunt in D. 6. ἐν
prius assumptum ex C. 10. νεὸς C. ναὸς Edd. 12. ἴδεν C.

17. μὲν + μόνον Edd. invito C. 20. κατεπίμπρα C. [κατεπήμπρα Cod.]

κατενέπρησε Edd. 22. κατεπίμπρασαν C. [κατεπήμπρα. Cod.]

κατενέπρησαν Edd. συγκαταδιώσαντες C. 23. ταῦτα Edd. ante

Migne. 24. οὐκ assumptum ex C. 26. παραλειφθείσης Edd.

ante Migne.

“καὶ προφητῶν,” “διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ’
 “ἐνέργειαν ἐκάστου μέλους συναρμολογούμενοι” τε καὶ συν-
 τιθέμενοι, καὶ οἰοεὶ πως ἀλλήλοις συμβαίνοντες ὡς ἐνότητι
 πίστεως καὶ ἀγάπης διὰ τοῦ Πνεύματος εἰς ναὸν ἅγιον. λίθοι
 5 γὰρ ἔσμεν ζῶντες. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος τὴν τῶν
 πεπιστευκότων πληθύν, ποτὲ μὲν “Θεοῦ γεώργιον,” ποτὲ δὲ
 δὴ αὐτὸ καὶ οἰκοδομὴν ὠνόμαζε Θεοῦ· καὶ “ὡς σοφὸς ἀρχι-
 “τέκτων θεμέλιον” ἔθηκεν· οὗτος δὲ ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός·
 ᾧ δὴ πάντες ἐπερηρέισμεθα, δι’ οὗ καὶ ἐστήκαμεν, καὶ ναοὶ
 10 χρηματίζομεν, αὐτὸν ἔχοντες εἰς νοῦν καὶ καρδίαν ἐνφωκηκότα
 τε καὶ ἐνηλισμένον διὰ τοῦ Πνεύματος.

Eph. iv.
16.1 S. Pet.
ii. 5.1 Cor.
iii. 9.
1b. 10.
1b. 11.

Διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς; καὶ χαρίσονται καὶ
 ὄψονται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ· ἑπτὰ
 οὗτοι ὀφθαλμοὶ Κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 15 γῆν.

Οὐ περὶ τῶν εὐθὺς ἐσομένων ἢ ὄρασις, ἐνεχθησομένων δὲ
 μᾶλλον εἰς πέρας, ὡς ἐν καιροῖς τῆς ἐπιδημίας τοῦ πάν-
 των ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ, ἣ γέγονε μὲν ἐν ἐσχάτοις τοῦ
 παρόντος αἰῶνος καιροῖς· πλὴν οὐ τι που πολλοῖς μετὰ ταῦτα
 20 χρόνοις τῆς προκειμένης ἡμῖν προφητείας, ἥτοι τῆς οἰκοδομῆς
 τοῦ ναοῦ τοῦ διὰ χειρὸς Ζοροβάβελ ἐγηγεργμένου. εἴ τις οὖν
 ἄρα, φησὶν, ἐξουδενώσει τὰς μεταξὺ μικρὰς καὶ εὐαριθμήτους
 ἡμέρας, καὶ βραχείαν ἡγήσαιο τὴν ἀνάβλησιν, οὐκ ἀκη-
 διάσας πρὸς τοῦτο, πάντη τε καὶ πάντως ἀπάσης ἔσται
 25 θυμηδίας ἔμπλεως. χαρήσεται γὰρ καὶ ὄψεται τὸν λίθον τὸν
 κασσιτέρινον ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ. κασσιτέρινον δὲ λίθον ὠνόμασε

1. τῆς post ἐπιχορηγ. add. Edd. invito C. 2. τε assumptum ex C.
 3. ὡς ἐνότητι C. εἰς ἐνότητα Edd. 4. διὰ B.C. ἐπὶ Edd. 6. δὲ om. C.
 7. αὐτὸ C. οὖν Edd. ὡς B.C. ὁ Edd. 8. ἔθηκεν C. τέθεικεν Edd.
 9. ἐπερηρέισμεθα] Sic edidi ex C. qui ἐπερειρίσμεθα habet. ἐρηρέισμεθα Edd.
 12. χαρίσονται C. (26 al.) 14. ἀποβλέποντες Edd. 16. ἐσομένων D.
 Edd. σεσασμένων C. 18. μὲν om. C.b. habet D. 19. οὐ τι B.C.D.
 οὗτοι Edd. οὐ δὴ b. που assumptum ex C.b. 22. ἐξουδενώσει C.
 invito D. 23. καὶ βραχείαν C. ἡγοῦν οὐδὲν Edd. 25. ἔμπλεος C.
 χαρίσεται C. et sic infra.

τὸν Χριστόν. κὰν εἴ τις βούλοιο τὴν αἰτίαν ἀναμαθεῖν, φαίην ἂν εὐθύς τὰ δοκοῦντά τισι, καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ὀρθῶς ἔχειν ὑπειλημμένα. οἱ μὲν γάρ φασι τὸν κασσίτερον ἀπὸ τε χαλκοῦ καὶ μολίβου τὴν σύγκρασιν ἔχειν ταύτης τε ἕνεκα τῆς αἰτίας οὔτε τοῦ εἶναι σκληρὸν ἀπηλλάχθαι παν- 5

691 A. a θεμεν δὲ καὶ ἡμεῖς κατὰ τοιούνδε τινὰ τρόπον τὸν Ἐμμανουὴλ ἔκ τε τῆς ἀθραύστου θεότητος, καὶ ἔκ τῆς οἰονείπως εὐπαθοῦς ἀνθρωπότητος. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ τὸν ἀδάμαντα λίθον μολίβω φασὶν εὐκόλως συνθραύεσθαι, καίτοι τοῦτο παθεῖν δι' ἐτέρας 10 ὕλης οὐκ ἀνεχόμενον. φαμέν οὖν, ὅτι καίτοι χρηστὸς ὢν ἄγαν καὶ παναλκῆς ὁ Χριστὸς, καὶ τὸ ἀπηγνῆς οὐκ ἔχων ὡς Θεὸς, οἷον ἀδάμαντά τινα συνθραύει τὸν σατανᾶν, περὶ οὗ b γέγραπται “Ἡ καρδιά αὐτοῦ πέπηγεν ὡσπερ λίθος, ἔστηκε “ δὲ ὡσπερ ἄκμων ἀνήλατος.” δοκεῖ γεμῆν καὶ ἐτέροις τὸν 15 κασσίτερον, εἴτ' οὖν ἀπλῶς τὸν μολίβον εἰς ἀποκάθαρσιν τὴν διὰ πυρὸς τῆς ἐτέρας ὕλης ἀναγκαίως παραλαμβάνεσθαι, μάλιστα δὲ τοῖς τὰ ἐξ ἀργύρου τεχνουργεῖν εἰωθόσι τὸ χρήμᾶ ἐστὶ χρήσιμόν τε καὶ ἀναγκαῖον. καὶ γοῦν ἔφη πού Θεὸς διὰ φωνῆς Ἱερεμίου πάλιν αὐτὸ δὴ τοῦτο δηλῶν αἰνιγματω- 20 δῶς “Ἐξέλιπε φυσητήρ ἀπὸ πυρὸς, ἐξέλιπε μολίβος, εἰς “ κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ, πονηρίαὶ αὐτῶν οὐκ ἐτά- “ κησαν.”

Κασσιτέρῳ τοίνυν, ἥγουν μολίβω, παρεικάζει Χριστὸν, ὡς c ἐκτῆκοντα τοὺς ρύπους, ὡς ἀπαλλάττοντα τῶν περιττῶν, ὡς 25 ἀποκαθαίροντα νοητῶς. εἰ δὴ τις οὖν ἄρα κατευμεγεθήσειε, φησι, τῆς τῶν μεταξὺ καιρῶν εἰσβολῆς, καὶ οὐδὲν ἡγήσαιο

1. κὰν C. καὶ Edd.

Edd. ante Migne.

ταύτης Edd.

8. εὐπαθοῦς C. h. ἐμπαθοῦς Edd.

10. συνθραύεσθαι C. b. Edd. συνθράττεσθαι B.

Edd.

μολίβδον Edd.

20. δηλῶν assumptum ex C.

deest in Edd.

per cast. C.

2. παρ' assumptum ex B. C.

4. μολίβου C. μολίβδου b. Edd. ταύτης τε C. καὶ

6. ἀνήρασθαι C. ἀναίεσθαι Edd. καὶ ἔχειν hoc ordine C.

9. μολίβω C. μολίβδω b. Edd.

15. ἐτέροις C. ἐτέρως

16. ἦτον C. ἀπλῶς assumptum ex C. μολίβον passim C.

19. Haec χρήσιμόν τε καὶ accesserunt ex C.

21. μολίβδος Edd.

26. δὲ pro δὴ C.

22. ἀργυροκόπος

27. ἡγήσαιο hodie

τὰς διὰ μέσου μικρὰς ἡμέρας, χαρήσεται μὲν καὶ ὄψεται τὸν
 λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ. καὶ τί δὴ ἄρα ἐστὶ
 τό ἐν χειρὶ Ζοροβάβελ; ἢ θεόπνευστος γραφὴ τὴν χεῖρα
 δέχεται καὶ εἰς δύναμιν καὶ εἰς ἐξουσίαν. ἐν δυνάμει δὴ οὖν
 5 ἤγουν καὶ ἐν ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Ζοροβάβελ τουτέστι Χριστοῦ,
 ὄψεται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον. Ζοροβάβελ μὲν γὰρ, ὡς d
 ἔφην, ἐκ φυλῆς ὧν Ἰούδα βεβασίλευκε ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ.
 κατὰ τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ
 Χριστὸς ἐξέφυ μὲν αἵματος καὶ φυλῆς τῆς Ἰούδα τὸ κατὰ
 10 σάρκα, βεβασίλευκε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, οὐκ ἐν
 τάξει τῇ καθ' ἡμᾶς, ἤγουν μετρητὴν καὶ χρόνῳ πεπερασ-
 μένην τὴν βασιλείαν ἔχων, ἀλλ' ὡς Θεὸς ἀληθῶς καὶ εἰς
 ἀπεράντους αἰῶνας ἐκτεινομένην. καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ
 μακάριος Γαβριὴλ τῇ ἀγίᾳ παρθένῳ περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ
 15 τέξεται υἱόν, καὶ καλέσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. προσ-
 επαγαγὼν δὲ, ὅτι “Καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν e Πb. 32,
 “θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν 33.
 “οἶκον Ἰσραὴλ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 “οὐκ ἔσται τέλος.” ἐν χειρὶ δὴ οὖν Ζοροβάβελ, τουτέστιν,
 20 ὡς ἐν δυνάμει τε καὶ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Ζοροβάβελ ὀφθήσεται
 κατὰ καιροὺς ὁ λίθος ὁ κασσιτέρινος. ἐπιφέρει δὲ τούτοις
 εὐθὺς τῆς προφητείας ὁ λόγος Ἐπτά οὗτοι ὀφθαλμοὶ Κυρίου
 εἰσὶν αἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ τίνας ἂν εἶεν
 οὗτοι πάλιν; ἢ γὰρ τοὺς ἑπτὰ λύχνους, οὓς τεθέαται σὺν a 692 A.
 25 τῷ λαμπαδίῳ, κέκληκεν ὀφθαλμοὺς Κυρίου, ἵνα νοῶμεν τοὺς
 ἁγίους, δι' ὧν ἡ σύμπασα καταφωτίζεται γῆ, καὶ ἐπισκοπῆς
 ἀξιωθῆῖσα φαίνεται τῆς παρὰ Θεοῦ ἤγουν ἐκεῖνο οἶμαί που
 κατασημαίνειν ἐροῦμεν, ὡς οὐκ ἂν ἀμελήσειε τῶν ιδίων

S. Luc.
i. 31.

Pb. 32,
33.

a 692 A.

3. τό om. C. 5. ἤγουν om. C. post ἐξουσία transponit D. τουτέστιν
 Χριστοῦ—κασσιτέρινον C.D. ὄψεται τ. λ. τ. κ. τουτέστι Χριστόν Edd. 7. ὧν]
 ἂν Edd. τοῦ e suo Migne. ἐπὶ τὸν C.D. τῶν ἐξ Edd. 8-10. κατὰ
 τὸν—καὶ αὐτὸς C.D. ὁ alt. et τῆς desunt in D. ἐβασίλευσε δὲ καὶ ὁ Χριστὸς Edd.
 12. καὶ assumptum ex C. 14. καὶ assumptum ex C. 15. προσ-
 επαγαγὼν C. προσεπάγει Edd. 24. σὺν C. ἐν Edd. 27. τοῖς Edd.

28. ἂν assumptum ex C. ἀμελήσειε C.D. ἀμελήσει B. ἀμελήσει Edd.

κτισμάτων ὁ τῶν ὄλων Θεὸς καὶ Πατὴρ· ἀλλ' οἶον πολλοῖς
 τε καὶ ἀύπνοις ὄμμασι τὰ πάντα περιαθρῶν, χαριέται τοῖς
 ἐπὶ τῆς γῆς τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον, τουτέστι Χριστὸν, δι'
 οὗ γέγονεν εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ τῆς ἐπισκέψεως, ἤγουν ὁ τῆς ἐπι-
 βλέψεως τρόπος. “Ἐπεσκέψατο γὰρ ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ 5
 “ὑψους,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. καὶ εἶπερ ἐσμέν “σῶμα
 “Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους,” οὐδὲν οἶμαι τὸ ἀπεικὸς, ἐν
 ὀφθαλμῶν τάξει τοὺς ἁγίους μυσταγωγοὺς τεθεῖσθαι λέγειν,
 ὡς τῶν ἄλλων προὔχοντας καὶ ὑπερκειμένους, ταύτητοι καὶ
 ἐπισκόπους ἄνομασμένους, καθάπερ ἐγῶμαι. κατασκέπτεται 10
 δὲ δι' αὐτῶν τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας ὁ Κύριος ἡμῶν
 Ἰησοῦς ὁ Χριστός. λίθος γεμὴν κασσιτέρινος, καὶ καθ' ἕτερον
 ἂν νοοῖτο τρόπον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. ὁ
 γὰρ τοι κασσίτερος συνάπτει πρὸς ἔνωσιν τὰ διηρημένα,
 κολλητικὴν ἔχων τὴν φύσιν. πέπραχε δέ τι τοιοῦτον καὶ 15
 εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, εἶπερ ἐστὶν ἀληθὲς, ὡς “εἰς ἓνα καινὸν
 “ἄνθρωπον τοὺς δύο κτίζει λαοὺς, ποιῶν εἰρήνην καὶ ἀπο-
 “καταλλάσσω ἐν ἐνὶ σώματι τοὺς ἀμφοτέρους,” εἰς τὴν
 διὰ Πνεύματος ἔνωσιν. ὅθεν καὶ λίθος ἀκρογωνιαίος ἄνό-
 μασται, συνδέων εἰς ἔνωσιν τοὺς δύο λαοὺς, ὡς ἔφην. 20
 συνῆψε δὲ καὶ ἀγγέλοις τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς
 δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, τὴν μεταξὺ κειμένην καὶ
 πάλαι διατειχίζουσαν καθελὼν ἁμαρτίαν.

11 Καὶ ἀπεκρίθην καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν Τί αἱ δύο ἐλαῖαι αὐται, αἱ
 12 ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ εὐωνύμων; καὶ ἐπηρώτησα ἐκ 25
 δευτέρου καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν Τί οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν,
 οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων τῶν χρυσῶν τῶν ἐπι-

4. εἰς ἡμᾶς καὶ hoc ordine C. ἐπισκέψεως B.C.D. κατασκέψεως Edd. ἤγουν
 ὁ τῆς C.D. εἶπ' οὖν B. Edd. ἐπιβλέψεως B.C. ἐπισκέψεως Edd. 6. ἐστι
 (sic) C. 12. ὁ assumptum ex B.C. 13. Haec Κύριος ἡμῶν
 Ἰησοῦς ὁ accesserunt ex C. 17. ἀποκατάλασσαν C. 22. αὐτοῦ
 Edd. 23. καθελὼν C. Migne. καθελῶν Edd. 24. αὐται ἐλαῖαι
 in verso ordine B. (Ald.) αἱ alt. om. C. (62, 147.) 25. εὐωνύμων] +
 αὐτῆς Γ. (22. al.) 27. ἐν ταῖς] ὄντες ἐν C.

χεόντων και ἐπανατόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσαῖς; και 13
 ειπε προς μέ Οὐκ οἶδας τί ἐστι ταῦτα; και εἶπα Οὐχι Κύριε. e
 και εἶπεν Οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ τῆς πίστεως οἱ παρεστῆκασιν τῷ 14
 Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς.

5 Φιλομαθῆς ἄγαν τῶν ἀγίων ὁ νοῦς. τοιγάρτοι παρήσει
 μὲν ὁ Προφήτης τῶν ἐν τῇ ὁράσει δεικνυμένων οὐδὲν, φιλο-
 πευστεί δὲ λίαν, και περι ἐκάστου λεπτῶς ἀναπυθάνεται
 τὸ, τί ἂν βούλοιο δηλοῦν. ἔδει τοίνυν οὕτως ἔχοντι γνώμης
 διατρανοῦσθαι οἱ διὰ τῆς τοῦ Προφήτου φωνῆς, τίνος ἂν εἴη
 10 σύμβολον ἢ εἰς δεξιῶν τε και εἰς ἐξωτέρων τοῦ λαμπαδίου
 στάσις τῶν ἐλαίων. ταύτητοι περιεργάζεται και ἀναμαν- a 893 A.
 θάνειν ἀξιοῖ. ἄθρει δὲ ὅπως δευτέραν προσεπάγει τὴν
 πεῦσιν, και μὴν και μεταπλάττει πως εἰς τὸ ἀτρεκὲς τὸν
 τῆς ἐρωτήσεως τρόπον. δύο μὲν γὰρ ἐλαίας ὠνόμαζεν ἐν
 15 ἀρχῇ· λεπτότερον δὲ πως τῆς διανοίας τὸν ὀφθαλμὸν τοῖς
 ὀρωμένοις ἐνείεις, οὐκ ἔτι μὲν ἐλαίας, κλάδους δὲ μᾶλλον
 ὠνόμαζεν ἐλαίων. ἐρομένῳ δὴ οὖν εὐτέχνως ἀποφαίνεται
 λοιπὸν ὁ μακάριος ἄγγελος, και φησιν Οὔτοι εἰ δύο υἱοὶ τῆς
 πιστῆτος παρεστήκασιν τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. υἱὸς δὲ
 20 πιστῆτος, τοὺς δύο που πάντως ἔφη λαοὺς, τὸν τε Ἰσραὴλ
 και τὸν ἐξ ἔθνων, οἶον εἰς πίστητα τὴν πνευματικὴν παρ-
 ενηνεγμένους. ταύτητοι και ἐν τοῖς μύζωτῆρσι τῶν λύχων
 τεθεῖσθαι φησιν αὐτοὺς ὡς εὐφραينوμένους τε και ἐνσπαταλῶν- b
 τας ἐλαίῳ τῷ παρὰ Χριστοῦ, και τῇ τοῦ Πνεύματος χάριτι
 25 πλουσίως παινομένους. ἠλεήμεθα γὰρ, “δικαιούμενοι δω-
 “ρεᾶν” διὰ τῆς πίστεως, και κοινωνοὶ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως

Rom. iii.
 24.
 2 S. Pet.
 i. 4.

2. εἶπα] εἶπον B. (Co.)

infra.] τῷ ex B.C.F. (Alex.)

7. δέ] + και Edd. invitis C.D.

9. οἱ assumptum ex C. προφήτου C. ἀγγέλου Edd.

assumptum ex C.

ἀρχαίς Edd.

18-23. Accesserunt haec οἶτοι—γῆς ex C.D. υἱοὺς—τεθεῖσθαι

φησιν ex C.D.b.

habet b. τὸν τε] + ἐξ b.

(sic) b.

23. αὐτοὺς] + τοὺς δύο εἶναι υἱοὺς τῆς πίστεως Edd. invitis C.D.b.

25. ἠλεήμεθα] Sic edidit. ἐλεήμεθα C. ἠλεήθημεν Edd.

3. Assumptum οἱ ex C. (36. al.) [sed cf.

4. τῆς om. C.

5. παρῆσει C.

8, 9. Ab ἂν ad ἂν transitit D.

10. εἰς alt.

15. ἀρχῇ C.

21. οἶον εἰς π. τὴν πν. om. b.

παρηγιγμένους

826

826

ἀναδεδειγμένοι, διὰ τοῦ μεταλαχεῖν Ἁγίου Πνεύματος. οὐκ-
οὖν ἐν ἐλαίῳ τε καὶ λύχοις ἢ τῶν δύο λαῶν ἴδρυσίς τε καὶ
παραστάσις. ἐν φωτὶ γὰρ ἡμῶν ἢ κλήσις, καὶ ὡς ἐν ἐλαίῳ
τῷ παρὰ Θεοῦ· εἶπερ ἐστὶν ἀτρεκὲς εἰπεῖν, ὡς ἠλεήμεθα μὲν
θανάτου καὶ ἀμαρτίας ἀπηλλαγμένοι καὶ δουλείας τῆς ἀρ- 5
c χαιοτέρας ἀπολύσαντες τὸν αὐχένα· πεφωτίσμεθα δὲ αὐτῷ,
τὸν ἕνα καὶ φύσει Θεὸν ἐπιγινώσκοντες, καὶ τῆς πολυθέου
πλάνης τὸν σκότον ἐκβεβηκότες.

Ἄλλὰ τίς ἂν εἶη καὶ ὁ τῆς ἐπιτηρήσεως λόγος, τί δὲ ἄρα
τὸ πεπεικὸς τὸν μακάριον Προφήτην, μὴ δὴ χρῆναι λέγειν 10
αὐτὰς ἐλαίας μὲν ἔτι, κλάδους δὲ μᾶλλον ἐλαιῶν, φέρε δὴ
φέρε περιαθρήσωμεν. καλλιέλαιος μὲν τοίνυν ἢ τῶν Ἰου-
δαίων κεχρημάτικε Συναγωγῇ, ἀγριέλαιος γεμὴν τῶν ἐθνῶν
d ἢ πληθῦς. οὕτω γὰρ αὐτῶν διαμέμνηται καὶ ὁ μακάριος
Rom. xi. Παῦλος, λέγων πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας “Εἰ 15
24. “ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαιίου καὶ παρὰ
“ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πολλῷ μᾶλλον οὗτοι
“ οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.” οὐκοῦν
καλλιέλαιος μὲν ἢ Συναγωγῇ, καθάπερ ἔφην ἀρτίως· ἀγρι-
έλαιος δὲ ἢ τῶν ἐθνῶν ἀγέλη. οἱ μὲν γὰρ, τὴν διὰ νόμου 20
παίδευσιν ἔχοντες, οὐκ ἄκαρποι διετέλουν· οἱ δὲ ἦσαν σφικῶν
c ἀγρίων ἐνδιαιτήματα, πλήρη δαιμονίων ἔχοντες τὸν νοῦν καὶ
ἄκαρποι παντελῶς. πλὴν οὔτε πᾶσα τῶν Ἰουδαίων ἢ Συν-
αγωγῇ τὴν εἰς Χριστὸν παρεδέξατο πίστιν, οὔτε μὴν ὅλη
τῶν ἐθνῶν ἢ πληθῦς. ἐξεσπασμένοι δὲ ὥσπερ ἀφ’ ἐκάστης 25
ἠλέηνται πολλοὶ, καὶ κέκληνται διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν
διὰ τοῦ Πνεύματος φωτισμὸν. κλάδει δὴ οὖν ἐλαιῶν οἱ
ἀπεσπασμένοι νοοῦντ’ ἂν εἰκότως, οἱ καὶ ἠλέηνται διὰ τῆς

1. μετασχεῖν Edd. inv. B.C.

5. ἀρχαιοτέρας C. ἀρχαιοτάτης Edd.

10. μὴ δὴ Edd. μηδὲ C.

17. οὗτοι] αὐτοὶ C.

24. Χριστὸν C. Ἰῶν Edd.

om. C. habet D.

2. λαῶν D. Edd. ἐλαίων C.

6. αὐτῷ assumptum ex C.

9. τῆς ἐπιτηρήσεως C.D. τῶν ἐλαιῶν Edd.

12. τοίνυν] + ἢ τοίνυν Aub.

16. σοὶ C.

23. τῶν Ἰουδαίων ἢ hoc ordine C.

25. ἀφ’ C.D. Pont. ἐφ’ Aub.

26. τῆς

27. οἱ om. C. habent D.b.

28. νοοῦντ’ C.

χάριτος, καὶ ὡς ἐν φωτὶ γεγόνασι τοῦ λαμπαδίου, τουτέστι
 Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐπτα συναλαμπόντων λύχνων, τουτέστι
 τῆς τῶν ἀγίων πληθύος. ἄθρει δὲ ὅπως ὁ θεσπέσιος ἄγγελος a 694 A.
 εἰς εἰκόνα καὶ ὑποτύπωσιν τοῦ Ἑμμανουὴλ παραδέχεται τὸ
 5 λαμπαδίου. τεθειμένων γὰρ τῶν κλάδων ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ
 καὶ ἐξ εὐωνύμων οὓς καὶ υἱοὺς τῆς πίστεως ὠνόμασε δύο·
 παριστάται φησὶν αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς, τῆς
 παραστάσεως ἐν τούτοις κατασημαινούσης εὖ μάλα τὴν
 οἰκειότητα τὴν πνευματικὴν, καὶ τὸ ἔτοιμον τῆς γνώμης εἰς
 10 γε τὸ δεῖν ὑποκεῖσθαι τε καὶ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. ὧδε γὰρ ἂν
 νοοῖτο Χριστὸς παραστήσας εαυτῷ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἐκ
 δύο λαῶν συναγηγερμένην. κατὰ τοῦτον οἶμαι τὸν τρόπον b
 τῷ τῆς παράστασεως ὀνόματι καὶ ὁ θεσπέσιος Μωυσῆς
 κατεκαλλύνοτο, Θεοῦ πρὸς αὐτὸν εἰρηκότος “Σὺ δὲ αὐτοῦ
 15 “στῆθι μετ’ ἐμοῦ.” οὐ γὰρ ἀπόβλητος ἢ διὰ νόμου παί-
 δευσις παρά γε τῷ πάντα εἰδοτὶ Θεῷ. διὰ ποίαν αἰτίαν;
 παιδαγωγεῖ γὰρ ἐπὶ Χριστὸν, καὶ ὡς ἐν τύποις καὶ σκιαῖς
 αὐτὴν ἡμῖν ὠδίνει τὴν ἀλήθειαν. καὶ πρὸς τοῦτο ἡμᾶς
 πιστώσεται λέγων αὐτὸς ὁ Υἱὸς πρὸς τοὺς ἀπιθούντας Ἰου-
 20 δαίους “Εἰ ἐπιστεύετε Μωυσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ c
 “γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.” S. Joan. v. 46.

Eph. v.
27.Deut. v.
31.S. Joan.
v. 46.

Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ ἶδον, καὶ ἶδου Κεφ. ε'.
 δρέπανον πετόμενον. καὶ εἶπε πρὸς μέ Τί σὺ βλέπεις; καὶ 2
 εἶπα Ἐγὼ ὀρῶ δρέπανον πετόμενον μῆκος πήχεων εἴκοσι καὶ
 25 πλάτος πήχεων δέκα. καὶ εἶπε πρὸς μέ Αὐτὴ ἢ ἀρὰ ἢ ἐκ- 3
 πορευομένη ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς· διότι πᾶς ὁ κλέπτης d
 ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται, καὶ πᾶς ὁ ἐπίορκος ἐκ

7. παριστάται C. παρεστάται Edd. 8. τούτοις B.C. Pont. τίποις Aub.
 17. ἐπὶ C. εἰς Edd. 18. πρὸς assumptum ex C.D. 19. Υἱὸς C.
 Θεὸς D. Χριστὸς Edd. ἀπιθούντας C. ἀπιστοῦντας D. Edd. 20. ἐπι-
 στεύετε M. ἐπιστεύετε C. invito D. 22. εἶδον B. (s 22. al.)
 23. πετόμενον semper C. 24. Ἐγὼ ὀρῶ] Sic interp. B.C. Migne.
 [cf. ὀρῶ ἐγὼ Alex.] ἐγὼ, ὀρῶ Edd. μῆκος C.F. (Alex.) μήκους Edd. (Vat. s)
 25. πλάτος B.C.F. (Alex.) πλάτους Edd. (Vat. s) 26. προσώπου C.
 (Alex.) πρόσωπον Edd. (Vat. s)

4 τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται. καὶ ἐξοίσω αὐτὸ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ συντελέσει αὐτὸν καὶ τὰ ξύλα αὐτοῦ καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ. 5

ε Τὸ ἐπέστρεψα πάλιν ἐν τούτοις, οὐκ ἂν οἶμαί τις ἐκλάβοι τοπικῶς ἀλλ' ὡς ἐν ἀμείψει μᾶλλον τῇ καθ' ἑτέραν ὄρασιν. ἐκκοπτομένης γὰρ ὡσπερ τῆς πρώτης, καὶ μεταφοιτώσης τῆς ὄψεως ἐπὶ θεωρίαν ἑτέραν, τῷ τῆς ἐπιτροφῆς ὀνόματι τὸ συμβὰν ὑποφαίνει. αἶρει τοίνυν εἰς ὕψος τῆς διανοίας τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶτα δρέπανον ὄρα, πτηνοῦ δίκην, ὑψοῦ τε ἡρμένον 10
695 A. α καὶ οἶον εἰς πᾶσαν διάττον τὴν γῆν. ἦν δὲ διη λίαν εὐρύ τε καὶ εὐμηκες. εἰκοσάπηχυν μὲν γὰρ τὸ μῆκος αὐτῶ, ἐν ἡμίσει δὲ τούτου τὸ πλάτος. ἐρομένῳ δὲ, τί ἂν εἴη πάλιν, καὶ μὴ εἶδέναι φάσκοντι, αὕτη φησὶν ἢ ἀρὰ ἢ ἐκπορευομένη ἐπὶ προ- 15
σώπου πάσης τῆς γῆς, καὶ ταῖς αὐτοῖς πρεπούσαις ἐνιείσα ποιναῖς τὸν ἐπίσκοπον καὶ σὺν αὐτῷ τε τὸν κλέπτην. καὶ ὅσον μὲν ἦκεν εἰς ἐμφανεστέραν δήλωσιν τὴν ἐπὶ γε τῶν δεδει- 20
β, γμένων, δυσχερὲς οὐδέν. ἀρὰ γὰρ θεία πάντη τε καὶ πάντως κατανεμηθήσεται τοὺς κλέπτας καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τοὺς 20
ψευδορκεῖν εἰωθότας, καὶ μονονουχὶ δρέπανῳ τοὺς ὑβριστὰς ἀποκείρουσα, χόρτον ἀποφαίνει δομάτων καὶ πυρὶ δίδωσι τροφήν, καὶ εἰς οἶκον ἀνδρὸς εἰσελάσει τοιοῦτου, συντελέσει τε πάλιν αὐτὸν, καὶ καταδοθήσει γεννικῶς.

Ps.
cxxxviii.
6.

3. κατὰ τοῦ ὀνόματός μου F.

6. ἐκλάβοι τοπικῶς C. ἐκλάβοιτο ἐπὶ
ου manu diversa

τόπον Edd.

7. μᾶλλον C. πάλιν Edd.

13. αὐτ C.

ἡμίσει] ei manu diversa C.

14. τούτου om. C. ἐρομένῳ δὲ C. ἐρομένου

δὲ τοῦ ἀγγέλου Edd.

15. φάσκοντι C. φάσκοντος Edd. Statim τοῦ

προφήτου add. Edd. invitis B.C.

προσώπου C. πρόσωπον Edd.

16. αὐ-

τοῖς C. αὕτη Edd.

17. τε assumptum ex C.

18. ἦκει Edd.

τῶν δεδειγμένων C. τῷ δεδειγμένῳ Edd.

19. πάντη τε καὶ

om. C.

20. πρὸς τούτοις ἔτι C. προσέτι τούτοις B. προσέτι σὺν τούτοις Edd.

22. ἀποφαίνει C. ἀποφανεί Edd. δομάτων B. (Alex.) δωμάτων C. Edd. δίδωσι C.D. δίδωσει Edd. δι . . . mg. lacero B.

23. εἰσελάσει C.D.

εἰσελῶσα Edd. τοιοῦτου B.D. [τοιου D.] C. per litt. ult. castig. manu diversa.

τοιούτου Edd.

24. πάντως pro τε πάλιν C. γεννικῶς B.C.

Χρῆναι δὲ οἶμαι φιλομαθῶς πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας,
 ἐφ' αἷς ἡ παροῦσα καὶ ἐν χερσὶν ἡμῖν ὄρασις, ὡς ἀναγκαία
 ταῖς ἄλλαις συνεισκευόμισται· ἀνθ' ὅτου γὰρ δὴ, φαίη τις
 ἂν τῶν ἐπιεικεστέρων, πλείστων τε ὕσων πλημμελημάτων
 5 ὄντων κατὰ τὸν βίον, καὶ μὴν καὶ ἐν διαφόροις ὄντων αἰτια-
 μάτων τὸ τηλικάδε τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, κατὰ μόνων κλεπτῶν τε
 καὶ ψευδωμοτῶν τὴν διὰ τοῦ δρεπάνου ποινην ἐπηρτησθαί
 φησιν, ἤγουν ἐκπορεύεσθαι τὴν ἀρὰν, ἀποκείρουσαν τοὺς ἀλι-
 σκομένους καὶ συντελοῦσαν εἰς ἕπαν; πρὸς δὴ τὰ τοιαυτά
 10 φαμεν, ὅτι τὰ ἐκάστῳ χρήσιμα καιρῷ διὰ τῶν ἀγίων προ-
 φητῶν προσελάλει Θεὸς, αἰεί πως ὠφελῶν τὰ ἐνεστηκότα.
 ἦν οὖν ἀναγκαῖον τοῖς τὸ τηλικάδε μάλιστα ταυτηνὶ σαφῆ
 γενέσθαι τὴν ὄρασιν· ἐποίησομεν δὲ τὰς αἰτίας, ἐπικαιροτάτην
 οὖσαν ἐπιδεικνύοντες. ἐπειδὴ γὰρ τὴν τῶν Χαλδαίων ἀφέν- d
 15 τες μόλις οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τὸν τῆς δουλείας ἀποδυσάμενοι
 ζυγόν, ὑπενόστησαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἦσαν ἐν τοῖς Ἱερο-
 σολύμοις· δέον ἀποσχέσθαι τῶν ἀρχαίων ἐκείνων πλημμε-
 λημάτων, καὶ ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον ἀναδρομαῖς ἐπανορθοῦν τε
 τὰ φθάσαντα, καὶ κατευφραίνειν τὸν Λυτρωτὴν, τὰ αὐτῷ
 20 δοκοῦντα πληροῦν ἡρημένους, οὐδὲν ἦπτον ἦσαν ὅποιοι καὶ
 τότε, παραλύντες ἀφυλάκτως τὸ τῷ νόμῳ δοκοῦν. ἀπο-
 φάσκοντος γὰρ τοῦ Μωυσέως τὸ δεῖν αὐτοὺς ἄλλοφύλοις e
 ἐπιμίγνυσθαι γυναιξίν, αὐτοὶ τῶν τεθεσπισμένων ὀλίγα
 πεφροντικότες, ταῖς τῶν ὁμόρων ἐθνῶν συνεπλέκοντο θυγα-
 25 τράσι, καὶ τέκνων ἦσαν ἀλλοτρίων πατέρες, καὶ ἀνοσίου
 σπέρματος πλήρη πάλιν ἀπέφανον τὴν ἀγίαν πόλιν. ἦσαν
 δέ τινες καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπιφανεστέρων τοῖς τοιούτοις

Deut.
vii. 3.

2. ὄρασις] πράξις C.

3. γὰρ δὴ C. δὲ Edd.

5. καὶ alt.

omisit Aub.

7. ψευδωμοτῶν correxi ex B. ψευδομοτῶν C. Edd.

ἐξηρτεῖσθαι C.

11. προσελάλει b. προ. ἐλάλει (σ. eraso) C. ἐλάλει D. Edd.

ὠφελῶν C. τὰ ἐνεστηκότα C.D.b. τοῖς ἀκούοντας Edd.

12. ταυτηρεῖ

(= ταυτηνὶ) C. ταῖτην Edd.

14. ἐπιδεικνύοντες C.D. δεικνύοντες B.

δεικνύντες Edd.

15. ἀποδυσάμενοι C. ἀπολυσ. D. Edd. τῶν τ. δ.

ἀπολ. ζυγῶν D.

16. ἐπενόστησαν Edd. ἀπενόστησαν Migne.

17. ἀποσχέσθαι B.C. ἀπέχεσθαι Edd.

21. τότε] ποτε Edd.

26. ἀπέφανον C. ἀποφαίνοντες Edd.

ἐνισχημένοι πταίσμασιν, οὗ δὴ γεγονότος κατεθρήνηι μὲν ὁ
 Ἔσδρας, καὶ δὴ καὶ τὸν θεῖον οἶκον καταλαβὼν, τὰς ὑπέρ
 696 A. a γε τῶν ἡσεβηκότων ἐποίειτο λιτάς. εἶτα τί γενέσθαι συμ-
 βέβηκεν, ἐξ αὐτῶν εισόμεθα τῶν παρ' αὐτοῦ γεγραμμένων.
 3 Esdr. viii. 88-92.
 ἔχει δὲ οὕτω “Καὶ ὅτε προσευχόμενος Ἔσδρας ἀνθωμολο- 5
 “ γέιτο, κλαίων καὶ χαμαιπετιῆς ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ, ἐπι-
 “ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Ἱεροσολύμων ὄχλος πολὺς
 “ σφόδρα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίαι· κλαυθμὸς γὰρ
 “ ἦν μέγας ἐν τῷ πλήθει. καὶ φωνήσας Ἰεχονίας Ἰεήλου
 “ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἶπεν Ἔσδρα, ἡμεῖς ἡμάρτομεν εἰς τὸν 10
 “ Κύριον καὶ Θεὸν, καὶ συνφοκίσαμεν γυναῖκας ἀλλογενεῖς
 b “ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ νῦν ἐστὶν ἐπάνω πᾶς Ἰσραὴλ.
 “ ἐν τούτῳ γινέσθω ἡμῖν ὀρκωμοσία πρὸς τὸν Κύριον, ἐκ-
 “ βαλεῖν πάσας τὰς γυναῖκας ἡμῶν τὰς ἐκ τῶν ἀλλογενῶν
 “ σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ὡς ἐκρίθη σοι, καὶ ὅσοι πειθα- 15
 “ χοῦσι τῷ νόμῳ Κυρίου. ἀναστὰς ἐπιτέλει πρὸς σὲ γὰρ
 “ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ ἰσχὺν ποιεῖν. καὶ ἀναστὰς
 “ Ἔσδρας ὥρκισε τοὺς φυλάρχους τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν
 “ παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ ποιῆσαι κατὰ ταῦτα, καὶ ὥμοσαν.”
 ὁμωμοκόσι δὴ οὖν τὰ τῷ νόμῳ δοκοῦντα πληροῦν, ἦν πως 20
 c ἀναγκαῖον ἐπαρτίσαι τὴν ἀρὰν, τὴν τοῖς ψευδορκεῖν εἰωθόσιν
 ἀπηνῶς ἐπιθρώσκουσαν, ἵνα καὶ γένοιτο φύλακες τῶν ὁμω-
 μωμένων.

Ἐπειδὴ δὲ οἰκοδομουμένου τοῦ θείου ναοῦ πολλὴ χρημά-
 των ἄθροισις ἦν, τοῦτο μὲν Δαρείου νέμοντος, τοῦτο δὲ τοῦ 25
 λαοῦ προσκεκομικότος, εἶτά τινες ἦν εἰκὸς τῶν τὰ τοιαύδε

4. εισόμεθα C. παρ' αὐτοῦ C. αὐτῷ Edd.

ἐπεσυνήχθησαν C.

6. καὶ assumptum ex C.

7. ὄχλος πολὺς C. (A.V. &c.) ὄχλοι πολλοὶ Edd.

10. τὸν Κύριον καὶ C. Κύριον τὸν Edd. [τὸν Κύριον Alex.]

11. συν-

ωκῆσμεν C. Statim εἰαυτοῖς add. Edd. invito C. (A.V. &c.)

12. νῦν ἐστὶν

ἐπάνω C. (A.V. &c.) σύνεστιν αὐταῖς Edd.

13. γινέσθω C. γενέσθω

Edd. (19, 108, 121.)

16. Κυρίου accessit ex C. (A.V. &c.) τούτῳ pro

κυρίου B. ἀναστὰς C. (A.V.) ἀνάστα Edd. (XI.)

19. τοῦ assumptum

ex C. 20. τὰ deest in Edd. inv. B.C.b.

21. ἐπαρτίσαι C.

ἐπαρτίσαι Edd. ἦν pro τὴν alt. C.

22. γένοιτο B.C. Migne. γέωνται b.

γένονται Edd. 26. τοιαῦτα b.

διοικεῖν ἐπιτεταγμένων ἀπονοσφίτασθαί τι τῶν εἰς δόξαν
 Θεοῦ προσκεκομισμένων· ταύτητοι καὶ κατὰ κλεπτῶν ἰέναι
 τὴν ἀρὰν εὖ μάλα φησὶν, ἵνα καὶ αὐτοὶ λημματίων αἰσχροῶν
 γεγονότες ἀμείνους, μὴ τῶν ἱερῶν ἄπτωνται χρημάτων, εἰς
 5 ἰδίας αὐτὰ δαπανῶντες χρείας. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῆς ὀράσεως ἢ
 πρόφασις. χρῆναι δέ φημι δεδιέναι τὴν ἀρὰν καὶ τὴν τοῦ
 δρεπάνου τομὴν τούς τε κλέπτειν ἢ ψευδορκεῖν εἰωθότας,
 ἐννοοῦντας ὅτι πάντη τε καὶ πάντως εἰς πέρας οἴσει Θεὸς τὰ
 διωρισμένα, καὶ οὔτε κλεπτῶν οὔτε μὴν τῶν ἐτέρων φείσεται.
 10 ποιεῖται γὰρ πῶς αἰεὶ κατεστυγημένους, τοὺς τῆς θείας αὐτοῦ
 καταφρονοῦντας δόξης, καὶ τοὺς ἀπλήστῳ γνώμῃ τῶν οὐδὲν
 αὐτοῖς προσηκόντων ἐφιμεμένους.

Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπε πρὸς μέ 5
 Ἐνάβλεπον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἶδε τὸ ἐκπορευόμενον
 15 τοῦτο. καὶ εἶπα Τί ἐστί; καὶ εἶπε Τοῦτο τὸ μέτρον τὸ ἐκ- 6
 πορευόμενον. καὶ εἶπεν Αὕτη ἡ ἀδικία αὐτῶν ἐν πάσῃ τῇ
 γῆ. καὶ ἰδοὺ τάλαντον μολίβου ἐξαίρομενον· καὶ ἰδοὺ γυνὴ 7
 μία ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου. καὶ εἶπεν Αὕτη ἐστὶν ἡ 8
 ἀνομία· καὶ ἔρριψεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου, καὶ ἔρριψε
 20 τὸν λίθον τοῦ μολίβου εἰς τὸ στόμα αὐτῆς.

Φθάσας ἔφην τῆς εἰς τὸν Προφήτην σαφηνείας ἀρχό- a 697 A.
 μένος, ὅτι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον, ἅπερ ἐν τῷ
 Supra
 653 a.
 καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας τεθέαται, ταῦτα τοῖς λελυτρωμένοις
 ἀφηγεῖται χρησίμως. ἐπειδὴ γὰρ καὶ αὐτοὺς ἐθεάσατο
 25 καταρράθυμοῦντας ἄγαν τοῦ χρῆναι πληροῦν τὰ νενομισ-

1. ἀπονοσφίτασθαί C. ἀπονοσφίζεσθαί Edd. τι C.D.b. τινα Edd. 3. εὖ
 deest in Edd. λημματίων C. λημμάτων Edd. 4. ἄπτωνται C. ἄπτοντο Edd.
 6. χρῆναι δέ φημι C. χρῆ δέ Edd. 8. ἐννοοῦντας accessit ex C.
 9. ἐταίρων C. 10. κατεστυγημένους C. κατεστυγμ. Edd. 14. σου
 om. B. ἴδε] + τί F. (22. al.) 17. μολίβου C.F. (Alex.) μολίβδου Edd.
 19. ἐν μέσῳ B.C. (8 Alex. XII.) εἰς μέσον Edd. (Vat.) 20. τοῦ]
 τὸν C. (23.) μολίβδου Edd. 22. τῷ om. C. 23. τεθέαται C.
 τέθειται Edd. 24. καὶ assumptum ex C. ἐθεάσατο C. ἐθεάτο Edd.

μένα, καὶ ἀποκλίνοντας μὲν ἀκαθέκτως εἰς γε τό σφισιν αὐτοῖς ἡδύ τε καὶ φίλον, ὀλίγα δὲ παντελῶς τῶν διὰ Μωυσέως πεφροντικότητος νόμων· συνεπλέκοντο γὰρ καὶ ἂ ἀλλοφύλοις γυναιξί, καὶ ἤδη τινὲς ὀλοτρόπως ἔξω βαίνοντες τοῦ εἰκότος, ἐτελέσθησαν εἰδώλοισι, καὶ τινα πρὸς τούτοις 5 ἔδρων ἂ μηδὲ θέμις εἰπεῖν· ἀναγκαίαν ὁ Προφήτης τῶν ὀραμάτων ποιεῖται τὴν ἀφήγησιν, ἵν' εἰδείεν οἱ λελυτρωμένοι μόλις, ὁπόσαις ἀνθρώπων καὶ ἀγίων ἀγγέλων λιταῖς τὸ χρῆμα κερδάναντες αὐτοὶ, κατὰ σφῶν παραθήγουσι πάλιν τὸν τῶν ὄλων Θεόν, ταῖς τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων ἐμπλεκόμενοι λαβαῖς.

Ἔφη τοίνυν ὅτι ἐξῆλθεν ὁ ἀγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί. ἐξῆλθε δὲ ὅποι; ποῦ γὰρ ἦν ὄλωσ; οὐκοῦν ἐκ τῆς τοῦ δρεπάνου δειξέως ἐπὶ τὴν προκειμένην ὄρασιν, τὴν ἐπὶ γε φημί τῷ μέτρῳ, τὸ τῆς ἐξόδου γέγονε χρῆμα. αἶρει γεμὴν ὁ Προ- 15 φήτης εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς, οἷς ἂν διάττειν ὕψου μεμελητηκόσι, πρέπει ἂν εἰκότως τὸ καὶ θεία δυνάσθαι καταθρεῖν μυστήρια. ἤρετο δὴ οὖν τί ἄρα ἐστὶ τὸ δεικνύμενον. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν, ταῦτό φησι τὸ μέτρον τὸ ἐκπορευόμενον. αὕτη ἐστὶν ἡ ἀδικία αὐτῶν ἐν πάσῃ τῇ γῆ. καὶ τί δὴ τὸ μέτρον, 20 ἀναλογίζεσθαι χρή. καὶ δὴ καὶ φαμεν, ὅτι φύσει χρηστὸς δ καὶ φιλόανθρωπος ὢν ὁ τῶν ὄλων Δεσπότης· πλημμυλοῦσι γὰρ ἀνεξικακεί, καὶ παρανομούντων ἀνέχεται, περιμένων τὴν ἐκάστου μεταγνωσιν· εἰ δὲ δὴ τις ἴοι καὶ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὸ πλημμυλές, καὶ εἰς πέρας ἤκοι λοιπὸν τῆς αὐτῷ 25 νεμηθείσης ἀνεξικακίας, τὸ τηρικάδε λοιπὸν ποιναῖς ὑποκείσεται, καὶ λόγος αὐτῷ τῆς οὕτω μακρᾶς ῥαθυμίας οὐδεὶς, οὐδ' ἂν ἐξέλοιτό τις τοῦ χρῆμαι λαβεῖν ἰσομέτρους αὐτῶν,

1. ἀποκλίνοντας C. ἀποκλίναντας Edd. 5. εἰκότως C. 7. ὀραμάτων C. δραμάτων Edd. 8. ὁπόσαις C. ὁποίαις Edd. 9. κερδάναντες B.D. [C. ant et parte v praec. manu recenti cast.] κερδαίνοντες Edd. 16. ἂν assumptum ex D. ῥῶ γὰρ—μεμελητηκότι pro οἷς—μεμελητηκόσι C. 17. πρέπει Edd. ante Migne. inivitis B.C.D. θεία δυνάσθαι κ. C. θεία δυνάμει κ. Edd. 18. μυστηρίων iud. inivitis B.C. δὴ οὖν τί] + δὴ (sic) C. ἐστὶ om. C. 19. ἐστὶ pro φησι C. 22. ὢν assumptum ex C. ante καὶ φ. transp. b. 23. γὰρ om. C. b. habet D. 28. τις deest in Edd.

ὧν ἂν φαίνοιτο δεδρακὼς τὰς δίκας. καὶ γοῦν ἔφη που Χριστὸς πρὸς τοὺς τῶν Ἰουδαίων δήμους ἀχαλίνοις ἀπο-
 νοίαις πρὸς πᾶν ὄτιοῦν τῶν ἐκτόπων διάττοντας “Καὶ ὑμεῖς
 “ἀναπληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.” οὐκοῦν
 5 μέτρον ἦν τὸ ὀρώμενον, τῆς τῶν λαῶν πλημμυλείας ἐφ’
 ἑαυτῷ δεικνύον τὴν ἀναπλήρωσιν. ἐνίδρυτο δὲ τῷ μέτρῳ
 γυνή, τῆς ἀνομίας πληροῦσα τὸν τύπον, καὶ οἶον ἀναπι-
 πλάσα δι’ ἑαυτῆς τὸ κεχωρηκὸς, τάχα που καὶ ὑπερχειομένη,
 καὶ τῷ περιττῷ διεκκύπτουσα. ἀλλ’ ἰδοὺ φησι τάλαντον
 10 μολίβου ἔξαιρόμενον καὶ ἔριψεν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα αὐτῆς. α 698 Δ.
 γράφει δὲ ἡμῖν εἰκότως πως τὴν ἀνομίαν ἢ ὄρασις εἰς τὸ
 τοῦ γυναιίου σχῆμα. τύπος μὲν γὰρ ἡδονῆς ἢ γυνῆ, καὶ μέν
 τοι καὶ ἀσθενείας· ἀνομία δὲ πᾶσα δρῶτο ἂν οὐχ ἑτέρως,
 πλὴν ὅτι διὰ τινος ἡδονῆς δελεαζούσης ἐπὶ τὸ φαῦλον, συμ-
 15 βαινούσης πρὸς τούτῳ καὶ τῆς εἰς νοῦν ἀσθενείας. εἰ μὲν
 γὰρ εἴη βεβηκὼς ἐφ’ ἑαυτῷ καὶ ἀνδρείος ὁ νοῦς, οὐκ ἂν
 ἔλοιτο παθεῖν τὴν εἰς τὰ φαῦλα ῥοπήν· εἰ δὲ δὴ μαλα-
 κισθείη τε καὶ γοητευθείη πρὸς ἡδονὴν, πείσεται τὸ λυποῦν. β
 γράφεται δὲ οὖν, καὶ μάλα ὀρθῶς, εἰς ἀνομίαν ἢ γυνή. μο-
 20 λίβου δὲ τάλαντον τὸ ἔξαιρόμενον, καὶ μὴν καὶ ἐμφράττον τὸ
 στόμα αὐτῆς, νοηθείη ἂν οὐχ ἕτερον οἶμαί τι παρὰ τὸν
 Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, ὃς ὑψώθη διὰ τοῦ τιμίου
 σταυροῦ, καὶ “τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι
 “αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον,” τεθριάμβευκέ τε τὸ καθ’ ἡμῶν
 25 χειρόγραφον· ἵνα, καθά φησιν ὁ θεσπέσιος μελωδός “Πᾶσα
 “ἀνομία ἐμφράξῃ τὸ στόμα αὐτῆς.” μολίβῳ δὲ καὶ αὐτὸς
 παρεικάζεται· παραλαμβάνεται δὲ, ὡς ἔφην, ὁ μολίβος παρὰ
 τῶν ἀργυροχοεῖν εἰωθότων, εἰς ἀποκάθαρσιν τῶν χωνεο-

S. Matth.
xxiii. 32.1 S. Pet.
ii. 24.
Col. ii.
14.
Ps. cvi.
41.

3. ὄτιοῦν assumptum ex C.

4. ἀναπληρώσατε C. ἀνεπλ. Edd.

6. δεικνύων C.

7. τύπον C.b. τόπον Edd.

9. διεκκύπτουσα B.C.

διακ. Edd.

11. Haec εἰκότως πως accesserunt ex C. εἰς τὸ τοῦ γ.

σχῆμα D. Edd. τὸ (sic) τοῦ γυναιίου σχήματι C.

12. μὲν prius

assumptum ex C.

14. συμβ.] σημαυνομένης D.

15. πρὸς τούτῳ D.b.

Edd. πρὸς τούτῳ C.

17. τὰ φαῦλα C.D. τὰ in C. manu recenti ex τῆν

ut vid. cast. τὸ φαῦλον Edd.

21, 22. τι et τὸν alt. assumpta ex C.

μένων· τοιαύτη δέ πως καὶ ἡ Χριστοῦ δύναμις ἐν ἡμῖν. εἰ γὰρ εἰς νοῦν γένοιτο καὶ καρδίαν, πάντα δὴ πάντως ἐκτήκει ῥύπον. δοκεῖ δέ τισιν ἐρρίφθαι τὸν μύλιβον εἰς τὸ τῆς ἀνομίας στόμα, οἷον ἐμφράττοντος αὐτὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ πέρα μέτρου καταβοᾶν τῶν ἡμαρτηκόντων οὐκ ἐφίεντος ἔτι ταύτη 5 γὰρ δὴ τοι καὶ μέτρῳ περισχοινίζεται, συναναμετροῦντος οἰμαί που τοῦ πάντα οἰκτείροντος Θεοῦ τοῖς τῶν πταισμάτων ἐγκλήμασι τὰς ἐφ' ἑκάστῳ δίκας.

9 Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ ἴδον, καὶ ἴδου δύο γυναῖκες ἐκπορευόμεναι, καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν, καὶ αὐταὶ 10 εἶχον πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔποπος, καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀνά μέσον τῆς γῆς καὶ ἀνά μέσον τοῦ οὐρανοῦ. καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί· Ποῦ αὐταὶ ἀποφέρουσι τὸ 10 μέτρον; καὶ εἶπε πρὸς μέ· Οἰκοδομησάτω αὐτῶ οἰκίαν ἐν γῆ Βαβυλῶνος καὶ ἐτοιμάσαι, καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ ἐπὶ τὴν 15 ἐτοιμασίαν αὐτοῦ.

Τί ἂν βούλοιο δηλοῦν τῶν γυναικῶν ἡ ξυνωρίς, ἡ τίνος ἂν εἶεν εἰς τύπον, ἀναγκαῖον οἰμαί που καὶ πρό γε τῶν ἄλλων εἰπεῖν. ἔφη τοίνυν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῷ προφήτῃ Ἰεζεκιήλ 20 “Υἱὲ ἀνθρώπου, δύο γυναῖκες ἦσαν, θυγατέρες μητρὸς 20 “μίας, καὶ ἐξεπόρνευσαν ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν “ἐπόρνευσαν, ἐκεῖ ἔπεσον οἱ μασθοὶ αὐτῶν.” προσετίθει δὲ 399 Δ. α τούτοις, καθιστὰς ἐναργές τὸ διηγγελμένον “Καὶ τὰ ὀνόματα 11. 4. “αὐτῶν, Σαμάρεια ἡ ὄολα, καὶ Ἱερουσαλήμ ἡ ὀλίβα.” μία

Ezek.
xxiii. 2,
3.

399 Δ. α
11. 4.

1. καὶ ἡ Χριστοῦ C. τοῦ Χρ. ἡ Edd.
4. αὐτὴν C.D. αὐτὸ Edd.
πάντας Edd.
accesserunt ex C.F. (Alex. s) desunt in D.
accesserunt ex C.
(26, 106.) μασθοὶ C. μαστοὶ Edd.
σαφέστερον κ. Edd.
ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα] Sic edidi ex C. [ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα] fauentibus in Glaph. 188 init. duobus codicibus. ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα] Edd. ante Migne, qui correxit ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα].

2. νοῦν] + ἡμῶν b.
5. ἡμαρτημένων D.
7. πάντα C.
11. Haec ὡς πτέρυγας
19. Haec τῶν ὄλων
22. ἔπεσαν C.
23. καθιστὰς ἐναργές C.
24. ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα] Sic edidi ex C. [ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα] Edd. ante Migne, qui correxit ἡ ὀολὰ—ἡ ὀλιβα].

μὲν γὰρ ἦν ἐν ἀρχαῖς ἢ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῆ· κατὰ δε
 γε τὸν καιρὸν τῆς τοῦ Ῥοβοῦμ βασιλείας, ἀπερῶραγῆσαν
 τῶν ἄλλων αἱ δέκα φυλαὶ καὶ κατωκλήκασιν τὴν Σαμάρειαν,
 ἐκεῖ πεπορνεύκασιν ἐπὶ ταῖς δαμάλεσι ταῖς χρυσαῖς, ἄς
 5 κατεσκευάσεν Ἱεροβοῦμ υἱὸς Ναβάτ. πλὴν οὐκ ἔξω τῆς
 αἰτίας ἢ ἑτέρα γέγονε, τουτέστιν Ἱερουσαλήμ, ἐκπεπόρνευκε
 γὰρ καὶ αὕτη κατὰ πολλοὺς τοὺς τρόπους· τοῦτο μὲν εἰδώλοισι ἢ
 προσκεκνηκότων τινῶν καὶ θούτων τῇ Βαὰλ, τῇ Ἀστάρτη,
 τοῖς βουνοῖς, τῷ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις ἑτέροις· τοῦτο
 10 δὲ πρὸς πᾶσαν ἐτοιμῶς ἰόντων ἀκαθαρσίαν, καὶ παρ' οὐδὲν
 τὰ διὰ τοῦ πανσόφου Μωυσέως τεθεσπισμένα τιθέντων.

Τὰς δύο δὴ οὖν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ συναγωγὰς δυσὶ γυναιξίν
 ἀφομοιοῖ πάλιν ἢ ὄρασις, ἄς καὶ πτέρυγας ἔποπος ἐσχηκέναι
 φησὶν, ἵνα τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς ἀκάθαρτον γνώμην καὶ τὸ
 15 πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἐκτόπων εὐπετές εἶ μάλα καταση-
 μήνειεν. ὁ μὲν γὰρ ἔποψ στρουθίου ἐστὶν οὐκ ἄσχημον, φι-
 λοβόρβορον δὲ καὶ κοπροβόρον, καὶ ταῖς σκολήκων ἀγέλαις
 ἀγρίως ἐπιμαϊνόμενον, καὶ τρυφὴν αἰεὶ ποιεῖσθαι κατειθι-
 μένον τὴν ἐσχάτην ἀκαθαρσίαν. τοιοῦτοσὶ δὲ πως καὶ τοῖς
 20 εἰδωλολατροῦσιν ἔπεισι νοῦς. οὐ γὰρ ἵεται πού κατευθῦ
 τοῦ πρέποντος· ἀλλ' ἔξω φέρεται τοῦ εἰκότος, τὸν θεῖον οὐκ
 οἶδε νόμον, ἔστι δὲ ἀπάσης ἀκαθαρσίας ἔμπλεως, καὶ πᾶν
 εἶδος φαυλότητος ἡγεῖται τρυφὴν. ταύτητοι καὶ πτέρυγας
 ἔποπος ἐνηρμόσθαι τοῖς γυναιαῖς ὁ τῆς ὀράσεως ἔφη λόγος, ἢ
 25 τὴν ἴσην ἐκείνῳ γνώμην καὶ αὐταῖς ἐνεῖναι διδάσκων. ἀνα-
 λαμβάνουσι δὲ τὸ μέτρον τῇ ἀνομίᾳ μεμεστωμένον.

1. γὰρ om. C. ἐν om. Aub.

ἀπορραγείσαι Edd.

4. ἐκεῖ B.C. καὶ Edd.

6. ἢ ἑτέρα γέγονε C. γέγονε B.D. (vacuo 10 fere litt.

7. αὕτη C. τοὺς assumptum ex C.

9. τῷ et καὶ prius assumpta ex C. τούτῳ (sic) C.

11. τεθεσπισμένα B.C.

14. αὐταῖς b.

15. κατασημαίνειεν D. κατασημαίνουεν b.

19. τοιοῦτοσὶ B.b. τοιοῦτος C. Edd.

20. ἔπεισι C.b. ὑπέστι Edd. οὐ

23. τρυφὴν B.C. τροφὴν Edd.

αὐτοῖς Edd.

2. γε om. C. ἀπερῶραγῆσαν C.

3. καὶ assumptum ex C. τὴν deest in Edd.

7. αὕτη C. τοὺς assumptum ex C.

11. τεθεσπισμένα B.C.

15. κατασημαίνουεν C. Edd.

18. τρυφὴν C. τροφὴν Edd.

20. ἔπεισι C.b. ὑπέστι Edd. οὐ

22. ἔμπλεος C.

25. ἐκείνῳ C. ἐκείνων Edd. αὐταῖς C.

Δεῖ γὰρ ἐκάστην ψυχὴν τῷ ἰδίῳ καταφορτίζεσθαι βάρει, τῷ τῆς ἀμαρτίας φημί. ἐπειδὴ δὲ ἴσα τε ἀμφοῖν καὶ ἀδελφὰ τὰ ἐγκλήματα, τῆς τε Σαμαρείας φημί καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ταύτητοι καὶ ἐν ἴσῳ τρόπῳ κατηχθισμένοι τῷ τε μέτρῳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ, πνεύματος ἐπίπτουτος ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν, 5 ὁξεὶ καὶ ἀπαραποδίστῳ φέρονται δρόμῳ πρὸς τὴν τῶν ἀλλοφύλων χώραν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν τῶν Βαβυλωνίων. τοῦ γὰρ ἀκαθάρτου πνεύματος συνωθοῦντος αὐτὰς εἰς τὸ πλημμυεῖς, καὶ τῇ ἀνομίᾳ καταφορτίζοντος, ἀπεκομίσθησαν πρὸς αἰχμαλωσίαν, καὶ ὑπὸ πόδας πεπτώκασι τῶν ἐχθρῶν. ἐπειδὴ δέ 10 φησιν ὁ μακάριος ἄγγελος, ὡς ἀποφέρουσι τὸ μέτρον οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἰκίαν ἐν γῆ Βαβυλῶνος, ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἐκεῖνο νοεῖν, ὡς ἔστι σημεῖον τοῦ μακρὸν παρ' ἐχθροῖς διατελέσαι χρόνον τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ, τὸ καὶ οἶκον οἰκοδομεῖσθαι τῇ ἀνομίᾳ, 700 A. a καὶ οἶον ἰδρυσίν τινα καὶ στάσιν αὐτῇ γίνεσθαι παρ' ἐχθροῖς. 15 ὁ δὲ καὶ τετέλεσται. μόλις γὰρ αὐτοῖς ἐβδομηκοστοῦ πληρωθέντος ἔτους, τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀνεῖνται δεσμῶν.

Κεφ. 5'. Καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ ἶδον, καὶ ἶδού
 b τέσσαρα ἄρματα ἐκπορευόμενα ἐκ μέσου δύο ὀρέων, καὶ τὰ
 2 ὄρη ἦν ὄρη χαλκᾶ. ἐν τῷ ἄρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυρρῶι, 20
 3 καὶ ἐν τῷ ἄρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες, καὶ ἐν τῷ ἄρματι
 τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοὶ, καὶ ἐν τῷ ἄρματι τῷ τετάρτῳ ἵπποι
 4 ποικίλοι ψαροί. καὶ ἀπεκρίθην καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον
 5 τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοί Τί ἐστὶ ταῦτα, Κύριε; καὶ ἀπεκρίθην ὁ
 ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί καὶ εἶπε Ταῦτά εἰσιν οἱ τέσσαρες 25
 c ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ, ἐκπορεύονται παραστῆναι τῷ Κυρίῳ πάσης

4. κατηχθεσμένοι Edd. τε assumptum ex C.b. τρόπῳ pro μέτρῳ C. 5. ἐν
 assumptum ex C.b. 9. τὴν ἀνομίαν C. πρὸς C. εἰς Edd.
 17. αἰχμαλωσίας C.D. δουλείας Edd. ἀνεῖνται B.C. Pont. Migne. [ἀεῖνται Pont.]
 ἀνιένται D. ἀνείται Lub. 18. εἶδον B. (n 22. al.) 20. ἐν] καὶ
 ἐν B. (Compl.) 23. ψαροί] καὶ ψαροί F. Edd. (42. al.) 25. Ταῦτά
 εἰσιν B.C. (49, 198.) οὗτοί εἰσιν F. (Alex.) ταῦτά ἐστιν Edd. (Vat. n) 26. ἐκ-
 πορεύονται C. οἱ ἐκπ. F. Edd. (XII.)

τῆς γῆς. ἐν ᾗ ἦσαν οἱ ἵπποι οἱ μέλανες, ἐξεπορεύοντο εἰς γῆν 6
 βορρᾶ, καὶ οἱ λευκοὶ ἐξεπορεύοντο κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ οἱ
 ποικίλοι ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν νότου, καὶ οἱ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο 7
 καὶ ἔβλεπον τοῦ πορεύεσθαι καὶ περιοδεῦσαι πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ
 5 εἶπε Πορεύεσθε καὶ περιοδεύσατε πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ περιώ-
 δευσαν πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἀνεβόησε καὶ ἐλάλησε πρὸς μὲ 8
 λέγων Ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορρᾶ ἀνέπαυσαν τὸν ἄ-
 θυμὸν μου ἐν γῆ βορρᾶ.

Προῦπέδειξεν ὅτι τοῖς σφῶν αὐτῶν ἐναλόντες βρόχοις,
 10 καὶ σειραῖς τῶν οἰκείων ἀμαρτημάτων κατεσφιγμένοι, κατὰ
 τὸ γεγραμμένον, εἰς ἀλλοδαπὴν ἀπόχοντο, καὶ κατωκῆκασι
 παρ' ἐχθροῖς, τὸν ἀθήτη τῆς δουλείας ἀνατλάντες ζυγόν.
 ἀλλ' ἦν ἀναγκαῖον καὶ τῶν τῆς λυτρώσεως διαμεμνήσθαι 1
 καιρῶν, καὶ δὴ ποιεῖται τὴν δήλωσιν, προσπεπλεγμένων
 15 ἐτέρων. ἐδιδάσκετο γὰρ ὁ Προφήτης συλλήβδην ἅπαντα
 τὰ τῷ ἔθνει συμβησόμενα κατὰ καιροῦς. τὰ τέσσαρα τοῖνυν
 ἄρματα, τὰ ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων τῶν χαλκῶν, φαμὲν εἶναι
 πάλιν τὰς τῶν ἄλλων βασιλειῶν ἐπισημοτέρας, τὰς ἐν τοῖς
 τέσσαρσι κλίμασιν, ἧγουν ἀνέμοις, τοῖς ὑπ' οὐρανὸν κατὰ
 20 καιροῦς ἀναδεδειγμένας. ὅρη δὲ οἶμαι λέγεσθαι χαλκᾶ τὰ
 δύο τῆς οἰκουμένης τμήματα. τέμνουσι γὰρ τινες εἰς Εὐρώ- a 701 A.
 πην τε καὶ Ἀσίαν τὴν σύμπασαν γῆν. χαλκᾶ δὲ αὐτῆς
 τὰ μέρη, διὰ τοι τὸ ἐρηρεῖσθαι διὰ παντὸς καὶ ἀκλονήτως
 ἔχειν καὶ μηδεμιᾶς ἀνέχεσθαι βλάβης. ψάλλει γάρ που
 25 καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ πρὸς τὸν τῶν ὅλων Δημιουργόν

Prov. v.
22.

1. οἱ prius assumptum ex B.C. (Alex. XII.) εἰς C. ἐπὶ Edd. (A.V. &c.)
 3. καὶ οἱ ψ. ἐξεπ. om. C. linea vacante. 4. ἔβλεπον B.D. ἐπέβλεπον C.
 Edd. καὶ περιόδ. C. (Alex. XII.) τοῦ π. Edd. (Vat.) πᾶσαν assumptum ex C.
 (130, 239, 311.) 5. πᾶσαν assumptum ex C. (62.) 6. πᾶσαν
 assumptum ex C. (86.) ἐβόησεν C. 7. ἐπὶ γῆς D. et ut opinor C.
 qui tempore forte eodem ad γῆν castigatum est (XII.) ut infra 703 a. καὶ post
 βορρᾶ add. Edd. (Vat. s prima manu) invitis B.C.D. (Alex. XII.) cf. infra
 730 d. 8. ἐπὶ γῆν B. (22. al.) ἐπὶ γῆς D. 10. οἰκείων C.
 ιδίων Edd. 12. ἀληθῆ C. 14. προσπεπλ. C. προεμπ. Edd.
 18. τὰς alt. om. C. habent D.b. 20. λέγεσθαι] + τὰ Edd. invitis B.C.b.
 22. αὐτῆς C. αὐτοῖς Edd. 23. τοι C. τε Edd.

Ps.
cxviii.90.

“Ἐθεμελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει.” αὐται δὴ οὖν αἰ ὡς
ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων βασιλείαι, τῶν ἄλλων, ὡς ἔφημεν,
ἀλκιμώτεραι, καὶ πολὺ λαχοῦσαι τὸ εὐκλεές, ἐξῆλθον παρα-
^b στήναι τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἡ δέ γε παράστασις τὸν
τῆς δουλείας ἡμῖν ὑποφαίνει τρόπον· δεδουλεύκασι γὰρ τοῖς 5
αὐτοῦ νεύμασι, καὶ εἰ γεγόνασιν ἰσχυραὶ τε καὶ διαβόητοι,
δι’ αὐτοῦ καὶ τοῦτο κεκερδάκασιν. ἀλλ’ εἰ καὶ τι δεδράκασι,
καὶ κατηνδρίσαντο χωρῶν ἢ πόλεων, αὐτοῦ κατανεύοντος,
εἰς τοῦτο δὴ πάλιν προῆλθον ἰσχύος· εἰ γὰρ ἔστιν ἀληθῆς ὁ
προφήτης λέγων ὡς “Οὐκ ἔσται κακία ἐν πόλει, ἣν Κύριος 10
“οὐκ ἐποίησε,” κακίαν δέ φαμεν ἐν τούτοις τὴν κάκωσιν·
^c πῶς ἂν ἐκεῖναι κατίσχυσαν ἐθνῶν ἢ χωρῶν, μὴ οὐχὶ δὴ
πάλιν αὐτοῦ τὸ κατισχύσαι νέμοντος οἰκονομικῶς;

Amos
iii. 6.

Τίνες δὲ δὴ καὶ αἱ βασιλείαι, καιρὸς ἤδη λέγειν. οὐκοῦν
ἐν μὲν τῷ ἄρματι τῷ πρώτῳ, φησὶν, ἵπποι πυρρόοι, τῆς Χαλ- 15
δαίων βασιλείας ἀνατυποῦντες ἐφ’ ἑαυτοῖς τὴν ὠμότητα.
πυρρότης γὰρ ἡμῖν τὴν αἵματος χύσιν ὑπαινίττοιτο ἂν κατὰ
γε τὸ εἶκος· φιλαίματοι γὰρ λίαν οἱ Βαβυλώνιοι· εἶλον γὰρ
αὐτοὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὰς ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πόλεις, φειδοῦς
^d ἀπάσης ἐξηρημένης. ἐν δὲ τῷ ἄρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι 20
μέλανες. εἴκει δὲ τὴν Περσῶν τε καὶ Μηδῶν τὴν ὑπὸ γε
Κύρῳ φημὶ βασιλείαν ὑποδηλοῦν. μέλαν δὲ καὶ τούτοις
περιτέθεικε χρῶμα, διὰ τοι τὸ οἶμαι πλείστον τε ὅσον καὶ
ἀμέτρητον τοῖς Χαλδαίων ἔθνεσιν ἐπιρρίψαι θάνατον, καὶ
ὅλην αὐτοῖς τὴν χώραν ἐν πένθει γενέσθαι παρασκευάσαι. 25
πένθους δὲ καὶ θανάτου τὸ φαιὸν ἂν εἶη σύμβολον. λευκοῦς
δὲ εἶναί φησι τοὺς ἐν ἄρματι τῷ τρίτῳ, τὴν Ἑλλήνων που
τάχα καὶ Μακεδόνων ὑποφαίνων ἀρχὴν, εἴτ’ οὖν τὴν Ἀλεξ-

1. διαμένει] + τῇ διατάξει σου Edd. in vitis C.D.

6. εἰ accessit ex C.

7. κεκερδάκασιν D. Edd. κεκερδάγκασιν B.

κεκερδήκασιν hodie habet C. ἢ manu castigante scripta. ἀλλ’ εἰ καὶ τι C. εἰ γάρ
τι καὶ Edd.

10. ὡς assumptum ex C. ἔσται C. ἔστι Edd.

12. ἢ B.C.

καὶ Edd.

15. πυρρόοι C.b. πυρρόοι B. πυρὸς Edd. ante Migne.

17. χύ-

σιν C.D. Edd. φύσιν b.

19. αὐτοὶ D. Edd. οὔτοι C. οὔτω b.

23. τοι

assumptum ex C.

27. ἐν] + τῷ b.

28. ἦτον C. ἦγον b.

άνδρου βασιλείαν. λευκοὶ δὲ, ὅτι καὶ ἀβροδίαται, καὶ ἐν
 λευκαῖς ὡς ἐπίπαν στολαῖς τὰ Ἑλλήνων ἔθνη· καὶ ὅτι τὴν
 γλώτταν σαφεῖς, τῆς βαρβάρου φωνῆς τὸ οἶονεὶ σκοτεινὸν
 οὐκ ἔχοντες. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ φησὶν ἄρματι ἵπποι τινὲς
 5 ἦσαν ποικίλοι καὶ ψαροί.

Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις καὶ ἕτεροι δέ
 τινες τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν, ἀντὶ τοῦ ψαροὶ τεθείκασι τὸ
 ἰσχυροί. πλὴν καὶ ταύτην εἶναι φάμεν τὴν Ῥωμαίων βασι-
 10 ποικίλον εἰς τὸ εὐμαθὲς καὶ τὸ βαθύ πως εἰς φρένας. συν- a 702 A.
 ετώτατοι γὰρ καὶ πρὸς γε τούτῳ καὶ ἀλκιμώτατοι γεγόνασι
 τε καὶ εἰσιν, οἱ τὰ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς διέποντες κράτη.
 τέθειται δὲ καὶ τελευταῖοι μετὰ τοὺς πρώτους κατὰ γε τοὺς
 χρόνους.

15 Ἴδωμεν δὲ καὶ τὴν ἐκάστου τῶν ἀρμάτων, ἣγον βασι-
 λείας, ἔξοδον, ὅποι ποτὲ διανένευκε καὶ ἐπὶ τίσιν ἔρχεται.
 σαφεστάτη γὰρ οὕτω γένοιτ' ἂν ἡμῖν ἢ τῶν νοημάτων
 ἀπόδοσις. τέσσαρα μὲν γὰρ ὁ Προφήτης εἶναι φησι, δια-
 μέμνηται δὲ τριῶν, καὶ σεσίγηκε τοῦ πρώτου τὴν ἔξοδον. b
 20 ἀναμνήσω δὲ διὰ βραχείων, ὡς ἔφην. ἐν μὲν γὰρ τῷ πρώτῳ
 φησὶ πυρρῶς εἶναι τοὺς ἵππους· ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ δευ-
 τέρου, καὶ φησιν Ἐν ᾧ ἦσαν οἱ ἵπποι οἱ μέλανες ἐξεπορεύοντο
 ἐπὶ γῆν βορρᾶ καὶ οἱ λευκοὶ ἐξεπορεύοντο κατοπίσθεν αὐτῶν καὶ
 οἱ ποικίλοι ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν νότου. εἰ δὲ δὴ προσεπάγοι
 25 τοὺς ψαροὺς, οὐ τεσσάρων ἀρμάτων διαμεμνήσεται· τοὺς
 αὐτοὺς γὰρ εἶναι δεδώκαμεν τοῖς ποικίλοις, ἐν γὰρ τῷ ἄρματι
 τῷ τετάρτῳ φησὶν ἦσαν ἵπποι ποικίλοι ψαροί. οὐκοῦν τριῶν
 διαμémνηται, σιωπήσας τὸ πρῶτον. τίς οὖν ἄρα ἐστὶ τῆς c

1. ἀβροδίαται C. ἀβροδίαται^a B. ἀβροδίαται Edd. 2. τῇ γλώττῃ C.
 6. καὶ prius assumptum ex C. 10. τὸ alt. assumptum ex B.C.b.

15. εἶδωμεν C. 16. ὅποι ποτὲ] Sic edidi ex C. ὅποι πο^{τε} C. ὅπου
 τε D. Edd. 17. τῶν νοημάτων C. τῆς θεωρίας Edd. 23. τὴν προ γῆν
 Edd. ante Migne. 24. προσεπάγοι C. προσεπάγει Edd. 26. αὐτοὺς
 γὰρ hoc ordine C. 27. ποικίλοι] + καὶ Edd. invito C.

ὅλης οἰκονομίας ὁ λόγος, φέρε τοῖς εὐμαθεστέροις ὡς ἐν λέγωμεν. τοὺς πυρίους εἶναι διεβεβαιούμεθα τὴν φιλαίματον τῶν Χαλδαίων ἀρχὴν, ἣ καὶ πᾶσαν ἐκποδὸν ἤρηκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κατεμπρήσασα πόλεις, ἀπεκόμισεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὸν Ἰσραὴλ. τοὺς δέ γε μέλανας 5 τὴν Περσῶν τε καὶ Κύρου βασιλείαν εἶναι παρεδεξάμεθα. ἐγράφετο δὲ καὶ ἐν τοῖς λευκοῖς ἢ Ἀλεξάνδρου τε καὶ d Μακεδόνων. ἄμφω δὲ αὐταὶ κατεστράτευσαν τῆς Χαλδαίων γῆς, εἰλόν τε αὐτὴν κατὰ κράτος. πρῶτον μὲν γὰρ Κύρος, εἶτα μετ' ἐκεῖνον Ἀλέξανδρος, ὅς καὶ αὐτὸν ἤρηκε 10 τὸν Δαρείον περὶ τὴν καλουμένην Ἰσσόν· Κιλικίων δὲ αὐτὴ πόλις· ἀναριθμήτους Περσῶν μυριάδας ἀπεκτονῶς. φασὶ γοῦν ὅτι σωρὸς μὲν ὀσῶν συναγίγερται μέγας τῶν ἐκείσε πεπτωκότων· ἐγκεκόλαπται δὲ καὶ γραφῇ, τοιοῦτον ἔχουσα νοῦν·

15

Ἰσσοῦ ἐπὶ προβολῆσιν ἄλδς παρὰ κῆμα Κιλίσσης
e Ἄγριον αἰ Περσῶν κείμεθα μυριάδες,
Ἔργον Ἀλεξάνδρου Μακεδόνοσ, αἰ τότ' ἄρακτι
Δαρείῳ πυμάτην οἶμον ἐφεισπόμεθα.¹

Ἐπειδὴ γὰρ ἦν εἰκὸς, οὐ μετρίως ἀλγήσαι τὸν Ἰσραὴλ 20 τὰ περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων ἀκούοντα βασιλείας, ὑφ' ἧς καὶ πεπόρθηται, ταύτητοι χρησίμως, ὡς ἂν μὴ δοκοῖη κατερεθίζειν εἰς λύπας, καὶ τοῦτο οὐκ ἐν καιρῷ, παρατρέχει μὲν ὁ 703 A. a Προφήτης τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. τὸ δὲ δὴ μάλιστα κατευφραῖνον αὐτοὺς ἐξηγεῖται λαμπρῶς, τὰ περὶ τῆς Κύρου 25 φημὶ βασιλείας, καὶ μέντοι τῆς Ἀλεξάνδρου, οἱ μονονουχὶ καὶ ἐστάλησαν τῆς εἰς αὐτὸν Ἰσραὴλ ὠμότητος ἐξαιτοῦντες

¹ Antipatris Sidonii in Anthol. Graec. t. i. p. 378, ed. Jacobs.

1. ὅλης om. C. habet D. 3. ἤρηκε] ἤρκε C. 4. Ἰουδαίαν C.
Ἰουδαίων Edd. κατεμπρήσασα C. κατεμπιπρώσα Edd. 9. κατακράτως C.
γὰρ om. C. 10. ἤρηκε] ἤρκε C. 13. συναγίγερται C.
e
συναγίγερτο D. συναγίγερται B. συνεγίγερται Edd. 15. νοῦν assumptum
ex C. 16. περὶ C. 18. Μακεδόνοσ B. αἰ τότ' B.C. αἴποτ' Edd.
19. ἐφεισπόμεθα C. ἐφεισπόμεθα B. ἐφεισπόμεθα B mg. Edd. 23. τοῦτω C.
24. κατευφραίνων C. 25. τὰ] τὰσ C. 27. αὐτὸν C.
τὸν Edd.

λόγους τὴν τῶν Χαλδαίων ἀλαζονείαν. διὰ τοῦτο προσέθη-
 κεν ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰδοὺ οἱ ἐκπαρευόμενοι ἐπὶ γῆς
 βορρᾶ ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐν γῆ βορρᾶ. βορειότερα γάρ
 πως τῶν Χαλδαίων ἡ χώρα ἐπεμήνυσε δὲ τοῖς Βαβυλωνίοις
 5 ὁ τῶν ὄλων Θεός. σαφές δ' ἂν γένοιτο καὶ τοῦτο πάλιν, ^b
 αὐτοῦ λέγοντος ἐναργῶς “ Ἐξήλωκα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ
 “ τὴν Σιών ζῆλον μέγαν, καὶ ὀργὴν μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι
 “ ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτιθέμενα, ἀνθ' ὧν ἐγὼ μὲν ὀργίσθην
 “ ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συνεπέθεντο εἰς κακά.” ἐπειδὴ δὲ ποιναὺς
 10 ἐξέτισε τῶν Χαλδαίων ἡ γῆ, Κύρου μὲν πρώτου Πέρσαις τε
 ὀμοῦ καὶ Μήδοις καταδηόντος αὐτήν, τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου
 μετ' ἐκείνουν, ταύτητοί φησιν, ὅτι οἱ ἐκπαρευόμενοι ἐπὶ γῆν
 βορρᾶ ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου ἐν γῆ βορρᾶ. πλὴν σιωπήσας ^c
 οἰκονομικῶς ὁ Προφήτης τῶν Χαλδαίων τὴν ἔφοδον· παρα-
 15 δεδράμηκε γάρ, ὡς ἔφην, τοὺς ἵππους τοὺς πυρρῶν· οὐκέτι
 σεσίγηκε τὰ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. οἱ γὰρ ποικίλοι φησὶν
 ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν νότου.

Ἄθρει δὲ ὅπως ἐντέχνως καὶ οἶον ἐν παραδρομῇ ποιεῖται
 τοῦ λόγου τὴν ἀπόδοσιν. μετὰ γάρ τοι τὸν τοῦ Σωτῆρος
 20 σταυρὸν, Οὐεσπασιανὸς καὶ ὁ τούτου παῖς Τίτος κατέδραμον
 τὴν Ἰουδαίων γῆν, καταψιλοῦντες ἅπασαν, καὶ τὴν ἀγίαν
 αὐτὴν καταπίμπραντες πόλιν. ἀλλ' εὐφυῶς ὁ Προφήτης ^d
 τό Ἐξεπορεύοντέ φησιν ἐπὶ γῆν νότου, νοτιωτάτη γὰρ τῶν
 Ἰουδαίων ἡ χώρα. αὐτοὶ δὲ δὴ πάλιν οἱ ποικίλοι καὶ ψαρὸι
 25 προσετάρττοντο περιοδεῦσαι τὴν γῆν, καὶ δὴ καὶ περιωδεύκασιν·
 κεκρατήκασιν γὰρ τῆς ὑπ' οὐρανὸν, καὶ κεκυριεύκασιν ἀπάσης
 τῆς γῆς, Θεοῦ συννεύοντος καὶ τὴν ἐπὶ τῷδε λαμπρὰν ἀν-
 ἄπτουτος δόξαν, τοῖς τὰ Ῥωμαίων διέπουσι κράτη· προ-

1. λόγους C. λόγον Edd. τῶν assumptum ex C.

γῆν Edd.
 pro ὀργίζομαι C.
 Edd.

12. ἐκ γῆς (sic) C.

22. καταπίμπραντες C. κατεμπιπρώντες Edd.
 ex C.

6. ἐναργῶς om. C. habet D.

10. ἐξέτισε (sic) C.

11. αὐτὴν assumptum ex C. Ἀλεξάνδρου δὲ C.

18. ἐντέχνως C. εὐτέχνως Edd.

24. δὲ assumptum

Supra
 i. 14, 15.

ε ηπίστατο γὰρ, ὡς Θεός, τῆς ἐσομένης αὐτῶν εὐσεβείας τὸ μέγεθος.

9 10 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς μὲ λέγων Λάβε τὰ ἐκ τῆς
αἰχμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν χρησίμων
αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν, καὶ εἰσελεύσῃ σὺ 5
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον Ἰωσίου τοῦ Σοφονίου τοῦ
11 ἥκοντος ἐκ Βαβυλῶνος, καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ
ποιήσεις στεφάνους, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰησοῦ
12 τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, καὶ ἔρείς πρὸς αὐτόν
704 A. a Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἰδού ἀνὴρ Ἀνατολὴ ὄνομα 10
αὐτῷ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, καὶ οἰκοδομήσει τὸν
13 οἶκον τοῦ Κυρίου· καὶ αὐτὸς λήψεται ἀρετὴν, καὶ καθιέται καὶ
κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν
14 αὐτοῦ, καὶ βουλὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀνά μέσον ἀμφοτέρων. ὁ
δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσι καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς 15
καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτήν, καὶ εἰς χάριτα υἱοῦ Σοφονίου,
15 καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ Κυρίου. καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν
b ἤξουσι καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, καὶ ἐπιγνώ-
σεσθε διότι Κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς·
καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς φωνῆς Κυρίου 20
τοῦ Θεοῦ ὑμῶν.

Ὁ λόγος ἦν τῷ Θεῷ πρὸς τὸν μακάριον Προφήτην
Ζαχαρίαν, ἥτοι δι' αὐτοῦ πρὸς πάντας περὶ τοῦ Ζοροβάβελ,
ὃς ἦν μὲν ἐκ φυλῆς τοῦ Ἰούδα, καθηγεῖτο δὲ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ,
καλούσης αὐτὸν εἰς τοῦτο τῆς βασιλευούσης φυλῆς. τίνα 25
c δὲ ἦν τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα παρὰ Θεοῦ, προαναμνήσομεν

1. ὁ pro ὡς b. 5. σοὶ C. 12. τοῦ assumptum ex C.
13. τοῦ om. B. (suprascriptum XII.) 15. τοῖς prius deest
in Edd. 16. υἱοῦ C. (Vat. 8) τοῖς υἱοῖς F. Edd. (Alex.
XII.) 18. ἐπιγνώσεσθε B.C.F. (Alex. XII.) cf. infra. γνώσεσθε Edd.
(Vat. 8) 19. ἐξἀπέσταλκε F. (23, 42.) 21. ἡμῶν B. (8 106.)
23. διατου C. 24. μὲν et τοῦ om. C. 26. προαναμνήσομεν C.

ἀναγκαίως. ἔφη τοίνυν “ Αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν
 “ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέουσιν αὐτόν.”
 ἀλλ’ ἦν σὺν αὐτῷ θεμελιῶντι τὸν οἶκον καὶ μὴν καὶ ἀπο-
 περαίνοντι καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδεκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας. ταύ-
 5 τητοι προστέταχεν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῷ θεσπεσίῳ Προφήτῃ
 τὰ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας λαβεῖν παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ
 τῶν χρηστικῶν αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν. τίνες
 δ’ ἂν εἶεν οὗτοι, ποῖα δὲ καὶ τὰ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀφη- d
 γήσομαι χρειωδῶς.

- 10 Ἀνεκομίσθησαν μὲν γὰρ ἐκ τῆς Βαβυλωνίων οἱ ἐξ Ἰσ-
 ραὴλ, οὐ χύδην ἢ πεφυρμένως, ἀλλ’ ἐν κόσμῳ τε καὶ τάξει,
 κατὰ γένη καὶ κατὰ φυλὰς, προσεκεκίμενους ἔχοντες καὶ
 καθηγητὰς, ὡς ἐν τῷ Ἔσδρα γέγραπται. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο
 λοιπὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, Θεοῦ τὸν νεῶν ἐπεγείρειν ἐπαναγκά-
 15 ζοντος, ἔστησαν γαζοφυλάκιον, ἵνα καὶ ἄθροισις γένηται
 χρημάτων εἰς τὴν τῶν ἔργων κατασκευὴν, καὶ εἰς τὰς τῶν
 ἱερέων στολὰς, καὶ εἰς τὰς τεταγμένας αὐτοῖς κατὰ νόμον
 θυσίας. τέτακτο δὲ τῶν χρημάτων ταμίαις, Ἰωσίας υἱὸς e
 Σοφονίου. προστάττει δὴ οὖν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, προσκεκο-
 20 μισμένων παρὰ τῶν ἀρχόντων τῆς αἰχμαλωσίας, ἃ καὶ ἦν
 ἀπόθετα παρὰ τῷ Ἰωσία, χρυσίον λαβεῖν καὶ ἀργύριον, εἶτα
 κατασκευάσας στεφάνους, ἐπιθεῖναί τε αὐτοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδεκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου, φάναι τε αὐτῷ
 περὶ τοῦ Ζοροβάβελ Ἰδοὺ ἀνὴρ Ἀνατελὴ ὄνομα αὐτῷ· τὸ δὲ a 705 Δ.
 25 ἀνατολὴ τῶν Ἑβραίων ἢ ἐκδοσις τῷ τοῦ βλαστήματος ὀνό-
 ματι κατεσήμηνε· καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, τουτέστιν,

Supra
iv. 9.1 Esdr.
ii.
3 Esdr.
v. 44.

3. αὐτῷ] + τῷ Edd. invito C. καὶ alt. om. C. 10. Haec
 μὲν γὰρ accesserunt ex C. Βαβυλωνίων C. Βαβυλώνως Edd. 12. προσ-
 εκκειμένους C prima manu? D. προσεγκεκίμενους C manu castigante. προσεκκ. Edd.
 14. νεῶν C. ναὸν Edd. ἐπεγείρειν C. ἐγείρ. iid. 15. ἔστησαν]
 + τὸ iid. invitis C.D. γένηται C. γένοιτο Edd. 18. τέ-
 τακτο B.C. τέτακται Edd. 19. προσκεκομισμένων C. πρὸς τὰ
 κεκομισμένα D. ἀπὸ τῶν προσκεκομισμένων Edd. 21. λαβεῖν καὶ ἀργ.
 hoc ordine C. 22. κατασκευάσας C. κατασκευάσαι Edd.
 23. φάναι τε D. Edd. φαναι τε hodie C. [ai manu recenti.] 26. κατεσή-
 μαινε C.

ἐκ τῆς αὐτοῦ ρίζης ἀναφύσει πολλά. λήψεται δὲ καὶ ἀρετὴν, τουτέστιν, εὐπρέπειαν, ἥτοι δόξαν· ἐκδεδώκασι γὰρ οὕτως οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν. προσετίθει δὲ τούτοις, ὡς ἄμφω μὲν, Ἰησοῦς τε καὶ Ζοροβάβελ ἐπὶ τὸν αὐτὸν καθεδουῦνται θρόνον, ὡς εἶναι κοινὸν τὸ τῆς βασιλείας καὶ τῷ μετὰ χεῖρας 5
 b) ἔχοντι τὴν ἱερουργίαν, τὸ γεμῆν τοῦ ἱερέως καὶ αὐτῷ προσκεῖσθαι τῷ βασιλεύοντι· ἔσται δὲ ἀμφοῖν καὶ βουλή μία καὶ εἰρηνικὴ, ὡς κατὰ τι γοῦν ὅλως μὴ ἕτερογνωμονοῦντας ὀραῖσθαι. εἶτα τοὺς στεφάνους λαμπρὸν γενέσθαι προστέταχεν ἀνάθημα τῷ Θεῷ εἰσκεκομισμένους εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὥστε καὶ εἰς 10
 χάριν, ἥτοι καύχημα, γενέσθαι τῶν προσαγηχότων, Ἰωσίου τέ φημι καὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας χρησίων καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῆς· ἀνατεθῆναι τε, οὐ μάτην, ἀλλ' ὥστε καὶ ὀδῆς γενέσθαι πρόφασιν τοῖς ὀδοῖς τοῦ ναοῦ καὶ ἱεροψάλ-
 c) ταις. τότε γὰρ δὴ φησι καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν· τουτέστιν 15
 οἱ ἐκ τῶν ἐτέρων ἔθνων ἤξευσι καὶ προσκυνήσουσι τῷ Κυρίῳ. συμβήσεσθαι δὲ τὰ τοιαῦτα, φησὶν, εἴπερ ἔλοιτο τῷ τῆς εὐπειθείας κατασεμνύεσθαι κόσμῳ, καὶ ἀκούειν τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ· καὶ τότε λοιπὸν εἰς πέρας ἐκβεβηκότων τῶν προηγγελμένων, ἐπιγνώσεσθαι σαφῶς, ὅτι τὰ παρὰ Θεοῦ 20
 σαφῆ καταστήσων ὁ Προφήτης ἀπεστάλη· καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον κατὰ τινὰς τῶν ψευδοεπεῖν εἰωθότων, τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ λαλήσων, ἀληθῆς δὲ μᾶλλον, καὶ οὐ ψευδάγγελος.
 d) Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἐτοιμοτάτη καὶ πρόχειρος τῶν ἐν ἱστορίαις ἀπόδοσις· δηλοῖ δὲ ὅτι τὸ χρῆμα τὸ Χριστοῦ μυστήριον, 25
 εἰ ἐρευνητὸ λεπτῶς, οὐκ ἂν ἐνδοιάσειέ τις. διεβεβαιούμεθα

Hier.
xxiii. 16.

1. πολλά accessit ex C.

5. κοινὸν τῷ] κοινῶν C.

βούλημα εἰρηνικὸν Edd.

γίνεσθαι Edd.

13. ἀνατεθῆναι C. ἀνατεθῆναι iid.

φημι iid. inv. B.C.

προηγγ. habent C.D.

Statim καὶ add. iid.

Edd. inv. B.C.

inv. B.C.

3. προσετίθει C.

6. τῷ] τῆν C.

8. ἕτερογνωμονοῦντα C.

10. εἰσκεκομισμένον iid.

τε C. δὲ iid.

16. οἶ] οἶ Aub.

4. τε assumptum ex C.

7. βουλή μία καὶ εἰρηνικὴ C.

9. γενέσθαι C.

12. τῇ αἰχμαλωσίᾳ C.

15. γὰρ C. γέ iid.

20. προεπηγγ. B.

23. αὐτοῦ λαλήσων C. αὐτοῖς λαλήσει Edd.

24. οὖν assumptum ex C. ἡ om. C.

25. δῆλον

26. λεπτῶς C. καλῶς Edd. διεβεβαιώμεθα iid.

μὲν γὰρ ἐν ἀρχαῖς, ὡς ἔν γε τῷ Ζοροβάβελ καὶ μέντοι καὶ
 Ἰησοῦ διαμορφῶσθαι Χριστὸν, καὶ ἀνὰ μέρος ἐν ἑκατέρῳ,
 καὶ ἐν ἀμφοῖν συλλήβδην, ὡς ἕνα. ἔστι γὰρ ἐν ταυτῷ καὶ
 βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ μέγας “ἀρχιερεὺς, ὄσιος, ἄκακος,
 5 “ἀμίαντος.” ἐπειδὴ δὲ οἱ μὲν ἐκ φυλῆς Ἰούδα τοὺς τῆς
 βασιλείας διεῖπον θώκους, οἱ δὲ τῆς Λευὶ τέθειντο πρὸς
 ἱερωσύνην, ἐν ἐνὶ δὲ οὐκ ἦν καὶ βασιλείαν ὄραν τε καὶ
 ἱερωσύνην, ταύτητοι σοφῶς διὰ τῶν δυοῖν εἰς ἕνα μορφοῦται
 Χριστός. οὐκοῦν εἰ λέγοι Θεὸς περὶ τοῦ Ζοροβάβελ, ὡς
 10 “Αἱ χεῖρες Ζοροβάβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον καὶ
 “αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτὸν,” ἱστορικώτερον μὲν
 ἐπ’ ἐκείνου νοήσεις, ἀνοίσεις δὲ ἐπὶ Χριστὸν νοητῶς τοῦ
 μυστηρίου τὴν δύναμιν. αὐτὸς γὰρ ἡμῶν γέγονεν ὁ θεμέλιος,
 καὶ αὐτῷ πάντες ἐποικοδομούμεθα πνευματικῶς εἰς ναὸν
 15 ἅγιον· αὐτὸς ἡμῶν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ πέρασ· παρίστησι γὰρ
 ἡμᾶς ἡγιασμένους ἐν πνεύματι, λαμπρόν τε καὶ ἱερὸν ἐν-
 διαίτημα ἐαυτῷ τε καὶ τῷ Πατρὶ, περιηρημένης εἰς ἅπαν
 τῆς ἀμαρτίας, καὶ κατηρηγμένης τῆς φθορᾶς· αὐτὸς ἐστὶν ὁ
 Ἰησοῦς, ὡς ἔφημ, ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας. καὶ ἐρμηνεύεται μὲν Ἰη-
 20 σοῦς Σωτηρία λαοῦ· οὕτω γὰρ πού καὶ ὁ θεσπέσιος Γαβριὴλ
 πρὸς τὴν ἁγίαν ἔφη παρθένον “Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ
 “καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐ-
 “τὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ.”
 Ἰωσεδὲκ δὲ νοεῖται Δικαιοσύνη Θεοῦ· δεδικαιώμεθα γὰρ ἐν
 25 αὐτῷ διὰ πίστεως, καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων τὸν ῥύπον
 ἀπενιψάμεθα. αὐτὸς ἡμᾶς αἰχμαλώτους ὄντας ἐρρύσατο καὶ

Supra
6,32 c.Heb. vii.
26.Supra
iv. 9.

706 A.

S. Luc.
i. 31.
S. Matth.
i. 21.

1. μὲν assumptum ex C. ἐξ ἀρχῆς Aub.

2. διαμορφῶσθαι (sic) C.

7. Haec ἐν ἐνὶ—ἱερωσύνην accesserunt ex C. desunt in D.

8. σοφῶς C.

σαφῶς Edd. τῶν om. C.

9. Χριστός C. Κύριος D. Κύριον Edd.

ὡς om. C. habet D.

10. αἱ om. D.

11. ἐπιτελοῦσιν C. (Alex.)

12. νοήσεις, ἀνοίσεις B.D. νοήσαις ἂν· οἴσεις C. νοήσεις Edd. νοητῶς ἐπὶ Χριστὸν

inv. ord. C. invito D. Haec τοῦ μ. [μαρτυρίου (sic) D.] τὴν δύναμιν accesserunt

ex C.D.

13. ὁ assumptum ex C.

18, 19. αὐτός] + γὰρ

Edd. inv. C.D. Assumpta ὁ ex D., ὡς ἔφημ ὁ ex C.D.

20. πού

et ἁγίαν accesserunt ex C.

21. ἔφη παρθένον C. π. φησὶν Edd.

22. τέξῃ C. τέξεις iid.

23. αὐτοῦ alt. retinui ex Edd. cf. supra 551 d.

αὐτῶν C.

24. δεδικαιώμεθα D. Edd. δικαιούμεθα C. ω ex ou correctum

est manu forte contemporanea.

τῆς νοητῆς δουλείας ἐξείλατο, καὶ οἶαπερ ἐξ ἄλλοδαπῆς καὶ γῆς ἄλλοφύλων τῆς δαιμονιώδους ἀπάτης, ἀνεκόμισεν εἰς θεογνωσίαν, καὶ εἰς τὴν τῶν ἁγίων καλλιπόλιον, τὴν ἁγίαν ἀληθῶς Ἱερουσαλήμ, ἣτις ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία. διὰ τοῦτο στεφανοῦται πρὸς ἡμῶν ὀρθῇ καὶ ἀνεπιλήπτῳ πίστει, καὶ 5 τοῖς εἰς ἀρετὴν ἀυχίμασιν, ὕμνοις τε τοῖς χαριστηρίοις. καὶ οἱ μὲν τὸ τηρικὰδε στέφαναι χρυσοὶ τε ἦσαν καὶ ἀργυροὶ, καὶ ἐξ ὕλης κατασκευάζοντο τῆς φθαρτῆς· οἱ δέ γε πρὸς ἡμῶν πεπλεγμένοι τε καὶ ἀνημμένοι, γήϊνον μὲν ἔχουσιν οὐδὲν, συντίθεινται δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς τῷ Θεῷ πρεπούσης δόξης. 10 ἀνατίθεμεν γὰρ ὡς χρυσὸν μὲν αὐτῷ τῶν περὶ αὐτοῦ δογμάτων τὴν ἀπλανῆ θεωρίαν· ὡς ἀργυρον δὲ τὴν ἐξ ἔργων ἀγαθῶν φαιδρότητα νοητήν. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρως στέφανός τε καὶ δόξα Χριστοῦ τῶν παρ' αὐτοῦ σεσωσμένων ἢ σω- 15 τηρία. σέσωσται δὲ οὐκ ἔθνος ἐν, καθάπερ ἀμέλει καὶ πάλαι διὰ Μωυσέως ὁ Ἰσραὴλ, ἀλλ' ὅλη λοιπὸν ἡ ὑπ' οὐρανόν· ἔπρεπε γὰρ καὶ τοῦτο τῷ Χριστῷ. ἄθρει δὲ ὅπως παρὰ τῶν ἀρχόντων τῆς αἰχμαλωσίας καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς καὶ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτὴν τὰ εἰς τὴν τῶν στεφάνων κατασκευὴν προσκομίζονται. οἱ γὰρ λαῶν ἠγούμενοι 20 καὶ εἰς ἀρχὰς τεθειμένοι τὰς τοιάσδε παρὰ Θεοῦ, καὶ οἱ τὸν τῆς ἀρχαίας ἡμῶν αἰχμαλωσίας εἰδότες τρόπον, χρήσιμοί τε τοῖς λελυτρωμένοις, ὡς καθηγηταὶ καὶ δι- 25 δάσκαλοι καὶ νουθετεῖν οἴοι τε καὶ ἀποκομίζειν εὖ μάλα πρὸς ἐννομοπάτην ζωὴν, αὐτοὶ τὰ ὑπὲρ πάντων προσά- 25 γουσι δῶρα, τὰ τῶν ἀδυνάτων ἀσθενήματα πληροῦντες δι' ἑαυτῶν.

1. ἐξείλατο C. ἐξείλετο Edd.

2. γῆς C. τῆς B. Edd. ἀνεκόμισεν B. C.

ἀνακεκόμισεν (sic) Pont. ἀνακεκόμικεν correxit Aub.

4. εἴ τις C.

ἢ om. C.

5. ἀνεπιλήπτῳ C. ἀνεπιλήκτῳ Edd.

7. τῷ C.

9. ἀνημμένοι (sic) Edd. ante Migne.

11. ἀντίθεμεν *id.* ante

Migne. correxi ex C.

ὡς χρυσὸν μὲν αὐτῷ hoc ordine C. αὐτῷ ante ὡς tr. Edd.

13. ἕτερος C.

14. τε om. C.

15. δὲ C. γὰρ Edd.

16. ἡ deest in Edd.

17. τῷ om. C. habet D.

18. Haec

ἀρχόντων—καὶ παρὰ τῶν accesserunt ex C. desunt in D.

24. Hoc οἴοι

τε accessit ex C.

25. πάντων C. ἀπ. Edd.

Ἐπιτεθειμένων δὲ τῶν στεφάνων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν Ἰησοῦ, λέγεται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ Ζοροβάβελ Ἰδοὺ ἀνὴρ Ἀνατολῆ ὄνομα αὐτῷ καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ. τεθέασαι στεφανούμενον τὸν Ἰησοῦν ὡς ἱερέα, καὶ προὔχοντα δὲ ὄρα 5 πάλιν αὐτὸν ὡς ἓν γε τῷ Ζοροβάβελ καὶ ἐν δόξῃ τῇ βασιλικῇ· σῦνες δὲ ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡ ἀνατολή, τουτέστι, τὸ ^a 707 A. βλάστημα, περὶ οὗ φησιν ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας “Καὶ ^{Es. xi. I.} ἀναβήσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς “ρίζης ἀναβήσεται.” ἀνεθάλομεν δὲ ἡμεῖς ὑποκάτωθεν αὐτοῦ. 10 ρίζα γὰρ γέγονεν ὁ Χριστὸς τῆς ἀνθρωπότητος, ἦτοι τῶν διὰ πίστεως κεκλημένων, δευτέρα, καὶ οὐ κατὰ γε τὴν πρώτην, φημὶ δὲ δὴ τὸν Ἀδὰμ, ἀλλ’ ἐν ἀμείνοσιν ἀσυγκρίτως ἀνεθάλομεν γὰρ εἰς φθορὰν μὲν οὐκέτι καὶ εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀρὰν, ἀλλ’ εἰς ζωὴν τε καὶ ἀφθαρσίαν, ρίζαν ἔχοντες ^b 15 τὴν ζωὴν, τουτέστι Χριστόν. καὶ ὥσπερ ἐστὶν αὐτὸς μὲν “ἡ ἄμπελος, ἡμεῖς δὲ τὰ κλήματα,” προσπεφυκότες αὐτῷ ^{S. Joan. xv. 5.} διὰ τῆς πνευματικῆς κοινωνίας· οὕτω καὶ ῥάβδος καὶ βλάστημα μὲν αὐτὸς, ἦγουν ἀναφυὴ καὶ ἀνατολή· ἡμεῖς δὲ ὑπ’ αὐτῷ βεβλαστήκαμεν, ἀνεφύημέν τε καὶ ἀνεθάλομεν εἰς ἀφ- 20 θαρσίαν, ὡς ἔφην, καὶ ζωὴν. αὐτὸς ὠκοδόμησε τὸν οἶκον Κυρίου. ἐστὶ δὲ καὶ ἀπάσης ἔμπλεως ἀρετῆς, τουτέστιν, εὐκλείας τῆς Θεῷ πρεπωδεστάτης· “Ἐκάλυψε γὰρ οὐρανοὺς ἡ ^{Hab. iii. 3.} ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ,” καθά φησιν ὁ προφήτης Ἀμβακούμ. γέγραφε δέ που καὶ ὁ ^c 25 σοφὸς Ἰωάννης, ὅτι “Καὶ τεθεάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, ^{S. Joan. i. 14.}

3. τεθέασαι B.C. τεθείαται Edd.

4. στεφαν. τὸν Ἰησοῦν hoc ordine C. τὸν Ἰ. στ. Edd. δὲ om. C. ὄρα B.C. Pont. ὄρᾱ Aub. 6. δὲ C.

7. καὶ ἀναβήσεται C. ἀνατελεῖ Edd. 9. ὑποκάτωθεν C.

10. ὑποκάτω iid.

11. γε om. C.

12. δὲ deest

in Edd.

13. μὲν assumptum ex C.

17. πνευματικῆς C.

ἐν πνεύματι iid.

18. ἀναφυὴ B.C. φυὴ Edd. ἰπ’ C.

ἐπ’ Edd.

19. ἀνεφύημέν τε accessit ex C. τε post βεβλαστήκαμεν

addit D. ἀνεθάλλομεν D.

21. ἔμπλεος C. invito D.

22. θεοπρεπωδεστάτης hodie per rasuram o confecto ex ᾧ exhibit C. καὶ pro ἡ Aub.

24. ἀμβακούμ B.C. ἀββακούμ D. Edd.

25. Καὶ

assumptum ex C.

“δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρὸς, πλήρης χάριτος καὶ
 “ἀληθείας.” αὐτὸς κεκάθικεν ἐπὶ θρόνου· βεβασίλευκε γὰρ
 ὡς Θεὸς, καὶ ἔστι σύνοδος τῷ ἰδίῳ Πατρὶ καὶ συγκατάρχει
 τῶν ὄλων. ὅτι δὲ Ζοροβάβελ τε καὶ Ἰησοῦς ἀλλήλοις ὡσπερ
 εἰς ἐνότητα συνεννευγμένοι κατασημήνειαν εὖ μάλα Χριστὸν, 5
 κατέδειξε προστιθείς, ὡς περὶ γε τοῦ Ζοροβάβελ Καὶ ἔσται
 ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· τουτέστιν, ἐν τιμῇ τε καὶ δόξῃ· καὶ
 δ βουλὴ εἰρηνικὴ ἔσται ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων. ἔστι γὰρ ὁ αὐτὸς,
 ὡς καὶ ἤδη προεῖπον, βασιλεὺς τε ἅμα καὶ ἀρχιερεὺς, ὡς
 διὰ δυοῖν εἰς ἓνα γραφόμενος τὸν Ἐμμανουήλ. πλὴν οὐκ 10
 ἄμισθος ὁ πόνος τοῖς στεφανοῦσι Χριστὸν, ἀλλ’ εἰς ἀτελεύ-
 τητου αὐτοῖς δραμεῖται μνήμην ἢ καρποφορία. ὅτι δὲ ἀτρεκῆς
 ὁ λόγος, ἐμπεδοῖ προστιθείς Ὁ δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπο-
 μένουσι καὶ τοῖς χρησίμοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτὴν
 e καὶ εἰς χάριτα υἱοῦ Σοφρονίου καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ Κυρίου. 15
 ἔσται γὰρ εἰς χάριν τοῖς ἀνατεθεικόσι τὰ προσκεκομισμένα,
 γενήσονται δὲ καὶ δοξολογίας πρόφασις. ἢ γὰρ τῶν ἡγου-
 μένων εὐσέβεια, τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης ὁδὸς τοῖς ἑτέροις
 γίνεται. στεφανουμένου δὲ πρὸς ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ, τότε καὶ
 ἢ τῶν ἐθνῶν ἀγέλη δραμεῖται πρὸς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ, καὶ αἱ 20
 μακρὰν ὄντες διὰ τὴν πλάνην, κεκλήσονται διὰ τῆς πίστεως,
 καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ. τίνα δὲ οἰκοδομή-
 σουσιν; ἑαυτοὺς δηλονότι συναρμολογοῦντες τοῖς ἀγίοις, καὶ
 708 A. a συντιθέντες ἐν πίστει πρὸς ἔνωσιν τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, ὄντος
 Eph. ii. 20. ἀκρογωνιαίου Χριστοῦ καὶ συνείροντος εἰς ὁμοψυχίαν δι’ 25
 Ib. 15, 16. ἑαυτοῦ τὰ πάλαι διηρημένα. ἔκτισε γὰρ “τοὺς δύο λαοὺς
 “εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλ-
 “λασσων ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τὰ πάντα πρὸς τὸν Πατέρα.”

1. πλήρης habet C. 2. αὐτὸς et γὰρ assumpta ex C. 5. συνεννευγμένοι]

ἢ *supra* loc. *casus*.

Sic edidi. συννευγμένοι C. συνανηγμένοι D. συνημένοι Edd. κατασημαί-
 νειαν C. invito D. 6. κατέδειξε C. ἔδειξε Edd. προτιθείς C. ὡσπερ

γε C. 8, 9. Assumpta ὁ ex B.C., καὶ prius ex C. 15. υἱοῦ C.

τοῖς υἱοῖς Edd. 21. πλάνην C. πλάνησιν iid. τῆς assumptum
 ex C.

ᾧν εἰς πέρας ἐκβεβηκότων, ἐπιψηφιοῦμεθα τοῖς ἁγίοις προ-
φήταις τὸ ἀτρεκὲς, ἐγνώκαμέν τε σαφῶς, ὡς ἦν Θεὸς
ἐν αὐτοῖς ὁ λαλῶν καὶ προαναφαίνων ἡμῖν τὸ Χριστοῦ
μυστήριον.

5

ΤΟΜΟΣ Β΄.

b

2. ἐγνώκαμέν τε C. ἐγνωκότες Edd.
φωσῶν iid.

5. Sic C.

3. προαναφαίνων C. προανα-

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΖΑΧΑΡΙΑΝ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Κεφ. ζ'. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου τοῦ βασιλέως ἐγένετο
 λόγος Κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν, τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου
 2 ὃς ἐστὶ Χασελεῦ καὶ ἔξαπέστειλεν εἰς Βαιθηλ Σαρασάρ καὶ 5
 Ἄρβεσεέρ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν
 3 Κύριον, λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου παν-
 τοκράτορος καὶ πρὸς τοὺς προφῆτας λέγων Εἰ εἰσελίλυθεν
 4 ὧδε ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ τὸ ἅγιον, καθότι ἐποίησαν ἠδὲ
 ἰκανὰ ἔτι. 10

Μετὰ τὴν τῶν ὁράσεων ἐπίδειξιν ἕτεροι παρὰ Θεοῦ γεγό-
 νασιν λόγοι, μικροῦ μεταξὺ διηκρούσαντος χρόνου. πρὸ μὲν
 γὰρ τῶν ὁράσεων γέγραπται ὅτι “ Τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι ἐν
 “ τῷ ἐνδεκάτῳ μηνὶ οὗτός ἐστιν ὁ μὴν σαβὰτ· ἐν τῷ
 “ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ Δαρείου ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς 15
 d “ Ζαχαρίαν τὸν τοῦ Βαραχίου υἱὸν Ἀδδῶ τὸν Προφήτην,
 “ λέγων” ἐν δέ γε τοῖς προκειμένοις ἡμῶν θεωρήμασιν ἕτερος

Supra
i. 7.

1, 2. Sic B. TOMOS Γ' C. 3. τοῦ om. F. (228.) 4. ἐνάτου B.C.
 ἐνάτου Edd. 5. χασλεῦ F. Edd. correxi ex C. εἰς] ἐκ B. εἰς habet C,
 manu autem castigante. 6. ἄρβεσεέρ C. (Vat. 8) ἄρβεσεέρ B.D. ἄρσεβέρ F.
 Edd. τοῦ deest in Edd. (Vat. 8) inuitis B.F. (Alex. XII.) 7. λέγων
 om. B. τοὺς alt. om. C. 8. Eī assumptum ex B.C. (Alex.)
 9. ἅγιον] + εἰ νηστεύσω B. (51.) ἤδη om. C. 11. ἐπίδειξιν C.
 ἀπόδειξιν Edd. 13. ὅτι] + ἐν iid. invito C. ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ μηνὶ C.
 τοῦ ἐνδεκάτου μηνὸς iid. 14. μὴν] + ὁ Edd. inuitis B.C. 15. ἐπὶ
 deest in Edd. (cf. F. supra 658 a.) 16. Ἀδῶ B. τὸν προφήτην manu
 prima C. τοῦ προφήτου Edd. C manu recenti.

μετ' ἐκεῖνον ὀρίζεται χρόνος· Ἐν γὰρ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆ τε-
 τράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου ὅς ἐστι Χασαλεύ· κατὰ τὴν
 Ἑβραίων φωνὴν δηλονότι· μεταπεφοίτηκε τῷ Προφήτῃ τῆς
 5 θεοπτίας ὁ τρόπος. τίς δὲ ἡ πρόφασις, ἡ τῆς ἱστορίας ἀφή-
 γησις εὐ μάλα σαφηνιεῖ. συνείεν γὰρ οὐχ ἑτέρως τινὲς
 πλὴν ὅτι κατὰ τουτουὶ τὸν τρόπον τῶν προκειμένων τὸν
 νοῦν. τίνες γὰρ ὄλως ὁ τε Σαρασάρ καὶ Ἀρβεσεὲρ ὁ βασι-
 λεύς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ, πῶς οὐκ ἀναγκαῖον καὶ πρό-
 γε τῶν ἄλλων ἀναμαθεῖν; τί δὲ τὸ ἀγίασμα τὸ ἐν τῷ
 10 πέμπτῳ μηνί· καὶ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ τῆς ἐρωτήσεως τρό-
 πος, ὅποι ποτὲ βλέπει, καὶ τίς ἂν γένοιτο τῶν ἐρομένων ὁ
 σκοπός.

Βασιλεύοντος τοίνυν Ὁσηὲ τοῦ υἱοῦ Ἡλᾶ τῶν δέκα φυ-
 λῶν τῶν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, καὶ πολὺ διανευκόςτος εἰς ἀπό-
 15 στασιν· λελάτρευκε γὰρ εἰδώλοισ· παρωξύνετο Θεὸς ἐπὶ
 τὸν Ἰσραὴλ. εἶτα κατεστράτευσε τῆς χώρας ὁ Σαλμανασάρ ^a 709 A.
 βασιλεὺς Ἀσσυρίων, εἶλέ τε τὴν Σαμαρείαν, καὶ ἀπόκισε
 μὲν τὸν Ἰσραὴλ, παρεσκεύασε δὲ τινὰς τῶν ἐκ τῆς Χαλ-
 δαίων χώρας κατοικῆσαι τὴν γῆν, ἵνα δὴ γένοιτο Περσῶν,
 20 ὡς ἐκεῖθεν ἔχουσα λοιπὸν τοὺς οἰκήτορας. ἔχεις τὴν ἱστορίαν
 ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν βασιλειῶν. γέγραπται γὰρ οὕτως “Ἐν
 “ ἔτει δωδεκάτῳ Ἀχαζ βασιλέως Ἰούδα ἐβασίλευσεν Ὁσηὲ
 “ υἱὸς Ἡλᾶ ἐν Σαμαρείᾳ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐννέα ἔτη, καὶ ἐποίησε ^b
 “ τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς οἱ βασιλεῖς
 25 “ Ἰσραὴλ οἱ ἦσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἐπ' αὐτὸν ἀνέβη Σαλ-
 “ μανασάρ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, καὶ ἐγενήθη αὐτῷ Ὁσηὲ
 “ δούλος.” καὶ μεθ' ἕτερα πάλιν “ Καὶ ἀποκίσθη Ἰσραὴλ
 “ ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ εἰς Ἀσσυρίους ἕως τῆς ἡμέρας
 “ ταύτης. καὶ ἦγαγε βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐκ Βαβυλῶνος

⁴ Reg.
xvii. 1-3.

Ib. 23.
24.

2. ἐνάτου Edd. inv. B.C. χασαλεύ C. (49, 51, 86.) χασλεύ Edd. 7. ἀρ-
 βεσεὲρ C. ἀρβεσεὲρ B. Ἀρσεβέρ iid. 9. τί δὲ C. τί τε Edd. τῷ pro
 τὸ alt. C. 10. μὴν] μὲν B. Edd. 11. ἐρομένων C.
 15. παρωξύνετο C. παροξύνεται Edd. 17. τε deest in Edd.
 ἀπόκισε iid. 25. αὐτὸν] αὐτῷ iid. 28. Ἡαε ἐπάνωθεν τῆς γῆς
 αὐτοῦ accesserunt ex C.D.

“ τὸν ἐκ Χουθᾶ καὶ ἀπὸ Ἀϊᾶ καὶ ἀπὸ Αἰμᾶθ καὶ Σεφφα-
 “ ρουαῖμ, καὶ κατῳκίσθησαν ἐν ταῖς πόλεσι Σαμαρείας ἀντὶ
 “ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν Σαμαρείαν καὶ
 c “ κατῳκῆσαν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς.” οὗτοι δὲ οὖν οἱ κληρον
 ἐλόντες τὴν Σαμαρειτῶν, κατῳκῆκότες γῆν καὶ τέκνων τάχα 5
 που γεγόνασι πατέρες καὶ τοῖς Ἰουδαίων ἔθεσι προσνε-
 νεύκασι, τὰς τῶν λεόντων ἐφόδους κατορῥωδήσαντες· ἐξ
 αὐτῶν γεγόνασι Σαρασάρ τε καὶ Ἀρβεσεέρ, ὃς καὶ ὠνό-
 μασται βασιλεὺς, διάτοι τὸ καθηγείσθαι τὸ τηρικᾶδε τῶν ἐν
 Σαμαρεία μετῳκισθέντων ἐκ τῆς Περσῶν. 10

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀνδρῶν· περὶ δέ γε τοῦ ἀγιάσ-
 ματος, φέρε δὲ πάλιν τὰ εἰκότα λέγωμεν. οὐκοῦν πρὶν
 d ἀλῶναι τὴν Ἰουδαίαν παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὁ μακάριος
 προφήτης Ἰωὴλ προανακεκράγει τὸ συμβησόμενον, καὶ δὲ
 καὶ πευθεῖν τοῖς ἱερεῦσι παρεκελεύετο, καὶ προσέτι καὶ τοῖς 15
 ὑπὸ χεῖρα λαοῖς, ὡς ὕσον οὐδέπω τῆς μὲν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ
 πόδας ἐσομένης ἐχθρῶν, κατεμπρησθησομένου δὲ καὶ αὐτοῦ
 τοῦ θείου ναοῦ. ἔφη δὲ οὕτως “ Περιζώσασθε καὶ κόπτεσθε
 “ οἱ ἱερεῖς, θρηνεῖτε οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ· εἰς-
 c “ ἔλθατε ὑπνώσατε ἐν σάκκοις λειτουργοῦντες τῷ Θεῷ, ὅτι 20
 “ ἀπέσχηκεν ἐξ οἴκου Θεοῦ ἡμῶν θυσία καὶ σπονδή. ἀγιά-
 “ σατε νηστεῖαν, κηρύξατε θεραπείαν, συναγάγετε πρεσβυ-
 “ τέρους, πάντας κατοικοῦντας γῆν εἰς οἶκον Θεοῦ ἡμῶν, καὶ
 “ κράξετε πρὸς Κύριον ἐκτενωσὶ Οἴμμοι οἴμμοι εἰς ἡμέραν.”
 καὶ ταυτὶ μὲν ὁ προφήτης· τίνα δὲ δὲ τρόπον διεπεραίνεται 25

Joel i.
13-15.

1. χουθᾶ C.D. (H. XI.) χοβηθᾶ B. χουθᾶ Edd. καὶ primum assumptum ex C. (Alex.) ἀπὸ Ἀϊᾶ om. B.D. habet C. 3. Haec καὶ κατῳκ.—αὐτῆς accesserunt ex C.D. 5. τὴν] τὸν correxit Migne. κατῳκῆκότες γῆν] καὶ κατῳκ. τὴν γῆν Edd. invitis C. Cat. in 4 libb. Reg. 6. ἔθεσι Edd. invitis B.C. Cat. cit. 7. ἐξ C. Cat. cit. καὶ Edd. 8. τε assumptum ex C. Cat. cit. Ἀρβεσεέρ C.D. Cat. (Cod. Coisl. viii. et Esc. S. ii. 19.) Ἀρβεσεέρ Cat. (ed. Maii) ἀρβεσεέρ B. Edd. 10. μετῳκισθέντων C. Cat. cit. μετοικισθ. B. κατοικ. Edd. 14. προανακεκράγει C. ἀνακέκραγε iud. 15. καὶ ult. om. C. 16. καὶ pro ὡς Edd. 19. εἰσέλθατε C. (Alex. s) εἰσέλθετε Edd. (Vat.) 20. τῷ assumptum ex C. 21. ἡμῶν B. (26. al.) cf. supra ad loc. ἡμῶν C. Edd. 22. πρεσβυτέρους C. πρεσβύτας Edd. 23. ἡμῶν B.C. ἡμῶν Edd. 24. κράξετε C. κράξατε iud. οἴμμοι οἴμμοι C. (Alex. s) οἴμοι οἴμοι B. (Vat.) οἴμοι Edd. 25. ταυτὶ C. ταῦτα iud. δὲ om. C.

τὰ προηγγελμένα, σαφηνιῶ πάλιν, αὐτὸ παραθεῖς τὸ γράμμα
 τὸ ἱερόν. γέγραπται δὲ οὕτως ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν βασιλειῶν
 “Καὶ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ἐβδόμῃ τοῦ μηνὸς, οὗτος ἐν-
 “αὐτὸς ἔνεακαιδέκατος τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυ-
 5 “λῶνος, ἦλθε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ὁ ἐστὼς ἐνώπιον
 “βασιλέως Βαβυλῶνος εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐνέπρησε τὸν
 “οἶκον Κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πάντας τοὺς
 “οἴκους Ἱερουσαλήμ καὶ πάντα οἶκον ἐνέπρησεν ὁ ἀρχι-
 “μάγειρος.” εἶτα κεχειροτόνηκεν ἐπὶ τὸν περιλειφθέντα
 10 δῆμον ἐξ Ἰσραὴλ τὸν Γοδολίαν, ἐν μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ ὃν
 ὑπελθὼν ἐχειρώσατο καὶ ἀπέκτεινεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου
 υἱοῦ Ἐλισαμὰ ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν βασιλέων· γέγραπται ἅ
 γὰρ ᾧδί. οὐκοῦν ἐπειδήπερ συμβέβηκεν ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ
 καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀλῶναι μὲν τὰ Ἱεροσόλυμα, κατ-
 15 ἐμπρησθῆναι δὲ τὸν ναὸν, προσαποθανεῖν δὲ καὶ τὸν Γοδο-
 λίαν ἐν τῷ ἐβδόμῳ μηνὶ, τάχα πού πρὸς ἀνάμνησιν τῆς τοῦ
 προφήτου φωνῆς οἱ κατάλοιποι τῶν Ἰουδαίων ἐνηνεγμένοι,
 τετυπώκασιν ἐξ ἀπάσης τῆς περιοικίδος ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ
 καὶ ἐν τῇ ἐβδόμῃ τοῦ μηνὸς ἀναβαίνειν ἅπαντας εἰς Ἱερο-
 20 σόλυμα, καὶ ἀγιάσαι μὲν νηστείαν, κομμὸν δὲ ποιεῖσθαι
 καθάπερ ἐπὶ νεκρῷ καὶ ἐποιμώζειν κειμένῳ τρόπον τινὰ τῷ
 ναῷ, τῇ τε πόλει κατεμπρησθείσῃ τὸ ἐκ τῆς ὑστεροβουλίας
 δάκρυον ἐπιχεῖν. ᾤοντο δὲ, ὅτι λατρείας αὐτοῖς τῆς ἀν-
 δανούσης Θεῷ τρόπος οὕτως πανσόφως ἐξηύρηται. ἀλλ’
 25 ἐπράττετο μὲν ἔτι τοῦ Ἰσραὴλ ὑπὸ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας
 κειμένου ζυγόν, οὐδεμιᾶς δὲ φροντίδος τοῦ θεοῦ τετυχη-
 κότες ναοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπανήλθον, τὴν Περσῶν ἀφέντες καὶ Μήδων,

3. καὶ C. ἐν iid. τῇ ἐβδ. Edd. invito C. (cf. infra 726 a.) 5. ὁ alt.
 assumptum ex C. (XI.) 8. Haec καὶ πάντα—ὁ ἀρχιμάγειρος accesserunt
 ex C.D. 10. ἐν] + τῷ C. invito D. 12. ἐλισαμα C. ἐλισάβα Edd.
 18. τετυπώκασιν habent B.C.D. De hoc verbo dubitavit Pontanus. 19. καὶ
 assumptum ex C. τῇ om. C. 20. ποιεῖσθαι C. τίθεσθαι Edd.
 23. αὐτοῖς C. ἀνδανούσης C. ἀρεσκούσης Edd. 24. οὕτως] Sic edidi
 ex C. qui οὕτως habet. οὗτος D. Edd. πάνσοφος Edd. invitis B.C.D. ἐξη-
 ρηται D. Edd. ἐξηύρητο C. 25. τοῦ deest in Edd. ante Migne.

καὶ κατωκλήκασιν τὴν ἁγίαν πόλιν, εἶτα τὸν θεῖον ἀνεδείμαντο
 1 νεῶν, ἐδόκει πως τὸ ἔθος αὐτοῖς οὐκ ἐν καιρῷ καὶ κόσμῳ
 πράττεσθαι λοιπόν. ἔδει γὰρ μᾶλλον ὡς ἀπὸ γε τῶν γε-
 γεννημένων μεταχωρῆσαι πρὸς εὐθυμίαν, καὶ πληροῦν ἑορτάς,
 καὶ χαριστηρίους ἀναπέμπειν ὥδὰς τῷ κεκληκῶτι πρὸς ἔλευ- 5
 θερίαν αὐτοῦς. ἐνδοιάζοντες δὴ οὖν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος,
 Σαρατάρ τε καὶ Ἄρβεσεῖρ, πέμπουσί τινας ἐρησομένους τοὺς
 τε ἱερεῖς καὶ τοὺς προφήτας Εἰ εἰτελήλυθεν ὥδε τὸ ἀγιασμα
 ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ καθότι ἐπίεισαν ἤδη ἱκανὰ ἔτη, του- 10
 ἐστίν, εἰ συνδεδραμηκάσιν οἱ πενθεῖν εἰωθότες ἐν τοῖς Ἱερο- 10
 σολύμοις, καὶ εἰ παραδέξονται τὴν συνήθειαν αὐτοῖ, τὴν ὡς
 ἐν τρόπῳ γεγεννημένην ἀγιασματος, καίτοι καὶ ἐγγεγερμένου
 τοῦ θείου ναοῦ καὶ λελυμηνῆς τῆς αἰχμαλωσίας. ἠγίασαν
 γὰρ, ὡς ἔφην, νηστείαν καθὸ δεδράκασιν ἐκ πολλῶν ἐτῶν.
 αἰχμαλώτου γὰρ ὄντος τοῦ Ἰσραὴλ, διατετελέκασιν καὶ αὐτοὶ 15
 τὸν τοῦ πένθους τηροῦντες καιρὸν, καὶ ἀγιάζοντες τὴν νη-
 στείαν καθάπερ ἤδη προεῖπον. οὐκοῦν ἐνδοιαζόντων ἢ ἐρώ-
 τησις, πότερον ποτε χρὴ πληροῦν ἐτι τὸ ἀγιασμα καὶ τὸ
 πένθος, καὶ μετὰ γε τὴν ἔγερσιν τοῦ ναοῦ ἠγοῦν ἀπο-
 711 A. α σχέσθαι λοιπὸν τῆς τοῦ πένθους αἰτίας ἐκποδῶν οἰχομένης. 20

4 5 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου τῶν δυνάμεων πρὸς μὲ λέγων Εἶπον
 πρὸς πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς λέγων
 Ἐάν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς
 ἐβδόμοις, καὶ ἰδοὺ ἐβδομηκοντα ἔτη, μὴ νηστείαν νενηστεύ-
 6 κατέ μοι; καὶ ἐὰν φάγητε ἢ πίητε, οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ 25

1. εἶτα] + καὶ εἶτα Edd.

πειν C. ἀνάπτειν iid.

Ἄρσεβερ Edd.

11. παραδέξονται C. παρεδέξαντο iid.

18. ποτε et τὸ alt. assumpta ex C.

21. με B.C. (Alex. s) ἐμέ Edd (Vat.)

πάντα om. B. (49, 130, 233, 311.) ἅπαντα Edd. (ἅπαντα τὸν Vat.)

κόψ. C. καὶ κ. Edd.

(= ἐσθίητε) C. (147.)

2. κόσμῳ C. λόγῳ iid.

7. ἄρβεσεῖρ C. ἄρβεσέρ B. βερσεβέρ (sic) D.

S. τε assumptum ex C. Eī deest in Edd.

14. καθὸ C. καθὰ iid.

19. γε om. C. ἦτον C.

22. πάντα τὸν C. (s Alex. XII.)

23. ἢ

25. καὶ πίητε F. (Alex.) ἐσθίετε

ὑμεῖς πίνετε; οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι εἰσὶν οὓς ἐλάλησε Κύριος ἐν τῇ
 χειρὶ τῶν προφητῶν τῶν ἐμπροσθεν, ὅτε ἦν Ἱερουσαλὴμ
 κατοικουμένη καὶ εὐθινοῦσα, καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλύθεν,
 καὶ ἡ ὄρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατακείμετο;

5 Ἦροντό τινες, ὡς ἤδη προεῖπον, περὶ τοῦ ἐπίκλην
 ἀγιάσματος τοὺς τε ἱερέας καὶ τοὺς προφήτας· εἶτα Θεὸς
 ἀποκρίνεται, τῶν ἱερέων καὶ προφητῶν κατὰ γε τὸ εἰκὸς
 προσαγροχότων τὰς λιτὰς, καὶ ὅτι προσήκοι τοῖς τὰ τοιαύδε
 10 των. εἶτα τίς ὁ λόγος ὁ παρὰ Θεοῦ; βραχύς τε καὶ οὐ
 μακρὸς καὶ οὐδὲν ἔχων τὸ περισκελές· ἀλλ' ἴν' οὕτως εἴ-
 πωμεν, γυμνὸς καὶ εὐαπάλλακτος τὴν τοῦ συμφέροντος
 γνῶσιν. τί γὰρ δὴ τὸ χρῆμα, φησὶν, εἰ καὶ νενηστεύκατε
 15 ὄλως κατόρθωσις ἀρετῆς, τὸ ἐπολολύζειν ἀμαθῶς λίθοις τε
 καὶ ξύλοις ἐμπερησμένοις; τίνα δ' ἂν τρόπον τοῖς παρ'
 ὑμῶν δρωμένοις ἐφήδοιτο ὁ Θεὸς, ὅτε τῶν ἀναγκαίων εἰς
 ὄνησιν πεπραχότες οὐδὲν, οἴεσθε κατὰ σφᾶς τὰ πάντων
 20 καὶ ἐπαινεῖν ἄξιον κομμὸν γυναικοπρεπῆ, διὰ ποίαν αἰτίαν
 ἐβδομηκοστὸν ἔτος τοῦτο διατετελέκατε, φησὶν, οὐ νενη-
 στευκότες; διατρίβοντες γὰρ ἔτι παρὰ τοῖς Βαβυλωνίοις, οὐ
 νηστείαν τετελέκασι δημοτελῆ, ἀλλ' οὐδὲ ἕτερόν τι τῶν ἐν
 25 συνηθείᾳ καὶ τρίβαις, ἧτοι κατὰ νόμον τὸν Μωυσέως, ἀπο-
 περαίνειν ἐσπουδακότες ἀλοίην ἄν. εἶτα πῶς ἠλέησα, φησὶ,

1. πίνητε C. (147, 311.) εἰσὶν accessit ex C. (s Alex. XII.) ante οἱ λ. transp. B.
 (23. al.) 2. χειρὶ B.C. (23. al.) χερσίν Edd. 3. αὐτῆς κυκλύθεν
 hoc ordine B.C. (s XII.) inverso ordine Edd. (Vat.) 5. εἶροντο C.
 6. Haec εἶτα—προφητῶν desunt in Edd. invitis B.C.D. 7. γε B.C. δὲ Edd.
 8. τὰ λιτὰ B. 9. σοφῶς C. σαφῶς Edd. 11. περισκεπές Edd.
 15. λίθοις τε καὶ ξύλοις hoc ordine C. 16. δ' ἂν τρόπον—ἐφήδοιτο C.
 δὲ τρ.—ἐφήδοιτ' ἂν Edd. Statim ὁ om. C. 18. οἴεσθαι C. πάντα
 Edd. inv. B.C. 20. νομικὸν pro κομμὸν iid. 21. τοῦτο
 accessit ex C. διατετελέκατε Edd. ante Migne. 23. οὐδὲ ἕτερόν C.
 οὐδ' ἕτερόν B. οὐδέτερόν Edd. τῶν ἐν σ. καὶ τρίβαις ἧτοι accesserunt ex C.D.
 24. κατὰ] + τὸν Edd. invitis C.D. 25. ἀλοίην ἄν] ἀλληγήσειεν ἄν (sic) C.
 ἰλ. ἄν habet D.

καὶ τῆς τῶν κρατούντων χειρὸς ἐξειλόμην; οὐκοῦν οὐ δε-
 δέημαι τῆς τοιαύτης νηστείας, καθάπερ ἀμέλει καὶ εἴπερ
 ἔλοισθε, φησὶ, φαγεῖν καὶ πιεῖν, οὐκ ἐμοὶ μᾶλλον ἢ ἑαυτοῖς
 χαρίζεσθε τὸ χρῆμα. οὐκοῦν τοῦ νηστεύοντος εἰκὴ καὶ ἐπ'
 οὐδενὶ τῶν χρησίμων, καὶ τὸ δάκρυον ἀνωφελὲς καὶ ἄμισθος 5
 ὁ ἰδρῶς. οὐχ αὐτοὶ οἱ λόγοι εἰσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν
 ὅτε ἦν Ἱερουσαλὴμ κατοικουμένη καὶ εὐθηνούσα, περιχομένη τε
 τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ ἀπημάντοις ἔτι ταῖς ἰδίαις ἐπαυχούσα
 πόλεσι ταῖς τε ἐν τῇ ὄρεινῃ καὶ ἐν τῇ πεδινῇ. ἔφη μὲν γὰρ
 ὁ προφήτης Ἰωὴλ, ὅτι δὴ πρέπει θρηνεῖν ἱερέας τε καὶ 10
 λαοὺς, καὶ πρὸς γε δὴ τούτοις καὶ ἀγιάσαι νηστείαν. καὶ
 712 A. a ὁ τῆς παραινέσεως σκοπὸς ἐκάλει πρὸς μετάγνωσιν. οὐ γὰρ
 περιμένειν ἤθελε τῶν συμβεβηκότων τὴν πείραν, ἵνα καὶ
 ἐμπρησθέντα καταθρηνῆτε τὸν νεῶν, ἀλλ' ἵνα πρὸ πείρας,
 ὡς ἔφην, κομμοῖς τε καὶ θρήνοις ἐκμειλισσόμενοι τὸν Θεόν, 15
 ἔξω γένησθε τῶν κακῶν. οὐκοῦν οὐχ αὐτοὶ εἰσιν οἱ λόγοι τῶν
 προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν, οὓς ἠγνοηκότες ὑμεῖς εἰκὴ κατοιμώ-
 ζετε, καὶ λίθοις κειμένοις τὸ ἐξ ἀμαθίας δάκρυον ἐπιστάζετε,
 b καίτοι δέον ἐπανορθοῦν τῆς ἑαυτῶν πολιτείας τὴν ὁδόν, καὶ
 τὴν εὐκλεᾶ καὶ ἀμώμητον ἵναί τριβόν, κατορθοῦν εὖ μάλα 20
 διεγνωκότας τὸ τῷ νόμῳ δοκοῦν.

Joel. i.
13, 14.

712 A.

8 9 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ζαχαρίαν λέγων Τάδε λέγει
 Κύριος παντοκράτωρ Κρίμα δίκαιον κρίνατε, καὶ ἔλεος καὶ
 10 οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ χίραν
 καὶ ὄρφανόν καὶ προσήλυτον καὶ πέντητα μὴ καταδυναστεύσητε, 25

1-3. Haec οὐκοῦν—φαγεῖν assumpta ex B.C.D.

ordine B. φησι om. D.
Edd. invitis B.C.

δέϊ πρεσβυτέρους Edd.

14. καταθρηνεῖτε C. νεῶν C. ναὸν Edd.

invitis B.C.

23. κρίνατε B.C. (Alex. XII.) κρίνετε Edd. (Vat.)

Edd. πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ F. (22. al.) cf. supra 266 b.

δυναστεύσητε B.C. (XII.) καταδυναστεύετε Edd.

3. φαγεῖν φησι inverso

7. εὐθηνούσα Edd. ante Migne. περιχομένη

10. δὴ πρέπει C.D.

11. τούτοις D. Edd. τούτω C.

18. ἐπιστάξτε Edd.

νόμῳ C. νοιοθέτη iid.

24. πρὸς deest in

25. κατα-

καὶ κακίαν ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ μὴ μνησικακεῖτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

Κατακιβδηλεύσας τὸ πένθος, ὡς ἄχρηστον καὶ ἀνωφελές, καὶ τὸν εἰκαῖον αὐτῶν ἰδρῶτα διαχλεύσας, ἀποκομίζει λοιπὸν
 5 πρὸς τὸ ὅτι μάλιστα τελοῦν εἰς ὄνησιν, καὶ τῆς ἀνδανούσης αὐτῷ πολιτείας σαφῆ τε καὶ ἐναργῆ καταστήσας τὴν ὁδόν, καταλευκαίνει τε ὥσπερ αὐτοῦ τε τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητικῶν κηρυγμάτων τὸν νοῦν. ἐφήδεται γὰρ ὁ νομοθέτης ὀρθῶ τε καὶ ἀωμότητῳ κρίματι ἐκτετίμηται δὲ καὶ λίαν
 10 ἔσπουδασμένως ἔλεέν τε καὶ φιλαλληλίαν, καὶ ἐπαινεῖν ἀξιοῖ τὴν εἰς ὀρφανοὺς ἀγάπησιν, καὶ φειδῶ τὴν ἐπὶ γυναῖοις χηρεία κατηχθισμένοις ἀποσειεται γεμὴν ὡς βέβηλον τὴν πλεονεξίαν, καὶ ἥπερ ἂν γένηται κατὰ τῶν ἀσθενεστέρων συντριβῆ, βούλεται δὲ εἶναι τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονεῖν ἡρημέ-
 15 νους χρηστοὺς καὶ ἀμνησικάκους. ἔφη δέ που καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς “Ἀφίετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν” καὶ μὴν καὶ προσευχομένους ἐδίδαξε λέγειν “Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, καὶ
 20 “ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.” ἀνίησι μὲν γὰρ ἐγκλήματα τοῖς ἀνιείσιν ἑτέροις ὁ φιλοικτίρμων Θεὸς, “Ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θά-
 “ νατον,” κατὰ τὸ ἐν βίβλῳ παροιμιῶν γεγραμμένον. ὅτι δὲ ἡ ἀγάπη παντὸς νόμου τὴν πλήρωσιν ἔχει, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις, γεγραφότος ὡδὶ τοῦ θεσπεσίου Παύλου; καρποὶ δὲ
 25 ἀγάπης τὰ προειρημένα, καὶ ἀκριβῆς νομοφύλαξ ὁ τούτων ἐργάτης.

S. Matth.
vi. 14.
Ib. 12,
13.

Prov.
xii. 28.

Rom.
xiii. 10.

Καὶ ἠπέιθσαν τοῦ προσέχειν, καὶ ἔδωκαν νῶτον παραφρονοῦντα, 11

1. τῷ ἀδελφῷ B.D. (22. al.) τοῦ ἀδελφοῦ C. Edd. μνησικακεῖτε B. (22. al.)
 4. λοιπὸν assumptum ex C. 7. τε prius C. γε Edd. προφητικῶν
 κηρυγμάτων C. προφητῶν Edd. 12. κατηχθισμένοις iid. 13. εἴπερ C.
 14. τὰ αὐτοῦ C. ταῦτα Edd. 16. ἀφίετε C. ἀφετε B. Migne.
 ἀφητε Edd. 18. ἀφήκαμεν C. ἀφίεμεν D. Edd. καὶ μὴ—τοῦ πονηροῦ
 assumpta ex C.D. 22—26. Haec ὅτι δὲ—ἐργάτης accesserunt
 ex C.D. 23. ἡ om. D.

- 12 καὶ τὰ ὄτα αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν, καὶ τὴν καρ-
 δίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακούειν τοῦ νόμου μου
 καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐξαπέστειλε Κύριος παντοκράτωρ ἐν
 713 A. a Πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσὶ τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν· καὶ
 13 ἐγένετο ὀργὴ μεγάλη παρὰ Κυρίου παντοκράτορος. καὶ ἔσται 5
 ὃν τρόπον εἶπε καὶ οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ, οὕτως κεκράζονται
 14 καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω αὐτῶν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ
 ἐκβαλῶ αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἃ οὐκ ἔγνωσαν, καὶ ἡ γῆ
 ἀφανισθήσεται κατόπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀνα-
 b στρέφοντος· καὶ ἔταξαν γῆν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν. 10

Πεπληροφόρηκε δὲ διὰ τούτων, ὅτι παραθήγοντες οὐ
 διαλελοίπασιν αὐτοὶ κατὰ σφῶν τὸν τῶν ὄλων Κριτὴν. ἐξὸν
 γὰρ αὐτοὺς τοῖς τῶν ἀγίων προφητῶν καταπίθεισθαι λόγοις
 καὶ, τὸ ἀντιφέρεσθαι γεννικῶς τοῖς τοῦ νομοθέτου θελήμασι
 ῥίπτουντας ὡς ἀπωτάτω, τὴν εὐκλεᾶ καὶ ἐννομοωτάτην ἀν- 15
 θελέσθαι ζῶην καὶ τὴν ἀμώμητον ἰέναι τρίβον, σκληροὶ
 γεγόνασι καὶ ἐν οὐδενὶ τεθείκασι λόγῳ τὸν παιδευτὴν,
 c ἀκαμπῆ τε καὶ ἄτεγκτον ἐσχῆκασιν τὴν καρδίαν. κατέληξαν
 γὰρ οὐδαμῶς τοὺς θείους ἐκτόπως περιυβρίζοντες λόγους,
 καὶ τοῖς τούτων διακομισταῖς, οἱ τὸ τῆς προφητείας διεχεί- 20
 ριζον χρῆμα, δεινῶς τε καὶ ἀνοσίως ἐπιπλήττοντες, καίτοι
 λαλοῦσιν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοῦτο δὲ ἤδη κατώλισθον
 ἀγριότητος καὶ ἀνουθετήτου ληρίας, ὡς μὴ ἐλέσθαι μετα-
 νοεῖν ἄχρις ἂν αὐτοῖς εἰς πέρας ἐξέζη τὰ προηγγελμένα, καὶ
 ὑποπεπτώκασι τοῖς ἐκ θείας ὀργῆς ἐπενηγεμένοις. εἰ δὲ δὴ 25
 d λέγει Θεὸς ἐν τούτῳ ὅτι Ἐκβαλῶ αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη,

1. ἀκούειν F. Edd. (130. 311.) 2. αὐτῶν om. F. Edd. εἰσακούειν B.C.
 (Vat. 8) ἀκοῦσαι F. Edd. (εἰσακουσαι Alex.) 3. καὶ ἐπὶ τοὺς F. Edd.
 ἐξαπέστειλε C. (A.V. 8) ἐξαπέσταλκε F. Edd. (XII.) ἐν Πνεύματι αὐτοῦ om. B.
 6. αὐτοῦ F. Edd. (8 Alex. XII.) μου C. 9. ἐξαναστρέφοντος Edd.
 ante Migne. (8) 10. τὴν γῆν τὴν ἐκλεκτὴν F. (Co.) 11. δὲ et
 αὐτοὶ assumptia ex C. 14. γεννικῶς C. Pont. γενικ. Aub.
 15. ῥίπτουντας C. ῥίπτοντας Edd. εὐκλεᾶ C. εὐκλεῆ iid. 19. περιυβρί-
 ζοντες C. ὑβρ. iid. 20. διεχειρίζον C. ἐχειρ. iid. 22. λαλοῦσιν C.
 λαλοῦντας iid. 24. εἰς πέρας C. εἰς πείραν iid. 26. λέγει C.
 λέγοι iid. τούτῳ C. τούτοις iid.

ἀφανισθήσεται δὲ καὶ ἡ γῆ ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος,
 ὡς ἐν προαγορεύσει προφητικῇ τὰ τοιαῦδε πάλιν εἰρησθαι
 νοήσωμεν· ἐκβέβλητο μὲν γὰρ εἰς Πέρσας καὶ Μήδους, καὶ
 ἤδη πεπείραντο τῆς αἰχμαλωσίας, ἠρήμωτο δὲ καὶ ἡ γῆ, καὶ
 5 ἡ πασῶν ἀρίστη χώρα τέτακτο, καθά φησιν ὁ λόγος, εἰς
 ἀφανισμόν, οὐκ ἔχουσα τοὺς διοδεύοντας, ἤγουν ἀναστρέφοντας.
 οἱ μὲν γὰρ δεδαπάνητο τῷ πολέμῳ· οἱ δὲ τῷ τῆς δουλείας
 κατηχθισμένοι ζυγῷ, δεδραμήκασιν εἰς αἰχμαλωσίαν. οὐκοῦν ^c
 ὡς ἐν προαγορεύσει καὶ τάδε τοῖς ἄλλοις συνειρησθαι νοή-
 10 σωμεν. ὅτι δὲ τὸ τοῖς θείοις λόγοις ἀπειθεῖν ἐπιζήμιον,
 μᾶλλον δὲ καὶ ὀλέθρου πρόξενον, καὶ ἐξ αὐτῶν ἂν τις ἴδῃ
 τῶν τοῖς ἀρχαίοις συμβεβηκότων· καὶ οὐ μακρῶν ἂν τις
 δέοιτο λόγων πρὸς ἀπόδειξιν, ἀλλ' ἔστι τὸ χρῆμα παντὶ τῷ
 σαφές, τῷ γε ἅπαξ εἰδότε τὰ ἐκ τῆς εὐπειθείας ἀγαθὰ.

15 Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου παντοκράτορος πρὸς μὲ λέγων Τάδε ^aΚεφ. η'.
 λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐξήλωσα τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν ²
 Σιών ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐξήλωσα αὐτήν.

Τὸ ἀπειθὲς καὶ ἐξήμιον τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ἐξ αὐτῶν
 σφισι συμβεβηκότων ἀποχρώντως διαβεβληκῶς, καὶ ὅτι γέ- ^b
 20 νοιτο πάντων αὐτοῖς τῶν κακῶν πρόξενον ἀποφήνας, μετα-
 βιβάζει τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἐξ ἡμερότητος ἀγαθὰ, καὶ πειράται
 λοιπὸν τοὺς τῆς εὐημερίας αὐτοῖς ἐπαγγέλλεσθαι καιροὺς,
 καὶ τοῖς κατ' εὐχὴν ἀγαθοῖς καταπαίειν πλουσίως, ὡς ἤδη
 μὲν δίκας ἐκτετικότας, ὧν ἀνοσίως πεπαρφήκασιν, ἐκνευμι-
 25 μένους δὲ ὡσπερ τῆς ἀρχαίας φαυλότητος τὰ ἐγκλήματα διὰ

1. ἐξ deest in Edd.
 3. νοήσωμεν C.D.b. νοήσομεν Edd. ἐκβέβληται Edd. inv. B.C.b. 4. πε-
 πείρανται—ἠρήμωται Edd. invitis B.C. καὶ prius om. C. 5. τέτακτο B.C.D.
 ἐτέτακτο b. τέτακται Edd. 6. τοὺς deest in Edd. ἀναστρέφοντας C.b.
 ἀναστρεφόμενους B. Edd. 7. δεδαπάνητο B.C. ἐδεδαπάνητο b.
 δεδαπάνηται Edd. 8. κατηχθεσμένοι iid. 9. νοήσωμεν C.
 νοήσομεν iid. 11. εἰδοὶ C. 14. ἅπαξ εἰδότε hoc ordine C.
 16. [ἐξήλωσα utrumque habet F. (Alex. s) ἐξήλωκα (Vat.) cf. infra.] 18. αὐ-
 τῶν] + τῶν B.

τοι τοῦ κεκολάσθαι παρ' ἐχθροῖς καὶ τὸν τῆς δουλείας
 c ἀνατλήναι ζυγόν. κατακέκραγε δὲ ὡσπερ τῆς τῶν Βαβυ-
 λωνίων ὠμότητος, οἱ πέρα παντὸς ἰόντες θράσους, δεδράκασιν
 εἰς αὐτοὺς, ἃ μηδὲ αὐτὸς ὁ θεῖος ἠθέλεε που θυμός· ἔφη γὰρ
 ἐναργῶς ὅτι “ Ἐγὼ μὲν ὠργίσθην ὀλίγα, αὐτοὶ δὲ συνεπέ- 5
 “ θεντο εἰς κακά.” ἐζήλωκα δὴ οὖν τὴν Ἱερουσαλήμ, τουτέστι
 τὸν ὑπὲρ αὐτῆς εἰσδεδεγμαι ζῆλον, καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐζή-
 λωσα αὐτήν. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Συμβήσεται τοῖς Βαβυ-
 λωνίοις ἐξ ἀντιστρόφου παθεῖν ὧν δεδράκασιν ἀπηνέστερα,
 d καὶ τοῖς οὕτω πεπορθηκόσιν ἐποίσω τὰ ἐξ ὀργῆς. 10

Τοῦτο πεπλήρωκεν ὁ Χριστός. λελυπημένος γὰρ ἐφ'
 ἡμῖν τοῖς ἀθλίως ἀπολωλόσι, καὶ οἶον ζηλώσας τὴν Ἐκκλη-
 σίαν, τὴν αὐτῷ μὲν προεγνωσμένην, οὕτω γεμῆν ἀναδε-
 δειγμένην ἐν κόσμῳ, συνέτριψε μὲν τῶν δαιμονίων τὰ στίφη,
 τὸν δέ γε τῆς ἐκείνων ἀπονοίας ἐπιστάτην τῆς καθ' ἡμῶν 15
 ἐκβέβληκε τυραννίδος καὶ τοῖς ἐξ ὀργῆς κινήμασιν ὑποθείς,
 ἐλευθέρους τῆς ἐκείνου σκαιότητος ἀπέφηνε λοιπὸν τῶν
 προσκυνούντων αὐτὸν τὴν ὁμήγυριν.

3 Τάδε λέγει Κύριος Ἐπιστρέψω ἐπὶ Σιών, καὶ κατασκηνώσω ἐν
 e μέσῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ κληθήσεται Ἱερουσαλήμ πόλις ἀληθινή, 20
 καὶ τὸ ὄρος Κυρίου παντοκράτορος ἄγιον.

Πληροῖ μὲν τὰ πάντα Θεὸς, καὶ τῆς ἀπορρήτου φύσεως
 αὐτοῦ τὰ πάντα μεστά. πλὴν ἀποφοιτῶν ἐσθ' ὅτε λέγεται
 τῶν ἡμαρτηκότων, οὐ ταῖς κατὰ τόπον διαστάσεσι μεριζό-
 μενος· εὐήθες γὰρ κομιδῇ τὸ ὧδε νοεῖν· ἀλλὰ τῷ μηκέτι 25

4. που assumptum ex C.

13. 14. τὴν [τῶν B. ?] αὐτῷ μὲν — συνέτριψε μὲν B.C.D. τῶν αὐτῶν μὲν Edd.

15. καθ' ἡμῶν C. καθ' ἡμᾶς Edd.

ἐκ C.D.

ἀποφῆνας Edd.

ὄρος ἄγιον Edd.

24. μεριζόμενος C. χωριζόμενος Edd.

τὸ προ τῷ C.

9. παθῶν Edd. invitis omnibus.

16. καὶ τοῖς—ὑποθεῖς accesserunt

ex C.D.

17. ἐλευθέρους C. ἐλευθέραν D. Edd. ἀπέφηνε C.

18. αὐτὸν C. αὐτῷ iid.

21. ἄγιον B.C. (8)

23. ἀποφοιτῶν B.C. ἀποφοιτῶν Edd.

25. κομιδῇ assumptum ex C.

θέλειν προσκεῖσθαι καὶ φειδοῦς καὶ ἀγάπης ἀξιοῦν. τοιού-
τον δὲ εἶναι φαμεν καὶ αὐτὸν τὸν τῆς ὀργῆς τρόπον. οὐκοῦν
ἐτράπετο μὲν εἰς ψευδολατρείας ὁ Ἰσραὴλ, καὶ ἐκπεπόρευκεν ^a 715 Λ.
Ἱερουσαλήμ. ἀπεφοίτησε δὲ ὡσπερ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, καὶ
5 τοῖς ἐξ ἀποστροφῆς ὑπέβηκε κακοῖς. ἐπεὶ δὲ κατοικτεῖρει
λοιπὸν, τὸ ἐπιστρέψω φησὶ, τουτέστιν, ἀποπεπαύσομαι τῆς
ὀργῆς, ἐπισκοπῆς ἀξίαν ἀποφανῶ, καὶ οἶκον ἐμὸν ποιήσομαι
πάλιν. ὡσπερ δὲ, ἀποστραφέντος αὐτοῦ, τὸ ὄρος τὸ ἅγιον,
τουτέστιν ὁ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ναὸς, οὐκέτι σεπτὸς εἶναι
10 τις ἐδόκει παρά γε τοῖς ὀρώσιν ἐμπερησμένον· οὕτω δὴ ^b
πάλιν ἐν αὐτῷ κατοικεῖν ἐλομένου Θεοῦ, καὶ ἐγγεγερμένου τὸ
ἐπ' αὐτῷ πάλιν ἀναβήσεται καὶ ἀνανεωθήσεται σέβας, ἀλη-
θινή δὲ πάλιν Ἱερουσαλήμ, οὐκέτι καθὰ καὶ πάλαι τοῖς
χειροτμήτοις θεοῖς καὶ τοῖς ψευδωνύμοις ἰνδάλμασι προσ-
15 κομίζουσα τὰς λατρείας· ἀλλὰ τὸν ἕνα καὶ φύσει καὶ ἀλη-
θινὸν θεραπεύουσα Θεὸν ταῖς ἐπιεικέαις, διὰ τοῦ ζῆν ἐννόμως
ἐλέσθαι λοιπὸν, καὶ ταῖς εἰς πᾶν ὀτιοῦν εὐπειθείαις.

Περιθείης δ' ἂν εἰκότως τὰς τοιάσδε φωνὰς τῷ δι' ἡμᾶς
καθ' ἡμᾶς γεγονότι Λόγω, ὃς ὑπάρχων ἐν μορφῇ τοῦ γε- ^c
20 γεννηκότος καὶ ἐν ἰσότητι τῇ κατὰ πᾶν, “ἐαυτὸν ἐκένωσε
“μορφὴν δούλου λαβῶν,” καὶ γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ “ἐπώ-
“χευσε δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡμεῖς τῇ αὐτοῦ πτωχείᾳ πλουτήσωμεν.”
οὐκοῦν ὁ πάλαι διὰ τε τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν, καὶ τὸ
ἐγκεῖσθαι δὲ τὴν “διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ
25 “ἐκ νεότητος” δικαίως ἀποστραφεῖς, ἐπέστρεψε πρὸς ἡμᾶς
ὡς ἐξ ἐμφύτου λοιπὸν ἡμερότητας, καὶ κατώκηκε τὴν Ἐκ-
κλησίαν, πόλιν τε καὶ ἐνδιαίτημα σεμνὸν ἐποίησατο τοῦς

Phil. ii.
7.
2 Cor.
viii. 9.

Gen.
viii. 21.

2. τὸν deest in Edd.
νεὼς Edd. εἶναι τις hoc ord. C.
ἐγ. καὶ—Θεοῦ Edd.
accesserunt ex C.D.
(sine ἡ) B.
Θεὸν hoc ordine C.
22. τῇ . . αὐτοῦ rasura duo ut vid. litt. C. Eadem quae Edd., D.
assumptum ex C.
σεπτὸν Edd.

4. ἡ Ἱερ. Edd. invito C.

9. ναὸς C.

11. ἐν αὐτῷ—καὶ ἐγγεγερμένου C.D.

12. ἐπ' D. Edd. ἐν C. Haec ἀναβήσεται καὶ

13. πάλιν C.D. πόλις κληθήσεται ἡ Edd. et

14. χειροτμήτοις C.D. χειροκμ. Edd.

16. θεραπ.

18. περιθείη C.

20. τῇ . . αὐτοῦ rasura duo ut vid. litt. C. Eadem quae Edd., D.

24. δὲ

assumptum ex C.

27. σεμνὸν C. Nik. in Ps. 131.

Ps.
cxxxī.14.
Ib.
lxxxvi.3.

Es. ii.
2.

d ἡγιασμένους. ἔφη γάρ που περὶ αὐτῆς, δῆλον δὲ ὅτι τῆς Ἐκκλησίας “Ὡδε κατοικήσω, ὅτι ἡρετισάμην αὐτήν.” ψάλ-
λει δὲ καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ “Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ
“σου, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ.” ταύτην ἡμῖν κατεμήνυσε καὶ ὁ
προφήτης Ἡσαΐας λέγων “Ὅτι ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις 5
“ἐμφανὲς ἔσται τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ
“ἐπ’ ἄκρων τῶν ὄρεων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν
“βουνῶν, καὶ ἤξουσιν ἐπ’ αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη.” περίοπτος
e γὰρ ἡ ἐκκλησία Χριστοῦ, καὶ οἵαπερ ἐν ὄρει κειμένη, τοῖς
ἀπανταχοῦ γνωρίζεται. κέκληται δὲ καὶ ἀληθινῆ, ἥκιστα μὲν 10
τύποις καὶ σκιαῖς λατρεύουσα· παραδεξαμένη δὲ μᾶλλον
τὴν ἀλήθειαν, ὅς ἐστι Χριστὸς, καὶ τὴν ἐν πνεύματι τε καὶ
ἀληθείᾳ πληροῦσα προσκύνησιν.

4 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἔτι καθίσονται πρεσβύτεροι
καὶ πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατείαις Ἱερουσαλὴμ, ἕκαστος τὴν 15
ράβδον αὐτοῦ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ πλήθους ἡμερῶν·
716 A. a καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πλησθήσονται παιδαρίων καὶ
5 κορασιῶν παιζόντων ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.

Δαπανήσαντος τοῦ πολέμου τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, συμ-
βέβηκεν ἀναγκαίως κενὰς τῶν κατοικηκτότων τὰς παρ’ αὐτῶν 20
γενέσθαι πόλεις, οἴκους τε κατερῥιμμένους ὄραν καὶ τῶν ἐν
αὐταῖς κατασκευασμάτων τὰ κάλλη. ἀλλ’ ἰδοὺ τριπόθητον
αὐτοῖς καὶ μακρὰν εἰρήνην χαριεῖσθαι κατεπαγγέλλεται, ἦν,
καὶ μάλα ὀρθῶς, Ἑλλήνων παῖδες ὀνομάζουσι κουροτρόφον.
b τοὺς μὲν γὰρ τικτομένους ἀνακομίζει πρὸς ἡβην, τοῖς δὲ ἤδη 25

1. αὐτῆς B.C. αἰρετῆς Edd.

ἡμ. ἐμφ. ἔσται hoc ordine C. ἔσται ante ἐν tr. Edd.

ex C. (Alex.)

ἐπ’ αὐτὸν Edd.

ἡ Edd. τε assumptum ex C.

22. αὐταῖς C.D. αὐτοῖς Edd.

ἐχθρῶν κῖν Edd.

8. ἐπ’ αὐτὸ] Sic edidi ex C. qui ἐπ’ αὐτῷ = ἐπ’ αὐτὸ dat.

11. καὶ C. ἡ καὶ B. Pont. ἡ Aub.

14. καθίσονται B.C. (95, 185, 311.) in

Es. 86o b, καθίσονται Edd.

23. τὴν χάριν pro εἰρήμην D.

5. ὅτι assumptum ex C. ἐν ταῖς ἐσχ.

6. τοῦ prius assumptum

12. ὅς C.

20. αὐτῶν C. αὐτοῖς D. Edd.

25. γὰρ om. C.

γεγονόσι νέοις ἀπλοῖ τρόπον τινα καὶ τὴν εἰς γῆρας ὄδον, καταδηοῦντος οὐδενός, οὐ πολέμου συντρίβοντος, οὐ δαπανώσης μάχης. ὑποτοπητέον δὴ οὖν, καὶ μάλα ὀρθῶς, ὡς ἐν εἰρήνῃ τὰς πόλεις, κὰν εὐρείαι τε εἴεν καὶ μακραὶ, στενὰς
 5 ἀποφαίνεσθαι καὶ ἡττῆσθαι τῷ πλήθει τῶν κατωκηκότων. τοιοῦτόν τινα νοῦν ὠδίνει πάλιν ἡμῖν τὸ προκειμένον. ἔφη γὰρ ὅτι καθεδοῦνται μὲν πρεσβύτεροι καὶ πρεσβύτερες ἐν ταῖς πλατεῖαις Ἱερουσαλήμ, ῥάβδῳ μόλις τὸ ἐκ τοῦ γήρωσ ἀναλκι μετρίως παραμυθούμενοι, καὶ βακτηρίαν ἔχοντες γεροντα-
 10 γωγόν· ἔπαινος δὲ τὸ χρῆμά ἐστι καιρῶν ἀπολέμων καὶ βαθείας εἰρήνης, ἀνακομιζούσης, ὡς ἔφη, εἰς ἡβην τὰ βρέφη, πεμπούσης δὲ καὶ εἰς γῆρας τοὺς ἤδη τελούντας ἐν ἀνδράσι, καὶ τὸν τῆς ζωῆς ἅπαντα χρόνον ἀμαχεὶ παραθέοντας. εἰ δὲ δὴ μέλλοιεν ὀρχεῖσθαι μὲν ἐν ἄστει μειράκια, κόρια τε
 15 χορεύειν ἐν μέσαις πλατεῖαις, ἔχοι ἂν καὶ τοῦτο σαφῆ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ μηδεμίαν αὐτῶν φροντίδα κατηρητῆσθαι πικράν. οὐ γὰρ ἂν ἠνέσχοντο παιζόντων τιῶν, εἰ κατηφείας ἦν ὁ καιρός.

Γέγονε δὲ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς εἰρήνη Χριστὸς, ὃς καὶ πάντα
 20 συντρίψας πόλεμον, μεστὴν ἀπέφηνε τῶν ἁγίων τὴν Ἐκκλησίαν. καὶ πολλοὶ μὲν τὰς φρένας ἐν αὐτῇ, μύριοί τε ὅσοι καὶ ἐξαίρετοι, οἷς καὶ ὁ σοφὸς Ἰωάννης ἐπιστέλλει λέγων “Ἐγραψα ὑμῖν πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ’ ἀρχῆς.”
 25 παιδες δὲ ὥσπερ ἄνηβοι καὶ κόρια μικρὰ τῶν ἄρτι πεπι-
 στευκότων ἢ νηπιωτέρα πληθὺς, μονουοιχὶ τοῖς πνευμα-
 τικοῖς σκιρτήμασι τὴν ἁγίαν οὕτως κατακαλλύνουσι πόλιν,

1. καὶ assumptum ex C.

5. ἡττεῖσθαι C.

6. νοῦν B.C.

Pont. οὖν Aub.

7. μὲν assumptum ex C.

πρεσβύτερες C. πρεσβύτεραι

Edd.

8. ῥάβδῳ C. ῥάβδοις iid.

9. γερονταγωγόν C.b.

[γέρονταγωγόν b.] χειραγωγόν D. Edd.

10. ἀπολέμων accessit ex C.b.

11. ὡς ἔφη C. μὲν Edd. εἰς ἡβην C. ἐφ’ ἡβην Edd.

12. καὶ om. C.

παραθέοντας B.C. παραθέντας Edd. ante Migne.

16. κατηρητῆσθαι Aub.

19. δὲ C.b. δὴ Edd. αὐτοῖς B.

20. τῶν deest in Edd.

21. πολλοὶ

Edd. invitis B.C.D.b.

23. ἔγραψα B.C.D. γράφω b. Edd.

24. δὲ om. C. habent D.b. μικρὰ] + νοηθείεν ἂν b. invitis C.D.

25. νη-

πιωτέρα C.D.b. νηπιωτάτη Edd.

26. κατακαλλύνουσα Edd.

invitis omnibus.

ε τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν· οἷς καὶ τὸ λέγειν ἀρμόσειεν ἄν
 Ps. xciv. 1. “ Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ
 1. “ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν.” εἰ δὲ διὴ λέγοντο καὶ ἐπερείδεται
 ῥάβδῳ τυχόν οἱ πρεσβύτει, περινοήσεις ὅτι καὶ μικροὺς καὶ
 Es. xi. 1. μεγάλους στηρίζει Χριστὸς, ἡ ῥάβδος ἡ ἐξ Ἰεσσαί, καὶ ἡ 5
 Ps. cix 2. τῆς δυνάμεως ὠνομασμένη, ἦν ἐκ τῆς ἄνω Σιών πέπομφεν
 ἡμῖν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὡς χαίροντας ἡμᾶς ἐπὶ τούτῳ
 Ps. xxii. 4. λέγειν “ Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου αὐταί με
 “ παρεκάλεσαν.”

717 A. a

6 Τὰδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Εἰ ἀδυνατήσει ἐνώπιον τῶν 10
 καταλοιπῶν τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ
 καὶ ἐνώπιον μου ἀδυνατήσει; λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

Τὰ μεγάλα καὶ ὑπερφυῆ τῶν πραγμάτων δέχεταιί πως
 ἐφ' ἑαυτοῖς τὸ ἀπιστεῖσθαι φιλεῖν, καὶ οὐκ ἀθαύμαστον ἔχει
 Gen. xviii. 12. τὴν εἰς πέρας διεκδρομῆν. καὶ γοῦν ἡ Σάρρα διαγελαῖ μὲν 15
 b ἐξ ἀπιστίας τὴν ἐπὶ γε τῷ Ἰσαὰκ ὑπόσχεσιν, εἰς γῆρας
 ὀρώσα, καὶ τοῖς τῆς ἀνθρωπότητος νόμοις ἀντιτιθεῖσα τὸ
 ἀμήχανον. πλὴν ἐκτέτοκε παρ' ἐλπίδα, βάσιμον αὐτῇ τὸ
 χρῆμα τιθέντος Θεοῦ. ἦν οὖν ἄρα καὶ σφόδρα εἰκὸς κατα-
 δονεῖσθαι ταῖς διψυχίαις τοὺς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας λελυτρω- 20
 μένους, καὶ οὐ σφόδρα θαρρεῖν, ὡς εἰς τοσαύτην αὐτοῖς
 εὐημερίας βαδιεῖται τὰ πράγματα, ὡς ἀνάμεστον μὲν γε-
 νέσθαι τὴν Ἱερουσαλήμ τῶν γεγηρακότων, καὶ παίδων
 ὀρασθαι χοροὺς ἐν αὐτῇ καὶ κορασίων ὀρχήματα, καὶ τὰ
 ἐκ βαθείας εἰρήνης ὑπάρξειν ἀγαθὰ. κατεθεῶντο γὰρ διὴ 25

4. περινοήσεις C.b. νοήσεις Edd. καὶ prius assumptum ex b. deest in C.D.
 5. στηρίζει C.b. ὑποστηρ. Edd. ἡ ult. assumptum ex C.b. 7. ἐπὶ τούτῳ D.b.
 Edd. ἐπὶ τούτο C. 8. αὐταί D. Edd. αὐταί C.b. 10. Εἰ C. Edd.
 Διότι εἰ B. (Alex. 106.) 13. ὑπερφυῆ C. ὑπερφερῆ Edd.
 14. ἔχειν C. 17. ἀντιτιθεῖσα B.D. ἀνατιθεῖσα C. ἀντιθεῖσα Edd.
 21. τοσαύτην αὐτοῖς εὐημερίας C.D. τ. αὐτοῖς εὐημερίαν Edd. 22. βαδιεῖται
 D. Edd. βαδιεῖσθαι C. 23. παίδων B.C. πάντων Edd. 25. διὴ
 assumptum ex C.

τείχη κατερρίμμένα, οίκίας ἐμπεπρησμένας, ἀπάσας δὲ τὰς ^e
 ἐν κύκλῳ πόλεις θηρῶν ἀγρίων ἐνδαιτήματα, διάτοι τὸ
 κεκενωσθαι παντελῶς τῶν κατοικούντων αὐτάς· καὶ ἀγροὺς
 μὲν τοὺς πάλαι παμφόρους τε καὶ εὐανθεῖς ἀκάνθης μεστοὺς,
 5 οὐδὲν ἔχοντας τῶν ὠρίμων, διολωλὸς δὲ εἰς ἅπαν τῶν
 ἀγροίκων τὸ γένος. ἦν οὖν, ὡς ἔφην, ἐντεῦθεν ἀπιστεῖν
 εἰκὸς, ὡς εἰς πέρασ αὐτοῖς ἐκβήσεται τὰ ἐπηγγελμένα. ταύ-
 τητοι Θεὸς διψυχεῖν οὐκ ἔα· θαρσεῖν δὲ κελεύει καὶ ἐμπεδοῖ
 λέγων Εἰ ἀδυνατήσῃ ἐνώπιον τῶν καταλοιπῶν τοῦ λαοῦ τούτου ^d
 10 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιόν μου ἀδυνατήσῃ λέγει
 Κύριος Παντοκράτωρ; ὁ γάρ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἀμήχανον, εὐ-
 κατόρθωτον κομιδὴ τῷ πάντα ἰσχύοντι Θεῷ. ἔστι γὰρ
 αὐτὸς ὁ τῶν δυνάμεων Κύριος, θελήσῃ πληρῶν καὶ τὰ
 λίαν ὑπερφυῆ, καὶ εἰς πέρασ ἄγων ἀμελλητὶ τὸ δοκοῦν.
 15 Ἐφη δέ που πρὸς Ἰουδαίους ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὰ ἐκ τῆς
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίας προαναφωνῶν κατορθώματα
 “Ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἀφανίσθητε, ^e Hab. i.
 “ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν ἔργον ὃ οὐ ^{5.}
 “μὴ πιστεύσητε, εἴαν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.” ὅσον μὲν γὰρ
 20 ἦκεν εἰς λόγους τοὺς ἐν ἡμῖν, ὑπὲρ θαῦμα καὶ λόγον καὶ
 αὐτὸ τὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως μυστήριον· οὐδὲν δὲ ἦττον καὶ
 τὰ ἐντεῦθεν ἡμῖν ἐκβεβηκότα κατορθώματα. πῶς γὰρ οὐκ
 ἀπιστίας ἐγγὺς τὸν ἐκ Θεοῦ φύντα Λόγον ἐνωθῆναι σαρκί,
 καὶ ἐν τῇ τοῦ δούλου γενέσθαι μορφῇ, καὶ ὑπομεῖναι
 25 σταυρὸν, ὕβρεις τε καὶ αἰκίας ὑπενεγκεῖν, καὶ τῆς Ἰουδαίων
 ἀβελτερίας τὰ βλάβη; ἢ πῶς οὐκ ἂν τις ὑπεραγάσαιο τῆς
 οἰκονομίας τὴν ἔκβασιν, ὅπου καθήρηται μὲν ἡ ἀμαρτία, ^a 718 A.

2. θηρῶν C. θηρίων Edd.

ἵπάρχεων add. iid, invito C.

λέγει Κύριος παντοκράτωρ accesserunt ex C.D.

ἡμῖν D. ἡμῖν b. ὑμῖν Edd.

ὁ (sic) inverso ordine Edd. ante Migne.

17. εἶδετε Edd. invitis B.C.D.

Edd. alt. assumptum ex C.

Edd.

παρουσίας Edd.

4. ἀκάνθης C. ἀκάνθων iid. Statim

6. ὡς ἔφη ἐντεῦθεν hoc ord. C.

12. κομιδὴ C.b. δηλαδὴ D. Edd.

14. ὑπερφερῆ C.

16. ἀφανίσθητε C.D. θανατώσατε Edd.

19. πιστεύσατε C.

20. ἦκει

26. ἀβελτερίας] Sic correxi ex C. ἀβελτηρ. Edd.

27. ἡ om. C.

10. Haec

11. ἐν ἡμῖν C. ἐν

13. τῶν

14. ὑπερφερῆ C.

18. ἔρ-

20. ἦκει

τὰ βλάβη C. τὰς

κατήργηται δὲ καὶ ὁ θάνατος καὶ ἀπελήλαται φθορὰ, καὶ ὁ πάλαι δραπέτης ἄνθρωπος τῇ τῆς υἰοθεσίας χάριτι κατη-
 γλαϊσμένος ὁράται λοιπόν; οὐκοῦν λεγέτω Χριστὸς ἐπὶ γε
 τούτοις αὐτοῖς· Εἰ ἀδυνατήσῃ ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ
 λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, μὴ καὶ ἐνώπιόν μου 5
 ἀδυνατήσῃ; λεία γὰρ πάντα αὐτῷ καὶ ἰππήλατα, καὶ τι
 τῶν ἀναγκαίων ἐθέλοντι κατορθοῦν, εἴη ἂν οἶμαί που τὸ ἀν-
 τιστατοῦν οὐδέν.

b

7 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασώζω τὸν λαόν
 8 μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰσάξω αὐ- 10
 τοὺς καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔσονται μοι
 εἰς λαὸν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ
 δικαιοσύνῃ.

Σέσωκε μὲν καὶ πάλαι Θεὸς τοὺς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ
 κατεσκευασμένους τῷ πολέμῳ, συναγείρων εἰς Ἱεροσόλυμα, 15
 καὶ κατοικήσας ἐν αὐτοῖς, διὰ γε τοῦ καὶ τὸν θεῖον ἐγείρειν
 λαόν, καὶ ἐφεῖναι πάλιν αὐτοῖς ταῖς κατὰ νόμον θυσίαις
 καταμειλίσσεσθαι τε καὶ ἀποπεραίνειν εὐχὰς καὶ ἀποπλη-
 ροῦν ἑορτάς. πλὴν τὸ ἀνασώζειν τὸν ἴδιον φάναι λαὸν ἐξ
 ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, πρόποιεν ἂν εἰκότως τῷ Ἐμμανουήλ, 20
 ὃς πᾶσαν ἐκάλεσε τὴν ὑπ' οὐρανὸν, σαγηνεύσας διὰ τῆς
 πίστεως τοὺς ἐκ περάτων τῆς γῆς, καὶ πᾶσαν ἐθνῶν ἀγέλην
 συναγηγερκῶς εἰς τὴν ἀγίαν ἀληθῶς καὶ διαβόητον πόλιν
 “ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος,” καὶ ἐπουράνιος Ἱερου-
 σαλήμ. ὅτι δὲ καὶ ἐσκήνωσεν ἐν μέσῳ αὐτῆς, πῶς οὐκ ἀτρεκές 25
 εἰπεῖν; γέγονε γὰρ καθ' ἡμᾶς, καὶ “τοῖς ἀνθρώποις συν-

1 Tim.
iii. 15.

Ezech.
iii. 38.

4. ἀδυνατήσειεν C. invito D.

ex C.

ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ] Haec quasi commentariorum imit. ponunt B. D.
 πε manu aliquant. recentiori ut vid.

18. ἀποραινεν

24. καὶ C. D. ἢ Edd.

Edd.

C.

25. οὐκ ἀτρεκές εἰπεῖν C. D. ἔστιν ἀμφιβαλεῖν

7. που assumptum

12. καὶ ἐγὼ C. (Alex. s. XII.) καὶ ἐγὼ Edd. (Vat.)

ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ] Haec quasi commentariorum imit. ponunt B. D.

- “ανεστράφη” μετὰ σαρκός. καὶ τοῦτο ἡμῖν δι’ ἑτέρου
 προφήτου ὁ Θεὸς προανεφώνει λέγων “Θάρσει Σιών, μὴ
 “παρείσθωσαν αἱ χεῖρές σου· Κύριος ὁ Θεὸς σου ἐν σοὶ
 “δυνατὸς σώσει σε, ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην καὶ καινιῆ
 5 “σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ.” ἀλλὰ καὶ νῦν ἐστὶν ἡμῖν· οὐ
 γὰρ ἀφήκεν ἡμᾶς ὀρφανούς, πέπομφε δὲ ἡμῖν ἀνθ’ ἑαυτοῦ
 τὸν Παράκλητον, καὶ σύνεστι δι’ αὐτοῦ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·
 καὶ πληροφορήσει λέγων “Ἴδου ἐγὼ μεθ’ ὑμῶν εἰμι πάσας
 “τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.” γεγόναμεν
 10 τοῖνυν αὐτοῦ λαὸς, οἱ ποτὲ οὐ λαὸς, καὶ οἱ τῶν λίθων
 θεραπευταί· τὴν ἀρχαίαν καὶ βέβηλον καταμυσαττόμενοι
 πλάνησιν· Θεὸν αὐτὸν ἐπεγραψάμεθα, καὶ τοῦτο ἐν ἀληθείᾳ
 καὶ δικαιοσύνῃ. οὐ γὰρ ἐν ἴσῳ τοῖς τοῦ γράμματος φίλοις,
 τύποις καὶ σκιαῖς προσκείμεθα, παραδεξάμενοι δὲ μᾶλλον
 15 εἰς νοῦν καὶ καρδίαν τὴν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων
 λαμπρότητα, τὴν ἀληθῆ πληροῦμεν λατρείαν, καὶ τῆς ἀν- a 719 A.
 δανούσης αὐτῷ δικαιοσύνης ἀπρίξ ἐχόμενοι, τὴν ἐν πνεύματι
 πληροῦμεν προσκύνησιν. “Πνεῦμα γὰρ ὁ Θεός,” καθά
 φησιν αὐτὸς ὁ Υἱὸς, “καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν
 20 “πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

Soph. iii.
16, 17.S. Joan.
xiv. 18.S. Matth.
xxviii.
20.1 S. Pet.
ii. 10.S. Joan.
iv. 24.

Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν 9
 τῶν ἀκούοντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λόγους τούτους
 ἐκ στόματος τῶν προφητῶν, ἀφ’ ἧς ἡμέρας τεθεμελιώται ὁ β
 οἶκος Κυρίου παντοκράτορος, καὶ ὁ ναὸς ἀφ’ οὗ ᾠκοδόμηται.

- 25 Ὑπισχρεῖται μὲν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς
 τὰ ὑπὲρ ἐλπίδα πολλάκις, ψευδομνηθεὶ δὲ οὐδαμῶς, ἀλλ’ ἰδίᾳ
 δυνάμει καὶ ἀπορρήτοις τισὶν ἐνεργείαις ἀποπεραίνει κατὰ

2. ὁ assumptum ex C.
ordine C.3. σου alt. assumptum ex C. ἐν σοὶ δ. hoc
4. καινήσει pro καινιῆ σε C. invito D.5. νῦν
ἐστὶν C. σύνεστιν B.D. Edd.

9. γεγόναμεν C. γέγονε Edd.

10. λαὸς alt. C. λαοὶ iud.

11. θεραπευταί C. προσκυνηταί Edd.

12. ἀπεγ-

ραψάμεθα C prima manu invito D. τοῦτον Edd. inv. B.C.

16. πληροῦ-

μεν C.D. τελοῦμεν Edd.

καιρούς, ἄπερ ἂν βούλοιτο, καὶ λίαν ἀκονιτί. πρόποι δ' ἂν ἡμᾶς οὐκ ἀσθενούντας τῇ πίστει, πάντη τε καὶ πάντως ἐπιμαρτυρεῖν αὐτῷ τὸ πάντα δύνασθαι διαπεραίνειν εὐκόλως· ἀνδρίζεσθαι δὲ πρὸς ἔργα τὰ δι' ὧν ἐσόμεθα λαμπροὶ, καὶ τὸν εὐκλεᾶ τῆς ἐπιεικείας ἀποκερδανούμεν στέφανον· κατα- 5 πείθεσθαι δὲ τοῖς παρ' αὐτοῦ λόγοις, καὶ ποδηγούς ποιεῖσθαι σπουδάξεν τοὺς, οἵπερ ἂν εἶεν κατὰ καιρούς τῶν θείων ἡμῶν θεσπισμάτων ἀπλανέστατοι διακομισταί. κατεπηγέλλετο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς διὰ τῶν ἀγίων προφητῶν τὰ ἐκ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀγαθὰ, καὶ ὅσον 10 μὲν ἦκεν εἰς ἀνθρωπίνας ἐννοίας. ἀπιστίας, ὡς ἔφην, οὐ μακρὰν τὸν λόγον ἐτίθει, τῶν χαρισμάτων τὸ μέγεθος ἀφηγούμενος. ἀλλ' ἐν πίστει πεποιήμεθα δεκτὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν· καὶ εἰς ἔργα τὸν νοῦν τὰ ὑπερφυῖ παρατρέποντες, τοῖς τῆς 15 εὐσεβείας εἰσηγηταῖς εὐαφῆ τρόπον τινὰ καὶ εὐήμιον τὸν τῆς 15 διανοίας αὐχένα δεδώκαμεν. καιρὸς δὲ ὁ πρέπων ταῖς τῶν ἀγαθῶν χορηγίαις καὶ τῇ παρ' ἡμῶν αὐτῶν ὑποταγῇ, τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἀνάδειξις. θέα γὰρ ὅπως καὶ τοῖς πρὸς ἡμῶν προσέταπεν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς κατισχύειν καὶ ἔργα πληροῦν, καὶ τοῖς τῶν προφητῶν καταπαίθεσθαι λόγοις, ἀφ' ἧς ἡμέρας 20 τεθεμελιώται ὁ οἶκος Κυρίου παντοκράτορος καὶ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ὠκεδομηται.

10 Διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκεῖνων ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔσται εἰς ὄνησιν, καὶ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπάρχει, καὶ

2. ἡμῶν C. 3. τὰ pro τὸ C. εὐκόλων Edd. ante Migne. 4. τὰ assumptum ex C. 5. εὐκλεᾶ C. εὐκλεῆ Edd. 6. δὲ C. τε Edd. 9. καὶ et ὁ alt. assumptum ex C. 11. ἦκει Edd. ἀπιστίας B.C. ἀπιστίαν Edd. 12. ἐτίθει C. 13. δεκτὰ τὰ ὑπὲρ φύσιν· καὶ εἰς ἔργα τὸν νοῦν τὰ ὑπερφυῖ παρατρέποντες D. δεκτὰ τὰ ὑπερφερῆ καὶ εἰς ἔργα τὸν νοῦν παρατρέποντες C. καὶ τὰ ὑπὲρ ἐννοίαν Edd. 15. εἰσηγηταῖς C.D. ἰψηγ. Edd. 16. αὐχένα δεδώκαμεν C. δεδωκότες αὐχένα Edd. 17. αὐτῷ C. 18. θέα] ὄρα D. τοῖς C.D. τὰ Edd. πρὸς Edd. πρὸ. una litt. erasa C. παρ' D. 20. καταπαίθεσθαι C. κατατίθ. Edd. 23. ἐκεῖνων B.C.D. cf. infra. γρ. (= γράφε) τούτων B mg. τούτων F. Edd. τῶν alt. om. F. Edd. invitis B.C. 24. ὑπάρχει B.C. (Alex.) ὑπάρξει Edd. (Vat. 8)

τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔσται εἰρήνη ἀπὸ
τῆς θλίψεως· καὶ ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἕκαστον
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ.

Ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις οὐχ ὡς ἐπὶ μέλλοντος καιροῦ
5 ποιεῖται τοὺς λόγους, χρόνον δὲ τίθησι τὸν παρῳχηκότα.
πρὸ γὰρ τῶν ἡμερῶν ἐκειῶν φησὶν ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐχ
ἦν εἰς ὄνησιν καὶ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπῆρχε· καὶ πάλιν a 720 A.
Τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ οὐκ ἦν εἰρήνη, καὶ ἀντὶ
τοῦ φάναι Καὶ ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, τεθείκασι
10 τό Ἐξαπέστειλα πάντας τοὺς ἀνθρώπους. ἔχει δὲ καὶ
σφόδρα τὸ εἰκὸς ὁ λόγος, τὸ δὲ ἀτρεκὲς ἐν τούτοις παρα-
στήσει τῶν διηγημάτων ἢ δύναμις. βούλεται γάρ τι τοιοῦ-
τον ὑποδηλοῦν. ἦκον μὲν γὰρ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν ἀγίαν
πόλιν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ. ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτοῖς ἀγιάσματος
15 τόπος, κατασεσεισμένου τοῦ πάλαι ναοῦ· οὐκ ἦν ἡ θυσία
καὶ σπονδῆ, μὴ ἐστῶτος θυσιαστηρίου. εἶτα προὔτρεπεν ὁ
τῶν ὄλων Θεὸς τῶν οὕτως αὐτοῖς ἀναγκαίων προὔργιαιτάτην b
θέσθαι φροντίδα, καὶ ἀναδείμασθαι μὲν τὸν ναὸν, ἀνορθῶσαι
δὲ καὶ τὸ θεῖον ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον, ὡς ἂν ἔχοιεν ἀπο-
20 περαίνειν εὐ μάλα τὰ νενομισμένα, καὶ καταμειλίσσεσθαι
τὸν τῶν ὄλων Θεόν. οἱ δὲ ποικίλως διανεβάλλοντο, ποτὲ
μὲν χρημάτων πλαττόμενοι σπάνιν, ποτὲ δὲ τὰς τῶν κω-
λύοντων οἰκοδομεῖν δυστροπίας προφασιζόμενοι. εἶτα προσ-
κρούοντες διὰ τοῦτο Θεῷ, συχναῖς καὶ ἀλλεπαλλήλοις
25 κατεπαίοντο πληγαῖς, ἀκαρπίαῖς δὴ λέγω καὶ ἀνεμοφθο-
ρίαῖς καὶ ταῖς τῶν ὁμόρων ἔθνῶν ἐφόδοις καὶ καταδρομαῖς.

3. ἐπὶ C. πρὸς F. Edd. (42.)

7, 8. ἦν—ὑπῆρχε—ἦν] Haec verba, quae

dicit D. Cyrillus Hebraice legit, exhibent quoque (22. al.) 8. τῷ alt.] τὸ (sic) C.

8-10. Haec καὶ ἀντὶ—ἐξαπέστειλα πάντας τοὺς ἀνθρώπους accesserunt ex C. καὶ

ἀντὶ—ἐξαποστελῶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐξαπέστειλα D. 11. τὸ δὲ

ἀτρεκὲς C. καὶ τὸ ἀληθὲς Edd. παραστήσει C. παρίστησι Edd. 14. οἱ

deest manu prima C. ἀγιάσματος τόπος C. ἀγίασμα τῷ τόπῳ Edd. 15. κατα-

σεισμένου (sic) C. ἢ accessit ex C. 21. διανεβάλλοντο Edd.

ante Migne. invitis B.C. 22. τὰς deest in Edd. 24. διὰ C.

πρὸς Edd. 25. κατεπαίοντο C. ἐπαίοντο Edd. 26. ταῖς

assumptum ex C.

Agg. i.
2. 4.

ο ἐπίκλημα δὲ αὐτοῖς ἐποιεῖτο τὸ ῥάθυμον ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, οὕτω λέγων διὰ φωνῆς Ἀγγαίου τοῦ προφήτου “Ὁ λαὸς οὗτος λέγουσιν Οὐχ ἦκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον Κυρίου. εἰ καιρὸς ὑμῖν μὲν ἐστὶ τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις “κοιλοστάθμοις, ὁ δὲ οἶκος Κυρίου οὐκ ὠκοδομῆται;” ἐπειδὴ δὲ ἀναπέπτωκαν, ὡς ἔφην, ἐκ ῥαθυμίας, ταῖς τῶν ἀναγκαίων ἐνδείαις κατεπαύοντο συχνῶς, καὶ πολέμοις τοῖς γέτοισιν. ἐπειδὴ δὲ ἀνεγγέρκασιν τὸν νεῶν, πέπαυται τὰ ἐξ ὀργῆς, πάντα δὲ ἄλις ἦν αὐτοῖς, καὶ πολὺ τῆς εὐημερίας παρέκειτο πλάτος. ταύτητοί φησιν “Ὅτι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκεῖνων, τουτέστι πρὶν ἀναστῆναι τὸν νεῶν, ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἦν εἰς ὄνησιν καὶ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐκ ὑπῆρχεν. ἄμισθοι γὰρ οἱ γηπόνοι, καὶ οὐδὲν ὅλως συναγυγερκότες, ὁμοῦ τοῖς συγκεκμηκόσι βουσίην ἀπηλλάττοντο τῶν ἀγρῶν. ἀλλ’ οὐδὲ τοῖς ἐκπορευομένοις, ἢ τοῖς εἰσπορευομένοις ἦν εἰρήνη. εἰσπορευομένους δὲ καὶ ἐκπορευομένους τοὺς ἐκ πόλεως εἰς πόλιν ἰόντας ἔσθ’ ὅτε φησὶν, ἢ τὸ ἐμπορικὸν ἔχοντας ἐπιτήδευμα, ἤγουν καὶ ἐτέρων ἕνεκα πραγμάτων. οὐκ ἦν οὐδὲ ἐκείνοις εἰρήνη, τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, ὡς ἔφην, ἐκλελυττηκότων ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐκάστου βλέποντος ὡς ἓνα τῶν ὅτι μάλιστα ἐχθρῶν τὸν ἐγγὺς ἐξ αἵματος, ἢ καὶ ἀδελφόν, ἢ καὶ γείτονα.

Ἰστέον δὲ, ὅτι πρὶν ἐνανθρωπῆσαι τὸν Μονογενῆ, καὶ ἀναδειχθῆναι τὴν Ἐκκλησίαν, οὐδεὶς ἦν ἀνθρώπων μισθὸς, οὔτε μὴν τοῖς κτήνεσιν. οἳ τε γὰρ ἐν τῷδε τῷ βίῳ λογικώτεροι καὶ συνέσεως ἔχοντες δόξαν, οἳ δὴ καὶ ἄνθρωποι νομισθεῖεν

1. τὸ ῥάθυμον post Θεὸς transp. Edd. in vitis B.C.

ordine C. (Alex.)

ἀναπεπτωκότες γὰρ Edd.

συνεχῶς Edd.

ἦν hoc ordine C.

τούτων Edd. νεῶν C. ναὸν iid.

πόλιν om. D.

φησὶ Edd. inv. C.D.

ὡς ἔφην ἐκλελυττηκότων ἐπὶ C. ὡς ἔφην ἐκλελυττηκότων ἐπὶ D. ἐκλελυτ. ὡς ἔφην ἔτι Edd.

ἐξ] καὶ ἐξ B.

ἀνθρώποις D. τοῖς ἀνθρώποις Edd.

5. Κυρίου C. Κυρίῳ Edd.

6. ἐκ C. εἰς D. Edd.

8. ἐγγέρκασιν C. νεῶν C. ναὸν Edd.

10. ὅτι assumptum ex C.

19. οὐκ ἦν C. οὐκ ἦν οὖν D. οὐκοῦν Edd.

21. ἐχθρῶν τὸν] πολεμιωτάτων τῶν C.

22. ἢ om. C. habet D.

24. ἀνθρώπων C.

4. ὑμῖν μὲν hoc

ἀναπέπτωκαν C.D.

7. συχνῶς C.

9. ἄλις

11. ἐκεῖνων C.

17. εἰς πόλιν εἰσιόντας C. εἰς

20. εἰρήνη] +

23. εἰς πόλιν εἰσιόντας C. εἰς

25. εἰρήνη] +

26. εἰρήνη] +

27. εἰρήνη] +

ἀν, ἀκερδῆ καὶ ἄχρηστον τὴν ἐν τοῖς λόγοις εἶχον σπουδὴν, οὔτε συγγράφοντες τι τῶν ἀναγκαίων, οὔτε μὴν νοεῖν ἢ λαλεῖν ἑτέροις δυνάμενοι. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τὸν ἀγελαῖον καὶ κτηνώδη τρίβοντες βίον, ἄμισθοι διετέλουν. οὐ γὰρ ἦν
 5 ἐργάσασθαι τι τῶν ἐπαινουμένων παρὰ Θεῶ. ἀλλ' οὐδὲ ἦν ὅλως ἐπὶ γῆς εἰρήνη, τῆς τῶν δαιμονίων ἀγέλης διακυκλώσεως τὰ πάντα, καὶ θορύβου μεστὴν ἀποφαινούσης τὴν γῆν, ὡς ἔ
 εἶναι τὰ πάντων πράγματα καὶ μέντοι τὰς διανοίας ὡς ἐν δονῆσει καὶ σάλῳ, καὶ τὸ βεβηκὸς οὐκ ἔχειν.

10 Καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν ἐγὼ ποιήσω τοῖς 11
 καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ· ἀλλ' ἢ δεῖξω εἰρήνην· ἢ ἄμπελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, 12
 καὶ ἢ γῆ δώσει τὰ γεννήματα αὐτῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς δώσει τὴν δρόσον αὐτοῦ, καὶ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ
 15 λαοῦ μου ταῦτα πάντα. c

Συμμεθίστησι ταῖς ὀργαῖς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν συμβαίνοντα, καὶ ἀποδραμεῖσθαι φησιν ὁμοῦ τοῖς τῶν πλημμελημάτων καιροῖς τὰς δίκας. πεπανμένης γὰρ τῆς ἀμαρτίας, μᾶλλον δὲ ἤδη ποιῶν τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἐκτετικὸτος τοῦ Ἰσραὴλ, κατα-
 20 λήξειν ἔφη τὰς συμφορὰς, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἀπρακτή-
 σειν ἔτι τῶν ἀνιαρῶν τὴν ἔφοδον. βεβούλευται γὰρ ἐπ' αὐτοῖς οὐκ ἀδελφὰ τοῖς πρώτοις, ἀλλ' ὅσα βλέπει πρὸς ἡμερότητα. τοῦτο δὲ ἦν εἰρήνης ἐπίδοσις, καὶ ἀμφιλαφῆς d
 τῶν ἠδίστων αὐτοῖς χορηγία, ὡς εὔβοτρυν μὲν ὀραῖσθαι τὴν
 25 ἄμπελον, βαθὺ δὲ κομῶσαν ληΐοις τὴν ἀρόσιμον γῆν τοὺς

1. τοῖς om. C.

3. δὲ καὶ om. C.

6. διακυκλώσεως C.

13. γεννήματα C.F.

15. μου] + τούτου Edd. (Vat. s) inv. B.C.

(Alex. XII.) ταῦτα πάντα C.D. Edd. (Vat. s) πάντα ταῦτα B.F. (Alex. XII.)

19. ἐκτετηκός B.

21. τῶν ἀνιαρ. τὴν hoc ordine C.

23. τοῖτο C.b.

ταῦτα Edd.

24. αὐτῆς C. invito b.

25. κομῶσαν C.b.

κομῶσι Edd. ληΐοις (sic) b.

τῶν γηπόνων ἰδρώτας ἀμείβεσθαι, οὐρανοῦ δηλονότι μονουχὶ καὶ συνθέontos, καὶ δρόσοις καταπιαίνοντος ἀγροῦς δηλονότι καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς. ἔψεται γὰρ πάντως τοῖς τοῦ Δεσπότου νεύμασιν οὐρανός τε καὶ γῆ, καὶ ἀπαξαπλῶς ἢ κτίσις. κλῆρος δὲ ταῦτα τῷ Ἰσραὴλ, Θεοῦ κατευρύνοντος 5 τὴν εὐημερίαν, καὶ παντὸς τοῦ πεφυκότος ἀνιῶν ἀπαλλάτ-
e τοντος.

Ἄρμόσειε δ' ἂν ὁ ἐπὶ τῷδε λόγος τῷ πάντων ἡμῶν Σωτῆρι Χριστῷ. πρὸ μὲν γὰρ τῶν τῆς ἐπιδημίας καιρῶν ἐβαδίζομεν ἕκαστος κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, κτηνώδη τε καὶ 10 ἀλογώτατον διαβιοῦντες βίον, καὶ ταῖς τῶν δαιμονίων ἀπάταις συνεζευγμένοι. ἐπειδὴ δὲ πεπραμένους μόνον δὲ οὐχὶ, καὶ κατερρίμμένους εἰς γῆν, καὶ ὑπὸ πόδας ὄντας ἐχθρῶν, ῥκτειρεν ὁ Πατήρ, οὐκέτι πεποιήκεν ἡμῖν κατὰ τὰς ἡμέρας
722 A. a τὰς ἔμπροσθεν. οὐ γὰρ περιεῖδεν ἔτι πλεονεκτούμενους, καὶ 15 ὑπὸ τυράννῳ πράττοντας ὡμῶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν ἡμᾶς τῶν αἰσχίστων ἀποφέροντι· δέδωκε δὲ μᾶλλον ἡμῖν τὴν ἐξ οὐρανῶν εἰρήνην, τουτέστι Χριστὸν, ὃς καὶ ἀπάσης ἡμῖν εὐκαρπίας τῆς νοητῆς δεδώρηται χορηγίαν. ἐμπεπλήσμεθα γὰρ σίτῳ τε καὶ οἴνῳ, καὶ δέδωκεν ἡμῖν ἢ ἄμπελος ἢ ἀληθινή, 20 τουτέστι Χριστὸς, τὸν ἑαυτῆς καρπὸν, τὸν εὐφραίνοντα καρδίαν ἀνθρώπου, κατὰ τὸ γεγραμμένον. αὐτὸς δὲ ὑπάρχων
Ps. ciii. 15. b καὶ ὁ κόκκος τοῦ σίτου καὶ τὸ δράγμα τὸ ἱερὸν, ἄρτος ἡμῶν ἀπεφάνθη ζωῆς· ἀπέδειξε δὲ καὶ εὐανθεστάτους, ταῖς ἐξ οὐρανοῦ καταπιαίνων δρόσοις, δῆλον δὲ ὅτι ταῖς νοηταῖς καὶ διὰ 25 τοῦ Πνεύματος, ὧν καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ διαμémνηται λέγων “Ὡς δρόσος Ἄερμων ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη
Ps. cxxxii. 3.

1. δηλονότι καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς (3) quasi a δηλονότι ad δηλονότι transiliens D.
3. δηλονότι assumptum ex C. 5. κλῆρος C.b. κλῆροι D. Edd.
6. τοῦ πεφυκότος [πεφουκός b.] ἀνιῶν C.D.b. ἀνιαροῦ Edd. 8. ἀρμόσει C.D. τῷ] τῶν Edd. ante Migne. 10. αὐτῷ om. C. τε assumptum ex B.C.
12. ἐπειδὴ C. ἐπεὶ D. Edd. πεπραμένους D. πεπραχότας ἀθλίως C. πεττωκότας Edd. δὲ alt. assumptum ex C.D. 16. ἡμᾶς τῶν αἰσχίστων hoc ordine C.D. 18. ἡμῖν] + τῆς Edd. inv. C. 20. σίτῳ τε καὶ οἴνῳ C. σιτοῦ τε καὶ οἴνου Edd. δέδωκεν B.C. δεδώρηκεν Edd. 22. ὑπάρχων B.C. ὑπάρχει Edd. 23. ἄρτος—ζωῆς C. αὐτὸς—ζῶη Edd.

“Σιών.” ταῦτα δὲ ἡμῖν ἐν κλήρου μοίρᾳ παρὰ Θεοῦ καὶ μερὶς ἀγαθῆ, ἐπεὶ τοι γεγόναμεν Ἰσραὴλ, τουτέστι, νῦν ὁρῶν Θεὸν, τεθειήμεθα γὰρ ἐν Υἱῷ τὸν Πατέρα.

Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κατάρᾳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν οἶκος Ἰούδα ¹³

5 καὶ οἶκος Ἰσραὴλ, οὕτω διασώσω ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε ἐν εὐλογίᾳ· θαρσεῖτε καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν.

Αἰχμάλωτοι γεγονότες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ταῖς τῶν ἐλόντων πλεονεξίαις ἐνειλημμένοι, κεχηρηματίκασι καὶ ἐπάρατοι, φασκόντων τιῶν, κατὰ γε τὸ εἶκος Οὕτω μὴ γενοίμην ὡς ὁ ¹⁰ Ἰσραὴλ. ἐπειδὴ δὲ σέσωκέ τε αὐτοὺς ὁ φιλοικτίρμων Θεός, καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις γεγόνασιν ἀγαθοῖς, συναποβεβλήκασι ¹¹ ταῖς συμφοραῖς καὶ τὸ δοκεῖν εἶναι κατηραμένοι. ἠυλόγηται γὰρ, καὶ οὐδὲν ἦττον γεγόνασι ζηλωτοὶ καθὰ καὶ πάλαι, Θεοῦ κατευφραίνοντος τοῖς ἄνωθεν ἀγαθοῖς, καὶ ἀπάσης αὐτοῖς ¹⁵ εὐθυμίας ἀπλοῦντος μέθεξιν.

Τοῦτο δὲ αὐτὸ καὶ ἐφ’ ἡμῶν αὐτῶν ἀτρεκὲς ἐνορῶτο ¹⁶ πάλιν. ἡμεν γὰρ ἐπάρατοι, ταῖς τῶν δαιμονίων ἀγέλαις ὑπέξευγμένοι, καὶ πρὸς πᾶν εἶδος φαυλότητος διὰ τῆς ἐκείνων δυστροπίας κατενηγεμένοι. ἐπειδὴ δὲ Θεὸν ἐγνώκαμεν ²⁰ τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, καὶ ἐγνώσθημεν τῷ Χριστῷ, τότε ²¹ δὴ τότε καὶ ἀναμέλπειν ἐφ’ ἑαυτοῖς δεδιδάγμεθα “Εὐλογημένοι ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ²² “γῆν.” ἐπειδὴ δὲ εἰς τοῦτο κεκλήμεθα τιμῆς τε καὶ δόξης, φιλεργεῖν ἀναγκαῖον καὶ κατανδρίζεσθαι παθῶν, καὶ στυγη- ²⁵ τὴν ποιεῖσθαι τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τοῖς εὐαγγελικοῖς ἐμπρέπει νόμοις, ὡς ἐπείγεσθαι κατορθοῦν τὸ ἀνδάνον Χριστῷ. ἀκηκόαμεν γὰρ ἐπιφωνοῦντος ἡμῖν Θαρσεῖτε καὶ κατισχύετε ἐν ^a 723 A.

Ps. cxiii.
23.

1. παρὰ Θεῷ B.

4. ἐν κατάρᾳ] κατάρᾳ C. (68. al.) ἔθνεσιν] + ὁ

Edd. invitis B.C.F. (s Alex. XII.) 15. μέθεξιν] τὴν μ. Edd. inv. C.

16. ἀτρεκὲς ἐνορῶτο C. ἀληθὲς ὃν ὁράται iid.

20. ἐγνώσαμεθα h.

24. φιλεργοὶ ἀναγκαῖον κατανδρίζ. C. invito D. τῶν παθῶν Edd. invitis C.D.

26. ὡς C.D. καὶ Edd. ἀνδάνον C.D. ἀρέσκον Edd. Statim τῷ add. iid. invitis

C.D. Χριστῷ C. Θεῷ D. Edd. ἀκηκόασι C.

S. Joan.
xvi. 33.Ps. cvi.
42.

ταῖς χερσὶν ὑμῶν, ἐσχήκαμεν δὲ παρὰ Χριστοῦ τὸ χρῆναι
 θαρσεῖν· νενίκηκε γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν τὸν κόσμον, καὶ πεπάτηκεν
 ἐχθρούς, καὶ θανάτου κρείττονα τὸν οἰκεῖον ἔδειξε ναὸν, καὶ
 τὸ τῆς ἀνομίας ἐνέφραξε στόμα, ἵνα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτὸν ἐν
 τούτοις. νενίκηκε γὰρ, ὡς ἔφην, οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλον, ἀλλ' 5
 ἡμῖν τοῖς ἡσθενηκόσι τὰ ἐκ τοῦ νικῆσαι κατορθῶν ἀγαθά.

14 Διότι τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ὁν τρόπον διανοήθην τοῦ
 b κακῶσαι ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσει με τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγει
 15 Κύριος παντοκράτωρ, καὶ οὐ μετενόησα· οὕτω παρατάταγμα
 καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοῦ καλῶς ποιῆσαι 10
 τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα· θαρσεῖτε.

Ἔστι τὰς θείαις σκέψεσιν εἶτ' οὖν βουλαῖς τὸ ἀντιστατοῦν
 οὐδέν, κακ τῶνδε δὴ πάλιν ἐφίησι νοεῖν. ὁ γὰρ ἂν βου-
 λεύσαιτο Θεὸς καὶ δὴ καὶ ἔλοιτο πληροῦν, τοῦτο δὴ πάντως
 ἐκβήσεται καὶ πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν ἐξέρπει τέλος. οὕτω 15
 c πού φησὶ καὶ διὰ φωνῆς Ἡσαίου, τῆς ἑαυτοῦ φύσεως τὸ
 παναλκὲς ἀποφαίνων “Καὶ εἶπα Πᾶσά μου ἡ βουλή στή-
 “σεται, καὶ πάντα ὅσα βεβούλευμαι ποιήσω.” οὐκοῦν ἐξ
 ὧν συνέβη παθεῖν αὐτοὺς ἐπενηνεγμένης τῆς θείας ὀργῆς,
 ἐκ τούτων αὐτῶν συνιέναι, καὶ μάλα σαφῶς, ἔστιν, ὅτι καὶ 20
 ἡ τῆς εὐθυμίας αὐτοῖς κατευρύνεται τρίβος ἐθέλοντός γε αὐ-
 τοῦ καὶ ἐφίεντος εὐημερεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ ὀρέγοντος εἰς
 φιλανθρωπίας τὸ ἐν παντὶ δὴ χρῆναι γενέσθαι καλῷ. ὥσ-
 περ γὰρ, φησὶ, κακοῦν ὑμᾶς ἐθέλοντα διὰ πολλὴν ἀμαρτίαν,
 d ἀπεῖρξεν οὐδέν· οὕτω καὶ χρηστὰ βουλευομένῳ, καὶ κατοι- 25

Es. xlvi.
10.

4. δι' αὐτὸν ἐν τούτοις C. His εὐδοκιμῶμεν add. Edd. αὐτὸν μνησόμεθα ἐν τού-
 τοις D. 11. θαρσεῖτε om. C. sed vide infra. habet D. 12. Haec
 σκέψεσιν εἶτ' οὖν [ἦτον Cod.] accesserunt ex C. σκέψεσιν ἦτοι D. 14. δὴ
 καὶ assumpta ex B.C. 15. Haec καὶ πρὸς τὸ ἄ. δ. ἐξέρπει τέλος
 accesserunt ex C.D. 16. φησὶ καὶ δ. φ. Ἡσ. hoc ordine C. φησὶ post
 Ἡσ. transp. Edd. ἑαυτοῦ C. αὐτοῦ Edd. 20. τούτων αὐτῷ (sic) C.
 βούλεται καὶ μ. σ. pro καὶ μ. σ. ἔστω C. invito D. 22. καὶ alt. om. C. εἰς
 φιλανθρωπίας C. φιλανθρωπία Edd. 23. δὴ assumptum ex C.

κτείρειν ἐθέλουτι πεπονηκότας ἀρκούντως, οὐδὲν ἔσται τὸ ἐμποδῶν. παρατέταγμαί γὰρ εὖ παιῆσαι τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα. ἐμφαντικῇ δὲ λίαν ἢ λέξις. οὐ γὰρ ἔφη μόνον ὅτι Βεβούλευμαι καὶ διανεῖσθαι τυχόν, ἀλλ' εἰς 5 τοῦτο προῆλθον γνώμης καὶ τῆς ἐφ' ὑμῖν ἡμερότητος, ὥστε καὶ παρατέταγμαί. τοῦτο δὲ ἐστὶ σκέψεως ἐντόνου μήνυσις ἐναργής. κατασφραγίζει δὲ τὴν ὑπόσχεσιν εἰς ἀλήθειαν, τὸ θαρσεῖτε προστιθείς.

Οὕτω δὲ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς διὰ τῆς πίστεως κεκλη- 8
 10 μένους εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἀσφαλίζεται Χριστός. ὥσπερ γὰρ πρὸ τῆς κλήσεως πρὸς πᾶν εἶδος φαυλότητος κατωλισθηκότας, παραδέδωκε μὲν εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ἐκάκωσε Rom. i. 28.
 δὲ δι' ἀκαθαρσίαν· οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις διενέθη τε καὶ παρατέτακται, καθά φησιν αὐτὸς, εἰς γε τὸ εὖ παιῆσαι 15 τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα, τουτέστιν ἡμᾶς τοὺς ἐξομολογουμένους αὐτῷ, καὶ ταῖς εὐφημίαις καταγεραίροντας ὡς Δεσπότην, ὡς σωτήρα καὶ λυτρωτήν· αἴνεσις γὰρ ὁ Ἰούδας ἐρμηνεύεται. οἶκος δὲ Ἰούδα καὶ ἐτέρως νοοῖτ' ἂν ἢ 20 Ἐκκλησία. κεχηρημάτικε γὰρ οἶκος Χριστοῦ, ὃς “ἀνατέταλ- Heb. vii. 14.
 20 “κεν ἐξ Ἰούδα,” κέκληται δὲ οὕτω καὶ παρὰ τῆ θεοπνεύστῃ γραφῇ. καὶ γοῦν ὁ πατριάρχης Ἰακώβ οὕτως αὐτοῦ διαμέμνηται λέγων “Ἰούδα, σε αἰνέσασαι οἱ ἀδελφοί σου,” καὶ Ib. iii. 6.
 πάλιν “Ἐκ βλαστοῦ ἀνέβης υἱέ μου Ἰούδα.” ἀνέφνυ γὰρ ὁ Gen. xlix. 8.
 Χριστὸς ἐκ ρίζης Ἰεσσαί, καὶ καθάπερ ἀπὸ βλαστοῦ τῆς Ib. 9.
 25 ἀγίας παρθένου “Βακτηρία εὐκλεῆς καὶ ἡ ράβδος μεγαλώ- Hier. xxxi. 17.
 “ματος,” κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν. ἡμῖν οὖν ἄρα καὶ b
 τὸ θαρσεῖτε λελέξεται, καὶ μάλα εἰκότως. ὅπλῳ γὰρ ἡμᾶς Ps. v. 13.

1. πεπονητότας Edd. invitis B.C. 3. ἐμφαντικῇ C. 5. ἡμῖν C. inv. b.
 6. ἐντόνου C.D. Edd. εὐτόνου b. 9. Assumpta δὲ ex C.D.b. τοὺς ex C.b.
 14. καθά] καὶ καθά D. καὶ C. αὐτοῖς (sic) C. 16. καὶ ταῖς assumpta ex B.C. 17. ὁ om. C. 23. ἀνέβης υἱέ μου hoc ordine C. Ἰούδα accessit ex B.C. ἀνέφνυ C. ἀνέβη Edd. 25. Assumpta εὐκλεῆς ex C.D., ἢ ex C. 27. λελέξεται B.C. λέγεται Edd. ἡμᾶς assumptum ex C.

εὐδοκίας ἐστεφάνωσεν ὁ Πατὴρ τῆ δια Χριστοῦ σωτηρία
καὶ χάριτι.

16 Οὗτοι οἱ λόγοι οὐς ποιήσετε· λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν
πλησίον αὐτοῦ, καὶ κρίμα εἰρηνικὸν κρίνετε ἐν ταῖς πύλαις
17 ὑμῶν, καὶ ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε 5
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, καὶ ὄρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπάτε· διότι
c ταῦτα πάντα ἐμίσησα, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

Οὐκ ἀπειθεῖν ἐλομένοις καὶ εἰς ἐξίτηλον πολιτείαν ἀπο-
φοιτᾶν εἰωθόσιν ἐπαγγέλλεται Θεὸς τὰ ἐκ τῆς ἰδίας ἡμερό-
τητος ἐπιδώσειν ἀγαθὰ, καὶ μὴν καὶ παρατετάχθαι πρὸς τὸ 10
χρῆμαι λοιπὸν εὖ ποιεῖν αὐτούς· ἡγαπηκόσι δὲ μᾶλλον τὴν
αὐτῷ θυμῆρη διαστείχειν ὁδὸν καὶ ζῆν εὐαγῶς ἡρημένοις.
ἦκιστα μὲν γὰρ ψευδοεπεῖς ὀραῖσθαι προστέταχε, ποιεῖσθαι
δὲ μᾶλλον ἐν ἀτρεκείᾳ τοὺς λόγους, ὀρθότητα δὲ τὴν ἐπὶ γε
d τοῖς κρίμασιν ἀγαπᾶν, καὶ τὴν ἐφ' ἑκάστῳ πράγματι ψῆφον 15
εὐθῆ τε καὶ ἀνεπίπληκτον πάντη τε καὶ πάντως ἐκφέρειν, οὐ
λημματίων αἰσυχρῶν ἡττωμένους, οὐκ εἰς κέρδη βλέποντας
αἰσυχρὰ, καὶ χρημάτων ἔνεκα τὴν τοῦ δικαίου παρασημαί-
νοντας χάριν· ἀλλ' εἰς μόνον ὀρῶντας τὸ ἀνδάνον Θεῷ·
ἀνιέντας δὲ καὶ ἀδελφοῖς, εἰ δὴ που τι παρπταίσειαν ἢ 20
δρῶντες ἢ λέγοντες, καὶ προσέτι τούτοις παρωθουμένους εὖ
μάλα τὸ ψευδορκεῖν. μεμισηκέναι γὰρ δὴ δισχυρίζεται τὰ
e τοιάδε τῶν κακῶν.

Ἄθρει δὲ ὅπως οὐδὲν ἐπιτάττει δρᾶν τῶν ἐν σκιαῖς ἢ
τύποις. οὐ γάρτοι χρῆμαι βουθυτεῖν οὐδὲ μὴν λιβανωτῷ 25
τιμῶν ἐντέλλεται, ἀλλ' οἷον ἰσχυρὴν τινα καὶ τετορνευμένην,

9. εἰωθόσιν assumptum ex C.D. Quae sequuntur ἐπαγγέλλεται—ποιεῖν αὐ-
τούς post ἡρημένοις (12) transp. Edd. invisit C.D. 12. αὐτῷ θυμῆρη C.D.
εἰθεῖαν Edd. τὴν pro ζῆν Edd. εἰρημένοις pro more C. 14. γε
assumptum ex C. 17. λημματίων C. λημμάτων Edd. 18. παρα-
σημαίνοντας C. προδιδόντας iid. 22. δὴ assumptum ex C.
25. λιβανωτῷ C. λιβάνω iid.

μόνον δὲ οὐχὶ καὶ εὐαγγελικὴν ἐπασκῆσαι βούλεται ζῶην.
 ἐπειδὴ γὰρ οὐ βραχὺς ἡμῖν ἐν τούτοις περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος
 ἡμῶν ἐπιδημίας ἐκπεποίηται λόγος, ταύτητοι καὶ ἀναγκαίως
 ἐντολὴ συνεισάγεται τὰ δι' αὐτοῦ λαλοῦσα θεοπύσματα. εἰ
 5 γὰρ δὴ προσήκοι τοῖς θεοῖς ἡμᾶς ἐπομένους λόγοις λαλεῖν
 τὴν ἀλήθειαν, τὰ Χριστοῦ πάντως διαλεξόμεθα· Χριστὸς γάρ ^a 725 A.
 ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. διὰ τοῦτο καὶ ὁ σοφώτατος Πέτρος ἐτοι-
 μοτάτους ἡμᾶς γενέσθαι προστέταχε “πρὸς ἀπολογίαν παντὶ
 “ τῷ ἐρωτῶντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς οὔσης ἐν ἡμῖν ἐλπίδος.”
 10 οἱ δὲ δὴ τὰ Χριστοῦ λαλεῖν εἰθισμένοι, καὶ αὐτὸν ἔχοντες
 ἐπὶ γλώσσης αἰεὶ, καὶ νοῦ καὶ καρδίας μελέτην πεποιημένοι,
 δίκαιοί που πάντως εἶεν ἂν, καὶ τῇ κατὰ πᾶν ὀτιοῦν ὀρθότητι
 διαπρέποντες, εἰρηνικοὶ τε καὶ πρᾶοι καὶ πρὸς γε τούτῳ καὶ
 ἀνεξίκακοι, καὶ ψευδορκεῖν οὐκ εἰδότες, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ^b
 15 ὀμνύντες ὄλως. διαμémνηται δὲ λέγοντος αὐτοῦ “Ἔστω ^{S. Matth.}
 “ δὲ ὑμῶν ὁ λόγος τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν ^{v. 37.}
 “ τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.”

Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου παντοκράτορος πρὸς μὲ λέγων Τάδε ¹⁸ ¹⁹
 λέγει Κύριος παντοκράτωρ Νηστεία ἢ τετάρτη καὶ νηστεία ἢ
 20 πέμπτη καὶ νηστεία ἢ ἑβδόμη καὶ νηστεία ἢ δεκάτη ἔσονται
 τῷ οἴκῳ Ἰουδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ εἰς ἑορτάς
 ἀγαθὰς, καὶ εὐφρανθήσεσθε, καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ^c
 ἀγαπήσατε.

Ἄναγκαῖον οἶμαι τοῖς φιλομαθέσι προαφηγήσασθαι πάλιν
 25 τῶν ἐνθάδε λεγομένων νηστειῶν τὰς αἰτίας, καὶ ποῖα μὲν ἡ

2. ὁ pro οὐ Edd. inv. B.C.

4. τὰ om. C.

παῦλος C.

15. διαμémνηται B.

Haec τὸ δὲ—ἐστὶν accesserunt ex C.D.

19. τετάρτη C. (36. al.) τετράς Edd.

ex C. (Alex. XII.)

manu C.

5. προσήκει Edd. correxi ex C.

10. εἰ pro οἱ Edd. inv. B.C.

δὲ C. γὰρ Edd.

δὲ C. γὰρ Edd.

22. εὐφρανθήσεται (= εὐφρανθήσετε) prima

manu C.

23. ἀγαπήσατε F.

3. ἐκπεποίηται C. πεπ. Edd.

7. πέτρος D. Edd.

11. γλώττης C.

16. δὲ prius et ὁ λόγος om. C.

17. τοῦτο pro τούτων D.

21. εἰς secundum assumptum

24. πάλιν om. C. habet D.

τετάρτη, τίς δὲ καὶ ἡ πέμπτη, καὶ αἱ τούτων ἐφέξης ἐβδόμη
 τε καὶ δεκάτη. προσεποιόσομεν γὰρ οὕτως ἐπὶ καιροῦ, καὶ
 ἐν κόσμῳ λοιπὸν τῶν προστεταγμένων τὴν δύναμιν. οὐκοῦν
 μετὰ τὸ ἀλῶναι τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ κατεμπρησθῆναι τὸν
 ναδὸν, ἀποκομισθῆναι δὲ ὁμοῦ τοῖς ἱεροῖς σκεύεσιν αἰχμάλω- 5
 δ του τὸν Ἰσραὴλ, οἱ σεσωσμένοι τε καὶ περιλειφθέντες κατὰ
 τὴν Ἰουδαίαν τὰς ἡμέρας ἐν αἷς τὰ τοιαύδε παθεῖν συμβέβη-
 κεν ἀποφράδας ἡγούντο καὶ στυγητὰς, καὶ δὴ κατὰ πληθὺν
 συνθέοντες, κομμὸν ἐποιούντο καὶ θρήνον, ἀσιτοῦντες ὡς ἐν
 νηστείαις. τίνα δὲ δὴ τὰ συμβεβηκότα, καὶ ὡς ἐν ἐκάστη 10
 τῶν ἀρτίως ἡμῖν ὠνομασμένων ἡμερῶν, φέρε λέγωμεν ἐκ
 τῶν ἱερῶν γραμμάτων.

Hier.
 lii. 4-7.

Ἐφη τοίνυν ὁ μακάριος Ἰερεμίας “Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
 “ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ· δῆλον δὲ ὅτι Σεδεκίου
 “ ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκατῷ τῆ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθε Ναβου- 15
 e “ χοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐ-
 “ τοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ περιεχαράκωσαν αὐτὴν καὶ
 “ περιωκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλω, καὶ
 “ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως ἐνδεκάτου ἔτους τῷ βασι-
 “ λεῖ Σεδεκία, ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς, 20
 “ καὶ ἐστερεώθη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐκ ἦσαν ἄρτοι
 “ τῷ λαῷ τῆς γῆς, καὶ διεκόπη ἡ πόλις, καὶ πάντες οἱ
 “ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς
 726 A. a “ πύλης ἀνὰ μέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος, ὃ
 “ ἦν κατὰ τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως.” εἶτα διὰ μέσου 25
 παρευθεῖς τῶν Σεδεκίου παίδων τὴν σφαγὴν, αὐτοῦ δὲ τὴν
 1b. 12-
 14. τύφλωσιν, ἔφη πάλιν “ Ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ δεκάτῃ τοῦ

1. τετάρτη C. τετράς Edd. καὶ prius assumptum ex C. 3. προ . τεταγ-
 μένων (litera una erasa) C. habet προστ. D. 5. ἱερεῖς Edd. ante Migne.
 10. ὡς assumptum ex C.D. 11. ὠνομασμένων C.D. εἰρημένων Edd.
 λέγομεν C. ἐκ τῶν ἱερῶν γρ. assumpta ex C.D. 14. ἐνάτῳ C. ἐνάτῳ
 Edd. 15. τῇ assumptum ex C. (sol.) 18. τετραπέδοις C.
 (Vat.) τετραπόδοις D. Edd. (Alex. XII.) τετραπόδων B. κατῆλθεν pro καὶ ἦλ-
 θεν B. 20. τῷ prius assumptum ex C. ἐνάτῃ B.C. ἐνάτῃ Edd.
 24. πύλης C.D. πόλεως Edd. (Frid-Aug. manu prima.) 25. διὰ μέσου C.
 δὴ μέσου Edd.

“ μὴνὸς ἦλθε Ναβουζζάρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος ὁ ἐστηκὼς κατὰ
 “ πρόσωπον τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ
 “ ἐνέπρησε τὸν οἶκον Κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως,
 “ καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως καὶ πᾶσαν οἰκίαν με-
 5 “ γάλην ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ, καὶ πᾶν τεῖχος Ἱερουσαλήμ
 “ κύκλω καθείλεν ἢ δύναμις τῶν Χαλδαίων ἢ μετὰ τοῦ b
 “ ἀρχιμαγείρου.” ἀκούεις ὅπως ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει πεπο-
 λιόρηκεν ὁ Ναβουχοδοноόσορ τὴν Ἱερουσαλήμ, εἶτα τῷ τε-
 τάρτῳ μηνὶ τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους διακεκόφθαι φησὶ τὴν πόλιν,
 10 ἐν δέ γε τῷ πέμπτῳ μηνὶ καὶ αὐτὸν ἐμπεπρῆσθαι τὸν ναὸν
 καὶ ἅπασαν δὲ τὴν πόλιν δισχυρίζεται παρὰ τοῦ ἀρχιμα-
 γείρου. ἀποφράδας δὴ οὖν τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην
 καὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν ἐποιοῦντο, τοὺς μῆνας εἰς ἡμέρας
 παραφέροντες. τίς δὲ καὶ ἡ ἐβδόμη, πάλιν εἰπεῖν ἀναγκαῖον.
 15 Ἐπειδὴ γὰρ εἶλε τὴν Ἱερουσαλήμ ὁ ἀρχιμάγειρος, κει- c
 ροτόνηκε τὸν Γοδολίαν εἰς καθηγητὴν τοῖς καταλοίποις τῶν
 Ἰουδαίων ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις. εἶτα τοῦτο δεδρακὼς ἀπῆρκεν
 εἰς Βαβυλῶνα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο οὕτω πεπράχθαι μεμαθή-
 20 σολύμοις, καὶ ἦσαν ἐν ἐλπίσι τοῦ κατοικεῖν ἔτι τὴν γῆν.
 ἀλλ’ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ, καθὰ γέγραπται, τὸν Γοδολίαν
 ἀνείλεν ὁ Ἰσμαὴλ· καὶ διεσπάρη πᾶς ὁ λαὸς τότε, καὶ
 25 ἀπέδραμον εἰς τὴν Αἴγυπτίω, καὶ διολώλασιν ἐκεῖ. στυγη-
 τὴν οὖν ἐποιοῦντο καὶ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν d
 μῆνα ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας. ἦδε μὲν οὖν τῶν νηστειῶν
 ἢ πρόφασις. ἐπειδὴ δὲ ἦν ἀκόλουθον, πεπαυμένων τῶν ἐξ
 ὀργῆς καὶ ἀνακομισθέντος τοῦ Ἰσραὴλ εἰς Ἱεροσόλυμα
 καὶ τῶν σκυθρωπῶν παρεληλακότων, μὴ νηστεύειν ἔτι καὶ

3. τοῦ deest in Edd.

ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει C.

10. γε assumptum ex C.

ἀς εἶπον αἰτίας Edd.

ἐπὶ B. Edd.

26. ἦν ἀκόλουθον hoc ordine C.D.b.

5. ἐν om. C. (33, 91, 228.)

9. ἑνδεκάτου C. δεκάτου B. Edd.

13. τοὺς μῆνας εἰς ἡμ. παραφέροντες C.D. δι’

17. ἀπῆρκεν C. ἀπῆλθεν Edd.

24. οὖν om. C.

25. ἕνεκα C.b. ἕνεκεν Edd.

28. μὴ b. Edd. μὴ om. B.C.D.
C. corrector quidam seculo forte xii^m., οὐκ ante ἦν ἀκόλ. paulo supra addidit.4 Reg.
xxv. 22.

Ib. 23.

Ib. 25.

Ib. 26.

κόπτεσθαι, μεταπλάττεσθαι κελεύει τὸ πένθος εἰς θυμηδίαν, ἦδεσθαι τε μᾶλλον ἐφ' οἷς ἔχουσι λαβόντες παρὰ Θεοῦ, ἦγουν διὰ μνήμης ἔχειν τὰ ἐφ' οἷς τετιμώρηται κατὰ καιροῦς, πλημμελούντες ἀφυλάκτως καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἐκτόπων ἀναίδην ὠλισθηκότες.

Ps. xxix.
12.

Δέδρακε δὲ τοῦτο καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστός. “Ἔστρεψε

“ γὰρ ἡμῖν τὸν κοπετὸν εἰς χαρὰν, διέρρηξε τὸν σάκκον καὶ “ περιέζωσεν εὐφροσύνην,” κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος φωνήν.

ἐπαιτιώμεθα δὲ οὐδαμῶς, ὅτι Θεὸν οὐκ εἰδότες ποτέ, καὶ προσκυνούντες τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, πεπτώκαμεν

Rom. i.
25.

1b. 28.

ὑπὸ πόδας ἐχθρῶν καὶ εἰς νοῦν ἀδόκιμον· εὐχαριστοῦμεν δὲ

727 A. a

S. Luc.
i. 14.

μᾶλλον ἐφ' οἷς ἠλεήμεθα καὶ σεσώσμεθα, καὶ ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν λελυτρώμεθα, καὶ τὴν ἁγίαν οἰκοῦμεν πόλιν, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν, ἡξιώμεθά τε λοιπὸν εὐχαῖς καὶ θυσίαις ταῖς

πνευματικαῖς καταγεραίρειν αὐτὸν, ἀγαπῶμεν δὲ καὶ ὡς εἰς

Eph. ii.
14.

εἰρήνην καὶ ἀλήθειαν, καὶ θυμηδίας τῆς ἀνωτάτω πρόφασιν τὸ χρῆμα καταλογίζεσθαι παρὰ τῆς θεοπνεύστου δεδιδάγμεθα

γραφῆς. “Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν” αὐτὸς, ὡς ἔφη, ἡ ἀλήθεια· καὶ δι' αὐτὸν ἐσμεν ἐν ἐλπίσιν ἀγαθαῖς,

καὶ ἐν τῷ κατευφραίνεσθαι δεῖν, κατηφείας ὑπάσης ἐξ-
ηρημένης.

20 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐτι ἤξουσι λαοὶ πολλοὶ καὶ

21 κατοικοῦντες πόλεις πολλὰς, καὶ συνελεύσονται κατοικοῦντες

πέντε πόλεις εἰς μίαν πόλιν λέγοντες Πορευθῶμεν δεσθῆναι

τοῦ προσώπου Κυρίου καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον Κυρίου

22 παντοκράτορος, πορεύσομαι κἀγὼ καὶ ἤξουσι λαοὶ πολλοὶ

καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον Κυρίου παντοκρά-

1. μεταλλάττεσθαι b. θυμηδίαν C.D.b. εὐθυμίαν Edd.

Edd. ἀνείδην B.D. 6. δὲ assumptum ex C.D.
παρεδόθημεν B. Edd. invitis C.D.

17. θεοπνεύστου C. θείας Edd.

Pont. Migne. ἀγαθοῖς Aub.

πόλεις om. C. (22. al.)

5. ἀναίδην C.

11. ἀδόκιμον] +

15. εἰς assumptum ex C.

19. καὶ assumptum ex C. ἀγαθαῖς C.

22. πολλοὶ om. C.

24. πέντε

τορος ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ τοῦ ἐξιλάσκεσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου.

Μεταπλάττοντος τοῦ Χριστοῦ τὸ πένθος ἡμῶν εἰς χαρὰν καὶ εἰς ἑορτὴν καὶ εἰς εὐφροσύνας ἀγαθὰς, καὶ μεθιστῶντος εἰς θυμηδίαν τοὺς ὀδυρμούς, οὐ καθ' ἕνα λοιπὸν ἔσται, φησὶ, τῶν καλουμένων εἰς σωτηρίαν ἢ ὡς ἐν πίστει πρόσοδος καὶ ἢ πρὸς Θεὸν οἰκειώσις δι' ἁγιασμοῦ ἀλλ' αἱ μὲν πόλεις ἀλλήλας εἰς τοῦτο παροτρυνούσι λοιπὸν, ἥξει τε κατὰ πληθὺν πάντα τὰ ἔθνη, τοῖς εἰς τοῦτο φθάσασιν ἐπιφωνούντων
 10 αἰ ἐπὶ τῶν δευτέρων τό Πορεύεσθαι καὶ γῶ. γέγραπται γὰρ ὅτι “Σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον “ἑτέρου.” πρόκλησις γὰρ αἰείπως ἑτέροις εἰς γε τὸ χρῆναι πληροῦν τὸ ἀγαθόν, ἢ τινῶν εὐρίσκεται προθυμία. τίς δὲ δὴ ταῖς πόλεσιν ἦτοι τοῖς ἔθνεσιν ὁ σκοπός; τὸ ἐξιλάσασθαι
 15 τε καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον Κυρίου, τουτέστι Χριστὸν, ὅς ἐστιν εἰκὼν ἀπαράλλακτος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ “χαρὰ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καθὰ γέγραπται, καὶ “ἀπαύγασμα τῆς δόξης,” περὶ οὗ φησι καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου.”
 20 ἐπέλαμψε γὰρ ἡμῖν ἢ εἰκὼν καὶ τὸ πρόσωπον, ὡς ἔφην, τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς· αὐτὸν ἔχοντες εὐμενῆ καὶ ἴλεω, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἀμαρτίας διακρουσόμεθα βλάβη, δικαιούμενοι διὰ πίστεως “οὐκ ἐξ ἔργων δικαιοσύνης ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, “ἀλλὰ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος” φιλοικτίρμων γὰρ ἐστι
 25 καὶ ἀγαθὸς καὶ ἀφήσιν ἐγκλήματα τοῖς προσιοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸν ἐκζητοῦντες φιλομαθῶς καὶ διὰ τοῦ χρῆναι πληροῦν a 728 A.

Prov.
xxvii. 17.

Heb.
e i. 3.

Ps.
cxviii.
135.

Tit. iii.
5.

1. ἐξιλάσκεσθαι B.C. (Alex.) ἐξιλάσασθαι Edd. (s Vat. XII.) cf. 728 fin.
 3. ἡμῖν b. 5, 6. ἔσται et ὡς assumpta ex C.b. desunt in D. 7. οἶμα
 pro ai C. 8. παροτρύνουσι C. τε C. δὲ Edd. 12. πρόκλησις C.b.
 παράκλησις D. Edd. γε assumptum ex C. 14. ἐξιλάσασθαι b. Edd.
 ἐξιλάσκεσθαι C. 20. Ἀπέλαμψε Migne. ἡμῖν ἢ εἰκὼν B.C. Nik.
 in Ps. cxviii. ἢ εἰρήνη Edd. 21. ἔχοντας iid. ante Migne.
 ἴλεω C.D. ἴλεων b. Edd. τὰ—βλάβη C.b. τὴν—βλάβην D. Edd. 23. ἃ C.
 ὦν D. Edd. 24. τὸ assumptum ex B.C. 26. φιλομαθῶς καὶ
 accesserunt ex C.D. τοῦτο pro τοῦ C.

Eph. ii.
14.

τὰ νενομισμένα, πάντη τε καὶ πάντως εὐρήσομεν, καὶ δι' αὐτοῦ κολλώμεθα τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ γὰρ ἔστιν αὐτὸς ἡ εἰρήνη ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς.

- 23 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐὰν ἐπιλάβωνται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν τῶν ἐθνῶν, 5 καὶ ἐπιλάβωνται τοῦ κρασπέδου ἀνδρὸς Ἰουδαίου λέγοντες Πορευσόμεθα μετὰ σοῦ, διότι ἀκηκόαμεν ὅτι ὁ Θεὸς μεθ' ὑμῶν ἔστιν.
- b) Τίνα δὴ τρόπον ἢ κατὰ πόλεις τε ὁμοῦ καὶ ἔθνη γενήσεται πρόσοδος τῶν ἐπιζητούντων τὸ πρόσωπον Κυρίου, διατρανοῖ 10 πάλιν. ἔσται γὰρ τοῦτο φησὶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, τουτέστι, κατ' ἐκείνο καιροῦ, καθ' ὃν ἂν ἐπιλάβοιτο δέκα ἄνδρες ἐνὸς Ἰουδαίου λέγοντες Πορευσόμεθα μετὰ σοῦ. διὰ μὲν οὖν τῶν δέκα, τὸν τέλειον τῶν προσιόντων νοήσεις ἀριθμὸν· τελειότητος γὰρ σύμβολον ὁ δέκα πως ἔστιν ἀριθμὸς. 15 ὅτι δὲ τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις οἱ ἐξ ἐθνῶν κολλώμενοι τὴν αὐτὴν ὥσπερ ἐκείνοις βαδίζειν ὁδὸν ἐπεχείρουν δικαιοῦμενοι
- c) διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ, καθίστησιν ἐναργεῖς, καὶ τὸ σχῆμα λέγων, ὡς ἐξ εἰκόνος τῆς καθ' ἡμᾶς διαπεπλασμένον εὐ μάλα. οἱ μὲν γὰρ μικροὶ τῶν παιδῶν εἰ τοῖς ἰδίους 20 πατράσιν ἔλοιτό ποτε κατακολουθεῖν, ἐπιδραξάμενοι τοῦ κρασπέδου καὶ οἶον ἐπικουρούμενοι ταῖς ἀφαῖς καὶ τῶν ἐσθημάτων ἀπαρτῶμενοι, ἀπλανῆ τε καὶ ἀσφαλῆ ποιοῦνται τὴν βάδισιν· κατὰ τὸν ἴσον οἶμαι τρόπον καὶ οἱ τῇ κτίσει λελατρευκότες παρὰ τὸν τῶν ὄλων Δημιουργόν, πατέρας 25

1. εὐρήσομεν C. εὐρίσκ. Edd. 2. ἔστιν αὐτὸς hoc ordine C.
4. ἐὰν ἐπιλάβωνται C.D. ἐπιλήψονται F. Edd. (22. al.) 6. ἐπιλάβονται]
Sic correxi. ἐπιλάβονται C.D. (106.) ἐπιλήψονται F. Edd. (22. al.) ἀνδρὸς Ἰου-
δαίου] ἐνὸς Ἰουδαίου infra. cf. ἐνὸς ἀνδρὸς Ἰουδ. (Co.) 11. τοῦτο
assumptum ex C.D. 12. κατ' ἐκείνῳ C. καθ' ὃν ἂν ἐπιλάβοιτο C.
ὅτε ἐπιλήψονται Edd. 15. δέκα πως] Sic edidi ex C. qui δέκα πως
scribit. δέκατος D. Edd. 19. Haec τῆς καθ' ἡμᾶς accesserunt ex C. desunt
in D. 20. μὲν assumptum ex C.D. εἰ] ἐν Migne. 22. καὶ prius
assumptum ex C.

γνησίους ἐπιγραφόμενοι τοὺς τῶν εὐαγγελικῶν δογματίων
 εἰσηγητὰς, καὶ συναπτόμενοι δι' ὁμοψυχίας, ἔπονται τε αὐ- d
 τοῖς, νηπιιάζοντες ἔτι τὰς γνώμας, καὶ εἰς τὴν ὁμοίαν ἵενται
 τρίβον, ζήλωταί που πάντως τῆς αὐτῶν πολιτείας ἀναδεικνύ-
 5 μνοι, καὶ ταῖς αἰεὶ πρὸς τὸ ἄμεινον ἐπιδόσεσιν “ εἰς ἄνδρα
 “ τέλειον ἀναβαίνοντες καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώ-
 “ ματος τοῦ Χριστοῦ.” ἔπονται δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν; πε-
 πληροφόρηται γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἐστι, τουτέστιν
 ὁ Ἐμμανουήλ· ἐρμηνεύεται γὰρ Ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν. ὅτι δὲ
 10 οὐ μόνων ἔσται τῶν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ ἢ τὸ τηρικᾶδε
 κλησίς, ἀπάντων δὲ μᾶλλον τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ε
 ἔθνων, διαμεμήνυκεν εἰπὼν, ὡς ἐκ πατῶν ἔσονται τῶν γλωσ-
 σῶν οἱ ἐπιδραττόμενοι τοῦ κρασπέδου. πότε δὲ κέκληνται
 τὰ ἔθνη πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ πότε βεβούληνται
 15 ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον Κυρίου, ἐξιλάσασθαι τε αὐτὸ, καὶ
 εἰς τὸ χρῆναι τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις τὴν αὐτὴν ὥσπερ δια-
 στείχειν ὁδόν, εἰ μὴ ὅτε γέγονε καθ' ἡμᾶς ὁ Μονογενής; ὅς a 729 A.
 ἐστι προσδοκία ἔθνων· πρὸς ὃν καὶ ὁ θεσπέσιος ἀναμέλπει
 Δαυεὶδ “ Πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας ἤξουσιν καὶ προσ-
 20 “ κινήσουσιν ἐνώπιόν σου, Κύριε” σέσωσται γὰρ δι' αὐτοῦ
 καὶ αὐτὴ τῶν ἔθνων ἡ πληθὺς.

Eph. iv.
13.Supra
ver. 22.

729 A.

Gen.
xlix. 10.
Ps.
lxxxv. 9.

Λήμμα λόγου Κυρίου ἐν γῆ Σεδράχ καὶ Δαμασκού ἀνάπαυσις Κεφ. θ'.
 αὐτοῦ, διότι Κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ πάσας φυλάς τοῦ b
 Ἰσραὴλ· καὶ Ἡμᾶθ ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς. 2

25 Οὐκ ἄτραχυ μὲν τὸ προκείμενον, δυσέφικτος δὲ κομιδῇ
 καὶ αὐτὴ τῶν λέξεων ἢ συνθήκη, πλὴν ὡς ἐνι λελέξεται

2. αὐτῶ C. 3. ἔτι] ἐπὶ manu prima C. ἵενται B. invitis C.D. 4. τῆς
 αὐτῶν π. ἀναδ. hoc ordine C. ἀναδ. ante τῆς transp. Edd. 13. δὲ om. C.
 15. ζητῆσαι C. Habet ἐξιλάσασθαι C. αὐτὸ C. αὐτὸν D. Edd. 16. εἰς
 τὸ χρῆναι accesserunt ex C.D. 20. Κύριε om. C. habet D.
 22. Σεδράχ C.D. Ἀδράχ F. Edd. (22. al.)

πρὸς ἡμῶν. τὰ γεμῆν ἐφ' οἷς εἰρησθαι ταυτὶ νομιοῦμεν, εἰ-
 κότεως προαγορεύειν ἀνάγκη, νοηθείη γὰρ ἂν ὧδέ τε καὶ
 μόλις τῆς προφητείας ὁ νοῦς. ὅτε τοίνυν τῶν τῆς αἰχμα-
 λωσίας δεσμῶν ἀνείθη τε καὶ ἀπήλλακται κατὰ καιροῦς ὁ
 Ἰσραὴλ, ἦκόν τε λοιπὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀνατειχίζεν 5
 ἐπεχειροῦν τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε δὴ τότε τὰ περίοικα τῶν
 ἐθνῶν, οἳ τε τὴν Σαμάρειαν οἰκοῦντες καὶ οἱ τὰς τῆς Πα-
 λαιστίνης καὶ μὴν καὶ Φοινίκης νεμόμενοι πόλεις, κατεδά-
 κνοντο φθόνῳ, ὁμοῦ δὲ καὶ ἐδεδίεσαν, μὴ ἄρα δὴ πάλιν
 ἀνενεγκόντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ 10
 εἰς πληθὺν ἀμέτρητον ἐκτεινομένου τοῦ γένους, εἶτα πόλιν
 ἔχοντες τὴν οὕτω δυσάλωτον καὶ εὐπυργοτάτην, καταστρα-
 τεύουσι πάλιν αὐτῶν, καὶ ἄμαχόν τινα, καθὰ καὶ πάλαι,
 κατεξαναστήσειαν αὐτῶν τὴν χεῖρα, ταύτητοι τειχίζεν ἐθέ-
 λοντας διακωλύειν ἤθελον, πικροὺς ἀρτύοντες δόλους, καὶ 15
 μὴν καὶ ἐφόδους ληστρικὰς ἰστάντες αὐτοῖς. ἦκου δὲ εἰς
 τοῦτο βασκανίας καὶ φθόνου, ὥστε καὶ γεγράφασι τῷ Περ-
 σῶν βασιλεῦσι τὸ τηλικάδε τὰ ἐν τῷ Ἔσδρα κείμενα.
 ἔχει δὲ οὕτως “Βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ κυρίῳ οἱ παῖδες σου
 “Ράθυμος ὁ τὰ προσπίπτοντα καὶ Σαμέλλιος ὁ γραμμα- 20
 “τεὺς καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῆς βουλῆς αὐτῶν καὶ κριταὶ οἱ ἐν
 “τῇ κοίλῃ Συρία καὶ Φοινίκη. καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ
 “κυρίῳ βασιλεῖ διότι οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀναβάντες παρ' ὑμῶν
 “πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες εἰς Ἱερουσαλήμ τὴν πόλιν τὴν

3. Esdr.
 ii. 16-18.

1. ἐφ' οἷς D. Edd. εἰθὺς C. ταυτὶ C. ταῦτα Edd. 2. προσαγορεύειν C.
 ἂν om. C. habet D. 6. γὰρ pro δὴ C. 9. τε pro
 δὲ C. 14. τειχίζει Aub. 15. δόλους B.C. λόγους Edd.
 20. προσπίπτοντα C. πραττόμενα γράφων Edd. σαμέλλιος C. σαβέλλιος D.
 σεμέλιος Edd. σαμέλλιος (Vat.) σεβέλλιος hic (Alex.) sed v. graec. σεμέλλιος.
 22.—405. 7. καὶ νῦν—τὸ τοιοῦτον C.D. Pro quibus B. Edd. habent γνώσκων
 σὲ δεῖ, βασιλεῦ, ὅτι Ἰουδαῖοι οἱ εἰς Βαβυλῶνα ἀναχθέντες, ἐηλύθασιν εἰς τὴν
 ἡμετέραν, καὶ τὴν τε πόλιν τὴν ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν οἰκοδομοῦσι, καὶ τὰς ἀγορὰς
 ἐπισκευάζουσι ταύτης, καὶ τὰ τείχη, καὶ τὸν ναὸν ἀνεγείρουσιν [ἀνεγείρ. B. Migne.
 ἀναγ. Edd.] ἴσθι μόντοι γε, τοῦτων γενομένων, οὔτε φόρους αὐτοῦς τελεῖν ὑπο-
 μενούσας, οὔτε δὲ ὑπακοῦειν ἐθελήσουσας· ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσιν ἀντιστήσουσιν, καὶ
 ἄρχων μύλλον, ἢ ὑπακοῦειν ἐθελήσουσιν. ἐνεργουμένων οὖν τῶν περὶ τὸν ναὸν καὶ
 σπουδαζομένων, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν ἡμῖν γράψαι σοι, βασιλεῦ, καὶ μὴ περιδεῖν τὸ
 τοιοῦτον. 23. οἱ utriusque om. D. 24. πόλιν
 τὴν om. D.

“ ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν οἰκοδομοῦσιν, τὰς τε ἀγορὰς αὐτῆς
 “ καὶ τὰ τεῖχη θεραπεύουσι καὶ ναὸν ὑποβάλλονται. εἰάν
 “ οὖν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῆ καὶ τὰ τεῖχη συντελεσθῆ,
 “ φορολογίαν οὐ μὴ ὑπομείνωσι δοῦναι, ἀλλὰ καὶ βασι-
 5 “ λεύσιν ἀντιστήσονται, καὶ ἐπεὶ ἐνεργεῖται τὰ κατὰ τὸν ἠ 730 A.
 “ ναὸν, καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνομεν μὴ ὑπεριδεῖν τὸ τοι-
 “ οὔτον.” οὐκοῦν ἐπειδήπερ ἑαλωκότι μὲν τῷ Ἰσραὴλ καὶ
 παθόντι τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπετώθαζον οὐ μετρίως, ἀνασε-
 σωσμένῳ δὲ μόλις καὶ δεσμῶν ἀνειμένῳ πάλιν οὐδὲν ἦττον
 10 ἐπέθρωσκον, μυρίοις τε ὅσοις αὐτὸν ἐνείσαν πόνοις, πολυ-
 τρόπως ἐπιβουλεύοντες, καὶ οὔτε τὸν θεῖον ἐγείραι ἐῶντες
 ναὸν, οὔτε μὴν τὴν ἀγίαν τευχίζειν πόλιν, παρωξύνετο Θεὸς
 ἐπ’ αὐτοῖς ἀναγκαίως, καὶ παραδέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ἰ
 Ἰσραὴλ. πεπανμένων γὰρ τῶν ἔργων, ἐγγεγερμένου τε τοῦ
 15 ναοῦ, πάσας αὐτῶν τὰς πόλεις καταδηώσαντες εἶλοντο ὑπὸ
 χεῖρα τοὺς ἐν αὐταῖς, καὶ χρημάτων γεγόνασιν ἀναριθμῆτων
 δεσπόται.

Ἀἷμμα τοίνυν λόγος Κυρίου φησὶν ἐν γῆ Σεδράχ καὶ
 Δαμασκῶ, τουτέστιν, ὁ ἐν χερσὶν ἡμῶν λόγος ὁ παρὰ Θεοῦ,
 20 κατὰ τε τῆς γῆς τῆς Σεδράχ καὶ τῆς Δαμασκῶ γενήσεται
 καὶ μέντοι καὶ Ἡμάθ, ἣτις ἐστὶν ἐν ταῖς ὀρίοις αὐτῆς, δῆλον
 δὲ ὅτι τῆς Δαμασκῶ. γῆ δὲ Σεδράχ χώρα που πάντως
 ἐστὶ κατὰ τὴν ἐφάν κειμένη, ἧς γείτονες ἦ τε Ἡμάθ ἢ νῦν
 25 ἐστὶν Ἐπιφάνεια τῆς Ἀντιοχείων προσωτέρω βραχὺ καὶ ἡ
 Δαμασκός, ἣ ἐστὶν ἐπὶ Φοινίκων τε καὶ Παλαιστινῶν μη-
 τρόπολις· ὑποκείσονται δὲ δηλονότι ταῖς μητροπόλεσι καὶ
 πόλεις αἱ ὑπ’ αὐταῖς. διατί τοίνυν κατ’ αὐτῶν τὸ λῆμμα;

3. συντελεσθῆ om. C.
 assumptum ex C.

11. ἐγείραι C. ἐγείρειν Edd.

Edd. εἶλον τε iid.

17. Σεδράχ C. Ἀδράχ Edd.
 γείτων Edd. νῦν C. τις Edd.

25. ἐπὶ assumptum ex C. παλαιστινῶν C. Παλαιστίνης Edd.

4. ὑπομείνουσι C.

8. ἀνασεσωσμένων—ἀνεμένων Edd.

12. τὴν ἀγίαν τευχίζειν C. τευχίζειν τὴν

13. παραδέδωκεν C. παρέδ. iid.

18. φησὶν om. C. Σεδράχ C. Ἀδράχ Edd.

22. Ἀδράχ iid.

24. προσωτέρω C. προσωτέρα Edd.

23. γείτονες C.

26. δηλο-

νότι] + σύν Edd. invitis libris.

ὅτι καὶ ἐν αὐταῖς γέγονεν ἀνάπαυσις αὐτοῦ, τουτέστι τοῦ πάντων κρατοῦντος Θεοῦ. ἀναπέπνυται δὲ ὅτι τεθέαται τετιμωρημένας. οὐ γὰρ ἂν σεσίγηκεν ὁ πάντα ἐφορῶν, φειδοῦς τε καὶ ἐπισκέψεως ἀξιῶν τὸ ἀπόλεκτον γένος, τουτέστι τὸν Ἰσραήλ. ἐφορᾷ γὰρ ἀνθρώπους ὁ τῶν ὄλων Θεὸς, καὶ τὴν ἐκάστου τρίβον κατασκέπτεται, καὶ τοῖς μὲν ἀδικοῦσιν ἐπιφέρει τὰ ἐξ ὀργῆς, ἐκρύνεται δὲ τοὺς ἀδικουμένους.

Μεμνήσθαι δὲ ἀναγκαῖον, ὅτι καὶ ἐν τοῖς προλαβοῦσι του περὶ τῶν τεσσάρων ἀρμάτων εἰσκομίσας λόγον καὶ τὰς τῶν ἵππων ἰδέας, προστέθεικε πάλιν “Ἴδου οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορῶν ἀνέπνυσαν τὸν θυμὸν μου ἐν γῆ βορῶν.” ἀναπαύεται δὲ ὥσπερ ὁ μισοπόνηρος τοῦ Δεσπότητος θυμὸς, ἐκτετικώτων τὰς δίκας τῶν αὐτῶ προσκεκρουκώτων διὰ πλείστην ὄσσην καὶ ἀχάλινον ἀμαρτίαν.

Supra
vi. 8.

3 Τύρος καὶ Σιδῶν διότι ἐφρόνησαν σφόδρα, καὶ ἀκοδόμησε Τύρος ὀχυρώματα ἑαυτῇ, καὶ ἐθησαύρισε ἀργύριον ὡς χθὺν, καὶ 4 συνέγαγε χρυσίον ὡς πηλὸν ὀδῶν. διὰ τοῦτο Κύριος κληρονομήσει αὐτήν, καὶ κατάξει εἰς θάλασσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἐν πυρὶ καταναλωθήσεται.

731 A. a Ἐπιτρέχει τῷ λόγῳ τὰ συμβεβηκότα ταῖς πόλεσι, καθ' ὧν γεγενῆσθαι δισχυρίσατο τὸ “λήμμα Κυρίου.” ἄρχεται δὲ ἀπὸ τε τῆς Τύρου καὶ τῆς Σιδῶνος, αἱ δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων διαφερόντως τετίμητο, προὔχουσαι μὲν ἰσχυρῶ καὶ πλούτῳ, καὶ ταῖς εὐανδρίαις τῶν κατωκηκώτων, ἔχουσαι δὲ ὥσπερ ὑπὸ 25

Supra
ver. I.

3. πάντας b. invitis C.D.	11. ἵππων B.C.D.b. ἵππέων Edd.
προστέθεικε B.D.b. Migne. προστέθηκε C. Edd.	13. ἀναπαυσεταί b. invitis C.D.
[ἠφρόνησαν XII.]	16. ἠφρόνευσαν hodie C. (eu manu recentiori in rasura.)
17. καὶ prius om. F. Edd.	18. Κύριος κληρ. hoc ordine C. inv. ord. F. Edd.
19. τὴν assumptum ex C. (Alex.)	21. τὰ deest in Edd.
23. τε om. C.	24. προὔχουσαι C. προέχ. Edd.
25. εὐανδρίας C. ἀνδρ. Edd.	26. προεκκείμεναι C. ὑπερκ. Edd.

χεῖρα τὰς ἄλλας, καὶ τῶν ὁμόρων προεκκείμεναι. οὐκοῦν
 ἐπειδήπερ, φησὶν, ὑψηλὴν ἀνασπῶσι τὴν ὄφρυν Σιδῶν τε καὶ
 Τύρος, οἴονται δὲ εἶναι δειναί τε καὶ ἄθραυστοι, καὶ τεθαροσθή-
 κασι μὲν ἐπ' ὀχυρώμασι, τουτέστι τειχῶν περιβολαῖς, ἤγουν ^b
 5 καὶ ἐτέροις πράγμασι, δι' ὧν ἂν εὐ ἔχοι καὶ σῶζοιτο πόλις,
 πεφρονήκασι δὲ καὶ ἐπὶ πλούτῳ μέγα, ταῦτήτοι μαθήσονται
 διὰ πείρας αὐτῆς, ὅτι Κύριος κληρονομήσει αὐτήν. πεπορθη-
 κόντων γὰρ αὐτὴν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, ἤγουν τάχα που Οὐεσπα-
 σιανοῦ καὶ Τίτου, κληρονομήσεσθαί φησιν αὐτὴν παρὰ Θεοῦ.
 10 καὶ γὰρ ἦν αὐτὸς ὁ παραδιδὸς καὶ ὑπὸ χεῖρα τιθεὶς τῶν
 ἡρηκότων αὐτήν. Ῥωμαῖοι γὰρ τοῖς ἰδίους ὑποφέρουτες
 σκήπτροις τὴν σύμπασαν γῆν, τοῖς μὲν εἴκουσιν ἀμαχεῖ ^c
 πρᾶοί τε ἦσαν καὶ προσημεῖς· τοῖς γεμῖν ἀντεξάγειν ἐθέ-
 λουσιν ἐπεφύοντο καὶ αὐτοὶ δριμεῖς τε καὶ μάχιμοι. κατ-
 15 ἐμπρησθήσεσθαι δὴ οὖν φησιν αὐτὴν κατεσπασμένων ἐν
 θαλάσῃ τῶν ὀχυρωμάτων, καὶ διηρπασμένου τοῦ πλούτου,
 εἰ καὶ ἦν ὡς χρῶς τὸ χρυσίον καὶ ὡς πηλὸς ὁδῶν τὸ ἀργύριον
 αὐτῆς. ἔμποροι γὰρ γεγόνασι δεινοὶ καὶ φιλοκερδέστατοι
 λίαν, οἱ τῆς Τυρίων οἰκήτορες, καὶ περί γε τούτου πλατὺς
 20 καὶ μακρὸς ἐκπεποιήται λόγος ἐν τοῖς Ἰεζεκιήλ τοῦ προφή-
 του συγγράμμασι. οὐδὲν οὖν ἄρα τοὺς Θεῶ προσκρού- ^d
 οντας ὀνήσει ποτὲ τοὺς ἐπιτωθάζοντας μὲν ἀγίοις, εἰ δὴ που
 τι συμβαίνοι παθεῖν αὐτοὺς, πλατὺ δὲ γελῶντας εἰ δοκιμάζοι
 Θεὸς τῶν ἰδίων τὴν πίστιν. ἀτονήσει γὰρ αὐτῶν πᾶν
 25 ὀχύρωμα, τουτέστι πᾶσα περιβολὴ καὶ πᾶς ἀσφαλείας τρά-
 πος· οὐδὲν δὲ ὅλως ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἔσται τις καὶ πολέμου

Ezek.
xxviii.

3. δειναί C.b. δεινοί Edd.

8. Haec τάχα που accesserunt ex C.D.b.

9. κληρονομήσεσθαι C.b. κληρονομηθήσεσθαι Edd.

11. ὑποφέροιτες D.

Edd. ὑποφέρονται C.

12. εἴκουσιν D. Edd. ἤκουσιν [ἦ=εἶ] C.

οικοῦσιν B.

14. μάχιμοι C. ἄμαχοι D. Edd. κατεμπρησθήσεσθαι C.

καταπρησθ. D.b. Edd.

17. ἀργύριον et χρυσίον inter se tr. C. ordinem

hunc dant D.b. Edd. (cf. XII.)

19. Τυρίων C.b. Τύρον Edd.

20. ἐκπεποιήται C. πεπ. b. Edd.

22. μὲν deest in Edd.

23. συμ-

βαίνοι C. συμβαίη Edd.

24. ἀτονήσει] ἀπονήσει Edd.

26. ὁ πλοῦτος] + ὀνήσει Edd. invitis C.D. ἀλλ' assumptum ex C.D. τις

[τισι Cod.] καὶ πολέμου τροφή καὶ C. τις καὶ πολεμίω τροφή' καὶ D. δὲ μάλλον

οὗτος Edd.

τροφή καὶ τοῖς εἰωθόσι καταδηοῦν προθυμίας τῆς εἰς τοῦτο μάλλον ὄλκός.

Ἴδοι δ' ἄν τις καὶ νῦν τοὺς Ἑλλήνων παῖδας μέγα μὲν
 ε φρονοῦντας ἐπὶ σοφία κοσμικῇ, καὶ οἶον ἐπ' ἰσχυρώμασι, ταῖς
 ἐκ πολυπλόκων συλλογισμῶν ἀπάταις, μόνον δὲ οὐχὶ τὴν 5
 ἰδίαν πλάνησιν τῇ τῆς εὐγλωττίας δυνάμει διατειχίζοντας,
 καὶ καταπλουτοῦντας λίαν τὸ ὡς ἐν λέξει λαμπρὸν [ὡς
 ἄργυρον], καὶ ὡς ἐν τάξει χρυσοῦ τὸ ἐν νοήμασι τίμιον.
 πλὴν καὶ οὕτως ἔχοντας κεκληρονόμηκεν ὁ Χριστὸς, καθεῖλε
 μὲν γὰρ τὰ ἰσχυρώματα, τουτέστι, πεπτώκασιν τὰ ἐξ ἀπάτης 10
 εὐρήματα, διήρπασται δὲ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον. οἱ γάρ-
 732 A. α τοι κατὰ καιρὸν τῶν ἐκκλησιῶν προεστηκότες, ἄνδρες ἐλλό-
 γιμοὶ καὶ σοφοὶ, καὶ τῆς ἐκείνων εὐγλωττίας τὴν δύναμιν εἰς
 ἑαυτοὺς ἀρπάσαντες ἱερὸν ἀνάθημα πεποιήνται τῷ Θεῷ, τοῖς
 τῆς πίστεως ἐπαγωνιζόμενοι λόγοις, καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις 15
 ἀπάτης πλείστην τε ὄσσην καὶ ἀληθῆ ποιούμενοι τὴν κατάρ-
 ρησιν. πεπράχασί τι τοιοῦτον οἱ ἐξ Ἰσραὴλ. χρησάμενοι
 γὰρ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων σκευὴ χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ
 σκυλεύσαντες τοὺς πλεονεκτήσαντας, προσήγαγον ταῦτα
 κατὰ τὴν ἔρημον τῷ παναγίῳ Θεῷ, κατασκευαζομένης τῆς 20
 ἀγίας σκηνῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ σκευῶν ἱερῶν.

Exod.
xii. 35,
36.

Exod.
xxv. 1-8;
xxxv. 20
-29;
xxxvi. 5, 1,
6.

Οὐκοῦν οἱ διὰ σοφίας κοσμικῆς καὶ διὰ λόγου φαιδρό-
 τητος οἰκονομοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν, διαρπάζουσί τε τοὺς
 Ἑλλήνων παῖδας, καὶ οἰονεῖ τὸ χρυσίον αὐτῶν καὶ τὸ ἀργύριον
 ἐκ πολλῆς ἄγαν ἐπιεικείας καταπλουτήσαντες, κλῆρον αὐτὸ 25
 ποιοῦνται Θεοῦ, τὰ εἰς δόξαν αὐτοῦ λαλοῦντες ἐτέροις, καὶ

1. προθυμίας τῆς εἰς τοῦτο μάλλον ὄλκός C.D. τῆς εἰς τοῦτο προθυμίας ὄλκός Edd.
 4. οἶον C. ὅσον D. ὡσπερ Edd. ἐπ' C.D. ἐπὶ Edd. τοῖς (sic) C. 7. λέξει]
 τάξει D. ὡς ἄργυρον retinui ex Edd. desunt in C.D. 8. χρυσοῦ habent C.D.
 9. καθεῖλε C.D. καθήρηται Edd. 11. εὐρήματα C.D. εὐρέμ. Edd. δέ] +
 καὶ iid. 12. καιρὸν C.D. καιροὺς iid. 13. καὶ alt. assumptum ex C.
 14. αἰτοῦς C. 17. τι assumptum ex C. καὶ post τοιοῦτον add. Edd.
 invito C. 18. τε assumptum ex C. 21. αὐτοῖς Edd.
 22. διὰ alt. assumptum ex C. 23. οἰκονομοῦντες C.D.
 οἰκοδομ. B. Edd. τῶν pro τοῖς C. invito D. 25. αὐτὸ C.
 αὐτὸν B. Edd.

τὰ μὲν ἐκείνων ὀχυρώματα καταστρέφοντες, οἰκοδομοῦντες
δὲ νοητῶς τὴν ἀγίαν πόλιν, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὅψεται Ἀσκάλων καὶ φοβηθῆσεται, καὶ Γάζα καὶ ὄδυνηθῆσεται 5
σφόδρα, καὶ Ἀκκαρῶν, ὅτι ἡσχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς· 6
καὶ ἀπολείται βασιλεὺς ἀπὸ Γάζης, καὶ Ἀσκάλων οὐ μὴ κατοικηθῆ.
καὶ κατοικήσουσιν ἀλλογενεῖς ἐν Ἀζώτῃ, καὶ καθελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων.

Ὅτε πολέμου καὶ μάχης ἐμβολὴ κατανέμεται χώραν, εὐ-
θαρσέστεραί πως εἰσὶ καὶ ἐν ἐλπίσιν ἔσθ' ὅτε χρησταῖς, αἱ
10 κατ' αὐτὴν πόλεις· οἶονται γὰρ, ὅτι περιέσονται τῶν ἐχθρῶν
ἢ τῷ πλήθει τῶν ἐνοικούντων ἐν αὐταῖς, ἢ τειχῶν ὀχυρότητι d
καὶ ταῖς τῶν τακτικῶν ἐπιστήμαις· εἰ δὲ δὴ γένοιτο τῶν
παρά σφισιν ἀλῶναι μίαν, ἥπερ ἂν λέγοιτο δυνατωτάτη, τότε
δὴ τότε πᾶσα μὲν ὀκλάζει πρὸς δέος, ἀποσιέεται δὲ τὴν ἐλ-
15 πίδα, τὴν τοῦ διαφυγεῖν δύνασθαί φημι, καὶ ὡς πεσοῦσα
θρηγεῖ. ἀλούσης δὴ οὖν τῆς Τυρίων, τῆς οὕτω διαφανοῦς
καὶ ἀλκιμωτάτης καὶ πλούτῳ κομώσης, φαβηθήσεται μὲν,
φησὶν, Ἀσκάλων, ὄδυνηθήσεται δὲ Γάζα καὶ μὴν καὶ Ἀκ-
καρῶν. πόλεις δὲ αὗται τῶν Παλαιστινῶν. ὄδυνηθήσεται δὲ,
20 ὅτι ἡσχύνθη ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς. ὦντο μὲν γὰρ, ὅτι
αὐταῖς ἀρκέσει πρὸς ἐπικουρίαν ἢ Τυρίων ἰσχὺς. ἐπειδὴ δὲ e
κειμένην τεθέανται, ταύτητοι λοιπὸν ἀπωλισθήκασι τῆς ἐλ-
πίδος. καὶ ὁ μὲν Γάζης ἠγούμενος οἰχήσεται φησιν, ἀπο-
λωλὸς δηλονότι, κατοικήσουσι δὲ καὶ ἀλλογενεῖς ἐν Ἀζώτῃ,
25 δεδαπανημένων, κατὰ τὸ εἶκός, τῷ πολέμῳ τῶν ἀθιγενῶν.

4. καθσχύνθη F. (22. al.)

8. εὐθαρσέστεροί C.

φυγεῖν D. Edd.

desunt in D.

ὡδ. [ὡδ. B.] Edd.

invito C.

assumptum ex C.

5. ἀπὸ C. (Alex. XII.) ἐκ Edd. (Vat. 8)

11. ἐν assumptum ex C.

15. διαφυγεῖν C.

16. Haec τυρίων τῆς accesserunt ex C.

18. φησὶν] + ἡ Edd. invito C. ὄδυν. δὲ C. καὶ

19. ὡδ. Edd.

20. ὅτι alt.] + καὶ Edd.

21. ἀρκέσει C. ἰσχύσει Edd.

24. καὶ

ἐπιλέγει δὲ τούτοις, ὅτι καθελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων. καὶ ἀλλοφύλους μὲν τοὺς Φυλιστιαίους, ἤτοι τοὺς Παλαιστινοὺς, ὀνομάζει συνήθως. ἤκοι δ' ἂν, εἴ γε τῷ δοκοίη, καὶ καθ' 733 A. a ἐτέρων ἐθνῶν ὁ λόγος τῶν ἡδικοκώτων τὸν Ἰσραὴλ, οἳ καὶ ἦσαν ὄμοροι καὶ τῆς Ἰουδαίων γείτονες. ἀλλὰ ταυτὶ μὲν 5 ἡμῖν, ὡς πρὸς γε τὸν ἐν τῷ γράμματι λόγον, εἰρήσεται πάλιν.

Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον, ὅτι διωκομένης, ὡς ἔφην, παρ' ἐχθρῶν ἔσθ' ὅτε τῆς Ἐκκλησίας, συνεπιφύονται τε δεινῶς καὶ ἐπιμειδιώσιν οἳ ἐχθροὶ, τάχα που λέγοντες τό "εὖγε 10 εὖγε," κατὰ τὸ γεγραμμένον. πλὴν ἐπαμύνει Χριστὸς, καὶ ἅπασαν μὲν αὐτῶν συνθραύσει δύναμιν, τὸν ἴδιον ἐγείρων 1) ναὸν, ἐπιφέρων δὲ τοῖς ἐπιβουλεύουσι τὰ ἐξ ἀκράτου θυμοῦ, καὶ ὥσπερ τινὰς πόλεις τὰς τῶν αἰρέσεων κατασειῶν συναγωγὰς, καὶ πρὸς ταύταις ἔτι τὰ τῶν εἰδωλολατρῶν ἀνόσια 15 στίφη.

7 Καὶ ἔξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στόματος αὐτῶν, καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν· καὶ ὑπολειφθήσονται καὶ οὗτοι τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ἔσονται ὡς χιλιάρχος ἐν Ἰούδα, καὶ ὁ Ἄκκαρων ὡς ὁ Ἰεβουσαῖος. 20

Κατεδηδόκασι μὲν καὶ οὗτοι τὸν Ἰσραὴλ, καὶ οἳά τινες c θῆρες, μονονουχὶ καὶ αἵματι πεφυρμένον εἶχον τὸ στόμα. ἐπειδὴ δὲ ἦσαν εἰδωλολάτραι, καὶ ταῖς τῶν ματαίων θερα- πείαις προσκείμενοι, αἰεὶ πῶς ἐπὶ γλώττης, ἤγρουν ἐπ' ὀδόντων, ἐδέχοντο τῶν ἰδίων βδελυγμάτων τὰς κλήσεις, ἄνω τε καὶ 25

1. Haec ὕβριν—φυλιστιαίους accesserunt ex C. Statim τοὺς ἀλλοφύλους add. Edd. τοὺς φυλιστιεῖμ D.

2. Παλαιστινοὺς] + οὖς D. Edd. invito C.

3. συνήθεις D. δοκοίη C.D. δοκεῖ Edd.

5. ταύτη C.

6. ἡμῶν C. τῷ assumptum ex C.D. γράμμασι Edd. repugnantibus omnibus.

8. Haec παρ' ἐχθρῶν desunt in Edd.

10. οἳ om. C. habet D.

11. ἐπαμύνει C. Edd. ἐπαμυνεῖ D.

12. συνθραύσει C.D. Edd.

15. τῶν om. Edd.

19, 20. Assumpta ὁ prius

ex C. (cum nullis Codd. Parsonsonianis) ὁ alt. ex C. invito F. (62, 106, 147.) cf.

infra. ιεβουσαεως C.

25. ἐδέχοντο C. εἶχον Edd.

κάτω θεοὺς ὀνομάζοντες τὰ χειρόκμητα, καὶ λίθοις ἀψύχοις
 κατὰ τὸν προφήτην λέγοντες “Θεὸς μου εἶ σὺ, καὶ σὺ
 “ἐγέννησάς με.” ἀλλ’ ἐκτετίκασι μὲν τὴν αὐτοῖς προσή-
 5 κουσάν τε καὶ ἀποχρῶσαν δίκην, πεπλημμεληκότες ἀγρίως
 εἰς τὸν Ἰσραὴλ. πλὴν οὐκ εἰς ἕπαν διολώλασι, προανα-
 θροῦντος Θεοῦ τὴν ἐν καιροῖς ἐσομένην αὐτῶν ἐπιστροφήν ἢ
 ἐν Χριστῷ. ἐξαρῶ τοίνυν φησὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στόματος
 αὐτῶν, τουτέστιν, εἰ καὶ οἶά τινες θῆρες μονουνοχὶ κατερῤ-
 φησαν τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλ’ ἤξει καιρὸς, καθ’ ὃν ἔσονται
 10 καθαροὶ καὶ τῆς ἐπὶ τούτοις αἰτίας ἀπηλλαγμένοι· δικαιο-
 θήσονται γὰρ ἐν πίστει καὶ αὐτοὶ, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀρχαίας
 φαυλότητος ἀπολούσονται μολυσμὸν. ἐξαρῶ δὲ καὶ τὰ ὀνό-
 ματα τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν. διαμε-
 μνήσονται γὰρ οὐκέτι τῶν ψευδωνύμων θεῶν, οὔτε μὴν
 15 ὀνομάσουσιν αὐτοὺς, ὑπολειφθήσονται δὲ καὶ αὐτοὶ τῷ Θεῷ ὡς
 ἡμῶν, καθάπερ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσραὴλ· σέσωσται μὲν
 γὰρ καὶ αὐτοῦ τὸ κατάλειμμα, καίτοι δεδυσσεβηκότος εἰς
 αὐτὸν τὸν Ἐμμανουήλ. ἐπειδὴ δὲ κεκλημένη τῶν ἐθνῶν ἡ
 πληθὺς τοῖς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ πιστεύσασι συνήφθη πνευ-
 20 ματικῶς, Χριστοῦ συνδοῦντος εἰς ἔνωσιν· “Αὐτὸς γάρ ἐστιν
 “ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρα ἐν καὶ τὸ μεσό-
 “τοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, κτίσας τε τοὺς δύο λαοὺς εἰς
 “ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάσσων
 “τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα” ταύ- a 734 A.
 25 τητοί φησιν ὅτι ἔσονται ὡς χιλίαρχος ἐν Ἰουδα, τουτέστιν,
 εἰς τοῦτο προβήσονται γνησιότητος, τῆς ὡς ἐν πίστει τε
 καὶ ἐπιεικείᾳ, φημί, ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν ἀρχηγοὺς γενέσθαι
 τοῦ Ἰουδα. ἔσται δὲ καὶ ὁ Ἀκκαρῶν, τουτέστιν ὁ ἀλλογενὴς,
 ὁ ἐκ γῆς Φυλιστιεὶμ, ὡς ὁ Ἰεβουσαῖος, τουτέστι πάλιν ὡς

Hier. ii.
27.Eph. ii.
14.Ib. 15,
16, 18.

3. προσήκουσάν D. Edd. πρέπουσάν C.
προαθρ. D. Edd.

5. προαναθροῦντος C.

6. Haec ἐν κ. assumpta ex C. desunt in D.
αὐτῶν] αὐτοῖς C. Haec ἐπιστροφήν—αἷμα αὐτῶν desunt in Edd. inv. B.C.D.

13. μέσου C. Edd. μέσων B.D. Statim τῶν addit C. (42) invito D. supra non
addit τῶν C.

16. μὲν om. C.

29. τῆς προ γῆς C. πάλιν
assumptum ex C.

αὐτὸς ὁ κάτοικος τῶν Ἱεροσολύμων λαός. ἐκαλεῖτο γὰρ Ἱερουσαλήμ Ἰεβούσ ἐν ἀρχαῖς· οὐκοῦν Ἰεβουσαῖος ὁ Ἱερο-
 b σολυμίτης ἐνθάδε νοεῖται. πολλοὶ δὲ χιλίαρχοι, τουτέστιν ἡγεμόνες καὶ προεστηκότες λαῶν, καὶ ἐξ ἐθνῶν γεγόνασι, καὶ νῦν εἰσιν ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμένην. τὸ δὲ ἐν Ἰουδαῖ 5 νοήσεις ἐπὶ τοὺς αἰνεῖν εἰωθότας, τουτέστιν ἡμᾶς τοὺς ἐν πίστει κεκλημένους, οἱ στεφανοῦν εἰθίσμεθα ταῖς ἀκαταλήκτοις δοξολογίαις τὸν κεκληκότα Χριστόν.

g Καὶ ὑποστήσομαι τῇ οἴκῳ μου ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι μηδὲ ἀνακάμπτειν, καὶ οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτοὺς οὐκέτι ἐξ- 10 ελαύνων, διότι νῦν ἐώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.

c Ἴδου δὴ σαφῶς ἀνάστημα τέ καὶ τεῖχος ὀνομάζει Χριστόν, δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ πεπυργώμεθα, κατ' εὐδοκίαν δὲ δηλονότι καὶ θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. οἶκος γὰρ ὁ νοητὸς καὶ οἰκοδομὴ Θεοῦ, κατὰ τὴν τοῦ Παύλου φωνήν, ἡμεῖς που 15 πάντως ἐσμὲν οἱ πεπιστευκότες, εἴπερ ἐστὶν ἀληθὲς, ὡς ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ τοῦ Πνεύματος κατοικεῖ, καὶ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἐναυλίζεται. ἔφη γὰρ αὐτὸς διὰ προφήτου φωνῆς “Ὅτι κατοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, 20 “ καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός.” 20
 d ἀνάστημα δὴ οὖν τὸ ἐγγεγερμένον διὰ βουλῆς τοῦ Πατρὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστὸς, ἵνα μηκέτι, καθὰ καὶ πάλαι, διοδεύωσί τινες καὶ ἀνακάμπτωσιν ἐν ἡμῖν, ἄνω τε καὶ κάτω ποιοῦντες, καὶ οἰά τινα κεχερσωμένην συμπατοῦντες ὁδὸν, καὶ βλάβης ἀπάσης ἀναπιμπλάντες τὰς ἡμετέρας καρδίας. 25

1 Cor.
iii. 9.

2 Cor.
vi. 16 ;
e Lev.
xxvi. 12.

1. γὰρ] + ἡ Edd invito C.

5. νῦν εἰσιν C. σύνεισιν B.D. Edd.

9. ἀνάστημα B.C. (Alex.) ἀνάστημα D. Edd. (Vat. 8)

11. ἐώρακα C.

ἐώρακα B. ἐώρακασι Edd. (198.) τοῖς om. F.

12. ἀνάστημα B.C.b.

ἀνάστημα Edd.

13. Haec ἐν ᾧ accesserunt ex C.b. πεπυργ. C.b.

ἐμπεπυργ. Edd.

14. ὁ assumptum ex C.D.b.

15. οἰκοδόμημα B.

21. ἀνάστημα B. ἀνάστημα C.D.b. Edd.

22. πάλαι C.b. πάλιν B.

Edd. διοδεύωσί C.b. διοδεύωσι Edd.

24. ποιοῦντες C.b.

παριόντες B. περιόντες Edd. περιόντες Migne.

συμπατοῦντες B.C.b. πατ. Edd.

25. τὰς om. iil.

Ἔφη μὲν γάρ που περὶ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, ὅς ἦν ἀρχαῖος ἀμ-
 πελὼν τῷ ἡγαπημένῳ, ὅτι “ Ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ
 “ καὶ ἔσται εἰς διαρπαγὴν, καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτοῦ καὶ ^c
 “ ἔσται εἰς καταπάτημα.” ἡμῖν δὲ τοῖς ἐπεγνωκόσι τὴν ἐπι-
 5 φάνειαν αὐτοῦ, τοῖχος ἐγγήγερται καὶ φραγμὸς αὐτὸς ὁ Ἐμ-
 μανουὴλ, ἀρρήτῳ δυνάμει περιβάλλων καὶ ἀποσοβῶν τῶν
 ἡμετέρων διανοιῶν τοὺς ἀκαθάρτους δαίμονας, καὶ τοῖς ἐκεί-
 νων οὐκ ἀφιεῖς ὑπεστρώσθαι ποσί. τοιγάρτοι καὶ ὁ προφή-
 τῆς πρὸς αὐτόν “ Καὶ κληθήσῃ, φησὶν, οἰκοδόμος φραγμῶν
 10 “ καὶ τὰς τρίβους τὰς ἀνὰ μέσον παύσεις.” ὥσπερ γὰρ οἱ
 περιφράττειν εἰωθότες ἀμπελῶνας κεχερσωμένους τὰς διὰ μέ-
 σου παύουσι τρίβους, οὐκ ἐῶντες ἔτι τοῖς τῶν ἄνω τε καὶ κάτω ^a 735 A.
 ποιούντων πατεῖσθαι ποσίν· οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 ὁ Χριστὸς ἑαυτὸν ἡμῖν τείχος οἶάπερ ἀρρήκτον περιθεῖς, καὶ
 15 ἀγγελικαῖς δυνάμεσι περιφράττων ἔξω τοῦ πατεῖσθαι γε-
 νέσθαι παρεσκεύασεν. ἔφη δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι οὐκέτι οὐ
 μὴ ἐπέλθῃ ἐπ’ αὐτοὺς ἐξελαύνων. πάλαι μὲν γὰρ ἡμεν εὐ-
 άλωτοι καὶ εὐπαρακόμιστοι κομιδῇ καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν
 ἐκτόπων ἰόντες εὐκόλως, ἄγοντός τε ἡμᾶς καὶ φέροντος τοῦ
 20 σατανᾶ, καὶ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνα μονονουχὶ καὶ ἐλαύνοντος. ^b
 ἀλλ’ ἔπαυσε καὶ τοῦτο Χριστός. οὐ γὰρ ἤξει καθ’ ἡμῶν ὁ
 ληλατῶν· οὐκ ἐκβαλεῖ καθὰ καὶ πρώην εἰς γε τὸ αὐτῷ
 δοκοῦν. πεπήγμεθα γὰρ ἐν Χριστῷ, ἀσφαλῆ τε καὶ ἰδρυ-
 μένην ἐσχήκαμεν τὴν καρδίαν, οὐκέτι κατασειόμενοι πρὸς ἃ
 25 μὴ προσῆκεν· οὐκ ἐκβαίνοντες εἰς πολυθείαν· οὐκ ἐξελα-
 νόμενοι πρὸς πλάνησιν, ἀλλ’ οἶον ἐμβεβηκότες ἐν πίστει τε
 καὶ ἀγάπῃ τῇ εἰς Θεὸν, ὡς χαίροντας ἐπὶ τούτῳ λέγειν ^c
 “ Καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου.” λέγων δέ· Ὅτι

Es. v.
1.
1b. 5.2 Tim.
iv. 8.Es. lviii.
12.Ps.
xxxix. 3.

2. ἡγαπημένῳ B.C. κτησαμένῳ Edd. e conj. Pont.

6. ἀρρήτῳ C.D. ἀρρήκτῳ Edd. 8. ἐφιεῖς C.

13. ποιούντων C. παριόντων Edd.

17. ἐπέλθῃ C.b. ἔλθῃ Edd. εὐάλωτοι C.b. αἰχμάλωτοι Edd.

assumptum ex C. 20. καὶ prius om. B. habent C.b.

ἐμβάλη Edd. τῷ] τῷ iid.

26. ἐκβεβηκότες C.

28. ἐπὶ] διὰ iid.

5. τείχος C.

12. ἔτι C. ὑπὸ Edd.

14. ὁ assumptum ex C.

18. καὶ alt.

22. ἐκβαλεῖ C.

25. ἐκβαίνοντες B.C. ἐμβ. iid.

νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, ἐπισκοπῆς ὄντα καιρὸν
κατέδειξεν ἐναργῶς τὸν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίας.
“ Ἐπεσκέψατο γὰρ ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,” καὶ ἡ φησιν
ὁ Δαυεὶδ “ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψεν,”
καίτοι πάλαι διὰ τὴν ἐν ἡμῖν ἀμαρτίαν οὐκ ἐποπτείας ἀξιῶν, 5
οὐ φειδοῦς ἢ ἀγάπης, οὐχ ἐτέρου τινὸς τῶν τοιούτων ὄλως,
ἀλλ’ οἰονείπως ἀπεστρεμμένος· ταύτητοι καὶ τεταράγμεθα.
καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ μακάριος Δαυεὶδ “ Ἀποστρέψαντός
d “ σου τὸ πρόσωπον ταραχθήσονται, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐ-
“ τῶν ἐπιστρέψουσιν.” ἐπειδὴ δὲ νῦν, τουτέστι κατὰ τὸν 10
τῆς ἐπιδημίας καιρὸν, ἑώρακεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, σεσώ-
σμεθά τε καὶ ἠλεήμεθα, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν ἐπέκεινα λόγου
καὶ ἀξιαγάστων ἀληθῶς κεκερδάκαμεν;

S. Luc.
i. 78.
Ps. ci.
20.

Il. ciii.
29.

d “ σου τὸ πρόσωπον ταραχθήσονται, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐ-
“ τῶν ἐπιστρέψουσιν.” ἐπειδὴ δὲ νῦν, τουτέστι κατὰ τὸν 10
τῆς ἐπιδημίας καιρὸν, ἑώρακεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, σεσώ-
σμεθά τε καὶ ἠλεήμεθα, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν ἐπέκεινα λόγου
καὶ ἀξιαγάστων ἀληθῶς κεκερδάκαμεν;

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

1. ἑώρακα C. ἑώρ. b. Edd.	2. τὸν τῆς τοῦ Σ. ἐπιδημίας b. Edd. τὴν τοῦ Σ. ἡμῶν ἐπιδημίαν C.
3. μαρτυρεῖ Edd.	4. οὐκ ἐποπτείας C. οὐ θεοπτείας D. οὐ θεραπείας Edd.
5. ἀπεστρεμμένος C.D. Pont. ἀπεστραμμένος correxit Aub.	6. ἀπεστρεμμένος C.D. Pont. ἀπεστραμμένος correxit Aub.
7. ἐώρακαμεν Edd.	8. κεκερδάκαμεν C.D. κεκερδήκ. Edd.
9. τε D. Edd. δὲ C.	

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΖΑΧΑΡΙΑΝ.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Χαίρε σφόδρα θύγατερ Σιών, κήρυσσε θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ 9
ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πραῦς
5 καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον.

Ἄναφανδὸν ἐν τούτοις διακηρύττει λοιπὸν τοῦ Σωτῆρος c
ἡμῶν τὴν ἀνάδειξιν, ὡς οὐδὲν ὅλως ὀραῖσθαι τὸ ἄναντες.
χαίρειν μὲν γὰρ προστέταχεν ἀναγκαίως τῇ νοητῇ Σιών, ἅτε
δὴ καὶ πάσης ἡμῶν κατηφείας ἐξηρημένῃς. ποῦ γὰρ ἔτι τὸ
10 κατηφῆς, καὶ ἐπὶ τίσιν ἂν γένοιτο πρὸς ἡμῶν τὸ κατοιμῶζειν
ὅλως, ἀπεληλαμένης τῆς ἀμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου πεπα-
τημένου, κεκλημένης τε τῆς ἀνθρώπου φύσεως εἰς ἐλεύθερον
ἀξίωμα, καὶ τῇ τῆς υἰοθεσίας κατεστημένης χάριτι, καὶ τοῖς a 736 A.
ἄνωθεν καὶ ἐξ οὐρανοῦ χαρίσμασι κατηγλαϊσμένης ;
15 Ἐπιτήρει δὲ, ὅτι τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρουσίαν εὐ-
αγγελιζόμενος, εὐθὺς θυγατέρα τὴν Σιών ἀποκαλεῖ. σφόδρα
δὴ οὖν χρῆναι χαίρειν αὐτὴν εἶ μάλα προστέταχεν, ἀνακη-
ρύττειν τε παρεγγυᾷ τῇ Ἱερουσαλήμ, ὡς ἤδη παρέσται, καὶ
ἀναδειχθήσεται μετὰ σαρκὸς ὁ βασιλεὺς αὐτῆς, δίκαιός τε

1, 2. Sic B. ΤΟΜΟΣ Δ'. C.
5. ἐπὶ ὑποζύγιον] Fortasse ἐπὶ omiserat C.
9. ἀπάσης b. invitis C.D. ἔτι] ἔστι C.
assumptum ex C.b.

4. πραῦς C. πρᾶος F. Edd. (22. al.)
Hodie rasura 10 fere litt. ἐπὶ ὄνον
7. ἄναντες B.C.b. ἀνᾶν Edd.
15. ἡμῖν b. 19. τε

καὶ σώζων. δειδικαίωκε γὰρ ἡμᾶς ἐν πίστει Χριστὸς, καὶ τὴν
 b τῆς σωτηρίας κατευρύνει τρίβον τοῖς προσιοῦσιν αὐτῷ. ἔστι
 δὲ πρὸς τούτῳ καὶ πρᾶως, οὐ νομικὴν προσφέρων ἀποτομίαν,
 οὐδὲ θανάτῳ τιμωρούμενος τοὺς παραβαίνοντας ἐντολήν,
 σώζων δὲ μᾶλλον ἐξ ἡμερότητος καὶ ἀνιστὰς τοὺς ὠλισθη- 5
 κότας, κἂν εἴτις ἀμάρτοι, παράκλητος αὐτὸς γινόμενος πρὸς
 τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα.

1 S. Joan.
 ii. 1.

2 Cor.
 iii. 6.

Ἀνέγνωμεν δὲ ὅτι “τὸ γράμμα ἀποκτένει, τὸ δὲ πνεῦμα
 “ζωοποιεῖ.” γράμμα μὲν γὰρ ὁ κολαστὴς ἐστὶ νόμος, ἡ
 σκιά καὶ ὁ τύπος· πνεῦμα δὲ ζωοποιόν ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἐν 10
 πνεύματι γὰρ καὶ ἀληθείᾳ δεδιδάγμεθα προσκυνεῖν διὰ τῆς
 c εὐαγγελικῆς παιδείσεως. ὅτι δὲ καὶ ἐπιβέβηκεν ἐπὶ πᾶλον
 νέον, οὕτω τε εἰσέφηρσεν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, οὐ μακροῦ
 πρὸς πληροφορίαν δέησει λόγου· ἀπόχρη γὰρ εἰς πίστιν
 ἡμῖν ὁ θεσπέσιος εὐαγγελιστὴς γεγραφῶς τὰ τοιαῦτα. ἐπεκά- 15
 θητο μὲν γὰρ τῷ πῶλῳ Χριστὸς, εἶπετο γεμῖν ἡ τεκοῦσα·
 καὶ σημεῖον ἡμῖν ἀναγκαιοτάτου πράγματος τὸ δρώμενον ἦν.
 ἐπανεπαύσατο γὰρ ὁ Χριστὸς τῷ νέῳ λαῷ, τουτέστι τῷ
 κεκλημένῳ πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ εἰδωλολατροῦντί
 ποτε. ἦν γὰρ οἷά τις πῶλος, οὐπω δεδαμασμένος, οὔτε 20
 d μὴν εἰδὼς βαδίζειν ὀρθῶς· οὐ γὰρ που τῷ θείῳ πεπαι-
 δαγώγητο νόμῳ. ἀλλ’ ὁ πάντας ἄγων εἰς εὐτεχνίαν πνευ-
 ματικὴν, προὔπethike μὲν ἑαυτῷ τὸν πῶλον. ἔψεται δὲ ὅτι
 κατὰ καιροὺς καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῇ, διὰ τῆς ἐπο-
 μένης ὄνου δέδωκε νοεῖν, καίτοιγε ἐν χρόνῳ τῷ κατὰ τὴν 25
 κλήσιν τὸ πρεσβύτερον ἔχουσα· προεισκέκλητο γὰρ διὰ
 Μωυσέως καὶ προφητῶν. ἐπειδὴ δὲ προσκέκρουκε τῷ Σώ-

S. Matth.
 xxi. 1
 894.

3. πρὸς τούτῳ D. b. πρὸς τοῦτο C. πρὸς τούτοις Edd. πρᾶως habent C. D. b.
 εἰσφέρων b. 6. Haec κἂν εἴτις—Πατέρα accesserunt ex C.

κἂν εἴτις ἀμαρ παραβαίη, αὐτὸς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἀνα τὴν κλήσιν (sic) D.
 8. ἀποκτείνει B. C. D. ἀποκτείνει Edd. 10. ζωοποιόν B. ζωοποιῶν
 (= ζωοποιόν) C. ζωοποιούν Edd. 14. δεήσῃ C. 18. ἐπανεπαύ-
 σατο b. Nik. in S. Matth. Edd. ἐπανεπαύετο C. 19. καὶ C. b. τῷ Edd.
 20. ἦν γὰρ οἷά τις C. b. οἷα γὰρ τις ἦν Edd. 21. ἐπαιδαγωγείτο b.
 25. γε Nik. l. c. Edd. γὰρ C. Neutrum habet b. 27. καὶ] + τῶν b.

ζονται βασιλεῖ· οὐ γάρ τοι προσήκατο τὴν πίστιν· ταύτητοι
 δικαίως τοῦ πώλου κατόπιν ἔρχεται μόλις, καὶ γέγονεν εἰς
 οὐραν̄, τουτέστι, παρακολούθημα καὶ ὀπίσω τῶν ἐξ ἔθνῶν,
 καὶ ἡ πρώτη γέγονεν ἐσχάτη. ἄθρει δὲ, ὅπως εἰς ἐσχάτην
 5 ἄλογίαν ἀποκομισθεῖσαν ἔδειξε τὴν ἀνθρώπου φύσιν, ὁ
 νεφροὺς εἰδῶς καὶ καρδίας. ὄψω γὰρ παρεικάζεται τῇ λίαν
 ἀλογωτάτῃ καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγῇ, καὶ αὐτὴ δὲ
 τῶν ἔθνῶν ἢ πληθὺς. οἱ μὲν γὰρ λελατρευκότες τῇ κτίσει
 παρὰ τὸν κτίσαντα Θεόν, οἱ δὲ τὸν παιδαγωγὸν ἀτιμάζοντες
 10 νόμον, ἔξω νοῦ καὶ φρενὸς γεγόνασιν ἀγαθῆς, καὶ πρὸς πᾶν
 εἶδος φαυλότητος ἀπονευκότες, “παρασυνεβλήθησαν τοῖς a 737 A.
 “κτῆνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὁμοίονται αὐτοῖς,” κατὰ τὴν
 τοῦ ψάλλοντος φωνῆν. ὄνος δὲ καὶ ἐτέρως ἀκαθαρσίας
 σύμβολον· ἀνίερρον γὰρ τὸ ζῆρον, καὶ τὴν ἐκ νόμου κατάρ-
 15 ῖρησιν ἔχον. τοιοῦτοι δὲ πάντες οἱ πλανώμενοι καὶ φιλα-
 μαρτήμονες.

Ps.
xlvi. 21.Exod.
xiii. 13.

Καὶ ἐξολοθρεύσει ἄρματα ἐξ Ἐφραῖμ καὶ ἵππον ἐξ Ἱερουσαλὴμ, 10
 καὶ ἐξολοθρευθήσεται τόξον πολεμικόν, καὶ πλῆθος καὶ εἰρήνη 11
 ἐξ ἔθνῶν, καὶ κατάρξει ὑδάτων ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης
 20 καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς.

Ὅτι γενόμενος ἄνθρωπος ὁ Μουγενῆς, τοῖς τῶν ἀγαπών-
 των αὐτὸν ὑποφέρειν ἔμελλε ποσὶν ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας
 καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, τουτέστι τὰ
 βδελυρὰ τῶν δαιμονίων στίφη, πάντα τε αὐτοῖς ὑποτάξειν
 25 ἔχθρὸν ὀρατὸν τε καὶ ἀόρατον, καὶ πάντα συντρίβειν πόλε-

Eph. vi.
12.

6. καρδίας Nik. Edd. καρδιαν C. 8. λελατρευκασι C. invito Nik.
 11. παρασυνεβλήθησαν] + γὰρ Edd. invitis C. Nik. 12. καὶ ὁμ.] ὁμοίονται
 γὰρ C. invito Nik. 15. πάντες C. Nik. πάντως Edd. 18. καὶ εἰρήνη C
 manu prima. εἰρήνης D. (23) καὶ εἰρήνην F. Edd. (91, 132, 240.) 19. ἀπὸ
 θαλάσσης F. Edd. (22. al.) desunt in C.D. sed cf. infra. 20. ποταμῶν
 διεκβολὰς C.D. ἀπὸ ποταμῶν ἕως διεκβολῶν F. Edd. (36. al.) 23. σκότους C.b.
 κόσμου Edd. 24. ὑποτάξειν C.D. ὑποτάσσειν Edd. 25. τε
 om. C. habet D.

μον, καὶ τοῖς ἐξ εἰρήνης κατευφραίνειν ἀγαθοῖς, αἰνιγματωδῶς
 ἡμῖν ὁ προφητικὸς ὑποφαίνει λόγος. ἦσαν μὲν γὰρ κατὰ
 καιροὺς κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ μὴν καὶ
 ἕτεροί τινες τῶν ὁμόρων ἔθνων ἵπποις τε καὶ ἄρμασιν ἐπο-
 χούμενοι, “καὶ βάλλουτες τόξοις,” κατὰ τὸ γεγραμμένον, 5
 κατεχειροῦντό τε οὕτω καὶ πικροῖς ἐνίεσαν πόνοις. ἀπὸ δὴ
 τοῦ συμβαίνειν εἰωθότος, τῶν διὰ Χριστοῦ κατορθωμάτων
 τὴν λαμπρότητα δηλοῖ. ὁ γὰρ τοι σώζων, φησὶν, ὁ δίκαιός
 τε καὶ πραότατος βασιλεὺς, ἀφίξεται μὲν, καὶ οὐκ εἰς μακράν·
 πλὴν οὐ πολλῶ πλῆθει τῶν ὑπασπιστῶν δορυφορούμενος, 10
 οὐ μυρίους ἔχων τοὺς εἰδότας τὰ τακτικά· ἐπασκήσας δὲ
 οὕτως ἐν ἡθελίᾳ τὸ μέτριον, ὡς πῶλφ καὶ μόλις ἐφίξῃσαι
 γυμνῶ. πλὴν ἔσται τοσοῦτος εἰς ἀρετὴν, ὀνήσει τε οὕτω
 τοὺς ἐπ’ αὐτῷ πεποιθότας, ὡς περιελεῖν μὲν ἄρματα ἐξ
 Ἐφραῖμ, ἀποστήσαι δὲ καὶ ἵππον ἐξ Ἱερουσαλήμ, ὀλοθρεῦσαι 15
 δὲ καὶ τόξον πολεμικόν, καὶ εἰρήνην ἀπλώσαι βαθεῖαν, τὴν ἐκ
 πάντων τῶν ἔθνων. Ἐφραῖμ δὲ φησὶ τὰς ἐν τῇ Σαμαρείᾳ
 δέκα φυλάς, Ἱερουσαλήμ δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικήσαντας,
 Ἰουδας δὲ οὗτοι καὶ Βενιαμίν. οὐκοῦν ἀσφαλείας ὑπόσχεσιν
 καὶ εἰρήνης ἡμῖν ὁ προφητικὸς εἰσκομίζει λόγος. οὐ γὰρ ἂν 20
 γένοιτο, φησὶν, εὐκατάδρομος τοῖς ἐθέλουσι κακοῦν ἡ ἀγία
 πόλις, τουτέστιν ἡ νοητὴ Σιών, ἡγουν Ἱερουσαλήμ, “ἥτις
 “ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος,” κατευρύνει δὲ οὕτω τὴν ἐαν-
 τοῦ βασιλείαν ὁ σώζων αὐτήν, ὡς ὅλης κατάρξαι τῆς Ἰουδαίας,
 ἀπὸ θαλάσσης εἰς ποταμούς. αὐταὶ γὰρ εἰσιν αἱ διεκβολαὶ 25
 τῆς γῆς, τουτέστι τὰ πέρατα. ψάλλει δὲ πού καὶ ὁ θεσπέσιος

Ps.
lxxvii. 9.

1 Tim.
iii. 15.

2. ἐπεμφαίνει b. ἴσαν C. 6. διῆ C.b. γοῦν Edd. 7. διὰ] ἐπὶ iid.
 9. τε om. C. habet b. 10. δορυφορούμενος C.b. οὐ δορυφόρους D. Edd. Statim οὐ om. D. 11. δὲ b. τε C.D. Edd.
 12. ὡς πῶλφ καὶ μόλις ἐφίξῃσαι γυμνῶ C.b. ὥστε καὶ μ. ἐπιβῆναι τοῦ πῶλου D. Edd.
 15. ἀποστήσαι C.D.b. Aub. ἀποστήσαι B. ἀπωστήσαι Pont. ὀλοθρεῦσαι C.D.b. ἐξολοθρ. Edd. 16. δὲ om. C. habent D.b.
 18. δὲ om. C. 19. ὑπόσχεσιν C.D.b. ὑπόθεσιν Edd. 22. Haec τουτέστιν—ζῶντος accesserunt ex C.D.b. ἡ ἱερουσ. D. 23. κατευρύνει B.C.D.b. κατευρύνει Edd. 24. ὁ om. b. 25. εἰς ποταμούς C.D. ἕως ποταμῶν Edd.

Δαυεὶδ, ὡς περὶ ἀμπέλου λέγων τῆς Ἰουδαίων Συναγωγῆς a 738 A.
 “ Ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως ποτα- Ps. lxxix. 12.
 “ μῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς.” τερματίζεται γὰρ ἡ τῶν
 Ἰουδαίων χώρα θαλάσση τε τῇ πρὸς νότον καὶ Ἰνδικῇ, καὶ
 5 τῇ καλουμένῃ Μέσῃ τῶν ποταμῶν. ἀλλ’ οὐκ ἐν τούτοις
 τοῖς ὄροις ἡ Χριστοῦ βασιλεία· πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἔρπει δὲ
 ὁ λόγος ὡς ἐκ μερικοῦ παραδείγματος ἐπὶ τὸ καθόλου καὶ
 γενικώτατον. βεβασίλευκε γὰρ οὐ τῆς Ἰουδαίας μόνης,
 ἀπάσης δὲ μᾶλλον τῆς ὑπ’ οὐρανὸν, καὶ ἀπὸ περάτων εἰς b
 10 πέρατα τὰ τῆς ἐξουσίας αὐτῶ κατευρύνεται.

Καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης ἐξαπέστειλας τοὺς δεσμίους σου ἐκ 11
 λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ. καθίσεσθε ἐν ὄχυρώματι δέσμοι 12
 τῆς συναγωγῆς, καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλά
 ἀνταποδώσω σοι.

15 Μέτεισιν ὁ λόγος ἐπ’ αὐτὸν ἤδη τὸν δίκαιόν τε καὶ σώ-
 ζοντα βασιλέα, καὶ μέντοι καὶ πρᾶον, τουτέστι Χριστόν·
 καὶ τὰ λαμπρά τε καὶ ἀξιάγιστα τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ c
 κατορθώματα καθίστησιν ἐναργῆ. κεκένωκε γὰρ ἑαυτὸν Phil. ii. 7.
 ἐκὼν, γενόμενος ἄνθρωπος, ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος·
 20 ὑπέμεινε δὲ καὶ σταυρὸν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, καὶ τέ-
 θεικε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τῆς ἀπάντων ζωῆς ἀντάλλαγμα,
 καὶ κατεκτήσατο τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τὴν ὑπ’ οὐρανὸν ἐν
 αἵματι διαθήκης αἰωνίου, ἧς ἦν τύπος τὸ διὰ τοῦ πανσόφου
 Μωυσέως τοῖς ἀρχαιοτέροις ἐπιρράνθέν. λαβὼν γὰρ, φησί,
 25 Μωυσῆς τὸ αἷμα, “ αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν d
 “ ἐρράντισε, λέγων Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς διέθετο Ib. ix. 19, 20.

4. χώρα, θαλάσση τε C. θάλασσά τε καὶ χώρα B.D. θαλίσση τε καὶ χώρα Edd.
 6. γε] δὲ C. δεῖν C. 10. αὐτῶ B.C. αὐτοῦ Edd. 11. τοὺς
 assumptum ex C.D. (Alex. XII.) σου om. B. (240.) 12. ὄχυρώματι
 C.D. (Alex. XII.) ὄχυρώμασι Edd. (Vat. 8) 13. παροικησίας F.
 παροικίας B. (49. al.) 15. τὸν deest in Edd. 17. τε assumptum
 ex C.D. 22. καὶ prius om. Edd.

“πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.” ἀλλ’ ἐκεῖνα μὲν τύποι, καὶ τῆς ἀληθείας
 μόρφωσις ἦν· αὕτη δὲ λοιπὸν ἡ ἀλήθεια Χριστὸς, ὁ πάντας
 ἡμᾶς ἀγοράσας ἐν αἵματι διαθήκης. ἐκλελυτρώμεθα γὰρ ὡς
 ὁ αὐτοῦ φησι μαθητῆς “οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,
 “ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀνόμου καὶ ἀσπίλου Χρι- 5
 “στοῦ.” σὺ τοίνυν, φησὶν, ὦ δικαιοτάτε καὶ πραότατε
 βασιλεῦ, ἐν αἵματι διαθήκης τοὺς σοὺς γεγονότας δεσμίους·
 τουτέστιν οὐς δεσμοῖς ἀγάπης κατέσφιγξας, καὶ ταῖς σαῖς
 ζεύγλαις ὑπενεγκεῖν καὶ ἐγκαταδῆσαι σαφῶς τὸν τῆς δια-
 νοίας πέπεικας ἀνχένα· ἐξαπέστειλας, τουτέστιν ἐξεκόμισας 10
 ἤγουν ἐξήγαγες ἢ ἀνήνεγκας ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ·
 σημαίνει δὲ διὰ τούτου φημὲν αὐτὸν ἢ τὸν ἄδην, τὸν οὐκ
 ἔχοντα ζῶν· ἐκδεξόμεθα γὰρ εἰς τύπον ζωῆς τὸ ὕδωρ, καὶ
 γὰρ ἐστὶ ζωοποιόν· ἤγουν λάκκον καταλογιούμεθα, καὶ μάλα
 ὀρθῶς, τὴν ἐπὶ γε τοῖς ψευδωνύμοις θεοῖς ἀπάτην. βόθρος 15
 739 A. a γὰρ ἀληθῶς τὸ χρῆμά ἐστιν, εἰς ὃν εἴπερ τις ὅλως κατ-
 ολισθήσειε, ζωῆς ἀμοιρήσει τῆς εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα. ὅτι
 δὲ κεκένωκε τὸν ἄδην ἀποθανὼν ὁ Χριστὸς, καὶ ἀνῆκε τοῖς
 ἐν φυλακῇ πνεύμασι τὰς κάτω πύλας παντί που σαφές.
 ἔφη δέ που καὶ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς διὰ φωνῆς Ἱερεμίου περὶ 20
 τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, καταλελειπότην μὲν αὐτὸν, τραπομένων δὲ
 φληνάφως εἰς ἀπάτην εἰδωλομανῆ “Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ
 “τούτῳ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλείον σφόδρα, λέγει Κύριος· ὅτι
 b “δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς μου, ἐμὲ ἐγκατέλιπον
 “πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ὠρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συν- 25
 “τετριμμένους οἳ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν.” ὥσπερ
 γὰρ ἐστὶ ζωοποιὸς καὶ πηγὴ ζωῆς, ἡ ὀρθή τε καὶ ἀπλανὴς

1 S. Pet.
i. 18, 19.

Hier. ii.
12, 13.

2. μόρφωσις] ἡ μόρφ. C. αὕτη C. αὐτῆ Edd. 8. κατέσφιγξας D.
 Edd. κατέσφιξας C. συνέσφιγξας b. 9. ἐγκαταδῆσαι C. [ἐνκ. Cod.]
 ἐγκαταδείσαι b. καταδῆσαι Edd. σαφῶς C. D. Edd. σφῶς b. 11. ἀνήνεγκας C.
 ἀνῆκας b. Edd. 12. σημαίνει C. αὐτὸν om. C. invitis D. b. ἡ om. b.
 13. ἐκδεξόμεθα C. Hæc καὶ γὰρ ἐστὶ ζωοποιόν accesserunt ex C. D. b. ζωοποιόν
 D. b. ζωοποιόν C. 14. λάκκον C. b. ἄδην D. Edd. 16. ἐστὶν
 om. C. κατολισθήσειε C. κατολισθήσει Edd. 21. καταλελειπότην B.
 καταλειπότην C. καταλελειπότην Edd. 24. ἐγκατέλιπον C. (239.)
 27. ζωοποιὸς καὶ πηγὴ ζωῆς C. πηγὴ ζωῆς καὶ πηγὴ ζωοποιὸς Edd.

περὶ Θεοῦ γνώσις· οὕτως ἄνδρῳ καὶ οἰονεὶ λάκκοι συντε-
 τριμμένοι νοηθεῖν ἂν τὰ τῆς εἰδωλολατρείας ἀθύρματα, καὶ
 ἢ περὶ αὐτοῦ πλάνησις. εἶτα πρὸς αὐτοὺς διαλέγεται τοὺς
 δεσμίους, καὶ εἰς ἐλπίδας αὐτοὺς ἀγαθὰς παραθήγει, λέγων
 5 Καθίσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμιοι τῆς συναγωγῆς. καὶ ὀχυρῶμα
 μὲν, καθάπερ ἐγῶμαι, τὴν Ἐκκλησίαν ἀποκαλεῖ ὡς τετει-
 χισμένην ἐν Χριστῷ, καὶ ἀκλονήτως ἔχουσαν· κάθισιν δέ
 φησι τὸ οἶον ἰδρυμένον ἐν πίστει. γέγραπται γὰρ περὶ
 Θεοῦ “Ὅτι σὺ καθήμενος τὸν αἰῶνα” τουτέστιν, ἰδρυμένην
 10 ἔχων καὶ ἀκατάσειστον φύσιν. ἔσεσθε δὴ οὖν ἐν ἀσφαλείᾳ,
 φησι, τὸ βεβηκὸς ἔχοντες εἰς πίστιν, ὃ δέσμιοι τῆς ἐμῆς
 συναγωγῆς· εἶεν δ’ ἂν οὗτοι τῶν ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένων
 ἢ ἀγία πληθὺς. ὅτι δὲ οὐκ ἄμισθον ἔξουσι τὴν ἐφ’ ἅπασι
 τοῖς ἀρίστοις ὑπομονῆν, καὶ μὴν καὶ τὸ ἐρηρυσμένον εἰς
 15 ἀγάπησιν τὴν ἐπὶ Θεῷ, κατασημαίνει λέγων Καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡ
 ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ ἀνταποδώσω σοι.

Καὶ τι τοιοῦτόν ἐστιν ὃ βούλεται λέγειν. πάροικοι μὲν
 γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ παρεπίδημοι πάντες εἰσὶν οἱ ἅγιοι,
 βραχὺς δὲ διῆ λίαν ὁ ἐν σώματι βίος ἀνθρώπου παντός, καὶ
 20 εἴ τις αὐτὸν καταλογίσαιτο πρὸς αἰῶνα τὸν μέλλοντα, κατα-
 θρήσειεν ἂν αὐτὸν ὀλίγον ὄντα παντελῶς, ὡς τάχα που καὶ
 ἡμέρα παρεικάζεσθαι μιᾶ. οὐκοῦν ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας τῆς
 παροικεσίας σου φησι, τουτέστιν, ἀντὶ τοῦ βραχείος τε καὶ
 25 ἐν πλεονασμῷ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδώσω. ἔφη δέ που καὶ ὁ
 Χριστὸς, ὅτι “Μέτρον καλὸν πεπεισμένον σεσαλευμένον
 “ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν.” οὐ γάρ

Bar. iii.
3.Cf. Heb.
xi. 13.S. Luc.
vi. 38.

3. περὶ αὐτὰ C. 5. καθίσεσθε D. b. (95, 185, 233.) 7. κάθισιν B.
 καθίσειν C. καθίσειν D. κάθισιν Edd. 9. καθήμενος] + εἰς Edd.
 repugnantibus B. C. D. 13. ἔξουσι C. b. ἔχουσι Edd. 14. καὶ alt.
 assumptum ex C. 16. παροικεσίας C. b. παροικίας Edd.
 18. τῆς assumptum ex B. C. b. 19. δὴ assumptum ex B. C. D.
 20, 21. καταλογίσαιτο—ἂν αὐτὸν accesserunt ex B. C. D. b. καταλογίσαιτο (sic) D.
 καταλογίσει τὸ (sic) h. 23. παροικεσίας b. παροικίας C. Edd. τοῦ
 assumptum ex C. b. 26. πεπεισμένον] + καὶ Edd. inv. C. σεσαλευ-
 μένον] + καὶ Edd. repugn. B. C.

τοι τὰς ἰσοστάθμους ὧν ἂν δράσαιμεν προσδοκῶμεν ἀμοιβάς, ἀλλ' ἐν προσθήκῃ πολλῇ· πλουσιόδωρος γὰρ ὁ διδούς.

13 Διότι ἐνέτεινά σε Ἰουδα ἐμαυτῷ τόξον, ἔπλησα τὸν Ἐφραΐμ.

740 A. a Τίνα δὴ τρόπον κληθήσεται τε καὶ εἰσελάσει διὰ τῆς πίστεως ἢ ἐξ ἔθνῶν ἀγέλη, ταλαιπωρήσει δὲ καὶ ὁ πάλαι 5
 τρυφῶν, τουτέστιν ὁ σατανᾶς, τῶν ἐκ πλεονεξίας αὐτῷ πεπορισμένων προσκυνητῶν ἐξωθούμενος, διατρανοῖ πάλιν ἐν τούτοις. ποιεῖται γεμῆν τὸν λόγον, ὡς πρὸς τοὺς ἀγίους ἀποστόλους, ἧτοι τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ διδασκάλους, οἱ καὶ τὴν τῶν ἔθνῶν ἐκπεριθέοντες χώραν, εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας 10
 ἐκάλουν τε καὶ σεσαγηνεύκασιν τοὺς ἐν αὐτῇ. ὦ τοῖνυν Ἰουδα, φησὶν, ἐνέτεινά σε ἐμαυτῷ τόξον, τουτέστι, διὰ σοῦ τοξεύσω
 b τοὺς ὑπεναντίους· καὶ σε δὲ, ὦ Ἐφραΐμ, ἔπλησα. καὶ τί δὴ τοῦτό ἐστιν, ἐρῶ πάλιν. ὅτε γὰρ τῆς τοξείας οἱ ἐπιστήμονες νευρὴν μὲν μαζῶν, τοῦ δὲ τόξου τὸν σίδηρον ἄγουσιν 15
 ἐγγὺς, τότε πλῆσαι τὸ τόξον λέγονται, βάλλουσί τε οὕτω δεινόν τι καὶ ἄφυκτον καὶ οἶον ἀσχέτοις ὀρμαῖς ἀναπηδῶντά τε καὶ διπτάμενον τὸν ἰὸν ἧτοι τὸ βέλος. ἔστι τοῖνυν αὐτὸ διαφόρως πεφρασμένον. τόξον σε πεποίημαί φησιν, ὦ Ἰουδα, ἔπλησα δὲ καὶ σε, ὦ Ἐφραΐμ. Ἰουδας δὲ καὶ Ἐφραΐμ ἅπαν 20
 ἐστὶ τὸ γένος τὸ ἐξ Ἰσραὴλ. οὐκοῦν τόξον ὥσπερ τι πεποίηται τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πεπιστευκότας τε πρὸ τῶν ἄλλων,
 c καὶ γνώμης εἰς τοῦτο προεληλυθότας, ὡς ἔθνη παιδαγωγεῖν, καὶ τῶν πλανωμένων ἀποσοβεῖν τὰς τῶν δαιμονίων ἀγέλας, καταπαίειν τε τὸν σατανᾶν καὶ ἀπαξιαπλῶς τοὺς τοῖς θείοις 25

1. τοι C. πον Edd. ὡς pro ὧν C. 3. Ἰουδα ἐμαυτῷ hoc ord. C.D. inv. ord. F. Edd. (22. al.) Statim ὡς add. D.F. Edd. invito C. cf. infra 740 a. 748 e. 5. ἐξ om. C. habent D.b. ταλαιπωρήσειε b. 14. τουτέστιν C. 15. νευρὴν C.D.b. νευρᾶν Edd. 16, 17. Haec τε—ἀναπηδῶντά τε accesserunt ex B.C.D. 18. αὐτὸ D. Edd. αὐτῷ C. τοσαυτὸ b. 19. πεφρασμένον B.C.b. περιπεφρασμένον D. πεφραμένον Edd. 22. τε assumptum ex C. 24. δαιμονίων B.C. δαιμόνων Edd.

δόγμασιν ἀντεξάγοντας καὶ ταῖς δι' αὐτῶν μαχομένους
 μυσταγωγίαις. οὕτω που φησὶ καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ
 πρὸς τὸν τῶν ὄλων Σωτῆρα Θεόν “ Ἐὰν βέλη σου ἠκουή- Ps. xliv.
 “ μένα, δυνατέ· λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ 6.
 5 “ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.” πλήττουσι μὲν γὰρ τοὺς
 ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς εἰς καρδίαν ἔσω καὶ νεφροῦς δ
 “ τὰ τοῦ δυνατοῦ βέλη,” τουτέστι Χριστοῦ. βέλη δὲ αὐτοῦ Ps. cxix.
 πάλιν οἱ μυσταγωγοὶ, τοὺς δέ γε πεπλανημένους καὶ τὸν 4.
 φύσει τε καὶ ἀληθῶς Θεὸν οὐκ εἰδότες, πλήττουσιν οὐκ εἰς
 10 θάνατον, ἀλλ' εἰς ἀγάπην αὐτοὺς ἀποφέροντες τὴν ἐν Χριστῷ,
 ἵνα καὶ ὑποκάτω πίπτουεν αὐτοῦ. ὅποια τις ἐστὶν ἢ ἐν τῷ
 ἄσματι τῶν ἀσμάτων γραφομένη νύμφη, λέγουσά τε σαφῶς
 “ Ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ εἰμι.” ὅτι δὲ γεγόνασιν ἀλ- Cant. v.
 κικιμώτατοί τε καὶ εὐσθενεῖς οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, πιστώσεται 8.
 15 λέγων περὶ αὐτῶν ὁ σοφώτατος ψαλμωδὸς ἐν Πνεύματι “ Ὡσεὶ e Ps.
 βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων.” cxxvi. 4.
 ἐκτετιναγμένους μὲν γὰρ τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ ἀποκαλεῖ, ὡς τῆς
 θείας χάριτος ἐκπεπτωκότας διὰ τοι τὸ ἐμπαροινῆσαι Χριστῷ.
 οἱ γεμῆν ἐξ αὐτῶν υἱοὶ, βέλη γεγόνασιν ὡς ἐκ χειρὸς δυνα-
 20 τοῦ πεμπόμενα. ἔφη δέ που καὶ ὁ Ἀμβρακὸς ὡς πρὸς
 αὐτὸν δὴ πάλιν τὸν Ἐμμανουὴλ περὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων
 “ Βολίδες σου γὰρ πορεύσονται εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὅπλων Hab. iii.
 “ σου.” 11.

Καὶ ἐπεγερῶ τὰ τέκνα σου Σιών ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων, καὶ a 741 A.
 25 ψηλαφήσω σε ὡς ῥομφαίαν μαχνητοῦ.

Ἴδου δὴ σαφῶς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων μυσταγωγοὺς τόξου

1. καὶ] + τοὺς Edd. inv. C. μαχόμενοι C. 3. σωτήρα] + καὶ Edd.
 invitis C. D. 9. οὐκ alt.] πλὴν οὐκ Nik. in Ps. xlv. 10. ἀπο-
 φέροντες Nik. l. c. Edd. ἐπιφέροντες C. ἐπὶ pro ἐν C. 11. καὶ om. C.
 καὶ habet Niket. Codd. nonnulli. πίπτουεν] τύπτουεν Edd. [τύπτουεν Pont.]
 ἢ deest in Edd. 12. τε assumptum ex C. 14. τε
 assumptum ex C. 15. σοφώτατος C. σοφός Edd. 17. μὲν om. C.
 invito Nik. in Ps. cxxvi. 18. ἐκπεπτωκότας Nik. Edd. ἀποπεπτ. C.
 19. ἐξ assumptum ex C. Nik. 22. γὰρ assumptum ex C.

ἴδιον ὀνομάζει. ποῖα γὰρ τὰ τέκνα τῆς Σιών τὰ κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν κατεξανιστάμενα τέκνων, εἰ μὴ οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ καιροὺς ἡγούμενοι, καὶ τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον; Σιών γὰρ ἡ νοητῆ, ἢ πῶς ἂν ἐτέρα νοοῖτο παρὰ τὴν Ἐκκλησίαν; καταθλοῦσι δὲ τῶν τέκνων τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ καταστρατεύονται τῶν πεπλανημένων, Θεοῦ τεθεικότος αὐτοὺς ὡς ῥομφαίαν μαχητῶ. οὕτω καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος τὸν ἐν Χριστῷ νοούμενον στρατιώτην κατακαλλύνων ὁράται. θώρακα μὲν γὰρ τὸν τῆς ἐν Χριστῷ δικαιοσύνης περιτίθησιν αὐτῷ· καὶ μὴν καὶ τὴν τοῦ σωτηρίου περικεφαλαίαν. εἶτα δίδωσι τὴν μάχαίραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ. ταύτη δὲ οὖν τῇ μαχαίρᾳ κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν κεχρημένοι τέκνων, ἀποκείρουσι μὲν τὴν ἐν αὐτοῖς βλαστουσαν ἀπάτην, καὶ τὸν τομώτατον τοῦ Θεοῦ λόγον ἐπιφέρουντες αὐτοῖς, ὅς ἐστι ζῶν τε καὶ ἐνεργῆς, τὸ πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον ἐκκόπτουσι πνεῦμα, ἵνα δύναιτο λοιπὸν νῶ καθαρῶ τε καὶ ἐλευθέρῳ καὶ τῆς τῶν δαιμονίων πλεονεξίας ἀπηλλαγμένῳ, τὸν τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας παραδέξασθαι λόγον.

14 Καὶ ἔσται Κύριος ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολίς. 20

Ἔστι καὶ συνέστασι Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῖς, καὶ συνασπιεῖ, καὶ συγκαταδηώσει τε τοὺς ἀνθεστηκότας διὰ τούτων ὑποδηλοῦ ἔσται γὰρ φησι Κύριος ἐπ' αὐτοὺς, δῆλον δὲ ὅτι τοὺς ἀντανίστασθαι μεμελετηκότας τοῖς ἱερουργοῦσι τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ. ἐκάστη δὲ βολίς, τουτέστιν μυσταγωγὸς ἢ ἀπόστολος· βέλει γὰρ ἤτοι βολίδι παρεικάζει πάλιν αὐτοὺς Θεοῦ

2. κατεξανιστάμενα C.D.b. κατέξιτ. Edd.

βλαστήσασαν D.

Edd. invitis C.D.

ὁ om. C.b. habet D.

23. ἀντανίστασθαι C. ἀνθίστ. iud. ex C.b.

18. δαιμόνων C.

20. αὐτοῖς] + ὀφθήσεται F.

Edd. (22. al.) invitis C.D.

21. Κύριος

22. συγκαταδηώσει C.b. καταδ. Edd.

25. τουτέστιν assumptum

14. βλαστῶσαν C.

πέμπουτος· ὡς ἀστραπή δραμεῖται φησι, δῆλον δὲ ὅτι κατα-
 αυγάζουσα, καὶ τοῖς ἀπάντων ὀφθαλμοῖς ἀμογητὶ προσ-
 πίπτουσα. γέγονασι γὰρ οὕτω λαμπραὶ καὶ οἱ θεσπέσιοι
 μαθηταὶ, καὶ τῶν τοῦ Σωτῆρος εὐαγγελίων οἱ κήρυκες, καὶ
 5 οἱ μετ' ἐκείνους λαῶν ἡγούμενοι καὶ προσεσηκότες ἐκκλη-
 σιῶν, ὡς ἀγνοῆσαι μηδένα τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἀρετῆς τὴν
 φαιδρότητα. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἔφασκεν ὁ Σωτὴρ “Οὐδεὶς
 “ λύχρον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης
 “ τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι
 10 “ τὸ φῶς.” καὶ πάλιν ἐτέρωθι “Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς
 “ ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ
 “ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς
 “ οὐρανοῖς.”

S. Luc.
viii. 16.S. Matth.
v. 16.

Καὶ Κύριος παντοκράτωρ ἐν σάλπιγγι σαλπιδί καὶ πορεύσεται ἐν α 742 Δ.

15 σάλφ ἀπειλῆς αὐτοῦ. Κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐτῶν 15
 καὶ καταναλώσουςιν αὐτοὺς, καὶ καταχώσουςιν αὐτοὺς ἐν λί-
 θοις σφενδόνης, καὶ ἐκπίονται τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς οἶνον, καὶ
 πλήσουςιν ὡς φιάλας θυσιαστήριον. καὶ σώσει αὐτοὺς Κύριος 16
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς πρόβατα λαὸν αὐτοῦ.

20 Συνασπιστήν, ὡς ἔφην, καὶ σύνοπλον αὐτοῖς παρίστησιν
 ἐναργῶς ὁ λόγος τὸν τῶν ὄλων κρατοῦντα Θεόν, παρα-
 ταπτόμενόν τε οὕτω καὶ συναθλεῖν ἡρημένον, ὡς ἤδη δοκεῖν β
 καὶ ἐξηρτύσθαι πολεμικῶς, καὶ, οἷον χωρεῖν μέλλοντα κατ'
 ἐχθρῶν, ὅλη χρήσασθαι δυνάμει καὶ ταῖς ἐνούσαις εὐσθενείαις

1. ἀστραπή] + δὲ Edd. in vitis C.D.b. 2. ἀμογητὶ] ἀμαχεῖ C.b.
 3. γὰρ C. δὲ Edd. 4. οἱ assumptum ex C. 7. αὐτὸς C.
 αὐτὸ D. Edd. Statim δηλῶν add. Edd. in vitis C.D. 9. λυχνίαν C.
 λυχνίας Edd. εἰσπ. C. ἐκπ. iid. 11. εἴδωσιν C. ὑμῶν τὰ καλὰ C.
 τὰ κ. ὑμῶν Edd. 14. σαλπιδί manu prima ut opinor C.
 16. αὐτοὺς alt. assumptum ex C. deest in F. Edd. καὶ καταχ. αὐτοὺς om. B.D.
 (23. al.) 18. τὸ θυσιαστ. F. (22. al.) 21, 22. κρατοῦντα et
 τε assumpta ex C. deest utrumque in D. εἰρημένον C. 23. ἐξηρτύσθαι C.
 ἐξηρτῆσθαι B. ἐξηρτῆσθαι D. Edd. μέλλοντα C. μᾶλλον καὶ τῇ D. Edd.
 24. χρήσασθαι C. χρῆσθαι D. Edd. ταῖς ἐνούσαις εὐσθενείαις αὐτῶ C.D. τῆς
 ἐνούσης εὐσθενείας αὐτοῖς Edd.

αὐτῷ. καταστρατεύεσθαι γεμῆν ἐὶ μάλα φησὶν, οὐχὶ τῶν διὰ
πίστεως εἰς δικαίωσιν σαγηνευομένων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀνοσίως
ἀνθεστηκότων τῷ θεῷ κηρύγματι, οὓς καὶ ὁ Παῦλος ἡμῖν
κατεσήμεινε λέγων “Θύρα γάρ μοι ἀνέωγε μεγάλη καὶ ἐν-
“ ἐργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.” σαλπικί τοῖνυν, φησὶν, ὁ 5
c Κύριος ἐν σάλπιγγι. λελάληκε γὰρ ὁ Χριστὸς τὸ κήρυγμα
τὸ εὐαγγελικόν, εἰς πᾶσαν διάττον τὴν ὑπ’ οὐρανόν, ἐξ-
ἀκουστον γὰρ τοῖς ἀπανταχοῦ τὸ Χριστοῦ μυστήριον. ἦν
μὲν γὰρ ἰσχυρόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ὁ Μωυσῆς· τοι-
γάρτοι καὶ μόλις ἠκούετο κατὰ μόνην τὴν Ἰουδαίαν· ἦκιστα 10
γεμῆν ἐν τούτοις ἐστὶν ὁ παρὰ Χριστοῦ λόγος. ἀναπε-
φώνηκε γὰρ οἷά τις σάλπιγξ μακρὰ καὶ εὐηχεστάτη, καὶ
ταῖς ἀπάντων ἀκοαῖς ἠχὴν ἐνείεσα τὴν διαπύσιον. βαδιεῖται
δὲ ὡσπερ ἐν σάλῳ ἀπειλῆς αὐτῷ, ὑπερασπιεῖ τε οὕτω τῶν
d ἑαυτοῦ δορυφόρων, ὡς οἶον ὑπὸ πυρὸς δαπανᾶσθαι τοὺς 15
ἀνθισταμένους, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ σφενδόλαις αὐτοὺς κατα-
χῶσαι καταπαίοντας γεννικῶς. ἐκπιονται δὲ καὶ τὸ αἷμα
αὐτῶν, τουτέστιν, οἷά τις θῆρες ἐπιθρῶσκοντες περιέσονται
ῥαδίως, καὶ νεκροὺς ἀποφανοῦσι. προσκομοῦσι δὲ τῷ τῶν
πεπτωκότων αἵματι φιάλας πεπληρωμένας, καθάπερ τινα 20
σπονδὴν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. εὐωδία γὰρ τῷ Θεῷ καὶ θυσία
δεκτὴ τῶν οὐκ ἐώντων σώζεσθαι τοὺς πεπλανημένους ὁ θά-
c νατος· εἰ γὰρ τῶν σωμάτων τοὺς φονευτὰς οὐκ ἄξιον ἐλεεῖν·
ὑποφέρεσθαι δὲ μᾶλλον ταῖς δίκαις, τὰ ἴσα παθόντας, τί ἄν
τις λέγοι περὶ τῶν οἱ ψυχῶν ὀλετήρες γεγόνασι καὶ φθόροι; 25

2. κατὰ assumptum ex C.D.b. ἀνοσίως C.D.b. ἀθλίως Edd. 3. ἡμῖν
assumptum ex C. deest in D. 4. κατεσήμεινε C.D. κατησήμεινε Edd.
ἐνεργῆς D. ἐναργῆς Edd. καὶ ἐνεργ. om. C. 5. καὶ] + οἱ Edd. repugn. C.D.
φησὶν ὁ Κύριος hoc ordine C.b. φησι Κύριος D. 6. Χριστὸς C.b. Κύριος
D. Edd. 7. διατάττων (sic) b. 8. Χριστοῦ deest in Edd. inuitis
B.C.b. 9. ὁ om. C. habet b. 11. παρὰ C.D. περὶ Edd.
Neutrum habet b. 12. μακρὰ C.D. λαμπρὰ Edd. 13. ἠχέειν C.
14. ὑπερασπιεῖ τε B.C.D.b. καὶ ὑπερασπιεῖται Edd. 15. δαπανᾶσθαι]
ἀνασπᾶσθαι b. inuitis C.D. 16. σφενδόλαις C.D. σφενδόλαις λίθοις b.
σφενδόνης λίθοις Edd. καταχῶσαι καταπαίοντας C.D. καταχῶσουσι καταπαίοντες
Edd. 17. γεννικῶς retinui ex Edd. γενικῶς B.C.D. 23. ἐλεεῖν C.D.
ἐλεείσθαι Edd. 25. περὶ τῶν οἱ D. Edd. περὶ τινων εἰ C. φθόροι C.D.
φθορεῖς Edd.

Εἶεν δ' ἂν οὗτοι πάλιν οἱ Ἑλλήνων λογάδες, καὶ τῆς ἐν
κόσμῳ σοφίας ἡμένοι τὴν δόξαν, οἱ ἄνω τε καὶ κάτω θεοὺς
καὶ θεὰς ὀνομάζοντες, καὶ τῇ κτίσει παρὰ τὸν ποιητὴν ἀνα-
πέιθοντες προσκυνεῖν, καὶ ἐκάστῳ τῶν στοιχείων τὴν Θεῶ a 743 A.
5 πρέπουσαν ἀνατιθέντες δόξαν. οὗτοι πεπλανήκασι τὴν ὑπ'
οὐρανὸν, καὶ οὐχὶ δὴ μόνον κατὰ γε τὸν χρόνον τῆς ἐν σώ-
ματι ζωῆς· ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς χρόνους τοὺς ἐφεξῆς. μύριοι
γὰρ ὅσοι κατὰ καιροὺς διολώλασι τῆς ἐκείνων ψευδοσεπείας
ἠττώμενοι, καὶ ψυχροῖς καὶ γραῶδεσι μυθαρίοις προσεσχῆ-
10 κότες. ἀνήρηται δὴ οὖν οἱ τοιοῖδε λοιπὸν. οἴχεται γὰρ
τῆς ἐκείνων συγγραφῆς ἢ βεβήλωσις, ἀπρακτοῦσιν οἱ μῦθοι,
καὶ οἷον ἐκπέπεται τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας b
δόγμασι καθάπερ τισὶ λίθοις τοῖς ἐκ σφενδονῆς καταπαιό-
μενοι καταχώννυνται τε καὶ γέγονεν, ὡς ἔφην, εὐωδία Θεῶ
15 τῆς ἐκείνων ἀθυροστομίας ἢ ἀπώλεια. καὶ σέσωκε Κύριος ὡς
πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ. ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ τῶν ὄλων αὐτὸς
ποιητῆς, λαὸς αὐτοῦ λέγοντο ἂν εἰκότως καὶ οἱ πάλαι
πλανώμενοι· πλὴν ὡς ἀγέλην ἀπεληλαμένην ὑπὸ ληστῶν
σέσωκεν ὁ Χριστὸς, τοὺς ψευδοποιμένας ἐκβαλὼν, καὶ ὑπὸ
20 χεῖρα τιθεῖς ἰδίαν τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἔστι γὰρ αὐτὸς ὁ
ποιμὴν ὁ καλὸς, ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τεθεικῶς ὑπὲρ τῶν προ- c
βάτων.

Cf. 1 Tim.
iv. 7.S. Joan.
x. 14, 15.

Διότι λίθοι ἄγριοι κυλίνονται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ. ὅτι εἴ τι ἀγαθὸν 17
αὐτοῦ καὶ εἴ τι καλὸν παρ' αὐτοῦ, σίτος νεανίσκοις καὶ οἶνος
25 εὐωδιάζων εἰς παρθένους.

Λίθους μὲν γὰρ ἀγίους τοὺς ἐν τῇ γῇ τοῦ Θεοῦ κυλι-
μένους τοὺς ἐν ταῖς ἐκκλησιαῖς κατὰ καιροὺς ἀγίους, οἵπερ

1. πάλιν om. C. habet D.
assumptum ex C.5. οὗτοι C. καίτοι Edd.
12. καὶ τοῖς C. τοῖς γὰρ iid.

7. γὰρ

17. οἱ om. C. habet D.

14. τε assumptum

19. Χριστὸς C.D. Κύριος Edd.

18. πλὴν C.D. οὖς Edd.

τὴν ψυχὴν αὐτοῦ iid.

21. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τεθεικῶς C. τιθεῖς

26. γὰρ assumptum ex C.

ἂν γένοιτο μυσταγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι κατωνομάσθαι φα-
 μέν. σύμμορφοι γὰρ γεγόνασι τῷ λίθῳ τῷ ἐκλεκτῷ καὶ
 δ ἀκρογωνιαίῳ καὶ ἐντίμῳ, τῷ τεθειμένῳ παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ
 Πατρὸς εἰς τὰ θεμέλια Σιών· εἰ δὲ λίθος ὁ θεμέλιος, οἱ
 συναρμοολογούμενοί τε καὶ συμβιβαζόμενοι καὶ εἰς ναὸν 5
 ἅγιον ἀνιστάμενοι τῷ Θεῷ, λίθοι κατ' αὐτὸν πιθανῶς ὀνο-
 μάζονται. κωλιεσθαι γεμῆν αὐτοὺς εὖ μάλα φησὶ, τὸ ὡς
 οἶμαι πρὸς πᾶν ὅτιοῦν τῶν ἁγίων οἰονείπως εὐστροφον καὶ
 ε γοργόν, διὰ τούτου σημαίνων. οἱ γὰρ τοι περιφερεῖς, ἤγουν
 σφαιροειδεῖς τῶν λίθων, ὅκνου πως εἰσὶν ἀμείνους, καὶ τῶν 10
 ἄλλων εἰς κίνησιν ἐτοιμότεροι, εἴ τις ἔλοιτο κινεῖν· εὐάγω-
 γος δὲ λίαν εἰς τὸ Θεῷ δοκοῦν τῶν ἁγίων ὁ νοῦς. οὕτως
 ἡμῖν ἐχόντων τῶν λίθων, πρόπει ἂν ἡμᾶς διακεῖσθαι καὶ
 ἀραρότως. ὅτι εἴ τι ἀγαθὸν αὐτεῷ καὶ εἴ τι καλὸν παρ' αὐτοῦ,
 δῆλον δὲ ὅτι τοῦ τὰ πάντα ἡμῖν τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ ζῶην 15
 διανέμουτος Θεοῦ. ποῖα δὲ ταῦτά ἐστι; σῖτος νεανίσκαις,
 744 A. α καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένοισ. τοῖς μὲν γὰρ ἀνδριζο-
 μένοισ καὶ νεανικῷ φρονήματι πρὸς τὸ αὐτῷ δοκοῦν ἀπο-
 νευεκόσι, καὶ πληροῦν ἐλομένοις τὸ ἀγαθὸν, δοθήσεται παρ'
 αὐτοῦ καὶ ἔτι μείζων ἰσχὺς, ὡς ἐν σίτῳ νοουμένη. στηρίζει 20
 γὰρ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου. τοῖς γεμῆν ἤδη διηγιτισμένοις,
 καὶ ἀμόλυντον ἔχουσι τὸν νοῦν, οἱ καὶ σεμναῖς καὶ ἁγίαις
 παρθένοισ παρεικάζονται ἂν εἰκότως, οἶνος δοθήσεται νοητὸς,
 ἢ περὶ Θεοῦ δηλονότι σαφῆς τε καὶ ἀκιβδήλευτος γνῶσις,
 Ib. β ἢ κατευφραίνουσα καρδίαν ἀνθρώπου. οὐκοῦν νεανισκοὶ τε 25
 καὶ παρθένοι, οἱ κατὰ γε τοὺς ἀρτίως ἡμῖν ἀποδοθέντας
 λόγους, εἰς εὐρείαν τε καὶ ἀμφιλαφῆ μέθεξιν τῶν ἄνωθεν
 ἀγαθῶν κεκληθσονται τε εἰκότως, καὶ δὴ ἀκούσονται Θεοῦ

6. κατ' αὐτὸν C.D. καὶ αὐτοὶ Edd. 7, 8. αὐτοὺς om. C. habet D.
 Assumpta ὡς ex D., οἶμαι ex C.D. εὐτροφον manu prima C. invitis D.b.
 10. πως] Sic correxi. πῶς C.D. παντός Edd. 11. ἦτις C. invito D.
 12. τὸ] + τῷ Edd. inv. C.D. οὕτως] + οὖν Edd. inv. C.D. 15. τὰ
 prius assumptum ex C. Haec καὶ ζῶην accesserunt ex C. desunt in D.
 16. ταῦτ' ἐστὶ D. 18. αὐτῷ om. C. habet D. 20. νοουμένης C.b.
 22. ἀμόλυντο (sic) C. 24. Θεοῦ] Χριστοῦ b. inv. C.D. 26. οἱ om. C.
 habet D. 28. δὴ assumptum ex C.

λέγοντος “Φάγετε καὶ πίετε, καὶ μεθύσθητε οἱ πλησίον.”
 πλησίον γὰρ οἱ τοιοῖδε Θεοῦ· καὶ οὐ σχέσεσι τοπικαῖς·
 ληρία γὰρ τοῦτο νοεῖν ἢ φράσαι· παραστήματι δὲ δια-
 νοίας τῷ λίαν ἀλκιμωτάτῳ, καὶ τῇ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν
 5 ἀρίστων ἐφέσει καὶ ἀγάπῃ τῇ εἰς αὐτόν. ὥσπερ γὰρ
 ἐξίστησιν ἡμᾶς καὶ οἶον ἀποφέρει μακρὰν ἢ φαυλότης·
 οὕτω Θεῷ παρίστησιν ἡ ἀρετὴ, τὸ διστᾶν ἡμᾶς καὶ
 μεσολαβοῦν ἐκ μέσου γενέσθαι παρασκευάζουσα, φημὶ δὴ
 τὴν ἀμαρτίαν.

Cant.
v. 1.

10 Αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ Κυρίου καθ’ ὥραν, πρῶτιμον καὶ ὄψιμον. Κεφ. ι’.

“Ὡσπερ γὰρ οὐτ’ ἂν σῖτος ἐν ἀγροῖς γένοιτ’ ἂν πόνου δ
 δίχα, οὐτ’ ἂν εὐβοτρύς τε καὶ εὐοῖνος ἀμπελών· οὕτω καὶ ἐν
 ἡμῖν οὐκ ἂν γένοιτό τις εὐκαρπία πνευματικὴ, μὴ οὐχὶ Θεοῦ
 καθιέντος ὑετοῦ δίκην εἰς νοῦν καὶ καρδίαν τῶν ἑαυτοῦ λο-
 15 γίων τὴν ἀποκάλυψιν, καὶ γνῶσιν ἡμῖν οἰονείπως ἐνστά-
 ζοντος τοῦ τε ἀρχαίου καὶ νέου γράμματος, τουτέστι τοῦ
 νομικοῦ καὶ εὐαγγελικοῦ· ὑετοὶ γὰρ οἱ τοιοῖδε πρῶτιμός τε καὶ
 ὄψιμος εἶεν ἄν. ὅτι δὲ οὐκ ἀσυντελής εἰς ὄνησιν ἢ τοῦ
 νόμου γνῶσις καὶ θεωρία πνευματικὴ, παιδαγωγεῖ δὲ μάλ-
 20 λον ἡμᾶς διὰ τύπου καὶ σκιαῶς ἐπὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον,
 πιστώσεται λέγων αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τοῖς Ἰουδαίωιν δήμοις
 “Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα·
 “ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε.
 “εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
 25 “ἐμοῦ ἐκείνος ἔγραψεν.” ἔφη δὲ πού καὶ περὶ τῶν γραμ-

S. Joan.
v. 45,
46.

3. φράσαι B.C. φρονῆσαι Edd.
 ἀρίστῳ ἐφέσει C.

7. τὸ διστᾶν D. τὸ δὲ ἰστᾶν manu prima (ἐξ post
 δὲ manu recentiori superscripto) C. τὸ διστᾶν Edd.

8. παρα-
 σκευάζον e castigatione C.
 10. αἰτεῖσθαι C. ὑετὸν παρὰ Κυρίου hoc
 ordine C.D. (Alex. XII.)

11. οὐτ’ ἂν C.D. οὕτε b. Edd.

15. οἰονείπως C.D.b. οἰονείπερ Edd.

17. καὶ prius]
 + τοῦ Edd. invitis C.b.

19. πνευματικῇ D. Edd. πνεύματι C.
 παιδαγωγῇ C.

24. Μωσῆ C. Μωσεί Edd.

4. τῶν ἀρίστων ἐφέσει D. Edd.

7. τὸ διστᾶν D. τὸ δὲ ἰστᾶν manu prima (ἐξ post
 δὲ manu recentiori superscripto) C. τὸ διστᾶν Edd.

8. παρα-
 σκευάζον e castigatione C.

10. αἰτεῖσθαι C. ὑετὸν παρὰ Κυρίου hoc
 ordine C.D. (Alex. XII.)

11. οὐτ’ ἂν C.D. οὕτε b. Edd.

15. οἰονείπως C.D.b. οἰονείπερ Edd.

17. καὶ prius]
 + τοῦ Edd. invitis C.b.

19. πνευματικῇ D. Edd. πνεύματι C.
 παιδαγωγῇ C.

24. Μωσῆ C. Μωσεί Edd.

745 A.
S. Matth.
xiii. 52.

ματέων καὶ Φαρισαίων, ὡς ἐκ νομικῆς παιδεύσεως καλου-
 μένων ἐπὶ τὸ ἄμεινον, τουτέστι τὴν εὐαγγελικὴν “ Διὰ
 “ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
 “ οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκ-
 “ βάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.” οὐκοῦν 5
 αἰτοῦντες παρὰ Θεοῦ τὴν τε νομικὴν καὶ εὐαγγελικὴν ἐπι-
 στήμην, ἀξιόους τε τοῦ λαβεῖν ἑαυτοὺς παραστήσαντες,
 ληψόμεθα πάντως, καὶ τοὺς εἰς νοῦν ἔσω πληρώσομεν
 θησαυροὺς, τὰ παλαιά τε καὶ νέα συλλέγοντες, πλείστης τε
 β ὄσης πνευματικῆς εὐκαρπίας ἀναμεστοῦντες τὸν νοῦν. 10

Κύριος ἐποίησε φαντασίας, καὶ ὑετὸν χειμερινὸν δώσει αὐτοῖς,
 2 ἐκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῷ. διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν
 κόπους, καὶ οἱ μάντις ὀράσεις ψευδεῖς καὶ τὰ ἐνύπνια ψευδῆ
 ἐλάλουν, μάταια παρεκάλουν· διὰ τοῦτο ἐξηράνθησαν ὡς οὐκ
 ἔχοντες ὑετὸν, καὶ ἐκακώθησαν ὡς πρόβατα, διότι οὐκ ἦν 15
 ἴασις.

Ὁδίνει τινὰ κεκρυμμένην ἔννοιαν τὸ προκείμενον, ἣν
 c ἀναγκαῖον οἶμαί που προδιατρανοῦσθαι σαφῶς, συνείεν γὰρ
 ἀν οὕτω τῶν τοῦ Προφήτου ῥημάτων τὸν σκοπὸν οἱ φιλ-
 επιστήμονες. ἦν μὲν γὰρ ὁ λόγος αὐτῷ περὶ τῶν ἀγίων, 20
 οὓς καὶ λίθους ἀγίους ὠνόμαξε, σίτον τε αὐτοῖς ὅτι μάλιστα
 πρέπειν ἔφασκεν, ὡς ἀνδριζομένοις, ἤγουν νεανίσκοις, καὶ
 μὴν καὶ οἶνον εὐωδιάζοντα, διὰ τοι τὸ εἶναι παρθένοισι, του-
 3 ἐστιν ἀγνοῦς τε καὶ ἀβεβήλους. “ Οἱ γὰρ τοῦ Χριστοῦ
 Gal. v. 24
 “ Ἰησοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ 25
 “ ταῖς ἐπιθυμίαις,” καθά φησιν ὁ θεσπέσιος Παῦλος. αἰτεῖν

1. καλουμένους B. invitis C.D.

accesserunt ex C.D. τὴν ἀμείνω τουτέστι B.

5. καινὰ = καινὰ C.

πλήρης τε C.

ἐκακ. C.D. (A.V. &c.)

suprascriptum manu ut vid ead. C. om. D.

2. Haec τὸ ἄμεινον τουτέστι

3. τῇ οἰν. C.

9. τὰ assumptum ex C. πλείστης τε D. Edd.

14. ὡς οὐκ—ὡς πρόβατα F. Edd. cf. infra. ὡς πρόβ. καὶ

19. ἂν assumptum ex C.

25. Ἰησοῦ

δὲ αὐτοῖς προστέταχε καὶ ὑετὸν πρόϊμόν τε καὶ ὄψιμον· d
 εἶτα μεταξὺ τῆς περὶ τῶν πλανωμένων παρεισβαλοῦσης
 μνήμης, τὴν αἰτίαν ὡσπερ ἀποδίδωσιν ἐν τούτοις, τοῦ μήτε
 σίτον μήτε μὴν οἶνον ἔχειν αὐτοὺς, ἀλλ' οὐδὲ ὑετοῖς κατ-
 5 αρδεύεσθαι τοῖς νοητοῖς, ὡς ἐντεῦθεν αὐτοὺς μὴ ἔχειν ἐν ἀγρῶ
 βοτάνην. καὶ ὁ μὲν λόγος ὡς ἐπὶ πραγμάτων ἐκπεποιήται
 τῶν αἰσθητῶν· ἡ γεμὴν ἐν αὐτοῖς θεωρία λεπτή τε ἄγαν
 ἐστὶ καὶ πολὺ λίαν ἔχουσα τὸ εἰλικρινές. Θεοῦ γάρ φησι
 ποιούontos φαντασίας, τουτέστιν ἀστραπάς, καὶ ὑετὸν τῇ γῆ e
 10 τὸν χειμέριον καταχέοντος, ὅς ἐστι καὶ χρήσιμος, καὶ μὴν
 καὶ ἐκάστῳ, τῶν ἐν ἀγροῖς κτηνῶν δηλονότι, διδόντες βοτάνην,
 πεπλανήκασιν ἐκείνους οἱ ἀποσφθεγγόμενοι, τουτέστιν, οἱ ψευ-
 δοεπεῖς τε καὶ ψευδηγόροι καὶ μαντείας λέγοντες τὰς ἀπὸ γε
 τῆς σφῶν καρδίας· οὗτοι λελαληκασι κόπους, τουτέστιν οὐ
 15 τὰ εἰς ἀνάπαυσιν τοῖς πιστεύουσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ δι' ὧν ἦν
 ἀνάγκη καμεῖν, Θεῷ προσκρούοντας καὶ παρορωμένους· οἱ δέ
 γε μάντεις καὶ τὰ ἐνύπνια ψευδῆ παρεκάλουν, ἐνηχοῦντες αὐ- a 746 A.
 τοῖς δηλονότι τὰ καταθύμια, καὶ χρησταῖς μὲν ἐλπῖσι κατα-
 πιαίνοντες, φάσκοντες δὲ ἀληθὲς οὐδέν· ἀλλ' εἰς ἀπάτην καὶ
 20 πλάνησιν ἀποφέροντες, καὶ ἥκιστα μὲν καταδεικνύντες σφίσι
 τὸν τῶν πνευματικῶν δοτῆρα καὶ χορηγόν· ἀναπείθοντες δὲ
 μᾶλλον αἰτεῖν τὴν εὐημερίαν παρὰ τῶν ψευδωνύμων θεῶν.
 ταύτητοί φησιν Ἐξηράνθησαν ὡς οὐκ ἔχοντες ὑετὸν καὶ ἐκακώ-
 θησαν ὡς πρόβατα. οὐ γὰρ ἦν βοτάνη, οὐκ ἦν ἴασις. οὐ γὰρ b
 25 ἦν ἐν αὐτοῖς ὁ καταδεσμῶν τὸ συντετριμμένον, ὁ ἀνιστὰς τὸ
 κατερράγμενον, ὁ ἀνακτώμενος τὸ κεκακωμένον.

Προσεκτέον δὴ οὖν, οὐχὶ τοῖς ἀποσφθεγγομένοις τὰ μάταια,

1. τε assumptum ex C. 2. παρεισβαλοῦσης B.D. παρεισβαλλούσης C.
 παρεμβαι. Edd. 4. αὐτοῖς B.C. αὐτὰς Edd. καταρδεύεσθαι C.
 κατάρδεσθαι iid. 10. χειμέριον C.b. χειμερινόν D. Edd. καταχέοντος C.b.
 χέοντος D. Edd. καὶ prius assumptum ex C. deest in D. 11. κτηνῶν
 assumptum ex C.b. deest in D. 15. ἦν assumptum ex C.b.
 16. καμεῖν] καὶ μὴν (sic) C. 17. καὶ] + οἱ b. παρεκάλουν C.D.b.
 ἐλάλουν Edd. ἐνηχοῦντες B.C.b. εὐηχ. Edd. 20. καὶ assumptum
 ex C. καταδεικνύντες C. καταδεικνύοντες Edd. 21. δωτῆρα C.
 25. ἀνιστὰς C. ἀνιστῶν Edd. 27. προσεκτέα C. ἀποσφθεγγέ-
 νοις Aub.

ψευδοεπέσι τε καὶ βωμολόχοις καὶ ἐνυπνιασταῖς· Θεῶ δὲ
 δὴ μᾶλλον τῷ καὶ εἰς νοῦν ἡμῶν ἐναστράπτουσι τῆς ἀληθοῦς
 θεογνωσίας τὸ φῶς, καὶ νοητοὺς ἕτεροὺς καταχέουσι, τὰς διὰ τοῦ
 Ἁγίου Πνεύματος παρακλήσεις, λέγω, καὶ βεβήκην ἀναφύουσι
 τοῖς ἐν ἀγρῶ, τουτέστι πάλιν, εἰς εὐανθεστάτην ὥσπερ ἡμᾶς 5
 κατανέμουσι πόαν, τῆς θεοπνεύστου γραφῆς τὴν ἀμώμητον
 γνῶσιν. “Ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἐν τιμῇ ὦν, οὐ συνήκε, παρα-
 “συνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς”
 ἀλλ’ εἰ ἔλοι πως εἰς νοῦν τῶν θείων λογίων τὴν γνῶσιν, καὶ
 τροφῆς μετάσχοι τῆς πνευματικῆς, τότε δὴ τότε τὴν νωθείαν 10
 ἀποβαλὼν, ἐν τιμῇ πάλιν ἔσται, λογισμῶ τῷ σῶφρονι διοι-
 κούμενος, καὶ τὴν ἀνθρώπῳ πρέπουσαν ἀναλαβὼν φρένα.

Ps. xlviii. c
 13.

3 Ἐπὶ τοὺς ποιμένας παρωξύνθη ὁ θυμὸς μου, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀμνοὺς
 d ἐπισκέβομαι.

Ποιμένας ἐν τούτοις, καθάπερ ἐγῶμαι, τοὺς ψευδοπροφή- 15
 τας καὶ ψευδομάντις ἀποκαλεῖ, καὶ τοὺς τῆς ἀπάτης καθη-
 γητὰς, ὀλεθρόν τε καὶ πάγην γεγονότας τισὶν οἱ, τῆς ἀληθοῦς
 ἐπὶ Θεοῦ δόξης ἡμαρτηκότες, τὴν αὐτῷ πρέπουσαν τιμὴν καὶ
 λατρίαν ἀνατεθείκασιν τῇ κτίσει, “καὶ προσεκύνησαν τοῖς
 “ἔργοις τῶν ἰδίων χειρῶν,” καθὰ γέγραπται. 20

Hier. i.
 16.

Οὐκ ἀπίθανον δὲ τοῖς ψευδομάντεσι καὶ τοῖς τῶν Ἑλ-
 c λήνων συνάψαι λογάδας, οἱ δοκησισοφοῦντες ἄγαν ταῖς
 ἑαυτῶν εὐγλωττίαις τοὺς αὐτοῖς προσκειμένους πεπλανήκασιν,
 καὶ ὥσπερ τινὲς ποιμένες οὐκ ἀγαθοὶ κατεβόσκησαν ἐν ἀκάν-
 θαις καὶ εἰς πολλὴν ἀχρειότητα σαθρῶν ἐννοιῶν· τί γὰρ 25
 παρ’ ἐκείνοις τὸ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ὠφελοῦν; κατὰ

2. Assumpta δὴ ex C., καὶ ex B.C.

9. ἔλοι] ἔλθοι C.
 ante Migne.

17. τισὶν C. τοῖς Edd.

22. δοκησισοφοῦντες b,
 δοκησισοφοῦντες (sic) D,
 δοκήσει σοφοῦντες C.
 δὴ σοφοὶ
 δοκοῦντες Edd.

5. εἰς assumptum ex B.C.

12. ἀναλαβὼν B.C.D. ἀναβαλὼν Edd.

18. ἐπὶ C. περὶ Edd.

τούτων ἂν γένοιτο καὶ τὰ ἐκ θείας ὀργῆς, καὶ μάλα ὁπίως·
 ὠλόθρευσαν γὰρ οὐχὶ δὴ μόνως τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, ἀλλὰ
 γὰρ πρὸς τούτῳ καὶ τὰς ἐτέρων. πεπλανήκασι γὰρ, ὡς ἔφη, ^a
 τῷ τῆς λέξεως κόμπῳ μονονουχὶ καταχρυσοῦντες τὸ ψεῦδος
 5 καὶ τὴν τοῦ λόγου χρεῖαν διαπανῶντες εἰς φενακισμούς. ^a 747 Λ.
 ἐπισκέπτεται γεμῖν τοὺς ἀμνούς, ἐποικτείρων δηλονότι, καὶ
 μετατιθεῖς ἐξ ἀπάτης εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, καὶ
 ἐκ τοῦ πεπλανῆσθαι μετασοβῶν εἰς εὐθείαν ὁδόν. ὥσπερ
 γὰρ ἦν ἀκόλουθον τοῖς ἡδικηκόσιν αὐτοὺς τὴν τοῖς ἀδική-
 10 μασι πρέπουσαν ἐπαρτήσασιν δίκην· οὕτω δὴ πάλιν θεοπρεποῦς
 ἡμερότητας καὶ ψήφου δικαίας ἀμοιρήσειεν ἂν οὐδαμῶς τὸ
 ἐπὶ τοῖς πεπονθόσι φιλόανθρωπον κρῖμα. ἔδει γὰρ ἔδει σώ- ^b
 ζεσθαι τοὺς ἡδικημένους, ἀμνησικακοῦντος Θεοῦ καὶ ποινῆς
 ἀπαλλάττοντος τοὺς ταῖς ἐκείνων πλεονεξίας τάχα που καὶ
 15 ἀβουλήτως ὑπενηγεμένους.

Καὶ ἐπισκέπεται Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ ποιμνιον
 αὐτοῦ τὸν οἶκον Ἰούδα, καὶ τάξει αὐτοὺς ὡς ἵππον εὐπρεπῆ
 αὐτοῦ ἐν πολέμῳ, καὶ ἔξ αὐτοῦ ἐπέβλεψε, καὶ ἔξ αὐτοῦ ⁴
 ἔταξε, καὶ ἔξ αὐτοῦ τὸ τόξον ἐν θυμῷ, καὶ ἔξ αὐτοῦ ἔξελεύσε-
 20 ται πᾶς ὁ ἔξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ. καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ ⁵
 πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν πολέμῳ, καὶ παρατάξονται, ^c
 διότι Κύριος μετ' αὐτῶν.

Τίνα δὴ τρόπον ἐποίησε μὲν τοῖς ποιμέσι τὰ ἐξ ὀργῆς,
 ἐπισκέπεται δὲ καὶ ἀνασώσει τοὺς ἀμνούς, καθίστησιν

1. ὁσίως C.D. αἰσίως Edd. δικαίως b.

2. μόνως B.C.b. μόνον Edd.

3. γὰρ prius assumptum ex C. deest in D. τούτῳ C. του D. ταύταις Edd.
 γὰρ alt. assumptum ex C. 5. φαινακισμούς C. 6. ἐποικτείρων C.b.

οἰκτείρων Edd. 8. πεπλανῆσθαι C. [πεπλανείσθαι Cod.] περιπλανᾶσθαι Edd.

10. ἐπαρτίσαι C. 17. αὐτοῖς] αὐτὸν C manu recentiori. (26, 130, 311)
 cf. infra. αὐτοῖς habet D. 19. Haec καὶ ἐξ αὐτοῦ prius desunt in F. Edd.

(Co.) in vitis B.C.D. τὸ om. C. (Vat. 8 XII.) in vitis B.D.F. Edd. (Alex.)
 θυμῷ C.D. cf. infra. πνεύματι θυμοῦ F. Edd. (22. al.)

ἐναργές. ἀναδείξας γὰρ ἐξ Ἰουδαίων τοὺς τῆς οἰκουμένης
 μυσταγωγούς, τοὺς ἀγίους ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστὰς,
 κατηγονίσαστο μὲν δι' αὐτῶν τοὺς Ἑλλήνων σοφοὺς, ἐξείλετο
 δὲ τοὺς ἀμνοὺς τῆς ἐκείνων ἀθυροστομίας καὶ, τῶν τῆς
 ἀπάτης βρόχων ἀπαλλάξας, μετέστησεν εἰς θεογνωσίαν 5
 τὴν ἀληθῆ καὶ ἀμώμητον. ἐπισκέψεται τοίνυν φησὶ τὸ
 πείνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον Ἰούδα. ποιήσεται δὲ αὐτὸν οἶον ἵππων
 εὐπρεπῆ καὶ πολεμικώτατον, ἐφ' ᾧ νοητῶς μονουχὶ καὶ
 ἐποχούμενος, τῆς Ἑλλήνων, ὡς ἔφην, καταστρατεύσεται
 γλώττης, καὶ τῆς ἐνούσης αὐτοῖς σοφίας καταγράψει τὸ 10
 ἀκαλλές καὶ ἀνόνητον. ὅτι γὰρ ἐν ταῖς Ἑλλήνων δια-
 σποραῖς οἱ θεσπέσιοι γεγόνασι μαθηταὶ οἰάτινες ἵπποι,
 μονουχὶ καταχρεμετίζοντες τῆς παρ' αὐτοῖς ἀθυροστομίας
 καὶ θεοστυγούς ἀπάτης, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις; Χριστοῦ
 λέγοντος περὶ τοῦ μακαρίου Παύλου πρὸς Ἀνανίαν “Πορεύου, 15
 “ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστὶ μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομα
 “μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων καὶ υἱῶν Ἰσραὴλ.”
 ἔφη δέ που καὶ ὁ Ἀμβακοῦμ ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν Κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν ὅτι “Ἐπιβῆσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους
 “σου καὶ ἡ ἵππασία σου σωτηρία.” οὐκοῦν τάξει αὐτὸν φησὶν 20
 ὡς ἵππων εὐπρεπῆ ἐν πολέμῳ καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπεβλέψεν. ὅμοιον
 748 A. α ὡς εἰ λέγοι Κατεσκέψατο μὲν ὡς Θεὸς τοὺς ἐπιτηδεῖους
 εἰς διακονίαν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων, ἀπολέκτους
 γεμὴν ἐποίησαστο τοὺς ἐξ Ἰούδα, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξεν· εἴλετο
 γὰρ αὐτοὺς τῶν ἰδίων θελημάτων ὑπὲρτας γενέσθαι καὶ 25
 ὑπουργοὺς, καὶ τῆς παρ' ἑαυτοῦ χάριτος οἰονεὶ μεσίτας καὶ
 διακόνοισ. ἔστι δὲ φησὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ, δηλοῦν δὲ ὅτι τοῦ
 Ἰούδα, τὸ ἐν θυμῷ τεινόμενον τῶν κατὰ τῶν ὑπ' ἐναντίας.

Acta SS.
App. ix.
15.

Habac.
iii. 8.

5. μετέστησαν Edd.

8. εὐπρεπῆ (hic) B. Pont.

9. κατεστρά-

τεύσε b. inv. C.D.

11. ἀνόμητον habet C.

16. ἐστὶ μοι hoc ord. C.

17. τε om. C.

καὶ alt. om. (sic) C.

18, 19. ὁ om. C.

αὐτὸν et τὸν alt.

assumpta ex C.

20. σου prius om. C.

21. εὐπρεπεῖ C.

22. ὡς alt. D.b. Edd. ὁ C.

24. ἐξ αὐτοῦ C.b. ἐξ αὐτῶν Edd.

26. ἑαυτοῦ C. αὐτοῦ iid.

27. ἔστι B.D. ἔσται C. ἔτι Edd. καὶ

assumptum ex B.C.D. δηλοῦν δὲ ὅτι C.D. τουτέστι Edd.

28. ὑπ'

ἐναντίας C.D. ὑπεναντίων Edd.

ἐξ αὐτοῦ δὲ πάλιν ἐξελεύσεται καὶ ὁ ἐξελάνων ἐν τῷ αὐτῷ.
ἐξελάνοντα δὲ, ὡς γε οἶμαι, φησὶ τὸν λεηλατοῦντά τε καὶ ἂ
αἰχμαλωτίζοντα.

Δεδράκασι δὲ τοῦτο καὶ οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, τοὺς ἐξ
5 Ἑλλήνων ἀρπάζοντες, καὶ τῷ μεγάλῳ προσκομίζοντες βασι-
λεῖ, φημὶ δὴ Χριστῷ, ἵνα ὑπ' αὐτῷ τε εἶεν, καὶ τὰ αὐτοῦ
φρονεῖν ἔλουντο, τῆς τοῦ διαβόλου πλεονεξίας ὄψῃ καὶ μόλις
ἀποσεισάμενοι τὸν ζυγόν. κατηνδρίσαντο δὲ οὕτω τῶν παρ'
Ἑλλησι σοφῶν οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, ὡς ἤδη πῶς δοκεῖν
10 πηλὸν ἐν τριῶσι διεβρίμμενον συμπατεῖν. καὶ γὰρ ἦν Κύριος
μετ' αὐτῶν, ὁ ποιῶν “μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε
“καὶ ἐξαισία, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.” ἐπεφώνει δέ που καὶ
ὁ Χριστὸς τοῖς πιστεύσασιν εἰς αὐτόν “Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν
“πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
15 “δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.”

Ἰστέον δὲ ὅτι πνευματικὴν μὲν ἡμεῖς ἐξυφαίνοντες θεωρίαν,
τὰ τοιαῦτά φαμεν· Ἰουδαίοις γεμῆν οὐχ ὧδε ἔχειν τὸ χρῆμα
δοκεῖ, δέχονται δὲ μᾶλλον ἱστορικῶς, καὶ φασιν, ὅτι μετὰ τοὺς
τῆς αἰχμαλωσίας καιροὺς πεπολέμηκεν αὐτοῖς ὁ ἐπὶ κλην ἐπι- d
20 φανῆς Ἀντίοχος, πλείστην τε ὄσπην συνενεγκῶν ἐκ τῆς
Ἑλλήνων χώρας τῶν μαχομένων τὴν ἄθροισιν καὶ μὴν καὶ
ταῖς παρ' ἐκείνων ἐπικουρίαις ὠφρωμένος· ἀλλ' ὡς αὐτοί
φασιν, νενίκηκεν ὁ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς ἐκείνου σκαιότητος τὴν
ἀμείνω δόξαν ἀπηνέγκατο. τότε γὰρ συμβέβηκε καὶ τοὺς ἐκ
25 τῶν Μακκαβαίων μεμαρτυρηκότας τὸν τῆς εὐδοκιμῆσεως ἀνα-
δήσασθαι στέφανον. παρακομίζουσι δὲ τῶν αὐτοῖς δοκούν-
των εἰς ἀπόδειξιν τά τε ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένα, καὶ μὴν καὶ τὰ e

1. ὁ deest in Edd.

12. ἐξέσια C.

τοὺς τ. αἰχμ. καιροὺς C. D.

invito D.

ἐκείνων C. παρ' ἑτέρων Edd.

24. ἤμεινον C.

assumpta ex C. D.

4. καὶ assumptum ex C. b.

C.

13. ὑμῖν] + ἐξουσίαν τοῦ C.

17. Ἰουδαίους (sic) C.

20. συνενεγκῶν C. συναγαγῶν D. Edd.

ὠφρωμένος C.

25. τῶν assumptum ex C.

6. Χριστὸν

10. ἐν C. b. ταῖς pro ἐν Edd.

Desunt haec verba in D.

18. δοκεῖν (sic) C.

19. αὐτοῦς C.

22. παρ'

23. ἐκείνου] ἐκεῖ (sic) C.

27. μὴν καὶ

Supra
ix. 13-15.

ὀλίγω κατόπιν, ἔχουσι δὲ οὕτως “ Διότι ἐνέτεινά σε Ἰούδα
 “ ἔμαντῶ τόξον, ἔπλησα τὸν Ἐφραΐμ, καὶ ἐπεγερῶ τὰ τέκνα
 “ σοῦ Σιών ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ψηλαφήσω
 “ σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ, καὶ ἔσται Κύριος ἐπ’ αὐτοὺς, καὶ
 “ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολίς, καὶ Κύριος παντοκράτωρ
 “ ἐν σάλπιγγι σαλπιεῖ καὶ πορεύσεται ἐν σάλῳ ἀπειλήσ
 “ αὐτοῦ. Κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐτῶν.”

749 A. ^a Καὶ καταισχυνθήσονται ἀναβάται ἵππων, καὶ κατισχύσω τὸν οἶκον
 6 Ἰούδα, καὶ τὸν οἶκον Ἰωσήφ σώσω, καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς, ὅτι
 ἠγάπηκα αὐτούς. 10

Φασὶ δὴ πάλιν οἱ τοῖς Ἰουδαϊκοῖς συναγορεύοντες διηγή-
 μασιν, ὅτι συγκεκροτημένης τῆς πρὸς Ἑλλήνας μάχης, οἱ
 μὲν ἐκείνων ἵππεῖς διολώλασι, κεκρατήκασι γεμὴν οἱ ἐξ
 αἵματος Ἰσραὴλ, ὡς κατοικῆσαι τὴν χώραν αὐτοὺς, δηλον
 δὲ ὅτι τὴν Ἰουδαίαν, παντὸς ἐλευθέρους δείματος, καὶ οὐδενὸς 15
 b τὸ παράπαν ἀποικισθέντος, ἤγουν αἰχμαλώτου γεγενημένου.
 ἡμεῖς δὲ τοῖς πρώτοις συμβαίνουσάν τε καὶ ἀδελφὴν ποιει-
 σθαι σπουδάζοντες τὴν τῶν νοσημάτων ἀπόδοσιν, ἀναβάτας
 ἵππων τοὺς κατησχυμμένους οὐχ ἑτέρους εἶναι φαμεν, ἢ τοὺς
 τῶν Ἑλληνικῶν δογμάτων προεσθηκότας, καὶ ἀπάτης τῆς 20
 θεομισοῦς ὑπεραθλεῖν εἰωθότας, ὧν κατεβραγμένων κεκρά-
 τηκεν ὁ Ἰούδας, σέσωσται δὲ καὶ ὁ οἶκος Ἰωσήφ. καταση-
 μαίνεται δὲ διὰ τούτων τὸ ἐξ Ἰσραὴλ αἷμά τε καὶ γένος,
 c ἤγουν ἢ τῶν ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένων πληθὺς καὶ τὸν
 Rom. ii. 29. εἰς νοῦν καὶ καρδίαν περιφέροντες Ἰουδαῖον, καὶ περιτομὴν 25
 λαχόντες τὴν ἐν πνεύματι, καὶ νοῦν ἔχοντες ὀρώντα Θεόν

1. Ἰούδα ἔμαντῶ hoc ordine C.D. Statim ὡς add. Edd. invitis C.D. Cf. supra 739 fin. 5. βολίς] + αὐτοῦ Edd. invitis C.D. 11. δὴ D per rasuram. Edd. δὲ C. 13. κεκρατήκασι D. Edd. καὶ κεκρατήκασι C. 15. ἐλευθεροὶ (ι per cast. ut vid. ex v) C. 16. ἀποικισθέντος C. invito D. 18. νοσημάτων] ὀνομάτων C. invito D. 24. ἢ post δεδικ. transp. C. invitis D.b. καὶ assumptum ex C.D.

ἐρμηνεύεται γὰρ οὕτως ὁ Ἰσραήλ. ἐπειδὴ δὲ ἠγάπηται παρὰ
 Θεοῦ, ταύτητοι καὶ κατωκισθησαν, τουτέστιν ἐρηρυσμένην
 ἐσχήκασι τὴν ἐφ' ἅσασι τοῖς ἀρίστοις διαμονήν. γέγραπται
 γὰρ ὅτι “Κύριος κατοικίξει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ.” ἔφη δέ που
 5 καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας περὶ τοῦ τὸν ἐξαιρέτον ἐπασκοῦντος
 βίον “Πορεύομενος ἐν δικαιοσύνῃ, λαλῶν εὐθείαν ὁδὸν,
 “μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἀπεχόμενος
 “ἀπὸ δώρων, βαρύνων τὰ ὦτα ἵνα μὴ ἀκούσῃ κρίσιν
 “αἵματος, καμμύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν,
 10 “οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ὀχυρᾶς.” οὐκ
 ἀπίθανον δὲ καὶ οἶκον δεδόσθαι λέγειν παρὰ Θεοῦ τοῖς
 ἀγίοις τὴν Ἐκκλησίαν, ἥγουν τὰς ἄνω μονάς· καὶ δὴ καὶ
 παντὸς ἀξιοῖ τὸ χρῆμα θαύματος ὁ μακάριος Δαυεὶδ, οὕτω
 λέγων πρὸς τὸν τῶν ὅλων Σωτῆρα καὶ Θεόν “Μακάριοι
 15 “πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας
 “τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε.” καὶ πάλιν “Ὅτι κρεῖσσον
 “ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ὑπὲρ χιλιάδας· ἐξελεξάμην
 “παραρπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν
 “με ἐν σκηνώμασιν ἀμαρτωλῶν.”

Ps. lxxvii.
7.Es. xxxiii.
15, 16.Ps.
lxxxiii. 5.

Ib. 11.

20 Καὶ ἔσται ὃν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτοὺς, διότι ἐγὼ Κύριος ε
 ὁ Θεὸς αὐτῶν, καὶ ἐπακούσομαι αὐτῶν, καὶ ἔσονται ὡς μαχαιὰ 7
 τοῦ Ἐφραΐμ.

Κατησχυμμένων τῶν παρ' Ἑλλησι σοφῶν, οἳ καὶ ἰππεῖς
 ὠνομάσθησαν, κατισχύσειν ἐπαγγέλλεται καὶ κατοικίσειν

Supra
ver. 5.
Ib. 6.

2. ἐρηρυσμένην C.

ἀσκοῦντος Edd.

7. ἀπεχόμενος D. Edd. ἀποσειόμενος C. (omnes).

καὶ μύων Edd.

assumptum ex C.

18. παραρπτεῖσθαι (sic) C.

(22. al.) αὐτοῖς ut vid., manu prima C. et infra.

invitis omnibus.

duo verba in b.

5. τὸν assumptum ex B.C. ἐπασκοῦντος C.

6. Haec λαλῶν εὐθείαν ὁδὸν accesserunt ex C.D.

9. καμμύων C.

14. τῶν deest in Edd. καὶ om. C.

15. πάντες

16-19. Haec καὶ πάλιν—ἀμαρτωλῶν accesserunt ex C.D.

21. ἐπακούσονται (sic) D. αὐτῶν alt. D.F. Edd.

23. ἔλλησι] + καὶ Edd.

24. κατοικίσειν] κατοικεῖν C.D. Desunt haec

τοὺς ἠλεημένους, ἐπιφέρων “Ὅτι ἠγάπηκα αὐτούς.” καὶ τί
 κερδανούσιν ἐκ τοῦ ἠγαπήσθαι παρὰ Θεοῦ, διερμηνεύει
 750 A. a πάλιν. ὥσπερ γὰρ, φησὶν, οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς. οὐ
 γὰρ περιεΐδον εἰς ἅπαν, ἐπεσκεψάμην δὲ κεκινδυνευκότας,
 Rom. iii. 29. ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν· οὐ γὰρ “Ἰουδαίων ὁ Θεὸς 5
 “μόνον,” ἀλλὰ καὶ ἐθνῶν, ὡς Δημιουργὸς τῶν ὅλων καὶ
 Κύριος. ταύτητοί φησι καὶ ἐπακούσομαι αὐτῶν, τουτέστι,
 ποιήσομαι δεκτὰς τὰς παρ’ αὐτῶν λιτάς. καὶ ἔσονται ὡς
 μαχηταὶ τοῦ Ἐφραΐμ. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι πάλιν Οἱ ποτὲ
 διὰ νοῦ καὶ φρενὸς ἀσθένειαν οἰονεῖ παρειμένοι τε καὶ 10
 κείμενοι, ἰσχῦος εἰς τοῦτο ἤδη τῆς πνευματικῆς ἐνεχθή-
 σονται ὡς ἤδη πως ἐν ἴσῳ τετάχθαι δοκεῖν τοῖς ἐξ Ἐφραΐμ
 b ἠὲδοκιμηκόσι, τουτέστι τοῖς ἐξ Ἰουδαίων ἀποστόλοις τε
 καὶ εὐαγγελισταῖς. μαχηταὶ γὰρ οἱ τοιοῦδε γεγόνασι νοητοὶ,
 καταθλοῦντες ἐχθρῶν, βάλλοντες τοὺς ὑπεναντίους, καὶ 15
 νικῶντες μὲν ἀρχὰς, δυνάμεις τε καὶ κυριότητας, καὶ τὰ
 πνευματικὰ τῆς πονηρίας, κρατοῦντες δὲ ἀμαχεῖ τῶν ἀνθε-
 στηκότων τοῖς θεοῖς κηρύγμασι. γεγόνασι δὲ καὶ ἐκ τῆς
 τῶν ἐθνῶν πληθῦος κεκλημένοι διὰ τῆς πίστεως εἰς ἐπί-
 γνωσιν τοῦ Χριστοῦ, ἄνδρες ἄγιοι καὶ πνευματοφόροι, καὶ 20
 ὡς μαχηταὶ τοῦ Ἐφραΐμ· μιμηταὶ γὰρ γεγόνασι κατὰ τὸ
 c ἐγχωροῦν τῆς τῶν ἀποστόλων πολιτείας, καὶ τὴν ἐκείνων
 ἰχνηλατοῦντες ἀρετὴν κατηνδρίσαντο καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν τῆς
 ἀληθείας ἐχθρῶν καὶ παθῶν καὶ ἁμαρτίας.

Eph. vi.
12.

Καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ὡς ἐν οἴνῳ, καὶ τὰ τέκνα 25

2. διερμηνεύεται Edd. 3. γὰρ assumptum ex C.b. φησιν] + ὅτε Edd.
 invitis B.C.b. 5. ὅτι C.D.b. διότι Edd. et C.D. supra. 5-7. Haec
 οὐ γὰρ—αὐτῶν desunt in Edd. invitis B.C.D.b. 6. μόνων B. ὡς Δημ.
 τῶν ὅλων καὶ Κύριος om. b. 7. αὐτῶν B.D. αὐτοῖς C.b. (A.V. s).
 9. λέγοιεν C. λέγει (= λέγη) b. 11. ἤδη om. C.b. habet B.
 17. κρατ. οὐντες unius fere litt. rasura C. 18. θεοῖς C. ὁσίοις Edd.
 19. τῆς assumptum ex C. 21. μιμηταὶ γὰρ γεγ. κατὰ τὸ ἐγχ. τῆς τ. ἀπ.
 πολιτείας C. μαχηταὶ γὰρ γεγόνασι· κατὰ γὰρ τὸ ἐγχ. τὴν τῶν ἀπ. πολιτείαν Edd.
 23. κατὰ τῶν] καὶ τὸν (sic) C.

αὐτῶν ὄψεται καὶ εὐφρανθήσεται, καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ Κυρίῳ.

Τῶν οἶνον ἐκπεποκότων ἐκμελῆς αἰεὶ πως ἐστὶν ὁ νοῦς, καὶ φροντίδος καταφρονητής. προσίεται γὰρ οὐχὶ τὸ κατα- d
 5 λυπεῖν εἰωθὸς, ἀνεῖται δὲ ὥσπερ καὶ μερίμνης ἀπάσης κατευμεγεθεῖ. εἰ τοίνυν γένοιτο, φησὶν, ὡς μαχηταὶ τοῦ Ἐφραΐμ, τότε δὴ τότε καὶ τὴν ἐπὶ γε σφίσιν αὐτοῖς εἰσδέξονται θυμηδίαν, ὡς δὲ λαμπροὶ καὶ εὐδόκιμοι τῇ τῶν ἐσομένων ἀγαθῶν ἐλπίδι κατευφρανθήσονται, καὶ τῆς
 10 ἐξαιρέτου πολιτείας ἔξουσι μιμητὰς, τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας υἱοὺς, πνευματικούς δηλονότι. τοιοῦτος δὲ ἦν καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος, τοῖς δι' αὐτοῦ κεκλημένοις ἐπιστέλλων τε καὶ λέγων “Κὰν μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, e I Cor. iv. 15.
 “ἀλλ’ οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ
 15 “τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.” οὐκοῦν τὰ ἐξ αὐτῶν ἐσόμενα τέκνα ὄψονται καὶ εὐφρανθήσονται. γεγονότα γὰρ ἐν θεωρίαις ταῖς ἐπὶ Χριστῷ, καὶ τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν ἐκμεμαθηκότα, καὶ ταῖς τοῦ Πνεύματος χορηγίαις πεφωτισμένα, πράξουσι δεξιῶς, καὶ τὴν ἐπ’ αὐτῷ τῷ Σωτῆρι
 20 Χριστῷ θυμηδίαν εἰσδέξονται, καὶ αὐτὸν ποιήσονται χαρὰν a 751 A.
 τε καὶ τέρψιν καὶ ἀγαλλίασιν ψυχῆς καὶ καρδίας. γένοιτο δ’ ἂν καὶ τοῦτο σαφῆς ἀπόδειξις τοῦ ζῆν ἐλέσθαι θεοφιλῶς. οἱ μὲν γὰρ τοῖς ἐν κόσμῳ πράγμασι τῆς ἐαυτῶν διανοίας ἀπονέμοντες τὴν ῥοπήν, καὶ νενευκότες εἰς τὰ αἰσχίω, χαί-
 25 ρουσι ἐπ’ αὐτοῖς, καὶ θυμηδίαν ποιοῦνται τὸ χρῆμα, καὶ γεγῆθασιν ἐπὶ σαρκὸς ἡδοναῖς, καὶ ταῖς ἐτέραις τοῦ παρόντος βίου τρυφαῖς ἐνσπαταλᾶν εἰωθότες, ὀλίγου παντελῶς ἀξιοῦσι b
 λόγου τὰ παρὰ Θεῶ· οἱ δὲ ἐξ ὅλης καρδίας ζητοῦντες αὐτὸν,

1. ὄψεται καὶ εὐφρανθήσεται C.F. (Alex. XII.) ὄψονται καὶ εὐφρανθήσονται Edd. (Vat. s). χαρήσεται C. (22. al.) χαρείται F. Edd. [χαρείται (A.V. s)].
 3. ἐκπεποκότων B. Pont. ἐκπεποκ. C.b. Aub. ἐκμελῆς] ἰλαρός C.b. 5. ἀπάσης· κατευμεγέθει τοίνυν (sic) C.
 11. δὲ assumptum ex C. deest in b.
 13. ἔχηται C. ἔχητε παιδ. inv. ord. b. 16. ὄψονται τε B. invitis C.b.
 21. ἀγαλλίαμα C.

καὶ ταῖς ἐπ' αὐτῷ θεωρίαις καταπαινούμενοι, καὶ τῆς διανοίας τὸν ὀφθαλμὸν ἀνευρύνοντες, τὰς ἐπ' αὐτῷ καὶ μόνῳ παραδέξονται θυμηδίας.

8 Σημανῶ αὐτοῖς καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς, διότι λυτρώσομαι αὐτούς,
9 καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί· καὶ σπερῶ αὐτούς 5
ἐν λαοῖς, καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται μου, καὶ ἐκθρέψουσι τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ ἐπιστρέψουσι.

c Διαμέμνηται πάλιν τῆς Ἰουδαίων ἀγέλης, καὶ δὴ καὶ
ὑπισχεῖται συλλέγειν αὐτούς κατεσκευασμένους, καὶ ἐξ
ἀπάσης γῆς συναγείρειν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ὡς ἀπονοσφί- 10
ζεσθαι παντελῶς οὐδένα. καὶ τίνα τρόπον ἢ ἄθροισις ἔσται,
κατασημαίνει πάλιν. τοὺς μὲν γὰρ μελιττοκόμους φασὶ
σημεῖά τινα ποιεῖν, ἢ συρίζοντας, ἤγουν ἕτερα ἄττα δρᾶν
εἰωθότας, οὕτω τε συλλέγειν τὰ τῶν μελιττῶν ἔθνη, τῶν
σίμβλων ἀποφοιτήσαντα. εἴρηται δέ τι τοιοῦτον καὶ διὰ 15
φωνῆς Ἡσαίου “Καὶ ἔσται γὰρ φησιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
d “συριεὶ Κύριος μυῖαις, ὃ κυριεύει μέρους ποταμοῦ Αἰγύπτου,
“καὶ τῇ μελίσσῃ ἣ ἔστιν ἐν χώρᾳ Ἀσσυρίων.” ἕτεροι
δέ φασι, καὶ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς, εἰ δὴ συμβαίνοι
διασκίδνασθαί πως τοὺς μαχητὰς, ἢ διώκοντας ἢ διωκο- 20
μένους, αἶρεσθαί τι σημεῖον ὑψοῦ παρὰ τῶν στρατηγῶν,
εἰς ὃ καὶ ἀφορῶντες, συναθροίζονται τε καὶ εἰς τὸν αὐτὸν
ἀνόπιν ἵενται χῶρον. ὑποφαίνει δέ τι τοιοῦτον καὶ τὸ παρὰ
τῷ προφήτῃ κείμενον Ἡσαία “Καὶ ἔσται ὡς ἰστὸς ἐπ’
e “ὄρους, καὶ ὡς σημαίαν φέρον ἐπὶ βουνοῦ.” οὐκοῦν ἐκ 25

Es. vii.
18.

Es xxx.
17.

2. εὐρύνοντες Edd. 8. ἀγέλης C. ἀγάπης Edd. δεῖ C. 13. ἕτερα
ἄττα C. ἕτερα ἄττα D. ἕτερά τα (sic) B. ἕτερα τινὰ b. ἕτερ' ἄττα Edd. 14. μελιτ-
τῶν D. Edd. μυῖων C. μυῶν b. 17. μυῖας C. μυῖαις habent B. D. ὃ κυριεύει
μέρους B. D. (Alex. XII.) ὃ κυριεύσει μέρος C. (Vat.) οἱ κυριεύουσι μέρος Edd.
cf. αἱ κυριεύουσι (62, 87, 147). [αἱ κυριεύουσι μέρους (22. al.) in Es. 236 e
dat Catena.] 19. ἐν δεest in Edd. συμβαίνοι C. b. συμβαίνει Edd.
23. ἵενται C. ἵενται (sic) b. ἵενται iud. τὸ] τῷ (sic) C. 25. σημεῖον
Aub.

τοῦ γίνεσθαι πεφυκόςτος δέχεται τὴν ὁμοίωσιν. σημανῶ
 γάρ φησιν αὐτοῖς καὶ εἰσδεξομαι αὐτούς. ἐγήγερται γάρ
 σημεῖον ἐν ἡμῖν μέγα καὶ ἐπιφανές ὁ τοῦ Σωτῆρος σταυρός,
 δι' οὗ καὶ γεγόναμεν δεκτοὶ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ μὴν
 5 καὶ ἐκλελυτρώμεθα, καὶ εἰς πληθὺν ἀμέτρητον ἐξεδράμομεν
 οἱ πεπιστευκότες. ἐπειδὴ δὲ προστέθεικεν ὅτι καὶ σπερῶ
 αὐτοὺς ἐν λαοῖς καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἤξουσι καὶ μνησθή-
 σονται μοι, πάλιν ἐκεῖνὸν φάμεν, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ· πολὺ
 γὰρ ἔχει τὸ εἰκὸς ὁ λόγος· κατεσπάρησαν γὰρ ὥσπερ ἐν a 752 A.
 10 πολλοῖς ἔθνεσι καὶ ἐν ἀπάσῃ δὲ χώρᾳ τε καὶ πόλει, οἱ
 θεσπέσιοι μαθηταὶ καὶ οἱ τῶν θείων εὐαγγελίων κήρυκες, καὶ
 τοὺς ἀπωτάτω γεγονότας Θεοῦ διὰ τὴν μεσολαβήσασαν
 ἀμαρτίαν τε καὶ πλάνην μνησθῆναί τε αὐτοῦ, καὶ εἰς νοῦν
 15 καίτοι πάλαι τῇ κτίσει τὸ σέβας ἀνάπτοντας, ταύτητοι καὶ
 τῆς πρὸς Θεὸν οἰκειότητος ἐκπεφοιτηκότας. καὶ γοῦν ὁ
 θεσπέσιος Παῦλος τοῖς δι' αὐτοῦ κεκλημένοις εἰς ἐπίγνωσιν
 τοῦ Χριστοῦ προσεφώνει λέγων “Νυνὶ δὲ ὑμεῖς οἱ ποτὲ b Eph.
 “ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγύς.” ἤξουσι δὴ οὖν μνησθέντες ii. 13.
 20 τοῦ Θεοῦ. καὶ τι τοιοῦτον ἡμῖν ὁ μακάριος προφήτης Ἱερε-
 μίας ὑπαινίττεται λέγων ὡς πρὸς γε τὸν Ἰσραὴλ “Οἱ
 “μακρόθεν μνήσθητε τοῦ Κυρίου, καὶ Ἱερουσαλήμ ἀναβήτω
 “ἐπὶ τὴν καρδίαν ὑμῶν.” εἰ δὲ δὴ μνησθεῖεν ὅλως τοῦ κατὰ
 φύσιν Θεοῦ, τότε δὴ τότε καὶ πνευματικῆς εὐρωστίας βαδι-
 25 οῦνται πρὸς τοῦτο, ὥστε καὶ τέκνων αὐτοὺς γενέσθαι πατέ-
 ρας, καὶ τοῖς εἰς εὐσέβειαν λόγοις ἐκθρέψαι τὰ ἴδια τέκνα,
 καὶ ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ σεμνύνεσθαι. γράφει δέ που καὶ c
 ὁ θεσπέσιος Παῦλος τοῖς δι' αὐτοῦ τεθραμμένοις καὶ εἰς Eph.
 ἄνδρα τέλειον ἀναβεβηκόσι, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἤκουσι iv. 13.

3. ἐν assumptum ex C.b.

10, 11. τε et οἱ alt. assumpta ex C.

15. ἀνάπτοντες (sic) C.

καίτοι Edd.

23. ἐν τῇ καρδίᾳ Edd.

lit. Habet D. μνησεῖεν Edd. invitis B.C.D.

6. προστέθεικεν C. προσέθηκεν Edd.

14. παρασκεύασαν Edd. ante Migne.

17. κεκλημένοις (sic) C.

20. καὶ τι B.C.

δὴ οἱ. C. rasura duo triumve

Phil. iv.
1.
1 Cor.
xv. 31.
Prov.
xvii. 6.

τῆς ἐν Χριστῷ, ποτὲ μὲν “Χαρὰ καὶ στέφανός μου,” ποτὲ δὲ πάλιν “Νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.” “Στέφανος γὰρ γερόντων τέκνα τέκνων, κατὰ τὸ γεγραμμένον· καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν.”

5

10 Καὶ ἐπιστρέψω αὐτοὺς ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξ Ἀσσυρίων εἰς
d δέξομαι αὐτοὺς, καὶ εἰς τὴν Γαλααδίτιν καὶ εἰς τὸν Λίβανον
εἰσάξω αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῆ ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἰς.

“Ὅτε τὴν Ἰουδαίαν ἀνείλε μὲν κατὰ κράτος ὁ Ναβουχο-
δονόσορ, ἐμπέπρησται δὲ καὶ ὁ θεῖος νεὼς, αὐτὰ τε τὰ 10
Ἱεροσόλυμα, τότε καὶ ἅπας τεταλαιπώρηκεν ὁ Ἰσραήλ.
οἱ μὲν γὰρ εἰς Ἀσσυρίους καὶ Μήδους αἰχμάλωτοι γεγο-
νότες ἀπεκομίζοντο· οἱ δὲ τῆς ἐκείνων ὀμότητος ἕξω
γεγονότες καὶ διαφυγεῖν ἰσχύσαντες, δεδιότες δὲ καὶ παραι-
τούμενοι τὸ ἐναλῶναι τοῖς ἴσοις, αὐτόμολοί τε πρὸς Αἰγυ- 15
e πτίους ἤεσαν, καὶ τῆς ὑπ’ ἐκείνοις θητείας τὸν ἀβούλητον
μὲν, πλὴν ἐξ ἀνάγκης ἐπερῖριμμένον ὑποδεδραμηκάσι ζυγόν.
οὐκοῦν ἐπειδήπερ συναγείρειν αὐτοὺς πανταχόθεν ἐπηγγέλ-
λετο, διαμέμνηται καὶ τόπων εἰς οὓς καὶ ἀπεκομίσθησαν·
οἱ μὲν, αἰχμάλωτοι γεγονότες, ὡς ἔφην, οἱ δὲ ἀφορήτοις 20
δείμασι πρὸς τὰ παρὰ γνώμην αὐτοῖς συνωθούμενοι.

753 A. a Ἐπειδὴ δὲ τῆς πνευματικῆς ἐρμηνείας μεταποιεῖσθαι
πρέπει τοῖς ὅτι μάλιστα φιλοθεωτάτοις καὶ πνευματικοῖς,
φαιμέν ὅτι τῆς τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν χώρας ἦτοι χειρὸς
ἐξέλκειν αὐτοὺς ἐπαγγέλλεται, καὶ παντὸς μὲν δείματος 25

2. ὑμετέραν B.C. ἡμετ. Edd. ἀδελφοί accessit ex C.
στρέψω F. Edd. correxi ex C.
οὐδεὶς F. Edd. (42, 147).
πρησται C. ἐμπέπρητο (sic) Edd.
16. ἔεσαν C.

7. γαλαδίτιν C.
9. ἀνείλε C. εἶλε Edd.

6. ἀπο-
8. οὐδὲ εἰς B.C.
10. ἐμπέ-
14. δὲ assumptum ex C.

ἐλευθεροῦν· αἰχμαλώτους δὲ ὄντας, καὶ οἶον ὑφ' ἑτέρουσ
κειμένους, μονονουχὶ καὶ ἀναμορφοῦν εἰς ἐλευθερίαν.

Ἡ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον σκοτισμοῦ καὶ συγχύσεως
ἀπαλλαγῆσθεσθαί φησιν. Αἴγυπτος μὲν γὰρ Σκοτισμὸς,
5 Βαβυλῶν δὲ Σύγχυσις ἐρμηνεύεται. ἀδιαφορεῖ δὲ πλει-
στάκις ὁ λόγος, Ἀσσυρίου τε καὶ Βαβυλωνίου εἰς ἔθνος
καταλογιζόμενος ἐν, διὰ τοι τὸ ὑφ' ἐνὶ κείσθαι σκήπτρῳ,
καὶ μίαν ἐπ' αὐτοὺς τετάχθαι τὴν βασιλείαν. λελυτρω-
μένους δὴ οὖν ἐκ τῆς τῶν πλεονεκτούντων χειρὸς, εἰσκομιεῖν
10 ἐπαγγέλλεται εἰς τε τὴν Γαλααδίτην μοῖρα δὲ αὕτη τῆς
Ἰουδαίων γῆς ἢ παμφορωτάτη καὶ εὐκαρπος· καὶ μὴν καὶ
εἰς τὸν Λίβανον, καὶ τοῦτο δὲ ὄρος εὐξύλόν τε καὶ μέγα,
τῆς Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων γῆς ἐν μεθορίοις κείμενον.
σημαίνεται δὲ δι' ἀμφοῖν ἐκεῖνο οἶμαί που. ἀπαλλάξας γὰρ
15 ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὡς ἐξ Αἰγύπτου
καὶ Ἀσσυρίων, τουτέστιν ἐκ τῆς τῶν αἰχμαλωτισάντων
πλεονεξίας· πονηροὶ δὲ οὗτοι καὶ ἀκάθαρτοι δαίμονες·
εἰσκεκόμικεν οἶά περ εἰς γῆν εὐξύλόν τε καὶ λιπαρωτάτην
τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ἣ πολλὸς μὲν λίαν ὁ τῶν εὐδοκιμούντων
20 καρπὸς, οὐκ εὐαρίθμητοι δὲ τῶν ἁγίων κεφαλαὶ, ὑψοῦ τε
ἠρμέναι δι' ἀρετῆν, καὶ οἶον ἐν τάξει κέδρων ἀνατεθῆλασι,
καὶ περὶ αὐτῶν ἂν λέγοιτο καὶ σφόδρα εἰκότως τὸ διὰ
φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ πρὸς τὸν τῶν ὅλων Θεόν “Αἱ κέδροι δ
τοῦ Λιβάνου ἄς ἐφύτευσας.” “Θεοῦ γὰρ γεώργιον” τοὺς
25 ἐν πίστει δειδικαιωμένους ὀνομάζει σαφῶς καὶ ὁ θεσπέσιος
Παῦλος.

Ps. ciii.
16.

1 Cor.
iii. 9.

Καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσῃ στενῇ, καὶ πατάξουσιν ἐν θαλάσῃ 11

3. καὶ prius om. C. 4. ἀπαλαχθήσθεσθαί C. 10. Γαλααδίτην correxi ex C.
Γαλααδίτην Edd. ante Migne. 12. δὲ assumptum ex C.b. 15. ὁ alt.
assumptum ex B.C. 16. ἐκ assumptum ex C. αἰχμαλωτισάντων
C.D. Edd. αἰχμαλωτευσάντων b. 20. δὲ D.b. Nik. in ps. ciii. Edd. τε C.
21. δι' τὴν b. κέδρον Edd. κέδρον Migne. ἀνατεθῆλασι B.C.D.b. Nik.
ἀνατεθῆλας in codice esse dicit Pont. ἀνατεθῆλαίαι (e conj.) Edd. 22. ἂν
assumptum ex C. Nik. 25. ὀνομάζει C. ὀνομάζε Edd.

κύματα, καὶ ἔκρανθήσεται πάντα τὰ βάθη ποταμῶν, καὶ ἀφαιρεθήσεται πάσα ὕβρις Ἀσσυρίων, καὶ σκῆπτρον Αἰγύπτου περιαιρεθήσεται, καὶ κατισχύσω αὐτοὺς ἐν Κυρίῳ Θεῷ αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ κατακαυχήσονται, λέγει Κύριος.

Ὡς ἐξ ὁμοιότητος τῶν τοῖς ἀρχαιοτέροις δεδωρημένων, 5 τοῖς εἰς Χριστὸν πιστεύουσι τῆς ἐπικουρίας ἢ ὑπόσχεσις. ὥσπερ γὰρ τὴν ἐρυθρὰν διεβιβάσθη θάλασσαν ὁ Ἰσραὴλ, τῶν ἐν αὐτῇ κατευμεγεθήσας κυμάτων· “ἐπάγη γὰρ ὡσεὶ “τεῖχος τὰ ὕδατα,” Θεοῦ τὸ χρῆμα παραδόξως ἀποπεναι-
 754 A. a νοντος· καὶ ὥσπερ ποδὶ διέβησαν τὸν Ἰορδάνην· οὕτω, 10 φησὶν, οἱ διὰ Μωυσέως κεκλημένοι πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ταῖς τῶν ἀγίων ἀποστόλων μυσταγωγίαις ἀνασσεωσμένοι, διαπεραιώσονται μὲν οἰά τινα θάλασσαν ἀγρίως κατακυμαίνουσαν τοῦ παρόντος βίου τὸν κλύδωνα, καὶ τύρβης ἕξω γεγονότες κοσμικῆς, σχολαῖοι λατρεύσουσι 15 τῷ κατὰ φύσιν ὄντι Θεῷ. διαβήσονται δὲ καὶ πειρασμοὺς, οἰά τινας ποταμοὺς ἐπικλύζοντας, ὡς ἐπ’ αὐτῷ δὴ τούτῳ μεγάλα χαίροντας λέγειν “Εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, 16
 b “εἰπάτω δὴ Ἰσραὴλ, εἰ μὴ ὅτι Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ “ἐπαναστῆναι ἀνθρώπους ἐφ’ ἡμᾶς, ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον 20 “ἡμᾶς, ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ’ ἡμᾶς, ἄρα “τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς, χεῖμαρρον διῆλθεν ἢ ψυχὴ “ἡμῶν, ἄρα διῆλθεν ἢ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπό- “στατον.” ὥσπερ δὲ, φησὶν, αἰχμάλωτος γεγονὼς ὁ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς Ἀσσυρίους τε καὶ Μήδους ἀπενηνεγμένος, διέδρα τὰς 25 ἐκείνων ὕβρεις ἤτοι πλεονεξίας· ἀνεκομίσθη γὰρ πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ὥσπερ τὰς τῶν Αἰγυπτίων ἀπεσεῖσατο

Exod.
xv. 8.

754 A.
Jos. iii.
17.

Ps. cxiii.
1-5.

1. ποταμῶν C. τῶν ποταμῶν F. Edd.

ρημένων] γεγεννημένων C.

3. περιερεθήσεται C.

9. ἀποπεναινοντος C. περαινοντος Edd.

10. διέβησαν B.C. διεβήσασαν Edd. διεβίβασαν Migne.

11. οἱ

om. C.

13. διαπεραιώσονται post θάλασσαν tr. (omittens μὲν) C. invitus D.b.

15. λατρεύσουσι B.C.D. λατρεύουσι b. Edd.

18. μεγάλα accessit ex C.

23. ἄρα διῆλθεν ἢ ψυχὴ ἡμῶν om. D.

25. τε om. C.b.

26-445. 1. Haec ἀνεκομίσθη—πλεονεξίας accesserunt ex C. Desunt in D.

πλεονεξίας, ἀεὶ προσκειμένων καὶ πολεμῶν εἰωθότων αὐτοῖς·
κατὰ τὸν ἴσον τρόπον φησὶν, οἱ λελυτρωμένοι διὰ Χριστοῦ
κρείττους ἔσονται τῶν ἐχθρῶν, ὁρατῶν δηλονότι καὶ ἀοράτων,
οὐ μονονουχὶ καὶ κατεβιάζοντο πρὸς ἀβούλητον δουλείαν
5 αὐτοὺς, καὶ οἷον αἰχμαλώτους γεγονότας καὶ τοῖς ἐξ ἰδίας
σκαιότητος συνέιχον δεσμοῖς. ἀλλὰ καὶ τούτων ἔσονται
κρείττους, ὕβρεις τε τὰς παρ' ἐκείνων διαφεύξονται καὶ
πλεονεξίας, Θεοῦ κατισχύοντος, ἐφ' ᾧ καὶ καυχῆσονται.
μέγα γὰρ φρονοῦμεν ἐπὶ Χριστῷ, καὶ αὐτὸν ἰσχὺν πεποιή-
10 μεθα, καὶ ἐπ' αὐτῷ τεθαρρήκαμεν καὶ τῆς ἐαυτῶν ζωῆς ἰ
ὄλας ἔχομεν τὰς ἐλπίδας. “Οὐ γὰρ πρέσβυς, οὐκ ἄγγελος,
“ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσεν ἡμᾶς.” καὶ ἡ φησὶν ὁ
μακάριος ψαλμοδός “Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις,
“βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.”

Es. lxiii.
9.

Ps. xlv.
1.

15 Διάνοιξον ὁ Λίβανος τὰς θύρας σου καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς Κεφ. ιά.
κέδρους σου. ὀλουξάτω πίσυς, διότι πέπτωκε κέδρος, ὅτι 2
μεγάλως μεριστάνες ἐταλαιπώρησαν· ὀλούξατε δρυεὶς τῆς e
Βασανίτιδος, ὅτι κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος.

Μεθίστησι τοίνυν ἐφ' ἑτέραν τινὰ νοημάτων ὁδὸν τῶν
20 λεγομένων τὴν δῆλωσιν. ἀποχρῶσαν δὲ τὴν ἀφήγησιν
εὖ μάλα πεπονημένους τὴν περί γε τῆς τῶν ἐθνῶν κλήσεως
τῆς ἐν Χριστῷ διὰ πίστεως, τὴν ἐσομένην ἐπ' αὐτῷ δυσπεί-
θειαν τῶν ἐξ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως δηλονότι a 755 A.
καὶ τὸν προαφηγεῖται σαφῶς, καὶ ὅτι ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας
25 κατεμπρησθῆναι δεῖ τὸν τε νεῶν αὐτὸν καὶ μέντοι καὶ τὰ

3. ὁρατῶν] + τε b. 4. δουλείαν] δειλίαν C. invito D. 5. καὶ alt.
assumptum ex C. τοῖς] τῆς Edd. 7. ὑπέ· ἐκείνων C. una lit. erasa.
Habet παρ' ἐκ. D. 10. τεθαρρήκαμεν C. 12. σέσωκεν C.
ἡ] ἡ C. 13. ὑμῶν Edd. ante Migne. 15. καὶ om. F. Edd.
19. τοίνυν C. νῦν Edd. ἑτέραν C. ἐτέρων B. Edd. 25. δεῖν C.
τε assumptum ex C. νεῶν C. ναὸν Edd. Statim αὐτῶν C. καὶ alt. assumptum
ex C.

Ἱεροσόλυμα, προσαλῶναι δὲ καὶ αὐτὰς τοῦ Ἰσραὴλ τὰς πόλεις, καὶ συνδιολέσθαι τοῖς ἐνοικοῦσιν αὐτάς. πέπρακται δὲ ταῦτα διὰ χειρὸς τῆς Ῥωμαίων, στρατηγούντων κατὰ καιρὸν Οὐεσπασιανοῦ τε καὶ Τίτου. καὶ περιττὸν, ὡς ἔοικεν, ἀφηγγεῖσθαι λεπτῶς ἕκαστα τῶν συμβεβηκότων ταῖς 5
 b Ἰουδαίων πόλεσιν ἧτοι δῆμοις, τῆς εἰς Χριστὸν ἔνεκα παροινίας· ἐξὸν τοῖς ἐθέλουσι τοῖς Ἰωσήπου συγγράμμασιν ἐντυχεῖν, ἀναμαθεῖν σαφῶς ἄπερ ἂν ἔλοιτο λεπτῶς.

Μετακομίζει δὴ οὖν τὸν λόγον ἐπὶ τοὺς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ. καὶ Λιβάνῳ μὲν παρεικάζει τὴν Ἰουδαίαν· διὰ 10 ποίαν αἰτίαν; εὐξυλον μὲν γὰρ ὄρος ὁ Λίβανος καὶ δρυμοῖς ἀμφιλαφέσι κατάκομον. πολυανθρωποτάτη δὲ καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων χώρα, καὶ ἀριθμοῦ κρείττονα τὴν τῶν ἐνοικούντων ἔχουσα πληθύν, καὶ οἶον κέδρους ἢ 15 πίτυς εὐμηκεστάτας, τοὺς τῶν ἄλλων περιφανεστέρους, 15
 c ἱερέας τέ φημι καὶ τοὺς ἐκ φυλῆς Ἰούδα κατὰ καιροὺς βασιλεύοντας, οἳ καὶ τοῖς τῆς ἡγεμονίας ἀνχήμασιν ὑπερανεστηκότες, γνώριμοί τε ἦσαν τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν, ὑψοῦ τε ἡρμένην ἔσχον τὴν δόξαν. ἐπειδὴ δὲ δεδυσσεβήκασιν εἰς Χριστόν· ἦσαν γὰρ “τὴν κλεῖδα τῆς 20
 “ γνώσεως, καὶ οὔτε αὐτοὶ εἰσῆλθον, οὔτε τοὺς εἰσερχο-
 “ μένους” ἀφῆκαν εἰσελθεῖν, καὶ τελευτῶντες ἐσταύρωσαν, καίτοι καὶ ἐπεγνωκότες ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ταύτητοι δικαίως ἄρδην ἀπολώλασιν οἴκοις τε ὁμοῦ καὶ 25
 d πόλεσι καὶ φιλτάτοις. οὐκοῦν αἰνιγματωδῶς Λίβανον μὲν, 25 ὡς ἔφην, τὴν Ἰουδαίαν ἀποκαλεῖ· δένδροις δὲ τοῖς εὐμηκεστάτοις παρεικάζει τοὺς ἐν αὐτῇ, ὡς τῶν ἄλλων ὑπερηρμένους καὶ πολὺ λίαν ὑπερφέροντας. ὅτι δὲ ἔμελλεν ἀλῶναί

S. Luc.
xi. 52.

S Matth.
xxi. 38.

2. συνδιολέσθαι C. συνδιολείσθαι iid.
 3. τῆς C. τῶν iid.
 5. ταῖς] + τῶν iid. invito C. 7. Ἰωσήπου C. 8. ἀναμαθεῖν] + τε iid.
 invito C. ἔλοιτο C. ἔλοιτο iid. 11. ποίαν] + δ' B. 12. δὲ] τε C.
 17. τοῖς om. Edd. 19. εἶχον C. 20. δυσσεβήκασιν (sic) C.
 22. τελευτῶντες D. τελευτ... (4 fere litt. rasura in qua eon scripsit manus recens) C. τελευταίων Edd.
 27. αὐτῇ] + προύχοντας Edd.
 invitis C.D.

τε ῥαδίως, καὶ ὡς ἀπύλωτος πόλις εἰσχεόμενον μὲν παρα-
 δεξασθαι τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν, διαπανηθῆναί τε οὕτως,
 ὡσανεὶ καὶ δρυμὸς ἐπενεχθείσης φλογὸς, κατασημαίνει λέγων
 Διάνοιζον ὁ Λιβανὸς τὰς θύρας σου καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς
 5 κέδρους σου· ὀλολυξάτω πίτυς διότι πέπτωκε κέδρος. c

Καὶ γέγονε μὲν ἐκ μεταφορᾶς ὁ λόγος. ὀνομάσας γὰρ
 Λιβανον, ἤγουν ὄρει τὴν τῶν Ἰουδαίων χώραν ἀπεικάσας,
 ἀναγκαίως πίτυϊ τε καὶ δρυσὶ παρεικάζει τοὺς ἐν αὐτῇ. ὅτι
 δὲ περὶ ἀνθρώπων ὁ λόγος, ἀταλαίπωρον ἰδεῖν· ἔφη γὰρ
 10 εὐθὺς ὅτι μεγάλως μεγιστᾶνες ἐταλαιπώρησαν. καὶ τίς ἂν
 νοοῖτο τῆς ταλαιπωρίας ὁ τρόπος, παρέδειξεν εἰπὼν πῆ μὲν,
 ὅτι ὀλολυξάτω πίτυς διότι πέπτωκε κέδρος. καταδηούσης
 γὰρ τῆς Ῥωμαίων χειρὸς τὰς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πόλεις, συν- a 756 A.
 ἔβαινε καθ' ἡμέραν τοὺς ἐν αὐταῖς ἀλίσκεσθαι λαμπρούς.
 15 οἱ δὲ μήπω τοῦτο πεπονθότες, κατωλοφύροντο τοὺς ἑαλω-
 κότας, καὶ τὸν ἐπὶ γε σφίσιν αὐτοῖς εἰσεδέχοντο θρήνον,
 ἄθυμοι δὲ ἦσαν καὶ περιδεεῖς, ὡς αὐτίκα δὴ μάλα πεισόμενοι
 καὶ αὐτοί. τοῦτο οἶμαι δηλοῦν τὸ Ὀλολυξάτω πίτυς διότι
 πέπτωκε κέδρος· δρύας γεμὴν Βασιανίδος ἰδικῶς τάχα που
 20 τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀποκαλεῖ. Βασιανῆτις μὲν γὰρ
 χωρίον ἐστὶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, εὐγείον τε καὶ παμφορώτατον,
 καὶ ὑψηλὰ λίαν ἐκτρέφου τὰ δένδρα. ἐπειδὴ δὲ τῶν ἄλλων b
 ἦσαν οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀμείνους, ἱερέας δὲ φημι καὶ
 τοὺς τῶν λαῶν ἡγουμένους, Βασιανῆτιδος αὐτοὺς ἀπεκάλεσε
 25 δρύας, αἱ δὲ καὶ τεθρηνηκασιν εἰκότως, διάτοι τὸ κατασπα-
 σθῆναι τὸν δρυμὸν τὸν σύμφυτον. ἐμάνθανον γὰρ ὅτι τῶν
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν οἶά τις δρυμὸς ἢ πληθὺς δεδαπάνηται
 καὶ οἶον πελέκεσιν ἐκκοπτομένη ταῖς τῶν πολεμούντων
 ἀγρίαις ἐμβολαῖς. σύμφυτον δὲ δρυμὸν, ὃν δὴ καὶ κατε-

1. ἀπύλωτος B.C. ἀπόλωτο Edd. 3. ἐπεχθείσης manu prima C.
 habet ἔπεν. D. 4. θύρας D.b. Edd. πύλας C. 8. πίτυσί C.
 17. μάλα] + τοῦτο αὐτὸ Edd. tergignantibus C.D. 18. διότι C. ὅτι Edd.
 19. ἰδικῶς assumptum ex C.b. 23. οἱ assumptum ex B.C.b.
 24. λαῶν C. Edd. ἄλλων D.b. 25. αἱ C. οἱ Edd. Statim δὲ om. C.
 28. καὶ assumptum ex C. πελέκυσιν C.

σπάσθαι φησιν, οὐδὲν ἦττον νοήσεις καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς
 c Ἱεροσολύμοις πληθύν· λιμῶ τε γὰρ καὶ πολέμῳ διολώλασιν·
 ἐπιλολυζόντων αὐτοῖς τῶν τῆς Βασιανίτιδος δρυῶν, τουτέστι
 τῶν ἡγουμένων.

3 Φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη 5
 αὐτῶν· φωνὴ ὠρυομένων λεόντων, ὅτι τεταλαιπώρηκε τὸ
 φρύαγμα τοῦ Ἰορδάνου.

Ἐμφανεστέραν ἐν τούτοις, ὡς ἔφην ἀρτίως, ποιεῖται τὴν
 d δήλωσιν. οὐ γὰρ ἔτι πίτυν ἢ δρῦν ὀνομάζει, ἀπημφισ- 10
 μένωσ δὲ τοὺς τῶν Ἰουδαϊκῶν ταγματῶν σημαίνει καθηγη-
 τὰς, οὓς καὶ ὀλοφύρεσθαί φησι, καὶ οἶον φωνὰς ἀνιέναι,
 κατοιμῶζοντας ἔτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν.
 γεγόνασι γὰρ οἰκτροὶ καὶ κατερρίμμενοι, ἐλεεινοὶ τε καὶ
 ἀτιμώτατοι, καίτοι πάλαι περιφανεστέραν ἔχοντες δόξαν.
 ἐπειδὴ δὲ ἀνεδείχθησαν οἱ διὰ Χριστοῦ ποιμένες, τουτέστιν 15
 οἱ θεσπέσιοι μαθηταὶ, τεταλαιπώρηκεν εἰκότως ἡ τῶν ψευδο-
 e ποιμένων μεγαλωσύνη. ἡτιᾶτο μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ τῆς ἀγέλης
 Δεσπότης διὰ προφητῶν ἀγίων οὕτω λέγων “Ὡ οἱ
 “ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύντες τὰ πρόβατα
 “ τῆς νομῆς αὐτῶν.” καὶ πάλιν “Ὅτι οἱ ποιμένες ἠφρονεύ- 20
 “ σαντο καὶ τὸν Κύριον οὐκ ἐζήτησαν· διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησε
 “ πᾶσα ἡ νομὴ καὶ διεσκορπίσθησαν.” ἐπηγγέλλετο δὲ τοῖς
 εἰς αὐτὸν πιστεύουσι τοὺς γνησίους ἀναδείξει ποιμένας, οὕτω
 757 A. a πάλιν εἰπὼν “ Καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς Σιών, καὶ δώσω ὑμῖν
 Ib. iii. “ ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς 25
 14, 15. “ ποιμαίνοντες μετ’ ἐπιστήμης.” τίνες δὲ οὗτοι πάλιν ;

1. τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς C. αὐτὴν τὴν ἐν Edd.

7. τοῦ om. Edd. invito C.

14. περιφανεστάτην C.

22. διεσκορπίσθησαν C. διεσκορπίσθη Edd.

ἀναδείξειν iid.

26. πάλιν assumptum ex C.

6. φωνῆ] + μεγάλη C.

8. ἐν om. Edd. ὡς C.D. ὦν Edd.

15. δὲ C. γὰρ Edd. Neutrum habet b.

23. ἀναδείξει C.

οἱ θεσπέσιοι μαθηταὶ καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ καιροὺς ἡγούμενοι, “ τὸν τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦντες λόγον,” καὶ εἰς πᾶν ὀτιοῦν τῶν τελούντων εἰς ὄνησιν τὴν πνευματικὴν ἀποκομίζειν εἰδότες τὰ ὑπὸ χεῖρα θρέμματα.

2 Tim. ii. 15.

5 Οὐκοῦν τεθρηνήκασιν οἱ ψευδοποίμενες, ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν· σημαίνει δὲ τοῦτο καὶ καθ’ ἕτερον τρόπον ἢ εὐθὺς ἐπιφέρων Φωνὴ ὠρυγμένων λέοντων ὅτι τεταλαιπώρηκε τὸ φρύαγμα τοῦ Ἰορδάνου. ὠρυγμὸς μὲν γάρ ἐστι κυρίως ἢ τῶν λύκων φωνή, ἣν ἂν ποιοῦντο, κλαίοντες ἐπὶ λιμῶ
10 τε καὶ ἀσιτίας. δέχεται δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ λέοντων ἢ θεία γραφή. κατεφωρῶντο τοίνυν οἱ τῶν Ἰουδαϊκῶν προεστηκότες ταγματῶν ὡς λέοντες ὠρυόμενοι, τουτέστι πεινῶντές τε καὶ κλαίοντες, διάτοι τὸ μὴ ἔχειν τὰς ἐκ τῶν λαῶν καρποφορίας, δεκάτας, ἀπαρχὰς, εὐχαριστήρια. ἐπειδὴ γὰρ
15 τῆς ἀγέλης ἐκπεπτώκασιν, οὐκ ἔτι τοῖς ἐξ αὐτῆς κατηφραίνοντο καρποῖς.

Εἰ δὲ δὴ τις οἶοιτο καὶ ὡς ἐν τάξει λέοντων κατωρύεσθαι τοῦ Χριστοῦ τοὺς γραμματεῖς τε καὶ Φαρισαίους· κατακεκράγεσαν γὰρ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐκ φθόνου καὶ βασκανίας
20 καὶ ἀκράτου μανίας κατηφίεσαν φωνὰς, Σαμαρείτην λέγοντες, μέθυσον ἀποκαλοῦντες καὶ ἐκ πορνείας γεγεννημένον, καὶ “ Αἶρε, αἶρε, σταύρου αὐτόν.” τὰ εἰκότα φρονήσει καὶ οὕτως. πλὴν εἰ καὶ ἐπωρῶντο, τεταλαιπώρηκασιν οὐ μετρίως, ἤργησέ τε τὸ φρύαγμα τοῦ Ἰορδάνου. καὶ τί δὴ τοῦτό ἐστιν, ἐρῶ δ
25 πάλιν. παραρρέι μὲν γὰρ ὁ Ἰορδάνης τὴν Ἰεριχῶν, πλείστοι δὲ ὅσοι περὶ αὐτὸν οἱ λέοντες, καταβρυχόμενοί τε δεινῶς καὶ ἀφόρητον τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐνιέντες τὸ δέημα. τοιοῦτοι

S. Joan. viii. 48, 41; S. Matth. xi. 19; S. Joan. xix. 15.

7. εὐθὺς C.b. ἡμῖν Edd. κυρίως] τελείως b.

10. ἀσιτίας C.b. [ἀσιτείαις C.] ἀσιτία Edd.

12. τουτέστι assumptum ex C.

18. κατακεκράγεσαν C. κατακεκράγεισαν iid.

23. ἤργησέ τε C. ἤργησε b. ὅτι τεταλαιπώρηκε Edd.

assumptum ex C.b.

26. περὶ αὐτὴν b. καταβρυχόμενοί C. Edd.

καταβρυχόμενοί B.b. Statim τε om. C. habet b.

8. ὠρυγμὸς] ὠρυγμός C. ὄρυγμός b.

9. λύκων B.C.b. λέοντων Edd. κλαίοντες b.

11. κατεφωρῶντο C.

16. καρποῖς C. τόκοις Edd.

22. οὕτως C. οὕτος iid.

25. γὰρ

δὲ ἦσαν τοὺς τρόπους οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τῶν ἀγελαίων καταβρυχόμενοι, καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἐξουσίας καταπτοῦντες δείμασι τοὺς ἀσθενεστέρους. ἀλλὰ τεταλαιπώρηκεν ὁ τῶν λεόντων φόβος. τοῦτο δὲ εἶναι φησι τὸ φρύαγμα e τοῦ Ἰορδάνου. καὶ φρύαγμα μὲν ἐστὶν ἢ ἵππων τε καὶ ἡμιόνων 5 διὰ μυκτῆρων ἠχῆ καθιεμένη τε καὶ ἀγρίῳ φύσῃματι συνεκπίπτουσα· λαμβάνεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μεγαλοφρονεῖν. ἔφη γοῦν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ περὶ τῶν εἰς Χριστὸν πεπαρρωνη-
 Ps. ii. 1. κώτων “Ἴνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;” ὅταν οὖν φρύαγμα τῷ Ἰορδάνου λέγη, νοήσεις τὸ φρόνημα, 10 καὶ οὐχὶ πάντως τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ τῶν περὶ αὐτὸν λεόντων· ἀπὸ γὰρ τόπων ἔσθ’ ὅτε τὰ ἐν αὐτοῖς σημαίνεται.

758 A. a

4 Τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ Ποιμαίνετε τὰ πρόβατα τῆς
 5 σφαγῆς, ἃ οἱ κτισάμενοι κατέσφαζον καὶ οὐ μετεμέλοντο, καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον Εὐλογητὸς Κύριος, καὶ πεπλου- 15 τήκαμεν, καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον ἐπ’ αὐτοῖς.

Supra
ver. 3.

Πρὸς αὐτοὺς ὁ λόγος τοὺς θρηνοῦντας ποιμένας, καὶ τοὺς ἐν τάξει λεόντων ὠρουμένους, οἷς καὶ ἐφίησιν ἔτι τὰ τῆς
 b σφαγῆς κατανέμειν πρόβατα, καίτοι κατημεληκόσι λίαν, ὡς πιπρασκομένοις τε καὶ σφάζομένοις μηδ’ ὅσον εἰπεῖν ἐπαλ- 20 γῆσαι βραχύ. ὥσπερ γὰρ οἱ τῶν ποιμένων ἀνεπιεικέστεροι, καὶ πρὸς μόνα βλέποντες τὰ σφισι καθ’ ἡδονὴν, μικρὰ κομιδῇ φροντίζοντες τοῦ τῆς ἀγέλης δεσπότου, τὰ μὲν σφάζουσιν ἀδεῶς, τὰς θηρῶν ἐφόδους ἀπομιμούμενοι, ἃ δὲ καὶ πιπράσκουσιν, οὐδὲν, ὡς ἔφην, ἐπαλοῦντες ὅλως, 25

1. γραμματεῖς] + τε b. τῶν b. Edd. οἱ τῶν C. 2. καταβρυχώμ. (ut supra) b. 3. δείμασι C. D. Migne. δείγμασι Edd. 6. συνεισπίπτουσα b.
 9. κενά Edd. 11. αὐτὸν λεόντων] αὐτῶν C. invitis D. b. 13. ποιμάνατε B.
 14. κτισάμενοι C. 16. ἐπ’ αὐτοῦς C. 18. τοὺς assumptum ex C. b.
 ὅτι pno ἔτι b. 19. κατημεληκόσι D. b. κατημελήκασι C. κατημελημένως Edd.
 20. μηδὲ b. 23. κομιδῇ φροντίζοντες hoc ordine C. 24. ἀδεῶς C.
 ἀνηλεῶς Edd. 25. καὶ om. C.

ἐπιγανύμενοι δὲ τοῖς τῶν λημμάτων ἐκτοπωτάτοις, καὶ φιλο-
 κερδίας τῆς οὕτως αἰσχροῦς ἠττώμενοι· κατὰ τὸν ἴσον οἶμαι
 τρόπον καὶ οἱ τῶν Ἰουδαϊκῶν ἠγούμενοι δήμων, τῶν ὑπ' ^ο
 αὐτοῖς ποιμνίων ἠφειδηκότες ἀλοίεν ἂν, καὶ ἀδρύνοντες μὲν
 5 τὸν ἑαυτῶν πλοῦτον, κατευρύνοντες δὲ ὥσπερ ἀπλήστῳ
 χειρὶ τὰ βαλλάντια. καὶ γοῦν ἔφασκεν ὁ Σωτὴρ τοιούτους
 ὄντας ἐλέγχων “Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ^ο
 “ ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον
 “ καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου,
 10 “ τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν.” ἰσχυρολογούντες
 γὰρ οὕτως, ὡς καὶ μέχρι τῶν εὐτελεστάτων τοῖς μὴ προσ-
 ἀγοῦσι τὰς κατὰ νόμον δεκάτας ἐπιτιμᾶν, τῶν βαρυτέρων, ^δ
 ἤτοι τῶν ἀναγκαιοτέρων καὶ λυσιτελῶν ὅτι μάλιστα θεσπι-
 σμάτων οὐδένα παντελῶς ἐποιοῦντο λόγον. ὅτι δὲ ἦσαν
 15 ποιμένες οὐκ ἀγαθοὶ, μᾶλλον δὲ πρὸς μόνον βλέποντες κέρδη,
 σαφηνειὶ λέγων καὶ διὰ φωνῆς Ἰεζεκιήλ “^ε Ω οἱ ποιμένες
 “ Ἰσραὴλ, μὴ βόσκουσιν οἱ ποιμένες ἑαυτοῦς; οὐ τὰ
 “ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; ἰδοὺ τὸ γάλα κατ-
 “ εσθίετε καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε καὶ τὸ παχὺ σφάζετε
 20 “ καὶ τὰ πρόβατά μου βόσκεσθε.” καταβόσκετε τοίνυν ^ο
 φησὶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς, τουτέστιν ἢ τὰ ὅσον οὐδέπω
 τεθνηξόμενα τῇ Ῥωμαίων χειρὶ ἤγουν ἂ ὑμεῖς αὐτοὶ σφά-
 ζετε, καίτοι τάξιν ἐπέχοντες τὴν ποιμένων. οὐ γάρ που
 πάρεστιν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἤξουσιν εἰς σφαγὴν. μετὰ
 25 γάρ τοι τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίαν τοῖς Ῥωμαίων ξίφεσιν
 ἢ τῶν Ἰουδαίων πληθὺς δεδαπάνηται, καίτοι λίαν ἐπ' αὐτοῖς
 ἀνεξικακήσαντος τοῦ Θεοῦ. ὅτι δὲ τῶν ποιμένων γεγόνασι
 κλῆρος οἱ ὑπὸ χεῖρα λαοὶ, κατέδειξεν εἰπὼν Ἄ οἱ κτησάμενοι
 κατέσφαζον καὶ οὐ μετεμέλοντο. ὥσπερ γὰρ δεσποτικὸν ^α 759 A.

S. Matth.
xxiii. 23.

Ezech.
xxxiv.
2, 3.

1. ἐπιγανύμενοι Edd. correxi ex C. φιλοκερδείας B. 5. ἀπλείστῳ C. Edd.
 ante Migne. 6. βαλλάντια C. 8. ἡδύοσμον (sic) C. 12. κατὰ νόμον
 δεκάτας hoc ord. C. τὰς δεκάτας τὰς κατὰ ν. B. 16. οἱ om. b. 20. τὰ πρ.
 μου βόσκεσθε D. τὰ πρ. βόσκεσθε B. τὰ πρ. μου οὐ βόσκετε C. Edd. καταβό-
 σκετε] ποιμαίνετε b. 21. φησι suprascr. manu fere ead. C. Habent D.b.
 25. τοι suprascr. C. habet b. τοῖς] + τῶν Edd. invitis C.b. 28. οἱ D. Edd.
 in rasura manu aliquant. recentiori C. 29. μετεμέλοντο C. κατεμ. Edd.

- Es. v. 7. ὄντα τὸν νοητὸν ἀμπελῶνα, φημὶ δὴ τὸν Ἰσραὴλ, ἦτοι τὸν ἄνθρωπον τοῦ Ἰούδα, τὸ νεόφυτον, τὸ ἡγαπημένον, ἴδιον ἐποίησαντο κλῆρον· οὕτω καὶ τὰ ποιμνία μονοουχὶ κατεκτήσαντο, δρεπόμενοι μὲν τοὺς ἐξ αὐτῶν καρποὺς, καὶ αἰεὶ πως ἐν πλεονασμοῖς τὸν ἐξ αὐτῶν ποιοῦντες κλῆρον, 5 ἀνιέντες δὲ τοῖς ἐθέλουσιν εἰς διαρπαγὴν. οὐκοῦν οἱ μὲν κτησάμενοι κατέσφαζον· οἱ δὲ πωλοῦντες ἔλεγον Εὐλογητὸς
- b Κύριος καὶ πεπλουτήκαμεν. νοηθεῖεν δ' ἂν καὶ οὗτοι κριταὶ, τὴν ἐν τοῖς κρίμασιν ὀρθότητα καπηλεύοντες, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ ἐρρώσθαι φράσαντες τῷ διὰ Μωυσέως νόμῳ, καίτοι 10 λέγουσι σαφῶς “Οὐ λήψῃ πρόσωπον ἐν κρίσει, ὅτι ἡ κρίσις “ τοῦ Θεοῦ ἐστίν.” ἦν γὰρ αὐτοῖς ἡδύ τε καὶ φίλον τὸ καταπωλεῖν τοῖς ἐθέλουσι τὴν ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι κρίσιν. καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐναργὲς ἔσται πάλιν διὰ φωνῆς ἀγίων. ἔφη μὲν γὰρ τις τῶν ἀγίων προφητῶν περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ 15
- e “Οἱ ἠγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων ἔκρινον” ὁ δὲ γε θεοσπίσιος Ἀμβακοῦμ μονοουχὶ κατακέκραγε Θεοῦ λέγων “Ἔως “ τίνος Κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ, βοήσομαι “ πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσεις; ἵνα τί μοι ἔδειξας “ κόπους καὶ πόνους ἐπιβλέπειν, ταλαιπωρίαν καὶ ἀσέβειαν; 20 “ ἐξεναντίας μου γέγονε κρίσις, καὶ ὁ κριτῆς λαμβάνει· διὰ “ τοῦτο διεσκέδασται νόμος, καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος “ κρίμα, ὅτι ὁ ἀσεβῆς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον, ἕνεκεν “ τούτου ἐξελεῦσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον.” οὐκοῦν οἱ
- d ἐξ ἀδίκων λημμάτων συναγείροντες πλοῦτον, καὶ παρευθύ- 25 νοντες μὲν τὸ δίκαιον, καταπωλοῦντες δὲ ὥσπερ τὰς ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι κρίσεις, εἶεν ἂν οἱ κριταὶ, καθάπερ ἔφην ἀρτίως. αὐτοὶ καὶ φασιν Εὐλογητὸς Κύριος καὶ πεπλουτήκαμεν· ἀνούστατα δὲ καὶ παραλογώτατα καὶ τοῦτο λέγοντες

Deut.
i. 17.

Mich.
iii. 11.
Hab. i.
2-4.

5. ἐξ αὐτῶν] ἐαυτῶν Edd. 6. εἰς deest in Edd. 14. πάλιν ante ἡμῖν tr. iid. invito C. 17. Ἀμβακοῦμ B.C. Ἀββακοῦμ Edd. 18. κεκράξομαι κύριε inverso ord. C. εἰσακούσης C. (s 22. al.) 23. ὁ om. C. (Vat. s) 29. ἀνούστατα δὲ καὶ παραλογώτατα C.b. ἀνούστατοι δὲ καὶ παραβολώτατοι [παραβουλώτατοι Edd. ante Migne] B. Edd.

ἐξελέγχοντο ἂν εἰκότως. ὡς γὰρ Θεοῦ διδόντος ἐξ ἀδικιῶν
 συλλέγειν, καὶ ἐξ αἱμάτων πλουτεῖν, εὐλογεῖν ὑποπλάτ-
 τονται. ἀλλ' ἦν ἄμεινον ἐκεῖνο λέγειν, τὸ κρίνειν ὀρθῶς
 ἐκτετιμηκότες Εὐλογητὸς Κύριος, λαμπροὶ γὰρ ἀναδεδείγμεθα
 5 καὶ τῶν θείων θεσπισμάτων γνήσιοι φύλακες, ὀρθὴν ἐφ'
 ἐκάστῳ πράγματι τὴν ψῆφον ἐκφέροντες. ἀπάτη δὴ οὐδ'
 ἡ χρηστολογία καὶ μῶμος, εἰ μὴ πράττοντο πρὸς ἡμῶν
 τὰ ἐφ' οἷς ἂν ἡσθεῖή Θεός.

Διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, 6
 10 λέγει Κύριος· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀναρώπους,
 ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασι-
 λέως αὐτοῦ, καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν, καὶ οὐ μὴ ἐξελοῦμαι a 760 A.
 ἐκ χειρὸς αὐτῶν. καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς 7
 τὴν Χανανίτιν.

15 Ἀπειλεῖ τοῖς ποιμνίοις ὄλεθρόν τε ὁμοῦ καὶ ἐξοικισμὸν
 καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου συμφορὰς, ὅτι καίτοι μετὸν αὐτοῖς
 τὴν τοῦ πάντων ἀρχιποιμένος, φημὶ δὴ Χριστοῦ, χεῖρά
 τε ὑποδραμεῖν καὶ ὑπ' αὐτῷ γενέσθαι, μᾶλλον προσκεχω-
 ρήκασιν ἀμαθῶς τοῖς κατασφάζουσί τε καὶ καταπωλοῦσιν
 20 αὐτούς. γέγονε μὲν γὰρ ἄνθρωπος ὁ Μονογενῆς τοῦ Θεοῦ b
 Λόγος, καὶ δὴ καὶ ἔφασκεν ἐναργῶς τὴν τε ἐκείνων σκαι-
 ότητα καταδεικνύς καὶ τῆς ἐφ' ἡμῖν οἰκονομίας τὸ γνήσιον
 “Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν
 “ αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ δὲ μισθωτὸς καὶ
 25 “ οὐκ ὦν ποιμὴν, οὐδ' οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ
 “ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει·

S. Joan.
 x. 11-14.

1. ἐξελέγχοντο ἂν b.
 + ἕκαστον Edd. invito C.
 ἐξελοῦμαι Edd. (Vat. s)

7. πράττοντο C. πράττοιτο Edd.

11. καί]

12. ἐξελοῦμαι C. (Alex. 61, 106)
 15. Haec καὶ ἐξοικισμὸν—συμφορὰς accesserunt ex C.D.b. Lacunam 25 fere litterarum habet B. 23-454. 3. Haec ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς alt.—ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς accesserunt ex C. Desunt in D.

“καὶ ὁ λύκος ἀρπάξει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· ὅτι μισθωτός
 “ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγὼ εἶμι
 “ὁ ποιμὴν ὁ καλός.” Ἰουδαῖοι δὲ οἱ τάλανες, καίτοι τῶν
 μισθωτῶν ποιμένων καταβοῆσαι δέον, τοῦτο μὲν οὐ δεδρά-
 κασι, τὸν δὲ ἀγαθὸν ποιμένα, τὸν ἀντάλλαγμα τῆς ἀπάντων 5
 ζωῆς τὴν ἑαυτοῦ τιθέντα ψυχὴν, κατὰ μυρίους ὅσους λελυπή-
 κασι τρόπους, καταλεύοντες, ὀνειδίζοντες, καὶ τὸ τελευταῖον,
 ἀπύλωτον ἐπ’ αὐτῷ διανοίγοντες στόμα. κατακεκράγασι γὰρ
 S. Joan. c. οὐμοῦ τοῖς ἰδίῳις καθηγηταῖς, λέγοντες τῷ Πιλάτῳ “Αἶρε,
 xix. 15. “αἶρε, σταύρου αὐτὸν,” καὶ αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον αἷμα ταῖς 10
 σφῶν αὐτῶν ἐπητηλῆκασι κεφαλαῖς. ἔφασκον γὰρ πάλιν
 S. Matth. xxvii. 25. “Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.” διὰ
 τῆς τοῦτον, φησὶν, οὐκέτι φεισομαι ἐπὶ τοὺς κατοικούντας
 τὴν γῆν. οὐ γὰρ ἔτι φειδοῦς ἡξίωται τῆς παρὰ Θεοῦ·
 δέδονται δὲ μᾶλλον ἕκαστος εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ 15
 καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως, ἤγουν ἄρχοντος αὐτοῦ. ἐσταυρώ-
 κασι μὲν γὰρ τὸν Ἐμμανουήλ, καὶ γεγόνασι κυριοκτόνοι,
 d ἐμπλεῶ τε πάσης ἀνοσιότητος. πλὴν ἐκάλει Θεὸς εἰς
 μετάγνωσιν, καὶ οὐκ εὐθὺς ἐπετίθει τὰ ἐξ ὀργῆς. τρια-
 κοστοῦ δὲ ἤδη παρωχηκόςτος ἔτους, μετὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος 20
 σταυρὸν, ἀπεφοίτησε μὲν εἰρήνη τῆς Ἰουδαίων χώρας,
 πόλεμοι δὲ ἦσαν πανταχῆ, πόλεως ἐπὶ πόλιν ἰούσης, καὶ
 τῶν ἐν ἐκάστη τεμνομένων εἰς διαφορὰς, καὶ μαχομένων
 ἀλλήλοις, ὡς ἐν ἴσῳ φαίνεσθαι κακῶ τὰ παρὰ σφίσι
 αὐτοῖς τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου συμβεβηκόσι. κεκρατήκασι γὰρ 25
 c τῆς Ἰουδαίων χώρας οἱ ἀνδρειότατοι τῶν Ῥωμαίων στρα-
 τηγεῖ, καὶ αὐτοῖς ἀνδράσι καταπιμπράντες πόλεις, τοῖς τῆς

3. δὲ] τε C.

8. διανοίγοντες D. Edd. διανοιγύντες

deest in Edd. invitis B.C.b.

ἀπάσης C.

πανταχοῦ Edd.

26. ἀνδριώτατοι C.

κατεπιμπρώντες Edd.

5. ἀντάλλαγμα C.b. ἀνταλλάγματα ut videtur prius scriptum, duobus postremis litt. erasis C.

7. καταλεύοντες C.

12. ἐφ’ ἡμῶν rasura C.

16. βασιλέων b.

21. μὲν] + ἡ b.

24. σφίσι αὐτοῖς C.b. σφῶν αὐτῶν Edd.

27. καταπιμπράντες C. καταπίπραντες b.

14. τῆς

18. ἐμπλεοῖ C.

δουλείας αὐτὴν ὑπέθεσαν ζυγοῖς. οἱ δέ γε διαφυγεῖν ἰσχύσαντες, τὰς τῶν ἔθνῶν κατωκῆκασι χώρας, ὃ καὶ μέχρι νῦν ἔστιν ἰδεῖν.

Καὶ τοῦτο οἶμαι δηλοῦν, ὅταν λέγη Ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς τὴν Χαναανῖτιν, τουτέστιν εἰς τὴν τῶν Χαναανίων χώραν τε καὶ γῆν. Χαναανῖοι δὲ τὰ ἔθνη, παρ' οἷς τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς καὶ εἰς δευρὸ πῶς ἔτι παρὰ Θεοῦ ποιμαίνονται, ἤγουν δοκοῦσι καταποιμαίνεσθαι. ἐπιτηροῦσι γάρ τινα τῶν κατὰ τὸν νόμον, καὶ οὐχ ὅλο-^a 761 A. τρώπως τῶν ἀρχαίων κατημεληκότας ἔθῶν κατίδοι τις ἄν. καὶ γοῦν καὶ περιτέμνονται τὴν σάρκα, καὶ σαββατίζουσι, καὶ ἕτερα ἄττα πρὸς τούτοις καὶ φροντίδος ἀξιούσι καὶ λόγου. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τὸ διὰ φωνῆς προφήτου παρὰ Θεοῦ λεγόμενον “Καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς ἀγίασμα μικρὸν 15 “ἐν ταῖς χώραις, οὗ ἔαν εἰσέλθωσιν ἐκεῖ.” τοὺς δέ γε ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μέντοι καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὰ ἐν ἐκάστη πόλει, σαφῶς ἀνα-^b γέγραφεν ὁ τὰς Ἰουδαίων τραγωδήσας συμφοράς· Ἰώσηπος οὗτος ἦν, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ σοφός.

Ezech. xi. 16.

20 Καὶ λήψομαι ἑμαυτῷ δύο ῥάβδους, τὴν μίαν ἐκάλεσα Κάλλος καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα Σχοίνισμα, καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα.

Κατὰ πολλοὺς ἡμῖν τρόπους παρὰ ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς ἡ ῥάβδος νοεῖται. ποτὲ μὲν γὰρ σημαίνει τὴν

2. μέχρι om. C. habet b. 4. τὸ pro ὅταν λέγη b. 5. τὴν alt. om. C. Statim τῶν assumptum ex B.C. 7. πῶς C. Edd. πῶ b. 8. καταποιμαίνεσθαι C.b. ποιμαίν. Edd. 9. ἐπιτηροῦσι γὰρ C.b. τηροῦσι γὰρ ἔτι Edd. Statim τινὰ τῶν B.C.b. τὸν τινὰ Edd. τὸν assumptum ex B.C.b. 10. ἡμεληκότας C. ἔθῶν C. sed ἔθνῶν prius scribebatur. ἡθῶν D. 11. καὶ secundum assumptum ex C. deest in b. 12. ἄττα correxi ex b. ἄττα Edd. ante Migne. 14. λεγόμενον C.D. λελεγμένον b. Edd. 16. καὶ alt. assumptum ex C. Statim τὴν om. C. 17. τὰ C. τοὺς Edd. 18. τραγωδήσας C. τραγωδῶν Edd. Ἰώσηπος B.D. Pont. Ἰώσηπος C. Aub. 20. τὴν] + μὲν Edd. invitis B.C. (Alex. 8). Statim τε add. C.

Ps. xlv. βασιλείαν, ὡς ὅταν λέγεται τῷ Χριστῷ “Ράβδος ἐνθύ-
7. c “ τητος ἢ ράβδος τῆς βασιλείας σου” ποτὲ δὲ ἰσχὺν, ὡς
Ib. cix. εἶν γε τῷ φάναι “Ράβδον δυνάμει ἐξαποστελεῖ Κύριος ἐκ
2. “ Σιών· καὶ κατακυριεύσεις ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.”
ἐκλαμβάνεται δὲ καὶ εἰς παιδείαν καὶ ἐπιστήμην ἔσθ’ ὅτε 5
τὴν ποιμαντικὴν· εἴρηται γοῦν πάλιν διὰ φωνῆς προφήτου
πρὸς τὸν Υἱόν “Ποίμαινε λαόν σου ἐν ράβδῳ φυλῆς σου,
Mic. vii. “ πρόβατα κληρονομίας σου.” ἀλλ’ εἶν γε τοῖς προκειμένοις
14. σημαίνουσιν αἱ ράβδοι τρόπους ἡμῖν ποιμενικῆς ἐπιστήμης,
καὶ διττὸν παιδεύσεως εἶδος, κατὰ γε τὸ ἀνωμότητος ἔχειν 10
δοκοῦν. δέχεται δὲ τὰς ράβδους ὁ πάντων ἀρχιποίμην
S. Joan. α “ ὁ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θεὸς ὑπὲρ τῶν προβάτων,” τούτεστι
X. 11. Χριστὸς, ἵνα ἐν αὐταῖς καταποιμάνῃ τὰ ἴδια πρόβατα.

Πάλαι μὲν γάρ· τούτεστι, καὶ πρὸ τῶν τῆς ἐνανθρω-
πήσεως χρόνων· Θεὸς ὢν καὶ νομοθέτης ὁ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς 15
Λόγος κατέβουσκε τὸν Ἰσραὴλ, οἰονεὶ ράβδῳ μιᾷ χρώμενος,
τῇ κατὰ νόμον παιδείᾳ. ἔφη γάρ που διὰ προφήτου φωνῆς
πρὸς αὐτὸν “Ἐγὼ ἐποίμαινόν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.” ἐπειδὴ δὲ
Hos. xiii. c γέγονε καθ’ ἡμᾶς ἄνθρωπος, δύο δέχεται ράβδους. κατανέμει
5. γὰρ ὡσπερ τοὺς ἰδίους προσκυνητὰς, τοὺς διὰ πίστεως δὲ 20
δηλονότι δεδικαιωμένους, καὶ ἡγιασμένους ἐν Πνεύματι,
νομικοῖς τε ἅμα καὶ εὐαγγελικοῖς θεσπίσμασιν, οὐ βουθυτεῖν
ἀναπαύειν, οὔτε μὴν ταῖς κατὰ νόμον προσαγωγαῖς προσ-
κεῖσθαι διδάσκων· ποιεῖσθαι δὲ μᾶλλον προστεταχὼς τῆς
ἐν Πνεύματι λατρείας τὴν δύναμιν εἰς ἀναιμάκτου θυσίας 25
τρόπον. μετατίθεται γὰρ ἡ σκιά πρὸς ἀλήθειαν, καὶ μετα-

2. ἰσχὺς C. 3. ἐξαποστελεῖ] + σοι Edd. invito C. (Alex.) 4. Haec
καὶ κατ.—ἐχθρῶν σου accesserunt ex C.D. κατακυριεύσει D. (52, 277). ἐκ μέσου
prina manu C. 5. εἰς παιδείαν καὶ ἐπιστήμην B.C. παιδεία καὶ
ἐπιστήμη Edd. 6. τὴν deest in Edd. ποιμαντικὴν B.D. ποιμενικὴν C.
ποιμαντικὴ Edd. γοῦν] οὖν C. 7. ποιμενε C. Haec φυλῆς
σου, πρόβατα κληρονομίας σου accesserunt ex C. 8. προκειμένοις B.C.
προειρημένοις Edd. 11. πάντων ἀρχιποίμην C. ποιμὴν ὁ καλὸς iid.
12. τούτεστι om. C. 13. ἴν’ C. κατιποιμανεῖ C. 18. δὲ om. C. habet b.
20. δὲ assumptum ex B.C. 25. εἰς ἀ. θ. τρόπον] τῆς ἀ. θ. τρόφῃ b.
26. μετατίθεται C.

κεχάρακται τὰ ἐν τύποις εἰς ἀστειότητα πολιτείας τῆς ἐν
 Χριστῷ τε καὶ εὐαγγελικῆς. ὀνόματα δὲ ταῖς ῥάβδοις, τῆ^a 762 A.
 μὲν μᾶζ Κάλλος, ἣτις ἐστὶ διαθήκη νέα καλὴ καὶ ἀξιοθαύ-
 μαστος, ἣν αὐτὸς λελάληκεν ὁ Υἱὸς “Ὡραῖος ὧν κάλλει Ps. xliv.
 5 “παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων” ἡ γεμῖν ἑτέρα Σχοι- 3.
 νισμα, τουτέστι μερίς, ἵνα νοῶμεν τὸν νόμον, τὸ ἀφορισθὲν
 τῷ Θεῷ σχοίνισμα παιδαγωγεῖν εἰωθότα. γέγραπται γὰρ ὅτι
 “Ὅτε διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς Ἀδάμ,
 “ἔστησεν ὄρια ἔθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ, καὶ
 10 “ἐγενήθη μερίς Κυρίου λαὸς αὐτοῦ Ἰακώβ· σχοίνισμα b
 “κληρονομίας αὐτοῦ Ἰσραὴλ.” ταύταις δὴ οὖν ταῖς δυσὶ
 ῥάβδοις ὁ μέγας ἀρχιεπίμην κατανεμήσειν ἐπαγγέλλεται τὰ
 ἑαυτοῦ πρόβατα, καὶ ἀτρεκῆς ὁ λόγος. συνεκόμισε γὰρ εἰς
 μίαν αὐλὴν τοὺς τε ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ μέντοι τοὺς ἐξ ἔθνῶν,
 15 νομικὴν τε ἅμα καὶ εὐαγγελικὴν παιδευσιν αὐτοῖς παρατιθεῖς
 εἰς τρυφήν, καὶ οἶά τινα πόαν πνευματικὴν χορηγῶν εἰς
 μέθεξιν, καὶ καταπιαίνων πλουσίως τὰς τῶν ἀγίων ψυχάς.

Καὶ ἔξαρῶ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἐνὶ, καὶ βαρυνθήσεται 8
 ἡ ψυχὴ μου ἐπ’ αὐτοὺς, καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπορῶντο ε
 20 ἐπ’ ἐμέ. καὶ εἶπα Οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς· τὸ ἀποθνήσκον ἀπο-
 θνησκέτω, καὶ τὸ ἐκλείπον ἐκλείπέτω, καὶ τὰ κατάλοιπα
 κατεσθιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

Ἄναδειχθέντος γὰρ ἤδη τοῦ ἀληθινοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ
 ποιμένος, ἣν δῆπου καὶ μάλα εἰκὸς, μᾶλλον δὲ ἤδη καὶ
 25 ἀναγκαῖον, ἐκ μέσου γενέσθαι λοιπὸν τοὺς μισθωτοὺς καὶ

2. δὲ] + καὶ Edd. invitis C.b. 3. καλὴ καὶ] καὶ δὴ καὶ C. invitis D.b.
 4. ὠραῖος] ὁ ὠραῖος B. Statim ὧν assumptum ex C.D.b. 5. ἡ] τῆ b.
 7, 8. ὅτι et ὁ assumpta ex C. 9. ἔστησεν C. ἄγγελον B. 13. ἑαυτοῦ C.
 αὐτοῦ Edd. 15. παραθεῖς C. invito b. 16. τρυφήν C.b.
 τροφήν Edd. 17. Haec τὰς τῶν ἀγίων ψυχᾶς accesserunt ex C.
 19. γὰρ] + καὶ C. 21. ἐκλείπέτω C.D. (Alex.) ἐκλιπανέτω B.
 ἐκλιπανέτω Edd.

Supra
ver. 5.

d ψευδοποιίμενας, τουτέστι τοὺς τῶν Ἰουδαίων κατὰ νόμον
καθηγητάς· ὧν οἱ μὲν “κατέσφαζον τὰ πρόβιατα καὶ οὐ
“μετεμέλοντο” οἱ δὲ δὴ “πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον Εὐλο-
“γητὸς Κύριος καὶ πεπλουτήκαμεν.” εἶτα τί δήποτε, φαίη
τις ἂν, ποιμένας αὐτοὺς ὀνομάζει τρεῖς, τίνα δὲ τρόπον ἐξαίρου- 5
ται καθά φησιν ἐν μηνὶ ἐνὶ, φέρε δὲ λέγωμεν, τὰ ἐκ τῶν
ἱερῶν γραμμάτων παρατιθέντες εἰς πίστιν. οἶμαι δὴ οὖν
ὅτι τρεῖς ὀνομάζει ποιμένας, τοὺς τε κατὰ νόμον ἱερατεύοντας,

Mal. ii.
7.

e καὶ τοὺς τεταγμένους κριτὰς τοῦ λαοῦ· καὶ προσέτι τούτοις
τοὺς γραμματοεισαγωγεῖς ἦτοι τοὺς νομικούς. κατεβό- 10
σκοντο γὰρ ὡσπερ οὗτοι τὸν Ἰσραὴλ. καὶ οἱ μὲν τὴν τῆς
ἱερωσύνης ἔχοντες δόξαν, ἐκ μόνης ἦσαν τῆς φυλῆς Λευὶ,
καὶ περὶ αὐτῶν ἔφη Μωσῆς “Χείλη ἱερέως φυλάσσεται
“κρίσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ” οἱ
δὲ δὴ λαχόντες τοῦ κρίνειν τὴν ἐξουσίαν, ἀπόλεκτοι μὲν 15
καὶ αὐτοὶ, πλὴν ἐκ πάσης ἀνεδείκνυντο φυλῆς· κατὰ τὸν
ἴσον δὲ οἶμαι τρόπον οἱ τε γραμματοεισαγωγεῖς, ἤγουν,

763 A. a καθάπερ ἔφην ἄρτίως, οἱ νομικοὶ, τοῖς εἰς τὸ κρίνειν τεταγ-
μένοις αἰεὶ προσεδρεύοντες, καὶ τὰ τοῦ νόμου γράμματα
παρακομίζοντες εἰς ἀπόδειξιν τὴν ἐφ’ ἐκάστῳ πράγματι. 20
ὅτι μὲν οὖν, ὡς ἔφην, οἱ τῶν θείων θυσιαστηρίων ἱερουργοὶ
ἐκ μόνης ἦσαν τῆς τοῦ Λευὶ φυλῆς, οὐδενὸς ἂν δέοιτο πρὸς
ἀπόδειξιν λόγου. ὅτι δὲ καὶ ἐκ πάσης φυλῆς ἀπολέγδην
οἱ κρίνοντες, ὡς νομομαθεῖς ἐλαμβάνοντο, πληροφορήσει
λέγων ὁ μακάριος Μωσῆς ἐν τῷ Δευτερονομίῳ τοῖς υἱοῖς 25

Deut.
xvi. 18,
19.

b Ἰσραὴλ “Κριτὰς καὶ γραμματοεισαγωγεῖς καταστήσεις
“σεαυτῷ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου αἷς Κύριος ὁ Θεός
“σου δίδωσί σοι κατὰ φυλὰς, καὶ κρινοῦσι τὸν λαὸν κρίσιν
“δικαίαν· οὐκ ἐκκλινοῦσι κρίσιν, οὐκ ἐπιγνώσονται πρόσ-

4. φαίη B.C. καὶ φαίη Edd.

10. τοὺς prius om. C. κατεβόσκοντο C.

κατέβουσκον Edd.

11. Assumpta ὡσπερ ex C., τὴν τῆς ex B.C.

13. Μωσῆς C. Μωσῆς B.D. Μαλαχίας Edd.

17. οἱ τε C. καὶ οἱ Edd.

21. οἱ τῶν θείων θυσιαστηρίων C. τῶν θείων μυστηρίων οἱ Edd.

23. καὶ

assumptum ex C. ἀπολέγδην C. ἀπόλεκτοι Edd.

27. σεαυτῷ C.

αὐτῶν B. ἐαυτῷ Edd. (59.)

“ωπον, οὐδὲ λήψονται δῶρα· τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ
 “ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ ἐξαιρεῖ λόγους δικαίων.” ἀφίεται
 γεμῆν εἰς τὸ φάναι τε τὰ τοιάδε, καὶ δὴ καὶ χρῆναι πληροῦν
 προστάξαι Μωυσῆς, ἐπόμενος μὲν ὁμολογουμένως θείοις
 5 τε καὶ ἀπορρήτοις νεύμασιν, οὐκ ἀτιμάσας δὲ βουλήν τοῦ
 Ἰοθὼρ, ὃς ἦν αὐτῷ καὶ γαμβρός· γέγραπται γὰρ ὅτι “Καὶ
 “ἐγένετο τῇ ἐπαύριον συνεκάθισε Μωυσῆς κρίνειν τὸν
 “λαὸν, παριστήκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς Μωυσῆ ἀπὸ πρωῒθεν
 “ἕως ἑσπέρας· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰοθὼρ πάντα ὅσα ἐποίει τῷ λαῷ
 10 “λέγει Τί τοῦτο σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ; διὰ τί σὺ κάθησαι
 “μόνος, πᾶς δὲ ὁ λαὸς παριστήκει σοι ἀπὸ πρωῒθεν ἕως
 “δείλης;” εἶτα φάσκοντος τοῦ Μωυσέως ὅτι, τοῦ κρίνειν
 ἕνεκα δικαίως καὶ ἐννόμως, αἰρετὸν ποιεῖται τὸν ἐπὶ τῷδε
 πόνον, ἔφη πάλιν ὁ Ἰοθὼρ “Νῦν οὖν ἄκουσόν μου καὶ
 15 “συμβουλευέσω σοι, καὶ ἔσται ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ. γένοι
 “σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀνοίσεις τοὺς λόγους
 “αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ διαμαρτύρη αὐτοῖς τὰ προσ-
 “τάγματα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ, καὶ σημανεῖς
 “αὐτοῖς τὰς ὁδοὺς ἐν αἷς πορεύονται ἐν αὐταῖς καὶ τὰ
 20 “ἔργα ἃ ποιήσουσιν. καὶ σὺ σαυτῷ σκέψαι ἀπὸ παντὸς
 “τοῦ λαοῦ ἄνδρας δυνατοὺς, θεοσεβεῖς, ἄνδρας δικαίους,
 “μισοῦντας ὑπερηφανίαν, καὶ καταστήσεις αὐτοὺς ἐπ’ αὐ-
 “τῶν.” εἶτα τί φησιν τὸ γράμμα τὸ ἱερόν; “Ἦκουσε
 “δὲ Μωυσῆς τοῦ γαμβροῦ καὶ ἐποίησεν ὅσα αὐτῷ εἶπεν,
 25 “καὶ ἐπελέξατο Μωυσῆς ἄνδρας δυνατοὺς ἀπὸ παντὸς
 “Ἰσραὴλ, καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπ’ αὐτῶν χιλιάρχους καὶ
 “ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκαδάρχους, καὶ
 “ἐκρίνοσαν τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν· πᾶν δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον

Exod.
xviii. 13,
14.

1b.
19-21.

1b.
24-26.

1. δῶρα accessit ex B.D. (Alex. IV. X. XI.) δῶρον C. (Vat.) ἐκτυφλοῖ C.
 (Alex. IV. VII. X. XI.) ἐκτυφλοῦσιν Edd. 2-460. 2. Haec ἀφίεται—
 ἔκρινον αὐτοί accesserunt ex C.D. 6. καὶ αὐτῷ γαμβρός ἦν inverso ordine D.
 8. παριστήκει D. (Vat.) 10. σὺ prius] σοὶ C. σὺ] Sic correxi. σοι C.
 καθίσαι D. (29, 59.) 11. παριστήκει C. παρέστηκε D. 13. ποιῆται D.
 ποιει-αι (litt. una erasa et a manu recentiori ad ποιῶμαι castigatum) C.
 15. γίνου D. (A.V. &c.) 17. διαμαρτύρει C. 20. ἃ om. D. σαυτῷ]
 αὐτῷ D. 21. τοῦ om. D. (30.) 25. ἐπελέξατο C. (29, 32, 72.) ἐπέλεξε D.

27. δεκαρ. D.

28. ἔκρινον D. (Alex. VII. X.)

“ἀνεφέρουσαν πρὸς Μωυσῆν, πᾶν δὲ ῥήμα ἐλαφρὸν ἔκρινον
 “αὐτοί.” τρεῖς οὖν ἄρα ποιμένες, ἱερεῖς τε καὶ κριταὶ
 καὶ τῶν νομικῶν γραμμάτων ἐπιστήμονες, τουτέστιν οἱ
 νομικοί.

Εὐρήσομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν 5
 Χριστὸν ταλανίζοντα διηρημένως Φαρισαίους τε καὶ γραμ-
 ματέας καὶ νομικούς. ἔφασκε γάρ “Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς
 “καὶ Φαρισαῖοι.” ταῦτα δὲ λέγουσι προσυπήντα τις αὐτῷ
 τῶν νομικῶν, λέγων “Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς
 “ὑβρίζεις. ὁ δὲ εἶπέ φησι Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, 10
 “ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ
 “αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορ-
 “τίοις.” οἶδα μὲν οὖν ὅτι καὶ οἱ βασιλεύοντες κατὰ καιροὺς
 ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς τάξιν ἀπεπλήρουν
 ποιμένων τοῖς ὑπὸ χεῖρα λαοῖς. ἐπειδὴ δὲ γεννηθέντος 15
 d Χριστοῦ τὸ τῶν βασιλέων ἐκλελοίπει γένος, ἤγουν ἐκβέ-
 βλητο τῆς ἡγεμονίας· ἤρχον γὰρ τῆς Ἰουδαίας τὸ τηνικάδε,
 Ἡρώδης τε ὁ Ἀντιπάτρου παῖς Ἀσκαλωνίτης, καὶ Πόντιος
 Πιλάτος· σεσιγήκαμεν ἀναγκαίως τοὺς ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς.
 ὅτι γὰρ ἐκλελοίπεσαν γεννηθέντος Χριστοῦ, πληροφορήσει 20
 τὸ γεγραμμένον “Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰουδα καὶ ἡγού-
 “μενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα
 “αὐτῷ, καὶ Αὐτὸς ἔσται προσδοκία ἐθνῶν.” οὐκοῦν ἐπειδή-
 e περ ἀφίκτο καὶ γεγέννητο λοιπὸν ἢ τῶν ἐθνῶν προσδοκία,
 τούτεστι Χριστὸς, ἐκλέλοιπεν ἀναγκαίως ἄρχων ἐξ Ἰουδα, 25
 καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ.

Τρεῖς δὴ οὖν, ὡς ἔφην, ποιμένες, ἱερεῖς τε καὶ κριταὶ καὶ
 νομοδιδάσκαλοι, οἱ καὶ μεμενήκασι ἐν ταῖς ἰδίαις ἀρχαῖς,

6. γραμματέας C. γραμματεῖς Edd.
 ἀνθρώπους C. τοῖς ἀνθρώποις iid.

13. οἶδα μὲν B.D.Edd. οἶδαμεν C.
 assumpta ex C.

18. Πόντιος Πηλάτος C.
 ἐκλελύπεσαν (ύ=οί) C. ἐκλελοίπεισαν Edd.
 Migne. correxi ex C.

cf. supra 22 b.

8. προσυπήντα iid.

12. τοῖς φορτίοις C. αὐτοῖς Edd.

16. ἐκβέβλητο C.

17. 18. τὸ et ὁ

20. ἐκλελοίπεσαν B.

21. ἐκλήψει Edd. ante

22. τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ D. Edd. (C prima

manu ut vid. Hodie tamen φ̄ ἀπόκειται per rasuram et manu recenti habet) C.

23. ἔσται assumptum ex C.

27. δὴ B.C. δὲ Aub.

ἡγουν τάξεσί τε καὶ τόποις, καὶ μέχρι καιρῶν τῆς ἐπιδημίας.
οὗτοι καὶ ἐξαιρονται, καὶ μάλα δικαίως, ἐν μηνὶ ἐνί. ἐπειδὴ
γὰρ ἀπεκτόνασι τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς, ταύτητοι καὶ ἀποκεί-
ρονται, καὶ ὡς ἐν μηνὶ τῶν νέων, καθ' ὃν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
5 ὑπομεμένηκε σφαγὴν ὁ Ἐμμανουήλ. μεμενήκασι μὲν γὰρ
διοικούντες ἔτι τὸν Ἰσραὴλ καὶ μετὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος
σταυρὸν, ἀνεξικακούντος ἔτι καὶ ἐποικτείροντος αὐτοὺς τοῦ
πάντων κρατούντος Θεοῦ, καὶ καλούντος εἰς μετάγνωσιν·
ἐξήρησθαι δέ φαμεν αὐτοὺς ὅσον ἦκεν εἰπεῖν εἰς τὴν ἐπὶ
10 τοῦτο ψῆφον γεγενημένην παρὰ Θεοῦ, κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ,
καθ' ὃν, ὡς ἔφην, καὶ σταυρῷ παραδεδώκασι τὸν τῶν ὄλων
Σωτῆρα καὶ λυτρωτῆν. ἐξήρηται τοιγαροῦν ἐν μηνὶ ἐνί. ^b

Καὶ τὰ μὲν τῶν ποιμένων ἐν τούτοις· τὸ δέ γε ἐπ' αὐτοῖς
τοῖς θρέμμασι κρίμα τό Οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς, καὶ τό Εἶπερ
15 ἔλωτο, κατεσθίειν τε καὶ καταδάκνειν ἄλληλα, καὶ ἀπάσης
δίχα φειδοῦς συνθραύσειν τε καὶ δαπανᾶν. ἐπειδὴ γὰρ
ἐκβέβληνται τῆς θείας αὐλῆς, καὶ τῆς τοῦ πάντων ἀρχι-
ποίμενος οὐκ ἠξίωται φειδοῦς, αὐτὰ τε ἄλληλα κατεδήδοκε,
καὶ τοῖς διαρπάξειν ἐθέλουσιν, ἐτοιμοτάτη δέδοται θήρα.
20 ἔφη δὲ δὴ, καὶ μάλα εἰκότως, περὶ τῶν τριῶν ποιμένων, τῶν
καὶ ἐξρημένων ἐν μηνὶ ἐνί, ὅτι βαρυνθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ'
αὐτοὺς, τουτέστι βαρεῖαν ἐπ' αὐτοὺς ἐποίησω τὴν δίκην, ὅτι
καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπαρύνοντο ἐπ' ἐμέ. θηρῶν γὰρ ἀγρίων c
διαφέροντες οὐδὲν, ἐπεπήδων τε πλειστάκις Χριστῷ, καὶ
25 τελευτῶντες προσῆγον Πιλάτῳ λέγοντες “ Αἶρε, αἶρε, σταύ-

Acta SS.
Lpp. iii.
15.
a 764 A.

S. Joan.
xix. 15.

1. τάξεσι τε καὶ τόποις C. τάξει τε καὶ τόπῳ Edd. καιρῶν] + τῶν Edd. invito C.

2. καὶ prius assumptum ex C. μηνὶ] + τῷ Edd. invito C.

4. ἐν μηνὶ τῶν νέων C. ἐν μηνὶ τῷ ἐνί B.D. Edd. in mg. tamen B. γρ νέῳ ad hunc, ut videtur, locum spectans.

5. μεμ. μὲν γὰρ C. εἰ γὰρ καὶ μεμ. Edd.

7. ἔτι assumptum ex C. 9, 10. ἐξήρησθαι δὲ φαμεν—παρὰ Θεοῦ C. ἀλλ' ὅσον ἦκεν (ἦκει Edd.) εἰπεῖν εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ψῆφον γεγενημένην (γεγενημένην Aub.) παρὰ Θεοῦ, ἐξήρησθαι φαμεν αὐτοὺς B. Edd. 10. κατ' ἐκείνο

τοῦ καιροῦ C. κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν Edd. 11. καὶ assumptum ex C.

12. μηνὶ] + τῷ Edd. invitis B.C. 15. καὶ alt.] + γὰρ D. Edd. invito C.

16-18. Haec συνθραύσειν—φειδοῦς accesserunt ex C. Desunt in D.

18. αὐτοὶ τε D. κατεδήδοκε C. [κατεδήδοκεν Cod.] κατεδηδώκασι Edd.

19. δέδοται C. δέδονται Edd. 21. καὶ om. C. 22. ἐπ' αὐτοὺς h. ἐπ'

αὐτοῖς C. αὐτοῖς Edd. Statim ποιήσω pro ἐποίησω h. 25. τελευτῶντες habet

ut vid. manu prima C. (vide supra 755 c.) προσῆγον Πιλάτῳ hoc ordine C.b.

Hier. xii.
7. 8.

“ρου αὐτόν.” μέμνηται δὲ τούτου καὶ διὰ φωνῆς Ἱερεμίου λέγων “Ἐγκαταλέλοιπα τὸν οἶκόν μου, ἀφήκα τὴν κληρονομίαν μου, ἔδωκα τὴν ἡγαπημένην ψυχὴν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῆς. ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἐμοὶ ὡς λέων ἐν δρυμῶ, ἔδωκεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς, διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν.”

10 Καὶ λήψομαι τὴν ράβδον μου τὴν καλὴν, καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαούς· καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ γνώσονται οἱ Χανααῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενα διότι λόγος Κυρίου ἐστί.

Ῥάβδον μὲν ὀνομάζει καλὴν, τὴν διὰ τῆς εὐαγγελικῆς μυσταγωγίας παιδεύσειν, τὴν ἐξαίρετον ἐν ὠραῖσμῶ, δηλοῦν δὲ ὅτι τῶ νοητῶ. τὸ δὲ διὰ ἀπορρίψαι καὶ διασκεδάσαι λέγειν αὐτὴν, ὑπεμφήνειεν ἂν, κατὰ γε τὸ εἶδος, οὐχ ὅτι καὶ ἀποπέμφεται καὶ σκορπιεῖ, παραλύων αὐτὴν, ἡγουν ὡς ἀχρηστον ἀφανίζων· πολλοῦ γε καὶ δεῖ φαίην δ’ ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο χρῆναι νοεῖν ἡμᾶς. οἱ γάρτοι ποιμνίων ἐπιστατεῖν εἰωθότες, εἰ δήπου θεάσαιντο τῶν προβάτων τινὰ τῆς ἀγέλης ἀποσκορπισαντα, γεγονότα τε τῶν ἄλλων ὡς ἀπωτάτω, τότε διὰ πάντως ἐπ’ αὐτὰ τὴν ράβδον ἰέντες, μετασοβοῦσιν εὐθέως εἰς γε τὸ ἐλέσθαι δεῖν συναγελάζεσθαι τοῖς ἄλλοις. τετήρηκε τοίνυν τῆς προφητείας ὁ λόγος τῇ τῶν ποιμένων ἐπιστήμῃ τὸ εἰωθός. ἀπορρίφῆσθαι γάρ φησιν τὴν ράβδον τὴν καλὴν,

9. λαούς] + τῆς γῆς F. (22. al.) invitis C.D. 10. φυλασσόμενα] + μοι Edd. invitis C.D. (Alex. XII.) In C. suprascriptum est μοι manu recenti.
14. διασκενάσαι Edd. 15. γε assumptum ex C.
18. ἡμᾶς assumptum ex C. οἱ γάρτοι ποιμνίων ἐπιστατεῖν εἰωθότες C. οἱ ποιμένες ἔσθ’ ὅτε Edd. 21. ἰέντες C. εὐθέως C. εὐθὺς Edd. 23. ποιμένων C.D. ποιμνίων Edd. 24. ἀπορριφῆσθαι C. γάρ φησιν—πεμφθῆσθαι C. τὴν ράβδον λέγων Edd. Neutrum habet D. (a -σεσθαι ad -σεσθαι ut videtur transiliens).

τουτέστι καὶ τοῖς ἀπωτάτω πεμφθήσεσθαι, δῆλον δὲ ὅτι τοῖς
 ἔθνεσιν, αὐτοὶ γὰρ ἦσαν οἱ μακρὰν, πλὴν γεγόνασιν ἐγγὺς
 διὰ τῆς πίστεως. ἀπορριφήσεσθαι δέ φησιν οὕτω τὴν ῥάβδον,
 ὡς ἀνὰ πᾶσαν αὐτὴν σκεδασθῆναι τὴν γῆν, ἤγουν διανεμη-
 5 θῆναι, καὶ οἶον ἐσκορπίσθαι δοκεῖν πανταχῆ τὸν περὶ
 Χριστοῦ λόγον, ἦτοι τὸ κήρυγμα τὸ εὐαγγελικόν. σκεδα- b
 σθήσεται γάρ φησιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τουτέστι κατ' ἐκείνο
 τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἂν πατήσας τοῦ θανάτου τὸ κράτος
 ἀναβιβῆ Χριστὸς, εἶπη τε τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις “ Πορευ-
 10 “ θέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς
 “ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου
 “ Πνεύματος.” τότε γὰρ ἅπασαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν ὁ τοῦ
 Σωτῆρος ἡμῶν περιπεφοίτηκε λόγος· καὶ ἀτρεκὲς εἰπεῖν περὶ
 τῶν ἀγίων ἀποστόλων ὡς “ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ
 15 “ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
 “ ῥήματα αὐτῶν.” ὅτι δὲ οὐκ ἀνόνητον τοῖς ἔθνεσι τὸ c
 ἀπορριφῆναί τε καὶ κατασκεδασθῆναι τὴν γῆν, ἤγουν δια-
 νεμηθῆναι καὶ ἐν ταῖς ἑαυτῶν χώραις τὴν ῥάβδον τὴν καλὴν,
 ἦτοι τὴν διαθήκην ἣν οὐκέτι πρὸς μόνον τὸν Ἰσραὴλ, διεθετο
 20 δὲ μᾶλλον πρὸς πάντα τὰ ἔθνη, καταθρῆσαιμεν ἂν, καὶ λίαν
 ἀμογητὶ, τὸν τῆς προφητείας συνιέντες λόγον· γινώσκονται γάρ
 φησιν οἱ Χαναναῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενα, διότι λόγος
 Κυρίου ἐστὶ. Χαναναίους μὲν γὰρ τὰ ἔθνη φησί. νοηθεῖεν δ'
 ἂν οὗτοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενα. τετήρηνται γὰρ τῷ d
 25 Χριστῷ, καὶ γὰρ ἐστὶν Αὐτὸς ἡ τῶν ἐθνῶν προσδοκία. ἐπειδὴ
 δὲ κατεσκεδάσθη καὶ ἐν ταῖς ἑαυτῶν χώραις ἢ πρὸς πάντας

Eph. ii.
13.

S. Matth.
xxviii.
19.

Ps. xviii.
5.

Gen.
xlix. 10.

3. ἀπορριφήσεσθαι habet hic C. φησιν om. C. 5. οἶον assumptum
 ex C. ἐσκορπίεσθαι C. 7. κατ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ D. κατ' ἐκείνο (ἐκείνου
 prius scriptum) καιροῦ C. κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν Edd. 9. ἀγίοις
 assumptum ex C. 12. ἅπασαν C. ἀνὰ πᾶσαν Edd. 13. περι-
 πεφοίτηκε C. διαπεφ. iid. 14. ὡς assumptum ex C. 17. κατα-
 σκεδασθῆναι C. D. διασκεδ. Edd. Statim ἀνὰ add. iid. invitis B. D. τὴν γῆν ἤγ.
 διαν. om. C. 18. ἑαυτῶν C. αὐτῶν Edd. 21. ἀμογητὶ C.
 συνέντες C. 22. τὰ πρόβατα desunt in Edd. 24. τὰ prius
 assumptum ex C. τετήρηνται γὰρ τῷ Χριστῷ C. τῷ Χριστῷ· τετήρηνται γὰρ
 αὐτῷ Edd. 26. ἑαυτῶν C. αὐτῶν iid.

διαθήκη, πεπιστεύκασιν ὅτι Λόγος Κυρίου ἐστὶ. διατεθείμεθα
 γὰρ οἱ ἐξ ἔθνων κεκλημένοι διὰ τῆς πίστεως, ὅτι Θεὸς ὢν
 καὶ ἐκ Θεοῦ κατὰ φύσιν γεγεννημένος τε καὶ ὑπάρχων ὁ
 Μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος, αὐτὸς ἡμῖν δι' ἑαυτοῦ τοὺς
 θείους τε καὶ εὐαγγελικοὺς προσπεφώνηκε νόμους. ταύτητοι 5
 προσκεκνηήκαμεν αὐτῷ, καὶ αὐτῷ λατρεύομεν, τὴν ἀρχαίαν
 ἐκέκνην καὶ ἀκλεᾶ μεταθέντες ἀπάτην, καὶ ἐκ πολυθέου δόξης
 μετενηνεγμένοι. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τὸ διὰ φωνῆς τοῦ Δανεῖδ
 πρὸς αὐτὸν ὑμνούμενον “ Πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας
 “ ἤξουσιν καὶ προσκνηήσουσιν ἐνώπιόν σου Κύριε.” “ Ἐν 10
 “ γὰρ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψει ἐπου-
 “ ρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα
 “ ἔξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν
 “ Θεοῦ Πατρὸς.”

Ps.
lxxxv. 9.
Phil. ii.
10, 11.

766 A. a

12 Καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτοὺς Εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστὶ, δότε στή- 15
 σαντες τὸν μισθόν μου ἢ ἀπειπάσθε· καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν
 13 μου τριάκοντα ἀργυροῦς. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς μέ Κάθεσ
 αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψαι εἰ δόκιμὸν ἐστίν, ὃν
 τρόπον ἔδοκιμάσθην ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα
 ἀργυροῦς καὶ ἐνέβαλον αὐτοῖς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου εἰς τὸ 20
 χωνευτήριον.

Διὰ τῶν εὐαγγελικῶν θεσπισμάτων, ἤτοι διὰ τῆς ράβδου
 1 τῆς καλῆς, τουτέστι τῆς ἐξαιρέτου παιδείας, τῆς μετὰ σαρκὸς
 οἰκονομίας τοῦ Μονογενοῦς πεπαιδευέμεθα τὸ μυστήριον.
 ἀκηκόαμεν γὰρ καὶ πεπιστεύκαμεν, ὅτι Θεὸς ὢν, ὡς ἔφην, 25
 ὁ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς “ Λόγος, γέγονε σὰρξ καὶ ἐσκήνωσεν

S. Joan.
i. 14.

1. διατεθείμεθα] Sic edidi. διατεθήμεθα C. διατιθέμεθα Edd. 2. Θεὸς C.
 Κύριος iid. 4. ἡμῖν B.C. ἡμῖς iid. 5. νόμους C. λόγους iid.
 7. μεταθέντες C. μεθέντες iid. ἐκ πολυθέου δόξης μετενηνεγμένοι C. τὴν πολίθεον
 ἔξιν μεταδιδασμένοι iid. 11. ὀνόματι] + κυρίου C. 16. ἔστησαν C.
 18. σκέψαι B.C. (Alex. XII.) σκέψομαι Edd. (Vat. 8).

“ ἐν ἡμῖν,” καθίκετο δὲ καὶ ἐν δούλου μορφῇ, ὑπάρχων
 δὲ καὶ ἐν μορφῇ καὶ ἐν ἰσότητι τοῦ γεγεννηκότος, γέγονεν
 “ ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ” καὶ “ πλού-
 “ σιος ὡν ἐπτώχευσεν δι’ ἡμᾶς, ἵνα ἡμεῖς τῇ αὐτοῦ πτωχείᾳ
 5 “ πλουτήσωμεν.” ἐξείλατο γὰρ ἡμᾶς τῶν τοῦ θανάτου
 δεσμῶν, ἀπήλλαξεν ἁμαρτίας, υἱὸς ἀπέφηνε Θεοῦ· καὶ ε
 τί γὰρ οὐχὶ δεδωρήται τῶν ἀγαθῶν; ἐγνώκαμεν δὲ πρὸς
 τούτοις, ὅτι καὶ τιμῆς ἠγοράσμεθα· “ οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ
 “ ἢ χρυσίῳ· ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ
 10 “ ἀσπίλου Χριστοῦ,” οὕτω τε λοιπὸν αὐτῷ τὴν οἰκείαν
 ἐπωφλήσαμεν ζωὴν. εἰ γὰρ “ Εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,
 “ ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον” ἐν αὐτῷ, καὶ ζῆν ὀφείλομεν
 ἑαυτοῖς μὲν, οὐκέτι, κατὰ γε τὸν εἰκότα καὶ ὀρθῶς ἔχοντα
 λόγον, μᾶλλον δὲ “ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.”
 15 καὶ ταύτητοί φησιν Εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν· δῆλον δὲ ὅτι τὸ δ
 τῆς μετὰ σαρκὸς οἰκονομίας μυστήριον· εἰ σέσωσθε δι’
 αὐτοῦ καὶ πεπράχατε δεξιῶς, ἐγνώκατε δέ με Σωτῆρα καὶ
 λυτρωτὴν, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ζωῆς ἀνατλάντα
 θάνατον, δότε στήσαντες, τουτέστιν ὀρίσαντες, τὸν μισθὸν μου
 20 ἢ ἀπέπασθε. πλὴν εὐγνώμονες οἱ ἐξ ἔθνων. ἔστησαν γὰρ
 τὸν μισθὸν παρισούμενον μὲν οὐδαμῶς· εἰκότα δέ πως οἷς
 ἐσχῆκαμεν παρ’ αὐτοῦ. ὥσπερ γὰρ ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν,
 οὕτω καὶ ἡμεῖς τεθείκαμεν τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν
 γνησιότητος καὶ ἀγάπης· πρέποι δ’ ἂν λέγειν τοῖς ἀγίοις
 25 μάρτυσι “ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; e
 “ θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ
 “ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;” νενίκηκε γὰρ οὐδὲν τῶν ἀγίων τὴν
 εὐψυχίαν. οὐκοῦν ἢ τῶν παρὰ Χριστοῦ γεγονότων εἰς ἡμᾶς

Phil. ii. 8.
 2 Cor.
 viii. 9.

1 Cor.
 vi. 20.
 1 S. Pet.
 i. 18, 19.

2 Cor.
 v. 15.

Rom.
 viii. 35.

1. καθίκετο C. δὲ καὶ C. τε Edd. 2. δὲ καὶ assumpta ex C.
 ἐν alt. assumptum ex C. 5. ἐξείλατο C. ἐξείλετο Edd. 9. ἀμώμου
 om. iid. 10. αὐτῷ om. C. 12. ἐν assumptum ex C.
 ὀφείλομεν] + ἐν C. 15. καὶ assumptum ex C. ὅτι om. Edd. τὸ post
 οἰκονομ. tr. C. 18. ἀπάντων C. πάντων Edd. 19. μου om. C.
 habet D. 20. ἔστησαν C. 23. τεθείκαμεν C. 26. λιμὸς
 et διωγμὸς inter se transp. Edd. invito C. 28. γεγονότων om. Edd.

ὁμοιότης ὑποφαίνεται πως, διὰ τοῦ δεδῶσθαι λέγειν εἰς μισθὸν αὐτῷ τριάκοντα ἀργυροῦς. ὁ μὲν γὰρ προδότης καὶ βδελυ-
 767 A. a ρώτατος ἀληθῶς καὶ θεομισῆς Ἰούδας, τριάκοντα δηνάρια
 S. Matth. λαβὼν, προῦδωκε τοῖς φονῶσι Χριστὸν, καὶ τὸν τῆς σωτη-
 xxvi. 15. ρίας ἡμῶν καταπέπρακεν ἀρχηγὸν τοῖς ἀλιτηρίοις. προσεκο- 5
 μίσθησαν δὲ παρὰ τῶν ἐθνῶν εἰς μισθὸν αὐτῷ τριάκοντα
 ἀργυροῖ, οἳ καὶ καθίενται Θεοῦ προστάττοντος εἰς τὸ χωνευτή-
 ριον, εὖ μάλα δοκιμαζόμενοι, καθὰ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς
 ἐδοκιμάσθη ὑπὲρ ἡμῶν. ἔσται γὰρ ἡμῶν οὐκ ἀζήτητος ἡ
 πίστις παρά γε τῷ πάντα εἰδοτί Θεῷ· οὔτε μὴν ἀβασάνιστος 10
 1 Cor. b ὁ βίος· ἀλλ' ἡ φησιν ὁ μακάριος Παῦλος “ἐκάστου τὸ
 iii. 13. “ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει.” γέγραπται
 Mal. iii. δὲ καὶ περὶ Χριστοῦ ὅτι “Ἐξαίφνης ἦξει εἰς τὸν ναὸν
 1-3 “αὐτοῦ Κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης
 “ὃν ὑμεῖς θέλετε· ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. 15
 “καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ἢ τίς ὑποστή-
 “σεται ἐν τῇ ὄπτασίᾳ αὐτοῦ; διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς
 “πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πόα πλυνόντων, καὶ καθιέται
 “χωνεύων καὶ καθαρίζων ὡς τὸ ἀργύριον καὶ ὡς τὸ
 “χρυσίον.” ψάλλει δέ που καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ, ὡς 20
 c ἐκ προσώπου παντὸς τοῦ πιστεύσαντος εἰς Χριστὸν, καὶ
 Ps. xxv. ζῆν ἐθέλοντος εὐαγγελικῶς “Δοκίμασόν με, Κύριε, καὶ
 2. “πεύρασόν με, πύρωσον τοὺς νεφροὺς μου καὶ τὴν καρδίαν
 “μου.” πλὴν ὅτι τὸ χωνευτήριον ἐν οἴκῳ Κυρίου, φησὶν ὁ
 Προφήτης. δοκιμάζει γὰρ ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ τὸν ἐκάστου 25
 1 Cor. τρόπον καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης τὸ γνήσιον, καὶ “δια-
 xii. 10. “κρίσεις ἔχουσα πνευμάτων,” οἶδεν ἀκριβῶς, τίς μὲν ἐν
 Ib. 3. Ἁγίῳ Πνεύματι λαλεῖ Κύριον ὀνομάζων Ἰησοῦν, τίς δὲ
 δὴ καὶ ἐν Βεελζεβούλ, ἀνάθεμα λέγων αὐτόν· καὶ τίνες

2. αὐτῷ C. αὐτοῦ Edd. ἀργυροῦς C. ἀργυρίους iud. βδελυρῶτ. C.
 5. ἀλιτηρίοις C. προσεκομίσθησαν B, inuitis C.D. 6. αὐτῷ C. αὐτοῦ Edd.
 7. ἀργυροῖ C. ἀργυροῖ iud. Statim οἳ om. C. 8. καθὰ C. καθὼς Edd.
 12. αὐτὸ accessit ex C. 14. Κύριος assumptum ex C. 18. καὶ prius
 assumptum ex C. Statim ἐν πρό ὡς B. ποια C. (Vat.) 27. ἐν
 assumptum ex C.b. 28. λαλεῖ Πνεύματι inverso ordine b.

μὲν “οἱ ἀληθινοὶ πρωτοκνηταὶ,” τίνες δὲ αὐτοὶ οἷός τινος “ἐν δ
 “ἐνδύμασι προβάτων” πρὸς ἡμᾶς ἐρχόμενοι “λύκοι.”

S. Joan.
 iv. 23.
 S. Matth.
 vii. 15.

Καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβδον τὴν δευτέραν, τὸ σχοίνισμα, τοῦ 14
 διασκεδάσαι τὴν διαθήκην ἀνὰ μέσον τοῦ Ἰουδα καὶ ἀνὰ
 5 μέσον τοῦ Ἰσραὴλ.

Ῥάβδους ἔφη δύο λήψεσθαι Χριστὸν, οὕτω τε κατα-
 νεμήσειν ἐν αὐταῖς τὰ οἰκεῖα πρόβατα, δῆλον δὲ ὅτι τῶν
 διὰ πίστεως κεκλημένων τὴν ἀγίαν πληθύν. καὶ ῥάβδον
 μὲν εἶναι τὴν καλὴν ἐλέγομεν τὴν παιδείαν, ἥτοι τὸ κήρυγμα e
 10 τὸ εὐαγγελικὸν, τὴν γεμὴν ἑτέραν, τούτεστι τὸ σχοίνισμα, τὴν
 διὰ Μωυσέως ἐντολὴν, ὡς τῷ σχοίνισματι τῷ ἐκνεμηθέντι
 Θεῷ· τούτεστι τῷ Ἰσραὴλ· δοθείσαν εἰς βοήθειαν κατὰ
 τὴν τοῦ προφήτου φωνήν “Νόμον γὰρ φησιν εἰς βοήθειαν
 “δέδωκεν.” ὅτι τοῖνυν οὐχὶ δὴ μόνοις τοῖς εὐαγγελικοῖς
 15 παιδεύμασιν ἢ τῶν ἐθνῶν ἔμελλε παιδαγωγεῖσθαι πληθὺς,
 ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐταῖς ταῖς πάλαι τε καὶ διὰ Μωυσέως
 δοθείσαις ἐντολαῖς, μεταπλαττομένης δηλονότι τῆς ἐν νόμῳ
 σκιᾶς εἰς ἀλήθειαν, καὶ διὰ τῶν προκειμένων ἡμῖν καθίστη-
 σιν ἐναργές. ὥσπερ γὰρ ἀπορρίφηναι τε καὶ σκεδασθῆναι a 768 A.
 20 τὴν καλὴν ἔφη ῥάβδον· διεσπάρη γὰρ ὥσπερ ἐν ταῖς τῶν
 Χαναanaίων χώραις ἡ εὐαγγελικὴ παιδείσις, περιενεχθεῖσα
 δηλονότι διὰ τῶν ἀγίων ἀποστόλων· οὕτω καὶ ἡ ἑτέρα
 ῥάβδος, ἥτοι παιδείσις, τούτεστι τὸ σχοίνισμα, ἡγουν ὁ
 νόμος, ὁ ἐν τάξει διαθήκης παρὰ Θεοῦ τεθεῖς ἀνὰ μέσον τοῦ
 25 Ἰουδα καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ Ἰσραὴλ, τούτεστι παντὸς τοῦ

Supra
 ver. 7.

Deut.
 xxxii. 9 :
 cf. supra
 762 a.
 Es. viii.
 20.

1. ὡς om. D. ἐν ἐνδύμασι B. b. ἐνδύμασι D. Migne. ἐν .. δύμασι C. ἐν δύμασι Edd.
 10-12. τούτεστι τὸ σχοίνισμα—Θεῷ] Sic C. favente b, qui, τούτεστι τὸ σχοίνισμα omittens, reliqua habet. σπολην prima manu C., a manu recenti ad ἐντολὴν castigatum. ἐντολὴν habet b. Omnia omittit D., scilicet per homœoteleuton ut saepe alibi a τούτεστι ad τούτεστι transiliens. Pro his verbis, τὴν παλαιὰν διαθήκην Edd. 12. τῷ C. b. τὴν τῷ Edd. 17. μεταπλαττομένης b. Edd. μεταπλαττόμενοι C. μεταπλαττομένοις D. 19. ὥσπερ γὰρ C. b. καὶ ὥσπερ Edd. τε assumptum ex C. b.

γένους τοῦ ἐξ Ἰσραὴλ· Ἰούδαν μὲν γὰρ ὀνομάζει τὰς ἐν
 b τοῖς Ἱεροσολύμοις δύο φυλάς, αὐτὴν τε τὴν Ἰούδα φημι
 καὶ Βενιαμὴν, Ἰσραὴλ γεμὴν τὰς ἐτέρας δέκα, τὰς ἐν τῇ
 Σαμαρείᾳ διφκισμένας ὁμοῦ τῷ Ἱεροβοάμ· δέδοται δὴ οὖν
 τοῖς ἐκ Χαναὰν καὶ ὁ νόμος· μυσταγωγούμεθα γὰρ, ὡς 5
 ἔφην, νομικοῖς τε καὶ εὐαγγελικοῖς θεσπίσμασι· ταύτητοι
 καὶ ἔφασκεν ὁ Χριστός· “Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι
 “ τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας. οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ
 “ πληρῶσαι. λέγω γὰρ ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς
 “ καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ 10
 “ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.” πληροὶ γὰρ τὸν νόμον
 διδάσκων τὰ ὑπὲρ νόμον, καὶ οὐκ ἔξω νόμου τιθεὶς τὸν
 Ib. 21, c παιδαγωγούμενον, ὡς ἔν γε τῷ φάναι τυχόν· “Ἠκούσατε
 22. “ ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐ φονεύσεις, ὅς δ' ἂν φονεύσῃ,
 “ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ 15
 “ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.”
 Ib. 27, καὶ πάλιν· “Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη Οὐ μοιχεύσεις. ἐγὼ δὲ
 28. “ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι,
 “ ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.” ἀποπεραίνεται
 γὰρ τὸ Οὐ φονεύσεις, ὡς ἔν γε τῷ παραιτεῖσθαι καὶ τὴν 20
 d ὀργὴν, ἡ ρίζα τέ ἐστι τοῦ φόνου καὶ γένεσις· τῷ δὲ μῆδ'
 ὄλως εἰσδέχεσθαι τὰς ἐπιθυμίας, ἧγον κολάζειν τὰς ἡδονὰς,
 συνναυριεῖται πού πάντως τῆς μοιχείας ὁ τρόπος, καθάπερ
 ἀμέλει καὶ ρίζαις ἡδικημέναις συναπομαραίνεσθαι φάμεν
 τὰ ἐξ αὐτῶν βλαστήματα, μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἀνάσχοιεν 25
 ὄλως.

ΤΟΜΟΣ Δ΄.

3. Βενιαμὴν C. γεμὴν C. δὲ Edd. 4. διφκισμένας B.D. μετα-
 κισμένας C. διακειμένας Edd. 5. Χαναὰμ (sic) Edd. μυσταγωγούμεθα C.b.
 μυσταγωγούμενος Edd. 7. Χριστός C. Σωτήρ Edd. οὐκ προ μὴ νομ. ὅτι C.
 8. Haec ἢ τοὺς προφήτας accesserunt ex C. 13. τῷ] τὸ (sic) C.
 14. φονεύσης C. 17. μοιχεύσης C. 20. φονεύσης C. τὸ pro
 τῷ (sic) C. καὶ assumptum ex C. 21. τῷ B. τὸ C. Edd. 22. ἦτον C.
 24. ἡδικημέναις accessit ex C. 25. οὐδ' ἂν C. οὐδέ Edd. Statim ἀνάσχοιεν
 ad ἀνισχ. correxit manus recens in C.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΖΑΧΑΡΙΑΝ.

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς μέ "Ετι λάβε σεαυτῷ σκεύη ποιμενικά 15
ποιμένος ἀπείρου, διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ποιμένα ἐπὶ τὴν 16
5 γῆν, τὸ ἐκλιμπάνον οὐ μὴ ἐπισκέψηται, καὶ τὸ διεσκορπισμένον
οὐ μὴ ζητήσῃ, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσῃται, καὶ τὸ ο
ὀλόκληρον οὐ μὴ κατευθυνεῖ, καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν
καταφάγεται, καὶ τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει.

Τοῦ ἀγαθοῦ ποιμένος, σοφοῦ τε καὶ ἐπιστήμονος, τουτέστι
10 Χριστοῦ, τὰς δύο ράβδους ἀπορρήψαντός τε καὶ διασκεδά-
σαντος ταῖς τῶν Χαναναίων χώραις, κατὰ τοὺς ἤδη προ-
αποδοδομένους τρόπους· οἱ μὲν ἐγνώκασιν ὅτι Λόγος Κυρίου ^a 769 A.
ἐστί. πεπιστεύκασι γὰρ, ὡς ἔφην, ὅτι καίτοι παρὰ Θεοῦ
καὶ Πατρὸς ἀπορρήτως γεγεννημένος ὁ ἐξ αὐτοῦ τε καὶ ἐν
15 αὐτῷ Λόγος, ἐπειδὴ γέγονε καθ' ἡμᾶς, κεχρημάτικέ τε τῶν
ὄλων ἀρχιποίμην, προὔθηκεν αὐτοῖς εἰς μυσταγωγίαν καὶ Cf.
εἰς εἴδησιν ἀκριβῆ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μυστηρίου τὴν τε εὐαγγε- I S. Pet.
λικὴν παιδείωσιν καὶ φωταγωγίαν, καὶ μέντοι καὶ τὴν νομικὴν. v. 4.

1, 2. Sic B. Τόμος ε' C. 4. ἐγὼ om. hic C. (n 22. al.) ποιμένα] +
ἄπειρον F. Edd. (22. al.) invito C. sed cf. infra. 5. γῆν] + καὶ F.
ἐκλιμπάνον C. διασκορπισμένον (sic) C. 6. ζητήσῃ C. (23S.) 7. κατευ-
θυνεῖ B. (κατευθινεῖ 26) κατευθύνει (ει = η) C. κατευθύνῃ Edd. 10. διασκε-
δάσαντος] + ἐν Edd. invitis C.D. 12. ὅτι] + ὁ C. 13. καίτοι
παρὰ C. Θεός ὦν ὁ ἐκ Edd. 14. καὶ prius et ὁ ἐξ—αὐτῷ accesserunt ex C.
18. καὶ ult. assumptum ex C.

Supra
761 e,
762 a.
Ezech.
xxxiv.
14.

ταύτας γὰρ εἶναι τὰς δύο ῥάβδους ἐλέγομεν, δι' ὧν ἡμᾶς
 b καταποιμαίνει Χριστὸς “ἐν νομῇ ἀγαθῇ καὶ ἐν τόπῳ πίονι”
 καθὰ γέγραπται. ἀλλ' οὐ συνέντες Ἰουδαῖοι τὸ μυστήριον,
 ἡγνοηκότες δὲ καὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλὴν, τουτέστι τὸ
 κήρυγμα τὸ εὐαγγελικόν, καὶ προσέτι τούτοις τὴν ἑτέραν 5
 ἀτιμάσαντες ῥάβδον, ἣ ὄνομα Σχοίνισμα, τουτέστι τὸν διὰ
 Μωυσέως νόμον, οὐ προσήκαντο μὲν τὴν πίστιν, ἡγνοήκασιν
 δὲ τὸν διὰ νόμον καὶ προφητῶν προηγορευμένον· καὶ τοῦτο
 αὐτοῖς ἐναργῶς αὐτὸς ἔφασκεν ὁ Σωτὴρ “Μὴ δοκεῖτε ὅτι
 “ ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· ἔστιν ὁ κατη- 10
 c “γορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ
 “ἐπιστεύετε Μωυσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ
 “ἐκέινος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύ-
 “ετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;” ἔστι τοίνυν
 οὐδαμῶθεν ἀμφίλογον, ὡς οὔτε τοῖς Μωυσέως πεπιστεύκασιν 15
 γράμμασιν, οὔτε μὴν τοῖς τοῦ Σωτῆρος ῥήμασιν.

2 Thess.
ii. 11.

Ἐπειδὴ δὲ τῆς ἀληθείας τὴν γνῶσιν οὐ παρεδέξαντο,
 ταύτητοι, καθὰ φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος “πέμψει αὐτοῖς
 “ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ
 d “ψεύδει” ἐνέργειαν δὲ πλάνης τὸν ἀντίχριστον εἶναι φησιν, 20
 ᾧ προστεθέντες Ἰουδαῖοι κατακριθήσονται. καὶ πιστώσεται
 λέγων αὐτοῖς ὁ Σωτὴρ ἀπειθεῖν ἡρημένοις “Ἐγὼ ἐλήλυθα
 “ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με·
 “ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκείνον λήψεσθε.”
 ὅτι τοίνυν Ἰουδαῖοι ἔμελλον κατὰ καιροὺς πεφηνότα τὸν τῆς 25
 ἀνομίας υἱὸν ἀμελλητὶ παραδέχεσθαι, “τὸν ἀντικείμενον καὶ
 “ὑπεραιρόμενον ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε
 “αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν
 e “ὅτι ἔστι Θεὸς,” τὸν οὐκ εἰδῶτα ποιμαίνειν ὀρθῶς καὶ
 ἐπιστημόνως προανατυποῦσθαι κελεύει τῷ Προφῆτῃ Θεὸς 30

S. Joan.
v. 43.

2 Thess.
ii. 4.

5. τούτων C manu prima. τούτοις habet D. 7. μὲν om. C. 9. ἐναργῶς
 αὐτὸς ἔφασκεν hoc ordine C. ἔφασκεν ante ἐναργ. tr. Edd. 12. Μωσῆ C.
 18. καθὰ assumptum ex C. 20. δε] + τῆς Edd. invito C. 22. ἀπειθεῖν
 εἰρημένους C. 25. ἔμελλον C. μέλλουσι iid. 26. ἀμελλητὶ C.
 29. ποιμαίνειν ὀρθῶς C. καλῶς ποιμ. iid.

οὕτω λέγων Ἔτι λάβε σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένους
 ἀπείρου. οἱ μὲν γὰρ τῶν ποιμένων ἐπιεικέστατοι, καὶ τῶν
 ἐν χερσὶ σπουδασμάτων ἐπιστήμονες, ἰσχνὰς ἔχουσι τὰς
 5 ῥάβδους, ἵν' εἰ γένοιτο τοῦ καταπαίειν καιρὸς, μὴ συνθραύ-
 ηται τὸ τυπτόμενον. εἰ δὲ δὴ τις εἶη τῶν οὐκ εἰδότηων τὸ
 χρήμα, καὶ ποιμενικῆς ἐπιστήμης ὡς ἀπωτάτω κείμενος,
 ἀδροτάτοις αὐτὰ συντρίβει ῥοπάλοις. καὶ ταῦτα οἴμαι ἔστι
 τὰ σκεύη τὰ ποιμενικὰ τοῦ ἀπείρου ποιμένος. ἐπειδὴ δὲ κατὰ ^a 770 A.
 καιροὺς ἔμελλεν ὁ τῆς ἀνομίας υἱὸς τὴν βασιλίδα τιμὴν
 10 περικείμενος, δοκεῖν ἐν τάξει ποιμένος ἀναδειχθῆσεσθαι
 τοῖς ἐπὶ γῆς· φειδοὺς γεμὴν οὐδεμιᾶς ἀξιοῦν τοὺς ὑπὸ
 χεῖρα λαοὺς, ἢ καὶ τοὺς ἔξω χειρὸς, ταύτητοί φησιν Ἴδὺ
 ἐγὼ ἐξεγείρω ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν, τὸ ἐκλιμπάνον οὐ μὴ ἐπι-
 σκέψεται. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Τὸ ὀλισθῆσαν εἰς ὀλιγοπι-
 15 στίαν, οὐκ ἂν ἐπιρρώσειε ταῖς μυσταγωγίαις· τὸ διεσκορ-
 πισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ, τὸ ἐκπεφοιτηκὸς φησι τῆς εὐθείας ^b
 ὁδοῦ, καὶ τῆς ἀγέλης ἀποσκοιρτᾶν εἰωθὸς, οὐ μὴ ζητήσῃ,
 τουτέστιν οὐκ ἂν μεταβείη πρὸς τὸ ἄμεινόν τε καὶ ἔχον
 ὀρθῶς. τὸ συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσεται. συντρίβεται δὲ
 20 τις, ἢ πονηρᾶς ἠδονῆς ἠπτώμενος, καὶ οἶον οὐ φέρων τῆς
 φιλοσαρκίας τὸ βάρος· ἤγουν ταῖς τῶν ἀνοσιῶν αἰρετικῶν
 ἀπάταις συνηρπασμένος, καὶ ὑγιᾶ τὸν νοῦν οὐκ ἔχων εἰς
 γε τὸ χρῆναι πιστεύειν ὀρθῶς. τοῦτο πάλιν ὁ ἀγαθὸς
 ἰᾶται ποιμὴν, ὁ γεμὴν ἀπειρος οὐκέτι. τὸ ὀλόκληρον οὐ μὴ
 25 κατευθυῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται,
 καὶ τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέφει. πολεμήσει γὰρ τοῖς ^c
 ἀγίοις ὁ τῆς ἀνομίας υἱὸς, καὶ ἀχάλινον αὐτοῖς ἐπαφείς τὴν

2. ἐπιεικέστατοι C. ἐπιεικέστεροι Edd.

4. ἵν' C. ἵνα iid. τοῦ κατα-

παίειν C. καὶ παίειν iid.

5. εἶη] εἶς ἢ C.

7. ἀδροτάτοις C.

ἀδροτέροις iid.

11. ἐπὶ] + τῆς Edd. invito C.

13. ἐξε-

γείρω C. ἐγερῶ Edd. ἐκλιμπάνον C. ἐπισκέψεται Edd. ante Migne invitis B.C.

15. διεσκ.] δὲ ἐσκ. Edd. invitis B.C.

16. ζητήσῃ C.

18. ἔχων C.

19. μὴ om. Aubertus.

20. ἠπτόμενος C.

23. τοῦτο C. τοῦτον Edd.

24. οὐκέτι assumptum ex C.

25. κατευθυῖ (= κατευθυῖ) C.

Statim ἀλλὰ assumptum ex C.

27. ἐπαφείς b. Edd.

ἐπαφείς C.

ὀργὴν, μονονουχὶ καὶ κρεανομήσει καὶ καταφάγεται θηρὸς ἀγρίου δίκην. ἐκτρέψει δὲ καὶ τοὺς ἀστραγάλους, ἵνα μή τις ἔχη τὸ ὀρθοποδεῖν δύνασθαι· καταβιάσεται γὰρ προσκυνεῖν αὐτῷ, καταπλήττων τοῖς θαύμασιν. ἔχει γὰρ “τὴν παρουσίαν κατ’ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ,” καὶ ἐν Βεελζεβούλ 5
 2 Thess. ii. 9. ποιήσει “τέρατα, ὥστε πλανᾶσθαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς S. Matth. xxiv. 24. Ib. 22. d “ἐκλεκτοὺς,” καὶ ἡ φησὶν ὁ Σωτὴρ “Οὐκ ἂν ἐσώθῃ πᾶσα σὰρξ,” μαινομένης κατὰ πάντων τῆς ἐκείνου πλεονεξίας· “διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι.” 2 Thess. ii. 8. “ἀνελεῖ γὰρ αὐτὸν ὁ Κύριος τῷ πνεύματι, καὶ καταργήσει 10 “τῇ ἐπιφανεῖα τῆς παρουσίας αὐτοῦ.”

17° Ω οἱ ποιμαίνοντες τὰ μάταια, καὶ οἱ καταλελοιπότες τὰ πρόβατα, μάχαιρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ· ὁ βραχίων αὐτοῦ ξηραίνόμενος ξηρανθήσεται e καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς αὐτοῦ ἐκτυφλούμενος ἐκτυφλω- 15 θήσεται.

Γεγονότος ἅπαξ τοῦ λόγου περὶ ποιμένος ἀπίερον, μονονουχὶ καὶ ἐπιστυγνάξει λοιπὸν τοῖς μὴ ἀγαθοῖς ποιμέσι, καὶ γενικωτάτῳ τρόπῳ τινὰ χρῆται λόγῳ, τὰ τοῖς ὧδε γνώμης ἔχουσι συμβησόμενα προαναφωνῶν. ἄθρει γὰρ ὅπως ὡς 20 ἤδη τὰς τῆς ῥαθυμίας ἀποτινύουσι δίκας τάχα που καὶ συναλαγῇ δι’ ἔμφυτον ἡμερότητα, καὶ κατατιᾶται μὲν, ὅτι 771 A. a ποιμένες γεγόνασι τῶν ματαίων, τουτέστι τῶν προσκαιρῶν ἐπιμεληταὶ, ῥάθυμοι δὲ οὕτως, ὡς ἐπιγάνυσθαι τοῖς προβά- τοις ἀθλίως διολωλόσιν. οἱ μὲν γὰρ πωλοῦντες ἔλεγον 25

1. κρεανομήσει C. κρέα νομήσει b. κρεωνομήσει Edd. 2. ἐκτρέψει C.
 3. ἔχη C.D. ἔχοι b. Edd. 6. πλανᾶσθαι C.b. πλανῆσαι Edd.
 9. κολοβωθήσονται B. κολοβοθήσονται C. 10. καταρθῆσει (sic) Edd. ante Migne. 15. ἐκτυφλούμενος om. C. (130, 311.) habet D.
 19. γενικωτάτῳ τρόπῳ τινὰ χρῆται λ. C. γενικώτατόν τινα τρόπον χρ. τῷ λόγῳ Edd.
 20. ὅπως assumptum ex B.C.

“Εὐλογητὸς Κύριος καὶ πεπλουτήκαμεν” οἱ δὲ κατέσφα-
 ζόν τε καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ’ αὐτοῖς· τοῦ γὰρ χρῆμαι
 ποιμαίνειν ὀρθῶς οὐδεὶς ἦν ὅλως παρ’ αὐτοῖς ὁ λόγος. τοι-
 οῦτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Ἰουδαίων καθηγηταί, κλείοντες τὴν
 5 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καθά φησιν ὁ Χριστὸς, καὶ μήτε
 αὐτοὶ εἰσερχόμενοι, μήτε μὴν ἑτέρους ἀφιέντες εἰσελθεῖν¹ ὁ
 ἀλλὰ περιάγοντες μὲν “τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ἵνα
 “ ποιήσωσιν ἓνα προσήλυτον, εἰ δὲ διη γένοιτο, ποιοῦντες
 “ αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ἑαυτῶν.”

Supra
 v. 7.

S. Matth.
 xxiii. 14.

Il. 15.

10 Τί δὴ οὖν ἄρα τοῖς οὕτω πονηροῖς ποιμέσι συμβήσεται ;
 μάχαιρά φησιν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν
 τὸν δεξιὸν αὐτοῦ. λαμβάνεται δὲ ὁ βραχίων εἰς δυνάμιν τε καὶ
 τύπον τῆς πνευματικῆς ἐνεργείας. καὶ γοῦν καὶ τῶν σφαζο-
 μένων ζῶων ἐν τῇ ἀγίᾳ σκηνῇ ἀπόλεκτον τῷ θεῷ θυσια-
 15 στηρίῳ μέρος ὁ βραχίων ἦν καὶ ἱερὸν ἀνάθημα τῷ Θεῷ.
 ὑποφαίνοντος οἶμαι τοῦ νόμου δι’ αἰνίγματος, ὅτι Θεῷ τὴν
 ἰδίαν ἀναθετόν ἰσχὺν τὴν σωματικὴν τε καὶ πνευματικὴν.
 ὅτι δὲ ὁ βραχίων κατασημαίνει τὴν δυνάμιν, πιστώσεταιί
 τις τῶν ἀγίων, τῷ τῶν ὅλων Θεῷ προσπεφωνηκῶς “Μεγέθει
 20 “βραχίονός σου ἀπολιθωθήτωσαν.” ὁ δὲ γε ὀφθαλμὸς εἰς νοῦ
 τύπον λαμβάνεται. πείσεται δὴ οὖν ὁ μὴ ποιμαίνων ὀρθῶς
 βραχίονός τε καὶ ὀφθαλμοῦ τὴν πῆρῳσι, τουτέστιν, ἔρημος
 ἔσται καὶ πνευματικῆς ἰσχύος. οὐ γὰρ δυνήσεταιί τι κατορ-
 θῶσαι τῶν ἀγαθῶν μὴ ἐνισχύοντος Θεοῦ· κατασκοτισθή-
 25 σεται δὲ καὶ τὸν νοῦν, ἀμέτοχος τοῦ θείου φωτὸς ὑπάρχων
 τε καὶ νοούμενος. οὐ γὰρ δυνήσεται λέγειν ἐκ παρρησίας
 “Ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου Κύριε, ὁ Θεός μου φωτιεῖς
 “τὸ σκότος μου.” δεξιός τε βραχίων ὁ τῆ μαχαιρα τεμνό-

Deut.
 xviii. 3.

Exod.
 xv. 16.

Ps. xvii.
 29.

1. κατεσφάζοντο ad κατέσφαζόν τε manu recentiori corr. C. 3. ὅλως
 et ὁ assumpta ex C. 4. κλείοντες] + τε Edd. invitis B.C.
 9. διπλότερον Edd. 13. πνευματικῆς] πατρικῆς (sic) C. καὶ alt.
 assumptum ex C. 16. ὑποφαίνοντος C. ὑπεμφ. iid. νόμου C. λόγου iid.
 ὅτι] + τῷ iid. invito C. 17. τὴν om. C. 20. εἰς] ἐκ (sic) iid.
 23. ἔσται] + σωματικῆς Edd. invitis B.C.D. 25. καὶ om. C. (manu
 recentiori suprascriptum). 26. λέγει C. (ν manu recentiori
 suprascriptum). 28. τε C. δὲ ὁ Edd. ὁ τῆ] ὅτι C.

μενος, καὶ μὴν καὶ ὀφθαλμοὺς ὁ τυφλούμενος. δεξιὸν γὰρ οὐδὲν παρὰ τοῖς Ἰουδαίων δήμοις, οὐ πρᾶξις ἀγαθῆ, οὐκ ἰσχυρὸς ἢ ἐν τούτοις, οὐ τὰ ἐκ θεοῦ φωτὸς εἰς νοῦν καὶ καρδίαν. ὡς γὰρ ὁ Παῦλός φησιν “Ἀχρι σήμερον ἡνίκα
 2 Cor. iii. 15. e “ ἂν ἀναγινώσκηται Μωυσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν 5
 αὐτῶν κεῖται.” ψάλλει δέ που καὶ ὁ Δαυεὶδ περὶ αὐτῶν
 Ps. lxxviii. 24. “ Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν.”
 σκαιὰ δὲ οὖν ἅπαντα τὰ παρ’ αὐτοῖς, καὶ τρόπον εἴπης, καὶ νόημα, καὶ ἕτερόν τι τῶν προσεῖναι πεπιστευμένων. τῶν μὲν γὰρ ἀριστερῶν ἢ ἀφαίρεσις ὀνήση ἂν οἶδ’ ὅτι τοὺς 10
 ὑπομένοντας· ἀποβολὴ γὰρ σκαιότητος, αἰτίας τε καὶ μώμου
 772 A. a παντὸς ἀπαλλάξαι αὐτούς. ἀδικήσειε δ’ ἂν οὐ μετρίως ἢ τῶν δεξιῶν ἀπόθεσις· ἀποφέρει γὰρ πάντως εἰς τὰ αἰσχύω καὶ βδελυρώτατα. ἀλλ’ Ἰουδαίοις μὲν πρόποι ἂν, καὶ μάλα εἰκότως, τὸ ἐν στερήσει γενέσθαι τῶν δεξιῶν· 15
 ἡμῖν δὲ τοῖς ἐν Χριστῷ τὸ ἐν ἀποβολῇ γενέσθαι σκαιότητος, καὶ τοῖς δεξιοῖς ἐναβρύνεσθαι.

Κεφ. ιβ'. Λῆμμα λόγου Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, λέγει Κύριος, ἐκτείνων
 b οὐρανὸν, καὶ θεμελιῶν γῆν, καὶ πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. 20

Ἀποχρῶσαν εὖ μάλα ποιησάμενος τὴν ἀφήγησιν τὴν ἐπὶ γε φημὶ τῷ ἀγαθῷ ποιμένι, τουτέστι Χριστῷ, καὶ μέντοι τὴν ἐπὶ γε τῷ ἀπείρῳ τε καὶ ὠμοτάτῳ καὶ κρεανομοῦντι τὰ πρόβατα· τοῦτον δὲ εἶναι φαμεν τὸν ἀντίχριστον·

2-4. οὐκ ἰσχυρὸς ἢ—καὶ καρδίαν accesserunt ex C.D. nisi quod οὔτε θεῖον φῶς pro οὐ τὰ ἐκ θεοῦ φωτὸς exhibet D. Lacuna versus unius B. quem sequuntur Edd.
 5. ἂν ἀναγινώσκηται] ἀναγινώσκεται C. 8. τρόπον εἴπης et νόημα inter se transp. Edd. invitis B.C. 10. ὀνήση B. ὀνήσει C. ὀνήσειεν Edd. 12. ἂν prius om. C. δ' om. D. οὐ] οὖν prius scriptum per ras. οὐ fecit C. 13. ἀπόθεσις B.C.D. ἀπόδειξις Edd. 14. βδελλ. C. μὲν assumptum ex C. 15. γενέσθαι C. πένεσθαι B. Edd. 16. τὸ ἐν ἀποβολῇ B.C. τὴν ἀποβολὴν Edd. 22. φημὶ assumptum ex C. 23. γε assumptum ex C. κρεανομοῦντι B.C. κρεωνομ. Edd.

διαμέμνηται χρησίμως καὶ τῶν ἐσομένων κατὰ καιροὺς
 διωγμῶν κατὰ τε τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ οὐχὶ δήπου πάντως ^c
 τοῦ κατὰ σάρκα, μᾶλλον δὲ τοῦ νοητοῦ· καὶ τῆς ἀγίας
 ὄντως Ἱερουσαλήμ, “ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος.” 1 Tim.
iii. 15.
 5 ὥσπερ γὰρ εἶναί φαμεν νοητὸν Ἰουδαῖον, τὸν ἔχοντα περι-
 τομὴν ἐν καρδίᾳ, τὴν διὰ τοῦ πνεύματος, καὶ οὐχὶ δὴ πάντως Rom. ii.
29.
 τὴν ἐν σαρκὶ διὰ γράμματος· οὕτω καὶ Ἰσραὴλ νοεῖσθαι
 φαίη τις ἂν, οὐχὶ πάντως τὸν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, ἐκείνον
 δὲ μᾶλλον, ὃς ἔχει τὸν νοῦν ὀρώντα Θεόν. τοιοῦτοι δὲ
 10 μᾶλλον πάντες οἱ διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν κεκλημένοι
 πρὸς ἀγιασμὸν, ἐπεγνωκότες τε δι’ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τὸν ^d
 Θεὸν καὶ Πατέρα. θεοπτίας γὰρ οὗτος εἰς τρόπον ὁ ἀτρεκῆς
 καὶ ἐξαιρέτος.
 Λαμβάνεται τοίνυν ὁ λόγος ἐπὶ τὸν ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένον
 15 Ἰσραὴλ. ὅτι δέ ἐστι παναλκῆς ὁ τῶν ὅλων Δημιουργὸς,
 ὁ τὴν ἐπὶ τούτοις ἡμῖν ποιούμενος προανάρρησιν, ἀποφαίνει
 λέγων Ἐκτείνων οὐρανὸν, καὶ θεμελιῶν γῆν, καὶ πλάσσων
 πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ. δέχεται γὰρ, φησὶν, ἐπὶ τὸν
 Ἰσραὴλ τὸ λῆμμα τοῦ λόγου Θεοῦ ὁ πάντα ἰσχύων, καὶ
 20 “ἐκτείνων μὲν ὡσεὶ δέρριν τὸν οὐρανὸν,” κατὰ τὴν τοῦ ^e Ps. ciii.
2.
 ψάλλοντος φωνὴν, ἐδραιωτάτην τε οὕτως ἀποφήνας τὴν
 γῆν, ὡς αἰεὶ τε καὶ διὰ παντὸς ἀκλονήτως ἔχειν, καίτοι
 τεθεμελιωμένην ἐπὶ θαλασσῶν· ἔφη γὰρ οὕτως ἡ θεόπνευ- Ps. xxiii.
2.
 στος γραφή. αὐτὸς ὁ πλάσσων πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ.
 25 ὁ δὲ δὴ τῶν οὕτω μεγάλων δημιουργὸς καὶ τεχνίτης, πῶς
 οὐκ ἂν ἀνιδρωτὶ καὶ μάλα εὐκόλως τὸ αὐτῷ δοκοῦν ἀπο-
 περαίνῃ; πλάσσεται δὲ παρὰ Θεοῦ πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ,
 οὐκ εἰς ἀρχὰς τοῦ εἶναι καλούμενον, εἰ καὶ γέγονε δι’ αὐτοῦ,

2. τε C. γε Edd. πον assumptum ex C.

10. μᾶλλον πάντες C. πάντως Edd.

12. οὗτος εἰς τρόπον ὁ C. οὔτωσι τρόπον iid.

16. τὴν C. τὰ iid. πρὸς ἀνάρρησιν B.

21. τε C. δὲ Edd. 24. αὐτὸς ὁ C. καὶ iid.

ex B.C. 26. ἂν assumptum ex C. ἀποπεραίνῃ edid. ἀποπεραίνει C.

ἀποπερανεῖ Edd. 27. Haec παρὰ Θεοῦ assumpta ex C.b.

9. τὸν assumptum ex C.

11. ἐπεγνωκότες C. ἐγνωκ. iid.

15. Δημιουργὸς C. Θεὸς iid.

19. λόγου D. Edd. In C., v per

cast. manu recentiori; quid scriptum antea nescio. Statim ὁ addit C., invito D.

25. τῶν assumptum

773 A. a ἀλλ' οἶον μεταμορφούμενον, ἐξ ἀσθενείας εἰς δύναμιν, ἐξ ἀνανδρίας εἰς ὑπομονήν, καὶ ἀπαξιαπλῶς ἐκ τῶν αἰσχιόνων εἰς τὰ ἀμείνω μεταστοιχειούμενον νοητῶς. ψάλλει δέ που Ps. l. 12. καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ “ ὁ Θεὸς, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.” 5 καὶ οὐ δῆπου φαίη τις ἂν, εἴ γε νοῦν ἔχοι, καρδίαν ἢ πνεῦμα βούλεσθαι λαβεῖν, ὡς οὐκ ἔχοντα τὴν ἀρχήν· οἰηθείη δ' ἂν μᾶλλον ἐν αὐτῷ κτίζεσθαι παρακαλεῖν καρδίαν καθαρὰν b καὶ πνεῦμα εὐθές. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ μεταπλασμός. ἔθος δὲ τοῖς ἀγίοις προφήταις, εἰ δὴ μέλλοιεν οὐκ εὐκαταφρονήτων πραγμάτων ποιεῖσθαι προαφήγησιν, πανσθενῆ τε καὶ ἀλκιμώτατον προαναφαίνειν πειρᾶσθαι τὸν τῶν ὄλων Θεόν, ἵνα πανταχόθεν ὁ λόγος αὐτοῖς ἔχοι τὸ βέβαιον εἰς πίστιν, κἂν εἴ τι λέγοιεν τῶν ἐλπίδος ἐπέκεινα, καὶ ὅσον ἦκεν εἰπεῖν εἰς ἔννοιαν τὰς ἐν ἡμῖν ἔξω τε τοῦ λόγου καὶ ἀπιστούμενον. 15

2 Ἰδοὺ ἐγὼ τίθημι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι c τοῖς λαοῖς κύκλω, καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ 3 Ἱερουσαλήμ. καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τὴν Ἱερουσαλήμ λίθον καταπατούμενον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίξεται, καὶ ἐπισυναχθή- 20 σονται ἐπ' αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.

Ἐν τοῖς ἤδη προαπηγγελμένοις ὁ κατὰ τῆς Ἰουδαίας πόλεμος διὰ τῆς Ῥωμαίων ἐσόμενος στρατιᾶς εἴρηται σαφῶς.

Supra xi. 3. d καὶ γοῦν ἔφασκε “Φωνὴ θρηνούντων ποιμένων, ὅτι τεταλαι-

3. μεταστοιχειούμενον (per rasuram et manu recentiori μετα·χειούμενον) C. μεταστοιχειούμενος b. inv. D. 3. που assumptum ex C. 4. ὁ om. C. 6. εἴ γε C. εἴπερ Edd. ἔχοι C. ἔχει iid. 12. τῶν assumptum ex D. b. τῶν τὸν inv. ord. (sic) C. 13. ἔχοι C. ἔχη Edd. 14. τι assumptum ex C. post λέγοιεν tr. D. τῶν ἐλπίδος C. ἐλπίδος D. τῶν ἐλπίδων Edd. ἦκει iid. 15. ἔννοιαν τὰς C. ἔννοιαν τὴν iid. τε assumptum ex C. Statim τοῦ om. C. ἀπιστούμενον C. ἀπιστούμενοι iid. 20. ἐπισυναχθήσονται C. συναχθήσ. F. Edd. 22. τῆς C. γῆς Edd. 23. στρατείας C. εἴρηται C. εἴρητο iid.

“ πώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν ” καὶ μεθ’ ἕτερα πάλιν
 “ Διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκ ἔτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας
 “ τὴν γῆν, λέγει Κύριος· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς
 “ ἀνθρώπους, ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ
 5 “ εἰς χεῖρας βασιλέως αὐτοῦ. καὶ κατακόψουσι τὴν γῆν,
 “ καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι ἐκ χειρὸς αὐτῶν. ” ἐν δέ γε τοῖς
 προκειμένοις, τοὺς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας γεγονότας διωγμοὺς
 προαφηγεῖται σαφῶς. πεπολεμήκασι γὰρ τοῖς πιστεύσασιν
 εἰς Χριστόν· πρὸ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἀπάντων οἱ τῆς e
 10 Ἰουδαίων Συναγωγῆς ἠγούμενοι, παραγγέλλοντες μὲν τοῖς
 ἁγίοις ἀποστόλοις μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ,
 μαστίζοντες δὲ καὶ ἐν συνεδρίοις αὐτοὺς, λιθοβολεῖσθαι δὲ
 αὐτοὺς παρασκευάζοντες, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν ἀνοσιωτάτων
 δρῶντες καὶ λέγοντες; ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ταῖς τῶν ἐθνῶν
 15 χώραις ἐκπεφοίτηκεν ὁ λόγος ὁ περὶ Χριστοῦ, καὶ τῶν
 εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων κατήκοοι γέγονασιν οἱ ἐν αὐταῖς,
 ἕτεροι πάλιν γέγονασιν διωγμοὶ διὰ τῶν κατὰ καιροὺς καὶ a 774 A.
 κατὰ χώρας κεκρατηκότων οἱ, τῆς βεβήλου καὶ βδελυρᾶς
 εἰδωλολατρείας μεταποιεῖσθαι σπουδάζοντες καὶ διαβολικῆς
 20 ἀνοσιότητος ὑπουργοὶ γεγονότες, ἀπεκτόνασι τοὺς ἁγίους
 εἰς τοὺς ἐπὶ τοῖς μαρτυρίοις καλοῦντες ἀγῶνας. ἔδοξε δέ πως
 ἡ Ἐκκλησία καὶ πάσχειν εὐκόλως, ἐπαμύνοντος οὐδενός,
 εὐοικεῖν τε προθύροις σεταλευμένοις καὶ πίπτουσιν, ἢ καὶ
 λίθῳ καταπατουμένῳ. καίτοι γὰρ ἰσχύων ὁ τῶν ὄλων Σωτὴρ
 25 καὶ πάντα πόλεμον κατευνάσαι ῥαδίως, μᾶλλον δὲ καὶ
 ἀποστήσαι παντελῶς τῶν σεβομένων αὐτὸν, καὶ ἀμείνους b
 ἀποφῆναι παντὸς πειρασμοῦ καὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν κατευ-
 μεγεθούντας χειρὸς, ἐφήκεν οἰκονομικῶς καταλαμπρύνεσθαι

Supra
xi. 6.Acta SS.
App. iv.
18.

2. οὐκ assumptum ex C. καὶ ἑτέρως π. Edd.

9. γὰρ assumptum ex C. 15. ὁ alt. om. C.

13. αὐτοὺς π. C. 17. ἕτεροι πάλιν γέγονασιν

hoc ordine C. ἕτεροι post γεγ. tr. iid. Haec καὶ κατὰ χώρας accesserunt ex C.

18. κεκρατηκότων C. βεβασιλευκότων iid.

21. τοὺς pro τοῖς (sic) C.

23. τε om. C. habet b. σαλευομένοις b. invitis C.D. εἰ C manu prima.

24. λίθῳ καταπατουμένῳ ad λίθον καταπατούμενον per rasuram cast. C. λίθῳ καταπατουμένῳ habet b.

26. σενομένων Edd. ante Migne. Statim

αὐτῶν C.b.

28. ἀφήκεν C. ἐφήκεν habet b.

διὰ παθημάτων, ἵνα σύμμορφοι γεγονότες αὐτῷ, συνδοξα-
 σθεῖν τε καὶ συμβασιλεύσειαν. εἰ γὰρ συμπάσχωμεν, “καὶ
 “ συμβασιλεύσομεν” αὐτῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ εἰ
 “ κοινωνοὶ τῶν παθημάτων” ἐσμὲν, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης ἐσό-
 μεθα. ἰδοὺ τοίνυν φησὶ τίθημι τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς πρῆβρα 5
 σαλευόμενα. εἰ δὲ δήπου τοῦτο γένοιτο, καὶ ταχθεῖη περὶ
 αὐτὴν ἢ περισχῆ, τουτέστιν ἢ παρὰ πάντων πολιορκία, καὶ
 ὅταν εἶναι δόξειεν ὡς λίθις καταπατούμεναι, τότε πᾶς ὁ
 ἐμπαιζαν ἐμπαιζέται. πέπρακται δὲ τοῦτο, καθάπερ ἔφην
 ἀρτίως, ἐν τοῖς κατὰ καιροὺς διωγμοῖς. ἐπεφύοντο γὰρ τοῖς 10
 ἀγίοις, κατὰ πολλοὺς αἰκίζοντες τρόπους, καὶ τάχα πού καὶ
 ἀποθνήσκουσιν ἐπιμειδιῶντες οἱ τάλανες. οὐ γὰρ ἤδεσαν,
 κατὰ τὸ εἰκὸς, τὸ ἐκ τοῦ παθεῖν εὐκλείες, καὶ ὅτι πρὸς
 εὐθυμίας αὐτοῖς τῆς διηγεκοῦς ἔσται δὴ πάντως ὁ πόνος.
 ἄθρει δὴ ὅπως οὐ τῆς τῶν ἐθνῶν ἰσχύος ἔργον εἶναι φησι, 15
 τὸ καταπατηθῆσεσθαι τὴν Ἐκκλησίαν· ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ
 βουλῆς ἐφίεντος, ὡς ἔφην, διὰ παθημάτων τελειοῦσθαι τοὺς
 ἰδίους προσκυνητάς. ἰδοὺ γὰρ φησιν ἐγὼ τίθημι τὴν Ἱερου-
 σαλὴμ ὡς πρῆβρα σαλευόμενα πᾶσι τῆς λαῖς κύκλῳ. τούτῳ
 παραπλήσιον ἐκείνο οἶμαί ἐστι τὸ διὰ τῆς τοῦ Σωτῆρος 20
 φωνῆς εὐ μάλα σαφῶς εἰρημένον πρὸς Πιλάτον “Οὐκ εἶχες
 “ οὐδεμίαν ἐξουσίαν κατ’ ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι
 “ ἄνωθεν” φαίη δ’ ἂν εἰκότως ἢ νοητῆ πάλιν Ἱερουσαλὴμ,
 τουτέστιν ἢ Ἐκκλησία, τῷ διώκοντι κόσμῳ Οὐκ εἶχες κατ’
 ἐμοῦ ἐξουσίαν οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν. 25

4 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα
 ἵππον ἐν ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει·

2. βασιλεύσειαν C.	συμπάσχωμεν C.	3. συμβασιλεύσομεν C.
5. φησι om. C.	6. πού assumptum ex C.	καὶ ταχθεῖη C. καταχθείη Edd.
9. ἐμπαιζέται Aub.	12. εἶδεσαν C.	14. αὐτοῦς (sic) C.
15. δὴ C.D. δὲ b. Edd.	16. ἐαυτοῦ C. invito b.	17. ἐφίεντος C. ἐφίεται γὰρ Edd.
19. ἅπασι C. (cf. Eus. a Parsonso cit.)	πᾶσι Edd.	21. Haec εὐ μάλα σαφῶς assumpta ex C.
24. Habet εἶχες C.	ἐξουσίαν οὐδ. κατ’ ἐμοῦ inv. ord. C.	22. κατ’ ἐμοῦ ἐξουσίαν οὐδεμίαν inverso ordine C. σοι suprascr. manu eadem C.
		23. δ’ assumptum ex B.C.

2 Tim.
ii. 12.

2 Cor.
i. 7.

CE. Heb.
ii. 10.

S. Joan.
xix. 11.

ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον Ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, καὶ πάντα τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀποτυφλώσει.

“Ὅτι καὶ πάντα κατευνάσει πόλεμον, καὶ ἀπράκτους ἀπο- a 775 A.
 φανεῖ τὰς τῶν διωκτῶν ἐφόδους, δίδωσι νοεῖν, ἵππων τε καὶ
 5 ἀναβάτην παταξείν εἰπὼν ἐν ἐκστάσει τε καὶ παραφρονήσει
 καὶ μὴν καὶ ἀποτυφλώσει. ἔστι δὲ οἶμαι ταυτὸν τὸ παθεῖν
 τὴν ἐκστασιν τῷ ὑπομῆναι τὴν παραφρονῆσιν. τὸ γὰρ ἔξω
 γενέσθαι φρενός, ἐκστασις ἂν νοοῖτο, καὶ μάλα εἰκότως. οὐ
 δὴ γεγονότος καὶ τοῖς φονῶσι συμβεβηκότος, περιέσται που
 10 πάντως τοῖς ἀγίοις εἰπεῖν περὶ τῶν σφισι μεμαχημένων “Οἱ b Deut.
 “ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι,” καὶ μὴν καὶ “Οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ xxxii, 31.
 “οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν Ps. xix.
 “μεγαλυθησόμεθα. αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, 8, 9.
 “ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνορθώθημεν.” παραφρονήσκει δ’
 15 ἂν καὶ ἐτέρως ὁ ταῖς τῶν ἀγίων ἀνεξικακίαις ἀνοσίως
 ἐπιπηδῶν, καὶ ἀδόκητον ὑπομενεῖ τὴν ἐκστασιν, ἥτοι τὸ
 θαῦμα, τεθραυμένος ὅτι νικῶσιν ἐν συμφοραῖς, καὶ στεφα-
 νοῦνται πεσόντες, κἂν ἠττησθαι δοκοῖεν, τότε δὴ μάλιστα
 κρατοῦσι μειζρόνως· εἴπερ ἐστὶν ἀληθές, ὡς ἐν γε δὴ μάλιστα c
 20 τῷ παθεῖν αὐτοὺς ὀρῶνται εὐκλείς, καὶ τῷ μεγέθει τῶν
 πόνων συμπαραομαρτοῦσαν ἔχουσι τὴν ἀνωθεν χάριν. εἶτα
 πῶς οὐκ ἂν καταπλήξειαν τοὺς μεμαχημένους οἱ μακάριοι
 μάρτυρες, καὶ αὐτὸν νικῶντες τὸν σατανᾶν, καὶ πονηροῖς μὲν
 καὶ ἀκαθάρτοις ἐπιτιμῶντες πνεύμασι· πολὺ δὲ τὸ θαῦμα
 25 τῆς ἐνούσης εὐκλείας αὐτοῖς ἐνιέντες ἔσθ’ ὅτε καὶ αὐτοῖς τοῖς
 ἀνηρηκόσιν; οὐκοῦν ἵππότην τε ἅμα καὶ ἵππων παταξείν
 ἐπαγγέλλεται· ἵνα νοῶμεν τὰς τῶν πολεμίων φάλαγγας, τὰς d
 ταῖς τῶν ἀγίων ἐπιεικειαῖς ἀντιτεταγμένας.

4. διωκτῶν C. διωκόντων Edd. τε assumptum ex C. 6. τὸ] τῷ C.
 7. ἐκστασιν] + καὶ Edd. invisit B.C. Statim τῷ B. τὸ C. Edd. 14. ἀνορ-
 θώθημεν C. (Alex.) ἀνορθ. Edd. (Nat.) 15. ἀνοσίως C. Edd. ἀνόμως b.
 17. στεφανοῦνται B.C.b. φανοῦνται Edd. 18. κἂν B.C.b. καὶ ὅτε Edd.
 δοκοῖεν B.C.b. δοκείεν Edd. 20. τῷ prius] τὸ (sic) C. ὀρῶνται εὐκλείς]
 ὄρατο [postea ὀρᾶ τὸ] εὐκλείς C. 27. τὰς alt. assumptum ex C.b.

Ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον Ἰούδα διανοίξειν ἔφη τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ Ἰούδαν μὲν ἐν τούτοις τὸν ἐκ ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς πεφηνότα Χριστὸν ὀνομάζει· οἶκον δὲ αὐτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν, ἣτοι τῶν ἐν πίστει δεδικαιωμένων τὴν ἀγίαν πληθύν. τὴν δέ γε τῶν ὀφθαλμῶν διανοίξιν ἐκεῖνο οἶμαι 5 δηλοῦν, ὅτι πολὺ λίαν ἀμφιλαφεῖ καὶ οἶον ὄλω βλέμματι κατασκέψεται· σημεῖον δ' ἂν γένοιτο τοῦτο σαφὲς τῆς ἐπ' αὐτοῖς εὐμενείας καὶ μέντοι φειδοῦς καὶ ἀγάπης. γέγραπται γὰρ ὅτι “Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους.” καὶ οὖς ἂν ἐπιβλέψει, τούτους δὴ πάντως τρισμακαρίους ἀποφαίνει, εἴπερ 10 ἐστὶν εἰπεῖν οὐ διεψευσμένως, ὡς κολάζει μὲν ταῖς ἀποστροφαιῖς τὸν ὑβριστὴν τε καὶ ἀλιτήριον, κατευφραίνει γεμὴν ταῖς ἐπισκέψεσι τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλάρετον. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ζημίαν καὶ τὸ ἐκ 776 A. a τῆς ἐπισκέψεως κέρδος ἐμφανὲς καθιστὰς, ποτὲ μὲν ἔφασκε 15 “Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου” ποτὲ δὲ δὴ αὐτὸν “Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ καὶ ἐλέησόν με.” ἔφεται γὰρ πάντως ταῖς ἀποστροφαιῖς ὁ θυμὸς καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ συμβαίνοντα· τῷ γεμὴν ἐπιβλέψαι τὸ χρῆναι λαβεῖν τὸν ἔλεον. 20

Ps.
xxxiii.
16.

Ps. xxvi.
9.

Ps. xxiv.
16.

5 Καὶ ἐροῦσιν οἱ χιλιάρχοι Ἰούδα πάντες ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
Εὐρήσωμεν ἑαυτοῖς τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ ἐν
Κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ αὐτῶν.

b Χιλιάρχους μὲν Ἰούδα τοὺς ἀγίους ἀποστόλους κατονομάσθαι φαμέν, τοὺς οἶον ἐν τάξει στρατηγῶν κεχειροτονη- 25

1. διανοίξειν B.C.b. ἀνοίξειν Edd.

2. ἐκ alt. assumptum ex C.b.

6. ἀμφιλαφεῖ B. ἀμφιλαφῆ C. Edd.

8. αὐτοῖς B.C. αὐτῆς Edd.

Abbreviat b.

10. ἀποφαίνει C. ἀποδείκνυσιν Edd.

15. ἐπι-

σκέψεως B.C. ἐπιστρέψεως Edd.

17. δὲ om. C.

18. πάντως

assumptum ex C.

20. τῷ] τὸ C.

21. οἱ deest in Edd.

πάντες om. C. habet F. (22. al.)

22. εὐρήσωμεν C. (26, 62, 147, 311.)

ἐν prius D.F. Edd. (233.) deest in C. (rasura duo triumve litt.) cf. infra.

25. τάξει] + τῇ τῶν Edd. invito C.

μένους παρὰ Χριστοῦ, καὶ καθηγεῖσθαι λαχόντας τοῦ Ἰούδα, τουτέστι τῶν κεκλημένων εἰς ἔξομολόγησίν τε καὶ αἶνον. αἶνος γὰρ ὁ Ἰούδας ἐρμηνεύεται. εἰεν δ' ἂν οὗτοι πάντες οἱ ἐξ ἔθνῶν, οἷς καὶ τὸ χρῆναι δοξολογεῖν τὸν Ἐμμανουήλ
 5 ὁ θεσπέσιος μελωδὸς ἐπιτάττει λέγων ἐν πνεύματι “Εὐλο-
 “γεῖτε ἔθνη τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσασθε τὴν φωνὴν
 “τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.” Ἰούδας τοίνυν ἐν τούτοις οἱ διὰ
 πίστεως κεκλημένοι πρὸς αἶνόν τε καὶ ἔξομολόγησιν· χιλί-
 10 ἡγεμόνες, οἱ θεσπέσιοι μαθηταί. ἔστι γοῦν ἰδεῖν, οἷά τισι
 στρατιώταις, τοῖς τοῦ Σωτῆρος προσκυνηταῖς διακεκραγότας
 τε καὶ λέγοντας “Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν
 “ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,
 “καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου
 15 “τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
 “ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρω-
 “μένα σβέσαι. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε,
 “καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος ὃ ἐστι ρῆμα Θεοῦ.”
 χρῆναι δὲ ἡμᾶς ὀρᾶσθαι λαμπροὺς καὶ τὴν εὐδόκιμον κατορ-
 20 θούντας ζῶν καὶ ὁ θεσπέσιος ἔφη Παῦλος “Διὰ τῶν
 “ὀπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν,” καὶ
 πρὸς γε δὴ τούτοις, τὰς τῶν ἐναντίων φάλαγγας μο-
 νουουχὶ κατεδείκνυ λέγων “Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν
 “Χριστῷ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. οὐ γάρ
 25 “ἐστὶν ἡμῖν ἢ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
 “ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ
 “σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς
 “ἐπουρανίοις.”

Χιλιάρχαι δὲ οὖν, καὶ μάλα εἰκότως, οἱ θεσπέσιοι μαθηταί,

6. τῶν pro τὸν (sic) C.
 ἐπὶ iud. θουραῖον C.

8. αἶνόν C. αἶνεσίν Edd.
 17-28. Haec καὶ τὴν—ἐν τοῖς ἐπουρανίοις accesserunt

15. ἐν C.

ex C.D.

17. δέξασθαι C. δέξασθ D.

19. κατορθοῦν D.

23. ἐνδυναμοῦσθαι C.

26. πρὸς prius] καὶ πρὸς C.

Ps. lxxv.
 8.

Eph. vi.
 14-17.

2 Cor.
 vi. 7.

Eph.
 vi. 10.
 Ib. 12.

οὐ καὶ ἐροῦσί φησιν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν Εὐρήσομεν ἑαυτοῖς
 τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐν Κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ
 αὐτῶν. ἐπεθύμουν μὲν γὰρ οἱ θεσπέσιοι μαθηταὶ τὴν ἁγίαν
 οὕτως Ἱερουσαλὴμ, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν, μεμεστωμένην
 ὁρᾶσθαι προσκνητῶν, καὶ οἶα τινα πόλιν περιφανῆ καὶ 5
 αἰοίδιμον πολυάνδρῳ πληθύϊ τῶν ἐνοικούντων εἰ μάλα κατα-
 σεμνύνεσθαι. καὶ γοῦν διεκήρυττον τὴν πίστιν, εὐηγγελί-
 ζοντο τὸν Ἰησοῦν, σημείοις τε καὶ τέρασι ἐπισφραγιζόμενοι
 τοὺς παρ' ἑαυτῶν λόγους. πλὴν οὐκ ἔπιθον τὸν Ἰσραὴλ·
 ἀπομεμένηκε δὴ σκληρός τε καὶ ἀκαμπῆς καὶ οἶον ἵππος 10
 ἐξήμιος. ταύτητοι λοιπὸν ἐζήτησαν ἑαυτοῖς τοὺς κατοικοῦντας
 τὴν ἁγίαν πόλιν ἐν Κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ αὐτῶν, τουτέστιν
 ἐν Χριστῷ, καὶ δὴ καὶ ἐτράπουτο πρὸς τὰ ἔθνη, τοῖς
 777 A. a Ἰουδαίων δήμοις ἐπιφωνήσαντες “ Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον
 Ἄcta SS. App. xiii. 46, 47. “ πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπω- 15
 “ θεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου
 “ ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη, οὕτω γὰρ ἡμῖν
 “ ἐντέταλται ὁ Θεός.” ἐκεῖθεν ἐζήτησαν τοὺς τῆς Ἐκκλησίας
 πολίτας, ἧς καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ διαμέμνηται λέγων
 “ Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ.” 20
 ζήτησαντες δὲ πεπλουτήκασιν, συνεκόμισάν τε πληθὺν τὴν
 Es. liv. 2, 3. b ἀριθμοῦ κρείττονα, καὶ δὴ καὶ φασὶ τῇ ἁγίᾳ πόλει “ Πλά-
 “ τυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τῶν αὐλαιῶν σου,
 “ πῆξον, μὴ φείσῃ, μάκρυνον τὰ σχοινίσματά σου, καὶ
 “ τοὺς πασσάλους σου κατίσχυσον, ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ 25
 “ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον.” ἡ δὲ τῷ πλήθει τῶν κατοικούντων αὐτὴν ἐπιγάννυται, μόνον δὲ οὐχὶ καταθαιμάζουσα

2. ἐν prius om. C. (ut supra). Haec ἐν K. π. Θ. αὐτῶν assumpta ex C.
 5. καὶ αἰοίδιμον πολυάνδρῳ assumpta ex C. 6. ἐνοικούντων] + αὐτὴν Edd.
 invito C. 7. εὐηγγελίζοντο C. εὐαγγελιζόμενοι Edd. 8. ἐπισφρα-
 γιζόμενοι C. ἐπισφραγιζόμενοι iid. 9. παρ' assumptum ex C. ἔπιθον C.
 ἐπειθον iid. τὸν Ἰσραὴλ assumpta ex C. 10. ἀπομεμένηκε C. μεμέν. iid.
 Statim δὴ ex corr. manu ut vid. ead. ex forte δὲ C. γὰρ iid. 11. τοι
 om. C. 15. ἀποθείσθε αὐτοὺς (sic) C. 19. προφήτης pro θεοπ. C.
 23. αἰλεων C. 25. κατίσχυον Aub. 27. ἐπιγάννυται Edd.
 correxi ex C. δὲ om. C. (rasura duo triumve litt.) habet D.

τῶν ἰδίων τέκνων τὴν ὀμήγυριν, φησὶν “Ἐγὼ δὲ ἄτεκνος
 “καὶ χήρα, τούτους δὲ τίς ἐγέννησέ μοι, οὗτοι δέ μοι ποῦ
 “ἦσαν;”

Es. xlix.
21.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους Ἰούδα ὡς δαλὸν 6
 5 πυρὸς ἐν ξύλοις καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ, καὶ ε
 καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων πάντας τοὺς λαοὺς
 κυκλόθεν.

Χιλιάρχους μὲν Ἰούδα, καθάπερ ἤδη προεῖπον, τοὺς
 ἀγίους ἀποστόλους, ἣ καὶ ἅπαντας ἀπλῶς τοὺς τῶν ἀγίων
 10 ἐκκλησιῶν ἡγουμένους ἀποκαλεῖ· κατευμεγεθήσειν τε οὕτω
 τῆς τῶν ἐθνῶν καρδίας τὸν παρ’ αὐτῶν ἔφη λόγον, ἡγουν
 τὴν μυσταγωγίαν, ὡς δοκεῖν δαλὸν μὲν ξύλοις ἐμπεπτωκέσαι,
 λαμπάδα γεμῆν εἰς καλάμην τὴν εὐκατάπρηστον. κατα- d
 φάγονται γάρ φησι πάντας τοὺς λαοὺς ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ
 15 εὐωνύμων κυκλόθεν, τουτέστιν, οὐπερ ἂν ἰέναι βούλοιντο,
 πάντῃ τε καὶ πάντως ἐκεῖ δυνήσονται, καλοῦντες εἰς αἴσθη-
 σιν καὶ, οἷον πυρὶ τῷ θείῳ καὶ νοητῷ, καταθάλλοντες τοὺς
 ἀπεψυγμένους. ἔφη τι τοιοῦτον ὁ τῶν ὄλων Θεὸς καὶ πρὸς
 τὸν μακάριον προφήτην Ἱερεμίαν “Ἴδου δέδωκα τοὺς λόγους
 20 “μου εἰς τὸ στόμα σου πῦρ, καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ξύλα, καὶ e
 “καταφάγεται αὐτούς,” ἀντὶ τοῦ Καλέσει πρὸς αἴσθησιν
 καὶ ἀπεψυγμένους εἰς ἀμαρτίαν, θερμοὺς δὴ πάλιν ἀποτε-
 λέσει τῷ πνεύματι. ἀπέψυκται μὲν γὰρ ἡ τῶν πλανωμένων
 καρδιά, καὶ νεκρὸν ἔχουσι τὸν νοῦν, προσκυνοῦντες “τῇ
 25 “κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα” Θεὸν, ξύλοις τε καὶ λίθοις
 ἀνατιθέντες τὸ σέβας.

Hier. v.
14.

Rom. i.
25.

Ἐπειδὴν δὲ τὸν θεῖον εἰσδέξονται λόγον, ζέοντες, ὡς

1. δ' C. 5. Ἀ πῦρὸς ad πῦρὸς transilit D. λαμπάδα om. C prima
 manu, rasura quinque fere litt. 15. βούλοιντο C. βούλωνται Edd.
 25. ξύλοις τε καὶ λίθοις hoc ordine C. 27. Ἐπειδὴν δὲ—λόγον C. ἀλλ' οἱ
 γὰρ τοιοῦδε Edd.

ἔφην, ἀποτελοῦνται τῷ πνεύματι, θερμοὶ πρὸς δικαιοσύνην· βεβαπτίσμεθα γὰρ καθά φησιν ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης

S. Matth.
iii. 11.

778 A. a “ Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ ” τῷ νοητῷ, καθάπερ τινὰ
συρφετὸν, δαπανᾶν εἰωθότι τὴν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐνι-
ζήσασαν ἁμαρτίαν καὶ τοὺς τῆς φιλοσαρκίας ἐκθήκοντι 5

Es. xlvii.
14, 15.

“ Ὅτι ἔχεις ἄνθρακας πυρὸς, κάθησαι ἐπ’ αὐτοὺς, οὗτοι
“ ἔσονται σοι βοήθεια ” καὶ μὴν καὶ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ

Ib. vi.
6, 7.

φησι “ Καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφίμ, καὶ
“ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα πυρὸς, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν 10

“ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου καὶ
b “ εἶπεν Ἰδοὺ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ
“ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. ”
ἄνθρακά που, κατὰ γε τὸ εἶκος, τὸν θεῖόν τε καὶ ἱερώτατον
καὶ ἁμαρτίας ἐκθήκοντα Χριστὸν εἶναι λέγων. οὐκοῦν γεγό- 15

νασι μὲν ὡς δαλὸς πυρὸς ἐν ξύλοις καὶ ὡς λαμπάδες πυρὸς
εἰς καλάμην οἱ θεσπέσιοι μαθηταὶ καὶ κατέφαγον μὲν τὰ
ἔθνη κυκλωθέν· πλὴν οὐ δαπανῶντες εἰς ὄλεθρον, καταφλέ-
γοντες δὲ μᾶλλον τῆς ἐν αὐτοῖς ψευδωνύμου γνώσεως τὰ
μιαρά τε καὶ βέβηλα δόγματα, καὶ τῆς ἀρχαίας ἀπάτης 20

c ἀπαξ πεπιστευκότων τὸν νοῦν πρὸς ἀνομήτους εἰκαιοβουλίας,
ὡς ἐπὶ γε σφίσιν αὐτοῖς ἀνασκριτῶντας λέγειν πρὸς τὸν

Ps. cxviii.
140.

τῶν ὅλων Σωτῆρα Χριστόν “ Πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου
“ σφόδρα καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό. ” ὅτι γάρ ἐστι 25

θερμὸς καὶ τομώτατος ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, σαφὲς ἂν γένοιτο,

πρὸς Ἱερεμίαν λέγοντος αὐτοῦ “ Οὐχ οἱ λόγοι μου ὥσπερ
“ πῦρ φλέγον λέγει Κύριος, καὶ ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν. ”

Hier.
xxiii. 29.

2, 3. βεβαπτίσμεθα γὰρ καθά—τῷ νοητῷ C. καὶ καθά—τῷ νοητῷ βαπτίζονται Edd.
6, 7. πρὸς τινὰ et “ Ὅτι assumpta ex C. ἄνθρακα manu prima C. 8. βοή-
θεια C. βοηθοὶ iid. 10. πυρὸς retinui ex Edd. (Alex.) deest in C.
12. ἤψατο τοῦτο hoc ordine C. 13. περικαθαριεῖ C. πυρὶ καθ. Edd.
14. τε om. C. 16. Haec ἐν ξύλοις καὶ ὡς λαμπάδες πυρὸς assumpta ex C.
18. κυκλωθέν C. 21. δὲ C.D. τε Edd. 22. ἀνομήτους C.
ἐνομήτους (sic) D. ἀνοήτους Edd. 27. Οὐχ assumptum ex C. ὥσπερ C.
cf. supra 668 a. ὡς Edd.

ἔχει γὰρ, καὶ μάλα ἐπιτηδείως, ὁ παναλκῆς τοῦ Θεοῦ Λόγος εἰς γε τὸ δύνασθαι καὶ ἀπεφυγμένον εἰς ἀμαρτίαν ἀναζώ- d
 πυρῆσαι τὸν νοῦν, καὶ οἰονεῖ πως ἀπεσκληρότα καὶ πεπιλη-
 μένον διαπτύξαι ῥαδίως· καὶ γὰρ ἐστὶ “ Ζῶν τε καὶ ἐνεργῆς, Heb. iv.
 5 “ καὶ τομώτατος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, διΐκνού- 12.
 “ μένός τε μέχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν
 “ τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικός ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν
 “ καρδίας.” εἴρηται δέ που καὶ διὰ φωνῆς προφητῶν πρὸς
 τὸν ἀπηνή καὶ ἄτεγκτον Ἰουδαῖον “ Περιτμήθητε τῷ Θεῷ Hier. iv.
 10 “ ἡμῶν, καὶ περιέλεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἄνδρες 4.
 “ Ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ.” “ Διαρρήξαιτε Joel ii.
 “ τὰς καρδίαις ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν.” 13.
 c

Καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλήμ ἔτι καθ’ ἑαυτὴν, καὶ σώσει Κύριος 7
 τὰ σκηνώματα Ἰούδα καθὼς ἀπ’ ἀρχῆς, ὅπως μὴ μεγαλύνηται
 15 καύχημα οἴκου Δαυεὶδ καὶ ἔπαρσις τῶν κατοικούντων Ἱερου-
 σαλήμ ἐπὶ τὸν Ἰούδαν.

Οὐκ αἰεὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἐν θορύβοις ἔσεσθαι φησιν,
 οὔτε μὴν ἀτελευτήτους ὑπομένειν τοὺς διωγμούς· ἀλλ’ ἡρε-
 μήσειν τε κατὰ καιροῦς, καὶ κατοικήσειν καθ’ ἑαυτὴν, τουτέστι
 20 κατὰ μόνας, οὐκ παρενοχλοῦντός τινος, οὐ θλίψιν ἐπάγοντος, a 779 A.
 οὐκ ἐνιέντος δείμα, οὐ τὰς ἐκ τῶν πειρασμῶν δυσθυμίας
 ἐπισωφεύοντος· σώσει γὰρ Κύριος τὰ σκηνώματα Ἰούδα καθὼς
 ἀπ’ ἀρχῆς. ὑπερασπιεῖ γὰρ οὕτω τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, ἥτοι

1. παναλκῆς assumptum ex C. 2. εἰς ἀμαρτίαν C. ἐν ἀμαρτίαις Edd.
 3. τὸν νοῦν assumptum ex C. πεπηλημένον C. 5. πᾶσαν om. C.
 6. πνεύματος C. σώματος B. Edd. cf. supra 678 d. 9. Περιτμήθητε B. C.
 τετμήθ. Edd. 10. ἡμῶν B. (Alex.) ὑμῶν C. Edd. 10-12. Haec
 καὶ περιέλεσθε τὴν σκλ. ὑμῶν et καὶ οἱ κατοικ.—τὰ ἱμάτια ὑμῶν accesserunt ex C.
 15. ἔπαρσις C. (Vat. 8) ἐπάρσεις F. Edd. (22. al.) 16. Ἰούδαν B. (Alex. 8)
 Ἰούδα C. Edd. 17. ἔσεσθαι C. b. γενέσθαι Edd. 18. ὑπομένειν C.
 ὑπομῖναι iid. 20. παρενοχλοῦντός C. b. [παρενοχλοῦντό (sic) b.]
 ἐνοχλ. Edd. 21. δείμασιν C. ἐκ assumptum ex C. b. Statim τῶν
 om. C. habet b. 22. ἐπισωφεύοντας (sic) C. 23. ὑπερασπιεῖ γὰρ b.
 ὑπερασπίσει γὰρ C. ὑπερασπιεῖ τε B. ὑπερασπιεῖται Edd.

τῶν ἑαυτοῦ σκηνωμάτων ὁ τῶν ὅλων Κύριος, δῆλον δὲ ὅτι Χριστὸς, ὡς ἴσῃν αὐτοῖς ἀπονεῖμαι φροντίδα τῇ πάλαι δεδωρημένη λευτρωμένων ἐξ Αἰγύπτου τῶν ἐξ Ἰσραὴλ.

Deut. iv.
20.

ἐξήγαγε γὰρ τὸν Ἰσραὴλ ἐξ οἴκου δουλείας, καὶ “ἐκ καμίνου “σιδηρᾶς,” καθὰ γέγραπται, καὶ ἐξ ἀφορήτου πλεονεξίας 5

Ib. v. 15. b

Exod.
xv. 4, 5.

Ib. 10.

ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, “ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι “ὕψηλῳ,” ὅτε καὶ τοὺς διώκοντας “κατεπόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ “θαλάσῃ· πόντος ἐκάλυψεν αὐτοὺς, καὶ ἔδυσαν ὡσεὶ μόλι-
“βος ἐν ὕδατι σφοδρῷ” καὶ διεβιβάσθησαν μὲν οἱ λευ-
τρωμένοι. στύλος δὲ αὐτῶν ἠγάγειτο πυρὸς τὴν νύκτα, κατα- 10
δεικνύων τὴν ὁδὸν, ἐπεκρέματο δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ νέφελῃ. εἶτα
τὸν ἐξ οὐρανοῦ κατεδηδόκασιν ἄρτον, διέφυγον ἐν τῇ ἐρήμῳ
τὰ τῶν ὄψεων δῆγματα, κρείττους ἦσαν ἐχθρῶν, διεβιβά-
σθησαν τὸν Ἰορδάνην, περιετμήθησαν μαχαίραις πετρίναις,
εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. 15

Ib. xiii.
21.

Ταῦτα χαριεῖται Χριστὸς τοῖς ζητοῦσι τὰ σκηνώματα αὐτοῦ, τουτέστι τὴν Ἐκκλησίαν· οὕτω καὶ αὐτοὺς ἀνασώσει, δουλείας μὲν ἀπαλλάξας τῆς ὑπὸ τῷ διαβόλῳ φημί, καὶ δαιμονιώδους πλεονεξίας ἐξελὼν, διαβιβάσας δὲ ὡσπερ διὰ θαλάσσης τῶν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ περισπασμῶν καὶ τύρβης 20
εἰκαίας, στύλον δὲ καὶ ἐδραῖωμα λαμπρὸν ἑαυτὸν αὐτοῖς ἀναθεῖς, φωτίζοντα τοὺς ἐν σκότῳ, καὶ οἷα νεφέλην ταῖς
νοηταῖς κατάρδοντα δρόσοις· γεγρονῶς δὲ αὐτοῖς καὶ ἄρτος
ζωῆς, ἄπρακτά τε καὶ ἀδρανῆ τὰ τῶν νοητῶν ὄψεων ἀπο-
φήνας δῆγματα, καὶ διαβιβάσας τὸν Ἰορδάνην, καὶ τῇ διὰ 25
Πνεύματος περιτομῇ καθαρὸς ἀποφαίνων, εἰσκομίζων δὲ
καὶ εἰς βασιλείαν οὐρανῶν. ταῦτα χαριεῖται τοῖς ἰδίους

1. Πᾶς ὁ τῶν ὅλων—Χριστὸς accesserunt ex C. Χριστὸς habet quoque b.

2. ἀπονεῖμαι C. b. ἀπονεῖμει Edd.

3. λευτρωμένων [λυτρουμένων b.] ἐξ

Αἰγύπτου τῶν ἐξ C. b. λυτρουμένων ἐξ Αἰγ. τῷ Edd.

7. καὶ deest in Edd.

8. πόντος C. (81, 57 mg. 85 mg.) πόντῳ B. Pont. πόντων (sic) Aub. Statim τε

add. C mg. manu recentiori. μόλιβος C. μόλιβδος Edd.

10. αὐτοῖς b.

11. ἐπεκρέμετο C. inv. b.

12. ἄρτον] + καὶ Edd. invitis C. b.

15. εἰσῆλθον C. b. ἦλθον Edd.

20. κόσμῳ C. βίῳ iud.

21. εἰκαίας, στύλον]

καὶ στύλον C.

22. σκότῳ C. σκότει Edd.

23. καταρδεύουσαν C.

24. ἀποφήνας C. ἀποδείξας Edd.

προσκυνηταῖς, διασώσει τε αὐτοὺς κατὰ τοιοῦσδε τινὰς
τρόπους, ὅπως μὴ μεγαλύνηται καύχημα οἴκου Δαυεὶδ, του-
τέστιν οἱ τῶν Ἰουδαίων ἡγούμενοι· μήτε μὴν ἔπαρσις
εἴη, ἥγουν ἐπάρσεως ἀφορμαὶ, τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ
5 τὴν αἰσθητὴν καὶ ἐπίγειον κατὰ τοῦ Ἰούδα. ἐφρόνουν μὲν c
γὰρ μεγάλα καὶ κατωφρυῶντο λίαν τῶν πεπιστευκότων εἰς
Χριστὸν, καὶ κατ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Ἐμμανουήλ, ἄνω τε καὶ
κάτω τὰ διὰ Μωυσέως τοῖς ἀρχαιοτέροις δεδωρημένα προ-
τείνοντες, καὶ τὴν τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐκνεμηθεῖσαν φειδῶ
10 προῖσχύμενοι. καὶ γοῦν ἔφασκον ποτὲ μὲν “Τί οὖν ποιεῖς S. Joan.
“σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐρ- vi. 30, 31.
“γάξῃ; οἱ πατέρες ἡμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
“καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν
“αὐτοῖς φαγεῖν” ποτὲ δὲ δὴ αὖ “Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι a 780 A.
15 “Μωυσεὶ λελάληκεν ὁ Θεὸς, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν S. Joan.
“ἐστί.” τερατουργήσει δὴ οὖν καὶ ἐφ' ἡμῖν ὁ τῶν ὅλων ix. 29.
Θεὸς, εἰ καὶ μὴ ἐμφανῶς, καθάπερ ἀμέλει καὶ τότε, ἀλλ'
οὖν νοητῶς, οὕτω τε ἡμᾶς ἀνασώσει τοὺς ἐν τοῖς ἰδίῳις
σκηνώμασιν, ἵνα μὴ μεγαλοφρονῶσι καθ' ἡμῶν οἱ Ἰουδαῖοι,
20 ἥγουν οἱ παρ' αὐτοῖς ἡγούμενοι. τουτὶ γὰρ οἶμαι δηλοῦν τὸ
καύχημα τοῦ οἴκου Δαυεὶδ.

Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ Κύριος ὑπὲρ τῶν s
κατοικοῦντων Ἱερουσαλήμ· καὶ ἔσται ὁ ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς b
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὡς οἶκος Δαυεὶδ, ὁ δὲ οἶκος Δαυεὶδ
25 ὡς οἶκος Θεοῦ, ὡς ἄγγελος Κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν.

“Ὅπλῳ μὲν ἡμᾶς εὐδοκίας” ἐστεφάνωσεν ὁ Θεὸς καὶ Ps. v. 13.

3. ἔπαρσις εἴη C. ἐπάρσεις εἶεν Edd.
φρόνουντο Edd.

7. κατ' assumptum ex C.

ἀρχαίους Edd.

14. αὖ assumptum ex C.

19. μεγαλοφρονῶσι C. μέγα φρονῶσι iud. οἱ assumptum ex C.

ταυτὶ B. ταυτὸ Edd.

6. κατωφρυῶντο B.C. κατω-

8. ἀρχαιοτέροις C.

11. σοι assumptum ex C. τῆ] + σὺ Edd. invito C.

16. καὶ ἐφ' C. φησιν Edd.

20. τουτὶ C.

22. ὑπὲρ om. F. (42, 62, 147) cf. infra.

Πατήρ. δέδωκε γὰρ ἡμῖν τὸν ἴδιον Υἱὸν προασπιστὴν καὶ
 πρόμαχον, δι' οὗ καὶ σεσώσμεθα, παντὸς μὲν εὐκόλως
 διεκδύνοντες πειρασμοῦ· πολέμου δὲ τοῦ παρ' ἐχθρῶν, καὶ
 c τῆς τῶν διωκόντων σκαιότητος κατευμεγεθεῖν εἰωθότες. ἀλλ'
 ἔν γε τοῖς προκειμένοις δηλοῦται μὲν τι τοιοῦτον, πλὴν 5
 ἄσαφείᾳ πολλῇ κατεσκιασμένοι τὸν λόγον κατίδοι τις ἄν.
 ἔφη μὲν γὰρ ὑπερασπιεῖν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῶν κατοικούντων
 Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τῶν παροικούντων αὐτήν.
 καὶ νοεῖται μὲν ὁμολογουμένως Ἱερουσαλήμ ἐν τούτοις ἢ
 Ἐκκλησία Χριστοῦ. παροικεῖ δὲ αὐτήν ὁ μὴ λίαν ἀσφαλῆς, 10
 σεσαλευμένος δὲ ὡσπερ καὶ εὐπάροιστος κομιδῇ πρὸς τὸ
 μὴ ἔχον ὀρθῶς, ἢ καὶ ἄλλως ῥάθυμος εἰς φιλομάθειαν
 d κατοικεῖ δὲ δὴ αὖ ὁ βεβηκῶς καὶ ἐρηρυσμένος εἰς ἀγάπην
 τὴν ἐπὶ Χριστῷ, καὶ ταῖς ἐκ τῶν θείων μαθημάτων ὠφελείαις
 αἰεὶ προσκείμενος, ὥστε δύνασθαι λέγειν τὸ διὰ φωνῆς τοῦ 15
 Δαυεὶδ “Ὡς γλυκεία τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου· ὑπὲρ
 “ μέλι καὶ κηρίον τῷ στόματί μου.” ὑπερασπιεῖ τοίνυν φησὶ
 τῶν κατοικούντων καὶ ἔσται ὁ ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 ἐκείνῃ ὡς ὁ οἶκος Δαυεὶδ. καὶ οἶκον μὲν τοῦ Δαυεὶδ ἐν τούτοις,
 τοὺς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐντιμοτάτους ὠνομάσθαι φαμέν. 20
 c ἀπὸ γὰρ τῆς Ἰουδα φυλῆς, ἐξ ἧς Ἰησοῦς καὶ Δαυεὶδ, ἐβασί-
 λευον κατὰ καιροὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις. ἀσθενοῦντα δὲ
 φησιν ἐκ τῶν κατοικούντων τὴν ἁγίαν πόλιν, τὴν νοιητὴν
 Ἱερουσαλήμ, ἣτις ἐστὶν ἢ Ἐκκλησία, τάχα πού τὸν ἔτι
 κατηχούμενον, ὃς οὐπω βεβᾶπτισται, νοσεῖ δὲ ὡσπερ ἔτι 25
 τῷ τῆς ἀμαρτίας φορτίῳ κατηχισμένος, καὶ τῶν ἀρχαίων
 ἀρρώστημάτων, ἡγουν παθῶν, οὐκ ἀπήλλακται. ἀλλὰ καὶ
 781 A. a οὕτως ἔχων, ὅτι δὴ μόνον πεπίστευκε, καὶ τῆς νομικῆς
 ἀπέστη σκιᾶς, καὶ διανένευκεν ὅλως ἐπὶ τὸ ἐλέσθαι πληροῦν

Ps. exviii.
1c3.

6. κατίδοι C. ἴδοι Edd. 11. εὐπάροιστρος C. 12. ἔχων C.
 13. δὴ assumptum ex C. αὐτήν pro αὐτῷ b. 15. τὸ assumptum ex B. C.
 16. γλυκεία C. [γλυκία Alex.] γλυκέα Edd. 19. ὁ assumptum ex B.
 (240. Co.) deest in C. καὶ οἶκόν μὲν οἶκον μὲν γὰρ C. 20. τοῖς
 assumptum ex C. deest in D. ἐντιμωτ. C. Edd. 21. ἧς assumptum ex C.
 23. ἐν pro ἐκ (sic) C. 24. ἢ om. C. 26. κατηχθεσμένος Edd.

τὴν ἐν πνεύματι πολιτείαν καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τὰ
 ἀντήματα, ἔσται φησὶν ὡς ὁ οἶκος Δαυεὶδ, τουτέστι, κατ'
 οὐδὲν ἐλάττων εἰς σύνεσιν τοῦ σοφοῦ τε καὶ ἐντιμοτάτου
 παρά γε τοῖς Ἰουδαίοις. ὑπαινίττεται τι τοιοῦτον καὶ ὁ
 5 σοφώτατος Παῦλος, τοῖς Ἰουδαίων δήμοις προσλαλῶν. ἔφη
 γὰρ οὕτως “Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ
 “ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, b
 “ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς
 “ καρδίαις αὐτῶν.” καὶ πάλιν “Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφέλει,
 10 “ ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περι-
 “ τομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ
 “ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ
 “ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκρο-
 “ βυστία τὴν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ
 15 “ περιτομῆς παραβάτην νόμου; οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ
 “ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομῆ,
 “ ἀλλ’ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν c
 “ πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων
 “ ἀλλ’ ἐκ τοῦ Θεοῦ.” ὁ τοίνυν παραιτησάμενος ὡς ἔωλον τὴν
 20 ἐν σαρκὶ περιτομὴν, ἀγαπήσας δὲ μᾶλλον τὴν ἐν πνεύματι,
 καὶ τὸν ἐν τῷ κρυπτῷ περιφέρων Ἰουδαῖον, “οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ
 “ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐκ τοῦ Θεοῦ,” πῶς οὐκ ἀμείνων ἦ καὶ
 κατ’ οὐδὲν ἡττώμενος τῶν νομομαθῶν καὶ ἐντιμοτάτων παρὰ
 τῶν Ἰουδαίων, κἂν εἰ ἔχοι τυχὸν ἀσθενείας λείψανον, ὡς οὕτω
 25 βεβαπτισμένος; τῷ γὰρ ὑγιαίνουντι μερεῖ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας,
 τουτέστι τῇ πίστει, διοίσει πάντως τοῦ τὴν πίστιν οὐ προσ-
 ιεμένου. εἰ δὲ δὴ τῶν ἐκ τοῦ οἴκου Δαυεὶδ, τουτέστι τῶν
 παρ’ αὐτοῖς λαμπρῶν καὶ ἐντιμοτάτων, παραδέξαιτό τις τὴν

Rom. ii.
14, 15.1b. 25-
29.

2. ὁ om. C. ut supra.

addit εἰς σύνεσιν.

ἐκδ. iid.

15. οὐ corr. manu ead. ad ὁ C.

19-22. Haec ἐκ τοῦ—ἀλλ’ desunt in Edd., ob homaeotel. in apographo transi-

liente, ut vid., scriba. Habet autem transductio Latina.

19-22. Haec ἐκ τοῦ—ἀλλ’ desunt in Edd., ob homaeotel. in apographo transi-

19-22. Haec ἐκ τοῦ—ἀλλ’ desunt in Edd., ob homaeotel. in apographo transi-

19-22. Haec ἐκ τοῦ—ἀλλ’ desunt in Edd., ob homaeotel. in apographo transi-

VOL. II.

3. ἔλλαττον (sic) C. ἐλαττονήσει B. B mg.

7. ποιῶσιν C. ποιῆ Edd.

12. οὐχὶ C. οὐχ iid.

14. σε assumptum ex C.

16. ἐστιν assumptum ex C.

22. τοῦ as-

22. τοῦ as-

27. τῶν prius] τὸν C.

27. τῶν prius] τὸν C.

3 R

28. τῶν om. C.

28. τῶν om. C.

d πίστιν καὶ, συνεῖς εὖ μάλα τὸ Χριστοῦ μυστήριον, αὐτοῦ
 γένοιτο προσκνητῆς, οὗτος ἔσται καὶ ὡς αἴκας Θεοῦ καὶ ὡς
 ἄγγελος Κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν. τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ
 εὐρίσκεται λέγων· ἔφη γὰρ ὅτι “ Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς
 “ μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἄν- 5
 “ θρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ
 “ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.” ὁ γὰρ ἔχων ἤδη τεθησαυρι-
 σμένην ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ νόμου γνῶσιν, εἰ προσλάβοι τὴν
 εὐαγγελικὴν, πλούσιος ἔσται εἰς συνέσιν, καινά τε καὶ
 e παλαιὰ θεωρήματα, καθάπερ ἐξ ἀποθηκῶν, τοῖς φιλομαθέσι 10
 παρατιθείς· ὁποῖός τις ἦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος, ποτὲ μὲν
 νομικαῖς ἀποδείξεισι τὸν ἐπὶ Χριστῷ λόγον ἐμπεδοῦν ἐπι-
 χειρῶν· ποτὲ δὲ καὶ ταῖς ὑπὲρ νόμον μυσταγωγίαις συνε-
 λαύνων τρόπον τινὰ τοὺς ἀκρωμένους εἰς γε τὸ ἐλέσθαι
 δεῖν τῇ εἰς αὐτὸν πίστει κατασεμνύνεσθαι. ποτὲ μὲν γὰρ 15
 ἔφασκε “ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
 782 A. a “ οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν,
 “ ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ἀλλ’ ὁ μὲν
 “ ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς
 “ ἐλευθέρας δι’ ἐπαγγελίας· ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· 20
 “ αὗται γὰρ εἰσι δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς
 “ δουλείαν γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ· τὸ γὰρ Σινᾶ, ὄρος
 “ ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ,
 “ δουλεῖ γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερου-
 “ σαλήμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἣτις ἐστὶ μῆτηρ ἡμῶν” ποτὲ δὲ 25
 Heb. i. 3. b περὶ τοῦ Υἱοῦ “ Ὁς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆρ
 “ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς

Gal. iv.
21-26.

782 A. a

Heb. i. 3. b

1. συνεῖς—αὐτοῦ γένοιτο προσκνητῆς C. εἰς σύνεσιν—αὐτῷ γ. προσκνητῆς Edd.
 2. ὡς prius assumptum ex C. 3. Κυρίου] Θεοῦ C. 4. Διὰ τοῦτο
 assumptum ex C. 5. μαθητευθεὶς] + ἐν Edd. invito C. Cf. in
 S. Joann. 316 e, 750 b, 880 c, a Tischendorf. cit.; De Ador. 286 b, 614 c (codd.).
 ἔσται C. 7. τεθησαυρισμένον Edd. ante Migne. 9. ἔσται]
 + τις Edd. invito C. 12. ἐπὶ Χριστῷ C. περὶ Χριστοῦ iud. 15. δεῖν
 assumptum ex C. 18. ἀλλ’ ὁ μὲν—ἐκ τῆς ἐλευθέρας assumpta ex C.
 21. ἀπὸ C. ἀπ’ Edd. 22. σινᾶ C. ἄγαρ iud. 23. Ἀραβία C.
 25. Non habet πάντων ἡμῶν C. δέ] + καὶ iud. invito C.

“δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος,
 “ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς
 “ὕψηλοις.” συνίης οὖν ὅπως παλαιοῖς τε ἅμα καὶ νέοις
 παιδεύμασι τὰς τῶν μυσταγωγουμένων ὀνίνησι ψυχάς; ἔσται
 5 τοῖνυν φησὶν ὁ οἶκος Δαυεὶδ ὡς οἶκος Θεοῦ ὡς ἄγγελος Κυρίου
 ἐνώπιον αὐτῶν.

Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ζητήσω τοῦ ἐξᾶραι πάντα τὰ 9
 ἔθνη τὰ ἐπερχόμενα ἐπὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκχεῶ ἐπὶ τὸν 10
 οἶκον Δαυεὶδ καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ πνεῦμα^c
 10 χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ, καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μέ.

Σκοπὸς ἔσται μοί φησὶν ἐξᾶραι μὲν πάντα τὰ ἔθνη τὰ
 μεμαχημένα τῇ ἀγίᾳ πόλει, τουτέστι τῇ Ἐκκλησίᾳ· χάριτι
 γεμῆν καὶ οἰκτιρμοῖς περιβαλεῖν τὸν οἶκον Ἰούδα καὶ τοὺς
 κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ, τουτέστι τοὺς τῆς Ἐκκλησίας
 15 πολίτας, καὶ ἐν τοῖς αἰνεῖν ὀφείλουσι κατατεταγμένους· εἶεν
 δ' ἂν οὗτοι πάλιν οἱ προσκυνοῦντες Χριστῷ, καὶ τοῖς εὐαγ- d
 γελικοῖς θεσπίσμασι ἐπεσθαι δεῖν ἡρημένοι τὴν εὐκλεᾶ τε
 καὶ ἀνεπίπληκτον κατορθοῦντες ζῶν. ὅτι γὰρ ἔμελλον ἀρρώ-
 στηῆσαι τὸ ἀναλκι πάντῃ τε καὶ πάντως οἱ τῆς ἀληθείας
 20 ἐχθροὶ σαφηνειᾷ λέγων καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ “Σὺ εἶ Πέτρος,
 “καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
 “πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.” ἄδου δὲ πύλας τοὺς
 διώκειν αὐτὴν ἐθέλοντας, φησὶν, οἷον ὀλέθρους ὄντας καὶ
 φθόρους, καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου κατακομίζειν εἰωθότας τοὺς e

S. Matth.
 xvi. 18.

1. αὐτοῦ] + δι' ἑαυτοῦ Edd. invito C. ἀμαρτιῶν] + ἡμῶν iid. invito C.
 2. τοῖς assumptum ex C. 3. συνίης correxi. συνιείς B ut vid. C. συνιείς Edd.
 ὅπως assumptum ex C.D. Quinque fere litt. evanidae in B. Lacuna in Edd.
 4. μυσταγωγουμένων C.D. παιδαγ. Edd. 5. ὡς οἶκος Θεοῦ assumpta ex C.
 8. ἐκχῶ (sic) iid. 11. Σποπός] οἶκος (sic) D. Statim ἔσται C.D. ἔστι Edd.
 πάντα deest in Edd. 13. περιβάλλειν C. invito b. 15. ὠφείλουσι Edd.
 ante Migne. correxi ex C. 17. δεῖν assumptum ex C. 21. ταύτην τὴν
 πέτραν e corr. manu ut vid. prima C. ταύτη τῇ πέτρᾳ habet D. 22. αὐτὴν C.
 ἄδου δὲ C. ἰδοὺ ὠδε Edd. 24. ἐπὶ C. εἰς iid.

προσκεϊμένους αὐτοῖς. ἀτονήσουσι δὴ οὖν, μᾶλλον δὲ καὶ
 ἐξαρθήσονται, οἱ πεπολεμηκότες αὐτῇ, καὶ οἰχήσονται πρὸς
 ἀπώλειαν. “Πολλὰ μὲν γὰρ ὁμολογουμένως τῶν δικαίων αἱ
 “θλίψεις· ἀλλ’ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος.”
 καὶ ἔστιν ἀληθὲς ὅτι “Πάντες οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν 5
 “Χριστῷ διωχθήσονται.” πλὴν ἀνόνητα καὶ ἀδρανῆ τῶν
 ἐπιβουλεόντων τὰ σκέμματα καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἐγχειρήματα
 τίθησιν ὁ Χριστὸς, ὃς δέδωκεν “ἡμῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφρου
 “καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ,”
 παραθαρρύνει τε λέγων “Θλίψιν ζῆτε ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ 10
 “θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.” οὐκοῦν ἐξαιρούνται
 μὲν οἱ τῆς Ἐκκλησίας κατεξανιστάμενοι κατὰ καιροῦς, ἐπὶ
 δέ γε τοὺς ἐν αὐτῇ, τουτέστι τοὺς πιστεύσαντας, ἐκχεῖται
 πλουσίως πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρισμῶ. στεφανοὶ γὰρ ἡμᾶς
 τοῖς ἄνωθεν ἀγαθοῖς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ πνευματικῶν 15
 ἐμπίπλησι χαρισμάτων, ἵνα τὸν τῆς διανοίας ὀφθαλμὸν
 πρὸς αὐτὸν ἀνατείναντες, ἐπ’ αὐτῷ πᾶσαν ἔχομεν ἐλπίδα.
 τοῦτο γὰρ οἴμαι ἔστι τό ἐπιβλέψονται πρὸς μέ. διακείμενοι
 δὲ οὕτω, γαννύμεθα μὲν ἐφ’ ἑαυτοῖς, φαρμὲν δὲ δὴ τότε δοξο-
 λογοῦντες Θεόν “Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, τὸν 20
 “εὐλατεύοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου, τὸν ἰώμενον πάσας
 “τὰς νόσους σου, τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν σου,
 “τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, τὸν ἐπι-
 “πλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου.”

ε' Ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτοῖς κοπετόν 25

1. προκειμένους C. 2. οἱ om. C. αὐτὴν C. 6. Χριστῷ] non addit Ἰησοῦ C. 7. ἐπιβουλεόντων] Rasura duo triumve litt. ante ω, in qua manu recenti scriptum est τ, quasi ἐπιβουλεομένων prima manu exhibuisset C. ἐπιβουλεόντων habet D. 8. ἡμῖν] + ἐξουσίαν Edd. invito C. 10. παραθαρρύνει C. ζῆτε C. ἔχετε Edd. 13. ἐν αὐτῇ C. αὐτοῦ iid. ἐκχεῖται πλουσίως om. C. habet b. 15. τοῖς] τῆς Edd. ante Migne. 17. τὴν ἐλπίδα b. 19. γαννύμεθα Edd. correxi ex C. Statim μὲν om. C. τότε assumptum ex C. 21. πάσαις ταῖς ἀνομίαις B.C. πάσας τὰς ἀνομίας Edd. 25. ἀνθ' ὧν C. (A.V. 8) εἰς ὧν F. Edd. κατορχ. C. et infra. In mg. C. scripsit manus recens γρ (= γράφε) ὄψονται εἰς ὧν ἐξεκέντησαν quae dicit infra D. Cyrillus lecta esse Hebraice. Haec verba habet Nestorius

Ps.
xxxiii.
20.

2 Tim.
iii. 12.

S. Luc.
x. 19.

783 A. a

S. Joan.
xvi. 33.

Ps. cii.
1, 3-5.

ὡσεὶ ἐπ' ἀγαπητὸν, καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ.

Ἡ Ἑβραίων ἔκδοσις ἀρχὴν ποιεῖται τοῦ προκειμένου κεφαλαίου τό Καὶ ἐπιβλέφονται πρὸς μέ' πλὴν οὐ συμβαίνει τῇ
 5 τῶν ἐβδομήκοντα παραδόσει τε καὶ ἐρμηνείᾳ. Ἑβραῖοι μὲν γάρ Ὀφονται φασι, ἀντὶ τοῦ Ἐπιβλέφονται, ἀντὶ δὲ τοῦ Κατωρχήσαντο, Εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. πλὴν οὔτι που φαμὲν ἀφαρματεῖν τοῦ πρέποντος, οὔτε τὴν Ἑβραίων οὔτε τῶν ἐβδομήκοντα· κατορχήσαντο γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι Χριστοῦ, καὶ
 10 πρὸς γε τούτῳ καὶ Ἐξεκέντησαν. διένυξαν γὰρ οἱ Πιλάτου στρατιῶται τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, καθὰ γέγραπται. οὐκοῦν περιθήσωμεν εἰκότως τῷ προσώπῳ Χριστοῦ τὸν ἐπὶ τῷδε λόγον. πλὴν ἐκεῖνό φαμεν βούλεσθαι δηλοῦν Ὀφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, ἤγουν κατορχήσαντο, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτοὺς
 15 κοπετὸν ὡσεὶ ἐπ' ἀγαπητὸν καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. προσηλώσαντες μὲν γὰρ τῷ ξύλῳ τὸν θεῖον ναὸν, περιστήκασιν οἱ σταυρώσαντες, ἀνοσίως ἐπιτωθάζοντες. οἱ μὲν γὰρ ἔφασκον “Ὁ καταλύων τὴν ναὸν καὶ ἐν
 “ τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν.” ἕτεροι δὲ αὖ
 20 “ Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.” ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἰδίαν ψυχὴν τέθεικεν, ἐκήρυξέν τε καὶ τοῖς ἐν ἄδου πνεύμασιν, ἀνεβίω τε αὐτῷ, σεισμοῦ γενομένου, περὶ τὸ μνημεῖον οἱ προσεδρεύοντες ἐθαύμαζον λέγοντες “ Ἀληθῶς Θεοῦ
 Ib. 54.

S. Joan.
xix. 34.

S. Matth.
xxvii. 40.

Ib. 42.

Ib. 54.

(adv. Nest. lib. iv. p. 114 b.) unde iisdem utitur in responsione D. Cyrillus. Verba εἰς ὃν ἐξεκέντησαν exhibent (22. al.). ἐπ' αὐτοῖς C. (XII. 42.) ἐφ' ἑαυτοῖς F. Edd. [ἐπ' αὐτοὺς Alex.] 1. ὡσεὶ B. ut infra. ὡς C. (A.V. &c.) ἐπ' ἀγαπητὸν C. (Alex.) ἐπ' ἀγαπητῷ B. Edd. 2. πρωτοτόκῳ D.F. Edd. In C. littera erasa, quasi ante exhibens πρωτοτόκων (95. 185). 3. προκειμένου C. παρόντος Edd. 4. τό om. C. 5. Haec ἐπιβλέφονται, ἀντὶ δὲ τοῦ assumpta ex B.C. 7-10. Haec πλὴν οὔτι [οὔτι e corr. a manu recenti ex ὅτι] που φαμὲν ἀφαρματεῖν [manu recenti ex ἐφασκ.] τοῦ—ἐξεκέντησαν accesserunt ex C. desunt in D. 12. περιθήσωμεν C. παραθήσομεν Edd. 13. Haec ὄφονται—κατορχήσαντο accesserunt ex C. 14. ἐπ' αὐτοὺς C. (Alex.) et infra. [αὐτοῖς supra in SS. Scr. textu exhibet C.] ἐφ' ἑαυτοῖς Edd. 15. ὡσεὶ retinui ex Edd. ὡς C. ἐπ' ἀγαπητὸν C. ἐπ' ἀγαπητῷ Edd. 16. πρωτοτόκῳ habet C. 17. περιστήκασιν C. 20. καὶ ἑαυτὸν C. ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἰδίαν ψυχὴν τέθεικεν C. θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἰδίαν ψυχὴν Edd. 21. τε assumptum ex C. 22. περὶ C. παρὰ iid. 23. ἐθαύμαζον λέγοντες] ἔφασκον λέγοντες (sic) C. ἔφασκον habet b. Θεοῦ Υἱός hoc ordine B.C.b.

“Υἱὸς ἦν οὗτος” πολλή δὲ παρὰ πολλοῖς ἡ μετάγνωσις ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπέσκηψε πόλεμος, καταδρωμένης αὐτοῖς τῆς χώρας, καὶ πόλεων ἐμπιπραμένων, καὶ οἰκῶν ἐρημουμένων, πολιορκουμένης τε ἡδὴ καὶ αὐτῆς τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ λιμοῦ κατατήκοντος ἔνδοθεν, ἐκαλοῦντό τινες 5

784 A. ^a εἰς συναίσθησιν μόλις τῶν ἐπὶ Χριστῷ τολμημάτων, ἡδεσάν τε λοιπὸν τοῦ κακοῦσθαι τὰς αἰτίας, καὶ ὅτι πρόφασις αὐτοῖς τοῦ παθεῖν τὰ ἐπ’ αὐτῷ γέγονε δυσσεβήματα. οὐκοῦν ἐπειδὴ καταρχήσαντο, κόψονται ἐπ’ αὐτοὺς κοπετὸν ὡσεὶ ἐπ’ ἀγαπητὸν καὶ ὀδυνηθήσονται ὀδύνην ὡς ἐπὶ πρωτοτόκῳ. καὶ γὰρ 10 αἰεὶ πῶς ἄσχετον μὲν καταχεῖται δάκρυον τοῖς γεγεννηκόσιν, ἐφ’ οὐκ ἐπὶ πρωτοτόκῳ κειμένῳ καὶ ἀγαπητῷ, κομμοὶ δὲ καὶ θρήνοι καταίρειν εἰς τέλος οὐκ ἀνεχόμενοι, μακρὰ δὲ δὴ πάντως καὶ οἷον διηλεκτῆς ὀδύνη, δριμείαις τισὶ καὶ ἀφορήτοις ^b προσβολαῖς ψυχὴν κατατήκουσα. ὅτι δὲ ἔμμελλον εἰς πείραν 15 ἔλθειν Ἰουδαῖοι τῶν τοιῶνδε κακῶν, προκαταμεμήνυκεν ὁ Χριστὸς ταῖς κλαίουσαις ἐπ’ αὐτῷ γυναιξίν ἐπιτιμῶν τε καὶ λέγων “Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ μὴ κλαίετε ἐπ’ ἐμὲ, κλαίετε “ δὲ ἐφ’ ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.”

S. Luc.
xxiii. 28.

11 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μεγαλυνθήσεται ὁ κοπετὸς ἐν Ἱερουσαλήμ 20
12 ὡς κοπετὸς ῥῶνος ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου, καὶ κόψεται ἡ
γῆ κατὰ φυλάς φυλάς· φυλὴ καθ’ ἑαυτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες
c αὐτῶν καθ’ ἑαυτάς, φυλὴ οἴκου Δαυεὶδ καθ’ ἑαυτὴν, καὶ αἱ
γυναῖκες αὐτῶν καθ’ ἑαυτάς· φυλὴ οἴκου Νάθαν καθ’ ἑαυτὴν,
13 καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ’ ἑαυτάς· φυλὴ οἴκου Λευὶ καθ’ 25

3. ἐμπιπραμένων Edd. correxi ex B.C. καὶ οἰκ. ἐρημ. om. C. 5. ἔνδοθεν om. C. 6. αἰσθησιν C. ἐπὶ Χριστοῦ C. εἶδσαν C. 8. τὸ pro τοῦ (sic) C. 9. καταρχ. C. ἐπ’ αὐτοῦ C. ut supra. ἐπ’ αὐτῷ D ut videtur. (68 al.) ἐφ’ ἑαυτοῖς Edd. ὡσεὶ retinui ex Edd. ὡς C. ἐπ’ ἀγαπητὸν C. ἐπ’ ἀγαπητῷ iud. 10. καὶ γὰρ om. C. 13. καταίρειν] καρτερεῖν C. 15. ψυχὴν C.D. [prius omissum in ing. manu ut vid. prima C.] ψυχᾶς Edd. Statim κατατήκουσα D. Edd. κατατήκουσιν C. 16. τοιούτων C. προκαταμεμήνυκεν C. προμεμ. Edd. 20. ἐν alt.] ἐπὶ C. (106.) 21. ἐκκοπτομένου B. cf. infra et supra 483 c. ἐνκοπτ. (= ἐγκ.) C. Pont. ἐγκ. F. Aub. (130, 311.) 24. καθ’ ἑαυτάς] καθ’ ἑαυταῖς C.

ἑαυτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς· φυλὴ τοῦ Συμειὼν καθ' ἑαυτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς. πᾶσαι αἱ 14 φυλαὶ αἱ ὑπολελειμμέναι, φυλὴ καθ' ἑαυτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.

5 Καταδηουμένης ἀπάσης τῆς Ἰουδαίας κατὰ καιροὺς ἀπὸ δ τῆς τῶν Ῥωμαίων στρατείας, καὶ αὐτῆς δὲ πολιορκουμένης τῆς Ἱερουσαλήμ, τοιοῦτον ἔσσεσθαι φησι παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ τὸν κσπετὸν, ὅποιον ἂν ποιήσαιτο γηπόνος ῥεῶνος ἐκκοπτο-
 10 ἀνίησι κλωνὰς ὀρθοὺς καὶ εὐμηκεστάτους. εἰ δὲ δὴ καὶ αὐτοῖς ἐξωραίζοιτο τοῖς καρποῖς, τότε δὴ μάλιστα καὶ ἐν πολλῶ κείται θαύματι. χρῆμα γὰρ ἀξιέραστον ἢ ῥοιὰ, φυσικῶ διαπρέπουσα κάλλει καὶ τῶν ὀρπήκων ἀπρητημένη, καὶ τοῖς ἔσω κόκκοις συμπεφουινγμένοι ἐχουσα τῶν ἐλύτρων τὸ εἶδος. c
 15 πάνδεινον δὲ, ὡς ἔφην, καὶ ἀνιαρὸν, ὁμοῦ τοῖς καρποῖς ἀπο- κείρεσθαι τὸ φυτόν. ἀλλ' ἦν τι τοιοῦτον ἰδεῖν τοῖς Ἰουδαίοις συμβαῖνον. ὅσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς τὰς ἐκ νόμου τιμὰς, ῥοιαῖς εὐκάρποις παρεικάζοιτο ἂν εἰκότως οἱ προὔχοντες ἐν αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς, τοὺς τῆς βασιλείας
 20 διέποντες θρόνους εἰς λῆξιν εὐκλείας τέθειντο παρ' αὐτοῖς, οἱ δὲ ἐκ τῆς φυλῆς Λευὶ τοῖς τῆς ἱερωσύνης αὐχῆμασιν εὐ μάλᾳ a 785 A. κατεστεμμένοι, λαμπροὶ τε ἦσαν καὶ διαβόητοι· τί δ' ἂν λέγοιμι κριτὰς τε καὶ νομικοὺς καὶ τοὺς ταῖς ἑτέραις τιμαῖς κατηγλαῖσμένους; ἐπειδὴ δὲ πεπαρωνήκασιν εἰς Χριστὸν,
 25 δέδονται τοῖς ἐχθροῖς, καταδηούντων αὐτοῖς τὴν χώραν Οὐεσ- πασιανοῦ τε καὶ Τίτου, πολιορκουμένης τε τῆς Ἱερουσαλήμ,

1. τοῦ assumptum ex C. deest in F. (Co.)

στρατείας C. στρατιᾶς Edd.

13. καὶ prius assumptum ex C.b. ὀρπήκων C.b.

ἑλύτρων B. ἐλύστρων Edd.

17. ἦκει Edd.

19. γὰρ om. C. rasura trium fere litt. habet D.

prius assumptum ex C.

invitis B.C.

6. τῶν assumptum ex C.

11. εὐ ὀραίζοιτο C. invito b.

14. ἐλύτρων C.b.

15. ἀποκείρεσθαι] ἀποκείραι καὶ b.

18. εὐκάρποις C. ἐγκάρποις B. iid. παρεικάζοιτο C.

20. τέθηγτο C.

21. τῆς

25. ἐχθροῖς] + καὶ Edd.

καὶ παντὸς τοῦ ἐν αὐτῇ λιμῷ καταφθίνοντος, θρήνου τε καὶ κοπετοῦ τὰ πάντα πεπλήρωτο. μαρτυρήσει δὲ καὶ Ἰώσηπος, 5
 b τὰ γὰρ τῆς Ἀλώσεως βιβλία συντιθεῖς, ἔφη που περὶ τῶν Ἱεροσολύμων αὐταῖς λέξεσιν ὧδε „Κομμοὶ δὲ ἦσαν ἀνὰ τὴν
 „ πόλιν πανταχῇ, οἰμωγαὶ δὲ διαπρύσιοι, καὶ θρήνος ἐγκέ-
 „ λευστος.” ὥσπερ δὲ Λίβανον καὶ δρυμὸν αὐτὴν ὠνόμαζε,
 λέγων “Διάνοιξον ὁ Λίβανος τὰς θύρας σου, καὶ καταφαγέτω
 “ πῦρ τὰς κέδρους σου. ὀλολυξάτω πίτυς, διότι πέπτωκε
 “ κέδρος, ὅτι μεγάλως μεγιστάνες ἐταλαιπώρησαν ὀλολύ-
 “ ξατε δρῦες τῆς Βασανίτιδος, ὅτι κατεσπᾶσθη ὁ δρυμὸς 10
 “ ὁ σύμφυτος.” οὕτω καὶ ῥῶνα κοπτόμενον ὀνομάζει.
 c πιστώσεται δὲ τὸν λόγον καὶ ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης, τοῖς
 Ἰουδαίων δήμοις προσπεφωρηκώς “ Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη
 “ πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ
 “ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται,” 15
 “ καὶ καίεται.” ἔσται τοίνυν φησὶν οὕτω μέγας ὁ ἐν αὐτῇ
 κοπετὸς, οἶος ἂν γένοιτο κοπετὸς ῥῶνος, ἐκτεθηλότος αὐτῷ
 δηλονότι τοῦ καρποῦ καὶ ἀδοκῆτως ἐκκοπτομένου. κόψεται
 δὲ ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλὰς, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ’
 ἑαυτάς. καὶ οὕτι που φημὲν ἐκεῖνο βούλεσθαι δηλοῦν τὸν 20
 d μακάριον Προφήτην, ὡς ἐστήκοι μὲν ἀνὰ μέρος τὸ ἄρσεν
 ἐν ἐκάστη φυλῇ, ἀνὰ μέρος δὲ αὐτὸ τὸ θῆλυ, καὶ ποιήσονται
 τὸν κοπετόν· περιττὸν γὰρ, ὡς ἔοικε, τὸ χρῆμα καὶ εἰκαϊό-
 βουλον· διδάσκει δὲ μᾶλλον ὡς ἐκάστη φυλὴ μετὰ τῶν ἐν
 αὐτῇ γυναικῶν ἰδίαν ἔξει τινὰ τοῦ θρήνου τὴν ἀφορμὴν. 25
 ταύτητοί φησὶν ὅτι φυλὴ οἴκου Δαυεὶδ καθ’ ἑαυτὴν καὶ αἱ
 γυναῖκες αὐτῶν καθ’ ἑαυτάς. καὶ δὴ φέρε λέγωμεν ὡς ἔνι,

De Bello
Jud.
lib. ii.
cap. i.
Supra
xi. 1, 2.

S. Matth.
iii. 10 ;
S. Luc.
iii. 9.

S. Joan.
xv. 6.

1. παντὸς τοῦ ἐν αὐτῇ λιμῷ C. πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ λιμοῦ Edd. 2. πεπλή-
 ρωτο. μαρτυρήσει B.C. πεπλήρωται. μαρτυρεῖ Edd. Ἰώσηπος C. 5. οἰ-
 μωγαὶ δὲ διαπρύσιοι C. οἰμωγὴ δὲ διαπρύσιος Edd. 7. A τὰς ad τὰς
 transilīit B. καὶ om. C. sed cf. supra 483 c, 755 d. 8. διότι C. ut
 supra ll. cc. ὅτι Edd. 12. Ἰωάννης B.C. (scil. Baptista) Ματθαῖος Edd.
 16. καὶ καίεται om. C. retinui ex Edd. φησὶν οὕτω hoc ordine C. ἐν αὐτῷ C.
 17. κοπετὸς alt. assumptum ex C. ἐντεθῆλ. C. 19. φυλὰς alt. om. C.
 (22, 51, 62, 147, 238.) 20. οὕτι C. οὔτε B. Edd. 21. ἐστήξει C.
 24. μετὰ B.C. κατὰ Edd. 27. λέγωμεν C.

τὸν ἐκάστης πόνον. οἱ μὲν γὰρ ἐκ φυλῆς Δαυεὶδ, ἦτοι τοῦ
 Ἰούδα, τῆς βασιλείας ἐκπίπτουτες, κατοικώζουσιν ἀσχέτως,
 ὡς τῆς οὕτω περιφανοῦς εὐκλείας ἀποστερούμενοι· οἱ γεμῖν
 ἐκ τῆς τοῦ Λευὶ, τῶν ἐκ τῆς ἱερωσύνης ἐξωθούμενοι γερῶν,^c
 5 ὁμοῦ γυναιξὶ ποιήσονται τὸν κομμόν. οἱ δὲ ἐκ φυλῆς τοῦ
 Νάθαν προφήτης δὲ οὗτος ἦν, καὶ οὐχὶ πάντως ἀληθῆς·
 κόψονται πάλιν. οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς ἔτι προφητεύειν ἄδικα
 καὶ λαλεῖν τὰ ἀπὸ καρδίας, καὶ τοῖς ἀσυνέτοις καταπωλεῖν
 ὡς παρὰ Θεοῦ τοὺς ἰδίους λόγους, καὶ τὰς ἐντεῦθεν συλ-
 10 λέγειν αἰσχροκερδείας. ἔχει δὲ ἡ παράδοσις, ὅτι τοὺς κριτὰς
 Ἰουδαῖοι τοὺς καθισταμένους κατὰ καιροὺς ἐκ τῆς Συμεῶν
 ἐδέχοντο φυλῆς, ἅτε δὴ συντεωτάτους καὶ νομομαθεῖς ἄνδρας^a 786 A.
 ἐχούσης, καὶ πολὺ τῶν ἄλλων προφερεστέρους εἰς γε τὸ ζῆν
 ἐλέσθαι ἐνόμως. διὰ τοῦτό φησιν ὅτι φυλὴ Συμεῶν κόψεται
 15 καθ' ἑαυτήν. ἴδιος δέ τις καὶ τούτοις ὁ θρῆνος. οὐ γὰρ
 ἔκρινον ὀρθῶς, οὔτε μὴν τοῖς θείοις εἴκοντες νόμοις, τὸ τῷ
 Θεῷ δοκοῦν ἀποπεραίνειν ἐσπούδαζον, ἦσαν δὲ μᾶλλον
 φιλοκερδεῖς τε καὶ εὐνότατοι, καὶ ἦ φησιν ὁ προφήτης “Οἱ
 20 ταῦταις ἀναγκαῖόν πως ἦν καὶ τὰς ἐτέρας φυλάς, ἅτε δὴ τῶν^b
 ἠδίστων αὐταῖς ἐθῶν τε καὶ τόπων ἐκπεμπομένας, μᾶλλον
 δὲ καὶ αὐτοῦ θανάτου κατηρητημένου ταῖς σφῶν κεφαλαῖς,
 φθάνοντος δὲ ὥσπερ τῶν πολεμίων τὸ ξίφος καὶ αὐτοῦ
 τοῦ λιμοῦ.

25 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται πᾶς τόπος διανοιγόμενος ἐν τῷ οἴκῳ Κεφ. ιγ'.
 Δαυεὶδ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς τὴν μετα-
 κίνησιν καὶ εἰς τὸν βαντισμόν. c

Ἐπιτρέχει τῷ λόγῳ τὰ μετὰ τοῦτο πάλιν ἐσόμενα “ τοῖς 2 Tim.
iv. 8.

2. ἐκπίπτουτες C. ἐκκοπέντες Edd. κατοικώζουσιν iud. 6. ἦν om. C.
 14. συννόμως C. 16. τὸ om. C. 18. τε assumptum ex C.
 20. ταῦτας manu prima C. 21. ἐκπεπομένας (sic) C. 22. κατη-
 ρημένου C. ἐπηρτ. Edd.

“ ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν” τοῦ Χριστοῦ. οἱ μὲν γὰρ ταῖς ἀπειθείαις ἐξυβρικότες, ἐν πολιορκίαις ἔσονται, φησὶ, καὶ ἐπί γε τοῖς σφῶν αὐτῶν κατοιμώξουσιν κακοῖς. ἐν δέ γε τῇ νοητῇ καὶ ἀγία κατὰ τὸ ἀληθὲς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ Δαυεὶδ, τουτέστι, τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ πεφηνότος ἐκ σπέρματος 5 Δαυεὶδ κατὰ σάρκα Χριστοῦ, πᾶς τόπος ἔσται διανοιγόμενος, 6 τουτέστι, πολλή τις εὐρυχωρία καὶ οἶον ἀνειμένη διαίτα τριπόθητος καὶ ἀπονωτάτη.

Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ῥητὸν Ἑβραῖοι πάλιν ἐτέρως ἐκδεδώ-
 κασιν. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἔσται πᾶς τόπος διανοιγόμενος, πᾶσαν 10
 ἔσσεσθαι πηγὴν ἀναβρύουσαν ἔφησαν αὐτοί. καὶ εἰκὸς γε σφόδρα, καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐβδομήκοντα τὸν σκοπὸν εἰς τοῦτο αὐτὸ συντείνεσθαι, κἂν εἰ ἐτέρως ἔχοι τῆς τῶν ῥημάτων προφορᾶς ὁ τρόπος, ἵνα τι τοιοῦτον ἦ τὸ δηλούμενον. ἡ μὲν 15
 e γὰρ ἀπειθῆς καὶ ἐξήνιος Ἱερουσαλήμ, ἡ πονηρά τε καὶ ἀπο- 15
 στατίς, “ ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα
 “ τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,” τὰς τοῖς ἰδίους τολμή-
 μασιν ἀναλόγως ἐχούσας ἀποτιεῖ δίκας· ἐκκοπήσεται γὰρ 20
 ῥῶνος δίκη. τοῖς γεμῆν αἰκοῦσι τὴν νοητὴν Ἱερουσαλήμ, ἦτοι τὸν οἶκον Ἰουδα, τουτέστι Χριστοῦ, ἔσται πᾶς τόπος 20
 διανοιγόμενος, ἤγουν ἐν παντὶ τόπῳ πηγὴ, τὸ τῆς καθάρσεως ὕδωρ ἀναβρύουσα, δῆλον δὲ ὅτι τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, ὡς εἶναι χρήσιμον τοῖς πεπιστευκόσι καὶ εἰς τὴν μετακινήσιν καὶ
 787 A. a εἰς τὸν ῥαντισμὸν. καὶ τίς ἡ μετακινήσις; Ἰουδαίων μὲν, ἐκ νομικῆς ἀγωγῆς εἰς πολιτείαν τὴν ἐπὶ Χριστῷ, ἀπὸ σκιάς 25 εἰς ἀλήθειαν, ἐκ τύπου καὶ γράμματος εἰς λατρείαν πνευματικὴν· Ἑλλησι δὲ μετακινήσις ἐστὶ τις ἐξ ἀπιστίας ἤκουσιν ἐπὶ τὸ πιστεῦσαι Χριστῷ, ἐξ ἀμαθίας τῆς πρώτης εἰς ἐπίγνωσιν ἀκραιφνῆ τοῦ κατὰ ἀλήθειαν ὄντος Θεοῦ, ἀπὸ

S. Matth.
 xxiii. 37;
 S. Luc.
 xiii. 34.

2. ἀπειθείαις C.
 prima C. invito D.

20. τουτέστι] + τὴν ἐκκλησίαν b. repugnantibus C. D.

inv. ordine b. invitis C. D.

edidi. ἐστὶ τίς C. τίς ἔσται Edd.

3. αὐτοῖς manu prima C. κατοιμώξουσιν manu

15. ἀπειθῆς C. ἀποστάτης C.

18. ἔχουσα (sic) C. ἀποτιεῖται C.

21. τόπῳ παντὶ

25. ἀπὸ C. Edd. ἐκ b.

Verba desunt in b.

27. ἐστὶ τίς] Sic
 28. ἀμαθείας Edd.

σκοτούς εἰς φωτισμόν· μετακινήσεις δὲ κοινῇ, παντὶ πρόπουσα
 λοιπὸν τῷ κεκλημένῳ διὰ τῆς πίστεως, Ἰουδαίῳ τε καὶ
 Ἑλληνι· ἀπὸ τοῦ φρονεῖν τὰ σαρκὸς ἐπὶ τὸ ἐλέσθαι ζῆν b
 ὁσίως καὶ καθαρῶς, καὶ περιπατεῖν ἐν Πνεύματι, κατὰ τὴν Gal. v.
 5 τοῦ μακαρίου Παύλου φωνήν· ἐκ τοῦ τιμᾶν τὰ ἐν κόσμῳ εἰς
 τὸ ἀγαπήσαι τὰ ὑπερκόσμια. ὅτι δὲ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν
 δεχόμενοι βάπτισμα ῥαντιζόμεθα τῷ αἵματι Χριστοῦ πρὸς
 ἀποκάθαρσιν ἀμαρτίας, πῶς ἂν ἐνδοιασείε τις; οὐκοῦν ἢ
 ὁδὸς ἢ εἰς μετακίνησιν καὶ εἰς τὸν ῥαντισμὸν τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ
 10 Ἰούδα, τὸ σωτήριον βάπτισμα, ἦτοι πᾶς τόπος διανοιγό-
 μενος, ἤγουν πᾶσα πηγὴ κατευρνομένη τε καὶ ἀναβρύουσα c
 τὸ τῆς καθάρσεως ὕδωρ.

Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος, ἔξολοθρεύσω τὰ 2
 ὀνόματα τῶν εἰδώλων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται αὐτῶν
 15 μνεῖα· καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον
 ἔξαρῶ ἀπὸ τῆς γῆς.

Πάντα πρὸς τὸ ἄμεινον μετακεχώρηκεν ἐν Χριστῷ, καὶ
 καινὴ κτίσις τὰ ἐν αὐτῷ, τῆς ἀρχαίας σαθρότητος ἀπο- 2
 βαλόντα τὸν μῶμον. ἀτρεκῆ δὲ ὄντα τὸν ἐπὶ τῷδε λόγον d
 20 κατίδοι τις ἂν καὶ ἐξ αὐτῶν εἰ βούλοιτο τῶν πραγμάτων.
 πρὸ μὲν γὰρ τῶν τῆς ἐπιδημίας καιρῶν, οὕτω καθ' ἡμᾶς
 γεγονότος τοῦ Μουσογενοῦς, οὔτε μὴν τῷ θείῳ φωτὶ τὰ πάντα
 περιαστράπτοντος, ἀχλὺς ἦν ἔτι καὶ σκότος ἐν ταῖς τῶν
 ἐθνῶν καρδίαις. ἐλάτρευον γὰρ εἰδώλοις, καὶ δυσβουλίας εἰς
 25 τοῦτο κατώλισθον, ὡς ξύλοις καὶ λίθοις ἀναθεῖναι τὸ σέβας,
 καὶ τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι τὰς τῷ Θεῷ πρεπούσας ἀνά-

2. λοιπὸν assumptum ex C.

9. τὸν assumptum ex C.

(Alex. XII.)

16. ἀπὸ] ἐκ F.

20. κατείδοι C.

καὶ assumptum ex C.

25. ἀναθῆναι C.

5. εἰς om. C.

13. Κύριος] + σαβαώθ Edd. invitis B.C.

18. αὐτῷ C. Χριστῷ Edd.

23. ἦν om. C.

26. τῷ assumptum ex C.

7. αἵματι] + τοῦ b.

19. τότε C.

24. δυσβου-

Deut.
xxxii. 9.

ε πτειν τιμάς. καὶ ταυτὶ μὲν τῆς τῶν πλανωμένων ἀβελτερίας
 τὰ ἐγκλήματα, παρὰ δέ γε τῷ Ἰσραὴλ, ὃς ἦν καὶ ἀπόλεκτος
 καὶ “μερίς Κυρίου, κατὰ τὸ γεγραμμένον, σχοίνισμά τε κλη-
 “ρονομίας αὐτοῦ,” τοσαύτη τις ἦν ἡθῶν τε καὶ τρόπων
 ἐξιτηλία, ὡς ὀλίγου μὲν ἀξιούσθαι λόγου, καίτοι πρὸς ἐπι- 5
 κουρίαν αὐτοῖς δοθέντα, τὸν νόμον, καὶ οὐκ ἀνικάνως ἔχοντα
 πρὸς παιδαγωγίαν τὴν ἐπὶ γε τῷ χρῆναι βιοῦν ὀρθῶς, ἀπο-
 νεῦσαι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸ δεῖν ἀβούλως ταῖς τῶν ἐθνῶν
 συναποκομίζεσθαι πλάναις, καὶ ταῖς τῶν ὁμόρων δεισιδαί-
 788 A. α μονίαις ἐνολισθεῖν. προσέκειντο μὲν γὰρ, καὶ λίαν ἐκτόπως, 10
 τοῖς τῶν ψευδοπροφητῶν μαντεύμασιν. οἱ μὲν γὰρ τῶν
 εἰδώλων θεραπευταί, βεβήλοις τεμένεσι προσιζήσαντες, χρη-
 σμολόγοι τε ἦσαν καὶ ψευδοεπεῖς· οἱ δὲ καὶ τὸ Ζῆ Κύριος,
 ἐπὶ γλώττης ἔχοντες, καὶ εὐσεβεῖν ὑποπλαττόμενοι, καὶ οἶον
 προβιάτου δορᾶ τὸν λύκον ἐπισκιάζοντες, τὸ τῆς προφητείας 15
 ὄνομά σφισιν αὐτοῖς περιτιθέντες οἱ τάλανες, καὶ τὴν ἐπὶ
 β) τούτῳ δόξαν ἀνοσιῶς ἀρπάζοντες, ἀπηρεύγοντο τὸ δοκοῦν,
 καὶ τοὺς τῆς ἑαυτῶν καρδίας λογισμοὺς θείαν ἔφασκον εἶναι
 βουλήν. περὶ τῶν τὰ τοιαύδε τολμᾶν εἰωθότων καὶ ὁ προ-
 φῆτης ἔφασκεν Ἰερεμίας πρὸς τὸν τῶν ὄλων κατεξουσία- 20
 ζοντα Θεόν “Ὁ ὢν Κύριε, ἰδοὺ οἱ προφήται αὐτῶν προ-
 “φητεύουσι καὶ λέγουσιν Οὐκ ὄψεσθε μάχαιραν, καὶ λιμὸς
 “οὐκ ἔσται ἐν ἡμῖν, ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ἐπὶ τῆς
 “γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.” καὶ πρὸς γε ταῦτα Θεός
 II. 14. “Ψευδῆ, φησὶν, οἱ προφήται προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί 25
 “μου, οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς καὶ
 ε “οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ὀράσεις ψευδεῖς καὶ μαν-
 “τείας καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν, αὐτοῖ

Hier.
xiv. 13.

II. 14.

1. ταύτη C. ἀβελτερίας C. ἀβελτηρ. Edd. 2. ἦν assumptum ex C.
 ἀπόλεκτος C. ἀποδεκτός B. Edd. 3. τε om. C. 7. τὸ C.
 8. πρὸς τὸ δεῖν] πρὸσταδῆν (sic) C. 9. συναποκομίζεσθαι C. ἀπο-
 κομίζεσθαι Edd. 10. ἐνολισθεῖν C. στοιχείν iid. 11. ψευδο-
 προφητῶν C. ψευδωνύμων προφητῶν iid. 12. βεβήλοις C. τοῖς βεβ. iid.
 16. ἐπὶ τούτῳ C. 17. ἀπηρεύγοντο] ἀπηγάρευον C. 18. ἑαυτῶν C.
 αὐτῶν iid. 23. ἡμῖν C. (Alex.) ὑμῖν Edd. (Vat.) 25. φησὶν assumptum
 ex C. ἐπὶ C. ἐν Edd. (48.) neutrum habet B. 27. ὅτι C. καὶ Edd.

“*προφητεύουσιν ὑμῖν*” καὶ πάλιν “*Οὐκ ἀπέστειλλον τοὺς*
προφήτας, καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον· οὐδὲ ἐλάλησα πρὸς αὐτοὺς,
καὶ αὐτοὶ προεφήτευσον.” *ψευδοεπεῖς γὰρ ἦσαν, ὡς ἔφη,*
καὶ, λημματίων αἰσχυρῶν ἠττώμενοι, προσελάλουν τοῖς ἀκρο-
 5 *μένοις τὰ “ἀπὸ καρδίας αὐτῶν, καθὰ γέγραπται, καὶ οὐκ*
“ἀπὸ στόματος Κυρίου.” εἶτα δέον ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖν
Ἰουδαίους, ἐκ τῶν ἐναντίων ἐποιοῦντο σεπτοὺς, καὶ τιμαῖς ταῖς
ἀνωτάτω στεφανοῦν ἐσπούδαζον. ἐπειδὴ δὲ λοιπὸν ἐπέφανεν
 10 *ἡμῖν ὁ Μονογεγὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὄχρητο μὲν εἰς ἅπαν καὶ ἰ*
ὀλοθρεύεται παντελῶς τὰ ψυχρὰ καὶ μειρακιώδη τῆς εἰδωλο-
λατρείας ἀθύρματα, συνεξήρηται δὲ αὐτῇ καὶ τὸ ἔκτοπόν τε
καὶ δυσσεβὲς ἐπιτήδευμα τῶν ψευδοπροφητῶν, οἱ πονηροῦ τε
καὶ ἀκαθάρτου πνεύματος ἔμπλεοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς τῶν εἰδώ-
 15 *λων θεραπευταῖς ἀδελφὴν καὶ γείτονα νοσοῦντες τὴν πλάνη-*
σιν καταφωραθεῖεν ἄν, καὶ μάλα ὀρθῶς. εἰς γὰρ ἀμφοῖν τῆς
δυσσεβείας ὁ ἐπιστάτης, τουτέστιν ὁ σατανᾶς. ἐξαρῶ τοίνυν
 20 *φησὶν ἀπὸ τῆς γῆς τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων καὶ οὐκ ἔσται*
αὐτῶν μνεία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τουτέστι κατ’ ἐκείνο τοῦ
καιροῦ, καθ’ ὃν ἂν τὸ θεῖον καὶ ἐπουράνιον λάμψῃ φῶς, καὶ
 25 *ἐν ταῖς τῶν πλανωμένων καρδίαις ὁ νοητὸς ἐωσφόρος ἀνα-*
τείλῃ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, διαυγᾶσῃ δὲ καὶ ἡμέρα, τῆς
πάλαι νυκτὸς ἀπεληλαμένης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ δρωμένων·
ἵνα τῆς ἀρχαίας ἀκαθαρσίας ἐξηρημένης, οἱ ἀληθινοὶ τε καὶ
ἅγιοι προσκυνηταὶ φαίνονται λοιπὸν τῆς εὐαγοῦς πολιτείας
ἀνημμένοι τὰ αὐχίματα, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ τιμῶντες ζώῃν.

Hier.
xxiii. 21.

Hb. 16.

2 S. Pet.
i. 19.

a 789 A.

Καὶ ἔσται ἂν προφητεύσῃ ἄνθρωπος ἔτι, καὶ ἑρεῖ πρὸς αὐτὸν ὁ 3
 πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οἱ γεννήσαντες αὐτόν Οὐ ζήσῃ,

1, 2. *προφητεύουσιν*—οὐδὲ *assumpta ex C.* Statim ἐλάλησαν Edd. invito C.
 3. *ἐπροεφήτευσον* (sic) C. 8. *ἐπειδὴ δὲ C.* ἐπεὶ δὲ Edd. 10. *ὀλοθρεύεται C.*
ὀλόθρευτο Edd. 12. *τε assumptum ex B.C.* 13. *ἔμπλεοί τε C.*
ἔμπλεω Edd. 18. *κατ’ ἐκείνο τοῦ καιροῦ C.* κατ’ ἐκείνον τὸν καιρὸν iīd.
 19. *λάμψει (=λάμψη) C.* 21. *διαυγᾶσει C.* καὶ *assumptum ex C.*
 23. *ἀληθινοὶ τε C.* ἀληταὶ Edd. 27. *αὐτοῦ prius deest in Edd.*

ὅτι ψευδᾶ ἐλάλησας ἐν ὀνόματι Κυρίου καὶ συμποδιοῦσιν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἱ γεννήσαντες αὐτὸν, ἐν τῷ προφητεύειν αὐτόν.

Τοσαύτη τις ἔσται περὶ τὸ θεῖον, φησὶν, αἰδῶς τῶν τηλικάδε, φροντιοῦσι δὲ οὕτω τῆς εἰς ἄκρον ἐπιεικειᾶς καὶ 5
 b ἀξιαγάστου ζωῆς, ὥστε καὶ γονέας αὐτοὺς ἰδίοις ἐπιθήγε-
 σθαι τέκνοις, εἰ ζηλοῦν ἔλωτο τοὺς ψευδοεπεῖς προφητεύειν
 ὑποπλαττόμενοι, καὶ ἀποφθέγγωντό τι τῶν ἀπὸ καρδίας,
 ὡς Θεοῦ λελαληκότος. συμποδιοῦσι γὰρ αὐτὸν, φησὶ, του-
 τέστι καταδεσμεύσουσιν ὡς ἔκφρονά τε καὶ μεμηνότα, μελλή- 10
 σαντες δὲ οὐδὲν, καθοριοῦσιν αὐτοῦ καὶ θάνατον, εἰ ἔμμονόν
 τε καὶ ἀναιδῆ τὴν ἐπὶ τῷδε ποιοῖτο νόσον. ἀπόχρη γὰρ
 αὐτοῖς εἰς τὸ δεῖν ἅπασαν τοῦ παιδὸς καθορίσαι δίκην τὸ
 ὅτι ψευδῆ λελάληκεν ἐν ὀνόματι Κυρίου.
 c Ἄθρει δὲ ὅπως ἐστὶν ἀληθῆς ὁ λόγος, καὶ τὸ βέβαιον 15
 εἰς πίστιν ἢ προαναφώνησις ἔχει. τίς γὰρ τῶν καθ' ἡμᾶς
 διακαρτερήσειεν ἂν ἐν τῷ νῦν καιρῷ προφητεύοντός τινος;
 ἢ πῶς οὐκ ἐξεστηκότα λογιεῖται μὲν τὸν τοιοῦτον εὐθὺς,
 ᾧδέ τε ἔχοντα γνώμης πῶς οὐκ ἂν ποιήσαιτο στυγητόν;
 ποῖος δὲ πατὴρ ἀνεπίπληκτον ἑάσει τέκνον, εἰ τοῖς οὕτω 20
 δεινοῖς ἐναλοῖη πλημμελήμασιν; ἀπόδειξις οὖν ἄρα, καὶ
 μάλα σαφῆς, γένοιτο ἂν οἶμαι τουτὶ, τοῦ χρῆναι φρονεῖν
 ἀραρότως ὅτι πολὺ πρὸς τὸ ἄμεινον ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς
 d πραγμάτων μετακεχώρηκε φύσις, Θεοῦ μεταπλάττοντος εἰς
 τὸ αὐτῷ δοκοῦν καὶ εἰς τὸ εὖ ἔχον, ἢ πρῖν. καὶ γοῦν τὰ 25
 πάλαι τιμώμενα καὶ παρὰ πολλοῖς ἀξιαγάστα, νῦν ἐστι

4. φησὶ post τηλικάδε tr. Edd., hoc ordine C.

7. εἰ ζηλοῦν ἔλωτο C.

ζηλοῦν, τὸ Edd.

8. ὑποπλαττόμενοι C. ἀποπλαττομένους B. Edd.

καὶ C. Edd. κἂν B.

ἀποφθέγγωντό B. Edd. ἀποφθέγγοντό D. ἀποφθέγγεται C.

Statim τὰ Edd. inivitis B.C.D.

11. καὶ B.C. τὸν Edd.

12. τότε C.

13. τὸ alt. C. τότε iid.

15. ὅπως B.C. ὡσπερ Edd.

21. ἐναλοῖε C.

22. γένοιτ' ἂν C. τοῦ χρῆναι φρονεῖν ἀραρότως ὅτι C. τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας, ὅτι [ὅτε Aub. καὶ ὅτι B.] Edd.

26. τιμώμενα om. C. habet D. ἐστι C.

εἰσι Edd.

στυγητὰ καὶ ἐπάρατα καὶ τοῖς ἐπιεικέσιν οὐκ ἀνεκτὰ καὶ τοῦ κολάζεσθαι δεῖν οὐκ ἡμοιρηκότα.

Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταισχυρθήσονται οἱ προφῆται, 4
 ἕκαστος ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτὸν,
 5 καὶ ἐνδύσονται δέρβην τριχίνην ἀνθ' ὧν ἐψεύσαντο. καὶ ἐρεῖ 5
 Οὐκ εἰμι προφήτης ἐγὼ, διότι ἄνθρωπος ἐγέννησέ με ἐκ^e
 νεότητός μου. καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτόν Τί αἱ πληγαὶ αὗται ἀνά 6
 μέσον τῶν χειρῶν σου; καὶ ἐρεῖ "Ὅτι ἐπλήσθη ἐν τῷ οἴκῳ
 τῷ ἀγαπητῷ μου.
 10 "Ὅτι καὶ ποιῆς καὶ δίκης ἄξια τέθεινται παρ' ἡμῖν τὰ a 790 A.
 πάλαι τεθνασμένα, καὶ ἐκ τῆς τῶν προκειμένων ἐννοίας
 ἀταλαίπωρον ἰδεῖν. προεφήτευον μὲν γὰρ, ὡς ἔφην, ἐν τῷ
 Ἰσραὴλ οἱ ψευδοεπεῖς τε καὶ φένακες, καὶ πλανᾶν εἰωθότες
 " ἔνεκεν δρακὸς κριθῆς καὶ κλάσματος ἄρτου" κατὰ τὸ
 15 γεγραμμένον. εἴτα τοιαῦτα τολμῶσιν ἐκείνοις, ἐπέπληττε
 μὲν οὐδεῖς, οὐδ' ἀπείργειν ἤθελεν ὡς δυσσεβεῖν ἡρημένους,
 ἐπαίνοις δὲ μᾶλλον αὐτοὺς καὶ ταῖς ἀνωτάτω τιμαῖς στεφά-
 νοῦν ἡξίουσαν οἱ τάλανες. ταύτητοι κάκεῖνοι πρὸς τὸ χεῖρον b
 ἦσαν, τρεφομένης ὥσπερ ἐν αὐτοῖς τῆς νόσου διὰ τῆς τῶν
 20 τεθναμακότων αὐτοὺς ἐλαφρίας. ἐν δέ γε τῷ νῦν καιρῷ
 καταισχυρθήσεσθαι φησιν αὐτοὺς, οὐ παραδεχθείσης δηλονότι
 τῆς ψευδοπροφητείας, ἐπιτιμωμένης δὲ μᾶλλον, καὶ ἐξ αὐτῶν
 τῶν τὰ τοιάδε τολμᾶν εἰωθότων τὰς τῆς ἀπουσίας ἐξαιτου-
 μένων δίκας, ὡς ἐλεγχθέντας εὐθὺς καὶ ἀποσχέσθαι τοῦ
 25 κακοῦ, καὶ δέρβην ἐνδύσασθαι τριχίνην ἀνθ' ὧν ἐψεύσαντο, του-

Ezech.
xiii. 19.

4. αὐτὸν] αὐτοὺς F. (22. al.) 5. ἐρεῖ] + ὅτι B. 6. διότι C. (Alex.)
 cf. infra. διότι ἄνθρωπος ἐργαζόμενος τὴν γῆν ἐγὼ εἰμι ὅτι Edd. ὅτι ἄνθρ. ἐργ. τὴν
 γῆν ἐγὼ εἰμι διότι B. 9. τῷ ἀγαπητῷ B.C. (Vat. 8) cf. infra. τοῦ ἀγαπητοῦ
 F. Edd. (Alex.) cf. supra 415 d. in S. Joannem 463 c. [sed in S. Joannem 1107 a
 τῷ ἀγαπητῷ?]. 12. εἰδεῖν (sic) C. 16. οὐδ'] οὐκ C. 19. ἔσαν C.
 ἐν assumptum ex C. 20. γε assumptum ex C. 22. ἐπιτιμωμένης C.
 ἐπιτετιμωμένης Edd.

c τέστι, πενθεῖν ἐπὶ τῷ κακῷ καὶ ἐπὶ τῇ πλημμελείᾳ κατολο-
 φύρεσθαι, μεταγινώσκοντας, ὅτι λογισμῶν εἰς τοῦτο κατώ-
 λισθον ἀμαθίας, ὡς ψευδοεπῆσαι κατὰ Θεοῦ, ἐρυθριῶντας
 δὲ ὄλως οὐδὲν ὁμολογῆσαι τε τὴν ἀμαρτίαν καὶ συγγνώμην
 ἐξαιτῆσαι, λέγοντας σαφῶς Οὐκ εἰμι πρσιφῆτης ἐγὼ ὅτι 5
 ἄνθρωπος ἐγέννησέ με ἐκ νεότητός μου, τουτέστιν, ἀνθρώπου
 γέγονα τέκνον. ἀσθενῆς δὲ λίαν ἢ φύσις καὶ εὐπάροιστος
 κομιδῇ πρὸς τὸ μὴ ἔχον ὀρθῶς, καὶ ἐτοιμοτέρα πως εἰς
 d ἀμαρτίας. εἶεν δ' ἂν αἱ τοιαίδε μετανοούντων φωναί. εἰ
 δὲ δὴ βουλοίμην αὐτὸν ἔρεσθαι, φησὶ, Τί τὸ χρῆμα τῶν ἐν 10
 χερσὶν ὀρωμένων τραυμάτων ἤτοι πληγῶν; ἀποκρινεῖται
 πάλιν ὅτι Ἄς ἐπλήγην ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἀγαπητῷ μου, συμ-
 ποδισάντων αὐτὸν δηλονότι πατὴρ καὶ μητὴρ, καὶ τὰς
 τῆς προπετείας ἐξηγηκότων δίκας. οἴκος γὰρ ἀγαπητὸς
 ἐκάστῳ τῶν καθ' ἡμᾶς, ὁ τῶν γεγεννηκότων. 15

Supra
ver. 3.

Ὅρα τοίνυν ὅση τις ἐστὶν ἢ τῶν πάλαι τε καὶ νῦν
 πραγμάτων διαφορά. ἐθανμάζοντο μὲν γὰρ οἱ παρ' ἐκείνοις
 ψευδοπροφήται, καὶ ἦσαν ἐν δόξῃ καὶ ὑπολήψει χρηστῇ,
 c καὶ ταῦτα δρῶντες οὐδὲ μετεμέλοντο· κατὰ δέ γε τὸν
 ἐνεστηκότα καιρὸν, εἰ δὴ πη τινὲς ἔλοιτο ταῖς ἐκείνων 20
 μαρίας κατακολουθεῖν, ἐπιτιμῶνται, καταισχύνονται, ταῖς
 τῶν γεγεννηκότων κολάζονται ψήφοις, μεταγινώσκουσιν ὡς
 ἡμαρτηκότες καὶ πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν, αἰτοῦσι συγγνώμην
 τὴν τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁμολογοῦντες ἀσθένειαν καὶ
 791 A. a τὸ εὐόλισθον εἰς ἀμαρτίαν. ἀνήρηται γὰρ “τὸ πνεῦμα τὸ 25
 “ἀκάθαρτον ἀπὸ τῆς γῆς,” τῇ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ δυνάμει τε καὶ ἐξουσίᾳ.

791 A.
Supra
ver. 2.

1. κατολοφ. C.	6. τουτέστιν] + ὅτι Edd. invito C.	8. ἐτοιμοτέρα
πως C. ἐτοιμοτρεπῆς iud.	9. ἀμαρτίας C. ἀμαρτίαν iud.	10. ἔρεσθαι]
+ τι B. Pont.	12. τῷ ἀγαπητῷ B.C. Pont. τοῦ ἀγαπητοῦ Aub.	
13. τὰς] τὰ Edd.	14. ἀγαπητὸς B.C. Pont. ἀγαπητοῦ Aub.	
15. γεγεννηκότων (sic) C.	16. τε assumptum ex C.	19. γε om. C.
20. πη assumptum ex C.	21. μαρίας C. μαρτείας Edd.	ἀκολουθεῖν C.
καταισχύνονται C. καὶ κατ. B. καὶ κατ. καὶ Edd.	23. καὶ prius et αἰτοῦσι	
συγγνωμὴν assumpta ex C.	24. ἀνθρωπίος C.	26. Ἰησοῦ
om. C.		

Ῥομφαία ἐξεγέρῃτι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην 7
αὐτοῦ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, πατάξω τὸν ποιμένα καὶ
διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα, καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου
ἐπὶ τοὺς ποιμένας.

5 Δέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ἴδιον Υἱὸν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ,
ἐφείς οικονομικῶς καίτοι Θεὸν ὄντα καὶ ἐξ αὐτοῦ κατὰ b
φύσιν ἀπορρήτως γεγεννημένον, καὶ ἐν τῇ τοῦ δούλου μορφῇ
καθικέσθαι, καὶ ἄνθρωπον γενέσθαι καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀνατλήναι
σταυρὸν, ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον καὶ ἀποστήσῃ τῆς κατὰ
10 πάντων πλεονεξίας τὸν σατανᾶν, καθελῇ δὲ καὶ τὴν βέβηλον
εἰδωλολατρείαν, καὶ καταργήσῃ μαντείας, ψευδοπροφητείας
τε καὶ τοὺς ἐκ καρδίας φενακισμοὺς, ἐξάρῃ δὲ καὶ “τὸ πνεῦμα
“ τὸ ἀκάθαρτον ἀπὸ τῆς γῆς,” καὶ πρὸς γε δὴ ταῦτοις, ἵνα
κατακτήσῃται τὴν ὑπ' οὐρανὸν, μετατιθεῖς εἰς θεογνωσίαν c
15 τοὺς πεπλανημένους, ἀναπείθων ἐλέσθαι τὴν εὐσεβῆ καὶ
εὐσχήμονα πολιτείαν, καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ὀρᾶσθαι τετι-
μηκότας. ταύτης οὖν ἕνεκα τῆς αἰτίας τὸν ἐπὶ ξύλου θάνα-
τον, καίτοι πολὺ λίαν ἔχοντα τὸ δυσκλεές, ὑπέμεινεν ἐκῶν,
“ αἰσχύνῃς καταφρονήσας,” οὕτω καὶ αὐτῷ δοκοῦν τῷ Θεῷ
20 καὶ Πατρὶ. καὶ τι τοιοῦτον ἡμῖν ὑποφαίνει λέγων αὐτὸς ὁ
Υἱός “Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ
“ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
“ τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν d
“ ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω
25 “ αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.” ὡς γὰρ ὁ θεσπέσιος γράφει
Παῦλος “Διὰ τοῦτο Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἐζήσεν, ἵνα καὶ
“ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.” τέθεικε τοίνυν ἐκῶν ὑπὲρ

Supra
ver. 2.Heb. xii.
2.S. Joan.
vi. 38, 9.Rom.
xiv. 9.

2. πατάξω C. (23, 42, 106) πάταξον F. Edd. (Alex. XII.) 3. διασκορ-
πισθήσονται C. (Alex. XII.) διασκορπισθήσεται F. Edd. (42, 240). [διασκορπισθή-
των XII suprascr. cf. infra 795 init.] 9. ἀποστήσει C. 10. καθελεῖ B.C.
11. καταργήσει C. μαντείας C. μαντείαν Edd. ψευδοπροφητείας C. ψευδοπρο-
φήτας iid. 12. ἐξαρεί C. 14. κατακτήσῃται C. καταστήσῃται iid.
18. ἐκῶν accessit ex C. 20. καὶ τι] καίτοι iid. 25. αὐτὸ] + ἐν iid.
invito C. ὡς γὰρ C. καὶ ὡσπερ iid. 26. ἐζήσεν C. ἀνέζησεν iid.

ἡμῶν τὴν ψυχὴν, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ παραδόντος αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον ἰδίῳ νεύματι τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, καὶ οἶον ἐφίεντος, ὡς ἔφη, αἵματι τιμῆ τὴν ἀπάντων πρίασθαι ζώην. καὶ γοῦν ὁ Σωτὴρ οἰηθέντι Πιλάτῳ κατεξουσιάζειν αὐτοῦ προσυπήντα λέγων “Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ’ ἐμοῦ, 5
 “ εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν.”

S. Joan.
xix. 11.

Προαφηγησάμενος τοίνυν διὰ τῆς τοῦ Προφήτου φωνῆς, ὡς πλείστη τις ἔσται τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἢ μεταδρομῇ, παθόντος αὐτοῦ τὸν ἐν σαρκὶ θάνατον, μονονοῦχὶ καὶ ἐπισπεύδει τοῦ καιροῦ τὴν ἀναδείξιν, καθ’ ὃν ἔσται 10
 ταῦτα, καὶ ἐνεργεῖσθαι προστέταχε τὸ ἐπὶ τῷ πάθει μυστήριον, αὐτῇ τῇ ῥομφαίᾳ παρεγγυῶν τε καὶ λέγων Ἐξεγέρθητι
 792 A. a ἐπὶ τὸν ποιμένα μου καὶ ἐπ’ ἄνδρα πολίτην αὐτοῦ λέγει Κύριος παντοκράτωρ. καὶ ῥομφαίαν μὲν ἐν τούτοις καταδηλοῦσθαί φημεν ὡς ἐν εἶδει μαχαίρας τὸν πειρασμὸν, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ 15
 πάθος τὸ ἐκ τῆς Ἰουδαίων ἀπονοίας ἐπενημεγμένον τῷ Ἐμμανουήλ. ἔοικε γὰρ συνιέναι τε οὕτω καὶ μὴν καὶ εἰπεῖν ὁ δίκαιος Συμεὼν, ὅτε προσεκόμιζεν ὀκταήμερον τὸν Ἰησοῦν ἢ ἀγία παρθένος “Καὶ σοῦ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διε-
 “ λεύσεται ῥομφαία.” μόνον γὰρ οὐχὶ ῥομφαία κατεσφάζετο, 20
 σταυρούμενον ὀρώσα τὸν ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα κατὰ γε τὴν
 b σάρκα φημί. ὧ τοίνυν ῥομφαία, ἐξεγέρθητι φησὶν ἐπὶ τὸν ποιμένα μου, τουτέστιν, ἐνεργεῖσθω λοιπὸν τὸ σωτήριον πάθος καὶ ὁ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἀναδείξεως ἡκέτω καιρός. τίθειται μὲν γὰρ ἐφ’ ἡμᾶς ἀρχιποίμην ὁ Χριστὸς, καὶ ὑπ’ αὐτῷ 25
 πάντες ἐσμὲν οἱ πεπιστευκότες, πλὴν οὐκ ἔξω χειρὸς τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. κατάρχει γὰρ ἡμῶν ἐν Υἱῷ, δι’ αὐτοῦ τε καὶ ἐν αὐτῷ σεσώσμεθα καὶ αὐτὴν ἐσχίκαμεν τὴν προσ-

S. Luc.
ii. 35.

Eph.
ii. 18.

3. τιμῆ C. τῷ ἰδίῳ Edd. 4. οἰηθέντι Πιλάτῳ C. οἰηθέντος Πιλάτου iid.
 5. κατ’ ἐμοῦ ἐξουσίαν οὐδεμίαν C. ut supra 774 d. 6. δεδομένον σοι hoc ordine C. 9. ἢ assumptum ex C. καταδρομῇ iid. 14. ῥομφαίαν] + μὲν Edd. invito C. 17. ἔοικε γὰρ] καὶ ἔοικε γε Nik. in S. Luc.
 19. παρθένος C. favente Nik. θεοτόκος Edd. 23. ἐνεργεῖσθω C. Nik. ἐξηγείσθω Edd. 24. ἡκέτω Nik. Edd. ἴτω C. 23. τίθειται C. ἔστι Edd.
 26. πάντες ἐσμὲν hoc ordine C. 28. αὐτὴν C. δι’ αὐτοῦ iid.

αγωγήν. καὶ γοῦν ἔφασκεν ὁ Σωτήρ “Γὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ
 “ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσι, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκο-
 “ λουθοῦσί μοι, καὶ γὰρ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ
 “ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσῃ τις αὐτὰ ἐκ
 5 “ τῆς χειρὸς μου. ὁ Πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι πάντων
 “ μείζων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς
 “ τοῦ Πατρὸς· ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἓν ἐσμεν.” ἴδιος οὖν ἄρα
 τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ποιμὴν ὁ Υἱὸς, οὐκ ἀλλότρια κατα-
 νέμων θρέμματα, τὰ ἑαυτοῦ δὲ μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ Πατρὸς,
 10 οὐκ ἰδίῳ αὐτοῦ νοουμένων τῶν μισθωτῶν ποιμένων, οἱ
 κατέσφραζον μὲν τὰ πρόβατα, φειδοῦς ἀπάσης ἐξηρημένης, d
 “ ἔλεγον δὲ καὶ πωλοῦντες αὐτὰ Εὐλογητὸς Κύριος καὶ
 “ πεπλουτήκαμεν.” πολῖται γεμῆν, ἤγουν οἰκειοί τε καὶ γνώ-
 ριμοι, τοῦ ἀγαθοῦ ποιμένος, οἱ ὑπ’ αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ πρό
 15 γε τῶν ἄλλων οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, οἱ καὶ παταχθέντος τοῦ
 ποιμένος κατεσκίδναντο καὶ πεφεύγασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἤκον
 τῶν Ἰουδαίων οἱ ὑπηρέται, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ προδότης ὁμοῦ
 τῇ σπείρᾳ συλληψόμενοι τὸν Ἰησοῦν, “πάντες ἀφέντες αὐτὸν
 “ ἔφυγον.” ἔφη γὰρ οὕτω τὸ γράμμα τὸ εὐαγγελικόν.
 20 “Ὅτι δὲ δοὺς ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ἴδιον Υἱὸν εἰς θάνατον e
 ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ πατάξαι πως αὐτὸν λέγεται, τῷ γε
 ὄλως ἐφείναι παθεῖν, πιστώσεται λέγων αὐτὸς ὁ Υἱὸς,
 διὰ τῆς τοῦ ψάλλοντος φωνῆς περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀνόσια
 πεπραχότων, δῆλον δὲ ὅτι τῶν Ἰουδαίων “Ὅτι ὃν σὺ
 25 “ ἐπάταξας αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυ-
 “ μάτων μου προσέθηκαν· πρόσθετες ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν
 “ αὐτῶν.” ἐκούσιον μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐποιεῖτο τὸ πάθος,

S. Joan.
x. 27-30.Supra
xi. 5.S. Matth.
xxvi. 56.Ps. lxxviii.
27, 28.

2. ἀκούουσι C. ἀκούει Edd. cf. supra 26 e. 3. δίδωμι αὐτοῖς ζ. αἰώνιον C.
 ζ. αἰών. διδ. αὐτοῖς iid. 4. ἀρπάσῃ C. ἀρπάσει iid. 5. πάντων
 μείζων hoc ordine C. 7. Πατρός] + μου iid. invito C. Πατήρ] + μου
 iid. invitis B.C. 8. ποιμὴν ante τοῦ Θεοῦ transponit C. 9. τὰ alt.
 assumptum ex C. 13. γεμῆν C. δὲ Edd. τε assumptum ex C.
 17. οἱ τῶν Ἰουδαίων inverso ordine C. 18. τῆς σπείρας C. 20. δὲ
 δοὺς] διδοὺς C. τὸν ἴδιον Υἱὸν εἰς θάνατον hoc ordine C. εἰς θ. ante τὸν tr. Edd.
 22. ὄλω manu prima C. 24. πεπραχότων C. δεδρακότων Edd.
 26. Haec πρόσθετες—αὐτῶν assumpta ex C.

ἵνα τὰ ἐκ τοῦ παθεῖν αὐτὸν διαφάινηται κατορθώματα. ὅτι
 δὲ τοῖς ἐσταυρωκόσιν ὀλέθρου πρόξενον ἔσται τὸ χρῆμα, καὶ
 793 A. a τοῖς ἐκ θείας ὀργῆς ὑποπεσοῦνται κακοῖς οἱ τῆς τοιαύσδε
 βουλήs καὶ τῶν ἐγχειρημάτων ἐξάρχοντες· οὗτοι δὲ ἦσαν
 οἱ λαῶν ἡγούμενοι· διατρανοῖ λέγων Καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά 5
 μου ἐπὶ τοὺς ποιμέναs. διεφθάρκασιν γὰρ “τὸν ἀμπελῶνα
 Hier. xii. 10, 11. “αὐτοῦ, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου φωνήν, ἔδωκαν μερίδα
 “αὐτοῦ ἐπιθυμητὴν εἰς ἔρημον ἄβατον, ἐγενήθη εἰς ἀφα-
 “νισμὸν ἀπωλείας.” ἐπάγει γεμὴν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῖς
 ποιμέσι Θεὸς οἰονεὶ καταπαίουσιν τὴν ῥομφαίαν, καὶ τὰs 10
 b τῆs ἀνοσιότητος ἐξαιτοῦσαν δίκας, οὐχ ὅτι μόνον αὐτοὶ
 πεπαρφήκασιν εἰς Χριστὸν, ἀλλ’ ὅτι πρὸς τούτῳ καὶ τοῖs
 ἄλλοιs γεγόνασιν ἀρχὴ καὶ ὁδὸs τῆs ἀσχέτου μανίας. ὡs
 γὰρ φησιν ὁ μακάριος εὐαγγελιστῆs Ματθαῖος, Πιλάτου
 τοῖs Ἰουδαίοιs προτεθεικότος Χριστόν τε καὶ Βαραββᾶν, 15
 S. Matth. xxvii. 21. καὶ τό “Τίνα θέλετε ἐκ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν” προσπε-
 1b. 20. φωνηκότος, “οἱ ἀρχιερεῖs καὶ οἱ προσβύτεροι ἔπεισαν τοὺs
 “ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἵνα
 S. Joan. xix. 6. “ἀπολέσωσιν” ἀνέπειθον δὲ πρὸς τούτῳ βοᾶν “Σταύρωσον,
 c “σταύρωσον.” οὐκοῦν ἀληθὲs τὸ διὰ τῆs τοῦ προφήτου 20
 φωνῆs εἰρημένον “Ὅτι οἱ ποιμένες ἠφρονεύσαντο, καὶ τὸν
 Hier. x. 21. “Κύριον οὐκ ἐξεζήτησαν· διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησε πᾶσα ἡ
 “νομῆ, καὶ διεσκορπίσθησαν.” ὥσπερ γὰρ ἡ νῆψις τῶν
 ἀγαθῶν ποιμένων ὀνίνησι τὴν ἀγέλην· οὕτω καταφθείρει
 τὸ ῥάθυμον, καὶ τοῖs τῶν ποιμένων ἵχνεσι τὸ ὑπὸ χεῖρα 25
 πάντως ἀκολουθεῖ.

8 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος, τὰ δύο μέρη

1. τὰ—διαφάινηται κατορθώματα C. τὸ—διαφανεῖται [B. Pont. διαφανῆται Aub.]
 κατορθώματα Edd. 4. τῶν om. C. 9. αὐτοῦ assumptum ex C.
 τοῖs ποιμέσι Θεὸs hoc ordine C. 10. καταπαίουσιν C. D. καταπαύου-
 σαν B. Edd. τὴν ῥομφαίαν per ras. manu forte prima ad τῆ ῥομφαία cast. C.
 τὴν ῥομφαίαν habet D. 12. τούτῳ C. τούτοιs Edd. 13. τῆs] + εἰs
 Χριστόν iid. invito C. 14. εὐαγγελιστῆs Ματθαῖος C. M. ὁ εὐαγγ. iid.
 16. ἐκ τῶν δύο om. C. 18. ἵνα assumptum ex C. 19. τούτῳ C.
 τούτοιs Edd. 20. σταύρωσον] + αὐτόν iid. invito C. 27. ἐκείνῃ]
 + ἐν πάσῃ τῇ γῇ F. Edd. invito C. (Alex. XII.) cf. infra 795 a. μέρῃ] + αὐτῆs
 iid. invitis B. C. (XII.) cf. infra l. c.

ἔξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθήσεται ἢ
 ἐν αὐτῇ· καὶ διὰ τὸ τρίτον διὰ πυρὸς, καὶ πυρὸς αὐτοὺς 9
 ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον, καὶ δοκιμῶ αὐτοὺς ὡς δοκιμάζεται
 τὸ χρυσίον· αὐτὸς ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ ἐπ-
 5 ακούσομαι αὐτοῦ, καὶ ἐρῶ Λαὸς μου οὗτός ἐστιν, καὶ αὐτὸς
 ἔρεϊ Κύριος ὁ Θεός μου.

Ἐπενεχθείσης τῆς θείας χειρὸς τοῖς ἀνοσίοις ψευδοποι-
 μέσιν, οἱ τὸν ἀμπελῶνα κατεφθάρκασιν τὸν Δεσποτικὸν, οὐδὲ e
 αὐτοὺς ἔσσεσθαί φησιν ἔξω ποινηῆς καὶ δίκης τοὺς τοῖς
 10 ἀνοσίοις αὐτῶν σκέμμασιν ἀβουλότατα συνδεδραμηκότας,
 δῆλον δὲ ὅτι τοὺς τῶν Ἰουδαίων δήμους καὶ τῶν ἀγελαίων
 τὴν ὑπὸ χεῖρα πληθύν. δεδαπάνηται γὰρ τῷ πολέμῳ, καὶ
 διολώλασιν ὁμοῦ τοῖς κατοίκοις αἱ πόλεις καὶ αὐτοῖς ἀν-
 δράσιν αἱ κῶμαι, πανωλεθρία καταπιμπράμεναι, μόλις δὲ
 15 σέσωσται τὸ κατάλειμμα, καὶ ὡς ἐν τρίτῃ μοίρᾳ τοῦ παντὸς
 νοούμενον πλήθους, ὠλόθρευται γὰρ οὐκ εἰς ἕπαν ὁ Ἰσραὴλ, a 794 A.
 Θεοῦ κατοικτείροντος διὰ τοὺς πατέρας. τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ
 μακάριος Ἡσαΐας φησὶ “Καὶ εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἔγκατ- Es. i. 9.
 “ἐλίπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς
 20 “Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.” πλὴν τὸ τρίτον, ἡγουν τὸ
 κατάλειμμα, τουτέστι, τοὺς ἔξ αἵματος Ἰσραὴλ πιστεύ-
 σαντας, διάξειν φησὶ διὰ πυρὸς, καὶ πυροῦν αὐτοὺς ὡς
 ἀργύριον καὶ χρυσίον. οὐ γὰρ ἔξω πόνου τῶν ἀγίων ἢ ζωῆ
 ἀληθὲς δὲ ὅτι “Πάντες οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ
 25 “διωχθήσονται.” δοκιμώτατοι δὲ πεφήνασιν οἱ θεσπέσιοι b
 μαθηταί, καὶ ὅσοι γεγόνασιν αὐτοῖς συνεργάται κατ’ ἐκεῖνο

2 Tim.
iii. 12.

3. δοκιμῶ B.C. δοκιμάσω F. (26. al.) δοκιμῶ Edd. (A.V. 8) cf. infra 795 b.
 4. καὶ ἐγὼ B.C. (Alex. XII.) κίγῳ Edd. (Vat. 8). 5. αὐτοῦ B.C manu
 recentiori. F. (36. al.) cf. infra. αὐτῷ C manu prima. Edd. ἐστὶν οὗτος inv. ordine
 B. sed cf. infra. 8. Δεσποτικὸν C. βασιλικὸν Edd. 11. τῶν
 ἀγελαίων τὴν C. τὴν ἀγελαίαν τῶν iid. 13. τοῖς κατοίκοις αἱ] ταῖς
 κατοικοῦσιν C. Haec καὶ αὐτοῖς ἀνδράσιν αἱ κῶμαι accesserunt ex C.D. πόλεις
 pro κῶμαι D. 14. πανωλεθρία B. πανολεθρια C. Edd. καταπιμπρά-
 μεναι C. καταπολλύμεναι Edd. 15. καὶ assumptum ex C.
 16. νοούμενον C. 23. πόνων b. 24. πάντες assumptum ex C.
 25. πεφήνασιν C. γεγόνασιν Edd.

Rom. xv.
16.

καιροῦ, καὶ συμπεπονήκασιν ἱερουργοῦσιν εἰς τὰ ἔθνη τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. κέκληνται γὰρ εἰς πείραν πολλῶν θλίψεων τε καὶ διωγμῶν, καὶ μονονουχὶ πεπύρωται, δοκιμα-

Ps. lxxv.
10.

ζόμενοι διὰ πειρασμῶν, ὡς δύνασθαι λέγειν ἐκ παρρησίας
“Ὅτι ἔδοκίμασας ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται 5
“τὸ ἀργύριον.” τίς οὖν ἢ ἐντεῦθεν ὄνησις; ἢ ποῖος ἔσται
μισθὸς τοῖς ὧδε πεπονηκόσι καὶ δεδοκιμασμένοις; οἰκείοι

1 S. Pet.
ii. 9.

c γεγόνασι τοῦ Θεοῦ, γνώριμοί τε καὶ ἠγαπημένοι. κατελο-
γίσθησαν γὰρ εἰς “ἔθνος ἅγιον, εἰς βασιλείον ἱεράτευμα,
“καὶ εἰς λαὸν τὸν εἰς περιποίησιν, ἵνα τὰς ἀρετὰς ἐξαγγεί- 10
“λασι τοῦ ἐκ σκότους αὐτοὺς καλέσαντος ἐπὶ τὸ θαυμαστὸν

Ib. 10.

“αὐτοῦ φῶς,” ποτὲ δὲ ὄντες οὐ λαὸς, γεγόνασι λαός. καὶ

Es. i. 15.

ποτὲ μὲν ἤκουον “Ὅταν τὰς χεῖρας ἐκτείνητε πρὸς μὲ,
“ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ’ ὑμῶν καὶ ἔαν πλη-
“θύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν” νυνὶ δέ 15

d φησιν, ὅτι αὐτὸς ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα μου καὶ ἐγὼ ἐπα-
κούσομαι αὐτοῦ καὶ ἐρῶ Λαός μου οὗτός ἐστιν. οὐκοῦν ἴδιος
γεγόνασι κληρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, δέδονται δὲ τῷ
Υἱῷ· συγκατάρχει γὰρ τῶν ὅλων ὁμοῦ τῷ γεγεννηκότι
εὐμενῇ τε καὶ ἴλεω τὸν τῶν ὅλων ἔχουσι Δημιουργὸν καὶ 20
Δεσπότην.

ΤΟΜΟΣ Ε΄.

2. πολλὴν C.
assumpta ex B.C.

16. καὶ ἐγὼ ἐπακούσομαι [εἰσακούσομαι C.] αὐτοῦ
20. εὐμενεί C. 22. Sic C.

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ.

Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ Κυρίου, καὶ διαμεριοῦνται τὰ σκῦλά *Κεφ. ιδ'.*
 σου ἐν σοί, καὶ ἐπισυνάξω πάντα τὰ ἔθνη εἰς πόλεμον ἐπὶ ²
 Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀλώσεται ἡ πόλις καὶ διαρπαγίσονται αἱ ^c
 οἰκίαι, καὶ αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται, καὶ ἐξελεύσεται τὸ
 ἥμισυ τῆς πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ.

Τὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ σεπτὸν καὶ σωτήριον πάθος κατα-
 μνηύων, ἔφασκεν ἐν τοῖς ὀπίσω βραχύ “Ῥομφαία ἐξεγέρθητι Supra
xiii. 7.
 “ ἐπὶ τὸν ποιμένα μου καὶ ἐπ’ ἄνδρα πολίτην αὐτοῦ, λέγει ^a 795 A.
 10 “ Κύριος παντοκράτωρ, πάταξον τὸν ποιμένα καὶ δια-
 “ σκορπισθήτωσαν τὰ πρόβατα.” ὅτι δὲ ποιναῖς ταῖς ἐσχά-
 ταις ἢ τῶν Ἰουδαίων πληθὺς ὑπενεχθήσεται, καὶ μάλα
 εἰκότως· κεκυριοκτόνηκε γὰρ ἢ πάντολμος· ἐδίδασκε προσ-
 τιθεῖς “Καὶ ἐπάξω τὴν χειρὰ μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ Ib. 7, 8, 9.
 15 “ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος, τὰ δύο μέρη
 “ ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον διάξω διὰ

1. Sic B. ΤΟΜΟΣ 5' C. 2. διαμεριοῦνται F. Edd. cf. infra.
 διασκορπισθήσονται B. (87, 91). διαμερισθήσονται C. (A.V. 8). 3. συνάξω F.
 εἰς π. ἐπὶ Ἱ. hoc ordine F. Edd. ἐπὶ Ἱ. εἰς π. C. (A.V. &c.). 7. τῷ om. C.
 Haec septon et assumpta ex C.D. 10. πάταξον] Accentus et lit. v
 erasa sunt in C. cf. πατάξω supra 791 a. διασκορπισθήτωσαν C. (XII supraser.
 36. al.) διασκορπισθήσονται Edd. (Alex. XII.) cf. supra. 13. προτιθεῖς
 (sic) C. 16. ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον διάξω] ἐξολοθρευ-
 θήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ διάξω τὸ τρίτον C., quasi voluisset ἐξολοθρευθήσεται καὶ
 ἐκλείψει, τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ διάξω τὸ τρίτον, sed a -θήσεται
 ad -θήσεται transliluisset.

b “ πυρὸς, καὶ πυρώσω αὐτοὺς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον,
 “ καὶ δοκιμῶ αὐτοὺς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον.” τίνα
 δ’ ἂν τρόπον τὰ τοιάδε νοοῖντο, καὶ οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος
 κατὰ γε τὸ ἐφικτὸν εἰρήκαμεν. τέτραπται δὲ καὶ νῦν ὁ τῶν
 προκειμένων σκοπὸς ὡς πρὸς γε τὴν Ἱερουσαλήμ ἀνοσι- 5
 ουργήσασαν ἀχαλίως, καὶ τὸν τῆς ἀλώσεως ἡμῖν καταση-
 μαίνει τρόπον. ἰδοὺ γὰρ φησιν ἤξουσιν ἡμέραι τοῦ Κυρίου,
 τουτέστιν, ἃς αὐτὸς ἐπάγει ψήφῳ δικαία καὶ ὀσίῳ κρίματι.
 καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς, ὃ καὶ δι’ ἐτέρου προφήτου φησὶν
 c “ Μὴ ἔσται κακία ἐν πόλει ἣν Κύριος οὐκ ἐποίησεν.” οὐ γὰρ 10
 ἂν γένοιτό τι τῶν ὄλην κακοῦν ἰσχυόντων πόλιν, ὃ μὴ πράτ-
 τεσθαί φαμεν ἐφίεντος αὐτοῦ, καὶ πλημμελημάτων δίκας
 ἐξαιτεῖν ἐθέλοντος τοὺς ἀσχέτοις ὀρμαῖς ἐπὶ τὰ φαῦλα διάτ-
 τουτας. οὐκοῦν αὐτοῦ φησιν εἶναι τὰς ἡμέρας, διὰ τὸ ἐπάγε-
 σθαι κατ’ ὀργὴν αὐτοῦ. πεπαρφηκάσι γὰρ φορητῶς οὐκέτι. 15
 ἀπεκτονότες μὲν τοὺς προφήτας, προσθέντες δὲ τούτοις καὶ
 τὸν Υἱόν.

Τί δὲ τὸ ἐσόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, σαφηνίζει
 λέγων Καὶ διαμεριῶνται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, συαγηγερμένα
 d δηλονότι πάντα τὰ ἔθνη καὶ διαρπάζοντα μὲν τὰς οἰκίας, 20
 γύναια δὲ περιέλκοντα νηπίοις ὁμοῦ. τότε γὰρ δὴ φησὶ καὶ
 το ἡμισυ τῆς πολέως ἐξελευσεται ἐν αἰχμαλωσίᾳ. φασὶ γὰρ,
 ὅτι Ῥωμαῖοι τὴν πόλιν ἐλόντες, καὶ πρὸς τὰς τῶν μαχο-
 μένων αὐτοῖς ἀνασχυντίας ὀλιγορήσαντες, αὐτόν τε κατέ-
 πρησαν τὸν νεῶν καὶ τὰς τοῦ ἄστεος οἰκίας. ἐφείσαντο 25
 δὲ προσπιπτόντων αὐτοῖς τῶν κατωκηκότων τὴν ἄνω πόλιν
 καὶ τὸ ἱερόν. θεὰ δὲ, ὅπως εἰς τοῦτο θράσους ἀφίξεσθαί
 e φησι τοὺς νενικηκότας, ὡς διαρπάσαντας τὰς οἰκίας, μὴ

2. δοκιμῶ C. Pont. Migne. δοκιμῶ Aub.

3. δ’ ἂν C. δὲ Edd.

4. ἐφικτὸν] + ἡμῖν iid. invito C. τέτραπται C. γέγραπται B. Edd. 7. ἤξου-
 σιν assumptum ex C. 8. ἐπάγη C. 10. Μὴ ἔσται C. cf. supra11S fin. οὐκ ἔστι Edd. ἐν] + τῆ C. 14. ἐπάγεσθαι B.C. ἐπαγγέ-
 λεσθαι Edd. 15. ἀφορητῶς C. 19. διαμεριῶνται habet C.20. διαρπάζοντα B.C. διαρπάζονται Edd. τὰς assumptum ex C. 21. περιέλ-
 κοντες iid. δὴ et καὶ assumpta ex C. 24. κατέπρησαν C. ἐνέπρησαν iid.

27. τὸ] + ἄνω C. θράσους C. θάρσους iid.

εὐθὺς ἀποφοιτῆσαι ταῖς λείαις ὁμοῦ, καὶ σχολαῖον ποιήσα-
 σθαι τὸν διαμερισμὸν εἰς τὰς ἑαυτῶν σκηναὶς ἀφιγμένους·
 ἀλλ' ἐν αὐτῇ τοῦτο δράσαι τῇ ἀλούσῃ πόλει, ὕπερ οὐκ ἂν
 γέγονεν, εἴπερ τις ἦν ὅλως ὁ τοῖς ἀθλίως πεπραχόσιν ἐπι-
 5 κουρῶν καὶ τοῖς καταδηροῦσι μαχόμενος. μελυνθήσεσθαι δὲ τὰς
 γυναῖκάς φησιν, ἀβουλήτως ἑτέροις ἐφελκομένας καὶ τῶν
 τῆς σεμνότητος ἐκπιπτούσας ἐθῶν, καὶ ἐν ὕψει πολλάκις
 τῶν κατὰ νόμους συνωκηκότων. πολέμου δὲ τὰ τοιαῦτα ^a 798 A.
 πάθη, καὶ τοῖς ἄπαξ ἐαλωκόσι καὶ ἀνεπικουρήτοις παντελῶς
 10 πρέπουσαι συμφοραί.

Οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἐκ τῆς
 πόλεως.

Τοῦτο οἶμαί ἐστιν ἕτερον οὐδὲν, ἢ ὅπερ ἔφην ἀρτίως,
 ὡς γέγονέ τις φειδῶ τῶν κατωκηκότων τὴν ἄνω πόλιν,
 15 καὶ σέσωσται μέρος τῶν Ἱεροσολύμων. ἀνέκοπτον γὰρ οἱ
 Ῥωμαίων στρατηγοὶ τοὺς τῶν μαχομένων θυμούς, εἰ δῆπου
 τινὰς τεθέαντο κλαιόντάς τε καὶ ὑποπίπτοντας καὶ ἀμαχεῖ ^b
 προσθέοντας. ἢ τοίνυν καταλοίπους τοῦ λαοῦ αὐτοῦ τοὺς
 ἐν τῷ σεσωσμένῳ τῆς πόλεως μέρει φησίν· ἢ τάχα που
 20 τοὺς πεπιστευκότας εἰς τὸν τῶν ὅλων Σωτῆρα Χριστὸν,
 περὶ ὧν καὶ φησιν, ὡς οὐκ ἂν ἐξολοθρευθεῖεν ἐκ τῆς πόλεως.
 ἔσονται γὰρ ἀεὶ τῆς Ἐκκλησίας πολῖται, καὶ εἰ τῆς ἐπιγείου
 καὶ ὠλοθρευμένης Ἱερουσαλήμ ἐκπίπτουεν, ἀλλ' οὖν ἔχουσι
 τὴν ἄνω πόλιν, περὶ ἧς καὶ ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος
 25 “Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶ μήτηρ

Gal. iv.
26.

1. εὐθὺς C. εὐθέως Edd. 2. εἰς τὰς ἑαυτῶν σκηναὶς C. ἐν ταῖς ἑαυτ.
 σκηναῖς iud. 3. οὐκ ἂν γέγονεν C. οὐ γέγονεν ἂν iud. 4. ὁ assumptum
 ex C. 6. τὸν τῆς σ. ἐ. ἠθῶν (sic) C. 8. κατατόμον C. κατωκηκό-
 των C. invito D. 11. μου om. F. Edd. ἐκ] ἀπὸ F. (42. Co.).
 14. φειδῶ b. φειδῶ (s ut vid. craso) C. φειδῶς B. κατωκηκότων C. b. κατοικούν-
 των Edd. 18. προσθέοντας C. b. προσπίπτοντας Edd. 23. ὄλο-
 θρευμένης C. 24. πόλιν assumptum ex C.

c “*ἡμῶν.*” ἔοικε δέ τι καὶ ὁ μακάριος Δαυεὶδ ὑπαινίττεσθαι τοιοῦτον, ὧδέ πη λέγων “*Οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ.*” εἰ γάρ ἐστιν ἀκράδαντος ἡ Ἐκκλησία, “*καὶ πύλαι ἄβου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς,*” κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν· αὐτὸν γὰρ ἔχει θεμέλιον· πᾶσά 5 πως ἀνάγκη καὶ ὀλέθρου κρείττονας ὀράσθαι λοιπὸν τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, καὶ λελογισμένους εἰς λαὸν Θεοῦ, τοῖς γνησίοις συντεταγμένους.

3 Καὶ ἐξελεύσεται Κύριος καὶ παρατάξεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις, καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. καὶ 10 στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἔλαιῶν τὸ κατέναντι Ἱερουσαλήμ ἐξ ἀνατολῶν· καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν ἔλαιῶν, τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν, χάος μέγα σφόδρα· καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ 15 πρὸς νότον· καὶ ἐμφραχθήσεται φάραξ ὀρέων μου, καὶ ἐγκολληθήσεται φάραξ ὀρέων ἕως Ἀσαήλ, καθὼς ἐνεφράγη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ σεισμοῦ, ἐν ἡμέραις Ὀξίου βασιλέως Ἰούδα.

Πεποιήται μὲν ὁ λόγος ὡς ἐπὶ τινος τῶν γενναιοτάτων 20 στρατηγῶν, παραθήγοντος εἰς μάχην τοὺς συνασπίζοντας, καὶ ταῖς τῶν πολεμίων φάλαγξι κατεξανιστάντος τὸ μάχιμον· νοεῖται γεμῆν ὡς ἐπὶ Θεοῦ, μονονουχὶ συμπαρόντος τε καὶ συμπααραταττομένου τοῖς ἔθνεσι τοῖς καταδηούσι τὴν 25 Ἰουδαίαν, πεπορθηκόσι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ Ἱεροσόλυμα.

3. εἰ B.C. καὶ Edd.

5. αὐτὸν C. τὸν αὐτὸν iid. ἔχειν Aub.

6. Haec ὀλέθρου κρείττονας ὀράσθαι λοιπὸν accesserunt ex C.

7. Θεοῦ]

+ καὶ Edd. invito C.

14. χάος] χάσμα F.

15. κλητῆ C.

αὐτοῦ τοῦ ὄρους C. βορρα C. manu ut vid. prima.

16. μου om. B.D. (62,

86, 231, 240). ἐκκολληθήσεται C.

17. ὀρέων] + μου C. sed φάραξ

ὁ μου hodie erasa sunt in C.

Ἀσαήλ] + καὶ ἐμφραχθήσεται Edd. (Vat. 8)

invitis B.C. (Alex.)

18. σεισμοῦ B.C.F. (Alex. 8) σεισεισμοῦ (sic) Pont.

quod ad συσεισμοῦ (Vat.) correxit Aub.

22. κατεξανιστάντος C.

κατεξανιστάντος Edd.

Μεμνήμεθα δὲ, ὅτι καὶ ἐν παραβολαῖς εὐαγγελικαῖς τοι-
 οὔτων τι φησίν. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ὁ τοὺς γάμους ἐπι-
 τελῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, πέπομφε τοὺς οἰκέτας συναγείρειν τοὺς
 κεκλημένους. οἱ δὲ τοὺς καλοῦντας ἐπὶ πανήγυριν ἀνοσίως
 5 περιωβρίσαντες καὶ ἀπεκτονότες, τελευταῖον ἐπ' αὐτοῖς διε-
 χειρίσαντο τὸν υἱόν. εἶτα τί φησι τῆς παραβολῆς ὁ λόγος ;
 “ Ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα
 “ αὐτοῦ ἀπόλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ὅ
 “ ἐνέπρησεν.” ἔσται δὴ οὖν ἐν ἴσῳ φησὶ τοῖς ἐν ἡμέρᾳ παρα-
 10 τάξεως ἀντανισταμένοις γεννικῶς, καὶ δαπανῶσιν ἐχθροῦς.
 ἀπόδειξις δὲ τοῦτο τῆς εἰς λήξιν ὀργῆς καὶ κινήματων τῶν
 ἀνωτάτω, καὶ ἰσοπαλῆ τὴν δίκην ἐπάγοντος τοῖς εἰς αὐτὸν
 πεπαρωνηκόσιν. ἀπεκτόνασι γὰρ, ὡς ἔφην, τὸν ἀρχηγὸν
 τῆς ζωῆς. ἐπειδὴ δὲ τὰ πέρα λόγου καὶ θαύματος πρέποι ἂν
 15 αὐτῇ καὶ μόνῃ δύνασθαι κατορθοῦν τῇ τῶν ὄλων βασιλίδι
 φύσει, ταύτητοί φησιν ὡς στήσονται μὲν οἱ πόδες αὐτοῦ, δῆλον
 δὲ ὅτι Χριστοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· τὸ
 δὲ ῥήξεις ὑπομενεῖ τέσσαρας, δύο μὲν, εἰς ἕω τε καὶ εἰς
 ἐσπέραν, ἤγουν εἰς θάλασσαν· οὕτω γὰρ τὸν τῆς ἐσπέρας
 20 τόπον ἀποκαλεῖν ἔθος τῇ θεοπνεύστῳ γραφῇ· τὰ γεμῆν
 ἕτερα δύο κατανεύοντά πως, τὸ μὲν εἰς ἄρκτον καὶ βορρᾶν,
 τὸ δὲ εἰς κλίμα τὸ νότιον. καταρράγησεν δὲ καὶ αὐτὰς
 ἔφη τὰς κορυφὰς, ὡς τὰς μεταξὺ πληρῶσαι φάραγγας,
 ἀδοκῆτως κατασεισισμένας ἕως Ἀσαήλ· κώμη δὲ αὕτη πρὸς
 25 ἐσχατιαῖς, ὡς λόγος, τῷ ὄρους κειμένη.

S. Matth.
xxii. 7.Acta SS.
App. iii.
15.

Παρεικάζει γεμῆν τὸν ὠδὲ διαβριθῆ σεισμὸν τῷ γεγενη- ὀ
 μένῳ κατὰ καιροὺς ἐπὶ Ὀζίου, τοῦ καὶ Ἀζαρίου. ἐπειδὴ γὰρ
 τοὺς τῆς βασιλείας διέπων θώκους ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἅτε
 δὴ καὶ ὑπάρχων ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς, τετόλμηκε παρανόμως

2. ὁ alt. assumptum ex C.

4. Haec ἐπὶ πανήγυριν accesserunt ex C.

5. διεχειρίσαντο C. διεχρήσαντο Edd.

6. τις (sic) C.

10. ἐχθροῦς C.

ἐχθροῖς iid.

11. κινήματων B.C. νικημ. Edd.

12. δίκην B.C.

νίκην iid.

16. φύσει C. φύσιν iid.

18. ὑπομενεῖ D. iid. ὑπομένει b.

ὑπομένειν C.

εἰς prius] + τὴν b. ἕω C.b. ἡῶ Edd.

24. ἕως B.C.b.

εἰς Edd.

28. θώκους] θρόνους C.

2 Par.
xxvi. 19.

τῶν τῆς ἱερωσύνης ἄψασθαι λειτουργιῶν, λελέπρωται μὲν εὐθύς, Θεοῦ δὲ δὴ τότε τὴν ἐπὶ τούτοις ὀργὴν ἐμφαίνοντος, κατεδουήθη δεινῶς τῶν Ἰουδαίων ἢ χώρα καὶ αὐτὰ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ δὴ καὶ φασὶ τὸ ὄρος τὸ Σιών τοσοῦτον ὑπομεῖναι κλόνον, ὡς ῥαγῆναι μὲν εἰς δύο τμήματα, ἐγκα- 5
c θεῖναι δὲ ταῖς παρακειμέναις φάραγγι τὰς κορυφάς.

S. Matth.
xxvii.
50-52.

798 A. a

Ἔοικε δὲ διὰ τούτων ἡμῖν ὁ Προφήτης τὸν σεισμὸν ὑποδηλοῦν, ὃν ἐπὶ τῷ τιμίῳ σταυρῷ γεγενῆσθαι φασὶν οἱ τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων ἱερουργοί. πλατύτερον μὲν γὰρ ὁ Προφήτης ἐν τούτοις διαμένηται τοῦ συμβεβηκότος· ὁ δὲ 10
γε σοφώτατος ἡμῖν Ματθαῖος ἐπιτεμνόμενος τὴν ἀφήγησιν οὕτω φησὶν “Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλη
“ ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ
798 A. a “ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη,
“ καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεώχθησαν, 15
“ καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν.”
ἐπειδὴ δὲ χρὴ τοῖς γεγονόσι πιθανὸν ἐφαρμόσαι λόγον, ἔοικεν ὑποδηλοῦν τὸ καταρρήγνυσθαι μὲν τὰς πέτρας, ἐμφράττεσθαι δὲ τὰς φάραγγας τὴν τε τῶν Ἰουδαίων πώρωσιν, καὶ τὴν τῶν τοῖς εἰδώλοις λελατρευκότων εἰς τὸ ἄμεινον μετα- 20
δρομῆν. οἱ μὲν γὰρ τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα προσκυνήσαντες, λιθίνην ὡσπερ ἐσχήκασιν τὴν καρδίαν, σκληράν
b τε καὶ ἄτεγκτον, καὶ πέτραις ἐν ἴσῳ ταῖς καρπὸν ἐχούσαις οὐδένα. ἀλλὰ τί περὶ αὐτῶν ἔφη Θεὸς διὰ φωνῆς Ἰεζεκιήλ;

Ezek. xi.
19.

“ Καὶ ἐκσπάσω τὴν καρδίαν αὐτῶν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς 25
“ σαρκὸς αὐτῶν, καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην τοῦ
“ εἰδέναί αὐτοὺς ἐμὲ ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος.” οὐκοῦν ἐσχίσθησαν αἱ τῶν πλανωμένων καρδίαι, Θεοῦ διαπτύσσοντος, ἵνα τὸν τοῦ σωτηρίου κηρύγματος παραδέξοιεν λόγον. καὶ

5. ἐγκαθεῖναι C.b. ἐμφραγῆναι Edd.
ἐν Edd.

9. γὰρ C. οὖν iud.

15. ἠνεώχθησαν C. ἀνεφῶθ. Edd.

18. καταρρηγνυσθαι C.

om. C.

545 d.

6. τὰς om. C.b.

8. ἐπὶ C.b.

ὁ Προφήτης ἐν τούτοις hoc ordine C.

16. ἠγέρθησαν C. ἠγέρθη iud.

19. τε om. C. πώρωσιν (sic) C.

20. τοῖς

27. Haec ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος assumpta ex B.C. cf. in Es.

τι τοιοῦτον ὑποδηλοῖ διὰ φωνῆς Ἱερεμίου λέγων “ Οὐχ οἱ
 “ λόγοι μου ὡσπερ πῦρ φλέγον, λέγει Κύριος καὶ ὡς πέλυξ
 “ κόπτων πέτραν;” “ Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ
 “ ἐνεργῆς καὶ τομώτατος καὶ δικνούμενος μέχρι μερισμοῦ c
 5 “ ψυχῆς καὶ πνεύματος.” οὐκοῦν, ὡς ἔφην, τῆς εἰς τὸ
 ἄμεινον μεταδρομῆς τῶν πεπλανημένων σημεῖον ἂν γένοιτο,
 καὶ μάλα σαφές, τὸ διερρήχθαι τὰς πέτρας. τὸ γεμῖν ἐμπε-
 φράχθαι τὰς φάραγγας, τὴν τῶν Ἰουδαίων πόρωσιν, ὡς
 ἔφην, ὑποδηλοῖ. ἔφη γάρ τι τοιοῦτον καὶ ὁ θεσπέσιος
 10 Ἡσαΐας “ Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συμφράξει Κύριος
 “ ἀπὸ τῆς διώρυχος τοῦ ποταμοῦ ἕως ῥινοκουρούρων,” τού-
 ἐστιν, ἐμφραχθήσεται τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ὁ νοῦς,
 “ ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούσωσι, d
 “ μηδὲ συνιωσι.” “ κάλυμμα γὰρ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν
 15 “ κείται, καθὰ γέγραπται, ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς
 “ διαθήκης.” τὸ δέ γε σεισθῆναι τὴν γῆν, ὑπεμφήνειεν ἂν,
 οἰμαί που, τὴν ἐξ ἑτέρου τινὸς πράγματος εἰς ἕτερόν τι
 μετάστασιν. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ ἀνακεκράγει
 λέγων “ Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβιμ, σαλευθήτω ἡ γῆ.”
 20 καὶ οὔτι που φαμέν ὡς καταδονεῖσθαι σωματικῶς τε καὶ αἰ-
 σθητῶς παρακαλεῖ τὴν ὑπ’ οὐρανόν· εὐηθὲς γὰρ τὸ χρῆμα,
 καὶ οὐδεμίαν ἡμῖν ἐμποιοῦν τὴν ὄνησιν· ἐκείνο δὲ μᾶλλον c
 ἡξίου ὁ πνευματοφόρος, οἷον μεθίστασθαι τὴν γῆν ἐκ τοῦ
 λατρεύειν εἰδῶλοισ ἐπὶ τὸ εἰδέναι λοιπὸν τὸν φύσει τε καὶ
 25 ἀληθῶς ὄντα Θεὸν, ἐκ τοῦ φρονεῖν τὰ σαρκὸς ἐπὶ τὸ ζῆν
 ἐθέλειν πνευματικῶς, καὶ ἀπαξιαπλῶς ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ
 ἐπουράνια. εἰ δὲ διὴ καὶ αὐτὰ τὰ τῶν κεκοιμημένων ἀνεῶχθαι

Hier.
xxiii. 29.Heb. iv.
12.Es. xxvii.
12.S. Luc.
viii. 10.
2 Cor.
iii. 15, 14.Ps.
xcviii. 1.

2. ὡσπερ C. ὡς Edd. 4. Haec καὶ δικν.—πνεύματος assumpta ex B.C.
 σώματος pro πνεύματος B. ut supra 678 d, 778 d. 8. πόρωσιν C. (ut
 supra.) 11. τῆς C. τοῦ Edd. διώρυχος C. ῥινοκούρων iid. correxi ex C.
 12. τὴν Ἰουδαίαν D. Edd. ἡ et a alt. sunt manu recentiori in rasuram in C., quasi
 τῶν Ἰουδαίων prius scriptum fuisset. 13. βλέπωσι B.C. βλέψωσι Edd.
 ἀκούσωσι C. Edd. ἀκούωσι B. 17. τινὸς assumptum ex C. 18. ἀνα-
 κεκράγει C. ἀνακέκραγε Edd. 20. οὔτι C. οὐκέτι iid. 21. εὐηθὲς C.
 σῦνηθες iid. 22. ἐμποιοῦν C. ποιοῦν iid. μᾶλλον ἡξίου ὁ πνευματοφόρος C.
 μᾶλλον. ἡξίου γὰρ ὡς πνευματοφόροι iid. 26. ἐκ C. ἀπὸ iid. 27. τὰ
 τῶν κεκ. ἂν. C. τῶν κεκ. ἂν. τὰ iid.

μνήματα λέγοι, φάμεν ὅτι καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν ἔδει ὀρα-
 799 A. α σθαι νενικημένον, ἀποθανόντος Χριστοῦ σαρκὶ δι' ἡμᾶς οἰκο-
 Rom. νομικῶς, "ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ."
 xiv. 9.

Καὶ ἦξει Κύριος ὁ Θεός μου, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ,
 6 7 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, καὶ ψυχὸς καὶ πάγος ἔσται 5
 μίαν ἡμέραν, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐχ
 ἡμέρα καὶ οὐχὶ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς.

Ἐπιτροχάδην εἰπὼν τὰ ἐπὶ γε τῷ πάντων ἡμῶν Σωτῆρι
 b Χριστῷ τῶν Ἰουδαίων ἀνοσιουργήματα, καὶ τῆς Ἰουδαίας
 τὴν ἄλωσιν καὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπ' αὐτὸ 10
 λοιπὸν ἔρχεται τοῦ παρόντος αἰῶνος τὸ τέλος, καὶ ἀφηγεῖται
 χρησίμως τὴν ἐξ οὐρανοῦ καταφοίτησιν τοῦ Ἐμμανουήλ.
 καταβήσεται γὰρ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
 Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἵνα "κρίνη τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ"
 ὡς γὰρ ὁ θεσπέσιος γράφει Παῦλος "Τοὺς πάντας ἡμᾶς δεῖ 15
 "φανερωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα
 "κομίσηται ἕκαστος τὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε
 c "ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον." ἤξει δὴ οὖν ἤξει, φησὶ, καὶ πάντες
 οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ, τουτέστιν ἡ τῶν ἰδίων ἀγγέλων καθαρω-
 τάτη πληθὺς, δορυφοροῦσά που πάντως καὶ ὑπουργικὴν εἰς- 20
 φέρουσα τὴν παράστασιν. Κύριος γὰρ ἐστὶ τῶν ὅλων ὁ
 Ἐμμανουήλ, καὶ δοξολογεῖται παρὰ πάντων ὡς Θεὸς καὶ
 συγκατάρχων τῷ γεγεννηκότι. εἰ δὲ δὴ τις λέγοι καὶ αὐτοὺς
 αὐτῷ συμπαραστήσεσθαι τοὺς ἁγίους ἀρπαγέντας "ἐν νεφέ-
 "λαις εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ εἰς ἀέρα," μετὰ γε τὴν ἐκ νεκρῶν 25
 ἀναβίωσιν, καθὰ καὶ τῷ σοφωτάτῳ Παύλῳ δοκεῖ, τῆς τοῦ

Ps. xciv.
 13.
 2 Cor.
 v. 10.

1 Thess.
 iv. 17.

1. λέγοι C. λέγει Edd. τὸν θάν. αὐτὸν ἔδει C. αὐτὸν ἔδει τὸν θάν. iid. 4. μου
 assumptum ex C. deest in F. Edd. 6. γνωστῇ] + ἐστι B. 7. οὐχὶ B.C.
 οὐ Edd. (A.V. &c.) 10. ἀνάλωσιν C. invito b. 15. γάρ om. Edd.
 17. τοῦ σώματος C. κατ' ἀξίαν iid. 19. ἰδίων C. ἁγίων iid. 20. που
 assumptum ex C. 22. πάντων B.C. τούτων Edd. 24. ἀρπασθέντας C.b.
 25. ἐπάντησιν C.b.

πρέποντος θήρας ἀμοιρήσειεν ἂν οὐδαμῶς. ἔφη γάρ τι τοιοῦ- d
 του καὶ ὁ θεοσπέσιος Ἡσαΐας περὶ αὐτῶν “Ἐκεῖ ἔλαφοι E8.
 “συνήντησαν καὶ ἴδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων· ἀριθμῶ παρ- xxxiv.
 “ἦλθον, καὶ μία αὐτῶν οὐκ ἀπώλετο, ἕτερα τὴν ἕτεραν οὐκ 15, 16.
 5 “ἐζήτησαν, ὅτι Κύριος ἐνετείλατο αὐταῖς καὶ τὸ Πνεῦμα
 “αὐτοῦ συνήγαγεν αὐτάς.” ψάλλει δέ που καὶ ὁ θεοσπέσιος
 ἡμῖν Δαυεὶδ, τὴν ἐξ οὐρανοῦ καταφοίτησιν τοῦ πάντων ἡμῶν
 Σωτήρος Χριστοῦ προαναφωνῶν “Ὅτι οὐκ ἀπόσεται Κύριος Ps. xciii.
 “τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκατα- e
 10 “λείψει, ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχό-
 “μενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.” δικαιοσύνην μὲν
 γὰρ ὀνομάζει Χριστὸν, ἐπιστρέφειν δέ φησιν εἰς κρίσιν
 αὐτόν. ἀνελήφθη μὲν γὰρ πατήσας τὸν θάνατον, καὶ ἀνέβη
 πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα καὶ Θεόν· ἀλλ’ ἐπιστρέφει
 15 κατὰ καιροῦς εἰς κρίσιν, καὶ σὺν αὐτῷ πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ
 καρδίᾳ, τουτέστιν οἱ ἅγιοι, καθάπερ ἔφην ἀρτίως.

“Ὅτι δὲ κατὰ τὸν τῆς συντελείας καιρὸν ἕτερα τις ἔσται τῆς a 800 A.
 ὀρωμένης κτίσεως ἢ κατάστασις, καὶ μετοιχήσεται καὶ αὐτὴ
 πρὸς τὸ ἄμεινον ἀνανευομένη διὰ Χριστοῦ, πιστώσεται λέγων
 20 ὁ Προφήτης Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς καὶ ψύχος καὶ
 πάγος ἔσται μίαν ἡμέραν, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ Κυρίῳ.
 νυνὶ μὲν γὰρ ἡμέρα τε καὶ νύξ διακέκριται, καὶ διέλαχον τοὺς
 καιροῦς τοῖς τοῦ πεποιηκότος νεύμασι, καὶ ἀνίσχει μὲν τῆς
 ἡμέρας τὸ φῶς, εἶτα διαδέχεται νύξ. ἐπειδὰν δὲ παραγένηται
 25 ὁ Κριτής, ὁ πάντα μετασκευάζων κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, b
 ἕτεραν, ὡς ἔφην, ἡ κτίσις τὴν διακόσμησιν δέξεται· οὐ γὰρ
 ἔτι φῶς ἔσται καὶ ψύχος καὶ πάγος εἰς μίαν ἡμέραν. καὶ διὰ
 μὲν τοῦ φωτὸς τὴν ἡμέραν σημαίνει, διὰ δέ γε τοῦ πάγους τε

2. καὶ deest in Edd. 3. ἴδον C. (Alex.) εἶδον Edd. 6. αὐτάς C.
 (Alex.) αὐτοῦς B. Edd. (22 al.) που et ἡμῖν assumpta ex C. 7. οὐ-
 ρανοῦ C. Nik. in ps. xciii. οὐρανῶν Edd. 10. ἐπιστρέφει C. 12. ἐπι-
 στρέφειν C. ἐπιστρέφει iid. 14. ἐν] + τοῖς B. 15. ἐπι-
 στρέφει iid. 17. τίς ἐστιν ἔσται (sic) b. 20. φῶς] + καὶ σκότος D. 23. ἀνί-
 σχει D. b. Edd. C manu recentiori. ἀνέσχε ut vid. C manu prima. 25. ὁ
 prius om. C. ὁ alt. assumptum ex C. b. 27. καὶ διὰ μὲν—διὰ δέ C. b.
 σημαίνει δὲ διὰ Edd. 28. πάγους C. b. Aub. πάγου B. Pont.

καὶ ψύχους τὴν νύκτα, λελόγισται γὰρ εἰς μίαν ἡμέραν τὸ
 νυχθήμερον.

Ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι τυχόν Κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν
 ἂν ἐξ οὐρανῶν ἀφίγμενος, μεταπλάττη τὰ πάντα καὶ μετα-
 σκευάζῃ πρὸς τὸ ἄμεινον, ὡς Δημιουργός, οὐκ ἔσται φῶς 5
 οὐδὲ νύξ, εἰς μίαν ἡμέραν. τοιοῦτόν τι φησὶ καὶ ὁ μακάριος
 c προφήτης Ἡσαΐας “Καὶ οὐκ ἔσται σοι ὁ ἥλιος εἰς φῶς
 “τῆς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα·
 “ἀλλ' ἔσται σοι Κύριος φῶς αἰώνιον, καὶ ὁ Θεὸς δόξα σου.”
 ὅτι δὲ ἀπρακτῆσει κατὰ καιροὺς καὶ αὐτὴ τῶν στοιχείων ἡ 10
 χρεία, πιστώσεται λέγων αὐτὸς ὁ Χριστὸς “Εὐθέως δὲ μετὰ
 S. Matth. xxiv. 29. “τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
 “ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς.” ἀρκέσει γὰρ ὁ
 Χριστὸς εἰς φῶς ἡμῖν αἰώνιον, καὶ αὐτὸς ἔσται μακρὰ καὶ
 διηνεκῆς ἡμέρα. τὴν δὲ γε ἡμέραν ἐκεῖνη γνωστὴν εἶναι φησι 15
 d τῷ Κυρίῳ. μόνος γὰρ οἶδεν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τὴν τῆς
 συντελείας ἡμέραν. ἐμπεδοῖ δὲ πρὸς τοῦτο ἡμᾶς καὶ αὐτὸς
 ὁ Υἱὸς οὕτω λέγων “Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας
 S. Marc. xiii. 32. “οὐδεὶς οἶδεν, οὔτε ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ, οὔτε ὁ Υἱὸς, εἰ μὴ ὁ
 “Πατὴρ μόνος.” ἢ μὲν γὰρ νοεῖται καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, 20
 οὐκ ἂν εἰδείη τὰ ἐν τῷ Πατρὶ· ἢ δὲ ἐστὶ φύσει Θεὸς, καὶ ἐξ
 αὐτοῦ πεφημῶς, οἶδέ που πάντως καὶ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν,
 κὰν εἰ λέγοι μὴ εἰδέναι διὰ τὸ ἀνθρώπινον. διερμηνεύων δὲ
 ἡμῖν ὁ Προφήτης καὶ σαφέστερον καθιστὰς ὅπερ ἔφη, προσ-
 c επάγει τούτοις Καὶ οὐχ ἡμέρα καὶ οὐ νύξ ἔσται, ἀλλὰ πρὸς 25
 ἐσπέραν ἔσται φῶς, τουτέστιν, ἐν καιρῷ νυκτὸς φῶς ἔσται

3. ἐκείνο τοῦ καιροῦ C. ἐκείνον τὸν καιρὸν Edd. 4. μεταπλάττει—μετα-
 σκευάζει C. 5. Δημιουργός] + δὲ Edd. invito C. φῶς οὐδὲ νύξ hoc ordine C.
 6. μίαν assumptum ex C. 7. Καὶ assumptum ex C. b. 8. φωτιεῖσαι (sic) b.
 σοι assumptum ex B. C. 9. σου b. Edd. σοι C. (26.) 17. δὲ
 Statim rasura unius duorumve litt. in C. Forsan δη
 scripsit. τούτῳ D. 18. ἢ τῆς C. καὶ Edd. 19. οὔτε—οὔτε C.
 οὐδὲ—οὐδὲ iid. ἄγγελοι C. οἱ ἄγγελοι οἱ B. οἱ ἄγγελοι iid. 20. ἢ—ἢ]
 εἰ—εἰ C. 21. ἔσται C. 22. πεφημῶς D. Edd.
 πέφημεν ὡς C. 25. καὶ οὐ νύξ C. Edd. οὐδὲ νύξ b. (23.) καὶ οὐχ ἡ νύξ D.
 In C. suprascripsit manus recens χι, οὐχι conficere volens. Forsan et in D.,
 οὐχ ἡ voluit οἰχι.

πάλιν τὸ διὰ Χριστοῦ καὶ καταστράφει τὴν ὑπ' οὐρανὸν,
 ἀνηρημένου παντελῶς τοῦ σκότους, καὶ τοῖς τῶν ἁγίων
 ὀφθαλμοῖς οὐκ ἐπιπολάζοντος ἔτι. ἔχει δὲ δὴ τὸν εἰκότα λόγον
 τὸ καὶ αὐτὴν οἶσθαι τὴν κτίσιν ἐπὶ τὰ ἀμείνω μεταρρυθμί-
 5 ζεσθαι καὶ ἀξιόχρεως μὲν τοῦ Σωτῆρος ὁ μαθητῆς, ἤξειν τὴν
 ἡμέραν Κυρίου ὡς κλέπτην λέγων, ἐν ἧ οὐρανοὺς μὲν ροιζήδον a 801 A.
 παρελεύσεσθαι, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεσθαι, γῆν δὲ
 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεσθαι πάντα, καινοὺς δὲ ἡμᾶς
 οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσ-
 10 δοκᾶν. πλὴν καὶ ἐξ ἀναγκαίων εἰς τοῦτο βαδιούμεθα λο-
 γισμῶν. εἰ γὰρ ἔσται πάντως ἐν καινότητι ζωῆς τὰ καθ'
 ἡμᾶς, καινῆς ἡμῖν ἔδει καὶ κτίσεως. ὡς γὰρ ὁ θεσπέσιος
 γράφει Παῦλος, “ἐλευθερωθήσεται καὶ αὐτὴ κατὰ καιροὺς ἡ
 “κτίσις ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς b
 15 “δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.”

2 S. Pet.
iii. 10.

Hb. 13.

Rom.
viii. 21.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ Ἱερουσαλήμ, τὸ 8
 ἡμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρῶτην, καὶ τὸ ἡμισυ
 αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, καὶ ἐν θερεί καὶ ἐν
 ἔαρι ἔσται οὕτως. καὶ ἔσται Κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν 9
 20 τ' ἂν γῆν.

Ἐξηγεῖται πάλιν ἡμῖν αἰνιγματωδῶς, ὅτι δὴ πλείστη τε
 ὄση καὶ ἀμφιλαφῆς ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χύσις τοῖς
 ἁγίοις ἐκνεμηθήσεται, κατ' ἐκείνο μάλιστα τοῦ καιροῦ, καθ' c
 ὃν ἂν εἰς ἁγίαν τε καὶ ἀμήρυτον ἀνακομισθεῖεν ζῶν, τὴν ὡς

1. καὶ assumptum ex C. h. καταστράφει D. C. [a ult. manu recentiori in
 rasura C.] καταστρέφει b. καταστράψαν Edd. Statim δὲ add. D. ἐπ' Edd. ante
 Migne. 3. δὴ assumptum ex C. εἰκότα B. C. οἰκίον Edd. 4. τὴν
 deest in Edd. μεταρρυθμίζεσθαι C. 6. ἐν ἧ οὐρανοὺς μὲν C. οὐρανοὺς
 δὲ iid. 8. κατακαήσεσθαι C. κατακαυθήσ. iid. καινοὺς δὲ ἡμᾶς οὐρανοὺς C.
 οὐρ. δὲ κ. ἡμᾶς iid. 9. καὶ alt. C prima manu. D. κατὰ Edd. ad quod manus
 recentior castigavit C. 12. ἔδει C. δεῖ Edd. 14. τῆς φθορᾶς
 assumpta ex C. 19. ἔαρι] ἔα a manu recentiori in rasura C. Forsan ἀέρι
 prius legebatur. (26, 86, 228.) [ἀερί Alex.] 24. ἀμήρυτον C. αἰίδρυ-
 τον Edd. Statim ἀνακομισθεῖν C.

ἐν αἰῶνί φημι τῷ μέλλοντι. νυνὶ μὲν γὰρ διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν ὡς ἐν ἀρράβωνος τάξει τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πεπλουτήκαμεν· μετὰ δέ γε τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν, ἀνηρημένης εἰς ἅπαν τῆς ἀμαρτίας, οὐκ ἐν ἀρράβωνος ἔτι τάξει τε καὶ μέτρῳ τὸ θεῖον ἐν ἡμῖν ἔσται Πνεῦμα· 5 πλουσίως δὲ καὶ ἀμφιλαφῶς, ὡς ἔφη, καὶ ἤδη τελείως
 δι τοῖς διὰ Χριστοῦ χαρίσμασιν ἐντρυφήσομεν. ὕδωρ δὴ οὖν ζῶν ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα, ὃ καὶ ἐκ τῆς ἄνωθεν Ἰερουσαλὴμ ἐξελεύσεσθαι φησιν. ἐπειδὴ γὰρ κατοικεῖν ἐν οὐρανοῖς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν ἢ θεόπνευστος ἔφη γραφῇ, εἰ καὶ ἔστι 10 πανταχοῦ καὶ πεπλήρωκε τὰ πάντα, ταύτητοί φησι καὶ ἐξ οὐρανοῦ τὸ ζωοποιὸν ἐξελεύσεσθαι Πνεῦμα.

“Ὅτι δὲ ὕδασι παρεικάζειν ἔθος τοῖς ἱεροῖς γράμμασι τὸ Πνεῦμα τὸ θεῖον, αὐτὸς πιστώσεται λέγων ὁ τούτου Δοτήρ, 15
 S. Joan. e
 vii. 38. “τουτέστιν ὁ Υἱὸς “Ὁ πιστέων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ 15
 “γραφῇ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρέουσιν ὕδατος
 “ζῶντος.” καὶ τοῦτο διερμηνεύων ὁ θεσπέσιος εὐαγγελι-
 Ib. 39. στής καὶ καθιστὰς ἐναργές “Τοῦτο δὲ εἶπε, φησὶ, περὶ τοῦ
 “Πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς
 “αὐτόν.” ἐπειδὴ γὰρ τὸ Πνεῦμά ἐστι ζωοποιόν, ὕδατι 20
 ταύτητοι τῶν σωμάτων ζωοποιῶ παρεικάζεται, καὶ μάλα ὀρθῶς.

“Ὅτι δὲ τοῖς τῆς ἀγίας ἡξιωμένοις ζωῆς παρακίεσται 25
 802 A. a πλουσίως τὸ χρῆμα μεταλαχεῖν τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
 α χορηγίας, καὶ οἷάπερ ὑδάτων ἐμφορεῖσθαι ζωοποιῶν, ὑπεμ-
 φαίνει λέγων, ὅτι τοῦ ὕδατος τοῦ προσδοκωμένου κατὰ και-
 ροὺς ἐξ Ἰερουσαλὴμ ἐξελεύσεσθαι, τὸ μὲν ἡμῖν βαδιεῖται πρὸς
 τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην, τὸ δὲ ἡμῖν πρὸς τὴν θάλασσαν τὴν

3. γε δὲ inverso ordine C.
 ἄνω Edd.

9. ἐξελεύσεσθαι B.C. ἐξελεύσεται Edd.
 τὸν τ. ὁ. ἔφη Θεὸν inverso ordine C.

habent C prima manu. D. quamvis ὕδατι prius scripsisse videtur C.

21. ταύτητοι] + τῷ C.

28. τὴν primum assumptum ex C.

6. ἡδη] εἶδη (sic) C.

12. ἐξελεύσεται Edd.

19. ἡμελλον C.b.

23. ἡξιωμένοι Edd.

8. ἄνωθεν B.C.

10. ἡ θ. γραφῇ

13. ὕδασι

17. ζῶν-

20. ζωοποιῶν C.

24. χρῆμα B.C. χρῆμα Edd.

24. χρῆμα B.C. χρῆμα Edd.

ἐσχάτην. καὶ τί δὴ τοῦτό ἐστι; θαλάσσαις τε καὶ ὕδασι
 ἕξομοιοῖ πολλάκις ἡ θεία γραφή. τὰ πολλὰ τῶν ἀνθρώπων
 ἔθνη καὶ τὴν ἀριθμοῦ κρείττονα πληθύν. οὕτω πού φησι
 δι' ἐνὸς τῶν ἀγίων προφητῶν “Ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα
 5 “ τοῦ γνῶναι τὸν Κύριον, ὡς ὕδωρ πολὺ κατακαλύψαι ἢ
 “ θαλάσσας.” ἔφη δέ που καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυιὴλ, τὰ ἐν
 ἐσχάτοις καιροῖς συμβησόμενα τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκου-
 μένην προαναθρῶν “Ἐγὼ Δαυιὴλ ἐθεώρουν, καὶ ἰδοὺ οἱ
 “ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ προσέβαλλον εἰς τὴν θάλασ-
 10 “ σαν τὴν μεγάλην, καὶ τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀνέβαινον
 “ ἐκ τῆς θαλάσσης, διαφέροντα ἀλλήλων.” σαφέστερον δὲ
 τοῦτο αὐτὸ καθιστὰς ὁ μακάριος Δαυεὶδ ἀναμέλπει λέγων
 “ Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἐρπετὰ,
 “ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων· ἐκεῖ
 15 “ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν ἢ
 “ αὐτῷ.” ποῖον γὰρ εἶναί φαμεν ἐν τῇ αἰσθητῇ θαλάσσει
 τὸν δράκοντα τὸν πεπλασμένον εἰς τὸ ἐμπαίζεσθαι παρὰ
 τοῦ πάντων κρατοῦντος Θεοῦ; ἔθος δὴ οὖν τοῖς ἱεροῖς γράμ-
 μασι, καὶ πάντα τὸν κόσμον θαλάσσαις ἕξομοιοῦν καὶ πολ-
 20 λὴν ἀνθρώπων ἔσθ' ὅτε πληθύν.

“Ὅτι τοίνυν ἐν ἴσῳ μέτρῳ διανεμηθήσεται παρὰ Θεοῦ ἡ
 τοῦ Πνεύματος χάρις τοῖς τε ἐξ Ἰσραὴλ πιστεύουσι καὶ
 τοῖς ἐξ ἐθνῶν, ὑπεμφαίνει λέγων περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ αἰ-
 ζωοποιοῦ, ὡς ἐξελεύσεται τὸ ἡμισυ μὲν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν
 25 πρώτην, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην.
 θάλασσαν δὲ τὴν πρώτην ὀνομάζει τὸν Ἰσραὴλ· ἐσχάτην δὲ
 τὴν τῶν μετ' ἐκείνους πεπιστευκότων πληθύν, τουτέστι τὰ
 ἔθνη. καὶ οὕτω φαμέν, ὡς μεμέρισται τὸ Πνεῦμα τὸ
 Ἁγίον, καὶ ἀτελὲς ἐν ἑκατέροις ἔσται διάτοι τὸ ἡμισυ νοεῖσθαι·

Es. xi. 9.

Dan. vii.
2, 3.Ps. ciii.
25, 26.

2. τὰ assumptum ex C.b.

3. οὕτω] καὶ οὕτω Edd. invitis B.C.

4. σύμπασα] + γῆ Aub. repugnantibus B.C.b.

5. ὡσεὶ C. invito b.

καλύψαι b. (41, 109, 147, 302).

8. προαναθρῶν C. προαναφωνῶν Edd.

9. προσέβαλλον C. (Alex.) προσέβαλον Edd. (Vat.)

12. ἀναμέλπει C.

17. τὸν alt. assumptum ex C.

21. ἐν assumptum ex C.b.

26. τὴν

assumptum ex C.

29. τὸ ἐν ἡμισυ] τὸ ἐν ἡμισυ C. Statim νοεῖσθαι C.

λέγεσθαι Edd.

πολλοῦ γε καὶ δεῖ οἰησόμεθα δὲ μᾶλλον, ἐκείνο βού-
 ελεσθαι τὸν Προφήτην ὑποδηλοῦν, ὡς ἐν ἰσότητι τῆς
 χάριτος ἢ διανομῇ τούτοις τε κάκεινοις ἐκνεμηθήσεται. τὸ
 γὰρ ἡμισυ καὶ ἡμισυ, τῆς ἰσοστάθμου φιλοτιμίας καὶ τῆς
 ἰσότητος ἔσται σημαντικόν. ὅτι δὲ διηνεκῆς ἢ χάρις, καὶ 5
 κατὰ πάντα καιρὸν ἢ μέθεξις, ἀταλαίπωρον ἰδεῖν, ἀπὸ γε
 τοῦ φάναι πάλιν, ὅτι καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι ἔσται οὕτως.

Ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ Ἐν ἔαρι, τὸ Ἐν χειμῶνί φησι
 τῶν Ἑβραίων ἢ ἔκδοσις. ἔσται δὴ οὖν, φησὶ, κατὰ ταῦτα,
 καὶ ὡσαύτως ἢ τῶν νοητῶν ὑδάτων χύσις, ἐν χειμῶνί τε καὶ 10
 ἐν θέρει, τουτέστι κατὰ πάντα καιρὸν. λυπεῖ δὲ οὐδὲν καὶ
 803 A. a ἀντὶ τοῦ Χειμῶνος τὸ ἔαρ εἰπεῖν, κατὰ τὴν τῶν ἐβδομήκοντα
 γραφήν· κέται γὰρ ὡς ἐν μετοχῇ χειμῶνός τε καὶ θέρους,
 ὥστε κἂν εἴ τις αὐτὸ τοῖς τοῦ χειμῶνος ἀπονέμοι καιροῖς,
 τὸν τοῦ εἰκότος, ἢ καὶ ὀρθῶς ἔχοντος, οὐκ ἀδικήσει λόγον. 15

Εἰ δὲ δὴ τις βούλοιο καὶ καθ' ἕτερόν τινα συνιέναι
 τρόπον τὸ περὶ τοῦ νοητοῦ λεγόμενον ὕδατος, ὡς ἐξελεύσεται
 τὸ ἡμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην καὶ τὸ ἡμισυ
 αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην, καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι
 b ἔσται οὕτω, τοιαύτην τινὰ τοῦ προκειμένου περινοίαν εἰς- 20
 δέξεται. θάλασσαν μὲν γὰρ ὀνομάζει πρώτην, τὴν πρὸς ἠὼ
 τάχα που κειμένην, τὴν ἐπέκεινά φημι θερμάτων τῆς ὅλης
 γῆς· ἐσχάτην γεμῖν, τὴν πρὸς αὐταῖς ταῖς τῆς ἐσπέρας
 ἐσχατιαῖς· πρόσωπον γὰρ οἰοεὶ πως καὶ ἀρχὴν ὀρίζεται
 τῆς οἰκουμένης τὴν ἀνατολήν. θερος δὲ οἰμαί που τὰ θερμὰ 25
 καὶ νότια τῆς οἰκουμένης ἀποκαλεῖ μέρη, ἔαρ δὲ αὐτὸ πάλιν τὰ
 βόρειά τε καὶ ψυχρά. οὕτω γὰρ καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ τὰ

3. ἐκνεμηθήσεται C. 5. ἐστὶν b. 6. εἰδεῖν C. γε assumptum ex C.
 7. ἔαρι] ἔα manu recentiori in rasura (ut supra) C. 8. ἔαρι D. Edd.
 a manu recentiori
 .ερι C. τῶ] τῷ (sic) C. 9. ταῦτα C. τὰ αὐτὰ Edd.
 12. κατὰ om. C. 13. μετοχῇ C. μεταχίμῳ Edd. 14. ἀπονέμοι B.C.
 ἀπονέμη Edd. 15. εἰκότως C. 16. τινα assumptum ex C.
 19. καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι] καὶ ἐν ἄερι καὶ ἐν θέρει C. 22. τῆς om. C.
 23. ταῖς om. C. Statim τῆς assumptum ex B.C. 25. θερμὰ] θερμὰ
 Νικ. in ps. lxxiii. 26. νότια C. αὐτὸ assumptum ex C. 27. καὶ alt.
 assumptum ex B.C.

τέσσαρα τῆς ὑπ' οὐρανὸν κλίματα σημάσαι θέλων, ἀνεφώνει
 πρὸς Θεόν “Θέρος καὶ ἔαρ σὺ ἐποίησας αὐτά” καὶ πάλιν c Ps. lxxiii.
 “Τὸν βορρῶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας.” ἐξελεύσεται 17.
 δὴ οὖν, φησὶ, τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν ἐν ἰσότητι καὶ ἰσομοιρούση Ps.
 5 χάριτι εἰς τε τὴν θάλασσαν τὴν πρώτην, καὶ μέντοι καὶ εἰς τὴν lxxviii.
 ἐσχάτην, τουτέστιν εἰς ἕω τε καὶ δύσιν, καὶ ἐν θερεί καὶ ἐν 13.
 ἔαρι, τουτέστι πάλιν, εἰς τὸν νότον τε καὶ εἰς βορρῶν. ἐμπλη-
 σθήσεται γὰρ ἡ ὑπ' οὐρανὸν τῶν διὰ Χριστοῦ χαρισμάτων,
 ἐναπομενεῖ δὲ πάντως τοῖς λαβοῦσιν ἡ δωρεά. τότε δὴ τότε
 10 Καὶ ἔσται Κύριος εἰς βασιλεία ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ὑπ' αὐτῷ
 γὰρ ἐσόμεθα μόνω, καὶ αὐτὸς κατάρξει τῶν ὕλων κατηγορη- d
 μένων εἰς ἅπαν τῶν κοσμοκρατόρων τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ Eph. vi.
 ἀπάσης ἀρχῆς πονηρᾶς θετριαμβευμένης, καὶ τῆς καθ' ἡμῶν 12.
 πλεονεξίας ἐκβεβλημένων αὐτοῦ τε τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν σὺν
 15 αὐτῷ δυνάμεων πονηρῶν.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται Κύριος εἰς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν,
 κυκλοῦν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ Γαβὲλ ἕως 10
 Ῥεμμῶν κατὰ νότον Ἱερουσαλήμ. Ῥαμὰ δὲ ἐπὶ τόπου μενεῖ,
 ἀπὸ τῆς πύλης Βενιαμὴν ἕως τῆς πύλης τῆς πρώτης, καὶ e
 20 ἕως τῆς πύλης τῶν γωνιῶν καὶ ἕως τοῦ πύργου Ἀναμειλ,
 ἕως τῶν ὑποληνίων τοῦ βασιλέως κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ, 11
 καὶ οὐκ ἔσται ἀνάθεμα ἔτι, καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλήμ πε-
 ποιθότως.

Ἄσφαῖς ἀεὶ πως ἐστὶ τῶν ἀγίων προφητῶν ὁ λόγος, καὶ

1. σημάσαι C. σημάσαι Nik. σημήσαι Edd. ἀναφωνεῖ Nik. 2. ἐποίησας
 C. Nik. ἐπλασας Edd. (13. al.) Statim αὐτά om. Nik. (Vat.) 4. φησὶ B. C.
 φημί Edd. ζὼν (sic) C. 6. ἡώ C. 7. ἀεὶ C manu prima.
 τὸν et εἰς alt. om. C. 10. Καὶ assumptum ex C. 17. κυκλοῦν B. C.
 (Alex. XII.) κυκλῶν Edd. (Vat. 8). Statim πᾶσαν deest in F. Edd. Γαβὲλ C.
 (XII. 49, 198, 233) Γαβαῦ B. (22. al.) Γαβὰ F. Edd. Γαβὲ (Vat.) vide bis infra.
 καὶ ἕως B. (22. al.) 18. Ῥεμμῶν F. Edd. 19. ἕως] + τοῦ
 τόπου Edd. (Vat. 8) invito C. (Alex. XII.) cf. infra. καὶ assumptum ex C.
 (36, 49). 20. τῶν πυλῶν B. cf. infra. Ἀναμειλ F. Edd. 21. καὶ
 κατοίκησ. B. (36. al.) 22. οὐκ ἔσται ἀνάθεμα hoc ordine C. (Alex. XII.)
 cf. infra.

S. Matth.
vii. 6.

804 A. a

τοῦτο, οἶμαι, σοφῶς διοικουμένου Θεοῦ, ἵνα μὴ προκείτο
 τὰ ἅγια τοῖς κυσί· μήτε μὴν παρὰ τοῖς ὑῶν ποσὶν ἀτημελῶς
 ἐρριμμένος, ὁ πολυτίμητος ἀληθῶς περιυβρίζοιτο μαργαρίτης.
 πλὴν ἀποκαλύπτει Χριστὸς ἐν Πνεύματι τοῖς ἀξιόις τὴν
 γνῶσιν, καὶ τὰς τοῦ μέλλοντος αἰῶνος δυνάμεις καθίστησιν 5
 ἐναργεῖς. ἀνατυπούται δὲ ὡς ἐπίπαν ὡς ἔν γε τοῖς αἰσθητοῖς
 τὰ κεκρυμμένα καὶ νοητὰ, καὶ οἰονεὶ σῶμα τῶν ἀφανεστέρων
 τὰ ἐμφανῆ γίνεται. ἔφη τοίνυν, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν,
 ἤγουν τὸν καιρὸν, μετατεθειμένων τῶν καθ' ἡμᾶς εἰς καινό-
 τητα ζωῆς, ἀνεστοιχειωμένης δὲ καὶ αὐτῆς τῆς κτίσεως εἰς 10
 τὸ ἄμεινον ἢ πρὶν, ἔσται Κύριος εἷς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν,
 κυκλαῶν πᾶσαν τὴν γῆν. ἦν μὲν γὰρ αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται
 Κύριος εἷς, ὁ φύσει τε καὶ ἀληθῶς τῶν ὅλων Θεός, καὶ
 παρενεγκὼν εἰς τὸ εἶναι τὰ οὐκ ὄντα ποτέ. ἐπειδὴ δὲ πεπλά-
 νηκε τὴν ὑπ' οὐρανὸν ὁ τῆς ἀμαρτίας εὐρετῆς, τουτέστιν ὁ 15
 σατανᾶς, εἰς ψευδῆ καὶ βέβηλον λατρείαν οἱ δέλαιοι παρα-
 κεκομίσμεθα, καὶ διετελοῦμεν ἐν κόσμῳ τυφλοὶ καὶ μωροὶ,
 κυρίου ὀνομάζοντες τοὺς πεπλανηκότας, καὶ τὸ τῆς θεότητος
 ὄνομα τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσιν ἐπιφημίζοντες ἀμαθῶς. καὶ
 κεκλήμεθα μὲν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ 20
 διὰ Χριστοῦ, πλὴν παρωχηκότος καὶ εἰς πέρας ἤδη κατά-
 ραντος τοῦ παρόντος αἰῶνος, τότε δὴ τότε καὶ φρενοβλαβείας
 ἀπάσης ἐξ ἡμῶν ἀνηρημένης, τεθειμένων τε ἤδη τῶν ἐχθρῶν
 ὑπὸ πόδας Χριστοῦ, Κύριος εἷς ἔσται λοιπὸν ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 γῆν, οὐδεὶς ἐπ' αὐτῷ τὴν τῆς κυριότητος ἀρπάζοντος δόξαν. 25
 Κύριος δὲ καὶ ἐτέρως εἷς ἔσται Χριστὸς, ἀπρακτούσης ἀπάσης

S. Matth.
xxiii. 17.

1. σοφῶς D, et ut videtur C prima manu. Quo tempore per rasuram σοφῶς fit, nescio. 2. ὑῶν C. συῶν Edd. 3. πολυτίμητος C. πολύτιμος Edd.
 6. ὡς alt. assumptum ex C. 7. σῶμα τῶν B. Edd. σωματων C.
 9. μετατεθειμένων C. 10. ἀνεστοιχειωμένης B. Edd. ἀναστοιχ. C.
 19-21. Haec καὶ κεκλήμεθα μὲν—διὰ Χριστοῦ accesserunt ex C.D. [partim in b.]
 In C autem verbum primum litt. fere trium. (forsan καὶ) erasum est, cujus loco
 γὰρ supra εἰς manu recenti superscriptum. 21. πέρας B.C. πέραν Edd.
 κατάραντος C. ἡκοντος iid. 23. ἀνηρημένης C.b. ἐξῆρ. Edd. τεθειμένων C.
 Statim τε C.b. δὲ Edd. 24. πόδα C. invito b. 25. ἐπ' αὐτῷ C.b.
 ἀπ' αὐτοῦ iid. 26. εἷς ἔσται hoc ordine b. Edd. inverso ordine C.
 ἀπάσης C.b. μὲν πάσης Edd. Statim τῆς add. C. invito b.

ἐπιγείου βασιλείας, καὶ αὐτῷ δὴ καὶ μόνῳ τὸ κατὰ πάντων
κράτος ἀνατιθείσης τῆς ὑπ' οὐρανόν. ἔφη δέ τι τοιοῦτον καὶ
ὁ σοφώτατος Δανιήλ. ἀφηγούμενος γὰρ τοὺς τῶν ὀράσεων
τρόπους, φησὶν “Ὁν τρόπον ἴδες ὅτι ἀπὸ ὄρους ἐτμήθη d Dan. ii.
45.

5 “λίθος ἄνευ χειρῶν, καὶ ἐλέπτυνε τὸν ὄστρακον, τὸν σίδηρον,
“τὸν χαλκόν, τὸν ἄργυρον, τὸν χρυσόν· ὁ Θεὸς ὁ μέγας
“ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα, καὶ ἀλη-
“θινὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ.”

Οὐκοῦν εἰς ἔσται καὶ μόνος, καὶ πληρώσει τῆς ἑαυτοῦ
10 δόξης τὴν ἀγίαν πόλιν, τουτέστι τὴν νοητὴν Ἱερουσαλήμ,
ἣς τὸ εὖρος τε καὶ μῆκος ὡς ἐν τύπῳ πάλιν τῇ ἐπιγείῳ
δείκνυσιν Ἱερουσαλήμ, φάσκων ὅτι κατευρυνθήσεται μὲν
ἀπὸ Γαβὲλ ἕως Ῥεμμῶν. καὶ ἔστι μὲν ἡ Γαβὲλ ἡτοι Γαβὲ
κώμη καὶ κλῆρος τῆς φυλῆς Βενιαμίν· κείσθαι δέ φασιν
15 αὐτὴν ἐν μέρεσιν τοῖς βορειοτέροις τῆς Ἱερουσαλήμ. Ῥεμμῶν
δὲ δὴ αὖ πέτρα τίς ἐστι, κατὰ τὴν νοτιάν ἔρημον. οὐκοῦν
τὸ μὲν εὖρος τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ Γαβὲλ ἕως Ῥεμμῶν. e
ὀρίζεται δὲ καὶ τὸ μῆκος οὕτω λέγων Ἀπὸ τῆς πύλης
Βενιαμὶν ἕως τῆς πύλης τῆς πρώτης ἕως τῶν πυλῶν τῶν
20 γωνιῶν καὶ ἕως τοῦ πύργου Ἀναμεῖλ ἕως τῶν ὑποληνίων τοῦ
βασιλέως. πύλη δὲ ἡ πρώτη καὶ μὴν καὶ πύλη γωνιῶν· οὕτω
τινὲς ᾔσαν κατὰ Ἱερουσαλήμ ὀνομασμένοι· καὶ πύργος δὲ
ἦν ἀναμέσον Ἀναμεῖλ καλούμενος, μεθ' ὃν εὐθύς καὶ τὰ
ὑπολήνια τοῦ βασιλέως· τόποι δὲ οὗτοι τῆς Ἱερουσαλήμ a 805 A.
25 τὸ μῆκος ὡς ἐν τύπῳ κατασημαίνοντες. ὥσπερ γὰρ ἐκέλευε
τῷ μακαρίῳ προφήτῃ Ἰεζεκιὴλ ὁ τῶν ὄλων Θεὸς ἀναμετρεῖν
καλάμῳ τὸν οἶκον, τῆδὲ τε κάκεισε διάττοντα, ὑπεμφαίνων, Ezek. xl.

4. ἴδες C. (Alex.) εἶδες Edd. (Vat.) 5. χειρῶν C. χειρὸς Edd. (45).
6. τὸν ἄργυρον om. B. 11. τε assumpta ex C. b. 12-15. φάσκων—
Ἱερουσαλήμ assumpta ex B. C. D. 13. Γαβὲλ prius C. D. Γαβὰ B. ut supra.
Statim ἕως Ῥεμμῶν [ρεμβων hic ex rasura Cod.] καὶ ἔστι μὲν ἡ Γαβὲλ ἡτοι Γαβὲ
κώμη C. ἦν δὲ Γαβὲλ κώμη D. ἐστὶ δὲ ἡ γαβὰ (sic) κώμη B. 16. αὖ assumptum
ex C. νοτιαν C. 17. Γαβὲλ D. γαβὲ C. Γαβὰ Edd. 19. ἕως
τῶν πυλῶν om. C. 20. Ἀναμεῖλ (hic) C. (97, 228, 310) sed non infra C.
21. ἡ assumptum ex C. 22. κατὰ] + τὴν C. ὄνομ. C. 23. ἀνα-
μέσον accessit ex C. 27. τε om. C. κάκεισε C. κάκει Edd.

S. Joan.
xiv. 2.

ὅτι πολλὰ μοναὶ παρὰ τῷ Πατρὶ, μυρία τε ὅσα τὰ τῶν
ἀγίων ἐνδιαιτήματα· οὕτω μοι κἀνθάδε δοκεῖ διὰ τόπων
ἐμφανῶν εὐρός τε καὶ μῆκος καταγράφειν ἡμῖν τῆς
νοητῆς Ἱερουσαλήμ, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ,

Es. liv. b
2, 3.

πρὸς ἣν καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡσαΐας ἀνεφώνει λέγων “Πλά- 5
“τυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τῶν αὐλαιῶν σου,
“πῆξον, μὴ φείσῃ, μάκρυνον τὰ σχοινίσματά σου, καὶ τοὺς
“πασσάλους σου κατίσχυσον, ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ
“ἀριστερὰ ἐκπέτασον.” κατευρυνθεῖσαν δὴ οὖν τὴν ἀγίαν
πόλιν, καὶ εἰς μῆκος τὸ αὐτῇ πρέπον ἐκτεινομένην, κατοι- 10

κῆσυσιν οἱ ἅγιοι, καὶ οὐκ ἔσται φησὶν ἀνάθημα ἔτι, τουτέστι,
κατ’ οὐδένα τρόπον ἀλλοτριωθήσεται Θεοῦ· βεβαίαν γὰρ
αὐτῇ χαριεῖται τὴν ἀγάπησιν· καὶ οὐκ ἂν ἐμπέσοιεν ἔτι πρὸς

Ib. xxxv.
9.

c τὸ προσκρούειν Θεῷ, ἀνηρημένης, ὡς ἔφη, τῆς ἀμαρτίας
εἰς τὸ παντελές, καὶ τοῦ πειράζοντος σατανᾶ. “Οὐ γὰρ 15
“ἔσται ἐκεῖ λέων, ἀλλ’ οὐδὲ τῶν θηρίων τῶν πονηρῶν οὐδὲν
“οὐ μὴ ἀναβῆ ἔπ’ αὐτὴν, οὐδὲ μὴ εὐρεθῆ ἐκεῖ.” κατοικῆ-
κῆσουσι τοιγαροῦν πεπειθότως.

Ἐπειδὴ δὲ τέθειται μεταξὺ Ῥαμᾶ δὲ ἐπὶ τόπου μενεῖ,
πάλιν ἐκεῖνό φαμεν, τὰς τῶν προκειμένων ἐννοίας, ὡς ἐνι, 20
διερμηνεύοντες. Ῥαμὰ πολίχνη τίς ἐστίν, ἤτοι κόμη, κλῆρος

δὲ τοῖς ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· καὶ ἑτέρα δὲ πρὸς ταύτη Ῥαμὰ
τῶν ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ. διαμείνηται δὲ καὶ Προφήτης

Hier.
xxxviii.
15.

d ἅγιος ἢ τούτων μιᾶς, ἢ γουν ἑτέρας Ῥαμᾶς. ἔφη γὰρ ὅτι 25
“Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρ-
“μός· Ῥαχὴλ ἀποκλαιομένης ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, καὶ οὐκ
“ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.” τοιοῦτον πεπράχθαι

1. Πατρὶ C. b. Θεῷ Edd. τὰ assumptum ex C. b. 2. κἀνθάδε D. Edd.
κἀνταῦθα C. 3. ἐμφανῶν C. ὑπεμφαιῶν B. ὑπεμφαιῶν Edd. μῆκος] +
καὶ Edd. in vitis B. C. 3-5. τῆς νοητῆς—τῆς Ἐκκλησίας X. πρὸς ἣν C. τὴν
νοητὴν—τὴν Ἐκκλησίαν X. πρὸς ὅν Edd. 6. αὐλεων C. 10. αὐτῇ C.
ταύτη iid. 13. ἐμπέσοιεν C. ἐκπέσ. iid. 16. ἀλλ’ assumptum ex C.
17. οὐδὲ C. οὐδ’ οὐ Edd. (24, 41). 18. τοιγαροῦν C. γὰρ Edd. Statim
πεποιθότες C. 19. ἐπὶ] + τοῦ C. (22. al.) 22. Assumpta δὲ alt. ex C.,
Ῥαμὰ ex B. C. 23. Νεφθαλίμ C. 24. Ῥαμᾶς C. Ῥαμὰ Edd.
25. ὄδυρμός] + πολὺς Edd. invito C. 26. ἀποκλαιομένης C. (Alex.
Frid.-Aug.) ἀποκλαιομένη Edd. (Vat.) 27. τοιοῦτον C. τοῦτο Edd.

φαιμέν κατὰ τὴν Βηθλεὲμ, Ἡρώδου προστεταχότος τὰ ἐν αὐτῇ φονεύεσθαι βρέφη. Ῥαμὰ τοίνυν ὀνομάζει τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ τοι τὸ ἐν αὐτῇ πολὺν γενέσθαι τὸν ἐπὶ τῇ ἀλώσει θρῆνον. εἰσκεκόμικε γοῦν αὐτὴν ὁ προφήτης Ἱερεμίας μο-
 5 νουουχὶ δακρυρροοῦσάν τε καὶ τοῖς ἰδίους ἀπολωλόσιν ἐποι-
 μάζουσαν τέκνοις. ἔφη γάρ ὅτι “Κλαίουσα ἔκλαυσε νυκτὶ,
 “καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγόνων αὐτῆς.” καὶ τίς ἦν
 ὁ θρῆνος; “Παρθένου μου καὶ νεανίσκου μου ἐπορεύθησαν
 “ἐν αἰχμαλωσίᾳ· ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἀπέκτεινας, ἐν
 10 “ἡμέρᾳ ὀργῆς σου ἔμαγειρεύσας, οὐκ ἐφείσω.”

Εἰ δὲ δὴ τις βούλοιο κατὰ τῆς νοητῆς Ἱερουσαλήμ, του-
 τέστι τῆς Ἐκκλησίας, τεθεῖσθαι τὴν κλῆσιν, Ῥαμὰ τε αὐτὴν
 ὀνομάσθαι νυνὶ, φαιμέν ὅτι καὶ μάλα ὀρθῶς ὁ λόγος ἔχει.
 πολλοὶ γὰρ οἱ κλαίοντες ἐν ἐκκλησίαις, καὶ τὴν “κατὰ Θεὸν
 15 “ἔχοντες λύπην, ἣτις μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον
 “κατεργάζεται.” ἀποδέχεται δὲ τοὺς τοιούτους καὶ αὐτὸς
 ὁ Χριστὸς οὕτω λέγων “Μακάριοι οἱ πενθοῦντες νῦν, ὅτι
 “αὐτοὶ παρακληθήσονται.” καὶ πάλιν “Μακάριοι οἱ κλαί-
 “οντες νῦν, ὅτι γελάσετε.” οὐκοῦν καὶ εἰ λέγοιτο Ῥαμὰ
 20 διὰ τῆς τοῦ Προφήτου φωνῆς ἢ Ἐκκλησία, φορέσει καὶ
 οὕτω τὸ πιθανὸν ὁ λόγος. πλὴν ἐπὶ τόπου φησὶ μενεῖ,
 τουτέστιν οὐ σαλευθήσεται. ἐρήρισταὶ γὰρ, ὡς ἔφην, καὶ
 ἔστιν ἀκλόνητος ἢ Ἐκκλησία Χριστοῦ.

S. Matth.
ii. 16-18.Threni
i. 2.

Ib. ii. 21.

a 806 A.
2 Cor.
vii. 10.S. Matth.
v. 4.
S. Luc.
vi. 21.

b

Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πῶσις ἣν κόψει Κύριος πάντας τοὺς λαοὺς 12
 25 ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ Ἱερουσαλήμ· τακῆσονται αἱ σάρκες
 αὐτῶν ἐσθηκῶν αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ οἱ ὀφ-

3. τὸν assumptum ex C.b.

4. γοῦν C. γὰρ Edd.

5. δακρυρροοῦ-

σάν C. δακρύουσάν iid.

6. ἔκλαυσε C. ἔκλαιε iid.

10. ἐμαγίρευσας C.

11. κατὰ C.b. κατὰ Edd.

13. ὀνομάσθαι C.

16. δὲ assumptum

ex B.C.

17. νῦν assumptum ex C.

19. ὅτι] + αὐτοὶ Edd.

invitis B.C. Statim γελάσετε C. γελάσονται B. Edd.

21. ἐπὶ] + τοῦ b.

cf. supra. τοῦ non addit hic C.

22. ἐρήρισταὶ (sic) C.

θαλμοὶ αὐτῶν ἐκρῆσονται ἐκ τῶν ὀπῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακίσειται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.

S. Joan.
xvi. 33.

“Θλίψιν ἔχετε ἐν τῷ κόσμῳ,” τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι
c προσπεφάνηκεν ὁ Χριστός· πλὴν εὐθαρσεστέρους ἀποτελεῖ,
χρησίμως ἐπενεγκῶν “Ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν 5

S. Luc.
x. 19.

“κόσμον.” “Δέδωκα γὰρ ὑμῖν πατεῖν ἐπάνω ὄφειν καὶ
“σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.” τίνες
οὖν οἱ σκορπίοι καὶ τίνες οἱ ὄφεις, ἧ δηλονότι τὰ μυσάρια
τε καὶ μαιφύονα τάγματα τῶν ἀλιτηρίων δαιμόνων, καὶ τῶν
διωκόντων ἀγίους, οἱ καὶ γεγόνασιν ὑπουργοὶ τῆς ἀκράτου 10
μανίας τῶν ἐν κόσμῳ πνευμάτων, ἃ καὶ τότε τὸ σύμπαν
περινοστεῖ, πολυτρόπως τοῖς ἀγίοις ἐπιβουλεύοντα, καίτοι
d τεθριαμβευμένα διὰ Χριστοῦ προσηλώσαντος τῷ ἰδίῳ
σταυρῷ τὸ καθ’ ἡμῶν χειρόγραφον, ἵνα τῆς ἐκείνων ἡμᾶς
ἀπαλλάξῃ πλεονεξίας ; 15

Col. ii.
14, 15.

Supra
ver. 11.
1 Tim.
iii. 15.

Οὐκοῦν ἐπειδὴ περ κατοικήσει ἐφη πεποιθότως τὴν Ἱε-
ρουσαλήμ, ἧτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, ἣν δὲ δὴ
τοῦτο, καὶ μάλα ὀρθῶς, ἀποπερανθήσεται προσδοκᾶν ἀναι-
ρουμένων ἐχθρῶν, καὶ τῶν εἰωθότων διώκειν αὐτὴν ἀνα-
τετραμμένων, ἀναγκαίαν ποιεῖται καὶ τούτων ἡμῖν τὴν 20
ἀφήγησιν. αὕτη γὰρ ἐστὶ φησὶν ἡ πτῶσις ἣν κόψει Κύριος
e πᾶντας τοὺς λαοὺς ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ Ἱερουσαλήμ· αἱ
σάρκες αὐτῶν κατατακίσεινται, ἐκρῆσονται δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοί,
συντηκομένης καὶ γλώττης. ὁ μὲν γὰρ κοινὸς οὗτος καὶ
κατὰ τῆς φύσεως θάνατος τῆκει μὲν τὰς ἀπάντων σάρκας, 25
καὶ ἀποκενοὶ μὲν ὀφθαλμοὺς, σήπει δὲ καὶ γλώσσας· πάν-

1. ἐκρῆσονται F. (23. Co.) ῥήσι. B.C. Edd. sed cf. infra.

3. ἔχετε C.

sed cf. supra 783 a.

4. προπεφ. Edd.

5. ἐπενεγκῶν B.D. ἐπενεγκεῖν

hodie C., ε primum et ω manu recentiori, quasi prius ὑπενεγκῖν C. ἐνεγκῶν Edd.

6. δέδωκα γὰρ ὑμῖν B.C.D. Pont. δέδωκε γὰρ ἡμῖν Aub.

8. οὖν C. δὲ iid.

9. τε assumptum ex C. ἀλιτηρίων C.

11. ἐνοσμίων (= ἐγκοσμίων) C.

16. περ assumptum ex C. 23. Habet ἐκρῆσονται C.

25. κατὰ C.

ἐκ Edd.

26. ἀποκενοὶ C. ἀποκείρει Edd. μὲν et σήπει δὲ accesserunt ex C.

δεινον δὲ καὶ τῆς εἰς λῆξιν ἠκούσης συμφορᾶς εἴη ἂν εἰκότως
 τὸ ζώντων τε καὶ ἐστηκότων ἔτι τακῆναι μὲν τὰς σάρκας, καὶ
 ἀπορρέειν ὀφθαλμούς, κολάζεσθαι δὲ καὶ γλώττας. εὖ δὲ δὴ
 σφόδρα τὰ τοιάδε συμβήσεσθαι φησι τοῖς θεομισῆ καὶ
 5 ἐπάρατον ἐπιτηδεύσασι ζώην. παραχθήσονται γὰρ δίκας, ^a 807 A.
 οὐχ ὑπὲρ γε μόνον τῶν εἰς ἀγίους αὐτοῖς πεπλημμελημένων,
 ἀλλὰ γὰρ καὶ ὑπὲρ ἧς ἐσχήκασιν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ φιλο-
 σαρκίας· ἢ καὶ γέγονεν αὐτοῖς αἰτία τοῦ μῆτε προσήκασθαι
 τὴν πίστιν, μῆτε μὴν ἐλέσθαι ζῆν εὐσεβῶς, καὶ τῆς ἐν
 10 Χριστῷ πολιτείας ἀγαπήσαι τὴν δόξαν. γεγόνασι μὲν γὰρ,
 ὡς ἔφην, ἀπονευκότες ἀσχέτως εἰς ἐκτόπους ἡδονάς· ἐσχί-
 κασι δὲ καὶ ἀκρατεῖς ὀφθαλμούς τὰς ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ὀρω-
 μένων ἐπιθυμίας μονονουχὶ χανδὸν ἐκπίνοντας. ἠκόνησαν
 γὰρ καὶ γλώτταν κατὰ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλη- ^b
 15 σίας δογμάτων ἀνοσίαν πεποιήνται τὴν κατάρρησιν. εἰκότως
 δὴ οὖν εἰς σάρκας τε καὶ ὀφθαλμούς καὶ γλώττας τὴν δίκην
 ἐσχήκασιν. ὥσπερ γὰρ ἢ τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ πίνουσα
 γυνὴ καὶ ψευσαμένη τὸν ὄρκον εἰς μηρὸν ἐκολάζετο, περὶ
 ὃν ἂν γένοιτο καὶ τὰ ἐκ τῆς πορνείας ἐγκλήματα· “Πρισθί-
 20 “σεται γὰρ φησὶ καὶ διαπεσεῖται ὁ μηρὸς αὐτῆς” κατὰ
 τὸν ἴσον οἶμαι τρόπον καὶ τοῖς τὴν ἀγίαν διώκουσι πόλιν,
 εἰς σάρκας τε καὶ ὀφθαλμούς καὶ γλώττας ἢ κόλασις·
 φιλοσαρκίαι γὰρ αὐτοῖς ἡδυνάθειαι τε καὶ πρὸς τούτοις
 αἱ δι' ὀμμάτων τὰ ἐγκλήματα, καὶ ἀπαιδεύτου γλώττης ^c
 25 φωναί.

Num. v.
27.

2. τῶν pro τὸ C. invito D. τε assumptum ex C.D. ἐστηκότων B.C. ἐσοστή-
 των Pont. ἐστάτων Aub. τὰς assumptum ex C. 3. γλώτταν C.
 4. θεομισεῖ C. 5. παραχθήσονται D. παραχθήσονται C. quasi παραχθῆσ.
 prius scriptum, eis hodie supraser. manu recenti. εἰσπραχθῆσ. Edd. 6. μόνον
 C. Migne. μόνων iid. πεπλημμένων C. 7. γὰρ assumptum ex C.
 11. ἀσχέτως C. ἀτόπως iid. 12. Haec ἀκρατεῖς ὀφθαλμούς τὰς
 accesserunt ex C. 13. ἐπιθυμίαν iid. ἐκπίνοντας C. ἐκπίνον-
 τες iid. 14. γὰρ C. δὲ iid. γλώτταν C. sed bis habet γλώττας
 paullo infra. 19. ἂν γένοιτο C. γίνονται iid. 22. γλώττας B.C.
 γλώσσας Edd. 23. φιλοσαρκίαι—ἡδυνάθειαι C. φιλοσαρκία—
 ἡδυνάθεια iid. καὶ πρὸς τούτοις hoc ordine C. πρὸς τούτοις καὶ iid. Statim αἱ
 assumptum ex C.

- 13 Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἕκστασις Κυρίου ἐπ' αὐτοὺς μεγάλη· καὶ ἐπιλήψεται ἕκαστος τῆς χειρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ συμπλακῆσεται ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρὸς χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
- 14 καὶ ὁ Ἰούδας παρατάσσεται ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ συνάξει τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλώθεν, χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλῆθος σφόδρα.

d Ἐκστασιν ἐν τούτοις τὸν φόβον, ἤγουν τὴν κατάπληξιν, ὀνομάζει πάλιν. κατ' ἐκεῖνο δὴ οὖν φησι τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἂν ἀλλήλους ἀθρήσειαν οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐχθροὶ, ταῖς οὕτω δειναῖς ὑποπίπτοντας δίκαις, καταπλαγήσονται μὲν 10 τοῖς δείμασιν, ἀφέντες δὲ οὕτω λοιπὸν τὸ διώκειν ἔτι τολμᾶν τὴν ἀγίαν πόλιν, οἰχήσονται μὲν φυγάδες, μόνον δὲ οὐχὶ καὶ χεῖρας ἀψάμενοι, καὶ τὰς παρ' ἀλλήλων ἀνονήτως ζητοῦντες ἐπικουρίας, οἰκτροὶ τε ἔσονται καὶ κατερῤῥιμμένοι e καὶ ὑπὸ πόδας ἀγίων. ὁ δὲ γε Ἰούδας, φησὶ, τουτέστιν οἱ 15 διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν δεδικαιωμένοι καὶ τὸν νοητὸν περιφέροντες Ἰουδαῖον, καὶ τὴν ἐν Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ περιτομὴν πλουτήσαντες, παρατάσσονται ἐν Ἱερουσαλήμ, τουτέστι καταστρατεύονται τῶν ἐχθρῶν, κατανεανιεύονται τῶν ἀθεστηκότων, συμπατοῦντες ὡς σκορπίους, ἐπ' ἀσπίδα δὲ καὶ 20 βασιλίσκον ἐπιβαίνοντες, λέντός τε καὶ δράκοντος εἰς ἅπαν ἠφειδηκότες ἔσονται· λαμπροὶ δὲ καὶ ἀξιοθαύμαστοι, τὸν 808 A. a ἐκ τῶν τοιούτων κατορθωμάτων συλλέγοντες πλοῦτον ὡς χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν. ὅτι γὰρ οὐκ ἔν γε τοῖς αἰσθητοῖς τῆς προφητείας ὁ νοῦς, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις ; 25 πλοῦτος γὰρ ἀγίων, οὐχ ὁ φθαρτὸς καὶ ἐπίγειος, ἀλλ' ὁ νοητὸς καὶ ἐπουράνιος καὶ διηνεκῆς, ὃν συναγείρουσι ταῖς

Cf. Rom. ii. 29.

Ps. xc. 13.

1. ἔκστασις F. ἐπ' αὐτοὺς μεγάλη hoc ordine C. (Alex. XII.) 3. συμ-πλεκῆσεται C. χεῖραν C. 5. κυκλώθεν C. 8. κατ' ἐκεῖνο—καιροῦ D. Edd. κατεκείνου δὴ οὖν τοῦ καιροῦ φησιν C manu prima. κατεκείνου δὴ οὖν τὸν καιρὸν φησιν C manu recentiori. 9. ἀθρήσειαν B.C. ἀθροίσειαν Edd. 11. ἔτι τολμᾶν C. ἀποτολμᾶν iid. 12. μόνον—ἀψάμενοι accesserunt ex C. 13. ἀνονήτως ζητοῦντες edidi. ἀνονήτους ζητοῦντες C. ἐπιζητοῦντες ἀνονήτως Edd. 20. δὲ assumptum ex C. 22. ἠφειδηκότες ἔσονται· λαμπροὶ δὲ C. ἠφειδηκότες. ἔσονται δὲ λαμπροὶ Edd.

ἑαυτῶν ψυχαῖς οἱ διδάσκοντές τε καὶ καθ' ἑτέρους τρόπους
 εὐδοκιμοῦντες ἐν ἐκκλησίαις. διαρπάζουσι γὰρ ὡσπερ τὴν
 ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν, προσάγοντες διὰ πίστεως τῷ
 Χριστῷ τὰ ἐξαιρέτα τῶν ἐθνῶν. οὕτω γὰρ ἔφη καὶ αὐτὸς
 5 διηρπακέναι τὰ σκευή τοῦ ἰσχυροῦ.

b S. Matth.
 xii. 29.

Εἰ δὲ δὴ τις λέγοι τὸν Ἰούδαυ συναγαγεῖν τὴν ἰσχὺν πάν-
 των τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν,
 ἵνα νοῶμεν ὅτι καὶ τὴν ἐν κόσμῳ σοφίαν συλλέγοντες κατα-
 λαμπρύνονται δι' αὐτῆς, τοῖς τῆς εὐσεβείας ἐπαγωνιζόμενοι
 10 δόγμασιν, ἔχοι ἂν ὁ νοῦς τὸν εἰκότα λόγον. ἐσκύλευσαν
 γὰρ ποτε τοὺς Αἰγυπτίους αἱ σοφαὶ γυναικες τῶν ἐξ Ἰσ-
 ραὴλ, χρησάμεναι “παρὰ γείτονος καὶ συσκήνου αὐτῶν
 “σκευὴ χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμόν.” οὐκοῦν ὡς ἔν
 γε τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ὡς ἐν ὕλαις ταῖς ὕρωμέναις, ἢ τῶν εἰς c
 15 νοῦν ἀγαθῶν λαμπρότης σημαίνεται. διδασκάλων δὲ μά-
 λιστα πλοῦτος οἱ μαθηταί. καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος
 τοῖς δι' αὐτοῦ σεσωσμένοις καὶ πεπιστευκόσι προσεφώνει
 λέγων “Νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἦν ἔχω ἐν
 “Χριστῷ Ἰησοῦ.” “στέφανον δὲ καὶ χαρὰν” αὐτοῦ ἰδίαν
 20 ὠνόμαζε πάλιν.

Exod.
 iii. 22.

I Cor.
 xv. 31.
 Phil. iv.
 1.

Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτώσις τῶν ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν d
 15 καμήλων καὶ τῶν ὄνων καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων
 ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ἐκεῖναις κατὰ τὴν πτώσιν ταύτην.

ἽΟρισάμενος ἤδη τῆς τιμωρίας τοὺς τρόπους, οὓς πάντη
 25 τε καὶ πάντως ὑπομενοῦσι κατὰ καιροὺς οἱ τῆς ἀγίας πόλεως
 κατεστρατευκότες γεγονότες τε διωκταὶ καὶ ὑβρισταί, βδε-

1. καὶ prius omissum, manu recentiori aliquantum superscriptum C. 2. ἐκ-
 κλησίαις C. ἐκκλησίαι Edd. 6. συναγαγεῖν C. συνάγειν iid. 7. κυκλώ-
 θεν C. Statim ὡς superscriptum C manu recentiori. 10. εἰκότα C.
 11. ποτε post σοφαὶ tr. C. 13. τε assumptum ex C. 18. ὑμετέ-
 ραν C. Aub. ἡμετ. Pont. 19. δὲ C. τε Edd. αὐτοῦ B.C. αὐτοὺς Edd.
 20. ὠνόμαζε C. ὀνόμαζει iid. 23. ταύτην] αὐτῆς C.

Ps.lxxiv.
6.

λυροὶ καὶ φιλεγκλήμονες, καὶ λαλοῦντες ἀδικίαν κατὰ Θεοῦ,
ἐπαίρουντές τε καὶ εἰς ὕψος τὸ κέρας, κατὰ τὴν τοῦ ψάλλοντος
ε φωνὴν, ἐπάγει χρησίμως ὅτι Αὕτη ἔσται ἡ πτώσις τῶν ἵππων
καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων καὶ πάντων τῶν
κτηνῶν. ἀπὸ δέ γε τῶν ὑποζυγίων τοὺς αὐτοῖς ἐποχομένους 5
ὑποδηλοῖ. ἐπεφύοντο γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς
Ἱεροσολύμοις οἱ ἀπωτάτω τε καὶ τὰ περίοικα τῶν ἐθνῶν· οἱ
μὲν ἵπποις ἐποχοι, Βαβυλώνιοι τε καὶ Σύροι καὶ μὴν καὶ τὰ
Αἰγυπτίων ἔθνη· οἱ δὲ καμήλους τε καὶ ὄνους καὶ ὄρεις ὑπο-
ζεύξαντες, οἷον Μωαβῖται, καὶ οἱ τῆς ἐρήμου νομάδες, ὧν καὶ 10
809 A. a ὁ προφήτης Ἡσαΐας διαμέμνηται λέγων “Ἐν τῇ θλίψει καὶ
Es. xxx. 6. “τῇ στενοχωρίᾳ λέων καὶ σκύμνος λέοντος, ἐκείθεν καὶ
“ἀσπίδες καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων, οἱ ἔφερον ἐπ’ ὄνων
“καὶ καμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν.” τεθεᾶσθαι δὲ καὶ ἐτέ-
11b. xxi. 7. ρωθὶ φησιν “ἀναβάτην ὄνου καὶ ἀναβάτην καμήλου.” γράφει 15
δὴ οὖν τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθροὺς ὡς ἐν τύπῳ τοῖς ἔθνεσι,
τοῖς ἀεὶ πεπολεμηκόσι τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλήμ, ἣν ἔξ
αὐτῶν νοῶμεν τοὺς καθ’ ἡμῶν ὁρατοὺς τε καὶ ἀοράτους
b ἐχθροὺς, πρὸς οὓς ἡμῖν ἡ μάχη. εἰ δὲ δὴ βούλοιτό τις καὶ
εἰς τρόπους ἀναφέρειν τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐχθρῶν τὰ τῶν 20
κτηνῶν ιδιώματα, τὸ ἀδικοῦν οὐδὲν ἐκεῖνο φάναι τε καὶ νοεῖν·
ὡς οἱ μὲν γεγόνασιν ὀρμηταὶ καὶ θρασεῖς, ὡς ἵπποι τυχόν·
περιθειή δ’ ἂν τις αὐτοῖς καὶ μάλα εἰκότως τὸ φιλήδονόν τε
καὶ θηλυμανές· οἱ δὲ ἡμιόνων δίκην ἄγριοι τε καὶ ἀπηνεῖς,
ἀγριωτέρας δὲ αὐτὰς καὶ τοῖς Ἑλλήνων ποιηταῖς ὀνομάζειν 25
ἔθος· οἱ δὲ καμήλοις κατὰ γε τὴν ἕξιν προσεοικότες, τουτ-
έστιν ἄνισοι τε καὶ ἀλαζόνες, ὑψοῦ τε ἡρμένην ἕξ ἀπο-
c πληξίας τὴν διάνοιαν ἔχοντες· οἱ δὲ καὶ ὄνων διενεγκόντες

2. καὶ assumptum ex B.C.

3. ἐπάγοι C.

4. καὶ πάντων τῶν

κτηνῶν om. C.

6. τοῖς prius om. C.

7. τε om. C.

8. ἐπο-

χοῦμενοι C.

9. ὄρεις] ἡμιόνους C.

10. νομάδες B.C. μονάδες Edd.

16. ἀληθείας D. Edd. ἐκκλησίας C.

17. ἦν C. ἴνα Edd.

19. ἐχθροὺς

om. C. habet D.

20. τρόπους C. τρόπον D. τύπον Edd.

τῆς om. C.

habet D.

21. καὶ assumptum ex B.C.

22. γεγόνασιν C. ἐφάνησαν Edd.

θρασεῖς C.

25. ἀγριωτέρας C.

27. ἡρμένην] Post hoc verbum folium

amissum in D. pergit μηδὲ ἔλθῃ. (811 b.)

28. καὶ assumptum ex B.C.

οὐδὲν, τὴν ἀπασῶν ἐσχάτην νεοσήκασιν ἀλογίαν· νωθὴς γὰρ ἢ ὄνος καὶ βραδεία πρὸς αἴσθησιν, καὶ τῆς ἐσχάτης ἀλογίας εἰκῶν. σημειωτέον δὲ, ὅτι τοὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ πεπολεμηκότας οὐδενὶ μὲν ἕξομοιοῖ τῶν ἡμέρων τε καὶ καθαρῶν ζώων, οἷον προβάτῳ φημί καὶ βοῖ, παρεικάζει δὲ μᾶλλον τοῖς βδελυροῖς τε καὶ ἀνημέροις, ἃ καὶ ταῖς τοῦ νόμου φωναῖς, ὡς βέβηλά τε καὶ ἀκάθαρτα κατεδικάζοντο.

Καὶ ἔσται ὅσοι ἂν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν 16
ἐλθόντων πρὸς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν ἄ
10 τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ καὶ
τοῦ ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. καὶ ἔσται ὅσοι 17
ἂν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς εἰς Ἱερου-
σαλήμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ,
καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται.

15 Τοὺς ταῖς ἐκκλησίαις πεπολεμηκότας, καὶ κατὰ τῆς ἀγίας
Ἱερουσαλήμ ὑψηλήν τε καὶ ἀλαζῶνα τὴν ὄφρυν ἀνατεί- e
ναντας, ταῖς αὐτοῖς πρεπούσαις δίκαις ἐνολισθήσειν εἰπὼν,
τὴν τῶν μετ' ἐκείνους περιλελειμμένων προαγορεύει προσ-
κύνησιν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν ἐν Χριστῷ διὰ πίστεως. αὐτὸς
20 γάρ ἐστιν ἡ τῶν ἐθνῶν προσδοκία κατὰ τὴν τοῦ πατριάρχου
φωνήν. τέθειται δὲ καὶ “εἰς φῶς ἐθνῶν, καὶ εἰς διαθήκην
“ γένους, ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς τυφλῶν, καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ
“ δεσμῶν δεδεμένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν a 810 A.
“ σκότει.” ὅτι τοῖνυν τὴν τῆς εἰδωλολατρείας ἀφέντες ἀχλὺν,
25 καὶ τῆς τοῦ διαβόλου σκαιότητος τὰ δεσμὰ διαβρῆξαντες οἱ

Gen.
xlix. 10.
Es. xlii.
6, 7.

4. ἡμέρων] ἱερων C. 7. κατεδικάζοντο C. κατεδικάζετο Edd. 8. ἂν Edd.
(Alex. 49, 106.) εἰαν C. 9. ἐπελθόντων F. (42.) 10. Θεῷ om. C.
invito F. [ante παντοκράτ. tr. (23, 36, 311. Co.)] 11. σκηνοπηγίας C.
12. εἰαν C. (A.V. &c.) τῶν om. F. Edd. 13. Θεῷ om. C. invito F.
[ante παντοκράτ. tr. (36, 311. Co.)] 17. αὐταῖς (sic) C. 18. περι-
λελειμμένον C. προαγόρευσιν pro προαγορεύει προσκύνησιν C. 21. εἰς alt.
om. C. 22. ἐξαγαγεῖν C. ἐξάγειν Edd. Neutrum habet B.
25. διαβόλου] + καὶ Edd. repugnantibus B.C.

ἐξ ἔθνῳν, πρὸς τὸ τῆς ἀληθείας ἤξουσι φῶς, καὶ τὸν τοῦ
 Σωτῆρος ὑποδραμοῦνται ζυγόν, σαφηνιεῖ, λέγων ὡς οἱ κατά-
 λοιποι τῶν κεκολασμένων, ἧτοι τῶν ταῖς ἐκκλησίαις μεμα-
 χημένων· ἀριθμοῦ δὲ οὗτοι κρείττονες· ἀναβήσονται κατ'
 ἑνιαυτὸν τοῦ προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ παντοκράτορι Θεῷ καὶ τοῦ 5
 b ἑορτάζειν τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. ὁ μὲν γὰρ διὰ Μωυσέως
 προσέτατε νόμος ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας
 τῇ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ ἐβδόμου μηνός, συναγηγεμένης εἰς
 Ib. 36. ἀποθήκας τῆς ἐξ ἀγρῶν εὐκαρπίας. ἐξόδιον ταῦτητοι τὴν
 ἑορτὴν ὀνομάζει, ὡς ἤδη τῶν ἔργων τῶν ἐν ἀγροῖς ἐκκεχωρη- 10
 Ib. 40. κώτων ἐς πέρας. ἐκέλευε δὲ λαμβάνειν “κάλλυντρα φοινί-
 “κων καὶ καρπὸν ὠραίου ξύλου, καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς
 “καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους,” πίνειν τε ὕδωρ ἐκ χειμάρρου,
 c καὶ ἐπ’ αὐτῷ κατευφραίνεσθαι. καὶ πρόφασιν μὲν ὁ νόμος
 ἐποιεῖτο τῆς ἑορτῆς, τὸ ἐν σκηναῖς κατοικῆσαι τὸν Ἰσραὴλ, 15
 Ib. 43. τῆς Αἰγυπτίων πλεονεξίας ἐξηγημένον.

Ἦν δὲ ἄρα τὸ χρῆμα μυστηρίου τύπος τοῦ κατὰ Χριστόν.
 ἐξηγήμεθα μὲν γὰρ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τῆς τοῦ διαβόλου πλεο-
 νεξίας, κεκλήμεθα δὲ, ὡς ἔφην, εἰς ἐλευθερίαν διὰ Χριστοῦ,
 καὶ ὑπ’ αὐτῷ γεγόναμεν τῷ τῶν ὄλων βασιλεῖ καὶ Θεῷ, τῆς 20
 τῶν πάλαι κρατούντων σκαιότητος ἀλογήσαντες. ἑορτά-
 ζομεν δὲ τὴν ἀληθῆ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, τουτέστι τὴν
 d ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτε τὰ πάντων ἐν
 αὐτῷ μονουουχὶ πέπηγκται σώματα, καίτοι λελυμένα τῇ
 φθορᾷ καὶ θανάτῳ κεκρατημένα. αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ ἀνά- 25
 στασις, αὐτὸς ἡ ζωὴ, πρωτόλειον ὥσπερ ἐκ νεκρῶν καὶ
 “ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων” ὁ νοηταῖς ἡμᾶς εὐκαρπίας
 καταπιμπλὰς, καὶ οἶον τοὺς ἐξ ἀγρῶν συλλεγόντας πόρους

Lev.
xxiii. 34.

Ib. 36.

Ib. 40.

Ib. 43.

S. Joan.
xi. 25.

1 Cor.
xv. 20.

5. τῷ et Θεῷ om. C.

9. ἐξόδιον] + δὲ iid. invito C.

cf. de Ad. 619 c. κάλυντρα B. κάλυνθρα Pont. (A.V. &c.)

[ὠραίου C.] cf. in S. Joan. 468 b. ὠραῖον Edd.

ἐπ’ αὐτοῖς Edd.

τε iid.

πείπαις καταπιμπλὰς C.

λέγοντας C.

7. προσέτατε B.C. προσετάττετο Edd.

11. ἐς] εἰς C.

12. ὠραίου B.C.

14. ἐπ’ αὐτῷ C.

18. μὲν assumptum ex C.

19. δὲ C.

27. νοηταῖς ἡμᾶς εὐκαρ-

πιμπλῶν iid.

28. συλ-

ἐνσωρεύειν ἀποθήκαις ταῖς ἄνω παρασκευάζων. αὐτὸς ἡμῶν
ἀποδώσει τὴν ἐν παραδείσῳ δίαιταν καὶ τρυφήν, δῆλον δὲ
ὅτι πνευματικὴν, νενικηκόσι τὴν ἁμαρτίαν, εὐωδιάζουσι νοη-
τῶς, ὠραῖον καὶ ἀξιέραστον τὸν τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας
5 ἔχουσι καρπὸν, ἀγνώως καὶ ὀσίως πεπολιτευμένοι. σημεῖον
δ' ἂν γένοιτο καὶ τοῦδε πάλιν, τὸ κάλλυντρά τε φοινίκων καὶ
ὠραίου ξύλου καρπὸν ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις κλάδοις συνδήσαντας
ἔχειν. αὐτὸς ἐστὶν ὁ χειμάρρους τῆς τρυφῆς ὃν πεπότικεν
ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ· αὐτὸς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, καὶ ὁ τῆς
10 εἰρήνης ποταμὸς, ὁ ἐκκεκλικῶς εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐξ ἔθνων κεκλη-
μένους. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἡμῶν ἰσχνῶς ἐν ἑτέροις.
οὐκοῦν οἱ ἀναβαίνοντες προσκυνῆσαι τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι,
καὶ τελέσαι τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας, οἱ διὰ πίστεώς εἰσιw a
ἐν Χριστῷ δεδικαιωμένοι. ἀπειλεῖ δὲ τοῖς μὴ ἀναβαίνουσιν
15 ὄλεθρον, ποινὰς τε τὰς ἴσας, ἃς ἂν ὑποσταίεν οἱ διῶκταί τε
καὶ ὑβρισταί. ἐν ἴσῃ γὰρ μοῖρα κείσονται τοῖς ἐχθροῖς, οἱ
μὴ ἀγαπᾶν ἡρημένοι. καὶ τοῦτο οἶμαι ἐστίν, ὃ καὶ αὐτὸς ἔφη
Χριστός “Ὁ μὴ ὦν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστί, καὶ ὁ μὴ
“συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκοριπίζει.”

Ps. xxxv.
9.Es. lxvi.
12.
Cf. de
Ad. xvii.
619 d.

811 A.

S. Luc.
xi. 23.

20 Ἐὰν δὲ φυλὴ Αἰγύπτου μὴ ἀναβῆ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ, καὶ ἐπὶ τούτοις 18
ἔσται ἡ πτώσις ἣν πατάξει Κύριος πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἂν b
μὴ ἀναβῆ τοῦ ἐορτάσαι τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας. αὕτη 19
ἔσται ἡ ἁμαρτία Αἰγύπτου καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἔθνων,
ὅσα ἐὰν μὴ ἀναβῆ τοῦ ἐορτάσαι τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.

25 Ὡς ἐξ ἑνὸς ἔθνους τοῦ τῶν Αἰγυπτίων φημὶ, τοὺς εἰς
ἄκρον ἤκουσας πλάνης, ἐκτόπως τε ἄγαν εἰδωλολατρεῖν

1. σωρεύειν C.
Statim τε assumptum ex C.
κλάδοις assumptum ex C.
12. Κυρίῳ B.C. Θεῷ Edd.
μετ’ ἐμοῦ inverso ordine B.

6. πάλιν C. λοιπὸν Edd. κάλλυντρα B (ut supra).

7. ὠραῖον C. ut supra. ὠραῖον B. Edd.

8. πεπότικεν C.

10. ἐκκεκληκός C.

15. ἃς ἂν C. αἷς Edd.

18. κατ’ ἐμοῦ,

22-24. Assumpta haec αὕτη—Αἰγύπτου

ex B.C.D., καὶ ἡ—σκηνοπηγίας ex C.D. Hunc versum 19 infra collocant Edd.

23. ἐστίν F. (Alex.)

24. ὅσα] a manu recentiori habet C. nescio quid prius

scriptum. ἂν F. (Alex. s) ἂν Edd. (Vat.)

25. τοῦ assumptum ex C.

έλομένους, καταδηλοῖ, οἷς ἔσται δεινὴ καὶ ἀδιάφυκτος δίκη καὶ ὀλέθρου πρόξενος τὸ μὴ ἐλέσθαι τιμᾶν τῆς διὰ Χριστοῦ σωτηρίας τὴν ἀξιόληπτον χάριν. μόνον γὰρ οὐχὶ φονεῦται
 e τῶν ἰδίων γεγονότες ψυχῶν ἀλοῖεν ἂν, εἶπερ ἔστιν ἀληθές, ὡς μετὸν αὐτοῖς ἐπιδράξασθαι τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ προ- 5
 κειμένης εἰς μέθεξιν τοῖς ἐλεῖν ἐθέλουσι τῆς ἄνωθεν ἡμερό-
 τητος, καὶ μὴν καὶ ἀποφορτίσασθαι τὴν ἁμαρτίαν, ταῖς
 ἑαυτῶν ἐντεθνήκασι πλάναις, καὶ ἀναπόνιπτον ἐσχήκασι τὴν
 τε ἐκ τοῦ πλανᾶσθαι κηλῖδα καὶ τῆς πλημμελείας τὸν
 μολυσμὸν, διατετελέκασι δὲ καὶ ἐν πλάνῃ· καίτοι τοῦ θεοῦ 10
 φωτὸς τὰ πάντα περιαστράπτουτος, καὶ καλοῦντος εἰς ἀνά-
 βλεψιν τοὺς ἐν ἀχλύϊ καὶ σκότῳ. φαίην δ' ἂν καὶ περὶ
 d ἑκάστου τῶν τοιούτων “ Ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα·
 “ ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, καὶ ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἐν
 S.Matth. “ σκότει ὄνομα αὐτοῦ κατακαλυφθήσεται.” “ Καλὸν γὰρ 15
 xxvi. 24. “ αὐτοῖς εἰ μὴ ἐγεννήθησαν,” κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν.
 ὅτι δὲ οὐ κατὰ μόνον τῶν Αἰγυπτίων ὁ λόγος, ἦξει δὲ καὶ
 κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν, ἃ πάντα τε καὶ πάντως κολασθή-
 σονται, τῆς διὰ Χριστοῦ σωτηρίας ἡφειδηκότα, καὶ τὴν ἐπ’
 αὐτῷ πανήγυριν οὐ τιμηκότα, πιστώσεται λέγων Αὕτη 20
 e ἔσται ἡ ἁμαρτία Αἰγύπτου καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν
 ἕσα ἂν μὴ ἀναβῆ τῷ ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.
 πρὸ μὲν γὰρ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίας τάχα πως ἦν ἔτι
 καὶ ἀπὸ μέρους εὐάφορμος τῶν ἐθνῶν ἡ παραίτησις, παρ’
 οὐδενὸς κεκλήσθαι λεγόντων· διεκήρυξε γὰρ αὐτοῖς οὐδεῖς. 25
 τοιγάρτοι καὶ ὁ Σωτὴρ ἐν εὐαγγελικαῖς ἡμῖν παραβολαῖς
 αὐτὸ τοῦτο καταδεικνύων, τοὺς ἐργάτας ἔφη τοὺς περὶ τὴν

2. πρόξενος D. Edd. πρόξενον e castigatione manus ut videtur primae C.
 5. προσκειμένης prius C. σ postea eraso. προκειμένους Migne. 7. τὴν
 ἁμαρτίαν C. τὰς ἁμαρτίας Edd. 8. ἐντεθνήκασι C.D. ἐνθεθείκασι Edd.
 9. τε assumptum ex C. 10. δὲ C. τε iid. 12. σκότῳ C. σκότει iid.
 13. ἀγαθῶν C manu prima. 16. αὐτοῖς εἰ μὴ ἐγεννήθησαν C. αὐτῷ εἰ μὴ
 ἐγεννήθη [ἐγεννήθη correxit Migne] iid. τοῦ suprascriptum manu forte prima C.
 17. μόνον C. μόνων iid. 20-22. Haec ut verba Prophetiae collocant B. Edd.
 scholion novum incipientes. 21. ἔσται C. ἔστιν Edd. (Alex.) cf. F. supra.
 22. ὅς C. (Vat.) 24. εὐάφορμος C. εὐμορφος Edd. 27. κατα-
 δεικνύων B.C. δεικνύων Edd.

ένδεκάτην κεκλημένους εἶπεν τό “Οὐδεὶς ἡμῶς ἐμισθώσατο.”^a 812 A.
 ἐπειδὴ δὲ λοιπὸν ἐπέλαμψεν ὁ Χριστὸς, ἔδησε τὸν ἰσχυρὸν, S. Matth.
 ἐξείλετο τῆς ἐκείνου δυστροπίας τοὺς ὑπ’ αὐτῷ κειμένους, xx. 7.
 δεδικαίωσε τῇ πίστει τοὺς προσιόντας αὐτῷ, τέθεικε τὴν Hb. xii.
 5 εἰαυτοῦ ψυχὴν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ζωῆς, οὐδένα λοιπὸν ἀπο- 29.
 χρώντως πρὸς παραίτησιν εὐρήσουσι λόγον, οἱ τὴν οὕτω
 σεπτὴν οὐ προσηκάμενοι χάριν. ἀληθεύσει δὴ οὖν καὶ περὶ
 αὐτῶν εἰ λέγοι τῶν ἐθνῶν ὁ Χριστὸς “Εἰ μὴ ἦλθον καὶ
 “ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νυνὶ δὲ πρόφασιν οὐκ ἔ-
 10 “ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν.”

S. Joan.
xv. 22.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου ἄγιον 20
 τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι.

Ὡς παντὸς ἤδη πολέμου κατηννασμένου, καὶ μάχης ἀνή-
 ρημένης, καὶ σεσοβημένων ἐχθρῶν, καὶ ἀρρήκτου λοιπὸν
 15 εἰρήνης τὴν ἀγίαν στεφανούσης πόλιν, τουτέστι τὴν Ἐκκλη-
 σίαν, ἀπρακτῆσειν ἤδη φησὶ τοῦ πολέμου τὰ σκεύη, φάλαρά
 τε καὶ ἐπιχάλινα. τίνος γὰρ ὅλως ὁ ἵπποκράτης τοιούτου
 ἔξει χρεῖαν, ἀριστεύειν εἰδὼς ἐν μάχαις, εἰ μηδεὶς ὅλως ὁ
 ἀντεξάγων ἐστίν; οὐκοῦν ἱερά, φησὶν, ἔσται σκευὴ καὶ ἀνα- c
 20 θήματα τῷ Θεῷ, τὰ τοῖς πολεμοῦσι χρήσιμα. ἐπειδὴ γὰρ
 αὐτὸς ἐστὶ τῆς εἰρήνης ὁ βραβευτὴς, αὐτῷ δὴ δικαίως καὶ
 ἀνακείσεται περιττά τε ἤδη καὶ ἀπρακτοῦντα λοιπὸν τοῦ
 πολέμου τὰ σκευή. ὥσπερ γὰρ ὁ μακάριος προφήτης
 Ἡσαΐας ἔφη περὶ τινῶν, ὅτι “συγκόψουσι τὰς μαχαίρας
 25 “αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ
 “οὐ μὴ ἄρη ἔθνος ἐπ’ ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι

Es. ii. 4.

5. ἀποχρώντα C. 7. ἀληθεύσει C. ἀληθεύει Edd. Habet περὶ αὐτῶν
 εἰ λέγοι τῶν ἐθνῶν hoc ordine C. 9. νυνὶ C. νῦν iid. 13. παντως C
 manu prima. 14. ἀρρήκτου C. ἀλήκτου iid. 17. τίνος [τίνος D.]
 —χρεῖαν D. Edd. τίνος γὰρ ὅλως ἵπποκρατῆσειεν ἂν ὁ C. 18. μάχαις C.
 μάχη iid. 20. πολεμοῦσι C. τοῦ πολέμου iid. τοῦ πολέμου καιροῖς haud
 male D. 26. οὐ μὴ prius B.C. οὐκ Edd. ἐπ’ ἔθνος B.C. cf. supra 51 b.
 ἐπ’ ἔθνος Edd.

d “πολεμῆν,” τῶν τῆς εἰρήνης καιρῶν μονονουχὶ καὶ ἀναπει-
θόντων αὐτοὺς τῇ τῆς γεωπονίας χρειᾷ χαρίζεσθαι τὰ πολε-
μικὰ, καὶ εἰς ἑτέρας δὲ ὥσπερ μετατρέχειν σπουδὰς, τῆς τῶν
τακτικῶν μελέτης ἠφειδηκότας· οὕτω καὶ ὁ θεσπέσιος Ζαχα-
ρίας, ὡς ἀρρήκτου λοιπὸν τῆς εἰρήνης δοθείσης παρὰ Θεοῦ, 5
τὰ τοῖς μαχομένοις χρήσιμα σκεύη μεταπλασθήσεσθαι φησιν
εἰς ἀνάθημα τῷ Θεῷ. ἀργήσει γὰρ πάντως τὸ μάχιμον, οὐχ
ἵππου πεφροντικὸς, οὐ χαλινῶν, οὐ φαλάρων, μετανεῦον δὲ
e μᾶλλον εἰς γε τὸ ἐλέσθαι δεῖν τοῖς εἰς ἀρετὴν καὶ θεοσέβειαν
διαπρέπειν σπουδάζουσι. 10

Δοκεῖ δὲ τισι καὶ καθ’ ἕτερον ἐκπεπεράνθαι τρόπον τῆς
προφητείας τὴν δύναμιν. φασὶ γὰρ ὅτι ἠῤῥηται μὲν κατὰ
καιροὺς τὸ τοῦ σταυροῦ ξύλον, ἐμπεπαρμένους ἔτι τοὺς
ἡλούς ἔχον· ὧν ἓνα λαβὼν ὁ εὐσεβῆς Κωνσταντῖνος ἐπὶ
χαλινὸν γεέσθαι τῷ ἵππῳ τῷ ἰδίῳ παρεσκεύασεν, εὐλο- 15
γεῖσθαι παρὰ Θεοῦ καὶ διὰ τούτου πεπιστευκῶς. οὐκ ἀπί-
θανον δὲ τὸ χρήμα φαίη τις ἂν, εἴπερ ὧδε ἔχει, καὶ οὐκ ἔξω

813 A. a τοῦ λόγου τοῦ πρέποντος νοοῖτ’ ἂν εἰκότως, τὸ καὶ ἐν μνήμῃ
γενέσθαι τῇ παρὰ Θεῷ, καὶ ἐν προῤῥήσει τιμηθῆσθαι προφη-
τικῇ βασιλείᾳ τὸν εὐσεβέστατον. πλείστων γὰρ ὅσων ἐποιή- 20
σατο μνήμην καὶ προαναφώνησιν κατὰ καιροὺς τῶν ἁγίων
προφητῶν ὁ λόγος, καθάπερ ἀμέλει καὶ Ἰωσίου καὶ ἐτέρων
τινῶν. ἔσθ’ ὅτε δὲ καὶ ἡ τῶν καιρῶν ἡμερότης καὶ εὐσέβεια
διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς κρατούντων σημαίνεται. οὐδὲν οὖν ἄρα
τὸ ἀπικὸς, εἰ διαμέμνηται καὶ νῦν ὁ Προφήτης Ζαχαρίας 25
b ἀξιολογωτάτου πράγματος, καὶ θεοφιλοῦς ἀληθῶς καὶ βασι-
λείας εὐσεβοῦς, καὶ καιρῶν ἀνακειμένων τῇ εἰς Χριστὸν
ἀγάπῃ. τὸ γὰρ δὴ καὶ βασιλέων ἵπποις ἐμπρέπειν τὸν ἡλον

3 Reg.
xiii. 2.

3. δὲ om. C. σπουδὰς B.C manu recentiori. σπουδὰς D.C ut videtur manu prima. Edd. 5. ἀρρήκτου C.D. ἀλήκτου Edd. τῆς assumptum ex C.

8. ἵππου C. ἵππων iid. Statim πεφροντηκότος (sic) C. οὐ alt. C. ἡ iid. 11. καὶ assumptum ex C. 12. ἠῤῥηται C. εῤῥηται iid. 18. τοῦ utrumque assumptum ex C. 19. τιμηθῆσθαι C. 21. προαναφωνήσιν C manu prima.

22. καθάπερ D. Edd. ὥσπερ C. 24. οὖν assumptum ex C. deest in D.

26. θεοφιλοῦς ἀληθῶς καὶ βασιλείας [βασι^λ = βασιλέως? D.] εὐσεβοῦς C.D. θεοφιλοῦς βασιλέως ἀληθοῦς τε καὶ εὐσεβοῦς Edd.

ἀπὸ τοῦ τιμίου ληφθέντα σταυροῦ, τί ἂν ἕτερον ἡμῖν ὑπεμφήρειεν ἂν, ἢ πλείστην ὕσιν καὶ ἀξιάγαστον ἀληθῶς τῶν κρατούντων εὐσέβειαν ;

Καὶ ἔσονται οἱ λέβητες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ
5 προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου.

Ἐν τῇ ἀγίᾳ λέβητες ἦσαν σκηνηῇ, καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα
κατεσκευασμένῳ ναῷ, ἐν οἷς τὰ τῶν θυσιῶν ἤψετο κρέα,
δαπανώντων αὐτὰ τῶν ἱερέων ἐν τόπῳ ἁγίῳ, καὶ τοῦτο τοῦ
νόμου τελεῖσθαι προστεταχότος, ὡς ἂν μὴ ἔξω πού τῶν
10 ἱερώων ἐκκομίζοντο χώρων τὰ ἡγιασμένα. ἐπειδὴ δὲ τῶν
ἀρχαίων ἐκείνων ἐθῶν ἀποπεπαυμένων, εἰς ἕτερον ἡμῖν λα-
τρείας τρόπον μετακεχώρηκε τὰ μυστήρια, καὶ μηλοσφαγίαις
μὲν οὐκέτι καὶ λιβανωτοῖς, θυσίαις δὲ μᾶλλον ταῖς ἀναι-
μάκτοις τὸν τῶν ὄλων καταγεραίρειν Θεὸν οἱ διὰ πίστεως
15 δεδιδάγμεθα, καὶ αὐτὸν νοητῶς ἱεουργοῦμεν ἐν ἐκκλησίαις
τὸν τῶν ὄλων Σωτῆρα Χριστὸν, ἀντὶ τῶν λεβήτων ἐτέροις
κεχρήμεθα σκεύεσιν ἱεροῖς, ἃς δὴ καὶ φιάλας ἐνθάδε φησὶν ὁ
Προφήτης. σκευὴ δὲ ταυτὶ τοῖς πίνουσι χρεωδέστατα. καὶ
συνήσει πάντως ὁ σοφὸς ἀκροατὴς τοῦ σημαινομένου τὴν
20 δύναμιν, κὰν εἰ ἀμυδρότερόν πως ἢ χρῆν ὁ παρ' ἡμῶν πε-
ποίηται λόγος, διὰ τοι τὸ δεῖν περιεσταλμένως ποιεῖσθαι τὴν
τῶν κεκρυμμένων ἀφήγησιν. οὐκοῦν τότε μὲν ἦσαν οἱ λέ-
βητες, νυνὶ δὲ φιάλαι πρὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου.

Lev. vi.
16, 26 ;
Num.
xviii. 9,
10.

Καὶ ἔσται πᾶς λέβης ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν τῷ Ἰούδα ἅγιον 21^e

1. ἂν assumptum ex C.D. ὑποφήρειεν D. ὑπεμφήρειεν habet C., sed ὑπ manu recenti post rasuram. Statim ἂν habent C.D. 4. οἴκῳ] + τοῦ F. Edd. 6. ἐν τῇ ἀγίᾳ λέβητες ἦσαν hoc ordine C. λέβητες ἦσαν ἐν τῇ ἀγίᾳ Edd. 7. ἤψατο (= ἤφατο) C. 14. οἱ B.C. ὁ Edd. 15. ἱεουργοῦμεν C. ἱεουργοῦντες iud. 17. ἃς C.D. ἃ Edd. 18. ταυτὶ C.D. ταῦτα Edd. πίνουσι D. Edd. In C., i prius est in rasura, si in fine effarcitum, manu recentiori utrumque. 20. ἢ χρῆν D. ἢ χρῆ Edd. Neutrum habet C. 24. ἅγιον C.D. (Alex. XII.) In C. fit erasio, quasi ἁγίων prius scriptum. ἅγιοι Pont. (228.) ἅγιος Aub. (Vat. 8).

τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι· καὶ ἤξουσι πάντες οἱ θυσιάζοντες
καὶ λήψονται ἕξ αὐτῶν καὶ ἐνήσουσιν ἑαυτοῖς.

Λέβητας ἀποκαλεῖ, τοῖς ἀρχαίοις ὀνόμασι χρῆσάμενος ἔτι,
τὰ σκεύη τὰ μυστικά, ἃ καὶ ἔστιν ἄγια, σεπτὰ τε καὶ τίμια,
καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐν τῇ Ἱερουσαλῆμ, ἤγουν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δῆλον 5
δὲ ὅτι τοῖς θείοις ἱερουργοῖς, καὶ παρ' αὐτῷ δὲ τῷ Ἰούδα,
τουτέστι πάλιν τοῖς τὴν ἐν πνεύματι λαχοῦσι περιτομῆν.

814 A. α εἶεν δ' ἂν οὗτοι πάλιν οἱ πεπιστευκότες. παρ' οὐδενὸς γὰρ
ὄλως εἰς κοινὴν λαμβάνεται χρεῖαν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου
τὰ σκεύη, ἀλλ' ἔστιν, ὡς ἔφην, ἄγια καὶ εἰς δόξαν Θεοῦ 10
τετηρημένα, καὶ μόναίς ταῖς χρεῖαις ὑπηρετεῖν εἰωθότα τῆς
ἁγίας τραπέζης, δι' αὐτῶν τε καὶ ἐν αὐτοῖς αἱ τῶν προσ-
αγόντων τελοῦνται θυσίαι, οὐχ ἑκάστου φέροντος ἴδιον
σκεῦος· ἀπάντων δὲ μόνοις τοῖς ἱεροῖς κεχρημένων. πᾶς γὰρ
λέβης ἅγιος ἔσται φησὶ τῷ Κυρίῳ. οὐκοῦν διαλέγεται μὲν ὁ 15
Προφήτης ὡς ἐπὶ θυσιῶν ἔτι τῶν κατὰ τὸν νόμον, λέβητάς
β τε καὶ ἔψησιν καὶ τοὺς θυσιάζοντας ὀνομάζει, νοήσομεν δὲ
πρεπόντως ἡμεῖς τοῖς διὰ Χριστοῦ καιροῖς καὶ τῇ παρ' ἡμῶν
ἐν Πνεύματι τελουμένῃ λατρείᾳ. οἰκονομικῶς δέ φαμεν
ἀσυμφανῆ γενέσθαι, καὶ οὐ πᾶσιν ἀπλῶς ἐκκείμενον τῶν 20
ἀγίων προφητῶν τὸν λόγον, ἵνα μὴ βάλληται πρὸς αὐτῶν
τὰ ἄγια τοῖς κυσὶ, μήτε μὴν τοῖς βεβήλοις καὶ βδελυρωτάτοις
ὁ μόνοις πρέπων ἁγίοις ἐκκαλύπτοιο λόγος.

S. Matth.
vii. 6.

Καὶ οὐκ ἔσται Χαναναῖος οὐκ ἔτι ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου παντο-
κράτορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 25

Σαθρόν τε καὶ εὐδιάκλαστον τῶν ἀρχαιοτέρων τὸν νοῦν

2. ἑαυτοῖς B.C. ἐν αὐτοῖς Edd. (A.V. &c.) 5. τοῖς manu recenti
suprascriptum C. 16. τὸν assumptum ex C. 17. ἔψουσιν Edd.
Statin assumpta καὶ ex C. τοὺς θυσιάζοντας ex C.D. νοήσομεν C. invito D.
18. καὶ τῇ—τελουμένη [τετιμημένη B.] λατρεία assumpta ex B.C.D. 20. ἐγ-
κείμενον D. 21. βάλληται B.C.D. βάλληται Edd. ante Migne. 22. τὰ
ἄγια assumpta ex C. desunt in D. 23. ὁ μόνοις D. Edd. μοιῖς C. et
statim suprascripsit ὁ manus recens. ἐκκαλύπτοιο B.C.D. ἐκκαλύπτηται Edd.
24. τῷ assumptum ex B.C. οἴκῳ] + τοῦ F.

κατίδοι τις ἂν καὶ ἀταλαιπώρως κομιδῇ. λελύτρωνται μὲν γὰρ ^e
 ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωυσέως οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς ἀφορήτου
 δουλείας ἀπεσεύοντο τὸν ζυγὸν, πλείστων τε ὄσων ἐπ' αὐτοῖς
 καὶ ἀξιαγάστων τετελεσμένων σημείων, ἐξήρσαν μόλις, διε-
⁵ βιβιάσθησαν δὲ καὶ διὰ θαλάσσης αὐτῆς, κατεδηδόκασί τε
 τὸν ἄρτον τὸν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἀδοκῆτως
 ἐκκομισθὲν ἐν τῇ ἐρήμῳ πεπόκασι. τί οὖν οἱ τάλανες;
 μεμουσχοποιήκασιν ἀπόντος Μωυσέως, καὶ ὡς ὁ προφήτης
 φησὶν, ἀνέλαβον “τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον
¹⁰ “τοῦ θεοῦ αὐτῶν Ῥεφᾶν, τοὺς τύπους οὓς πεποιήκασι ^d
 “προσκυνεῖν αὐτοῖς.” ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διολώλασι πέπτωκε
 γὰρ τὰ κῶλα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὰ γέγραπται. ἐπειδὴ
 δὲ διεβιβιάσθησαν τὸν Ἰορδάνην οἱ μετ' αὐτοὺς, στρατη-
 γοῦντος Ἰησοῦ, πάλιν τοῦ χρόνου προβαίνοντος, γεγονότες
¹⁵ ὑπὸ κριτὰς, λελατρεύκασι τοῖς εἰδώλοις· ἀλλὰ καὶ ἐν καιροῖς
 τῶν ἀγίων προφητῶν τεθύκασι ταῖς δαμάλεσι ταῖς χρυσαῖς,
 ἃς πεποίηκεν αὐτοῖς ὁ ἐπάρατος Ἰεροβοὰμ, καὶ πρὸς ταῦταις
 ἔτι τεμένη τε καὶ βωμοὺς ἀνιστάντες, οὐδὲν ἦπτον προσκεκυ-
 νήκασι τῇ Βάαλ, τῷ Χαμῶς, τῇ Ἀστάρτῃ, τῷ Βεελφεγῶρ. ^e
²⁰ καὶ τὸ ἔτι τούτων ἐπέκεινα τῶν κακῶν· οὐ γὰρ δὴ τὴν
 ἀγελαιάν καὶ συρφετώδη πληθὺν μόνην ἐν τούτοις γεγενῆ-
 σθαί φαμεν· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερέων ἐκκεκλι-
 κότας πολλοὺς εὐρήσομεν. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκε διὰ τοῦ
 προφήτου Θεός “Οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν Ποῦ ἐστι Κύριος; καὶ
²⁵ “οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου μου οὐκ ἠπίσταντό με, καὶ οἱ ποι-
 “μένες ἠσέβουν εἰς ἐμὲ, καὶ οἱ προφήται προεφήτευσαν τῇ ^a **815 A.**
 “Βάαλ, καὶ ὀπίσω ἀνωφελοὺς ἐπορεύθησαν.” τεθέαται δὲ καὶ
 ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ “ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρας ἐκ τῶν

Acta SS.
 App. vii.
 43; ex
 Amos
 v. 26.
 Heb. iii.
 17.

Hier. ii.
 8.

Ezek.
 viii. 16.

1. κατίδοι C. ἀταλαιπώρως C. ταλαιπώρων Edd. γὰρ assumptum ex B.C.
 3. ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἀξιαγάστων hoc ordine C. ἐπ' αὐτοῖς post ἀξιαγάστων tr. Edd.
 4. ἐξήρσαν C. 6. τὸν alt. om. C. 7. πεπόκασι B. Pont. πεπόκασι C. Aub.
 10. ῥεφᾶν habet C. τόπους (sic) B. 13. διεβιβιάσθησαν [διεβιβ. Cod.] C.
 διέβησαν Edd. μετ' αὐτοῦ] μετ' αὐτοῦ (σ a manu recentiori addito) C. μετ' αὐτὸν D.
 15. τοῖς om. C. 17. ταῦταις C. τούτοις Edd. 19. τῇ prius C.D. τῷ Edd.
 20. ἔτι assumptum ex C. 21. γεγενῆσθαι C. γενέσθαι iud. 24. προ-
 φῆτου] + ὁ iud. invito C. 25. τοῦ νόμου μου B.C. (Alex. XII.) νόμου Edd.

“πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ, τὰ ὀπίσθια μόνα ἔχοντας πρὸς τὸν
 “ναὸν Κυρίου καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι, προσ-
 “κυνοῦντάς τε καὶ κατὰ ἀνατολὰς τῷ ἡλίῳ.” καὶ πλεῖστα
 μὲν ἐν τούτοις ἐπισωρεύειν ἕτερα χαλεπὸν οὐδέν· ἀρκέσει
 δὲ οἶμαι καὶ ταῦτα πρὸς ἔλεγχον τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἀφιλο- 5
 μαθίας. οὐκοῦν σεσάλευτο μὲν τῶν ἀρχαιοτέρων ὁ νοῦς, καὶ
 ἦν εὐπαράφορος κομιδῇ. τοιγάρτοι καὶ περὶ αὐτῶν ἔφη Θεός
 “Ἠγάπησαν κινεῖν πόδας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐφείσαντο, καὶ ὁ
 “Θεὸς οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς.” παρεκομίζοντο γὰρ εὐ-
 κόλως εἰς ἐκτόπους εἰδωλολατρείας καὶ, γεγονότες ἐξ αἵματος 10
 Ἰσραὴλ, τοὺς ἀλλογενεῖς Χαναναίους ζηλοῦν ἐσπούδαζον.

Ἐπειδὴ δὲ καθ’ ἡμᾶς γέγονεν ὁ Μονογενὴς τοῦ Θεοῦ
 Λόγος, καὶ δικαιοῦσας τῇ πίστει, τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι κατε-
 σφράγισε τοὺς τῇ παρ’ αὐτοῦ προσιόντας χάριτι, γέγονεν
 ἡμῖν ἐδραῖος ὁ νοῦς, ἀσφαλῆς τε καὶ ἀκατάσειστος, καὶ πε- 15
 πηγῶς εἰς εὐσέβειαν. ἀναπείσει γὰρ οὐδεὶς τοὺς ἡγιασμένους,
 ἕτερον εἰδέναι θεὸν παρὰ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς, ὃν
 ἐγνώκαμεν Θεὸν ἐν Χριστῷ. παρέδειξε γὰρ ἡμῖν ἐν ἑαυτῷ
 τὸν Πατέρα λέγων “Ὁ ἑορακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν Πατέρα.”
 οὐκοῦν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φησὶ, τουτέστι κατ’ ἐκεῖνο τοῦ 20
 καιροῦ, οὐκ ἔσται Χαναναῖς, τουτέστιν ἀλλογενὴς καὶ εἰδω-
 λολάτρης ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου παντοκράτορος. ἐρηρεύμεθα γὰρ,
 ὡς ἔφην, ἐν πίστει, καὶ τοῖς εἰς ἀσφάλειαν ἀνχήμασι κατε-
 στέμμεθα διὰ Χριστοῦ, δι’ οὗ καὶ μεθ’ οὗ τῷ Θεῷ καὶ
 Πατρὶ ἡ δόξα, σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. 25
 Ἀμήν.

1. μόνα C. μόνον Edd. 3. καὶ prius assumptum ex C. 4. χαλεπὸν]
 + δὲ C. sed semi-crasum. δὲ non habet D. ἀρκέσει C. invito D. 5. ἀφιλο-
 μαθίας D. Edd. ἀφιλοθείας C. 7. εἰπιπράφορος C. παράφ. D. Edd.
 9. εὐδόκησεν C. (Frid.-Aug.) ἠδὸκ. Edd. (Alex.) 10. ἐκτόπους B.C. ἀτό-
 πους Edd. 17. εἰδέναι C. τιμῆσαι iud. 18. Θεὸν om. C. habet D.
 19. ἑορακὼς [^{o manu end.} ἑωρακὼς Cod.]—ἑώρακε C. ἑωρακὼς—ἑώρακε iud. 22. ἐρι-
 ρεύμεθα C.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΜΑΛΑΧΙΑΝ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

5 ΚΑΙ *περὶ τῆς τοῦ Μαλαχίου προφητείας ὀλίγα προειπεῖν* ^a 816 A. ἀναγκαῖον, διὰ τὸ τῶν ἐντευξομένων εὐμαθῆς, καὶ ὅπως ἂν εἰδέιεν ἕκαστα τῶν παρ' αὐτῷ κειμένων.

Πεπερασμένων τοιγαροῦν τῶν τῆς αἰχμαλωσίας καιρῶν, ἀνεκομίζετο μὲν ἐκ τῆς Βαβυλώνος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὁ
10 Ἰσραὴλ, καὶ εἰς τὴν ἀγίαν αὐθις ἀφίκετο πόλιν, τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀποφορτισάμενος· καὶ δὴ καὶ ὁ θεῖος ἐγγή-
γερτο ναὸς, ἐφεστηκότων τοῖς ἔργοις Ζοροβάβελ τε τοῦ ^b Σαλαθιῆλ, ὃς ἦν ἐκ φυλῆς Ἰούδα, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ἰωσεδὲκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. προεφήτευσον δὲ κατ' ἐκείνο τοῦ
15 καιροῦ τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας λελυτρωμένοις Ἀγγαῖός τε καὶ Ζαχαρίας, Ἐσδρα τε καὶ Νεεμίου συνόντων αὐτοῖς τῶν ἱερουργῶν. σύγχρονος δὲ τοῖς μνημονευθεῖσιν ἀγίοις προφή-
ταις, ἢ ὀλίγῳ καὶ βραχὺ μετ' ἐκείνους καὶ ὁ θεσπέσιος γέγονε

Codex B. [D. fine mutilus, non habet nisi folia circa duo, quae pro viribus contuli.] 1-3. Sic B. εἰς τὸν προφήτην μαλαχίαν D. τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας ἐξήγησις ὑπομνηματικὴ εἰς τὸν προφήτην Μαλαχίαν Edd. 4. Sic D. 6. ὅπως B. πῶς D. Edd. 7. παρ' αὐτῷ B.D. παρ' αὐτοῦ Edd. 10. τὸν] τὸ (sic) iid. 11. καὶ alt. assumptum ex B.D. ἐγγήγερτο B. ἐγγέγραι D. Edd. 12. τε] + καὶ Edd. invitis B.D. 16. Νεμέου D. 18. ὀλίγῳ B.D. ὀλίγον Edd. Statim καὶ assumptum ex B. deest in D.

Μαλαχίας, ὃς δὴ καλεῖται καὶ Ἄγγελος, διερμηνεύεται γὰρ ὧδε Μαλαχίας.

Οὐ παραδεκτέον δὲ τοὺς τινῶν περὶ αὐτοῦ λόγους, οἱ
 817 A. a μάτην ἐρραψωδῆκασιν, ἄγγελον μὲν τὴν φύσιν οἰόμενοί τε
 καὶ λέγοντες, σεσωματώσθαι γεμῆν κατὰ Θεοῦ βούλησιν καὶ 5
 ἐν προφήτου τάξει γενέσθαι τοῖς ἐξ Ἰσραήλ. εἶρηται γὰρ
 ἄγγελος, ὡς ἔφην, μάλιστα μὲν καὶ τοῦ ὀνόματος ταύτην
 ἔχοντος ἐφ' ἑαυτῷ τὴν ἐρμηνείαν· εἶτα ὅτι τοὺς ἄνωθεν καὶ
 παρὰ Θεοῦ λόγους ἀπαγγέλλων τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ καλοῖτ' ἂν
 οὐκ ἀπιθάνως καὶ ἄγγελος. καὶ γοῦν αὐτὸς ὁ Προφήτης 10
 Infra ii. b Μαλαχίας ἐν τοῖς ἐφεξῆς περὶ παντὸς ἱερέως φησὶν “Ὅτι
 7. “ χεῖλη ἱερέως φυλάσσεται γινώσιν καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν
 “ ἐκ στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγελος Κυρίου παντοκράτορός
 “ ἐστι.” περὶ δέ γε τοῦ Ἐμμανουὴλ ὁ προφήτης Ἡσαΐας
 Es. ix. 5, “ Καὶ θελήσουσι, φησὶν, εἰ ἐγενήθησαν πυρίκαυστοι, ὅτι παι- 15
 6. “ δῖον ἐγεννήθη, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα
 “ αὐτοῦ Μεγάλῃς βουλήσιν ἄγγελος.” ὁρᾶς ὅτι τὸ ἀπαγγέλλειν
 ἐτέροις τὴν τῆς ἀνωτάτω φύσεως βούλησιν ὀνομάζεσθαι
 καὶ ἀγγέλους παρεσκευάσε τινὰς, καίτοι κατὰ φύσιν οὐκ
 ὄντας ἀγγέλους; ἄνθρωποι μὲν γὰρ οἱ τὸν θεῖον ἡμῖν διερ- 20
 c μηνεύοντες νόμον, τουτέστιν οἱ ἱερεῖς· Θεὸς δὲ καὶ ἐκ Θεοῦ
 κατὰ φύσιν ὁ Υἱός.

Ἄνθρωπος δὴ οὖν καθ' ἡμᾶς ὁ Προφήτης Μαλαχίας·
 σύμπας δὲ ὡσπερ αὐτῷ τῆς προφητείας ὁ σκοπὸς εἰς δύο
 ταῦτα συντείνεται. ἐγγεγερμένου γὰρ τοῦ θείου ναοῦ, καιροῦ 25
 καλοῦντος εἰς ἱερουργίαν τοὺς προεσθηκότας λαῶν, ἦτοι τοὺς
 ἐξ αἵματος τοῦ Λευι, ἐφειντος δὲ ὡσπερ καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐξ
 Ἰσραὴλ πληροῦν, εἰ βούλοιντο, τὰς κατὰ νόμον εὐχὰς,
 ἐκέχρητο μὲν ταῖς διὰ Μωυσέως ἐντολαῖς, οὐ μὴν ἀμω-

1. δὲ pro γὰρ D.
 om. B. habet D.

15. ἐγενήθησαν] ἐγένοντο Edd.
 τὰ τῆς ἀνωτάτης φύσεως iid.

20. ἡμῖν assumptum ex B.D.
 αὐτοῖς τοῖς om. Migne.

3. δὲ assumptum ex B. deest in D.

4. μὲν
 5. Θεοῦ βούλησιν hoc ordine B. inv. ordine D. Edd.

18. τὴν τῆς ἀνωτάτω φύσεως βούλησιν B.D.

19. παρεσκευάσε B.D. παρασκευάζει Edd.

26. λαῶν] λαοῦ Edd.

27. αἵματος—

28. βούλοιντο] ἔλοιντο iid.

μήτως καὶ ἐπεικῶς. προσεκόμιζον μὲν γὰρ εἰς θυσίαν οἱ λαοὶ τὰ συνήθη, πλὴν οὐ σφόδρα πεφροντισμένως, ὕκηρῶς δὲ μᾶλλον καὶ κατημελημένως. τὰ γὰρ αἰσχίονα τῶν ἐν ποιμνίοις, ἄρρωστά τε καὶ ἄδόκιμα προσήγον τῷ θυσια-
 5 στηρίῳ. προσεδέχοντο δὲ οἱ ἱερεῖς, μηκέτι μωμοσκοποῦντες κατὰ τὸν νόμον, μὴ χωλὸν ἢ ὠτόμητον ἢ κολοβόρρινον ἢ κολοβόκερκον ἢ ψωραγριῶν ἢ λειχήνας ἔχον ἢ μονόρχες εἶη τὸ προσαχθέν. ἀπόβλητα γὰρ ὁ νόμος ἐποίει ταυτί· ὕβρις δὲ ἦν τὸ χρήμα, καὶ ἕτερον οὐδέν. κατημέλουν δὲ καὶ ἑτέρως οἱ
 10 ἱερεῖς καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα λαοῖς, οὐχὶ τὰ ἐκ νόμων ὀρθῶς εἰσηγούμενοι, καὶ παιδαγωγοῦντες ἀστείως εἰς τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν, ἀλλ' εἰς ἐκτόπους ἐξιτηλίας ἀπονεύειν ἐῶντες, καὶ τῆς εὐθείας ἕξω φέρεσθαι τρίβου. καὶ εἰς μὲν οὗτος τῆς ἐπιπλήξεως τρόπος· ἕτερος δὲ πρὸς τούτῳ τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, ἐπ'
 15 αἰτίαῖς τοιαύταις. οἱ μὲν γὰρ ἐρρώσθαι φράσαντες ταῖς εἰς γυναικας φιλοστοργίαις, εἶτα βιβλίον ἀποστασίου ρίπτουντες αὐταῖς, καὶ ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀτόπων ἔσθ' ὅτε κατεγνωσμέναις, συνεπλέκοντο μὲν ἑτέραις, ᾤοντο δὲ, ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον λυποῦσι Θεὸν, καὶ εἰ ἔλοιτο τοῦτο δρᾶν. ἕτεροι δὲ αὐ ταῖς
 20 τῶν ἀλλοφύλων ἐπεμαίνοντο θυγατράσι, καίτοι διακεκραγὸτος τοῦ νόμου σαφῶς “Τὴν θυγατέρα σου οὐ δώσεις τῷ
 “ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τὴν θυγάτερα αὐτοῦ οὐ λήψη τῷ υἱῷ σου.
 “ ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πορευθεὶς λα-
 “ τρεύσει θεοῖς ἑτέροις.” γέγονε δὲ μακρὸς περὶ τούτου
 25 λόγος καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ἐσδρα βιβλίοις. ὅθεν τινὲς αὐτὸν ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τὸν Μαλαχίαν. ἔχει δὲ οὐχ οὕτως τὸ ἀληθές. καὶ τὰ μὲν τῆς ἐπιπλήξεως ἐν τούτοις· ἐν δέ γε τῷ τέλει τῆς προφητείας τὸν περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀναδειξέως ποιεῖται λόγον, ἅτε δὴ μελλούσης τὸ τηνικάδε

Infra i.
13.Lev. xxii.
22, 3.

a 818 A.

Deut. vii.
3, 4.1 Esdr.
ix.

5. μηκέτι] οὐκέτι Edd. 6. μὴ D. Edd. εἰ in rasura B. κολοβόρρινον B.
 7. μονόρχιον D. ἢ μονόρχες om. B. Statim εἶη τὸ προσαχθέν assumpta ex B.
 desunt in D. 8. ἀπόβλητα γὰρ ὁ νόμος ἐποίει ταυτί B. ἀπόβλητον γὰρ
 ὁ νόμος ἐποίειτο ταυτί D. ἀπόβλητα γὰρ ἐποίειτο ταῦτα ὁ νόμος Edd. 10. τῶν
 ὑποχείρα [ὑπὸ χεῖρα Migne] λαῶν Edd. 11. ἀστείως assumptum ex B. D.
 16. ἀποστάσεως Edd. 18. δὲ B. τε D. iid. 19. αὐ assumptum ex B.
 αἰὶ pro αὐ D.

καθαρᾶς τε καὶ ἀναιμάκτου θυσίας προσκομίζεσθαι τῷ Θεῷ,
καταλήγειν δὲ τὰ πάντων ἐγκλήματα, τῆς τε ἁμαρτίας
ἀνηρημένης, καὶ εἰς καινότητα ζωῆς ἀναμορφουμένων τῶν ἐπὶ
τῆς γῆς· καινὴ γὰρ κτίσις τὰ ἐν Χριστῷ, τῶν ἀρχαίων
παρωχηκότων, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

2 Cor.
v. 17.

5

Κεφ. α'. Λῆμμα λόγου Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ.

Λῆμμά φησι τοῦ λόγου τῆς παρὰ Θεοῦ προφητείας οἰονεὶ
τὴν λῆψιν. ἐδέχοντο γὰρ οἱ μακάριοι προφήται διὰ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος τῶν ἐσομένων τὴν γνώσιν, τὰς τε συμ-
βουλάς καὶ μὴν καὶ τὰς ἐπιπλήξεις ἐποιοῦντο πρὸς τινάς, 10
οὐκ ἐξ ἰδίας αὐτοῦ καρδίας, οὐς ἂν ἔλοινο τυχὸν ἀνασπῶντες
λόγους, ἢ ψευδοεποῦντες κατὰ τινάς, διερμηνεύοντες δὲ τὰ
παρὰ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄνωθεν τοῖς ἄλλοις καθαρῶς τε καὶ
ἀμωμήτως διαπορθεύοντες λόγους. οὐκοῦν τῆς προφητείας
τὴν λῆψιν γενέσθαι φησὶ παρὰ Κυρίου. ὑπεμφαίνει δὲ διὰ 15
τούτων, ὡς οὔτε προαγόρευσιν ἔχει τινὰ τῆς προφητείας ὁ
λόγος μοχθηροῦ τε καὶ ἀνιαιοῦ πράγματος ὡς συμβησο-
μένου τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ, οὔτε μὴν ἐπαίνους ὡς βεβιωκότων
ὀρθῶς· ἐπίπληξιν δὲ μᾶλλον ἐπὶ τε ἱερέας καὶ λαούς. τὸ δὲ
ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ τοιῶσδε νοήσεις· διαχειρίζοντος γὰρ 20
ὥσπερ, ἤγουν ἐκπράττοντος, τὴν τῆς προφητείας διακουίαν
τοῦ ἐπίκλην ἀγγέλου, τὸ λῆμμα γέγονεν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ.
εἴρηται δὲ ἄγγελος ὁ Μαλαχίας δι' αἰτίας ἃς ἤδη προεῖπον.

819 A. a

2 Θεόσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν. ἠγάπησα ὑμᾶς, λέγει Κύριος.

Οὐ πάρεργον ποιεῖσθαι προστάττει τῶν ῥηθησομένων τὴν 25

1. καθαρᾶς τε καὶ ἀναιμάκτου θυσίας B.D. καθαρὰ τε καὶ ἀναιμάκτος θυσία Edd.
2. τε assumptum ex B.D. 4. τῆς assumptum ex B.D. 12. διερ-
μηνεύονται D. 14. διαπορθεύοντος λόγου D. 18. βεβιωκότων B.
βεβιωκότων D. Edd. 20. γὰρ assumptum ex B.D. 25. προστάττει
ποιεῖσθαι inv. ordine D.

ἀκοῆν, ἐσπουδασμένως δὲ μᾶλλον καὶ ἐν πλείστη προσοχῇ
καὶ κατανοήσει. διακεῖσθαι γὰρ ὧδε προσήκει τοὺς θείων
μέλλοντας ἀκροᾶσθαι λόγων, ὧν ἔσται πλείστη τε ὄση
καὶ μάλα ἀμφιλαφῆς ἢ ὄνησις, ὅταν εἰς αὐτὸν εἰσχέωνται
5 τὸν νοῦν. ψάλλει γάρ που καὶ ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ “Ἐν
“ τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυσα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ ἀμάρτω
“ σοι.” ἔστι γάρ ἐστιν ἀκούοντά τινα μηδὲ ἀκοῦσαι δοκεῖν,
εἰ μὴ ἄπτοινο μὲν διανοίας οἱ λόγοι, ἀποπτάντες δὲ ὡσπερ
τῆς τοῦ λέγοντος γλώττης, εἶτα μόνη προσαράξαντες τῇ
10 τοῦ σώματος ἀκοῇ, εἰκαίους ἐν ἴσῳ καταλογισθεῖεν κρυπτοῖς.
τοιούτοί τινες ἦσαν οἱ περὶ ὧν ἔφη τις τῶν ἀγίων προφητῶν
“ Ἴδου λαὸς μωρὸς καὶ ἀκάρδιος, ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ οὐ
“ βλέπουσιν· ὧτα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἀκούουσι.” παρεγγυᾶ
τοιγαροῦν ἀναγκαίως ὁ Προφήτης λέγων Θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς
15 καρδίας ὑμῶν, τουτέστιν, εἰς νοῦν ἔσω καὶ καρδίαν τοὺς
θεῖους ἐναποτιθέμενοι λόγους, καὶ τῶν ἄνωθεν χρησιμφοδη-
μάτων συνέντες τὴν δύναμιν, συναινέσατε πάντως, ὡς ἡγά-
πησα μὲν ὑμᾶς λέγει Κύριος, ἡξίωσα δὲ ἀπάσης ἡμερότητος
καὶ φειδοῦς καὶ τῆς τοῖς ἀγαπωμένοις πρεπούσης φιλοτιμίας.
20 τοῦτο δὲ αὐτὸ κατονειδίζοντος μὲν εὖ μάλα, ὡς πονηρὰ αὐτὴ
ἀγαθῶν ἀπέδωκεν αὐτῷ, καίτοι δέον, ὡς ἀγάπης ἡξιωμένους,
ἀντενφραίνειν ταῖς ἐπιεικείαις καὶ ταῖς εἰς πᾶν ὀτιοῦν τῶν
ἀνδανόντων αὐτῷ σπουδαῖς τε καὶ προθυμίαις. εἰ γάρ ἐστι
τῶν ἀτόπων, τὸ μὴ βούλεσθαι τοῖς καθ’ ἡμᾶς ἀποδιδόναι
25 τὰς ἀμοιβὰς, τίς ἂν γένοιτο λόγος ἐπὶ Θεοῦ τοῦ πάντα
ἡμῖν πλουσιῶς διανέμοντος τὰ πρὸς εὐθυμίαν, εἰ μὴ βού-

Ps.
cxviii 11.Hier. v.
21.

4. εἰσχέονται D.

5. καὶ] + φησιν D. Edd.

7. ἐστιν alt. om. B.

8. ἀποπταν—προσαράξαντα D.

9. μόνη π. τῇ τοῦ σώματος ἀκοῇ B.

μόνην προσαράξαντες [προσαράξαντα D.] τὴν τοῦ σώματος [ἀκούοντος pro σώματος Edd.] ἀκοῆν D. Edd.

10. καταλογισθεῖεν] + καὶ Edd. repugnanti-
bus B. D.

11. οἱ assumptum ex B. D.

14. τοίνυν D.

Statim ἀναγκαίως om. B. habet D.

18. δὲ B. τε D. Edd.

20. αὐ

retinui ex Edd. Deest in B. In D, post δὲ, perforatum est a cimice spatium duo fere litterarum.

κατονειδίζοντος μὲν εὖ μάλα B. εὖ μάλα κατονειδίζοντος μὲν Edd.

24. βουλεύεσθαι ut vid. D.

25. ἀμοιβὰς B. ὀφειλὰς D. Edd.

Ps. cxv.
3.

λοιτό τις αὐτῶ τῶν δεδωρημένων ἀντεκτίνειν τὰς ἀμοιβάς· εἰ καὶ ὅτι μάλιστα πρέπει ἂν ἐκεῖνο λέγειν τοῖς γε ἀληθῶς ἀρτίφροσι “Τί ἀνταποδώσομεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν ;

κ Καὶ εἶπατε Ἐν τίνι ἠγάπησας ἡμᾶς ; οὐκ ἀδελφὸς ἦν Ἡσαῦ 5
3 τοῦ Ἰακώβ, λέγει Κύριος, καὶ ἠγάπησα τὸν Ἰακώβ, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα, καὶ ἔταξα τὰ ὄρια αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρήμου ;

Πλήττονται μὲν Ἰουδαῖοι κατὰ καιροὺς τοῖς ἐκ θείας ὀργῆς συμβαίνουσι, πολυτρόπως δεδυσσεβηκότες. ἀπό- 10
χοντο γὰρ εἰς αἰχμαλωσίαν, καταδηωθείσης αὐτοῖς τῆς χώρας, οἴκων τε ἠρημωμένων, καὶ ὁμοῦ τῷ θείῳ ναῶ κατεμ-
820 A. a πρησθέντων τῶν Ἱεροσολύμων. πρόφασις δὲ τοῦ τὰ τοιάδε παθεῖν αὐτοὺς, τὸ ἀποφοιτᾶν ἐλίσθαι καὶ γνησιότητος τῆς πρὸς Θεὸν, καὶ ὀλίγου παντελῶς ἀξιῶσαι λόγου τὴν εἰς 15
τὸν νόμον αἰδῶ. ἐπειδὴ τοίνυν ἀγαπήσαι λέγοντος αὐτοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ σφόδρα γε, ἦν εἰκὸς τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διαμεμνησθαι κακῶν. φάναι τε οὕτω τυχὸν τό Ἐν τίνι ἠγά-
πησας ἡμᾶς ; οἰκονομικώτατα λίαν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς παριπ-
πέυει μὲν τὰ διὰ μέσου συμβεβηκότα, καὶ τὴν ἐπ’ αὐτοῖς 20
b παρατρέχει διήγησιν, ἀνακομίζει γεμῆν τὴν τῆς ἀγάπης ἀπόδειξιν ἐπὶ τὴν τοῦ γένους ἀρχὴν, φημὶ δὲ τὸν Ἰακώβ, ὃν ἀγαπήσαι μὲν ἰσχυρίζεται, κατεστυγημένον δὲ πεποιῆσθαι τὸν Ἡσαῦ, καίτοι τοῖς τῆς φύσεως νόμοις εἰς ἀδελφότητα

1. αὐτῶ τῶν δεδωρημένων ἀντεκτίνειν B. ἀντιτίνειν [detritum hoc verbum in D.] αὐτῶ τῶν δεδ. D. Edd. 3. ἀνταποδώσομεν—ἀνταπέδωκεν ἡμῖν B. ἀνταποδώσω—ἀνταπέδωκέ μοι D ut vid. Edd. 9. Πλήττονται B. Ἐπλήττοντο iid. D legere non possum. 10. ἀπόχοντο B.D. ἀπόθοντο Edd. 11. αἰχμαλωσίας iid. 12. τῶν θείων ναῶν iid. 13. προφάσει iid. 14. καὶ B.D. τῆς Edd. 16. τὸν assumptum ex B.D. 17. ἐκ assumptum ex D. 19. ἠγάπησα ἡμᾶς B. οἰκονομικώτατα B. οἰκονομικῶ D. οἰκονομικώτατος Edd. 20. συμβεβηκότα] συμβεβήματα (sic) Pont. συμβήματα Aub. 23. πεποιῆσθαι D. Edd. ποιείσθαι B. 24. τῆς assumptum ex B.D.

τῷ τετιμημένῳ συνδούμενον. ὡς γὰρ ὁ θεσπέσιος γράφει
 Παῦλος “Μήπω γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν
 “ἢ φαῦλον,” ἀπόλεκτον ἐποιεῖτο τὸν Ἰακώβ, ἐξ οὗ τῶν
 Ἰουδαίων ἀνεφύη γένος, ἐκβέβληκε δὲ τὸν Ἡσαῦ. καὶ οὐ
 5 δῆπου φαμέν κατὰ πρόσκλισην· οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεός, οὔτε
 μὴν ἄνισον ἢ ἑτεραχθὲς τὸ ἐφ’ ἐκάστῳ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
 διεξάγει κρίμα· προεγνωκῶς δὲ ὡς Θεὸς τὰ παρ’ ἀμφοῖν
 ἐσόμενα καὶ τὸν ἐκάστου τρόπον, ἀγάπης ἡξίου τὸν ἀμείνω
 τε καὶ ἱερώτερον. καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸν μακάριον Ἰερεμίαν
 10 πρὶν ἐν κοιλίᾳ διαπλάσαι φησὶν ἐγνωκέναι, ἀγιάσαι τε πρὶν
 ἐξελεῖν ἐκ μήτρας. ἦδει γὰρ ἦδει προφήτην ἐσόμενον καὶ
 ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς ἀποστολὴν τὴν ἐπιούσαν τὸ δεῖν
 τῶν ἐσομένων ποιεῖσθαι τὴν προαγόρευσιν. οὕτω δὲ καὶ
 ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν πίστει δεδικαιωμένους ἡγιάσθαι φησὶν
 15 ὁ θεσπέσιος Παῦλος “Οὓς γὰρ προέγνω καὶ προώρισεν
 “ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, συμμόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ Υἱοῦ
 “αὐτοῦ,” τούτους καλέσαι τε καὶ ἀγιάσαι λέγεται. οὐκοῦν
 κατὰ πρόγνωσιν ἡξίωτο μὲν ἀγάπης ὁ Ἰακώβ, μεμίσηται
 δὲ δικαίως ὁ Ἡσαῦ.
 20 Ὡ τοίνυν, φησὶν, Ἰσραὴλ, ἡγάπησα μὲν ὑμᾶς. ψευδομυ-
 θήσαιμι γὰρ ἂν οὐδαμῶς, εἰ τοῦτο λέγοιμι πρὸς ὑμᾶς,
 εἴσεσθε δὲ μᾶλλον ὡς ἐστὶν ὀρθός τε καὶ ἀληθὴς ὁ λόγος,
 εἰς τὴν τοῦ γένους ἀρχὴν ἀναφέροντες τῆς ἀγάπης τὸν
 τρόπον. ἄμφω μὲν γὰρ ἦσθιν ἐξ Ἰσαὰκ, ἀλλ’ ἦν ἀγαθὸς
 25 τοὺς τρόπους, καὶ φιλόθεος Ἰακώβ, ὁ γεμὴν ἕτερος σκληρὸς
 καὶ δυσάντητος καὶ ἔτοιμος εἰς βεβήλωσιν. ταύτητοι προσ-
 νένευκα τῷ Ἰακώβ, καὶ τὸν μὲν ἐκνεμηθέντα τῷ Ἡσαῦ
 κατηφάνισα κληρὸν, ἔδωκά τε αὐτὸν εἰς ἐρήμωσιν. συγκε-
 κρότηκα δὲ τῇ παρ’ ἐμαυτοῦ φειδοῖ τὸν τοῦ Ἰακώβ, τουτέστιν

Rom. ix.
11.

Hier. i. 5.

Rom.
viii. 29.

4. ἀνεφύη D ut vid. Edd. ἀνέφω B.
πρόσκλησην B. D. πρόκλησην Edd.

ἦδει alt. om. B.
18. ἡξίωται iid.

+ ὁ iid.

5. πρόσκλισην] Sic correxi.

6. ἑτεραχθὲς B. ἑτεραλ-

9. ἱερώτατον B. Foramen in D.

11. Hic des. D.

12. ἐπιούσαν B. ἐπὶ Edd.

15. ἔγνω iid.

20. ψευδομαθήσαιμι iid.

25. φιλόθεος]

ὑμᾶς, ἥτοι τὴν χώραν, ἣν καταρκήκατε. ἰστέον δὲ ὅτι διερ-
 μηνεύεται μὲν Ἑσαῦ Δρυῶν· σκληρὸς δὲ καὶ ἀκαμπῆς, καὶ
 τοῖς ἐκ δρυὸς ξύλοις ὀλίγα παραχωρῶν ὁ Ἑσαῦ, ἀπεμπο-
 821 A. a λήσας δὲ καὶ τὰ πρωτοτόκια βρώσεως ἕνεκα μιᾶς, ὠνόμασται
 Ezek. δὴ καὶ Ἐδῶμ, ὃ ἐστὶ γῆνιός. ταύτητοι καὶ Ἰδουμαίαν 5
 xxxv. 15. κεκλῆσθαι φησι τὸ γράμμα τὸ ἱερόν, τῶν ἐξ Ἑσαῦ γεγο-
 νότων τὴν χώραν, ἣν ἐχειρώσαντο κατὰ καιροὺς Ἰουδαῖοι,
 ἄβατόν τε καὶ ἀοίκητον ἀπέφηναν παντελῶς. καὶ τί ἂν
 βούλοιο δηλοῦν τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ τῆς προφητείας ὁ νοῦς;
 ἐκεῖνο οἶμαί που. τὸν μὲν γὰρ Ἰακώβ ἀγαπήσῃ φησι, 10
 Gen. καὶ οὐχ ἑτέρου του χάριν, ἣ ὅτι γέγονεν ἀνὴρ “ἄπλαστος,
 xxv. 27. b “οἰκῶν οἰκίαν” μεμισσηκέναι δὲ τὸν Ἑσαῦ, γέγονε γὰρ
 Heb. xii. γῆνιός τε καὶ “βέβηλος” κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου
 16. φωνήν. ἦν οὖν ἀναγκαῖον εἰδέναί τοὺς Ἰουδαίους, ὡς οὐκ
 ἂν συνέβη παθεῖν αὐτοὺς τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὴν ἐκ τῆς 15
 ἐνεγκούσης εἰς ἄλλοφύλους ἀποδρομῆν, εἰ μεμίμητο τὸν
 Ἰακώβ. ἐπειδὴ δὲ ζηλωταὶ καὶ ὁμότροποι γεγόνασι τοῦ
 Ἑσαῦ, καὶ τῆς ἐκεῖνου σκαιότητος ἰόντες κατ’ ἔχνος κατε-
 φωρῶντο, λοιπὸν δέδονται τοῖς ἐχθροῖς.

Εἰ δὲ δὴ τις βούλοιο καὶ πνευματικὴν τοῖς εἰρημένοις 20
 c ἐφαρμόσαι τὴν θεωρίαν, διανοεῖσθω σαφῶς, ὡς ὁ μὲν Ἰακώβ
 διερμηνεύεται Πτεριμιστής· τύπος δ’ ἂν εἴη παντὸς τοῦ
 πτερνίζοντος ἀμαρτίαν. Ἑσαῦ δὲ, ὡς ἔφην, Δρυῶν καὶ μέν-
 τοι Γῆνιός ὁ Ἐδῶμ· τύπος δ’ ἂν εἴη καὶ οὗτος παντὸς
 τοῦ μόνα φρονούντος τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀγαπᾷ τοίνυν ὁ 25
 Θεὸς τὸν πτεριμιστὴν Ἰακώβ, μεμίσηκε δὲ τὸν Ἑσαῦ τὸν
 ἀκαμπῆ καὶ σκληρὸν, ἥτοι τὸν Ἐδῶμ, τουτέστι τὸν τοῖς
 γῆνιόις προσνευκότα, καὶ τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν τὰ
 πρόσκαιρά τε καὶ ἀπολλύμενα φληνάφως ἀνθηρημένον. τῶν
 d οὕτω ζῆν εἰωθότων ἀφανιεῖ τὸν κληρὸν ὁ φιλάρετος ἡμῶν 30

1. ἥτοι] ἥγουν Edd. ἐρμηνεύεται iid. 2. Ἑσαῦ assumptum ex B.
 3. ὀλίγοις iid. ὀλίγον correxit Migne. ἀπεμπολήσας Edd. 4. ἕνεκεν iid.
 11. του assumptum ex B. 16. εἰς] πρὸς τοὺς iid. ἐμεμίμητο iid.
 17. τοῦ] τῶ iid. 22. ἐρμηνεύεται iid. 23. ἀμαρτίας iid. 29-553. 1. τῶν
 οὕτω—Θεός om. B.

Θεός. οὐ γάρ τοι βέβαια τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, οὔτε μὴν ἀκλόνη-
 του ἔχει τὴν στάσιν. ὅτι δὲ πεσεῖται πάντως, ὡς ἐν τύπῳ
 σαφηνεῖ τῶν Ἰδουμαίων ὁ κλῆρος εἰσάπαν ἡρημωμένος.
 ἀλλ' ὃ γε Θεῷ προσκείμενος, ἀσφαλῆ καὶ ἐρηρυσμένην
 5 ἔξει τὴν ἐλπίδα, καὶ τῷ τῶν ἀγαθῶν δοτηρὶ Θεῷ προσ-
 φωνήσει λέγων “Ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου.”

Ps. xxx.
16.

Διότι ἐὰν εἶπῃ Ἡ Ἰδουμαία κατέστραπται, καὶ ἐπιστρέψωμεν 4
 καὶ ἀνοικοδομήσωμεν τὰς ἡρημωμένας αὐτῆς· τάδε λέγει ὁ
 Κύριος παντοκράτωρ Αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι, καὶ ἐγὼ κατα-
 10 στρέψω· καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὄρια ἀνομίας, καὶ λαὸς
 ἐφ' ὃν παρατέτακται Κύριος ἕως αἰῶνος.

Δυσχερῆς μὲν λίαν ἡ τῆς λέξεως συνθήκη, πλὴν οὐκ
 ἄποπτος τῶν προκειμένων ὁ νοῦς. δέδωκα μὲν γὰρ ἐγὼ,
 φησὶ, τὴν Ἡσαῦ κληρονομίαν εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς ἐρή-
 15 μωσιν, ὑμῶν τῶν ἐξ Ἰακώβ ἐκπεπορθηκότων. ἐρεῖ δὲ ἴσως a 822 A.
 ὁ Ἰδουμαῖος Εἰ καὶ κατέστραπται παντελῶς καὶ εἰς λῆξιν
 ἦκει κακῶν ἣν κατωκίκαμεν χώραν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιστρέψαντες
 ἐγεροῦμεν μὲν τὰς ἡρημωμένας πόλεις τε καὶ κώμας, κατοικ-
 ήσομεν δὲ αὐτὰς οἱ διασεσωσμένοι. τί οὖν πρὸς ταῦτά
 20 φησι; Τάδε λέγει Κύριος Αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι καὶ ἐγὼ κατα-
 στρέψω. κεκλήσεται δὲ πάντως ἡ Ἰδουμαία Ὀρια ἀνομίας·
 ὡς διὰ πλείστην ὕσιν ἀμαρτίαν κατεστραμμένη· καὶ λαὸς b
 ἐφ' ὃν παρατέτακται Κύριος ἕως αἰῶνος.

Ὁ μὲν οὖν τοῦ γράμματος νοῦς οὐχ ἕτερος οἰμαί τις
 25 παρὰ τοῦτόν ἐστι. προσθεῖν δ' ἂν, ὅτι τῶν τὸ σαρκικὸν
 καὶ γήϊνον ἐχόντων φρόνημα· γήϊνος γὰρ, ὡς ἔφην, ὁ
 Ἰδουμαῖος διερμηνεύεται· πάντα τε καὶ πάντως ὁ κλῆρος

3. Ἰδουμαίων] Ἰουδαίων B.

ἐπιστρέψωμεν iid.

Statim αὐτῆς assumptum ex B. (22. al.)

13. ἄποπτος] ἄποπος Edd.

23. παρατέταται Aub.

7. ἐὰν εἶπῃ B. (22. al.) ἐρεῖ Edd.

8. ἡρημωμένας B. (Alex. XII.) ἐρήμους Edd.

9. ἀνοικοδομήσουσι F. (42. al.)

14. τὴν] τοῦ iid.

18. μὲν oia. B.

24. τις om. B.

27. ἐρμηνεύεται Edd.

πεσεῖται, Θεοῦ καταστρέφοντος· οὐ γὰρ ἔχει τὸ βέβαιον τὰ ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ πράγματα, οὔτε μὴν διηνεκῆ τὴν μέθεξιν. περιππεύει γὰρ τοὺς ἔχοντας πρόσκαιρος ἐπι-
 c θυμία, καὶ ἐν ἴσῳ σκιᾷ μετατάττεται, ἢ θανάτῳ σβεσθέντος τινὸς, ἢ γοῦν ἀδοκῆτου συμφορᾶς ἐπενηνεγμένης. ἀλλ' εἰ 5
 καὶ τις ἔλοιτο τῶν νοητῶν Ἰδουμαίων τὸν ἑαυτοῦ κλῆρον οἰκοδομεῖν, ἢ πλοῦτον συλλέγων τὸν ἐξ ἀδικίας, ἢ τοῖς διακένοις δοξαρίοις ἐντρυφῶν, καὶ δυναστείας ταῖς κατὰ τὸν βίον ἐναβρύνεσθαι θέλων, αὐτὸν εὐρήσει τὸν τῶν ὄλων Θεὸν μονονουχὶ καὶ ἀνθεστηκότα καὶ μαχόμενον. ὡς γὰρ ὁ 10
 θεσπέσιος γέγραφε μαθητῆς “Εἰ τις θέλει εἶναι φίλος τοῦ
 “κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.” οὐ πεπαύσεται
 d γὰρ, ὡς ἔφην, τοῖς τὰ γῆϊνα φρονεῖν ἡρημένοις ἐναντιούμενος, ἀλλ' οὐδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς καταλήξει μάχης. μισεῖ γὰρ
 αἰετὸν τὸν ἀλιτήριον, καὶ ἀπόπεμπτον ποιεῖται τὸν φιλα- 15
 μαρτήμονα.

S. Jac.
iv. 4.

5 Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄφονται, καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε Ἐμεγαλύνθη Κύριος ὑπεράνω τῶν ὀρίων τοῦ Ἰσραὴλ.

“Ὅταν, φησὶ, τὴν τῶν πραγμάτων καταθρήσατε φύσιν, μονονουχὶ δὲ καὶ ἀναμύοντι νῶ κατίδητε σαφῶς ἅπερ ἔφην 20
 e ἀρτίως, τότε δὴ πάντως ἐρεῖτε συγκαταβαίνοντες, ὅτι δεδόξασται καὶ ἐμεγαλύνθη Κύριος ἐν τοῖς ὀρίοις τοῦ Ἰσραὴλ. οἱ μὲν γὰρ ἐξ Ἰακώβ γεγονότες, τουτέστιν Ἰουδαῖοι, προσκεκρουκότες, ὡς ἔφην, διὰ πλείστην ἀσέβειαν, ἔξοικοί τε γεγόνασιν καὶ αἰχμάλωτοι καὶ ἀλώσιμοι τοῖς ἐχθροῖς. ἐπειδὴ 25
 δὲ πεπραχότας ἀθλίως καὶ ἀποχρώντως κεκολασμένους κατηλέησεν ὁ Θεὸς, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ἀνενεγ-

2. πρακτέα Edd. 3. περιππεύει iid. ante Migne. ἐνθυμία iid. 4. σκιᾶς iid.
 6. νοητῶν assumptum ex B. 8. δοξασμοῖς B. καὶ] ἢ Edd. 12. οὐ πεπαύσεται] οὕτω παύσεται iid. 13. τοῖς—ἐναντιούμενος] τῶν—ἡρημένων iid.
 19. καταθρήσατε] κατορθώσατε [κατορθ. Pont.] iid. 20. δὲ om. B.
 τῷ pro νῶ Aub. 21. συγκατανεύοντες Edd. 22. Κύριος] Θεὸς iid.
 cf. infra.

κόντων αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἄμεινον τῶν πραγμάτων. καὶ γέγονε
 μὲν ἐν εὐπαθείᾳ ἡ χώρα, κατωκλήκασιν δὲ τὰς πόλεις, ἀνε- u 823 A.
 δείμαντο τὸν ναὸν, ἀνετείχισαν τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ γεγό-
 νασι πάλιν ἐν τοῖς παρ' ἐλπίδα καὶ κατ' εὐχὴν· ἡ δὲ γε
 5 τῶν Ἰδουμαίων ἠρήμωται χώρα, καὶ μεμένηκεν ἐν κακοῖς,
 οὐκ ἀνασφήλασα πρὸς τὸ ἄμεινον. οὐκοῦν δεδόξασται Θεὸς
 ἐν τοῖς ὀρίοις Ἰσραήλ.

Ἰστέον δὲ, ὅτι καὶ κατὰ τὸν ἐσώτατον νοῦν, κὰν εἰ ἐν
 προσκρούσει γένοιτό τινες τῶν εἰδότην Θεὸν, κὰν εἰ παι- b
 10 δεύοντο δι' ἀμαρτίας, ἀλλ' οὐδ' οὐκ εἰσάπαν αὐτοὺς ἀπο-
 λέσθαι συμβαίνει. κατοικτεῖρει δὲ Θεὸς παιδεύσας ἀρκούν-
 τως, καὶ ἀνακομίζει πάλιν πρὸς εὐθυμίαν. τοῖς δέ γε τὸ
 γήϊνον ἀγαπῶσι φρόνημα, καὶ εἰς μόνον βλέπουσι τὰ σαρκὸς,
 μάχεται διηνεκῶς καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὀργῆς παρατενεῖ τοὺς
 15 χρόνους· “Κληθήσεται γὰρ αὐτοῖς, φησὶν, ὄρια ἀνόμων καὶ
 “λαὸς ἐφ' ὃν παρατέταται Κύριος ἕως τοῦ αἰῶνος.”

Supra
 ver. 4.

Υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ δούλος τὸν κύριον αὐτοῦ φοβηθήσεται. 6
 καὶ εἰ πατὴρ ἐγὼ εἰμι, ποῦ ἐστὶν ἡ δόξα μου; καὶ εἰ κύριός ε
 εἰμι ἐγὼ, ποῦ ἐστὶν ὁ φοβούμενός με; λέγει Κύριος Παντο-
 20 κράτωρ.

Ἐξω τοῦ καθήκοντος ἰόντας λόγου, καὶ ὧν ἤκιστα ἐχρῆν
 ἀφειδεῖν ἠρημένους, ἀποφαίνει πανταχῇ. τοῖς μὲν γὰρ
 ἐπεικέσι τῶν υἱῶν πρέποι ἂν, καὶ μάλα εἰκότως, τὸ μετα-
 ποιεῖσθαι σφόδρα τῆς τοῦ φύσαντος δόξης, ἵνα καὶ εὐ-
 25 κλεεστάτου πατρὸς ὀνομάζῃται τέκνον. εἰ δὲ δὴ τις εἴη
 καὶ οἰκέτης γνήσιος, περιφανῆ που πάντως καὶ διαβόητον d

6. πρὸς] περι Edd.

10. ἀμαρτίαν iid.

12. εἰς iid.

13. γήϊνον] ἀνθρώπων B.

15. αὐτοῖς φησὶν hoc ordine B.

ἀνομίας Edd.

16. παρατέταται Aub. τοῦ assumptum ex B. (62, 86, 147).

17. φοβη-

θήσεται assumptum ex B. (22. al.)

18. εἰμι ἐγὼ inverso ordine Edd.

(A.V. &c.)

19. ὁ φοβούμενός με] ὁ φόβος μου Edd. (A.V. &c.) cf. infra.

21. χρῆν Edd.

22. πανταχοῦ B. μὲν om. B.

24. σφόδρα om. B.

25. ὀνομάζονται τέκνα Edd.

τὸν οἰκεῖον εὐξεται γενέσθαι δεσπότην, οὐκ ἄσημον εἶναι καὶ πεπατημένον. μεθέξει γὰρ οὕτω καὶ αὐτὸς τῆς ἐν γε τούτοις εὐημερίας, καύχημά τε τὸ χρῆμα ποιήσεται, καὶ θυμηδίας τῆς ἀνωτάτω λογιέται πρόφασιν. ὑμεῖς δὲ, φησὶν, ὡς πατέρα δοξάζειν ὀφείλοντες, δεδιέναι δὲ καὶ ὡς δεσπότην, 5 κατ' ἄμφω τοῦ πρέποντος οὐ μετρίως διημαρτηκότες ἀλώσεσθε, μήτε ὡς πατρὶ τὴν δόξαν, μήτε μὴν ὡς δεσπότην τὸν φόβον ἀνάπτοντες. ποῦ γὰρ ἡ δόξα μου; ποῦ δὲ ὁ φόβος, εἰ μηδὲν τῶν εἰς δόξαν ὀρώντων τὴν ἐμὴν ἀνέχεσθε δρᾶν, μήτε μὴν τὸ κολάζεσθαι δεδιότες, τοῖς δεσποτικοῖς εἴκετε 10 νόμοις; ἔφη τι τοιοῦτον καὶ διὰ φωνῆς Ἡσαίου "Ἄκουε οὐρανὲ, καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν."

Esai. i. 2.

1 Reg. ii. 30.

824 A. a

2 Cor. v. 10.

Χρῆ τοίνυν ἡμᾶς τὰ εἰς δόξαν Θεοῦ ζητεῖν, καὶ μὴν καὶ ἐπείγεσθαι κατορθοῦν, τὸ γεγραμμένον εἰδότας "Ζῶ 15 ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ ὁ ἐξουθενῶν με ἐξουδενωθήσεται." δοξασθήσεται δὲ πρὸς ἡμῶν ὡς πατὴρ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, οὐχὶ τὸ αὐτοῖς ἡμῖν ἡδύ τε καὶ φίλον ἀποπεραίνειν ἐσπουδακόντων ἀνατεθεικότων δὲ μᾶλλον αὐτῷ τὸν νοῦν καὶ τοῖς αὐτοῦ νεύμασιν ἐπομένων 20 πανταχοῦ. φθρηθησόμεθα δὲ καὶ ὡς Κύριον, τὴν εἰς φαυλότητα ῥοπήν ἀνακόπτοντες αἰδοῖ τοῦ προσκρούειν αὐτῷ, καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ θείου βήματος εὐνοοῦντες ἔλεγχον. "Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς δεῖ φανερωθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, 25 b "πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον."

Ἵμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζοντες τὸ ὄνομά μου, καὶ εἶπατε Ἐν τίνι 7 ἐφαυλίσαμεν τὸ ὄνομά σου; προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν

3. καύχημά τε] καὶ καύχημα Edd.

6. διημαρτηκατε, ἀλώσεσθε δὲ iid.

12. ἐνωτίζου] + ἡ iid.

Statim δοξάσεται iid.

βήματος om. B.

4. ἀνωτάτης iid.

7. μὴν om. B.

17. ἐξουδενωθήσεται] ἀτιμωθήσεται iid.

18. ὁ pro ὡς iid.

5. πατέρα] + με iid.

10. δεσπότην iid.

24. τοῦ

μου ἄρτους ἡλισγημένους, καὶ εἶπατε Ἐν τίνι ἡλισγήσαμεν αὐτούς; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς Τράπεζα Κυρίου ἔξουδενωμένη ἐστι, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα βρώματα ἔξουδενωμένα.

Ἐπαιτιᾶται σφόδρα τῶν Ἰουδαίων τὸ ῥάθυμον, οἷς καὶ ὁ
 5 νόμος ἐπιφωνεῖ τό “Εὐλαβεῖς ποιεῖτε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ.” ^{c Lev. xv. 31.}
 ἔψεται γὰρ ὡς ἐπίπαν ταῖς τῶν ἡγουμένων ἐπικεικίαις ἢ
 ὑπὸ χεῖρα πληθὺς, ἀδικεῖται δὲ οὐ μετρίως, ὅταν ἴδῃ κατη-
 μεληκότας τῆς πρὸς Θεὸν αἰδοῦς. συγκαθίσταται γὰρ εὐθὺς
 καὶ συναρῶστέϊ τὸ ῥάθυμον εἰς εὐλάβειαν καὶ τῇ τῶν
 10 καθηγητῶν ὑπτιώσει συμπλάττεται. ὅτι δὲ ἐστὶν ἀληθῆς
 ὁ λόγος, πιστώσεται λέγων ὁ τῶν ὄλων Θεός “Ὅτι οἱ ^{Hier. x. 21.}
 “ποιμένες ἠφρονεύσαντο καὶ τὸν Κύριον οὐκ ἐξεζήτησαν, d
 “διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησε πᾶσα ἡ νομὴ καὶ διεσκορπίσθησαν.”
 οὐκοῦν ὡς ἐπίπαν οἱ τῶν θείων μυστηρίων ἱεουργοὶ πρό-
 15 φασις εὐρίσκονται τοῖς ἄλλοις εὐδοκίμου μὲν ζωῆς, εἴπερ
 ἔλοιτο διαβιοῦν ὀρθῶς, καὶ καθ’ ὃν προσήκει τρόπον Θεῷ
 τὸ σέβας ἀνάπτειν· αἰσχρῶν δὲ καὶ βδελυρῶν ἐπιτηδευ-
 μάτων, εἰ πρό γε τῶν ἄλλων οὗτοι τὰ τοιαῦδε τῶν κακῶν
 εὐρίσκοντο κατηρῶστηκότες. ταύτητοι καὶ ὁ θεοσπίσιος
 20 Παῦλος τοῖς τελούσι διδασκαλίας ἐπεφώνει σοφῶς, ὅτι
 προσήκεν αὐτοὺς τύπους γενέσθαι τοῖς ποιμνίσι. ὑμεῖς ἐστε ^{e 1 S. Pet. v. 3.}
 τοῖνυν, φησὶν, οἱ τοῖς τῆς ἱερωσύνης ἀυχίμασι διαπρέποντες,
 οἱ φαυλιζοντες τὸ ὄνομά μου. κἂν εἰ βούλεσθε μαθεῖν τοῦ
 φαυλισμοῦ τὸν τρόπον, ἀκούσεσθε διακεκραγῶτος Ἐν τῷ
 25 προσφέρειν ὑμᾶς εἰς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρτους ἡλισγημένους.
 εἰ δὲ δὴ λέγοιτε καὶ πρὸς τοῦτο πάλιν τίνα δὴ τρόπον
 ἡλισγήσαμεν αὐτούς; ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς Ὡς οἴεσθε μὲν ἴσως,

2. ἔξουδενωμένη B. (XII.) cf. infra. ἡλισγημένη Edd. (A.V. s). 3. βρώ-
 ματα om. B. invito F. (Alex. XII.) et cf. infra. 5. τό om. B.
 12. ἠφρονεύσαντο Edd. ante Migne. ἐξεζήτησαν Edd. (Alex. XII.) cf. supra 74 d,
 316 d, 793 c. ἐζήτησαν B. (Vat.) supra 756 e. 14. μυστ.] θυσιαστηρίων Edd.
 15. μὲν ζωῆς hoc ordine B. 16. Θεῷ accessit ex B. 20. Παῦλος B.
 Πέτρος Edd. διδασκάλοις iud. 23. κἂν] καὶ iud. 25. προσφέρειν iud.
 26, 27. λέγοιτε] λέγοντο iud. δὴ alt. et μὲν om. B.

μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῖς βοᾶτε πράγμασιν, ὅτι Τράπεζα Κυρίου
 825 A. a ἐξουδενωμένη ἐστὶ καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα βρώματα ἐξουδενωμένα.

Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστα τῶν εἰρημένων ἀναμηνύσασθαι χρῆ
 καὶ διερμηνεῦσαι σαφῶς, φέρε λέγωμεν, τί ποτε ἄρα βού-
 λεται δηλοῦν ὁ ἄρτος ὁ ἡλισγημένος. ἡλισγημένον μὲν οὖν 5
 τὸν μεμολυσμένον καὶ ἀκάθαρτον ὀνομάζει. εἰδέναί δὲ ἀναγ-

Num.xv.
4-12.

Lev. vii.
3.

Cf. De
Ador.
lib. xvi.
init.

καῖον, ὅτι κατὰ γε τὸ τῷ νομοθέτῃ δοκοῦν ἐπὶ ταῖς τελου-
 μέναις θυσίαις καὶ ἄρτοι προσεκομίζοντο· πλὴν ἄζυμοί τε
 καὶ καθαροί· μόνην δὲ τὴν τῆς αἰνέσεως θυσίαν ἐπ' ἄρτοις
 b ζύμυταις τελεῖσθαι προστέταχε. καὶ τίς ὁ περὶ τούτων 10

1 Cor. v.
8.

Ib. 7.

S. Matth.
xvi. 6.

μυστικὸς ἂν γένοιτο λόγος, ἀποχρώντως ἐν ἑτέροις εἰρή-
 καμεν· ἀφηγήσομαι δὲ καὶ νῦν ἐν ἐπιδρομῇ, ὡς ἂν μὴ
 δοκοῖν ὀκνηρὸς εἶναί τις ἐν γε τοῖς οὕτω λυσιτελεστάτοις.
 οὐκοῦν ὁ μὲν ἄζυμος ἄρτος σημεῖον ἂν γένοιτο ζωῆς τῆς
 ἀζύμου καὶ καθαρᾶς. οὕτω καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος τοῖς ἐν 15
 πίστει δεικναιμένοις ἐπιστέλλει λέγων “Ὡστε ἐορτάζωμεν
 “ μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας,
 “ ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.” καὶ πάλιν
 c “Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα,
 “ καθὼς καὶ ἐστε ἀζύμοι.” παρεγγυᾷ δὲ Χριστὸς τοῖς ἀγίοις 20
 ἀποστόλοις οὕτω λέγων “Προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
 “ Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.” οὐκοῦν καθαρᾶς καὶ ἡγιασ-
 μένης καὶ ἀζύμου ζωῆς σημεῖον ὁ ἄρτος. προσεκομίζον τοίνυν
 ἀνθ' ἑαυτῶν ὡς ἐν τύποις ἔτι καὶ σκιαῖς οἱ προσάγοντες
 ἄρτους τε ἀζύμους καὶ λαμβάνοντες καὶ ἄζυμα κατὰ τὸν 25
 νόμον.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοὺς ἔτι κατηγουμένους, καὶ οὕτω τὴν
 d ἁμαρτίαν ἐκνευμένους διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος οὐκ
 ἐκπέμπομεν τῶν ἐκκλησιῶν δοξολογοῦντες Θεὸν, ποιούμεθα
 δὲ μᾶλλον κοινωνοὺς, τὴν τῆς αἰνέσεως πληροῦντες θυσίαν, 30

2. Haec καὶ τὰ ἐπιτ. βρ. ἐξουδενωμένα accesserunt ex B.
 τὸν Edd.

12. καὶ νῦν hoc ordine B.

17. μηδὲ ἐν. ζ. κ. καὶ πονηρίας om. B.

6. καὶ] ἦγον

13. γε τοῖς om. B.

20. καὶ assumptum ex B.

24. ὡς om. B.

25. καὶ λαμβάνοντες assumpta ex B.

ταύτητοί φησι καὶ ὁ νόμος “ἐπ’ ἄρτοις ζυμίταις” χρῆναι
 δρᾶν αὐτοὺς, ἄρτον ζυμίτην λέγων αἰνιγματωδῶς τὸν οὐπω
 κεκαθαρμένον, ὡς ἔφην, διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ἔχοντα
 δὲ ὡσπερ τινὰ ζύμην ἐν ἑαυτῷ τὰ τῆς ἀρχαίας φαυλότητος
 5 λείψανα.

Lev. vii.
3.

Ἵμεῖς οὖν φησιν οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλιζοντες τὸ ὄνομά μου
 διὰ τὸ προσφέρειν εἰς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρτους ἡλισγη-
 μένους. χρὴ τοιγαροῦν φροντίδα ποιεῖσθαι πολλὴν τοὺς τὴν
 θεῖαν ἔχοντας ἱερωσύνην, μὴ ἄρα τι δρῶτο τοιοῦτον ἐν
 10 ἐκκλησiais· εἰδέναι τε, ὅτι ἡ μὲν ἀκριβῆς ἐπιτήρησις εὐφρανεῖ
 Θεὸν, καταλυπήσει δὲ λίαν τὸ ράθυμῆν ἐλέσθαι καὶ ἀμελεῖν
 τῶν οὕτω σεπτῶν· ὅτι γὰρ οὐκ ἀζήμιον τοῖς ὑπτιουμένοις τὸ
 πρᾶγμα, πῶς οὐκ ἀταλαίπωρον ἰδεῖν, ἀκούοντων ἐκείνων
 Ἵμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλιζοντες τὸ ὄνομά μου; φαύλισμα γὰρ
 15 ὡσπερ εἰς Θεὸν τῶν ἱερέων τὸ ράθυμον, καὶ εἰς τὴν αὐτῷ
 πρέπουσάν τε καὶ ὀφειλομένην δόξαν ἀναφέρεται τὸ πλημ-
 μέλημα.

Διότι ἐὰν προσαγάγητε τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακόν; καὶ ἐὰν
 8 προσαγάγητε χωλὸν ἢ ἄρρωστον, οὐ κακόν; προσάγαγε δὴ
 20 αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου, εἰ προσδέξεται σε, εἰ λήψεται πρόσ-
 ωπόν σου, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

Μωμοσκοπεῖν τοῦ νόμου τὰ ἱερεῖα προστάττοντος, καὶ
 ἀπόβλητον μὲν ποιεῖσθαι τὰ ἔμπηρα, καθιεροῦν δὲ τὰ
 ἄμωμα, προσεκόμιζον τῷ θυσιαστηρίῳ κατ’ ἐκείνο τοῦ καιροῦ
 25 χύδην καὶ ἀδιακρίτως, καὶ τῆς μὲν προσηκούσης τῷ Θεῷ
 δόξης ὀλίγος ἦν παντελῶς ὁ λόγος· φροντίς δὲ λίαν ἐσπου-

1. καὶ om. B. 2. αὐτοὺς] αὐτὴν Edd. 8. πολλὴν assumptum
 ex B. 10. ἐκκλησiais] ἐκκλησία iid. 11. λυπήσει B. καὶ ἀμελεῖν et
 γὰρ assumpta ex B. 12. τοῖς ὑπτιουμένοις τὸ πρᾶγμα] τὸ χρῆμα τοῖς
 ὑπτ. Edd. 13. οὐκ ἀταλαίπωρον edidi. οὐκ ἀκαταλαίπωρον (sic) B. οὐ
 ταλαίπωρον Edd. 18. θυσίαν B.F. (≠ Alex. XII.) cf. infra. θυσίας Edd.
 (Vat.) 24. καιροῦ] + πάντα Edd. 25. προσηκούσης] πρεπούσης iid.
 Statim τῷ Θεῷ δόξης hoc ordine B. 26. ὁ om. B.

δασμένη, τὸ πλείστα τε ὅσα συναγείρειν θύματα, καὶ κρεῶν ἀφθονίαν οἴκοι τε ἔχειν καὶ ἐν αὐτῇ που τάχα τῇ ἀγία σκηνῇ. ἄρ' οὖν, ὧ τοῦ νόμου φύλακες, εἰ προσάγει τις τυφλὸν εἰς θυσίαν, οὐ κακὸν τὸ θῦμα; εἰ δὲ δὴ καὶ χωλὸν ἢ ἀρρώστον, τὸν τῆς ἐμπηρίας διαφεύξεται μῶμον; οὐ γὰρ δὴ 5 καὶ τὰ τοιαύδε λογιεῖσθε κακὰ καὶ πρὸς θυσίαν οὐκ ἐπιτήδεια; ἀλλ' εἴπερ οἴεσθε κατὰ σφᾶς οὐχ ὧδε ἔχειν, ἀποφερέτω τις αὐτὰ ξένιον καὶ ἐν δώρου τάξει τῶν καθηγητῶν ἐνί. ἀλλ' οὐκ ἂν προσδέξαιτο φησὶν, οὐδ' ἂν τὸ τοῦ προσκομίζοντος πρόσωπον αἰδεσθεῖς, οἰστὸν τὸ χρέημα ποιήσαιτο, χαλεπανεῖ 10 δὲ λίαν ὡς ὑβρισμένος.

Ἔστι τοίνυν τῶν ἄγαν ἐκτοπωτάτων, Θεῷ προσφέρειν ἀποτολμᾶν, ἃ μὴδ' ἂν εἰς τῶν καθ' ὑμᾶς ἔλοιτο λαβεῖν. πολὺ δὲ τοῦτο παρ' ἡμῖν τὸ πλημμέλημα. εἰ γὰρ τι μέλομεν προσκομίζειν Θεῷ, ὧν ἂν ἔχοιμεν τὰ αἰσχίω καὶ 15 δεύτερα ζητοῦμεν οἱ τάλανες, οὐκ ἐννοοῦντες, ὅτι τὴν Καὶν θυσίαν οὐκ ἐποιεῖτο δεκτὴν, ὅτι προσεκόμιζε μὲν ὀρθῶς, διείλε δὲ οὐκ ὀρθῶς, ἑαυτῷ μὲν τὰ πρῶτα καὶ ἐξαιρέτα τετηρηκῶς, τιμᾶν δὲ νομίσας τοῖς δευτέροις Θεόν. ἀλλ' οὐ προσέσχεν αὐτοῦ ταῖς θυσίαις ὁ τῶν ὄλων Θεός. οὐ γὰρ 20 λογιεῖται τιμὴν τῶν προσφερόντων τὸ ῥάθυμον.

Ἀπαράδεκτα γεμὴν ὁ νόμος εἰς θυσίαν ἐποιεῖτο τὰ τυφλὰ τῶν θρεμμάτων, καὶ μὴν τὰ χωλά τε καὶ ἀρρώστα, τοῦ μὲν τυφλοῦ σημαίνοντος αἰνιγματωδῶς τοὺς τὸν θεῖον οὐκ ἔχοντας ὀφθαλμὸν ἐν καρδίᾳ· τοῦ δὲ χωλοῦ τοὺς οὐκ εἰδότας ὀρθο- 25 ποδεῖν ἐν ἀγαθοεργίαις· τοῦ γεμὴν ἀρρώστου τοὺς μὴ λίαν εὐσθενῶς, ἐκλύτως δὲ ὥσπερ καὶ κατημελημένως τὴν ὑπὸ Θεοῦ πληροῦντας δουλείαν. ἔφη δέ που καὶ διὰ φωνῆς προφήτου “Οὐαὶ οἱ ποιοῦντες τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς.” 827 A. α χρεὶ τοιγαροῦν ἡμᾶς πεφωτισμένον μὲν ἔχειν τὸν νοῦν, 30

1. τε assumptum ex B. κρεῶν] κριῶν Edd.

14. δὲ assumptum ex B.

τὴν] καὶ iid.

17. ὀρθῶς, διείλε δὲ assumpta ex B. ἐν καρδίᾳ] φωτισμὸν ἐν καρδίαις iid.

15. ὧν] ὡς iid.

13. καθ' ὑμᾶς iid.

16. ζητοῦμεν iid.

25. ὀφθαλμὸν

ὀρθοδοῦντα δὲ καὶ ἰσχύοντα. τότε γὰρ ἐσόμεθα δεκτοὶ τῷ Κυρίῳ καὶ ἱεροὶ παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ.

Καὶ νῦν ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν λέγει Κύριος 9
Παντοκράτωρ, καὶ δεήθητε αὐτοῦ· ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονε
5 ταῦτα· εἰ λήψομαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν, λέγει Κύριος
Παντοκράτωρ.

Καλεῖ πρὸς μετάγνωσιν τοὺς ἡσεβηκότας, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς
πεπαρωνημένοις ὀργὴν προαποσείσασθαι δεῖν εἰ μάλᾳ φησὶ ἅ
ταῖς εἰς τὰ ἀμείνω μεταβολαῖς. καὶ γὰρ ἐστὶν ἀγαθὸς καὶ
10 ἀνορθῶν τοὺς κατεβράγαμένους, καὶ ἰώμενος τὸ συντετριμ-
μένον, καὶ ἐπιστρέφων τὸ πεπλανημένον. λέγων δὲ τὸ
Ἐξιλάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὑπεμφήνειεν ἂν, καὶ
μάλᾳ εἰκότως, ὡς ἀποστρέφεται Θεὸς τοὺς προσκρούειν
αὐτῷ μὴ παραιτούμενους, καὶ ὅτι τῶν μὴ ζητούντων τὴν
15 δόξαν αὐτοῦ τοὺς ἰδίους ὥσπερ ὀφθαλμοὺς ἀποφέρει, μῆτε
φειδοῦς, ἢ ἀγάπης, μῆτε μὴν ἐποπτείας ἀξίῳν. “Ὁφθαλμοὶ
“ γὰρ Κυρίου ἐπὶ δικαίους,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἔφη δὲ
καὶ πρὸς τινὰς τῶν ἀλιτηρίων διὰ φωνῆς Ἡσαίου “Ὅταν
“ τὰς χεῖρας ἐκτείνητε πρὸς μέ, ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμοὺς
20 “ μου ἀφ’ ὑμῶν· καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσα-
“ κούσομαι ὑμῶν, αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις.”

Χρὴ τοιγαροῦν ἐξιλάσκεσθαι τοὺς ἡμαρτηκότας, εἰ δὴ πως
ἄρα μεταστρέψειαν ἐφ’ ἑαυτοῖς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ
τὰ ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ἐσόμενα διακρούσαιντο βλάβῃ. καθ-
25 ὀρίζει γὰρ τῶν ἱερουργῶν τὸ πλημμέλημα, καὶ ἀναιρεῖ τὴν ἀ-
ἄρνησιν. οὐ γὰρ ἂν ψευδοεπήση λέγων Ἐν χερσὶν ὑμῶν

Ps. cxliv.
14. et
cxlv. 8.
Ez.
xxxiv.
16.

Ps.
xxxiii.
16.

Es. i. 15.

1. ὀρθοδοῦντα (sic) Edd. ante Migne. δὲ] τε B. δεκτοὶ τῷ Κυρίῳ] δεκτοὶ
τε Edd. 2. φιλαρέτῳ iid. 3. Haec λέγει Κύριος Παντοκράτωρ
accesserunt ex B. (sol.) 8. προαποσείσασθαι] προαποσείσεσθαι Edd.
12. ἡμῶν B. (147.) ὑμῶν iid. Statim ὑπεμφαίνειεν iid. 16. ὀφθαλμὸς iid.
23. μεταστρέψειεν iid. 24. τὰ assumptum ex B. ἀποκρούσαιντο Edd.
καθαρίζει B.

γέγονε ταῦτα. μονονουχὶ γάρ φησιν Οὐχ ἐτέρων ἡμαρτηκότων ὑμεῖς σεσιγήκατε, ἀλλ' οἷον αὐτόχειρες ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ αἴτιοι γεγόνατε τῶν εἰς ἐμὲ δεδυσσεβημένων, καὶ τῆς ὑμῶν ῥαθυμίας εἶεν ἂν τὰ ἐγκλήματα μεσολαβοῦντος οὐδενός. πλὴν εἰ καὶ τινες ἐκδεδίασι τυχόν τὸ ποιεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς τοὺς περὶ 5 τούτων ἐλέγχους, ἀλλ' οὖν οὐκ ἔσομαι καὶ αὐτὸς ἐγὼ καθὰ ^c καὶ εἰς ἐξ ὑμῶν, οὐδ' ἂν λάβοιμι πρόσωπον τῶν ἡσεβηκότων. ὅμοιον τούτῳ καὶ τὸ διὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “ Ὑπελαβες “ ἀνομίαν ὅτι ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω “ κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἀμαρτίας σου.” οὐ γὰρ οἶδε ¹⁰ πρόσωπον ὁ Κριτῆς· ἀλλ' ἔστιν εὐθῆς καὶ ἀδέκαστος ὡς Θεός.

Ps. xlix.
21.

¹⁰ Διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι, καὶ οὐκ ἀνάψετε τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν.

828 A. a Εὐαφόρμως σφόδρα τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας ὡς ἐν ¹⁵ προαγορεύσει τέως προαναφαίνει τὸ κάλλος· ὡς γὰρ τῆς ἐν νόμῳ σκιᾶς ὅσον οὐδέπω πεπαυσομένης καὶ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἱερωσύνης, μελλόντων τε ἀναδείκνυσθαι κατὰ καιροὺς τῶν τῆς ἀληθείας ἱερουργῶν, οἳ καὶ τῆς ἐν πνεύματι λατρείας ἔσονται λειτουργοὶ, ζητήσουσί τε καὶ μάλα γοργῶς τὴν τοῦ ²⁰ Θεοῦ δόξαν, συγκλεισθήσεσθαι τὰς θύρας φησὶν ἐπ' αὐτοὺς, ἢ εὐδίας οὐκ ἔσομένης τοῖς κατὰ νόμον ἱερατεύουσιν· “ Ἐὰν ^b “ γὰρ κλείση κατὰ ἀνθρώπου, φησὶν, τίς ἀνοίξει;” ἤγουν, τῆς ἀληθεστέρας ἀναδειχθείσης σκημῆς, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας, οὐκ εἰσελάσουσιν ἐν αὐτῇ τινες τὴν κατὰ νόμον ²⁵ ἱερωσύνην τηροῦντες ἔτι, ἐκκλησιόμενοι δὲ ὥσπερ διὰ τῆς ἀπιστίας, ἔξω τε μενοῦσι καὶ τῶν ἀγίων οὐχ ἄψονται. ὅτι

Hiob
xii. 14.

1, 2. Οὐχ et καὶ αἴτιοι assumpta ex B. 5. τὸ] τὸν Edd. ἡμᾶς iid.
Utrumque correxerit Migne. 6. ἐγὼ assumptum ex B. 8. τούτου iid.
Statim καὶ assumptum ex B. διὰ φωνῆς om. B. 9. σε assumptum ex B.
11. εὐθῆς Edd. 15. εὐαφόρμον B. 17. πανσομένης B. Statim
καὶ τῆς—ἀναδείκνυσθαι om. B. 21. τὰς B. δὲ Edd. 26. τηροῦντες]
πληροῦντες iid. διὰ τῆς] δι' iid.

γὰρ ἐκπεπτώκασι τῆς ἱερουργίας, σαφὲς ἂν γένοιτο τοῦ Θεοῦ λέγοντος διὰ φωνῆς Ὡσηέ “ Διότι ἡμέρας πολλὰς καθίσονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ὄντος βασιλέως, οὐδὲ ἄρχοντος, οὐκ οὔσης θυσίας, οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου, οὔτε ἱερατείας, οὔτε δῆλων.” οὐκοῦν τῆς ἐν νόμῳ λατρείας τὴν οἰοῦνι κατάλειψιν, καὶ τῆς κατ’ αὐτὸν ἱερωσύνης τὸν συγκλεισμὸν, κατασημήνειεν ἂν, ὡς γε μοι δοκεῖ, τὸ δεῖν ἐπ’ αὐτοῖς συγκλεισθήσεσθαι τὰς θύρας εἰπεῖν, οὐ προσιεμένης ὥσπερ αὐτοὺς τῆς Ἐκκλησίας· οὐ γὰρ τοῦ μηλοσφαγεῖν ἔτι 10 καιρὸς, ἀλλ’ ἤδη ταῖς ἀναιμάκτοις τιμᾶται θυσίαις ὁ τῶν ὄλων Θεός.

Ἐπειδὴ δὲ προσεπάγει τούτοις τό Οὐκ ἀνάψετε τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεὰν, ἐν ἧθει φημὲν γεγενῆσθαι τὸν λόγον. βούλεται γὰρ ἡδη δηλοῦν, ὅτι κέκληνται πρὸς ἱερουργίαν, 15 καὶ εἰς τὸ πῦρ ἐνίεναι τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐχ ἵνα τὴν τοῦ κεκληκότος αὐτοὺς παραλύσωσι δόξαν, ἀλλ’ ἵνα τιμῶεν τοῖς καθήκουσι τρόποις, καὶ τὰ τῆς ἱερωσύνης ἔχοιεν γέρα. οἱ δὲ δὴ τῶν οὔτω σεπτῶν οὐ πεφροντικότες σπουδασμάτων, μήτε μὴν αἰδοῖ τῆς ἱερουργίας προσκρούειν Θεῷ παραιτούμενοι, 20 δικαίως ἂν ἤδη κολάζονται. ἔγκλημα γὰρ οὐ μικρὸν εἶη ἂν, καὶ μάλα εἰκότως, τὸ ποιεῖσθαι παρ’ οὐδὲν τῶν παρὰ Θεοῦ δεδωρημένων τὴν μέθεξιν, ἀποσειεσθαί τε καὶ λίαν ἀβούλως τὰς παρὰ Θεοῦ τιμάς. καὶ γοῦν ὠνόμασται γῆϊνός τε καὶ ε βέβηλος ὁ Ἡσαῦ, ὅτι “ βρώσεως μιᾶς προὔδωκε τὰ πρωτο- 25 “τόκια αὐτοῦ.” οὐκοῦν ὅταν λέγη Οὐκ ἀνάψετε τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεὰν, βούλεται δηλοῦν, ὡς οὐκ ἀγέραστον μὲν ἢ ἱερωσύνη· πλὴν οὐδὲ ἔξω δίκης, εἰ μὴ προσφέροίτο τις αὐτῇ, καθ’ ὃν ἂν προσήκοι τρόπον τε καὶ λόγον.

Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ τῶν Ἑβραίων ἔκδοσις ἐτέραν ἔχει τὴν

4. Haec οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου assumpta ex B.

ληξιν Edd.

assumpta ex B.

τιμῶντες iid.

αὐτοῦ iid.

25. ἑαυτοῦ iid.

8. κλεισθήσεσθαι iid.

12. ἀνάψετε] ἂν ἄψετε iid. ante Migne.

21. καὶ μάλα εἰκότως om. B.

21. καὶ ὠνόμασται] + τε iid.

λέγει iid.

27. ἡ om. B.

6. κατάλειψιν] κατὰ-

8, 9. τὰς et ὥσπερ et τοῦ

16. τιμῶεν]

23. παρὰ Θεοῦ] παρ’

24. προὔδωκε] ἀπέδοτο iid.

829 A. a τῶν νοημάτων ἀπόδοσιν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τῆς λέξεως συν-
 θήκην. ἔφη γάρ "Οτι ὑμεῖς τε οἱ Λευῖται, καὶ μὴν καὶ οἱ
 ἱερεῖς, οἳ τε τὴν ἐσχάτην ἐν τῷ ναῷ τάξιν ἔχοντες, καὶ
 τεταγμένοι πρὸς ὑμῶν εἰς τὸ κλείειν τὰς θύρας, οὐκ ἀνάψετε
 τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεὰν, τουτέστιν, οὐκ ἀμισθὶ ποιεῖσθε 5
 τὴν δουλείαν, ἥγουν τὴν ἱερωσύνην, προσαγόντων ὑμῖν τῶν
 λαῶν δεκάτας, ἀπαρχὰς, εὐχαριστήρια.

Ἄνθ' ὅτου δὲ οὖν κατημέληται τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐν
 φροντίδι γέγονε τὸ προϋργαίτατον,—

b Οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, καὶ το
 11 θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. διότι ἀπὸ
 ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν
 τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ
 ὀνόματί μου καὶ θυσία καθαρὰ· διότι μέγα τὸ ὄνομά μου
 ἐν τοῖς ἔθνεσι, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. 15

Ἐποφάσκει λοιπὸν ἐναργῶς τῆς κατὰ νόμον θυσίας τὴν
 c προσαγωγὴν, μονονουχὶ δὲ καὶ ἀποφοιτᾷ τῆς εἰς Ἰουδαίους
 ἀγάπης, καὶ ἀνεθέλητον ποιεῖται τὴν ἱερωσύνην καὶ ἀπαρά-
 δεκτον τὴν σκιάν, βουθυσίας δὴ λέγω καὶ καπνοὺς, ὅτι
 μήτε ἐν ἀρχαῖς ὁ σκοπὸς ἦν οὗτος αὐτῷ. καὶ τοῦτο ἡμῖν 20
 ἐναργὲς καὶ δι' ἐτέρων προφητῶν ἐποιεῖτο λέγων διὰ μὲν
 φωνῆς Ἡσαίου " Πλήρης εἰμὶ ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, καὶ
 " στέαρ ἀρνῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι,
 " οὐδ' ἂν ἔρχησθε ὀφθῆναί μοι. τίς γὰρ ἐξεξήτησε ταῦτα
 d " ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθή- 25

Es. i.
 11-13.

2. Λεβίται (sic) Edd. ante Migne.

τεταγμένοι] τεταγμένοι τε Edd.

10. μοι B.F. (36. al.) μου Edd.

invito B. (Alex. XII.)

16. θυσίας] λατρείας Edd.

ut supra l. c.

6. ἡμῖν iid.

3. τε assumptum ex B. καὶ

9. τῇ προϋργαίτατῃ iid.

12. ἡλίου] + καὶ Edd. (Vat. 8)

20. ὁ σκοπὸς

ἦν οὗτος αὐτῷ] οὗτος ἦν ὁ σκοπὸς αὐτοῦ iid. Statim καὶ μὴν add. iid.

23. τράγων καὶ ταύρων inverso ordine B.

“σεσθε. εὖν φέρητε σεμίδαλιν, μάταιον· θυμίαμα βδέ-
 “λυγμά μοι ἐστὶ” διὰ δέ γε τῆς Ἱερεμίου φωνῆς “Συνα-
 “γάγετε τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν
 “καὶ φάγετε τὰ κρέα, ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας
 5 “ὑμῶν περὶ ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν, ἐν ἧ ἡμέρᾳ ἀνή-
 “γαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.” ὑποτύπωσις γὰρ ὡσπερ
 καὶ προαναφώνησις τῆς ἐν πνεύματί τε καὶ ἀληθείᾳ λατρείας ε
 ὁ νόμος ἦν, καὶ “δικαιώματα σαρκὸς,” ὡς ὁ θεσπέσιος
 γράφει Παῦλος, “μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.” ὁ
 10 δέ γε τῆς ἐπανορθώσεως καιρὸς εἶη ἂν οὐχ ἕτερος οἶμαι
 τις παρὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιδημίαν. ὅτι καὶ ἡ πρώτη
 μὲν διαθήκη διὰ τὸ τὸ ἄμεμπτον οὐκ ἔχει, ἀφανισθῆναι
 λέγεται· ἐπαλαιώθη γὰρ τῆς γεμῆν νέας καὶ δευτέρας
 ἐξητήθη τόπος, ἧ καὶ παντὸς ἐπέκεινα μώμου τε καὶ αἰτίας
 15 ἐστὶ. λελάληται γὰρ δι’ αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ, ὃς καὶ Μεγάλης
 βουλῆς ἄγγελος ὠνόμασται. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν “Ἄπ’
 “ἐμαντοῦ οὐ λαλῶ, ἀλλ’ ὁ πέμψας με Πατὴρ, αὐτὸς μοι
 “ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἶπω καὶ τί λαλήσω.”

Hier. vii.
21.Heb. ix.
10.Ib. viii.
7, 13.Es. ix. 6.
830 A.
S. Joan.
xii. 49.

Ἐφη τοίνυν ἐναργῶς τοῖς κατὰ τὸν νόμον ἱερατεύουσιν,
 20 ὡς ἀνεθέλητοί τε εἰσὶν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ ὡς ἐν αὐτοῖς οὐκ
 ἔχει θέλημα ἐν σκίαις καὶ τύποις πληροῦσι τὰς θυσίας,
 καὶ ὡς οὐκ ἂν προσδέξαιτο τὰ παρ’ αὐτῶν ἱεουργούμενα.
 προαγορεύει δὲ ὅτι καὶ μέγα καὶ ἐπιφανὲς ἔσται τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑπ’ οὐρανὸν, καὶ ἐν παντί
 25 τόπῳ τε καὶ ἔθνει θυσῖαι καθαρὰ καὶ ἀναίμακτοι προσ-
 κομισθήσονται τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, κατασμικρυνόντων αὐτὸν
 οὐκέτι τῶν ἱεουργῶν, οὔτε μὴν ῥαθύμως προσκομιζόντων
 αὐτῷ τὰς πνευματικὰς λατρείας· ἀλλ’ ἐν σπουδῇ καὶ ἐπιει-
 κείᾳ καὶ ἀγιασμῷ τὰς τῶν νοητῶν θυμιμάτων εὐωδίας

2. συναγάγετε τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν hoc ordine B. συναγάγετε post ὑμῶν
 transponunt Edd. (A.V. &c.) 4. τὰ habet B. 7. τῆς et λατρείας om. B.
 ἀληθοῦς Edd. 8. ὁ alt. assumptum ex B. 11. ὅτι] ὅτε iid.
 12. διαθήκη] διάθεσις iid. 14. ἐξητήθη Aub. 15. λελάληκε Edd.
 δι’ αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ] δι’ αὐτῆς iid. 18. δέδωκε Edd. 19. τὸν assumptum
 ex B. 21. θελήματα iid. σκιά iid. τὰς assumptum ex B.
 22. τὰ παρ’ αὐτῶν hoc ordine B. 23. καὶ prius assumptum ex B.

ἀνακομίζειν ἐσπουδακότων, τουτέστι, πίστιν, ἐλπίδα, ἀγάπην, καὶ τὰ ἐξ ἔργων ἀγαθῶν αὐχήματα, προτεταγμένης δηλονότι τῆς Χριστοῦ θυσίας τῆς οὐρανοῦ καὶ ζωοποιοῦ, δι' ἧς καθήρηται θάνατος, καὶ ἡ φθαρτὴ δὴ αὕτη καὶ ἀπὸ γῆς σὰρξ ἀμφιέννυται τὴν ἀφθαρσίαν.

5

12 Ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς Τράπεζα Κυρίου ἡλισγημένη ἐστὶ, καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδένωνται βρώματα αὐτοῦ.

Ὅτι καὶ ἀμείνους ἔσονται καὶ ἐπιεικέστεροι τῶν ἐξ Ἰσραὴλ οἱ ἐξ ἔθνῶν κεκλημένοι, καὶ διὰ τούτων ἡμῖν καθίστησιν ἐναργές. παρ' ἐκείνοις μὲν γὰρ αἱ τε θυσίαι καθαραὶ, καὶ εὐῶδες τὸ θυμίαμα, καὶ μέγα τὸ ὄνομα ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν· παρ' ὑμῶν δὲ, φησὶν, οὐκ ἐν δόξῃ μεγάλη καὶ τῇ πρεπούσῃ Θεῷ τὸ θυσιαστήριον. βεβηλοῦτε γὰρ αὐτὸ, λέγοντες Τράπεζα Κυρίου ἡλισγημένη ἐστὶν, ἐξουδενωμένα δὲ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς. καὶ εἰκὸς μὲν μὴ τοιούτοις ῥήμασι κεχρησθαι τοὺς ἱερέας, αὐτοῖς γεμῖν πράγμασι τοῦτο βοᾶν, καθάπερ ἀμέλει καὶ “Ὁ ἄφρων φησὶν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ Οὐκ ἔστι Θεός.” δι' ὧν γὰρ ὁράται καταφρονῶν, κὰν εἰ μὴ λέγοι φωναῖς, ἀλλ' οὖν ἔργοις αὐτοῖς καὶ τῇ τοῦ βίου σκαιότητι μονονουχὶ διακέκραγε τό Οὐκ ἔστι Θεός. οἱ γὰρ οὕτω ζῆν εἰωθότες ὡς μὴ ἐφορῶντος Θεοῦ, πάντα τε δρᾶν ἀπεριμερίμως, καὶ ἐκτόπως ἀνοσιουργεῖν, ἔργοις αὐτοῖς καὶ πράγμασιν ἀρνοῦνται Θεόν. κατὰ τοῦτον δὴ οὖν τὸν τρόπον, οἱ μὴ ἀποσιώζουσιν ἐσπουδακότες τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ τὸ ὅτι μέλιστα πρέπον τε αὐτῷ καὶ

Ps. xiii.
1.

2. προστεταγμένης Edd. 4. φθαρτῆ] φθορὰ B. 7. ἐξουδένωνται B. (Alex. XI. 8 sed corr.) ἐξουδένωται Edd. 11. τε assumptum ex B. 12. εὐῶδες τὸ hoc ordine B. 13. μέχρι] καὶ ἕως Edd. 15. αὐτὰ B. (68.) 20. λέγει Edd. invitis B. Cat. in Ps. xiii. 23. ἀπεριμερίμως] ἀπερριμμένως hand male Catena cit. in Cod. Reg. Par. 139 (sec. x. incuntis) ἀπερισκέπτως Mai in edit. e Nik., et Cod. S. Marci Venetiis 17 (sec. x.) eandem Catenam quam Cod. Par. supradictus continens. 24. ἀρνοῦνται] + τὸν Edd. repugnantis B. Cat. cit. 26. τε om. B.

ὀφειλόμενον σέβας, δι' αὐτῶν ὧν πράττουσι λέγουσι Τράπεζα ^a 831 A.
Κυρίου ἡλισσημένη ἐστὶ.

Παραιτητέον δὴ οὖν τὸ ῥάθυμον ἐπὶ τούτοις· καὶ εἰ
μή τις ἔλοιτο τοῦτο δρᾶν, ἀκούσεται πάντως Θεοῦ λέγοντος
5 “Οὐκ ἔστι μοι θέλημα ἐν ὑμῖν, καὶ θυσίαν οὐ προσδέξομαι
“ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν.” πάνδεινον δὲ ὅτι τὸ προσκρούειν
Θεῷ, πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις, εἴπερ ἐστὶν ἐν καλῷ καὶ νοῦ
καὶ φρενός;

Supra
ver. 10.

Καὶ εἶπατε Ταῦτα ἐκ κακοπαθείας ἐστὶ. καὶ ἐξεφύσησα αὐτά, 13
10 λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. καὶ εἰσφέρετε τὰ ἀρπάγματα ^b
καὶ τὰ χολὰ καὶ τὰ ἐνοχλούμενα· καὶ προσεφέρετε αὐτὰ
θυσίαν, εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, λέγει
Κύριος Παντοκράτωρ.

Κατηγιᾶτο λίαν τοὺς ἱερουργοὺς, ὡς ἦκιστα μὲν μωμο-
15 σκοπεῖν ἐλομένους τὰ προσαγόμενα τῶν θυμάτων, προσ-
δεχομένους δὲ μᾶλλον ῥαθύμως τε καὶ ἀβασανίστως χολὰ
καὶ τυφλὰ καὶ ἄρρωστα, καίτοι τοῦ νόμου σαφῶς τὰ ἔμπηρα
τῶν θυμάτων ἀπόβλητα δεῖν ποιῆσθαι προστεταχότος. εἰ ^c
δὲ δήπου τις τῶν ἱερέων ἀπεσόβει, τοῦ νόμου ἀντεχόμενος,
20 τὸν προσάγοντα εἰς θυσίαν τὸ ἀχρεῖον, ἐπέμενον οἱ προσά-
γοντες, ἄνω τε καὶ κάτω τὴν αἰχμαλωσίαν προτείνοντες,
διῶσχυριζόμενοί τε, καὶ μάλα νεανικῶς, φαῦλα μὲν οὐκ εἶναι,
κακοπαθῆσαι δὲ μᾶλλον κατὰ τὴν ὁδὸν, ὑπονοστούντων
αὐτῶν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἰουδαίαν. προσεκόμιζον δὲ
25 τὰ ἀρπάγματα καὶ τὰ χολεύοντα καὶ ἐνοχλούμενα. θῆρες
μὲν γὰρ ἐπιόντες ἔσθ' ὅτε κατασίνονται ταῖς ἀγέλαις, καὶ ^d

1. πράττουσι] διώκουσι Edd. 3. ἐπὶ] ἐν iid. 5. μου iid. 10. τὰ
assumptum ex B. (Alex. VII.) cf. infra et contra Jul. x. p. 349 e. 11. καὶ
προσεφέρετε αὐτὰ B. (51. al.) καὶ εἰς εἰσφέρητε F. καὶ εἰς φέρητε Edd. (Vat. 8).
Statim τὴν add. Edd. (A.V. 8). 20. προσάγοντα εἰς θυσίαν hoc ordine B.
24. ἐκ] + τῆς Edd. δέ] + καὶ Aub. 25. χολεύοντα] χολὰ Edd.
καὶ alt.] + τὰ Aub.

εἴ τι τυχὸν ἀρπάσειαν, εἶτα δραμὼν ὁ ποιμὴν ἐκσπάσῃ τῶν ὀδόντων τὸ ἥρπασμένον· ἢ καταπτοήσας κυνῶν ὑλακαῖς, ἢ καλαύροπα βαλῶν· τοῦτο οἶμαι τὸ ἀρπαγμα. ταῦτα προσῆγον ὁμοῦ τοῖς τοὺς πόδας λελωβημένοις, καὶ οὐκ ἔτι συγκατανέμεσθαι τοῖς ἄλλοις δεδυνημένοις· προσῆγον δὲ καὶ 5 τὰ ἐνοχλούμενα, τουτέστι τὰ θανατῶντα λοιπὸν, ὑβρίζοντες μᾶλλον ἢ τιμώντες τὸν τῶν ὄλων Θεόν. ἀλλ' ἐξεφύσησά e φησιν αὐτὰ λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. καὶ ἐπειδὴ θύειν ἀνοσίως ἐγνώκατε, οὐκ ἂν ὄλωσ, φησὶ, παραδεξαίμην τὰ ἐξ ὑμῶν, οὐδ' ἂν λογισαίμην εἰς ὄσμην εὐωδίας τὰς οὕτως 10 ἐκνόμους καὶ ἀκαθάρτους προσαγωγάς.

Χρὴ δὴ οὖν ἄρα θύειν ἡμᾶς καὶ μάλα ἐπιεικῶς καὶ ἐσπουδασμένως, καὶ προσκομίζειν μὲν Θεῷ ἀπλῶς, μὴ τὰ κατερρίμμενα καὶ ἀτιμώτατα, καὶ οὐδενὸς ἄξια λόγου, ἀλλὰ 832 A. a τὰ προὔχοντα καὶ ἐξαιρέτα. εἰ δὲ δὴ τις ἑαυτὸν ἱερουργοίῃ 15 Θεῷ· μεμνήμεθα γὰρ τοῦ μακαρίου Παύλου γεγραφότος ὡδί “Παραστήσατε τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, “εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν” πολυπραγμονεῖτω τὰ καθ' ἑαυτὸν, καὶ οἴονεῖ τις ἀκριβῆς μωμο- 20 σκόπος τῆς ἑαυτοῦ γενέσθω ψυχῆς. ὁράτω μὴ ἄρα πως ἔστι τυφλὸς, τουτέστι, τῆς ἀληθείας τὸ φῶς οὐκ ἔχων εἰς νοῦν· μὴ σκάζων τὸν πόδα τῷ μὴ ὀρθοποδεῖν δύνασθαι b πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἀγαθῶν· μὴ ἔχων ἀρπάγματά τε καὶ 1 S. Pet. v. 8. ἀρρώστα. χρὴ γὰρ ἡμᾶς μὴ αἰεὶ ὑπνοῦν, “ὅτι ὁ ἀντίδικος “ἡμῶν διάβολος ὡς λέων περιέρχεται, ζητῶν τίνα καταπίῃ.” 25 ὅταν τοίνυν ἀπνῶί τε καὶ ἐργηγορότες εὐρισκώμεθα, παραθεῖ τὸ θηρίον. εἰ δὲ δὴ νυστάζοντας ἴδοι καὶ κατημεληκότας, ἀρπαγμα ποιεῖται, καὶ ἀρρώστους ἀποτελεῖ, τουτέστιν τεθνη-

1. ἐκσπάσειε Edd. 3. λαβῶν B. 5. συγκατανέμ. τοῖς ἄλλοις hoc ordine B. Statim δυναμένοις iid. 9. οὐκ ἂν ὄλωσ φησὶ hoc ordine B. φησὶ ante οὐκ tr. iid. 13. μὲν assumptum ex B. ἀπλῶς, μὴ hoc ordine B. 15. τὰ assumptum ex B. 16. μεμνήσθω Edd. γράφοντος iid. 22. σκάζῃ iid. τὸ pro τῷ μὴ iid. 23. ἀγαθῶν· μὴ ἔχων ἀρπάγματά τε καὶ ἀρρώστα.] ἀγαθῶν οὐχ ἔχων. μὴ ἀρπαγμα τε καὶ ἀρρωστον. iid. 24. ἡμᾶς iid. Statim ἀπνέειν pro μὴ αἰεὶ ὑπνοῦν iid. 27. δὴ assumptum ex B. ἴδη iid. 28. τεθηγκότας.] ἡσθηγκ. iid.

κότας, καὶ ἀδρανῶς ἔχοντας κομιδῇ περὶ τὸ δύνασθαι κατορθοῦν ἀρετῆν. ἔστω δὲ δὴ καὶ τοῦ διενεχλεῖσθαι μακρὰν, τουτέστι, μικροψυχίας ἀμείνων καὶ διαπρέπων ἐν ὑπομονῇ. ὡςπερ γὰρ ἀποφέρει πρὸς ζωὴν τῆς ὑπομονῆς ὁ τρόπος, ^c
 5 οὕτω καὶ εἰς θάνατον μικροψυχία. νοῦ γὰρ ἀσθeneian καὶ καρδίας πάρεσιν τὸ χρῆμά φαμεν. τοιγάρτοι καὶ ὁ μακάριος προφήτης Ἡσαΐας τῶν τοιούτων ἡμᾶς ἀπαλλάττεσθαι παθῶν συμβουλεύει λέγων “ Ἰσχύσατε χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα
 “ παραλελυμένα, παρακαλέσατε οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ^{Es. xxxv. 3, 4.}
 10 “ ἰσχύσατε, μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἰδοὺ Κύριος ^{1b. xl. 10.}
 “ μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων μετὰ κυρείας.”

d

Καὶ ἐπικατάρατος ὡς ἦν δυνατός, καὶ ὑπᾶρχεν αὐτῷ ἐν τῷ ¹⁴
 ποιμνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν, καὶ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ’ αὐτῷ, καὶ θύει
 διεφθαρμένα τῷ Κυρίῳ· διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι, λέγει
 15 Κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ ὄνομά μου ἐπιφανὲς ἐν τοῖς
 ἔθνεσι.

Καθορίζει λοιπὸν τοῦ θύοντος ἀνοσίως τὴν ἀρὰν, καὶ μάλα εἰκότως. εἰ γὰρ δὴ τις εὐξαιτο, φησὶ, καὶ ἐν ποιμνίοις ἔχοι τοῖς ἑαυτοῦ τὸ ἄρσεν τε καὶ ἄμωμον, ἀνθ’ ὅτου μὴ ^c
 20 τοῦτο προσκομίζει Θεῷ, συλλέγει δὲ μᾶλλον ἂ μηδενὸς ἄξια γένοιτ’ ἂν ὅλως· ὕβρις γὰρ τὸ χρῆμα καὶ ἕτερον οὐδέν. οὐ γὰρ δὴ κατὰ τινος τῶν σκότῳ προσκαθημένων καὶ πλάναις καὶ βεβήλοις εἰδωλολατρείας, λίθοις καὶ ξύλοις δεδουλεύκαμεν· τῷ Θεῷ δὲ μᾶλλον τῷ παντοκράτορι, καὶ
 25 τῷ τῶν ὅλων γενεσιουργῷ, ὃν τρέμουσι μὲν οὐρανοὶ, κατα-

1. περὶ habet B. 3. διαπρέπων] διαπίπτων Edd. 9. παρακαλέσασθε Aubertus. 11. κυρίας Edd. 12. αὐτῷ accessit ex B. (Alex.) τῷ om. B. (198, 233.) 13. καὶ prius] + ἡ F. Edd. (62, 147.) 14. διεφθαρμένα B. (22. 62. al.) διεφθαρμένον Edd. 19. ἔχει B. τε om. B.
 20. προσκομίζει B. Habet συλλέγει B. 21. γένοιτ’ ἂν ὅλως] φαίνοιτ’ ἂν λόγου Edd. γὰρ assumptum ex B. 22. σκότῳ προσκαθημένων—εἰδωλολ.] ἐν σκότῳ—εἰδωλολατρ. προσκαθημένοι iid. 23. καὶ ξύλοις] ἀναισθητοῖς iid.
 25. τῷ om. B.

833 A. a πέφρικε δὲ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ. ἐπιμαρτυρεῖ δὲ πάλιν τοῖς ἕξ ἔθνων τὸ λίαν ἐπικεκές, ἐπιφανές εἶναι λέγων τὸ τῆς θεότητος ὄνομα παρ' αὐτοῖς, σεπτὸν τε καὶ ἀξιάγαστον· διακεισόμεθα γὰρ οὐχ ἐτέρως ἡμεῖς, ἢ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.

5

Ἀπεδέχετο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰδωλολάτρην ὄντα τὸν ἑκατόνταρχον, καὶ δὴ καὶ ἔφασκεν

S. Matth.
viii. 10.

b “ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδεὶ τσοαύτην πίστιν εὗρον ἐν τῷ Ἰσραήλ.” ἐπάρατος οὖν ὁ θύων Θεῷ τὸ κατεφθαρμένον, καίτοι ἐνὸν αὐτῷ τοῖς ἀμείνοσι τιμᾶν, εἴπερ ἐν ποιμνίοις ἔχει,

10

καθάπερ ἔφην ἀρτίως, τὸ ἄωμόν τε καὶ ἄρσεν. σημειωτέον δὲ, ὅτι τὸ ἄρσεν εἰς θυσίαν αἰτεῖ, καίτοι τοῦ νόμου προστεταχότος καταθύνειν Θεῷ καὶ θήλεα. φαμέν οὖν, ὅτι αἱ κατ' εὐχὴν θυσίαι, τουτέστι τὰ ἐκούσια, τὸ ἄωμόν τε καὶ ἄρσεν

Lev. i. 3,
9, 10, 13,
&c.

οὐχὶ παρεγγυῶντος τοῦ νόμου, ὅτι χρῆ τοὺς εἰς ὄσμην εὐωδίας ἀναβαίνειν ἐθέλοντας τῷ Θεῷ, ἀνδρείους τε εἶναι καὶ

15

c παθῶν ἀμείνους καὶ μώμου παντὸς ἀπωτάτω. αἱ δὲ γε ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσαγόμεναι θυσίαι, τὸ θῆλυ πάντως ἐδέχοντο ἀπὸ τῶν ἀμνῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐρίφων. αἰνιγμα δὲ καὶ τοῦτο

20

τῆς τῶν προσαγόντων ἀσθενείας ἦν. ἀναλκι γὰρ τὸ θῆλυ, καὶ τῶν ἀρσένων ὡς ἐν ἰσχυί δεύτερον. ἀμαρτία δὲ πᾶσα δρῶτο ἂν ἡσθηνηκότος τοῦ νοῦ, καὶ οὔτι που μᾶλλον τὴν πνευματικὴν σώζοντος εὐρωστίαν.

d

Κεφ. β'. Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς, τοὺς ἱερεῖς. ἐὰν μὴ εἰς-

25

2 ἀκούσητε, καὶ ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν τοῦ δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, καὶ ἔξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν, καὶ ἐπικαταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ καταράσομαι αὐτήν· καὶ διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν

4. διακεισόμεθα Auth.

10. ἐνὸν αὐτῷ] τὸν αὐτὸν Edd.

23. οὔτι]

οὔτε iud.

25. ἡ om. F. Edd. τοὺς B. (106.) οἱ Edd.

εἰσακούσητε B.

[ὑπακούσητε Alex. 36, 49. 106.] ἀκούσητε Edd. (Vat. &c.)

26. ἐν ταῖς

καρδίαις B.

28. τὴν prius om. F.

ὕμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε εἰς τὰς
καρδίας ὑμῶν. e

Παρήσι φιλαγάθως τὰς ἐπὶ τοῖς ἤδη φθάσασιν αἰτίας,
καὶ νέμει τὸν ἔλεον, εἰς ἀρχὰς ὡσπερ ἐπιεικείας ἀνατιθεῖς
5 τοὺς ἡμαρτηκότας. τουτὶ γὰρ οἶμαι δηλοῦν λέγοντα χρη-
στῶς τό Καὶ νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἱερεῖς. ἀπειλεῖ
δὲ λοιπὸν, ὡς εἰ μὴ ἔλοιντο ποιεῖν ἂ χρῆ ποιούντας ὀράσθαι,
καὶ εἰς νοῦν ἔσω τίθεσθαι καὶ καρδίαν τῶν θείων χρησιμωδη-
μάτων τὴν αἰσθησιμ, ἔσονται τε ἑαυτῶν ἀμείνους ἢ πάλαι, καὶ a 834 A.
10 τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν ἐπιζητήσειαν, μὴ κατασμικρύνοντες ἔτι
τὸ θυσιαστήριον, μήτε μὴν ἀπλῶς ἢ ἀβασανίστως τελοῦντες
τὰ νενομισμένα, πάντα τε καὶ πάντως καταράτους ἀποφανεῖ
καὶ ὑπὸ θείαν ὄντας ὀργήν. οἶμαι δὲ ἔγωγε δηλοῦν τό Ἐπι-
καταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν καὶ διασκεδάσω αὐτήν, ἐκείνο
15 τάχα που. Θεοῦ μὲν γὰρ κατανεύοντος τὴν εὐημερίαν τισὶν,
εὐφορήσει τὰ ἐν ἀγροῖς, εὐκαρπὰ τε ἔσονται καὶ ἐν εὐθηνίᾳ,
καὶ εἰς πληθὺν ἀμέτρητον ἐπιδώσει τὰ θρέμματα, καὶ φθορᾶς b
ἔσονται τῆς τῶν σωμάτων ἀμείνους αὐτοί. ἀφιστάντος δὲ
τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ, πρὸς πᾶν τούναντίον μεταχωρήσει τὰ
20 πράγματα, καὶ ἀπέσται μὲν πάντως τὸ εὐημερεῖν, κατακρα-
τήσει δὲ μᾶλλον τὰ ἐφ' οἷς εἰκότως ἂν καταλγύνοιτο τις.

Καὶ ταυτὶ μὲν ὁ λόγος ὡς ἐν αἰσθητοῖς τε φησὶ καὶ
προσκαίροις πράγμασιν· εἶδέναι δὲ ἀναγκαῖον, ὡς εἰ μὴ τις
ἔλοιτο τὰς θείας εἰς νοῦν ἔχειν ἐντολὰς, οἰχῆσεται παντελῶς
25 αὐτῷ πρὸς τὸ μηδὲν τὰ εἰς νοῦν ἀγαθὰ, ἔξει τε καρπὸν οὐδένα
τῆς φιλοθέου ζωῆς· ἀλλ' ἔσται μὲν εὐλογίας τῆς ἄνωθεν καὶ c
παρὰ Θεοῦ τητῶμενος· παραπεσεῖται δὲ ταῖς ἀραῖς καὶ ταῖς
ἐκ τούτου ποιναῖς. ζητητέον δὴ οὖν τὴν τοῦ Θεοῦ δόσιν· καὶ

1. τὰς καρδίας B. (86.) τὴν καρδίαν Edd.

6. τοὺς B. ut supra. οἱ iid.

τε B. Statim αὐτῶν Edd.

καρπὰ τε ἔσονται καὶ ἐν εὐθηνίᾳ] εὐκαρπία τε ἔσονται καὶ εὐθηνία iid.

om. B.

22. φησι assumptum ex B.

δόσιν] δόξαν iid.

7. ἔλοιντο] ἔχοιντο iid.

12. καταράτους] κατηραμένους iid.

16. εὐ-

18. αὐτοί

καταγένοιτό pro καταλγύνοιτό iid.

24. παντελῶς] πάντα Edd.

28. τούτων iid.

5. γὰρ] μὲν Edd.

9. ἔσονται

16. εὐ-

18. αὐτοί

καταγένοιτό pro καταλγύνοιτό iid.

24. παντελῶς] πάντα Edd.

28. τούτων iid.

S. Matth.
v. 16.

τίνα δὴ τρόπον τοῦτο κατορθώσομεν, αὐτὸς ἡμᾶς ὁ Σωτὴρ
 ἐδίδαξεν εἰπὼν “ Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν
 “ ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ δοξάσωσι
 “ τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.” τότε καὶ πλήρη
 τὴν εὐλογίαν ἀποληψόμεθα καὶ ἀκράδαντον τὴν εὐθυμίαν, 5
 d καὶ ταῖς πνευματικαῖς εὐκαρπίαῖς ἐντρυφήσομεν, ἔμπλεοί τε
 παντὸς ἀγαθοῦ γεγονότες, τὸν ἀληθῶς ἀξιοπρεπῆ καὶ ἀξιέ-
 παινον διαζήσομεν βίον.

3' Ἴδου ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὤμιον, καὶ σκορπιῶ ἔνυστρον ἐπὶ
 τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἔνυστρον ἑορτῶν ὑμῶν, καὶ λήψομαι ὑμᾶς 10
 4 εἰς τὸ αὐτό· καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ Κύριος ἐξαπέσταλκα
 πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην, τοῦ εἶναι τὴν διαθήκην μου
 πρὸς τοὺς Λευίτας, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

e Κέκρυπται τι πάλιν ἐν τοῖς προκειμένοις, ὃ καὶ οἶμαι δεῖν
 τοῖς φιλακροάμοσι διατρανώσαι σαφῶς· συνεῖεν γὰρ ἂν 15
 οὕτω εὐ μάλα τὸ δηλούμενον. ὁ νόμος τοίνυν ὁ διὰ Μωυ-
 σέως ταῖς ἀνωτάτω τιμαῖς τὸν τῶν θείων θυσιαστηρίων
 παραστάτην καὶ ἱερουργὸν στεφανῶν, οἶον ἐν τάξει Θεοῦ
 τέθεικεν αὐτόν. ἔφη γὰρ ὅτι κάρπωμα Κυρίου ὁ κλῆρος
 αὐτοῦ. ἔφη δέ που καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος “ Βλέπετε τὸν 20
 835 A. a “ Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. οὐχ οἱ ἐγγίζοντες τῷ θυσιαστηρίῳ,
 “ κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν;” ἔθος γὰρ ἦν ἀπὸ παντὸς
 θύματος ἀφιερῶσθαι τῷ Θεῷ στήθνιον καὶ βραχίονα, καὶ
 τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, καὶ τοὺς δύο νεφροὺς, καὶ μέντοι τὸ
 ἔνυστρον, τουτέστι τὴν κοιλίαν, ὑπεμφαίνοντος αἰνιγματωδῶς 25
 τοῦ νομικοῦ γράμματος, ὅτι πάντα ἡμῶν τὰ ἐντόσθια τῶν

Deut.
xviii. 1.
1 Cor. x.
18.

835 A. a

Lev. iii.
4, 10, 15,
iv. 9, vii.
20-24.

1. αὐτὸς] αὐτὸ Edd. ante Migne. 3. ἔργα ὑμῶν hoc ordine B.
 7. ἀξιέπαινον] ἐξαιρέτων iid. 9. ἀφοριῶ F. 11. εἰς] ἐπὶ F.
 (Alex. 42. 106.) γνώσεσθε B. (8) ἐπιγνώσεσθε Edd. (A.V. &c.) Statim ὅτι B.
 (23.) διότι Edd. (A.V. &c.) Κύριος assumptum ex B. (Alex. XII.) Statim
 ἀπέσταλκα B. (sol.) ἐξαπέστειλα F. (42. 62. 86. 147.) 15. διατρανώσαι]
 διατρανοῦσθαι Edd. 23. ἀφιερῶσθαι] ἀφαίρεισθαι iid. στήθνιον
 [σταθνιον Cod. ?] καὶ βρ. B, βρ. καὶ στήθνιον iid.

ἀνατιθέντων ἑαυτοὺς εἰς ὄσμην εὐωδίας τῷ Θεῷ, ἱερά τε εἶναι προσήκει καὶ ἡγιασμένα. προσκομίζονται γὰρ τὰ ἐντόσθια, τῆς ἐνούσης αὐτοῖς ἀκαθαρσίας ἀπηλλαγμένα. ^b βραχίων γεμὴν ἰσχύος ἂν νοοῖτο σημεῖον. χρῆναι δέ φημι
 5 πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἰσχύοντας ἡμᾶς καὶ ἀνδριζομένους ἀναμελῶδεῖν ἐκεῖνο σοφῶς τὸ διὰ τῆς τοῦ ψάλλοντος λύρας
 “Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου
 “ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.”

Ps. cii.
1.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐντοσθίων καὶ τῶν τελουμένων θυσιῶν
 10 κατὰ τὸν νόμον ἰσχυρὸς ἡμῖν ἄγαν ἐκπεποιήται λόγος ἐν ἐτέ-
 ραις συγγραφαῖς· οὐκοῦν τὸ ταῦτα λέγειν ἀφέντες εἰς τὸ
 παρὸν, τῶν προκειμένων τὴν διασάφησιν, ὡς ἔνι, ποιεῖσθαι
 σπουδάσομεν. προστεταχότος τοίνυν τοῦ νόμου μωμοσκο- ^c
 πείσθαι δεῖν τὰ ἱερεῖα, καὶ ἀβασάνιστον θῦμα μὴ προσκομί-
 15 ζεσθαι τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ τοῖς τεταγμένοις εἰς ἱερουργίαν
 τὰ ἐκ τῶν θυμάτων ἀφορίζεσθαι μέρη, κατημέλησαν μὲν τοῦ
 χρῆναι μωμοσκοπεῖν, τετηρήκασι δὲ τὴν ἐντολὴν τῶν καλου-
 μένων ἀφαιρεμάτων, οὐ τὸ τῷ Θεῷ μᾶλλον ἢ δὴ τῶν ἰδίων
 προτάττοντες θελημάτων, κρατύνοντές τε καὶ ἐμπεδοῦν σπου-
 20 δάζοντες ὅπερ αὐτοὺς ὠφελεῖν ἐδόκει τὰ ἐκ τῶν θυσιῶν
 συναγείροντας κρέα. τοῦτο παράγει πρὸς ἔλεγχον, καὶ φησιν ^d
 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ἄμωνον· τὸ δὲ ἀφορίζω νῦν τέθεικεν
 ἀντὶ τοῦ Ἀφώρισά τε ἤδη καὶ εἰς δεῦρο βούλομαι τηρεῖσθαι
 τὸ ἔθος. προσέρριψα δὲ ὡσπερ, ἦτοι προσρίπτω καὶ τὸ
 25 ἐνυστρον εἰς τὰ πρόσωπα ὑμῶν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὶ ἀτιμάζουσι
 τὸ θυσιαστήριον, ταύτητοι Θεὸς τὸ Σκορπιῶ φησιν, οἷον
 ἀνθυβρίζων. “Ὁ γὰρ ἐξουθενῶν με, φησὶ, ἐξουδενωθήσεται”
 λήψομαι δὴ οὖν ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτὸ, τουτέστιν, ἐν αὐτῷ δὴ

Cf. de
Ador.
lib. xi.
pp. 394
sqq.1 Reg.
ii. 30.

2. προσεκομίζοντο Edd. 4. γεμὴν] τε μὴν iid. 9. τῶν alt. assumptum
 ex B. 13. σπουδάσωμεν Edd. 14. ἱερεῖα] ἱερά iid. 16. ἐκ
 assumptum ex B. 17. τετηρήκασι] ἠτεθήκασι iid. 18. τὸ τῷ Θεῷ]
 τοῦ Θεοῦ iid. 19. πράττοντες pro προτάττοντες iid. 20. ἄπερ iid. θυσιῶν]
 θυμάτων iid. Statim συναγείροντες iid. 24. ὡσπερ om. B. 25. αὐτοὶ
 ἀτιμάζουσι hoc ordine B. 26. Θεὸς τὸ assumpta ex B. Praemisit ὁ B,
 quod postea deleri voluit. 27. ἐξουδενῶν Edd. ἐξουδενωθήσεται
 habet B.

ε τούτῳ περιέσομαι καὶ ἀσεβοῦντας ἐλέγξω. ἀνθ' ὅτου γὰρ
 δὴ τὸν μὲν ἐπὶ τοῖς ἀφαιρέμασι τοῖς ὑμῶν τετηρήκατε νόμον,
 καὶ τῆς δοθείσης ὑμῖν μερίδος κατ' οὐδένα τρόπον ἀνέχεσθε
 καταρῥαθυμεῖν, εἰκαῖον δὲ ὑμῖν εἶναι δοκεῖ τὸ χρῆναι μωμο-
 σκοπεῖν, γνῶσεσθε δὴ οὖν κεκλεισμένων ἐφ' ὑμῖν τῶν θυρῶν, 5
 τουτέστιν, ἐκκληϊόμενοι τε καὶ ἐκπεμπόμενοι τῆς ἱερουργίας.
 ὅτι ἐγὼ δέδωκα τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἥτοι τὴν διαθήκην, ἣν
 διεθέμην πρὸς τοὺς Λευίτας. τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; εἰδέναί
 προσήκει τοὺς τοῖς θείοις λειτουργοῦντας μυστηρίοις, ὅτι
 836 A. α τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν ἐκπράττεσθαι χρῆ, καὶ τῶν δεσποτικῶν 10
 προσταγμάτων ρίπτεισθαι κατόπιον πᾶν ὅπερ αὐτοὺς ὠφε-
 λεῖν ἐτέρως δοκεῖ. ἱεροὶ γὰρ οὕτως ἔσονται λειτουργοὶ,
 καὶ οὐχὶ τῶν προσκαίρων ἐρασταὶ καὶ λημμάτων αἰσχυρῶν
 ἠττώμενοι.

5 Ἡ διαθήκη μου ἦν μετ' αὐτοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης. 15

Ἄνακομίζει τὸν λόγον ἐπὶ τοὺς ἀγίους τε καὶ εὐδοκίμους
 ἱερατεύσαντας, καὶ ἀξιάγαστον ἀληθῶς ἀποφαίνει χρῆμα
 β τὴν ἱερουργίαν, τό γε ἦκον εἰς νόμον, καὶ τὴν ἐκ τῶν θείων
 χρησιμωδημάτων ὄνησιν καὶ ἀσφάλειαν. ὡς γὰρ ὁ σοφώ-
 ρομος γράφει Παῦλος “Ὁ νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία 20
 “καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.” ὅταν τοίνυν δοκεῖ περὶ τοῦ Λευὶ
 ποιῆσθαι τὸν λόγον, ἀναθετόν εὐ μάλα τῶν νοημάτων τὴν
 δύναμιν, οὐχὶ δήπου πάντως ἐκείνῳ, ὃς ἀνέφην μὲν ἐξ Ἰακώβ,
 ἐναρίθμιος δὲ τοῖς δυοκαίδεκα γέγονεν υἱοῖς· οὐ γὰρ ἱερά-
 τευσειν ὄλως· συνήσομεν δὲ τῆς ἱερωσύνης τὸ χρῆμα, καὶ 25
 c αὐτὸ τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ἱερουργία μονονουχὶ καὶ διαμορφού-
 μενον ὡς ἐν προσώπῳ Λευί· ἦν τοίνυν, φησὶ, πρὸς αὐτὸν ἡ
 διαθήκη μου τῆς ζωῆς καὶ τῆς εἰρήνης. λελάλητο μὲν γὰρ ὡς

Cf. supra
i. 10.

Rom. vii.
12.

4. εἶναι assumptum ex B. χρῆμα pro χρῆναι B. 7. διαθήκην] διά-
 θεσιν Edd. 9. μυστηρίοις] θυσιαστηρίοις iid. 10. τῷ assumptum
 ex B. πρᾶττεσθαι B. 22. τοὺς λόγους Edd. 23. ἐπ' ἐκείνον iid.
 24. ἱερατέουσιν iid. 26. τοῦτο iid. 28. διάθεσις iid. λελάληται iid.

πρὸς Μωυσέα τὸν ἱερώτατον ὁ ἐν γράμμασι νόμος, δια-
κουηθεὶς δι' ἀγγέλων τέθειται δὲ διὰ μεσίτου Μωυσέως
τοῖς ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, ἐπαγγελίαν ἔχων ζωῆς καὶ εἰρήνης
τοῖς ἐθέλουσι βιοῦν ὀρθῶς, καὶ κανόνα ποιεῖσθαι τῆς ἑαυτῶν
5 ζωῆς τὸ τῷ νομοθέτῃ δοκοῦν.

Ἔοικε δέ τι καὶ τῶν ἀναγκαιοτέρων εἰς θεωρίαν ὁ λόγος
ἡμῖν εἰς τὸ παρὸν ὑπαινίττεσθαι. δέδοται γὰρ ὁ νόμος τοῖς d
ἀρχαιοτέροις, ἤγουν τοῖς ἐξ αἵματος τοῦ Ἰσραὴλ, παιδαγω-
γίαν εἰσφέρων τὴν ἐπὶ Χριστῷ, καὶ εἰκόνα τινὰ καὶ ὑπο-
10 τύπωσιν ἐμφανῆ τῶν ἀληθεστέρων· ἡ δὲ ἀλήθεια ὁ Χριστὸς,
ὃς ἐστι ζωὴ καὶ εἰρήνη, καὶ αὐτὸν ἡμῖν αἱ διὰ Μωυσέως
γράφουσι σκιαί. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν Ἰουδαίοις προσ-
λαλῶν “Εἰ ἐπιστεύετε Μωυσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ
“ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.” αὐτὸν ἐδήλου σφαζόμενος ὁ
15 ἀμνὸς ἐν μηνὶ τῷ πρώτῳ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, καὶ e
ἀνασώζειν ἐθέλων τῷ αἵματι τοὺς χρίειν ἐθέλοντας τὰς τῶν
οἴκων φλιάς· αὐτὸν ἡ δάμαλις ἡ πυρρὰ τε καὶ ἄμωμος, ἧς ἡ
σποδιά μεθ' ὕδατος ἠγίαζε τοὺς κεκοινωμένους “πρὸς τὴν
“ τῆς σαρκὸς καθαρότητα,” καθὰ γέγραπται· αὐτὸν ὁ ἄζυμος
20 ἄρτος, αἱ τρυγόνες, οἱ νεοττοὶ τῶν περιστερῶν, καὶ ἀπαξ-
απλῶς ἔμπλεως ἦν ὁ νόμος τῆς ἐπὶ Χριστῷ θεωρίας.
εἰκότως οὖν λέγεται Διαθήκη ζωῆς καὶ εἰρήνης. ζωοποιηθέντες
γὰρ ἐν αὐτῷ, δι' αὐτοῦ δὴ πάλιν τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν a
τὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, εἰρηνεύομέν τε πρὸς αὐτὸν
25 δι' ὑπακοῆς καὶ πίστεως.

Gal. iii.
19.S. Joan.
v. 46.Exod.
xii. 2-
13.Num.
xix. init.
Heb. ix.13.
Exod.
xii. 15.
Lev. i.
14. xii.
6.837 A.
Eph. ii.
18.

Καὶ ἔδωκα αὐτῷ ἐν φόβῳ φοβεῖσθαι με καὶ ἀπὸ προσώπου
ὀνόματός μου στέλλεσθαι αὐτόν.

2. μεσίτου Μωυσέως] μεσίτην Μωσέα [Μωυσέα Pont.] Edd. 3. παρα-
γελίαν iid. 8. ἀρχαίοις iid. Statim ἤγουν assumptum ex B. Λεὶ pro
τοῦ Ἰσραὴλ iid. 9. τὴν ἐπὶ] ἐπὶ τῷ iid. 10. ἡ δὲ ἀλήθεια ὁ]
ἀληθῆς δὲ iid. 12. ἔφασκον iid. ante Migne. 14. ὁ assumptum ex B.
16. ἀνασώζειν ἐθέλων] ἀνασώζων B. 19. καθὼς Edd. 21. ἔμπλεως
assumptum ex B. 27. συστέλλεσθαι F. Edd.

Ἀπαριθμῆται χρησίμως τὰ λαμπρὰ τῆς ἱερωσύνης αὐχήματα, διὰ τῆς τοῦ νόμου μυσταγωγίας ἐξαιρόμενα. ἐνετίθει
 b γὰρ μάλιστα τοῖς ἱερουργοῖς τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον, στέλλεσθαι μὲν ἀναπειθῶν ἀπὸ προσώπου ὀνόματος αὐτοῦ, τουτέστιν, ὑφορᾶσθαι καὶ ὑποστέλλεσθαι παρασκευάζων τὸ ὄνομα 5
 τὸ Δεσποτικόν, αἰδῶ τε τὴν εἰς αὐτὸ ποιεῖσθαι δεῖν ἀναπειθῶν οὐ πάρεργον, ἀλλ' ἐσπουδασμένην· οὐ τί ἂν γένοιτο τιμαλφέστερον; γέγραπται γὰρ, ὅτι “Ὁ φοβούμενος τὸν
 “Κύριον, οὗτος ὑγιαίνει.” καὶ πάλιν “Φόβος Κυρίου δόξα
 “καὶ καύχημα.” μεμαρτύρηκε τοίνυν τοῖς ὁσίως καὶ ἀληθῶς 10
 ἱερατευκόσι τὸ βεβηκὸς εἰς ἀσφάλειαν. οὐ γὰρ ἀπλῶς πεφοβῆσθαι φησιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἐν φόβῳ πεφοβῆσθαι, τουτέστιν
 c ὡς ἐν ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ τὸν θεῖον εἰσδέξασθαι φόβον. αἱ γὰρ ἐπιτάσεις ἐν τούτοις, καὶ ὁ τῶν λέξεων ἀναδιπλασιασμός τὸ ἐρηρυσμένον εἰς ἀρετὴν τῶν ἐπαινουμένων τοῖς 15
 ἀκρωμένοις κατασημαίνουσιν.

6 Νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἀδικία οὐχ εὔρεθι ἐν χεῖλεσιν αὐτοῦ.

Lev. xix.
 11.
 Exod.
 xxiii. 1,
 2, 6, 7.

Ἐκέλευε γὰρ ὁ νόμος καὶ τοῦ ψεύδους ἀποφοιτᾶν, ὀρθά τε καὶ δίκαια λαλεῖν καὶ τὴν ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι κρίσιν 20
 ἀληθῆ τε καὶ ἀδιάστροφον ποιεῖσθαι φιλεῖν. ἔοικε δὲ πάλιν
 d ἀλθῆειαν ὀνομάζειν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν, οὗ τὸν νόμον ἐν χεῖλεσι πεφορεκένοι φησὶ τοὺς βιοτεύοντας ἱεροπρεπῶς. εἰ γὰρ καὶ ἦν, ὡς ἔφην, ἐν σκιαῖς ὁ νόμος, ἀλλ' ἦν ἐν αὐτῷ τῆς ἀληθείας ἡ μόρφωσις, καὶ τῶν εὐαγγελικῶν 25
 θεσπισμάτων ἢ ὡς ἐν γράμμασιν ὑποτύπωσις. εὐρήσομεν γὰρ ἐν τοῖς τύποις τῆς ἐν πνεύματι λατρείας τὴν δύναμιν.

2. ἐξαιρόμενα] ἐξευρημένα Edd. 6. αὐτὸν iid. 10. τοῖς assumptum ex B. 13. ὡς assumptum ex B. 14. οἱ τῶν λέξεων ἀναδιπλασιασμοὶ Edd. 17. ἦν ἀληθείας inverso ordine F. Edd. τῷ om. F. Edd. 21. ἀληθῆ] εὐθῆ Edd. 22. τὸν alt. om. B. 23. πεφορεκένοι Edd.

ὅτι δὲ Χριστοῦ νόμος ἦν καὶ ὁ πάλαι τοῖς ἀρχαίοις διὰ Μωυ-
σέως κεχρησμοφδημένος, ἀναπεισεὶ λέγων αὐτὸς ὁ Σωτήρ^e
“ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς
“ προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀμὴν
5 “ γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα
“ ἐν ἧ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν
“ πάντα γένηται.”

S. Matth.
v. 17, 18.

Ἐν εἰρήνῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ’ ἐμοῦ, καὶ πολλοὺς ἐπέ-
στρεψεν ἀπὸ ἀδικίας.

10 Τὸ εἰρηνεύειν πρὸς Θεὸν, τί ἂν ἕτερον νοοῖτο πρὸς τε
ἡμῶν αὐτῶν καὶ ἐτέρων, οἵπερ ἂν εἶεν τῶν θείων λογίων
ἐπιστήμονες, ἢ τὸ φρονεῖν ἐλέσθαι καὶ δρᾶν ἃ βούλεται, καὶ^a 838 A.
κατὰ μηδένα τρόπον προσκρούειν αὐτῷ, κατορθοῦν δὲ μᾶλλον
ἐπείγασθαι τὴν εὐκλεᾶ πολιτείαν καὶ ἀξιάγαστόν τε καὶ
15 ἐννομοωτάτην ζωὴν; οὕτω καὶ ὁ θεῖος ἡμῖν προσπεφώνηκε
Παῦλος “ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς
“ Θεόν.” οὕτω μὲν γὰρ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς Δεσπότην
εἰδότες τιμῶμεν. ἀνάπτουντες δὲ τῇ κτίσει τὸ σέβας, καὶ
κατακρατούσης τῶν ἡμετέρων ἐννοιῶν τῆς βεβήλου τε καὶ
20 ῥυπαρᾶς ἀμαρτίας, ἀνθεστήκαμεν τῷ Δεσπότη, καὶ οἶον
ἀντανιστάμεθα πρὸς μάχην αὐτῷ, σκληρὸν αἴροντες τὸν^b
αὐχένα, καὶ τὸ ἀπειθῆς καὶ δυσήμιον μελετῶντες ἔτι. καὶ
πιστώσεται λέγων τοῦ Σωτήρος ὁ μαθητῆς “ Οὐκ οἶδατε ὅτι
25 “ ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστίν; ὃς ἐὰν βου-
“ ληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθί-
“ σταται.” ἐπιστρέψαντας δὲ πρὸς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν διὰ
τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἀμαρτίας ἀνηρημένης, τὸ μεσολαβοῦν
οὐδὲν, οὐδ’ ἂν ἀπείρξιέ τις τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος,

Rom. v.
1.

S. Jac.
iv. 4.

1. ἀρχαιοτέροις Edd.

5. γὰρ om. B.

8. ἐπέστρεψεν] ἀπέ-

στρεψεν F. Aub. (22 al.) cf. infra scholii sequentis sub initio. Statim ἐξ B.

(sol.) sed cf. infra.

16. ἔχομεν Pont. Quod legit B., nescio.

17. γὰρ

et τε assumpta ex B.

18. δε] + καὶ Edd.

20. ῥυπαρᾶς] βδελυρᾶς iid.

24. καὶ ὃς iid.

26. ἐπιστρέψαντες iid.

κολλώμεθα δὲ ὡσπερ αὐτῷ διὰ πάσης ἐπιεικείας, βαδιούμεθα
 c τε δι' εὐθείας ὁδοῦ, καὶ τὴν καλὴν ἀληθῶς πορευσόμεθα
 τρίβον, ἀπευθύνοντες εἰς αὐτὴν ἑαυτοὺς τε καὶ ἑτέρους.

Πρέποι δ' ἂν μάλιστα τὸ ἔν γε τούτοις εἶναι τοῖς ὁσίοις
 ἱεουργοῖς, περὶ ὧν ἂν λέγοιτο, τὸ μάλα εἰκότως Ἐν εἰρήνῃ 5
 κατευθύνων ἐπορεύθη μετ' ἐμοῦ καὶ πολλοὺς ἐπέστρεψεν ἀπὸ
 ἀδικίας. ἰχνηλατεῖ γάρ πως τὸ ὑπήκουον τὰς τῶν ἡγεμόνων
 ἐπιεικείας, καὶ οἵπερ ἂν ἔρχοντο δι' εὐθείας ὁδοῦ σώζουσι
 d πολλοὺς, ἀναπέιθουσί τε ῥαδίως τὴν ἀσελγῆ καὶ ἐπάρατον
 ἀφέντας ζῶν καὶ τοὺς τῆς ἀδικίας τρόπους, ἀνθελέσθαι τε 10
 καὶ ἀγαπᾶν τὰ ἀμείνω καὶ ἀξιάγαστα, καὶ οἷς ἂν ἔποιτο τὸ
 ἐπαινείσθαι δεῖν παρά τε Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

7 Ὅτι χεῖλη ἱερέως φυλάσσεται γνῶσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ
 στόματος αὐτοῦ, διότι ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορός ἐστι.

Supra
 ver. 6.

Τίνα δὴ τρόπον πολλοὺς μὲν ἀπέστρεψεν ἀπὸ ἀδικίας, 15
 πεπόρευται δὲ, κατευθύνων ἐν εἰρήνῃ μετὰ Θεοῦ, διατρανοῖ
 e λέγων, ὡς πεφόρεκε μὲν ἐν χεῖλεσιν, ἤγουν ἐπὶ γλώττης,
 παντὸς τοῦ πρὸς ζῶν ἀναγκαίου τὴν γνῶσιν, γέγονε δὲ
 Rom. ii. 20. “ παιδευτῆς ἀφρόνων, διδάσκαλός τε νηπίων,” καὶ τοῖς ἐθέ-
 λουσιν ἀναμαθεῖν τὸ τῷ νόμῳ δοκοῦν ἀληθῆς τε καὶ ἀπλανέ- 20
 στατος ἐξηγητῆς, οὐχ ἑτέρωσέ ποι μετατρέπων τῶν θείων
 S. Matth. xv. 9. λογίων τὸν νοῦν, οὔτε μὴν διδάσκων “ διδασκαλίας, ἐντάλ-
 “ ματα ἀνθρώπων” ἀλλ' οἷον ἄγγελος Θεοῦ διαλευκαίνων
 εὐ μάλα τοῖς ὑπὸ χεῖρα λαοῖς τὸ ἀμυδρῶς εἶσθ' ὅτε χρησιμω-
 839 A. a δούμενον. ἀπαγγέλλει γὰρ οὐ τὸ οἰκεῖον θέλημα, οὔτε μὴν 25
 τοὺς ἀπὸ γνώμης ἰδίας ἐρεύγεται λόγους· ὑπηρετεῖ δὲ μᾶλλον
 Δεσποτικοῖς θεοσπίμασι. φαίην δ' ἂν, ὅτι καὶ ἀληθὲς ἐν

1. δὲ assumptum ex B. 3. αὐτὴν] ἑαυτὴν Edd. τε assumptum ex B.
 4. εἶναι] + ζητεῖν Edd. 7. ἡγουμένων iid. 14. ὅτι F. (22. al.)
 15. πολλὰς Edd. ἀπέστρεψεν habet B. ἀπὸ ἀδικίας assumpta ex B. Statim
 παραπεπόμενα Edd. 16. ἐν εἰρήνῃ μετὰ] εἰρήνην κατὰ iid. 17. πεφό-
 ρηκε iid. 18. ἀναγκαῖον iid. ante Migne. 26. γνώμης] γνώσεως iid.

τούτοις τὸ εἰρημένον ἐν βίβλῳ παροιμιῶν “Θησαυρὸς ἐπι-
 “θυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ
 “ἄνδρες καταπίονται αὐτόν.” πρὸς ἐπαίνου δ’ ἂν γένοιτο
 τοῖς ἀπαγγέλλουσι τι παρὰ Θεοῦ, τὸ μηδὲν οἷς ἀπαγγέλλουσι
 5 προστιθέναι πλέον, μήτε μὴν ὑφαίρεσιν τινα ποιῆσθαι
 τολμᾶν. τοῦτό τοι μικροῦ παντελῶς ἄξιουντες λόγου, τὰ β
 τῶν Φαρισαίων ἀνόσια στίφη λήρου εἰς τοῦτο κατώλισθον
 ἀμαθῶς, ὡς διδάσκειν μὲν “διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀν-
 “θρώπων,” διὰ δέ γε τὴν σφῶν παράδοσιν τὰς θείας
 10 ἀκυροῦν ἐντολάς. τοιαῦτα γὰρ γέγονεν αὐτοῖς παρὰ Χριστοῦ
 τὰ ἐγκλήματα. ἀσφαλῆς οὖν ὁ νόμος περὶ τῶν θείων λογίων
 τὸ γὰρ ἐπ’ αὐτῶν οὐκ ἔστι προσθεῖναι, καὶ ἀπ’ αὐτῶν οὐκ
 ἔστιν ἀφελεῖν. φυλάσσεται τοίνυν τῶν ἱερέων τὰ χεῖλη τὴν
 τοῦ νόμου γνῶσιν, καὶ αὐτὸν ἀπαγγελεῖ προστιθεὶς οὐδέν. c
 15 ταύτητοι καὶ ἄγγελος ὀνομάζεται Κυρίου παντοκράτορος, καίτοι
 τὴν φύσιν ἀνθρώπου ὦν, ὅτι τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν ἀπαγγέλλει
 σαφῶς, καὶ νόμον ἔχει τῆς γλώττης τὸ κίνημα.

Prov.
xxi. 20.S. Matth.
xv. 9.Deut. iv.
2.

Ἔμεῖς δὲ ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ πολλοὺς ἠσθενήσατε ἐν 8
 νόμῳ, καὶ διεφθείρατε τὴν διαθήκην τοῦ Λευὶ, λέγει Κύριος
 20 Παντοκράτωρ.

Ἀντιπαρεξάγει τρόπον τινὰ ταῖς τῶν εὐδοκίμων ἐπιει-
 κείαις τὰ τῶν ῥαθύμων ἐγκλήματα, καὶ ταῖς τῶν ἀμεινόνων d
 ἀντιπαραθέσειν ἐλέγχει τὸ φαῦλον. ὥσπερ γὰρ τὸ φῶς ἐν
 σκότει φαίνει, “τελείται δὲ καὶ ἐν ἀσθενείαις ἡ δύναμις.”
 25 οὕτω καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ κάλλος ἐμφανεστέραν ἔχει τὴν
 ἔνδειαν, εἰ δὴ παρακείτο τις φαυλότης ἢ ἁμαρτία. οὐκοῦν

2 Cor.
xii. 9.

4. ἀπαγγέλλουσι alt.] ἀκηκόασι Edd. 5. πλέον iid. 8. ἀνθρώπων]
 + καὶ iid. 10. γέγονεν] + ἐπ’ iid. 11. νόμος] + ἔφη γὰρ που iid.
 12. γὰρ assumptum ex B. οὐκέτι pro οὐκ ἔστι iid. 14. ἀπαγγέλλει iid.
 16. τὸ assumptum ex B. 18. πολλοὺς ἠσθενήσατε hoc ordine B. (Alex. XII.)

19. καὶ assumptum ex B. (Alex. VII.) τοῦ om. F. (91.) 24. τελείται B.,
 τελείται ad τελειοῦται corrigi volens. καὶ assumptum ex B. 25. ἐφανε-
 στέραν Edd. 26. ἔνδειαν] εἰδέαν e suo correxit Migne, sed frustra.

Supra
ver. 6.

Ib. 7.

διεβίωσάν τινες μὲν ἱεροπρεπῶς, ἐν εἰρήνῃ κατευθύνοντες
 ἑαυτοὺς τε καὶ ἑτέρους, καὶ ἦσαν μετὰ Θεοῦ, καὶ πολλοὺς
 ἐπέστρεψαν ἀπὸ ἀδικίας. πεφορέκασι γὰρ ἐν χεῖλεσι γνώσιν,
 e καὶ ἀκριβεῖς γεγόνασι τῶν θείων λόγων ἑρμηνευταί. οἱ δὲ
 δὴ μετ' ἐκείνους, καὶ πρὸς οὓς ὁ λόγος, ἐκκεκλίκασιν ἐκ τῆς 5
 ὁδοῦ· παρώλισθον γὰρ τοῦ εἰκότος, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ
 ἑτέρους οὐ μετρίως ἠδίκησαν· καὶ πολλοὺς ἠσθένησαν ἐν νόμῳ,
 τουτέστιν ἀσθενεῖς καὶ ἀδρανεστάτους ἀποτετελέκασιν περὶ γε
 τὸ δεῖν ἐλέσθαι βιοῦν ἐννόμως. εἰ γὰρ ἔξω τοῦ πρέποντος
 οἴχεται τὸ ἡγούμενον, πῶς ἦν μὴ οὐχὶ πάντα τε καὶ πάντως 10
 συναποφοιτῆσαι τὸ ὑπήκοον, καὶ τοῖς προὔχουσι συγκατο-
 840 A. a λισθεῖν τὸ ἐν μοίρᾳ τῇ καταδεεστέρα, καὶ ὡς ἐν συνέσει
 μειονεκτούμενον; ὥσπερ γὰρ ἔννομός τε καὶ ὅσιος ἱερεὺς
 μιμητὰς ἐργάζεται τῶν ἰδίων κατορθωμάτων τοὺς ὑπὸ χεῖρα
 λαοῦς· οὕτως καὶ τὸ ἐναντίον. εἰ γὰρ αὐτοὶ διεφθάρκασιν τὴν 15
 διαθήκην τοῦ Λευὶ, πῶς ἦν εἰκὸς τοὺς παρ' αὐτῶν μεμυστα-
 γωγημένους σεπτὸν ἡγεῖσθαι τὸν νόμον;

9 Καὶ ἐγὼ δέδωκα ὑμᾶς ἐξουδενωμένους καὶ παρεϊμένους εἰς πάντα
 τὰ ἔθνη, ἀνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδοὺς μου ἀλλ'
 b ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ. 20

Ἐπὶ τὰς τῶν πατέρων ἀνεισιν ἀμαρτίας, ὑπομμνήσκει δὲ
 καὶ αὐτοὺς τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων. καὶ ἐπεὶ περ ἦσαν οὐκ
 ἀσφαλεῖς περὶ τὴν τοῦ νόμου τήρησιν, ταύτητοι δεδόσθαι
 φησὶν αὐτοὺς τοῖς ἀποκομίσασι εἰς αἰχμαλωσίαν οἰκτροῦς
 καὶ κατερῆμμένους καὶ φειδοῦς ἀπάσης ἐκπεπτωκότας· τί 25
 γὰρ τῶν ἀνιαρῶν οὐ συνέβη παθεῖν αὐτοὺς; ἢ ποίαις οἱ
 τάλανες οὐ κεκοινωνήκασιν συμφοραῖς; ἀλλ' εἰ βούλεσθε,

1. τινες μὲν hoc ordine B. 3. πεφορέκασι Edd. χερσὶ pro χεῖλεσι iid.
 4. λόγων] νόμων iid. 7. ἠδίκηκασι iid. 10. ἦν] + εἰκος iid.
 14. ἐργάζεται iid. 16. διαθήκην] διάθεσιν iid. 18. καὶ παρεϊμένους
 assumpta ex B. (XII. 62 al.) [καὶ ἀπερριμμένους A.V. 8, cf. d infra. παρερριμμέ-
 νους VII.] 22. ἀρχαιοτέρων Edd. 27. βούλοισθε iid.

φησιν, ἀναμαθεῖν τὰς αἰτίας τῆς ἐφ' ὑμῖν γεγενημένης ὀργῆς, ἀκούσεσθε λέγοντος Ἄνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδοὺς μου ἀλλ' ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ. τοῦτο οἰμαί ἐστι τὸ διαφθεῖραι τὴν διαθήκην τοῦ Λευὶ, τὸ μὴ τηρεῖν
 5 ἐλέσθαι τῆς ἐν νόμῳ ζωῆς τὴν ὁδὸν, ἐκτοπωτάτας δὲ λίαν καὶ τὰς ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι ποιεῖσθαι κρίσεις, καίτοι Θεοῦ λέγοντος ἐναργῶς “Οὐ λήψῃ πρόσωπον ἐν κρίσει, κατὰ τὸν
 “μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρινεῖς.” δι' ὧν δέ φησιν, ὡς ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας δέδονται τοῖς ἐχθροῖς καὶ γεγόνασιν ἃ
 10 ἀπερρίμμενοι, διὰ τούτων αὐτῶν εὐφυνᾷ ποιεῖται τὴν ἀπειλήν, ὡς εἰ μὴ ἔλουτο βιοῦν ὀρθῶς, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀπόσχοιτο τοῦ κολάζειν αὐτοὺς, ἔψεται δὲ τοῖς ὑβρίζουσι τὸν νόμον ἢ τοῖς τοῦτο δρᾶν εἰωθόσι πρέπουσά τε καὶ ἀρμοδιωτάτη δίκη.

Supra
ver. 8.Deut. i.
17.

Οὐχὶ Θεὸς εἰς ἔκτισεν ὑμᾶς; οὐχὶ πατὴρ εἰς πάντων ὑμῶν; τί
 15 ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ βεβηλώσαι ἡ
 τὴν διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν; ἐγκατελείφθη Ἰούδας, καὶ
 11 βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.

Ἀρχόμενοι τῆς εἰς τὸν Προφήτην συγγραφῆς, ἐλέγομεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος καὶ ἐκ γῆς Ἀσσυρίων ἐπάνοδον,
 20 ὀλίγα τῆς νομικῆς φροντίσαντες ἐντολῆς οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, ταῖς ἀλλογενέσιν συνεπλέκοντο γυναιξί. καὶ δὴ καὶ πρὸς τοῦτο αὐτοῖς ἐξιτηλίαις προέβη τὸ δρώμενον, ὡς καὶ αὐτοὺς τοῖς ἄλλοις συναποφέρεσθαι τοὺς ἱερατεύσαντας, καὶ τὰς μὲν ἤδη
 συνφοκισμένας, αἱ καὶ ἦσαν ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, ἀτιμοτάτας
 25 ἡγεῖσθαι, καὶ ἀποπέμπεσθαι τῶν ἐστιῶν, εἰσοικίζεσθαι δὲ

Supra
818 a.

841 A.

1. ὑμῶν Edd. 8. κατὰ assumptum ex B. μέγαν] + οὐ iid. 11. αὐτὸς om. B. 14. Οὐχὶ Θεὸς εἰς ἔκτισεν ὑμᾶς; οὐχὶ πατὴρ εἰς πάντων ὑμῶν; B. (Alex. s manu prima. XII. VII.) infra et (ἡμᾶς. . ἡμῶν pro ὑμᾶς. . ὑμῶν excerpto) Hom. Pasch. vi. 86 d: clausulas transp. Edd. (Vat.) 15. ἐγκατελίπατε B. 16. ἐγκατελείφθη] Sic correxi post Migne. ἐγκατελήφθη Edd. 21. Παιε δὴ καὶ accesserunt ex B. 22. αἰτοῖς ἐξιτηλίαις] ἐξιτήλοις αἰτοῖς Edd. 23. ἱερατεύοντας iid.

μᾶλλον τὰς ἄλλογενεῖς, Ἀμμανιτίδας τε καὶ Μωαβίτιδας καὶ Ἰδουμαίας. καὶ πολλή τις ἐντεῦθεν ἢ τοῦ Ἰσραὴλ βεβή-
 λῶσις ἦν. οὐ γὰρ κατέληγον ἐκεῖναι τῶν πατρῶων ἔθων,
 ἀλλ' ἐλάτρευον μὲν εἰδώλοις ἔτι, προσεκύνουν δὲ καὶ τῇ
 στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦν πως ἀνάγκη τοὺς ταῖς οὕτω 5
 τὴν φρένα κατεφθαρμέναις παρανόμως συνφκηκότας συ-
 καταμαίνεσθαι καὶ προσκρούειν Θεῶ. πολὺς δὲ λίαν ἐπὶ γε
 τουτοιῶσι γέγονε λόγος ἐν τοῖς τοῦ Ἐσδρα βιβλίοις. κατα-
 τιᾶται τοῖνυν αὐτοὺς ὁ τῶν ὄλων Θεός, ὡς γύναια μὲν
 ἀτιμάζοντας τὰ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ, ἤγουν τοῦ Ἰούδα, προσ- 10
 κειμένους δὲ ἀνοσίως ταῖς τῶν ἀλλοφύλων θυγατράσι, καίτοι
 τοῦ νόμου τὴν σύνοδον ἀποφάσκοντος. ἀλλ' οἱ τῶν οὕτω
 σεπτῶν οὐκ οἶδ' ὅπως ὀλιγορήσαντες, ἢ ταῖς τῶν γυναιῶν
 ὥραις πρὸς ἀσελγεῖς ἡδονὰς συνηρπάζοντο, ἢ τάχα πού ταῖς
 ἐκ τῶν ἀλλοφύλων φιλίαις ὑπερέχειν ἤθελον, ἵνα μὴ μάχουτο 15
 πρὸς αὐτοὺς ὡς ἤδη γνωρίμους, καὶ τὴν ἐκ γάμων ἔχοντας
 ἀγχιστεῖαν. τοῦτο δὲ ἦν ἕτερον οὐδὲν ἢ ταῖς ὀλιγοπιστίαις
 καθυβρίσαι Θεόν, ὡς τῆς ἐκείνων χειρὸς ἐξελέσθαι μὴ δυνά-
 μενον, ἤγουν ἀποφῆμαι κρείττονας τῆς ἐξ ἀλλοφύλων πλεου-
 εξίας. ἐλύπει δὴ οὖν κατὰ πάντα τρόπον τὸ χρῆμα Θεόν. 20

Ταύτητοί φησι καὶ τῆς ἐμφύτου φιλοστοργίας ἀλογουῦντας
 βλέπων Οὐχὶ Θεὸς εἰς ἐκτίσεν ὑμᾶς; οὐχὶ πατὴρ εἰς πάντων
 ὑμῶν; τί ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ; εἰς
 μὲν γὰρ ὁ πάντων ἐστὶ Δημιουργὸς, καὶ ἐνὸς οἱ πάντες 25
 Δεσπότης, βουλομένου συνδεῖσθαι τὸ ποιηθὲν εἰς ἔνωσιν
 καὶ ὁμοψυχίαν τοῖς τῆς ἀγάπης θεσμοῖς. εἰ μὲν γὰρ ἦσαν
 δύο θεοὶ καὶ κύριοι, ἢ καὶ πλείους ἔτι, τὸ ἀπεικὸς οὐδὲν
 ταῖς τῶν ποιησάντων γνώμαις συγκαταβιάζεσθαι τὰ ποιή-
 ματα, καὶ τὴν πρὸς ἀλληλα στάσιν εὐαρμόστως εἰσδέχεσθαι,

1. Haec τε καὶ Μωαβίτιδας accesserunt ex B.

6. παρανόμως accessit ex B.

assumptum ex B.

7. δὲ λίαν] δέ γε λίαν ὁ Edd.

10. τὰ] τὰς Edd.

14. πού om. B.

17. καὶ pro ἦν iid.

21. φησι post

βλέπων transp. iid.

23. ἐγκατελίπετε habet B.

26. δεσμοῖς Migne.

28. συγκαταβιάζεσθαι] συγκαταμερίζεσθαι iid.

29. εὐαρμόστως] εὐα-
 φόρμως iid.

4. καὶ om. B.

8. τοῦ

15. ὑπο-

τρέχειν pro ὑπερέχειν Edd.

21. φησι post

βλέπων transp. iid.

23. ἐγκατελίπετε habet B.

26. δεσμοῖς Migne.

28. συγκαταβιάζεσθαι] συγκαταμερίζεσθαι iid.

29. εὐαρμόστως] εὐα-
 φόρμως iid.

κατὰ γε τὸ τοῖς κρατοῦσι δοκοῦν. ἐπειδὴ δὲ εἷς ἔστιν ὁ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ ἐπὶ πάντων Θεὸς, ποία τίς ἂν γένοιτο τῆς διχονοίας πρόφασις; καὶ ἐπειδὴ πρὸς τούτῳ καὶ εἷς ὁ πάντων τῶν Ἰουδαίων ἔστι κατὰ σάρκα πατήρ, 5 τουτέστιν ὁ θεσπέσιος Ἀβραάμ, τί τὸ ἀναπειθῆναι τὴν τῆς ἀφιλαλληλίας εισδέχεσθαι νόσον; ἢ πῶς οὐκ ἀκόλουθον τοῖς ἐξ αἵματος ἐγγύς ὡς ἐν ὀφλήματος τάξει κατατίθεσθαι τὴν ἀγάπην; πῶς δὲ οὐ μανίας ἐγγύς, τὸ ταῖς τῶν ἀλλοφύλων ἐπιμαίνεσθαι θυγατράσι, τὰς οἶκοι τε καὶ ἐκ γένους 10 ἀτιμάζοντας, ἵνα βεβηλώσειαν τὴν διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν· τετηρήκασι γὰρ ἐκεῖνοι τὰ τοῖς θεοῖς νόμοις διηγορευμένα **a 842 A.** περὶ γυναικῶν ὀθνείων. ἤκουον γάρ “Τὴν θυγατέρα σου “ οὐ δώσεις τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οὐ λήψῃ **Deut.vii. 3, 4** “ τῷ υἱῷ σου· ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ’ ἐμοῦ, καὶ 15 “ πορευθεὶς λατρεύσει θεοὺς ἑτέροις.” οἱ δὲ παρ’ οὐδὲν ποιησάμενοι τὸ χρησμώδημα, πεπατήκασι τὸν νόμον, καὶ τότε ἦγον εἰς αὐτοὺς, ἄδρανῆ καὶ βέβηλον ἀποτετελέκασι τὴν διαθήκην, λυποῦντες ταῖς παραβάσεσι τῶν νόμων τὸν ἄριστον. κατατετηγῶς δὲ ὡσπερ τὸ δρώμενον, καὶ ἀδικωτάτῳ **b** 20 μίσει πλεονεκτούμενον βλέπων τὸ ἐξ αἵματος Ἰούδα τῶν γυναικῶν ἔθνος, ἐπάγει καὶ φησιν Ἐγκατελείφθη Ἰούδας, καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ· ὦ, φησὶ, παραδόξου πράγματος· οὐκ Ἀσσυρίοις, οὐ Μήδοις, οὐ Πέρσαις, οὐκ Ἐλαμίταις, οὐ τοῖς ἐκ γειτόνων ἐχθροῖς, ἀλλ’ αὐτῷ τῷ Ἰσραὴλ 25 καὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἱερουσαλήμ βδελυρός τε καὶ ἀπηχθημένος γέγονεν ὁ Ἰούδας, τουτέστι, τὸ ἐξ Ἰούδα γένος καὶ ἡ τῶν ἀγχιστέρων γυναικῶν ἀθλία πληθύς.
Ἰστέον δὲ, ὅτι Ἰσραὴλ μὲν ὀνομάζει τὰς δέκα φυλάς, **c**

2. πάντων alt.] πάντας Edd.

6. ἀφιλαλληλίας] φιλίας iid.

8. ἀγάπην iid.

10. βεβηλώσειαν—πατέρων ὑμῶν] βεβηλώσης αὐτῆν

διάθεσιν αὐτῶν τῶν πατέρων iid.

18. τὸν ἄριστον om. B., lacunam 12 fere

litt. habens.

21, 22. καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ habet quoque B. et

cf. c infra. in mg. inferiore tamen ἐγκατελείφθη Ἰούδας καὶ βδελυγμα ἐγένετο ἐν τῷ

Ἰσραὴλ καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ corrigit B.

23. Haec οὐ Μήδοις accesserunt ex B.

25. τε om. B. κατηχθημένος Edd.

27. ἀγχιστέρων habet B.

γυναικῶν iid.

αὶ κατωκλήκασιν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πρὸ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας
 καιρῶν, ἃς καὶ πρῶτον ἀπόκισεν ὁ Σαλμανασάρ εἰς Ἀσσυ-
 ρίους καὶ Μήδους· τοὺς δέ γε κατοικοῦντας τὴν Ἱερουσαλήμ,
 ἐκείνους εἶναί φησιν, οὓς εἶλεν ὁ Ναβουχοδονόσορ κατὰ τὴν
 τελευταίαν αἰχμαλωσίαν, κατεμπήσας τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ 5
 αὐτὸν δὲ τὸν θεῖον ναὸν, οὓς καὶ ἀπεκόμισεν εἰς Βαβυλῶνα.
 αἰτιάται τοίνυν, μᾶλλον δὲ οὐ μετρίαν αὐτῶν ποιεῖται τὴν
 δ καταβολὴν, ὅτι δὴ μεθέντες τὰς ἐξ Ἰούδα γυναῖκας, εἰσεδέ-
 χοντο παρανόμως τὰς ἐκ τῶν ἄλλοφύλων, καίτοι, καθάπερ
 ἤδη προεῖπον, τῶν πατρῶων ἐθῶν ἀπρίξ ἐχομένας, καὶ τοῖς 10
 τῆς εἰδωλολατρείας βορβόροις ἐγκαλινοδουμένας ἔτι.

Παραφυλακτέον δὲ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, τοῖς ἐν Χριστῷ
 δεδικαιωμένοις καὶ διὰ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως τὴν τοῦ Ἁγίου
 Πνεύματος λαχοῦσι μέθεξιν, τὸ ἐπιμίσησθαί τισιν, ὅπερ
 ἂν εἶεν διεστραμμένοι τὸν νοῦν, βέβηλοί τε τὰς φρένας, 15
 e καὶ τὴν πίστιν ἔχοντες οὐκ ὀρθήν. ἄλλογενεῖς γὰρ οὗτοι
 καὶ βαρβαρόφωνοι καὶ “λαλοῦντες διεστραμμένα” οἷς εἰ
 ἐπιμίσηται τις, πάντα τε καὶ πάντως καταμιανθήσεται.
 Acta SS. App. xx. 30.
 Sir. xiii. 1.
 γέγραπται γὰρ “Ὁ ἀπτόμενος πίστεως μολυνθήσεται.”
 ἐξὸν οὖν ἄρα καρποφορεῖν νοητῶς ἐν Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ, 20
 τίς ἂν γένοιτο λόγος τοῦ θέλειν ἐτέραις οἰονεῖπως συνάπτε-
 σθαι, καὶ κοινωνεῖν βεβήλοις συναγωγαῖς, καὶ καταθῆγειν
 ἐφ’ ἑαυτοῖς τὸν τῶν ὅλων Θεόν;

843 A. a Διότι ἐβεβήλωσεν Ἰούδας τὰ ἅγια Κυρίου, ἐν οἷς ἠγάπησε, καὶ
 12 ἐπετίθεισεν εἰς θεοὺς ἄλλοτρίους· ἐξολοθρεύσει Κύριος τὸν 25
 ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα, ἕως καὶ ταπεινωθῆ ἔκ σκηνω-
 μάτων Ἰακώβ καὶ ἐκ προσαρόντων θυσίαν τῷ Κυρίῳ Παν-
 τοκράτορι.

1. αἱ] οἱ Edd.
 αἰχμαλωσίαν] κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τελευταίας αἰχμαλωσίας iid.
 + ἐμπήσας iid.
 ἐξ οἰμ. B.
 μιανθήσεται B.
 24. ἐν] καὶ Edd.

3. τὴν assumptum ex B.
 7. τοίνυν assumptum ex B.
 11. ἐγκυλιωδ. Edd.
 20. ἐκκλησίαις Edd.
 25. εἰς] ἐπὶ F. (42. Co.)

4. κατὰ τὴν τελευταίαν
 6. θεῖον]
 8. καταβολὴν] κακίαν B.
 18. ἐπιμίσητο Edd.
 21. τίς] + γὰρ iid. ἐτέρωσ iid.

Μεμισῆσθαί φησι τὸν Ἰούδα, οὐ παρά του τῶν ἄλλο-
γευῶν ἀλλὰ, παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰούδα, βεβηλώσαντος τὸν
νόμον, διὰ γε τοῦ προσκεκλίσθαι φιλεῖν γυναῖξιν ὀθνεῖαις,
καὶ τὰ ἐκείνων ἐλέσθαι ζηλοῦν, ἀγαπήσασί τε τὴν ἀπόστασιν ὁ
15 τὴν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ταῖς τῶν εἰδώλων προσκεῖσθαι λατρείαις.
ἀπεκομίζοντο γὰρ, ὡς ἔφην, πρὸς τοῦτό τινας ταῖς παρα-
νόμως συνηρμοσμέναις ἐπόμενοι, καὶ τοῖς ἐκείνων θελήμασι
πάντα σείοντες κάλων, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐν Σαττεῖν Num.
xxxv. 1.
συνήπτουτο μὲν ταῖς Μαδιανιτῶν, ἤτοι Μωαβιτῶν γυναῖξιν
10 οἱ ἐξ Αἰγύπτου λελυτρωμένοι. κατώλισθον δὲ κατὰ βραχὺ
ληρίας εἰς τοῦτο καὶ ἀνοσίου φρενὸς, ὥστε καὶ ἐτελέσθησαν Ib. 3.
τῷ Βεελφεγῶρ. ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας οἱ τάλανες διολώ- Ib. 5^{sq.}
λασιν. ἐπαράται δὴ οὖν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τὸν ποιῶντα
ταῦτα, καὶ τῶν οὕτως ἐκτόπων ἐπιτηδευμάτων ἀνόσιον
15 ἐραστήν· καὶ εἴπερ τις εἶη τελῶν ἐν λαοῖς, ἕως ἂν ὀλο-
θρευθῆ ἐκ σκηνωμάτων Ἰακῶβ, τουτέστιν, ἕως ἂν ὀλοτελῶς
ἀπόλοιτο, καὶ τὴν τοῦ γεγενῆσθαι μνήμην ζημιούμενος· εἰ
δὲ δὴ τις εἶη τῶν τεταγμένων εἰς ἱερουργίαν, ἕως ἂν ταπει-
20 ᾗ ἐκ προσαγόντων θυσίαν Κυρίῳ παντοκράτορι, τουτέστιν,
ἄχρισ ἂν ἀπόλοιτο καὶ τῶν ἱερατικῶν ἐκπέμποιτο κατα- d
λόγων. συγκατώλισθον γὰρ τοῖς ἄλλοις, ὡς ἔφην, καὶ τῶν
ἱερέων τινὲς εἰς τὰ τῶν λαῶν ἐγκλήματα, καὶ γυναίων
ὀθνεῖων ἠττῶντο, τῶν θείων χρησμῶν εἰσάπαν ἠφειδηκότες.
Οὐκοῦν εἰ ἐπάρατος ὁ παροτρύνων Θεὸν, καὶ τοῖς παρ'
25 αὐτοῦ θεσπίσμασιν ἀντεξάγειν ἐπιχειρῶν τὰς ἐν κόσμῳ
τρυφὰς, παραιτώμεθα τὴν ἀρὰν, καὶ λόγος μὲν ἐκείνων

1. παρά του] παρ' ἑτέρου τοῦ [του Migne.] Edd. 2. ἀλλ' (sic) iid. ante
Migne. 3. γυναῖκας ὀθνεῖαις iid. 4. ἐλέσθαι om. B. Statim ζητεῖν iid.
5. ἀπὸ] + τοῦ iid. 8. σαττεῖν Pont. (A.V.) de Ad. 492 d. [σαττεῖμ in Es. 248 a.
c. Jul. lib. v. 164 b.] σεττεῖν Aub. σαττίην B. σατίμ supra 179 e. 11. ἀνο-
σίας Edd. τελεσθῆναι (τελευθῆναι Pont.) iid. 14. ἐπιτηδευμάτων ἀνόσιον
ἐραστήν·] ἐγχειρημάτων ἀνοσίας ἐπιτηδευτήν· iid. 16. Ἰακῶβ] Ἰσραὴλ iid.
17. ἀπόλλοιτο iid. 18. ἱερουργίαν (sic) iid. 19. θυσίαν] + τῷ iid.
invito B. (Alex.) cf. infra 844 d. 847 b. 20. ἀπόλλοιτο iid. 21. ὡς
ἔφην post τινὲς transp. iid. 22. τῶν assumptum ex B. 23. χρησμῶν]
χρησμοφδημάτων iid. 24. ἐπαροτρύνων (sic) iid. ante Migne. 26. παραι-
τώμεθα τὴν ἀρὰν] μὴ παραιτώμεθα τὴν ἀρέτην iid.

ε γινέσθω μηδεὶς, ἐπειγώμεθα δὲ μᾶλλον τοῖς εἰς εὐπείθειαν
 αὐχήμασι τὰς ἑαυτῶν καταφαιδρύνειν ψυχάς. ἀπρακτῆσει
 γὰρ οὕτω τὰ ἐξ ἀράς, καὶ τοῖς ἐξ ἰδίας ἡμερότητος ἀγαθοῖς
 ὁ τῶν ὅλων ἡμᾶς καταπιανεῖ Δεσπότης.

13 Καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστή- 5
 ριον Κυρίου καὶ κλαυθμῶ καὶ στεναγμῶ ἐκ κόπων. ἔτι ἄξιον
 ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν;

844 A. a Πλείστοι μὲν ἦσαν κατὰ τὸν νόμον τῶν θυσιῶν οἱ τρόποι.
 αἱ μὲν γὰρ προσεκομίζοντο κατ' εὐχὴν ἐκούσιον, οἱ δὲ ἦσαν
 χαριστήριον, καὶ μὴν καὶ περὶ ἀμαρτίας. δεκαταὶ δὲ αὐτὰ καὶ 10
 ἀπαρχαί, καὶ ὁ τοῦ διδράχμου δασμὸς, ὡς ἐκ νομικῶν
 ἐνταλμάτων τοῖς τῶν ἱερέων προσεφέροντο λόγοις. προσά-
 γοντες τοίνυν εἰς θυσίαν τῷ Θεῷ τὰ ἐκούσια, παρεκόμιζον,
 ὡς ἔφην, τὰ χωλὰ καὶ τυφλὰ καὶ ἀρπάγματα τὰ ἐκ τῆς
 αἰχμαλωσίας, ἀειλογοῦντες κακὰ, ἄνω τε καὶ κάτω τὴν 15
 δῆωσιν ὀνομάζοντες, καὶ τὴν ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐπεινηγεμένην
 b πτωχείαν, καίτοι τοῦ πάντα ἰσχύοντος Θεοῦ μετὰ τὴν ἐκ
 Βαβυλῶνος ἐπάνοδον ἀσυγκρίτῳ μὲν αὐτοῦς ἡμερότητι κα-
 τευφραίνοντος, ἀπονέμοντος δὲ πλουσιῶς τὰ, οἷς ἦν εἰκὸς
 οὐ μετρίως ἐντρυφᾶν. προσεκόμιζον τοίνυν κατηφεῖς καὶ 20
 δεδακρυμένοι, μονονουχὶ τοῖς θύμασιν ἐποιμῶζοντες λέγοντές
 τε τοῖς ἱερουργοῖς Ταῦτά ἐστιν ἐκ κόπων, τουτέστιν, οὐκ
 ἀμογητῆ προσπεπορισμένα, εὐρημένα δὲ μόλις ὡς ἐξ ἰδρώτος
 καὶ πόνου. εἶτα, πῶς ἔτι φησὶν ἄξιον ἐπιβλέψαι με εἰς
 θυσίαν, ἢ πῶς ἂν ἔτι ποιήσαιμι παραδεκτὸν τὸ ἀπὸ γνώμης 25
 c οὐκ ἀγαθῆς; θύειν γὰρ ἀκόλουθον ἰλαρῶς, ἐορτάζοντας καὶ
 εὐφραينوμένους. καὶ τοῦτο οἶμαί ἐστι τὸ διὰ τῆς τοῦ Παύλου

Supra
 i. 13.

1. γενέσθω Edd.

δεκαταὶ δὲ αὐτὰ] δεκατὰ δεήσεις B.

23. εὐρημένα assumptum ex B.

3. τὰ assumptum ex B.

24. με assumptum ex B.

10. χαριστήριον Aub.

19. ἦν εἰκὸς hoc ordine B.

φωνῆς ὀρθῶς εἰρημένον τοῖς συναγείρουσι τὰς διακονίας
 “Μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ
 “ὁ Θεός.”

2 Cor.
ix. 7.

Οὐκοῦν εἰ θύοιμεν ἰλαρῶς, ἐποπτεύσει τε καὶ παραδέξεται
 5 καὶ ἐπαινέσει Θεός, παραδεξάμενος δὲ τιμήσει καὶ εὐλογήσει.
 εἶναι δέ φημι τῶν ἀναγκαίων εἰς ὄνησιν τὸ καὶ ἐτέραν τοῖς
 προκειμένοις ἐφαρμόσαι διάνοιαν. ἐπάρατον μὲν γὰρ ἐποιεῖτο,
 καὶ μάλα δικαίως, ὁ τῶν ὄλων Θεός τὸν βεβηλοῦντα τῶν d
 πατέρων τὴν διαθήκην, διὰ δέ γε τοῦ ὀθνεῖαις συνάπτεσθαι
 10 γυναιξίν, ἐξωστεισῶν τῶν ἐκ γένους καὶ ἐπ’ οὐδεμιᾷ πολ-
 λάκις αἰτία κατεγνωσμένων. ἤτιᾶτο δὲ πρὸς τούτοις τῶν
 ἱερέων τινὰς, ὡς λαμβάνοντας πρόσωπα ἐν νόμῳ, καὶ δὴ
 καὶ ἔφασκεν “Ἐξολοθρεύσει Κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποι-
 15 “οῦντα ταῦτα, ἕως καὶ ταπεινωθῆ ἔκ σκηνομάτων Ἰακῶβ,
 “καὶ ἐκ προσαγόντων θυσίαν Κυρίῳ παντοκράτορι.” εἶτα
 τούτοις προσέθηκεν εὐθύς Ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστή-
 ριον Κυρίου καὶ κλαυθμῶ καὶ στεναγμῶ ἐκ κόπων. τὸ δέ e
 Ἐκαλύπτετε, νοητέον ἀντὶ τοῦ Πληροῦσθαι παρεσκευάζετε
 θρήνων καὶ οἰμωγῆς τὸ θεῖον θυσιαστήριον. γυναιὰ τε γὰρ
 20 τὰ παραλόγως ἐξωσμένα, καὶ οἱ κρίσιν ἄδικον τὴν παρ’
 ὑμῶν τῶν ἱερέων ἐκτόπως ὑπομεμενηκότες περιίστανται τὸ
 θυσιαστήριον, τοὺς τῆς ἀδικίας ἀνοιμώζοντες τρόπους καὶ ἐκ
 κόπων τῶν αὐτοῖς ἐπενηνεγμένων δακρυρρόουντες ἀσχέτως.
 εἶτα πῶς ἄξιον ἐπιβλέψαι φησὶν εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν a
 25 ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; ὥσπερ γάρ ἐστιν ἀληθὲς τὸ ἐν βίβλῳ
 τῶν παροιμιῶν γεγραμμένον “Οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώ-
 “ματος ἐταίρας” οὕτως οὐκ ἂν λογισθεῖν καθαρὸς τε καὶ
 ἄμωμος ἱερεὺς, εἰ τοῖς θεοῖς θεσπίσμασιν ἐρρώσθαι μονον-
 ουχὶ φράσας, καὶ τὸν πρόποντα τῆς ἱερουργίας πατήσας

Supra
ver. 10.

Ib. 9.

Ib. 12.

845 A.

Prov.
xix. 13.

3. ὁ Θεός] Κύριος Edd.
 τοῦ] + δεῖν iid.

14. Ἰακῶβ] Ἰσραὴλ iid.

ἐξωσμένα Edd.

28. ἄμωμος] ἀμώμητος Edd.

29. ταῖς ἱερουργίαις iid.

6. φημι] φησι iid.

10. ἐξωσθεισῶν iid.

15. θυσίαν] + τῷ Edd. (Vat.)

19. θεῖον om. B.

21. περιίσταντο iid.

ἐρρώσθαι μονονουχὶ] μονονουχὶ καὶ ἐρρώσθαι iid.

9. διαθήκην] διάθεσιν iid.

12. πρόσωπον iid.

18. παρε-

20. τὰ assumptum ex B.

26. τῶν assumptum ex B.

θεσμὸν, ὡς κατ' οὐδένα τρόπον προσκεκρουκῶς προσάγοι τὸ θῦμα. φοβερὸν οὖν ἄρα τὸ ἀνίπτους ὥσπερ χερσὶν βίερουργεῖν τῷ Θεῷ. χρῆναι γὰρ ἔγωγέ φημι παντὶ σθένει κεκαθαρμένους κατὰ γε τὸ ἐφικτὸν τῆς οὕτω σεπτῆς ἄπτεσθαι λειτουργίας. ἔξω γὰρ ὁ τοιούσδε καὶ ἀπάσης αἰτίας 5 καὶ τῶν ἐξ ὀργῆς εὐρίσκεται κινήματων.

- 14 Καὶ εἶπατε Ἔνεκα τίνος; ὅτι Κύριος διεμαρτύρατο ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον γυναικὸς νεότητός σου, ἣν ἐγκατέλιπες,
 15 καὶ αὕτη κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου, καὶ οὐκ ἄλλως ἐποίησε, καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ. καὶ εἶπατε Τί ἄλλο 10
 c ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ Θεός;

Ἐπαιτιωμένοι Θεοῦ τὰ τοιάδε συχνῶς, καὶ ἀναπειθόντος μὲν ἀγαπᾶν τὰς ἐκ γένους, ἀποφοιτᾶν δὲ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἀπονοσφίζεσθαι γάμων οὓς καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος ἀπεκήρυξε νόμος, ἀσυνετοῦντες ἔφασκον Τι ἄλλο ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ Θεός; 15 εἴρηται, φησὶ, διὰ τῆς Μωυσέως ἐντολῆς “Οὐκ ἔσται ἄγονος οὐδὲ στεῖρα ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ.” ἔφη δέ που καὶ πρὸς Ἀβραὰμ ὁ τῶν ὄλων Θεός “Πληθύνων πληθυνῶ d “τὸ σπέρμα σου, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει.” οὐκοῦν ὁ θεῖος, φησὶ, σκοπὸς εἰς πληθὺν ὀργῆ καὶ παιδογονίαν, 20 ἵνα καὶ εἰς πέρας ἄγοιτο τὸ πρέπον αὐτῇ τῆς πρὸς Ἀβραὰμ παιδογονίας ἢ χάρις· ἀλλ' εἴτ' οὖν ἐξ ἀλλοτρίων, εἴτε ἐξ ὁμογενῶν τοῦτο πράττειτο πρὸς ἡμῶν, ἀδιαφορεῖ τῷ Θεῷ, διεξάγεται γὰρ εἰς πέρας τὸ ἐπηγγελμένον. εἶπατε τοίνυν φησὶν Ἔνεκεν τίνος ὁ Κύριος διεμαρτύρατο ἀνὰ μέσον σοῦ 25

Exod.
xxiii. 26.

Gen.
xxii. 17.

2. ὥσπερ] + ἄρα Edd. 4. σεπτῆς] σοφῆς iid. 7. ἔνεκα B.
 (Alex. XII. 26. 49.) ἔνεκεν F. Edd. (Vat. &c.) cf. infra. ὅτι Κύριος B. (Vat. 8)
 ὁ Κύριος F. Edd. (Alex. VII.) cf. infra. 9. αὕτη] αὐτῆ B. οὐκ
 ἄλλως F. Edd. (23, 106) cf. infra. [οὐκαλλως VII. ουκαλλος Alex. XII.] οὐκ
 ἄλλος B. [ουκαλον Vat. 8]. 10. αὐτοῦ] σου B. (22. al.) 17. που om. B.
 19. ὡς] ὡσεὶ Edd. 22. παιδογονίας] ἐπαγγελίας Edd. 23. ὑμῶν
 Aubertus.

καὶ ἀνὰ μέσον γυναικὸς νεότητός σου ἦν ἐγκατέλιπες; ἀλλ' εἶπερ ἔλοισθε τοῦτο λέγειν τό "Ἐνεκα τίνος διεμαρτύρατο καὶ προστέταχε μὴ δεῖν ἀποπέμπεσθαι τὴν συνωκισμένην, ἐρῶ πρὸς τοῦτο καὶ γὰρ Ἐννόησον ὅτι αὕτη κοινωνός σου καὶ γυνὴ 5 διαθήκης σου, τουτέστιν, ὁμόσαρκός σοι καὶ κατὰ νόμον συνωκισμένη καὶ οὐκ ἄλλως αὐτὴν δεδημιούργηκε Θεός. ἔστι δὲ οἶμαι καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ μονονουχὶ Συγκέκραταί πως ὁ ἀνὴρ σαρκικῶς τε καὶ ψυχικῶς τῇ κατὰ νόμον συνηρμοσμένη· καὶ ὡς περ ἐν γεγόνασι σῶμα, οὕτω a 846 A.

10 τρῶπον τινὰ καὶ μία ψυχὴ, συνδεούσης αὐτοὺς ἀγάπης καὶ νόμου θείου συλλέγοντος εἰς ὁμοψυχίαν. ὑπόλειμμα τοίνυν πνεύματος τοῦ ἀνδρὸς τὴν γυναῖκα καλεῖ, καὶ οἰοῖνι μέρος τῆς αὐτοῦ ψυχῆς, διὰ τε τὴν ἔνωσιν, τὴν ὡς ἔν γε φημὶ τῇ κατὰ τὴν ἀγάπην ὁμοψυχία. μὴ τοίνυν πέρα τοῦ 15 πρέποντος ἰόντες λόγου κατατιᾶσθε Θεὸν, ὡς τάχα που καὶ ἀδίκως ἐπιπλήττοντα τοῖς ἀποπέμπουσι τῆς ἐστίας γυναῖκα νεότητος καὶ διαθήκης καὶ πνεύματος κοινωνὸν καὶ b ἐνωθεῖσαν σαρκικῶς. οἶμαι δὲ ἔγωγε τὸν σοφώτατον Παῦλον κεκινημένον ἐντεῦθεν ἐπιστεῖλαι τοῖς πεπιστευκόσιν 20 εἰς Χριστόν "Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν." ἔφη δέ που καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ "Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα " αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι· " καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται." ἐρομένοις δὲ τοῖς Σαδδουκαίοις καὶ φιλοζητηταῖς Ἐνθ' ὅτου "Μωυσῆς Ib. 7.

25 " ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου" καὶ ἀπαλλάττεσθαι γυναικός; ἔφη πάλιν "Ὅτι Μωυσῆς πρὸς τὴν σκληρο- c Ib. 8. " καρδίαν ὑμῶν ἐνετείλατο· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως· " ὁ γὰρ πλάσας ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. ὁ οὖν Ib. 4, 6. " ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω."

1 Cor.
vii. 27.
S. Matth.
xix. 9.

Ib. 7.

Ib. 8.

Ib. 4, 6.

2. ἔνεκεν Edd.

7. αὐτοῦ] + καὶ iid.

8. συγκεκράτηται B.

κατὰ νόμον] + λατρεία iid.

11-14. ὑπόλειμμα—ὁμοψυχία om. B.

15. πρέποντος] δέοντος Edd.

16. ἐπιπλήττοντος iid.

18. ἔγωγε] ἐγὼ B.

24. Σαδδουκαίοις καὶ] Σαδδουκαίων Edd.

26. Μωυσῆς] + μέν iid.

29. ὁ om. iid.

Καὶ φυλάσσεσθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, καὶ γυναικα νεότητός
 16 σου μὴ ἐγκαταλίψης· ἀλλ' ἐὰν μισήσας ἐξαποστείλης, λέγει
 Κύριος Παντοκράτωρ ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καλύψει ἀσέβεια
 ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματα ὑμῶν, λέγει Κύριος· καὶ φυλάξεσθε ἐν
 τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε τὴν συνθήκην. 5

Τοῦ νόμου σαφῶς καὶ ἀναφανδὸν διαγορεύοντος, ἐξείναι
 τοῖς ἐθέλουσι προσρίπτειν ταῖς συνηρμοσμέναις βιβλίον
 ἀποστασίου, καὶ ἀνεγκλήτως ἀπαλλάττεσθαι τῆς συνω-
 κισμένης, ἐδόκει πως ἀντιφέρεσθαι τοῖς πάλαι τεθεσπισ-
 1 δ μένοις τὰ διὰ τῆς τοῦ Προφήτου φωνῆς, ἄγοντος ὑπὸ δίκην, 10
 καὶ παρανομίας ἔγκλημα καταγράφοντος τοῦ τολμῶντος
 ἐξάγειν καὶ ἀπονοσφίζεσθαι γυναικός. οἰκονομικώτατα τοί-
 νυν διὰ τῶν προκειμένων οὔτε ἄπρακτον ἀποφαίνει τὴν
 ἀρχαίαν ἐντολήν, οὔτε μὴν ἀνοσίῳν ἐγχειρημάτων αὐτὴν
 ποιεῖσθαι πρόφασιν ἐπιτρέπει τισίν. οὐ γὰρ ἐπειδήπερ 15
 ἐφῆκεν ὁ νόμος δίδοσθαι τὸ βιβλίον, διὰ τοῦτο καὶ ἀνεύθυνοι
 διδόντες ὑμεῖς, ἵνα ταῖς ἄλλοφύλοις προσκείσθε γυναιξίν.
 2 ε ἀλλ' εἰ καὶ ἔξεστιν ἀποστῆναι γυναιίου, καὶ νομικαῖς τοῦτο
 πράττεσθαι ψήφοις, φυλάξασθε ἐν πνεύματι ὑμῶν τοῦ κατα-
 λείψαι γυναιῖκα τὴν ἐκ νεότητος. τοῦτο γὰρ ἄμεινον, εἰ καὶ 20
 ἐφῆκεν ὁ νόμος τοῖς ἐθέλουσι τὴν ἀπόστασιν. Ἐὰν δὲ
 μισήσας ἐξαποστείλης, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ· τουτέστιν,
 εἰ πιθανὴν καὶ εὐάφορμον ποιούμενος τὴν ἀποπομπὴν τῷ
 βιβλίῳ προσγράψεις Ὅτι μεμίσηκά τε, καὶ ἀποστελῶ· εἶτα,
 847 A. a καλύψειέ τις ἀσέβεια τὰ ἐνθυμήματά σου, τουτέστιν, εἰ περι- 25

1-4. καὶ—ὑμῶν λέγει Κύριος] Omittebant et pergebant tanquam scholion prius
 producentes Edd. 3. τοῦ om. F. Edd. (Alex.) cf. infra. 4. φυλά-

ξεσθε B.F. (106.) φυλάξασθε Edd. 5. Ἦαεσ τὴν συνθήκην accesserunt

ex B. (22. al.) 6. νόμου] + δὲ Edd. καὶ ἀναφανδὸν om. B. Statim

διηγορευκός Edd. 10. τὰ om. Aub. 12. ἐξάγειν] προσάγειν Edd.

15. ἐπειδήπερ] + φησιν iid. 17. ἡμεῖς Pont. 19. φυλάξασθε habet B.

τοῦ] τὸ iid. 21, 22. Ἐὰν δὲ—τουτέστιν] Ἄλλ' ἐὰν—Ἰσραὴλ. Τουτέστιν scho-

lion hic dividentes iid. 24. προσγράφας Migne. μεμίσηκάς τε Aubertus.

24, 25. ἀποστελῶ· εἶτα, καλύψειέ τις ἀσέβεια τὰ ἐνθυμήματά σου, τουτέστιν]

ἀποστελῶ [ἀπεστείλω Migne] Καὶ καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματά σου, λέγει

Κύριος παντοκράτωρ καὶ φυλάξεσθε ἐν τῷ πν. ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε. (textum

proponentes) Τουτέστιν Edd.

γένοιτο τῶν σῶν ἐνθυμημάτων ἀσεβῆς καὶ βέβηλος ἡδονῆ,
καὶ πρόφασις μὲν εἰκαία τὸ μισῆσαι ἔστιν, εὐρίσκη δὲ τῆς
ἐτέρων ὄρας ἡττώμενος, καὶ γυναίοις ὀθνείοις προσκείσθαι
θέλων, φύλαξαι, μὴ ἐγκαταλίπης, ἢ ἐπάρατος ἔσῃ πάντη ^b
5 τε καὶ πάντως· ἔφη γὰρ ὅτι “Ἐξολοθρεύσει Κύριος τὸν
“ ἄνθρωπον τὸν ποιοῦντα ταῦτα, ἕως καὶ ταπεινωθῆ ἔκ
“ σκηνωμάτων Ἰακώβ καὶ ἐκ προσαγόντων θυσίαν Κυρίῳ
“ Παντοκράτορι.”

Supra
ver. 12.

Καὶ ταυτὶ μὲν ὅσον εἰς ἐμφανῆ τε καὶ πρόχειρον λόγον·
10 παραφυλακτέον δὲ καὶ τοῖς διὰ πίστεως κεκλημένοις εἰς
ἀγιασμόν, μὴ ἄρα πως ἀπενεχθεῖεν, ὡς πρὸς γυναῖκας ἀπηχ-
θημένας Θεῷ καὶ ἀλλογενεῖς, εἰς τὰς βεβήλους αἱρέσεις.
ἀπόχρη γὰρ αὐτοῖς εἰς καρποφορίαν πνευματικὴν τῶν τῆς ^c
Ἐκκλησίας διδασκάλων ἢ καθαρὰ τε καὶ ἁμωμος παιδαγωγία,
15 μονονουχί δὲ καὶ τέκνων αὐτοὺς εὐγενῶν ἀποφαίνει πατέρας
τίκτοντας νοητῶς ἐξ ἀγαθῆς καρδίας τὰ τῆς εἰς Θεὸν ἀγάπης
αὐχήματα· ᾧ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων. Ἀμήν.

1. ἡδονῆ] ἢ δορὰ iid.

3. γυναίοις] + τοῖς Edd.

5. ἔφη Aubertus.

6. ταῦτα om. B.

7. Ἰσραὴλ pro Ἰακώβ Edd. Statim καὶ assumptum ex B.

14. τε assumptum ex B. ἀμώμητος Edd.

15. δὲ assumptum ex B.

ἀποφαίνειν iid.

17. Haec ᾧ ἢ—Ἀμήν accesserunt ex B.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΝ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

17 Οἱ παρωξύνοντες τὸν Θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν, καὶ εἶπατε
 Ἐν τίνι παρωξύναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς Πᾶς ποιῶν 5
 πονηρὸν καλὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς εὐδόκησε,
 καὶ ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης;

d

Φθάσας ἔφην, ὡς οὐ καθ' ἓνα τρόπον, κατὰ πολλοὺς
 δὲ μάλλον ὁ τῶν ὄλων Θεὸς ἐπὶ τοὺς ἐξ αἵματος τοῦ Λευὶ
 κατεπικραίνεται. καὶ ταῖς τῶν ἱερουργῶν ῥαθυμίαις ἐπισκή- 10
 πτων ἔφασκε “Καὶ εἰσεφέρετε τὰ ἀρπάγματα καὶ τὰ χωλὰ
 “καὶ τὰ ἐνοχλούμενα,” προσεπῆγεν δὲ τούτοις “Καὶ ἐλαμ-
 “βάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ.” τιμῶντες γὰρ οὐ κατὰ τὸ εἶκος,
 καὶ δι' αἰδοῦς ἀκαίρου ποιούμενοι τῶν προσιόντων τινὰς,
 e κατεδίκαζον οὐχ ὁσίως τοὺς ἀσθενεστέρους, καὶ πλεονεξίας 15
 ἐπῆγόν τισιν, οὐ τὰ δίκαια κρίνοντας, κατὰ γε τὸν νόμον,
 ἀλλ' ἑτεραχθῆ καὶ ἄνισον τὴν ψῆφον ἐκφέροντες· ἢ τάχα
 που καὶ διαρπάζοντες τοὺς οὐδαμόθεν αὐτῇ προσήκοντας
 κλήρους· ἐφηδόμενοι δὲ καὶ δωροδοκίαις, καὶ ταῖς τῆς ἱερω-

Supra
 i. 13.
 Ib. ii. 9.

1-3. Sic B. 10. ῥαθυμίαις] ἀθυμίαις Edd. 13. πρόσωπον iid.
 οὐ accessit ex B. 15. κατεδίκαζον] + μὲν iid. τῶν ἀσθενεστέρων iid.
 17. ἑτεραχθῆ] ἑτεραλκῆ iid. cf. supra 820 c. 18. που om. B.
 ἀρπάζοντες B. αὐτοῖς Edd.

σύνης τιμαῖς κατακεχρημένοι, καὶ τῶν ὑπὸ χεῖρα κατεπαιρό-
 μενοι. ταύτην ἔχοντας τοῦ βίου τὴν ἀγωγὴν τὴν οὕτω
 δυσκλεᾶ καὶ ἐκνομωτάτην, καταθεώμενοί τινες τῶν τὰς ἀδι-
 κίας ὑπομεμενηκότων, μονονουχὶ καὶ τεθήπεσαν. οὐ γὰρ ^a 848 A.
 5 ἦν τις ἐπ' αὐτοῖς ἐπίπληξις παρὰ Θεοῦ, καὶ τὰ ἐξ ὀργῆς
 ἔσθ' ὅτε συμβαίνοντα τοῖς εἰωθόσι καταφρονεῖν· ἦσαν δὲ
 μᾶλλον ἐν εὐπαθείαις καὶ τρυφαῖς. πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα
 δεδυσφορηκότες, καὶ τὴν ἀσύγκριτον ἡμερότητα τοῦ Θεοῦ
 τάχα που λοιπὸν εἰς νοῦν ἔχειν οὐκ ἀνεχόμενοι, μονονουχὶ
 10 καὶ κατακεκράγασιν ἐκ μικροψυχίας λέγοντες Πᾶς ποιῶν
 πονηρὸν καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ἠδδόκησε,
 τουτέστι, τάχα που καὶ ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ Θεοῦ ^b
 ὁ τῶν πονηρῶν ἐργάτης· ἐφήδεται δὲ τοῖς οὕτως αἰσχυρῶς
 διαβιοῦν ἡρημένοις. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, φασίν, ἀληθὲς, ποῦ
 15 ἔστιν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης; ἔδει γὰρ ἔδει τῆς δικαιοσύνης
 τὸν πρῦταν μὴ τοσοῦτον ἀνεξικακῆσαι πλεονεκτοῦσιν
 ἱερουργοῖς, καὶ καταμαίνουσι τὸ θυσιαστήριον, ἄδικά τε
 καὶ ἀνόσια καὶ τὰ ἔξω νόμου δρᾶν ὅτι μάλιστα διεσπου-
 δακόσι. καὶ ταυτὶ μὲν εἶεν ἂν τῆς ἐπισυμβάσης αὐτοῖς
 20 μικροψυχίας ἐγκλήματα. ἰστέον δὲ ὅτι, κατὰ γε τὴν τῶν
 προκειμένων δύναμιν, παροτρύνουσι τὸν Θεὸν οἱ ταῖς οὕτως ^c
 ἀπαιδεύτοις κεχρημένοι φωναῖς. μονονουχὶ γὰρ καὶ ἐπιτιμῶν
 ἐγνώκασιν ἀνεξικακοῦντι Θεῷ, περιμένοντί τε, καὶ μάλα
 χρηστῶς, τῶν πεπλανημένων τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τῶν εἰς
 25 ἁμαρτίαν ὠλισθηκότων τὴν εἰς τὰ ἀμείνω μεταστροφὴν.
 καὶ γοῦν ὁ θεσπέσιος Παῦλος τοῖς ὀκνοῦσί τε καὶ ἀνα-
 δυομένοις ἔτι τὴν μετάγνωσιν ἐπετίμα λέγων “ Ἡ τοῦ
 “ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς
 “ μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ
 30 “ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά ^d

2. ἔχοντες Edd.

4. καὶ τεθήπεσαν] κατεθήπεσαν iid.

7. εὐπαθεία iid.

9. λοιπὸν om. B.

14. φησίν iid.

18. ἐσπουδακόσι B.

19. ἂν εἶεν in verso ordine B.

24. καὶ assumptum ex B.

25. μετα-

δρομῆν Edd.

27. *H] εἰ iid.

Rom. ii.
4, 5.

“ σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργην
 “ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ
 “ Θεοῦ.” οὐκοῦν προσκρούουσι μὲν πάντῃ τε καὶ πάντως
 οἱ ταῖς οὕτω ψυχραῖς ὀλιγοψυχίαις ἠτῶμενοι καὶ ἀχάλινον
 ἐπὶ Θεῷ τὴν γλῶτταν ἀνέντες, ἔνοχοι δὲ πλημμελείας εἶεν 5
 ἂν οἱ τῆς ἀρρώστιας αὐτοῖς διδόντες τὰς ἀφορμάς.

Χρῆ οὖν ἄρα διαζῆν ἀγίως καὶ ὀρθοποδεῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ
 e τοὺς ἀπολέκτους ἱερουργούς, ἦτοι τοὺς κεκλημένους εἰς ἱερω-
 σύνην. ἔσονται γὰρ οὕτως εἰς ὑποτύπωσιν εὐκοσμίας καὶ
 ἀπάσης ἀρετῆς τοῖς ὑπὸ χεῖρα λαοῖς, οἱ καὶ τὸν τῶν ὄλων 10
 καταγεραίρουσι Θεόν, τῆς τῶν ἱερέων πολιτείας τὸ λαμπρὸν
 καὶ ἐξαίρετον καταθεώμενοι κάλλος. καὶ τοῦτο οἰμαί ἐστι
 τὸ διὰ τῆς τοῦ Σωτῆρος φωνῆς ὀρθῶς εἰρημένον “ Λαμψάτω
 “ τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ
 “ καλὰ ἔργα ὑμῶν, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν 15
 849 A. a “ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.” ὥσπερ γὰρ σκανδαλιζονται λαοὶ, ζῆν
 ἐλομένων ἐκτόπως τῶν ἱερουργῶν οὕτω πλείστην τε ὄσην
 καὶ λίαν ἀμφιλαφῆ κερδανούσι τὴν ὄνησιν, εἰ δῆπου
 θεάσαιντο πληροῦντας τὸ ἀγαθόν, καὶ διαζῆν ἠρημένους
 ὡς ἀρέσκει Θεῷ. 20

S. Matth.
v. 16.

849 A. a

Κεφ. γ'. Ἴδου ἐγὼ ἐξαποστέλλω ἄγγελόν μου, καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ
 b προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἦξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ Κύριος
 ἐν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης ὃν ὑμεῖς
 θέλετε.

Φασκόντων ἐκείνων Ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης, 25
 εὐαφόρμως λίαν ἐπὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον ὁ τῆς προκει-

3. προσκρούουσιν Migne. 4. ὀλιγοψυχίαις assumptum ex B. 7. Χρῆ]
 + δὴ Edd. 13. ὀρθῶς om. B. 17. ἱερουργῶν] ἱερέων iid.
 19. θεάσαιντο] θεάσονται Pont. θεάσοιτο Aubertus. ἠρημένους] ἠγουμένους Edd.
 20. ἀρέσκει] ἀνδάνει iid. 21. ἐξαποστέλλω B. ἐξαποστέλω F. (26. al.) ἀπο-
 στελω Edd. cf infra. 22. αὐτοῦ B. (Alex. XII mg.) de Ador. 60 a. εἰ αὐτοῦ
 Edd. (Vat. 8). 25. Haec Φασκόντων—δικαιοσύνης accesserunt ex B.
 26. λίαν om. B. τὸ] + τοῦ Edd.

μένης ἡμῖν προφητείας μεταπεφοίτηκε λόγος. γέγονε γὰρ
 ἡμῖν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὁ Ἐμμανουὴλ “δικαιοσύνη
 “τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις,” καὶ ῥύπου παντὸς
 ἀποκάθαρσις, καὶ ἁμαρτιῶν ἀπόθεσις, καὶ τῶν αἰσχιόνων
 5 ἀποβολή, καὶ ὁδὸς εἰς τὰ ἀμείνω καὶ πρεπωδέστερα, καὶ
 θύρα τις ὡσπερ καὶ ἀπαγωγή πρὸς ζωὴν αἰώνιον, πᾶσά τε
 δι’ αὐτοῦ γέγονεν ἐπανόρθωσις, καὶ πλεονεξίας ἀνατροπή καὶ
 δικαιοσύνης εὔρεσις· καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῶν τεθνασμασμένων δι’
 αὐτοῦ πεπλουτήκαμεν; ἰδοὺ τοίνυν φησὶν ἀποστελῶ τὸν ἁγ-
 10 γελόν μου καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου. ἔοικε δὲ
 διὰ τούτων τῆς τοῦ ἁγίου Βαπτιστοῦ λειτουργίας ποιεῖσθαι
 προαναφώνησιν. ἔφη γάρ που καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς “Οὗτός
 “ἔστι περὶ οὗ γέγραπται Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου
 “μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου
 15 “ἔμπροσθέν σου.” οὕτως ἡμῖν αὐτὸν καὶ ὁ θεσπέσιος
 Ἡσαΐας ἐσήμηνε λέγων “Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
 “Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους
 “τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.” οὗ δὴ γεγονότος, φησὶ, καὶ προδεδραμη-
 κότης βραχὺ τοῦ ἀγγέλλειν τὰ τοιαύδε προστεταγμένου,
 20 Ἐξαίφνης ἤξει φησὶν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ Κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε
 καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης ὃν ὑμεῖς θελετε· διῆσχυρίζεται δὲ
 καὶ ὁ μακάριος Ἰωάννης, λέγων τοῖς ἐρχομένοις ἐπὶ τὸ τῆς
 μετανοίας βάπτισμα “Ἐγὼ βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι, ἔρχεται
 “δὲ ὀπίσω μου ἀνὴρ οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα κύψας λύσω
 25 “τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ· ἐκεῖνος ὑμᾶς βαπτίσει
 “ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί.” συνίης οὖν, ὅπως κατόπιν
 εὐθὺς καὶ μονονουχὶ κατὰ πόδας τοῦ προαγγέλλοντος ἐβά-
 διζεν ὁ Χριστὸς, ἐαυτὸν ἐμφανῆ καθιστὰς τοῖς ἀνὰ πᾶσαν
 τὴν Ἰουδαίαν, καὶ οἶον ἑξαίφνης καὶ ἀδοκῆτως ἐπιφαινόμενος. a 850 A.

1 Cor. i.
30.S. Matth.
xi. 10.

Es. xl. 3.

S. Matth.
iii. 11.
S. Marc.
i. 7.
S. Matth.
iii. 11.

5. ἀμείνω Aub.   6. ἀπαγωγή] εἰσβολή Edd.   9. ἀποστελῶ habet B.
 11. Βαπτιστοῦ λειτουργίας] βαπτίσματος iid. Βαπτιστοῦ Migne.   13. ἀπο-
 στελῶ habet B.   18. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν] αὐτοῦ B. cf. supra 494 a.   23. ἔρχεται δὲ ὀπίσω μου]
 μηκότης βραχὺ] πρὸς βραχὺ δεδραμηκότης Edd.   27. ἐβάδιζεν
 ὀπίσω μου ἔρχεται iid.   25. αὐτοῦ om. B.   ἐκεῖνος habet B.   27. ἐβάδιζεν
 habet B.   28. ἀφανῆ Edd.

ἄγγελον γεμὴν ὠνομάσθαι φαμεν τὸν θεσπέσιον Βαπτιστὴν, οὐ διὰ γε τὴν φύσιν· γεγέννητο γὰρ ἐκ γυναικὸς, καὶ ἦν ἄνθρωπος καθ' ἡμᾶς· ἀλλ' ὅτι τὴν τοῦ τὰ τοιαύδε διακηρύττειν καὶ ἀπαγγέλλειν ἡμῖν ἐγκεχείρισται λειτουργίαν. οὐκοῦν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἡ κλήσις, καὶ οὐκ οὐσίας ἄγγελου ἔσται 5 σημαντική.

Ἦξειν γεμὴν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ φησιν, ἢ ὅτι γέγονε σὰρξ ὁ Λόγος, καὶ κατώκησε, καθάπερ ἐν ναῶ, τῷ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου πανάγνω σώματι· ἦγουν ἀνθρώπῳ τελείῳ, τῷ ἐκ ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, ἀμέσως τε καὶ οἰκονομικῶς 10 ἠνώσθαι πεπιστευμένῳ. ἢ ναὸν ἀπλῶς ὀνομάζει τὴν οἶον ἱερὰν καὶ ἀνακειμένην αὐτῷ πόλιν, δῆλον δὲ ὅτι τὴν Ἱερουσαλήμ· ἦγουν ὡς ἐν τύπῳ τῷ πρὸς ἐκείνην τὴν Ἐκκλησίαν. ἐποιεῖτο δὲ τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας τὴν ἀνάρρησιν πολυτρόπως 15 τερατουργῶν, “ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ “ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῶ,” καθὰ γέγραπται. ἦξει τοίνυν φησὶν ὁ Κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, λέγοντες ἐκ μικροψυχίας “ Ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς τῆς δικαιο- 20 “ σύνης ;” ἦξει δὲ διδάσκων τὰ ὑπὲρ νόμον καὶ τὰ ἐπέκεινα σκιᾶς καὶ τύπων. ἔσται γὰρ διαθήκης ἄγγελος τῆς πάλαι προηγγελμένης διὰ φωνῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. ἔφη γάρ που πρὸς τὸν ἱεροφάντην Μωυσέα “ Προφήτην αὐτοῖς ἀνα- 25 “ στήσω ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ὡσπερ σέ, καὶ θήσω τοὺς “ λόγους μου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς κατὰ “ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαι αὐτῷ.” ὅτι δὲ καινῆς διαθήκης ἄγ- 30 γελος ἦν ὁ Χριστὸς, σαφηνιεῖ λέγων καὶ ὁ μακάριος Ἡσαΐας περὶ αὐτοῦ “ Ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμενὴν δόλω καὶ “ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσι, καὶ θελήσουσιν εἰ “ ἐγενήθησαν πυρίκαυστοι. ὅτι παιδίον ἐγενήθη ἡμῖν, υἱὸς “ καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται 30

S. Matth.
iv. 23.

Supra ii.
17.

Deut.
xviii. 18.

Es. ix.
5, 6.

2. γεγένηται Edd. 5. ἀγγέλων iid. 7. αὐτὸν accessit ex B.
11. ἐνώσθαι Edd. ante Migne. 17. φησὶν ὁ Κύριος hoc ordine B. 25. ἂν
assumptum ex B. 27-29. ὅτι—πυρίκαυστοι oim. B. 30. ἡ assumptum
ex B. ἀρχῆ] + ἐγενήθη Edd. invito B. (90 al.)

“ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μεγάλῃς βουλήῃς ἄγγελος,” δῆλον δὲ ὅτι τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν “ Ἄπ’ ἐμαντοῦ οὐ λαλῶ, ἀλλ’ ὁ πέμψας με Πατήρ, αὐτός μοι ἐντολήν ἔδωκε τί εἶπω, καὶ τί λαλήσω.” οὐ γὰρ ἦν ὁ ἀνθρώπινος τοῦ Σωτήρος ὁ λόγος, ἀλλ’ ὡς ἐκ Θεοῦ καὶ Πατρὸς δι’ Υἱοῦ τοῦ κατὰ φύσιν γέγονε πρὸς ἡμᾶς· Λόγος γάρ ἐστι τοῦ γεγεννηκότος αὐτόν· καὶ πιστώσεται λέγων διὰ φωνῆς τοῦ Δαυεὶδ “ Ἐξηρεύξατο ἡ καρδιά μου λόγον ἀγαθόν.”

S. Joan.
xii. 49.Ps. xliv.
2.

10 Ἰδοὺ ἔρχεται, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὄπτασίᾳ αὐτοῦ;

“ Ὅμοιον τούτῳ καὶ μάλα προσεικὸς τὸ διὰ φωνῆς Ἡσαίου α 851 A.
“ Ἰσχύσατε χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα,
15 “ παρακαλέσατε οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ, ἰσχύσατε, μὴ
“ φοβεῖσθε· ἰδοὺ Κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται, καὶ ὁ βρα-
“ χίων μετὰ κυρείας.” ὡς γὰρ αὐτὸν δὴ μάλα παρεσόμενον,
μᾶλλον δὲ καὶ ἤδη παρόντα καταδεικνύς, ἀποφαίνεται σαφῶς,
ὅτι καὶ ὁ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ τῆς ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ καιρὸς,
20 οὐκ εἰς ἀνάβλησιν ἔσται μακράν. ὅτι δὲ τῆς οἰκονομίας ἡ
δύναμις οὐκ εὐκαταφρόνητος ἔσται τισιν, οὐδ’ ἂν γένοιτο τοῖς b
ἀπειθούσιν οἰστή, διδάσκει λέγων Καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν
εἰσόδου αὐτοῦ; ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὄπτασίᾳ αὐτοῦ; καὶ
εἴσοδον μὲν ὀνομάζει τὴν ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ μετὰ σαρκὸς
25 εἰσβολὴν τοῦ Μονογενοῦς· ὄπτασίαν δὲ τὴν οἶον ἐμφάνειαν.
ἄορατος γὰρ κατὰ φύσιν ὑπάρχων ὡς Θεὸς, γέγονεν ἐμ-
φανῆς, τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσιν ἀναλαβών. προανακεκράγει
δὲ τοῦτο σαφῶς καὶ ὁ μελωδὸς ἐν πνεύματι λέγων “ Ὁ Θεὸς

Es. xxxv.
3, 4.

Ib. xl. 10.

Ps. xlix.
3.

4. δέδωκε Edd. 5. καὶ om. B. 13. Ἡσαίας Aubertus. 16. φο-
βῆσθε (sic) Edd. ante Migne. Statim καὶ αὐθ’ ἕτερα add. iid. ὁ Θεὸς ἡμῶν pro
Κύριος—βραχίων iid. 17. κυρείας B. (22 al.) cf. 572 e. κυρίας Edd. 18. καὶ
om. B. δεικνύς Edd. 27. προανακέκραγε iid.

- c “ἐμφανῶς ἕξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται.”
 S. Joan. i. 14. Phil. ii. 7. 2 Tim. iv. 8. “Γέγονε γὰρ σὰρξ ὁ Λόγος,” καθά φησιν ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης, “καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν,” καὶ ἐν δούλου γέγονε μορφῇ. καὶ “τοῖς μὲν ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ” φορτικὸς μὲν οὐδαμῶς· γέγονε δὲ μᾶλλον ἡπίος τε καὶ 5 πρᾶος, καὶ ζωῆς τῆς εἰς αἰῶνα δοτήρ. ἔφη δέ που περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ “Ἴδου συνήσει ὁ παῖς μου ὁ “ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, “οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἔξω ἢ φωνὴ αὐτοῦ. κάλαμον συντε- “θλασμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει. 10
 d “ἀλλ’ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν.” πλὴν τοῖς ἀτιμάζουσι τὴν δι’ αὐτοῦ σωτηρίαν, καὶ τὴν διὰ πίστεως κάθαρσιν οὐ προσιεμένοις, συνέβη παθεῖν τὰ πάντων αἰσχιστα τῶν κακῶν· διολώλασι γὰρ οἱ τάλανες. τοιγάρτοι καὶ ἔφασκε ταῖς Ἰουδαίων ἀγέλαις “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ 15 “πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν ἀπο- “θανεῖσθε.” ἔφη δέ που καὶ ὁ Ἰωάννης “Ὁ πιστεύων εἰς “αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι
 e “μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.” προσ- εφώνει δὲ καὶ ὁ βαπτιστὴς τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ “Ἦδη δὲ καὶ ἡ 20 “ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον “μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ- “λεται.” οὐκοῦν τοῖς μὲν ἀπειθοῦσιν ἀφόρητος καὶ οὐ λίαν οἰστός, τῆς τε εἰσόδου καὶ τῆς ὀπτασίας αὐτοῦ γέγονεν ὁ καιρός. ἠλέγχοντο γὰρ, ὡς αὐτοὶ τὰς σφῶν διολλύντες 25 ψυχὰς, καὶ ταῖς ἑαυτῶν ἀμαρτίαις ἐντεθηξόμενοι, διὰ τοι τὸ μὴ ἐλέσθαι φρονεῖν ὀρθῶς, προσήκασθαι τε εἰς νοῦν καὶ
 852 A. a καρδίαν τὴν διὰ πίστεως κάθαρσιν. τίς τοίνυν φησὶν ὑπο- μενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ; ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ; τουτέστι, τίς δὴ ἄρα τοσοῦτον ἔσται δεινός τε καὶ 30

3. καὶ ἐν δούλου γέγονε μορφῇ om. B. 6. που om. B. 7. συνήσει accessit ex B. cf. in Es. 136 d. 12. κάθαρσιν] καθίρεισιν Edd. 13. προσ- ιεμένους iid. ante Migne. πάντα iid. 15. ὅτι om. B. 17. ὁ prius om. B. 18. αὐτὸν] τὸν υἱὸν Edd. 20. ὁ βαπτιστὴς] αὐτοῖς iid. καὶ alt. assumptum ex B. 28. φησιν ὑπομενεῖ hoc ordine B.

ἀπηνῆς, ὡς ἐν καιρῷ καὶ ἡμέρᾳ τῆς εἰς τὸν κόσμον εἰσβολῆς αὐτοῦ· δῆλον δὲ ὅτι τῆς μετὰ σαρκὸς, δι' ἧς ἂν γένοιτο καὶ ἀπτὸς, ἤγουν ὀρατὸς· ὑποστῆναί τε καὶ ἀθραύστως ἔχειν; κολασθήσεται γὰρ πάντα τε καὶ πάντως, καὶ πικρὰς τῆς
5 ἀπονοίας ἀποτιεῖ δίκας.

Διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πῶα πλυνόντων, καὶ καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρίζων ὡς τὸ 3 ἄργυριον καὶ ὡς τὸ χρυσίον, καὶ καθαριεῖ τοὺς υἱοὺς Λευὶ b καὶ χεεῖ αὐτοὺς ὡσπερ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἄργυριον.

10 Πεποιήται μὲν ἐν τούτοις ὡς ἐξ ὁμοιότητος τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ὁ λόγος, ἀπόρρητον δὲ μυστηρίου δήλωσιν εἰσκομίσειεν ἂν τοῖς νουνεχέστεροις. ἀργύρου μὲν γὰρ καὶ χρυσοῦ ποιοῦνται δοκιμασίαν οἱ ταῦτα σοφοί, πυρὶ κατατήκοντες πᾶν ὅσον ἐν αὐτοῖς ἐστι κίβδηλόν τε καὶ ἀκαλλέστατον. πῦρ δὲ
15 τὸ θεῖον καὶ οὐρανόθεν, τουτέστιν ἢ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάρις, καθ' ἣν ἂν γένοιτο καὶ ζῶντας ἡμᾶς ἀποτελεῖσθαι τῷ πνεύματι, ὅταν εἰς νοῦν καθίκοιτο καὶ καρδίαν, ἐνιέντος Χριστοῦ, τότε δὴ τότε πάντα μὲν τὸν ἐξ ἁμαρτίας διασμήχει ῥύπον, καὶ τὸν ἐκ τῶν ἤδη προεπταισμένον
20 δαπανᾷ μολυσμόν· κεκαθαρμένους τε οὕτω καὶ δοκιμωτάτους τοὺς ἔχοντας ἀποτελεῖ, καὶ μονονουχὶ μεταχαλκεύει νοητῶς πρὸς καινότητα ζωῆς, καὶ σκεύη λοιπὸν ἀποφαίνει λαμπρὰ καὶ ἡγιασμένα, καὶ εἰς τιμὴν κατεσκευασμένα, οἰκία τε τῇ d
μεγάλῃ χρήσιμα, τουτέστι τῇ Ἐκκλησίᾳ. τοῦτο δὴ τὸ
25 θεῖόν τε καὶ νοητὸν κατεσήμανε πῦρ ὁ θεσπέσιος Ἰωάννης, λέγων “Ἐγὼ βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι, ἔρχεται δὲ ὀπίσω μου

2 Tim.
ii. 21,
20.

S. Matth.
iii. 11.

1. τὸν assumptum ex B. 4. γὰρ] οὖν Edd. 7. καὶ prius assumptum ex B. (Alex. n. XII.) cf. supra 767 b. 8. καθαριεῖ B.F. (n. XII.) cf. de Ad. 59 e. καθαρῖσει (A.V.). 9. ὡσπερ Edd. (Vat. n manu prima.) de Ad. l. c. ὡς B. (XII.) 12. χρυσοῦ Edd. 14. ἀκαλλέστερον iid. 16. καθ' ἣν—πνεύματι om. B. ζῶντας] ζέοντας (?). 22. καινοτάτην ζῶην iid. 25. κατεσήμανε B. 26. ἔρχεται δὲ ὀπίσω μου] ὀπίσω μου ἔρχεται iid.

S. Marc.
i. 7. cf.
supra
849 e.
S. Matth.
iii. 11.
S. Luc.
xii. 49.

“ ἀνὴρ οὐδὲ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα κύψας λύσω τὸν ἱμάντα τῶν
 “ ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι
 “ Ἀγίῳ καὶ πυρί.” μεμνήμεθα δὲ καὶ αὐτοῦ λέγοντος Χρι-
 στοῦ “ Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω, εἰ ἦδη
 e “ ἀνήφθη;” οὐκοῦν, ἐπεὶπερ οἱ ἐξ αἵματος Ἰσραὴλ τῆς τῶν 5
 Λευιτῶν ἀκαθαρσίας, εἴτουν ἀδικίας, οὐ μετρίαν ἐποιοῦντο
 τὴν καταβολήν, μᾶλλον δὲ δι’ ἐκείνους παροτρύνοντες διετέ-
 λουν τὸν τῶν ὄλων Θεὸν, παλίμψημά τε λαλοῦντές τινα
 καὶ ἀποτολμῶντες λέγειν “ Πᾶς ποιῶν πονηρὸν, καλὸν 10
 “ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ἠδόκησε, καὶ ποῦ 10
 “ ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης;” προαγορεύει χρησίμως,
 ὅτι κατὰ καιροὺς ἐπιλάμψει Χριστὸς, ὁ πᾶσαν ἡμῶν
 853 A. a τὴν ἀμαρτίαν ἐκ μέσου τιθεὶς, καὶ πανάγνους ἀποτελῶν
 τοὺς ἰδίους ἱερουργούς, καὶ οἶον χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἐν πυρὶ
 δοκιμάζων αὐτοὺς, ἧτοι δοκίμους ἀποτελῶν καὶ λελαμ- 15
 πρυσμένους.

Supra ii.
17.

Ps. lxxv.
10.

Lev. xvi.
4, 32.

Ps.
cxxxii.
16.

Gal. iii.
27.

Τοιοῦτοι γὰρ ὡς ἐπίπαν τῆς Ἐκκλησίας οἱ λειτουργοὶ, οἷς
 ἂν ἀρμόσειε, καὶ μάλα εἰκότως, ἐκεῖνο εἰπεῖν τὸ διὰ φωνῆς
 τοῦ Δαυεὶδ “ Ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐπύρωσας ἡμᾶς
 “ ὡς πυροῦται τὸ ἄργυριον.” φόρημα μὲν γὰρ τοῖς ἐξ 20
 Ἰσραὴλ ἢ κατὰ νόμον στολή· τοῖς γεμῆν ἀπολέκτοις ἐν
 b Χριστῷ καὶ τεταγμένοις εἰς ἱερουργίαν ἄμφιον ἔσται λαμ-
 πρὸν, ἱεροπρεπές τε καὶ ἅγιον αὐτὸς ὁ Χριστός. τοιγάρτοι
 καὶ ἔφασκε διὰ τῆς τοῦ ψάλλοντος λύρας ὁ Θεὸς καὶ
 Πατὴρ περὶ τῆς ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησίας “ Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς 25
 “ ἐνδύσω σωτηρίαν καὶ οἱ ὅσοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλ-
 “ λιάσονται.” σωτηρία γὰρ αὐτὸς ὁ Χριστὸς τῶν ἰδίων
 ἱερουργῶν ἄμφιον τὸ ἀξιάγαστον, μᾶλλον δὲ καὶ πάντων
 τῶν πεπιστευκότων “ Ὅσοι γὰρ, φησὶν, εἰς Χριστὸν ἐβαπτί-
 “ σθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.” 30

3. λέγοντος] + τοῦ Edd. 4. βάλλειν iid. ἤθειλον B. 5. αἵματος]
 + τοῦ ἐξ iid. 6. εἴτουν] ἤγουν iid. 7. καταβολὴν iid. 13. τὴν οὐν. B.
 22. ἐστὶ Edd. 26. αὐτοῖς iid. ante Migne. 27. ἰδίων] ἀγίων iid.
 28. τὸ] τε? πάντων] πρέπον iid.

Καὶ ἔσονται τῷ Κυρίῳ προσάγοντες θυσίας ἐν δικαιοσύνῃ· καὶ 4
ἀρέσει τῷ Κυρίῳ θυσία Ἰουδα καὶ Ἱερουσαλήμ, καθὼς αἶε
ἡμέραι τοῦ αἰῶνος καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν.

Ἀνακείσονται φησι τῷ Θεῷ· τοῦτο γὰρ οἶμαί ἐστι τό
5 ἔσονται τῷ Κυρίῳ προσάγοντες. ἀνακεισόμεθα δὲ τῷ Θεῷ,
ζῶντες μὲν ἑαυτοῖς οὐκέτι, προσκείμενοι δὲ ὀλοτρόπως τῇ
εἰς αὐτὸν ἀγάπῃ, καὶ παντὶ δὴ σθένει κατορθοῦν ἡρημένοι
τὰ τοῖς θείοις αὐτοῦ δοκοῦντα νεύμασιν. ἔφη τι τοιοῦτον
καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος περὶ τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος
10 Χριστοῦ “Εἰς γὰρ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες 2 Cor.
“μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι d V. 15.
“καὶ ἐγερθέντι.” καταγράφων δὲ ἡμῖν ὡσπερ τῆς ἑαυτοῦ
πολιτείας τὸ κάλλος, καὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου τὴν
δύναμιν ἐμφανῆ καθιστὰς, ἔφη πάλιν “Χριστῷ συνεσταύ- Gal. ii.
15 “ρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὁ δὲ 20.
“νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ
“ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.”
ἔσονται δὴ οὖν, φησὶ, προσάγοντες τῷ Κυρίῳ, τουτέστι, τοῖς e
αὐτοῦ θελήμασιν ἀνακείσονται μόνοις, οὐ “τὰ ἐπίγεια φρο- Phil. iii.
20 “νοῦντες,” οὐ τοὺς ἐκ τῆς ἀδικίας ἀγαπῶντες μολυσμοὺς, 19.
οὐ πλεονεξίαν τὴν κατὰ τινων τιμᾶν ἡρημένοι, προσάγοντες
δὲ μᾶλλον θυσίας δικαιοσύνης. καὶ μοι δοκεῖ σοφῶς δὴ
λίαν ὁ Παῦλος εἰπεῖν “Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱεροσύνης, Heb. vii.
“ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.” πρόσμιεν γὰρ 12.
25 οἱ ἐν Χριστῷ κεκλημένοι πρὸς ἱερουργίαν δι' αἱμάτων μὲν
οὐκέτι καὶ καπνῶν, οὔτε μὴν ἀμνοὺς ἢ ἐρίφους προσκομί- a 854 A.
ζομεν τῷ Θεῷ, πληροῦμεν δὲ μᾶλλον ἐν ἐκκλησίαις τὴν
ἐν Χριστῷ νοουμένην θυσίαν τὴν ἀγίαν καὶ πνευματικὴν,

1. θυσίας B. (N XII.) cf. infra. θυσίαν Edd. 4. ἐστι assumptum ex B.
5. προσάγοντες om. B. 6. ὀλοτρόπως] + καὶ Edd. 7. δὴ om. B.
16. τοῦ secundum assumptum ex B. 17. ἐμοῦ] + οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν
τοῦ Θεοῦ Edd. 18. προσάγοντες om. B. 19. μόνοις accessit ex B.
24. προσίεμεν Edd. 25. πρὸς ἱερουργίαν] ἱερουργίας iid.
27. ἐκκλησία iid.

καὶ αὐτὸν προθέντες εἰς ἀγιασμὸν, καὶ μέντοι καὶ εἰς μετάληψιν τῆς εἰς αἰῶνα ζωῆς, καθάπερ ἑξαίρετόν τι θυμίαμα, τὰς ἐξ ἔργων ἀγαθῶν προσκομίζομεν εὐωδίας, καὶ θύοντες αὐτῷ τὴν δικαιοσύνην, ὅτι καὶ ἐσόμεθα δεκτοὶ τεθαρσήκαμεν.

Prov. iii.
9.

γέγραπται γὰρ ὅτι “Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων 5
b) “ πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.”
εὐαρεστεῖται γὰρ οὐχ ἐτέραις οἶμαι θυσίαις, πλὴν ὅτι τοιαύταις ὁ τῶν ὅλων Θεός.

Heb.
xiii. 16.

Ἐφη τοίνυν περὶ τῶν ἐν Χριστῷ κεκλημένων εἰς ἱερουργίαν, ὡς ἀμείνους ἔσονται τῶν πρώτων, οὐ μηλοσφαγοῦντες 10
κατ' ἐκείνους, οὔτε μὴν βεβηλοῦντες τὸ θυσιαστήριον διὰ τοῦ προσάγειν ἄρτους ἠλισγημένους· ἀλλ' ὡς ἐν τάξει θυμιαμάτων προσκομίζοντες τῷ Θεῷ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τὴν νοητὴν εὐοσμίαν. εὐπαράδεκτον δὲ οὕτως ἐπιτελέσουσι τὴν λατρείαν, ὡς κατὰ μηδένα 15

Supra
i. 7.

c) τρόπον ἀποδεῖν αὐτὴν τῶν πρεπουσῶν θυσιῶν ταῖς ἡμέραις τῶν αἰῶνος, τουτέστι, τῇ ζωῇ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγίων πνευμάτων, οἱ διηνεκεῖς καὶ μακρὰς τρίβουσι ἡμέρας, ἦτοι χρόνους· ἰσοῦσθαι δὲ καὶ τοῖς χρόνοις τοῖς ἔμπροσθεν, τουτέστι τῇ τῶν ἀγίων λατρείᾳ, οἱ κατὰ τοὺς χρόνους 20
γεγόνασιν τοὺς ἔμπροσθεν. γέγονε γὰρ ἐν ὑπακοῇ τοῖς ἀρχαιοτέροις ἢ εὐδοκίμησις· οὕτως Ἀβραὰμ προσεκόμισε τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ, “καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος 25
d) “ἐκλήθη Θεοῦ.” οὕτω καὶ Νῶε “κατεσκεύασε τὴν κιβωτὸν
“εἰς σωτήριαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ,” καθὰ γέγραπται. οὐκοῦν 25
ἀρῆσει φησὶν ἢ θυσία τοῦ Ἰούδα, τουτέστι, τοῦ λαοῦ τοῦ τὴν ἐν καρδίᾳ καὶ πνεύματι περιτομὴν περιφέροντος, καὶ μέντοι τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς νοητῆς δηλονότι, τουτέστι τῆς

Gen.
xxii.
S. Jac.
ii. 23.
Heb. xi.
7.

Rom. ii.
29.

3. προσκομίζομεν Edd. ante Migne. 5. ὅτι om. B. 12. τοῦ] τὸ Edd.
14. εὐκοσμίαν iid. 16. ἀποδεῖν] ἀπαθεῖν iid. 19. ἰσοῦσθαι δὲ
καὶ τοῖς χρόνοις τοῖς] περισσοῦσθαι δὲ καὶ τοὺς χρόνους τοὺς iid. 20. τὰς
τ. ἀ. λατρείας, αἱ iid. τοὺς assumptum ex B. 22. ἢ assumptum ex B.
προσεκόμιζε Edd. 23. αὐτῷ] + ἡ πίστις iid. 25. καθὼς iid.
26. τοῦ ult. assumptum ex B. 27. καὶ prius] + ἐν Edd. 28. δηλονότι
assumptum ex B.

Ἐκκλησίας· καθὰ καὶ ἡ τῶν ἐχόντων τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος
καὶ ἡ τῶν κατὰ τοὺς ἔμπροσθεν χρόνους γεγυότων ἀγίων,
οἱ γεγόνασιν εὐάρεστοι δι' ὑπακοῆς καὶ πίστεως. ἀπαριθμεῖται
δὲ καὶ τούτους ὁ θεσπέσιος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους Heb. xi.
5 ἐπιστολῇ, πίστει λέγων δικαιοῦσθαι πολλούς. e

Καὶ προσελεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν κρίσει, καὶ ἔσομαι μάρτυς 5
ταχὺς ἐπὶ τὰς φαρμακοὺς καὶ ἐπὶ τὰς μοιχαλίδας καὶ ἐπὶ
τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, καὶ ἐπὶ τοὺς
ἀποστεροῦντας μισθὸν μισωτοῦ καὶ τοὺς καταδυναστεύοντας
10 χήραν καὶ τοὺς κονδυλίζοντας ὀρφανοὺς καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας
κρίσιν προσηλύτου καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με, λέγει Κύριος a 855 A.
Παντοκράτωρ.

Κατὰ σκοπὸν τῶν πραγμάτων πρόεισι δὴ πάλιν καὶ
τούτοις ἡμῖν ὁ λόγος. ἔφασκον μὲν γὰρ ἀμαθαίνοντες οἱ
15 ἔξ Ἰσραὴλ “ Πᾶς ποιῶν πονηρὸν, καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, Supra
“ καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ἠνδόκησε, καὶ ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς ii. 17.
“ δικαιοσύνης;” καὶ τίς ἡ πρόφασις τῆς οὕτω δεινῆς
ἀθυροστομίας, εἴρηται μὲν ἤδη· πλὴν εἰρήσεται πάλιν.
ἐπειδὴ γὰρ ἀφυλάκτως τινὲς τῶν ἱερουργῶν καὶ μέντοι b
20 τῶν ἄλλων οἱ διαφανέστεροί τε ἦσαν καὶ ταῖς ἀνωτάτω
τιμαῖς ἐμπρέποντες, ἐπὶ πάντα τρόπον σκαιότητος καὶ ἐγ-
χειρημάτων ἦσαν, ἐφαίνετο δὲ καὶ πέρα μέτρου ἀνεξικα-
κήσας Θεὸς αὐτοῖς· ἐστὶ γὰρ ἀγαθὸς, χρηστὸς, ἐπιεικὴς,
καὶ φιλόανθρωπος· ταῦτητοί τινες τοὺς ἔξ ἀκράτου μικρο-
25 ψυχίας ἠρέγγοντο λόγους. ἀλλ' ὅτι μὲν ἔσται κατὰ καιροῦς
μεταφοίτησις εἰς τὸ ἄμεινον τῶν τεταγμένων εἰς ἱερουργίαν,

1. καθὼς Edd. 4. καὶ om. B. 6. προσελεύσομαι B. (22. al.) sed
cf. infra. προσάξω Edd. 10. κλίνοντας F. 13. κὰν] καὶ ἐν Edd.
15. καὶ καλὸν forte haud male iid. [cf. καὶ καλὸς (106).] 20. ἀνωτάταις iid.
22. καὶ assumptum ex B. Statim περὶ iid. ante Migne. ἀνεξικακήσας Θεὸς hoc
ordine B. 23. χρηστὸς] + καὶ iid. 24. ἀκρίτου B.

μεταπλάττοντος αὐτοὺς εἰς καινότητα ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ μετατιθέντος εἰς εὐκοσμίαν καὶ εἰς εὐκλεᾶ πολιτείαν καὶ ζῶν, διαμεμήνυκεν ἐναργῶς. ὅτι δὲ τοὺς τῆς φανλότητος ἐπιτηδεύτας οὐκ ἂν ἀποδέξοιτο τότε, οὐδ' ἂν ἀξιώσειεν ἐπαίνων τε καὶ λόγου· κρινεῖ δὲ μᾶλλον αὐτοὺς, καὶ τῶν 5 ἐκτόπως βεβιωμένων ἐξαιτήσεται δίκας, διατρανοῖ λέγων Καὶ προσάξω πρὸς ὑμᾶς ἐν κρίσει, τουτέστιν ὡς κριτῆς προσε- νεχθήσομαι, καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς, αὐτόμολος δηλονότι καὶ ὑπ' οὐδενὸς κεκλημένος. καταψηφιοῦμαι γὰρ τῶν πονη- ρῶν τὴν δίκην. καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτοὺς ἐξοίσω τὸ κρίμα· 10 οὐχ ἑτέρου τινὸς τὰ ἐν αὐτοῖς ἐκκαλύπτοντος, ἀλλ' εἰδὼς ὡς Θεὸς τὰ ἀφανῆ τε καὶ κεκρυμμένα, καὶ διὰ τοῦ συνειδότος καταμαρτυρῶν ἐκάστου τῶν ἡμαρτηκότων. ἔφη δέ που καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος, παραστήσεται κατὰ καιροὺς τῷ Κριτῇ τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν, “μεταξὺ ἀλλήλων τῶν 15 “λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων ἐν ἡμέρᾳ “ἣ κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ “εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.”

“Ἄθρει δὲ ὅπως τοὺς τε τὰ κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ πεπλημ- μεληκότας παρενεχθήσεσθαι φησιν εἰς κρίσιν. πρώτας μὲν 20 γὰρ ὀνομάζει φαρμακούς καὶ μαιχαλίδας, εἶτα τοὺς ὀμνύοντας ἐπὶ ψεύδει· κεκρυμμένα δὲ ταῦτα καὶ λεληθότως δρώμενα· τίς γὰρ ἂν ὅλως γοητεύσειεν ἐμφανῶς; ἢ πῶς ἂν ἔλοιτο μοι- χαλὶς ὀραῖσθαι πρὸς τινος; ἐν σπουδῇ δὲ οἶμαι τὸ λαθεῖν καὶ τοῖς ψευδορκεῖν ἡρημένους. ἀσυνετοῦντας δὲ τοὺς τοιούτους 25 ἀπελέγξει λέγων ὁ μακάριος Δαυεὶδ “Σύνετε δὴ ἄφρονες

856 A. a “ἐν τῷ λαῷ, καὶ μωροὶ πότε φρονήσατε; ὁ φυτεύσας τὸ “οὐς οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ “κατανοεῖ;” ἄποπτον γὰρ τῷ Θεῷ παντελῶς οὐδέν· οἶδε δὲ μόνος τὰ κεκρυμμένα καὶ τὰ ἐμφανῆ τῶν κακῶν. ἀλλ' 30

2 Cor.
v. 10.
Rom. ii.
15, 16.

Ps. xciii.
8, 9.
856 A.

2. μεταπεθέντος Edd. πολιτείας iid. utrumque correxit Migne. 7. Habet προσάξω B. 10. ἐπ' αὐτοῖς iid. 11. ἐγκαλ. iid. 12. τὰ ἀφανῆ τε] ἐμφανῆ τε iid. 14. κατὰ καιροῦς om. B. 22. ψεύσει Edd. ante Migne. 26. ἀπελέγχει iid. 28. τὸν om. iid.

ἐκεῖνα μὲν τὰ λεληθότως καὶ ὡς ἐν σκότει δρόμενα·
 προσεπάγει γεμὴν αὐτοῖς καὶ τὰ ἐμφανῆ, τὸ ἀποστερηῆσαι
 μισθὸν φημι μισθωτοῦ, πλεονεξίαν τε καὶ καταδυναστείαν,
 ἣν ἂν ποιοῦντο τινες κατὰ τῶν ἀσθενεστέρων, χηρῶν δὲ
 5 λέγω καὶ ὄρφανῶν. προστίθησι δὲ τούτοις καὶ τοὺς δια-
 στρέφοντας τὰ ὀρθὰ τῶν κριμάτων καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους ὁ
 αὐτόν. οὗτοι δ' ἂν εἶεν καὶ οἱ καθ' ἕτερόν τινα τρόπον
 παρά γε τοὺς ἀρτίως ἡμῖν εἰρημένους λυποῦντες τὸν Θεόν.
 ἔσομαι τοίνυν φησὶ κριτῆς καὶ μάρτυς ταχὺς καὶ αὐτόμολος
 10 ἐπὶ φαρμακοῦς καὶ μοιχαλίδας, καὶ τοὺς τῶν ἐτέρων κακῶν
 ἐπιτηδευτάς. εἰκὸς δὲ δὴ τὰ τοιάδε κατ' ἐκεῖνο καιροῦ
 τολμᾶσθαι παρά τισι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς γίνεσθαι κατὰ Θεοῦ
 τὴν τῶν πολλῶν γλωσσαλγίαν.

Δεῖ δὲ οὖν ἄρα παντὶ σθένει παραιτεῖσθαι τὰ πονηρὰ,
 15 καὶ τοῖς ἀμείνοσιν ἐπιτρέχειν, καὶ ἀποπεραίνειν ἐπέιγεσθαι
 τὰ δι' ὧν ἂν γένοιτό τις ἐπαίνου παντὸς καὶ ἐπιεικείας
 ἔμπλεως. ἀμοιρήσει γὰρ οὕτω καὶ τῶν ἐκ θείας ὀργῆς
 ἐποισθησομένων τοῖς εἰωθόσι πλημμελεῖν, ἔσται δὲ εἴσω
 καὶ γερῶν καὶ δόξης, ὧν ἂν ἐπιδοίῃ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσι
 20 αὐτόν.

Διότι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι· καὶ ὑμεῖς ὁ
 6 7
 υἱοὶ Ἰακώβ οὐκ ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν πατέρων
 ὑμῶν, ἔξεκλίνετε νόμιμά μου καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε.

Ἐξίστησι πάλιν αὐτοὺς ἀνοσίῳν ἐννοιῶν καὶ προσέτι
 25 ῥημάτων. τὸ γὰρ οἶεσθαί πως, ἢ μετατετράφθαι τὸν τῶν
 ὕλων Θεὸν ἀπὸ γε τοῦ θέλειν τὰ ἀγαθὰ πρὸς τὸ ἐναντίον,
 ἢ ἀγαπᾶν μὲν οὐκέτι τὴν δικαιοσύνην, ἀποδέχεσθαι δὲ τοὺς

3. μισθὸν φημι hoc ordine B.

8. τὸν assumptum ex B.
 12. γενέ-
 σθαι Edd. 18. εἴσω] ἔσω iid. Statim καὶ om. B. 21. ἠλλοίωμαι]
 ἀλλοιοῦμαι F. Aub. ἀλλιοῦμαι Pont. ὑμεῖς] + οἱ Edd. (Vat.) 22. ἁμαρ-
 τιῶν B. (22. al.) ἀδικιῶν Edd. 26. γε om. B. 27. καὶ pro ἢ Edd.

8. τὸν assumptum ex B.

Statim καὶ om. B.

ὑμεῖς] + οἱ Edd. (Vat.)

26. γε om. B.

12. γενέ-

21. ἠλλοίωμαι]

22. ἁμαρ-

27. καὶ pro ἢ Edd.

τῆς φαυλότητος ἐραστὰς, πῶς οὐκ ἀμαθὲς, μᾶλλον δὲ ἀπηχῆς καὶ ἀνόσιον παντελῶς, καὶ τῆς ἀνωτάτω δυσσεβείας μεμεστωμένοι; ὅταν τοίνυν ὑπὸ κρίσιν ἴδητε καλουμένους, φησὶ, τὰς τε παρ' ὑμῖν φαρμακοὺς, ἤγουν ἐπιδόους· γύναια δὲ πάντως ψιθυρά τε καὶ βωμολόχα ταυτί· καὶ τοὺς τῶν 5 ἐτέρων κακῶν ἐπιτηδεύτας, τότε, φησὶν, ἐπιγνώσεσθε διὰ πραγμάτων αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ πάλαι τε καὶ νῦν ἀγαθός τε ὁμοῦ καὶ φιλάρετος. οὐ γὰρ οἶδα τροπήν ἢ ἀλλοίωσιν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν εἶμι διαπαντὸς καὶ ἀμεταστάτως τοῦθ' ὅπερ εἰμί· ὑμεῖς δὲ, φησὶ, καίτοι γεγονότες ἐξ 10 Ἰακῶβ, ἀνδρὸς φιλοθέου καὶ ἀγαθοῦ καὶ μεμισηκότος αἰεὶ 857 A. a τὸ ἐξήνιον, καὶ Θεῶ δουλεύοντος, οὐ τῶν ἐκείνου τρόπων γέγονατε ζηλωταί· μεμίμησθε δὲ μᾶλλον τῶν καθ' ὑμᾶς πατέρων τὸ ἀπειθὲς καὶ δυσάγωγον, οἱ καὶ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας ἀπόχοντο μὲν αἰχμάλωτοι, τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀφέντες, 15 δεδουλεύκασιν δὲ τοῖς ἡρηκόσιν ἐχθροῖς. ἐξεκλίνατε δὲ καὶ ὑμεῖς ἐκ τῶν ἐμῶν νομίμων καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε. οὐκοῦν ὁ μὲν Θεὸς ἄτρεπτος αἰεὶ, καὶ οἰονεῖ πεπηγῶς εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀκράδαντος εἰς δικαιοσύνην· οἱ δὲ γέγονασιν μονουχὶ b τὸ ἄτρεπτον ἐν κακίᾳ τετηρηκότες, καὶ τῆς τῶν πατέρων 20 ἀνοσιότητος ἄριστοι μιμηταί.

Τοῦτό που καὶ ὁ Χριστὸς εὐρίσκεται λέγων. ταλανίζει μὲν γὰρ εἰκότως τὸ τῶν ἀπαιδύτων γραμματέων καὶ Φαρισαίων ἐργαστήριον. ἔφη δὲ οὕτως “Οὐαὶ ὑμῖν γραμ- S. Matth. xxiii. 29-32. “ ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς 25 “ τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν “ δικαίων, καὶ λέγετε Εἰ ἡμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων “ ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν c “ προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν “ φονευσάντων τοὺς προφήτας· καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ 30

2-4. καὶ τῆς—φησὶ om. B.

7. ὁ alt. om. B.

22. Haec καὶ ὁ assumpta ex B.

28. ἡμεν] ἡμεθι iid.

4. τὸ pro τὰς B.

13. μεμίσητε Edd.

23. ἀπαιδέντων τῶν pro τῶν ἀπαιδύτων iid.

29. αὐτοῖς iid.

φαρμακοὺς] + εἶναι B.

20. κακίᾳ] καρδίᾳ iid.

“ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.” οὐκοῦν ἀναγκαῖον ἡμᾶς,
 εἴπερ ἐσμὲν ἀληθῶς ἀρτίφρονες, καὶ ἐν νῶ τῷ καθεστηκότι,
 ζηλοῦν ὅτι μάλιστα τοὺς τῶν πατέρων δοκιμωτάτους, ἀπο-
 5 σεῖσθαι δὲ τῶν μὴ ἀγαθῶν τὴν μίμησιν. ἢ εἰ μὴ τοῦτο
 δρᾶν ἔλοιτό τις, ἔποιτο γεμῆν ἀπλῶς καὶ ἀβασανίστως
 τοῖς ἐν χρόνῳ προειληφόσι, ἔσται δὴ πάντως προσεοικῶς
 τοῖς Ἑλλήνων παισὶν, οὓς εἶπερ τις καταμωμήσαιο ὅτι,
 μεθέντες τῆς ἀληθείας τὴν γνώσιν καὶ τὸν φύσει Θεὸν ἠ
 καταλελοιπότες, προσκυνοῦσι λίθοις, τὴν τῶν ἰδίων πατέρων
 10 ἀειλογοῦσι συνήθειαν.

Ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ, καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει
 Κύριος Παντοκράτωρ. καὶ εἶπατε Ἐν τίνι ἐπιστρέφομεν;
 εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος Θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετε με. καὶ 8
 ἐρεῖτε Ἐν τίνι ἐπτερνίκαμέν σε; ὅτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ ἀπαρ-
 15 χαι μεθ' ὑμῶν εἰσιν. καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπετε 9
 εἰς αὐτὰ, καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε. τὸ ἔτος συνετελέσθη, ^ε
 καὶ εἰσηνῆγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυροὺς, καὶ 10
 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ.

Ἀποστήσας εὖ μάλα τῆς καθ' ἑαυτοῦ γλωσσαλγίας, καὶ
 20 ταῖς καθηκούσαις ἀπολογίαις ἐκδυσωπήσας ὡς ἓνι, καλεῖ
 πρὸς μετὰ γνώσιν τοὺς ἡμαρτηκότας, τὴν συνήθη πάλιν
 αὐτοῖς ἡμερότητα χαριεῖσθαι λέγων, καὶ μάλα προθύμως.
 ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐκτόπως ἐθέλουσι βιοῦν τὰς αὐτοῖς πρε-
 πούσας ἐπιφέρει ποινάς· οὕτως ἀνόπιν ὥσπερ ἰοῦσι, καὶ a 858 A.
 25 μὴν καὶ παραιτουμένοις τὸ ἔτι πλημμελεῖν, ὡς ἀληθῶς

2. τῷ om. Aubertus. Statim καθήκοντι pro καθεστηκότι Edd. 3. πατέρων]
 προγόνων iid. 6. προσεοικῶς iid. ante Migne. Statim τῶν pro τοῖς iid.
 13. εἰ B. (Alex. XII.) cf. infra. μήτι Edd. (Vat. 8). 14. ἐπτερνίκαμέν B.
 (Alex. 106.) ἐπτερνίσασμέν Edd. 16. Haec eis αὐτὰ accesserunt ex B. (22. al.)
 18. αὐτοῦ ἔσται ἢ δ. αὐτοῦ B. (Alex. XII.) [ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ post ἢ δ. αὐτοῦ transp.
 Vat.] αὐτῶν ἢ δ. αὐτῶν F. Edd. 19. ἑαυτοῦ] ἑαυτῶν Edd. 22. ἡμερότητα
 accessit ex B. 23. θέλουσι Edd. 25. καὶ assumptum ex B.

ἐπιγάνυται, πανταχοῦ τὴν ἀπόγνωσιν ὡς ὀλέθρου πρόξενον ἀποκείρων. ὅθεν ἔστιν ἰδεῖν, ὡς δεινὴν τινα τῷ βίῳ νόσον εἰσφέρουσι, οἱ τὴν τῆς μετανοίας κιβδηλεύοντες χάριν, καὶ σφισιν αὐτοῖς ἐπιφημιζόντες ἀμαθῶς τὸ τῆς καθαρότητος ὄνομα. καίτοι πῶς οὐκ ἄμεινον ἐννοεῖν, ὅτι τὸ οἴεσθαί τε 5 καὶ χρῆναι λέγειν εἶναι καθαρὸν ἀκαθαρσίας αὐτοῖς τῆς ἐσχάτης ἐπὶ κλημα φέρει; γέγραπται γὰρ ὅτι “Λέγε σὺ
 b “τὰς ἀμαρτίας σου πρῶτος, ἵνα δικαιωθῆς” ψάλλει δέ που καὶ ὁ θεῖος ἡμῖν Δαυεὶδ “Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, “καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διὰ παντός.” “Καθα- 10
 “ρὸς γὰρ οὐδεὶς ἀπὸ ρύπου,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. δεῖ δὴ οὖν ἄρα τοῖς οὕτως ἠρρώστηκόσι τὸ ἀναλκι, τῶν ἐκ μετανοίας ἀγαθῶν καὶ τῆς ἀνωθεν ἡμερότητος διανιζούσης εὖ μάλα τὸν μεμολυσμένον, καὶ δικαιούσης τὸν ἀσεβῆ. καλεῖ τοι- 15
 γαροῦν εἰς μετάγνωσιν ἐξ ἡμερότητος τοὺς ἡμαρτηκότας.

Ἐρομένοις δὲ αὐτῶν, καὶ ἀναμαθεῖν ἐθέλουσι τῆς πλημμελείας 16
 c τὸν τρόπον, Εἰ πτεριεῖ φησιν ἄνθρωπος Θεόν, διότι ὑμεῖς πτερνίζετε με; τὸ δὲ πτεριζειν ἐστὶ τὸ συναρπάζειν, ἢ φενακίζειν, οἴεσθαί τε λαθεῖν ψευδομένους τυχόν, ἢ καὶ δρων- 20
 τὰς τινα τῶν ἐκτοπωτάτων. καὶ γοῦν ἐνεκότει μὲν ὁ Ἡσαῦ
 τῷ Ἰακώβ, τοῦ δὲ φονᾶν τὴν πρόφασιν ἐξηγούμενος ἔφασκεν
 “Ἐπτέρνισε γὰρ με τοῦτο ἤδη δεύτερον, τά τε πρωτοτόκιά 25
 “μου εἴληφε, καὶ νῦν ἔλαβε τὴν εὐλογίαν μου.” ἄρ’ οὖν περιέσται, φησὶν, ἄνθρωπος Θεοῦ, ἢ γοῦν συναρπάσει τὸν πάντα εἰδόμενος; τί τοίνυν ὑμεῖς ἐμὲ πτερνίζετε; 25

d Χρῆναι δὲ ὑπολαμβάνω πρὸς ἀκριβῆ διασάφησιν τῶν προκειμένων ἡμῖν ἐννοιῶν ὀλίγα ἄττα καὶ νῦν εἰπεῖν, ἃ καὶ ἐν τοῖς τοῦ Ἐσδρα γέγραπται βιβλίοις. ἐπειδὴ γὰρ ἐπανῆκον

Es. xliii.
26.

Ps. l. 5.

Hiob
xiv. 4.Gen.
xxvii. 36.

2. ἔστιν ἰδεῖν hoc ordine B. δεινὰ Edd. βίῳ] + τὴν iid. 4. ἀμαθῶς] ἀληθῶς iid. 6. Haec λέγειν εἶναι accesserunt ex B. 7. ὅτι om. B. 8. ἀμαρτίας] ἀνομίας Edd. που et ἡμῖν et ὅτι om. B. 12. ἄρα assumptum ex B. 13. διανιζούσης] διαιπιπούσης Edd. 19. καὶ] + τῆ iid. 21. φονᾶν] φθονεῖν iid. 22. ἐπτέρνισε habet B. τοῦτο post δεύτερον transp. iid. 23. ἔλαβε] εἴληφε iid. (Alex.) Statim kai add. iid. 27. ὀλίγα accessit ex B.

εἰς τὴν Ἰουδαίαν τὴν Βαβυλωνίων ἀφέντες γῆν οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, κατῳκῆκασιν μὲν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· ἐγγήγερτο δὲ καὶ ὁ θεῖος ναὸς, καὶ ἦν ἐν κόσμῳ λοιπὸν τὰ τῶν ἱερέων τάγματα, ὧδοὶ καὶ ἱεροψάλται καὶ οἱ τοῖς πυλῶσιν ἐφειστηκότες. εἶτα 5 τί τὸ μετὰ τοῦτο; ῥάθυμοι γεγόνασιν οἱ λελυτρωμένοι περὶ γε τὸ δεῖν τῶν θείων ἀντέχεσθαι θεσπισμάτων. οὐ γὰρ τετηρήκασιν τὸν νόμον, λελόγιστο δὲ παρ' οὐδὲν αὐτοῖς τῆς 6 θείας ἐντολῆς ἢ παράβασις. καὶ παρεκόμεζον μὲν εἰς θυσίαν μόλις καὶ ὀκνηρῶς τὰ τυφλὰ καὶ ἀρπάγματα καὶ χολὰ καὶ 10 τὰ ἐνοχλούμενα. εἶτα κείραντες ἐν ἀγροῖς ἐν ὄρῳ τὸν ἄσταχυν καὶ μῆν καὶ τὰ ἕτερα τῶν σπερμάτων, ἀποτρυγῶντες δὲ καὶ ἀμπέλους, καὶ τοὺς τῆς ἐλαίας καρπούς ἐκθλίβοντες, οὐ δεκάτας προσῆγον, καὶ τὰς κατὰ νόμον ἀπαρχὰς, ἵν' ἔχοντα τὴν αὐτάρκειαν τὰ τῶν ἱερέων τάγματα, a 859 A. 15 προσιζήσειαν μὲν ἀπερισπάστως ταῖς εἰς Θεὸν λατρείαις, προσμείνωσι δὲ ταῖς ἐκ νόμου τεταγμέναις αὐτοῖς λειτουργίαις.

Οὐδενὸς τοιγαροῦν προσκεκομισμένου, διεσκεδάσθησαν μὲν οἱ τῶν θείων θυσιαστηρίων ἱερουργοὶ, ἔρημὸς τε οὕτως 20 ἀπομεμένηκεν ὁ ναὸς, οὐ θυσίας τελουμένης, οὐχ ἐτέρου τινὸς δρωμένου τῶν εἰς δόξαν τελούντων Θεοῦ. διεφθείρετο δὴ οὖν ἅπαντα λοιπὸν τὰ ἐν ἀγροῖς, λιμῶ τε κατεπιέζοντο, b καὶ δὴ καὶ εἰς τοῦτο κατώλισθον ἀνάγκης τε καὶ ἀπορίας, ὡς καὶ αὐτὰ βούλεσθαι τοῖς ἔχουσι τροφὰς ἀπεμπολῆσαι 25 τὰ τέκνα, μέχρις ἂν Ἐσδρας εἰς αἴσθησιν κεκλημένος τῆς θείας ὀργῆς, ἐπέσκηψε περὶ τούτων τοῖς ἡγουμένοις τοῦ Ἰσραὴλ· προσεκόμισάν τε οὕτω μόλις δεκάτας καὶ ἀπαρχὰς, καὶ λοιπὸν εἰσέδραμον οἱ ἱερουργοὶ, ἔστησάν τε τὰ συνήθη δρῶντες ἐν τῷ ναῷ. διὰ τί τοίνυν, φησὶν, ὑμεῖς

2 Esdr. vii. 1.

Supra i. 13.

a 859 A.

2 Esdr. v.

Ib. xiii. 7-12.

1. Ἰσραὴλ] Ἱεροσολῆμ Edd. 2. ἐγγήγερται iid. 5. τί om. B.
7. λελόγισται iid. 8. ἀρχαίας pro θείας iid. 10. ἀγροῖς] ἀγροῖς iid.
ante Migne. 13. καὶ] οὐ iid. 14. ἵνα iid. 16. προσμείνωσι iid.
18. διεσκεδάσθησαν] κατεσκευάσθησαν iid. Statim μὲν assumptum ex B.
20. ναὸς] λαὸς iid. Statim οὐ θυσίας—Θεοῦ om. B. 21. κατεφθείρετο iid.
23. τε om. B. 28. οἱ assumptum ex B.

ἐμὲ πτερνίζετε; τὸ ἔτος συνετελέσθη, συνήχθησαν οἱ καρποὶ, καὶ παρ' ὑμῖν ἔτι τὰ ἐπιδέκατα καὶ αἱ κατὰ νόμους ἀπαρχαί.

c Καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔσται φησὶν ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ. ὅμοιον ὡς εἰ λέγοι Συνηκομίσασθε μὲν ἐξ ἀγρῶν ἐν τοῖς 5 οἴκοις τοὺς καρποὺς, τάχα δέ που καὶ οἴεσθε σώζεσθαι τε ὑμῖν αὐτοὺς καὶ εὖ κείσθαι λίαν, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ἀφανισθήσονται, καὶ οὐδὲν διαρπαγῆς διοίσει τὸ χρῆμα. καταπιεσθήσεσθε γὰρ λιμῶ, καίτοι συνενεγκόντες, φησὶν, ἐν ἰδρῶτι μόλις τὰ εὐρημένα. 10

Εἰσόμεθα δὴ οὖν κἀντεῦθεν ἡμεῖς, ὡς ἐν μεγάλαις αἰτίαις d κείσεται, τὸ μὴ προσάγειν Θεῷ τὰ εὐχαριστήρια καὶ ὧν ἂν χαρίσαιτο τὴν ἀρκοῦσαν ἀπονέμειν χάριν εἰς δόξαν αὐτοῦ. ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτο δρώμεν, πάντη τε καὶ πάντως εὐλογήσει, καὶ ἀμφιλαφῶς χαριεῖται τὰ ἀγαθὰ· εἰ δὲ δὴ τὴν χεῖρα 15 συστείλαντες, μόναις ταῖς ἑαυτῶν τρυφαῖς τὸ δοθὲν τηρήσομεν, οὗτ' ἂν ἐπιδοίη προθύμως· σκορπιεῖ δὲ ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ μόλις συνενεχθέν. εὐμεταδότους γὰρ εἶναι χρὴ καὶ κοινωνικοὺς καὶ προτιθέντας τοῖς ἄλλοις εἰς μέθεξιν τὰ παρὰ Θεοῦ δωρήματα. 20

1 Tim.
vi. 18.

Ἐπιστρέψατε δὴ ἐν τούτῳ, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ· ἐὰν μὴ c ἀνοίξω ὑμῖν τοὺς καταβράκτας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν 11 τὴν εὐλογίαν μου, ἕως τοῦ ἰκανωθῆναι· καὶ διαστελῶ ὑμῖν εἰς βρῶσιν, καὶ οὐ μὴ διαφθεῖρω ὑμῶν τὸν καρπὸν τῆς γῆς, καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἀμπελος ἡ ἐν ἀγρῶ, λέγει 25 12 Κύριος Παντοκράτωρ· καὶ μακαριοῦσιν ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθε ὑμεῖς γῆ θελητὴ, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

6, 7. δὲ et ἀλλ' assumpta ex B.

12. ὧν] ὧν Edd.

17-19. Haec σκορπιεῖ—προτιθέντας accesserunt ex B. μου B. (s Alex. XII.) ὑμῖν post μου transp. Edd. (Vat.) ἰμῶν B. (Vat. s) διαφθαρῶ ἰμῖν F. Edd. [διαφθερω ἰμων Alex.]

11. δὴ assumptum ex B.

17. ἐπιδοίμεν iid.

22. ὑμῖν τὴν εὐλογίαν

24. διαφθεῖρω

Πάλιν ἀνίησιν ἐγκλημάτων, καὶ ἀπυλλάττει μὲν ἀπάσης ^a 880 A. αὐτοὺς αἰτίας, ὑπισχνεῖται δὲ χρηστῶς καὶ ἀμνησικακῶς χαριεῖσθαι τὰ κατ' εὐχὴν, καὶ ταῖς ἐπέκεινα λόγου κατευφραίνειν φιλοτιμίαις. βούλεται δὲ διὰ πείρας αὐτῆς καὶ 5 πραγμάτων ἀναμαθεῖν, ὡς ἔσται πάντως αὐτοῖς τὸ καρποφορεῖν ὀνησιφόρον. καὶ εἰ τοῦτο δρᾶν ἔλοιnton, καταδώσειν ἐπαγγέλλεται καὶ τὴν τῶν ὑετῶν ἀφθονον χορηγίαν, ἀμφιλαφῆ δὲ νεῖμαι τὴν εὐλογίαν, ὡς ἔχειν αὐτοὺς τῶν ἐδωδύμων ἀφθονον τὴν αὐτάρκειαν, καὶ ἀπαξαπλῶς τῶν ἐκ γῆς ἀγαθῶν ^b 10 τὴν ἀποχρῶσαν μέθεξιν. διαστελῶ γάρ φησιν ὑμῖν εἰς βρῶσιν. τὸ δὲ διαστελῶ νοήσεις ἢ ἀφοριῶ, ἥγουν ὅτι τῶν ἐκ γῆς φυομένων ἕκαστον ἴδιον ἔχειν καιρὸν, καθ' ὃν ἢ γίνεται τυχὸν ἢ πεπαινεται. ὅτι δὲ βλάβης ἀπάσης ἀμείνων ἔσται τῆς γῆς ὁ καρπὸς, πολύβοτρυς δὲ καὶ εὐνοιοτάτη λίαν ἢ ἐν 15 ἀγροῖς ἄμπελος, ὑπισχνεῖται σαφῶς, ὧν εἰς πέρας ἐνηνεγμένων, μακαρίους τέ φησιν ἔσεσθαι λοιπὸν, καὶ οἰάτινα γῆν θελητὴν ὀνομάζεσθαι, τουτέστι, τὴν ἀξιέραστον διὰ τοι τὴν ^c εὐκαρπίαν καὶ γονιμότητα.

Οὐκοῦν εἴτις ἔχοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, τοιοῦτῳ δὴ πάντως ^c 20 περιτεύξεται τῷ Θεῷ, καὶ ἀποσωρεύσει μὲν ἐν οὐρανοῖς, φάγεται δὲ τοὺς καρποὺς τῶν ἰδίων πόνων, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ οὐκ ἔσται κατ' ἐκείνον τὸν ἀπηνηῆ τε καὶ ἀνούστατον πλούσιον, οὗ τὴν χώραν εὐφορηκεῖναι φησὶν ὁ Σωτὴρ ἐν παραβολαῖς εὐαγγελικαῖς. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκε “Τί 25 “ποιήσω; καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζοντας οἰκοδομήσω, καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου Ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ ^d “κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ, φάγε, πίε, εὐφραίνου.” σκεπτομένων δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ ἀμαθαίνοντι ὁ Θεός “Ἄφρον, φησὶ, ^e 20 “ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ

Cf. Col. iii. 12.

Ps. exxvii. 2.

S. Luc. xii. 17, 18, 19.

Ib. 20.

1. ἀπάσης αὐτοὺς hoc ordine B.

4. αὐτῆς] αὐτοὺς Edd. 11. ὅτι om. B.

2. χρηστῶς assumptum ex B.

ὡς iid. 17. τοι] τε iid.

12. ἔχει iid.

15. ὧν]

19. ἔχει iid. οἰκτιρῶν iid.

18. γονιμότητα] ὅτι γονιμοτάτη iid.

19. ἔχει iid. οἰκτιρῶν iid.

23. οὗ] ὃν iid. εὐφορηκεῖναι B. ἐμφορη-

19. ἔχει iid. οἰκτιρῶν iid.

26. πολλὰ assumptum ex B. 28. τοιαῦτα]

τοιαῦτα Edd. ὁ assumptum ex B.

“ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται ;” οὐκοῦν, ὡς ἔφην, εὐλογίας ἔμ-
 πλεως ὁ κοινωνικός· ὁ τοιοῦτος ἔξει καὶ νοητοὺς ὑετοὺς
 κατάρδοντας τὴν καρδίαν, καὶ ἰκανῶς κατευφραίνοντας, καὶ
 τοὺς τῆς εὐσεβείας ἐκδώσει καρποὺς, ἄλλοτε ἄλλως, καὶ
 οἰοίη πως δισταλμένους, τοῦτο μὲν ἀγάπη, τοῦτο δὲ χρη- 5
 στότητι καὶ φιλαλληλία, ἀνδρεία τε καὶ ὑπομονὴ διαπρέπων·
 ἔσται δὲ οἷά τις εὐκαρπος καὶ γονιμωτάτη γῆ, λαμπρὸς τε
 καὶ διαβόητος καὶ τρισμακάριος ἀληθῶς. “ Αἶρετόν γάρ
 “ ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς,” καθὰ γέγραπται.

Prov.
xxii. 1.

13 Ἐβαρύνετε ἐπ’ ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν, λέγει Κύριος, καὶ εἶπατε 10
 14 Ἐν τίνι κατελαήσαμεν κατὰ σοῦ; καὶ εἶπατε Μάταιος ὁ
 δουλεύων Θεῷ, καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα
 861 A. a αὐτοῦ, καὶ διότι ἐπορεύθημεν ἰκέται προσώπου Κυρίου
 15 Παντοκράτορος; καὶ νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ
 ἀνοικοδομοῦνται ποιοῦντες ἄνομα, ἀντέστησαν Θεῷ καὶ 15
 16 ἐσώθησαν. ταῦτα κατελάησαν οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον,
 ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· καὶ προσέσχε Κύριος καὶ
 εἰσῆκουσεν.

Ὅτε τινὰς τῶν γνωρίμων ὠλισθηκότας εἰς ἀμαρτίαν
 b ἔπανορθοῦν ἐθέλη Θεός, παρακομίζει μὲν εἰς μέσον τὰ 20
 διεπταισμένα, διελέγχει δὲ σαφῶς, καὶ οἶον πλήττει μομφαῖς,
 ἵνα τοῖς ἰδίοις ἐπερυθριῶντες πλημμελήμασιν ἔλοιτό γε
 μεταφοιτᾶν ἐπὶ τὰ ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα, σωθεῖέν τε
 οὕτω, τὸν παρ’ αὐτοῦ ζητήσαντες ἔλεον. αἰτιᾶται τοίνυν
 καὶ ἐφ’ ἐτέρῳ τιμὴ τοὺς ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ κοινὴν ὥσπερ τινὰ 25
 καὶ τοῖς μετ’ αὐτοὺς ἐξυφαίνει τὴν ἐπίπληξιν, τὸ χρῆμα
 εἰδὼς ἐπωφελὲς ἅπασι καὶ σωτήριον. ὅσα γὰρ τοῖς πρὸ

1 Cor. x. c ἡμῶν συμβέβηκε τυπικῶς “ Ταῦτα γέγραπται πρὸς νουθε-
 11.

6. ἀνδρία B. 9. καθὼς Edd. 10. ἐβαρύνετε B. ἐβαρύνετε F. Edd. ἐν
 τοῖς λόγοις F. (42. Co.) 11. καὶ assumptum ex B. 15. ἀνοικοδομοῦνται]
 + πάντες Edd. (Vat. 8) ἀντέστησαν] καὶ ἀντέστησαν τῷ Edd. (Vat.) 16. τὸν
 om. B. (XII. 233.) 20. ἐθέλει B. 21. ἐπταισμένα B. 22. ἔλοιτό
 γε] ἔχωντό τε Edd.

“σίαν ἡμῶν,” καθά φησιν ὁ σοφώτατος Παῦλος. αἰτιᾶται τοίνυν ἀθυροστομοῦντας αὐτοὺς, καὶ παλιμνήμοις ῥήμασι καταλυπεῖν ἡρημένους. ἐβαρύνετε γάρ φησιν ἐπ’ ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν. καὶ ποῖος ἦν ἄρα τῆς καταλαλιᾶς ὁ τρόπος; 5 εἶπατέ φησι Μάταιος ὁ δουλεύων Θεῷ, καὶ ὅτι τὸ περιττὸν οὐδὲν ἐν τῷ βούλεσθαι τηρεῖν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ, τουτέστι τὰ διὰ νόμου θεσπίσματα. εἰκαῖον ἐστὶ πρὸς τούτῳ, φατέ, καὶ τὸ ἰκετεύειν αὐτὸν, τουτέστι τὰς ὑπὲρ ὧν ἂν ἔλοισθε προσάγειν λιτάς. d

10 Καὶ ἀληθῆς μὲν πάντως ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, εἰ ταυτί τε λέγοι καὶ κατατιῶτο τοὺς ἐξ Ἰσραήλ. τίς δὲ δὴ τοῖς πεφλυαρηκόσιν ἢ τῆς ἀμαρτοεπείας πρόφασις, ἀναγκαῖον εἰπεῖν. μυρία μὲν γὰρ τὴν γῆν κατεβόσκετο γένη ἄλλ’ ἐκ πάντων ἐν τῷ ἐξ Ἰσραήλ ἐπελέξατο ὁ Θεὸς, ὠνόμασται δὲ 15 μερίς καὶ σχοίνισμα καὶ κλῆρος αὐτοῦ. οἰκειωσάμενος δὲ πεπαιδαγωγῆκε νόμῳ, ὠφέλησε διὰ προφητῶν. καὶ τί πρὸς ταῦτα πέπραχεν ὁ ἀπόπληκτος Ἰσραήλ; προσκεκύνηκε τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, λελάτρευκεν εἰδώλοις, ἔφη τοῖς γλυ- Deut. xxxii. 9.
Hos. xiv. 3.
c
πτοῖς Ὑμεῖς ἐστε θεοὶ ἡμῶν. ἀγανακτήσας εἰκότως ἐπὶ τοῖς 20 οὔτῳ δεινοῖς ἀνοσιουργήμασιν ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, ἐπαίδευε πολυτρόπως, καλῶν εἰς μετάνωσιν λιμοῖς, ἀνεμοφθορίαις, καρπῶν ἐνδείαις, ἀκρίδι καὶ βρούχῳ, ἰκτέρῳ καὶ κάμπαις. οὔπω γὰρ πλήττειν ἤθελε χειρὶ στερεᾷ, μονονουχὶ δὲ καὶ μετασοβεῖν τοῖς δείμασι καὶ συμμέτροις ἔτι κινήμασιν ἐπὶ 25 τὸ δρᾶν ἐλέσθαι τὸ ὠφελοῦν, καὶ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς ἀγαπήσαι Θεόν. ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ἦν αὐτοῖς οὐδὲ τοῦ συμ- a 862 A.
μέτρου πλήττεσθαι λόγος, ἀπώχοντο δὲ ἀχαλίνως εἰς πᾶν εἶδος ἀκαθαρσίας, ἔπεμψεν εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ ὑπὸ χεῖρα πεσεῖν παρεσκεύασε τὴν Βαβυλωνίων. ἐπειδὴ δὲ κέκληνται

2. τοίνυν] + τοὺς Edd.
assumptum ex B.

3. καταλυπεῖν] καταλαλεῖν iid.
6-8. τουτέστι—αὐτὸν om. B.

12. ἀμαρτοεπείας] ἀμαρτίας iid.

11. τίς] τί Edd.

16. νόμον iid.

22. ἀκρίδι] ἀκρίσι iid.

13. Haec τὴν γῆν accesserunt ex B.

τε pro δε iid. Statim καὶ om. B.

23. ἤθελον iid. ante Migne.

nunc reposui ex B., conjecerat Pontanus.

24. δείμασι] δαίμοσι iid. δείμασι quod
29. Βαβυλωνίαν iid.

πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, Θεοῦ κατοικτείροντος, ἀνετείχισάν τε
 τὴν πόλιν, καὶ ἀνεδείμαντο τὸν νεῶν, πάλιν ἐτράποντο πρὸς
 τὸ ῥάθυμον, οὐ πληροῦντες τὰς εὐχὰς, οὐχ ἐπόμενοι τοῖς διὰ
 νόμου θεσπίσμασι, οὐ προσάγοντες δεκάτας ἢ ἀπαρχάς·
 ἀλλ' ὀκνηροὶ καὶ μόλις ἐπὶ τὸ θύειν ἐρχόμενοι, καὶ κατασφά- 5
 ζοντες τὰ χωλὰ, τὰ τυφλὰ, καὶ τὰ ἐνοχλούμενα, καὶ ταῦτα
 δρῶντας ἐκτόπως, οὐδὲν ἤττον ἐπαίδευε Θεὸς λιμῶ τε καὶ
 ἀκαρπία. οἱ δὲ, καίτοι δέον, εἴπερ ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ τῶν
 συμφερόντων ἐπιστήμονες, ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον ἀναδρομαῖς
 θεραπεύειν λελυπημένον τὸν τῶν ὄλων Θεόν, ἀσύνητον 10
 ἐποιοῦντο τὴν καταβολήν. ἐπειδὴ γὰρ ἑώρων τὰ περίοικα
 τῶν ἐθνῶν, καίτοι Θεὸν οὐκ εἰδότα, προσκυνοῦντα δὲ μᾶλλον
 τοῖς γλυπτοῖς, καὶ τὴν ἐσχάτην νοσοῦντα πλάνησιν, ἐν
 εὐπαθείᾳ ὄντα καὶ τρυφαῖς, ἔφασκον ἀσυνέτως Μάταιος ὁ
 δουλεύων Θεῷ καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ προστάγματα 15
 αὐτοῦ; ἡμεῖς μὲν γὰρ, φησὶν, οἱ νομοφύλακες ἐν ἀφορίαις
 ἐσμὲν καὶ πληγαῖς, ὀφόμεθα δὲ καὶ αἰχμάλωτοι, καίτοι
 προσπίπτοντες αἰεὶ καὶ ἰκέται γινόμενοι τῷ Κυρίῳ παντο-
 κράτορι· οἱ δὲ τῶν τοιούτων δρῶντες οὐδὲν, οὐ πληγὴν
 ἔχουσιν, οὐ πόνον. οὐκοῦν μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ 20
 ἀνοικοδομοῦνται ποιεῖντες ἄνομα, ἀντέστησαν Θεῷ καὶ ἐσά-
 θησαν. ἀντιπράττουσι γὰρ κατὰ ἀλήθειαν τῇ τοῦ Θεοῦ δόξῃ
 κατὰ πολλοὺς τρόπους οἱ πλανώμενοι, καὶ τοῖς χωνευταῖς
 προσάγοντες τὰς θυσίας καὶ “τῷ ξύλῳ λέγοντες Θεὸς μου
 “εἰ σὺ, καὶ τῷ λίθῳ Σὺ ἐγέννησάς με.” ταῦτά φησι κατε- 25
 λάλησαν οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον. δυσφημία δὲ πάλιν τὸ
 ἔγκλημα, καὶ τῶν ἐσχάτων ἀρρώστημάτων ἀπόδειξις ἐναρ-
 γῆς. νοσοῦσης γὰρ διανοίας οἱ λόγοι, καὶ μεθύοντος νοῦ
 θεοστυγὲς ἀπόβρασμα τὸ φάναι τι κατὰ Θεοῦ. ὅτι δὲ τῶν

Hier. ii.
27.

2. ναὸν Edd.

3. τὰς assumptum ex B.

4. οὐ accessit

ex B.

5. κατασφάζαντες Edd.

12. καίτοι] καὶ τὸν iid.

14. εὐπαθείαις iid.

15. πλέον iid. προστάγματα] φυλάγματα iid.

16. μὲν assumptum ex B. Habet φησὶν B. ἀπορίας iid.

17. ὀφόμεθα iid.

18. τῷ om. B.

21. ἀνοικοδομοῦντες iid.

26. δυσφημίας iid.

πάντως pro πάλιν iid.

τοιούτων ἐπακροᾶται λόγων οἷον οὐ παρέργως, ἀλλ' ἐν σπουδῇ, πεπληροφόρηκεν εἰπὼν Καὶ προσέσχε Κύριος καὶ εἰσήκουσεν "Ὅτι Πνεῦμα Κυρίου πεπλήρωκε τὴν οἰκουμένην, Sap. i. 7.
 "καὶ τὸ συνέχον τὰ πάντα γινώσῃ ἔχει φωνῆς." εἰ δὲ δὴ
 5 που τις γένοιτο κατὰ τῆς θείας αὐτοῦ δόξης λόγος, οὗτος ἔσται βαρὺς καὶ οἷον ἀφόρητος, καίτοι λίαν ἀνεξικακεῖν εἰωθότι ταύτητοι καὶ ἔφασκεν Ἐβαρύνετε ἐπ' ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν.

Δεῖ δὴ οὖν ἄρα, κὰν ὦμεν ἐν πόνοις, χρησίμως ἡμᾶς παι-
 10 δεύοντος τοῦ Θεοῦ, μὴ λίαν ἀκηδιᾶν, μήτε μὴν οἴεσθαι τὸν α 863 A.
 οὕτω φιλάρετον ἀφειδῆσαι τῶν ἀγαθῶν· περιεργάζεσθαι δὲ μᾶλλον τὰ ἐφ' οἷς προσκεκρούκαμεν, ἐκμειλίσσεσθαι τε οὕτω, καὶ τὸν ἔλεον αἰτεῖν. εἰ δὲ δὴ καὶ τινες τῶν φιλαμαρ-
 15 τημόνων ἐν εὐπαθείαις εἶεν κοσμικαῖς, τὴν τῶν προσκαίρων
 ἀπόλαυσιν ἔχοντες, ἀπονέμειν ἀκόλουθον ταῖς ἀπορρήτοις
 οἰκονομίαις τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀνεξικακίας τοὺς λόγους.

Καὶ ἔγραψε βιβλίον μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις ἡ
 τὸν Κύριον καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἔσονταί 17
 μοι, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς
 20 περιποίησησιν, καὶ αἰρετιῶ αὐτοὺς ὄν τρόπον αἰρετιεῖ ἄνθρωπος
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν εὖ δουλεύοντα αὐτῷ.

Κατακερτομούντων αὐτοῦ τῶν ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ἀνόσια
 πεφλυαρηκότων κατ' αὐτοῦ, "προσέσχε μὲν καὶ εἰσήκουσεν."
 εἶτα δέον τοῖς ἡμαρτηκόσι τὴν πρέπουσαν ἐπαρτήσῃαι δίκην,
 25 καὶ τοὺς τῆς ἀθυροστομίας εἰσπράττεσθαι λόγους, παρήσις
 μὲν ὡς Θεὸς ἀμνησικακῶς καὶ τοῦτο· ἐγγράφει δὲ βιβλίον
 μνημοσύνου τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν, περὶ ὧν οἶμαί που καὶ

1. οἷον om. B. 7. ἐβαρύνετε Edd. ut supra. 9. ἔτι pro ἄρα iid. 20. αἰ-
 ρετιεῖ B. (26, 49.) αἰρετίζει Edd. 21. εὖ assumptum ex B. (22, 36, 51, 238.)
 22. αὐτὸν Edd. 23. πεφλυαρηκότων κατ' αὐτοῦ hoc ordine B. 24. ἡμαρ-
 τημένοις iid. 25. πρᾶττεσθαι iid. πάρεσι iid. 26. γράφει iid.

αὐτὸς ἔφασκεν ὁ Δαυεὶδ πρὸς τὸν γράφοντα τὸ βιβλίον
 “Καὶ ἐπὶ τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται.”

Ps.
cxxxviii.
16.

Εὐρήσομεν δὲ αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χρι-
 στὸν τοῖς ἀγίοις λέγοντα μαθηταῖς “Μὴ χαίρετε ὅτι τὰ
 “δαιμόνια ὑποτάσσεται ὑμῖν· χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ 5
 “ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τῷ οὐρανῷ.” ἐπαράται δὲ καὶ
 δ σφόδρα εἰκότως ὁ θεσπέσιος Δαυεὶδ τοῖς Ἰουδαίων δήμοις
 ἀπεκτονόσι Χριστὸν οὕτω λέγων “Ἐξάλειφθήτωσαν ἐκ
 “βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν.” γρά-
 φεται τοίνυν τὸ τοῦ μνημοσύνου βιβλίον ταῖς φεβουμέναις 10
 Θεὸν, οὓς καὶ οἰκείους ἔσεσθαι φησιν ἑαυτῷ καὶ γνωριμω-
 τάτους κατὰ γε τὸν τῆς περιποιήσεως καιρὸν, ὅτε καθιέται
 μὲν ὁ Χριστὸς ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, δορυφορούντων
 ἀγγέλων, “καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ
 e “ἐρίφια ἐξ εὐνύμων, καὶ ἐρεῖ τοῖς ἐκ δεξιῶν Δεῦτε οἱ 15
 “εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοι-
 “μασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.” τότε
 γὰρ αὐτοὺς αἰρετιεῖ, τουτέστιν αἰρετοὺς ποιήσεται, παραχωρῶν
 οὐδὲν εἰς φιλοστοργίαν τοῖς καθ’ ἡμᾶς πατράσιν, οἱ τοῖς
 ἰδίους ἐπιγάνυται τέκνοις, ὅταν εἶεν μάλιστα σοφὰ καὶ εὐήνια, 20
 καὶ διὰ πλείστης ὄσης αἰδοῦς ποιοῦνται τοὺς φύσαντας.

Ps.
lxviii.
29.

S. Matth.
xxv. 33,
34.

18 Καὶ ἐπιστραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε ἀνὰ μέσον δικαίου καὶ ἀνὰ
 864 A. a μέσον ἀδίκου, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ δουλεύοντος τῷ Θεῷ καὶ
 τοῦ μὴ δουλεύοντος.

Τότε δὴ τότε, φησὶ, τῆς οὕτω σαθρᾶς εἰκαιομυθίας ἀπο- 25
 παυσάμενοι, καὶ τὴν ἀκρατῆ καὶ ἀπαίδευτον ἀνακόπτοντες
 γλῶσσαν, διαλοιδορήσεσθε μὲν οὐκ ἔτι τῷ φιλαρέτῳ Θεῷ,
 μονουχὶ δὲ τὴν μέθην ἀποπεμφάμενοι, καὶ οἶον ἐπιστρέ-

1. τὸ assumptum ex B qui τὸν prius scripsit.
 οὐρανοῖς iid. καὶ assumptum ex B.
 23. ἀδίκου B.F. (Alex.) ἀνόμου Edd. cf. infra. καὶ alt.] + ἀνὰ μέσον F. (22 al.)
 25. σαθρᾶς] λαθρᾶς (sic) Pont. λαθραίας Aub.

6. ἐγράφησαν Edd. τοῖς
 21. ὄσης accessit ex B.

φοντες ἐκ πλάνης, εὖ μάλα καταθρήσετε τί τε καὶ ὅσον ἐστὶ
 τὸ μεταξὺ δικαίου τε καὶ ἀνόμου, τοῦ δουλεύοντος Θεῷ καὶ τοῦ
 μὴ δουλεύοντος. οἱ μὲν γὰρ ἄνομοί τε καὶ ἐξήνιοι, καὶ τὸν b
 τῆς ὑπ' αὐτῷ δουλείας ἀποσειόμενοι ζυγὸν, οἰχήσονται πρὸς
 5 ἀπώλειαν καὶ εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν· “Ἐκεῖ ἔσται ὁ
 “ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων,” καθὰ γέγραπται·
 οἱ δὲ ἀγαθοὶ καὶ φιλόθεοι, καὶ τῶν θείων νόμων ἐπιστήμονες,
 καὶ ἀπάσης ἀρετῆς ἐπιμεληταὶ, λαμπροὶ καὶ ἡγιασμένοι, τὸν
 τῆς ἀφθαρσίας ἀναδήσονται στέφανον, καὶ ἐν ταῖς ἄνω
 10 γεγυῖαι μοναῖς, συνδιαιτήσονται μὲν ἀγίοις ἀγγέλοις,
 κοινωνοὶ δὲ τῆς δόξης ἀποφανέντες Χριστοῦ, τοῖς εἰς μα-
 κραιώνα βίον ἐντρυφήσουσιν ἀγαθοῖς “Ἄ ὀφθαλμὸς οὐκ e
 “ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ
 “ ἀνέβη,” κατὰ τὸ γεγραμμένον. πλὴν εὐημεροῦντας βλέ-
 15 ποντες ἐν τῷδε τῷ βίῳ τοὺς τῆς φαυλότητος ἐραστὰς,
 γεγόνασι μὲν ἐν λογισμοῖς τῶν ἀγίων τινὲς, οὐκ ἠγνόησαν
 δὲ ὅτι τοῦ βίου τὸ πέρασ ἐξουσι εἰς ἀπώλειαν. καὶ γοῦν ὁ
 μακάριος Ἱερεμίας οὕτω πως φησὶ “ Δίκαιος εἶ Κύριε, ὅτι
 “ ἀπολογήσομαι πρὸς σέ, πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ.
 20 “ τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐδοῦται; εὐθνήσαν πάντες οἱ
 “ ἀθετοῦντες ἀθετήματα; ἐφύτευσας αὐτοὺς καὶ ἐρρίζω- d
 “ θησαν· ἐτεκνοποίησαν καὶ ἐποίησαν καρπὸν· ἐγγὺς εἶ σὺ
 “ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν.
 “ καὶ σὺ, Κύριε, γινώσκεις με, ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου
 25 “ ἐναντίον σου.” εἶτα πάλιν φησὶν “ Ἀγνισον αὐτοὺς ἐν
 “ ἡμέρᾳ σφαγῆς αὐτῶν. ἕως πότε πευθήσει ἡ γῆ;” ὁρᾶς ὅπως
 ἐμπέπτωκεν εἰς λογισμῶν δυσχέρειαν, οὐκ ἠγνόησε δὲ τῶν
 δυσσεβούντων τὸ πέρασ. “ Διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ
 “ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου,” κατὰ τὸ γε-
 30 γραμμένον. e

S. Matth.
viii. 12.I Cor. ii.
9.Hier. xii.
1-3.

Ib. 3, 4.

Es. xl. 6.

1. ἐκ πλάνης om. B. τί τε] τότε Edd. 2. τε assumptum ex B.
 17. τοῦ βίου τὸ hoc ordine B. 19. κρίμα iid. 20. ἅπαντες iid.
 25. ἐν ἡμέρᾳ] εἰς ἡμέραν iid. (A.V. &c.) 27. ἠγνόηκε iid. 28. διότι
 assumptum ex B. 29. ἀνθρώπων iid. χόρτους Aubertus.

Κεφ. δ'. Διότι ἰδοὺ ἡμέρα ἔρχεται καιομένη ὡς κλίβανος, καὶ φλέξει αὐτούς, καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἀλλογενεῖς καὶ πάντες οἱ ποιοῦντες ἄνομα καλάμη, καὶ ἀνάψει αὐτούς ἡ ἡμέρα ἡ ἐρχομένη, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ, καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῆ ἕξ αὐτῶν ῥίζα οὐδὲ κλάμα.

5

865 A. α Ἐν πυρὶ γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν ἐννοεῖν ἀκόλουθον, “ἐν ἣ οἱ οὐρανοὶ μὲν ῥοιζήδον παρελεύσονται, “στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, γῆ δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται πάντα. καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ “καινὴν γῆν κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν” 10 ἔφη γὰρ ὠδέ τις τῶν ἀγίων μαθητῶν. ἤξει τοίνυν φησὶν ὡς κλίβανος ἡ ἡμέρα Κυρίου, καὶ καταφλέξει μὲν ἅπαντας τοὺς ἀλλογενεῖς, προσθήσει δὲ τούτοις καὶ τοὺς ποιῶντας β τὰ ἄνομα· μία γὰρ ἔσται τις κατ’ ἀμφοῖν ἡ δίκη. ἄθρει δὲ ὅπως ἀστειότατα νυνὶ διαμέμνηται τῶν ἀλλογενῶν. 15 ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὺς ἐμακαρίζον λέγοντες “Καὶ νῦν ἡμεῖς “μακαρίζομεν ἀλλοτρίους, καὶ οἰκοδομοῦνται ποιοῦντες “ἄνομα, ἀντέστησαν Θεῷ καὶ ἐσώθησαν,” ταύτητοι καταφλεχθήσεσθαι φησὶν αὐτοὺς, ὡς τῇ τοῦ Θεοῦ δόξῃ πεπολεμηκότας, καὶ προσκυνεῖν ἐλομένους τῇ κτίσει παρὰ τὸν 20 κτίσαντα.

Supra
iii. 15.Rom. i.
25.

Λογιούμεθα δὲ καὶ ἐτέρως ἀλλογενεῖς ὀνομάζεσθαι τοὺς c εἰδωλολάτρας καὶ τοὺς καθ’ ἕτερόν τινα τρόπον ἠλλοτριωμένους τοῦ ἱεροῦ τε καὶ ἀπολέκτου γένους, οἷόν τι φημὶ τοὺς αἰρετικούς, περὶ ὧν ἂν λέγοιτο, καὶ μάλα εἰκότως 25 “Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ’ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν “ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεσαν ἂν μεθ’ ἡμῶν.” οὗτοι τὴν θείαν

1 S. Joan.
ii. 19.

3. ἡ prius om. Edd. (147.) 8. λυθήσονται habet B. 9. ἔργα om. B. Statim κατακαυθήσεται B. cf. supra 801 init. 10. αὐτοῦ om. B. 14. τις] τοῖς Edd. ante Migne. 15. ὅπως ἀστειότατα] οὕτως ἀστειότητα iid. Statim νῦν B. 17. οἰκοδομοῦνται B. ἀνοικοδ. Edd. 18. ἄνομα] + καὶ iid. invito B. (Alex. XII.) τοι assumptum ex B. 20. τὴν κτίσιν Edd. 22. δὲ assumptum ex B. 24. οἷόν τι φημὶ] φημὶ δὲ B. 27. μεμενήκεσαν habet B.

εὐγένειαν ἀποβεβληκότες, ἀπονοσφιζόμενοί τε τοῦ ἱεροῦ καὶ
 ἀπολέκτου γένους τοῦ γεγονότος εἰς περιποιήσιν· διὰ πίστεως
 δὲ δηλονότι τῆς ἐν Χριστῷ· οἱ τοιοῦτοι γοῦν πυρὸς ἔσονται
 τοῦ παμφάγου τροφή. ἐν ἴσῃ δὲ μοίρα κείσονται παρὰ Θεῷ
 5 καὶ οἱ ποιῶντες ἄνομα, κὰν εἰ ἐγκρίνοιτο τυχὸν τοῖς πεπι- d
 στευκόσι καὶ ἐξειλεγμένοις, καὶ τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς
 εἰδόσι Θεόν. οὐ γὰρ ἀπόχρη τοῦτο αὐτοῖς εἰς ἀπόνειψιν
 ἁμαρτίας, εἴπερ ἔστιν ἀληθές, ὡς “πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά
 “ ἔστι.” δικαιοὶ μὲν γὰρ ἢ πίστις ἢ εἰς Χριστὸν, καὶ τῆς τῶν
 10 προεπταισμένων ἀπαλλάττει κηλίδος. εἰ δὲ δὴ τις μετὰ
 τοῦτο ῥάθυμός τε καὶ ἀναπεπτωκῶς εὐρίσκειτο, πρὸς τε τὰ
 σαρκὸς καὶ τὰ τοῦ κόσμου πάθη ἐπιῤῥεπῆς, νενέκρωκεν
 οἰοιείτως ἐν ἑαυτῷ τὴν πίστιν, προστιθεὶς μὲν οὐδὲν τῶν e
 ἐπαινουμένων, παλινδρομήσας δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν
 15 τοῦ βίου σκαιότητα. περὶ τῶν τοιούτων φησὶ καὶ ὁ θεσπέ-
 σιος μαθητῆς “Κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι
 “ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω
 “ ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς·
 “ συμβέβηκε γὰρ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας Κύων
 20 “ ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς
 “ κύλισμα βορβόρου.” οὐκοῦν ἐν ἴσῃ τοῖς ἀλλογενέσι καὶ a 888 A.
 οἱ ποιῶντες ἄνομα, οἳ καὶ ἔσονται καλάμη, καταφλεχθήσονται
 δὲ οὕτως ὡσανεὶ κάκεϊν πυρὸς ἐπενηνεγμένου. συναγεται
 γὰρ ὁ σῖτος εἰς ἀποθήκην, καθὰ καὶ ὁ Σωτὴρ φησι περὶ
 25 τῶν ἀγίων θεριστῶν· τὸ δὲ ἄχρον κατακαίεται πυρὶ ἀσβέ-
 στω. καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῆ αὐτοῖς ῥίζα οὐδὲ κλῆμα, τουτέστιν,
 οὐδεμίαν ἔξουσιν ἐλπίδα τοῦ καὶ αὐθις ἀναφυῆναι πρὸς ζωὴν,
 ζωὴν δὲ φημι τὴν ἀξιέραστον τε καὶ ὡς ἐν δόξῃ τῇ παρὰ
 Θεῷ, τὴν ὡς ἐν ἀγιασμῷ καὶ μακαριότητι νοουμένην. ῥίζης b
 30 μὲν γὰρ οὐκ εἰσάπαν ἐκκεκομμένης, οὔτε μὴν κλήματος
 οἶον ἐκ βάθους ἐξηρημένου, σώζεται τις ἐλπίς τοῦ καὶ

1 S. Pet.
ii. 9.

S. Jac.
ii. 20.

2 S. Pet.
ii. 21, 22.

S. Matth.
iii. 12.
Ib. xiii.
30.

3. Haec οἱ τοιοῦτοι γοῦν accesserunt ex B. 6. τε] δὲ (sic) Edd. 7. πρὸς iid.
8. ὡς] + ἢ iid. 12. ἐπιῤῥεπῆς accessit ex B. 14. μᾶλλον] πάλιν B.
20. τὸν ἴδιον ἔμετον B. τὸ ἴδιον ἐξέραμα Edd. 27. ἀναφύναι B.

Hiob
xiv. 7.

ἀναφύναι πάλιν “Ἔστι γὰρ δένδρω ἐλπίς,” κατὰ τὸ γεγραμ-
μένον “ἐὰν γὰρ ἐκκοπῆ, πάλιν ἐπανθήσει, καὶ ὁ ῥάδαμνος
“δὲ αὐτῆς οὐ μὴ ἐκλείπη.” εἰ δὲ δὴ κάτωθεν καὶ ἐξ αὐτῆς,
ὡς ἔφην, ἀναβοθρευοίτο ρίζης, καὶ ἀγρίαν τῶν φυμάτων
ὑπομένοι τομῆν, συνδιολεῖται πάντως αὐτῷ ἐλπίς ἅπαντα 5
τοῦ καὶ εἰσαυθις ἀναφυῆναι δύνασθαι πρὸς ζώην. οὐκοῦν
ὡς ἐξ ὁμοιότητος τῆς τῶν φυτῶν ἐξηρησθαί φησιν ἅπασαν
τῶν φιλαμαρτημόνων ἐλπίδα. καὶ τοῦτο σαφῶς ὁ θεσπέσιος
Ἡσαΐας ἐπαγγέλλεται λέγων “Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευ-
“τήσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται 10
“εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί.”

Es. lxvi.
24.

2 Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά μου ἥλιος δικαιο-
σύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεσθε
3 καὶ σκιρτήσετε ὡς μοσχάρια ἐκ δεσμῶν ἀνειμένα. καὶ κατα-
4 πατήσετε ἀνόμους, διότι ἔσονται σποδὸς ὑποκάτω τῶν ποδῶν 15
ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἐγὼ ποιῶ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

S. Joan.
i. 14.

Ἐπέλαμψε μὲν ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Λόγος ὀφθαίς ἐν
τῷδε τῷ κόσμῳ τὴν καθ’ ἡμᾶς ὁμοίωσιν ὑποδύς· “Γέγονε”
γάρ φησι “σὰρξ ὁ Λόγος καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν” ἐν
ἀχλύϊ δὲ ὄντας καὶ σκότῳ, καθάπερ τις ἥλιος, ταῖς οἰκείαις 20
περιαστράπτει μάρμαρυγαῖς, καὶ τὴν τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας
ἀκτίνα λαμπρὰν ταῖς τῶν πιστευόντων καρδίαις ἐνιείς, καθα-
ροὺς ἀπέφηνε καὶ σοφοὺς καὶ ἀπάσης ἀγαθοουργίας ἐπιστή-
3 μονας. ἔδειξε δὲ ἡμῖν ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα, διὰ τῆς

3. ἐκλείπη B. (Alex.) ita voluit Migne. ἐκλείπη Edd. (Vat.) 4. ὡς ἔφην
ἀναβοθρευοίτο ρίζης] ρίζης εἰσάπαν ἀναμοχλευοίτο Edd. φυμάτων] κλημάτων iid.
5. αὐτῷ] + καὶ iid. 6. τὸ pro τοῦ iid. ἀναφύναι B. 9. ἐπαγγέλλει iid.
14. σκιρτήσετε] σκιρτάσετε iid. ante Migne. 15. διότι] καὶ F. (22. al.)
16. τῇ om. B. 17. τοῖς pro ὀφθαίς Edd. 18. κόσμῳ] + καὶ iid.
19. Πᾶες γὰρ φησι accesserunt ex B. 21. περιστράπτων Edd.
περιστράπτων correxit Migne. 22. καρδίαις] ψυχαῖς iid. 24. Πατέρα]
+ καὶ iid.

ἀπορρήτου μυσταγωγίας εὐτεχνεστάτους ἀποφήνας καὶ σε-
σοφισμένους, ἔμπλεών τε τὸν νοῦν τῆς περὶ αὐτοῦ γνώσεως
ἔχοντας. πλὴν καὶ εἰς τοῦτο φαιδρότητος παρενηνεγμένοι
πεπλουτισμένοι τε, καθά φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, “ἐν
5 “παντὶ λόγῳ καὶ ἐν πάσῃ γνώσει καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ,”
“βλέπομεν ἄρτι ἐν ἐσόπτρῳ καὶ ἐν αἰνίγματι, καὶ γινώ-
“σκομεν ἐκ μέρους.” ἤξει δὲ κατὰ καιροὺς τὸ τέλειον, a
καὶ ἐν πληρεστάτῃ λοιπὸν ἐσόμεθα γνώσει, Χριστοῦ πάλιν
ἡμῖν ἐξ οὐρανοῦ ἐπιλάμψαντος, καὶ καταργούντος μὲν τὴν
10 ἐκ μέρους καὶ ἐν αἰνίγματι γινῶσιν, καταλάμποντας δὲ ὡσπερ Ib. 9.
τοῖς τελεωτάτοις, καὶ θείου τινὸς καὶ ἀπορρήτου φωτὸς
ἀναπιμπλάντος τὸν νοῦν, καὶ τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
χύσει καταφαιδρύνοντος. ἔφη μὲν γὰρ ὁ θεσπέσιος Παῦλος
“Εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γνώσεις παυ- b Ib. 8. *
15 “θήσονται.” φαμὲν δὲ ὅτι οὐκ ἀπὸ γε τοῦ γινώσκειν
ἐν μέρει ἐπὶ τὸ μηδὲν εἰδέναι τι βαδιούμεθα, πολλοῦ γε
καὶ δεῖ. ἐπεὶ τίνα τρόπον ὁ τῆς μελλούσης ἐλπίδος καιρὸς
οὐ πρὸς ζημίαν ἔσται ταῖς τῶν ἀγίων ψυχαῖς, εἰ χρὴ πάντως
καὶ ὦν ἂν ἔχοιεν ἀπολισθεῖν, οὐ τὰ ἀμείνω κερδαίνοντας,
20 οὐκ ἐπὶ τίνα τῶν ὑπερκειμένων ἰέντας τὸν νοῦν· ἀπεμπο-
λοῦντας δὲ μᾶλλον καὶ τὸ ἤδη πεπορισμένον οὐκ ἀταλαι-
πώρως ἔσθ’ ὅτε; καταργοῦνται δὲ προφητεῖαι, πεπαύσεται
δὲ καὶ γινῶσις, ἐπεισκρινομένης δηλονότι ταῖς ἡμετέραις
ψυχαῖς τῆς ἄγαν ὑπερκειμένης. ὡσπερ γὰρ εἴ τις, ἐνὸς ἐν c
25 οἴκῳ φαίνοντος λύχνου καὶ μετρίαν ἐν τοῖς ὀρώσιον αὐτὸν
ἰέντος αὐγὴν, εἰσκομίσειε λαμπάδα, πᾶσά πως ἀνάγκη μο-
νονουχὶ καὶ ἀπρακτεῖν τὸ ἐκείνου φῶς τῇ τοῦ μείζονος

I. εὐτεχνεστάτους B. ἀτεχνεστάτους in codice legerat Pontanus, quod εὐτεχ-
στάτους e conjectura correxit. Statim ἀπέφηνε Edd. 6. ἐν alt. assumptum
ex B. 9. οὐρανῶν Edd. τὴν ἐκ μέρους καὶ ἐν αἰνίγματι] τὸ ἐκ μ. καὶ
τὴν ἐν ἐσόπτρῳ καὶ αἰνίγματι iid. 11. τελειωτέροις iid. 14. εἴτε
γνώσεις παυθήσονται] καὶ γνώσεις παύσονται iid. 15. ὅτι et γε assumpta
ex B. 16. ἐν μέρει] ἐκ μέρους iid. 18. ζημίας iid.
19. ἔχοιμεν iid. 20. τι iid. 22. καταργοῦνται δὲ] καταργηθή-
σονται καὶ iid. 25. ὀρώσιον αὐτὸν hoc ordine B. 27. φῶς]
+ τὴν iid.

ἀμετρία παραχωροῦν· καὶ ὡσπερ ἡλίου τὴν ὑπ' οὐρανὸν
καταυγάζοντος, ἀδρανῆς ἤδη πως ἢ τῶν ἀστέρων ἀπολέ-
λειπται λαμπρότης· οὕτω φαιδρότερας ἐν ἡμῖν εἰσκεκο-
μισμένης γνώσεως καταργηθήσεταιί πως ἢ μείων. ἔφη δέ
S. Joan. d που καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις “Ταῦτα ἐν 5
xvi. 25. “παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐκέτι ἐν
“παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν· ἀλλ’ ἐν παρρησίᾳ περὶ τοῦ
“Πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν.”

Οὐκοῦν τοῖς ἀγίοις, οἱ καὶ σφόδρα πεφόβηνται τὸ ὄνομα
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπάσης ἀρετῆς ἐπιμεληταὶ γεγονόασιν ἐν τῷδε 10
τῷ κόσμῳ, Χριστὸς ἀναλάμψει, καθάπερ τις τῆς δικαιοσύνης
ἡλῖος τῆς τελειοτάτης γνώσεως τὰς αὐγὰς ἐνιείς, καὶ ἀπάσης
e αὐτοὺς ἀπαλλάττων ψυχικῆς ἀρρώστιας, καὶ θλίψεως τῆς
ἀρχαίας ὡς ἀπωτάτω· τιθείς. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ Ἰατὶς ἐν
ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ· οἷον ὡς ἐπ’ αἵτου καὶ νεοτῶν εἰρημένον, 15
κατ’ ἐκεῖνό που πάντως τὸ διὰ τοῦ πανσόφου Μωυσέως
λελεγμένον περὶ Θεοῦ καὶ τῶν ἐξ Αἰγύπτου λελυτρωμένων
D. Deut. “Ὡς αἶτος σκεπάσει νοσσιὰν αὐτοῦ, διείς τὰς πτέρυγας
xxxii. 11. “αὐτοῦ, ἐδέξατο αὐτούς.” ἔσται τοίνυν φησὶ καὶ ἰατὶς ἐν
ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ. ἐν μὲν γὰρ τῷ αἰῶνι τούτῳ δεινὰ πως 20
ἐστὶν ἐν ἡμῖν τῆς σαρκὸς τὰ σκιρτήματα· καταθῆγει γὰρ
868 A. a τὸν νοῦν εἰς ἐκτόπους ἡδονὰς, ἀγριαίνει δὲ ἐν τοῖς μέλεσιν
Cf. Rom. ἡμῶν τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος, εἰ καὶ νικᾶται τυχὸν διὰ τῆς
vii. 23. τῶν ἀγίων ἐπιεικειάς, ἐπαμύνοντος τοῦ Χριστοῦ. καταμεθύει
δέ πως ὁ νοῦς, καὶ καθ’ ἕτερον τρόπον πειραζόμενος ὑπὸ 25
παθῶν· ἀλαζονεῖαί τε γὰρ ἐπισκῆπτουσι, καὶ φιλοδοξίαι
κοσμικαὶ καὶ ὄργαι καὶ φιλοκέρδεια καὶ τὰ ἕτερα τῶν κακῶν.
2 Cor. i. ἐπειδὴ δὲ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος διὰ Χριστοῦ πε-
22. πλουτήκαμεν, εἰθίσμεθα καὶ κατευμεγεθεῖν τῶν παθῶν, πλὴν
b ἰδρῶτος οὐ δίχα, κατὰ δέ γε τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα πλήρη 30

3. ἐν assumptum ex B. 7. ὑμῖν] πρὸς ὑμᾶς Edd. 8. ἀπαγγελῶ B.
ἀναγγελῶ iid. 11. τῆς assumptum ex B. 18. σκεπάσει habet B. (XIII.)
ἐαυτοῦ Edd. (XIII.) 21. τῆς σαρκὸς τὰ] τὰ κατὰ σάρκα B. 23. εἶ]
ἢ Pont. ἢ Aub. 27. καὶ primum assumptum ex B. 29. καὶ] τε Edd.
30. Habet δέ γε B.

τῆς θεογνωσίας ἔχοντες τὴν ἀγῆν, καὶ τὴν τελειότητα τῆς
 δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πλουτοῦντες, ἀποδυσάμενοί
 τε τὴν φθορὰν καὶ τὰ τῆς σαρκὸς πάθη, Θεῷ δουλεύσομεν
 ὀλοτρόπως, οὐ μεριζόμενοι πρὸς ἁμαρτίαν, οὔτε μὴν ὑπό
 5 του τῶν πάλαι παθῶν ἐνοχλούμενοι, ἀλλ' ἐν ἴσῃ τάξει τοῖς
 ἁγίοις ἀγγέλοις τὸν καθαρὸν καὶ ἀπήμονα διαζῶντες βίον.
 γέγραπται γὰρ περὶ τῶν ἁγίων ὅτι ἐπιλήσονται τὴν θλίψιν
 αὐτῶν, καὶ οὐκ ἀναβῆ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν· ἔσται
 δὲ, φησὶ, “καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν,
 10 “ὑπὲρ γὰρ κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ εὐφροσύνη καὶ e
 “ἀγαλλίαμα καταλήψεται αὐτοὺς, ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη
 “καὶ στεναγμός.” ταύτητοί φησιν ὁ Προφήτης, ἦτοι Θεὸς
 ὁ τούτων ἐργάτης καὶ δοτὴρ, ὅτι καὶ ἐξελευσεσθε καὶ σκιρτή-
 σετε ὡς μοσχάρια ἐκ δεσμῶν ἀνιέμενα. ὥσπερ γὰρ τὰ
 15 μοσχάρια τὰ ὑπότιθα δεσμῶν ἀνιέμενα κατασκαίρουσι τῶν
 ἀγρῶν, ἐν εὐανθεῖ τῇ πόα ἀποπηδῶντά τε καὶ διαμυκῶμενα·
 οὕτω κατὰ καιροὺς οἱ ἅγιοι μονουχὶ δεσμῶν ἀνιέμενοι
 τῆς ἐν τῷδε τῷ βίῳ θλίψεως καὶ φροντίδος, ἰδρῶτός τε
 καὶ πόνων, εἰς τὴν τοῖς ὀσίοις πρέπουσαν εὐθυμίαν ἐκβή- d
 20 σονται, πατοῦντες ἀνόμους, οὐ μαχομένους ἔτι καὶ ἀνθεστη-
 κότας, πεσοῦντας δὲ ἤδη καὶ νενικημένους, καὶ οἶον ὑπὸ πόδας
 κειμένους, τῷ καὶ ἀνῆρησθαι παντελῶς τὸν παρ' αὐτῶν
 πόλεμον. “Οὐ γὰρ ἔσται ἐκεῖ λέων, οὐδὲ τῶν θηρίων τῶν Ib. 9.
 “πονηρῶν οὐδὲν οὐ μὴ ἀναβῆ ἐκεῖ,” κατὰ τὸ γεγραμμένον·
 25 “ἔσται δὲ μᾶλλον ὁδὸς καθαρὰ, καὶ ὁδὸς ἁγία κληθήσεται.” Ib. 8.
 ἀπόλεμος γὰρ καὶ ἀπάσης κηλίδος ἀπηλλαγμένη κατ' ἐκείνο
 μάλιστα τοῦ καιροῦ τῶν ἁγίων ἔσται ζωή.

Es. lxxv.
 16.
 Ib. xxxv.
 10.

Ib. 9.

Ib. 8.

e
 Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμῖν Ἡλίαν τὸν Θεοβίτην πρὶν ἐλθεῖν 4

1. τελειότητα] τελειοτάτην Edd. 2. Πνεύματος πλουτοῦντες hoc ordine B.
 3. δουλεύσομεν] λατρεύομεν iid. 6. διαζῶντες] βιοῦντες iid. 10. Haec
 ὑπὲρ γὰρ κεφαλῆς αὐτῶν accesserunt ex B. 11. καὶ assumptum ex B.
 13. καὶ secundum assumptum ex B. σκιρτήσεσθε Edd. (26.) 16. πη-
 δῶντά B. 17. ἀνιέμενοι Edd. 18. καὶ assumptum ex B.
 21. πεσοῦντας iid. ante Migne. 24. οὐ assumptum ex B. 25. ἁγία]
 ἁγίων B. 28. ἀποστέλλω B. (s Alex. XII.) cf. Glaph. 163 c. (MSS.)
 ἀποστελῶ Edd. (Vat.)

5 τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ὅς ἀποκαταστήσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱὸν καὶ καρδίαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἔλθω καὶ πατάξω τὴν γῆν ἄρδην.

Ἀπόδειξις ἡμερότητος καὶ ἀνεξικακίας Θεοῦ, τὸ καὶ Ἡλίαν ἡμῖν τὸν Θεσβίτην προαναλάμψαι κατὰ καιροῦς, ὅτε 5

869 A. a παρέσται λοιπὸν ὁ Κριτὴς τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην προαγγέλλοντα. καταβήσεται γὰρ κριτὴς ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατὴρ ὁ Υἱὸς, δορυφορούντων ἀγγέλων, καὶ καθιέται μὲν “ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ,” κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἀποδώσει δὲ πάντως ἐκάστῳ κατὰ τὸ ἔργον 10 αὐτοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἐν πλείσταις ἐσμὲν ἀμαρτίαις, προβαδίζει χρησίμως ὁ θεσπέσιος προφήτης, εἰς ὁμοψυχίαν ἄγων τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα δὴ σύμπαντες εἰς ἐνότητα τὴν διὰ πίστεως ἐνηνεγμένοι, καὶ τῶν εἰς φαυλότητα σπουδασμάτων ἀπο- b παυσάμενοι, πληροῦν ἔλοιτο τὸ ἀγαθόν, οὕτω τε σωθεῖεν 15 καταφοιτήσαντος τοῦ Κριτοῦ. φθάσας μὲν οὖν ὁ μακάριος Βαπτιστὴς Ἰωάννης προῆλθεν “ἐν πνεύματι τε καὶ δυνάμει “Ἡλίου.” ἀλλ’ ὥσπερ αὐτὸς διεκήρυττε λέγων “Ἐτοι- “μάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους “αὐτοῦ,” οὕτω καὶ ὁ θεσπέσιος Ἡλίας ἐγγὺς ὄντα δια- 20 κηρύττει τότε, καὶ ὅσον οὐδέπω παρεσόμενον, ἵνα κρίνῃ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ. καὶ νῦν μὲν ἴσως διχονοοῦσί τινες, καὶ μεμέρισται πατὴρ μὲν πρὸς υἱόν, υἱὸς δὲ πρὸς c πατέρα. ὁ μὲν γὰρ πεπίστευκεν εἰς Χριστὸν, ὁ δὲ τοῖς ἀπίστοις ἐστὶν ἐναριθμῖος, ἕτεροι δὲ διεστήκασιν τῆς ἀλλήλων 25 ἀγάπης, διεσχοινοσμένοι πρὸς ἕχθραν καὶ ἀκαταλήκτους ὀργὰς, καὶ τὰς ἐφ’ ὄψωυν τῶν ἐν κόσμῳ πραγμάτων φιλονεικίας. ἀποκαταστήσει γεμὴν ὁ προφήτης, εἰς μίαν

S. Matth. xxv. 31.
Ps. xcv. 13.
S. Matth. xvi. 27.

S. Luc. i. 17.
S. Matth. iii. 3.

Ps. xcv. 13.

S. Luc. xii. 53.

3. ἵνα μὴ ἔλθω καὶ F. Edd. cf. infra. μὴ ἔλθω B. (22. al.) 4. τὸ] τὸν B.
5. ὅτε] ὅτι correx. Migne. 8. Haec ὁ Υἱὸς accesserunt ex B. 12. ὁμο-
ψυχίαν] ὀλιγοψυχίαν B. 14. ἐνηνεγμένοι] συνενηγμένοι Pont. συνηγμένοι Aub.
17. τε assumptum ex B. 20. αὐτοῦ] τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Edd. Ἡλίας habet B.
διακρύψει iid. 23. πατὴρ μὲν hoc ordine B. δε] + ὡς iid. 25. ἀπίστοις]
ἀποστόλοις iid. 26. διεσχοινοσμένοι] διεσχοισμένοι iid. 28. προφήτης]
+ καὶ iid.

συνάγων πίστιν πάλαι διηρημένους, καὶ ἀποκαθιστὰς ἀν-
 θρωπον πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἔλθω φησὶ καὶ πατάξω
 τὴν γῆν ἄρδην, τουτέστιν ὀλοτρόπως καὶ παντελῶς. ὄρῳ
 οὖν ἄρα τὴν ἡμερότητα τοῦ πάντων Δεσπότη. προαναπέθει^d
 5 τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μονονουχὶ διαμαρτύρεται διὰ τῆς τοῦ
 Ἑλίου φωνῆς, ὅτι παρέσται κριτῆς, ἵνα ταῖς εἰς τὸ ἄμεινον
 μεταδρομαῖς τὸν οἰκεῖον ἐπανορθοῦντες βίον οἱ τὸ τηρικᾶδε
 ζῶντες ἐπὶ τῆς γῆς, μὴ πικρῶ περιτύχοιεν τῷ δικαστῇ,
 πέμπουσι πρὸς φλόγα καὶ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.
 10 ἀκούσειαν δὲ μᾶλλον “ Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός
 “ μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
 “ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.”

S. Matth.
xxv. 30.
Ib. 34.

Μνησθητι τοῦ νόμου Μωυσῆ τοῦ δούλου μου, καθότι ἐνετειλάμην^e
 αὐτῷ ἐν Χωρηβ πρὸς πάντα τὸν Ἰσραὴλ προστάγματα καὶ
 15 δικαιώματα.

Ἐναπέθει πάλιν ἐννοεῖν τοὺς ἐντευξομένους τοῖς τοῦ
 Προφήτου λόγοις, ὅτι μὴ καιρὸν ἢ ἀσύνηθες τὸ ἐπὶ Χριστῷ
 γέγονε κήρυγμα, μήτε μὴν φωναῖς μόναις ταῖς Μαλαχίου
 προαπηγγελμένον· ἀλλὰ γὰρ ἄνωθεν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ
 20 ἐκ πρώτων, ἵν' οὕτως εἴπωμεν, χρόνων, καθ' οὓς κέκληται
 πρὸς θεογνωσίαν ὁ Ἰσραὴλ, ὅτε τοὺς ἐν Χωρηβ κεχρησμέ-
 δηκε νόμους διὰ Μωυσέως Θεός. καταβέβηκε μὲν γὰρ ὁ^a 870 A.
 τῶν ὄλων Θεὸς ἐν εἶδει πυρὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ἐφαίνοντο
 δὲ καπνοὶ μὲν καὶ φλόγες ὑψοῦ τε διάττουσαι, καὶ πολὺ
 25 τοῖς θεωμένοις ἐμποιοῦσαι τὸ δέϊμα· σκότος δὲ ἦν, καὶ
 γνόφος, καὶ θύελλα, καὶ “ φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἤχει

Exod.
xix. 16.

2. ἵνα μὴ ἔλθω habet hic B.
 assumptum ex B.

Statim τοῦ assumptum ex B. (106. 239.)
 transp. Edd.

Θεὸς accesserunt ex B.

5. τοῦ assumptum ex B.
 13. Μνησθητι B. (A.V.) Μνησθητε Edd. (s & c.)

20. ἵνα iid.
 26. ἡχοῦσης Edd.

18. φωναῖς post Μαλαχίου
 22. Haec διὰ Μωυσέως

“μέγα.” τότε δὴ τότε περίφοβοι γεγονότες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
 προσήεσαν λέγοντες τῷ μεσίτῃ καὶ παιδαγωγῷ Μωσῆς
 οὗτος ἦν· “Λάλει σὺ πρὸς ἡμᾶς, καὶ μὴ λαλείτω ἡμῖν ὁ
 “Θεός, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν.” καὶ δὴ πρὸς ταῦτα Θεός
 1) “Ὁρθῶς, φησὶ, πάντα ὅσα ἐλάλησαν· Προφήτην αὐτοῖς 5
 “ἀναστήσω ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ὡσπερ σὲ, καὶ θήσω
 “τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ λαλήσει αὐτοῖς
 “κατὰ πάντα ὅσα ἐντείλωμαι αὐτῷ.” ὁρᾷς ὅπως ἐκ μακρῶν
 τῶν ἄνωθεν χρόνων προανεφώνει Χριστὸν τὸ γράμμα τὸ
 ἱερόν; ἀλλὰ καὶ αὐτὰς εἰ δὴ βούλοιτό τις βασανίζειν τὰς 10
 τοῦ νόμου σκιάς, Χριστὸν εὐρήσει γραφόμενον, καὶ τὸ
 ἐπ’ αὐτῷ μυστήριον. καὶ γοῦν ἔφασκεν Ἰουδαίοις “Εἰ
 “ἐπιστεύετε Μωυσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ
 c “ἐκεῖνος ἔγραψε.” πλήρωμα γὰρ νόμου καὶ προφητῶν
 ὁ Χριστὸς, δι’ οὗ καὶ μεθ’ οὗ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡ 15
 δόξα σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Exod.
xx. 19.

Deut.
xviii. 17,
18.

S. Joan.
v. 46.

1. οἱ assumptum ex B.
ἡμᾶς iid. cf. in Es. 742 c.

10. βασανίζειν post νόμον transp. iid.
hoc ordine B.

accesserunt ex B.

3. ἡμᾶς (sic) Edd. ante Migne. ἡμῖν] πρὸς
5. ἐλάλησα B.

8. ἐντέλωμαι (sic) Edd.

13. ἂν] + καὶ iid. γὰρ ἐμοῦ

16. Ἁγίῳ] παναγίῳ iid. νῦν καὶ αἰεὶ καὶ et τῶν αἰώνων

QUAE THEOPHYLACTI IN PP. 544 SQQ., PRO D. CYRILLI
COMMENTARIIS DEDIT COD. B, HIC DEDIMUS.

Καὶ σὺ καρδία σαλεύθητι καὶ σείσθητι. πρὸς τὴν τοῦ βαβυλωνίου καρδίαν φησὶν, ὅτι πολλοὶ ὑπὸ σοῦ ἐσαλεύθησαν πρὶν, νῦν οὖν καὶ σὺ ἢ μηδέποτε ἐλπίσασα σαλευθῆναι καὶ μεταπεσεῖν ἀπὸ τῆς εὐημερίας, ἀλλ' ἀκράδαντος ἐσται στήσασθαι καὶ διὰ τοῦτο σκληρυνομένη, σιλεύθητι, τουτέστι, σῦνες ὅτι μετέπεσέ σοι ἡ εὐημερία, καὶ αἴσθησιν λαβοῦσα τῶν εἰς σέ γενομένων, ἀπὸ τῆς ἐν ἀλιζονείᾳ στάσεως, σαλεύθητι καὶ σείσθητι, τρόμον τινὰ παθοῦσα καὶ λύπην ἀναλαβοῦσα καὶ μετανοίας ἀρχήν. ὅτι δὲ πολλοὶ ἐν εὐθηνίᾳ ὄντες οἴονται μηδέποτε σαλευθῆναι, μαρτυρεῖ δαυεὶδ, λέγων Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου Οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα, μὴ ἐννοήσας ὅτι σὺ τὴν εὐπρέπειάν μου καὶ περιφάνειαν ἐνεδυνάμωσας καὶ σταθρᾶν τέως εἶναι πεποίηκας· οὐχ ὅτι ἐγὼ ἤμην ἄξιος, ἀλλ' ὅτι σὺ ἠθέλησας· κύριε γὰρ φησιν, ἐν τῷ θελήματί σου, παρέσχου τῷ κἀλλει μου δύναμιν· ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος. τοῦτον οὖν τὸν ταραγμὸν παθεῖν παρανεῖ τῷ βαβυλωνίῳ. καὶ μακάριος ὃς ἐν τῷ μαστίζεσθαι ὑπὸ Θεοῦ ταράττεται καὶ σαλεύεται ἀπὸ τῆς κακίας, καὶ οὐ λέγει ὅτι ἀνδριεῖμαι. ἐκύκλωσεν ἐπὶ σέ, ποτήριον δεξιάς κυρίου. διὰ τοῦτό φησι παρανεῖ σοι σεισθῆναι καὶ σαλευθῆναι, διότι ἦλθεν ἐπὶ σέ ἡ δικαία τοῦ Θεοῦ τιμωρία· ταύτην γὰρ ποτήριον θείας δεξιᾶς ὀνομάζει. καὶ πολλαχοῦ δὲ ἀλλαχοῦ ἡ τιμωρία ποτήριον λέγεται· ὁ δὲ πιὼν καὶ μεθυσθεὶς σαλεύεται. τί δὲ ἐστὶ τὸ ἐκύκλωσεν, ἢ ὅτι κύκλω σε περιέλαβεν, ὥστε μὴ δύνασθαί σε διαφυγεῖν ταύτην· ἢ ὅτι ὡς περ ἐν συμποσίῳ τὸ ποτήριον κύκλω περιέρχεται τοὺς συμπότας, οὕτω καὶ ἡ ἐκ Θεοῦ τιμωρία, πρότερον μὲν τὰς ἄλλας βασιλείας περιῆλθε, διὰ σοῦ τιμωρησαμένη ταύτας, καὶ μεθύσασα συμφορῶν, κύκλω δὲ διερχομένη νῦν ἔφθασε καὶ ἐπὶ σέ, ὥστε ὀφείλεις τοῦτο πιεῖν. ἡ δεξιὰ γὰρ τοῦ κυρίου προσφέρει σοι τοῦτο, καὶ ἀδύνατον ἐκφυγεῖν, τὴν γὰρ χεῖρα αὐτοῦ τὴν ὑψηλὴν, τίς ἀποστρέψει; καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου. ὡς περ ὅταν εὐήμεροι, πάντοθεν συνήγετό σοι ἡ δόξα, καὶ ἀπὸ πλούτου καὶ ἀπὸ ἀνδρίας, καὶ συνέσεως καὶ πλήθους ὑπηκόων καὶ τῶν τοιούτων· οὕτω νῦν ἡ ἀτιμία συναχθήσεται σοι ἀπὸ πείας, ἀπὸ δειλίας, ἀπὸ ἀσυνεσίας, ἀπὸ τοῦ μηδένα ἔχειν ὑπήκοον, καὶ ἀπλῶς, πάντων τῶν τοιούτων. ὁ γὰρ ἔνδοξος ἀφ' ὧν δοξάζεται, ἐξ ἐκείνων ἀτιμοῦται ἐκπεσὼν αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ὁ Κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας ἐποίησε τῷ ἄδῃ ἐνδιατρίψας, πρὸς ταύτην τὴν καρδίαν φησὶ ὅτι σείσθητι. τάχα μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ γενομένου ἐν τῷ ἐκπνεῦσαι αὐτὸν, ὅτε καὶ τὰ σημεῖα ἀνεφύχθη^{μν} τάχα δὲ καὶ ὡς πίσης τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄδου σαλευομένης, καὶ τῶν χαλκῶν πυλῶν

συνπρόδοιαι παρέρχεται γάρ, κρηξί αιχμαλωτοῦ ἀφροῦ. ἐπάγει οὖν ὅτι ἐκείλωσε σε τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, ὃ ἐπὶ τῆ ἡ δεξιᾷ τοῦ κυρίου, ὁ χριστός. διὰ τοῦτο, καὶ οὐκ ἔκαθεν ἰσχυρὰς, ἐξουσίας, καὶ δόξαν ἔχων ἐπὶ τῷ κρατήσῃ τῆς ἀπέλευσιν φησὶν, τὴν ἀπώγειν γενοῦσα καταργηθῆναι γάρ, ἔοχαιον ἔχθρῶς. διότι ἀσεβεία τοῦ λιβαίου καλύπτει σε. ὁ λιβαῖος ὅρος ἐστὶ τῶν φουκῶν, ἐξέλαι τε καὶ εἰσάδες. παρειαίξει δὲ ἡ γραφὴ τοιαύτη τῇ ἱερουσαλῆμ, ὡς μεγιστηνὴ καὶ ὑπερημεῖν, καὶ πολλὰς εἰσάδας τῆς ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γενομένης, ὡς καὶ διαειδῆ φησὶν Αἰ κεδρῶν τοῦ λιβαίου ἀν ἐφίτεταις, ἐκεῖ στροβίλα ἰσοσοσιουσῶν. ἕκαστος γάρ τῶν ἀγαθῶν κεδρῶν ἔσκει, διὰ τὸ ἰσφῶ ἡδῆν ἰποδεχεται δὲ τοὺς ἐπ' αὐτῷ μαθητευομένους, καὶ οὐκ ἐπὶ αὐτοῖς γαίεται. ἐπειδὴ οὖν τὴν ἱερουσαλῆμ ἐπεφῆσε οὖν τῷ θείῳ παῶν ὁ θεοδουλῶν, ἡ ἀσεβεία φησὶν ἢ ἐπὶ τῷ λιβαίῳ τῇ ἱερουσαλῆμ φημι γενομένη καλύπτει σε. καὶ ταλαιπωρία θηρίων προῖσσει σε. θῆρια τοὺς περὶ κέρων φησὶν ὡς πολλὰ τὸ ἀγρῶν ἔχοντας. ἢ οὐκ ταλαιπωρία ἦν οἴτοι ἐπαγοῦσι σοι, πτῶσσει σε, τοιτεῖται, ταπεινῶν καὶ δευλῶν καὶ ἀδελῶν ποιοῦσι. ἀλλὰ καὶ ἀσεβεία πολλή ἦν ἐν τῷ λιβαίῳ παλαιὰ διὰ τῆν ἐκεῖ εἰδωλολατρῶν· τοὺς γάρ ἰψυλοτέρους τῶν ὀρών ἐπεφῆσαν οἱ διαμονοφροῦνται, ὡς ἐκείνῳ μῶν τοὺς διαμονοὶ σπειόμενοι· δι' ἦν ὁ διαδολος κεκαλεῖται τῇ ἀδελφῶν παραδοθείς, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῷ τῶν διαμονῶν θῆρια ἐταλαιπωροῦνται, καὶ τὸ ἀγρῶν τῷ χριστῷ ὄνοματι. δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας, γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῇ. παλιν τὸ δικαίον τῆς τιμωρίας δεύεται, καὶ ὡς οὐκ ἀλλογῶς ἢ ἀδικῶς ταῦτα παρέρχεται. ἀλλὰ διὰ τὰ αἵματα καὶ τὰς ἀσεβείας ἀν ἐπίσσει, πᾶσαν γῆν καὶ πολλὰ τῶν οὐρανῶν ἐξερῶν. ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοκτονοῦν ἀποκτεῖν ταῦτα· οὐκ ἠτιμώθησαι, καὶ τὸ ποτήριον τῆς τοῦ κυρίου ὀργῆς ἔπιον, καὶ εἰς ταλαιπωρία ἐπὶ θῆραι τῶν βασιλικῶν θηλαδῆ στρατευομαῖσι κατανεχθῶναι. διὰ τὰ αἵματα τῶν προφητῶν, καὶ τοῦ κερῶν καὶ τῶν τοῦ κυρίου μαθητῶν ἠσέθησαι γάρ καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν λιβαῖον, τῆν εἰσάδην ἐκκλησίαν, ὅτι καὶ γῆ ἐστὶ τοῦ θεοῦ καὶ πόλις· τί ὠφέλει γλυπτῶν, ὅτι ἔχουσαν αὐτὸ ἐπλάσαν αὐτὸ χῶμα, φαντασίαν ψευδῆ, ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι εἰδωλα κωφά. οἱ θεοδουλοῦν τοῦ κερῶν ἐπιστρατευομαῖσι αὐτοῖς ἐπὶ τὰ εἰδωλα καὶ τὰς γοργεῖας ἐτραπῶν· διὸ διαγελά ὁ προφῆτης τῆν ἀνομίαν αὐτῶν, οἱ τοὶ μὲν ἀληθῆναι τοῦ θεοῦ τῶν καὶν ἐπεφῆσαν, εἰδωλοῖσι δὲ εἰδωλοῖσι, τοὺς μὴ διαμαίνομαῖσι αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐχθρῶν μισῶνται, τῶν δὲ εἰδωλοῖσι ὅσα ἐκ μεταλλῶν ἔσκει κατασκευαστοῖσι, τὰ μὲν ἦσαν γλυπτὰ, τὰ δὲ πλαστὰ καὶ ἐλατὰ, γοργεῖται αὐτοῖσι πάντα, εἰ καὶ τῶν ἰδιοτροπίαν ἔχον τὰ γλυπτά, ταῦτα μὲν γάρ αὐτοπλοῦν ἦσαν καὶ πλαστὰ, μὴ ἔχοντα ὄλον ἔσκειν, κεινομα· τὰ δὲ πλαστὰ σιδηροῦν καὶ ἀλλοτρίαις ἔσκει εἰδωλῶν γενοῦνται, πιστῶς ἢ κρηξὶ ἢ ηἰλοῦ ἔχοντο δὲ καὶ λιβαῖσι γλυπτὰ καὶ ξίλινα, γλυπτά τε καὶ σιδηροῦν· ἐστὶ δ' ἢ καὶ γοργεῖται χεῖρες διὰ γοργεῖται ἐπεφῆσαν, μισῶνται οὖν ἰδικότερον τῶν γλυπτῶν καὶ πλαστῶν, ἐστὶ ἐπὶ γοργεῖται καθόλιωτερον τοῦ ποιῆσαι εἰδωλα κωφά, διὰ γάρ τῆς τοῦ ποιῆσαι λέξεως πάντα σιμπερμελῆδε τὰ ὅπως ὄντο καὶ ἐξ οὐκ ὄντο ποιοῦν ἔσκει γοργεῖται. ταχα δὲ καὶ τὸ ἐπλάσε καὶ τὸ πλάσμα τοῦτο σημαίνει, ὡς περ ὅσαι λέγομαῖσι ἔφῆσαν ὁ θεὸς τῆν γῆν· καὶ παλιν τῆν ξῆραν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπλάσαν. ὁ δὲ τοὺς ποιοῦντας πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα, καὶ διὰ

τοῦτο ποιῶσι τὰ εἰδῶλα· ὅσῳ πλείω ποιήσουσι, τοσοῦτῳ πλείονος ὠφελείας ἐπιτυχεῖν οἴμενοι. εἰπὼν δὲ φαντασίαν προσέθηκε καὶ τὸ ψευδῆ, διότι ἐστὶ καὶ φαντασία ἀληθῆς, ἥτοι ὅταν τις τὰ φανέντα αὐτῷ ἀναπολῆ αὐθις καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτα οἶα ἐφάνησαν, ἢ φαντασίαν οἶδεν ἢ γραφῆ καὶ τὴν λαμπρότητα. ἐπεὶ οὖν πολλὰ λαμπρότητές εἰσι ὑφιστάσθαι, ἅτε καὶ πραγμάτων οὔσαι τοιούτων, ἢ δὲ τῶν εἰδῶλων λαμπρότης ἀνυπόστατός ἐστιν· ἀνυποστάτων διὰ τοῦτο φαντασίαν εἶρηκε ψευδῆ. οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ Ἐκνησον, ἐγέρθητι, καὶ τῷ λίθῳ Ὑψώθητι· καὶ αὐτὸ ἐστὶ φαντασία. θρηγεῖ τοὺς ἐν ταῖς περιεχούσαις συμφοραῖς μὴ ἐπὶ τὸν σῶσαι δυνάμενον καταφεύγοντας, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ξύλινα καὶ λίθινα εἰδῶλα τρέχοντας, καὶ δεομένους, ἵνα ὥσπερ ἰπνώττοια διεγερθῶσι καὶ ὑψωθῶσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τὴν οἰκείαν δύναμιν ὑψηλὴν καὶ ἀήτητον δεικνύντα. ὅρα δὲ, πῶς οὐκ εἶπε Ξύλινον εἰδῶλον ἢ λίθινον, ἀλλὰ ξύλον καὶ λίθον πρὸς ἐντροπὴν πλείω. εἰ γὰρ καὶ εἶδος ἔχει φησὶν ἀνθρώπου, ἀλλ' ὅμως ξύλον μένει καὶ λίθος. τὸ δὲ εἶδος ὁ περιφέρει φαντασία ἐστὶ· ψεύδης πάντως, ὥσπερ προεῖπεν· οὐκ ἔδει γὰρ διττολογεῖν. τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔλασμα χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου. ἀδιανόητον φαίνεται τὸ ῥήτόν· λίθον γὰρ εἰπὼν καὶ ξύλον, ἐπήγαγε Τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔλασμα χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου. ἄρα οὖν τὸ ξύλον καὶ ὁ λίθος ἔλασμα ἐστὶ χρυσοῦ ἢ ἀργυρίου; οὐχί· ἀλλ' οὕτως νόησον. τὰ μὲν εἰσὶ ξύλα καὶ λίθοι, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔλασμα· ἀντὶ τοῦ, ἄλλο ἐστὶν ἔλασμα χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν. καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῷ. ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν πνεῦμα ἐστὶν ἐν αὐτῷ, οὔτε τὸ φυσικόν, οὔτε τὸ αἰσθητικόν, οὔτε τὸ λογικόν. ὁ δὲ Κύριος ἐν ναῷ ἀγίῳ αὐτοῦ· εὐλαβεῖσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. τὰ μὲν εἰδῶλά φησι κωφὰ καὶ ἀσθενῆ καὶ μηδένα ὠφελῆσαι δυνάμενα· ὁ δὲ κύριος ἔχει μὲν οἶόν τινα ναόν, τὸν οὐρανόν, καὶ ἐν ἐκείνῳ κατοικεῖ, ὡς ἀγίῳ, ἄγιος. κατοικεῖ δὲ καὶ τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ναόν, ὃν ὁ ἐπὶ τοῖς εἰδῶλοις πεποιοῦς ἐνέπρησεν, ὑπὲρ οὗ καὶ δίκας δώσει. εἰ δὲ ἐν οὐρανῷ κατοικεῖ, πᾶσα ἡ γῆ εὐλαβεῖσθω τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τουτέστι, τὴν ἐπιστάσιαν αὐτοῦ καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ἡμετέρων ἔργων. καὶ μηδεὶς καταφρονεῖτω μηδὲ ἀλαξουενέσθω, πρὸς τὰ τῷ βαβυλωνίῳ συμβεβηκότα ἀφορῶν. ναὸς τοῦ Κυρίου καὶ τὸ σῶμα, ὃ ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου ἑαυτῷ συνέπηξεν, ὃν καὶ νῦν κατοικεῖ. πάντες οὖν οἱ τὰ τῆς γῆς φρονούντες εὐλαβεῖσθωσαν ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ· τῆς δευτέρας φημὶ παρουσίας, ὅτε ἡξεῖ ἐπισκέψασθαι τὰ ἡμέτερα φοβερώτερων, οὐχὶ διορθώσασθαι.

TABULA LOCORUM NONNULLORUM IN
CATENIS CITATORUM.

Cat. Nikephori in Octateuchum	134 d. &c.
”	254 a.
”	309 e.
Cat. in 4 libb. Reg. (Maii Nova Bibl. iii. 435-446.)	3 d.
”	14 e.
”	21 e.
”	145 e.
”	250 c.
”	431 b.
”	709 c.
Niketæ Cat. in Psalmos xiii. (a Catena alia quoque cit.)	830 e.
” xliv.	740 d.
” lxvii.	641 a.
” lxviii.	337 d.
” lxxiii.	803 b.
” xciii.	799 d.
” ciii.	753 c.
” civ.	688 b.
” cxviii.	338 d.
” ”	668 b.
” ”	727 e.
” cxx.	668 b.
” cxxiii.	335 b.
” cxxvi.	740 e.
” cxxxi.	715 c.
Niketæ Cat. in S. Matthaëum (quod non cognovi nisi sero)	366 d.
”	736 c, e.
Nik. Cat. in S. Lucam	337 d.
”	792 a.

INDEX RERUM.

A

AARON, pro peccatis populi Mediatoris partem gerebat 71 e; Christi typus erat, Sanctuarium ingrediens, non vitulum faciens 366 b e; Aaron Mediator missus, insigne Divinae erga Israellem misericordiae exemplar 446 c; Christi typus 446 e; 675 c.

Abacuc, Propheta, gentes per Apostolos spoliandas praedicat 442 d; et peritia et Spiritu plenus 517 a; Judaeos justum judicium passuros ostendit 518 a; impios insectatur, Babyloniorum irruptionem praedicat 518 b; ipsius etiam Babylonis arrogantiam, et captivitatem 518 c; item Redemptionem per Christum 518 d; miserorum oppressionem considerans, nimis longae patientiae incusat Deum 519 b e; de corruptione judiciorum conqueritur 521 a; de judiciis eventuris, admiratione dignis, admonet 522 a; Babylonios Judaeam invasuros praedicat, et describit 522 e; regem Nabuchodonosor describit 523 e; Judaeorum finem extremum praedicat 525 d;

Jechoniae captivitatem 526 d; reditum Judaeorum 527 b e; a Deo instructus ad judicium declarandum 528 d; Dei infinitam declarat puritatem 528 e; Dei longanimitatem patientiam erga contemptores obstupescit 529 b; de demonibus loqui videtur 530 b; item de genere humano toto peccante 531 e; visionem habet Christi venturi 532 a; et justos per fidem accepturi 534 b; arrogantes, sive Babylonios, sive Satanam, e medio sublato iri praedicat 534 c; 536 b; et Cyri, et Christi adventum, 537 a; et Chaldaeos et Satanam cupiditatis damnatos iri 538 b e; per figuras lapidum, Babylonis ruinam insinuat 540 a; sanguinolentiae damnatos iri Chaldaeos, item Judaeorum principes, affirmat 540 d; quare temporum discrimen confundat 541 d; gentium vocationem praedicat 542 b; item Pharisaeorum insaniam 543 b; item Haeticorum fallacias 543 c; confidentiae Babyloniorum iram divinam intentat 544 b; item Pharisaeorum 545 c; idolorum

vanitatem exponit 546 b; 547 a; per captivitatem Israelis, et liberationem, mysterium Redemptionis significat 547 e; Incarnationis gloriam admirans obstupescit 548 b; praedicationem Evangelii quasi audire videtur 549 a; visionem habet Dei inter animalia, sive Cherubim 549 d; 551 a; tempus Incarnationis praevidet 551 b; 552 b; conturbationem peccati, Dei misericordiam describit 552 c; 553 b; per Theman et Pharan regiones Australes, aut montem Choreb, aut nativitatem ad Bethlehem significat 553 c; gloriam Christi universam celebrat 554 c; item illuminationem, et potentiam 556 a c; item dilectionem, causam salutis nostrae solam 557 c; Christum quodvis quam facillime perficere, humiles anteponere, affirmat 558 b; commotionem terrae Christo incarnato describit 558 e; gentium liquefactionem 560 a; daemonum confusionem 561 a; Evangelii cursum sempiternum 561 c; Aethiopum et Madianitarum conturbationem praedicit 562 d; oeconomia veteri novam illustriorem fore 563 d; per figuram equorum, Apostolorum successum praemonstrat 564 c; terram fluviorum, Judaeam, siti spirituali siccitam iri praedicit 565 e; multitudinem credentium infinitam describit 566 e; item Solis, i. e. Christi, splendorem; Lunae, i. e. Ecclesiae lucem 567 d; 568 c; jaculorum Dei, Apostolorum, corus-

cationem 568 d; Incarnationis oeconomiam denuo describit 570 c; egressionem Christi ad pugnam 570 d; adversariorum confusionem 571 b; pauperum conversionem 572 e; Apostolorum triumphos 573 b; mundi tumultus 573 d; metu videndi calamitates Israelis deposito, gaudet spe quietis 574 c d; futuram Hierosolymae sterilitatem praevidet 575 b e; denique exultare in Christo videtur 576 e; 577 c.

Abdias, eodem tempore quo Joel vaticinatus 354 a; Idumaeae desolationem praedicit 354 b; quam sibi a Deo revelatam habuisse affirmat 356 b; Idumaeis regioni suae fidentibus irridet 357 c; crudelitatem Idumaeorum in fratrem Jacob insectatur 358 a; 359 c; Dei iudicium pariter crudele minitatur 360 b; pugnam in valle Josaphat praedicit 360 c; victoriam Judaeorum 361 a; subjectionem Idumaeae 361 b; extensionem regni Judaeorum, usque ad Idumacam 361 e; et ad Galaaditim 362 a; ad Phoenicem 362 c; ad Ephratam 362 d; denique ad quatuor ventos 362 e; post captivitatem, Sionis praedicit principatum 363 a.

Abominatio, idololatriae, sanguinolenta est 733 b c.

Abraham, ideo quod in virtute et pietate vixerit, ipse, cum posteris suis, Deo placuit 16 b; virtutem strenuam exhibuit filium colligans 158 e; charitatem, cum genero foedus faciens 259 d; gentes fidentes pro filiis habet 108 a;

- 472 a; cum sit Judaeorum pater, secundum carnem, unitatis est typus 841 e; per fidem justificatus 854 d.
- Abstinencia, vinolentis, a Joele; luxuriosis, a S. Paulo commendatur 201 e.
- Abysus, de multitudine Angelorum dictum 566 e; item de turba credentium 566 e; item de toto genere humano 567 e.
- Accarim, nomen urbis, ex Hebraea editione libri Amos abest 247 d.
- Accaron, i. e. Eradicatio, exitio devovetur 595 e; ad fidem conversus, tribunus fiet Judaeorum 734 a b.
- Accaronitae, Samariam et Judaeam lacerabant 249 e; Idumaeorum adjutores 257 e; 258 a.
- “Accipere,” i. e. pro peccato offerre 72 b; modo de populo, modo de sacerdotibus dictum 72 c; 206 e.
- Accolere, insecuram, incolere, securam significat vitam 780 c d.
- Achab, Rex Israelis, propter metum et perversitatem condemnatus 14 a; item propter caedem innocentis Naboth 18 a; a rege Syriorum invasus, servatur 249 e; 250 d; luxuriae convincitur, domum eburneam faciens 286 d; Israelitas habuit imitatores scelerum suorum 451 d e; sanguine et persecutione gaudebat 453 b.
- Achar, de anathemate furatus, et furti convictus, lapidatur, cum omnibus suis 47 a c.
- Achaz, Judae rex impius 8 e; templum spoliatur 9 a; et polluit, filio per ignem translato 9 b; 181 a; ad propulsandos Syrios, Assyrios conducit 92 b; 145 c d; 256 a; 391 e; 457 d e; ab Aegypto opem petens, ironice Prudens appellatur 186 a e; a Syriis devictus castigatur 391 e; 458 e; Haereticorum, infantis Christi perdentium, typus 459 b.
- Achor, i. e. Vallis perversionis, Inferorum typus 46 e; 47 c.
- Acquisitio Dei, timentes Deum 863 b.
- Acuere, cornua, sive gentes, quid sit 665 c d; 666 d.
- Adam, quibus malis naturam nostram subjecerit 95 d e; exemplar peccatorum Israelis 99 c d; spiritali gratia prophetiae non carebat priusquam transgressus erat 227 e; Secundus, de Christo dicitur, quasi sit secundae generis humani primitiae 228 c; ejectionis causae fuit omnibus 472 e; quam peccati sui poenam nobis intulerit 552 c.
- Adama, urbs Sodomitica, igne caelesti absumpta 163 b.
- Adamas significat, aut duritiam Assyriorum 325 c; aut Dei Verbum immutabilem 325 d; aut Christum, Lapidem electionis Angularum 326 e; murus adamantinus, Dei essentiam immutabilem 325 b.
- Ader, Rex Syriae, contra Israelitas expeditionem suscepit 14 a; 457 b; duo et triginta reges ducit socios 250 a; urbes quam plurimas evertit 19 b; in manus regis Achab a Deo traditus, ab eo male dimittitur 14 a d.
- Admonitio, duplici modo, nunc supplicii, nunc praemii propositis, adhibenda est 151 e.

- Adolescentes, idolis consecrati, artis magicae ministri 339 e; per Dan et Beersabee jurare soliti 340 b; praedicuntur perituri 340 c; roboris firmissimi typus 340 d.
- Adonis, sub nomine Thammuz, a Judaeis adoratus 79 b.
- Adoptio, filiorum Dei, Novi Testamenti munus 101 a; in Christo datur 465 b; 470 d; 472 d; 687 e; per Incarnationem comparata 549 b; 718 a; Sioni, post Incarnationem extenditur 735 e; 736 a.
- Adrianus, lacesavit, non abduxit, Judaeos 350 c.
- Adulatores, Samaritanis perniciosi erant 288 b.
- Advena, non impune violatus 854 e.
- Adventus, Christi, non aeternum tardandus 533 c; Exodo Judaeorum ab Egypto comparatur 641 b; praedictus 670 c d; 799 a; tempus visitationis 735 c; item laetitiae 735 e; renovabit omnia 800 e; tempus correctionis 829 e; ad templum repentinus, a Malachia praedictus, quid fuerit 850 b; nulli despicibilis, incredulis intolerabilis 851 b e; igni purgante comparatus 852 b.
- Adversarii, Judaeorum, Samaritae, daemonibus comparati 235 c.
- Aedificatio, templi, ardenti zelo confecta, Deo placet 634 c; qualis esse debeat 634 d e; neglecta bonis moribus nocet 635 a; templi, vel Ecclesiae, principium gratiae 719 c d.
- Aegyptii, puniti, Nilo in sanguinem commutato 23 d; item regno a Cambyse subacto 244 d; Apim, seu vitulum, adorabant 81 b; item vitulos plurimos 309 c; item, multa idolorum millia 127 e; magica gaudebant 128 a; a Babyloniis triumphati, gladio, fameque obruuntur 129 e; equitibus sagittariis valebant 191 d; in poenam Samariae a Propheta provocati 280 a; regnante Pharao Nechao Judaeam invadunt 282 b; cum Judaeis foedus faciunt, contra Babylonios 509 a.
- Aegyptus ad occidentalem Judaeam respicit 322 d; regio pinguis et frumenti ferax 401 e; commota exeuntibus Judaeis 480 c d; Aethiopiae pars 601 d; typus erat spiritualis exitii 161 d; item, adversariorum Dei 248 e; item, servitii spiritualis 271 d; item, caliginis spiritualis 446 d; item carnalitatis 752 d; item impiorum perditorum 811 b e; Caligo interpretatur 753 a.
- Aemath, Major, et Minor, urbes in Damasceno 312 e; Major nunc Antiochia, Minor Epiphania, dicitur 313 a; Major, Assyrii subiecta 322 d.
- Aenigmata, apud Prophetas, saepe doctrinam insinuant 199 e.
- Aequalitas, i. e. aequa inter hostes divisio, urbium Judaeorum praedicatur 465 b; 466 a.
- Aestas, pro calidis regionibus dicitur 803 b c.
- Aestus, pro tribulatione ferventiori dicitur 167 c.
- Aeterna, et poena, et lactitia 41 c; poena 47 d; desponsatio 51 e.

Aeternitas, futuræ poenæ 623 c.
 Aethiopes, spiritualem caliginem significant 121 b; 563 b; 602 a; item, sanctæ civitatis adversarios 562 e; item Ethnicos tenebris jacentes 602 b; pari loco cum Judæis aestimati 348 b; Libyæ, Judæorum socii 509 c; nigri sunt cordibus; draconibus pascentur 563 b; et Australes, et Orientales, condemnati 601 d.
 Afflictiones nobilitatem præbent 774 c; Dei domesticos cognitosque efficiunt 794 c.
 Afflictionum terminus fama et deliciae 401 c.
 Agag, Rex Amalecitarum, quare damnatus fuerit 13 d.
 Aggaeus, Propheta, Judæorum post captivitatem fortunas tractat 232 d; 626 e; oratione utitur perquam mystica 627 e; Dei ipsius verba edebat 628 c; et regi et summo sacerdoti alloquitur 629 a; socordiae populum condemnat 629 c e; item templi foeditatem 630 a; item ambitiosa domorum privatorum sculptilia 630 b; item mercatorum avaritiam 631 c; reditum Judæorum spiritualiter de Redemptione interpretatur 631 e; 632 a b; Redemptionis abundantem gratiam describit 632 d; Israelis inertiam cum gentium alacritate comparat 633 a b; ad aedificationem templi hortatur 634 a; zelum Ecclesiae placere Deo affirmat 634 c e; templi neglectum, frugum inopia punitum iri minitatur 635 b e; Angelus nominatur, quippe Dei nuntius 637 b; Dei Spiritum omnium

bonorum operum auctorem affirmat 637 c; Judæorum futuram conversionem prædicit 638 b; Christum Mediatorem ostendit 638 c; castigat querimonias eorum, qui templi novi gloriam minuebant 639 a d; conditores confortatur, Spiritum Dei una conditurum esse affirmans 639 c; motus gentium adventu Christi futuros prædicit 640 d; et gloriam Divinam secundo templo pollicetur 641 d e; eamque prius templi gloria majorem fore affirmat 642 b; Pacem, scilicet Christum ipsum, ibi datum iri prædicit 643 b; doctrinam tum Mosis, tum Christi, de sanctificatione, et contra de pollutione explicat 644, 645; conditorum templi quaestus intempestivos, et socordiam condemnat 646 a; a voluptate dehortatur 646 d e; negligentibus sterilitatem minitatur 647 b d; strenuis fertilitatem pollicetur 648 a c; denique terræ motus tanquam post Incarnationem futuros iterum prædicit 649 b c; iterum potestates mundi eversas iri 649 c d e; iterumque sub persona regis Zorobabel, Christum Ecclesiae Principem, et Conditorum Praesidem demonstrat 650 d; 651 a.

Agni, duo quotidie immolati sancto tabernaculo 290 b; spirituales, a Domino curati 746 d; 747 a c.

Agnus, Paschalis, Christi typus 836 d.

Agnus spiritualiter sacrificatur usque hodie 617 d.

- Agricolae, urbium lamentationem iterantes describuntur 305 c.
- Agrostis, herba ineradicabilis, divini iudicii typus 144 d.
- Ala, divinae providentiae typus 867 e.
- Alapa, pro levi castigatione dictum 160 a.
- Albus, color, quare Graecis ascriptus 701 d; Alexandri imperium denotat 702 c.
- Alexander, aggeribus ad obsidendas urbes utebatur 526 e; apud Issum victor Persarum 702 d; ad vindicandam crudelitatem Babyloni-
orum missus 703 a.
- Alexandria, Aegypti caput, describitur 509 b.
- Alieni filii, qui fuerint 85 d; alieni, de diis falsis dictum 120 e.
- Alienigenae, pro Palaestinis dictum 732 e; convertendi ad fidem 734 a; secundum Legem non ducendi in matrimonium 818 a; mulieres, tempore Malachiae, a Judaeis in matrimonium ductae 840 e; interdictae per legem Mosis 842 a; quam maxime corrumpebant maritorum mores 842 e; uxores, haeticorum doctrinis illicitis comparantur 847 b c; ab impiis, beati reputantur 861 a; a Deo, comburendi condemnantur 865 b; de idololatris et haeticis dictum 865 c.
- Altare, novum, a Rege Achaz exstructum 9 b.
- Altare Deo, quisque, vitam Deo totam offerens 342 d; Domini, a Judaeis despectum, a Gentibus observatur 830 c d; Altari sancto, omnes qui non reverentiam debitam servant, factis ipsis dicunt, Mensa Domini contaminata est 830 c; lachrymis polluitur 844 e.
- Altaria sub arboribus Nymphis exstructa 76 b; Hieroboani, multa, Templi, duo 123 d; Ephraemitarum plurima 123 e; daemonum, ab haeticis dilecta 124 b; pro peccatis dicta, quia sint peccati monumenta 147 d; in collibus structa, quid mali produxerint 148 d; 150 a.
- Amasias, Rex Judae, vir religiosus 150 e.
- Amasias, Sacerdos ad Bethel. Prophetiae Amos accusator 247 a; Prophetiae Amos minitatur 276 a; vir profanus 327 b; impudentiae convictus 327 c; Prophetam accusat avaritiae 327 e; 328 e; et proditionis 328 a; falso 329 a; ipse minis urgetur 329 c; uxore, et filiis, et patria, privandus 329 d.
- Ammon in fluminibus habitans, pro Alexandria dictum 508 e; 509 e.
- Ammonitae, ob crudelitatem et impietatem, Deo displicentes, ab Assyriis subacti 262 d e; haeticis comparati 263 a; Judaeis afflictis insultantes devoventur exitio 598 b d.
- Amnestia, peccatoribus per Christum praedicata 618 b.
- Amon, Rex Judae, regis Manassis filius, mali corvi malum ovum 281 b; patri impio impietate aequalis 580 a.
- Amor, Dei, in nos quam "Robustus" sit 557 d.

Amorem erga Christum non habentes, cum inimicis Ejus portionem habebunt 811 a.

Amorrhæi, gens barbara, sæva, et frequens, pro barbaris gentibus universaliter ponuntur 270 d; cedro et quercui similes, Israeli tamen subjecti 270 e; hostium spiritualium typus 271 a.

Amos, Esaiæ Prophetæ pater 247 e.

Amos Propheta, pastor fuit, et pastoritii moribus 246 a; pastoribus primum, deinde Israelitis, prophetabat 246 b; aram ad Bethel delendam prædixit 247 a; Ozia et Hieroboami II tempore 247 d; Dei sermones se vidisse ait 249 a; sub nomine Hierosolymæ totam nationem Judæorum significat 248 d; 249 b; Synagogæ peccata commemorat 248 d; Redemptionem Christi prædicit 248 e; vicinis gentibus comminatur 249 b; metaphoris operi pastorum propriis utitur 252 e; Syrae et Damasco minitur 253 d; item Philistæis urbibus 256 b; Tyriis, vendentibus Israelitas in servitum, minitur 258 a b; item Idumææ, fratrem persequenti 259 e; item Ammonitis, in foeminas sævientibus 262 b; item Moabitis mortuos comburentibus 263 b; item Judæ et Hierosolymæ 264 c; item Israeli 265 c; totius populi condemnat, injustitiam 266 a; crudelitatem 266 d; superbiam 267 b; fornicationes incestas 268 a; sacrilegia 269 a e; et ingratitude 270 e; 271 b; introducit Deum interrogantem

Israelitas 272 d; item ad ultionem surgentem 273 a; reprehendit Judæos, electionis suæ oblitos 274 e; a falso sacerdote accusatur 276 a; comparat Deum præmonentem impiis, leoni rugienti 277 a; impios, avibus irretitis 277 d; Prophetas, tubæ Divinae 278 e; Prophetas Dei voluntatem revelatam habere affirmat 279 c; gentes in poenam Samariæ vocat 280 a; Dei tamen mansuetudinem asserit 284 b; Christum, Bonum Pastorem, præmonstrat 285 a; sacerdotes Leviticos ad libere prædicandum hortatur 285 c; Samariæ eversionem minitur 285 d; Basanitis vaccis comparat, aut principes Israelis 287 d; aut mulieres, 288 e; impietatem ad Baethel et Galgala, condemnat 289 b; item studiosam idolorum venerationem 290 a e; laudat patientiam Dei, peccatores ad se revocantis 291 b; item morbis et variis suppliciis castigantis 293 a; item ab igne rapiantis, frustra 294 b; asserit majestatem Dei, omnia creantis, et Christum emittentis 295 e; Dei, non sua, verba loquens, Israelis apostasin luget 297 a e; item miseriam, vix decima parte relicta 298 a; relictos spe Divinae misericordiæ consolatur 298 c; propositum habet, Deum supremum demonstrare 299 e; deceptis consulit, ad Deum verum ducens 300 d; ne videatur injustus, causas increpationis suæ profert, Prophetarum persecutionem 301 b c;

oppressionem pauperum 302 b; avaritiam 302 c; oppressionem justorum 303 b; caninam impudentiam 303 d; ad pietatem hortatur 304 d; et ad justitiam 304 e; ad planctum vocat et urbem, et agricolas 305 b; Diem Domini, i. e. supplicii, praedicat 306 c; impias Hierosolymae festivitates condemnat 306 e; et sacrificia hypocritarum 307 b; et instrumenta musica 308 a; et idolorum Moloch et Remphan cultum 309 b; Samaritanos reprehendit, Samariae fidentes; et Judaeos, Sionem suam spernentes 311 a e; 314 b; et hos et illos de terminis regni querentes ingrati 312 a e; Diem malam minuitur Sabbata negligentibus 314 b; luxuriosis, et patriae oblitis 315 c; 316 b; et populi pastoribus 316 d.—Invehitur Samariae, ob superbiam equestrem 317 a; et posteris Jacob, ob factum, Deo abominatum 317 e. Civitatem totam auferendam praedicat 318 d; Ephraimitis increpat impium Divini Nominis silentium 319 c; iisdem denuntiat domus suae confractionem 320 e; Judae domus rupturam 321 a; amborum fugam Assyriis persequentibus, praedicat 321 b; item Assyrios Nilum et Aemath subjecturos esse 322 a; Regem Gog, sive Senacherib, irruentem describit 323 a; Deum ipsum, jam ulturum videt 325 a; in idololatrâ omnes invehitur, sub nomine Beelphegor 326 a; a falso Propheta Amasia accusatus 326 d; 327 b;

“videre” jussus, contumeliose 327 e; 328 e; et “vivere” 328 e; vir honestus, et Deo obediens 329 a; caprarius simplex, Sycamori fructu nutritus 329 c; Amasiae respondet fortiter 329 d; revelationes Dei per signa agrestia explicat 330 d; templi desolationem praedicat 331 a; reprehendit Sabbatorum neglectum 331 d; et Sabbatici anni 333 b; item avaritiam et fraudes foeneratorum 333 d; describit solis obscuracionem 336 a; item populi luctum et calvitium 336 b; prodigiorum Crucifixionis typos 337 d; verbi Divini famem praedicat 338 c; idololatrarum Samariae supplicium 339 b; Dominum stantem super altare videt 341 b; exitium templo et sacerdotibus illaturum 342 b; effugium declarat nusquam fore a furore Divino 343 a; ex charitate sua, argumentis fidem audientium confirmat 344 a; 345 a; resipiscere volentes semper miseratur 344 b; sibi propositum habet deterrere malos, justos persuadere 345 c; Ascensionem Domini praedicat 346 a; item rejectionem Israelis, et Gentium vocationem 347 c; nonnullos tamen relictos iri affirmat 348 c; et Davidis tabernaculum renovatum iri 349 e; denique Christi triumphum 350 e; Ecclesiae pacem 351 b; et Gratiae abundantiam praedicat 352 a e.

Anameel, nomen turris Hierosolymae 804 e.

Ananias Discipulus Christi, ob fidem,

et constantiam spiritualem, visione Domini dignatus 229 d.

Ananias, Pseudopropheta, Jeremiae sermonibus refragatus 175 c.

Anathemata, quo sensu nulla in Ecclesia 805 c; ex instrumentis bellicis, Deo offerenda 812 c.

Angeli, Deum inter hominemque intercedere solent 52 d; omnes naturae suae facultates a Deo derivatas habent 55 d; legi justitiae Dei subditi 299 e; 300 a; describuntur Sodomam venientes 305 d; caelum incolentes, ad terram per scalam descendentes 345 b c; item Samariam deserentes 397 d; ad Israellem tuendum a Deo constituti 489 a; 490 c; Filio Primogenito, quam sint inferiores 554 e; fabris comparantur, quasi Dei operarii 665 d e; in perpetua sunt vigilia 682 c.

Angelica, vita, justificatis in Christo, propria et possibilis 669 e.

Angelicis potestatibus nos circumsepit Jesus Christus 735 a.

Angelus, loquens in Prophetis, Verbum Dei 10 b; Dei, centum octoginta quinque millia ex Regis Sennacherib copiis nocte caedit 24 c; 151 b; 323 e; 433 a; cum patre Jacob luctatus Christum praemonstravit 169 c; loquebatur Mosi in monte Sina 310 a; de nuntiis Dei quibuslibet dictum 637 a b; pro captivis in Babylone mediator fit 660 b e; ut pro ficu in Parabola 660 c; pro timentibus Deum 661 b; a Deo auditur 661 d e; Zachariae se offert videndum 658 b; 661 c; 663 c;

664 b; quare Hierosolymam funiculo metitus sit 666 d; personam Christi gerebat 673 a; et fidelibus Judaeis, et Christianis, astat sacrificantibus 675 e; 676 e; quare semper stare soleat 676 e; de domo Davidis dictum 780 b; 782 b; Malachiae nomen 816 b; de ministris Dei dictum 817 a; de Christo 817 b; saepe Prophetis verbum ministrabat 818 e; quare de sacerdotibus dictum 839 c; de Joanne Baptista dictum, non natura, sed officio 849 c; 850 a; Testamenti, de Christo praedicanti Evangelium dicitur 850 c d.

Anguli, murorum, pro expugnationibus urbium captarum dictum 591 e; item, pro moenibus turritis 611 b; delicti, desolationis typus 611 c.

Anima, hominis, ad transgressionem prona 33 a; abiciens gratiam, a Satana capietur 34 c; qualis sit, ex fructibus actionis prodit 44 b; peccatrix, mulieri improbae comparatur 44 c; quae peccaverit, ipsa morietur 254 b; modo sit pura atque humilis, Deo templum est gratissimum 642 b.

Animal, (*ζῷον*) apud Prophetas, de viventibus, non de Vita Ipsa, i. e. de Deo, dictum 549 d; duos in Tabernaculo Cherubim significat 551 a; 552 c; foemineum pro peccato offerri potuit 833 c.

Animalia, rege carentia, quid significant 68 b; apud Scripturas, rationem exhibent, mores docent 212 a; pro dominis suis metaphoricè dicta 808 d.

- Animus, humanus divinis sermonibus nutritur 292 c.
- Annus, Septimus, annus remissionis 333 a; non sine gratiarum actione consummandus 859 c d.
- Antichristus, a Zacharia praedictus 769 d; qualis sit 769 e; 772 b.
- Antiocha, urbs eadem quae Aemath antea dicta fuerat, ab Antiocho nominata 313 a.
- Antiochus, Epiphanes, Judaeorum oppressor tertius 201 a; urbes duas in Damasceno condidit 313 a; Judaeos laceravit, non abduxit captivos 350 c; quibus copiis Judaeam invaserit 748 d.
- Apes, utilia ab inutilibus separantes, sacras Scripturas interpretantibus exemplo sunt, doctorum Ecclesiae sapientiorum typus 352 c.
- Apiarii, fumo apes suffocare solebant 503 d.
- Apis, Aegyptiorum Deus, sub vitulis Hieroboami colebatur 81 b; 145 a; Lunae signum in fronte habebat 87 d.
- Apostasis, quam sit credentibus damnosa 865 e.
- Apostoli, per Evangelium filios in Christo generant 25 a; confitebantur a Deo se vocari 231 e; 243 e; proditorem comitem habebant 232 a; gloriae Christi testati sunt toto orbe terrarum 346 d; leonibus comparati 442 c; contra Satanam praevalebant 442 d; 564 d; equis comparati 564 b; item, jaculis 568 e; quo splendore fulgeant 569 c; 740 d e; aliorum illuminatores 570 a; a persecutione tandem liberati, equis triumphanter frementibus comparati 572 b e; gladio Spiritus armandi praedicuntur 650 a; luce non sua fulgentes, lucernis comparantur 682 a; 683 d; fundamenta Ecclesiae 690 a; sagittis Dei comparantur 740 a e; item fulguri 741 d; contra Graecos emissi praevaluerunt 742 b; Graecos superantes, equis comparantur 747 c d; Graecos, ut lutum, conculcabant 748 b; Ephraimitis, quasi bellatoribus, comparati 750 a; quos haberent filios, sc. spirituales 750 d e; chiliarchis, et militibus comparati 776 b c; 777 c; item ardenti torri, et lampadi 777 c d; 778 b.
- Appropinquare ad Deum idem est quod obedire, et fidere 606 c.
- Aqua, multitudinis typus 101 d; 488 b; pro populo indocto metaphorice dictum 101 d e; de fontibus Salvatoris quae sit 213 e; Sacri Baptismatis praedicta 224 e; idololatriae in poenam negata 291 e; sive data, sive negata, gratiae typus 292 c d; e mari in nubes evecta, et ibi mutata, gloriam Dei demonstrat 300 c; maris commota, Judaeorum tumultus significans 339 b; amara, per lignum sanata, legis per Crucem sanatae, typus 347 b; transiens, Judaeorum periturorum typus 395 c; pro multitudine populorum 488 b; 512 b; turbata, vitae hominum perturbatae typus 573 e; vitae symbolum 738 e; 739 b; "Viva," de Spiritu Sancto dicitur 801 d; "Redargutionis," quos usus habuerit 807 b.

- Aquila, divinae vindictae symbolum 117 d; grandis, magnarum alarum, apud Ezechielem, regem Assyriorum significabat 199 c; pullos suos amans 405 g; pullos suos alis supervolans, divinae Providentiae typus 867 c.
- Aquila, translator Scripturae nominatur 310 b; in Michaeam i. 11, pro Senaar, habet Senan 401 d.
- Aquilo, simpliciter Assyriorum, spiritualiter Satanac, regionem significat 222 c; 223 a b; 667 d; 703 a b; item pro frigida affectione animi 668 a c.
- Arabes, finitimi Judaeorum, in valle Josaphat pugnantes obruuntur 239 e.
- Ararat mons, aeternus, Israelitis exilii sedes diuturna 412 b.
- Arbescer, dux Samaritanorum, mitti interrogatum de jejuniis 708 b; 709 c; 710 d.
- Arbores, Deo irato, in silvis morientes describuntur 270 e.
- Arcades, natio quaedam apud Memphim, ut videtur, sita 129 e.
- Archangelus, a Deo, cum tuba, missus describitur 241 b.
- Arcus Christi, de Juda, et Apostolis dictum 740 a; impletus quid sit 740 b; de doctoribus Ecclesiae dicitur 740 d; 741 a; Dei, ministri et Apostoli ejus 740 a e; 741 a; Judas tribus 748 a.
- Area, impiorum, a Deo maledicta, contra piorum benedicta 648 a c.
- Argentum, pro doctrina intelligendum 60 a b; igne purgatum, Ecclesiae afflictac symbolum 794 a b; 852 b.
- “Arguentes,” i. e. correctores, voluptuariis odiosi 646 d.
- Arianis contradicitur 592 e.
- Arma, pro potentia dictum 498 d.
- Armatura, Dei, qualis sit, quo splendore fulgeat 569 e d.
- Armenia, montana, exilii locus Samaritanis 288 c.
- Armus victimac, roboris symbolum 835 a b.
- Arrogans, pro Rege Nabuchodonosor dictum, item pro Satana 534 d.
- Arrogantia, quam sit Deo invisae, et cito peritura 534 e.
- Artaxerxes, Rex Persarum, Judacis amicus 233 c.
- Asa, Rex Judae, Ramam diruit 457 c.
- Asael, vicus in extremo Montis Olivarum 797 c.
- Ascalon, Idumacis contra Judacos auxilium ferens 356 c; desolandus praedicatur 594 e; 595 c e; 597 e; Tyri exitio perturbatur 732 c d.
- Ascensio, Christi, per visionem scallac, patri Jacob praemonstrata 345 c; nostra, Christo ascendente, patefacta 346 b c; de surgentibus a doctrinis Graecorum ad sublimitatem Evangelii per metaphoram dicitur 425 c; de ingressu victoris cujusdam, e. gr. Cyri, dictum 496 d; relictorum ex Gentibus ad adorandum praedicta 810 a.
- Asinus, Christum portans, quid significaverit 736 c; quid generaliter 736 e; sub lege Mosaicae, quid 737 a; segnioris ingenii typus 809 c.

- Aspicere ad Deum, quid sit 783 b.
- Assistentia, promptam Ecclesiae obedientiam exprimit 694 a; eadem Mosi ascribitur 694 b; item quatuor ventis, seu mundi partibus 701 b.
- Assumptio, vaticinii in quosdam assumpti materies 476 ab; item praescientia prophetica, a Deo derivata 518 e; 524 b; verbi Domini, quid sit 729 b; 730 bc; 772 b; increpationem populi significat 818 d.
- Assur, Assyrius, significat Satanam, Principem hujus mundi 161 a; 245 c; 438 c; 514 c; item Diabolos omnes, Ecclesiae oppugnantibus 438 d; item alienigenas quosvis 439 b; item Haereticos 439 d; Verbo Dei superabitur 440 a b.
- Assyrii, invadunt Samariam 8 ac; 9 c; deinde Judaeam 9 a; Hierosolimam oppugnant 24 b; ab Angelo caesi 24 c; matres, filiosque, solo allidebant, sicut antea Madianitae 155 ae; ad Samariam ulciscendam a Propheta provocati 280 a; regnante Nabuchodonosor eam invadunt 282 d; usque ad Aemath venturi praedicuntur 322 d; per Regem Gog describuntur, sub rege Senacherib ab Angelo caesi 323 e; intra fossam septi capiuntur 440 d; credebant se Judaeos vicisse, viribus suis, invito Deo 477 e; Samariam non nisi Dei auxilio ceperunt 487 e; exitio devenerunt 602 e; 604 b; foedis animalibus vastandi 603 b; arrogantiae convicti 603 c; 604 a; quare acui dicantur 665 c d.
- Assyrii comparati, feris quam saevissimis 184 c; item catulis 185 a; item locustis, a Joele 221 a; ab Amos 323 c; item equis foeminas persequentibus 320 c; item Nilo exundanti 334 e; item cursoribus et torrentibus 394 e; item smilaci, plantae cuidam serpenti 487 b; item cornibus 665 a.
- Assyrius, nomine "Exitii," quasi personae, propter exitialem naturam, descriptus 130 d.
- Astarte, abominatio Sidoniorum 3 e; i. q. Venus, in Hierosolyma culta 78 b; item in Judaea 592 c.
- Astra ab Israelitis in deserto plurimum colebantur 309 d.
- Asylum, lege Mosaica fugitivis datum 629 a.
- Atheismus, Judaeis quibusdam imputatur 589 b; a Graecis etiam doctoribus condemnabatur 589 c.
- Attellabus, locustae species parva, descriptus 513 c.
- Auceps, dejiciens aves, Deum voluptarios deturbantem significat 277 e.
- Audacia tutamen cordis 184 c.
- Augures, mendacissimi et iniquissimi describuntur 281 a.
- Augustus Caesar Judaeam populatur 75 c.
- Aurum, spiritualium divitiarum typus 807 c; impiis a Juda rapiendum 808 a c; igne purgatum, typus Ecclesiae vasculorum 852 bc.
- Auspicia, idololatriae sunt conjuncta 75 b; insaniae genus 75 d.
- Auster, ventus deserti, Judaeis ini-

micus 189 a; aquas subterraneas siccans 189 b; Christo mortem superanti comparatus 189 c; pro Judaea dictum 703 d.

Avaritia, avaris ipsis damno est 302 c; 608 a; et Atheismus est, et inhumanitas 302 c; Judaeorum domos evertibat 405 d; Deo invisita 712 d; Deum ultorem habebit velocem 856 a b.

Aversio facies Dei, irae initium et exitii hospes 378 a; in miseria esse facit 415 a.

Aversio oculorum Dei, irae indicium 529 a.

Aversione punit peccatorem et superbum Deus 775 c.

Aversionem, ira sequitur 265 c; 776 a.

Avertit faciem a non metuentibus Sibi offendere Deus 827 b.

Aves, migrationibus suis mores Judaeorum exhibuerunt 137 c; captae laqueis, voluptatis captivos significant 277 e; vanae superbiae typus 330 e.

Azael, Rex Syriae, Israelitas in valle Jezreel superat 19 b; 22 d; iram divinam in Hierosolymam exequitur 250 a; urbes munitas igne succendit, captos trucidavit 255 b.

Azarias sive Ozias, Rex Judae, vir pius, sed non usquequaque 6 c; 7 a; sacerdotium invadens, lepra castigatur 7 b c; 251 b; in libro Paralipomenon altero describitur vir strenuus 251 c; per terrae motum admonitus 797 d.

Azarias, alias Zacharias, Rex Israelis, ex domo Jehu 7 c d; 19 a; 391 d.

Azotus Idumaeis contra Judaeos

opem fert 249 c; 256 e; Judaeae vicina et confinis fuit 280 c; copias latronum contra Samariam mittit 284 a; projicienda praedicatur 591 e; 595 c e.

B

BAAL, idolon Ammonitarum 3 c; de medio periturus praedicatur 582 a.

Baalim, quid velit 49 d; 50 a.

Baasa, Rex Israelis, Ramam adificat 457 b; cum Syriis pugnat 457 c.

Babylon, a Cyro capta 29 b; 165 b; 294 d; regni Satanac typus 235 b; 547 c; confusionem significat 432 d; insultatrix et arrogans civitas 461 d; praeter spem capta et excisa 546 c; nulli plorata, ab omnibus insultata, cecidit 575 c; Confusio interpretata, pro peccato, quasi confusione animi, dictum 668 b; 753 b.

Babylonia, regio fluviis abundans 564 e.

Babylonii, non mittebant captivis sanctas legis caerimonias 41 b; frugum copiam, more ferarum devorabant 43 b; propter saevitiam bestiis comparati 50 d; 525 a b; 530 a; 540 d; Samariam, Hierosolymam, Aegyptum nullo negotio evertunt 129 c; "filii aquarum" vocantur, 165, piscibus propter timiditatem comparati 165 d; Cyri adventu perterriti 165 e; omnia vastantes diem Domini representabant 210 e; crudelitatis insolitae accusati 221 d; more militari, in victoria vociferabant 262 e; nudi armatis

praevalebant 274 c; igni, propter furorem, comparati 324 c; et magna et parva, i. e. et Israellem et Judam, devorabant 324 d; Judaeam depopulabantur 359 b; 361 d; principatum primum, sive regnorum terrestrium praecipuum, habentes, in terrorem Israelitis objiciuntur 430 c; 431 a; pro jugo Satanae, et confusione, intelligendi 432 c; 514 c; 530 b; 535 c; 536 b; una cum incolis urbes incendebant 443 d; victoria super Judaeos superbientes, universa terra potituros credebant 462 d e; in Judaeos crudeliter saevientes, a Deo Persis et Cyro traduntur 463 a b; 537 a; Judaeos remissos videntes, pudore affecti 463 c; captivos Judaeos vexantes a Deo reprehenduntur 478 c; Judaeis captivis invicti videbantur 479 a b; quali ingenio fuerint 523 a; quo bellandi more uterentur 523 b; interfectoribus Christi comparantur 523 c; aggeribus factis, urbes obsidebant 526 d; quod in Judaeos faciebant, Divinitus, non casu, faciebant 528 d; in Judaico bello saevissimi 529 b; templum incendentes, profanissimi 529 c; victoria potiti, insolentissimi 529 d; piscibus ferisque, tenuiores deglutientibus, comparati 530 a; item Diabolo, Deum spernenti 530 b; iterum propter insatiabilem cupiditatem Satanae comparantur 535 c; 536 b d; imperium suum spoliatis aliorum imperiis extendebant 539 a; copias majores solito, et duces quam

plurimos alebant 539 b; ideo Satanae, et Haereticis comparati 539 c d; domos comburentes, a ligno ipso, et ab insectis, crudelitatis accusati 540 a b; quantum gloriae primum, quantum deinceps calamitatis habuerint 541 e; 542 b; nimia fiducia et securitate peribant 544 b; 545 d; stolidi describuntur 580 d; nemini parcebant 587 c; reliquias Judaeae, sicut uvarum, diligenter rapiebant 613 a; per figuram equorum descripti 659 d e; cornibus comparantur 665 a; quare acui dicantur 665 c d; ulterius quam Deus voluerat in Judaeos saeviebant 714 c; curribus et equis Judaeos vexabant 737 c.

Balac, Rex Moabites, execrabilis 75 a; quid fecerit contra Israelitas 447 b d; magica utebatur, Babylonios imitatus 506 c; 524 c.

Balaam, Propheta, Israeli ingrato exprobat 447 b d.

Baptisma sanctum, janua ingressionis ad Christum 85 c; salutare, ab Haereticis contemptum 124 b; aquam viventem dat 224 c; peccati abolitio, purificationis effectrix 465 b; Judaeorum in Mari et Nube, nostri typus 469 b; unum, et unionis inter Christianos vinculum 491 d; Baptisma Spiritus Sancti et ignis quid 778 a; Catechumenis, oneris peccati levatio est 780 c; fons purgationis praedicatur 786 c.

Baptista vir unicus, quo non sur-rexit major, 242 b; Christum praedicans, per Cyri nuntios,

- pacem praedicantes, praemonstratus 493 c; Christi praenuntius, a Malachia prae dictus 869 b.
- Beelphegor, i. q. Priapus 77 d; 81 b; idolon formae pudendae 137 a; propter deformitatem dictus, "Arac risus" 326 a; a Judaeis veneratus 592 c; a filiabus Moabitarum, Judaeis colendus importatus est 813 b.
- Beelzebub, Pharisaeos contra Christum seduxerit 415 b.
- Barachias, Zachariae pater 653 b.
- Barbari ad iram propensi 370 e.
- Basanitis, vacca, typus luxuriae et libidinis, Samaritanorum principum et mulierum 287 b; 289 a; nomen, quid significet 469 d; regio, diminuta, omen Ninevitis exitii sui 481 c d; florentium regionum typus 482 e; 483 b; pro Judaeis Christum persequentibus dictum 483 a; item metaphorice pro optimatibus 483 c; regio et gleba et arboribus, foecundissima 756 a.
- Belemus (Vide 3 Esdr. ii. 15 &c) 233 e; 627 a.
- Bel, idolon Babyloniorum 50 b.
- Bellum, quibusdam favet 508 a; Romanum praedicatur 773 c.
- Benadad, Rex Syriae, obsedit Samariam 249 e; 250 a; vide Ader.
- Benedictio Abrahae, est omnium in Christo fidentium 473 b; et Israelitis et nobis promissa 722 d; 723 e.
- Benedictio ficta iudicum Judaeorum damnata 759 d; sine obedientia vana est 759 e; Judaeorum, a Deo maledicatur 834 a; Dei, revertentibus ad Deum promissa 859 e; viri, est, quae habet, communicare 860 d.
- Benedictio mystica 561 e. Vide Sacrificium Ineruentum.
- Benjamin, non defecit, aliis tribubus deficientibus 5 b; pro regno duorum tribuum dictum 5 c; quo sensu, mente excesserit 88 a; 89 b; Sionem contemnens reprehenditur 311 a; 314 b; nomen portae Hierosolymae angularis 804 e.
- Benjamitae, ad Gabaam quid commiserint 136 a; quomodo poenas dederint 136 b; propter concubinam Levitae violatam quae passi sint 456 e; 457 a.
- Bersabee, plerumque ad significantos Australes Judaeae fines usurpatur 340 b.
- Bestiae, quo sensu apud Hoseam sint intelligendae 43 a; 50 d; de ferocissimis hominum symbolice dictum 66 e; iram Dei exprimunt 93 a; urbem vastantes, exitii typus, 603 b; item daemonum figura 603 d.
- Bethel, domus Dei, item domus vituli 79 d; 144 e; 171 e; domus On, i. e. Solis 145 a; domus vanorum, i. e. idolorum 255 d; exitio devovetur 285 c; 286 c; 299 c; praecipuum idololatriae Sanctuarium 289 b; 299 b; 328 a.
- Bethlehem, urbs Levitarum, tribus Judae 134 b; regni Christi sedes praedicta 434 d; 435 c; urbs Australis, a Thaeman, Australi regione, praemonstratur 553 e.
- Blasphemia, lege Mosis, lapidatione

- punita 319 e; divini Nominis condemnata 855 e.
- Bona, carnis peritura, spiritus aeterna 469 a.
- Boni, ignaviae convicti 82 a.
- Bonum, quaerendum omnibus vivere volentibus 304 e.
- Boreae terra, dispositionem animi mundanam 668 a.
- Brachium, potentiae symbolum 771 b; brachium victimarum, quare Deo datum 771 c.
- Bruchus, locustae genus perniciosum 330 c; grandine et pluvia gravatus, perit 512 c.
- C
- CAECA animalia, quare non Deo offerenda 826 e.
- Cainus, patrem habuisse Satanam fingitur 420 c; deteriora Deo dabat 826 d.
- Calamitates, Romani belli praedictae 230 d; acerbissimae, per obscurationem solis indicatae, 419 b; torrenti praecipiti comparatae 335 c.
- Calamus, mensorius Ezechielis, quid significaverit 805 a.
- Calix, Dei, pro ira Divina dictum 544 d; non evitabilis 544 e.
- Calvitium, in opprobrium Judaeorum praedicitur 336 e.
- Camelus, petulantiae typus 809 b.
- Campi, doctores, e caelo irrigatos pecoraque nutrientes, significant 224 b.
- Campus, pro faciliori quovis negotio, item pro viris humilibus dictum 558 b c.
- Candelabrum, Zachariae ab Angelo demonstratum, Ecclesiae typus 682 a; 683 a b; in Tabernaculo, a tergo lucem non dedit 684 b; 687 a; 692 d; 693 e.
- Cantharus, modo insecti, modo trabis, nomen 540 c.
- Cappadoeces, in Palaestinam coloni deducti 596 c.
- Captivitas, post Babyloniam, nulla fuit Israeli 491 b; et Aegyptia, et Assyria, spiritualis captivitatis typus 752 d; 754 c; peccati, per Christum amovetur 753 c; 754 d.
- Captivitates Judaeorum numeratae 304 c.
- Carbo Esaiac Prophetiae quid 778 b.
- Carmel, pro universa Judaea dictum 253 b; mons summus, latebrarum plenus 343 c; quid significet 469 d; quo sensu diminutus 481 c; typus prosperitatis 482 c; item Judaeorum Christo imminuentium 483 a b; item metaphoricè quorumvis principum 483 c.
- Carnis amor efficit, ut neque fidem teneamus neque pie in Christo vivamus 807 a.
- Caro, in Christo subjectus 688 b; quo sensu tabescat, hostibus Dei 806 d e; peccatorum carnalium poenas luct 807 c; quam contra Spiritum pugnet 867 c.
- Castigante Deo; anarum, esse supinum, sensum abjicere, mala adhuc pejora inferet 294 a.
- Castigatio, amoris Divini indicium 159 e; credentibus non acerba 160 a; sapientibus fructuosa 444 a.
- Catechumeni, ante Baptisma, quo statu sint, quo postea 780 e; 781 a; non ab Ecclesiis exclusi, Deo laudato 825 d.

- Catuli leonum, pro Satrapis Assyriae dictum 502 c.
- Cedron, rivulus, Cyrillo auctore, rivus Cedrorum 244 b.
- Cedrus Libani, splendoris saecularis typus 483 c; item Sanctorum superna cogitantium 545 b; 753 c; item sacerdotum 545 c; 755 b; pro Judaea ponitur 785 b c.
- Chalanne, urbs Persarum, in Amos vi. 2. secundum Hebraeos nominata 313 b.
- Chaldaea, quare terra Aquilonis dicatur 66 d.
- Chaldaei, propter immanitatem bellicis comparati 540 d; quam gloriam primum, quam deinceps miseriam, experti sint 541 e; 542 b; plus solito sanguinari 701 c; 702 c; poenas dederunt, Cyro vastante 703 b.
- Chamaelcontes, memorantur 602 d; 603 b.
- Chanaan, i. e. Chanaanais similis 173 b; 174 a; item inimicus misericordiae 174 b; terrae caelestis typus 469 c; pro Phaenibus dictum 596 e.
- Chananaei, quam multae gentes pro Israel ceciderunt 522 b; probri loco, de Judaeis dictum 588 a; inter eos usque ad Cyrilli tempora, tanquam oves vivebant secundum Mosis legem Judaei 760 c; 761 a; Chananaei, sc. Gentes in caulam Christi per fideni vocandi 765 c d; 768 a; per legem Mosis, non solutam, instructi sunt 768 b d; pro idololatriis positi, in Ecclesia cessabunt 814 c; 815 c.
- Charismata, a Christo omnia 224 e; justificatis in Christo quanta sint 669 d e; omnibus et locis et temporibus data 803 c.
- Charitas, multorum refrigescet 222 c; legis plenitudinem complectitur 302 e; a Christo, et a Paulo, rebus omnibus praeposita 331 e; radix omnium virtutum 332 a; erga Deum, fidei, erga homines, justitiae, testimonium 334 b; boni studiosis, a Deo datur 334 c; erga Deum, vera est ea, voluntatem ejus sequi 447 e; in homines, optimum est et Deo acceptissimum sacrificium 449 a; obedientiam perficit 594 b d.
- Charran urbs bellicosa, Damasco propinqua 255 d.
- Cherubim, in Tabernaculo, quare versus propitiatorium spectaverint 550 e; 552 c.
- Chiliarchae, de Apostolis dictum 776 a b.
- Chiram, Rex Tyriorum, Salamonem in templo aedificando adjuvat 258 e.
- Chorda, pro cantu triumphali dictum 509 d.
- Χρηστοεπεῖν simulate, nec a voluntate sua cessare, non propitium Deum facit 408 e; ad Deum peccatores, non omnino inutile si non sine pudore et faciei confusione 409 e; 410 c.
- Christiani, per ignaviam scandali occasionem praebent 82 b; moerore carent 91 b; carne mortui, spiritu vivunt 222 c; Satanae cedentes, steriles fiunt, Christo, fertiles 225 c; divites facti per

- gratiam 226 b; describuntur omni studio Christum sequentes 429 a; et Crucifixo gloriantes 429 b; a Christo non amplius separandi 491 d; in Christo, cum Patre spiritualiter conjuncti, ib. lumbos habere paratos jubentur 497 e; ventri imperare 498 a; poenitentes Ninevitis comparati 502 a; instar piscium, in laudando muti, in vorando feroces 530 a d; sagena peccati interclusi 531 c; quales debeant esse corde, lingua, manuque, descriptum 620 a; quam sint in Ecclesia et tuti et beati 620 e; 621 a d; 622 c e.
- CHRISTUS, peccatoribus indulgens, in Osea nubente intelligendus 15 d; 17 a. Christus, innocentium caedem ulciscitur 19 c. Christus, verum Dei semen in puero Jezreel figuratur 20 d; item in Naboth occiso 20 e. Christus, resurgens quid fecerit 22 e. Christus, auctor Regenerationis 25 a. Christus, verus Deus, verus Homo 26 e. Christus, pro nobis passus est 27 a. Christus, sub nomine Davidis dictus 29 e. Christus, ab Hosea praedictus 45 e. Christus, inest cordibus sanctorum 46 e. Christus, reddet unicuique secundum opera sua 47 d. Christus, ipse Dominus, Homo similis nostrum factus 52 e. Christus, Mediator Dei, et hominum peccatum sustulit 53 b. Christus, qua justitia judicabit 54 b. Christus, Verus Dei Filius 56 c. Christus, pro universa hominum salute crucifixus 61 e.
- Christus, quo sensu sit manifestatio et Veritas 62 b. Christus, semen Davidis 62 e. Christus, quae passus fuerit praevisa 65 a. Christus, idem cum Patre 65 b. Christus, quod falso testimonio damnandus esset praevisum 68 a. Christus, lux mundi et scientia 69 d. Christus, Mediator, a sacerdotibus Legis praemonstratus 71 c; item ab Aarone 71 e; ab ipso Mose 72 a. Christus, per fidem et Baptisma solum adeundus 85 b. Christus, per "Faciem Dei" significatus 94 c. Christus, figura substantiae Patris 94 d. Christus, resurrexit secundum Scripturas 94 e. Christus, linamento gratiae vulnera naturae sanat 95 d e. Christus, resurgens, nos facit resurgere 95 a; et coram Deo stare 96 b. Christus, fons et luminis et gratiae 96 c. Christus, per pluviam significatus 97 b. Christus, Israelis sanguine prognatus 98 b. Christus, Homo, nostri similis 98 c. Christus, quo sensu misericordiam, non sacrificium, velit 98 d. Christus, Unus cum Patre 99 a. Christus, tollit peccata, et fide justificat 99 b; 100 a. Christus, a Judaeis oppressus, Sicimitis comparatur 105 c. Christus, nomine Emmanuelis insignitus 107 e. Christus, in ministris suis ipse oppugnatur 141 b. Christus, fons gratiae 142 d. Christus, ab Angelo, cum Jacob luctanti, praemonstratus 169 c. Christus, et Judaeis, et omnibus, Redemptionem tulit 187 b c d. Christus, praedicatur

Consolatio nostra, quamvis fratres separans 188 c d. Christus, Australi vento comparatur 189 a. Christus, factus est suis ut vinum Libani 194 e. Christus, omnium virtutum nostrarum auctor unicus 196 a. Christus, Nepos noster, utpote ex sorore Virgine Sancta natus 205 a. Christus, Sponsus caelestis 205 e. Christus, fidelibus seipsum dat pabulum 207 b. Christus, fidelibus delicias imperit 211 c. Christus, "locustas animi," daemones expellit 223 b. Christus, solus dat pacem, et copiam, nempe spiritualem 223 e. omnium charismatum auctor solus 224 d; 225 c. Christus, ab haereticis quibusdam locustae comparatur 226 a. Christus, incarnatus a Joele praedicitur 226 b. Christus, resurgens dat gratiam merentibus 226 d. Christus, et remittit peccata, et peccati os obturat 227 d. Christus, quod primus Adam corrumpit, Ipse secundus Adam renovavit 227 e. Christus, qua Deus est, Ipse Spiritus est, qua Homo est, Spiritum habet datum 228 a. Christus, baptizatus Oeconomiae causa 228 b. Christus, primitiae nostri generis, secundus Adam 228 c. Christus, expectatio gentium est 229 a. Christus, secundum opera iudicabit, incerto tempore 230 e. Christus, temere venientes repellat 231 e; Apostolos cunctantes stimulabat 232 a. Christus, proeliantes Judaeos voce hortatur 241 a; ita et in Iudicio suis clamabit 241 b; voce

exciebit sepulchris mortuos, ut olim Lazarum 241 c. Christus, omnis gratiae Fons ultimus 244 a. Christus, Fluvius pacis 244 b. Christus, venditores in templo reprehendit 268 e. Christus, serpentes, et omne malum, nobis subdit 271 a. Christus, panis vitae 271 d. Christus, in Prophetis et Apostolis suis, Ipse adest 276 c. Christus, bonus Pastor, oves suas e Leonis faucibus cripiens describitur 285 b. Christus, aliquando pro Rege quovis uncto ponitur 296 a. Christus, Judaeis, per fidem, gratiam daturus affirmatur 297 e. Christus, in nobis est per Spiritum 307 c. Christus, ab haereticis blasphematus 307 d. Christus, adamanti comparatus utpote Lapis Electionis Angularis 326 a b. Christus, a Judaeis calumniatus 327 e. Christus, charitatem ante omnia aestimabat 331 d. Christus, in torrentibus malorum salus unica 335 c. Christus, Emmanuel, homo in terris 337 a. Christus, ab avaritia delhortatur 337 b. Christus, Crucifixus, non obliviscetur caedis suae 337 c. mulieres hortatur lachrymantes 337 e. Christus, defletus a fidelibus, et a Creatura tanquam dilectus 338 a. Christus, fons vitae, desertus tamen 341 a. Christus, finis Legis, repudiatus tamen 342 b. Christus, ascendens in caelum, per visionem Scaetae, patri Jacob, praemonstratus 345 c. Christus, Deus ex Deo 346 a. Christus, essentialiter as-

cendit nostrae ascensionis praecursor 346 b. Christus, ut Homo ascendit 346 c. Christus, e coelo effundit gratiam 346 d; inde venturus est 346 e. Christus, resurgens cum domum Davidis, tum nos et nostra omnia renovabat 350 d. Christus, ab omnibus demum gentibus agnoscendus 350 e. Christus, resurgens, vitam, Justificationem, Gratiam, largitur 351 e. Christus, convertit captivitatem nostram, Satana triumphato 352 d. Christus, beatorum concilii praeses, et deliciarum auctor 353 a. Christus, in persona Jonae prophetae figuratus 365 c; item in Mose medianti, non in Mose haesitanti 366 a; item in Aarone Sanctuarium ingredienti, non vitulum facienti 366 b d. Christus, in Jona praedicanti, non fugienti 366 e. Christus, ante mundi principium, destinatus est 367 e. Christus, cum doctrina miracula jungebat, contemptus tamen 368 e. Christus, major Jona fuit propter miracula 369 a. Christus, mundum eripiens fluctibus peccati, Jonae comparatur 376 e; item eripiens discipulos in lacu navigantes 377 b; per mortem Ejus salvamur 377 a. Christus, ante Crucem Gentibus Evangelium non aperuit, postea statim 381 a b. Christus, spiritus in inferno inclusos affatus est 381 c. Christus, eandem viam monstrat et Gentibus et Judaeis 381 d. Christus, Ninevitas, in typum

mundi totius, universaliter redemit 389 c. Christus, secundum Divinitatis suae Naturam implet omnia 393 d. Christus, e Judaeis erat, secundum carnem 407 e. Christus, a Judaeis rejectus, Gentium fit 408 a. Christus, clavis vulneratus, ab Esaia praevisus 415 d. Christus, Divinum Lumen 419 c. Christus, Lapis Angularis, et Gentes et Judaeos conjunxit 422 a. Christus, Gentes judicare dicitur, ad poenitentiam vocans 426 c; item frangens Satanae potestatem 427 a. Christus, pacem terrae daturus praedicatur 427 d; stabilito Romanorum imperio dedit 428 b; spiritualement, dat omnibus suis 428 c. Christus, quibus et quo sensu sit curae 429 a. Christus, Unus Magister noster 429 e. Christus, Rex futurus Israelis, modo eodem quo ante Saulem, praedicatur 434 e; 435 b. Christus, per Crucem regnavit 435 d. Christus, Pastor bonus ad Patrem ducit 436 b. Christus, cum Patre, Coaeternus 436 c. Christus, quare egressus suos ab aeterno habere dicatur 436 d. Christus, in plenitudine temporis natus 437 a. Christus, gregi suae praesidens describitur 437 c. Christus, Pax recte nominatus 437 e. Christus, Samaritanorum obedientiam sibi in alimoniam duxit 441 c. Christus, ipse Petra est, Ecclesiae fundamentum 464 b. Christus, Sol animae, poenitentibus illucescit 464 d. Christus, ipse est Justitia Dei 464 e.

Christus, in Baptismate sacro peccatum abolet 465 b. Christus, et Judaeis circumcisis, et Gentibus omnibus pastor est 467 c. Christus, virga ferrea regit perversos 467 e; manu benigna pios 468 a. Christus, Scripturae literam abolet, spiritum servat 470 e. Christus, plura miracula non visa, quam visa, edidit 471 d. Christus, demones in abyſſo concludens, a Jesu Naue, reges in specu concludenti, praemonstratus 471 e. Christus, amore suo omnem admirationem transcendit 472 c. Christus, Consummatio, et Concussio saeculi 479 e. Christus, quo sensu "pulverem excitaverit" 480 a. Christus, inundationes, i. e. potestates Satanae insurgentes extinguit 481 b. Christus, quare missus a Deo 489 e. quasdam reliquias Judaeorum servavit 489 d. Christus, abruptit Judaeis virgam Pharisaeorum 489 e; et Diaboli 490 b. Christus, suos omnes cum Patre inseparabiliter jungit 491 d. Christus, hostes populi sui superabat, Diabolos superans 495 a. Christus, quo sensu "insufflavit in faciem," 496 e. Christus, Fundamentum, et Salvator unicus 510 d. Christus, accusat Judaeos quod Mosis legem Sabbaticam detorsissent 521 e. Christus, nominato nemine, praenuntiatur quasi Venturus 533 b. Christus, per fidem expectandus 533 c. Christus, a Cyro, Babylonem expugnanti

praemonstratus 533 d. Christus, Qui Est, et Fuit, et Venturus est 533 e. Filius Dei Unigenitus 531 a; 554 a; 611 b. Fidentibus dat stipendio aeternam vitam 534 b. Christus, Satanam vasibus suis spoliaturus praemonstratur 537 b; 538 a. Christus, capta Hierosolyma, gentes inundavit gratia 542 b. Christus, auctor Pacis, et omnium bonorum 542 e. Christus, quanta admiratione dignus sit 548 e. Christus, quamvis aequalis Patri, vera tamen Caro factus est 548 d e. Christus, Pax mundi, fons Gratiae, primitiae Resurrectionis, describitur 549 a b. Christus, Propitiatio pro peccato universa 550 c. Christus, praedicta Prophetarum implevit, quum venditores e templo expulit 551 e; item quod e Virgine pura natus sit 551 d e. Christus, ex perfectione praedictorum, et congruitate temporum, cognitus est 552 b. Christus, ex Judaeis oriundus 554 c. Christus, quatenus homo fuerit, Angelis fuit inferior, qua Deus, multo praestantior 554 d. Christus, qua homo, Propitiatorium nobis est, Deus tamen supremus 555 a. Christus, quo sensu caelos impleat 555 c. Christus, Lumen Mundi 555 e. Christus, sibi proposuit cum Satanae eversionem, tum hominum salutem 557 b. Christus, quam robusto in suos amore fuerit 557 d. Christus, quantam famam ubique excitaverit, ex Virgine natus 557 e. Christus, Seminatio

Parabolae suae Ipse est 558 d. Christus, quo sensu terram, simul, et moveat, et stare faciat 560 a. Christus, quo sensu "Respiciat" 560 b. Christus, de carne sua manducanda quid praeceperit 562 a. Christus, Satanae regnum quibus armis everterit 563 e. Christus, "Pacis fluvius" apud Prophetas nominatus 565 c. Christus, in Evangelio praedicando demonstratus 566 b. Christus, laudatus in abysso, i. e. tum Angelorum, tum hominum, multitudine 566 d e. Christus, Sol Justitiae, et Lucifer intellectualis noster 567 d. Christus, egreditur, suis salutem, hostibus mortem, ferens 570 c d. Christus, capita potentium quo sensu dividerit 571 b e. Christus, quo cibo usus sit 573 a. Christus, testis velox contra impios futurus 585 c. Christus, Homo factus, et Israelem liberavit, et Gentes 614 c. Christus, in hoc et mortuus est, et resurrexit, ut vitam suis redderet 614 d; 615 c; 618 b c. Christus, est suis et Redemptio et Justificatio et Salus 621 c d. Christus, omnium bonorum, auctor 621 c. Christus, ad fidendum suos impellit et voce et Spiritu 622 b c. Christus, suis immortuus, et laetificat et laetatur 622 d e. Christus, Satanae manus colligavit 623 b. Christus, et Zion et gentibus jam exhaustis subvenit 624 a. Christus ultro gratisque misericors 624 a b. Christus, pacem ambobus, gratiam, gloriam, confirmavit 624

c d. Christus, quae nobis fecerit, per Incarnationem fecit 625 a b. Christus, in Jesu filio Josedek, Salvator praemonstratus 632 c; item Sacerdos 632 d; item Justitia et Salus 632 e. Christus, intra suorum animas praecipue habitat 634 d. Christus, solus auctor virtutis 637 e. Christus, a Rege Zorobabel et Jesu Sacerdote, praefiguratus 638 a b. Christus, Mediator et Sacerdos noster 638 c. Christus, a viro regio Zorobabel, templi conditorum praeside, praefiguratus 650 d e. Christus, signaculum, i. e. expressa imago, Patris 650 e. Christus, pro peccatis omnium et Propitiator et Mediator 661 c. Christus, Satanae victor, 666 e. Christus, Ecclesiae gloria 667 a b. Christus, suorum collector et colligator 668 c. Christus, omnium omni tempore populorum liberator 668 d. Christus, ideo Incarnatus fuit ut gentes spoliantes spoliaret 669 a. Christus, suos, quasi pupillam suam tuetur fovetque 669 b. Christus, quibus charismatis suos induat 669 e. Christus, quare post gloriam missus 670 b. Christus, quam laetitiam Sioni spirituali adventu suo intulerit 670 d e. Christus, Gentibus refugium factus est 670 e; ad Eum, concurrunt ex terminis terrae, cum Eo habitant 671 a. Christus, praesentia sua Patrem sui archetypum ostendit 671 b. Christus, eligit circumcisos corde 671 c d. Christus, quo sensu

excitatus e nubibus 671 e; 672 a c. Christus, malorum omnium solutio 672 c. Christus, ab Angelo representatur Zachariae 673 a; a Jesu Josedec filio 675 c. Christus, praedicitur spiritualis Sacerdos 677 a. Christus, quare nominetur Servus, Oriens, Lapis 677 e; 678 a c. Christus, quare plenus oculis 678 d. Christus, morti dandus praedicitur a Zacharia, 679 a. Christus, Crucem suam praedixit 680 d. Christus, verum Lumen, infusorio non egens 683 d. Christus, et Rex et Sacerdos, a Jesu filio Jozedek, et Zorobabel praefiguratus 686 b; 705 d e. Christus, quam gratiam gratiae Legis substituerit 688 a. Christus, novi templi et Architectus et fundamentum 690 b. Christus, quare per symbolum stanni praefiguratus 691 a c. Christus, Rex aeternus 691 d. Christus, quare septem oculos habere dicatur 692 a. Christus, duos populos in unum conjunxit 692 c. Christus, plumbo comparatus 698 c. Christus, Sacerdos, Salus omnium, victor diaboli coronandus 706 a d. Christus, radix naturae novae nobis, 707 a. Christus, qua gloria jam regnans induatur 707 c d. Christus, unam ex duabus Ecclesiam faciens, Prophetarum verba implevit 708 a. Christus, zelatur Ecclesiam a Satana vexatam 714 d. Christus, Pax nobis, et virga infirmorum 716 d e. Christus, nihil habet impossibile 718 a. Christus, et

Orientem et Occidentem salvabat Incarnatus 718 c. Christus, nobiscum habitans, aspici potest 718 e. Christus, per Prophetas locutus est 719 c. Christus, Gratia suis 722 a. Christus, idem est et granum et manipulus 722 b. Christus, post afflictionem missurus est benedictionem 723 d e. Christus, ex Judae semine ortus 724 a. Christus, confidentiam poscit suos 724 b; et veritatem 725 a. Christus, jcjunio finito laetari jubet 726 e. Christus, Ecclesiae murus et maceria 734 b; 735 a. Christus, post Incarnationem oculis suis suos observat 735 c; et Sionem praesens gaudere facit 736 a b. Christus, currus bellicos disperdit 737 b c. Christus, sine fine regnaturus est 738 a. Christus, ex inferno lacu suos emisit 738 b e. Christus, duplici mensura suos remunerat 739 e. Christus, pluviae spiritualis solus auctor 746 b. Christus, pseudopphetas, ut Graecos, judicat, agnos suos miseratur 746 e; 747 a. Christus, Apostolis suis praesens contra Graecos auxilium tulit 748 b c. Christus, quanti sit suis causa gaudii 751 a b. Christus, qui peccato remoti erant a Deo, propinquos tulit 752 a b. Christus, redemptos gratia ditificat 753 c; et praevalere facit 754 c. Christus, Pastor bonus a Zacharia praedictus 760 a b. Christus, a grege sua desertus 760 c. Christus, in manus hostium tradit suos, impenitentes 760 d e. Christus, et

quare duas post Incarnationem Virgas habeat 761 c d. Christus, in una caula duas greges pascit 762 b. Christus, Incarnatus, virga Decoris, praefiguratus 766 b. Christus, quid Incarnatus pro nobis effecerit 766 c. Christus, quam mercedem a suis, quam a Juda, acceperit 766 d e. Christus, Deus verus, ex vero Deo; et de Lege, et Evangelio, suos instruxit 769 a. Christus, verus Lucifer, immunda omnia dissipavit 788 e. Christus, quomodo fuerit 'generatus;' quae Incarnatus bona effecerit 791 b c. Christus, quae passus fuerit pro nobis libens 791 c d. Christus, Bonus Pastor demonstratur 792 b c; percutiendus tamen 792 d c. Christus, ad iudicandum descendens describitur 799 b. Christus, a Davide Judex venturus praedicitur 799 d. Christus, ipse suis in caelo lux diesque durans futurus est 800 c. Christus, quatenus homo est, tempus iudicii nescit 800 d. Christus, quando sit vere regnaturus 803 c d. Christus, ipse nobis est Resurrectio, ipse Vita, nos, tanquam ii qui terrae fruges colligunt, in horreo coelesti colligi parat, Fluvius pacis 810 d e; justificati in Eo scenopegiam observant 811 a. Christus, Gentibus excusationem ademit 812 a. Christus, nomine Angelus, natura Deus 817 b c. Christus, a testamento Levitarum figuratus 836 d; ab agno Paschali 836 c. Christus,

incarnata veritas 837 d. Christus, Legis consummatio 837 e. Christus, quanta nobis praestiterit beneficia 849 b. Christus, quo sensu sit Testamenti Angelus 850 c. Christus, natura, ut Deus, ininspectabilis, visibilis per carnem factus est 851 b. Christus, igni conflatorio comparatus 852 b. Christus, Ipse est clarissimum suorum indumentum 853 a b. Christus, sol justitiae et illuminationis 866 d e. Christus, radiis divinae scientiae sanctos illustrabit 867 d. Christus, quomodo sanitatem in alis habebit 867 e. Christus, a Mose praedictus 869 e. Christus, plenitudo et Legis et Prophetarum 870 b. Christus, *vide* Deus, Incarnatio, &c.

Christum ad sanctificationem et participationem vitae proponentes, operum thymiana bonorum Illi offerimus 854 a.

Cilicium, vestimenti genus, poenitentiae symbolum, pseudoprophetae usitatum 790 b.

Circumcisio, naturam carnalem humi deprimens, cum sublimitate Evangelii comparatur 424 d; quae sit vera 469 e; 772 c; eam agnoscere quid sit 470 b; cum praepotio in unionem spirituales commista in Christo 473 b; spiritualis quae sit 494 e; a Sephora, et a Jesu post Mosen facta, petra adhibita, typus Christi, 559 a; spiritualis, circumcisos Christi possessiones facit 672 c.

Civile bellum, in supplicium Israelis praedicitur 452 b.

- Civitas, quaevis per invocationem Divini Nominis salvari potest 449 c; nulla per fraudem adjuvatur 450 c; Dei, per Hierosolyman adumbrata, sanctis patefacta 548 a b.
- Clamor nequitiae ad Deum surgit, quid 369 b.
- Clauda, animalia quare non Deo offerenda 826 e.
- Clausura, serpentum, pro Inferno dictum 472 d.
- Clavus, ex ipsa Domini Cruce, a Constantino veneratus 813 a.
- Clibanus, idololatriae fervorem exprimit 109 b; 110 c; iudicii divini signum, alienigenis paratur 865 a b; item idololatrias, et Haereticis 865 c.
- Cocta, cum vinaceis, sive uvis passis, oblata diis alienis 59 b.
- Coelum, pro Angelis coelum habitantibus dictum 345 b.
- Colles, sacrificiis dediti, occasionem idololatriae dederunt 148 e; pro Sanctis insignioribus secundi ordinis dictum 352 c; pro optimatibus eminentioribus 445 c d; pro principibus Synagogae 560 e; item pro praepositis Ecclesiae 561 a; quare Aeterni 561 b.
- Colligatio, a nutricibus infantum, a precantibus, et sacra facientibus, usitata 158 d.
- Colores, alii alia expriment aenigmata 659 a d e.
- Columba, lamentationis propter timorem celatae figura 500 b; pulchritudinis typus 605 c; item fidelitatis, quod nido relicto semper revertitur 605 d.
- Commotio, terrae facta Judaeis ab Aegypto exeuntibus 480 c; montium, Deo facillima 482 b; item totius mundi 482 c.
- Communicantibus quae praemia, quales fruges corda quasi terra proferent, Deo irrigante 860 d e.
- Communio, Sanctorum cum Deo 52 d; non est nisi per Christum 53 b; ad humanam virtutem necessaria 88 b c; per Spiritum, Christi munus 101 a; omnino servanda 137 a; imprimis ad gratiam necessaria 142 d; 160 c; sine Sanctitate nulla est 163 d; vere desiderantibus solum datur 172 c; satietatem non habet 195 a; cum Patre, et Filio, spiritualis et perpetua 491 d; nulli bono comparanda 636 e; panis Divini mystica est 688 c.
- Commutationes, i. e. corrupti iudicii merces iniqua, condemnatae 303 c.
- Conceptio, spiritualiter de peccato dictum 186 a.
- Concisio, a sacerdotibus idololatrias usitata 115 b; 118 a; 124 a.
- Conclusio cordis, pro fiducia dictum 184 e.
- Concussio, pro malo inevitabili dictum 479 b; item pro Noachi diluvio 479 c; item pro Christi Incarnatione 479 c.
- Condemnatio, peccati, in Adamo promulgata, in Christo tollitur 552 c.
- Confessio, sine emendatione vitae est nihili 408 d; cum vera erubescencia, magni 410 c; secundum Legem pro voluntariis oblationibus dictum 290 e.

- Confidentia, carnalis reprehenditur, spiritualis laudatur 511 d; 513 c d; fidelibus omnibus convenit 723 a; 724 b.
- Conflatoria, quo sensu instar sepulchri quibusdam fuerint posita 492 d.
- Conflatorium, de Ecclesia metaphorice dictum 767 c; de gratia Dei purgatoria dictum 852 b c.
- Congregatio, pro concordia animorum dictum 414 e.
- Congregationes, i.e. daemonum malorum, per Resurrectionem Christi dissipatae 615 d.
- Conjugium, vide Matrimonium.
- Connubium, spirituale, descriptum 52 b.
- Consecramur Deo, amorem erga illum excolentes et voluntatem illius facere exoptantes 853 c.
- Consecratio, vera spiritualis describitur 853 c.
- Consolatio, nulla non Domino nota 188 b; vera, est in Christo 188 c.
- Constantinus, Imperator quem honorem Cruci dederit 812 e; laudatur propter pietatem insignem 813 b.
- Consummatio, pro calamitate inevitabili 479 b; pro diluvio Noachi, 479 c; pro Incarnatione Christi 479 e; pro universa pernicie dictum 592 d.
- Contaminatio Israelis, matrimoniis illicitis ascribitur 842 c; 843 a b.
- Contemptores, Dei, non impune evadent 139 d; Dei, et Ecclesiae, judicandi praedicuntur 618 c d.
- Contrita, nempe filia Sionis, demum accipienda 429 e; 430 b.
- Contritio, cordis, non vestium, Deo grata 219 d; robori praeponitur coram Deo, 299 e; 301 a; quibus signis distinguatur 501 d; Ninevitarum descripta 501 e; perfugium melius quam montes vel celsissimi 587 c.
- Conturbatio animae, peccati supplicium 552 c; in Christo sublata 553 a b.
- Conversio, et Israelis, et Gentium, praenuntiata 192 d e; vera est ea, peccata praeterita projicere 218 e; linguarum ad Pentecosten, praedicta 616 a e; item Gentium universarum in Ecclesiam 617 a d; spiritualis, Prophetae animi elationem significans 694 e; 700 a; cordis ad Deum, Dei justitiam patefacit 864 a.
- Convivia Samaritanorum descripta 315 e.
- Cor, Deo aperiendum 219 d; divina Gratia irrigatum, agro, horto, vineae, comparatur 222 c; contritum a diruptione montium praefiguratum 798 b c; Deo dandum 819 a d.
- Corinthii, a traditionibus Pauli recedentes reprehensi 314 a.
- Cornu, Divini Judicii symbolum 433 b; potentiae sive regni signum, saepe etiam superbiae, 664 d.
- Cornua, pro fortitudine dictum 321 e; generaliter, quid significant 556 b; de Deo dicta, quid 556 c; de Satana, quid 556 d; item de Christo, quid 557 a; a Zacharia visa, aut quatuor mundi Imperia significant 644 e; aut quatuor Judaeorum oppressores 645 a; acuere quid sit 665 c d; 666 d.

- Corona, et Christi et Christianorum qualis sit 706 c d ; 707 d e.
- Correctionis tempus, de Adventu Christi dictum 829 e.
- Correptionis, dies, quid sit 86 b ; 88 c.
- Corruptio, iudicii Deo exosa 422 c ; Justitiae, legis est corruptio 520 d ; iudicium Judaeorum reprehenditur 520 e ; sacerdotum Israelis, sibi ipsis exitio fuit 610 e.
- Creator omnium, debet Rex omnium haberi 300 a b.
- Creatura ideo creata est, ut ad Creatorem duceret 181 e ; Christum Crucifixum deflevit 338 a ; quo sensu vocem edere videatur 539 e ; post Iudicium supremum reformanda est 800 e ; 801 a.
- Creta, herbarum odoribus insignis 596 b ; exitio devovetur 597 c.
- Cretenses, pro Phoenicibus positi 596 a ; 597 c ; item pro Libycis 596 c.
- Cribrum, Divini Iudicii typus 348 d.
- Crux, instrumentum triumphi sui Salvatori fuit 25 b ; a ligno in aquas amaras immisso praefigurata 347 b ; Ecclesiae gloria 623 b c ; ei offenderunt Judaei 679 a ; sub figura foveae praedicta 679 a b ; Judaeis, in eo incidentibus, fovea, credentibus salus et laetitia 680 b c ; pro insigni est Ecclesiae 751 e ; inventa, cum clavis infixis, tempore Constantini 812 e.
- Cucurbita, Jonae, Dei voluntate sola non verbo creata 387 b.
- Culpae Judaeorum priores purgatae sunt per captivitatem 714 b.
- Currus, i.e. bellatores ipsi, evertendi praedicuntur 648 e ; 649 c ; 650 a ; pro incursionibus hostium dictum 737 b c.
- Custodia, Prophetarum, mentem vacuum et sublimem denotat 532 a ; item spiritualem in corde observationem 571 a.
- Custodiae, i.e. consuetudines sacerdotum solennes, ab iis neglectae 589 a.
- Cyrene, quod in sinu lateret, a Judaeis contumeliose 'fovea' nominata 348 c ; urbs illustrissima, Phoenicum incunabula 596 d ; 597 c.
- Cyrillus, quare scripserit 2 b ; literalem sensum defendit 11 ; editione Septuaginta interpretum utitur 18 b ; Hoseae priorem partem recolligit 63 b ; electi populi duritiam obstupescit, 104 d ; quorundam de verbis Prophetiae Amos vi. 10, sententiam aversatus 319 c ; Jonae praefatus, de interpretatione typorum quaedam sapienter instituit 365 c ; primo literalem, deinde spiritualem sensum explicare solet 335 e.
- Cyrus, Judaeos in patriam dimittens laudatur 29 b ; 123 a ; 165 c ; 201 a ; 232 d ; 294 d ; 350 c ; 460 d ; 463 b ; 548 a ; 595 c ; 627 a ; Dei servus 165 a ; quare leoni comparatus 165 d ; 495 d ; tabernaculum Davidis suscitabit Judaeos in patriam remittens 350 c ; Judaeos liberaturus praedictus est 493 c ; irae Divinae in Babylonem instrumentum 463 b ; 489 a ; eam tanquam lutum

conculcat 463 c; Ecclesiae, hostes suos conculcantis, typus 463 e; quo sensu a Deo mandatus 489 b; leoni comparatur, in Nineven insiliens 495 d; 'insufflare' dicitur, liberans Judaeos 495 e; typus Redemptionis 497 e; Ninevitas, ut vites excussas et exustas, disperdit 498 c d; et terroribus, ut fumo apes, et vi, Ninevitas oppressit 503 d e; muros Nineves, ut maturos ficus, facile decussit 510 e; Assyrius arguitur, utpote e Persis prognatus 514 a; consopivit Ninevitas, ceu Satanas Judaeos 514 b c; Babylonem capiens Christum triumphantem referebat 533 d; 536 d; 537 a; 538 b; cum exercitu suo, belluarum saevissimis comparatus 545 d; captos remittens, Redemptoris typus 548 a; in Chaldaeos, vicinasque gentes impressionem incursione sua gravissimam fecit 614 e.

D

DAEMONES, Apostatae, auctores scelerum 36 a; ab animis puris refugiunt 45 d; quantam potestatem habeant 76 a; immunditiis pascunt cultores suos 128 e; Samaritis, Judaeorum adversariis comparati 235 c; Christum timebant 395 b; domi manent, post Christi adventum per sanctorum vigilantiam cohibiti 440 e; tyrannide sua exuti per Christum 470 d; silebunt tandem 470 e; precepta Dei in nos misericordia stupescunt 471 b; quomodo serpentibus similes 471

c; viso Christo formidant 470 d; per Christum expulsi 495 b; quantis terroribus semper vexati sint 499 d; per Christum spoliati 501 e; quam robusta sint malignitate 560 d; Christi jaculis, i.e. Apostolis, vulnerantur 569 b.

Damasceni, inter hostes Judaeorum acerrimi 236 a; insolita crudelitate Judaeos tractabant 255 a.

Damascus, Syriae metropolis 9 a; expugnatur ab Assyriis 92 b; 145 d; Regis Ader urbs regalis 250 a; per Assyrios cremata 251 d; saepe Deum offendebat, saepe misericordem expertus est 254 d; in foeminas Galaaditas crudeliter saciens condemnatur 254 e; 255 a; per Oziam et Hieroboam poenas dat 255 e; Judam persecutus, ab Assyriis captus poenas dat 284 e; pro Babylone ponitur, utpote Orientem spectans 310 e; 391 d; 458 e; et descriptus, et exitio devotus 598 e; Phoenicum et Palaestinae metropolis dicitur 730 c.

Dan, urbs Samaritarum illustris 5 a; tribus, relicta sua, novam occupant terram, Lais-a, ibique idola colunt 134 b-136 c; terrae sanctae terminus 340 b.

Darius, templi instaurationem promovet 627 c; 628 b; 632 a; 633 b.

David, Christum exprimit secundum carnem, ex semine Davidis 62 e; vir sapiens 302 a; propter fidem et pietatem laudatus 322 b; oriundus ex Bethlehem 435 c; praedicat reditum Judaeorum e cap-

- tivitate 528 a; pro Judaeis principibus 780 b e; 781 a.
- Debita, anno septimo Judaeis remittenda 333 a.
- Decem, numerus perfectionis symbolum 728 b; vide Tribus.
- Decimae, secundum Legem, Deo dandae, idolis translatae 290 c d; idolis datae, dantem populum decimabant 298 a b; a sacerdotibus Judaeorum neglectae 858 e.
- Declinantes, a Deo, devoventur exitio 582 a e.
- Dejiei nimis non oportet, quasi nostrum servorum Illius obliviscente Deo, Illo castigante 862 e.
- Delectatur Deus, vide Laetificatur.
- Denarius, numerus, perfectionis symbolum 60 c.
- Dentes stridentes, pro angore animi intelligendum 291 d; 292 c; quomodo stupore insolito afficiantur 292 c.
- Deserere domum Dei, moribus nocet 635 a; rore Divino privat 635 b e.
- Desertum, cujus rei sit typus 45 c; speciosa quaedam plerumque habet loca, Ecclesiam inter barbaros referentia 213 e; (vide Solitudo.)
- Desiderabilis terra, a Malachia praedicta 860 b c.
- Desolatio agrorum, pro incolarum miseriis dictum 207 e.
- Desponsatio, per legem, aeternae desponsationis figura 52 a.
- DEUS, par pari reddit 4 b. Deus, Regem Rhesin in Judam incitat 8 c. Deus, pro nuntio Verbum habet 10 b. Deus Supremus recti Judex 13 b. Deus, quam obedientiam requirat 13 c. Deus, quare Saulem Regem rejecerit 13 e; quare Achab 14 a. Deus, qua cum veneratione considerandus 15 b. Deus, per figuras loquitur 16 b. Deus, Synagogae fornicantis miseretur 20 b. Deus, resisti nequit 23 b; 145 b; 218 e; 297 e. Deus, quare castiget impios 23 c. Deus, quomodo contra Israellem pugnaverit ipse 24 a; Judae pareit 25 a. Deus, virtutem, non multitudinem, curat 27 b. Deus, ne unum quidem justum orantem despicit 27 c d. Deus, misericordiam reminiscitur 31 a. Deus, non vult ullius perniciem 32 b. Deus, qua disciplina utatur 33 a; 34 a. Deus, omnium cum caelestium, tum terrenorum bonorum largitor 36 e; 38 e; 39 e. Deus, quomodo et quare resistat impiis 37 b. Deus, tanquam pater filios castigat 38 a. Deus, quam sit Zelotypus 38 e. Deus, quo modo sit inaurandus 39 c. Deus, quo sensu seducat impios 45 a. Deus, quomodo desponsaverit Israellem 51 e; quomodo Christianos 52 a. Deus, Sui Ipsius causa nos conserit 57 b. Deus, in Filio notus 57 c. Deus, ex insita bonitate sua est misericors 59 a. Deus, in puro corde habitat 62 c. Deus, quam lentus fuerit in iudicium Israelis 64 a. Deus, omnis boni fons et origo 70 b. Deus, secundum opera sua quemque judicat 70 c; 73 a. Deus, consilio-

rum auctor 73 e. Deus, quos amat, visitat 77 b; et amore paterno castigat 77 c. Deus, cum idolis una non nominandus 79 c. Deus, Omnisciens arguitur 83 e. Deus, non per sanguinem animalium, sed per fidem placandus 85 b. Deus, Ipse omnis sors suorum 86 b. Deus, omnis boni fons 88 b. Deus, quo sensu, "conturbaverit Ephraim, et stimulaverit Judam" 89 b. Deus, nullum cum daemonibus commercium patitur 90 d. Deus, gloriae militaris auctor 91 e. Deus, homini fidentibus maledicit 92 d. Deus, iram suam per symbolum ferarum exprimit 93 b. Deus, quo sensu in locum revertatur 92 d. Deus, humano more iis adesse dicitur, quibus gratiam dat 93 e. Deus, per medicinam disciplinae ad poenitentiam invitatur, 94 a. Deus, quos premit, nemo eripit 95 d. Deus, quare, quasi ignarus, interrogare soleat, 96 d, 686 e. Deus, nihil non fecit populo suo 96 e. Deus, amorem suum exhibet, Pseudo-prophetas extinguens 97 d e; item Filio suo misso, 98 b. Deus, diu patiens, tandem irascetur, 105 e; 106 d. Deus, nova scelera indignatus, priora reminiscitur 106 e; 107 a. Deus, hostes suos exitio, quasi passer-culos reti, captat 113 c. Deus, omnium bonorum auctor, neglectus tamen 114 e. Deus, et docuit et defendit Israellem, neglectus tamen 115 d. Deus, arcum intendit contra idololatrias 116 c.

Deus, vexando docet 118 b. Deus, reges Israelis idololatrias non agnoscit 118 d. Deus, quod factum est, facit, etiam malum 118 e; 217 e. Deus, nihil non videt 119 c. Deus, infirmitatis peccata saepe excusat, aversionis nunquam 120 a. Deus, idololatriarum odit etiam virtutes 120 e. Deus, utcumque longanimis, tandem Israellem in iudicium vocat 122 d. Deus, quae et sibi et daemonibus sunt oblata, non accipit 124 d; 128 d. Deus, recte vivendo colendus est 124 e. Deus, Gratiam habenti addit, negligenti, adimit 125 e. solus dat pluviam, solus Gratiam 128 c. Deus, nusquam vitabilis 130 c. Deus, dona sua abjicientes, ipsos abjicit 130 e. Deus, contemptores sui non patitur 139 d. Deus, Prophetarum inimicos ipse ulciscitur 140 b. Deus, sibi accedentes in terra, secum in coelo recreabit 142 e. Deus, quod non Ipse aedificat, evertit 147 e. Deus, Iudicium minuitur idolis Israelis 148 a; et omnibus impiis 148 b. Deus, Solomoni, idola colenti, longanimis 149 a. Deus, Israellem humilians, Judae paulisper indulget 150 d. Deus, quare sit longanimis 151 a. Deus, nunc suppliciiis, nunc praemiis, admonere solet 151 e. Deus, animo non loco quaerendus, 152 c. Deus, boni seminis, i. e. Gratiae, solus auctor 152 d. Deus, patiens, dormire, ulciscens, vigilare, dicitur 156 a e. Deus, amore impulsus elegit Jacob 157 b; et Aegypto eripuit 157 c.

Deus, in hoc misericordiam exhibet, quod ingratos miserescat 158 b. Deus, Israellem ut nutrix infantem, et colligavit, et sustulit 158 e. Deus, abjectis aliis, suos liberavit 159 a. Deus, Israellem, ceu parens filium, alapis castigavit 159 d. Deus, ex natura sua longanimis 162 d e; 163 a b. Deus, sanctus tamen, et peccati ultor 163 d. Deus, non nostri similis, nec implacabilis 164 a. Deus, scelus rationi contrarium non patitur 166 b e. Deus, castigando emendat 166 e. Deus, Patriarcham Jacob vindicat 168 c. Deus, quod Jacob in utero fecerit, ipse excitavit 168 e. Deus, Jacob fratri praeposuit, obedientiam ejus et labores praevidens 169 a c. Deus, in Christo visus 169 d. Deus, sui memores sicut Patrem Jacob memoria habet 171 d. Deus, posteros Jacob flagello erudit 172 a b. Deus, per sinceram pietatem appropinquandus 172 e. Deus, suos memoria retinere vult 174 c. Deus, custodivit Israellem, donec regem postulavit 178 a. Deus, ante Saulem, per Prophetas regebat 178 b; 185 b. Deus, non gaudet sanguine 180 d. Deus ipsam homicidii mentionem odit 180 e. Deus, creaturas fecit, non ut illae, sed ut Ipse colatur 181 d e. Deus, ingratos ulciscitur 182 c. Deus, omnis nostrae felicitatis auctor 183 a. Deus, animi medicus diligentissimus 183 b. Deus, gravissime aegrotantes, gravissimis curat medicinis 184 b. Deus, quare scip-

sum bestiis comparat 184 e. Deus, iram suam peccato aequat 184 d. Deus, quare regem Judaeis concesserit 185 d. Deus, per experientiam docet 185 e. Deus, et virtus est, et salus omnis, omnibus 187 a. Deus, Israele abjecto, homines universos elegit 187 b. Deus, mortalibus universis Redemptionem offert 187 c d. Deus, ceu ventus urens, inimicos dissipabit 189 a. Deus, nemini repugnandus impune 190 b. Deus, nunc pavore, nunc misericordia, ad suadendum utitur 191 a. Deus, laudes et gratias, non sacrificia poscit 191 b. Deus, orphanorum Tutor, 192 b. Deus, Israelis memoriale habet perpetuum 194 e. Deus, et afflictionis et consolationis auctor unicus 195 d. Deus, pietate animoque erga Illum grato laetificatur 208 e; 270 c; 321 e; item musica piorum 307 e; item, retributione digna pro beneficiis 347 e; item, animo ea quae Illi placent optanti 695 d; 819 c; item, sacerdote diligentia omni ministrante 825 e. Deus, in castigando paternus, in medendo sciens 202 a. Deus, natura sua ad misericordiam pronus 205 c. Deus, fructus requirit gratiae 208 e. Deus, jejunium amat sincerum et misericors 209 e. Deus, sacrificium non nisi spirituale vult 210 a. Deus, poenitentibus natura sua et misericors et verax 210 b. Deus, Ecclesiae lugenti indulgens 210 c. Deus, quos vult servat, et

malorum immunes reddit 213 a. Deus, praesentiam suam voce indicat 217 d. Deus, jejunio gaudet modo sit sincerum 219 b. Deus, cordis, non vestium, vult contritionem 219 c d. Deus, desperationem non vult 219 e. Deus, populi sui oppressoribus irascitur 221 c. Deus, Sionem zelo magno curans 221 e. Deus, necessaria obsessis promittit 222 a. Deus, irridet Judaeos locustam mittens 225 a. Deus, in Templo antiquitus colebatur, in cordibus nostris per Spiritum habitat 233 c; 242 c. Deus, Judaeorum vicinos propter inimicitias reprehendit 236 a. Deus, hortatur Judaeos ad fiduciam 238 d. Deus, iterum ad impetum in valle Judicii faciendum 240 b. Deus, ut praesens in pugna clamare videtur 241 a. Deus, personas non curat, sive Aethiopes sint sive Judaei 248 a. Deus, vicinis gentibus ad Judaeos castigandos utitur 249 d. Deus, gloriam Sibi suam invidentes deserit 250 c. quo sensu in tertiam et quartam generationem severus sit 254 c. Deus, populi sui oppressoribus vehementer indignatur 257 e. Deus, Ipse, quia Caritas ipsa est, crudelibus inimicus est 261 d. Deus, ter quaterque patiens, tandem ulciscitur 264 d. Deus, solus legislator 266 b. Deus, humiles amat, superbos odit 267 a d. Deus, sacrilegii testis vigilantissimus 269 c. Deus, Israellem interrogat, tanquam judex reum 272 d. Deus, plaustro gravato

et gementi, seipsum comparat 273 a d. Deus, quo magis sit placabilis, eo minus offendi debet 273 e. Deus, solum hominis propugnaculum 274 d. Deus, ingratis Israelitis offensus, non impunitos fore affirmat 275 c. Deus, impiis minitans, priusquam puniat, comparatur leoni rugienti priusquam praedae insiliat 277 a d. Deus, deturbans voluptarios, aucupi, aves dejicienti, comparatur 277 d. Deus, Israeli, Prophetis increpanti, increpat 278 b. Deus, Prophetas, tubis militaribus comparat 278 c. Deus, mali, i. e. calamitatis, auctor solus 278 e. Deus, malis immissis ad poenitentiam vocat 279 b. Deus, sicut leo rugiens, omnibus formidandus 279 c. Deus, Sanctos suos et Prophetas, et verbo et re defendit 279 d e. Deus, per Seipsum jurat 288 a. Deus, recte ambulantes amat, oblique odit 289 e. Deus, gloriam suam nemini communicat 291 a. Deus, principio mitius punit, postea severius 291 c; 295 a. Deus, omnia cognoscit; medicis per dolorem sanantibus comparatur 294 e. Deus, idolis non comparandus 295 c. Deus, per tonitrua et ventos et lucem ad se revocat 295 e. Deus, infinita est et potentia et misericordia 296 d. Deus, vivificus salvator 298 e. Deus, cum regat naturam, et spiritus coelestes, in terra rex haberi debet 300 b. Deus, demonstratur "Deus exercituum," creans noctem 300 c; et

aquam 300 d; et elementa omnia 300 e. Deus, superbos odit 301 a. Deus, medioeribus conivert 302 b. Deus, flagello ad poenitentiam vocat 304 c. Deus, verbis castigans, absens videtur, re ipsa, praesens 305 d. Deus, idololatrarum sacrificia et festivitates aversatur 307 b. Deus, gratis et sine sacrificiis populum in deserto alebat 308 e. Deus, Immutabilem se exhibet, superbis oppugnans 317 d; et se contemnentibus 317 e. Deus, per Scipsum jurat se superbiam odisse 318 a. Deus, Sanctorum causa tolerat impios, paulisper 318 b. Deus, personas non accipit 320 c. Deus, in furorem invitus agitur 321 d. Deus, nimis confidentes odit 322 a. Deus, quippe qui sit Ipse robur nostrum 322 b c. Deus, diu patientissimus, tandem inexorabilis 324 e. Deus, adamanti comparat Essentiam suam Immutabilem 325 b. Deus, Amos Prophetae res Divinas per signa agrestia explicabat 330 d. Deus, variis puniendi modis utitur 331 b. Deus, foeneratores odit 332 d, item injustos mercatores 333 d. Deus, jurat per superbiam Judaeorum 334 d. Deus, super altare stans, exitium minitatur 341 c d. Deus, personas non respiciens inertes despicit 342 d. Deus, omnia videns, omnia sciens, effugi nequit, 343 a. Deus, oculis intuens, poenas sumpturus est 343 d. Deus, Omnipotens terrae motor, metuendus

344 b. Deus, non homini comparandus 344 c. Deus, exorandus, non resistendus 344 d. Deus, Angelorum Rex adorandus 345 b. Deus et Dominus, essentialiter, non nomine 345 e. Deus, Israeli reliquias conservat propter patrem Jacob 348 e. Deus, Israeli securo, et sibi blandienti irascitur 349 b. Deus, suscitabat tabernaculum Davidis, Christum de morte suscitans 350 d. Deus, par pari compensavit Idumaeis 360 e. Deus super Judaeos, quamvis rejectos regnavit 363 a. Deus, Jonam mittens praedicaturum Ninevitis, Deus Gentium ostenditur 367 c; 368 a. Deus, gentes omnes ad sanctitatem creavit 367 d, et in Christo redemit 367 e. Deus, audire clamorem iniquitatis dicitur, ubi iniquos visitat 369 b, ut in Abele, et in Sodomis 369 c. Deus, patri Jacob unius loci Deus videbatur 370 b; Jonae videbatur Judaeorum Deus, non Gentium 370 c. Deus, sua Ipsius natura misericors et poenitentiae capax 370 d e. Deus, et Judaeorum erat Deus et apud barbaros formidatus 373 d. Deus, in mutis animalibus, nutu solo, quod vult, efficit 375 b. Deus, cetum Jonae, mera voluntate sua, non verbis paravit 375 c. Deus, Jonam servavit, non natura, sed miraculo, non dubitando 375 e. Deus, intelligentia nostra non penetrandus 376 d. Deus, facies Ejus aversio est nobis iram patiendi initium 378 a. Deus,

poenitentes poenitentia compensat 384 c. Deus, auctor afflictionis, non improbitatis 385 c. Deus, medicus spirituum vulnerando sanat 386 c. Deus, Jonae indignanti indulget 386 e. Deus, cucurbitam, voluntate mera sua, non verbo, creavit 387 c, eadem voluntate perdidit 388 a. Deus, infinitam exhibet misericordiam, Jonae indignanti, ut pater filio colludens 388 b. Deus, Nineves tot millia parvulorum, item jumentorum animas, miseratus, exhibuit justitiam 389 b. Deus, per Prophetas locutus est 393 a, 519 a. Deus, in templis habitat non lapideis 393 c. Deus, per res humanas describitur 394 a. Deus, egredi loco dicitur, ubi ad agendum movetur 394 b, calcare super excelsa terrae, ubi excelsos conculcat 394 c; aut, loco egressus est, ubi factus est homo 395 a; calcavit super excelsa terrae, ubi daemones dejecit 395 b. Deus, aut amandus tempestive, aut metuendus 397 a. Deus, omnis boni dispensator confitendus 398 d. Deus, vicinis Samariae irridentibus indignatus est 400 d; 402 a; item Ecclesiam persequentibus 401 c. Deus, hostes Hierosolymae admonet 402 c. Deus, castigat suos, non deserit penitus 403 b; Nominis sui causa 403 c. Deus, severius puniturus, delicta exponit denudatque 405 k. Deus, Judaeis non considerantibus, de ultione considerat 406 b. Deus, vitam bonam, non lachrymas

quaerit 409 c. Deus, simulantes poenitentiam aversatur 409 d, vere poenitentibus parcit 409 e, ut regi Roboamo, semet humilianti 410 a. Deus, supplicii mora longanimitatem suam exhibet 415 a; Facies ejus aversionem sequitur miseria 415 a; 529 a. Deus, seductos curat, omnes creat propter opera bona 417 a. Deus, omne genus persuasionis experiri solet 421 b. Deus, sanctos et aedificat et inhabitat 421 e; 422 b. Deus, corruptionem judicii abominatur 422 c. Deus, non fide sola infructuosa contentus 423 e. Deus, Israelitis usque ad Samulem, pro Rege fuit 431 b; ab illis rejectus 431 d. Deus, Ipse primum rexit Israellem, per sanctos ministros 434 e. Deus, Christum per Crucem exaltavit 435 d. Deus, rector cujusvis in ipsum credentis 436 b. Deus, Adami peccatum praevидit 436 d. Deus, miscet terrores blandimentis, 444 d e. Deus, beneficia sua, per Mosem, Aaronem, et Mariam, Israeli exprobrat 446 a. Deus, onerosum nihil imperat 447 a. Deus, Israelitas immemores aruspicias Balaam condemnat 447 b d. Deus, istam nos exposcit charitatem, voluntatem ejus sequi 447 e. Deus, quales oblationes desideret 448 a e, nempe justitiam, charitatem, pietatem 449 a c. Deus, cultum spiritualem, non sanguineum, desiderat 449 d e. Deus, Israelis tribus seorsim, et omnes simul, allo-

quitur 150 b. Deus, obedientibus murus est 150 c, iniquis, incendium 150 d. Deus, parit impiis quam diutissime, Sanctorum ergo 454 c. Deus, tanquam tinea consumit impios 456 c. Deus, impios egestate omnis boni castigat 458 a. Deus, Haereticis non dat pacem 458 b. Deus, regulam, sive canonem irae suae sequitur 459 a. Deus, impios castigat manibus amicorum 460 a. Deus, piis instar amicorum est 460 c. Deus, poenitentibus misericors 462 b c. Deus, Cyrum, ut vas e thesauro promptum, in Babylonios mittit 463 b c. Deus, sanctorum periculum facit 464 a. Deus, tristitia praedicens a desidia dehortatur, jucundiora a desperatione 467 a. Deus, introducit Filium compellans 467 b. Deus est ultionis et Judaeis et Gentibus 476 d. Deus, poenitentibus parit, in duratos ulciscitur 477 d. Deus, aemulator dictus 476 c; 478 b. Deus, quae passi sunt Judaci, per crudelitatem Babyloniorum, indignatus est 478 c. Deus, die suprema transgressores ulciscetur 478 d, eodem modo quo Judaeos et Pharisaeos olim 478 e. Deus, pro nihilo habet montes commovere 482 b, imo totum orbem terrarum 482 c. Deus, nulli comparandus 482 d. Deus, quam sit irae terribilis 484 e, quam bonus expectantibus eum 484 c. Deus, inimicos suos obtegit tenebris spiritualibus 484 e; 485 c; item irae

suae diluvio 185 b. Deus, Judaeos, Christo adversantes, consummavit 485 c. Deus, captis Judaeis misericordiam, Ninevitis exitium, promittit 485 c. Deus, miscet consolationem admonitionibus 486 b. Deus, quo sensu Cyro mandaverit 489 a. Deus, quali delectetur sacrificio 495 a. Deus, a daemonibus formidatus 499 d. Deus, Nineves portas hostibus tradit 499 e, cives, terroribus debilitat 500 c, Ninevitis Seipsum opponit adversarium 503 c, terroribus hostes, ut apes fumo, destruit 503 d; Deus Persas, Medosque, in Ninevitas excitavit 506 d. Deus, Judaeorum Synagogen gloria eum vestibus, nudat 507 c. Deus, ipse regem Nabuchodonosor excitavit in Judaeos 508 d. Deus, caris suis stabilitatem largitur 510 b. Deus, nimis longae patientiae a Propheta inculpatur 519 c. Deus, non auctor est, utunque sit patiens, mali 519 e, 510 e; cf. 570 c. Deus, sola est securitas omnium 525 c. Deus, poena exacta fit propitius 527 c. Deus, infinitae est misericordiae 527 de. Deus, nimis puris est oculis, quam qui sit sceleris spectator 528 c. Deus, quare sit tamdiu patiens, impiis grassantibus 529 c. Deus, depressam mentem odit 532 b; item torpentes in fide velut infidos aversatur 533 c. Deus, iratus resisti nequit 544 e. Deus, rerum inanium cultores ridet

546 c. Deus, quum sanctus sit, in sanctis habitat 547 c. Deus, naturas rerum, ad arbitrium suum immutat 547 c. Deus, in Christo incarnatus 548 e, 677 e. Deus, in Trinitate Personarum Unus est 549 d. Deus, quare dicatur Pater 549 e. Deus, loco non continetur 550 a. Deus, Adamo offensus, faciem avertit 553 a. Deus, quo sensu "Respiciat," 560 a. Deus, malum permittit, non efficit 570 e. Deus, brutis non irascitur 580 e. Deus, hominibus protervis non parcat 581 e. Deus, declinantibus et non quaerentibus minuitur 582 d e. Deus, non loco, sed actionibus quaeritur 583 a. Deus, quomodo timeatur 583 c. Deus, hypocritas clare perspicit 583 d. Deus, pios non ignorat 583 e. Deus, majestate naturae suae Divinae laesa, non est placandus 592 e. Deus, quaeritur obediendo 594 a, et caritate 594 b c. Deus, in se sperantibus victoriam praebet 598 a. Deus, suos, tempore suo liberabit 599 e. Deus, manifestus fiebat, olim, idolis Judaeorum destructis 599 e. Deus, manifestior, Incarnato Filio 600 b; item, Gentibus in Ecclesiam vocatis 600 d e. Deus, in templo primum, postea universo mundo se demonstravit 601 a b. Deus, superbis, ut Assyriis, resistit 604 e. Deus, quaeritur obedientia et fide 606 c. Deus, injustos, qui non injustitiam castigant, castigat Ipse 610 a b. Deus, et justus, et misericors

610 c. Deus, non illuditur 610 d. Deus, Ipse murus est fortissimus 612 a. Deus, iram suam, pro gravitate sceleris cujusque, in scelestos exserit 615 a. Deus, zelavit Ecclesiam, zelatque 615 d e; eandem consolatur, inimicis ejus minuitur 617 e; 618 a. Deus, Judaeis reversis ex captivitate, misericordiam exhibet 627 e. Deus, sumptibus fidelium justis benedicit 630 e. Deus, parcos seminatores parce compensat 631 a. Deus, eos amat qui ad Ecclesiam aedificandam laborant 634 c; eos qui templum deserunt, rore divino privat 635 b e. Deus, poenitentibus poenitentem se exhibet 636 e. Deus, solus est virtutis humanae auctor 637 c d. Deus, conditores templi secundi infideles reprehendit 639 d; 643 e. Deus, eosdem confortatur 640 a. Deus, conditoribus Ecclesiae per Spiritum adest 640 b c. Deus, terram movebat, et tempore Exodi, et Incarnationis 641 a b; 649 a e. Deus, materiali cultu non eget 641 d. Deus, templum cordis puri atque humilis amat maxime 642 b. Deus, conditores templi inertiae condemnat 643 e. Deus, ignavorum sacrificia rejicit 644 b e; 645 b. Deus, neglectum templi temporalis, sterilitate terrestri castigat 647 a c; neglectum templi spiritualis, sterilitate spiritali 647 d; item curam cultumque externum, externis compensat beneficiis, spiritualem caelestibus 648 a c. Deus, quanto

perce Judaeis iratus et fuerit, et sit, descriptum 654 b e. Deus, falsos Prophetas odit 657 a. Deus, non temere, utcumque iratus, punit 657 e. Deus, Prophetis suis, suo tempore, se clare videndum exhibebat 658 c d c. Deus, Angelos pro miscriis supplicantes audit 661 c. Deus, zelatur populum suum 662 a; modice castigat 662 b; et persecutores ejus barbaros ulciscitur 662 b c. Deus, Hierosolymam instaurandam pollicetur 662 c. Deus, Ecclesiam offendentem exercet, poenitentem relevat 663 b c. Deus, in Christo Incarnato manifestus 670 e. Deus, impios aversatur, poenitentes respicit 673 c. Deus, quo sensu foveam fodiat impiis 679 b; quo, omnem terrae iniquitatem contrectet 679 d. Deus, quare mons dicatur 687 b. Deus, in Christo operatus est 687 c. Deus, quam sit natura bonus, patiensque, justus tamen 697 d. Deus, dimittit peccata, peccata dimittentibus 712 d. Deus, Judaeos, poenitere nolentes, ejicit 713 c d. Deus, Babyloniiis ultra modum saevientibus in Judaeos irascitur 714 c. Deus, quo sensu discedat ab impiis 714 e; quo, revertatur 715 a; quo, habitare in Ecclesia soleat 715 c d. Deus, nullam sibi impossibilitatem affirmat 717 a b. Deus, incredulitatem non patitur 717 c. Deus, majora dat promissis 719 b. Deus, nec resisti, nec mutari potest, sive affligat sive benedicat 723 b c. Deus,

quo sensu requiescat 730 d. Deus, hostibus suis insurgens describitur 742 a. Deus, quo sensu tuba utatur 742 c. Deus, Graecos quo sensu epotaverit 743 a b. Deus, fons omnis gratiae 743 e. Deus, describitur bellator fervidus, tuba clangens, scilicet Evangelica 742 a c; et Idem Pastor Bonus in suos 743 b. Deus, caritate, non loco, appropinquandus est 744 b. Deus, solus pluvia cognitionis Divinae suos rigat 744 d e. Deus, pluviae spiritualis solus auctor 745, 746. Deus, per Apostolos, bellatores suos, Graecos sapientes exsuperat 747 c d. Deus, Judam dilexit, stabilivitque 749 c d. Deus, quo sensu sibilare dicatur 751 c d. Deus, demonstratur, cum in creatione mundi, tum in recreatione humani spiritus 772 d; 773 a. Deus, falsis pastoribus, nempe Judaeorum principibus, manum suam vindicem intentat 793 b c. Deus, et est, et fuit, et erit, Unus 804 b c. Deus, corda dilectorum suorum sibi danda postulat 819 a d. Deus, praesciebat, quales futuri essent Esau, et Jacob, et Jeremias 820 b c. Deus, virtutem diligit 821 c. Deus, saeculi amatores odit 822 d. Deus, dat se diligentibus locum poenitentiae, mundum diligentibus negat 823 b. Deus, cum Pater sit, gloriam patris sibi vindicat, cum Dominus, domini 823 c d. Deus, quo modo glorificandus et timendus 824 a. Deus, negligentia, in ministrandis sacris,

- quam maxime offenditur 825 e. Deus, gloriam Illius a non quaerentibus, oculos avertit Ille, nec misericordiam nec amorem eis dignatus est 827 b. Deus, poenitentia non precibus placandus 827 c. Deus, propter sacerdotum impietatem a sacerdotio abhorret 829 c. Deus, Judaeorum sacra repudiat, Gentium pura accipit 830 a b. Deus, victimas viles vili pendet 831 d. Deus, quales gaudeat accipere 831 e; 832 a b. Deus, maledictionem intentat negligentibus sacerdotibus 833 d. Deus, amatores saeculi odit, pacis cultores amat 839 b c. Deus, Unus quum sit, ab unitis colendus est 841 c. Deus, a Levitis, variis modis provocatus 847 d. Deus, quare tandiu impunitos reliquerit 848 a d. Deus, errantium peccatorumque conversionem benigne exspectat 848 e. Deus, avaritiae, et violentiae velox vindex 856 a b. Deus, mutationem nescit 856 e. Deus, contritis promittit oblivionem 860 a. Deus misericordibus est misericors 860 c. Deus, aperte solet expostulare suis in peccatum labentibus 861 b. Deus, a Judaeis injustitiae accusatus, Malachiae tempore 861 c. Deus, quantis beneficiis Israellem affecerit, quam ingratum expertus sit 861 d e. Deus, ingratum malis externis castigabat 862 b. Deus, querelis se accusantium attendit, et irascitur 862 e. Deus, librum monumenti scribit 863 b c. Deus, electos suos, ceu pater filios eligit 863 e. Deus, misericordiam suam exhibet, venturi Judicii praenuntios mittens 869 c d.
- Dextera, quodvis aut melius aut rectius est significat 673 d; 771 e; 772 a.
- Diabolus, vide Daemones, Satanas.
- Dies, tempus vocationi conveniens 64 d.
- Dies Christi, pro Adventu duplici dictum 30 e; 49 e; abolitio est peccati 465 b; facit mortales, sui studiosos, aliorum negligentes 465 e; universae terrae fert confusionem 466 a; quam sit intolerabilis, praesertim incredulis 851 b e.
- Dies Collis, caedem ad Gabaam factam significat 129 b.
- Dies Correctionis, quid sit 86 b; 88 c.
- Dies doloris, parturitio, sive expectatio mali 336 e.
- Dies Domini, tempus irae Divinae 210 d; tempus jam praesens 214 b; tempus Supplicii, a Deo missi 306 e; tempus Captivitatis 584 a; quare appropinquare dicitur 584 b; tempus tribulationis 591 a; calamitates Judaeis eventuras exprimit 795 a b; expugnatam urbem, direptas domos, mulierum raptus 795 c e; nullas lucis et tenebrarum vices habebit 800 a; renovabit omnia 800 b; 801 a.
- Dies Judicii, ex sententia celatur 230 e; qualis futurus sit, et malis, et bonis 864 b c; clibano comparatur 864 e.
- Dies malus, calamitatis tempus,

- spernentibus poenitentiam paratus 314 d.
- Dies priores, saecula ante Christum significant 721 b c.
- Dies quintus, quare jejunio olim celebratus 725 b; 726 b.
- Dies regum, de festo dictum 109 c.
- Dies Resurrectionis, quo sensu sit expectanda 613 e; tempus auxilii Divini 614 a.
- Dies Saeculi, tempus diuturnum significat 350 a.
- Dies septimus, quare jejunio olim celebratus 726 c.
- Dies, Sollennitatis, pro die Iudicii dictum 129 b.
- Dilecti, a Domino, de Judaeis dictum 819 a; nihilo minus poenas luunt 819 e; ii sunt quos praescivit Deus dilectione dignos fore 820 c d.
- Dilectio, legis plenitudo 172 b.
- Diluculum, pro malis cito venturis, dictum 612 e.
- Diluvium, Noachi, descriptum 479 e; maris, aut fluviorum, calamitatis typus 481 b; regionis Judae, divini Iudicii typus 484 d.
- Dina, Israelis filia 103 e; 107 a.
- Discalceatio, captivitatem indicat 399 b; item vitam quovis modo deformem 400 b.
- Disciplina, vel animae, vel corpori perutilis 94 a c; neglecta, exitium, suscepta salus est 612 b c.
- Discipuli, Christi, cum delectu vocati sunt, non sponte sua ad Eum accesserunt 231 e; flagellati sunt, caesi gaudebant 420 e; agnis luxuriantibus comparati 441 d; item, catulis leonum 442 b; vide Apostoli.
- Discipuli magistrorum divitiae 808 c.
- Discissio, vestium, mos Judaeorum, a blasphemia abhorrentium, a Deo reprehenditur 496 a b; cordis, commendatur 496 c.
- Dispersio, Judaeorum praedicatur 61 e; Judaeorum, non extinctio fuit 73 d; Judaeorum, praedieta et perfecta 142 c; Gratiae, de Christi praedicatione dictum 566 b.
- Dives, in Parabola Christi, amentiae exemplum insigne 860 c.
- Dividere, de beneficentia Dei dictum 850 b.
- Divinatio, per virgas, Chaldaicae curiositatis inventum 75 c.
- Divinitas, nullo loco definitur 93 d.
- Divisio urbium inter hostes, Judaeis praedicatur 466 a.
- Divitiae, iniquitate partae, quam sint fugaces 173 d; laqueus diaboli 424 d; causa erant iniquitatis Israeli 451 e; quam nihil prosint impiis 588 b; 590 a; quam periculosae moribus 590 b; quam fugaces 590 c; verae sunt in Deo quaerendae 590 e; quam sint moribus damnosae 608 a; impiis, ut Tyriis, nihil commodi ferunt 731 d; populorum a Juda rapiendae 807 c; sanctorum, spirituales sunt 808 a.
- Divortium, lege Mosis permissum, a Propheta quare condemnetur 846 b d.
- Doctores, divinis charismatibus scaetentes campis comparati 242 b.
- Doctrina, falsa, aquae turbidae comparata 101 b; falsa, nullos omnino, vera, optimos producit

fructus 204 d e; 208 d; Christi, in Ecclesiis insignioribus distillata 352 c; fructus habet justorum pietatem 352 d.

Dogmata Ecclesiae contradicentes quomodo puniuntur 807 b.

Dominus, a servo jure timendus 823 c d; [vide Christus.]

Domus, de Hierosolyma dictum, opponitur "collibus," i. e. Israeli 87 b.

Domus Davidis, apud Judaeos honoratissimos significat 780 d; quam abundanter gratia ditanda sit 782 c; regno privata plangit 785 d; spiritualis, libertate fructur 786 c; et fluminibus gratiae 786 e.

Domus Dei neglecta, privatorum ornatissima 629 e; 630 b; aedificata ardentem, Deo placet 639 c; deserta, moribus nocet 635 a; privatione roris divini punitur 635 b e; secunda, priorem superavit gloria 642 b; nos ipsi sumus 734 c; [vide Templum.]

Domus, magna, pro regno Israelis; parva, pro Juda, dictum 320 d e.

Doxologia, a Christianis neglecta 530 c.

Draco, secundum Hebraeos, cetus, sub mari latens describitur 341 c; ejulare vulneratus et terram cauda verberare dicitur 399 d; pro Satana, tenebrarum patre dictum 602 a c; mari illudens, quid sit 802 c.

Dulcedo, montium, sanctorum sermones 243 b.

Durus et inobediens inimicorum portio erit 405 d.

E

EBRIETAS, Israelitarum a Joele reprehenditur 202 a; praeter modum egressa 202 e; finem habet, lamentationem 203 a.

Ebullitio, contritionis signum 501 e.

Ebur, luxuriae indicium 286 d; in lectis usitatum, Samariae 315 d.

Ecclesia, ex Gentibus congregata 46 c; mater justificatorum 69 c; sacrum et Divinum ovile 124 c; ex Gentibus collecta, in Cantico Canticorum de Christo praedicat 193 d; Judaeorum, apris sylvestribus, sive motibus indignissimis subjecta 194 d; fructus ferens, a sponsa in Cantico Canticorum descripta 204 e; de gentibus, vocata in locum sponsae 205 d; Judaeorum, cum Satana fornicata, repudiatur 205 e; sincere lugens Deum movebit 210 c; orbis terrarum magistra futura 226 e; Nova Hierosolyma 235 b; finem habet, simplex veritatis studium 237 a; Domino tuente, frustra oppugnatur 238 c; 245 a; liberorum ejus curam habet Christus, sicut olim Judaeorum 242 c; vera est, quae ex vere Sanctis constat 242 d; torrenti juncorum pleno comparata 244 b; a suis contempta 311 e; sanctis, sicut montes arboribus, insignita 352 b; doctrinae dulcedinem, sicut apes mella, conficit 352 c; ut Sion, celsa et sancta 360 e; Dei Sanctissimi Civitas, et domus Christi 393 d; per lachrymas in risum exit 401 c; de Gentibus congreganda praedicatur 124 b; per figuram mon-

tis, propter sublimitatem doctrinae significatur 424 c; turpi Graecorum scientia praestantior 424 e; quasi quaedam regio et tellus sanctificatorum 438 d; hymnis delectata, Mariae triumphanti comparata 446 e; super hostes triumphans, a Cyro, victore Babylonis, praefigurata 463 e; afflictione probata 464 a; in Christo fundata, hostes aspernatur 464 b; Peccatum triumphans, ceu personam, triumphare vetat 464 e e; comparatur monti utpote in philosophando sublimis 468 d; item Libano thurifero, utpote fragrantissima 545 e; dignitatem Synagogae exsuperat 561 a; aeternum habet sacrificium 561 b; Lunae comparatur, aliena luce splendenti 568 c; primo tribulationem, postea Redemptionem habebit 599 c; insulae, maris sitae, comparatur 601 b; quam pura debeat, et esse et videri 609 d; per zelum Divinum et Salutem habet et Sanctificationem 615 e; Gentibus aperta 617 a c; sacrificium spirituale offert 617 d; contemptores suos contemptos habebit 618 d e; quam sit, pascente Christo, et tuta et beata 621 a c d; 622 c e; in Cruce Domini gloriatur 623 b; non semper ab hostibus irridebitur 623 c; non impune irridetur 623 d; propter amplificationem, mundo admirationi fuit, Cyrilli tempore 624 d; tempore definito quodam, et vocata est, et glorificata erit 624 e; bonis moribus praecipue

ornanda est 634 d; neglecta, bonis moribus nocet 635 a; Deum per Spiritum praesentem habet 640 b c; ex gentibus conficienda praedicitur 640 e; sapientiam Dei caelestibus patefacit 641 e; neglecta, et non aedificata, quas poenas a Deo ferat 647 d; 648 c; Deum ultorem habet persecutorum suorum 662 c; 663 a; sed et castigatorem peccatorum 663 b; a Satana exercitata 666 e; a Christo relevatur, dilatatur, glorificatur 667 a c; speculae comparatur quasi imaginem Dei exhibens 668 c; cum sit corpus Christi, necesse est per Christum foveatur 669 b; per vitem, et ficum praefigurata 680 a e; templo Judaeorum gloriosior 690 a c; quam habeat gratiae abundantiam 693 b; ex duobus populis composita 694 a; quo sensu dicatur Deo assistere 694 b; Christo habitante, gloriosa est, spiritu et veritate 715 c e; quam sit universa 718 c, quam Christo et Spiritu habitante laetetur 718 d; 719 a; bonorum hominibus fons et principium 719 d; a Deo benedicta 722 e; 723 d; domus Judae appellata 724 a; Sponsum habens, jejuna non debet 727 a; mutuis suorum hortationibus amplificanda praedicitur 727 b e; Graecos spoliavit, ut Aegyptios Judaei 732 b; saepe irrisa ab inimicis, postea triumphat 733 a; finitis erroribus, pacem et salutem promissam habet 735 b; a Deo dilecta et stabilita 749 d e; terrae Galaad, et Libano comparata 753

- b c; conflatorio comparata, quasi mores explorans 767 c; quare vestibulo aut lapidi conculcato comparetur 773 c; 774 b; quare persecutionibus facta sit obnoxia 774 c; ope Divina, et securam erit, et gratia abundabit 782 d e; 783 a b; per passionem necesse est perficiatur 794 a b; non omnino peritura 796 b c; quam habitura sit longitudinem et latitudinem 805 b; conculcabit daemones 807 e; non nisi spirituales divitias optabit 808 a; numero discipulorum gloriatur 808 e; pace perpetua fruens, belli instrumenta Deo dedicabit 812 b.
- Ecclesiae violatae, Deum testem et ultorem habent 269 d; quomodo inhabitat Deus qui *ἐν χερσποιήτοις* non incolit 393 b; ardenti studio aedificatae Deo placent 634 c; neglectae moribus nocent 635 a.
- Ecstasis, diversas habet in Prophetis significationes 571 b; casus eventuri signum 572 a; pro stupore dictum 807 d.
- Edom, unde Idumaei, terrena cupiditatis exemplum 260 c; 354 e; fratres suos odio habens, Deo invisus fiebat 261 d.
- Elamitae et Samariam et Judaeam foede laceraverunt 248 e.
- Elatio Hierosolymae quid sit 779 d e.
- Elcesa, Judaeae vicus, Prophetam Nahum patria 476 b.
- Electi, vasis Nineves pretiosis praefigurati, ad fidem accurrunt 501 d.
- Electio, universa fuit, toti Israelis familiae 157 a; Israelis ex millibus multis civitatum, in opprobrium ingrati, objicitur 275 a; Gentium praedicitur 641 d.
- Eliacim, Josiae filius, ab Aegyptiis factus rex 282 d; ab Assyriis servus 282 e.
- Elias, Propheta et pseudoprophetarum extinator, laudatur, 14 e; 97 d; Thesbites, in monte Carmeli habitabat 253 a; homo fuit similis nostri, precibus tamen praevaluit 292 a; praeventurus Judicio supremo 868 e.
- Elisaeus Propheta, Jehu regem unxit 18 c; 97 d; crudelitatem Azaelis et victorias praedicit 255 b; accersitus a regibus 263 e; Eliae discipulus 329 a.
- Emath, Regio Orientis, Antiochiae finitima 730 c; [vide Aemath].
- Emmanuel, in persona Naboth praevius 20 d; illuxit, regno Israelis sublato 22 b; per Jezrelem, i. e. Dei semen, intelligitur 24 d; 25 e; pro Christo dictum 107 e; et docens et confirmans Judaeos, rejectus est 116 e; Patris Ipsius revelatio erat 169 d; virgineus Sponsus Ecclesiae 205 e; interpretatur, Nobiscum Deus, 326 c; homo in terris versatus 337 a; populum virga pastoris regens describitur 467 b c; per solem significatus 568 a c; per lampadis figuram praemonstratus 694 a; quid sit 728 d; purificatio, peccatorum abjectio, ad meliora via, porta et Dux ad vitam aeternam 849 b; pro Domino Jesu Christo, passim.
- Emmor, Filius Sichem, in Sicimis 104 a.

Enacim, urbs Judaeae Australis, ab alienigenis habitata 401 a; Palaestinae indigenae, Israeli cadenti irridentes admonentur 400 b; 402 c; 404 b.

Ephod, liberationem significat 135 b.

Ephraim cum Manasse, pro una tribu erat 4 b; pro regno Samaritarum dictus 5 c et passim; quare totum Israellem significet 81 a; Apim Aegyptium colebat 81 b; urgente Juda in perniciem celerius volavit 81 d; quo sensu "Deo cognitus fuerit" 83 d; poenitentiae curam nullam habuit 84 a; quo sensu "in faciem humiliatus" 84 c; desolatus 88 a; conculcavit iudicium i. e. legem 89 b; 90 c; "oppressit adversarium", ironice dictum 90 b; tribulatus respicit, desperare coepit 91 c d; socios non licitos assumit, frustra 92 a c; tribulatus Deum requirit 94 c d; spiritualiter fornicatus 102 c; 104 d; operatur mendacia 105 e; tribus regia Israelitarum 106 a; idola fabricari solebat 106 b; pios Hierosolymam peregrinantes spoliabat 106 c; quo sensu totam noctem dormiverit 110 b c; cum populo mistus 111 b; multitudine sua superbiebat 111 e; non cogitando periit 112 a; non ipsa senectute monitus fit sapientior 112 b; 113 e; neque contemptu populi 112 c; stultitiae convictus, Aegypto nitens 113 a b; seipsum perdidit, a Deo discedens 113 c; 114 a; a Deo redemptus, contra Deum mendacia edit 114 c; effeminatus fit mo-

ribus 115 a; irridetur, quasi efflorescens, ironice 122 a; dans hosti dona, hostibus datur 122 b; per reges idololatrias, causa exitii Israeli fuit 122 c d; aras multiplicans condemnatur 123 c; mons, idololatriae sedes, Michae tempore 134 c; suos ipse filios exitio tradidit 139 c; ad radices ipsos sterilis invenitur 141 e; vitulo pugnaci comparatus 150 b; "ascendente" Deo humiliatus, 150 c; pro universo Israele dictum 158 c; in Aegypto habitans, a Deo exulavit 160 c; Assyriam etiam concupivit 161 a; quare tamdiu Dei misericordiam moverit 163 b; in apostasiam lapsus est 164 b; nimium confidens reprehenditur 164 d; pietatem vovet 164 e; ubique mendax 166 c; supplicio emendatus 166 e; pro principibus Samariae dictum 167 b; Malus spiritus vocatur 167 c; Aegyptios Assyriosque socios mercatus, stultitiae vincitur 167 e; 168 a b; Patri Jacob contrarius, labores fugiebat, idola curabat 171 a e; flagello Dei misericordiam custodire iubetur 172 a d; idola colens, fit similis Canaanitis 173 b; divitias per iniquitatem unde-unde extricans, frustra 173 c d e; vocatur Chanaan propter impietatem 174 a; oblitus Dei Redemptoris, etsi per Scenopegiam continuo monitus 175 e; ad Assyrios abiens reprehenditur 294 a; pro Samaritanis positum 299 c; decem tribus significat 305 a; usque ad finem confidebat monti Samariae 311 a;

- 314 b; hinnitu equorum gaudens 317 a; equitatu privandus praedicatur 317 c; ne nominare quidem Deum sinit 319 c; aut ex ipsa cordis duritia 319 d, aut blasphemiae poenam vitans 320 a b; tanquam domus magna descriptus 320 d; propter multitudinem abysso comparatur 324 d; pro tota Samaria, intelligendus utpote tribus regalis 434 a; pro decem tribubus dictum 737 e; quo sensu sit arcus Dei 740 a b; cum Juda, omnes Judaeos exprimit 740 b.
- Ephraimitae, de Apostolis, quasi bellatoribus, dictum 750 b.
- Ephrata, pro Australi Judaea, Judaeis promissa 362 d.
- Epicurus, condemnatus a Graecis, quasi fuerit *atheos* 589 c.
- Epiphania, urbs ab Antiocho Epiphane nominata 313 a.
- Episcopi, pro oculis Christo sunt, per quos in Eum credentibus in-tuetur 692 b.
- Equi, a Samaritanis multiplicati, pompae causa 317 a; hinnire solent publice quasi consulto 317 b; a dominis superbis auferendi praedicuntur 317 c; pro Apostolis, Christum circumferentibus, dictum 564 b; 573 b; item pro iisdem prae laetitia frementibus 572 d; in visione Zachariae, pro regnis mundi clarioribus 700 e; militaris violentiae symbolum, impiis disperdendi 737 b d.
- Equitatus, Judaeis interdictus 443 c.
- Equites, Cyri, terrori erant Ninevitis 498 d; falsorum dogmatum duces significat 749 a; de Graeciae sapientibus dictum 749 e; pro quibusvis persecutoribus dictum 775 a; a sanctis martyribus obstupefacti 775 b.
- Equus, Deo repugnante, nihili est 274 b; superbiae typus 321 b; equas super scopulos persequens, Assyriorum irruentium figura 321 c; rufus, Dei iram significat 658 a; 659 a; cujuscunque sit coloris, pro regibus bellicis metaphorice dicitur 659 d; pro incursatione hostium 737 b c; metaphorice de Apostolis dictum 747 c d; pro quovis Ecclesiae persecutore dicitur 774 e; 775 c; obstupefactus, quid sit 775 b; voluptuarii cujusque typus 809 b; belli symbolum, in Ecclesia praedicatur cessaturus 812 c d.
- Erectio, spiritualis, ipse Christus est 734 c e.
- Error, virtutem animae, sicut humorem uvac, exhaurit 624 a.
- Errores, in Ecclesia quandoque cessabant 734 c; 735 d.
- Eruca, "Dei fortitudo" ironice dicta 225 d; ad imbecillitatem hominum exhibendam missa 225 e; ab Haereticis profanis Christo comparata 226 e; ex rore matutino generata 388 a.
- Erythraeum Mare, navigantibus ad Indos frequentatum 369 c.
- Esaias, quare jussus se nudare 14 e; 16 d; Christi typus 17 e; plagas Christi Crucifixi praevidisse videtur 415 d; visionem Dei claram habuit 658 d.
- Esau quare ex utero Deo invisus 169 a; primogenituram vendens,

- carnalium et profanorum hominum typus 260 d; 821 c; quod fratri redeunti placabilis fuerit laudatur 261 c; quales posteros habuerit 261 e; 355 b; quare Deo exosus fuerit 820 e; terrenus fuit et nomine et natura 821 a b.
- Esdras inter Prophetas numeratus 232 d; uxores alienigenas repudiandas curabat 233 a; muros urbis renovabat 233 b; in valle Josaphat adversarios sternit 233 d; perjuris et furibus maledictionem indicit 695 e; 696 c; sacerdotes negligentiae objurgat 859 b.
- Esdras, liber Apocryphus, laudatur 627 c.
- Ethnici, oppressioni maxime dediti 173 c.
- Eucharistia vide Benedictio mystica, Sacrificium Incruentum. De Eucharistia caute et tacite loquitur S. Cyrillus 814 b.
- Evangelicis praedicationibus orbis terrarum inauratus est 670 e.
- Evangelium, legi Mosis opponitur, Spiritualis Communionis praecepta continens 52 c d; in Hierosolyma praedicandum praemonstrat Joel 231 d; onus peccati eximit 412 e; pacem gentibus daturum praedicitur 427 d; quae benefacta contulerit descripta 549 a; quantum lege Mosis sit praestantius 642 c; Tubae comparatur, quia minarum sit abundans 742 c; item fundae, quia supplicii 742 d.
- Evangelizantes, sub persona Cyri praedicti 493 d; Deum in se loquentes habent 517 a.
- Excelsa, i. e. templa in montibus et collibus 422 c.
- Exemplum, parentum, non omni tempore imitandum 857 c.
- Exodus, ab Aegypto, Redemptionis typus 271 d; 446 e; 469 a; 563 e; 641 b; 753 e; 754 a; 779 a; describitur 480 b; Christi, describitur 570 d; motu terrae insolito insignitus 641 a.
- Experientia, optima magistra 112 a; contempta, contemptoribus exitio est 112 b; 113 e.
- Exsufflatio, de vanis laboribus dictum 634 a.
- Ezekias, Rex unice pius 9 c; Deo carus 150 e; et a Babyloniis ereptus 223 a; 336 d; 433 d; laudatur 579 b.
- Ezekiel, Bonum Pastorem Christum praevidebat 29 e; Solis cultores in templo videt 86 d; visionem virorum cum securibus habet 89 d; mutus factus 227 d; visionem habet templi diruendi 342 a; visionem Dei claram habuit 659 d.

F

- FABRI, acutes cornua, in Zacharia, pro Angelis dictum 665 d e.
- Facies Dei, Filium Dei significat 94 c d.
- Falx, in visione Zachariae quid significaverit 695 a b.
- Fama bona, divitiis praestat 266 c.
- Fames, philostorgiam alioqui inexpugnabilem vincere cogit 24 e; audiendi verbum Domini praedicitur 35 a; 227 c; 339 a; a locustis invecta 214 c; idololatriae poena 291 d; in Samaria

- saevissima 292 a; Judaeis Christo Crucifixo immissa 339 b; spiritualis, Judaeis in supplicium praedicitur 452 a; 576 c; malum est gravissimum 576 d.
- Felicitas, rerum publicarum, in quibus rebus consistat 584 e.
- Femina, vide Mulier.
- Fermentum, spirituale quid sit 109 b.
- Fertilitas, sive vineae sive areae, amoris Divini indicium 648 a c.
- Festinatio, de Divino Judicio praedicitur 592 d.
- Festivitates, Judaeorum, annuae, idolis translatae 290 c; Samariae in luctum mutandae 336 b; Judaeorum, brevi periturae praediciuntur 494 a d; in Christo fidentibus sanctificatae erant 494 e.
- Ficus, dulcedinis spiritualis symbolum 428 d; 681 a; matura, facile decussa, typus Nineves periturae 510 e; item animae periturae 511 b; sterilis, Synagogae Judaeorum typus 575 b; in Parabola Christi, Synagoga Judaeorum significat 660 c; florens, Ecclesiae florentis symbolum 681 b.
- Fidelis, unusquisque templum, sive altare, Dei est 342 c.
- Fides, quam sit necessaria 54 c; Judaeorum praedicta 54 c; 65 c; spem gignit 56 a; in Deum, benedicta, in hominem maledicitur 92 d; justificationis in Christo conditio 99 b; filios Dei facit 101 a; in Deo adhibenda, etiam praeter rationem operanti 376 d; peccati onus valet excutere 406 c; sine operibus approbata nihil valet 423 e; Christianorum una 491 d; lex Justificationis 533 b c; 534 b; Salutis conditio 470 c; Sanctorum alimentum 573 a; ad agnitionem veritatis ducit 600 c; in pecunia tum quaerenda, tum collocanda laudatur 631 e; verriculo comparata 718 c; a non habentibus rectam subtrahendum est 842 e; sine operibus mortua 865 d.
- Filii, Apostolorum, spirituales per Evangelium generati 25 a; 750 d; 752 b; fornicationis qui sint, lucis, et diei 51 b; Judae, sancti sunt, filii confessionis 245 b; coronam senum 752 c.
- Filius Dei, per Jezreel significatus 56 c; in Patre visus 57 c; cum Patre unus idemque 98 c; 99 a; 100 b; Coaequalis Patri, Unigenitus 472 c; quanta admiratione sit dignus 548 c; per omnia aequalis Patri 548 e; cum Patre et Spiritu Sancto Coaeternus 549 e; nisi natura sua Deus sit, idolon est 593 a; Deus ipse, nostri tamen similis 600 b; quare Dei signaculum nominetur, 650 e; voce Divina ad fluvium Jordanem demonstratus 651 a; ipse, natura sua, Lumen, non aliunde derivatum 683 d; [vide Christus].
- Fimbria vestis Judaicae, quid vellet 728 a c.
- Finis, laborum gloria et voluptas 401 c; qualis sit futurus, cum hostibus, tum servis Dei 864 b c.
- Finitimi, Judaeorum Judaeis oppressis irridentes a Deo minis urgentur 236 b; in vallem Judicii vocantur 239 e; [vide Vicini].

Flores, fragilitatis impiorum typus 593 d.

Flumina, quo sensu, "omnia," ante Judaeos exsiccata 481 a; exundantia, calamitatum typus, et Satanae 482 b; et Judaeae et Ecclesiae terminus 738 a.

Fluvius, Pacis, nomen Christi 241 b; de Christo dictum, quippe quod gratia rigat 565 b; item de sanctis 565 c; "Fluviorum terra," modo de Babylonia, modo de Judaea, intelligenda 565 a d.

Foeneratio, Israelitarum reprehensa 332 d; onerosa, a Lege Mosis interdicta 332 e.

Fons, luminis et gratiae, Christus 96 c; 142 d; 351 e; 549 a; 746 b; 810 e; 866 d e; vitae, Christus 244 b; 341 a; 534 b; vivus, Dei Filius 292 d.

Fontes, aquarum incorruptibilium, scripta Apostolorum Sanctorum 271 d.

Fornicatio, spiritualis 32 d; 109 b; Dei gratiam extinguit 35 b; de filiis Synagogae dicta 35 c; pro nutritu malo dicta 35 e; idem est quod Deum deserere 73 e; pro licentia victorum dicitur 77 a; incesta, et naturae contraria, inter Israelitas et postea inter Corinthios, facta 268 c; Israelis in Aegypto involuntaria fuit, postea minus 297 c d.

Fortia peccata, sunt grandia, intolerabilia 304 a.

Fovea, Crucis figura 679 a; quo sensu Crucifixoribus ipsis a Deo parata 679 b c.

Fractio, a ruptura distinguitur 320 e.

Fraena, persecutionis, ab Apostolis excussa 572 d.

Fraenum, militiae symbolum, in Ecclesia praedicitur cessaturum 812 b c.

Frigus, post iudicium cessabit 800 a.

Fructus, Gratiae quales sint 153 d; quales sint erroris, quales veritatis 204 d e; ibi floreant, ubi vera discendi cupiditas 205 a; terrae, pro cultoribus dictum 208 a; virtutes significant 208 d; vineae, pro vera doctrina positus 224 c; bonae doctrinae, bona vita 352 d; bonitatis, in Ecclesia abundans 352 c; poenitentibus abundanter promissus 860 b.

Frugiferi in Ecclesia 842 e.

Frumentum, vitae typus 55 e; idolis oblatum 115 b; robur spirituale solet exprimere 194 a; 744 a; 745 c.

Funda, Iudicii Divini symbolum 742 a d; 743 b.

Fundamenta terrae, pro optimatibus dictum 445 c.

Funiculus, quo sensu prosperitatis signum 666 d; virga secunda apud Zachariam, quid velit 761 b; 767 e.

G

GABA, seu Gabaa, urbs Benjamitarum, polluta et punita 135 d e; vicus Benjamitarum 456 d; collem, seu speculam, significat 457 b.

Galaad, urbs Levitica, Sacerdotii typus 101 c; 102 b; Sicimitas poenitentes trucidat 103 b; pro latronibus dictum 103 c; irae

- Divinae primitias pertulit 105 a ; oppidum, idololatriae sedes praecipua, ab Assyriis primum capitur 105 b ; 175 e.
- Galaad, mons, ab Assyriis vastatus, iterum a Judaeis occupatus 362 b.
- Galaaditae feminae, serris, i. e. rotis curruum ferreis, a Damascenis dissectae 254 e.
- Galaaditis, quid significet 468 d ; propter fertilitatem terrae, abundantem Ecclesiae gratiam significat 753 b.
- Galgala, idolorum sedes, ad exprimendam idololatriam usurpatur 79 c ; 140 c ; 175 e ; ad apostasiam etiam atque etiam propensa 289 d ; vitanda denunciatur 299 a.
- Galilaea, omnis idololatriae dedita 368 a ; Gentium, quid velit 555 d.
- Gaudium, verae erga Deum pietatis indicium 751 a.
- Gaza, urbs hodie Palaestina dicta 256 d ; diripienda praedicatur 594 e ; 595 e ; Tyri exitio perturbatur 732 c d.
- Gazaei, populo Dei oppugnantes, minis urgentur 256 b ; 257 e.
- Gedeon, quare Hierobaal cognomen habuerit 155 a b.
- Gentes, aliquando convertentur 26 c ; 29 e ; non Hierosolymam temporalem habebunt 28 c d ; Sanctis laetitiam afferent 31 d ; ante Christum, quales fuerint 43 d ; Israelitas formidabant 63 d ; barbarae, crudelissimae 173 c ; convertendae ad Deum, et per fidem in Christo recipiendae 192 e ; fructus, odores, flores ferent 193 a b c ; finem peccato imponent, in Ecclesiam receptae 193 d, in vitam aeternam 194 a ; in locum Israelis vocatae 205 d ; vicinae, Judaeis oppressis insultantes, a Deo minis urgentur 236 a ; 239 c ; ad vallem Iudicii sternuntur 239 e ; adversarios Dei universos representant 244 e ; vicinae Judaeis, iram divinam cupidissime administrant 249 e ; Deo gloriam invidentes, poenas dant 250 b ; eo longius impunitae, quod legem non habuerunt 264 d ; sub nomine Amorrhaeorum significatae 270 d ; item Idumaeorum 356 b ; ad Idumaeam obsidendam a Deo moventur 356 c ; una cum Idumaeis, in valle Josaphat, a Judaeis conciduntur 360 c ; ad Christum venturae, praedicuntur 351 a ; omnes in Ninevitis inclusae 367 c ; omnes ad sancte vivendum creatae 367 d ; omnes per Christum redemptae 367 e ; omnes ante Christum Deo erant curae 368 a ; vicinae Judaeis idololatrae omnes 368 a ; in haereditatem Israelis inductae 408 a ; gratiae omnis participes 408 b ; in Ecclesiam properantes describuntur 425 d ; ante Christum Iudaismo sese dederant 425 e ; majori studio in Ecclesiam accurrebant 426 b ; a Christo iudicatae dicuntur, quia ad conversionem vocarentur 426 c ; Sioni insultantes, ut Senacherib, Divino iudicio triturandae 433 a ; Sioni insultantes, victorum pedibus substratae, ut manipulus triturantibus 433 e ; paratiores ad Christi fidem amplectendum 441 b ; a Judaeis, conversis ad

fidem, depastae 441 d; ab Apostolis spoliatae 442 c; Judaeorum impietatem cernebant 443 d; pro daemonibus positum 470 d; a vinculo Satanae per Christum liberatae 490 a; in gratiam acceptae 542 b c; 549 a; aliquando pro daemonibus dictum 560 c; 563 a; in Ecclesiam vocatae 600 d; ad Deum convertendae per Sophoniam praedicebantur 616 e; in Ecclesiam influentes describuntur 617 b c; ignorantiam propter excusatae 624 a; pacem, gratiam, gloriam, adeptae sunt 624 b c d; alacritate et laboribus Israellem exsuperabant 633 a b; nullae non Christum acceperunt, Cyrillo auctore 641 c; barbarae, cornibus comparatae 664 d e; quo sensu acui dicantur 665 c d; 666 d; spoliantes spoliatae 669 a b; non omnes fidem accipient 693 e; in domum Dei aedificandae 707 e; mutuis inter se hortationibus Ecclesiam amplificabunt 727 c e; 728 a c; non nisi post Incarnationem 729 a; ab asini pullo, Christum portante, significatae 736 c; ab Apostolis, Christi sagittis, defixae sunt 740 a; per peccatum a Deo remotae, per Christum propinquaefactae 752 a b; pulchra virga, in caulam Christi compulsae 765 a e; cum Evangelio, tum lege Mosis instructae 767 e; 768 a d; stipulae comparantur, fervido Apostolorum zelo incensae 778 b c; qua lege, in fidem accipiantur 781 a; quae Ecclesiam persecutae sunt, delendae 782 c; quare portis comparentur 782 d; idola colentes, ignoranter peccabant 787 e; ad adorandum ascendunt 810 a; ad Scenopegiam non ascendentes, damnatae erunt 811 b c; vocatae, quamvis hora undecima, excusationem nullam habent 812 a b; sacrificium mundum, nempe spirituale, oblationis praemonstrantur 829 d; 830 a; mensam Domini observabunt 830 c d.

Genua, dissoluta habere, contritionis signum 501 c.

Genus humanum, ad quid creatum, quomodo renovatum 367 d e.

Geon, fluvius Aethiopiae Orientalium 617 c.

Gerara, urbs juramenti Abrahamae 299 a; postea sedes idololatriae 299 b.

Gergesaei, Finitimi Judaeorum 239 e; Samariam et Judaeam vexant 248 e; a Judaeis consumpti 270 e.

Geth, Judaeae vicus, Jonae Prophetiae incunabulum 364 a; alienigenarum dicta, urbs Palaestinae olim primaria 236 a; 313 b; Philistaeorum metropolis 400 e; Samariae captae irridens irridetur quasi a Babyloniis capienda 401 a b.

Gethaei, Israeli irridentes, cum Israelitis in exilium dantur 404 d; vana domus dicti, propter impietatem 404 e.

Gladius, spiritualiter, pro animi affectibus dictum 161 a; Dei, quid sit 601 e; spiritualis, Verbi Divini ab Aggaeo praedicatur 650 a; Dei, quid faciat 741 b c. [Vide Rhomphaea.]

- Gloria, Judaeorum falsa, Deo invisa 70 d; mundana, sine caritate, nihil valet 286 e; divina, nostrae ipsorum anteponenda 636 a; Deitatis, a Christo Incarnato deposita 668 e; 669 a; Deo, utpote Patri, debita 823 c d; ab obedientibus, data 824 a.
- Gloriam Dei qui non quaerunt, in iis aspicere non dignatur Ille 827 b.
- Gloriatio, Davidis, principes Judaeorum 779 d e.
- Godolias, Judaeae praefectus interficitur 710 a b; 726 c.
- Gog, regem Senacherib significat 323 e; 330 c; item Assyrios ipsos 324 b.
- Gomer, typus animae quae sibi vitam inhonestam delegit 12 d; quare ab Osea esset nubenda 15 e; 17 e; honesta parens facta, fieri potest ut salvetur 16 b c.
- Gracci, i. e. Philosophi, Daemonibus ascribent divina beneficia 39 b; quanta fuerint arrogantia 236 e; 237 e; quidam a Christo conversi 238 b; barbaris utebantur legibus 258 c; a quibusdam fidelibus antepositi Sacris 313 c; Sacris tamen multo inferiores 313 e; quas de Dei natura fabulas ediderint 375 a; 376 a; per Christum Redempti 389 c; turpissimas doctrinas tradentes, cum sublimitate Evangelii comparantur 424 e; Ecclesiae inimici, ab ea conculcati 463 e; contra Evangelium scriptis saeviebant 623 c d; munitionibus philosophiae nihil valebant, contra Christum 731 e; spoliati sunt ab Ecclesiae praefectis 732 a; quantum posteris per doctrinas perniciosas laeserint 743 a; quam per veritatem extincti fuerint 743 b; a sagittis Dei, Apostolis, devicti 741 b; multa saecula doctrinis suis perniciosis seduxerunt 743 a; ideoque extincti sunt 743 b; falsa eloquentia seducebant 746 e; ab Apostolis, tanquam ab equis, superati 747 c; ab iisdem, tanquam lutum in plateis, conculcati 748 b; Antiochum sequentes, ab Israelitis superati 749 a; patrum consuetudines imitari et laudare gaudebant 857 c d.
- Gratia, a Judaeis ad Gentes transivit 25 c; quam sit necessaria 34 c; 40 b; 43 e; 73 a; 88 b; 228 d; 400 a; unde et quibus sit data 34 e; quibus auferatur 35 b; per typos descripta 40 a; quando et quomodo data sit 44 e; per Christum data, Adae vulnera sanavit 95 e; nulla non data Israeli 96 e; nulla non frustra 97 a; Evangelii praevisa 97 b; quo sensu "ros matutinus" 97 b; Christi munus 99 b; habentibus additur, negligentibus adimitur 125 e; neglecta neglectorem Satanae tradit 130 e; promissa Israeli, minis intermistis 171 e; per fidem in Christo, promissa Gentibus 192 e; Judaeis poenitentibus promissa 213 e; iudicium pone sequitur 221 d; fructiferos reddit, fidentes Christo 225 b; divites etiam 226 c; omnibus merentibus data 226 d; filiis Dei perquam necessaria 228 d; a Christo fonte, ad Apostolos 243 e, inde ad nos defluit

244 a ; aut data, aut negata, per pluviam describitur 292 c d ; a Judaeis fidentibus non desperanda 297 c ; unicuique ad modum suum et mensuram distributa 352 d ; ad bene vivendum necessaria 400 a ; Adoptionis et Sanctificationis praevisa a Prophetis 549 b ; bonitatis nostrae fons unicus 613 d ; quam abundanter Ecclesiae Christi sit effusa 620 c ; 621 a c ; fons omnis boni 637 d ; Evangelii gratia, gratiae Legis non inferior 688 a b ; quam sit in Ecclesia abundans 693 b ; et Judaeis et Ethnicis pari lege conceditur 693 e ; omnis sapientiae fons unicus 744 d e ; a Deo petentibus datur 745 a.

Gratiae, agendae Deo, cum gaudio, in quavis fortuna 143 d ; optimi fructus linguae 191 c.

Gratias debitas Deo reddentibus, omnino benedictet bonaque largitur Ille : manum contrahentibus, nec Ipse alacriter dabit 859 d.

Greges, in urbibus pascentes, exitii typus 603 a.

H

HADES, in Christo transfixus 187 e.

Haeretici, Divina beneficia daemonibus ascribunt 39 b ; idololatriae convicti 124 b ; Satanae tradendi 130 e ; a feris parum discrepant 133 c ; Ecclesiae nocent, sicut Israeli vitulus aureus 147 b ; sibi, non Deo, seminant 152 e ; quae serunt mendacia, non sunt tacenda 154 b ; locustis, Dei vineam vastantibus, comparati 204 c ;

Deo invisī 204 d ; crucam nonnulli profane Christo comparant 226 a ; servorum mercatoribus comparati 236 c ; Christianis nocentes Christo nocent 237 b ; sibi fidentes, alios a veritate avertunt 237 e ; inter daemones numerati 244 e ; non erunt impuniti 245 a ; Samaritis, aedificantes Judaeos impediētibz, comparati 235 e ; item Ammonitis feminas dissecantibus 263 a ; viam humilium detorquent 267 d ; nihil habent sani 267 e ; adversus Unigenitum mentiuntur, odor sunt Beelzebub 307 d ; propter fiduciam, et contempcionem Ecclesiae, reprehensi 311 e ; nonnulli Graecos doctores Christianis anteferebant 313 e ; doctrinas Sacris angustiores amabant 313 e ; solem amittunt, veritatem obscurantes 419 d ; doctrina veritatis non saturati, fame spirituali vexantur 453 c d ; inimici pacis, pacem privantur 458 b ; Divinam ultionem sentient 459 a ; in fratres peccantes, in Christum peccant 459 b ; sanctis adversantes, ab iis conculcantur 463 e ; in divisione urbium, praedicta a Michaea, praedicuntur 466 c ; amore dominandi, et superbia, sese extollunt 539 d ; discipulos suos pravo erroris vino ebrios facientes, praedicuntur 543 d ; Filii Deitatem negantes, idololatriae convicti 592 e ; feris rugientibus et rapientibus comparantur 607 b ; a Judaeorum vicinis praefigurati 733 b ; mulieres illicitas ducentibus comparantur 847 b c.

- Hebraea Editio, Amos i. 1, verbo Accarim caret 247 d; Amos i. 2, pro "locutus est" habet "ululavit," sive "rugiit" 252 d; Amos, i. 6, verbo Salomonis eget 256 c; in Amos iii. 9, Azoti, habet, pro Assyriae 280 c; in Amos v. 27, Babylonem, pro Damasco, legit 310 d; pro, "Draconi" in Amos ix. 3, habet "Ceto" 343 c; pro Morasthae, legit Morasthiten, in Michaea i. 1, 392 b; in Aggaei 2do, quibusdam verbis caret 646 a; in Zach. viii. 10, erat, pro erit, legit 720 a; in Zach. xii. 10, ab editione Septuaginta Interpretum differt 783 c; item in Zach. xiii. 1, 786 d; item in Zach. xiv. 8, 802 e.
- Hebraeae mulieres maritos suos falsorum deorum nominibus appellabant 50 a.
- Herba, campi, doctrinae, animorum cibi, typus 224 a; agrestibus aut donata, aut negata, pro spirituali pabulo sumenda 746 c.
- Hercules, apud Lycophronem, traditur devoratus a ceto, sicut Jonas, et vitae redditus 376 b.
- Herodes, Antipatri filius, Ascalonites 763 d.
- Hieremias, Propheta, in utero sanctificatus 11 d; juvenis adhuc vocatus est 13 b; 820 c; Deo iubente in Aegyptum descendit 42 c; a mulieribus in Aegypto irrisus 42 d; dissuadet sacrificia idolorum 149 b; praenuntiat Babylonem capiendam 165 b; Dei jussu catenas collo suo imponit 175 c; ad foedum belli spectaculum animo abreptus 240 d; a Rege Sedecia vincitur 303 e; prohibetur orare pro indignis 311 b; bellum Hierosolymae praedicit 415 e; praevидit Christi sermonem dulcissimum 428 d; memoratur 444 b; 458 b; 461 e; 463 a; Beatus nuncupatur, 485 a; 725 d; 752 b; 820 c; Sapiens dicitur 504 c; 536 c; negligentibus pastoribus invehitur 514 d; 609 b; 620 d; 756 e; 793 c; 814 e; 824 d; 826 e; pulchram Ecclesiae Judaicae olivam 575 e; Dei Ipsi verba locutus est, 578 a; 590 c; 608 d; 814 e; testatur Israelitas servasse praeceptum quoddam Mosaicae Legis 582 e; pseudopphetas reprehendit 636 e; 788 c; expugnationem Hierosolymae describit 725 d; Passionem Christi praevидit 764 c; 793 a; a Deo dilectus, quia praecognitus 820 c; idololatriis increpat 860 d; de prosperitate impiorum conqueritur 864 d.
- Hierobaal, Gedeonis cognomen quid velit 134 b.
- Hieroboam, I, filius Nabat, servus Salomonis, in regnum accitus 4 d; de vulgo sacerdotes eligit 82 d; quae monstra introduxerit 86 c; Apin venerabatur 87 d; quo consilio vitulos fecerit 103 a; 108 c; 148 e; 178 d; 186 a; 328 a; quos ritus induxerit 108 e; a suis laudatus, audacior fit 110 c; Deo non probante rex factus, impotens evadit 119 c; Apostasiae inventor, et causa omnium malorum Israelitis fuit 122 c; altaria multiplicavit 123 c; detestandus 178 b; vitulis suis Divinam glo-

- riam tribuens, injuriam Deo aper-
tissimam offerebat 178 d e; ad
oblivionem Dei Israelitas seduxit
182 c d; a Baethel incipiens, per
totam regionem idololatriam dis-
seminavit 255 d; auctor peccati
Israelitis 267 d; 364 b; Leviti-
cos sacerdotes abjiciens, novos ex
face populi creat 288 a; cum
idolis suis exitio devotus 326 b;
una peccati stilla Israellem cor-
rupit 414 c.
- Hieroboam, II, filius Joas, rex Isra-
elis, primo impietate similis 6 c;
250 d; 326 b; 364 b; quamvis
impius, barbaros tamen, magis
impios, Deo duce superavit 250 e;
restituit terminos Israelis 251 a;
365 a; Assyrios pecunia avertit
391 d.
- Hierosolyma, I. Temporalis, de-
lenda praedicatur ab Hosea 24 e;
Judaeis, religionis suae sedes
unica 28 d; serius munita lapi-
dibus 126 c; igni datur 126 d;
eversa 129 c; vi et armis Baby-
loniorum capta 149 b; 200 e;
ad Austrum solitudinem longam
habet 222 e; prima occidit Do-
minum 231 d; pacis et sanctifi-
cationis spe bona fovetur 242 a;
a Deo iterum habitanda 242 e;
pro universa Judaeorum natione,
ponitur 249 b; terrae motu, Ozia
peccante turbatur 251 e; per
montem Carmelum significatur
253 a; igni comburenda prae-
dicatur 265 a; corrupti iudicii
accusatur 265 d; mater Judae-
orum 266 c; capta 282 e; vas-
tata, Sodomae vastatae compa-
ratur 294 c; et Baal et verum
Deum simul colebat 307 a; ipsa
montem Sionem contemnit 311 c;
invadente Senacherib, tanquam
sole obscurato, consternata de-
scribitur 336 d; quosdam cives
habuit cum Ephraimitis consen-
tientes 336 e; Justi sanguine
polluta, funditus deletur 343 e;
obsessa ab Assyriis, extremam
passa est miseriam 355 b; capta
a Babyloniis solitudo facta 361 d;
propter idololatriam suam, Judae
vocatur Peccatum 396 c; aras,
vicis omnibus, Baal idolo structas
habuit 396 d; Judam omnem
seduxit 396 e; in tugurium, horti
custodiam, redigenda praedicatur
397 d; nuda, et discalceata, ut
captiva, describitur 399 e; habi-
tabat dolores, in perpetuis ter-
roribus versata 402 d; metu
regis Senacherib, sub noctem
lachrymatur 403 a; mane ex-
ultat 403 b; aranda praedicatur
423 c; arata fuit 423 d; in
squalorem paupertatis redigenda
praedicatur 430 c; item in tene-
bras spirituales 430 d; cum
Ephraimitis bellum gerit civile
452 b; capta et divisa, Haere-
ticorum typus 466 c; in persona
Ninives, devota exitio 489 b;
plusquam Nineve sanguinaria, et
in religione mendax 504 d; Lu-
cem mundi rejiciens, damnatur
510 c d; praeter modum debac-
chata, praeter spem contrita est
515 b; Babyloni comparatur
515 c d; capta a Chaldaeis,
mundi, a Satana capti, liberata a
Cyro, Redempti, typus 548 a b;
quantum esset a Babyloniis

- concidenda praedictum 587 e ;
 quo sensu "in lucerna" a Ro-
 manis investigata fuerit 588 e ;
 capta, a vicinis irridetur 594 e ;
 595 a c ; 597 c ; 598 d ; colum-
 bae comparatur ob pulchritudi-
 nem et fidelitatem 605 c e ; post
 captivitatem, a Babyloniis inten-
 tata fuit 618 a b ; spe reditus,
 i. e. remissionis peccatorum, rele-
 vatur 621 b c ; 622 a b ; 623 e ;
 avaritia facta est ebria 624 a ;
 quam desolata sit tempore capti-
 vitudinis 663 d ; Dei misericordiam
 movet 663 e, non nisi in tem-
 pus definitum 664 a ; quare ab
 Angelo metita funiculo geome-
 trico 666 a d ; quo sensu electa
 672 d ; 673 e ; mulieri, alas ha-
 bentis upupae, comparata 699 a ;
 Babyloniā avolat 699 d ; forni-
 cata, Deum aversum habuit, con-
 versa, secum habitantem 715 a b ;
 sanctificata, fiebat Dei civitas, et
 mons Domini 715 c d e ; pro
 Juda et Beniamino positum 737 d ;
 vestibulo comparatur, quasi ob-
 sidionibus hostium obnoxia 773 c ;
 774 b ; Apostolos rejiciens, re-
 jecta 776 e ; 777 a ; judicanda
 786 d ; quae mala passura esset,
 expugnata a Romanis, praedicta
 795 b e ; unam ex tribus partem
 relictam habuit 796 a ; per lon-
 gitudinem suam Ecclesiae ampli-
 tudinem exhibebat 803 e ; 805 a ;
 pro captivis Regis Nabuchonosor
 dictum 842 c.
- Hierosolyma, II. Spiritualis, Eccle-
 sia Dei viventis 28 e ; 235 b ;
 241 d ; 242 c ; 245 c ; 498 a ;
 718 c ; 723 d ; 724 a ; 772 e ;
 780 c ; 782 a ; 786 c ; 805 a ;
 806 d ; 807 e. [Vide Ecclesia.]
- Hilaritas, in sacris faciendis Deo
 placet 844 c.
- Hircus, pro peccato oblatus, quare
 comedendus 71 c.
- Historia, sive felix, sive infelix sit,
 tum ad hortandum, tum ad de-
 hortandum, utilis 199 b c.
- Holocausta, misericordiae posthabita
 98 d ; 99 a ; 100 a ; sine pietate
 nihil valent apud Deum 448 e ;
 449 d e ; impiorum rejecta 829 d.
- Homicidium, ab ipsis hominibus in-
 ventum 180 e ; ab Israelitis, etiam
 Judaeis, usitatum 181 a b.
- Hordeum, utpote cibus pecudibus
 conveniens, vitae bestialis typus
 61 b.
- Hosea, vide Osea.
- Hostes, Hierosolymae, apud Pro-
 phetas, aut Romanos, aut dae-
 monas significant 510 d ; Eccle-
 siae, quem finem habituri sint
 806 b ; 807 c ; Ecclesiae, non
 nisi vilioribus animalibus com-
 parati 809 c.
- Humerus, victimae, quare Deo se-
 paratus 834 d.
- Humiles, Deo cari, superbis invi-
 267 a d ; a Deo decorati 535 a ;
 611 a ; quatenus de Judaeis dici
 possit 619 d.
- Hypocritae, Deo, non homini, pa-
 tent 583 d.
- I
- ICTERUS, morbi genus, ad castiga-
 tionem Israelis missum 293 b.
- Idola, Baalim, ex lapide confecta
 49 e ; Chamos, Astarte, Baal
 131 e ; 148 a ; unicuique urbi

sua propria fuerunt 132 a; a Micha Ephraimita culta 134 c; nec prodesse cuiquam nec nocere possunt 195 b; idololatris devictis, nihil auxilii ferebant 407 c; Judaeorum, a victoribus inimicis confracta 599 d; Judaeis afflictis nihil profuerunt 599 e; alienigenarum a Judaeis venerata 814 d e.

Idololatrac, contra Deum armati 116 c; lignum colentes, stultissimi arguuntur 116 d; Deo subsannantes poenas dant 117 b; in adversis rebus solebant templa spoliare 145 c; in collibus peccare coeperunt 148 c; 149 a; et supremas et infimas res colebant 181 a b; daemonibus comparati 244 c; ad exempla patrum imitanda prae sunt 656 a; quem finem habeant 733 b; sanguinolentiae convicti, exitio devotentur 733 c d; in Ecclesia cesaturi 815 c.

Idololatria, Solomonis 2 c; 3 a; quam sit nefanda 3 d; Regis Hieroboami 5 a; totius Israelis, Oseae tempore 17 b; in Aegypto 19 e; in partibus Assyriae 26 a; durante captivitate cessat 35 d; spes fallit suorum 37 d; a suis culpata 40 c; quas mercedes habeat 42 b c; quo supplicio vindicanda 44 b; Dei oblivionem inducit 44 d; Judaeorum descripta 76 a; amorem Dei extinxit 76 c; per filiorum scelera castigatur 76 e; idem est quod Deum contumelia lacerare 114 d; 178 d; effeminatos reddit 115 a; quae colit mysteria descripta 115 b;

quod nihili est colens, excusari nequit 115 c; Dei subsannatio 117 a; Foederis violatio 117 c; animam Deo odiosam reddit 119 c; "seminatio vana" 120 c; quas gignit virtutes Deo displicent 120 d; Christianorum post Baptismum 124 a b; Michae, ad montem Ephraim, et Danitarum narrata 134 a; ab Israele toto impune permessa 135 d; postea per eandem, ad Gabaam factam, poenas dedit 136 c; Israelis et Judae, tempore Amasiae Regis punita 136 d; primo suis prodesse videbatur 149 d; in regno Israelis pejor quam Judae 150 d; et stultitia est, et insolentia 166 d; a Deo separat 172 c; Regis Achaz sanguinolenta 181 a; perpetuo ab Hosea reprehensa 181 c; et stultissima et ingrattissima arguitur 182 b; 194 b; Israelitis nihil valebat, Deo castigante 221 b; ad Baethel multa erat 289 b; ad Galgala plurima 289 d; Deum de throno trudit 290 a; omnis, sub nomine Beelphegor condemnatur 326 a; idololatris deceptis fidem fallit 398 a; caeca et caecos faciens describitur 398 c; Judaeis perniciem tulit 443 c d; ad superstitionem augurum proclivis 538 d; quam infructuosa sit suis 546 b; quam rationi contraria 547 c; quas Judaeis intulerit calamitates 592 c d; haereticis, Filii Deitatem negantibus tribuitur 592 e; upuae, volucris immundae, comparata 699 c; Gentium, excusatur propter ignorantiam; Judaeorum, ar-

- guitur erga Deum ingratiſſima 787 e; idem eſt quod in Deum aciem inſtruere 838 b; 862 c; per matrimonia illicita introducitur 843 b.
- Idolum, "arae riſus," nominatum 325 e.
- Idumaea, redacta in ſolitudinem 244 d; Dei hoſtium univerſorum typus 244 e; intelligenda eſt, Terrena, ab Eſau carnali 354 b; in Scir et Theman diviſa 355 a; pro gentibus quibuſcunq; poſita 356 b; a gentibus vicinis, Deo movente, obſeſſa 356 c; numero populi debilis, aſperitate locorum confidentiſſima erat 357 a; rupibus, ut nido aquila, inſidebat 357 b; pejora ſuſtinuit quam viator a latronibus, aut vitis a vindemiantibus 357 d; pro partibus Judaeae Auſtralibus dicitur 361 e; ſubvertenda praedicatur 821 e; quare nominetur Termini impietatis 822 b; mundanae mentis, exoſae Deo, typus 822 c; ut vaſtata eſt, ita permansit 823 a.
- Idumaei, contra Iſraelem congregati 236 a; finitimi Judaeorum 239 e; Samaritanos, Judaeosque, foede lace- rabant 249 e; ex ſanguine Eſau oriundi; perpetuo Iſraelitis inimici 256 e; 354 b; cum Philaeis conjuncti, urbes Salomonis aggrediuntur 257 c; Iſraelitas, fratres ſuos aggreſſi, minis urgentur 259 e; patris Eſau placabilem animum non imitati ſunt 261 e; ad finem erant Iſraelitis inimici 262 a; reprehenduntur, primum quod patris Eſau, primogenituram ven- dentis, profanitate, imitati fue- rant 260 b c; deinde quod viam Iſraelitis peregrinantibus obſtrux- erant 261 a; iterum quod populi metum irriſerant 261 c; Judaeos ad ſe confugientes interficiunt 355 e; eosdem aedificantes vex- ant 355 d; a Judaeis exterminati 355 e; 357 e; 358 c; a falſis ſapientibus deluſi 358 d; timidi facti 358 e; ad unum occiſi propter crudelitatem in fratrem Jacob 359 b; ſaevi, et ab omni ſenſu miſericordiae alieni 359 e; judicio Divino perierunt 360 b; ad normam factorum ſuorum puniti 360 c; Hieroſo- lyma obſeſſa, feſtum facientes, ipſi pro feſto Hieroſolymae fie- bant 360 d; haereditatem patris Jacob ſe poſſeſſuros rati, a poſ- teris Jacob, ut ab igne calamus, conſumpti ſunt 361 b c; poſt captivitatem Judaeis ſubjecti 361 e.
- Ignavia bonorum, et ſibi et aliis damnosa 82 b.
- Ignifer, i. e. praecursor militaris, Judaeis defuit, deſolationis indi- cium 361 c.
- Ignis, quo ſenſu de domo Jacob, dictum 361 b c; in ſtipula, fer- ventis Eccleſiae zeli, peccata con- ſumentis, typus 777 c; 778 b; metallorum purgatorius, divini judicii, et afflictionis typus 794 a; purgatorius, de Gratia mentem purgante dictum 852 b c.
- Illuminatio Spiritus Sancti, et de- feſſio, et felicitas 430 e.
- Illustrare animas obedientiae ſtudiis oportet 843 e.

- Imitatio pravorum hominum periculosa 174 a.
- Immortalitas, justificatis promissa 534 b.
- Immunditia, pro idololatria dictum 413 a; Judaeis exitio fuit 413 b.
- Impietas, et Judae, et Israeli, exitii causa 84 b; ad miseriam quam certissime rapit 160 c; virtuti relictæ succedit, ut luci tenebrae 302 b.
- Impii, gaudere nequeunt vermi semipiternæ reservati 41 d; gratia Dei privati, necesse est pereant 43 e; qui sint maxime 44 d; quæ sint passuri 47 a; radicibus peribunt 47 d; pauperes oderunt 267 b; homines fallunt, non Deum 583 d; Deo irascente, infirmantur 581 b; cum alienigenis comburendi 866 a.
- Impossibilitas, Deo, nulla est 718 a d.
- Impudentia, stultitiæ certum indicium 470 b.
- Impuri, blasphemiae convicti 268 d.
- Incarnatio Dei, prævisa 98 b; 99 a; 100 a; 226 b; 677 e; 678 a; mysterium, omnem admirationem transcendens 472 c; consummatio et concussio dicitur quasi sæculi potestates evergens 479 e; Prophetæ Abacuc admirationem vehementer excitabat 548 c; describitur 548 e; ad urbem Bethlehem eventura prædicitur 553 e; Assumptio naturæ humanæ fuit 554 a; Dei manifestatio erat 609 b; quæ benefacta nobis intulerit 614 b; omnis boni spiritualis causa habenda 625 a b; mysterium est, ipsam admirationem superans 717 e; fons omnium hominibus bonorum 719 e; gentium est vocatio 729 a; quam pacem, lætitiæ, gratiæ abundantiam, Ecclesiæ contulerit 734, 735, 736; qualis fuerit, quæ bona nobis comparaverit 791 a b.
- Incestum, pro unoquoque scelere, positum 268 a.
- Inclinatio, mala, vel minima cavenda 162 b.
- Incolere, Christum amantium securam, accolere, segnium negligentiumque periculosam, conditionem exprimit 780 c d.
- Incorruptio, amitti non potest, cuius in Christo resurgenti 350 e.
- Increduli, quantam timoris causam habeant 671 e; 672 a.
- Incredulitas, Saræ, de partu suo 718 a; Judæorum post Captivitatem, de multitudine futura sua 718 a b; a Deo non permessa 718 c; Judæorum, prædicta 754 e.
- Incruentum, vide Sacrificium.
- Indi, sub nomine Nageb significati 362 d; item per vocabulum Tharsis 369 e.
- Indicum mare 222 e; 246 a.
- Indicus lapis, Niuivitis notissimus 501 a.
- Inebriatio, Lege Mosis summopere condemnata 270 a; pro spirituali ignorantia dictum 510 b.
- Infans, in utero servatus, Jonæ in ceto servato comparatur 376 c.
- Infantes, in historia Jonæ Prophetæ, viri simplicis, simplicitatis notantur 387 d.
- Infernus, quo sensu insatiabilis

- 535 b; a Christo mortuo vacuefactus 739 a.
- Infirmari, i. e. exitio devoveri, de impiis dictum 581 b.
- Infirmitas, ea summa est, aut voluptatem sequi, aut idola colere 194 b; disciplina Dei est 195 d.
- Ingratitudo, scelus infandum 159 a; Israelis, convincitur turpissima 159 b; 182 b; 272 b; 446 a b; pro Blasphemia habenda 182 a; Judae, jure castigata 321 e.
- Iniquitas, quare per mulieris figuram describatur 698 a.
- Initiati, mysteriorum idoli Beelphegor, descripti 77 e.
- Injustitia, quam sit Deo invisita 609 e; pessima est, injustos non castigare 610 b.
- Innocentes, a Deo ultore vindicandi 245 b; a lege Mosis defensi 521 c.
- Insania, Pseudoprophetae ascriptum 133 d.
- Instabilitas, impiorum describitur 90 e.
- Insufflare, in facies aegrotantium, mos Judaeorum 496 c; Cyro ascribitur, Judaeos liberanti 496 d; Christus insufflat Apostolis 496 e.
- Insulae, pro Ecclesiis Gentilibus dictum, ut stabilibus, nec a tentationibus afflictionibusque submersis 601 c.
- Integritas, quam sit religiosis necessaria 724 d.
- Intercessio, quantum valet Angelorum 661 a e; Sanctorum 663 b; per quantas hominum, sanctorumque angelorum, e captivitate reditu potiti sunt Judaei 697 b.
- Interpres, Sacrae Scripturae, ante Cyrillum multi 1 a; quaedam iterare solent, recte 2 a; literalem sensum negantes, reprehensi 11 c; sicut apes, ea quae Christi mysteria elucidant, jussi colligere 367 b; legis Mosaicae, judiciis semper assidebant 763 a; legis Mosaicae, Christum interficientes, a Christo damnati 763 c.
- Inundatio, sive maris, sive fluviorum, malignas potestates, ingruentes significat, praesertim Satanam 481 b.
- Inventiones, hominum, sibi ipsis perniciosae 465 c; 466 b c d.
- Ira, aversiones sequitur omnino, et quodammodo comitatur 265 e; Dei, quam sit metuenda 483 e; diluvio comparata 484 d; Divina, tanta est, quanta hominum scelera 615 b; Dei in Judaeos ante captivitatem descripta 654 b.
- Israel, tempore Roboani regnare incepit 4 b; et ab Ecclesia, et a republica defecit 5 a; pro Samaritis intelligendum 5 c; 7 c; in montes et fluvios Medorum translatus 9 c; tempore Christi desiit 22 b; a nomine populi Dei degeneravit 26 a; spe reditus consolatur 27 e; quo sensu redibit 28 d; post Captivitatem, Judae conjunctus 29 c; daemonibus deditus 34 c; ipse sua idola spernebat 40 d; diebus festis et Sabbato privatus 41 a; item terrae fructibus 42 b; claudicans inter Deum et Baal condemnatur 41 c; 79 a; 125 d; quo sensu, praeda bestiis 42 d; velatus corde 48 c; ad montem Sinai regenera-

tus 49 b; convertetur ad fidem Christi 54 e; vinea Domini novella et dilecta 55 b; salvabitur 55 e; fiet fructifer 56 d; Dei agricultura 57 b; sub typo meretricis 57 d; per fidem, misericordiam inveniet 58 b; qualis Christo vivente fuerit 59 a; qualis post Crucem 59 e; ad extremum idololatria perstabat 60 a; more bestiarum vixit 60 a; 61 b; nuda Scripturae litera pascabatur 61 b; in exilium pulsus 61 e; quam formidatus fuerit gentibus 63 d; quam corruptus ad finem 64 b; non in perpetuum infirmatus 69 b; scientia carens damnatur 69 e; mundi Lucem rejiciens, rejicitur ipse 69 e; numerum populi numero peccatorum aequavit 70 c; in ignominiam traditus 70 d; item in reprobam mentem 70 e; per omnes casus, reliquias habuit 73 b; et adhuc habet 73 d; signa a daemonibus quarebat 75 a; idola Graecorum colebat 75 b; insipientia sua in Apostasin incidit 78 d; vaccae, ab oestro exagitatae, comparatur 80 a; item agno humili 80 c; quo sensu a Deo non recesserit 83 d; quam plurimis modis Deum offendeat 86 e; "omnimodis" offendeat 90 a; nullam gratiam non acceperat, nullam non frustra 97 a; Adami fuit imitator 99 e; Testamentum violabat, Christum haerem exhaeredens 100 d e; et sortem suam rejiciens 101 a b; ipse idola colens, alios idola colere cogebat 104 d; Christianos persecutus, Galaaditis Sicimitas per-

sequentibus comparatur 105 e; impiis regibus adulabatur 107 d e; Christo maledicebat 108 a; 109 d; quare elibano similis 109 b; 110 e; idololatria inebriatus 110 a; stultitiae arguitur, Aegypto nitens 113 a; causam malorum eam habuit, quod a Deo discesserit 114 a; contra Deum Redemptorem mandata edit 114 e; effeminatus moribus 115 a; ingrati animi convictus 115 d; item stultitiae, quod nihil est, idolum, colens 115 e; arcui extenso comparatus 116 a c; Deo subsannavit, idola colens 117 b; Aegypto fidens poenas dedit Assyrii 117 b; vexatus respiciebat 118 b; vanum semen, idola colens, serebat 120 e; absorptus a Nabuchodonosore quasi a dracone 121 a; quasi vas inutile projicitur, ad hostes Dei transfugiens 121 d e; post Captivitatem reges unctos non habuit 123 a; Aegyptios, non Deum, auxilio vocans, poenas dat 125 a; immunda comedens, i. e. ab ethnicis pollutus, reprehenditur 125 e; post Captivitatem Legis reverentiam abiecit 125 e; idolis, non Deo, fidens, reprehenditur 126 b; agrestia ethnicorum sacra imitatur 127 a; multis plagis vapulabit, quod sciens peccaverit 127 e; pollutus est in Aegypto et Assyria, idolis et mortuis offerens 127 a e; Prophetas contemnere solebat 131 a; insania defixus 133 e; et ab idololatria in praeceps actus 134 a; idololatriam Michae, et Danitarum, dissimulans, caede facta ad Gabaam,

poenas dat 135 d; 136 c; item tempore Amasiae et Joae, regum 136 d; ab Aegypto et deserto redemptus, ad Baal tamen declinavit 136 e; avibus comparatus, sive effugientibus, sive migrantibus 137 c; gloriabatur multitudine populi 137 d; filiorum numero superbiens, orbitate punitus 138 b; ipse sui exitii causa 139 b; sterilitate mulierum punitus 139 e; sicut aridum lignum, excindendus 141 e; vineae frondosae comparatus 142 e; gentibus admirandus fuerat 143 a b; idolis confisus deceptus est 144 b; vitulo aureo Babyloaniis dato, et lugebat, et lactatus est 145 d; 146 a; credebat se periisse, ob neglectum idolorum cultum 149 b d; duobus causis periit, quod Deum deseruerit, et sibi ipsi puteos effoderit 150 a; magis quam Judas idololatra 150 d; citius a Deo punitur 150 e; impio silentio, impietati favebat 153 c d; curribus frustra confisus est 153 e; 154 a; a Madianitis oppressus, per Gideonem liberatur 154 d; 155 a; mane, i. e. celeriter, ejectus est 156 a; universe a Deo electus, universe a Deo deflexit 157 a d; a Deo sicut infans nutritus 158 e; 159 a; non sensit servatus ipse, aliis perditis 159 b; ingrati animi convictus 159 c; alapis, ceu puer castigatus 159 d; fit servus, quia converti noluit 160 d; supplicium meruit, misericordiam expertus est 163 b; idolis fidens, impius arguitur 164 b; pietatem vovet 164 e;

a Deo defecit, regem postulans 176 e; Deo regnante, tutus erat 177 b; ad proportionem blasphemiae regis Hieroboam poenas dabat 178 e; quae Moses Deo Sacra instituerat, idolis transferebat 179 b; sibi proposuit peccare 179 c d; et initiatus mysteriis Baalphégor ad Setim 179 e; et vitulum faciens 180 a; et filios suos daemonibus immolans 180 c; creaturam, non Creatorem, adorans, reprehenditur 181 c d; omnium ingrattissimus 182 b; a Rege Hieroboam seductus 182 c; et Exodi oblitus est, et panis Angelorum, in deserto dati 182 d e; et terrae promissae deliciarum 183 b; luxu corruptus 183 d; propter feritatem suam, per feras castigatus 184 c; etiam in Captivitate perversus 185 a; regem humanum Deo anteponit 185 b; magno cum damno suo 185 e; Aegypto fidit, frustra 186 e; gratias, non sacrificia Deo offerre jubetur 191 c; auxilium quae-rebat ab Aegyptiis contra Assyrios, ab Assyriis contra Aegyptios 191 d; quo sensu orphanus Dei 192 b; per fidem salvandus 192 d; fructus, odorem, et flores, gratiae, exhibebit 193 a; finem peccato imponet, in Ecclesiam receptus 193 d e; in vitam aeternam 194 a; memoriale habuit sempiternum apud Deum 194 e; a Joele Propheta impoenitentia damnatus 198 b; a finitimis, sicut a locustis, devoratus 200 c; calamitates multas, sed praecipuas quatuor pertulit 200 e; ad tem-

perantiam 201 e, et ad poenitentiam vocatur 202 c; erucam non curans, peste altera vexatur 202 b; Sponsam trucidans, e thalamo expellitur 205 d; lugere jussus, sacrificiis privatus 206 a; ipso modo supplicii imbecillitatis convictus 221 b; a vicinis gentibus irrisus 236 a; a Deo tutore, spe bona fovetur 238 c; per idololatriam fiebat praeda hostium, per poenitentiam fiebat hostium victor 241 e; apud Prophetas, nunc duo, nunc decem, nunc duodecim tribus significat 248 c; 768 a; dat poenas apostasiae variis modis 249 d; Dei patientiam non intellexerunt 254 a; quod legem habuit, graviolem poenam quam gentes meruit 264 d; in hoc maxime peccavit, quod patrum suorum errores secutus sit 264 e; ter quaterque impunitus tandem minis urgetur 265 d; et justitiam et justos vendebat 266 a; lucri turpis causa 266 c; et pauperes crudeliter tractabat 266 e; incesti accusatus 268 a; Sacrilegii convictus, templis per ebrietatem pollutis 270 a; ingratus ostenditur, quamvis contra Amorrhaeos defensus 270 c e, ab Aegypto liberatus 271 b, et in terram optatam ductus 271 c; ingratus ostenditur, Divina dona, Prophetiam et sanctificationem contemnens, et Naziritas irridens 272 b c; electionem suam spernens, non excusandus 275 a; Prophetas judicium minitantes minitatur 275 e; 276 a; ob superbiam avibus comparatur 277 e; Pro-

phetas contemnebat, ut avis aucupem 278 a; ut avis ab aucupe capta, dat poenas 278 b; Prophetarum tuba sonante, surdus manet 278 d; ab Assyriis, velut e faucibus leonis eripitur 281 c; in Assyriam transportatur 281 d e; Deum throno suo detrudebat, Dei sacra diurna, et festos annuos, et decimas, et templum idolis transferens 290 a d; ob idololatriam castigatur, dentium stridore 291 d, aquae penuria 292 b, gratiae Divinae inopia 292 c, ignorantia mysteriorum Dei 292 d; propter ignaviam, morbis, propter avaritiam locustis castigatur 293 b; Aegypto fidens, per Aegyptum perit 293 d; exitio Sodomae devovetur 294 b; 295 b; tanquam torris semiustus ab igne eripitur, per Cyrum 294 d; non sine Divino monitu periit 295 c; defletur, quasi domo jam diruta 297 b; in Aegypto nolens peccabat, postea voluntarie 297 c; inexcusabilis, quod Legem Mosis, paedagogum haberet 297 d; in Christo cecidit, in Christo resurget 297 e; decimas Dei, dans idolis, decimatur ipse 298 a b; desperare non permissus 298 d; sed exitio, ni poeniteat, devotus 299 a d; Prophetas in portis praedicantes odit 301 c, et Legem ipsam 301 e; inde statim in crudelitatem incidit 302 b c; pauperes ferit 302 c; reprehenditur propter oppressionem 303 b, corruptionem 303 c, persecutionem 303 e; pauperibus judicium corrumpit 303 c; Prophetas

persecutus est 303 e; peccavit fortiter 304 a; saepenumero captus a Deo castigatur 304 c; ad justitiam et caritatem vocatur 304 e; et ruri, et in urbe, gemiturus praedicatur 305 d; in deserto, gratis a Deo sustentatus, 308 d, aut nulla, aut sponte sua sacrificia offerebat 309 a; ipse tum erexit tabernaculum Moloch 309 b, et vitulum aureum 309 c; et astra colebat, et Aegypti deos 309 d; et alia sculptilia 309 e; et Raephan, sive tenebrationem, nempe spiritualem 310 c; ideo ultra Damascum, sive Babylonem, exulat 310 e; patrizans reprehenditur 311 a, Sionem spernens 311 c; ingrattissimus beneficiorum Dei 312 a; 313 c; et benefactorem contristans 312 c; terminos suos alienis comparare jubetur 312 d; Sionem contemnens 314 b; Sabbata non custodiens, reprehenditur 314 e; 315 a; luxuriae et licentiae convictus 315 e; afflictiones patriae non curabat 316 c; equorum pompa gaudens reprehenditur 317 a; ob superbiam invisus Deo 317 d; equabus, a maribus fugientibus, comparatus 321 d; Deum in furorem agit invitum 321 d; robori suo fidens 322 a; et glorians 322 c; Aegypto fidens, ab Aegypto castigatur 322 e; iudicio justo damnatus ob desidiā, et caecitate cordis obtectus 328 c d; quod Amasiam sibi elegerit prophetam captivitati devotus 329 d; ad finem venturus praedicatur, 331 a; im-

pietatis convincitur 332 b, crudelitatis 332 c, focnerationis 332 d, neglecti Sabbatici anni 333 c, fraudis mercatoriae 333 d, oppressionis pauperum 333 e; ob multitudinem oceano comparatus 339 b; Crucifixo Christo, Verbum Dei esuriebat 339 c; sub Lege, justitiae capax non erat 340 d; defecit vocante Christo, 341 a; nobilitatem suam semper jactabat 347 c, et patrem Abraham 347 d, etsi a fide Abrahae apostates 347 e; terra promissa gloriabatur 348 a; Aethiopas contemnens et Cyrenaeos, propter patrem Jacob non radicatus evellitur 348 b e; per fidem Christi acceptus 349 a; Prophetis non credebatur 349 c; sua ipsius, non Dei, culpa periit 404 a; 418 a; traditur Assyriis una cum vicinis 404 c; verus est, non qui semen Abrahae, sed qui fidem habet 408 a; 436 a; in Ecclesia lachrymare non permissus 408 e; ad conversionem, non fletum, a Michaea vocatur 408 e; confessione sola peccata sua non potest abolere 409 b; simulationis condemnatus 409 d; paci suae hostilis dictus 409 e; a Rege Roboam seductus 410 a; item a principibus Samariae 410 e; ipsa spe privatus 411 a; in montes Armeniae exulare jussus 412 b; metaphorice, ad Apostolos accedere jussus 412 c e; per immunditiam suam periit 413 a; per Pseudopphetas perditus 413 e; ex una stilla peccati penitus corruptus 414 c; suum sibi exitium para-

bat 418 a; a daemone et Pseudo-prophetis seductus 418 b; ideo punitus quod seductoribus auscultaret 418 d; propter patres, misericordiam adeptus 429 d; et numero et virtutibus fit magna natio 429 e; post contritionem accipiendus 429 e; 430 b; in squalorem tugurii pastoritii prius redigendus 430 c, item in tenebras spirituales 430 d; Deum regnantem abjiciens 431 e, et regem Saulem sibi exposcens 431 d; regno Babyloniorum subjicitur 432 b; i.e. confusio, et jugo Satanae 432 c; regnante Ezechia servatus, Jechonia subjectus 433 d; ab ipso Deo primum regebatur 434 e; usque ad Christum in spe parturiebat 436 e; excidit spe, Christo obsistens 437 b; ad extremum redibit 437 c; ingratus arguitur 446 a; item quod historiam aruspicias Balaam non animo retinuerit 447 b c; sed contra idolis sese dedit 447 d; et tributim, et universe, fraudis et iniquitatis convincitur 450 b; 451 a c; et fame et gladio devovetur 452 a; bello civili punitur 452 b; ipse exitii sui auctor 452 e; rapina et sanguine, Regem Achab imitabatur 453 a; fame punitus, Haereticis comparatur 453 c; propter paucitatem, spicis post messem praetermissis comparatur 454 a; item uvis latentibus, post vindemiam 454 b; Michaeae tempore unum religiosum non habebat 454 d; in hoc gravissime peccavit, quod sanguine polluerit iudicium 454 e,

455 a, et avaritia 455 b; a Deo, tanquam a tinca, consumendus 456 b; et sibi, et vicinis gentibus fidens, culpatur 459 d e; 461 b; sero, et non nisi post poenam, poenitebat 460 e; 461 c; in servitutem ductus, non per virtutem hostium, sed propter idololatriam suam 462 d; quae gesta olim videbat, eorum quae per Christum gesta sunt, figura erant 469 d; verus, qui sint 473 b; traditur Assyriis levi negotio capiendus 487 c; 488 a; sufficienter punitus, liberatur 488 e; et post promissa, in captivitatem Babylonis traditus est 490 d; carnalis, post Cyri tempora, in captivitatem non abiit 491 a b; spiritualis, post Christum, non Satanae subjicitur 491 c; nomen, quid velit 562 e; 748 e; in Filium Dei bacchatus, exhaeredatur 571 e; ineruditus vocatur, propter Legis, Paedagogi sui, neglectum 593 d; periit, quod disciplinam neglexerit 612 b c; domo Dei foedato, suas ornabat 630 a d; 633 b; aedificandi templi tempus protrahens, commercio incumbit 630 e; 632 a; 633 a; propter impietatem, multa seminans, pauca metebat 631 a b; in mercatura avaritiam exhibebat 631 c; et captus, et dimissus e Captivitate, nostri typus 631 e; ad templum aedificandum ipsis fuit gentibus inertior 633 a b; rusticis, non sibi laborantibus, comparatur 634 a; domum Dei deserens, in suam festinans, rore divino privatur 635 b e; quam insigni

judicio subjectus fuerit 605 b; edictum Divinum non audiens doctrinis hominum studebat 606 a b; Deo non fretus, gentes auxilio vocavit 606 c; rapacitatis et saevitiae belluinae accusatur 606 e; in patriam rediturus, Deo serviturus, praedicitur 616 a c; idololatriae convictus, Deum expertus est severum, postea misericordem 673 b; torri semiusto comparatus 674 a; signorum et portentorum studiosus 677 d; a Deo dilectus, confortatur 748 d; spiritualis, qui sit 772 c; in Exodo, in deserto, in terra sancta, Ecclesiae typus 779 a c; pro priori Captivitate dictum 842 c; per mulieres alienigenas corruptus 842 e; 843 b; victimas viles cum lachrymis offerens, condemnatur 844 b c; ignorantiae convictus, Deum injustitiae accusans 854 a; ab exemplo patris Jacob declinavit 856 c; quae bona a Deo acceperit, quae mala rediderit 861 d e.

Israelitae, cum feminis idololatriam rem habebant 85 d; uno verbo omnes idololatrae erant 131 e; in Captivitate, sicut in deserto, perierunt plurimi 141 a; post Captivitatem regno privati 179 a; in deserto ab Idumaeis refugerunt 261 c; a rege Pharaeo Nechao, et a rege Nabuchodonosor, quae passi sint 282 d; 284 a: nullo persequente fugerunt 413 c; a Deo inspirati aedificare coeperunt 638 a, non nisi mora trium et viginti dierum interposita 638 c; novum templum priori postha-

buerunt 639 b; perpauci a Babylone redierunt 639 c; in Assyrios a rege Salmanasar translati 709 b; super templum incensum sanctificant jejunium 710 b; de templo nihil curantes 710 c; duritiae cordis, Prophetas spernentes, condemnantur 713 b c; poenitere nolentes ejectione a Deo 713 d; uxores alienigenas post Captivitatem quaerebant 840 e; peccata solum patrum suorum imitabantur 857 a; Malachiae tempore, Deum injustitiae accusabant 861 c; etiam post captivitatem negligebant Deum, iidem Deum negligentiae accusabant 862 b; Deum ad Montem sacrum loquentem non sustinuerunt 870 a.

Issus, Ciliciae urbs, sepulchro Peritarum insignita 702 d.

Itinera, pro Mandatis dictum 561 c; pro doctrina Christi 561 d e; Evangelii, aeterna 562 b.

J

JACOB, pro Juda et Beniamino dictum 151 b; cum Angelo luctans, Judae cum Assyriis luctantis, typus 151 c; Dei, non suo, robore praevaluit 151 d; cum tota stirpe electus fuit 157 b, cum tota peccavit 157 d; a filiis suis, Judaeis, dedecoratus, a Deo vindicatur 168 c; in utero quod fecit, a Deo excitatus fecit 168 e; electus in utero fuit, propter obedientiam a Deo praevisam 169 ab; per labores quos Labano perfecit, in Deum praevaluit 169 c; cum Angelo luctans, Judaeorum Christo

- repugnantium typus 169 d; omni laude cumulatus 169 e; post eadem Sicimitarum territus, a Deo servatur 170 a e; servatus idola abjicit 170 a; ad Bethel ascendit 170 e; aram struit 170 e; praepositur posteris suis, propter pietatem 171 a, industriam 171 e, fidem 171 e, item propter patientiam a domo exulantis 177 a; a fratre Labano, fraterno more discedit 259 b; pro posteris suis nominatus 317 e; 359 a; 361 b; ipse dilectus, posteri invidi, Deo 317 d; in visione Scalae, Christi Ascensionem videbat 345 b; pro Juda et Beniamino 361 e; item pro Ephraimo 396 b; quo sensu dilectus a Deo 820 b; qualis vir fuerit 820 e; quales viros spiritualiter repraesentet 821 e; laudatur propter pietatem 856 e; filios sui indignos habuit Judaeos 857 a; supplantator fratris 878 e.
- Jacula, quare Apostolos Christi et Ministros representent 569 a; alia inimicos Dei, alia servos vulnerant 569 b e; coruscationem armaturae Christianae significant 569 d.
- Jarim, rex, "ultorem" significat 92 e.
- Jebus, antiquum Hierosolymae nomen 734 a.
- Jebusaei, contra Judaeos bellum gerebant 236 a; a Judaeis consumpti 270 e.
- Jebusaeus, pro tribuli Judaeorum dictum 734 a.
- Jechonias, quasi vas inutile projicitur 121 d; quintus ab Ezekia Rege 433 d; captivus factus 628 e.
- Jehu, Rex Israelis, idololatriae ultor, ad quartam generationem benedictus 7 e; ipse postea idola adorabat, filios idololatrias habebat 19 b; Pseudopphetas occidit juste 83 e; Dei jussu in regnum unctus 97 d.
- Jejunium, "sanctificare," quid sit 209 e; 220 b; tum Deo placet, cum sincerum est, et misericordiae comes 210 a; 219 a; quid sit rerum describit Joel 219 e; Judaeorum, falsum notatur 384 b; Ninevitarum, sincerum laudatur 384 b; etiam animalibus Ninives impositum, rege, non Deo, jubente 384 e; Judaeis indictum, Godolia interfecto 710 b; a Deo per Prophetam irrisum 711 a; a captivis in Babylone neglectum 711 e e; verum, est in poenitentia situm 712 a; quibus diebus a Judaeis celebratum fuerit 725 b e; 726 a; in laetitiam mutatum 726 d, item nobis a Christo 726 e.
- Jeremias, vide Hieremias.
- Jesus, nomen quid significet 706 a.
- JESUS CHRISTUS Angelicis viribus nos circumsepit 735 a.
- Jesus, filius Jozedek, ex Levitico ordine, Sacerdos Summus 5 e; 29 e; 123 b; 629 a; Christum, et Redemptorem, et Sacerdotem, et Justitiam nostram praemonstravit 632 c d e; a populo obedienter auditus 636 b; a Deo inspiratus 637 e d; typus Christi 638 a; 649 a b; 650 d; 675 e; Judaeorum personam coram Angelo

- gerebat 673 a; quare vestes mutare jussus sit 673 c; typus Sacerdotii 676 e; 686 b; 689 b.
- Jesus, Naue, Israelitas per fluvium traducens, Christi typus 47 b; 102 d; regnator Israelis 431 b; terram promissam sortito distribuit 450 b; reges in spelunca abdens, Christi daemones vincientis typus 471 c.
- Jezebel, uxor Regis Achab 18 b d; justorum insidiatrix 21 b; typus Synagogae 21 e; item vulgi tumultuantis 22 d.
- Jezreel, oppidum Samariae 19 a; nomen, quid velit 20 c; 56 c; vallis, Sepulchri sacri typus 21 e; 22 d; 24 d; dies, quid sit 30 e; 58 b.
- Jezreel, filius Oseae Prophetae, quid significaverit 20 e; 23 b.
- Joachas, Josiae filius, in regem unctus vix trimestre regnavit 282 c; ab Aegyptiorum rege captus 580 c.
- Joachaz, Regis Jehu filius, idololatra 18 c.
- Joacin, pii patris filius impius, servus factus 282 e; 283 a.
- Joannes Baptista, prae caeteris illustrius 243 b; a Malachia praedictus 849 b; officio, non natura, Angelus 850 a.
- Joas, Rex Israelis, impius 19 a.
- Joas, Rex Judae, pius 250 a.
- Joathan, Rex Judae pius 8 c; 391 e; 457 d.
- Joel, sub Oseae tempore praedicabat; secundum Hebraeos, postea 197 a; materiam habet, Israelis impenitentiam 197 b; ad Deum placandum hortatur 198 b; per nomen patris, ab aliis distinguendus 198 e; exemplis priorum temporum utitur 199 a; per parabolas docet 199 d; per locustarum vastationes temporis sui calamitates pingit 200 a; a violentia dehortatur 202 a; adventum hostium saevorum praedicit 203 c, vineae sacrae desolationem 204 a, sacrificii cessationem 206 a, 209 b, famem spiritualem 207 b; sacerdotibus luctum praescribit 208 c; jejunii modum demonstrat 209 d; item supplicationis publicae 210 c; diem Domini advenientem praedicit 210 d, terrae desolationem 212 a, calamitates a Romanis 212 c; ad supplicationem properat 212 e; ad poenitentiam hortatur 214 b; Diem Domini jam adesse affirmat 214 c; eundem describit intolerabilem 215 a; desperare tamen non sinit 218 d; conversis misericordem fore Deum affirmat 219 a; sacerdotes ad mediandum vocat 220 e; tempus lactitiae rediturum pollicetur 221 e; pestis cessationem praedicit 222 d, gratiae abundantiam 223 d, 225 a, adventum Spiritus Sancti 226 d, prodigia Crucifixo Christo eventura 230 b, templi conflagrationem 230 e, Evangelium Judaeis praedicandum 231 d, reditum e captivitate 233 a, aedificationem muri 233 c, impetus adversariorum 233 e, pugnam in valle Josaphat 234 e, victoriam Judaeorum 240 a, pacem Sionis, et sancti-

- ficationem 242 a, Ecclesiae copiam et felicitatem 242 e, gentium impiarum perditionem 244 d, Coelestis Hierosolymae gloriam 245 e; eodem saeculo quo Abdias vaticinatus 351 a; Judaeis indixit lustrationem 709 d.
- Jonas, eodem tempore, quo Oseas et Amos, vaticinatus 361 a; multa alia, praeter ea quae supersunt, oracula edidit 364 b; in Secundo libro Regum c. xiv. 25, mentionem habet 365 a; propter historiam suam memorabilis 365 b; quod persona sua Christi mysterium adumbrat 365 e, sed non in minimis rebus 366 d; typus Christi, missus ad praedicandum, non fugiens 366 e; item mori volens, et vitae redditus; non, indignatus Saluti Nineves 367 a; Typus erat Divinae in gentes misericordiae 367 d, et rejectionis Judaeorum 368 e; ab ipso Christo agnoscitur 369 a; Christo inferior, quod verbo tantum, non miraculis predicabat 369 b; ad Nineven missus, Joppam fugit, ad Tarsum navigaturus 369 b d; a facie Dei fugisse, metaphorice dicitur 370 a; Dei naturam Omni-praesentem ignorabat 370 b; propter taedium et timorem refugit 370 d, futuri sciens 370 e; procella non levi incumbente, dormit 371 a c; sed meditando causa descendisse, 371 d; et ante procellam dormisse videtur 372 a; seipsum prodidit, Deum confessus 372 e; civis Judaeus quod fuerit, e Judaea exire non debuit 373 a; patria exiens detectus est peccans 373 e; culpam suam condemnat 373 e; jussu suo mari traditur 374 d; devoratus a ceto, inoffensus manet 375 e; Divino servatus miraculo 375 e; typus Christi, seipsum pro nobis perituris offerentis 375 e; item Christi servantis discipulos in lacu Tiberiadis 377 b; illaesus in ceto precatur 377 d, velut ex inferno 377 e; aversionem Divini vultus plorat 378 a; num sit templum Dei revisurus dubitat 378 e; quo sit periculo bene sentiens 378 e, salvatum iri tamen se confidit 379 a; laudatur quod tantis malis non frangeretur 379 e; sed patienter precatus ad Deum confugeret 379 d; item gratias Deo agens, et vota faciens 379 e; 380 a; vitam suam exorans, typus Christi calicem suam deprecantis 380 b; item e ceto ereptus, Christi Resurgentis 380 c; altero miraculo luci redditus, et factus sapientior 380 d, ita statim praedicaturus 381 a, sicut ipse Christus post Resurrectionem per Apostolos Gentibus praedicavit 381 c; urbem Niniven promptissime perambulat 382 a; clamorem iniquitatis, clamore Prophetiae suae exaequat 382 b, Deo quae dixit inspirante 382 c; a Ninevitis creditur 382 d; tristatus est metu infamiae, non salute Nineves 385 d e, non, ut alii putant, electione Gentium in locum Israelis 386 a; Dei naturam bene cognitam habens, metuebat ne Pseudopro-

- pheta ipse audiret 386 b; mortem orans, cum questibus, culpatur 386 c; Deo indulgente, spes novas concipit 386 d e; et jejunium parvi habens, urbis exitium expectat 387 a; simplicitatem exhibet, umbra cucurbitaegaudens 387 c; infanti comparatus et ad dolorem et ad laetitiam, nugis levissimis excitato 387 d; cucurbitam, magis quam Ninevitas, miseratus, a Deo reprehenditur 388 c d; impatiens arguitur 519 e.
- Joppa, urbs maritima, emporium Palaestinae 369 d.
- Joram, Rex Israelis impius, cum Rege Josaphat foedus facit 263 e.
- Jordanis, fluvius transeuntibus Judaeis consistens, inter prima miracula recensetur 480 e; fremens, Judaeorum contra Christum saevientium typus 757 c; item pro leonibus ibi inventis, dictum 757 e.
- Josaphat, vallis, locus pugnae inter Judaeos et adversarios 232 b; 233 d; 234 e; 236 b; 595 d; 597 c; secundum Judaeos locus Judicii supremi futurus 235 d e; nomen judicium significans 238 c; quare vallis eo nomine appellata fuerit 240 e.
- Joseph pro Israele toto positum 299 c; item pro tota gente 316 b; item pro decem tribubus 361 c; a Deo dilectus, aut Ecclesiam, aut supernas mansiones praemonstrat 749 c d.
- Josephus, belli Judaici descriptor accuratissimus laudatur 755 b;
- vir eloquens et eruditus 761 a; Judaeorum lamentationes describens laudatur 785 b.
- Josias, Rex pius, a Pharaone tributo subjectus 200 d; idola destruit, Pseudopphetas, ariolos, et ventriloquas expellit 83 c; 281 c d; iram tamen Divinam non avertit a Judaeis 281 e, quamvis ipse servatus 282 a; cum patribus suis sepultus, ante captivitatem 282 b c; Aegyptiis temere occurrens interficitur 293 e; quae fecit, idola e medio tollens, praedicta 492 b c; in secundo Paralipomenon laudatus 492 e; pietate sua suorum exitium distulit 580 b; laudatus 583 a.
- Josias, Sophoniae filius, a Judaeis dispensator gazarum ad templum aedificandum electus 703 e; 704 e.
- Josue, successor Mosis 362 b; [vide Jesus Naue.]
- Jozedek, quid significet 706 a b.
- Juda, tribus, fidem professus, Astarten colit 78 a; pro duobus tribubus dictum 78 d; 81 a; pietatem simulat 78 e; per exemplum Israelis admonitus 80 a; quasi domus parva, descriptus 320 d e; pro fidelibus dictum 714 b; patriarches, et typus et progenitor Christi 724 a.
- Judaea, Australi vento vexata 189 a; agro comparata apud Joelem 208 c; Coelestis, in sempiternum habitanda 245 c; finis ac terminus Israelitis corporeus 258 d; vastata 461 d; quo sensu "terra

fluviorum" dicatur 565 d; siti spirituali punitur 565 e; in Christum insurgens desolatur 570 b; quos fines habuerit 738 a; a Judaeis rursus habitanda 749 a; 751 e.

Judaei, quales fuerint tempore Abrahamae 19 d; quales in Aegypto 19 e; spiritualiter fornicantes 20 b; olitorio comparati 21 d; expulsi vinea 22 e; quae mala a Romanis perpressi sint 24 e; mulieri, cui nomen "Absque-misericordia," comparati 23 a; 25 b; dispersi, non consumpti 26 b e; quo sensu sint redituri 28 e; frumento et vino, i. e. mystica benedictione privati 40 a; contra Christum saevientes, praevisi 65 a; nonnulli per fidem effugerunt iudicium 65 e; quomodo mensuram patrum impleverint 66 b; quare belluis comparati 68 b; Christo obnitentes, a Galaeis praefigurati 105 e; ad Deum conversos impediunt 107 a; Regibus idololatris adulabantur 107 d e, item Pilato 108 a; Christo maledicebant 108 a; 109 d; et Oseae, et Christi tempore, ad nihil, i. e. ad idola a Deo declinabant 116 e; patris Jacob virtutibus contrarii 171 a; inertes 171 b; infideles 171 c; idololatrac 171 e; ab Aegypto redempti, et terrae sanetae potiti, ingrati sunt 177 d; solito gravius vexati quater, nempe ab Assyriis, Babylois, Antiocho, Romanis 200 e; lugere jussi, sacris ablatis 206 a; Christum Panem vivum contemnentes, bonis

omnibus privati sunt 211 e; usque hodie velamen super corda habent 211 d; quas pertulerunt calamitates, Christo caeso, a Joce praeviae 212 e; 230 d e; item eae quas extremis temporibus ferent 213 e e; extremis temporibus ad Deum redibunt 213 b; per fidem et poenitentiam accipientur 231 b; propter ignorantiam excusati 231 e; primi audiebant Evangelium 231 d; redeuntes a Babylone, redemptis per Christum comparati 233 a; muros aedificantes, simulque pugnantes, iisdem operantibus et triumphantibus 234 e; 235 e; a vicinis hostibus irrisi 236 a, &c.; a Deo ad propugnandum urgentus 238 d; pro patria, vim pugnandi simulare jubentur 239 a; idola colentes infirmi erant 241 e; ad Deum reduces, hostium victores fiunt 242 a; in Christum peccantes, lapsi, in Christo per fidem resurgent 297 e; decimas dantes idolis, decimantur ipsi 298 a b; ipsi Sionem suam spernebant, idola colentes 311 e; 314 b; oblitissimi beneficiorum Dei 312 a; 313 e; terminos maiores alienis habebant 312 e; ingrati tamen 313 e; Sabbata negligebant 314 e; 315 a; propter superbiam invisum Deo 317 e; equabus comparati, a maribus fugientibus 321 e; Deum in furorem agebant invitum 321 d; sibi confidentes 322 a, et gloriantes 322 e; in Christum mendacia fingentes, sibi nocebant

327 c ; Legis contemptores, justorum persecutores 337 a ; lucri turpis avari 337 b ; contumeliosi in Christum 337 c ; devoentur tenebris 337 d, et lamentationi 337 e ; famem verbi Divini senserunt 339 a. Crucifixo Christo, et luce et Spiritu privati 340 c ; Christi sanguinem capiti suo ipsorum imprecantes, voti damnantur 343 c ; nobilitate sua superbientes 347 c ; jactitabant patrem Abraham, electionem suam, et terrae Sanctae possessionem 347 d e ; Aethiops spernebant 348 a, et Cyrenaeos 318 c ; propter patrem Jacob servati 348 e ; per fidem accepti 349 a ; Prophetis non credebant 349 c ; Christum rejicientes, inter Aethiops redacti 349 d ; capti, non extincti, domum redeunt 350 a b ; non amplius a patria abducendi 350 c ; ad Idumacos confugientes ceciduntur 355 c ; ab iisdem, aedificantes templum, vexantur 355 d ; eosdem exterminant 355 e ; contra fratres Idumaeos saevissime rem gerebant 358 b ; stolidum quiddam et contra naturam credebant, cum Gentibus habere commercium 373 b ; Legem, Prophetas, ipsum Dominum, contemntes, Ninevitis inferiores habentur 383 b c ; ob falsa jejunia reprehensi 384 a b ; post captivitatem terminos regni usque ad Idumaeam extendebant 361 e ; principatum et Sareptae et Ephratae habituri praedicuntur 362 d ; ob apostasiam reiecti, subjecti tamen 363 a ; ex

civitate sua, lege Mosis, inter idololatrias exire non permisi 373 a ; usque ad Christi tempus Gentium vocationem pro absurdo habebant 373 b ; Dei misericordiam, a Ninevitis confessam, non confitentur 381 d ; cum Graecis pariter per Christum redempti 389 c ; in calamitatem lapsi, montibus commotis comparati 395 c ; sua ipsorum impietate, sibi calamitatem intulerunt 396 a ; noctu mala cogitantes, reprehenduntur 405 c ; item avaritiae dediti 405 d ; crucifixo Christo, in omnem ventum sparsi fuerunt 405 i ; precari negligentes, reprehenduntur 406 b ; item carnalia solum curantes 406 d ; ab hostibus demensi, i. e. tributo subjecti 407 b ; ab idolis nihil juvati 407 c ; crucifixo Christo, exhaeredes facti 407 e ; in Emmanuelem debacchati, ovium gregi consternatae comparati 416 b ; solem amiserunt, Christum rejicientes 419 c ; Sionem in sanguine aedificantes ipsam everunt 421 e ; donec sancti erant, Deum habebant comitem 423 c ; non pauci crediderunt 440 e ; credentes, agnis luxuriantibus comparati 441 d, item catulis leonum 442 b ; propter equestrem pompam reprehensi 443 c ; item ob idololatriam et magicam damnati 443 d ; Deum praemonentem spernentes devoentur 444 a ; Romanorum manibus puniti 444 b ; Divinae misericordiae sensum nullum habebant 444 d ; ingratitude stupendae convicti 446 a e ; Emmanuelem

rejicientes, fructum tulerunt, exitium 466 c d; ex superbia peccaverunt 466 e; spe reversionis tum ab aliis Prophetis, tum a Nahum consolati 474 e; 475 a; in Captivitate, mercede serviebant idololatris 475 b; inde idololatriam addiscebant 475 c; in Aegyptum refugere non sinuntur 475 d; idolis carmina, tanquam Deo, praecinebant 476 e; cum captivi erant, coeperunt desperare 479 b; quamvis durissimi corde, ira tamen Divina liquefacti tanquam cera 484 e; 485 a; de Deo durius judicantes reprehenduntur 486 a; spe salutis et gratiae relevantur 486 c; Christo maledicentes, puniti 489 c; paucissimi, credentes servantur 489 d; virga, sive jugo, Pharisaeorum liberati, credunt 489 e; a Cyro domum remissi, non amplius capti 491 a b; Redemptorum per Christum typus 491 d; relictis Hierosolymis, post Captivitatem Israelis, quomodo a Deo defecerint 491 e; in Babylone, quas spes in patriam redeundi foverint 493 b; a Cyro liberati 493 d e; in Captivitate, quomodo solennia sua sacra negligenter 494 b; liberati, quomodo resumerent 494 d; spirituales, qui sint 494 e; quare vestes discindere solerent 496 a; in Christum saevientes, leonibus comparati 504 a; in Christum blasphemizantes, a Ninevitis praefigurati 504 e; humanis opibus confidebant, contra Babylonios 508 d; nempe Aegyptiorum

508 e, et Aethiopum 509 e; judicia corrumpere solebant 520 e; praecipue Christum condemnantes 521 b c; et legem Sabbati Mosaicam detorquentes 521 d; calamitates admiratione dignas pertulerunt 522 e; Babyloniis, imperium suum usque dilatantibus, comparantur 523 b; Christum Regem rejicientes, Romanis subjiciuntur 523 e; quare equo incitato et rotae comparati 525 b; Christo conviciantes, stultitiae ineusantur 525 c; sibi, et sociis suis nimis confidebant 526 b c; non universe perituri 527 b d; interfectores Christi, sagena Satanae interclusi 531 e; Babyloniis comparati, propter crudelitatem in Prophetas et Christum 541 b c; quod Chananacos moribus aequaverant, Chananacis exitio aequati sunt 588 a; eo venerunt insaniae, ut Dei Providentiam negarent 589 b c; quatenus 'mansueti et humiles' dici possint 619 b d; quatenus lupi raptores 620 b c; spe reditus et remissionis levantur 621 c; Cyro jubente, redeunt 627 a; ab inimicis impediti sunt 627 b; Dario juvante, templum renovant 627 c; inde in concordiam se vertunt 627 d; in templo aedificando torpent 629 c; 632 a; 633 a; 644 a; conversio eorum in Christo in temporibus ultimis 638 a b; quaestui matutino dediti, et labores et correctores abominantur 646 a e; sterilitate puniti, nec tamen conversi 647 d; ex captivitate reversi acta patrum

suorum ignorabant 653 a; quantum Divinam viam et experti sunt et experiuntur 654 b e; etiam nunc Satanae captivi 654 e; reduces matrimonia polluebant, res divinas templumque negligebant 655 c; a Pseudopropheta seducti 656 b e; una cum illis perierunt 657 c; iram Dei idololatria accendunt 659 a b; quam sint tempore Captivitatis desolati domi 663 d; videre non voluerunt 679 c; sibi foveam foderunt Christum condemnantes 679 d e; Candelabro in Tabernaculo comparati 684 b; reversi ex captivitate, propter illicita cum alienigenis conjugia, maledicti 695 b e; 696 a b; item propter furationes 696 c; item propter seguitiam, et religionis neglectum 697 a; idololatriae immundissimae dediti, domo diu exulant 699 d; 700 a; quo ordine domum redierint 704 d; quae collegerint ad aedificandum templum 704 e; de promissa multitudine increduli 717 a c; templo diruto, sanctificationem non habebant 720 a; templum tamen aedificare differabant 720 b; ideo plagis afficiuntur 720 c; in proverbium maledictionis venerunt 722 b; jejunio finito lactari jubentur 725 b; 726 d; propter incredulitatem jure damnati 755 c; leonibus rugientibus comparati 757 b; pastores iniqui, avari, hypocritae 758 b c; a Romanis poenas luebant 758, 759; corruptionis judiciorum convicti 759 b; quae contra Bonum

Pastorem commiserint 760 b c; quae perpassi sint, in manus hostium traditi 760 d e; nec literis Mosis, nec verbis Christi, fidem adhibuerunt 769 c; Anti-Christum ultro acceperunt 769 d; quam semper Spiritui Sancto restiterint 776 e; veri, qui sint 781 a c; qui Christum crucifixerunt, quas calamitates perpassi sint 783 c e; 784 a b; ingrattissimi erga Deum arguuntur idola colentes 787 d e; pseudoprophetas magni faciebant 790 a; duas ex tribus partes populi sui, bello Romano amiserunt 793 e; tertiam per ignem traductam, servatamque habuerunt 794 a; justissime perierunt 795 a b; domos direptas, mulieres pollutas, videbant 795 d e; quam corde caeci fuerint 798 c d; Malachiae tempore, profani et adulteri 817 e; 818 a; Idumaeis superiores erant, quod post calamitates restituti sunt 822 e; despiciebant mensam Domini 824 b; 825 b c. [vide Synagoga.]

Judaeus, spiritualis, qui sit 494 c; 772 c; et passim, vide sub Rom. ii. 29.

Judas, regnum, i. e. duorum tribuum 4 c; 5 c; 7 b; 24 c; pro Jehu legunt Septuaginta interpretes in Os. i. 4, 22 a; ad Christum usque durat 22 c; pro Sanctis intelligendus 25 a; 245 b; post Captivitatem, Israeli conjunctus 29 a b; Israellem exemplo suo in apostasin impulit 81 d; Israelis supplicium partitur 84 d; quo sensu 'transposuerit ter-

minos' 88 d; a Deo stimulatus 89 b; non omnino corruptus 89 c; quo sensu 'Deum pro stimulo habuerit' 90 e; 91 b; Israelis supplicio monitus, respicit 91 c; muris lapideis, non Deo, fidens, reprehenditur 126 a c; 164 d; in Aegyptum fugiens poenas dat 129 d; saepius quam Israel bonos reges habuit 150 e; saepius indulgebatur venia 151 b; e manu Rabsacis servatur Divino robore 151 c d; pietatem vovet 164 d; ubique mendax 166 c; supplicio emendatur 166 e; patri Jacob dedecori fuit 168 c; Confessionem significat 245 b; 672 b c; dat poenas apostasiae variis modis 249 d; sub nomine Carmelis montis significatur 253 a; ter, quaterque, indulgetur venia 264 c; in hoc gentibus pejor, quod legem habens peccaverit 264 d; urbes munitas multiplicans reprehenditur 294 a; quo sensu Christi sit possessio 672 b c; arcus Domini, in hostes intentus, appellatur 748 a; dilectus a Deo, et stabilitus 749 a e; laudem significans, pro fidelibus ad laudem vocatis, sumendum 776 b c; (pro justificatis dictum) super omnes hostes triumphabit 807 d e; divitiis populorum, i. e. spiritualibus, ditabitur 808 a c.

Judex, locum Dei occupat 266 b.

Judices, Israelis, gaudebant sanguine 455 a, et lucro turpi 455 b; impiis pacifice loquebantur 455 c; non fraenum dabant 455 d; irae divinae devoti 456 a; iudices Judaeorum, corrupti mu-

neribus 520 b e; 759 b; benedictiones fictas Deo dantes, damnati 759 d e; ex omnibus tribubus delecti erant 762 e; 763 a b; e tribu Simeonis eligi solebant 785 e; quales fuerint 786 a.

Judicii dies, vide dies.

Judicium, quando sit futurum 31 e; quam lente paratum fuerit in Judacos 64 a; quo sensu e terra Israelis sublatum 67 b c; Pilati praevium 68 a; pro Lege Mosis, apud Sacras Scripturas dictum 172 d; pro justitia positum 300 b; in portis actum 304 e; Dei, in furorem conversam 321 d; 322 a; pro justa judicatione dictum 417 a; quia Dei est, non corrupendum 422 e; Supremum, praedicitur 799 a; renovabit omnia 800 b e; velox, veneficis et adulteris intentatur 854 e; item avaris et injustis 856 a.

Jumenta, Ninevitarum, agere jejunium coacta, 384 e; pro hominibus vilioribus dictum 385 a, item pro carnalibus 581 b, item pro stultissimis 581 c; pro Gentibus quaeque suis dicta 808 e; item pro omnimodis Ecclesiae inimicis 809 a b.

Juncus, quo sensu sanctitati Sanctorum comparabilis sit 244 b.

Juniperus, arbor densissima, cum naturalis, tum manufacta, Divini auxilii typus 195 e.

Juramentum, Dei, per superbiam Israelis 334 d; per coelum, et Solem, idololatriis usitatum 582 d.

Justi, etiam aliis possunt prodesse,

- precibus suis 27 b; virtutem suam pro ornamento habent 35 e.
- Justitia, in Christo, fidelibus data 96 b; quos habet fructus, a Deo habet 152 d; optimus thesaurus, a morte liberat 173 e; 287 a; 303 a; Dei solius est 520 b; a Judaeis corrupta 520 e; Dei vindicata est Judaeis caecitate obtectis 528 c d; luctu carior Deo 712 c; ipsius Christi cognomen 799 e; sacrificium Deo gratissimum 854 a.
- Justificati, secure stare et omnia in Christo posse dicuntur 577 a.
- Justificatio, per fidem Christi, promissa 54 b; 470 d; 533 b; 534 b; 618 b; 621 d; 622 e; 736 b; 854 d; et Judaeis, et omnibus 187 c; 351 e; carnalem naturam elevat 424 c; ex misericordia Dei est 553 c; secure stare, et omnia posse in Christo facit ut possimus 577 a; quanta sit, quos fructus habeat 669 e; quantam laetitiam afferre debeat 736 a b.
- Justus, qui sit, quibus gratiis ornentur, quid habiturus sit stipendium 534 b; qui sit, qui non sit, conversis corde manifestum 864 a.
- Juvenes, prudentia eminentiores describuntur, utpote Nazaritae 272 b; quare frumento donandi sint 744 a.
- L
- LABORUM finis deliciae 401 c.
- Lac, de collibus Judaeorum fluens, lactis spiritualis, infirmioribus dandi, typus 243 d e.
- Lachis, urbs in finibus Judaeae 405 b; occasionem dedit Judaeis Idololatriae 403 d; ipsa regi Sennacherib in primis traditur 403 e; Israelis iniquitates imitata puniatur 404 c.
- Lachrymae, in laetitia aliquando profusae 261 e; sine conversione cordis non valent 408 d; templo Dei non conveniunt 408 e; quando Deo sint invisae 844 a c.
- Lacus, non habens aquam, quid sit 738 e; 739 c.
- Laetificat Redemptorem, quisque ea quae Illi placent facere optans 695 d; 819 c; Sacerdos diligentia omni ministrans 825 e.
- Laetificatur Deus pietate 208 e; pietate et laudibus et gratiis 270 c; laudibus et gratiis 321 e; retributione pro beneficiis digna 347 e.
- Laetitia, ablatis sacrificiis, ablata Israeli 211 d; Sanctorum descripta 868 c d.
- Laisa, quo modo a Danitis occupata fuerit 135 b.
- Lamentatio, ebrietatem necesse est consequatur 203 a; aliquando naturalis 203 b; peccatoribus convenit 204 b; novae nuptae gravissima 205 b; sacerdotibus imperatur a Joele 206 b; vulgi, est propter afflictionem 206 e; piorum, propter iniquitatem 207 a; terrae, pro luctu incolarum dicta 207 e; sacerdotibus, exempli causa, imperatur 209 b; qualis esse debeat 209 d.
- Lampas, Christi, veri luminis, typus

- 683 b; major minorem superans, inter Sanctos Christus 867 c.
- Lapides**, pretiosi, in pectore summi Sacerdotis, quid significaverint 62 b; e funda missi, quid significant 742 a; 743 b; sancti, ministrorum typus 743 d; rotundi, mentis ad obediendum versatilis 743 e; quare pro Ministris Ecclesiae dicantur 743 d.
- Lapis**, in pariete, quo sensu loqui dicatur 540 a; electus, i. e. Christus, haereditas nostra 687 d; stanneus, in manu Zorobabel, typus Christi 690 e; 691 b; conculcatus, Sanctorum oppressionem significat 773 e; 774 a d.
- Laquearia**, templi describuntur splendida 331 a; exitio devota 331 b.
- Latrones**, de Samaritanis dictum 105 d; 106 a b; Satanae typus 106 c.
- Latrunculi**, ex omnibus circumcirca regionibus in Samariam exciti 283 e.
- Laudatio**, immerita, reprehenditur 505 e.
- Lazarus**, de mortuis excitus 241 e.
- Lebetes**, in Domo Domini, quid significaverint 813 b c.
- Legitima**, pro officiis quibuslibet, et mandatis Divinis 465 b e; item pro festis idololatrarum 466 b.
- Lemma**, pro visione Prophetica dictum 518 e.
- Leo**, Deo mittente, percutit inobedientem Prophetam 14 b; animal rapiendo notissimum, irae symbolum 93 c; rugiens, belli clamores exprimit 165 d; item iram Divinam 252 e; aut de vermibus, agrorum vastatoribus, aut de hostium saevitia dictum 203 e; priusquam praedae insiliat, rugiens, Deo impiis praemonenti comparatur 277 a d; praedae reliquias deserens, Deum ab ira cessantem exprimit 284 c d; item generaliter Judicium Divinum 306 c; Diaboli symbolum 807 c.
- Leones**, pro regibus Assyriae dictum 502 b; catulis suis victum referentes, regibus similes 503 a; aliquando pro fortissimo quoque dictum 503 e; Judaeorum, in Christum saevientium, typus 504 a; pro populo metaphorice dictum 757 c; circa Jordanem multi 757 e.
- Lepra**, morbus insanabilis 251 b.
- Leprosi**, castris, et ara, exclusi 7 b.
- Levitae**, poenitentes impediunt 103 a; 104 e; ideo primitias irae Divinae patiuntur 105 a; ab Assyriis capti 105 b; a rege Hieroboam expulsi, Hierosolymam refugiunt 286 a b; quo sensu "boves" dicantur 576 b; profanitatis et impietatis convicti 609 b; sacerdotibus subministrabant 677 c; munere suo privati, plangentes describuntur 785 e; Malachiae tempore negligentes 817 c d; quo sensu, non gratis altare Dei accenderent 829 a; pro Testamento habebant hostiarum aphaeremata 835 e; sacerdotii spiritualis personam gerebant 836 b c; a sacerdotibus corrupti 840 a; quam multis modis Deum provocaverint 847 d; imprimis profanitate, et personarum reverentia 847 e; quare tamdiu fuerint impuniti

- 848 a b; quandoque purificandi 853 a.
- Levites, quidam, ex urbe Bethlehemi, a Micha conductus sacerdotium illicitum agit 134 b c; idem Danitis ministrat 135 a; alter, e monte Ephraim, quae passus sit, quae commiserit ad Gabaam 135 a; 136 a.
- Lex, omnis neglecta, in die calamitatis 465 e.
- Lex, Dei, cultores suos omni malo liberat 265 b.
- Lex Mosis, Paedagogus ad Christum 42 c; 301 d; umbra et figura 52 c; quousque Deo conjunxerit 53 a; vivente Christo, a Judaeis neglecta 59 a; Crucifixo, minus 59 e; perfecta simul et imperfecta 60 c; surgente Christo, insurgebat contra Satanam 61 a; tenebrarum tempus 69 c; peccata non amovit 85 a; quam vim habuerit 90 b; in rectam viam ducere debuit 90 b; sacrificium misericordiae posthabuit 98 d; 99 b; 100 a; ab Israelitis abjecta, post, non ante Captivitatem 125 d e; in umbra erat, veritatis tamen dogmata continebat 272 d; bona et sancta affirmatur 301 d; a Judaeis tamen contempta 301 e; justis dilecta 302 a; neglecta a Judaeis, Sabata falso celebrantibus 315 a; antiquis intolerabilis, ad Christum tamen ducebat 347 a; littera letifera, spiritu salutaris 347 b; ante Christum, multis gentibus accepta 425 e; post Christum, ab omnibus rejecta 426 c; innocentes curabat 521 c; mysteria Christi praefigurabat 551 b; nihil perfectum fecit 557 c; stat pro luce, i. e. non cessat lucere, Christo exorto 568 a; de vestitu sacerdotali, saepe a Sacerdotibus neglecta 585 c; 589 a; de Sacrificiis, quam fuerit multiplex, et minuta 589 b; tanquam paedagogus a discipulis neglectus 593 d; quantum Evangelio sit inferior 642 c; quid praeceperit de sanctificatione vestium 644 c d; quid de impuris sacrificantibus 645 a; quid de pollutione sacerdotum 645 c; quid de mortuorum contactu 645 d e; non post Captivitatem fuit abolenda 676 a; sed in cultum verum transferenda 676 e; quam gratiam praestiterit suis 687 e; Cyrilli tempore a Judaeis inter Chananacos, i. e. Gentes, incolentibus observata 760 e; 761 a; a fidelibus non observanda 761 e; veritatem quam religiosissime observandam mandabat sacerdotibus 837 c d; in Christo perfecta 837 e.
- Libanus, mons, quo sensu defecerit 481 c e; 482 b; typus prosperitatis 482 e; pro Judaeis Christo imminentibus 483 a; pro optimatibus quibusvis dictum 483 c; Sanctorum, superna spectantium, typus 545 a b; aut Judaeam omnem, aut Hierosolimam representat 545 c; aut Ecclesiam 545 d; quare typus Ecclesiae 753 c; incensus, typus Hierosolymae, a Romanis incendendae 754 e; 755 a e; pro Judaeis ipsis dictum 785 c.
- Liber monumenti, coram Deo servatus 863 b c.

- Libertas Evangelica praedicatur 786 c c.
- Libya, littus sinuosum habere dicitur 348 c.
- Lignum, aquas amaras purificans, Crucis typus 347 b.
- Lingua, fructus optimos habet, laudes Dei et gratiarum actiones 191 b c; vera et sincera, verus est timor Dei 620 a.
- Linguae, in signum datae, non fidelibus sed infidelibus 227 b; verberatio haud minus sauciat quam virga aut saxum 598 d; conversae, et praefiguratae, et praedictae 616 a e; Pentecostali tempore donatae, generationi tunc existenti soli donatae 617 a.
- Littera, Legis, sine spiritu, occidit 347 b; Scripturae, quam sit punitrix 736 b.
- Locusta, significat vastitatem famis 200 a; rubiginem segetes corruptentem 200 c; bellorum saevitiam 201 b; vitia mentem corruptentia 201 c; leonibus, propter rapacitatem comparata 203 d; omnem e vitibus colorem exsugit 204 a; Haereticos significat 204 c; famem invehebat 214 d; furorem, numeros, clamores, Assyriorum sive Romanorum describit 215 a; sonitus non tenues pennis dat 215 d; caruit rege 216 b; sororibus propter mutuam conjunctionem comparata 216 c; propter vim, latronibus 217 a; quia coelum concutere videbatur, magnitudinem calamitatis bene exprimebat 217 c; aenigmatice Assyriorum impetum describit 221 a; imbecillitatem Judaeorum arguebat 221 b; 225 e; pro daemonibus positum 222 b; 223 b; per septennium foetebat 223 a; ab Haereticis profane comparatur Christo, quod "Dei fortitudo" est 226 a; pro Assyriis dictum 323 c; et magna et parva devorans comparatur etiam Babyloiiis 324 d.
- Lot, cum uxore et liberis e Sodoma direptus, exemplo suo ostendit, quantum piorum valeat supplicatio 27 c.
- Lucernae, non suo lumine accensae, ministrorum typus 683 c; 687 a b.
- Lucifer, idolum a Moabitibus adoratum 310 b c.
- Lucifer, de Christo dictum 567 d; 788 e.
- Luctus, generaliter, super mortuos, probandus 252 e; Judaeorum, super templi reliquias irridetur a Deo 710 c; 711 d e; 712 c.
- Lumbos, habere praecinctos, Judaeis captivis imperatur 497 a; item Christianis omnibus 497 b.
- Luna, in sanguinem conversa visa est 230 c; tenuiorem Legis lucem significat 567 c; item Ecclesiae, Christo sublato, splendentis 568 d.
- Lupi, in Arabia, plus solito immanes, iudicibus Israelis comparati 607 d e.
- Lutum, pro corruptione peccati dictum 536 a.
- Lux, die suprema, non ut nunc, mutabitur 800 a.
- Luxuria, in oblivionem Dei ducit 183 d; Samaritanorum descripta 315 d; principum condemnatur maxime 316 c.

Lycophron, scriptor a Graecis admiratus 376 b.

M

MACCABAEI, ob strenuam certationem laudati 201 a; quam gloriam martyrio adepti sint 748 d.

Macedonia, per visionem Divinam, Paulo commendata 229 c.

Machmas, urbs Arcadum in Egypto memoratur 130 a.

Madianitae, Dei adversarios representant 154 d; 562 e; 564 a; nomen quid velit 563 c.

Magi, quomodo apud Ninevitas ad summos honores evecti sint 506 b; ignorantiae convicti 524 a; ad bellum semper incitabant 524 b; Christum venerantes primitiae Gentium 537 d; Babylone opugnata, ad idola confugiunt 546 b.

Magica, per virgines idolis consecratas exercitata memoratur 339 e; Judaeorum scelus commune 443 c d.

Magistratus, Dei amantes, et ad Deum suos ducentes, quantum populo prosint 267 c; 584 e.

Malachias, paulo post Zachariam vixit 816 b; unde nomen Angeli derivavit 817 a; idem atque Esdras a quibusdam fuisse traditus 818 b; de Christo loquitur ib.; oratione increpantis utitur 818 e; Deo, utpote diligenti nos corda nostra danda esse affirmat 819 a b; quo sensu Deus Jacobum dilexerit, considerat 819 e; Divinam praescientiam, praedestinationis causam esse docet 820 c; Idumaeae, i.e. sacculi, subversio-

nem praedicat 821 e; Israelis spiritualis restitutionem 822 d e; Deo, utpote parenti, parentis gloriam vindicat 823 c; reprehendit sacerdotum profanam negligentiam 824 b, Mensae Divinae pollutionem 825 a, victimarum vilium oblationem 826 b; ad poenitentiam vocat 827 b; sacerdotum impiorum exclusionem ex vero templo praedicat 828 a; item sacrificiorum veterum rejectionem 829 b; melioris apud Gentes oblationem 830 a b; reprehendit iterum mensae Dei pollutionem 830 c, sacerdotum negligentiam 831 b; sacerdotibus maledictionem intentat, ni Dei gloriae studeant 833 a; et privilegiorum reminiscitur, officio exclusos iri praedicens 834 d; Testamentum Dei cum iisdem factum commemorans, recentiorum vitia, cum virtutibus priorum comparat 836 b; corruptionem Testamenti exprobrat 840 b; et Judae et Israeli illicita conjugia condemnat 841 a; inde Judam ipsum odiosum esse factum queritur 843 a; lachrymis contaminatum esse altare affirmat 843 e; item uxores legitimas testamenti participes esse 845 b; illicita divortia condemnat 846 a d; Deum Levitis praecipue exacerbatum, quod malos pro bonis haberent 847 c d; Adventum Immanuelis, et praenuntii ejus Baptistae, praedicat 849 b; inde bonis consolationem, impiis confusionem 850 e; igne purgatorio Ecclesiam mundatam iri praedicat 852 b; tan-

- demque oblatum iri Sacrificium in justitia 853 e; veneficios, adulteros, spoliatores, percussores exitio devovet 854 e; patris Jacob pietatem in probrum suorum commemorat 856 d; ad poenitentiam vocat, et decimas Deo reddendas postulat 857 e; benedictionem obedientibus promittit 859 e; reprehendit quosdam Deo injustitiam imputantes 861 a; timentibus Deum compensationem pollicetur 863 b; Judicii Supremi terrores pingit 864 e; Solem Justitiae justis oriturum declarat 866 c; Eliae adventum praedicit 868 e; denique ad praecepta Legis Mosaicae servanda hortatur 869 e.
- Maledictio**, quare perjuris et furibus praesertim indicta 695 b; 696 c; Dei, quam sit formidanda 696 d; proverbialis quaedam, Israeli indicta, nostrae spiritualis typus 722 d; Dei, victimas viles offerentibus, intentatur 832 d; item falsis ministris, etiam benedicentibus 834 a; quam sit pernicioosa 834 b.
- Malum**, i.e. afflictio, a Deo auctore proficiscitur 118 e; 278 e; non casu, sed ex ira Divina evenit 212 e; a Deo missum, ad castigandos impios 279 b; tum incipit, cum cessamus a bono 302 b; Deo auctori ascriptum, afflictionem non improbitatem significat 385 c; 701 b; sensim augeri, et increscere solet 414 c, ut Hieroboami idololatria 414 d; a Deo permissum, non effectum 540 e; 570 e.
- Malum**, Punicum, arboris genus pulcherrimum, 784 d; principes Judaeorum significat 784 e.
- Manaa**, signum subjectionis 9 e; nomen tributi Assyriis dati 186 c d.
- Manaim**, regno Israelis ascriptus 8 a; Phulam regem pecunia avertit 92 a; Phulam regem, vituli aurei munere, socium conducit 145 d; 391 d.
- Manasses**, pii patris filius impius 280 e; rex idololatra, auguribus fidens, a Deo reprehenditur 281 a; impietate sua Hierosolymae exitium intulit 579 e.
- Mandata**, Dei, viae, semitae, itinera, appellantur, 561 c; Christi aeterna 562 c.
- Mane**, aut brevissimum tempus, aut Dei vigilationem significat 156 a b c; i.e. palam, coram populo de futuro Dei Judicio dictum 610 b e.
- Manipulus**, pro primitiis messis, Deo consecrandis, dictum 206 b; multitudinis signum 433 e.
- Manna**, in deserto datum, Christi, caelestis panis, figura 182 e, 271 d; 779 d e.
- Mansueti**, quatenus de Judaeis dici possit 619 d.
- Manus**, Dei, potestatem Dei significant 556 d; movere, admirationis signum 604 d; et virtutis et potentiae symbolum 691 c; pro operantibus ipsis dictum 827 d.
- Mare**, Indicum, Judaeae terminus Australis dicitur 222 e; Tiberiadis, tempestuosum 377 b; mundi universi figura communis 573 b;

- i.e. pro insulis maris, Christum accipientibus 681 c; et Judaeae et Ecclesiae terminus 738 a; multitudinis symbolum 802 a; item mundi totius 802 c; primum, figura Israelis, novissimum, Gentium 802 d.
- Maria, Mosis soror, Aegyptiis perentibus insultans et Deo et Israeli gloriosa 446 c; Ecclesiae typus 446 e.
- Maria, Virgo Beata, partu suo praedicta Esaiae implevit 551 d e.
- Maritimi, Palaestinae populi, exitio devoti 596 a; 597 d.
- Martyres, quam mercedem Deo dederint 766 d e; quae forent passuri praedicta 774 a; persecutores suos obstupesciebant 775 b.
- Mascula animalia, quare in votivum sacrificium quaesita 833 b.
- Matrimonium, omnibus honestum 16 a; cum idololatriis, interdictum frustra 85 d; illicitum cum alienigenis ab Esdra maledictum 695 e; 696 b; alienigenarum, tempore Malachiae, usitatum, 840 e; Judaeis interdictum 842 a; quantae fuerit corruptelae causa 842 e; et spiritualis et corporalis est conjunctio 845 e.
- Matthaeus, ab ipsa officina avaritiae excitatus 232 a.
- Matutinae preces 332 c.
- Matutinus quaestus, quasi avaritiae signum condemnatur 646 a b.
- Maxilla verberata, ignominiae signum 434 b.
- Media, exilii Israelitis sedes 9 c; 24 a; 26 a; 186 e.
- Mediatio, et Angelorum, et Christi, 661 b c.
- Medici, medicamentis acribus et dolorem facientibus utuntur, ad morbum depellendum 202 a; quid oculorum morbo laborantibus praecipiant faciendum 569 e.
- Medicina, quae sit optima, nempe disciplina 94 a; Gratiae divinae, vulnera naturae sanat 95 e.
- Mellarii, per signa quaedam apes congregare facientes, Apostolis comparantur 751 c.
- Memoriale, Israelis, apud Deum perpetuo servatum 194 e.
- Memphis, quasi urbs esset Arcadum descripta 129 e.
- Mendacia, Israelitarum plurima condemnatur 451 a c.
- Mendacium, per se semper infirmum 326 e; ut Judaeorum contra Christum 327 c.
- Mensa Domini, a Judaeis contempta, a Gentibus honoratur 830 c; neglecta, impietatem arguit 831 a; a Judaeis polluta 824 b; 825 b c.
- Mensura, extensa super urbem, quid significet 662 d; in visione Zachariae quid significaverit 697 e.
- Mentiri, quo sensu, pro patria juberentur Judaei 239 a.
- Mercatura saecularis, sacrificiorum contaminatio 644 b c; 645 a.
- Mercedes, Samaritarum maximae, exitio devoventur 398 a.
- Mercenarii, non impune mercede sua privantur 854 e; 856 a.
- Merces, ante Incarnationem nulla erat 720 d; 721 a; quae Christo a suis data sit, quae a Juda 766 d e.
- Meretrices, pro idololatriis dictum

77 d; quo pulchriores, eo turpiores 506 a.
 Meroe, urbs Africae intima 509 c.
 Metatio, subjectionis signum 407 b.
 Michaelas, Propheta, sub regibus Joathan, Achaz, Ezechia, vixit 391 c; secundum Hebraeos, a loco, non a patre, Morasthites dictus 392 b; futura tanquam oculis videbat 392 c; vocat populum ad audiendam vocem Dei, in se ipso loquentis 392 e; Deum e coelo testaturum testatur 393 b; typus Christi de coelo loquentis 393 c; Deum egressurum loco ad ulciscendum demonstrat 394 b; Christi mysterium innuit 395 a; calamitates Judaeorum praedicat 395 c; idque aenigmaticè, in terrorem locutus 395 de; distinguit peccata in homines commissa ab impietate erga Deum 396 a; Samariam increpat causam impietatis Israelii 396 b, item Hierosolymam, Judaeis 396 d; Samariae et Sionis desolationem praedicat 397 b d; idololatrarum confusionem 398 a; ironice Judaeis irridet, idolo Baal gratias agentibus 398 e; minas cum ironia implicat 399 a; captivitatem per signum nuditatis praemonstrat 399 b c; vicinis urbibus Samariae irridentibus irridet 400 b; et triumphare vetat tum Aegyptios, tum Philistaeos 401 d; 402 c; 403 c; reprehendit avaritiam, oppressoribus intentat iudicium 405 c; Israeli plantum et exhaereditationem 406 e; 407 d; in Ecclesia flentes reprehendit

408 c; item hypocritas bonis sermonibus utentes 409 d; eosdem spei indumento nudandos declarat 410 d; item inventores malorum ejiciendos 411 c; rectores populi ad virtutem hortatur 412 a; idololatriae, et corruptionem describit et supplicium 413 a; item mendacia Pseudoprophetarum 413 c; item Dei tolerantiam 414 c; tribulationem hostium, bonorum libertatem praedicat 416 a b; principum Israelitarum accusat saevitiam 416 d; Pseudopphetas pacem praedicantes insectatur 418 a; eosdem tenebris obiectos iri praedicat 419 e, item ariolos confusione 420 e; Deum, fontem veritatis unicum esse affirmat 420 b; recta pervertentes, et sanguinolentos reprehendit 421 b; propter Sacerdotum et Prophetarum scelera Sionem desolatam iri ostendit 422 c; praedicat exaltationem Ecclesiae 424 a, Gentium conversionem 425 d, pacem Sanctorum 427 d, contritorum justificationem 429 c; Sionem Babyloñis servitutam praedicat 430 a; sed redemptam iri 431 a; et super hostes triumphaturam 432 d; describit Samariae humiliationem 433 e, Ephratae, Christo innascente, gloriam 434 d, tempus promissionis, diu proferendum 436 e; Boni Pastoris curam magnificat 437 c; terram Nebrod gladio pascendam praedicat 438 b; reliquias Israeli non defuturas affirmat 440 e; 442 a; veneficorum, et sculptilium perniciem

- praedicit 445 b; item Dei terribile iudicium 445 c; Deum ipsum cum populo suo expostulantem inducit 445 e; et aruspicias Balaam cum rege Balach commercium in opprobrium populi commemorantem 447 b; quid sit pietas vera monstrat 450 a; iniquitatem staterae abominatur 450 e; iniquos exitio devovet 451 d; religiosos de terra periisse conqueritur 453 e; malos tinea comedendos, ut ad Gabaam Israelitas, praedicit 456 b; Dei ultionem inevitabilem esse ait 458 c; pios ne suis vel carissimis fidant, admonet 459 c; ad Deum spectare jubet 460 d; monet inimicis ne gaudeant 461 d; utpote ipsi conculcandi 463 d; describit oblivionem legitimorum tempore calamitatis eventuram 465 c d; spe bonorum in Christo Ecclesiam fovet 467 a; Gentium confusionem praedicit 470 c d; denique misericordiam, Abrahae promissam, in Christo perfectam iri declarat 472 e.
- Michas, in Monte Ephraim, Levitam conducit ad sacerdotium idololatriae 134 b.
- Militia coeli, qua religione venerata fuerit 131 e.
- Ministri, montibus comparati 412 c; audacia egent ad veritatem praedicandam 420 d; Ecclesiae, ne polluant sacra, admoniti 609 d; luce non sua fulgentes, lucernis comparati 683 d; Ecclesiae, sagittae sunt Dei 740 a e; contra Graecos praevalidi fuerunt 741 b; item contra omnes 741 d;
- quam late fulgeant 741 e; lapidibus comparati 743 d e. [Vide Apostoli.]
- Miracula machinae trahenti, scilicet ad fidem, comparantur 369 b.
- Miraculum, Jonae, in ceto servati, quibusdam Deum ignorantibus incredibile 375 d; idem Dei Omnipotentis arbitrio referendum 375 e; comparatur Graecorum historiae, de Hercule in ventre Tritonis servato 376 b; item miraculo infantis in utero viventis 376 c; item miraculo Christi, servantis mundum de peccati fluctibus 376 e; item miraculo Christi discipulos in lacu servantis 377 b.
- Misericordia, holocaustis melior 98 d; 99 a; vera est ipse Christus 99 b; 100 a; ea vera est, quae ingratis exhibetur 158 b; Aegyptiis et Canaanitis negatur, propter Israellem 159 a; Dei, quam longa sit 163 a d; humana, Legis completio 172 d; Dei, a nobis imitanda 273 e; luctu carior est Deo 712 c.
- Misericordiae viscera qui habent, ii Deum talem experientur cumulantque in coelis 860 c.
- Moabitae, finitimi Judaeorum, contra Judaeos congregati, et Samariam et Judam foede laceraverunt 236 a; 239 e; 249 e; a patre Lot descendebant 259 c; mortuorum ossa comburentes, impietatis plus quam vulgaris condemnantur 263 c; a regibus Judae, Israelis, et Idumaeae victi, sacrificium atrox offerebant 264 a; minis urgentur 264 b;

- insaniae exprobrantur 310 d;
 Judaeis afflictis insultantes exitio
 devoventur 598 b d.
- Modesti per Gratianum illuminati,
 Divina mysteria penetrant 196 c.
- Modestia, quos habeat coram Deo,
 honores 535 a.
- Modius, vacuefactus, irac Divinae
 signum 647 b c.
- Moloch, i. e. "Rex noster," Moabi-
 tarum idolon, a Judaeis in Deserto
 cultus 309 b; clarum lapidem in
 fronte gerebat 310 b.
- Mons, Ecclesiae nomen, propter
 Evangelii sublimitatem 424 c d;
 pro quocumque est in Evangelio
 excelsum et sublime 468 d;
 "umbrosus," et Hierosolimam
 et Samariam significabat 659 c;
 quo sensu sit Satanae figura,
 quo Dei 686 c; 687 a b; Oli-
 varum, terrae motu discissus
 797 c; item Sionis 797 d; item
 alii, cordis scissionem significat
 798 b c.
- Montes, de virtute eminentioribus
 dictum 243 a; item de Discipulis
 Christi, praecipue de Baptista
 243 b; exsiccati, metaphorice
 Judaeorum calamitates exprimunt
 252 b; Armeniae, locus exilii
 Samaritanis 288 c; 412 a;
 Ecclesias Christi quandoque sig-
 nificat 352 b; pro regibus, et
 quibusvis excelsioribus 394 d;
 item pro daemonibus excelsioribus
 395 a; 560 c; item pro Judae-
 orum principibus 395 c; item
 de Pharisaeis metaphorice dictum
 412 b; item de Apostolis 412 c;
 a Prophetis invocati 444 e; pro
 coelestibus Virtutibus, mundi
 curam gerentibus, dictum 445 a;
 item pro optimatibus populi 445 c;
 commoti, Divinum robur signi-
 fificant 482 b; pro virtute aut
 potentia eminentioribus 483 a c;
 pro Synagoga Judaeorum dictum
 554 a; aliquando pro daemonibus
 dictum 560 c; quam vanum
 sint, Deo irascente, peccatoribus
 perfugium 587 c; pro mundi
 partibus dictum 701 a.
- Morasthi, urbs Judaeae, Michaeae
 Prophetae domus 392 b.
- Mors, mortis ipsius, per Christum
 praedicata 187 b; 189 d; taber-
 nacula omnia evertit 350 d; de
 renovatis in Christo non valet
 triumphare 350 c; quam sit
 Sanctis expetenda 520 a; redivivo
 Christo conculcata 549 c; ab
 Adamo in mundum introducitur,
 a Christo destruitur 552 d; et
 naturalis, et spiritualis, hostibus
 Ecclesiae intentatur 806 d e.
- Morsus, de Sanctis, Satanam con-
 sumentibus dictum 439 d.
- Mortuorum, sacra, in Aegypto et
 Assyria, Israeli pollutio 128 b c.
- Mortuus, secundum legem Mosis,
 non tangendus, operum mor-
 tuorum, alios polluentium, typus
 fuit 645 c d e.
- Moses, a Deo vocatus, refugit 11 d;
 ideo reprehensus 12 e; pro populo
 mediatorem egit 71 e; 141 e;
 accessum ad Deum dare non
 potuit 85 a; populum suum,
 seipsum devovens, servavit 142
 a b; creaturae cujusvis cultum
 vetat 181 e; Dei patientiam recte
 intellexit 253 e; misit nuntios
 ad regem Edom 260 e; de

- musicis instrumentis nihil praecepit 308 a; a populo rejectus 309 b, a Deo acceptus 310 a; signum Crucis exhibebat, lignum in aquas amaras demissum 347 b; typus Christi, cum ad mediandum ascenderet 365 e, non ubi refugeret, et seipsum excusaret 366 a; Deum ipsum audiebat clara voce super Propitiatorium colloquentem 393 b; internuntius Judaeorum, Deo regnante 431 b; a Deo missus, Divinam erga Israellem misericordiam demonstrat 446 b; quamvis Christo longe inferior, omnia tamen bene gessit 564 b; fidelis, sed famulus 675 d; quid testimonium Christo protulerit 694 b; vocis tenuitate, inferior Christo 742 c; pro populo Dominico, labori suo non peperit 763 b; de Christo, utpote Propheta venturo, praedixit 869 e; 870 a c.
- Motus terrae pro agitatione Gentium, Christi temporibus, dictum 641 a; 649 b; significat res motas jam transituras esse 649 c.
- Moveri, de terra dictum, spiritualiter de conversione mundi intelligendum 559 c e.
- Mulier infirmitatis symbolum 25 c; lasciva, Judaeorum populus 57 d; quare sit aptissimum iniquitatis symbolum 698 a; in visione Zachariae, mensura insidens, plumbo obturata, quid sit 698 a b; et Samariam, et Hierosolimam significabat 699 a; upupae, volucris immundae, comparata 699 c; quare seorsim a viro, plaupectura praedicatur 785 d; particeps Divini foederis, cum viro suo affirmatur 845 e.
- Mulieres, de infirmis discipulis dictum 25 c; impudenter Hieremiae irrident 42 d; Hebraeae, solebant appellare viros suos nominibus idolorum 50 a; Judaeorum, Thammuz plorabant 79 b; quam foecundissimae, apud Judaeos honoratissimae 138 a; sterilitate nonnunquam punitae 139 e; a Deo non contemnuntur 229 a; Spiritus Sancti participes fiunt 229 b; ex oppido Galaad, quamvis gravidae, a Syriis serris dissectae 254 e; Samariae, ob luxuriam et libidinem, vaccis Basanitidis comparatae 288 e; 289 a; Hierosolymae, placentas idolis miscabant 311 c; Christum post resurrectionem videntes, ab Esaia praevisae 338 c; infantes suos comessurae ab Hieremia praedictae 522 c; expugnata Hierosolyma rapiendae praedicuntur 795 e; alienigenae, Judaeis interdictae 842 a; repudiatas, ad altare flentes, sacrificum polluebant 844 e; extraneas, quare repudiari deberent 845 d e; eadem haeticorum doctrinis illicitis comparantur 847 b c.
- Multiplicatio seminis Judaeis promissa 845 c.
- Mulus agrestis, saevitiae typus 809 b.
- Mundus, inanis, evanidusque describitur 287 a; mari comparatur 802 c; ab Idumaea praefiguratur 822 b c; Deo inimicus 838 b.
- Munitio, Ecclesiae descriptio frequens 739 c.

Munitiones, Tyri, Tyriis nihil valebant 731 d; Philosophiae, Graecis nihil 731 e.

Muri, Nives, diligenter custoditi 499 b.

Murus, spiritualiter pro Christo dictum 734 b c.

Musica, in luctu importuna 220 c; impiorum Deo invisibilis 307 e; a Mose non praecepta 308 a; in convivii Samaritanorum frequens 315 c.

Myrica, arbor sylvestris, Satanæ typus 534 a.

Mystagogi, de ministris Ecclesiae dictum 226 e.

Mysteria, Paganorum Judæis nota 77 d; descripta 77 e; idololatrarum descripta 115 a; modestis per Gratiam aperta 196 b; indignis negata, sanctis revelantur 804 a.

Mysterium, Oeconomiae 53 c; sub litera Legis latebat 61 b; de Deitate Christi dictum 94 c d; 100 a; pro Incarnatione dictum 169 c.

N

NAOTH, Regem Achab interfecit, Jehu ultorem habuit 18 e; 19 a; nomen, quid velit 20 e; occisus, figura Christi 21 e.

Nabuchodonosor, draconi comparatus 121 b; vi et armis Hierosolymam cepit 200 e; 490 e; quos pugna vicit, ad unum perdebant 240 d; Anmonitas, in feminas saevientes, et Deo iridentes, subigit 262 e; totam urbem Hierosolymam ferro vastavit 282 e; item Judæam

omnem subjugavit 294 e; Israelen captivum abduxit 433 d; a Deo ipso, in Judæam excitatus est 508 e; quare "terribilis," et "illustris," dicatur 523 e; suo ipsius consilio fidebat 524 a; a Magis tamen deceptus fuit 524 b; Divinae vindictae instrumentum 524 d; 528 b; feris animalibus comparatus 525 a; reti, piscibus repleto, comparatur 531 a; ipse sibi adulatur et sacrificat 531 b; Satanæ typus 531 c; "Arrogantis" nomine describitur 534 d; propter insatiabilem cupiditatem Satanæ comparatur 535 b; 536 b d; quae passurus esset praedicta 542 d e; quomodo captivis impudice illuserit 543 e; ventura mala negligebat 544 e; Divinos honores affectans sibi, seipsum perdidit 546 e; cum Hierosolyma, vicinas quoque urbes, delevit 580 d; 595 a; Hierosolymae reliquias ultimas vindemiavit 613 e; 659 e.

Nabuzardan, incendit Hierosolymam 710 a; 726 a.

Nageb, Australis Judæae incolae, Idumæam possessuri praedicuntur 361 e.

Nahum, Judæos in Captivitate spe reditus fovebat 475 a; Nives supplicium, reditum Judæorum, materiam suam habuit 475 d e; a vico Elcesa ortus 476 b; consolatur Judæos, exitium Assyriorum praedicens 478 b; item Dei robur invictum esse ostendens 479 a b d; de transitu Rubri maris commonefacit Judæos 480 b c d; item Jordanis fluvii 480 e;

Basanitidis et Libani diminutionem, et terram coram Deo commotam describit 481 c; irae etiam Divinae terrores 483 d; Deum expectantibus Eum, bonum esse affirmat, inimicis tenebrosum 484 c; nec tamen Israellem funditus consumptum iri 485 d; quamvis tota regio ejus desolanda esset 486 e; virgam Israelis contritam iri praedicit 488 d; et nullam fore postea seminationem ex nomine ejus 490 c; item dispersa iri sculptilia ejus, et pro sepulchro posita conflabilia 491 e; regnante Ezechia prophetabat 493 b; pedes Evangelistarum praevidebat, nuntium pacis, sive Cyrum, sive Baptistam, audivit 493 c; Judaeis, utpote redimendis, commendat festivitatem 494 a; Ninives consummationem praevidebat 495 c; item insufflationem in faciem ejus 496 b, i. e. Satanae diminutionem 496 e; contumeliam et Israelis et Judae aversam iri, sive per Cyrum, sive per Christum praedicit 497 a; item armorum demolitionem, equitum confusionem 498 b; principum, premente malo, infirmationem 498 e; portarum apertionem 499 e; Niniven piscinae comparat 500 c; ejusdem captae dolores pingit 501 d; et, quamvis habitaculum sit leonum, direptam iri demonstrat 503 b; item exterminandos esse spoliatores ejus, et nec ipsam rursus audiendam 504 b c; eidem invenitur tanquam sanguinolentae, et mendaci 504 b; et meretrici, Gentes vitiis suis seducenti 505 e;

quam passura sit ignominiam praemonstrat 506 d; quam spectantium commiserationem 507 e; quae Ammoni, Aegypto, Libyae, commiserat, ipsam eadem experturam esse 508 b; despectam iri 510 b; et, tanquam ficum, caducam 510 e; populum fore tanquam mulieres 511 b; et igni et aqua urbem obsessam iri 511 e; quasi per locustas regionem omnem ejus devoratam 512 e; principum stuporem, populi fugam 513 d; poenitentiae nullam relinqui locum 514 e; lactaturos omnes quos laeserit exitio cadentis 515 e.

Nathan, in Zacharia, Propheta non verax 785 e.

Natio, "formidabilis," apud Joelem, dictum de locustis 203 c; de hostibus 203 d; de Haereticis 204 e.

Nativitas Christi praedicta 437 a.

Natura, quam sit dura, in Israelitis visum 198 a; unius-cujusque suas habet maculas 202 d; Christo Crucifixo lugebat 230 b c; etiam sine lege Mosaica, incestum condemnavit 268 b; Deo obediens, exemplo est nobis 300 a; lege talionis delectatur 360 c; nihil est nisi Creatoris arbitrium 376 a; in Adamo corrupta, a Spiritu reformata 553 b; ad arbitrium Dei, interdum immutatur 547 d.

Nautae, cum Jona precantes 371 b; et sortibus utentes laudantur 372 b; idola quisque sua habebant 372 d; Deum Judaeorum verebantur 373 d; Jonam interrogantes laudantur 373 e; et

interficere nolentes 374 c; et Deo debitas gratias dantes 374 e.
 Nazaraei, votum non servabant 272 e.
 Nebrod, significat Babylonem, quasi fossa circumdatam 440 b.
 Negligentia, in sacris ministeriis imprimis Deo displicet 825 e; 826 d.
 Nemrod, gigas, bellator, Babyloniorum parens 440 c.
 Ncomenia, figura novi et futuri saeculi 241 b.
 Nigrities, terroris et tristitiae signum 216 a; ideo Persarum et Medorum letiferum imperium exprimit 701 d.
 Nilus, fluvius Occidentis nominatus 322 d; ripas superfluens, invasionis Assyriorum typus 334 e; et surgens, et subsidens, Assyriorum typus 344 c.
 Nineve, urbs Persica, terra sculptilium descripta ab Hieremia 368 a; idololatriae omni, Astrologiae, et Magicae dedita 368 b; electa in typum Gentium per fidem salvandarum 368 c; ad Deum vocantem reversa, Judaeis impenitentibus opprobrio fuit 369 a; auditur a Deo, resonans impietatem 369 b; urbs magna, non nisi triduo perambulanda 381 e; centum et viginti millia parvulorum habuit 389 a; mundi per Christum servati typus 389 c; urbs primaria Assyriae 475 d; a Propheta Nahum peritura praedicitur 475 d; a Cyro capta 475 e; admonetur per exempla Basanitidis, Carmeli et Libani 481 c; 482 e; urbs admiranda et illustris 482 e; ad

fundamentum redigenda 486 e; a Persis et Medis subigenda 487 a; quod indigna de Deo cogitaret 487 e; 488 a; Dei instrumentum 488 a; non audienda in posterum 488 c; diligenter munita et custodita 499 b; Deo tradente expugnatur 499 e; divitiis, male partis, spoliatur 500 a; inter urbes ancillas nunc dominatur, nunc in morem columbae lamentatur 500 b; piscinae, propter multitudinem populi sui comparatur 500 c; nihilominus terroribus tremit, Deo urgente 500 e; lapidibus pretiosis, praesertim Indicis, abundabat 501 a; quo sensu habitaculum leonum 502 b; funditus delenda praedicitur 502 c; muros habuit inexpugnabiles 502 e; captivis referta 503 a; quare "civitas sanguinum" appelletur 504 b; in religione mendax 504 c; venatione, id est, rapina alebatur 505 b; meretrici turpem in modum nudatae comparatur 506 e; in proverbium vastationis venit 507 b; tota perit, nemine commiserante 507 e; 508 b; fit vicissim gentibus derisio 509 d; eidem, quo alios affecerat, exitio devota 510 a; maturis ficibus, facile decussis, comparatur 511 a; item animae periturae 511 b; quomodo defensa fuerit 511 e; luteis lateribus munita 512 c; omni spe sanationis privatur 515 a; Chaldaeorum metropolis dicitur 602 e; inaquosa describitur, quippe quae incolis caritura esset 603 a; foedis animalibus habi-

- tanda praedicitur 603 b; arrogantiae accusatur 604 a; in pascua ferarum redacta 604 d.
- Ninevitarum, Jonae clamoribus attoniti 382 a; credunt omnes 382 d, etsi Magicae et Astrologiae de diti 382 e; propter promptissimam poenitentiam, Judaeis antepositi 383 a; Gentium conversarum primitiae 383 b c; Regis poenitentiam poenitentes imitantur 383 e; jejunium agentes sincerum laudantur 384 a; non tamen delicta sua jejunio aequabant 387 a; plus centum viginti millia parvulorum habentes, servantur 389 a b; a Cyro expugnati, vitibus excussis et exustis comparantur 498 c d; quam insolentes fuerint in secundis 499 a, in adversis quam dejecti 499 c; splendore ornamentorum inter se certabant 501 a; quibus signis contritionem suam exhibuerint 501 e; Christianis comparati 502 a; leonibus 502 b; quomodo captivos suos disposuerint 503 a; Satanam devictum representant 503 b; apibus, fumo suffocatis comparantur 503 d; sanguine gaudebant 504 b, et mendaci religione 504 d, et venatione, ceu rapina 505 b; ideo pertimidi erant, die calamitatis 505 d; Magica delectabant 506 a, et in bello utebantur 506 b; animo confidentes, re mulieres fiunt 511 c; urbem obsessam diluvio aquarum cingunt 511 e; socios quam plurimos auxilio suo advocabant, frustra 512 b; 513 c; propter nimiam confidentiam, a Deo irridentur 512 c; igni et locustis devoventur 512 d; brucho pluvia oppresso comparati 512 e; 513 b c; potentiores omnes somno oppressi, primi perierunt 514 a b.
- Nobilitas, apud Judaeos, maximi aestimata 347 c, apud Deum, nihili 348 b; vera, est in moribus, non stirpe sita 348 d.
- Noe, per fidem justificatus 854 d.
- Nomen Divinum, ab impuris violatum 268 d; lege Mosis, non nominandum 320 a; ad salvandam civitatem valet 449 d e; 450 b.
- Nomina, Scripturae, suam quaeque habent significationem 469 d; pro memoria, sive gloria, posita 582 c.
- Novum Testamentum, Veteri quantum excellat 563 d.
- Nox, a Judaeis, in consiliis avaritiae consumebatur 405 c; a Psalmicine, in supplicando 405 e.
- Nubes, brevitatis typus 181 b; Israelitis in deserto pluviam demittens, Christi gratiam demittentis typus 193 e; 469 c; Deo est quasi pulvis sub pedibus 479 a.
- Nubibus, Patriarchae comparantur, ut qui mentem habeant non humi jacentem; item ut qui alios irrigent 672 a b.
- Nudatio vestium, calamitatis typus 507 a c.
- Nuditas, Deo adjuvante, armatura fortior 274 c; captivitatis symbolum apud Prophetas 399 c.
- Numerus, denarius, quid significet 60 c; quinarius quid 60 d; septenarius, quindenarius 60 e.

Nycticorax, cum hominibus commorari non timet 603 c.

O

OBEDIENTIA, via Salutis unica praedicatur 142 d; 143 d; 166 b; 432 c; vera est in Deum charitas 447 c; optima est in Deum pietas 594 a; cum cura et amore fratrum conjungenda 594 b; verum Ecclesiae ornamentum 634 d; 642 a; aedificantium templum memoratur 636 b; priscorum, ut Abrahae, et Noes fuit gloria 854 c.

Occidens, cum Oriente, pro toto mundo sumitur 718 c.

Octo, quare tempus Evangelii significet 60 e; Sanctos, et Veteris et Novi Foederis significat 438 e.

Oculi, dejecti, timoris signum 502 a; pro Sanctis, praesertim Episcopis, dictum 692 a b; carnalium peccatorum poenas luent 807 c.

Oculus, pro intelligentia interiori dictum 666 c; 678 d; 771 c; excaecatus quid significet 771 d; Dei, suis intuens, Dei favorem indicat 775 d.

Odolla, urbs in extremis Judaeae finibus, a Roboam aedificata, ab Assyriis capta 405 b.

Odorem, spirituales dantibus, habitationem et jucunditatem in Paradiso reddet Christus 810 e.

Oeconomia, pro Incarnatione 53 c; 226 b; de Baptismate Christi 228 b; Incarnationis, quanta admiratione digna sit 548 c d e; descripta 570 c.

Offerens se ipsum Deo, diligenter scrutetur animam suam, ne quid

cacci, claudi, languidi, capti a bestia Illo offeramus 832 a b; cf. 827 a.

Offerentes hilaritate, respiciet, accipiet, laudabit, honorabit, benedicet Deus 844 c.

Olda, Prophetis, quae Josiae responderit 281 d.

Oleaster, sylvestris, Gentium typus 576 a; 683 e.

Oleum, hilaritatis et bonae habitudinis symbolum 55 e; magno in pretio erat apud Aegyptios 167 e; Sancti Spiritus a Joele promittitur 224 e.

Oliva, Gratiae fructiferae typus 193 b; apud Samaritas abundabat 452 c; in supplicium Israelis peritura praedicitur 452 d e; utriusque Ecclesiae figura 683 e; 687 b; 692 d; bona, est Synagoga Judaeorum, agrestis, gentium multitudo 693 c d.

Olivarum Mons, terrae motu discissus, tempore Oziae; item Crucifixionis 797 c e.

Olla perfracta et adusta, contritionis signum 502 a.

On, Apidis Aegyptii nomen 145 a.

Opera, bona, ex Christi communi-
one sunt 152 d; 153 a; ea sunt praecipue, Charitas erga Deum, in homines justitia 153 d; finis humanae vitae propositus 417 a; fidem necesse est sequantur 423 e; in Christo justificatis tribuuntur 577 a c; in Ecclesia aedificanda consumpta Deo jucunda 634 c; ex auctore Spiritu procedunt omnia 637 e; quam sint ad Salutem necessaria 722 e; sacrificium Deo gratissimum 830 b; 854 b.

Oppressio, pauperum reprehenditur 302 e; 303 a.

Oratio, justorum, quantum valeat 27 d. [Vide Intercessio.]

Organa, a Lege Mosis non sancita 307 e.

Oriens Christi titulus, Zorobabeli ascribitur 677 e; 704 a; 705 a; 706 e; 707 a; cum Occidente, pro toto mundo sumitur 718 c.

Originis peccatum 35 c; 36 a; descriptum 53 c; [vide Peccatum.]

Oseas, Propheta, quo tempore vixerit 6 b; quaedam a Domino sibi solum revelata accepit 10 d e; quo sensu fornicari jussus 11 a; 17 e; interpretis ejusdam excusatione non eget 12 b; typus fuit Christi cum peccatoribus familiariter versantis 15 d; quare filium suum "Jezreel" appellare jussus fuerit 18 a; 19 c; quare puellam, "Absque-Misericordiam" 23 a b; quare tertium, "Non-populum-meum" 25 d; rejectionem carnalis Israelis praedicat, spiritualis vocationem 26 b; 27 a e; 28 d e; item Judae et Israelis conjunctionem, sive historicam, post reditum 29 b; sive spiritualem in Christo 30 a; Diem Jezreel, i. e. Judicii, magnum, praedicat 30 e; monet populum ut adoptione fratrum, i. e. Gentium gaudeat 31 a; cum matre, Synagoga scilicet, litigare jubet, quasi a Deo repudianda 31 d; eandem adulteram ejiciendam docet, in desertum nempe spiritualis exilii 32 e; 34 d; ejusdem inter amatores suos describit lasciviam 36 a; eandem ab amatoribus desertam

37 a; redire cupientem ad Deum, amorem ejus priorem 38 a, et omnium bonorum auctorem 38 d; eandem a Deo rejectam et nudatam 39 d; omni laetitia, et festis suis privatam 41 a; ejusdem vineam in testimonium dispersam 42 a; item Deum idololatrias ejusdem ulciscentem 44 a; et Ipsum eam vicissim seducentem 44 d; loquentem tamen ad cor ejus 45 e; et dantem ei spirituales in Christo possessiones 46 d; per vallis Achor mysterium, oculos ejus aperientem 47 c d; 48 a d; et ibi eam humiliantem, sicut in deserto 49 b; ejusdem poenitentiam describit 49 c; eandem per bestias terrae, gentes vicinas, exercitam 50 c; eandem in spe habitantem coram Deo 51 d; et Deo in justitia et fide desponsatam 53 b; Divinae Gratiae pluvia et frumento coelitus ditatam 54 d; et Deo Ipsi per terram tanquam populum Ipsius seminatam 56 d; per mysterium alterius cum adultera conjugii, iterum Israelis apostasiam insecatur 57 d; per figuram mulieris apud se seorsim sedentis, Israelis, alienati a Deo, statum describit 59 b; eundem gratia paulisper privatam, novissimis autem diebus rediturum ad Deum 61 d; Deum inducit judicantem; periisse ait de terra veritatem, misericordiam, pietatem; vigere mendacia, adulteria, caedes 63 b; ideo fleturam esse terram, cum animalibus, i. e. cum incolis quibuscunque suis 66 c; et Saacer-

dotes et Prophetas, Deo oblitos, obliviscendos 68 e; 69 e; secundum multitudinem suam peccare populum affirmat, et sacerdotes populi peccatis vesci 70 b e; eosdem concedentes non impleri 72 e; Deum deserentes, a Deo non dirigi 73 b; 74 a; per symbola et virgas divinare 74 e; super colles facere idolis 75 e; ideo per fornicationes suarum ipsos fornicantes castigatos iri 76 d; Judam, utpote intelligentem, ab exemplo Israelis dehortatur 78 a e; Israellem vaccae ab oestro concitatae comparat 79 e; Ephraim, idolis deditum, per sua sacrificia confundendum ait 80 e; sacerdotibus iterum iudicium intentat, quasi pro laqueo et reti fuissent populo 82 b; declarat Ephraim, a Deo bene cognitum, Deum non cognoscere 83 b; 84 a; et tum Israellem, tum Judam, a Deo declinantes, Deum non inventuros 85 a; Beniamino solem adoranti minatur 86 b; et principibus Judae, terminos transgredientibus 88 d; his ait Deum stimulum futurum, illi conturbationem 89 b; Ephraim ad regem Jarim legatos mittentem deridet 91 e; Deum et ei, et Judae tanquam leonem futurum minatur 93 a; donec in Christo redeant 94 c; eorundem reditum describit 94 e; item Deum eosdem rore misericordiae suae irrigantem 97 b; Pseudopphetas autem demetentem 97 d; et misericordiam, non holocausta, postulantem 98 a; Israelitis transgressionem

Testamenti exprobrat 99 e; praecipue, quae ad Galaad factae sunt abominationes 101 b; et eandem Sicimitarum 102 e; cujus auctores irac suae primitias experturos ait 103 b; reprehendit Israelis mendacia, et latrocinia 105 e; quae omnia a Deo recordata esse declarat 106 d; in maleficiis eos etiam lactari queritur 107 c; ut elibanum arcentes, ut fermentum fermentatos 108 b; principes a vino furere ait 109 e; et totam dormire noctem, et reges et iudices 110 b; 111 a; eosdem pani exusto comparat 111 b; item columbae insipienti 112 e; quamvis essent redempti, ait, mendaces erant, libidinosi, ebrii 114 b; idola versus, sicut arcus, extenti 116 a b; in gladio cadent, Aegypto fidentes 116 e; 117 b; pietatem simulantes, sibi ipsis tamen regnantes 118 a d; vitulo Samariae populum seducenti minatur 119 d; vasi inutili comparat Israellem, utpote inter gentes projectum 120 e; 121 c; eundem ait suscipiendum ad poenam et regibus privandum 122 c; multiplicantes altaria et carnem comedentes Deus, ait, ulciscetur 123 b; 124 c; item Aegypto, Assyriis, et munitionibus confisos 125 a; 126 a; Israellem hortatur, ne gaudeat, Deo idololatrias ejus pestibus variis ulciscente 126 e; ad Memphim confugientes, et Aegyptiis fretos, cum iis perituros demonstrat 129 c; diem praedicat ultionis, insaniente tum Propheta, tum populo 131 a e; in principes

invehitur, illaqueantes populum 133 e; et scelus nefandum ad Gabaam committentes 132 e; et fructibus et avibus deserti Israellem comparat 136 e; sterilitate mulierum puniendum ait 137 e; et Deum procul abfuturum 138 e; et uteri et uberum praedicat ariditatem 139 d; Deo invisos esse ait idololatrias ad Galgal 140 e; et radicibus siccatis iri 141 e; Israeli multitudinem altarium exprobrat 142 e; et reges ait ei defecturos, violato testamento 143 e; item peregrinum Apidis cultum vindicatum iri, peregrinis Samariam expugnantis 144 e; 145 b; item munera ad Regem Jarim mittentem confusum iri 146 e; Regem suum sarmento super aquam comparat 147 b; Apim cum altaribus projectum iri 147 e; colles, idololatriae sedes, ab hostibus occupatos iri 148 d; 150 a; vitulo intracabili Ephraim comparat 150 b; jugo subjectum iri declarat 151 a; seminare in justitia hortatur 151 e; iniquitatem vindemiantes, et turribus confisos reprehendit 153 b; Israeli ipsi intentat Principis Salmana necem 154 d; rursus, ait, Israel mane projectus a Deo, brevi accipietur 156 a; a Deo dilectus, ab Aegypto vocabitur 157 a; idololatrias, et Salvatore non cognoscentes, alapa corrigendos ait 158 a; 159 d; ad Deum converti nolentes, Assyriis subjiciendos 160 b; Deum, honore suo privatum irasci 161 e; Ephraim ut Adma et Zeboim

deletum iri 162 d; rugienti leoni Cyrum comparat 165 a d; restituendum ait in domum suam Israellem 165 e; et templum Dei vocatum iri 166 d; Ephraim, cum Assyriis foedera pangentem, vento pasci 167 a b; Deum ulturum esse Jacob 168 b; quem in utero praescivit 169 a; et memoriale ejus futurum 169 e; ad poenitentiam et supplicationem hortatur 171 e; Chananaeis, oppressoribus Israellem comparat 173 b; habitaturum eum in tabernaculis declarat 174 b; in Galgal immolantes reprehendit 175 e; irridet altarium multitudinem 176 d; patris Jacob bonitatem nepotibus ejus probro vertit 176 e; sub regno Prophetarum, Deum Israeli favisse ait 178 a; reges humanos poscenti, iratum fuisse 178 c; Israellem Deum verum adorantem floruisse, idola, periisse 179 b; filios suos immolantem, extinctum iri 180 e; eundem admonet de Creatoris Providentia 181 c; de redemptione ex Aegypto 182 b; de bonitate Dei in deserto, et in terra Sancta 183 a b; contra in suos saeviturum esse Deum, sicut leonem aut pantheram 184 b; Deum solum adiutorem esse 185 b; regem Israeli et datum et ablatum esse, Deo irato 185 c; dolores ei parturientium praedicat venturos 186 a; ab inferno tamen liberatum iri, aculeo mortis extincto 187 b; Christum, Consolationem mundi praenuntiat 188 a c; qui sicut ventus australis

- maligna omnia consumpturus sit 189 a d; Samariam desolandam ait 189 e; ad conversionem hortatur 190 b; Deum, non Assyrios, adiutorem fore ait 191 d, orphanis amicum 192 a, aegrotantibus sanatorem 192 d; conversus Israel, ait, florebit ut liliū, ut Libanus, ut oliva 193 a d; et ut vinea, memoriale ejus in Christo 194 e; qui humiliavit, Dominus, confortabit eum 195 e; coram Deo ambulans, feret fructus justitiae 195 e; 196 a d.
- Oscas, Rex Israelis ultimus, ab Assyriis captus et neci datus 9 b c; Aegyptios auxilio vocans, stultitiae arguitur 112 e; 113 a; qualis fuerit, quae fecerit, quae passus fuerit 186 e; 200 e; 708 e.
- Ostia, veri templi, sacerdotibus falsis obstruenda 528 a.
- Oves, Christi, et circumcisos Judaeos, et Ethnicos includunt 467 c; pro populo generaliter, sicut boves pro sacerdotibus, dictum 576 e; occisionis, cives, aut ab hostibus, aut sua ipsorum manu, caesos, significant 758 a e; in Chananitide usque ad Cyrilli tempora, juxta legem Mosis, pascebantur 760 e; 761 a; quo sensu observaturae essent Christum 765 d.
- Ozias, vide Azarias.
- P
- PACIFICI, non, si cum impiis pacem ineant, beati erunt 455 c d.
- Palaestina, quos habuerit terminos 222 e.
- Palaestini, alienigenae erant, scilicet Cappadocum coloni 348 b c.
- Panes, mortuis oblati ab ethnicis 128 b; Israelitis participantibus exitio erant 128 c.
- Panis, non versus, Israelis corruptionem significat 111 c; spiritualis, confirmat corda 194 a; 351 a; Vivus et vivificus, nempe Christus 211 b; 271 d; 292 d; in Eucharistia datus 224 e; pollutus Malachiae tempore, Deo oblatus 824 b e; azymus, vitae purae symbolum, fermentatus, impurae 825 b; alio sensu, azymus Christum significavit 836 e.
- Panthera, judicii quam celerrimi typus 93 d; Assyriorum saevitiae figura 184 c.
- Parabola, Ezechielis, de uvis acerbis 254 b; quodvis in ore omnium vulgatum significat 407 a.
- Parabola, Coenae, de Gentium alicritate, Israelis inertia, intelligenda 633 c.
- Parabola, a Prophetis plurimum usitatae, doctrinae causa 199 d.
- Paracletus, praesens Ecclesiae consolator 640 b c.
- Pardalis, Assyriorum saevitiae figura 184 c; animal saltatorium 525 a.
- Parturitio, mulierum, Israelitis gloria 138 a; pro belli et captivitatis doloribus dictum 186 b; spiritualis, quid sit 566 a.
- Partus Virginis Sanctae praedictus 436 e; 437 a.
- Pascua, pastorum quo sensu lugentia 252 e; divitum, quo sensu pauperes 287 e; 333 e.
- Passeres, superborum typus 277 d.
- Pastor, Bonus, describitur 437 c.
- Pastores, de principibus, quasi populum huc illuc agentibus, dic-

- tum 252 c; Samariae, negligentiae condemnati 316 d; Assyriorum somnolentiae convicti 514 d; Judaeorum, quam fuerint et rapaces, et ignavi 620 c d; Israelis, seductores et Pseudoprophetae, devoentur exitio 746 d e; 747 c; Judaeorum, iniqui, condemnati 756 d e; 758 a b d; Ecclesiae, germani, praedicti 757 a b; trium generum Judaeis erant, Sacerdotes, Judices, Interpretes 762 d e; omnes simul in Christo remoti 763 c; instar belluarum Christo infremebant 764 c; quibus armis boni utantur, quibus mali 769 e; mali, quales futuri essent, praedictum 770 a b; 771 a; gladio devoentur 771 b; domestici, i. e. Apostoli, per Gentes dispergendi 792 d; falsi, nempe Judaei, perdendi 793 b c.
- Pastorum bonorum vigilantia adjuvat, malorum negligentia corrumpit gregem 793 c.
- Pater, in Sancta Trinitate, quare primus nominandus sit 549 d e; a filiis jure glorificandus 823 c d.
- Pathure, nomen cujusdam in Aegypto populi 149 c.
- Patientia, Dei, imitanda a nobis 273 e; ad vitam agit 832 c.
- Patres, illustres virtutibus, posteris indignis sunt opprobrio 171 e; antiqui, omnibus fidentibus patres erant 473 a.
- Paulus, omnia se omnibus facit 16 e; ministerium suum amplificat, 138 d; ab impiis separari jubet 139 a; propter disciplinae commendationem commendatus 201 c; quod lapsum Israellem defleverit, laudatus 207 c; per somnium in Macedoniam vocatus 229 c; visu privatus a Christo, a Christo curatur 229 d; mente senex 229 e; virum incestum Satanae castigandum tradit 268 c; sapientissimus dicitur 275 c; gentibus lapsuris infirmitatem suam exprobrat 275 d; Dei legatum se esse affirmat 276 e; omne prope modum virtutis genus in Charitate collocat 331 e; cum Christo crucifixus 429 b; quibus telis militem Christianum armaverit 440 a; discidit vestimenta, audita blasphemia 496 b; mala aliena pro suis habuit 519 e; malis suis liberari per mortem voluit 520 a.
- Paupertas, hominibus invisos, Deo caros, reddit 267 a d.
- Pax, temporalis, promissa 50 e; quando data 51 a; spiritualis intelligenda 51 d; per Christum facta 52 e; praedicta in tempore Evangelii futura 427 d; per Romanum imperium data gentibus 428 b; spiritualis, in Christo fidentibus datur 428 c; non impiis concessa 455 c d; neque non diligentibus Christum 458 b; templo secundo, i. e. Ecclesiae, promittitur 642 e; in Christo ipso exquirenda 643 a; 716 d; 721 c; 722 a; temporalis, describitur per numerum puerorum ludentium 716 a; item per ingredientium et egredientium numerum 720 e; ante Incarnationem nulla erat 721 a b; in arbitrio Dei peragendo sita 838 a; ab Elia, praenuntio Christi, restituenda 869 c.

Peccatores, non equis, armisque, salvati erunt, in *Judicio* 274 b.

Peccatum, nomen *Sacrificii* pro peccato oblati 70 c; 206 d; non sanguine pecudum expiandum 85 a; a Christianis cavendum, 132 b; pro altaribus dictum, quippe quae monumenta sint impietatis 147 d; a Deo separati 172 e; originis, quam poenam habeat 188 a; quid remedium 188 b; si sit mediocre, Deum habet patientem, si majus, ultorem 303 b; non omne est ad mortem 304 a; si sit gravius, Sanctorum preces inanes reddit 324 e; a Michaea intelligitur, delictum in homines, non in Deum, commissum 396 a; ab Evangelio, non a Lege, amotum 412 e; ut tyrannus insultans Ecclesiae, ab ea reprehenditur 464 e; 465 a; in Christo aboletur 465 b; submersum est quasi in mari, per Christum 472 b; 473 a; in Christo fidentibus domandum 495 b; reti, vel sagenae totum mundum includenti comparatur 531 c; 537 b; item jugo communi 538 d; originis, per tyrannidem Babyloniorum representatur, 548 a; in Christo propitiatum 550 e; 552 d; in Adamo condemnatum 552 d; quantam habuerit tyrannidem, in Christo sublatam 555 e; 556 e; 557 c; contra Dei naturam admissum, veniam non habet 592 d; redi-vivo Christo, mortuum est 614 d; mundo universo incubuit 632 a; in Christo excussum 632 b; peccatis ignorantiae aut infirmitatis

indulget Dominus 658 e; per Babylonem, i. e. confusionem, exprimitur 668 b; a Deo longe removet omnes 752 a; in Christo removetur 752 b c.

Peccatum, originis, mentis est infirmitas 722 d; 833 c.

Pedes, in securitate positi, constantiam in pietate significant 577 b.

Pellis, speciei, animae indumenti, figura 410 e.

Pemmata daemonibus afferri consueti 59 b.

Pentecostes, Dies, a Joele describitur 227 a; per Sophoniam praedicta 616 c d.

Perdix, ova sua non pariens, stultorum typus 536 c.

Peregrinatio, hujusce vitae duplici praemio compensanda 739 e.

Peregrini, pro Sanctis, in terra commorantibus, dictum 574 e.

Perjurium, maledictione affectum, Esdra jubente 694 d; 696 b; Christicolis abominandum 725 a; veloci judicio devovetur 854 e.

Persae per symbolum bestiarum significati 54 d; Deo dante regnum, regnaverunt 55 a; tribus plurimas habuerunt 145 e; prope ad terminos Orientis positi describuntur 280 d; quasi cum Assyriis conjuncti describuntur 514 a; arrogantiae convicti 524 a; quare nigro colore descripti 701 d; 702 c.

Persecutio, Ecclesiae, igni purgatorio comparatur 794 a b.

Persecutiones, Ecclesiae praedicantur 773 c d.

Persecutores, Ecclesiae iridentes, in lachrymas exeunt 401 c.

- Personarum reverentia, per Legem Mosis interdicta, a Malachia sacerdotibus objicitur 840 b c.
- Pestilentia, futura Samariae describitur 318 d; insepultis mortuis 319 a; domibus vacuefactis 319 b; Nomine Dei silentia presso 319 c; 320 c.
- Petra pro mente vacua et sublimum dictum 532 d; in Circumcisione adhibita, typus Christi 559 a; a Mose percussa, Christi, fontis Gratiae, typus 271 c d.
- Petra, urbs Idumaeorum, a Judaeis desolata 355 c.
- Petrae quo sensu liquefactae 483 d; 484 c.
- Petrus, quam visionem habuerit 12 a; mandata Dei recusans, reprehenditur 13 c; Judaeorum principes, Christum condemnantes, qua fiducia accusaverit 231 b; Dominum Viam esse confitetur 562 b.
- Phacee, Rex Israelis, rege suo occiso, factus, quae contra Judam fecerit 8 b c; 92 b; 255 b; 391 c; 457 c; 458 a e.
- Phaccias, filius Manaim, Rex Israelis 8 b.
- Phantasiae, pro mundanis splendoribus dictum 567 a; a Deo factae, quid sint 745 b e.
- Pharao, Mari Rubro submersus, typus Satanae, inferno lacu submergendi 469 b.
- Pharao Nechao, qualis fuerit, quae fecerit 200 d; 282 c; 293 e.
- Pharisaei, Christi accusatores 15 e; docebant doctrinas mandata hominum 58 d; cf. 839 b; Sponsum abnegarunt 66 a; Christum persequentes, Galaaditis comparati 105 d; sicut agri bello desolati, a Romanis pessum dati 208 b; avaritiae convicti 337 c; tenebris devoventur 337 d; et lamentationi 337 e; a poenitentia aversi, onus peccati non amovebant 406 d; montibus comparati 412 c; a spiritu Satanae seducti, in Christum mendaces fiunt 414 b; durissimi omnium 484 e; ceu cera colliquescent, coram Deo 485 a; Ninevitis, somno oppressis, comparati 514 c; blasphemiiis suis in Christum, Babyloniorum arrogantiam aequabant 543 b c; Ecclesiam persequentes, irae Divinae calicem hauserunt 545 e; sua ipsorum praecepta nihil curabant 594 c; avari, hypocritae 758 b c; sortem publicam pro sua habebant 759 a; gladio devoventur 771 b; imperiti arguuntur, traditiones suas pro Dei mandatis docentes 839 b; item Prophetas honorantes 857 b.
- Pherezaei, Chanaanaeorum tribus, ab Israelitis consumpti 270 c.
- Phialae, ante faciem altaris, quid significaverint 813 b d.
- Philistaei, gentes vicinas contra Judaeos excitabant 236 a; una cum Idumaeis, urbes Salomonis aggressi, minis urgentur 257 c; Judaeis afflictis insultant 594 e; 595 a c; 597 c; poenas dant 597 d; Judaeis iridentes devoventur exitio 732 e; 733 c e; ad fidem conversi, tribuni fient Judaeorum 734 a.
- Philosophia, Graeca 236 c; [vide Graeci].

- Phoenices, sub nomine Cretensium descripti 596 a; e Libya ducti 596 d; 597 e.
- Phoenicia, Judaeorum in manus tradita 482 a.
- Phulas, Rex Assyrius, invadit Israellem 8 a; 92 a; 105 b; Damascum capit, Israelii opitulatus 145 d; Galaaditas, primitias victoriae suae, capit 176 b; transjordanos abducit 200 d; 304 e; Judaeam adortus, pecunia accepta, redit 391 d; 659 d.
- Pietas, quam sit utilis 84 d; delectat Deum 208 e; non in lege, sed in disciplinae Evangelicae potentia efficaci cernitur 620 b.
- Pinus, metaphorice pro principibus dictum 755 e; pro Judaeorum civitate 785 b e.
- Piscatores, pluribus modis artem suam exercent 530 e; sagenae suae tanquam sacrificant 531 a.
- Pisces, de sordidis symbolice dictum 67 b; propter timiditatem, pro Babyloniis dictum 165 d e; vulgi per mundum fluitantis typus 581 e; et muti simul, et voraces, Christianorum pravorum typus 530 a d; variis modis capi solent 530 e.
- Placentae, mellitae idolis oblatae 59 b; item militiae coeli 311 e.
- Plagae, in domo dilecti, quid sint 790 d e.
- Plactus, a parabola distinguitur 407 a; Judaeorum periturorum, lachrymis orbatorum comparatus 783 c e; 784 a b; item agricolarum, arboribus spoliatorum 784 c d; a Josepho memoratur 785 b; tribuum, quare seorsim futurus describatur 785 e d.
- Plateae, lamentis resonantes describuntur 305 e.
- Plastrum, gravatum et ingemens, Dei patientiam significat 273 a d.
- Plorantes recipit Christus 806 a.
- Plumbum typus Christi immunditias purgantis 698 b e.
- Pluvia, figura Sancti Spiritus 55 e; tempestiva, Veteris, serotina, Novi, Testamenti typus 96 c d; Christi symbolum 97 a b; tempestiva et serotina, et Mosaicae disciplinae, et consolationis Evangelicae typus 225 e; aut data, aut negata, Gratiae typus 292 c d; matutina et serotina, quid sit 744 d e; errantibus negatur 745 d; 746 a; pro consolatione spirituali ponitur 746 e; revertentibus in Deum peccatoribus promissa 860 a.
- Poenae, impiorum morte durior 30 e; non Deo tribuenda 32 a; quibus sit destinata 32 e; medicina animae 33 b; erit sempiterna 41 e; transgressionibus rationem congruentem habet 462 a.
- Poenitentia, falsa, idololatrarum, descripta 95 a; vera, quos fructus habeat 95 b; Sicimitarum 104 e; salus unica peccatorum 139 d; 299 d; 461 b; 470 a; necesse est quam maturissime instituat 144 c; 590 e; Dei lenitatem movet 191 e; lenitate Dei moveri debet 192 e; sacrificium Deo gratissimum 210 b; qualis esse debeat, descriptum 218 d; quantum valeat apud Deum 219 a; in corde est, non vestibus 219 e;

- a voluptate separanda 220 b; poenas arcet 299 d; super vel minimis delictis agenda est 304 a; ubique et utilis et necessaria 308 b; contempta, diem malam inducit contemptoribus 314 d; optima est Sabbatorum observatio 315 b; aliquando cerni potest 320 b c; iram Divinam amollit 331 c; vitii rejectione conjuncta, sola vera 384 a; Dei, pro voluntate dictum 384 c; Ninevitarum per luctum jumentorum describitur 385 a; in moribus, non lachrymis solis, sita 409 c; Judaeorum sera 460 d; 461 a c; Deo irascente, sola servat 587 c; 589 d; ex terrore plerumque proficiscitur 593 c; Dei mutat sententiam 636 e; magis quam lachrymae desiderata 712 a; quam sit et necessaria et efficax 827 b c; quam Deo desiderata 848 c d; verae puritatis fons et principium 858 a b.
- Pollutio, qualis fuerit Judaeis omnibus 644 c e; 645 a b; qualis sacerdotibus 645 c; qualis ex operibus mortuis contrahatur 645 d e.
- Pondera falsa, staterae, condemnata 451 b.
- Popana, genus crustuli idolis oblata 59 b.
- Populus, quo sensu parturiant 566 a; quantum per malos sacerdotes corrumpatur 849 a. [Vide Principes.]
- Pontius Pilatus, in loco regis Judaeis erat 763 d.
- Porta, publice conveniendi locus 301 d, et judicii 303 c; pro loco quam maxime publicocit u r 6 46 d; portae Inferorum, quare de Ecclesiae inimicis dicantur 782 d e.
- Praedestinati, ii sunt quos praescivit Deus 820 c.
- Praedicatio, Evangelii, quam late diffusa fuerit 97 b.
- Praeputium, per fidem justificandum 351 e.
- Praescientia, causa praedestinationis 820 b c.
- Preces, justorum, Deo placent 27 c; matutinae, ab avaris neglectae, a piis vero oblatae 332 d.
- Priapus, sub nomine Beelphegor, apud Judaeos veneratus 77 d.
- Primitiae, torcularis et areae, daemonibus datae 128 a; lege Mosis, Deo dandae 128 c; a sacerdotibus Judaeorum interceptae 859 a.
- Principatus, sive possessio, Israelitis ad Sarepta, Judaeis ad Ephrata porrecturus praedicatur 362 c d; primus inter gentes, i. e. Babylonius, Israeli imponendus praedicatur 430 c; 431 a; Satanae jugi typus 432 c; magnus, de imperio Babyloniorum dictum 443 c.
- Principatus, inferni, per Christum conculcandi 484 b.
- Principes, Samariae, pessimum suis exemplum dabant 107 d; 111 e; pani non verso comparati 111 c; "Scopi" ab intuendo, dicti 132 c; Judaeorum, boni bonos, mali malos mores informabant 132 d; Israelis, Deo aversi 141 e; nullam populi curam habebant 142 a; ideo Mosi dissimiles 142 b; populi seductores et laquei 162 a; quales sint, quam sit gravissimum 162 b; Samariae, "Malus spiritus" appellati 167 a; Israelis,

scelere populo precibant 176 d; regem postulant, sibi exitum ciebant 177 e; prudentia semper egent 186 c; pastores dicti quasi populum quoquo velint agentes 252 e; Samariae, ob luxuriam, vaccis Basanitidis comparati 287 c; crudelitatis in pauperes condemnati 287 e; item insolentiae 288 a; luxuriosi 316 a; patriam nihili facientes 316 b; mali, quam noceant descriptum 316 c; Pastoris officium gerunt 316 d; moderatione extolluntur, superbia cadunt 317 b; alios secum perdentes, poenas dabunt 317 c; Judaeorum, perituri cum templo et altari praedicuntur 341 e; primi loco, in primis perituri 342 b; in primis peribant 342 c; Samariae, causa erant exitii popularibus suis, ad idololatriam seducentes 410 d e; spem bonam, quasi pellem, populo extrahebant 411 a; rationem acerbam ipsi reddituri 411 d; Israelis, populum negligentes condemnantur 416 e; item seducentes 417 a; item opprimentes 417 c; Pharisaeis comparantur 417 d; in loco parentis, apud Prophetas habentur 434 a; montes appellati 445 b; tanquam laqueus erant populo 445 c; fundamenta appellantur, quia res alienas fulciunt 445 e; Ninevitarum, somno oppressi 514 a; typus Pharisaeorum 514 c; Israelis, Filium non admittentes, stupore afficiuntur 571 d; bene morati, et Deo et hominibus cari 584 e; quantum in utramque partem valeant, exemplo suo

585 a; Israelis leonibus rugientibus et rapientibus, item lupis Arabiae comparati 606 e; 607 d; malis punicis comparati 784 e; quantum malo exemplo vulgus corrumpant 824 c.

Prodigia, Crucifixionis a Joele praedicta 230 b.

Promissa, Evangelii, universis hominibus patent 187 c.

Propheta, a Mose praedictus, ipse Christus 870 a b.

Prophetae, orationem suam Spiritus sancti monitis accommodant 2 c; qua cura sint tractandi 2 d; Historiam passim respiciunt 2 e; 102 c; 433 c; utriusque regno, et Israelis, et Judae, interfuerunt 5 d; Dei Verbum appellare solent Angelum 10 a b; quo modo fuerint Divina luce illuminati et inspirati 10 c; 163 d; 175 b; 240 c; 248 a; 272 c d; 276 d; 279 c; 297 b; 382 b c; 415 c; 517 a; 532 e; 552 a; 574 a; 608 d; 658 c; 818 d; quaedam proprio, quaedam communi sensu dicunt 10 d; Deo ducente, quosdam interfecerunt 14 e; res futuras quasi praeteritas, aut praesentes describunt 17 d; 341 d; quare iudicium flagitent 53 d; contra Satanam videntur surgere 61 a; tempus quo cessaturi essent praedictum 69 b; "prophetabant Baal" 74 d; non nisi perlecta Historia, intelligendi sunt 102 c; tolerante Deo, caesi 107 c; plerumque contempti a populo 131 a; 272 c; 279 d; 301 c; 713 b c; seipsos ab impiis quasi separare solebant 138 d; Domini perso-

nam gerebant 141 b; perfecta futurorum notitia, quasi fulgure illuminati 163 d; verba plebis Divinis intertextunt 163 e; de reditu Judaeorum multi 165 a; ab ore Dei solius loquebantur 175 b; adulterini quidam 175 c; quo consilio quaedam aenigmatice loquantur 199 d; 253 b; 803 e; a particularibus ad universa procedere solent 223 e; in Ecclesia multi, Pauli tempore 227 c; post regni divisionem extiterunt 232 c; qui ante, qui post, Captivitatem 232 d; a Deo revelata non modo audire, sed etiam videre dicuntur 240 c; 248 a; 341 b; 498 c; aliquando aenigmatica oratione utebantur, metu persecutionis compulsi 253 b; contempti a Judaeis, quamvis colloquio Dei digni habebantur 272 c d; silere jussi 273 d; 275 c; 276 a; pro Sanctis habendi, utpote a Deo Sancto missi 276 c; Dei Ipsius personam gerebant 276 d; minitantes impiis, leunculis rugientibus super praedam comparantur 277 a d; tubis bellicis comparati 278 c; voluntatem Dei revelatam sibi habuerunt 279 c; medici publici, ab Israele contempti, a Deo defensi 279 d e; cum praedictionibus malorum, spes meliores miscent 284 c; ex ipsa caritate, severe objurgant 297 a; ex persona sua loquentes, Deum in se loquentem habent 297 b; in portis praedicantes, a populo contempti 301 c; navis publicae gubernatores 301 e; mala praedicientes, non crediti 306 a; hoc

munus habent, ad sanitatem insanos revocare 327 a; falsi, indignantur veris 327 b; ex ara vivebant 328 e; Dei, non loqui, non potuerunt 329 e; 330 a; mysteria Divina, primo occulte, deinde apertius enarrant 335 e; defecturi Israelitis praedicuntur 340 a; consilium habent deterere malos, justos persuadere 345 e; 390 a; multa audiebant, a Deo dicta, multa ad Deum dicebant, praeter ea quae scripta sunt 382 b; sed verissima omnia 382 c; omnes propositum idem habebant, Israelem ad Deum revocare 390 a; non tautologiae culpandi 391 a; omnes idem habent argumentum, terribilia Domini 391 b; res post multa saecula futuras tanquam praesentes praevidissee videntur 415 c; pseudopphetis et veritate et constantia superiores 420 d e; aliis aliis temporibus eadem praedicabant 421 c; omni mundo praedicabant, praesertim impiis 421 d; a praedictionibus bonis ad tristes rapide transeuntes, cum distinctione temporum interpretandi 433 c; quisque suam partem Divini consilii gerebat 474 a; aut per terrores, et spes futuras, aut per res ante gestas et praesentes, ad poenitentiam vocabant 474 b; tristibus accendunt ignavos, hilaribus consolantur desperantes 467 a; nubibus comparati, quasi Soli antecedentes, et Sanctos irrigantes 480 a; non per se ipsos, sed per Spiritum Sanctum, praedicebant 517 a;

- duplici sensu intelligendi 517 b; quomodo Divinis oraculis excipiendis sese instruerent 532 a; quare visionem suam scriptis committere jubeantur 532 c; res permultas adventu Christi eventuras praevidebant 551 b; 552 a; tempus Christi exacte praemonstrabant 552 b; vocem intus Divinam auscultantes, custodiam habere dicuntur 574 a; metu videndi quae praevidebant mala, tremuisse dicuntur 574 c; falsi, dissimulanter illuduntur, quod Dei Spiritum sibi arrogaverint 608 b c, sua, non Dei, verba edebant 608 d, paleae comburendae comparati 609 a; usque ad Sophoniam Judaeis praedicebant 626 a; particulatim, certis temporibus, et variis modis inspirati 658 c; aliquando per visiones 658 d; ex eventu verificati cum sint, fide digni haberi debent 708 a; praedictioni cuique majori solent praefigere demonstratorem gloriae Dei 773 b; assumebant Verbum Domini, ab ore Domini Ipsius 818 d; falsi, vide Pseudoprophetae.
- Propinqui, Deo, non loco, sed caritate sumus 744 b c.
- Propitiatio, pro Divina, post poenam exactam, misericordia, dictum 527 c; peccati universi in Christo est 550 c.
- Propitiatorium in Tabernaculo quale fuerit, quid significaverit 550 c d e; 552 c.
- Prosperitas, mores corrumpit 183 d; impiorum, nonnullis bonis scandalum 864 c.
- Providentia Dei, temporalis in Judaeis castigandis, descripta 295 c; 647 a; a Judaeis jam corruptis negata 589 b, a Graecis doctoribus affirmata 589 c.
- Prudentia, principibus semper necessaria 186 c; carnalis, mors est 228 d.
- Pseudoprophetae, extincti, Dei caritatem demonstrabant 97 c; 101 b; propter numerum spicis comparati 98 a; insaniae convicti, exitio dediti 131 c d; quisque stylo suo vaticinati sunt 132 b; unicuique idolo nonnulli erant 133 a; iterum, insaniae convicti 133 d; lucro vaticinantes, Samaritanos seduxerunt 413 c; 414 d; pacem promittentes, condemnantur 418 c; lucem promittentes, caligini devoventur 419 a; eventu detecti, contemnantur 420 a; a Satana loquentes, necesse est falso loquantur 420 c; corruptionis judiciorum condemnati 423 a; ante captivitatem seducebant populum mendacis 636 b e; a Deo repudiati et damnati 637 a c; quae mala populo intulerint 745 d e; 746 a; quae passuri erant, Deo offenso 746 d; 747 c; hypocritae arguntur 788 a; a Judaeis primo accepti 788 c; post Incarnationem evanuerunt 788 d; recentioribus temporibus non essent tolerati, aevi melioris argumentum 789 b c; propter fragmentum panis seducere solebant 790 a; perituri, lugentes, describuntur 790 b e.
- Pueri, in plateis ludentes, pacis descriptio 716 a c; spiritualiter de

- Christi parvulis dictum 717 d; fimbriam patris apprehendentes, quid significant 728 b d.
 Pullus asina, qui Christum ferebat, quid significet 736 c e.
 Pupillus, non impune violatus 854 e; 856 a.
 Purgatae sunt Judaeorum culpae priores per captivitatem in hostibus 714 b.
 Purificatos pro viribus oportet Deo ministrare 845 b.
 Puritas, a poenitentia necesse est incipiat 858 a b.
 Pusillanimitas ad mortem agit 832 c.

Q

- QUADRIGAE, potentiae symbolum, impiis disperdendae 737 b e.
 Quaerere Deum, quid sit 594 a.
 Quaestus matutinus, conditoribus templi opprobrio imputatur 646 b.
 Quercus Basanitidis, potentiae saecularis typus 483 b c; pro civibus eminentioribus dictum 756 b.
 Quercus Judaeae totius symbolum 785 b c.
 Querela, Judaeorum contra Deum, aegrotae mentis et insanae indicatio 862 d.

R

- RAASON, vide Rasin.
 Raba, i. e. major, urbis nomen 312 d e.
 Rabbath, urbs Ammonitarum metropolis peritura praedicitur 262 c e.
 Rabsacs, quae fecerit, quanta arrogantia se gesserit, quas blasphemias ediderit 9 d; 24 b; 151 b; 323 e; 324 d; 336 d; 392 a; 403 a; 432 e; 477 e; 490 e;

- 604 b; Judaeis insultans Divino iudicio tritaturus 433 a; sua ipsius potentia se vicisse credebatur 487 d.
 Racemus, i. e. reliquiae uvarum, pro reliquiis Gratiae et virtutis, metaphorice dictum 613 a d.
 Radix, ad vitam arboris necessaria 866 a; impiis non relinquenda 866 b.
 Raephan, idolum, tenebrationem significans, nempe spiritualementem 310 c d.
 Rama, urbs, Ecclesiae spiritualiter lugentis typus 805 d e; 806 a.
 Rami, olivarum, pro duobus Ecclesiis dictum 692 d; quare in locum Olivae totius substituti sint 693 e.
 Rapina, sacerdotum Judaeorum reprehenditur 859 b c.
 Rasin Rex Syriae socius Regis Phacee, fil. Romcliae, Hierosolyma adortus est, regnante Joathan, regnante Achaz ab Assyriis interemptus 8 d; 256 a; 285 a; 391 c d; 457 e.
 Rathymus, coram Rege Artaxerxe Judaeos accusat 729 d.
 "Rationale Iudicii," ornamentum pontificale 62 b.
 Redemptio, symbolice significata 94 d; fiduciam justis dat 96 b; per Christum, in reditu Judaeorum a Babylone praefigurata 235 b; a Deo solo est 437 d; in Christo, praedicta 470 d; ab Assyriis, i. e. a Satana, promissa Sioni 621 b c; nostra, Judaeorum Exodo comparata 688 b.
 Reditus Judaeorum, ex captivitate diserte praedicitur 351 b c;

- 616 a; 621 c; remissionem peccatorum significat 621 d; descriptus 627 a; Redemptionis per Christum typus 752 d; 753 a b; 754 c.
- Regem, regiam sibi rapientem, punit Deus 7 c.
- Regeneratio, per Sacrum Baptisma, effecta 29 a; 465 b; spiritualis, Ecclesiam Sponsam coelesti Sponso parat 205 e; spiritualis, per secundum Adamum datur 228 c; in Christo, praedicta 434 d; per Spiritus Sancti "insufflationem" 496 c; per Spiritum, naturam reformat 553 b; per transitum Rubri maris praefigurata 563 e; per Spiritum, delectatio Sanctis 622 c d; spiritualis quid sit 773 a b; qualis fuerit Judaeorum, Graecorum, et communis 787 a b c; creaturae, post Judicium supremum praedicitur 800 e.
- Reges Israelis, idololatriae Architecti 82 e; populo erant quasi laqueus 83 a; 89 a; terminos transferebant 89 a; vitulorum cultum ipsi invenerunt 405 a; cornibus comparati 664 d e; tempore Christi Judaeis defecerunt 763 c d.
- Regnum, Judae et Israelis post Captivitatem conjunctum 156 e; Israelis, in Christo, ut ante Saulem, Theocratia 435 b.
- Regula, pro severitate Divini Judicii dictum 456 b; 457 d.
- Rehoboam, decem tribus alienat 4 b.
- Relapsus, quam sit credentibus periculosus 865 e.
- Relicti, pro Judaeis, posteris Jacob 439 d; 440 e; de discipulis Christi dictum 441 a.
- Religio, vera est, pauperibus studere 267 a.
- Religiosus, e terra perit, auctore Michaea 454 d.
- Reliquiae, Judaeorum, futurae praedicuntur 598 b; 599 b; Israelis misericordiam adipiscentur 721 c e; et ex Judaeis, et ex fidelibus, ad finem, servandae sunt 796 a e; impiorum, ad fidem conversae 809 d; ad adorandum ascendent 810 a; spiritus viri, de uxore dicitur 846 a.
- Remissio, peccatorum praemonstratur 617 e; 618 b. [Vide Redemptionem, Peccatum.]
- Remmon petra quaedam in solitudine Australi Judaeae 804 d.
- Repetitio, rerum utilium non molesta 442 a.
- Reprobatio, delapsorum quae sit 723 e.
- Reptilia, de fraude hominum symbolicè dictum 43 a; 50 d; 67 a.
- Repudiatio, uxorum, Judaeis permessa, a Malachia reprehenditur 846 b c.
- Requies, Dei, quid sit 730 d.
- Respondere, Deo, quid sit 594 a b.
- Resurrectio, Christi, quid effecerit 22 e; descripta 30 c; die octavo contigit 90 d; quam nobis valeat 96 b; nostra, munus a Christo datum 99 b; 101 a; Domini, quo sensu expectanda erat, in testimonium 613 e; a reditu Judaeorum praemonstrata 614 b; Satanae fuit exitio, nobis vita

- 614 c d; 615 c; daemonas dejecit 615 d; per Exodum ab Aegypto, ideoque per Scenopegiam praemonstrata 810 c; nostra, in Christo est 810 d; per fidem justificatorum erit 811 a.
- Retractores, a fide Christi, invisio Deo 534 b.
- Restitutio, Divina, par pari peccatoribus compensat 360 c.
- Revelatio, quo modo Prophetis facta fuerit 10 c. [Vide Prophetiae.]
- Rex Israelis, primum ipse Deus fuit, iudiciis Deo ministrantibus 431 b; deinde Saul, a populo electus 431 e.
- Rhaason, vide Rasin.
- Rhemman, Mons, Armeniae, Israelitis exilii sedes 288 c.
- Rhesin, vide Rasin.
- Rhomphaea Sanctorum, verbum Domini 439 e; Assyrios victura praedicatur 440 b; jussa consurgere contra Bonum Pastorem 791 a; Crucis Christi et Passionis praedictio 792 a b.
- Risus vicinarum gentium quasi pulvis aspersus 401 a.
- Roboam, crudelitate sua causam dedit rebellionis Hieroboamo 148 d; ab Aegyptiis victus, tributum dat 200 b; semet humilians, Deum conciliat 410 b.
- Robustum, de amore Dei infinito dictum 557 b.
- Romani, quantam Judaeis desolationem intulerint 24 e; 208 b; 337 e; 342 c; 783 e; nec tamen eos universos absumpserunt 26 c; Romanorum potestas universalis laudatur 428 a; toti terrarum orbi pacem dabant 51 a; 428 b;
- Judaeae victores ultimi 201 a; locustis comparati 215 e; Judaeos latentes, urbe capta, ad caedem exquirebant 589 a; colore vario designati 701 e; quali ingenio fuerint 702 a; quanta gloria et pietate 703 d; aliis benigni, aliis implacabiles 731 b; quae Hierosolymae captae inflixerint saevissima 795 d e; arma projicientibus, et sese tradentibus parcebant 796 b.
- Ros, matutinus, Judae montibus ubique abundantissimus 214 e; hostium imminentium typus 215 a; Ministerii sancti, et Verbi divini figura 441 a b; pro spirituali consolatione dictum, iis negatur, qui templum deserunt 635 b d e; 721 d.
- Ruben, incesti convictus 268 c.
- Rubigo, belli desolationes significat 85 e; 87 a; urit agros et quasi in cinerem vertit 206 e.
- Rubrum mare, quid spiritualiter significet 753 e; 754 a.
- Rufus, color sanguineus, iram Dei significat 659 a; sanguinarios exprimit 701 c.
- Rugitus leonum, quid significet 757 b.
- Ruina, jumentorum, quid sit 808 d e.
- Ruptura, a fractura distincta 320 e.
- Rustici, aliis, non sibi, laborantes, Israelis typus 634 a.

S

SABBATA, Judaeorum "falsa" quid velint 314 e; pro typo erant spiritualis otii 315 a; tunc optime

celebrata, cum peccare cessamus 315 b.

Sabbaticus annus, remissionem debitorum dabat 333 a; quid significaverit 333 b c.

Sacci amictus, poenitentiae signum sacerdotibus commendatur 209 b; habitus lugentium Samaritis praedicatur 336 b.

Sacerdos, Summus, sacris vestibus indutus, Immanuelis typus 62 b; in Ecclesia ministrans, Spiritu vestitur 62 c; cui "contradicitur," quid significet 68 e; qualis in iudicio esse debeat 455 d; secundum Legem Mosis, scientiae custos 644 c; immunde sacra faciens exterminandus fuit 645 a; pollui super mortuos non permissus 645 c, Summus, ne quidem super parentes ib.; pro populo, ponitur 673 a; ex populi puritate, habet gloriam, ex immunditia, opprobrium 674 c; 675 a; Christi typus 675 c; verus, ipse Christus 677 a b; bonus sanctusque populos suos bonos, malus malos efficiet 840 a.

Sacerdotes, Christi secum habitantis meminerint 62 c; quare oblati vescebantur 71 c; Christi Mediatoris personam gerebant 71 d; 72 a; animas suas offerebant 71 e; 72 c; ipsi infideles erant 72 d; 74 a; populum errare faciebant 74 b; falsi, auctores erant Judaeis idololatriae, ideoque supplicii 82 c; 83 b; 101 c d; 104 c; pessimum exemplum dabant 101 d; insolentiae convicti 102 a; conturbabant veritatem 102 b;

abscondebant viam 102 c, Simitas poenitentes trucidantes 103 c; Assyriis poenas dant 105 a; falsi, exitio devoti 131 d; unicuique idolo nonnulli erant 138 a; feris comparati 133 c; sacris ablatis, populi vicem dolere jussi 206 a b; Deum inter populumque mediatores erant 206 c; idololatriae suspecti, lugere iubentur 209 b; exemplo esse debent populo 209 c; Ecclesiae, quantum Spiritu Sancto egeant 226 c; Levitici, idola Samariae venerari non sustinentes, Hierosolymam refugiebant 285 d; contra Samariam, clara voce testari iubentur 285 c; 286 b; primi dignitate, in primis perituri praedicuntur 342 b; in primis perierunt 342 c; falsi, avaritiae damnati 422 c; somnolentiae convicti 514 d; Israelis, Legem suam contemnebant 585 c; vestibus alienis induti, sacra faciebant 585 d; argento corrumpi solebant 586 b; Christi, quale vestimentum indui debeant 586 c; Israelis, sacra faciebant negligenter 609 c; vestem sacerdotalem abiciebant 609 d; Ecclesiae, quam puri debeant et esse, et videri 609 d; et Mosis et Christi Angelos habent adjuutores 675 e; 676 b; Judaeorum, superiores supremo concilio ascripti 677 c; quo sensu "portentorum spectatores" 677 d; ipsi idolis serviebant 814 e; Malachiae tempore, negligentes 817 c d; despiciebant aram Dei, pane polluto faciebant 824 b e; negligentes, Deo ante

omnes invisī 826 a; manibus ipsi suis peccabant 827 d; Sacerdotio vero, propter incredulitatem, exclusi 828 b c; quo sensu non accenderent gratis altare Dei 828 e; a Deo repudiati 829 b; mensam Domini despiciebant 830 c; victimas lustrare negligebant 831 b; moribundas dicebant 831 d; negligentes maledicti 832 d; 833 d; 834 a; lege Mosis prope Divinos honores habebant 834 e; propter negligentiam et cupiditatem a sacerdotio exclusi 835 e; a vestitu sacro admoniti incipiunt timere Deum 837 a; veritatis fontes esse debent 837 c; in viis pacis ambulantes, cum Deo ambulabunt 838 c; notitiam labiis custodire debent 838 e; verbo nihil addere 839 b; quare angeli dicti 839 c; nonnulli excellentiores inveniendi 839 d; vel boni, vel mali sint, populum secum trahunt 840 a; personas accipiebant 840 b c; uxores suas Israelitidas repudiabant, alienigenas assumebant 840 e; iisdem sacerdotio amovendi 843 d; quanta cum cura sese purificare debeant, sacra facturi 845 a b; quam variis modis peccaverint 847 d; quare diu impuniti 848 a d; qua sanctitate debeant esse; pie viventes recteque credentes exemplo erunt gregibus 848 e; Christi, meliores prioribus futuri 854 b; quandoque purificandi 853 a; Sacerdotibus immo vero omnibus fidelibus amictus glorificans Christus 853 b; post reditum ex

Babylone in templo florebant 858 d.

Sacerdotium, Judaeorum gloria 71 a; potestate regali superius ib.; negligentia corruptum; intercessioni serviebat 70 c; modo sit dignum dignitate sua, quam bonum faustumque sit 585 a c; non sine honore a Deo datum; non sine supplicio, si quis eo, debito modo, non utatur 828 e.

Sacramenta, Judaeorum, nostrorum typus, 753 d e; 779 c.

Sacrificium, dicebatur 'accipi,' cum offerebatur 72 d; Israeli fornicanti non profuit 85 b; pro felici partu oblatum 85 c; illud Deo gratissimum, recte vivere 124 e; ethnicorum tempore vindemiae descriptum 127 a; auferendum Judaeis, supplicii causa 206 a; 209 b; ablatum, civitatibus calamitas 209 c; optimum, jejunatio vere sancta 209 e; datum Judaeis, laetitiam praeberat, ablatum abstulit 211 a; misericordiae posthabitum 219 c; templi diurnum, spiritualium typus 290 b; Idolis translatum 290 c d; Samaritanorum, cujuscumque generis, reiectum 307 a b; fidelium, Deo gratum, Haereticorum, invisum 307 c; ab Israelitis in deserto non exactum 309 a; quid sit acceptissimum 448 a e; nempe juste agere, charitatem sequi, cum Deo ambulare 449 a c; nullum nisi spirituale, Deo placet 449 e; 450 a; spirituale, quid sit 494 e; quid Deo sit jucundum 495 a; in Synagoga Judaeorum temporale, in Ecclesia

aeternum, sed incruentum 561 a; aliquando pro caede impiorum dicitur 584 c; Christianorum, spirituale per totum orbem praedictum 617 d; Christi, verum et immaculatum 632 c; ignavorum, Deo displicet 644 b c; a mercatura saeculari contaminatum 644 b; item ab impuritate aliqua 644 e; solo contactu non sanctificabat 644 d; non profuit peccatoribus 645 b; non cessavit post Captivitatem 676 a; spirituale, Christi, praedictum 677 a; legale, Christum, lapidem angularem, prospiciebat 678 c; cum regno conjunctum, in Zorobabele et Jesu, Josedek filio 705 a; item in Christo 705 d; tempore Malachiae, quale esset 817 d; imperfectum secundum Legem rejiciendum 817 e; Judaeorum impiorum a Deo repudiatum 829 c; quodvis vel vilissimum a Judaeis oblatum 831 b; quale Deo offerendum sit 831 e; spirituale descriptum 832 a b; corruptum, quippe quod Deo contumeliosum maledicitur 832 e; voluntarium, oportebat esse masculinum 833 b; pro peccatis admittebatur femineum 833 c; cum lachrymis condemnatum 843 e; cum hilaritate jungendum 844 c; quanta cum cura et puritate sit faciendum 845 a b; 'in justitia oblatum' quid sit 853 c; spirituale in Ecclesia, nempe bonorum operum, Deo gratum 854 a; item Judae, et Hierosolymae 854 d.

Sacrificium incruentum, spirituale, a

Christo Pastore nobis praeceptum 761 e; spirituale in Ecclesiis 813 c; quomodo offertur 814 a; Evangelii praedictum 818 b; sacrificiis incruentis honoratus Deus 828 c; spirituale omni loco offerendum 830 a b.

Saginat Dominus donis beneficentiae suae bonis obedientes animas 843 e.

Sagittae, Dei, ministri, Prophetarum, et Apostoli ejus 740 a e; 741 a; quam praevalidi sint, lateque fulgeant 740 d e.

Salathiel, ex regio tribu fuit natus 628 d; nomen Declinatio Dei, intelligendum 632 d.

Salmana, Madianites, matres solo allidens, Assyriis comparatur 154 e; 155 a.

Salmanasar, Rex Assyriorum, quae contra Samariam fecerit 9 c; 23 e; 24 a; 26 a; 113 a; 186 d; 200 e; 485 d; 659 d; 709 a; Dei flagellum dicitur 304 c.

Salomon, dum non vult mulieres offendere, Deum offendit 2 e; idololatriae condemnatus 3 b; 118 d; 148 e; Astarten adoravit 78 c; regnum suum scindit 119 a; in collibus sacra faciens, idololatriam inauguravit 148 e; primus aras Baalim erexit 178 b; hastas et clypeos aureos inter thesauros habuit 200 d; quo sensu 'concludi in Idumaea,' dicatur 256 b d; 258 c; quam potens fuerit 256 e; quas urbes aedificaverit 257 a b; cum rege Tyri foedus facit 259 a; gentibus multis in Judaismum

- accurrentibus templum quam augustissime extruxit, in typum augustioris Ecclesiae 425 e; 426 a.
- Saltus, moerens, pro vulgari populo moerenti dictum 756 b c.
- Salus, per Christum promissa 45 e; per fidem solum expetenda 92 e; non ab Angelo, non a deputato quovis, sed a Deo 437 d; causam habet solam, amorem Dei 557 c; per fidem, justificatis, et sanctificatis promissa 570 c.
- Salvationi multorum sunt ii qui via recta incedunt 838 d.
- Samaria, omnimodis Deo displicebat 90 a; decem tribus significat 106 a; quas pestes propter idololatriam passa sit 127 e; oleo abundabat 167 e; 452 d; a Rege Salmanasar obsessa 186 d; seipsam perdidit, Deo voluntarie repugnans 190 a; novis suppliciis punitur, etiam infantibus in utero trucidatis 190 b; famem horrendam patitur, a Joele praedictam 200 a; vinolentiae condemnatur 202 a; ter quaterque impunita, tandem minis urgetur 265 d; quod et justitiam et justos vendebat 265 e; et pauperes crudeliter tractabat 266 e; montibus abundabat 283 c; in omnes vicinos superbiens, ab omnibus obsessa, poenas dat 283 d; e faucibus leonis erepta 284 c; a rege Assyriorum capta 284 d; in Assyriam exulata 284 e; domos habebat et aestivas et hyernas 286 c; cum ambobus peritura praedicitur 286 d; tota periit 286 e; propter principum luxuriam 287 c, crudelitatem 287 d, insolentiam 288 a; bello, captivitati, exilio, devota 288 a c; mulieres quaestuaras alens condemnatur 288 e; saepenumero capta, disciplinae causa 304 c; idololatriae, magis quam Hierosolyma, addicta 307 a; propter fiduciam et contemptionem Sionis reprehenditur 311 e; item propter luxuriam 315 d, praecipue principum 316 b; cum incolis suis peritura, praedicitur 318 d; pestilentia decimanda 318 e; ipsa suos sepelire coacta 319 a; domos habitantibus vacuas habens 319 b; Dei Nominis silentium imponens 319 c; 320 c; ab Assyriis, tanquam ab aucupe, irretita 330 e; Obscuracionem solis signum habet calamitatis 336 a; vastata 336 d; 338 e; exitio, tanquam fluvio, devota 344 c; propter idola sua, Israelis peccatum vocatur 396 b; in tugurium, horti custodiam redigenda praedicitur 397 c; item ab idolis suis decepta 398 a; cum idolis, et mercedibus suis peritura 398 b; nuda, et discalceata describitur 399 b; quippe quae captiva futura erat 399 c; a Babylois expugnata gregi consternatae comparatur 416 b; a Deo devota afflictionibus 434 a; olearum ferax 452 c; vastata ab Assyriis, Christum super Satanam victorem representat 538 a; idololatriae causa condemnata 659 b; per figuram montis describitur 659 c; quam fuerit desolata, durante captivitate 663 d; mulieri, alas upupae habenti, comparatur 699 a; Babylois avolat 699 d.

Samaritani, pro Israelitis, saepius, aliquando pro Ephraimitis positi 5 e; 299 e; peste bestiarum vexandi 43 b; ipsi suis idolis male se gerebant 147 e; vitulum projiciebant 117 d; Judaeos Hierosolymae muros aedificantes impediabant 231 a; 628 b; 729 b e; cuti curandae deditissimi erant 287 d; item crudeles, jugi impatientes 287 e; domibus et vineis privati 303 b; propter oppressionem, corruptionem, et persecutionem bonorum 303 e d; qua luxuria festa agerent 316 b; anathemata splendidissima idolis dabant 398 e; ex Assiriis translati 709 b.

Samuel, Deo duce, Regem Agag interfecit 13 e; Israelitas a consilio regis creandi dehortatur 185 e; 431 e.

Sanballat, Judaeos aedificantes impedit, frustra 234 d e.

Sancti, in persona Judae 25 a; qui sint 30 a; ad charitatem vocantur 31 b; Divini Spiritus sunt Epistola 46 a; qua laetitia fruuntur 56 b; in gloriam Christi viventes, per Jezreel praefigurantur 56 e; juncis comparati quod cuspidem sint armati 244 e; regiones et civitates ab ira Divina servant 318 b; in Ecclesia, sicut arbores in summis montibus, conspicui 352 b; sicut apes, doctrinae dulces mel conficiunt 352 e; e turba recedere semper gaudent 371 d; ante Christum septenario, postea octonario numero, significati 438 e; Satanam, quasi morsu, consument 439 d; infidelibus

oppugnabunt, gladio verbi Divini 439 e; Cyro triumphanti comparantur 463 e; quam sint tranquilli 468 b e; daemones concubant 484 b; aliorum dolores suos vocant 519 d; suis aliquando liberari volunt 519 e; 520 a; infensi sunt impietati 521 e; antiquiores, posteriorum suorum felicitatem praevidebant 528 a; fluvii comparati, quasi gratia terram rigantes 565 d; in Christo secure stare, et omnia posse dicuntur 577 a e; carni non serviunt 581 e; Sanctorum orationibus placatur Deus 663 b; per Sanctos Dei visitatione digna fit terra 692 a; quare dicti sint oculi Dei 692 a; cedris comparati 753 e d; in infortuniis vincunt, cadentes coronantur 775 b; Christo judicanti assistent 799 e; Sanctorum divitiae spirituales, quae colligunt in Ecclesiis docentes et bonum facientes 808 a; prisci, Deo placuerunt per obedientiam fidemque 854 d; quam spiritualiter vivunt, carne mortificata 868 b; vitulis salientibus comparati 868 e; omnes hostes concubant 868 d.

Sanctificare, jejunium, quid sit 209 e; 220 b; idem est quod consecrare 238 e.

Sanctificati, i. e. votum sanctificationis super se habentes 242 e; metaphoricè dicuntur, qui ad iram Dei exequendam, devoti sunt 584 e.

Sanctificatio, conformes Christo reddit sanctos 422 a; carnalem naturam elevat attollitque 424 e;

- in Christo est 470 d; justificatis per fidem data 534 b; qualis Judaeis indicta sit, interfecto Godolia 708 c; 709 d e; 710 c e; vera est in poenitentia 712 a; Judaeis, templo diruto, non erat 720 a.
- Sanctitas quanta sacerdotibus conveniat 848 e.
- Sanguis, Christi, ex toto Israele vindicatus 22 a; innocentium, Sionem evertit 421 e; effusus, Deo odiosissimus 454 e; Testamenti, e lacu vincetos emittit 738 b c; Graecorum et hostium Dei, quo sensu epotus 742 a d; 743 a b.
- Sapiens, et obediens cum Sanctis collucebit 405 c.
- Sapientes, augures Idumaeorum, stellarum observatores 358 d; falsa spe victoriae eos decipiebant 358 c.
- Sara, quare incredula de parturitione sua 717 a b.
- Sarasar, Samaritanorum dux, mittit interrogatum de jejuniis 708 b; 709 c; 710 d.
- Sarepta, pro Phoenicia dicta, Judaeis in possessionem promissa 362 d.
- Satanas, belluae similis 53 d; in Christo victus 53 e; 271 a; 484 b; Legi, et Prophetis, adversatus fuit 60 a; vasibus suis a Salvatore spoliatus 61 a; 501 b; aut cito oppugnandus, aut obediendus 162 b; ab Aquilone veniens, et frigefaciens 222 a c; abyssu conditus, locustis extinctis comparatur 223 b; foetorem locustarum refert 223 c; locustae similis, omnes fructus gratiae devorat 225 b; importunus tyrannus 235 b; sub persona Assyriorum damnatus 245 c; leo super praedam rugiens, a Bono Pastore fugatur 285 a; fallaciae architectus 326 d; mendaciorum inventor 420 c; tyrannidem super Gentes exercebat 427 a; eandem Christo triumphante perdidit 427 b; cum daemonibus suis ejectus 427 c; per typum Assyriorum significatus 438 c; a Sanctis, quasi morsu, spoliandus 439 d; domi manere, metu Salvatoris, compellitur 440 d; soli, lilia comburenti, comparatus 441 b; ab Apostolis victus 442 d; propter duritiam lapidi comparatus 483 e; a Christo subjectus 484 b; item a sanctis 484 c; per Christum spoliatus; a suis describitur 501 b c; per Cyrum, utpote Assyriae regem, praefiguratus 514 c; sagena erroris mundum inclusit, nihilominus dejicietur 516 a; Dei contemptor, hominum devorator, describitur 530 c; sagena peccati genus humanum interclusit 531 c; 537 b; 538 d; praesertim interfectores Christi 531 e; a Christo exsuperandus serius, ocyus 533 e; per myricam deserti significatur 534 a; per Arrogantem 534 d; cupiditatis insatiabilis est 535 c; quae non sua sunt, sibi arrogat 536 e; ab Apostolis spoliatus 537 b c; a Christo Ipso 537 e; a Sanctis 538 b; a Justificatis in fide 538 d; ambitionis infinitae est 539 c; quantus hominum oppressor, quantum in Christo op-

- pressus 555 e; 556 e; describitur sub nomine montis, et in persona Regis Nabuchodonosor 560 d; a Verbo Incarnato subjectus 563 e; item ab Apostolis 564 d; e coetu Angelorum expulsus, ab Angelis fortasse etiam ploratus 566 d; per Christum eversus 600 e; 602 b; tenebrarum pater, in tenebras demittitur 602 e; vindemiatori comparatur, quod boni reliquum est colligenti 613 d; Christo Crucifixo superatus 614 e; resurgenti, demissus ad inferos 615 d; captor captus, et colligatus 623 b; exhausit Judaeos, ut uvam expressam 624 a; ex Incarnationis tempore subjectus 625 b; toto mundo tyrannidem suam imposuit 632 a; per Christum eversus 632 b; quomodo vincendus sit 670 a; apparebat Zachariae adversatus Angelo 672 d; quare a dextra stare soleat 673 d; accusare non cessat 673 e; Dei, non nostrum, virtute superatus 685 d; per montem magnum insurgentem praefiguratus 686 e; Ipsum Christum, ipsos Apostolos tentavit 686 d e; a Christo facile superatus 687 a; Antichristum emissurus praedicitur 770 c; a martyribus sanctis pessumdatus 775 e; et pseudo-prophetas et idololatras incendebat 788 d; idololatriae auctor 804 b; dormitantibus invigilat, vigilantibus dormit 832 b.
- Saul, quare condemnatus 13 e; 185 b.
- Scandala, per ignaviam bonorum fiunt 82 b.
- Scandalum, quantum ex vitii Levitarum, Judaeis fieret 847 d; 848 a; quantum ex Ministrorum culpa Ecclesiae fiat 848 e.
- Scarabaeus, in parietibus Judaeorum inventus 540 a.
- Scenopogia, festum Judaeorum, tempore Hoscae celebratum 102 d; 104 e; ad Exodum ab Aegypto memoria retinendum institutum 174 d e; quomodo observatum fuerit 611 e; descriptum 810 b; Christi Resurrectionis tyjus, in Quo, corpora, quasi σκνπαί, nostra fixa sunt 810 c d; id observant justificati in Christo 811 a.
- Sceptrum, signum regiae potestatis 488 e.
- Schoeniae, locus in Moab 447 d.
- Scientia, qualis et quanta sacerdoti necessaria 838 e; praesenti tempore imperfecta, futuro erit perfectissima 867 a; quo sensu cessabit 867 b. [Vide Graeci.]
- Scopus, de principibus, in suos intuentibus, aut a vulgo spectandis dictum 132 c.
- Scribae, Dei agricolae, per agricolas apud Joelem intelligendi 208 b; Judaeorum, lupi raptores 620 b e; leonibus rugientibus comparati 757 e; 758 e; stultitiae convieti, Prophetas honorantes 857 b. [Vide Pharisei, Judaei.]
- Scriptura, non occidit 12 e; per res corporeas spirituales innuit 16 b; spiritualiter intelligenda 20 d; 22 d; aenigmatum plena, solum modestis, per gratiam illuminatis, aperta est 196 b; superbis, obscura fit 196 e; Divinitus inspirata 212 a; brutis animalibus rationem est ubi ascribit 212 a;

- Prophetiam completam esse affirmat 235 d; Idololatrias et Haereticos inter daemones numerare solet 244 e; fons salvationis perpetuus 271 e; Gratiae fons et puteus abundans 292 c d; torrenti non resistibili comparata 308 b; Graecis fabulis praestantior 313 e; veritatis cognitione imbuit 314 a; non insufficienti verbum Dei ad mentem alendum 368 e; pascua bona, gregi Christianae parata 468 a; abscondita ejus diligentioribus per Spiritum clara facit Christus 468 a; et morali et dogmatico pabulo abundant 468 c; quam sit sublimis 468 d; deliciae Sanctorum 468 e; literalis, in Christo perit, spiritalis manet 470 c; quos habeat ad memoriam rerum servandam usus 532 e; rebus sensu carentibus vocem assignat 539 e; res futuras ut jam praeteritas describit 541 d; docet conceptionem de Deo stabilem, Incarnationis pulchrum esse modum, ad scientiam bene vivendi agit 634 c; ab initio usque de Christo praedixit 870 b.
- Sculptilia, quo sensu "ex domo Domini exterminata" 492 d; quam nihili sint 546 b.
- Sculptura, domorum privatorum ambitiosa condemnatur 630 b.
- Seboim, urbs Sodomitica, igni caelesti consumpta 163 b.
- Securis, per se nihil valet 487 e.
- Sedecias Rex, Jeremiam in luteum lacum demittit 303 e; ipse captus, caecatusque 725 d; 726 a.
- Sedere, animi constantiam exprimit 193 e; stabilitatem indicat, Deo tribuitur 739 c.
- Sedrach, Regio Orientis Antiochiae finitima 730 b.
- Segor, Aegyptiorum Rex 113 a; 286 d.
- Seir, Idumaeae regio, pilorum emissio, seu pilosus, significat 355 a.
- Sellum, de sanguine Jehu, Rex Israel 7 e.
- Semeas, Propheta, tempore Roboami 410 a.
- Semen, Dei, pro Filio 20 e; 56 c; Dei populus 57 a.
- Seminare, "mihī ipsi" quid sit 56 d.
- Seminatio, carnalis, quid ferat 152 b; bona, a Deo est 152 c; tum Idololatrarum, tum Haereticorum falsa arguitur 152 d e; inter Gentes, pro Captivitate dictum 491 a b; qualis a Deo benedicatur 631 a; de fidelibus, unaquaque dispersis, dictum 751 b; 752 a.
- Senaan, urbs illustris Aegypti extremi 401 e; a Rege Senacherib vastata 402 b.
- Senaar, regio in Judaeae finibus, oppidatim et vicatim habitata 401 e; Israeli cadenti irridens condemnatur 402 a.
- Sennacherib, Judaeam invadit 9 d; Hierosolymae obsidet 24 b; per Regem Gog praedicitur 323 e; 324 b; Judaeam invadens, Nilo exundanti comparatur 335 a; et invadens, et regrediens, fluvio comparatur 344 d; Palaestinam vastat 392 a; ad portas tantum Hierosolymae pervenit 400 a; Hierosolymae irridens, Deo poe-

- nas dat 400 d; Aegyptum vastat 402 b; 432 c; Judaeam vastans, ab Angelo vastatur 432 e; Samariam invadit 490 d; Samariam capit, Hierosolyman non potest capere 579 c; 659 e.
- Senectus, virtutis praestantia prominet 229 c.
- Seniores in plateis sedentes, typus pacis, et temporalis et spiritualis 716 a e; in templo idola venerantes, ab Ezechiele visi 815 a.
- Separatio, membrorum victimae, quid significaverit 835 a b.
- Sephela sive campestris Judaeae regio Philistaeos possessura praedicitur 362 a.
- Septem numerus, tempus Legis significat 60 e; Sanctos ante Christum natos, exprimit 438 e; perfectionem significat 678 d.
- Septuaginta, Interpretes S. Scripturae, ab Hebraeis discrepant 280 c; 310 d; 401 d; 445 d; 597 a; 803 e.
- Seraphim, Filii Primogeniti gloriam testantur 555 b.
- Sermones pietatis pleni, sine moribus, pro nihilo aestimatae 409 d; cum vero pudore, non sunt inutiles 410 c.
- Serpens, metaphoricè pro calamitate 306 d.
- Serpentes, pulverem lingere solent, inopia cibi compulsi 471 c.
- Serra, nullo ducente per se nihil valet 487 e.
- Serrae, rotis curruum triturantium apud Syros affixae 254 e.
- Servi, ex Judaea empti, a Tyriis mercatoribus deportabantur 236 d.
- Servus, Dei, qui sit, qui non sit, conversis corde patefactum 864 a.
- Shallum, Rex creatus 7 d.
- Sibilare, quo sensu Deus dicatur 751 e d.
- Sibilatio, insolenter triumphantium est 604 d.
- Sicima (1) oppidum Chanaanitarum quae passa sit per filios Jacobi 104 a; 107 a.
- Sicima (2) oppidum trans Jordanem, nonnullos ab idololatria conversos habet 102 d; 104 e; quae passa sit per Galaaditarum insidias 103 c.
- Signa apud nos operatur, si non aperte, spiritualiter tamen, Deus 780 a.
- Signaculum, de Christo dictum, quasi de expressa Patris Imagine 650 e.
- Signum, Crucis, insigne est Ecclesiae 751 c e.
- Simeon et Levi, quid contra Simitas fecerint 104 a.
- Simeon senex, quid de Christo praedixerit 680 c.
- Simeonitae, in iudices electi fuerunt saepissime 785 e; quales fuerint 786 a.
- Similitudo morum societatis vinculum 276 c.
- Simplicitas, absente prudentia stultitia est 113 b; Prophetæ Jonæ, infantium simplicitati comparatur 387 d.
- Sina, Mons, Divinae revelationis sedes 310 a; votorum populi locus 49 b; servitutis symbolum 782 a.
- Sinistra, stultitiae typus 771 e.
- Sion, mons, ipse a suis contemptus, idolis posthabitus 311 c; Eccle-

- siae typus 311 e; 360 e; 393 d; 562 e; 741 a; montem Idumaeae superaturus praedicitur 362 e; domus et civitas Dei 393 d; innocenti sanguine eversa est 421 e; virum religiosum non habebat, Michaeae tempore 454 e; sanguine foedabat iudicium 455 a; sero poenitens, ad Deum aspicit 460 d; 461 c; Babyloni insultanti respondens, et poenitentiam suam et spem resurrectionis suae profitetur 461 d; 465 c; Divinae misericordiae se committit 462 a c; adoptione sua gaudere iussa 735 e; quam gaudeat, praesente Christo 735 e; post adventum Christi, filia nominatur 736 a; Mons, a terrae motu adeo discissus ut valles rupibus impletur 797 d e; [vide Hierosolyma.]
- Sirenes, a Graecis, et Sacris scriptoribus, tanquam volucres canorae describuntur 399 d; ejulantes, pro typo sunt luctus Samariae futuri 399 e.
- Smilax, planta serpens, affinis hederae 487 a; Assyriorum typus quippe quae esset comburenda ad finem 487 b c.
- Sodoma, salvari potuit, si vel quinque justos habuisset 27 c; ebrietatis spiritualis exemplar 182 d; vastata Judaeae vastandae typus 294 c; 295 b; ab Angelis praesentibus eversa 305 d; Gentium exitio devotarum typus 598 e; item extremi scelestorum supplicii 598 e.
- Sol, Hierosolymae cultus 86 d; 87 c; item in civitatibus Judaeae 88 e; oriens, super montes diffusus, Assyriorum typus 214 e; Crucifixo Christo, luctum induebat 230 b; obscuratus, signum calamitatis 336 a; 419 b; occubuit Judaeis, Mosem legentibus 419 c; item Evangelium rejicientibus 419 d; obscuratur Haereticis veritatem distrahentibus 419 e; oriens, Evangelii ortum, progrediens progressum, significat 567 e; exaltatus, Passionem in Cruce 568 e; idololatrias, Dominus, et juramentum 582 d; Justitiae, et Illuminationis, Christus 866 d.
- Solitudo, sive desertum Judaeae Australis, quos habuerit terminos 246 a; vitae humanae typus 271 d; Sanctis, ut Jonae, semper dilecta 371 d.
- Somnolentia, Ninevitarum principum describitur 513 e; item Pharisaeorum Christo adversantium 514 c.
- Somnus, pro timore metaphorice dictum 110 d.
- Sophonias, Propheta, et genere et moribus clarus 578 a; duobus tribus prophetabat 578 b; tempore Josiae 583 a; quae Rex Nabuchodonosor facturus esset, praedixit 583 b; terroribus consolationes miscet 583 c; a nimia securitate dehortatur 584 a; diem Domini adesse affirmat 584 b; et Principum et Sacerdotum vitiis invehitur 585 a e; diem Domini describit 586 d; item desolationem Judaeae 587 e; Romanorum in captivos saevitiam praedicit 588 d; atheismi Judaeos convincit 589 b; vanitatem

divitiarum praedicat 590 a c; tribulationes Hierosolymae praedicat 591 a c; idololatrarum et caccitatem, et exitium demonstrat 592 c d; Haereticos idololatriae convincit 592 e; Judaeos inruditos, ob legem contemptam, affirmat esse 593 d; ad poenitentiam hortatur 593 a; item ad obedientiam 594 a; vicinarum gentium exitium praedicat 594 c; urbibus maritimis minitatur 596 a c; Philistaeorum exitium praedicat 597 b e; item Moabitarum, et Ammonitarum 598 b; item generaliter idololatrarum 599 d; item Dei Incarnationem, et universam manifestationem 600 b; item Aethiopum et Ninives desolationem 601, 602, 603, 604; Hierosolyman, a priori pulchritudine et pietate defecisse lamentatus 605 a e; Israelis idololatriam castigat 606 a d; item principum rapacitatem 606, 607 item prophetarum hypocrisin 608 b; item sacerdotum negligentiam 609 c d; Dei judicium superbis minitatur 610 e; 611 a e; hortatur ad timorem Dei 612 b c; ad praeparationem 612 d e; desolationem Judaeorum vindemiae comparat 613 a c; reditum eorum Resurrectionis typum praemonstrat 614 a c; item barbarorum exitium et Ecclesiae Victoriam 615, 616; ejusdem amplificationem 617 a d; hostibus Judaeorum insultantibus minitatur 618 a; Judaeis ipsis redemptionem promittit 618 b c; gloriam Ecclesiae prae-

dicat 618 e; 621 a c; Judaeorum partis conversionem 619 b c d, partis condemnationem 620 b c d; Boni Pastoris amorem describit 620 e; item mutuum Christi et Christianorum inter se delectationem 621 c; 622 c e; Crucem, gloriam Ecclesiae, praedicat 623 b; cujus inimicos non impunitos fore affirmans, aeternitatem ignis futuri asserit 623 d; denique et Sionis et Gentium redemptionem, gratiam, gloriam, praemonstrans 624 a e, haec et omnia spiritualia bona, ad Incarnationem ipsam, quasi causam, refert 625 a b.

Sortes, a Jonae sociis jactae, res nova et insucta 372 b.

'Spatiosus ager,' de regionibus Captivitatis dictum 80 c.

Spes, animae tegumen, pelli animalium comparatur 411 a; victores reddit hostium spiritualium 411 b.

Spes, arboribus, in radice est 866 a; impiis nulla relinquenda 866 b c.

Spicae, post messem praetermissae, Israelis afflictivi typus 454 a b.

Spiritualis, sensus, historico postponitur 26 a.

Spiritus, aliquando pro aere ponitur 296 b.

Spiritus caelestes, obedientiae exemplar 300 b. [Vide Angeli.]

Spiritus hominis, et creatus et re-creatus a Deo 772 e; 773 a.

Spiritus maligni, hominum seductores 414 a; 415 a; a Christo subjecti 484 b. [Vide Satanas.]

SPIRITUS SANCTUS, in corde scribens, de omnibus docet 46 c; fons

- omnis illuminationis 48 b; sub figura pluviae praemonstratus 54 e; 55 c; a Joele manifeste praedictus 226 d; 227 a; omnibus merentibus datus 226 e; ex Christo est, qua Deus est; datur Christo, qua homo est 228 a; primo Adamo avolavit, secundo immansit 228 c; effusus abunde regeneratis in Christo 228 e, quicumque sint 229 a, sive mulieres, senes, juvenes 229 b e, modo ab idolis abstineant 230 a; consignat Baptizatos ad sanctificationem 465 b; per inspirationem Christi, datus Apostolis 496 e; ad Pentecosten missus, per Sophoniam praedicitur 616 d; in signum Gentibus universis datus 617 a; Sanctorum est delectatio 622 c d; conditoribus tum templi, tum Ecclesiae, praesens adjutor 640 a c; gladius in Apostolorum manibus praedicitur 650 a; omnis virtutis nostrae fons unicus 684 d; 685 b; 686 a; Deus et est, et adorandus est 719 a; quam sit vivificans 736 b; in praesenti saeculo parcius, in futuro largissime, effundetur 801 c; per figuram aquae describitur 801 d; mari comparatur 802 a b; et Gentibus, et Israeli pariter datur 802 d e; et aestate et hyeme, i.e. perpetuo, effundetur 803 a; in Oriente, et Occidente pariter 803 c; quam contra carnem pugnet 868 a b.
- Stannum, quare aptus sit Christi typus 690 e; 691 a c.
- Stare, alacritatem animi denotat 676 c d.
- Statera, aequalitatem morum significat 173 a b; falsa, abominatio Dei 333 e; iniquitatis condemnatur 450 e; 451 a.
- Stephanus S., Judaeos refutans 309 e; traditionem de cultu Moloch et Raephan profert 310 a c; quare Babylonem pro Damasco, secundum Hebraeos, dixerit 310 e.
- Sterilitas mulierum, idololatriae poena 139 e; spiritualiter de falsis doctoribus dictum 140 b; irae Divinae signum 647 a c; quare mulieribus Judaeis fuerit invisiva 845 c.
- Stetit, saepe in Sac. Scr. de negotio quovis perfecto dictum 558 e; de Christo 559 b; de terra 559 e.
- Stipula, igni creamina, impiorum poenae symbolum 864 e; 866 a.
- Stultitia, ea extrema est, experientia docente non doceri 112 d.
- Stupor, pro amentia dictum 775 a; Ecclesiae persecutoribus imputatur 775 b.
- Subversio turbida, de saevitia Chaldaeorum dictum 542 d e; item de Pharisaeorum arrogantia 543 b c; item de Haereticorum insanis 543 d.
- Superbi, Deo invisivi 301 b; locustis comparati 330 d; avibus 330 e; Divina mysteria penetrare non possunt 196 c; virga ferrea cohibentur 468 a.
- Superbia manifesta est Dei oppugnatio 317 e; Judaeorum, Dei juramentum 334 d; ad humiliationem tendit 535 a;

venturi mali semper negligens 544 b; Babyloniorum quae fuerit 544 c; quas poenas subierit 544 d; 545 d; quam sit in eminenti fortuna universa 560 c; quam sit Deo invisita 610 c.

Supplantare Deum, quid sit 858 c.

Susac, Rex Aegypti, quae contra Salomonem fecerit 200 d; 410 a.

Symbola, divinationis genus 75 a.

Symmachus, in Mich. i. 11, mentionem habet 401 d.

Synagoga, quando fuerit nobilis 19 d; quando corrupta 20 b; a Deo miserata 20 c; occidit Jezreel, i. e. Christum 25 c; quales habuerit filios 32 c; supplicio emendata 32 d; a daemonibus occupata 34 b; filios edit fornicantes 35 c; a Spiritu Sancto frustra vocata 46 c; Deo desponsata 52 e; fructifera posthac reddetur 56 d; mater tenebrarum 69 c; Lucem mundi rejicit, Christum 69 d; ideo rejicitur ipsa 69 e; Judaeorum mater 194 c; coelestem Sponsum trucidans, thalamo excluditur 205 d; Deum virginitatis suae Ducem sortita est 297 c; Dei immemor, dona ejus, idolis transfert 398 b; nudata gloria sua, ut meretrix vestibus 507 c d; Deo oppugnans stultitiae convincitur 525 e; quare umbrosa et condensa dicatur 554 b; sub typo sterilis ficus significata 575 b c; item vineae infructuosae 575 d e; item olivae radicitus excisae 576 a; fame spiritali punita 576 b; in Christum saeviebat 619 b; 624 a b; parte aliqua servata per fidem 619 c;

624 b; quatenus humilis et mansucta fuerit 619 d; quatenus, et superba et rapax 620 b c; avaritia fiebat ebria 624 a; uvae exhaustae comparata 624 a b; non omnis fidem abjiciet 693 e; ab asino Christum portante significata 736 c c. [Vide Judaei.]

Syri, et vicini Judaeorum, et inimici 91 a; regnante Joas Hierosolymam adorti, franguntur 250 b; quae contra Galaaditas atrociam commiserint 254 e; Cyrenensium coloni erant 255 c; 348 c; regnante Raason paulisper Judaeos subjecerunt 256 a; latronum more Samariam invadunt 284 a; "ex fovea," scilicet e Libya, ducti 596 c d.

T

TABERNACULUM Davidis, nationem Judaeorum significat 250 b; suscitatum est Christo resurgente 350 d; Mosis, in deserto, Ecclesiae typus 779 a. [Vide Scenopagia.]

Tabes carnis quaedam insolita hostibus Dei intentatur 806 b e.

Tacere, impietatem, impietas arguitur 153 c; haeticorum mendacia, nefas 154 b.

Talionis lex, lex naturae 360 c.

Tarshish, ubi 369 d.

Tempestas, Jonae, vera et magna demonstrata, ex nautarum terroribus 371 b.

Templa, in Dan et Bethel idolo Baal extracta 17 b; ad Dei gloriam aedificari debent 268 e; idolorum, ebrietatis et voluptatis offi-

- cinae 270 a; Dei gloriam celebrant; ab Ipso Deo habitata 393 b.
- Templum, Salomonis conditum 2 e; Cyro permittente reaedificatum 5 e; 460 e; 689 a; a Babyloniis incensum 117 e; iterum ab Antiocho 201 e; delendum praedicatur 230 e; 341 e; 423 d; 755 a; Sanctorum, non temporale 28 e; quodvis, in Dei gloriam aedificatum, violatum, violantibus nocet 268 e; 269 a; Deo praesente et aspectante 269 c; idolorum, ebrietatis officina 270 a; Dei, idolis consecratum 290 d; Judaeorum, igni periturum praedicatur 341 e; 755 a; igni praedicto perit 342 c; Spirituale, si sit pariter pollutum, pariter peribit 342 d; "Mons domus" dictum devovetur exitio 423 d; tempore Aggaei, foedissime neglectum 630 a; Dei, spirituale, in animis est fidelium 634 d; bonis moribus aedificandum est 634 e; desertum, bonis moribus nocet 635 a; secundum, contemnitur ab iis qui Solomonis illud primum conspexerant 639 a c; nec tamen illi gloria inferius evenit 639 d; urgente et juvante Deo conditum 640 a; quali gloria fuerit ornatum 641 e; praesentia Christi nobilitatum 642 c; Ecclesiae typus 642 e; item uniuscujusque Sancti 643 b; reaedificatum 689 a; a Christo excitatum, in melius mutatum 689 d; secundum, priori praestantius 689 e; spirituale, sanctum 690 a c; post Captivitatem neglectum 817 c d.
- Tempora, grammatica, apud S. Scripturas non distinguuntur 17 c; omnia tribus continentur 95 e; sacrificandi, apud Judaeos tria 290 b.
- Tempus, malum, pro tempore supplicii 406 b; et vocandae, et glorificandae Ecclesiae definitur 624 d e; Incarnationis, Divinitus constitutum 625 a; semper adest, agere volentibus 629 c.
- Tenebrae, triduanae, in supplicium Aegyptiis immissae 23 d; de Synagoga dictum 69 c; metaphorice pro perturbatione animi dictum 241 a; in principio super abyssum incumbentes 300 c; a Propheta Amos praedictae, Judaeorum ignorantiae typus 337 d pro captarum urbium calamitatibus 591 c.
- Teraphim, aut Remissionem aut Sanans-cos significabat 135 b.
- Termini, quo sensu a principibus Judae "translati" fuerint 88 d; impietatis, quare de Idumaea dictum 822 b; Israelis, a Deo magnopere glorificati 822 e.
- Terra, pro incolis ipsam habitantibus 56 b; "voluntaria" quid sit 57 b.
- Terrae-Motus, Oziae regis tempore 251 e; 797 d; item Crucifixionis 797 e; significat Judaeorum obcaecationem 798 a c; item Dei praesentiam 798 d e.
- Testamenta, de promissis dictum 144 c; duo, Sinae, et Hierosolymae 782 a.
- Testamentum, "praevaricare" quid sit 99 a; a Judaeis praevaricatum 100 a; Novum Veteri quantum excellat 101 a; Vetus, Novo

- absque comparatione inferius 563 d; Christi sanguine sancitum 738 b d; quo sensu dissipatum 764 d; 765 e; 768 a; Vetus, per virgam Funiculi, praefiguratum 767 e; Vetus, Adventu Christi abolitum 829 e; Levitis datum, partes hostiarum separatae 834 d; 835 e; vitae et pacis Levitis datum 836 b; patris Levi, a filiis sacerdotibus corruptum 840 a.
- Testimonium, cum praepositione "in" significat in aeternum 472 e.
- Testudines, pro aggeribus ad aquam portandam extractis 176 c.
- Thaeman Regio, Idumaeae, a situ Australi appellata 355 a; timore Judaeorum percussa 358 e; pro Austro dictum 553 e; item pro Bethlehem Australi urbe 553 e.
- Thaeman urbs, Idumaeae metropolis, incensa 262 a.
- Thammuz, i. q. Graecorum lingua Adonis vocatur, apud Judaeos veneratus 79 b.
- Tharsis idem quod Tarsus, urbs Ciliciae 369 d; non apud Indos 369 e.
- Thecua, vicus, Ephraimiticus, Prophetiae Amos incunabulum 246 b.
- Theglathphalasar, Rex Assyriorum Samariam capit 8 c; 23 e; 105 b; 458 e; item Damascum 9 a; item, vocatus in auxilium Regis Judae 284 e; totam Galilaeam vastat 391 d.
- Theman, vide Thaeman.
- Theraphim, vide Teraphim.
- Theocratia, dum manebat, omnia Israelitis bene se habebant 178 b; 185 b; Judaeorum descripta 431 b; a Judaeis rejecta 431 d; Israelis descripta 434 e; in Christo restituta 435 b.
- Theodotion, Scripturae interpres, nominatur 310 b.
- Thesauri, veri sunt ii, qui in coelis reponuntur 287 a; iniquitatis, thesaurizantibus damnosa 450 c d.
- Throni, eversi, a Prophetis praedicti, miracula Redemptionis portendebant 649 d e.
- Thus, odorifer; pietatis, Deo gratae, typus 193 e; non nisi cum pietate Deo placens 210 b.
- Timens Deum, cor incontaminatum ante Eum habet 583 e; "in timore," quid sit 837 e.
- Timentes Deum, libro divino inscripti 863 d; solem justitiae videbunt 866 c.
- Timere Deum, legibus Ejus obedire est 619 e.
- Timor Dei, et sanctificationem et salutem confert 612 b c; 636 c; templum aedificantium laudatur 636 b; in libro Proverbiorum, et Siracidis commendatus 636 c; timor, Deo, utpote domino, debitus 823 c d, a peccare nolentibus solum exhibetur 824 a; sacerdotibus per vestitum sacerdotalem ingeritur 837 a b.
- Tinea, Divini iudicii typus 456 b c.
- Titus, irae Divinae in Judaeos minister 416 b; Hierosolymam "lucerna scrutatur" 588 e.
- Tonitrua, Deum verum et universum testantur 295 d; 296 b.
- Torcular, imminutus, irae Divinae signum 647 a c.
- Torrens, juncorum, aut quivis flavius juncis plenus, aut ille Cedro-

- rum rivus, apud Hierosolyman 244 b; Divinae Gratiæ typus, quippe quæ resisti non possit 308 b.
- Torris, ferventis Apostolorum zeli typus 777 c; 778 b.
- Traditio, Judæorum, de iudiciis memoratur 785 e.
- Transitiones, sive errores animorum, florente Ecclesia, cessabunt 734 d; 735 b.
- Transitus, Rubri maris, Divini roboris testimonium 480 b c; Jordanis fluvii, inter prima miracula habendus 480 e.
- Transmigratio, pro ipsis Israelitis, Babylonem traductis 362 c.
- Tribulatio, ad Deum ducit 94 a c; optima pietatis magistra 183 e; ad emendandos mores utilis 338 d; ad virtutem utilis demonstratur, in Paulo, Davide, Jona 379 c.
- Tribuni, de Apostolis, quasi ducibus populi dictum 776 b; 777 c.
- Tribus, decem, Israelis, magis impia, et citius punita, quam Judæ duæ 150 e; decem Israelis, et duo Judæ, post Captivitatem conjunctæ 156 e; Israelis, et seorsim, et omnes simul appellantur 450 b; Judæorum, quare seorsim plangentes describantur 785 c d.
- Triginta, argentei, merces prodendi Christi, quid significaverint 767 a.
- Trinitas, Sancta et Consubstantialis 224 c; 549 e; in Ecclesia patefacta 668 c.
- Tristitia, mentis caligo, per Solem deficientem significata 336 a.
- Triticum, roboris spiritualis typus 635 a; bonorum symbolum, in horreum servandum 865 a.
- Tritura, Divini Judicii signum 433 a b.
- Trituratio, apud Syros rotis curruum ferreis fieri solebat 254 e.
- Tuba, "super colles canens," quid sit 87 b; 88 a; Judæorum pugnantium, Archangeli tubæ comparata 241 c; bellum præcines, Prophetarum proclamantium typus 278 c; pro saevitia militum triumphantium dictum 591 d; Dei, prædicatio Evangelii est 742 a c.
- Turris, pro tugurio pastoritio, squaloris indicium 430 c; item tenebrarum spiritualium figura 430 d.
- Turtures, oblatis Deo, per mysterium, Christi typus 836 e.
- Typus, non ipsa veritas est, sed figura et simulacrum veritatis 315 b; Christi, quousque sit Moses, item quousque Aaron, et Jonas 365 e; 366 a e; omnis cum consideratione scopi sui interpretandus 366 c; nullus, antitypo exactissime respondet 366 d; nullus præter scopum argutius torquendus 367 b; quam sit inferior veritati rei ipsius 686 d.
- Tyrus, pueros Judæorum, in servitutem vendendos, præsertim Idumæis, deportabant 236 d e; 258 b; liberos suos vicissim venditos videbant 237 d; minis urgentur, quod ruperant foedus fraternum 258 a; sive foedus Regis Chiram cum Salomone 259 a; sive Israelis cum filiis Esau 259 b; sive filiorum Abrahami cum filiis Lot 259 d; ad

Samariam oppugnandam mittunt Iatronenorum manum 284 a.

Tyrus, urbs, idololatriæ dedita 368 a; instar insulæ describitur 526 c; viribus suis et divitiis confidens, exitio devovetur 731 a b; inimicorum Dei typus 731 d.

U

ULULATUS, urbium captarum prædictus 587 a; Libani, pro populi lamentis dictum 756 a.

Umbra i. e. nox, demonstratio Dei 300 c.

Unguenta in luxuriosis Samariæ conviviis usitata 316 b.

Ungula, juveni triturantis, Divini Judicii symbolum 433 b.

Unitas, primorum discipulorum et concordia laudatur 624 c; Dei, ad unitatem vocat 841 c d.

Unus, Deus, et est, et semper fuit, et ad finem demonstrabitur 804 b c.

Urupa, volucris immundissima, idololatriæ typus 699 c.

Ursus, Assyriorum sævitiae figura 184 c; metaphorice pro Judicio Divino 306 c.

Uva, post vindemiam latens, Israelis afflicti typus 454 a; quæ posterus nascitur, magis a foliis occultatur 454 b; expressa et exhausta, menti virtute vacuæ comparatur 624 a b.

Uvae, cum placentis, idolis oblatæ 59 a b.

Uxor, Testamenti, et foederis participes est 845 c; spiritus viri sui reliquiae dicitur 846 a.

V

VACCA, rufa, immaculata pro peccatis oblata 72 b; oestro stimulata, Israelis in præceps acti typus 80 a.

Vae, particula exprobandi, apud Sac. Scr. recto casui apponitur 314 c.

Valles, de viris humilibus et abjectis dictum 391 d; item de daemionibus vilioribus 395 b; hymnos dicentes, spiritualiter de humilibus dictum 558 d; obturandæ, nempe Montis Olivarum, quid significant 798 c.

Vallis Achor, vallis perversionis 47 c; 48 a.

Vallis Jezreel, quid velit 22 d.

Vallis Josaphat, quo loco sita, qualis fuerit 233 d e; Divini Judicii, non, ut quidam ferunt, futura est 234 c.

Vallis Judicii, quæ sit, quare certaminis locus appelletur 239 d; 240 c.

Vasa, desiderabilia, i. e. Morti, de malignis, aut hominibus, aut daemionibus dictum 189 c; aurea et electa Dei, homines fide exornati, et pietate coruscantes 237 a; mystica, veneranda, et preciosa, in Ecclesia 813 e; qua religione sint servata, et servanda 814 a.

Vates falsi, furere se simulabant 131 d. [Vide Pseudoprophetae.]

Venatio, pro rapina dictum 505 b.

Veneficæ, judicio veloci devoentur 855 d e; garrulitatis condemnatae 856 e.

Veneficia, Judæorum condemnata 443 b.

- Venti, pro partibus mundi, dicuntur 701 a; quo sensu Deo assistant 701 b.
- Ventriculus, hostiae, affectionis intimae symbolum, Deo oblatum 835 a.
- Venturus, titulus Christi 533 b.
- Venus, sub nomine Astartes, a Judaeis culta 78 b; 86 c.
- Ver pro regionibus frigidis dictum 803 b.
- VERBUM DEI, CHRISTUS, in typo Osea uxorem fornicationum sumentis non praesignificatus 12 d; Panis animorum est 194 b; 339 c; Deus quum fuerat, hominem induit, torrens Gratiae factum est 224, 760 b; vere Deus, vere homo 550 d; omnium bonorum auctor est Ecclesiae 621 d e; Dei Unigenitus est Filius 760 b. [Vide Christus.]
- Verbum Dei, pro Revelatione Prophetis data dictum 10 c; non cuivis intelligendum 196 b; superbis clausum modestis patet 196 c; bellicis operibus comparatur 217 d, igni 217 e, malleo 218 a; Adamanti comparatur 325 d; Gladius Sanctorum, Assyrios superaturum describitur 439 e; 440 b; rori comparatum 441 b; gregis Christi pabulum 441 c; scriptum, igni gladioque comparatur 778 c d. [Vide Scripturae.]
- Veritas, tacendo violatur 154 c; Evangelii, Graecis fabulis praestantior 313 d; discipulos suos illuminat 314 a; in Deo, et per Deum loquentibus, solum invenitur 420 c; quam sit religiosis necessaria 724 c; in Christo solum est 725 a; in Lege adumbrata, in Christo Incarnata 837 c d.
- Vespasianus, irae Divinae in Judaeos fuit minister 416 b; Judaeam vastator, praedictus 703 c.
- Vestibulum, pro peccato publico, poena publica, metaphorice usurpatur 586 a; in expugnatione urbium, clamoribus caesorum sonat 587 a [Virg. *Aen.* 11.]; quare sit aptum persecutionis symbolum 773 c; 774 b c.
- Vestimenta, quo sensu "discindenda" 219 c; sacerdotalia, neglecta a Judaeis 584 d; 609 d; ministrorum Evangelii, morum sanctitas, et vita Evangelica 586 c; Sacerdotum, quamvis sancta, non tactu suo res alias sanctificabant 644 e; 645 a b; sordida, immunditiae typus, pura, sanctitatis 674 c e; Sacerdotalia, quos ad usus serviant 837 a b.
- Viae, Judaeorum desertae, desolationem populi indicabant 611 d.
- Vicini, Samariae captae irridentes, irridentur quasi vicissim capiendi 400 b; 401 a; Judaeorum, imminente periculo, semper fidem fallebant 459 c; Judaeis afflictis crudelissimos se exhibent 594 e; 595 a e; 597 c; 598 c; post reditum eorum, mutata lingua, Deum laudant 616 c; aedificationem urbis impediunt 729 b e; audito Tyri exitio trepidabant 732 c; conversi ad fidem fient tribuni Judaeorum 733 b; 734 a.
- Videns, de pseudopropheta dictum 327 e.

- Vidua, non impne erit fraudata 854 e.
- Vigilantia, quam sit necessaria 832 a b.
- Vinacea, sive uvae passae, diis alienis oblatae 59 a b.
- Vincti, pro charitate constrictis dictum 738 e; pro justificatis 739 e.
- Vincula, et Charitatis et obedientiae signa 571 a b.
- Vindemia, de caede Sicimitarum dictum 105 a; talis est, qualis seminatio 152 b; Judaeis in patriam redditis, in sationis tempus duratura praedicitur 351 d.
- Vinea, quam ab olivario discrepet 21 c; Ecclesiae Judaeorum 22 e; 100 e; quomodo dispersa 42 b; laetitiae symbolum 43 e; 721 b d; Sodomae, quid sit 109 e; Israelis, etsi frondosa et Gentibus admiranda, spinas tantum proferebat 143 a; Synagogae, corrupta per voluptates 194 d; per Christum refluens 194 e; infructuosa, Synagogae Judaeorum typus 575 d e; impiorum, a Deo maledicta, piorum benedicta 648 a c; felicitatis symbolum 721 b d; poenitentium, a Deo benedicta 859 e.
- Vinum, ebrietatis nota 61 e; pro falsa doctrina dictum 74 e; de idololatriae lascivia dictum 109 e; 110 a; idolis oblatum 115 b; Gratiae, corda lactificantis, typus 128 e; 152 b; 153 b; 195 a; 211 c; 428 d; 681 a; i. e. Vitium, unicuique suum est 202 d; apud Samaritanos abundabat 452 d; cessaturum praedicitur 452 e; lactitiae typus 635 a; spiritualiter, pro cognitione Dei, quo sensu virginibus conveniat 744 a b; 745 e; quantum mali et molestiae afferat 750 d.
- Virga, in divinando a Chaldaeis, inde a Judaeis, usitata 75 e; Christi, perversis ferrea, piis benigna est 468 a; pro Assyriorum sceptro dictum 488 e; pro jugo Pharisaeorum 489 e; pro tyrannide Satanae 490 a; seniorum, typus Christi 716 e; quam varios habeat sensus 761 b c; Decoris, Evangelium; Funiculi, Legem significavit 762 a; pulehra, Evangelicam Gratiam praemonstravit projectam, ad errantes greges compellendas 765 a c; item mysterium Incarnationis exprimit 766 b; item doctrinam Evangelicam 767 d; item Domini verbum 769 a.
- Virgines, idolis consecratae, artis magicae ministrae 339 e; per Dan et Bersabee jurare solitae 340 b; praedictur periturae 340 c; animarum pulchrarum typus 340 d; defecerunt Christi tempore 340 e; quare vino donandae sint 744 a b; pro castis sanctisque dictum 745 e.
- Virgo sacco vel cilicio vestita, sponsum lamentatur 205 a; Beata, praedicta Aggaei Prophetae, cantico suo implevit 649 e.
- Virtutes, sub typo pluviae descriptae 55 c; ex auctore Christo tantum proficiscuntur 196 a; sub vineis, ficibus, et arboribus, apud Joelem, intelligendae 208 d; ad Deum

- placandum necessariae 208 e;
armatura splendidissima 569 d;
a Spiritu Divino derivantur
684 d; 685 b; 686 a.
- Visio, Christi, pro visibili Incarna-
tione dictum, 851 b; incredulis
intolerabilis erit 851 c.
- Visiones, Pauli, Ananiae, et aliorum
229 c d.
- Visitatio, de Adventu Salvatoris
dictum 735 c.
- Vita, per frumentum significata 55 e;
incorruptibilis, aeterna, in Christo
470 d; 472 c; definitur id quod
dat, non quod accipit, vitam
519 d; de Christo dictum 550 b;
peregrinatio est animae 575 a;
Sanctorum neque abjecta neque
infructuosa 577 b; Sanctorum
non humana, sed Divina potius,
et spiritualis 581 c; vera spiri-
tualis, quid sit 853 d e.
- Vitia, quam maxime sunt varia
202 d.
- Vitis, a locustis mordicis tacta,
alba conspicitur 204 a. [Vide
Vinea, Vinum.]
- Vitium, e neglecto virtutis studio
oriri solet 332 a.
- Vitula rufa, Christi typus 836 e.
- Vituli, aurei, a Rege Hieroboamo
adorati, 5 a; 17 b; 86 c; quo
consilio 103 a; quare "exterendi"
dicantur 119 e; nihil aliud quam
seducere valebant 120 b; sali-
entes, Sanctorum laetitiae typus
868 c.
- Vitulus, Hieroboami, Apim Aegyp-
tium, i.e. Solem, referebat 145 a;
a Rege Manaim Phulae datus
145 d; confractus et irrisus a
Babyloniis 146 c; ad regem
- Jarim, i.e. ultorem, missus, quo
Samarium ulcisceretur 146 d;
comparatur Haereticis, Ecclesiam
corrumpentibus 147 b; projici-
tur a Samaritis 147 d; in
deserto, commune omnium idolum
erat 309 c; Hieroboami, insigne
erat impietatis testimonium, ut-
pote humanae manus artificium
327 a.
- Volucres, hostes Judaeorum signi-
ficant 50 d; de superbis symbo-
lice dictum 67 a; 581 d.
- Voluptas, omnis a poenitentibus
abjicienda 220 b; bonis moribus
perniciosa 272 e; brevis et
fugax describitur 316 a; carnalis,
quam sit damnosa 468 b; quam
sit repudianda 590 d.
- Voluptuarii, correctionem abomi-
nantur 648 d.
- Vox, Dei, praesentiam Dei indicat
217 d.
- Vulpes, daemonum immundorum
typus 265 c.

Z

- ZACHARIAS Propheta, obiter memo-
ratur 231 d; Hierosolymae post
reditum Judaeorum vaticinatur
652 a b; populo ignorantique
paedagogus inspiratus 653 a; ex
patre Barachia, tribu Levi, natus
653 b; de causis captivitatis, et
officiis liberatorum civium agit
653 c; item Redemptionis per
Christum mysterium exponit
653 d; ad suos admonendos his-
toriam Judaeae priorem recenset
653 e; 654 a; ex ira divina in
patres orationem instituit 654
b c d; ad conversionem hortatus,

exempla patrum sequi vetat 655 c c; Pseudoprophetarum et seductiones et interitus reminiscitur 656 b e; 657 c; per visionem equi rufi, iram Divinam, et incursiones Gentium significat 658 a; 659 e; quin et terrae desolationem 660 a; Angelum mediantem pro captivis videt 660 b; Deum consolantem audit 661 d e; item ultorem Ecclesiae suae Deum esse affirmat 662 a; 663 b; instaurationem templi urbisque praedicit 662 d e; 663 a; et Sionis in tempus definitum felicitatem 663 d; 664 a; visionem habet cornuum, sive gentium Judaeos opprimentium 664 b; fabrorum, sive Angelorum 665 b e; item Angeli urbem metientis 666 a; Ecclesiae gloriam praedicit 666 e; 667 a b; ex terra Chaldaeorum fugere hortatur 668 a; et Sionem, Ecclesiam, exquirere 668 c; Dei gloriam a Christo Incarnato depositam innuit 668 d e; Ecclesiae securitatem, tuente Christo, describit 669 a e; item Satanae casum, Charismatum abundantiam 669 d e; Gratiae victoriam 670 a b; Sionis habitante Christo gaudium 670 c; electionem corde circumcisorum 671 c d; periculum incredulis impendens 671 e; Christi, excitati nubibus, Gratiam 672 c; Angeli, et Diaboli adversantis, visionem habet 672 d; sub vestium immutationis figura, Remissionem peccatorum innuit 674 d; item legis Mosaicae, et sacerdotii, post reditum Judae-

orum, continuationem 675 e; 676 d; eorundem tamen spiritualem in Christo consummationem 676 e; 677 a e; Christum per figuras servi, orientis, lapidis, praemonstrat 677 e; 678 a d; Crucem, Judaeis foveam, credentibus laetitiam, fore praedicit 679 a e; Ecclesiae pacem, per figuras vitis et ficus innuit 680 b; 681 a e; visionem habet candela-bri, sive Ecclesiae 682 a; 683 a; per lampadem, Christum, per lucernas, Apostolos, significat 683 b d; per olivas Ecclesias duas 683 e; virtutem omnem, Dei non hominum viribus ascribit 685 a e; Christum per Jesum, Jozedek filium, praemonstrat 686 b; item Satanae confusionem, Christi victoriam 686 e; 687 a; item Patris et Filii aequalitatem 687 c d; item duorum Foederum gratiam comparat 687 e; 688 a d; templi veteris renovationem, novi majorem gloriam praedicit 688 c; 689 e; post dies paucos interpositos, Christum duos populos conjuncturum affirmat 690 d; 692 e; per ramos olivarum, partem tantum utriusque Ecclesiae salvatam iri demonstrat 692 e; 693 a e; Sanctos Deo astare affirmat 694 a b; conversus est, id est animo in sublime tollitur 694 e; visionem habet falcis, in fures et perjuros emissae 695 a; 696 d; iterum in sublimius raptus, visionem habet mensurae, et mulieris insidentis 697 c; 698 b; item duarum mulierum

alatarum, 699 a e; item quatuor currum, sive regnorum 700 b; 703 d; describit oblationes populi ad aedificandum templum, et coronationem Jesu, Josedek filii, in typum Christi cum gloria regnantis 704 a; 708 a; Judaeorum super templi reliquias jejuniis irridet 708 b; 710 e; luctum et lachrymas impiis inutiles fore affirmat 711 a e; hortatur ad poenitentiam 712 a; item ad opera bona 712 c d; duritiae cordis Judaeos condemnat 713 a b; Prophetas negligentibus exilium minuitur 713 c d; mutata voce, Judaeis consolationem, Babylonis minas injicit 714 a; his Divinam vindictam, illis remissionem et favorem pollicetur 714 d; 715 a e; civitatem repletam iri populo, i. e. Ecclesiam Sanctis, praedicat 716 a; Dei Omnipotentiam affirmat 717 a; ab Oriente et Occidente Ecclesiam congregatam praevidet 718 b; item bona ex Incarnatione promanatura 719 c; et ex aedificatione templi 720 d e; nempe pacem copiamque, et temporalem et spirituales 721 c; cum benedictione Divina 722 c; et beneficiis omnibus 723 b; ad veritatem judiciumque hortatur, Christi justitiam praevidentem 724 b; item ad deponendum luctum, Evangelii felicitate praevisa 726 a e; et Gentium et Judaeorum gaudium praedicat 727 b; 728 e; item vicinarum urbium castigationem 729 a; 730 d; item Tyri et Sidonis 730 e; item Philistaeorum

732 c; horum tamen conversionem praedicat 733 b e; Christum fore suis murum et maceriam affirmat 734 b e; et oculis suis Ecclesiae prospecturum 735 b c; asini pullo iusidentem praevidet 736 a e; et regnum suum dilatantem 738 b e; vinctos e Lacu emittentem 738 e; duplicia suis reddentem 739 d; arcu et sagittis suis, i. e. Apostolis et ministris suis, adversarios dejicientem 740 a; 741 c; suis praesentem 741 d e; tuba Evangelica clangentem 742 a; Graecis exitium, suis salutem inferentem 742 e; 743 b c; lapidem angularem, et fundamentum 743 d; Sanctorum suorum pabulum 744 a c; pluviam Gratiae suis infundentem 744 d; errantibus a Se auferentem 745 d e; pseudopropheta irascentem 746 a e; agnos visitantem 747 a; per Apostolos, adversarios, praesertim Graecos, debellantem 747 c; 748 a e; 749 a b; quos dilexit ex Gentibus ad Se vocantem 750 a; et vino spirituali laetificantem 750 c e; deinde Judaeos in Judaeam reductos iri, signo Crucis erecto, praedicat 751 c; praecones Evangelii, ubique disseminatos iri 752 a; Judaeos Deo propinquos fore affirmat 752 b; conversos ex Aegypto et Assyria spirituali, in spiritualem Libanum 752 c d; 753 a c; per fluctus percussos, et siccata flumina, significat exhaustionem hostium, fidelium victoriam 753 d; 754 c; rursus per incendium Libani et cedrorum

ruinam, et principum et sacerdotum Hierosolymae confusionem praedicit 755 a e; item falsorum pastorum exitium, nempe Pharisaeorum 757 a e; in negligentiam pastorum Judaeae invehitur 758 a; 759 e; Boni Pastoris Passionem praevidet 760 a b; illorum exitium 760 e; Chanaanacorum obsequium 760 e; per duas Virgas, Evangelii pulchritudinem, Legis separationem exprimit 761 d; 762 b; sacerdotes, judices, legis peritos, Judaeis auferendos praemonet 762 c; 763 a e; 764 a e; per virgarum projectionem, et obsequium Chanaanacorum, vocationem Gentium praemonstrat 765 a e; mercedem triginta argenteorum, et a traditoribus, et a Sanctis datam iri vaticinatur 766 a e; per conflatorium, probationem spirituales significat 767 b e; iterum per figuram Virgarum duorum Testamentorum naturam illustrat 767 e; 768 a e; per imperitum Pastorem, Antichristum praedicit 769 a e; 770 e; cui tamen gladium intentat et caecationem 771 b e; futuras Ecclesiae persecutiones praedicit 772 b e; 773 e; inde Ecclesiae purgationem 774 a d; persecutorum confusionem 775 b; Christi cum suis praesentiam 775 d e; Apostolorum victoriam 776 b; Gentium obedientiam 777 d; Ecclesiae pacem 778 e; e domo Davidis multos venturos ad fidem praedicit 780 b; et Gratia fruituros 782 e; describit planctum Judae-

orum, a Romanis afflictorum 783 e; tribus scorsim moerentes 784 b; Hierosolymae temporalis excidium, spiritualis, transmutationem et aspersionem 786 e; idololatrarum et Pseudoprophetarum extinctionem 787 e; Ecclesiae zelum 789 b; Prophetarum confusionem 789 e; Christi Passionem 791 a; Israelis partes duas damnatas, tertiam per ignem salvatam 793 d; Hierosolymae expugnatae calamitates 794 e; paucorum ereptionem 796 a; montis Olivarum discissionem 796 d; et terrae motum, nempe spirituales 798 a b; Adventum Emmanuelis ultimum 799 b; ex Hierosolyma coelesti profluentem Gratiam 801 b; Divinae Unitatis demonstrationem 803 e; 804 b c; Ecclesiae dilatationem 805 b; inimicorum ruinam et eestasin, sive stuporem 806 b; 807 e; item jumentorum 808 d; relictorum adorationem 809 d; Scenopegiam, spirituales, nempe Resurrectionem 810 b e; festum celebrare recusantium ruinam 811 b e; denique finalem Ecclesiae pacem 812 b; sacrificia Sanctorum spiritualia 813 e e; omnis adversarii extinctionem 814 e.

Zambri justificationes, servatae ab Israelitis 451 d; rapinam et persecutionem significabant 453 d.

Zelus, Domini, super Sionem celebratur 221 e; Dei, daemonibus exitio est, Ecclesiae saluti 615 d e.

Zorobabel, templi secundi aedificator

5 d; 29 c; 123 b; 234 b; ex regia tribu natus, regia potestate indutus 628 e; nomen, Redemptionem significavit 632 d; a suis obedienter fuit auditus 636 b; a Deo suscitatus 637 c; utpote

Rex erat, et Sacerdos, et templi conditor, typus erat Christi 638 a; 649 a; 650 d; 688 e; 691 a; 705 e; 707 c; templum et fundavit et perfecit 704 a e; nomine Orientis salutatus 705 a.

INDEX LOCORUM SS. SCRIPTURAE.

Libri V. T. deutero-canonici asterisco notantur.

GENESIS.

i. 2	300 c
3	300 d
26	367 d
ii. 13	601 d, 617 c
23	227 e
24	59 e
iii. 19	549 c, 552 d
iv. 7	826 d
vii. 11	479 c
viii. 21	715 c
x. 7—10	440 c
xiii. 8	259 d
xix. 15, 16	27 c
xxi. 8	436 a
31, 32	299 a
xxii. 9	158 e
17	70 b, 845 d
xxv. 27	821 a
30	260 c
xxvii. 36	858 c
xxviii. 13	345 c
16	370 c
xxxii. 26	151 c
28	151 e
30	169 c
xxxiv. 30	170 a
31	104 b, 170 b
xxxv. 1	170 b
2, 3, 4	170 c
5	170 d
8, 11, 12	170 e
xlvi. 5	4 c
xliv. 8, 9	724 a
10	22 b, 229 a, 671 a, 729 a, 763 d, 765 d, 809 e
24	22 c

EXODUS.

iii. 8	177 c
22	808 b

iv. 10	366 a
11, 12	13 a
12	366 a
13	11 e
14	13 a
22	49 b, 192 b
25	559 a
x. 8, 9	157 d
xii. 35, 36	732 a
xiii. 5	308 e
xiv. 20	660 c
xv. 3	91 e, 322 c
4, 5	779 b
8	480 b, 753 e
10	779 b
16	771 e
25	347 b
xviii. 13, 14	763 b
19—21	763 b
24—26	763 b
xix. 8	49 b
16	870 a
19	393 b
xx. 3	99 e, 153 c, 177 e, 182 d
4	99 e, 153 c
6	157 b
19	365 d, 870 a
23	289 c
xxiii. 2	259 d
7	266 a, 521 c
8	422 d, 607 e
15	290 c
17	290 b
26	138 a, 845 c
xxviii. 15, 16	62 a
xxxii. 1	309 c
4	253 d, 447 d, 461 e, 476 e
7	53 a
9	114 d, 241 e
31	309 d

xxxii. 31, 32	206 c
32	72 a, 142 a
xxxiv. 6	210 c
6, 7	253 e

LEVITICUS.

vii. 3	825 d
9—11	645 a
x. 16, 17	71 d
xiv. 3, 4	72 c
xv. 31	824 c
xix. 15	266 a
xx. 26	163 d
xxii. 22, 23	817 d
xxiii. 40	810 b
41—43	174 e
xxiv. 15, 16	319 e

NUMERI.

iii. 9	673 a
12	673 b
v. 2	7 b
27	807 b
viii. 2	684 b
xii. 6—8	689 c
xiv. 20	142 b
21	542 c, 600 e
xvi. 48	71 e
xix. 2	72 b
xx. 14—21	260 e
xxiii. 1	75 a
7	506 c
xxv. 1—5	179 e
xxxv. 28	629 a

DEUTERONOMIUM.

i. 17	422 e, 520 c, 759 b, 840 c
28	481 d
iv. 19	182 a
20	779 a
v. 8 (Exod. xx. 4)	606 a

v. 15	779 b
31	694 b
vi. 4	606 a
7	594 e
13	289 c
vii. 3, 4	85 d, 818 a, 842 a
viii. 11-15	183 c
x. 20	582 e
22	70 b
xii. 13, 14	28 c
xiii. 4	17 d
xv. 1-3	333 a
7, 8	333 b
9	333 b
xvi. 18, 19	763 b
xviii. 1	834 e
17, 18	365 e, 870 b
18	553 c, 850 c
xxv. 13-16	333 d
xxxii. 8, 9	531 d, 762 a
9	571 e, 787 e, 861 d
11	405 g, 867 e
21	477 a
30	91 e, 138 b, 274 d
31	775 b
32	109 e

JOSUE.

vii. 24-26	47 b
------------	------

JUDICES.

xvii. 6-12	134 b
xviii. 1	134 d
2	134 e
14	135 b

I REGUM.

ii. 4	22 c
5	678 d
30	823 c, 835 d
viii. 5	185 c
5-7	431 c
7	435 a
19, 20	431 e
xv. 33	13 e

3 REGUM.

xi. 1-10	3 a
11	118 e
11-13	3 e
xii. 24	118 d
28	178 d, 182 c, 289 d, 659 b
29	5 a, 79 c
xiii. 2	83 d, 281 c, 492 b
33	82 d
xv. 17	457 b
22	457 c
xvi. 25	453 a
xviii. 21	40 e, 41 e, 78 e, 125 d

*H Βάαλ Βάαλ, ἡ Θεῶν
Θεῶν 40 e

xviii. 26	97 d
xx. 3	18 c, 21 b
xxi. 1	250 a
23	250 c
35-38	14 a
42	14 c

4 REGUM.

iii. 5-10	263 e
24, 25	264 a
viii. 11, 12	255 b
x. 30	7 e, 18 e
xii. 17, 18	250 a
xiii. 3	18 e
xiv. 13	136 d
23, 24	6 c
23-28	251 a
25-27	365 a
xv. 1-5	6 d, 251 c
5	7 b
8	7 d
18	7 e
23-25, 28, 29	8 b
34, 35	8 b
37	8 c
xvi. 3, 4	181 a
4	8 e
9	256 a
xvii. 1, 2	186 c
3	186 d
1-3	709 b
23, 24	709 b
xviii. 4, 7	9 d
xix. 35	24 c, 323 e
xxi. 2-7	579 d
10-15	579 c
xxii. 15-20	281 c
xxiii. 4-6	492 c
13	78 a, 86 c
xxv. 8, 9	710 a

2 PARALIPOMENON.

ii. 17, 18	426 a
viii. 1-4	257 a
6-8	257 b
xi. 12-17	286 a
xii. 1	410 a
5-7	410 a
12	410 b
xxvi. 1-8	251 c
16-20	251 c
xxviii. 5, 6	457 e
6	458 d
xxxiv. 3-5	492 e
xxxvi. 4, 5	283 a

I ESDRAS

(Ezrae liber canonicus).

iv. 1-5	234 b
2 ESDRAS (Nehemias vide 234 d ubi ita dicitur).	
iv. 7-10	234 d

* 3 ESDRAS (Ezrae liber
deutero-canonicus).

ii. 15	233 e
16-18	729 e
viii. 88-92	696 a

HIOB.

v. 7	532 c
9	351 a, 748 c
xii. 14	23 c, 114 b, 138 c, 306 d, 322 a, 344 d, 544 e, 828 b
xiv. 4	858 b
7	866 b
xx. 15	173 d
xxi. 14	139 d, 611 a
xxxviii. 2	83 e
16	381 b
xli. 15	483 e, 691 a
xliii. 2	527 e

PSALMI.

ii. 1	757 e
3	490 a
6	100 c
6, 7	98 b, 632 c
9	467 d
iv. 7	94 d
v. 13	441 e, 724 b, 780 b
vi. 6	203 a
vii. 15	186 a
16, 17	669 b
ix. 7	22 c
13	245 b
38	633 b
xi. 6	672 b
xii. 4, 5	430 d
xiii. 1	830 d
xvi. 14	571 e
xvii. 29	771 d
44-46	533 d
xviii. 2	539 e
5	765 b
10	612 d
xix. 8, 9	24 c, 775 b
xxi. 11	35 d
xxii. 4	716 e
5	222 c
xxiii. 2	772 e
10	592 a
xxiv. 7	593 e
16	776 a
18	210 a
xxv. 2	767 c
xxvi. 4	681 e
9	265 e, 378 b, 415 b, 529 a, 673 c, 776 a
10	188 e, 460 d
xxix. 6	403 b
7	544 c
12	680 e, 726 e
xxx. 16	86 b, 556 d, 821 d

xxxi. 9 ..	33 b, 202 b, 279 a, 346 a, 581 d
xxxii. 16	500 e
16, 17	125 b
17	185 e, 274 d
xxxiii. 8	490 e
16	77 e, 157 e, 775 e, 827 e
20	782 e
xxxiv. 12	466 d
21	733 a
28	548 b
xxxv. 6	555 e
7, 8	389 e
8-10	34 e, 244 a
9	213 e, 810 e
xxxvi. 31	265 e, 302 a
35, 36	534 e
xxxvii. 5	406 e
xxxviii. 13	574 e
14	574 e
xxxix. 3	676 e, 735 e
xl. 6, 7	322 e
7	511 e
24	156 e
xliv. 2	850 e
3	762 a
6	569 b, 740 e
7	761 e
xlv. 1	754 d
5	565 e
xlvi. 10	30 a, 532 e
xlvii. 9	671 d
xlviii. 2	393 e
13 (21) ..	581 d, 737 a, 746 e
xl. 1	366 b
3 ..	600 e, 670 e, 851 e
7, 8	450 a
9, 10	642 a
13	450 a
14, 15 ..	308 e, 450 a
21	64 a, 827 e
l. 5	858 b
12	773 a
li. 3	260 a
9	590 e
9, 10	168 a
liii. 3	53 e
lvii. 4	35 d
7 ..	285 b, 503 b, 607 e
7-9	133 e
8, 9	395 e
lix. 13	185 e
14	525 e
lxi. 13	589 d
lxii. 2	405 e
7	406 a
9	88 e, 448 a
11 ..	143 e, 265 e, 405 d, 466 e
lxiv. 10	37 a, 96 d
12	558 d

lxiv. 14	558 d
lxv. 5, 6	480 e
8	776 b
10	794 b, 853 a
12	401 d
lxvii. 7	749 e
8, 9	480 d, 641 b
18	564 e
19	238 b
lxviii. 16	335 b
24 ..	337 d, 406 d, 771 e
27, 28	792 e
29	863 d
32	210 b
lxxi. 9	602 a
lxxiii. 13	669 d
13, 14	601 e
14	121 b, 563 b
17	803 e
lxxiv. 5, 6	556 b, 664 d
6	451 e, 808 d
lxxv. 2	97 e, 600 d
8	218 b, 297 e
8-10	484 b
lxxvii. 9	737 e
65	156 d
lxxix. 9	312 b
9, 10, 12 ..	143 b, 194 e
12	738 a
13	754 e
13, 14	194 d
14	575 d
lxxxi. 6, 7	581 e
8	53 e
lxxxiii. 5	749 d
11	590 e, 749 d
13 ..	411 b, 590 e
lxxxiv. 2, 3	528 a
8	99 a
9	10 b, 574 b
lxxxv. 5	295 e
9	729 a, 765 e
16 (cxviii. 132) ..	560 b
lxxxvi. 3	393 d, 438 e, 715 d, 777 a
lxxxviii. 10	375 a
12	375 a
13	803 e
18 ..	322 e, 577 a
31-34	467 e
lxxxix. 17	602 b, 641 d
xc. 1	490 b
11, 12	490 e
13 ..	51 e, 411 b, 437 d, 471 d, 621 e, 807 e
14-16	598 a
xc. 14	243 e
xciii. 8, 9	855 e
14, 15	799 e
xciv. 1	716 e
xcv. 13	799 b, 869 a
xcvii. 8	565 b
xcviii. 1	559 d, 798 d

xcviii. 4	90 e
xcix. 3	467 e
ci. 20	735 d
cii. 1	835 b
1, 3-5	783 b
8	661 d
12-14	388 e
14	106 d
ciii. 2	772 e
15 ..	128 e, 152 b, 194 a, 195 a, 207 b, 211 b, 352 a, 428 d, 633 a, 722 a, 744 a
16	753 d
16, 17	545 b
25	573 e
25, 26	802 b
29	735 d
29, 30	553 a
civ. 15 ..	279 e, 570 d, 660 e
cvi. 42 ..	187 d, 465 a, 471 a, 698 b, 723 a
cvii. 14	511 e
cviii. 6	673 e
cix. 2	761 e
cx. 9 ..	334 e, 556 e, 664 d
cxiii. 5-7	482 e
12	37 e, 407 d, 504 e, 600 a
16 ..	180 b, 407 d, 600 a
20	552 e
23	467 d, 571 e, 641 d, 722 e
25, 26	303 a
cxv. 3	819 d
cxvii. 5	338 d, 379 b
8	513 d
8, 9	92 d, 125 e
14 ..	84 e, 187 a, 195 d
22	421 e
24	30 e, 567 d
26	20 e
27	427 a, 467 d, 572 a, 642 d
cxviii. 11	819 b
32	561 e
62	495 e
71 ..	184 a, 338 d
90	701 a
94	92 e
103 ..	243 b, 412 d, 780 d
117	594 e
132	157 e, 673 e
135	94 d, 727 e
140	668 a, 778 e
142	52 b, 562 e
cxix. 4	740 d
cx. 6	193 e
cxii. 1	681 d
cxiii. 1-3	335 e
1-5	754 b
4, 5	335 e

cxxiv. 1	796 c
cxxv. 1	352 d
cxxvi. 1	511 d, 646 c
4	569 a, 740 e
cxxvii. 2	860 c
3	681 b
cxxviii. 6	695 b
cxxxi. 14	715 d
16	853 b
cxxxii. 3	722 b
cxxxiv. 7	296 b
cxxxv. 12	114 c
cxxxvi. 1	28 b, 41 b
1, 2	494 b
4	28 b, 41 b, 494 c
cxxxviii. 7-10	343 a
16	863 c
cxl. 4	629 d, 633 c
cxlii. 2	445 c
cxliv. 14 (cxlv. 8)	827 b
cxlv. 9	192 b
cxlvi. 10	274 d
cxlviii. 7	567 a
11-13	567 b
12	220 c
cxlix. 6, 7	439 e

PROVERBIA.

i. 6	196 b, 394 a
11	267 e
17, 18	411 d, 588 d
24-27	443 e
31	459 b, 466 e
32	459 b
ii. 22	47 d
iii. 9	854 a
12	77 c, 159 d, 636 c
34	301 a
v. 21	289 e, 334 a, 584 a, 589 d
22	570 e, 700 d
viii. 15, 16	119 c, 296 a
ix. 15	140 b
x. 2	173 e, 286 e, 303 a, 588 c, 590 a
3	211 e, 339 c
4	267 a
5	167 c
xii. 10	389 b
27	262 a
28	712 e
xiii. 13	636 c, 837 b
xv. 16	173 e, 588 c
xvi. 8	173 c, 302 d, 588 c
9	334 a
xvii. 6	752 c
16	604 e
23	422 c, 607 e
xviii. 3	306 b, 467 b
xix. 13	845 a
23	612 c, 636 c
xx. 9	445 d

xxi. 20	839 a
xxii. 1	266 c, 582 d, 588 b, 608 b, 860 e
8	152 b
xxiii. 17	79 e
xxiv. 17, 18	401 b
xxv. 7	521 a
xxvii. 17	727 d
23	243 d

ECCLESIASTES.

vi. 3, 4	811 d
vii. 3	219 a
x. 4	201 d, 242 d
xi. 5	60 d

CANTICA CANTICORUM.

i. 5	602 a
17	331 b
ii. 1	223 c, 436 b
3	167 d, 193 d
10	605 c
13	681 b
iv. 8	205 d
v. 1	195 a, 204 e, 648 d, 744 b
8	569 c, 740 d
vi. 1, 2	436 b, 621 a

*SAPIENTIA SALOMONIS
REGIS.

i. 7	862 e
14	180 d
iii. 15	288 d, 622 c
xiii. 5	181 e

*SIRACIDES.

i. 11	612 c, 636 d, 837 b
12	636 d
30	604 e
iv. 26	372 c
xiii. 1	842 e
15, 16	276 c
19	287 c, 333 c, 502 d
xxii. 6	220 d

ESAIAS.

i. 2	393 b, 445 a, 823 e
7	680 a
8	397 d
9	794 a
10-14	307 a
11-13	829 c
15	417 e, 794 c, 827 c
16	583 d
21	454 e
21-23	396 e, 514 d
22	60 b
22, 23	266 c, 520 e
23	586 b
ii. 2	715 d
2, 3	618 e
3	681 d
4	51 a, 812 c

iii. 11	570 b
12	276 a
v. 1	21 c, 734 d
1, 2	143 b
2	575 d
5	734 d
6	55 c, 213 c, 292 e, 340 e
7	21 c, 55 c, 100 c, 759 a
11	575 d, 314 c
20	520 d
25	197 b
vi. 1	658 d
6, 7	778 a
9	61 c
vii. 9	54 c
18	751 d
viii. 4	537 e
18	25 a
20	767 e
ix. 1, 2	555 d
5, 6	10 b, 817 b, 850 d
6	169 d, 435 d, 637 b, 829 e
12	133 c
x. 12-14	440 b
14	535 d
15	487 e
22	284 b
22, 23	27 a
xi. 1	707 a
9	802 a
xii. 3	213 e, 271 e, 340 e
xiii. 3	584 d, 665 e
xiv. 19, 20	245 b, 536 b
27	23 e, 93 b, 145 b, 306 d, 343 b, 503 c, 545 a
29	260 b
xx. 2	399 c
xxi. 7	809 a
xxiii. 4	539 e
12, 13	220 d
xxv. 8	552 d, 614 c, 680 e
xxvi. 12	643 a
13	225 d
16	160 a, 183 e, 338 d, 379 c
18	36 b, 565 e
xxvii. 1	440 a, 602 c
11	338 c
12	798 c
13	306 a
xxviii. 11	227 b
16	421 e, 678 c, 743 d
xxix. 13	79 e, 341 a, 606 b
xxx. 6	809 a
10	253 c, 278 a
17	751 e

xxx. 1 ..... 113 e, 191 e
 3 ..... 125 b, 191 e, 293 d
 xxxii. 1 ..... 677 a
 xxxiii. 15, 16 ..... 749 c
 20 ..... 667 b
 xxxiv. 15, 16 ..... 799 d
 xxxv. 1 ..... 224 b
 3, 4 ..... 832 c, 851 a
 8 ..... 868 d
 9 ..... 805 c, 868 d
 10 ..... 41 c, 56 a, 868 c
 xxxvi. 14 ..... 604 b
 14, 15, 20 ..... 487 d
 18 ..... 604 c
 19, 20 ..... 400 c
 xxxvii. 3 ..... 336 d
 36 ..... 9 e, 433 a
 xl. 3 ..... 494 a, 849 d
 6 ..... 567 a, 590 b, 864 d
 9, 10 ..... 572 e
 10 ..... 832 c, 851 a
 13 ..... 376 c
 15-18 ..... 482 d
 xli. 15 ..... 255 a
 17, 18 ..... 213 d
 23 ..... 195 b
 xlii. 1-3 ..... 851 c
 6, 7 ..... 809 e
 8 ..... 128 d, 236 c
 xliii. 2 ..... 335 b
 20, 21 ..... 565 b
 23 ..... 309 b
 24 ..... 309 b
 26 ..... 858 a
 xliv. 20 ..... 147 a
 26 ..... 168 d
 xlv. 1, 2 ..... 493 c
 1-3 ..... 165 c
 13 ..... 493 d
 xlvi. 10 ..... 723 c
 xlvi. 6 ..... 221 d, 257 e, 478 c
 6, 7 ..... 463 a
 14, 15 ..... 778 a
 xlviii. 22 ..... 41 d
 xlix. 7 ..... 567 b
 21 ..... 777 b
 l. 3 ..... 230 d, 338 b
 6 ..... 17 c
 11 ..... 466 c
 li. 5 ..... 99 a, 464 e
 17 ..... 485 b
 lii. 5 ..... 268 d
 liii. 7 ..... 415 d
 7, 8 ..... 17 c
 liv. 2, 3 ..... 667 b, 777 b, 805 b
 4 ..... 618 b
 lv. 6, 7 ..... 163 d
 lvi. 1 ..... 99 a, 464 e
 lviii. 3-5 ..... 384 b
 4 ..... 209 e, 266 c, 302 c
 5 ..... 210 a

lviii. 12 ..... 734 c
 lix. 9 ..... 485 c
 lx. 1 ..... 555 d
 19 ..... 800 c
 lxi. 1 ..... 58 b, 549 a
 10 ..... 507 d
 lxii. 1 ..... 555 d, 683 b
 lxiii. 9 ..... 52 d, 437 d, 754 d
 lxv. 16 ..... 868 b
 lxvi. 2 ..... 27 b, 49 a, 157 e, 301 b, 560 b, 611 b
 12 ..... 224 a, 244 b, 542 b, 565 c, 632 d, 810 e
 24 ..... 41 c, 866 c

IEREMIAS.

i. 5 ..... 11 d, 820 c
 7 ..... 13 b
 16 ..... 5 b, 19 e, 132 a, 283 b, 746 d
 ii. 7 ..... 253 a
 8 ..... 74 d, 103 d, 514 d, 609 b, 814 e
 11 ..... 221 b
 12 ..... 571 c
 12, 13 ..... 150 a, 739 b
 13 ..... 341 a
 19 ..... 80 d
 21 ..... 194 c
 27 ..... 95 b, 116 d, 461 e, 733 c, 862 d
 27, 28 ..... 407 c
 28 ..... 132 a
 28, 29 ..... 396 d
 iii. 4 ..... 133 e, 297 c
 6 ..... 5 b
 14, 15 ..... 757 a
 22 ..... 210 b
 iv. 4 ..... 470 a, 778 d
 7 ..... 165 b, 495 d
 31 ..... 240 d, 415 e
 v. 1 ..... 27 c, 318 b
 2 ..... 582 e
 14 ..... 368 d, 777 d
 21 ..... 819 b
 26 ..... 59 b
 30 ..... 571 c
 vi. 7 ..... 291 d, 296 d, 304 c
 7, 8 ..... 33 b, 35 b, 603 d
 16 ..... 561 c
 21 ..... 293 b
 29 ..... 691 b
 vii. 11 ..... 269 d
 16 ..... 311 b, 324 e
 17, 18 ..... 88 e, 311 c
 21, 22 ..... 829 d
 x. 2 ..... 10 e
 3 ..... 327 a
 11 ..... 195 c
 20, 21 ..... 74 d
 21 ..... 316 d, 756 e, 793 c, 824 c

x. 24 ..... 38 c, 160 a, 298 b, 444 b
 xi. 15 ..... 79 d, 171 c
 16, 17 ..... 575 e
 xii. 1-3 ..... 864 c
 3, 4 ..... 864 d
 7, 8 ..... 764 c
 10, 11 ..... 793 a
 xiv. 2-6 ..... 292 b
 9 ..... 156 c
 10 ..... 815 b
 13, 14 ..... 608 d, 656 e, 788 b
 22 ..... 36 c, 55 a, 128 d
 xv. 16, 17 ..... 371 d, 468 c
 17 ..... 138 e
 xvi. 4, 5 ..... 458 b
 xvii. 5, 6 ..... 92 b
 6 ..... 534 b
 7, 8 ..... 92 e
 11 ..... 536 c
 14 ..... 646 e
 15 ..... 306 a, 349 c
 xix. 3 ..... 281 a
 xxii. 14, 15 ..... 590 d
 15 ..... 173 e
 28-30 ..... 121 d
 xxiii. 1 ..... 316 c, 514 d, 620 c, 756 e
 16 ..... 132 b, 133 b, 175 e, 263 a, 382 b, 386 a, 578 b, 608 b, 656 c, 705 c, 788 c
 21 ..... 578 a, 608 d, 657 a, 788 c
 23 ..... 343 a, 601 b
 23, 24 ..... 83 e
 28, 29 ..... 609 a
 29 ..... 217 e, 368 d, 668 a, 778 c, 798 b
 xxvii. 23-26 ..... 542 a
 24 ..... 165 b
 24, 25 ..... 463 b
 31 ..... 463 a
 38 ..... 368 a, 504 c
 xxviii. 9 ..... 515 c
 25 ..... 560 d
 34 ..... 121 a
 50 ..... 752 b
 xxix. 2 ..... 602 e
 xxxi. 10 ..... 826 e
 17 ..... 724 a
 xxxii. 1, 2 ..... 485 a
 xxxiv. 15 ..... 608 e
 xxxv. 2 ..... 175 c
 xxxvi. 23 ..... 269 b
 xxxviii. 15 ..... 805 d
 21 ..... 559 e, 676 c
 31, 32 ..... 100 e
 33 ..... 26 d, 45 e
 xxxix. 27 ..... 83 e, 343 a
 xlix. 15, 16 ..... 129 d
 li. 11-14 ..... 130 a

li. 15-18	149 e
16-18	42 d
lii. 4-7	725 e
12-14	726 a

*BARUCH.

iii. 3	739 c
38.	326 b, 600 c, 670 e, 718 d
iv. 4	115 d

THRENI.

i. 1	70 d, 117 e
2	805 e
4	611 d
22	613 c
ii. 20	613 c
21	805 e
iii. 27, 28	371 d
iv. 10	24 e, 522 c
20	94 d

EZEKIEL.

i. 7	676 c
iii. 4, 6, 7	383 b
17	132 c
26	69 b, 227 d, 339 a
iv. 14	12 a
15	11 e
v. 10	61 e, 73 d, 142 c
viii. 12	79 a
16	86 d, 815 a
ix. 2	89 d
4-6	89 d
5, 6	342 a
xi. 16	761 a
19	798 b
xii. 14	26 c, 405 i
27	278 d
27, 28	131 b, 584 b
xiii. 3	578 a
19	413 c, 608 d, 790 a
xiv. 8	560 b
xvii. 3, 4	199 e
xviii. 2-4	259 b
20	35 c, 254 b
23	298 d, 385 c, 586 e
30	192 a
31, 32	385 c
xxi. 21, 22	75 c
xxiii. 2, 3	698 c
4	699 a
12	342 d
xxx. 15	566 d
xxxiii. 10	384 d
11	384 d
12	137 b
xxxiv. 2, 3	758 d
2-5	620 d
14	769 b
16	827 b
17-19	101 e
22, 23	621 b

xxxiv. 23	29 e
xxxvi. 22	403 c
xxxviii. 17	323 e
xxxix. 1-5	324 a
11-13	324 b
13	223 a
xliv. 9, 10	176 d

DANIEL.

ii. 22	2 b, 269 c
45	687 d, 804 d
vii. 2, 3	802 b

*HIST. SUS.

56	174 a, 588 a
----	--------------

HOSEA.

i. 2	63 c
7	685 e
11	31 e, 58 b
ii. 7	39 e, 40 c
8	398 b
9	42 b
9, 10	507 c
12	50 c, 398 c
iii. 4	68 c, 211 c, 654 e, 828 b
iv. 2	67 b
7	71 a
8	206 d
13	86 c, 311 b, 445 b
v. 1	445 c
5	25 d
7	87 a
10	89 b
13	294 a
14	95 c
vi. 6	449 b
7, 8	175 a
vii. 11	605 c
13	504 d
14	124 a
viii. 4	130 c
14	164 b, 294 a
ix. 8	75 d
8, 9	457 a
15	176 a, 289 d
x. 2	146 c
xi. 3, 4	571 a
5	161 d
6	161 d
xii. 10	518 e
13	185 c
xiii. 2	115 b
5	761 d
xiv. 1	25 c
9	25 c

JOEL.

i. 13-15	709 c
ii. 12, 13	408 e, 496 c
13	105 e, 126 d, 298 d, 778 e

iii. 2	360 c
4	368 b
4-6	258 d
18	213 c
19	354 a

AMOS.

ii. 4	273 b
4, 5	248 b
6	248 b
7	396 c
8	252 e, 273 c
12	273 c, 275 e, 328 b
iii. 6	118 e, 213 a, 570 e, 701 b, 795 c
8	93 c
iv. 9	586 a
v. 1, 2	561 b, 572 a, 689 d
9	301 c
10	302 b
18	314 c
21, 22	308 d
vi. 1	314 b, 659 c
4-6	495 e
11	321 b
12	322 a
vii. 9	247 a
10-15	247 a
12	276 a
viii. 2, 3	341 c
4	337 a
5	337 a, 396 c
7	337 c
11, 12	35 a, 227 c
ix. 5	345 b
7	596 c
8, 9	248 e
11	249 a
13	412 c

OBADIAS.

1	574 b
15	4 b

JONAS.

i. 2	381 a, 382 b
12	366 e
ii. 6, 7	381 b
iv. 2	205 c, 382 c
2, 3	370 d
3	519 e

MICHAELAS.

ii. 1, 2	409 a, 607 b
9-11	418 b
11	418 e
iii. 9	451 b
11	266 d, 520 c, 586 b, 759 c
iv. 8	443 c
v. 2	553 e
5	60 e
vi. 9, 10	451 c
13	457 c

vi. 13, 14	456 b
15	456 b
vii. 1	613 b
1, 2	67 d
7	464 b
9	464 d
14	761 c
18, 19	210 c

NARUM.

i. 3	482 c
10, 11	489 b
ii. 8	101 d
iii. 4	368 c

ABACUC.

i. 2-4	759 c
5	717 e
8	607 d
10	604 a
13	518 c, 532 d
13, 14	68 b
15	535 b
16	511 b
ii. 1	10 a, 574 b
3	20 e, 437 b
6-8	439 c, 442 d
7	501 c
18	600 a
iii. 1, 2	472 c
3	707 b
8	747 e
11	740 e
13	574 c
14	574 c
18, 19	138 c

SOPHONIAS.

i. 9	588 b
ii. 3	593 c
iii. 3	786 a
5	610 e
16, 17	718 d

HAGGAI.

i. 2	630 d, 635 a
2, 4	720 c
ii. 3	689 d
9	69 e
17, 16	655 d

ZACHARIAS.

i. 7	708 c
14, 15	221 c, 478 c, 615 b, 665 c, 703 b
15	714 c
ii. 5	126 c, 525 c
6	223 b
8	279 e, 329 e
iii. 1	686 c
9	682 e
10	682 c

iv. 1	684 c
5	10 b
9	704 c, 705 e
vi. 8	730 d
vii. 9	266 b
ix. 1	731 a
13-15	748 e
16	745 c
x. 6	749 e
xi. 1, 2	483 c, 785 b
3	773 d
4, 5	620 c
5	762 d, 792 d, 771 a
6	773 d
11	769 a
xii. 11	483 c
xiii. 2	791 a
6	415 d
7	794 e
7-9	795 a
xiv. 11	806 d

MALACHIAS.

i. 2, 3	157 b, 168 e
4	147 e, 823 b
10	831 a, 835 e
11	617 d, 642 d
13	847 d, 858 e
14	617 d, 642 d
ii. 6	839 d
7	101 d, 455 d, 609 b, 644 c, 762 e, 817 b
9	847 d
12	844 d, 847 b
17	850 c, 852 e, 855 a
iii. 1-3	767 b
12	57 b, 96 c, 558 c
15	865 b

S. MATTHAEUS.

i. 20, 21	551 d
21	706 a
22, 23	551 e
23	326 c
ii. 2	537 d
6	553 e
iii. 3	869 b
7	67 a
8, 9	408 b
9	347 d
11	777 e, 849 e, 852 d
12	866 a
16	228 b
17	651 a
iv. 4	211 d, 339 d
8	686 d
19	232 a
23	850 b
24	558 a
v. 4	76 c, 202 e, 219 a, 288 d, 806 a
5	688 c
9	455 c

v. 13	90 c
14	565 d, 683 e
15	683 b
16	741 e, 834 e, 848 e
17, 18	768 b, 837 e
19	594 c
21, 22	768 c
27, 28	768 c
37	725 b
39	424 c
vi. 12, 13	712 e
24	84 b, 143 e
25	631 d
33	631 d
34	291 a
vii. 6	803 e, 814 b
12	98 d
15	133 c, 583 c, 767 d
21	410 c
25	464 b
viii. 10	833 a
12	864 b
17	623 a
19	231 e
20	231 e
25	377 b
ix. 11	15 c
12	15 d, 158 c
13	158 c, 623 a
35	566 b
37, 38	57 a
x. 5, 6	381 b
8	2 b
15	276 d
16	113 b, 442 c
20	272 e, 517 a
21	188 d
34-36	188 c, 650 b
37, 38	636 a
40	276 d
xi. 3	21 a
10	849 d
11	243 b
28	406 c
28, 29	142 d, 619 d
28-30	561 d
29	43 e
30	447 a
xii. 19	241 c
29	61 a, 469 b, 501 c, 537 d, 808 b, 812 a
38	677 e
39, 40	365 c
40	381 b
41	369 a
43	45 c
43-45	34 b
xiii. 8	96 d
52	568 b, 745 a, 781 d
xv. 9	21 d, 58 d, 116 e, 543 b, 838 e, 839 b
24	64 e, 381 b
xvi. 6	825 c

- xvi. 18 .. 245 a, 601 c, 618 e,
 782 d, 796 c
 26 ..... 302 e
 27 .. 30 e, 47 d, 230 e,
 869 a
 xvii. 5 ..... 651 a
 xviii. 6 ..... 82 b, 153 a
 xix. 4, 6 ..... 846 c
 7 ..... 846 b
 8 ..... 846 c
 9 ..... 846 b
 xx. 7 ..... 812 a
 16 ..... 633 d
 xxi. 13 ..... 268 e
 19 ..... 575 c
 23 ..... 677 e
 35 ..... 679 d
 38 .. 22 e, 100 d, 342 c,
 466 d, 571 d, 755 c
 39 ..... 466 c
 41 ..... 47 d, 677 a
 xxii. 7 ..... 797 a
 36-39 ..... 331 d
 xxiii. 4 ..... 594 c
 10 ..... 429 e
 14 ..... 105 c
 14, 15 ..... 771 a
 15 ..... 349 d
 17 ..... 804 b
 23 ..... 758 c
 29-32 ..... 857 b
 32 ..... 66 b, 697 e
 33 ..... 67 a
 37 ..... 504 d, 786 e
 38 ..... 26 e
 xxiv. 2 ..... 423 d
 12 ..... 222 c, 668 b
 14 ..... 426 d
 22 ..... 770 d
 24 ..... 770 c
 29 ..... 800 c
 35 ..... 198 d, 237 d,
 325 e, 345 d
 xxv. 12 ..... 77 e
 15 ..... 60 c
 27 ..... 60 b
 29 ..... 125 e
 30 ..... 869 d
 31 ..... 30 e, 869 a
 33, 34 ..... 863 d
 34 ..... 869 d
 40 ..... 266 e
 xxvi. 24 ..... 811 d
 39 ..... 380 c
 56 ..... 792 d
 xxvii. 20 ..... 793 b
 21 ..... 793 b
 25 ..... 343 e, 619 e,
 679 e, 760 c
 40 ..... 783 d
 42 ..... 783 d
 45 ..... 337 d
 50-52 ..... 797 e
 xxviii. 51 ..... 230 b, 338 a
 54 ..... 783 e
 xxviii. 7 ..... 381 c
 9 ..... 381 c, 680 e
 19 ..... 367 a, 765 b
 19, 20 .. 425 e, 439 a
 20 ..... 640 c, 667 b,
 718 d
 S. MARCUS.
 i. 7 ..... 849 e, 852 d
 iv. 39 ..... 377 b
 ix. 50 ..... 90 c
 xiii. 10 ..... 641 c
 32 ..... 800 d
 xv. 40 ..... 338 a
 S. LUCAS.
 i. 17 ..... 869 b
 31 ..... 691 d, 706 a
 32, 33 ..... 691 e
 46, 47 ..... 649 e
 49-55 ..... 649 e
 69 ..... 556 c
 78 ..... 692 b, 735 d
 ii. 35 ..... 680 c
 35 ..... 792 a
 iii. 9 (S. Matth. iii. 10) 785 c,
 851 e
 iv. 19 ..... 352 d
 29 ..... 65 e
 vi. 21 ..... 806 a
 36 ..... 449 a
 38 ..... 739 e
 vii. 20 ..... 552 a
 22, 23 ..... 552 a
 viii. 5 ..... 558 d
 10 ..... 798 d
 16 ..... 741 e
 18 ..... 125 e
 31 .. 395 b, 472 a, 556 d
 x. 19 .. 25 b, 51 e, 225 e,
 271 a, 470 e, 484 b,
 495 b, 527 a, 537 c,
 621 e, 669 d, 748 e,
 782 e, 806 c
 20 ..... 863 c
 xi. 23 ..... 811 a
 33 ..... 683 b
 44 ..... 763 c
 45, 46 ..... 763 c
 52 ..... 105 d, 349 e,
 478 e, 755 c
 xii. 17, 18, 19 ..... 860 c
 20 ..... 860 d
 35 ..... 497 b
 47, 48 ..... 127 c
 49 ..... 852 d
 51-53 ..... 460 c
 53 ..... 869 b
 xiii. 6 ..... 575 c, 660 d
 7 ..... 141 d, 660 d
 8, 9 ..... 660 d
 xiv. 18, 20 ..... 633 c
 xvi. 14 ..... 337 b
 xix. 17 ..... 60 c
 xxi. 20, 21 ..... 587 b
 xxiii. 28 .. 337 e, 680 a, 784 b
 30 ..... 148 b
 S. JOANNES.
 i. 9 ..... 565 c
 10 ..... 670 d
 11 ..... 100 c
 11-13 ..... 205 e
 13 ..... 228 d
 14 .. 707 c, 766 b, 851 c,
 866 d
 16 ..... 683 d
 16, 17 ..... 688 c
 32 ..... 228 c
 48 ..... 563 a
 50 ..... 552 b
 ii. 15 ..... 268 e
 15, 16 .... 551 c, 677 d
 17 ..... 269 a, 551 c
 18 ..... 677 d
 iii. 8 ..... 296 b
 16 .. 466 d, 557 c, 671 b
 17 .. 54 a, 551 a, 679 c
 18 .. 472 d, 671 e, 851 d
 31 ..... 346 b
 iv. 22 ..... 554 c
 23 ..... 767 d
 24 ..... 719 a
 32 ..... 441 c, 573 a
 34 ..... 441 c, 573 a
 35, 36 ..... 57 a
 v. 24 ..... 65 c
 43 ..... 769 d
 45, 46 ..... 744 e
 45-47 ..... 769 c
 46 ..... 565 d, 694 e,
 836 d, 870 b
 vi. 30, 31 ..... 779 e
 33 ..... 211 b, 292 d,
 339 c, 469 c
 38, 39 ..... 791 c
 45 ..... 46 a
 48 ..... 207 b, 339 c
 51 ..... 469 c
 52 ..... 562 a
 53 ..... 561 e
 60 ..... 562 a
 66 ..... 562 a
 67 ..... 562 b
 68 ..... 562 b
 vii. 12 ..... 489 c
 21-24 ..... 521 d
 33 ..... 26 e
 33, 34 ..... 373 b
 35 ..... 373 b
 37 ..... 341 a, 566 a
 38, 39 ..... 801 e
 viii. 12 ..... 510 c
 19 ..... 57 c

viii. 23	346 b
24	413 b, 570 c, 671 e, 851 d
28	687 c
39	347 d
44	420 c
ix. 22	105 c
29	57 b, 780 a
39	528 c, 679 b
x. 10	30 b, 621 a
11	285 b, 436 a, 620 e, 761 d
11-14	760 b
12	620 c
14, 15	743 c
16	467 c, 668 c
20	543 b
27, 28	26 e
27-30	792 c
28	88 c
30	99 a
xi. 25	30 b, 810 d
43	241 c
xii. 24	211 b, 350 e, 568 d, 722 b
31	469 b
31, 32	54 a, 427 b, 556 e
32	350 e, 568 d
35	419 c, 485 c, 510 c
49	98 c, 830 a, 850 d
xiii. 35	98 e
xiv. 2	805 a
6	62 c, 436 b
9	65 b, 94 d, 99 a, 169 d, 815 c
10	98 c, 98 e, 687 c
18	640 c, 718 d
27	51 d, 427 e, 643 a
xv. 5	84 e, 152 d, 196 a, 637 e, 707 b
13	557 d, 622 d
15	62 b
22	812 b
xvi. 7	346 d, 640 c
21, 22	680 d
25	867 d
33	225 c, 235 c, 622 b, 723 a, 783 a, 806 b
xvii. 3	54 d
4	542 c
xix. 6	793 b
11	774 d, 791 e
12	327 c, 619 c
15	523 c, 619 c, 757 e, 760 c, 764 c
34	783 c
xx. 22	226 c

ACTA SS. APOSTOLORUM.

i. 4 et 8	346 d
ii. 1-4	616 d
2, 3, 4	227 a

ii. 8, 9	616 e
27	360 c
33	228 d
38, 39	231 c
iii. 14	231 c
15	561 b, 570 b, 763 e, 797 b
17	231 c
iv. 18	773 e
19, 20	330 a
27	108 a, 572 c
29	572 c
32	422 a, 624 c
v. 40	572 b
41	421 a
vii. 38-43	310 a
43	814 d
48	601 a
52	66 b
ix. 10, 11	239 d
15	564 c, 747 e
x. 13, 14	12 a
15	13 c
34, 35	367 c
xiii. 46, 47	777 a
xiv. 11, 12	496 b
xv. 28	243 d
29	243 d
xvi. 9	229 c
xvii. 30, 31	573 d
xx. 30	842 e

AD ROMANOS.

i. 21 et 22	419 c
25	19 e, 152 c, 226 c, 490 a, 685 d, 777 e, 865 b
28	70 e
ii. 4, 5	848 c
8, 9	443 e
14, 15	781 a
15, 16	855 d
20	838 e
25-29	781 b
28, 29	494 e, 671 c
29	426 a, 469 e, 749 c, 772 c, 854 d
iii. 8	204 d
20	553 c
24	693 b
25	661 c
29	187 c, 750 a
29, 30	367 c
30	187 c, 351 e
iv. 12	192 e, 4c8 a, 436 a
15	534 b
v. 1	838 a
3-5	184 a, 379 e
6 et 8	471 a
15	472 e
vii. 12	301 e, 836 b
viii. 6	228 d
17	471 b

viii. 21	801 b
29, 30	820 d
33, 34	187 e, 470 e, 674 b
35	766 e
ix. 2, 3, 4	207 c
3	16 e
4, 5	407 e
6	192 c
6, 7, 8	408 a
6, 8	473 b
7	347 d
8	436 a
11	820 b
x. 2	541 b
xi. 13, 14	138 d
17	576 a, 684 a
24	693 d
25	28 e, 48 d, 337 d
28	348 e
29	353 a
xii. 1	832 a
6	352 d
11	668 a
12	352 a
15	402 b, 519 d
16	581 d
xiii. 10	172 d, 334 b, 594 b
12, 13	678 b
14	498 a
xiv. 9	285 b, 614 c, 791 d, 799 a
xvi. 20	670 a

AD CORINTHIOS I.

i. 5	866 e
23	623 c
30	555 e, 849 b
ii. 2	429 b
8	654 d
9	46 b, 864 c
iii. 9	57 b, 558 c, 690 b, 734 c, 753 d
10 et 11	690 b
13	767 b
iv. 15	750 e
20	410 c
v. 1	268 c
7	825 c
8	825 b
vi. 17	106 e, 537 c
20	766 c
vii. 27	846 b
31	316 a
viii. 5	95 b
11	419 e
12	131 a, 152 e, 419 e, 459 b, 539 d
ix. 9	229 a
13	71 c
20, 21 et 22	16 e
x. 2	469 b, 480 d
11	46 e, 459 a, 861 c

x. 12	137 b, 402 b
18	834 e
21	90 d, 124 b
xi. 22	269 a
xii. 3	263 a, 307 d, 414 b, 640 d, 767 c
10	767 c
27	669 c, 692 b
28	685 c
xiii. 8	867 a
12	866 e
13	331 e
xiv. 21	227 b
21 et 22	617 a
29-31	227 c
xv. 10	637 d
20	810 d
31	675 b, 752 c, 808 c
33	272 e
51, 52	30 d
53	241 b
56	187 e
xvi. 9	742 b

AD CORINTHIOS II.

i. 7	774 b
22	229 b, 868 a
ii. 15	307 c
iii. 2, 3	46 a
6	11 c, 346 e, 412 e, 736 b
14 et 15	211 d, 798 d
14-17	48 b
15	337 d, 419 c, 771 d
iv. 4	602 c
v. 5	52 b
10	478 d, 799 b, 824 a
13	571 c
15	56 b, 96 a, 622 d, 766 c, 853 d
17	350 d, 434 d, 427 d, 553 b, 622 d, 649 b, 787 c, 818 c
20	276 e
vi. 7	776 d
11-14	314 a
12, 13	219 c
14	609 e
16	422 b, 634 d, 734 c
18	26 d
vii. 10	219 a, 430 b, 806 a
viii. 9	228 b, 472 c, 715 c, 766 b
ix. 7	844 c
x. 3	581 c
5	313 e
xi. 2	205 e
26	442 e
29	519 d
xii. 9	839 d
xiii. 3	10 c

AD GALATAS.

ii. 16	467 d, 534 b
20	429 b, 853 d
iii. 9	473 b
10	467 d
19	836 c
24	43 c, 347 a
27	853 b
iv. 9	275 d
21-26	781 e
26	796 b
v. 16	609 e, 787 b
24	30 a, 222 d, 242 d, 424 d, 745 c
vi. 7	152 b
10	593 d
14	623 b

AD EPHESIOS.

i. 10	367 e, 435 c, 622 e, 651 a
ii. 3	51 c
6	346 b
10	417 a
13	752 b, 765 a
14	53 b, 728 a, 733 e
14, 15	437 e
15, 16	422 a, 467 c, 624 c, 692 c, 708 a
15, 16, 18	52 e, 733 e
18	100 b, 642 e, 792 b, 837 a
19	408 b, 548 b
20	690 b
21, 22	235 b, 422 b, 634 e, 637 e, 643 b, 663 c, 690 a
iii. 10, 11	641 e
iv. 6	841 d
13	468 b, 681 c, 728 d, 752 c
14	559 e
16	634 e, 690 b, 743 d
v. 14	201 e, 607 c, 678 b
27	52 e, 464 b, 615 e
vi. 10	776 d
11	161 b, 569 c
12	128 e, 271 a, 427 b, 479 e, 484 b, 737 b, 750 b, 776 d
14	741 b
14, 15	449 a
14-17	776 c
17	161 b, 440 a, 741 b

AD PHILIPPENSES.

i. 23	520 a
ii. 6	668 e
6-8	17 a
7	715 e, 738 c, 851 c
8	549 a, 554 d, 766 d
8-11	435 d

ii. 9-11	554 d
10, 11	671 a, 687 d, 765 e
15, 16	685 e
iii. 1	1 b, 285 d, 381 a, 633 e
14	344 e
19	70 d, 260 a, 853 e
21	346 e
iv. 1	675 b, 752 c, 808 c
4, 5	41 e
7	51 d, 643 a
13	577 a

AD COLOSSENSIS.

i. 12 et 13	435 c
ii. 14, 15	649 d, 806 d
15	25 b
iii. 5	302 e
11	228 e
12	334 b, 449 a

AD THESSALONICENSIS I.

iv. 15-17	346 c
15	241 b
17	429 e, 799 c
v. 5	69 d

AD THESSALONICENSIS II.

ii. 4	769 d
8	770 d
9	770 c
11	769 c

AD TIMOTHEUM I.

i. 15	158 c, 623 a
ii. 4	59 a, 279 b
5	53 a
6	187 e
iii. 15	235 b, 438 c, 618 e, 670 d, 689 d, 718 c, 737 e, 772 c, 806 d
iv. 1, 2	152 e
v. 18	576 c
22	139 a, 456 a
24	623 d
vi. 8, 9	424 d
9	405 e, 608 a
18	859 e

AD TIMOTHEUM II.

ii. 5	635 e
12	421 a, 774 b
15	538 e, 564 d, 741 a, 757 a
21	852 d
iii. 3	64 c
4	76 c
12	782 e, 794 a
13	97 d, 132 d, 152 e
iv. 8	569 b, 683 a, 734 e, 786 c, 851 c

AD TITUM.

iii. 5 .. 54 b, 471 b, 553 c,
557 c, 618 b, 727 e

AD HEBRAEOS.

i. 1 ..... 56 e
3 ... 94 c, 727 e, 782 b
5 et 6..... 555 a
14 ..... 55 c, 554 e
ii. 2 ..... 426 b, 600 c
9 ..... 554 d
iii. 5, 6 ..... 675 d
6 ..... 724 a
17 ..... 141 a, 814 d
iv. 9 et 10..... 315 b
12 .. 440 a, 741 c, 778 d,
798 c
12, 13..... 83 e, 678 d
v. 4 ..... 231 d
12, 14 ..... 243 c
vi. 13..... 318 a
20..... 346 b
vii. 11 ..... 677 b
12 ..... 853 e
14 ..... 724 a
19 ..... 557 c
22 ..... 688 d
26 ..... 705 d
viii. 2..... 677 b
6..... 56 c
7..... 52 b
7, 13 ..... 829 e
ix. 10 ..... 51 e, 829 e
12..... 677 b
13..... 836 e
19, 20 ..... 738 d
24 ..... 346 b, 618 c
x. 4 ..... 85 a
14 ..... 677 b

x. 20 ..... 346 b
31 .. 124 e, 138 c, 591 e,
611 e
xi. 7 ..... 854 d
10 .. 245 c, 432 e, 671 c
xii. 2 .. 17 a, 446 e, 614 e,
738 c, 791 c
7 .... 38 c, 77 b, 202 a
11 ..... 38 d
12 ..... 622 b
16 .. 260 d, 821 b, 828 e
25 ..... 160 c
27 ..... 649 b
xiii. 4..... 16 a
14 ..... 574 e
16.. 210 b, 495 a, 854 b
20 ..... 738 c

EPISTOLA S. JACOBI.

i. 9, 10 ..... 535 a
17 ..... 311 e
27 ..... 267 a
ii. 20..... 865 d
23 ..... 854 c
26 ..... 423 e
iii. 2 ..... 587 d
iv. 4 ..... 822 c, 838 b
6 ..... 604 e
12 ..... 266 b
v. 17 ..... 292 a
20 ..... 594 d

EPISTOLA S. PETRI I.

i. 18, 19..... 738 d, 766 c
ii. 2..... 243 c
5 ..... 422 a
6 ..... 549 b
7..... 672 a
9.... 562 e, 794 c, 865 c

ii. 10 ..... 718 c, 794 c
24 ..... 698 b
iii. 15 ..... 725 a
v. 3..... 824 c
8 ..... 832 b

EPISTOLA S. PETRI II.

i. 4 ..... 570 c, 693 b
19 ..... 788 e
ii. 3 ..... 204 d
4 ..... 469 b, 472 a
17 (S. Judae 13) .. 563 c
18 .. 451 c, 539 c, 556 b
21 ..... 314 a
21, 22 ..... 865 e
iii. 10..... 800 c, 865 a
13 ..... 801 a, 865 a

EPISTOLA S. JOANNIS I.

i. 1..... 600 b
ii. 1 ..... 736 b
1, 2 ..... 550 b, 661 b
13, 14 ..... 229 e
14 ..... 716 d
19 ..... 865 c
20 ..... 46 a
23 ..... 57 c
27 ..... 46 a
iii. 24..... 242 c
iv. 16..... 261 d
v. 3 ..... 447 a
17 ..... 304 a

EPISTOLA S. JUDAE FRATRIS
DOMINI.

6..... 71 b

APOCALYPSIS.

i. 8..... 533 e

September, 1879.

Clarendon Press, Oxford.

BOOKS

PUBLISHED FOR THE UNIVERSITY BY

MACMILLAN AND CO., LONDON;

ALSO TO BE HAD AT THE

CLARENDON PRESS DEPOSITORY, OXFORD.

LEXICONS, GRAMMARS, &c.

(See also *Clarendon Press Series* pp. 21, 24.)

- A Greek-English Lexicon**, by Henry George Liddell, D.D., and Robert Scott, D.D. *Sixth Edition, Revised and Augmented.* 1870. 4to. *cloth*, 1*l.* 16*s.*
- A Greek-English Lexicon**, abridged from the above, chiefly for the use of Schools. *Eighteenth Edition. Carefully Revised throughout.* 1879. Square 12mo. *cloth*, 7*s.* 6*d.*
- A copious Greek-English Vocabulary**, compiled from the best authorities. 1850. 24mo. *bound*, 3*s.*
- Graecae Grammaticae Rudimenta in usum Scholarum.** Auctore Carolo Wordsworth, D.C.L. *Nineteenth Edition, 1877.* 12mo. *cloth*, 4*s.*
- A Greek Primer**, for the use of beginners in that Language. By the Right Rev. Charles Wordsworth, D.C.L., Bishop of St. Andrews. *Sixth Edition, Revised and Enlarged.* Extra fcap. 8vo. *cloth*, 1*s.* 6*d.*
- A Practical Introduction to Greek Accentuation**, by H. W. Chandler, M.A. 1862. 8vo. *cloth*, 10*s.* 6*d.*
- Etymologicon Magnum.** Ad Codd. MSS. recensuit et notis variorum instruxit Thomas Gaisford, S.T.P. 1848. fol. *cloth*, 1*l.* 12*s.*
- Suidae Lexicon.** Ad Codd. MSS. recensuit Thomas Gaisford, S.T.P. Tomi III. 1834. fol. *cloth*, 2*l.* 2*s.*
- Scheller's Lexicon** of the Latin Tongue, with the German explanations translated into English by J. E. Riddle, M.A. 1835. fol. *cloth*, 1*l.* 1*s.*

- Scriptores Rei Metricæ.** Edidit Thomas Gaisford, S.T.P.
Tomi III. 8vo. *cloth*, 15s.
- Sold separately:*
- Hephaestion, Terentianus Maurus, Proclus, cum annotationibus, etc.
Tomi II. 10s. Scriptores Latini. 5s.
- The Book of Hebrew Roots**, by Abu 'L-Walid Marwân ibn Janâh, otherwise called Rabbi Yônâh. Now first edited, with an Appendix, by Ad. Neubauer. 4to. *cloth*, 2l. 7s. 6d.
- A Treatise on the use of the Tenses in Hebrew.** By S. R. Driver, M.A. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 6s. 6d.
- Thesaurus Syriacus** : collegerunt Quatremère, Bernstein, Lorschach, Arnoldi, Field : edidit R. Payne Smith, S.T.P.R.
Fasc. I-IV. 1868-77. sm. fol. *each*, 1l. 1s.
- A Practical Grammar of the Sanskrit Language**, arranged with reference to the Classical Languages of Europe, for the use of English Students, by Monier Williams, M.A. *Fourth Edition*, 1877. 8vo. *cloth*, 15s.
- A Sanskrit-English Dictionary**, Etymologically and Philologically arranged, with special reference to Greek, Latin, German, Anglo-Saxon, English, and other cognate Indo-European Languages. By Monier Williams, M.A., Boden Professor of Sanskrit. 1872. 4to. *cloth*, 4l. 14s. 6d.
- Nalopâkhyânam.** Story of Nala, an Episode of the Mahâ-Bhârata : the Sanskrit text, with a copious Vocabulary, and an improved version of Dean Milman's Translation. By Monier Williams, M.A. *Second Edition, Enlarged and Improved.* 8vo. *cloth*, 15s.
- Sakuntalâ.** A Sanskrit Drama, in seven Acts. Edited by Monier Williams, M.A. *Second Edition*, 8vo. *cloth*, 21s.
- An Anglo-Saxon Dictionary**, by Joseph Bosworth, D.D., Professor of Anglo-Saxon, Oxford. *New edition. In the Press.*
- An Icelandic-English Dictionary.** Based on the MS. collections of the late Richard Cleasby. Enlarged and completed by G. Vigfússon. With an Introduction, and Life of Richard Cleasby, by G. Webbe Dasent, D.C.L. 4to. *cloth*, 3l. 7s.
- A List of English Words the Etymology of which is illustrated by comparison with Icelandic.** Prepared in the form of an APPENDIX to the above. By W. W. Skeat, M.A., *stitched*, 2s.
- A Handbook of the Chinese Language.** Parts I and II, Grammar and Chrestomathy. By James Summers. 1863. 8vo. *half bound*, 1l. 8s.
- Cornish Drama (The Ancient).** Edited and translated by E. Norris, Esq., with a Sketch of Cornish Grammar, an Ancient Cornish Vocabulary, etc. 2 vols. 1859. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.
The Sketch of Cornish Grammar separately, *stitched*, 2s. 6d.

An Etymological Dictionary of the English Language, arranged on an Historical Basis. By W. W. Skeat, M.A., Erlington and Bosworth Professor of Anglo-Saxon in the University of Cambridge. To be completed in Four Parts. Part I, containing A—D. 4to. 10s. 6d. *Just Published.*

GREEK CLASSICS, &c.

- Aeschylus**: quae supersunt in Codice Laurentiano typis descripta. Edidit R. Merkel. 1861. Small folio, *cloth*, 1l. 1s.
- Aeschylus**: Tragoediae et Fragmenta, ex recensione Guil. Dindorfii. *Second Edition*, 1851. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
- Aeschylus**: Annotationes Guil. Dindorfii. Partes II. 1841. 8vo. *cloth*, 10s.
- Aeschylus**: Scholia Graeca, ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. 1851. 8vo. *cloth*, 5s.
- Sophocles**: Tragoediae et Fragmenta, ex recensione et cum commentariis Guil. Dindorfii. *Third Edition*, 2 vols. 1860. fcap. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.
- Each Play separately, *limp*, 2s. 6d.
- The Text alone, printed on writing paper, with large margin, royal 16mo. *cloth*, 8s.
- The Text alone, square 16mo. *cloth*, 3s. 6d.
- Each Play separately, *limp*, 6d. (See also p. 26.)
- Sophocles**: Tragoediae et Fragmenta cum Annotatt. Guil. Dindorfii. Tomi II. 1849. 8vo. *cloth*, 10s.
- The Text, Vol. I. 5s. 6d. The Notes, Vol. II. 4s. 6d.
- Sophocles**: Scholia Graeca :
- Vol. I. ed. P. Elmsley, A.M. 1825. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- Vol. II. ed. Guil. Dindorfius. 1852. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- Euripides**: Tragoediae et Fragmenta, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. 1834. 8vo. *cloth*, 10s.
- Euripides**: Annotationes Guil. Dindorfii. Partes II. 1840. 8vo. *cloth*, 10s.
- Euripides**: Scholia Graeca, ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. Tomi IV. 1863. 8vo. *cloth*, 1l. 16s.
- Euripides**: **Alcestis**, ex recensione Guil. Dindorfii. 1834. 8vo. *sewed*, 2s. 6d.
- Aristophanes**: Comoediae et Fragmenta, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. 1835. 8vo. *cloth*, 11s.
- Aristophanes**: Annotationes Guil. Dindorfii. Partes II. 1837. 8vo. *cloth*, 11s.
- Aristophanes**: Scholia Graeca, ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. Partes III. 1839. 8vo. *cloth*, 1l.

- Aristophanem**, Index in: J. Caravellae. 1822. 8vo. *cloth*, 3s.
- Metra Aeschylis Sophoclis Euripidis et Aristophanis**. Descripta a Guil. Dindorfio. Accedit Chronologia Scenica. 1842. 8vo. *cloth*. 5s.
- Anecdota Graeca Oxoniensia**. Edidit J. A. Cramer, S.T.P. Tomi IV. 8vo. *cloth*, 1l. 2s.
- Anecdota Graeca e Codd. MSS. Bibliothecae Regiae Parisiensis**. Edidit J. A. Cramer, S.T.P. Tomi IV. 8vo. *cloth*, 1l. 2s.
- Apsinis et Longini Rhetorica**. E Codicibus MSS. recensuit Joh. Bakius. 1849. 8vo. *cloth*, 3s.
- Aristoteles; ex recensione Immanuelis Bekkeri**. Accedunt Indices Sylburgiani. Tomi XI. 1837. 8vo. *cloth*, 2l. 10s.
The volumes (except vol. IX.) may be had separately, price 5s. 6d. each.
- Aristotelis Ethica Nicomachea**, ex recensione Immanuelis Bekkeri. Crown 8vo. *cloth*, 5s.
- Choerobosci Dictata in Theodosii Canones, necnon Epimerismi in Psalmos**. E Codicibus MSS. edidit Thomas Gaisford, S.T.P. Tomi III. 1842. 8vo. *cloth*, 15s.
- Demosthenes: ex recensione Guil. Dindorfii**. Tomi I. II. III. IV. 1846. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.
- Demosthenes: Tomi V. VI. VII.** Annotationes Interpretum. 1849. 8vo. *cloth*, 15s.
- Demosthenes: Tomi VIII. IX.** Scholia. 1851. 8vo. *cloth*, 10s.
- Harpocrationis Lexicon**, ex recensione G. Dindorfii. Tomi II. 1854. 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- Heracliti Ephesii Reliquiae**. Recensuit I. Bywater, M.A. 8vo. *cloth*, price 6s.
- Herculanensium Voluminum Partes II.** 8vo. *cloth*, 10s.
- Homerus: Ilias, cum brevi Annotatione C. G. Heynii**. Accedunt Scholia minora. Tomi II. 1834. 8vo. *cloth*, 15s.
- Homerus: Ilias, ex rec. Guil. Dindorfii**. 1856. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
- Homerus: Scholia Graeca in Iliadem**. Edited by Prof. W. Dindorf, after a new collation of the Venetian MSS. by D. B. Monro, M.A., Fellow of Oriel College.
Vols. I. II. 8vo. *cloth*, 24s. Vols. III. IV. 8vo. *cloth*, 26s.
- Homerus: Odyssea, ex rec. Guil. Dindorfii**. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
- Homerus: Scholia Graeca in Odysseam**. Edidit Guil. Dindorfius. Tomi II. 1855. 8vo. *cloth*, 15s. 6d.
- Homerum, Index in: Seberi**. 1780. 8vo. *cloth*, 6s. 6d.
- Oratores Attici ex recensione Bekkeri:**
I. Antiphon, Andocides, et Lysias. 1822. 8vo. *cloth*, 7s.
II Isocrates. 1822. 8vo. *cloth*, 7s.
III Isaeus, Aeschines, Lycurgus, Dinarchus, etc. 1823. 8vo. *cloth*, 7s.

- Scholia Graeca in Aeschinam et Isocratem.** Edidit G. Dindorfus. 1852. Svo. *cloth*, 4s.
- Paroemiographi Graeci, quorum pars nunc primum ex Codd. MSS. vulgatur.** Edidit T. Gaisford, S.T.P. 1836. Svo. *cloth*, 7s. 6d.
- Plato: The Apology, with a revised Text and English Notes, and a Digest of Platonic Idioms, by James Riddell, M.A.** 1867. Svo. *cloth*, 8s. 6d.
- Plato: Philebus, with a revised Text and English Notes, by Edward Poste, M.A.** 1860. Svo. *cloth*, 7s. 6d.
- Plato: Sophistes and Politicus, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A.** 1866. Svo. *cloth*, 18s.
- Plato: Theaetetus, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A.** 1861. Svo. *cloth*, 9s.
- Plato: The Dialogues, translated into English, with Analyses and Introductions, by B. Jowett, M.A., Regius Professor of Greek. A new Edition in 5 volumes, medium Svo. cloth, 3l. 10s.**
- Plato: Index to.** Compiled for the Second Edition of Professor Jowett's Translation of the Dialogues. By Evelyn Abbott, M.A., Fellow and Tutor of Balliol College. Demy Svo. *paper covers*, 2s. 6d.
- Plato: The Republic, with a revised Text and English Notes, by B. Jowett, M.A., Regius Professor of Greek.** Demy Svo. *Preparing*.
- Plotinus.** Edidit F. Creuzer. Tomi III. 1835. 4to. 1l. 8s.
- Stobaei Florilegium.** Ad MSS. fidem emendavit et supplevit T. Gaisford, S.T.P. Tomi IV. Svo. *cloth*, 1l.
- Stobaei Eclogarum Physicarum et Ethicarum libri duo.** Accedit Hieroclis Commentarius in aurea carmina Pythagoreorum. Ad MSS. Codd. recensuit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. Svo. *cloth*, 11s.
- Thucydides: History of the Peloponnesian War, translated into English by B. Jowett, M.A., Regius Professor of Greek.** *In the Press*.
- Xenophon: Historia Graeca, ex recensione et cum annotationibus L. Dindorfii.** *Second Edition*, 1852. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Xenophon: Expeditio Cyri, ex rec. et cum annotatt. L. Dindorfii.** *Second Edition*, 1855. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Xenophon: Institutio Cyri, ex rec. et cum annotatt. L. Dindorfii.** 1857. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Xenophon: Memorabilia Socratis, ex rec. et cum annotatt. L. Dindorfii.** 1862. Svo. *cloth*, 7s. 6d.
- Xenophon: Opuscula Politica Equestria et Venatica cum Arriani Libello de Venatione, ex rec. et cum annotatt. L. Dindorfii.** 1866. Svo. *cloth*, 10s. 6d.

THE HOLY SCRIPTURES, &c.

- The Holy Bible** in the earliest English Versions, made from the Latin Vulgate by John Wycliffe and his followers: edited by the Rev. J. Forshall and Sir F. Madden. 4 vols. 1850. royal 4to. *cloth*, 3l. 3s.
- The New Testament** in English, according to the Version by John Wycliffe, about A.D. 1380, and Revised by John Purvey, about A.D. 1388. *Reprinted from the above*. With Introduction and Glossary by W. W. Skeat, M.A. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 6s. *Just Published*.
- The Holy Bible**: an exact reprint, page for page, of the Authorized Version published in the year 1611. Demy 4to. *half bound*, 1l. 1s.
- Vetus Testamentum Graece cum Variis Lectionibus**. Editionem a R. Holmes, S.T.P. inchoatam continuavit J. Parsons, S.T.B. Tomi V. 1798-1827. folio, 7l.
- Vetus Testamentum ex Versione Septuaginta Interpretum secundum exemplar Vaticanum Romae editum**. Accedit potior varietas Codicis Alexandrini. Tomi III. *Editio Altera*. 18mo. *cloth*, 18s.
- Origenis Hexaplorum quae supersunt; sive, Veterum Interpretum Graecorum in totum Vetus Testamentum Fragmenta**. Edidit Fridericus Field, A.M. 2 vols. 1867-1874. 4to. *cloth*, 5l. 5s.
- Libri Psalmorum Versio antiqua Latina, cum Paraphrasi Anglo-Saxonica**. Edidit B. Thorpe, F.A.S. 1835. 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- Libri Psalmorum Versio antiqua Gallica e Cod. MS. in Bibl. Bodleiana adservato, una cum Versione Metrica aliisque Monumentis pervetustis**. Nunc primum descripsit et edidit Franciscus Michel, Phil. Doct. 1860. 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- Libri Prophetarum Majorum, cum Lamentationibus Jeremiae, in Dialecto Linguae Aegyptiacae Memphitica seu Coptica**. Edidit cum Versione Latina H. Tattam, S.T.P. Tomi II. 1852. 8vo. *cloth*, 17s.
- Libri duodecim Prophetarum Minorum in Ling. Aegypt. vulgo Coptica**. Edidit H. Tattam, A.M. 1836. 8vo. *cloth*, 8s. 6d.
- Novum Testamentum Graece**. Antiquissimorum Codicum Textus in ordine parallelo dispositi. Accedit collatio Codicis Sinaitici. Edidit E. H. Hansell, S.T.B. Tomi III. 1864. 8vo. *half morocco*, 2l. 12s. 6d.
- Novum Testamentum Graece**. Accedunt parallela S. Scripturae loca, necnon vetus capitulorum notatio et canones Eusebii. Edidit Carolus Lloyd, S.T.P.R., necnon Episcopus Oxoniensis. 18mo. *cloth*, 3s. *The same on writing paper, with large margin, cloth*, 10s. 6d.
- Novum Testamentum Graece juxta Exemplar Millianum**. 18mo. *cloth*, 2s. 6d. *The same on writing paper, with large margin, cloth*, 9s.
- Evangelia Sacra Graece**. fcap. 8vo. *limp*, 1s. 6d.

- The New Testament in Greek and English.** Edited by E. Cardwell, D.D. 2 vols. 1837. crown 8vo. *cloth*, 6s.
- Novum Testamentum Coptice**, cura D. Wilkins. 1716. 4to. *cloth*, 12s. 6d.
- Evangeliorum Versio Gothica**, cum Interpr. et Annot. E. Benzeli. Edidit, et Gram. Goth. præmisit, E. Lye, A.M. 1759. 4to. *cloth*, 12s. 6d.
- Diatessaron**; sive Historia Jesu Christi ex ipsis Evangelistarum verbis apte dispositis confecta. Ed. J. White. 1856. 12mo. *cloth*, 3s. 6d.
- Canon Muratorianus.** The earliest Catalogue of the Books of the New Testament. Edited with Notes and a Facsimile of the MS. in the Ambrosian Library at Milan, by S. P. Tregelles, LL.D. 1868. 4to. *cloth*, 10s. 6d.
- The Five Books of Maccabees**, in English, with Notes and Illustrations by Henry Cotton, D.C.L. 1833. 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- Horæ Hebraicæ et Talmudicæ**, a J. Lightfoot. *A new Edition*, by R. Gandell, M.A. 4 vols. 1859. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.

FATHERS OF THE CHURCH, &c.

- Liturgies**, Eastern and Western: being a Reprint of the Texts, either original or translated, of the most representative Liturgies of the Church, from various sources. Edited, with Introduction, Notes, and a Liturgical Glossary, by C. E. Hammond, M.A. Crown 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- An Appendix to the above.* Crown 8vo. *paper covers*, 1s. 6d.
- Athanasius**: The Orations of St. Athanasius against the Arians. With an Account of his Life. By William Bright, D.D., Regius Professor of Ecclesiastical History, Oxford. Crown 8vo. *cloth*, 9s.
- The Canons of the First Four General Councils of Nicaea**, Constantinople, Ephesus, and Chalcedon. Crown 8vo. *cloth*, 2s. 6d.
- Catænæ Graecorum Patrum in Novum Testamentum.** Edidit J. A. Cramer, S.T.P. Tomi VIII. 1838-1844. 8vo. *cloth*, 2l. 4s.
- Clementis Alexandrini Opera**, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi IV. 1869. 8vo. *cloth*, 3l.
- Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in XII Prophetas.** Edidit P. E. Pusey, A.M. Tomi II. 1868. 8vo. *cloth*, 2l. 2s.
- Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium.** Accedunt Fragmenta Varia necnon Tractatus ad Tiberium Diaconum Duo. Edidit post Aubertum P. E. Pusey, A.M. Tomi III. 8vo. *cloth*, 2l. 5s.
- Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini Commentarii in Lucae Evangelium quæ supersunt Syriacæ.** E MSS. apud Mus. Britan. edidit R. Payne Smith, A.M. 1858. 4to. *cloth*, 1l. 2s.
- The same**, translated by R. Payne Smith, M.A. 2 vols. 1859. 8vo. *cloth*, 14s.

- Ephraemi Syri**, Rabulae Episcopi Edesseni, Balaei, aliorumque. Opera Selecta. E Codd. Syriacis MSS. in Museo Britannico et Bibliotheca Bodleiana asservatis primus edidit J. J. Overbeck. 1865. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.
- Eusebii Pamphili Evangelicae Praeparationis Libri XV.** Ad Codd. MSS. recensuit T. Gaisford, S.T.P. Tomi IV. 1843. 8vo. *cloth*, 1l. 10s.
- Eusebii Pamphili Evangelicae Demonstrationis Libri X.** Recensuit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. 1852. 8vo. *cloth*, 15s.
- Eusebii Pamphili contra Hieroclem et Marcellum Libri.** Recensuit T. Gaisford, S.T.P. 1852. 8vo. *cloth*, 7s.
- Eusebius' Ecclesiastical History**, according to the text of Burton. With an Introduction by William Bright, D.D. Crown 8vo. *cloth*, 8s. 6d.
- Eusebii Pamphili Hist. Eccl.: Annotationes Variorum.** Tomi II. 1842. 8vo. *cloth*, 17s.
- Evagrii Historia Ecclesiastica**, ex recensione H. Valesii. 1844. 8vo. *cloth*, 4s.
- Irenaeus: The Third Book of St. Irenaeus, Bishop of Lyons**, against Heresies. With short Notes. and a Glossary. By H. Deane, B.D., Fellow of St. John's College, Oxford. Crown 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
- Origenis Philosophumena; sive omnium Haeresium Refutatio.** E Codice Parisino nunc primum edidit Emmanuel Miller. 1851. 8vo. *cloth*, 10s.
- Patrum Apostolicorum**, S. Clementis Romani, S. Ignatii, S. Polycarpi, quae supersunt. Edidit Guil. Jacobson, S.T.P.R. Tomi II. *Fourth Edition*, 1863. 8vo. *cloth*, 1l. 1s.
- Reliquiae Sacrae secundi tertiique saeculi.** Recensuit M. J. Routh, S.T.P. Tomi V. *Second Edition*, 1846-1848. 8vo. *cloth*, 1l. 5s.
- Scriptorum Ecclesiasticorum Opuscula.** Recensuit M. J. Routh, S.T.P. Tomi II. *Third Edition*, 1858. 8vo. *cloth*, 10s.
- Socratis Scholastici Historia Ecclesiastica.** Gr. et Lat. Edidit R. Hussey, S.T.B. Tomi III. 1853. 8vo. *cloth*, 15s.
- Socrates' Ecclesiastical History**, according to the Text of Hussey. With an Introduction by William Bright, D.D. Crown 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Sozomeni Historia Ecclesiastica.** Edidit R. Hussey, S.T.B. Tomi III. 1859. 8vo. *cloth*, 15s.
- Theodreti Ecclesiasticae Historiae Libri V.** Recensuit T. Gaisford, S.T.P. 1854. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Theodreti Graecarum Affectionum Curatio.** Ad Codices MSS. recensuit T. Gaisford, S.T.P. 1839. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Dowling (J. G.) Notitia Scriptorum SS. Patrum aliorumque vet.** Eccles. Mon. quae in Collectionibus Anecdotorum post annum Christi MDCc. in lucem editis continentur. 1839. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.

ECCLESIASTICAL HISTORY, BIOGRAPHY, &c.

- Baedae Historia Ecclesiastica.** Edited, with English Notes by G. H. Moberly, M.A. 1869. crown 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
- Bingham's Antiquities of the Christian Church, and other Works.** 10 vols. 1825. 8vo. *cloth*, 3l. 3s.
- Bright (W., D.D.).** Chapters of Early English Church History. 8vo. *cloth*, 12s.
- Burnet's History of the Reformation of the Church of England.** *A new Edition.* Carefully revised, and the Records collated with the originals, by N. Pocock, M.A. 7 vols. 1865. 8vo. 4l. 4s.
- Burnet's Life of Sir M. Hale, and Fell's Life of Dr. Hammond.** 1856. small 8vo. *cloth*, 2s. 6d.
- Cardwell's Two Books of Common Prayer,** set forth by authority in the Reign of King Edward VI, compared with each other. *Third Edition*, 1852. 8vo. *cloth*, 7s.
- Cardwell's Documentary Annals of the Reformed Church of England;** being a Collection of Injunctions, Declarations, Orders, Articles of Inquiry, &c. from 1546 to 1716. 2 vols. 1843. 8vo. *cloth*, 18s.
- Cardwell's History of Conferences on the Book of Common Prayer from 1551 to 1690.** *Third Edition*, 1849. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Councils and Ecclesiastical Documents relating to Great Britain and Ireland.** Edited, after Spelman and Wilkins, by A. W. Haddan, B.D., and William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, Oxford. Vols. I. and III. Medium 8vo. *cloth*, each 1l. 1s.
Vol. II. Part I. Medium 8vo. *cloth*, 10s. 6d.
Vol. II. Part II. Church of Ireland; Memorials of St. Patrick. *stiff covers*, 3s. 6d.
- Formularies of Faith** set forth by the King's Authority during the Reign of Henry VIII. 1856. 8vo. *cloth*, 7s.
- Fuller's Church History of Britain.** Edited by J. S. Brewer, M.A. 6 vols. 1845. 8vo. *cloth*, 1l. 19s.
- Gibson's Synodus Anglicana.** Edited by E. Cardwell, D.D. 1854. 8vo. *cloth*, 6s.
- Hussey's Rise of the Papal Power** traced in three Lectures. *Second Edition*, 1863. fcap. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- Inett's Origines Anglicanae** (in continuation of Stillingfleet). Edited by J. Griffiths, M.A. 3 vols. 1855. 8vo. *cloth*, 15s.
- John, Bishop of Ephesus.** The Third Part of his Ecclesiastical History. [In Syriac.] Now first edited by William Cureton, M.A. 1853. 4to. *cloth*, 1l. 12s.
- The same,** translated by R. Payne Smith, M.A. 1860. 8vo. *cloth*, 10s.

- Knight's** Life of Dean Colet. 1823. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Le Neve's** Fasti Ecclesiae Anglicanae. *Corrected and continued from 1715 to 1853* by T. Duffus Hardy. 3 vols. Svo. *cloth*, 1l. 1s.
- Noelli (A.)** Catechismus sive prima institutio disciplinaeque Pietatis Christianae Latine explicata. Editio nova cura Guil. Jacobson, A.M. 1844. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
- Prideaux's** Connection of Sacred and Profane History. 2 vols. 1851. Svo. *cloth*, 10s.
- Primers** put forth in the Reign of Henry VIII. 1848. 8vo. *cloth*, 5s.
- Records of the Reformation.** The Divorce, 1527—1533. Mostly now for the first time printed from MSS. in the British Museum and other Libraries. Collected and arranged by N. Pocock, M.A. 2 vols. Svo. *cloth*, 1l. 16s.
- Reformatio Legum Ecclesiasticarum.** The Reformation of Ecclesiastical Laws, as attempted in the reigns of Henry VIII, Edward VI, and Elizabeth. Edited by E. Cardwell, D.D. 1850. Svo. *cloth*, 6s. 6d.
- Shirley's (W. W.)** Some Account of the Church in the Apostolic Age. *Second Edition*, 1874. fcap. 8vo. *cloth*, 3s. 6d.
- Shuckford's** Sacred and Profane History connected (in continuation of Prideaux). 2 vols. 1848. 8vo. *cloth*, 10s.
- Stillingfleet's** Origines Britannicae, with Lloyd's Historical Account of Church Government. Edited by T. P. Pantin, M.A. 2 vols. 1842. 8vo. *cloth*, 10s.
- Stubbs's (W.)** Registrum Sacrum Anglicanum. An attempt to exhibit the course of Episcopal Succession in England. 1858. small 4to. *cloth*, 8s. 6d.
- Strype's Works Complete**, with a General Index. 27 vols. 1821—1843. Svo. *cloth*, 7l. 13s. 6d. Sold separately as follows:—
- Memorials of Cranmer. 2 vols. 1840. 8vo. *cloth*, 11s.
  - Life of Parker. 3 vols. 1828. 8vo. *cloth*, 16s. 6d.
  - Life of Grindal. 1821. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
  - Life of Whitgift. 3 vols. 1822. 8vo. *cloth*, 16s. 6d.
  - Life of Aylmer. 1820. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
  - Life of Cheke. 1821. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
  - Life of Smith. 1820. 8vo. *cloth*, 5s. 6d.
  - Ecclesiastical Memorials. 6 vols. 1822. 8vo. *cloth*, 1l. 13s.
  - Annals of the Reformation. 7 vols. 8vo. *cloth*, 2l. 3s. 6d.
  - General Index. 2 vols. 1828. 8vo. *cloth*, 11s.
- Sylloge Confessionum** sub tempus Reformatandae Ecclesiae ediarum. Subjiciuntur Catechismus Heidelbergensis et Canones Synodi Dordrechtanae. 1827. Svo. *cloth*, 8s.

ENGLISH THEOLOGY.

- Beveridge's** Discourse upon the XXXIX Articles. *The third complete Edition*, 1847. 8vo. cloth, 8s.
- Bilson** on the Perpetual Government of Christ's Church, with a Biographical Notice by R. Eden, M.A. 1842. 8vo. cloth, 4s.
- Biscoe's** Boyle Lectures on the Acts of the Apostles. 1840. 8vo. cloth, 9s. 6d.
- Bull's Works**, with Nelson's Life. By E. Burton, D.D. *A new Edition*, 1846. 8 vols. 8vo. cloth, 2l. 9s.
- Burnet's** Exposition of the XXXIX Articles. 8vo. cloth, 7s.
- Burton's** (Edward) Testimonies of the Ante-Nicene Fathers to the Divinity of Christ. *Second Edition*, 1829. 8vo. cloth, 7s.
- Burton's** (Edward) Testimonies of the Ante-Nicene Fathers to the Doctrine of the Trinity and of the Divinity of the Holy Ghost. 1831. 8vo. cloth, 3s. 6d.
- Butler's Works**, with an Index to the Analogy. 2 vols. 1874. 8vo. cloth, 11s.
- Butler's Sermons**. 8vo. cloth, 5s. 6d.
- Butler's Analogy of Religion**. 8vo. cloth, 5s. 6d.
- Chandler's** Critical History of the Life of David. 1853. 8vo. cloth, 8s. 6d.
- Chillingworth's Works**. 3 vols. 1838. 8vo. cloth, 1l. 1s. 6d.
- Clergyman's Instructor**. *Sixth Edition*, 1855. 8vo. cloth, 6s. 6d.
- Comber's** Companion to the Temple; or a Help to Devotion in the use of the Common Prayer. 7 vols. 1841. 8vo. cloth, 1l. 11s. 6d.
- Cranmer's Works**. Collected and arranged by H. Jenkyns, M.A., Fellow of Oriel College. 4 vols. 1834. 8vo. cloth, 1l. 10s.
- Enchiridion Theologicum Anti-Romanum**.
- Vol. I. Jeremy Taylor's Dissuasive from Popery, and Treatise on the Real Presence. 1852. 8vo. cloth, 8s.
- Vol. II. Barrow on the Supremacy of the Pope, with his Discourse on the Unity of the Church. 1852. 8vo. cloth, 7s. 6d.
- Vol. III. Tracts selected from Wake, Patrick, Stillingfleet, Clagett, and others. 1837. 8vo. cloth, 11s.
- [**Fell's**] Paraphrase and Annotations on the Epistles of St. Paul. 1852. 8vo. cloth, 7s.
- Greswell's Harmonia Evangelica**. *Fifth Edition*, 1856. 8vo. cloth, 9s. 6d.
- Greswell's Prolegomena ad Harmoniam Evangelicam**. 1840. 8vo. cloth, 9s. 6d.
- Greswell's Dissertations** on the Principles and Arrangement of a Harmony of the Gospels. 5 vols. 1837. 8vo. cloth, 3l. 3s.

- Hall's (Bp.) Works.** *A new Edition*, by Philip Wynter, D.D. 10 vols. 1863. Svo. *cloth*, 3*l.* 3*s.*
- Hammond's Paraphrase and Annotations on the New Testament.** 4 vols. 1845. Svo. *cloth*, 1*l.*
- Hammond's Paraphrase on the Book of Psalms.** 2 vols. 1850. Svo. *cloth*, 10*s.*
- Heurtley's Collection of Creeds.** 1858. Svo. *cloth*, 6*s.* 6*d.*
- Homilies appointed to be read in Churches.** Edited by J. Griffiths, M.A. 1859. Svo. *cloth*, 7*s.* 6*d.*
- Hooker's Works**, with his Life by Walton, arranged by John Keble, M.A. *Sixth Edition*, 1874. 3 vols. Svo. *cloth*, 1*l.* 11*s.* 6*d.*
- Hooker's Works**; the text as arranged by John Keble, M.A. 2 vols. Svo. *cloth*, 11*s.*
- Hooper's (Bp. George) Works.** 2 vols. 1855. Svo. *cloth*, 8*s.*
- Jackson's (Dr. Thomas) Works.** 12 vols. Svo. *cloth*, 3*l.* 6*s.*
- Jewel's Works.** Edited by R. W. Jelf, D.D. 8 vols. 1847. Svo. *cloth*, 1*l.* 10*s.*
- Patrick's Theological Works.** 9 vols. 1859. Svo. *cloth*, 1*l.* 1*s.*
- Pearson's Exposition of the Creed.** Revised and corrected by E. Burton, D.D. *Sixth Edition*, 1877. Svo. *cloth*, 10*s.* 6*d.*
- Pearson's Minor Theological Works.** Now first collected, with a Memoir of the Author, Notes, and Index, by Edward Churton, M.A. 2 vols. 1844. Svo. *cloth*, 10*s.*
- Sanderson's Works.** Edited by W. Jacobson, D.D. 6 vols. 1854. Svo. *cloth*, 1*l.* 10*s.*
- Stanhope's Paraphrase and Comment upon the Epistles and Gospels.** *A new Edition.* 2 vols. 1851. Svo. *cloth*, 10*s.*
- Stillingfleet's Origines Sacrae.** 2 vols. 1837. Svo. *cloth*, 9*s.*
- Stillingfleet's Rational Account of the Grounds of Protestant Religion**; being a vindication of Abp. Laud's Relation of a Conference, &c. 2 vols. 1844. Svo. *cloth*, 10*s.*
- Wall's History of Infant Baptism**, with Gale's Reflections, and Wall's Defence. *A new Edition*, by Henry Cotton, D.C.L. 2 vols. 1862. Svo. *cloth*, 1*l.* 1*s.*
- Waterland's Works**, with Life, by Bp. Van Mildert. *A new Edition*, with copious Indexes. 6 vols. 1857. Svo. *cloth*, 2*l.* 11*s.*
- Waterland's Review of the Doctrine of the Eucharist**, with a Preface by the present Bishop of London. 1868. crown Svo. *cloth*, 6*s.* 6*d.*
- Wheatly's Illustration of the Book of Common Prayer.** *A new Edition*, 1846. Svo. *cloth*, 5*s.*

- Wyclif.** A Catalogue of the Original Works of John Wyclif, by W. W. Shirley, D.D. 1865. 8vo. *cloth*, 3s. 6d.
- Wyclif.** Select English Works. By T. Arnold, M.A. 3 vols. 1871. 8vo. *cloth*, 2l. 2s.
- Wyclif.** Trialogus. *With the Supplement now first edited.* By Gotthard Lechler. 1869. 8vo. *cloth*, 14s.

**ENGLISH HISTORICAL AND DOCUMENTARY
WORKS.**

- British Barrows**, a Record of the Examination of Sepulchral Mounds in various parts of England. By William Greenwell, M.A., F.S.A. Together with Description of Figures of Skulls. General Remarks on Prehistoric Crania, and an Appendix. By George Rolleston, M.D., F.R.S. Medium 8vo., *cloth*, 25s.
- Two of the Saxon Chronicles parallel**, with Supplementary Extracts from the Others. Edited, with Introduction, Notes, and a Glossarial Index, by J. Earle, M.A. 1865. 8vo. *cloth*, 16s.
- Magna Carta**, a careful Reprint. Edited by W. Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History. 1868. 4to. *stitched*, 1s.
- Britton**, a Treatise upon the Common Law of England, composed by order of King Edward I. The French Text carefully revised, with an English Translation, Introduction, and Notes, by F. M. Nichols, M.A. 2 vols. 1865. royal 8vo. *cloth*, 1l. 16s.
- Burnet's History of His Own Time**, with the suppressed Passages and Notes. 6 vols. 1833. 8vo. *cloth*, 2l. 10s.
- Burnet's History of James II**, with additional Notes. 1852. 8vo. *cloth*, 9s. 6d.
- Carte's Life of James Duke of Ormond.** *A new Edition*, carefully compared with the original MSS. 6 vols. 1851. 8vo. *cloth*, 1l. 5s.
- Casauboni Ephemerides**, cum prae-fatione et notis J. Russell, S.T.P. Tomi II. 1850. 8vo. *cloth*, 15s.
- Clarendon's (Edw. Earl of) History of the Rebellion and Civil Wars in England.** To which are subjoined the Notes of Bishop Warburton. 7 vols. 1849. medium 8vo. *cloth*, 2l. 10s.
- Clarendon's (Edw. Earl of) History of the Rebellion and Civil Wars in England.** 7 vols. 1839. 18mo. *cloth*, 1l. 1s.
- Clarendon's (Edw. Earl of) History of the Rebellion and Civil Wars in England.** Also His Life, written by Himself, in which is included a Continuation of his History of the Grand Rebellion. With copious Indexes. In one volume, royal 8vo. 1842. *cloth*, 1l. 2s.
- Clarendon's (Edw. Earl of) Life**, including a Continuation of his History. 2 vols. 1857. medium 8vo. *cloth*, 1l. 2s.
- Clarendon's (Edw. Earl of) Life**, and Continuation of his History. 3 vols. 1827. 8vo. *cloth*, 16s. 6d.

Calendar of the Clarendon State Papers, preserved in the Bodleian Library. *In three volumes.*

Vol. I. From 1523 to January 1649. 8vo. *cloth*, 18s.

Vol. II. From 1649 to 1654. 8vo. *cloth*, 16s.

Vol. III. From 1655 to 1657. 8vo. *cloth*, 14s.

Calendar of Charters and Rolls preserved in the Bodleian Library. 8vo. *cloth*, 1l. 11s. 6d.

Freeman's (E. A.) History of the Norman Conquest of England: its Causes and Results. *In Six Volumes.* 8vo. *cloth*, 5l. 9s. 6d.

Vols. I-II together, 1l. 16s. Vols. III-V, 1l. 1s. *each*.

Vol. VI. Index. 8vo. *cloth*, 10s. 6d.

Lloyd's Prices of Corn in Oxford, 1583-1830. 8vo. *sewed*, 1s.

Luttrell's (Narcissus) Diary. A Brief Historical Relation of State Affairs, 1678-1714. 6 vols. 1857. 8vo. *cloth*, 1l. 4s.

May's History of the Long Parliament. 1854. 8vo. *cloth*, 6s. 6d.

Rogers's History of Agriculture and Prices in England, A.D. 1259-1400. 2 vols. 1866. 8vo. *cloth*, 2l. 2s.

Sprigg's England's Recovery; being the History of the Army under Sir Thomas Fairfax. *A new edition.* 1854. 8vo. *cloth*, 6s.

Whitelock's Memorials of English Affairs from 1625 to 1660. 4 vols. 1853. 8vo. *cloth*, 1l. 10s.

Protests of the Lords, including those which have been expunged, from 1624 to 1874; with Historical Introductions. Edited by James E. Thorold Rogers, M.A. 3 vols. 8vo. *cloth*, 2l. 2s.

Enactments in Parliament, specially concerning the Universities of Oxford and Cambridge. Collected and arranged by J. Griffiths, M.A. 1869. 8vo. *cloth*, 12s.

Ordinances and Statutes [for Colleges and Halls] framed or approved by the Oxford University Commissioners. 1863. 8vo. *cloth*, 12s.—Sold separately (except for Exeter, All Souls, Brasenose, and Corpus), at 1s. *each*.

Statuta Universitatis Oxoniensis. 1879. 8vo. *cloth*, 5s.

The Student's Handbook to the University and Colleges of Oxford. *Fifth Edition.* 1879. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 2s. 6d.

Index to Wills proved in the Court of the Chancellor of the University of Oxford, &c. Compiled by J. Griffiths, M.A. 1862. royal 8vo. *cloth*, 3s. 6d.

Catalogue of Oxford Graduates from 1659 to 1850. 1851. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.

CHRONOLOGY, GEOGRAPHY, &c.

- Clinton's Fasti Hellenici.** The Civil and Literary Chronology of Greece, from the LVth to the CXXIIIrd Olympiad. *Third edition*, 1841. 4to. *cloth*, 1l. 14s. 6d.
- Clinton's Fasti Hellenici.** The Civil and Literary Chronology of Greece, from the CXXIVth Olympiad to the Death of Augustus. *Second edition*, 1851. 4to. *cloth*, 1l. 12s.
- Clinton's Epitome of the Fasti Hellenici.** 8vo. *cloth*, 6s. 6d.
- Clinton's Fasti Romani.** The Civil and Literary Chronology of Rome and Constantinople, from the Death of Augustus to the Death of Heraclius. 2 vols. 1845, 1850. 4to. *cloth*, 3l. 9s.
- Clinton's Epitome of the Fasti Romani.** 1854. 8vo. *cloth*, 7s.
- Cramer's Geographical and Historical Description of Asia Minor.** 2 vols. 1832. 8vo. *cloth*, 11s.
- Cramer's Map of Asia Minor**, 15s.
- Cramer's Map of Ancient and Modern Italy**, on two sheets, 15s.
- Cramer's Description of Ancient Greece.** 3 vols. 1828. 8vo. *cloth*, 16s. 6d.
- Cramer's Map of Ancient and Modern Greece**, on two sheets, 15s.
- Greswell's Fasti Temporis Catholici.** 4 vols. 8vo. *cloth*, 2l. 10s.
- Greswell's Tables to Fasti**, 4to., and Introduction to Tables, 8vo. *cloth*, 15s.
- Greswell's Origines Kalendarie Italice.** 4 vols. 8vo. *cloth*, 2l. 2s.
- Greswell's Origines Kalendarie Hellenice.** 6 vols. 1862. 8vo. *cloth*, 4l. 4s.

MATHEMATICS, PHYSICAL SCIENCE, &c.

- Archimedis quae supersunt omnia cum Eutocii commentariis ex recensione Josephi Torelli, cum nova versione Latina.** 1792. folio. *cloth*, 1l. 5s.
- Bradley's Miscellaneous Works and Correspondence.** With an Account of Harriot's Astronomical Papers. 1832. 4to. *cloth*, 17s.
- Reduction of Bradley's Observations by Dr. Busch. 1838. 4to. *cloth*, 3s.
- Astronomical Observations** made at the University Observatory, Oxford, under the direction of C. Pritchard, M.A. No. 1. Royal 8vo. *paper covers*, 3s. 6d.
- A Treatise on the Kinetic Theory of Gases.** By Henry William Watson, M.A., formerly Fellow of Trinity College, Cambridge. 1876. 8vo. *cloth*, 3s. 6d.
- A Treatise on the Application of Generalised Coordinates** to the Kinetics of a Material System. By H. W. Watson, M.A., and S. H. Burbury, M.A. 8vo. *cloth*, 6s.
- Rigaud's Correspondence of Scientific Men of the 17th Century**, with Table of Contents by A. de Morgan, and Index by the Rev. J. Rigaud, M.A., Fellow of Magdalen College, Oxford. 2 vols. 1841-1862. 8vo. *cloth*, 18s. 6d.

- Treatise on Infinitesimal Calculus.** By Bartholomew Price, M.A., F.R.S., Professor of Natural Philosophy, Oxford.
- Vol. I. Differential Calculus. *Second Edition*, Svo. *cloth*, 14s. 6d.
- Vol. II. Integral Calculus. Calculus of Variations, and Differential Equations. *Second Edition*, 1865. Svo. *cloth*, 18s.
- Vol. III. Statics, including Attractions; Dynamics of a Material Particle. *Second Edition*, 1868. Svo. *cloth*, 16s.
- Vol. IV. Dynamics of Material Systems; together with a Chapter on Theoretical Dynamics, by W. F. Donkin, M.A., F.R.S. 1862. Svo. *cloth*, 16s.
- Daubeny's Introduction to the Atomic Theory.** 16mo. *cloth*, 6s.
- Vesuvius.** By John Phillips, M.A., F.R.S., Professor of Geology, Oxford. 1869. Crown Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Geology of Oxford and the Valley of the Thames.** By the same Author. Svo. *cloth*, 21s.
- Synopsis of the Pathological Series in the Oxford Museum.** By H. W. Acland, M.D., F.R.S., 1867. Svo. *cloth*, 2s. 6d.
- Thesaurus Entomologicus Hopeianus, or a Description of the rarest Insects in the Collection given to the University by the Rev. William Hope.** By J. O. Westwood, M.A. With 40 Plates, mostly coloured. Small folio, *half morocco*, 7l. 10s.
- Text-Book of Botany, Morphological and Physiological.** By Dr. Julius Sachs, Professor of Botany in the University of Würzburg. Translated by A. W. Bennett, M.A., assisted by W. T. Thiselton Dyer, M.A. Royal Svo. *half morocco*, 1l. 11s. 6d.
- On Certain Variations in the Vocal Organs of the Passeres that have hitherto escaped notice.** By Johannes Müller. Translated by F. J. Bell, B.A. With an Appendix by A. H. Garrod, M.A., F.R.S. With Plates. 4to. *paper covers*, 7s. 6d.

BIBLIOGRAPHY.

- Ebert's Bibliographical Dictionary**, translated from the German. 4 vols. 1837. Svo. *cloth*, 1l. 10s.
- Cotton's List of Editions of the Bible in English.** *Second Edition*, corrected and enlarged. 1852. Svo. *cloth*, 5s. 6d.
- Cotton's Typographical Gazetteer.** 1831. Svo. *cloth*, 12s. 6d.
- Cotton's Typographical Gazetteer, Second Series.** 1866. Svo. *cloth*, 12s. 6d.
- Cotton's Rhemes and Doway.** An attempt to shew what has been done by Roman Catholics for the diffusion of the Holy Scriptures in English. 1855. Svo. *cloth*, 9s.

MISCELLANEOUS.

- The Logic of Hegel**; translated from the Encyclopaedia of the Philosophical Sciences. With Prolegomena. By William Wallace, M.A. Svo. *cloth*, 14s.
- Bacon's Novum Organum**. Edited, with English notes, by G. W. Kitchin, M.A. 1855. Svo. *cloth*, 9s. 6d.
- Bacon's Novum Organum**. Translated by G. W. Kitchin, M.A. 1855. Svo. *cloth*, 9s. 6d. (See also p. 31.)
- The Works of George Berkeley, D.D.**, formerly Bishop of Cloyne; including many of his writings hitherto unpublished. With Prefaces, Annotations, and an Account of his Life and Philosophy, by Alexander Campbell Fraser, M.A. 4 vols. 1871. Svo. *cloth*, 2l. 18s.
- The Life, Letters, &c.** 1 vol. *cloth*, 16s. See also p. 31.
- Smith's Wealth of Nations**. A new Edition, with Notes, by J. E. Thorold Rogers, M.A. 2 vols. 1870. *cloth*, 21s.
- A Course of Lectures on Art**, delivered before the University of Oxford in Hilary Term, 1870. By John Ruskin, M.A. Slade Professor of Fine Art. Svo. *cloth*, 6s.
- A Critical Account of the Drawings by Michel Angelo and Raffaello** in the University Galleries, Oxford. By J. C. Robinson, F.S.A. Crown Svo. *cloth*, 4s.
- Sturlunga Saga**, including the Islendinga Saga of Lawman Sturla Thorðsson and other works. Edited with Prolegomena, Appendices, Tables, Indices, and Maps, by Dr. Gudbrand Vigfusson. In 2 vols. Svo. *cloth*, 2l. 2s.
- An Icelandic Prose Reader**, with Notes, Grammar, and Glossary. By Dr. Gudbrand Vigfusson and F. York Powell, M.A. Extra fcap. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- The Sacred Books of the East**. Translated by various Oriental Scholars, and edited by F. Max Müller.
- Vol. I. **The Upanishads**. Translated by F. Max Müller.
- Part I. The *Khandogya-upanishad*, The *Talavakara-upanishad*, The *Aitareya-aranyaka*, The *Kaushitaki-brahmana-upanishad*, and The *Vagasaneyi-samhita-upanishad*. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Vol. II. **The Sacred Laws of the Aryas**, as taught in the Schools of Apastamba, Gautama, Vasishtha, and Baudhayana. Translated by Georg Bühler.
- Part I. Apastamba and Gautama. Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- Vol. III. **The Sacred Books of China**. The Texts of Confucianism. Translated by James Legge.
- Part I. The *Shu King*, The *Shih King*, and The *Hsiao King*. Svo. *cloth*, 12s. 6d.

Other volumes will be published in due course.

Clarendon Press Series.

The Delegates of the Clarendon Press having undertaken the publication of a series of works, chiefly educational, and entitled the Clarendon Press Series, have published, or have in preparation, the following.

Those to which prices are attached are already published; the others are in preparation.

I. ENGLISH.

- A First Reading Book.** By Marie Eichens of Berlin; and edited by Anne J. Clough. Extra fcap. Svo. *stiff covers*, 4d.
- Oxford Reading Book, Part I.** For Little Children. Extra fcap. Svo. *stiff covers*, 6d.
- Oxford Reading Book, Part II.** For Junior Classes. Extra fcap. Svo. *stiff covers*, 6d.
- An Elementary English Grammar and Exercise Book.** By O. W. Tancock, M.A., Assistant Master of Sherborne School. Extra fcap. Svo. *cloth*, 1s. 6d.
- An English Grammar and Reading Book, for Lower Forms in Classical Schools.** By O. W. Tancock, M.A., Assistant Master of Sherborne School. *Third Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 3s. 6d.
- Typical Selections from the best English Writers, with Introductory Notices.** *Second Edition.* In Two Volumes. Extra fcap. Svo. *cloth*, 3s. 6d. each.
- Vol. I. Latimer to Berkeley.   Vol. II. Pope to Macaulay.
- The Philology of the English Tongue.** By J. Earle, M.A., formerly Fellow of Oriel College, and sometime Professor of Anglo-Saxon, Oxford. *Third Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 7s. 6d.
- A Book for the Beginner in Anglo-Saxon.** By John Earle, M.A., Professor of Anglo-Saxon, Oxford. Extra fcap. Svo. *cloth*, 2s. 6d.
- An Anglo-Saxon Reader.** In Prose and Verse. With Grammatical Introduction, Notes, and Glossary. By Henry Sweet, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 8s. 6d.
- The Ormulum; with the Notes and Glossary of Dr. R. M. White.** Edited by Rev. R. Holt, M.A. 2 vols. Extra fcap. Svo. *cloth*, 21s.

Specimens of Early English. A New and Revised Edition. With Introduction, Notes, and Glossarial Index. By R. Morris, LL.D., and W. W. Skeat, M.A.

Part I. *In the Press.*

Part II. From Robert of Gloucester to Gower (A.D. 1298 to A.D. 1393). *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 7s. 6d.

Specimens of English Literature, from the 'Ploughmans Crede' to the 'Shepheardes Calender' (A.D. 1394 to A.D. 1579). With Introduction, Notes, and Glossarial Index. By W. W. Skeat, M.A. Extra fcap. Svo. *cloth*, 7s. 6d.

The Vision of William concerning Piers the Plowman, by William Langland. Edited, with Notes, by W. W. Skeat, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.

Chaucer. The Prioresses Tale; Sir Thopas; The Monkes Tale; The Clerkes Tale; The Squieres Tale, &c. Edited by W. W. Skeat, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.

Chaucer. The Tale of the Man of Lawe; The Pardoneres Tale; The Second Nonnes Tale; The Chanouns Yemannes Tale. By the same Editor. Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d. (See also p. 20.)

Old English Drama. Marlowe's Tragical History of Dr. Faustus, and Greene's Honourable History of Friar Bacon and Friar Bungay. Edited by A. W. Ward, M.A., Professor of History and English Literature in Owens College, Manchester. Extra fcap. Svo. *cloth*, 5s. 6d.

Marlowe. Edward II. With Introduction, Notes, &c. By O. W. Tancock, M.A., Assistant Master of Sherborne School. Extra fcap. Svo. *Just ready.*

Shakespeare. Hamlet. Edited by W. G. Clark, M.A., and W. Aldis Wright, M.A. Extra fcap. Svo. *stiff covers*, 2s.

Shakespeare. Select Plays. Edited by W. Aldis Wright, M.A. Extra fcap. Svo. *stiff covers.*

The Tempest, 1s. 6d.

King Lear, 1s. 6d.

As You Like It, 1s. 6d.

A Midsummer Night's Dream, 1s. 6d.

Julius Cæsar, 2s.

Coriolanus. 2s. 6d. *Just Published.*

Richard the Third. *In the Press.*

(For other Plays, see p. 20.)

Milton. Areopagitica. With Introduction and Notes. By J. W. Hales, M.A., late Fellow of Christ's College, Cambridge. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 3s.

Addison. Selections from Papers in the Spectator. With Notes. By T. Arnold, M.A., University College. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.

Burke. Four Letters on the Proposals for Peace with the Regicide Directory of France. Edited, with Introduction and Notes, by E. J. Payne, M.A. Extra fcap. Svo. *cloth*, 5s. (See also p. 21.)

Also the following in paper covers :—

- Goldsmith.** The Deserted Village. 2*d.*
Gray. Elegy, and Ode on Eton College. 2*d.*
Johnson. Vanity of Human Wishes. With Notes by E. J. Payne, M.A. 4*d.*
Keats. Hyperion, Book I. With Notes by W. T. Arnold, B.A. 4*d.*
Milton. With Notes by R. C. Browne, M.A.
 Lycidas, 3*d.* L'Allegro, 3*d.* Il Penseroso, 4*d.* Comus, 6*d.*
 Samson Agonistes, 6*d.*
Parnell. The Hermit. 2*d.*

A SERIES OF ENGLISH CLASSICS,

Designed to meet the wants of Students in English Literature, by the late Rev. J. S. BREWER, M.A., of Queen's College, Oxford, and Professor of English Literature at King's College, London.

1. **Chaucer.** The Prologue to the Canterbury Tales; The Knightes Tale; The Nonne Prestes Tale. Edited by R. Morris, Editor of Specimens of Early English, &c., &c. *Sixth Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 2*s.* 6*d.* (See also p. 19.)
2. **Spenser's Faery Queene.** Books I and II. Designed chiefly for the use of Schools. With Introduction, Notes, and Glossary. By G. W. Kitchin, M.A.
 Book I. *Eighth Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 2*s.* 6*d.*
 Book II. *Third Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 2*s.* 6*d.*
3. **Hooker.** Ecclesiastical Polity, Book I. Edited by R. W. Church, M.A., Dean of St. Paul's; formerly Fellow of Oriel College, Oxford. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 2*s.*
4. **Shakespeare.** Select Plays. Edited by W. G. Clark, M.A., Fellow of Trinity College, Cambridge; and W. Aldis Wright, M.A., Trinity College, Cambridge. Extra fcap. Svo. *stiff covers.*
  - I. The Merchant of Venice. 1*s.*
  - II. Richard the Second. 1*s.* 6*d.*
  - III. Macbeth. 1*s.* 6*d.* (For other Plays, see p. 19.)
5. **Bacon.**
  - I. Advancement of Learning. Edited by W. Aldis Wright, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 4*s.* 6*d.*
  - II. The Essays. With Introduction and Notes. By J. R. Thursfield, M.A., Fellow and formerly Tutor of Jesus College, Oxford.

6. **Milton.** Poems. Edited by R. C. Browne, M.A. 2 vols. *Fourth Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 6s. 6d.
Sold separately, Vol. I. 4s.; Vol. II. 3s. (See also pp. 19, 20.)
7. **Dryden.** Select Poems. Stanzas on the Death of Oliver Cromwell; *Astræa Redux*; *Annus Mirabilis*; *Absalom and Achitophel*; *Religio Laici*; *The Hind and the Panther.* Edited by W. D. Christie, M.A. *Second Edition.* Ext. fcap. Svo. cloth, 3s. 6d.
8. **Bunyan.** *The Pilgrim's Progress, Grace Abounding.* Edited, with Biographical Introduction and Notes, by E. Venables, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 5s. *Just Published.*
9. **Pope.** With Introduction and Notes. By Mark Pattison, B.D., Rector of Lincoln College, Oxford.
I. *Essay on Man.* *Sixth Edition.* Extra fcap. Svo. 1s. 6d.
II. *Satires and Epistles.* *Second Edition.* Extra fcap. Svo. 2s.
10. **Johnson.** *Rasselas*; *Lives of Pope and Dryden.* Edited by Alfred Milnes, B.A. (London), late Scholar of Lincoln College, Oxford. Extra fcap. Svo. cloth, 4s. 6d.
11. **Burke.** Select Works. Edited, with Introduction and Notes, by E. J. Payne, M.A., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Fellow of University College, Oxford.
I. *Thoughts on the Present Discontents; the two Speeches on America.* *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 4s. 6d.
II. *Reflections on the French Revolution.* *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 5s. (See also p. 19.)
12. **Cowper.** Edited, with Life, Introductions, and Notes, by H. T. Griffith, B.A., formerly Scholar of Pembroke College, Oxford.
I. *The Didactic Poems of 1782, with Selections from the Minor Pieces, A.D. 1779-1783.* Extra fcap. Svo. cloth, 3s.
II. *The Task, with Tirocinium, and Selections from the Minor Poems, A.D. 1784-1799.* Extra fcap. Svo. cloth, 3s.

II. LATIN.

- An **Elementary Latin Grammar.** By John B. Allen, M.A., Head Master of Perse Grammar School, Cambridge. *Third Edition, Revised and Corrected.* Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- A **First Latin Exercise Book.** By the same Author. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Anglicè Reddenda, or Easy Extracts for Unseen Translation.** By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. *Just ready.*
- Passages for Translation into Latin.** For the use of Passmen and others. Selected by J. Y. Sargent, M.A., Fellow and Tutor of Magdalen College, Oxford. *Fifth Edition.* Ext. fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.

A Series of Graduated Latin Readers;—

- First Latin Reader.** By T. J. Nunns, M.A. *Third Edition.*
Extra fcap. 8vo. cloth, 2s.
- Second Latin Reader.** *In Preparation.*
- Third Latin Reader,** or Specimens of Latin Literature.
Part I, Poetry. By James McCall Marshall, M.A., Dulwich College.
- Fourth Latin Reader.**
- Caesar.** The Commentaries (for Schools). With Notes and Maps. By Charles E. Moberly, M.A.
Part I. The Gallic War. *Third Edition.* Extra fcap. 8vo. cloth, 4s. 6d.
Part II. The Civil War. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s. 6d.
The Civil War. Book I. Extra fcap. 8vo. cloth, 2s.
- Cicero.** Selection of interesting and descriptive passages. With Notes. By Henry Walford, M.A. In three Parts. *Second Edition.*
Extra fcap. 8vo. cloth, 4s. 6d. *Each Part separately, limp, 1s. 6d.*
Part I. Anecdotes from Grecian and Roman History.
Part II. Omens and Dreams: Beauties of Nature.
Part III. Rome's Rule of her Provinces.
- Cicero. Selected Letters** (for Schools). With Notes. By the late C. E. Prichard, M.A., and E. R. Bernard, M.A. *Second Edition.*
Extra fcap. 8vo. cloth, 3s.
- Cicero.** Select Orations (for Schools). With Notes. By J. R. King, M.A. *In the Press.*
- Cornelius Nepos.** With Notes. By Oscar Browning, M.A. *Second Edition.* Extra fcap. 8vo. cloth, 2s. 6d.
- Livy.** Selections (for Schools). With Notes and Maps. By H. Lee-Wamer, M.A. Extra fcap. 8vo. *In Parts, limp, each 1s. 6d.*
Part I. The Caudine Disaster.
Part II. Hannibal's Campaign in Italy.
Part III. The Macedonian War.
- Ovid.** Selections for the use of Schools. With Introductions and Notes, and an Appendix on the Roman Calendar. By W. Ramsay, M.A. Edited by G. G. Ramsay, M.A., Professor of Humanity, Glasgow. *Second Edition.* Ext. fcap. 8vo. cloth, 5s. 6d.
- Pliny. Selected Letters** (for Schools). With Notes. By the late C. E. Prichard, M.A., and E. R. Bernard, M.A. *Second Edition.*
Extra fcap. 8vo. cloth, 3s.
-

Catulli Veronensis Liber. Iterum recognovit, apparatus criticum prolegomena appendices addidit, Robinson Ellis, A.M. Demy 8vo. cloth, 16s.

A Commentary on Catullus. By Robinson Ellis, M.A. Demy 8vo. cloth, 16s.

Catulli Veronensis Carmina Selecta, secundum recognitionem Robinson Ellis, A.M. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s. 6d.

- Cicero de Oratore.** Book I. With Introduction and Notes. By A. S. Wilkins, M.A., Professor of Latin, Owens College, Manchester. Crown 8vo. cloth, 6s.
- Cicero's Philippic Orations.** With Notes. By J. R. King, M.A. *Second Edition.* 8vo. cloth, 10s. 6d.
- Cicero. Select Letters.** With English Introductions, Notes, and Appendices. By Albert Watson, M.A. *Second Edition.* Demy 8vo. cloth, 18s.
- Cicero. Select Letters. Text.** By the same Editor. Extra fcap. 8vo. cloth, 4s.
- Cicero pro Cluentio.** With Introduction and Notes. By W. Ramsay, M.A. Edited by G. G. Ramsay, M.A. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s. 6d.
- Horace.** With a Commentary. Volume I. The Odes, Carmen Seculare, and Epodes. By Edward C. Wickham, M.A., Head Master of Wellington College. *Second Edition.* 8vo. cloth, 12s.
Also a small edition for Schools.
- Livy, Books I-X.** By J. R. Seeley, M.A., Regius Professor of Modern History, Cambridge. Book I. *Second Edition.* 8vo. cloth, 6s.
Also a small edition for Schools.
- Persius. The Satires.** With a Translation and Commentary. By John Conington, M.A. Edited by Henry Nettleship, M.A. *Second Edition.* 8vo. cloth, 7s. 6d.
- Selections from the less known Latin Poets.** By North Pinder, M.A. Demy 8vo. cloth, 15s.
- Fragments and Specimens of Early Latin.** With Introductions and Notes. By John Wordsworth, M.A. 8vo. cloth, 18s.
- Tacitus. The Annals.** Books I-VI. With Essays and Notes. By T. F. Dallin, M.A., Tutor of Queen's College, Oxford. *Preparing.*
- Vergil:** Suggestions Introductory to a Study of the Aeneid. By H. Nettleship, M.A. 8vo. sewed, 1s. 6d.
- Ancient Lives of Vergil;** with an Essay on the Poems of Vergil, in connection with his Life and Times. By H. Nettleship, M.A. 8vo. sewed, 2s.
- The Roman Satira:** its original form in connection with its literary development. By H. Nettleship, M.A. 8vo. sewed, 1s.
- A Manual of Comparative Philology.** By T. L. Papillon, M.A., Fellow and Lecturer of New College. *Second Edition.* Crown 8vo. cloth, 6s.
- The Roman Poets of the Augustan Age.** By William Young Sellar, M.A., Professor of Humanity in the University of Edinburgh. VIRGIL. 8vo. cloth, 14s.
- The Roman Poets of the Republic.** By the same Editor. *Preparing.*

III. GREEK.

- A Greek Primer**, for the use of beginners in that Language. By the Right Rev. Charles Wordsworth, D.C.L., Bishop of St. Andrews. *Sixth Edition, Revised and Enlarged.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 1s. 6d.
- Graecae Grammaticae Rudimenta in usum Scholarum.** Auctore Carolo Wordsworth, D.C.L. *Nineteenth Edition*, 1877. 12mo. *bound*, 4s.
- A Greek-English Lexicon**, abridged from Liddell and Scott's 4to. edition, chiefly for the use of Schools. *Eighteenth Edition. Carefully Revised throughout.* 1879. Square 12mo. *cloth*, 7s. 6d.
- Greek Verbs, Irregular and Defective**; their forms, meaning, and quantity; embracing all the Tenses used by Greek writers, with reference to the passages in which they are found. By W. Veitch. *New Edition.* Crown Svo. *cloth*, 10s. 6d.
- The Elements of Greek Accentuation** (for Schools): abridged from his larger work by H. W. Chandler, M.A., Waynflete Professor of Moral and Metaphysical Philosophy, Oxford. Ext. fcap. Svo. *cloth*, 2s. 6d.
- A Series of Graduated Greek Readers**;—
- First Greek Reader.** By W. G. Rushbrooke, M.L. Extra fcap. Svo. *cloth*, 2s. 6d.
- Second Greek Reader.** By A. J. M. Bell, M.A. *Just ready.*
- Third Greek Reader.** *In Preparation.*
- Fourth Greek Reader**; being **Specimens of Greek Dialects.** With Introductions and Notes. By W. W. Merry, M.A., Fellow and Lecturer of Lincoln College. Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.
- Fifth Greek Reader.** Part I. Selections from Greek Epic and Dramatic Poetry, with Introductions and Notes. By Evelyn Abbott, M.A., Fellow of Balliol College. Ext. fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.
- Part II. By the same Editor. *In Preparation.*
- The Golden Treasury of Ancient Greek Poetry**; being a Collection of the finest passages in the Greek Classic Poets, with Introductory Notices and Notes. By R. S. Wright, M.A., Fellow of Oriel College, Oxford. Ext. fcap. Svo. *cloth*, 8s. 6d.
- A Golden Treasury of Greek Prose**, being a collection of the finest passages in the principal Greek Prose Writers, with Introductory Notices and Notes. By R. S. Wright, M.A., and J. E. L. Shadwell, M.A. Ext. fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.
- Aeschylus.** Prometheus Bound (for Schools). With Introduction and Notes, by A. O. Prickard, M.A., Fellow of New College. Extra fcap. Svo. *cloth*, 2s.
- Aeschylus.** Agamemnon (for Schools). With Introduction and Notes. By Arthur Sidgwick, M.A.
- Aristophanes.** Nubes (for Schools). With Introduction, Notes, etc. By W. W. Merry, M.A. Extra fcap. Svo., *cloth*, 2s. *Just Published.*
- Arrian.** Selections (for Schools). With Notes. By J. S. Phillpotts, B.C.L., Head Master of Bedford School.

- Cebes. Tabula.** With Introduction and Notes. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Euripides. Alcestis** (for Schools). By C. S. Jerram, M.A. *In Preparation.*
- Homer. Odyssey, Books I—XII** (for Schools). By W. W. Merry, M.A. *Fifth Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 4s. 6d.
Book II, separately, 1s. 6d.
- Homer. Odyssey, Books XIII—XXIV** (for Schools). By the same Editor. Extra fcap. Svo. cloth, 5s.
- Homer. Iliad, Book I** (for Schools). By D. B. Monro, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 2s.
- Lucian. Vera Historia** (for Schools). By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 1s. 6d.
- Plato. Selections** (for Schools). With Notes. By B. Jowett, M.A., Regius Professor of Greek; and J. Purves, M.A., Fellow and Lecturer of Balliol College, Oxford. *In the Press.*
- Sophocles. In Single Plays, with English Notes, &c.** By Lewis Campbell, M.A., and Evelyn Abbott, M.A. Extra fcap. Svo. limp.
Oedipus Rex, Oedipus Coloneus, Antigone, 1s. 9d. each.
Ajax, Electra, Trachiniae, Philoctetes, 2s. each.
- Sophocles. Oedipus Rex: Dindorf's Text, with Notes** by the present Bishop of St. David's. Ext. fcap. Svo. limp, 1s. 6d.
- Theocritus** (for Schools). With Notes. By H. Kynaston, M.A. (late Snow), Head Master of Cheltenham College. *Second Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 4s. 6d.
- Xenophon. Easy Selections** (for Junior Classes). With a Vocabulary, Notes, and Map. By J. S. Phillpotts, B.C.L., and C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 3s. 6d.
- Xenophon. Selections** (for Schools). With Notes and Maps. By J. S. Phillpotts, B.C.L., Head Master of Bedford School. *Fourth Edition.* Ext. fcap. Svo. cloth, 3s. 6d.
- Xenophon. Anabasis, Book II.** With Notes and Map. By C. S. Jerram, M.A. Extra fcap. Svo. cloth, 2s.
-
- Aristotle's Politics.** By W. L. Newman, M.A., Fellow of Balliol College, Oxford.
- Aristotelian Studies. I.** On the Structure of the Seventh Book of the Nicomachean Ethics. By J. C. Wilson, M.A., Fellow of Oriol College, Oxford. *Just ready.*
- Demosthenes and Aeschines.** The Orations of Demosthenes and Aeschines on the Crown. With Introductory Essays and Notes. By G. A. Simcox, M.A., and W. H. Simcox, M.A. Svo. cloth, 12s.
- Homer. Odyssey, Books I—XII.** Edited with English Notes, Appendices, etc. By W. W. Merry, M.A., and the late James Riddell, M.A. Demy Svo. cloth, 16s.

- Homer. Odyssey, Books XIII–XXIV.** With Introduction and Notes. By S. H. Butcher, M.A., Fellow of University College.
- Homer. Iliad.** With Introduction and Notes. By D. B. Monro, M.A. *Preparing.*
- A Homeric Grammar.** By D. B. Monro, M.A. *In the Press.*
- Sophocles. The Plays and Fragments.** With English Notes and Introductions. By Lewis Campbell, M.A., Professor of Greek, St. Andrews, formerly Fellow of Queen's College, Oxford. 2 vols.
Vol. I. Oedipus Tyrannus. Oedipus Coloneus. Antigone. *Second Edition.* Svo. cloth, 16s.
- Sophocles. The Text of the Seven Plays.** By the same Editor. Ext. fcap. Svo. cloth, 4s. 6d.
- A Handbook of Greek Inscriptions,** illustrative of Greek History. By E. L. Hicks, M.A., formerly Fellow of Corpus Christi College, Oxford. *In Preparation.*

IV. FRENCH.

- An Etymological Dictionary of the French Language,** with a Preface on the Principles of French Etymology. By A. Brachet. Translated into English by G. W. Kitchin, M.A. *Second Edition.* Crown Svo. cloth. *Price reduced to 7s. 6d.*
- Brachet's Historical Grammar of the French Language.** Translated into English by G. W. Kitchin, M.A. *Fourth Edition.* Extra fcap. Svo. cloth, 3s. 6d.
- French Classics, Edited by GUSTAVE MASSON, B.A.*
- Corneille's Cinna, and Molière's Les Femmes Savantes.** With Introduction and Notes. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Racine's Andromaque, and Corneille's Le Menteur.** With Louis Racine's Life of his Father. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Molière's Les Fourberies de Scapin, and Racine's Athalie.** With Voltaire's Life of Molière. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Selections from the Correspondence of Madame de Sévigné** and her chief Contemporaries. Intended more especially for Girls' Schools. Extra fcap. Svo. cloth, 3s.
- Voyage autour de ma Chambre, by Xavier de Maistre; Ourika, by Madame de Duras; La Dot de Suzette, by Fievée; Les Jumeaux de l'Hôtel Corneille, by Edmond About; Mémoires d'un Écolier, by Rodolphe Töpffer.** Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Regnard's Le Joueur, and Brueys and Palaprat's Le Grondeur.** Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.
- Louis XIV and his Contemporaries;** as described in Extracts from the best Memoirs of the Seventeenth Century. With English Notes, Genealogical Tables, &c. By the same Editor. Extra fcap. Svo. cloth, 2s. 6d.

V. GERMAN.

LANGE'S *German Course*. By HERMANN LANGE, *Teacher of Modern Languages, Manchester*:

The Germans at Home; a Practical Introduction to German Conversation, with an Appendix containing the Essentials of German Grammar. *Second Edition*. 8vo. cloth, 2s. 6d.

The German Manual; a German Grammar, a Reading Book, and a Handbook of German Conversation. 8vo. cloth, 7s. 6d.

A Grammar of the German Language. 8vo. cloth, 3s. 6d.

This 'Grammar' is a reprint of the Grammar contained in 'The German Manual,' and, in this separate form, is intended for the use of students who wish to make themselves acquainted with German Grammar chiefly for the purpose of being able to read German books.

German Composition; Extracts from English and American writers for Translation into German, with Hints for Translation in footnotes. *In the Press*.

Lessing's Laokoon. With Introduction, English Notes, etc. By A. HAMANN, Phil. Doc., M.A., Taylorian Teacher of German in the University of Oxford. Extra fcap. 8vo. cloth, 4s. 6d.

Goethe's Faust. Part I. With Introduction and Notes. By the same Editor. *In the Press*.

Wilhelm Tell. A Drama. By Schiller. Translated into English Verse by E. Massie, M.A. Extra fcap. 8vo. cloth, 5s.

Also, Edited by C. A. BUCHHEIM, *Phil. Doc., Professor in King's College, London*.

Goethe's Egmont. With a Life of Goethe, &c. *Second Edition*. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s.

Schiller's Wilhelm Tell. With a Life of Schiller; an historical and critical Introduction, Arguments, and a complete Commentary. *Third Edition*. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s. 6d.

Lessing's Minna von Barnhelm. A Comedy. With a Life of Lessing, Critical Analysis, Complete Commentary, &c. *Third Edition*. Extra fcap. 8vo. cloth, 3s. 6d.

Schiller's Egmonts Leben und Tod, and Belagerung von Antwerpen. Extra fcap. 8vo. cloth, 2s. 6d.

Goethe's Iphigenie auf Tauris. A Drama. With a Critical Introduction, Arguments to the Acts, and a complete Commentary. *Nearly ready*.

In Preparation.

Schiller's *Maria Stuart*. With Notes, Introduction, &c.

Selections from the Poems of Schiller and Goethe.

Becker's (K. F.) *Friedrich der Grosse*.

VI. MATHEMATICS, &c.

- Figures Made Easy:** a first Arithmetic Book. (Introductory to 'The Scholar's Arithmetic.') By Lewis Hensley, M.A., formerly Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. Crown Svo. *cloth*, 6*d.*
- Answers to the Examples in Figures made Easy**, together with two thousand additional Examples formed from the Tables in the same, with Answers. By the same Author. Crown Svo. *cloth*, 1*s.*
- The Scholar's Arithmetic;** with Answers to the Examples. By the same Author. Crown Svo. *cloth*, 4*s.* 6*d.*
- The Scholar's Algebra.** An Introductory work on Algebra. By the same Author. Crown Svo. *cloth*, 4*s.* 6*d.*
- Book-keeping.** By R. G. C. Hamilton, Financial Assistant Secretary to the Board of Trade, and John Ball (of the Firm of Quilter, Ball, & Co.), Co-Examiners in Book-keeping for the Society of Arts. *New and enlarged Edition.* Extra fcap. Svo. *limp cloth*, 2*s.*
- A Course of Lectures on Pure Geometry.** By Henry J. Stephen Smith, M.A., F.R.S., Fellow of Corpus Christi College, and Savilian Professor of Geometry in the University of Oxford.
- Acoustics.** By W. F. Donkin, M.A., F.R.S., Savilian Professor of Astronomy, Oxford. Crown Svo. *cloth*, 7*s.* 6*d.*
- A Treatise on Electricity and Magnetism.** By J. Clerk Maxwell, M.A., F.R.S., Professor of Experimental Physics in the University of Cambridge. 2 vols. Svo. *cloth*, 1*l.* 11*s.* 6*d.*
- An Elementary Treatise on the same subject.** By the same Author. *Preparing.*
- A Treatise on Statics.** By G. M. Minchin, M.A., Professor of Applied Mathematics in the Indian Engineering College, Cooper's Hill. *Second Edition, Revised and Enlarged.* *In the Press.*
- Geodesy.** By Alexander Ross Clarke, R.E. *In the Press.*

VII. PHYSICAL SCIENCE.

- A Handbook of Descriptive Astronomy.** By G. F. Chambers, F.R.A.S. *Third Edition.* Demy Svo. *cloth*, 2*8s.*
- Chemistry for Students.** By A. W. Williamson, Phil. Doc., F.R.S., Professor of Chemistry, University College, London. *A new Edition, with Solutions.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 8*s.* 6*d.*
- A Treatise on Heat**, with numerous Woodcuts and Diagrams. By Balfour Stewart, LL.D., F.R.S., Professor of Natural Philosophy in Owens College, Manchester. *Third Edition.* Extra fcap. Svo. *cloth*, 7*s.* 6*d.*
- Lessons on Thermodynamics.** By R. E. Baynes, M.A., Senior Student of Christ Church, Oxford, and Lee's Reader in Physics. Crown Svo. *cloth*, 7*s.* 6*d.*

- Forms of Animal Life.** By G. Rolleston, M.D., F.R.S., Linacre Professor of Physiology, Oxford. Illustrated by Descriptions and Drawings of Dissections. Demy 8vo. *cloth*, 16s.
- Exercises in Practical Chemistry (Laboratory Practice).** By A. G. Vernon Harcourt, M.A., F.R.S., Senior Student of Christ Church, and Lee's Reader in Chemistry; and H. G. Madan, M.A., Fellow of Queen's College, Oxford. *Second Edition*. Crown 8vo. *cloth*, 7s. 6d.
- Geology of Oxford and the Valley of the Thames.** By John Phillips, M.A., F.R.S., Professor of Geology, Oxford. 8vo. *cloth*, 21s.
- Crystallography.** By M. H. N. Story-Maskelyne, M.A., Professor of Mineralogy, Oxford; and Deputy Keeper in the Department of Minerals, British Museum. *In the Press*.

VIII. HISTORY.

- The Constitutional History of England, in its Origin and Development.** By William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History. *In Three Volumes*. Crown 8vo. *cloth*, each 12s.
- Select Charters and other Illustrations of English Constitutional History, from the Earliest Times to the Reign of Edward I.** Arranged and Edited by W. Stubbs, M.A. *Third Edition*. Crown 8vo. *cloth*, 8s. 6d.
- A History of England, principally in the Seventeenth Century.** By Leopold Von Ranke. Translated by Resident Members of the University of Oxford, under the superintendence of G. W. Kitchin, M.A., and C. W. Boase, M.A. 6 vols. 8vo. *cloth*, 3l. 3s.
- Genealogical Tables illustrative of Modern History.** By H. B. George, M.A. *Second Edition*. Small 4to. *cloth*, 12s.
- A History of France.** With numerous Maps, Plans, and Tables. By G. W. Kitchin, M.A. *In Three Volumes*. Crown 8vo. *cloth*, each 10s. 6d.
- Vol. 1. Down to the Year 1453. Vol. 2. From 1453-1624.
Vol. 3. From 1624-1793.
- A Manual of Ancient History.** By George Rawlinson, M.A., Camden Professor of Ancient History, formerly Fellow of Exeter College, Oxford. Demy 8vo. *cloth*, 14s.
- A History of Germany and of the Empire, down to the close of the Middle Ages.** By J. Bryce, D.C.L., Regius Professor of Civil Law in the University of Oxford.
- Italy and her Invaders.** By T. Hodgkin. *In the Press*.
- A History of British India.** By S. J. Owen, M.A., Reader in Indian History in the University of Oxford.
- A History of Greece.** By E. A. Freeman, M.A., formerly Fellow of Trinity College, Oxford.

- A History of Greece from its Conquest by the Romans to the present time, B.C. 146 to A.D. 1864.** By George Finlay, LL.D. A new Edition, revised throughout, and in part re-written, with considerable additions, by the Author, and Edited by H. F. Tozer, M.A., Tutor and late Fellow of Exeter College, Oxford. In Seven Volumes. 8vo. cloth, 3l. 10s.
- A Selection from the Despatches, Treaties, and other Papers of the Marquess Wellesley, K.G., during his Government of India; with Appendix, Map of India, and Plans.** Edited by S. J. Owen, M.A., Reader in Indian History in the University of Oxford, formerly Professor of History in the Elphinstone College, Bombay. 8vo. cloth, 1l. 4s.

IX. LAW.

- Elements of Law considered with reference to Principles of General Jurisprudence.** By William Markby, M.A., Judge of the High Court of Judicature, Calcutta. *Second Edition, with Supplement.* Crown 8vo. cloth, 7s. 6d.
- An Introduction to the History of the Law of Real Property, with original Authorities.** By Kenelm E. Digby, M.A., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and formerly Fellow of Corpus Christi College, Oxford. *Second Edition.* Crown 8vo. cloth, 7s. 6d.
- The Elements of Jurisprudence.** By Thomas Erskine Holland, D.C.L., Chichele Professor of International Law and Diplomacy, and formerly Fellow of Exeter College, Oxford. *In the Press.*
- The Institutes of Justinian,** edited as a recension of the Institutes of Gaius. By the same Editor. Extra fcap. 8vo. cloth, 5s.
- Alberici Gentilis, I.C.D., I.C. Professoris Regii, De Iure Belli Libri Tres.** Edidit Thomas Erskine Holland I.C.D., Iuris Gentium Professor Chicheleianus, Coll. Omn. Anim. Socius, necnon in Univ. Perusin. Iuris Professor Honorarius. Small 4to. half morocco, 21s.
- Gaii Institutionum Juris Civilis Commentarii Quatuor;** or, Elements of Roman Law by Gaius. With a Translation and Commentary by Edward Poste, M.A., Barrister-at-Law, and Fellow of Oriel College, Oxford. *Second Edition.* 8vo. cloth, 18s.
- Select Titles from the Digest of Justinian.** By T. E. Holland, D.C.L., Chichele Professor of International Law and Diplomacy, and formerly Fellow of Exeter College, Oxford, and C. L. Shadwell, B.C.L., Fellow of Oriel College, Oxford. *In Parts.*
- Part I. Introductory Titles.** 8vo. sewed, 2s. 6d.
- Part II. Family Law.** 8vo. sewed, 1s.
- Part III. Property Law.** 8vo. sewed, 2s. 6d.
- Part IV. (No. 1). Law of Obligations.** 8vo. sewed, 3s. 6d.
- Principles of the English Law of Contract.** By Sir William R. Anson, Bart., B.C.L., Vinerian Reader of English Law, and Fellow of All Souls College, Oxford. Crown 8vo. cloth, 9s.
- A Treatise on International Law.** By W. E. Hall, M.A. *Preparing.*

X. MENTAL AND MORAL PHILOSOPHY.

Bacon. Novum Organum. Edited, with Introduction, Notes, &c., by T. Fowler, M.A., Professor of Logic in the University of Oxford. Svo. *cloth*, 14s.

Selections from Berkeley, with an Introduction and Notes. For the use of Students in the Universities. By Alexander Campbell Fraser, LL.D. *Second Edition*. Crown Svo. *cloth*, 7s. 6d. *See also* p. 17.

The Elements of Deductive Logic, designed mainly for the use of Junior Students in the Universities. By T. Fowler, M.A., Professor of Logic in the University of Oxford. *Sixth Edition*, with a Collection of Examples. Extra fcap. Svo. *cloth*, 3s. 6d.

The Elements of Inductive Logic, designed mainly for the use of Students in the Universities. By the same Author. *Third Edition*. Extra fcap. Svo. *cloth*, 6s.

A Manual of Political Economy, for the use of Schools. By J. E. Thorold Rogers, M.A., formerly Professor of Political Economy, Oxford. *Third Edition*. Extra fcap. Svo. *cloth*, 4s. 6d.

An Introduction to the Principles of Morals and Legislation. By Jeremy Bentham. Crown Svo. *cloth*, 6s. 6d.

XI. ART, &c.

A Handbook of Pictorial Art. By R. St. J. Tyrwhitt, M.A., formerly Student and Tutor of Christ Church, Oxford. With coloured Illustrations, Photographs, and a chapter on Perspective by A. Macdonald. *Second Edition*. Svo. *half morocco*, 18s.

A Music Primer for Schools. By J. Troutbeck, M.A., Music Master in Westminster School, and R. F. Dale, M.A., B. Mus., Assistant Master in Westminster School. Crown Svo. *cloth*, 1s. 6d.

A Treatise on Harmony. By Sir F. A. Gore Ouseley, Bart., Professor of Music in the University of Oxford. *Second Edition*. 4to. *cloth*, 10s.

A Treatise on Counterpoint, Canon, and Fugue, based upon that of Cherubini. By the same Author. 4to. *cloth*, 16s.

A Treatise on Musical Form and General Composition. By the same Author. 4to. *cloth*, 10s.

The Cultivation of the Speaking Voice. By John Hullah. *Second Edition*. Extra fcap. Svo. *cloth*, 2s. 6d.

XII. MISCELLANEOUS.

- Specimens of Lowland Scotch and Northern English.** By Dr. J. A. H. Murray. *Preparing.*
- Dante.** Selections from the *Inferno*. With Introduction and Notes. By H. B. Cotterill, B.A. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- Tasso.** *La Gerusalemme Liberata.* Cantos i, ii. With Introduction and Notes. By the same Editor. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 2s. 6d.
- A Treatise on the use of the Tenses in Hebrew.** By S. R. Driver, M.A., Fellow of New College. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 6s. 6d.
- The Book of Tobit.** A Chaldee Text, from a unique MS. in the Bodleian Library; with other Rabbinical Texts, English Translations, and the Itala. Edited by Ad. Neubauer, M.A. Crown 8vo. *cloth*, 6s.
- Outlines of Textual Criticism applied to the New Testament.** By C. E. Hammond, M.A., Fellow and Tutor of Exeter College, Oxford. *Second Edition.* Extra fcap. 8vo. *cloth*, 3s. 6d.
- The Modern Greek Language** in its relation to Ancient Greek. By E. M. Geldart, B.A. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- A Handbook of Phonetics**, including a Popular Exposition of the Principles of Spelling Reform. By Henry Sweet, President of the Philological Society, Author of a 'History of English Sounds,' &c. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 4s. 6d.
- A System of Physical Education: Theoretical and Practical.** By Archibald MacLaren. Extra fcap. 8vo. *cloth*, 7s. 6d.

Published for the University by
MACMILLAN AND CO., LONDON.

Also to be had at the
CLARENDON PRESS DEPOSITORY, OXFORD.

The DELEGATES OF THE PRESS invite suggestions and advice from all persons interested in education; and will be thankful for hints, &c. addressed to the SECRETARY TO THE DELEGATES, Clarendon Press, Oxford.

**University of Toronto
Library**

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

